

SKÝRSLUR

UM

LANDSHAGI Á ÍSLANDI,

GEFNAR ÚT

AF

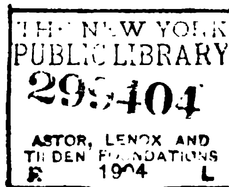
HINU ÍSLENZKA BÓKMENTAFÈLAGI.

Fjórða bindi.

KAUPMANNAHÖFN.

PRENTAÐ HJÁ *S. L. MÖLLER.*

1870.

FORMÁLI.

HIÐ ÍSLENZKA BÓKMENTAFÉLAG hefir nú lokið fjórum bindum af Skýrslunum um landshagi á Íslandi, sem ætlað er að skuli lýsa ásigkomulagi landsins í öllum greinum, eptir því sem faung eru á. Í þessu hinu fjórða bindi eru flestar skýrslur framhald þeirra, sem áður hafa verið í safni þessu, en þó er enn nýjum við bætt, sem vèr höfum áður nefnt til, að æskilegt væri að auglýstar yrði, en ekki getað fengið fyr en nú.

Fremst í þessu bindi er embættismannatal á Íslandi, eins og það var um miðsumar 1866; það er framhald þess, sem byrjað var í öðru bindi safns þessa, og var frá árinu 1861, en þessi skýrsla er í sumum atriðum fyllri, en sú hin fyrri var. — Um mannfjöldann á Íslandi eru skýrslur, sem ná yfir árin 1865, 66, 67 og 68, og eru þær samsvarandi þeim hinum fyrri, sem prentaðar hafa verið hèr í safninu, en almennt fólkstal hefir ekki verið tekið á þessum árum, og verður ekki tekið fyr en nú í haust er kemur. — Skýrslurnar um búnaðar-ástand á Íslandi ná yfir sömu árin, sem fyr voru nefnd: 1865, 66, 67 og 68, og eru þar til hagnýttar skýrslur þær, sem stjórnin fær frá Íslandi; þó getum vèr því miður ekki enn orðið þess varir, að óskir vorar, um að lögð yrði meiri rækt við undirbúníng skýrslna þessara af hálfu embættismannanna, en híngað til, hafi gengizt eptir, en því verður að tjalda sem til er, enda eru og skýrslur þessar fróðlegar í marga staði, þó þær mætti að vísu betri verða, einkanlega í þeim atriðum, sem áður eru tilgreind, svo sem eru allskonar greinir jarðræktarinnar, sjáfarafli, arður af hlynnindum og fleira þesskonar. — Um verzlunina eru hèr skýrslur um árin 1864—65, 1866,

1867 og 1868, og eru þær með fyllsta móti, eptir því sem híngað til hefir heppnazt að fá, en þó mætti þær í ymsum greinum fyllri verða, ef það heppnaðist, að embættismennirnir, tiltekið amtmenn og sýslumenn, vildi leggja meiri stund á en híngað til, að gjöra skýrslur þessar sem fullkomnastar. — Yfirlit yfir verðlagsskrárnar á árunum 1856 til 1866 heldur fram skýrslu þeirri um þetta efni, sem gefin var í fyrsta bindi safns þessa. — Um dómgæzluna á Íslandi árin 1864 til 1867 er ný skýrsla, og má af henni sjá, hversu mörg sakamál og lögreglumál hafa verið fyrir dómum á hverju ári, og hversu mörg sè til sætta lögð. Vèr höfum getið þess áður, að þessar skýrslur væri meðal þeirra, sem nauðsyn væri að fá, og vonum vèr því að þeim verði fram haldið. — Skýrslur um fjárhag Íslands, eptir fjárhagslögunum og áætlunum til þeirra, sem stjórnin leggur fram árlega á ríkisþínginu í Danmörku, eru hèr enn samdar fyrir hvert ár frá 1. April 1867 til 31. Marts 1871, til þess að sýna hversu fjárhag landsins er varið, eptir því sem talið er í ríkisreikníngunum árlega.

Vèr skulum að lyktum geta þess, að stjórnin hefir veitt hinn sama styrk árlega til þessa bindis, eins og áður að undanförnu.

Kaupmannahöfn í Juni 1870.

Jón Sigurðsson,
p. t. forseti í Khafnar deildinni.

Yfirlit fjórða bindis.

EMBÆTTISMANNATAL Á ÍSLANDI

á miðju sumri 1866.

Til frambalds því, sem einu sinni áður hefir verið til fært í ritum þessum (III. bls. 1—44), viljum vèr hèr taka fyrir oss þann kafla landshagsfræðinnar, sem skýrir frá landstjórn á fósturjörðu vorri, og látum því hèr fylgja embættismannatal á Íslandi, eins og það var á miðju sumri 1866. Niðurskipun og fyrirkomulag á þessu er að öllu leyti hið sama og áður hefir verið við haft, og höfum vèr þarhjá einnig af ástæðum þeim, sem áður hafa verið teknar fram, talið alþíngismenn, og svo í viðbæti bæði hreppstjóra og yfirsetukonur. Sömuleiðis skal þess getið, að við embættismenn þá, sem skipaðir eru af konúngi, höfum vèr sett tvennar tölur fyrir aptan nafnið, og merkir hin fyrri dag og ár (t. a. m. 7/5 1820 = 7. maí 1820, o. s. frv.) þegar þeir fyrst eru skipaðir í embætti af konúngi, en hin síðari merkir dag og ár sem þeim er veitt embætti það, sem þeir nú sitja í (við andlega kennimenn merkir fyrri talan dag og ár þá þeir eru prestvígðir). Við þá sem sæmdir eru riddarakrossi dannebrogsorðunnar er sett (R.*) fyrir aptan nafnið, og við dannebrogsmenn eru settir stafirnir D. M. Loks ber þess að geta, að þar sem taldir eru andlegrar stèttar kennimenn og aðrir kennarar, þá er sett merkið * fyrir framan nafn þeirra, sem tekið hafa próf í guðfræði við Kaupmannahafnar háskóla, × við þá, sem lokið hafa þessu prófi við prestaskólann í Reykjavík, og ekkert merki við hina.

Vèr látum nú embættismannatalið fylgja, en skulum síðan gjöra nokkrar athugasemdir við hvern flokk sèr í lagi.

I. ALÞÍNG[1].

1. *Konúngkjörnir.*

a. Aðalþíngmenn.

Helgi Guðmundsson Thordersen (R.*, D. M.), biskup.
Pètur Pètursson (R.*), Dr. theol., biskup yfir Íslandi.
Jón Jónsson Hjaltalín, Dr., jústizráð, landlæknir.
Bergur Ólafsson Thorberg, amtmaður í Vestur-amtinu.
Jón Pètursson, dómari í yfirdóminum.
Halldór Kristján Friðriksson, kennari við latínuskólann.

b. Varaþíngmenn.

Árni Bjarnason Thorsteinson, land- og bæjarfógeti.
Ólafur Pálsson (R.*), prófastur, dómkirkjuprestur í Reykjavík.

2. *Þjóðkjörnir.*

a. Aðalþíngmenn.

Austur-Skaptafells s.	Stephán Eiríksson, hreppstjóri.
Vestur-Skaptafells s.	Jón Guðmundsson, málaflutníngsmaður.
Vestmannaeyja s.	Stephán Helgason Thordersen, prestur.
Rángárvalla s.	Sighvatur Árnason, hreppstjóri.
Árness s.	Benedikt Sveinsson, dómari í yfirdóminum.
Gullbríngu og Kjósar s.	Pètur Guðjónsson, organleikari.
Reykjavík	— — —
Borgarfjarðar s.	Arnljótur Ólafsson, prestur.
Mýra- og Hnappadals s.	Hjálmur Pètursson, hreppstjóri.
Snæfellsness s.	Sveinn Níelsson, prestur.
Dala s.	Jón Bjarnason, bóndi.
Barðastrandar s.	Brynjólfur Bogason Benediktsen, stúdent.
Ísafjarðar s.	Jón Sigurðsson (R.*), skjalavörður.
Stranda s.	Torfi Einarsson, hreppstjóri.
Húnavatns s.	Páll Jónsson Vídalín, stúdent.
Skagafjarðar s.	Ólafur Sigurðsson, hreppstjóri.

[1]) Þíngmenn þeir, sem hèr eru taldir, eiga þíngsetu um árin 1865, 1867 og 1869.

Eyjafjarðar s.	Stephán Jónsson, umboðsmaður.
Suður-þíngeyjar s.	Jón Sigurðsson, hreppstjóri.
Norður-þíngeyjar s.	Sveinn Skúlason, kand. philos.
Norður-Múla s.	Halldór Jónsson (R.*), prófastur.
Suður-Múla s.	Björn Pètursson, bóndi.

b. Varaþíngmenn.

Austur-Skaptafells s.	Bergur Jónsson, prófastur.
Vestur-Skaptafells s.	Ólafur Pálsson, hreppstjóri.
Vestmannaeyja s.	Árni Einarsson, bóndi.
Rángárvalla s.	Runólfur Nikolásson, hreppstjóri.
Árness s.	þorlákur Guðmundsson, hreppstjóri.
Gullbríngu- og Kjósar s.	Helgi Hálfdanarson, prestur.
Reykjavík	Magnús Jónsson, óðalsbóndi.
Borgarfjarðar s.	Guðmundur Ólafsson, bóndi.
Mýra- og Hnappadals s.	Halldór Bjarnason, bóndi.
Snæfellsness s.	Brynjólfur Bogason Benediktsen, stúdent.
Dala s.	Indriði Gíslason, fyrrum hreppstjóri.
Barðastrandar s.	Eiríkur Ólafsson Kuld, prestur.
Ísafjarðar s.	þórarinn Böðvarsson, prófastur.
Stranda s.	Ásgeir Einarsson, bóndi.
Húnavatns s.	Jón Pálmason, hreppstjóri.
Skagafjarðar s.	Egill Gottskálksson, fyrrum hreppstjóri.
Eyjafjarðar s.	Jón Einarsson Thorlacius, prestur.
Suður-þíngeyjar s.	Einar Ásmundsson, hreppstjóri.
Norður-þíngeyjar s.	Erlendur Gottskálksson, hreppstjóri.
Norður-Múla s.	Páll Ólafsson, bóndi.
Suður-Múla s.	Páll Ólafsson, bóndi.

II. VALDSTJÓRN OG DÓMAR.

1. Stiptamtmaður og amtmenn.

Sören Hilmar Steinthor Finsen (R.*), stiptamtmaður og amtmaður í Suður-umdæminu (Reykjavík), 8/5 1865.

Bergur Ólafsson Thorberg, amtmaður í Vestur-umdæminu (Stykkishólmi), 8/5 1865, 10/8 1866.

Jörgen Pètur Havstein, amtmaður í Norður- og Austur-umdæminu (Friðriksgáfu), 25/4 1845, 16/5 1850.

---

2. *Yfirdómurinn.*

Stiptamtmaðurinn á Íslandi, forseti.

Þórður Jónasson (C.*), etazráð, háyfirdómari 24/2 1838, 31/3 1856.

Jón Pètursson, yfirdómari, 9/4 1844, 31/3 1856.

Benedikt Sveinsson, yfirdómari og skrifari, 5/5 1859, 5/5 1859.

Jón Guðmundsson, }
Páll Pálsson Melsteð, } settir málaflutningsmenn.

---

3. *Bæjarfógetar.*

Reykjavík.	Árni Bjarnason Thorsteinson, 31/3 1856, 18/2 1861.
Akureyri.	Stephán Oddsson Thorarensen, 22/10 1858, 8/7 1863.
Ísafjörður.	Stephán Bjarnarson, 28/1 1859, 26/2 1866.

---

4. *Sýslumenn.*

Skaptafells s.	Árni Gíslason, 23/4 1852, 23/4 1852.
Vestmannaeyja s.	Bjarni Einar Magnússon, 18/2 1861, 18/2 1861.
Rángárvalla s.	Hermannius Elías Jónsson, 25/5 1861, 25/5 1861.
Árness s.	Þórður Guðmundsson, kammerráð, 14/1 1841, 16/5 1850.
Gullbríngu og Kjósar s.	Harald Hugo Edvard Clausen, 12/10 1861, 12/10 1861.
Borgarfjarðar s.	Jón Þórðarson Thoroddsen, 22/6 1854, 25/5 1861.
Mýra- og Hnappadals s.	Jóhannes Guðmundsson, 11/5 1855, 18/2 1861.

Snæfellsness s.	Præben Theodor Emanuel Böving, 25/7 1863, 25/7 1863.
Dala s.	Bogi Bjarnason Thorarensen, 30/4 1854, 8/5 1860.
Barðastrandar s.	Gunnlaugur Pètur Blöndal, 6/2 1865, 6/2 1865.
Ísafjarðar s.	Stephán Bjarnarson, 28/1 1859, 28/1 1859.
Stranda s.	Sigurður Eiríksson Sverrisson, 25/7 1863, 25/7 1863.
Húnavatns s.	Kristján Kristjánsson, kammerráð, 25/4 1845, 8/5 1860.
Skagafjarðar s.	Eggert Ólafur Briem, 25/4 1845, 18/2 1861.
Eyjafjarðar s.	Stephán Oddsson Thorarensen, 22/10 1858, 22/10 1858.
þíngeyjar s.	þorsteinn Jónsson, kansellíráð, 1/6 1848, 25/5 1861.
Norður-Múla s.	Ole Worm Smith, 6/9 1863, 6/9 1863.
Suður-Múla s.	Valdemar Christian Bohn Olivarius, 30/6 1863, 30/6 1863.

Viðbætir.

Hreppstjórar á Íslandi, um árslokin 1863.

Nöfn hreppa.	Skaptafells sýsla.
Bæjar.	Jón Jónsson í Bygðarholti.
Bjarnaness.	Jón Bergsson í þínganesi. Stephán Eiríksson í Árnanesi.
Borgarhafnar.	þorsteinn Íngimundarson á Skálafelli.
Hofs.	Jón Bjarnason á Hofi.
Kleifa.	Ólafur Pálsson á Hörgslandi.
Leiðvallar.	Íngimundur Eiríksson á Oddum. Runólfur Jónsson á Búlandi.
Dyrhóla.	Einar Jóhannsson í þórisholti. S. Eyjólfsson á Pètursey.

Nöfn hreppa.	Vestmannaeyja sýsla.
	Sigurður Torfason á Búastöðum.
	Rángárvalla sýsla.
Eyjafjalla.	Jón Hjörleifsson í Eystri Skógum. Skúli þorvarðsson á Grund.
Austur-Landeyja.	þ. Símonarson á Lágafelli.
Vestur-Landeyja.	Sigurður Magnússon á Skúmstöðum.
Fljótshlíðar.	Sighvatur Árnason á Sámstöðum. Oddur Eyjólfsson á Sámstöðum.
Hvolhreppur.	Jón Bergsteinsson á Árgilsstöðum.
Rángárvalla.	Páll Guðmundsson á þíngskálum. Grímur Einarsson í Kirkjubæ.
Holtamanna.	Snorri Bjarnason í Króki. Gunnar Bjarnason á Sandhólaferju.
Landmanna.	Halldór Böðvarsson á Neðraseli. Ólafur Gíslason í Flagveltu.
	Árness sýsla.
Hrunamanna.	Sigurður Magnússon á Kópsvatni. Einar Jónsson á Laugum.
Gnúpverja.	Eiríkur Kolbeinsson á Hömrum.
Skeiða.	Hjörtur Eyvindsson á Árhrauni.
Grímsness.	þorkell Jónsson á Stóruborg. Vigfús Daníelsson á Neðra Apavatni.
þíngvalla.	þorlákur Guðmundsson á Miðfelli.
Biskupstúngna.	Ólafur Jónsson í Reykjakoti. Halldór Halldórsson á Vatnsleysu.
Villíngaholts.	Einar Einarsson á Urriðafossi.
Hraungerðis.	Gísli Guðmundsson í Bitru.
Gaulverjabæjar.	Jón Gíslason í Austur-Meðalholtum.
Stokkseyrar.	Bjarni Hannesson í Óseyrarnesi. þorleifur Kolbeinsson á Stóru Háeyri.
Sandvíkur.	Gísli Hannesson í Hallskoti.

Nöfn hreppa.	
Ölfus.	Magnús Sæmundsson í Auðsholti. Jón Árnason í þorlákshöfn.
Grafníngs.	Magnús Gíslason á Villíngavatni.
Selvogs.	Guðmundur Ólafsson í Bartakoti.

Gullbríngu- og Kjósar sýsla.

Grindavíkur.	Árni Magnússon á þorkötlustöðum.
Hafna.	Ketill Ketilsson í Kotvogi.
Rosmhvalaness.	Sveinbjörn þórðarson á Sandgerði. Árni þorvaldsson á Meiðastöðum.
Vatnsleysustrandar.	Jón Erlendsson á Auðnum. Ásbjörn Ólafsson í Innri Njarðvík.
Álptaness.	Árni Hildibrandsson á Hamri. Jón Jónsson í Hafnarfirði. Ólafur Steingrímsson á Hliði.
Seltjarnarness.	Ólafur Guðmundsson í Mýrarhúsum. Kristinn Magnússon í Engey.
Mosfellssveit.	Hafliði Hannesson á Gufunesi.
Kjalarness.	Bjarni Bjarnason á Esjubergi.
Kjósar.	Sigurður Ólafsson á Sandi.

Borgarfjarðar sýsla

Strandar.	þorvarður Ólafsson á Kalastöðum.
Akraness.	Hallgrímur Jónsson í Guðrúnarkoti.
Skilmanna.	Sigurður Jónsson á Syðra Lambhaga.
Leirár og Mela.	Guðmundur Ísaksson á Skarðskoti.
Skoradals.	Jón þórarinsson á Horni.
Andakíls.	Jón þórðarson í Stafholtsey.
Lundareykjadals.	Tómas Jónsson á Skarði.
Reykholtsdals.	Magnús Jónsson á Vilmundarstöðum.
Hálsa.	Steinólfur Grímsson á Búrfelli.

Mýra- og Hnappadals sýsla.

Hvítársíðu.	Daníel Jónsson á Fróðastöðum.
þverárhlíðar.	Hjálmur Pètursson í Norðtúngu.

Nöfn hreppa.	
Norðurárdals.	Jón Magnússon á Brekku.
Stafholtstúngna.	B. Guðmundsson í Neðranesi.
Borgar.	Jón Helgason á Eskiholti.
Álptaness.	Magnús Jónsson á Hofstöðum.
Hraun.	Kristján Kristjánsson í Hítardal.
Kolbeinstaða.	Björn Gíslason á Brúarhrauni.
Eyja.	þórður þórðarson á Söðulsholti.
Miklaholts.	Magnús Jónsson í Skógarnesi.

Snæfellsness sýsla.

Staðar sveit.	Jón þorgilsson í Hólkoti.
	Guðmundur Sigurðsson á Álptavatni.
Breiðuvíkur.	Kristján Gíslason í Bjarnabúð.
	Jósep Sigurðsson á Hólahólum.
Nes hr. utan Ennis.	Tómas Eggertsson á Íngjaldshóli.
	Kristján Illugason á Kjalveg.
Nes hr. innan Ennis.	Einar Bjarnason á Brimilsvöllum.
Eyrar sveit.	Sigurður J. Hjaltalín á Krossnesi.
	Bárður þorsteinsson í Gröf.
Helgafells sveit.	Vigfús Jónsson í Dældarkoti.
	þorgrímur Víglundarson á Staðarbakka.
Skógarstrandar.	B. Magnússon á Setbergi.

Dala sýsla.

Hörðudals.	Eyjólfur Halldórsson á Hlíð.
Miðdala.	Jósep Jónasson í Skörðum.
Haukadals.	Jóhann Jóhannesson á Vatni.
Laxárdals.	Skúli Halldórsson á Pálsseli.
Hvamms.	Helgi Jónsson á Skarfstöðum.
Fellstrandar.	Hallur Jónsson í Túngarði.
Skarðstrandar.	Guðmundur Jónsson á Hnúki.
Saurbæjar.	Guðmundur Jónsson í Tjaldanesi.

Nöfn hreppa.	Barðastrandar sýsla.
Geiradals.	Magnús Jónsson í Múla.
Reykhóla	Páll Guðmundsson á Grund.
Gufudals.	Jón Finnsson á Hjöllum.
Múla.	Guðmundur Teitsson í Firði.
Flateyjar.	Hafliði Eyjólfsson í Svefneyjum.
Barðastrandar.	Jón Guðmundsson í Haga.
Rauðasands.	Ari Finnsson í Bæ.
Tálknafjarðar.	Erlendur Jafetsson á Sellátrum.
Dala.	Jón Árnason á Skeiði.
Suðurfjarða.	Ólafur Ólafsson Thorlacius í Dufansdal.

	Ísafjarðar sýsla.
Auðkúlu.	Páll Símonarson á Dynjanda.
Þingeyrar.	Jón Hákonarson á Sveinseyri.
Mýra.	Jón Guðmundsson á Gemlufalli. Guðmundur Björnsson á Núpi.
Mosvalla.	Jens Jóhannesson á Kaldá. Jens Jónsson á Kroppstöðum.
Suðureyrar.	Friðbert Guðmundsson í Fremri Vatnadal.
Hóls.	Páll Halldórsson á Ósi.
Eyrar.	Jón Halldórsson á Kirkjubóli.
Súðavíkur.	Ásgeir Magnússon á Kleifum
Ögur.	Halldór Halldórsson í Ögri.
Reykjarfjarðar.	Guðmundur Guðmundsson á Eyri.
Nauteyrar.	Elías Ebenezersson á Skjaldfönn.
Snæfjalla.	Engilbert Kolbeinsson á Lónseyri.
Grunnavíkur.	Vagn Ebenezersson á Dynjanda.
Sléttu.	Guðmundur Sigurðsson í Þverdal.

	Stranda sýsla.
Árness.	Benedikt Sæmundsson á Finnbogastöðum.
Kaldrananess.	Torfi Einarsson á Kleifum.
Hrófbergs.	Jón Jónsson á Víðidalsá.
Kirkjubóls.	B. Jónsson á Kirkjubóli.

Nöfn hreppa.	
Broddaness.	Jón Jónsson á Skriðnesenni.
Bæjar.	Lýður Jónsson í Hrafnadal.

Húnavatns sýsla.

Vindhælis.	Nis Petersen á Kambakoti. Árni Jónsson á þverá.
Engihlíðar.	Jón Jónsson á Björnólfstöðum.
Bólstaðarhlíðar.	Hjálmar Loptsson í þverárdal.
Svínavatns.	Jón Pálmason á Sólheimum.
Torfalækjar.	Gísli Jónsson á Húnstöðum.
Sveinstaða.	Ólafur Jónsson, D. M., á Sveinstöðum.
Áss.	Benedikt G. Blöndal í Hvammi.
þorkelshóls.	Friðrik Davíðsson á Hvarfi.
þverár.	G. Árnason á Krossanesi.
Kirkjuhvamms.	Eggert Helgason í Helguhvammi.
Torfustaða.	Björn Ólafsson í Hnausakoti. Björn Illugason á Húki.
Staðar.	Jón Daníelsson á Fallandastöðum.

Skagafjarðar sýsla.

Holts.	Jón Steinsson í Túngu. Árni þorleifsson á Syðstamói.
Fells.	Björn þórðarson á Skálá.
Hofs.	Jón Gíslason á Miklabæ. Jón Jónsson í Gröf.
Hóla.	Ásgrímur Árnason í Neðra Ási.
Viðvíkur.	Björn Pètursson á Hofstöðum.
Akra.	Páll þórðarson á Syðri Brekkum. Helgi Jónsson á Sólheimum.
Lýtíngstaða.	Ólafur Guðmundsson í Litluhlíð. J. P. Pètursson í Lýtíngstaðakoti.
Seilu.	Halldór Magnússon í Geldíngaholti.
Staðar.	Guðmundur Sölvason á Skarðsá.
Sauðár.	Einar Jónsson á Sauðá.

Nöfn hreppa.	
Skefilstaða.	Jón Rögnvaldsson á Hóli.
Rípur.	Ólafur Sigurðsson í Ási.

Eyjafjarðar sýsla.

Aungulstaða.	Sigfús Bergmann á Syðra Laugalandi.
Saurbæjar.	Benedikt Jóhannesson á Hvassafelli. Ketill Sigurðsson í Miklagarði.
Hrafnagils.	Hallgrímur Tómasson á Grund.
Glæsibæjar.	Guðmundur Arnfinnsson á Moldhaugum. Jón Einarsson á Laugalandi.
Skriðu.	Guðmundur Halldórsson í Stóra Dunhaga. Jón Pálsson á Skriðu.
Arnarness.	Jón Jónsson á þrastarhóli.
Vallna.	Árni Pálsson á Syðraholti.
þóroddstaða.	Jón Magnússon á Vatnsenda.
Hvanneyrar.	Jón Jónsson á Siglunesi.
Grímsey.	Jónathan Daníelsson í Efri Sandvík.

þíngeyjar sýsla.

Svalbarðstrandar.	Benedikt Árnason á Gautstöðum.
Grýtuhakka.	Einar Ásmundsson í Nesi. Stephán Grímsson á Skuggabjörgum.
Háls.	Björn Bjarnason á Vöglum. Guðmundur Davíðsson í Hjaltadal.
Ljósavatns.	Jón Árnason í Brenniási. Jón Halldórsson á Bjarnastöðum.
Skútustaða.	Pètur Jónsson í Reykjahlíð.
Helgastaða.	Jón Jóakimsson á þverá. þórarinn Magnússon á Halldórsstöðum.
Húsavíkur.	Jón Björnsson í Hèðinshöfða.
Kelduness.	Erlendur Gottskálksson í Garði.
Skinnastaða.	S. Magnússon á Ærlæk.
Presthóla.	Íngimundur Rafnsson á Brekku.

Nöfn hreppa.	
Svalbarðs.	Jón Björnsson í Hvammi.
Sauðaness.	Jón Benjamínsson á Syðra Lóni.

Norður-Múla sýsla.

Skeggjastaða.	Þórarinn Hálfdanarson á Bakka.
Vopnafjarðar.	Jón Jónsson á Ljótstöðum.
Jökulsdals.	Jón Pètursson á Skeggjastöðum.
Túngu.	Halldór Magnússon í Húsey.
Fellna.	Ólafur Ólafsson á Birnufelli.
Fljótsdals.	Þorsteinn Jónsson í Brekkugerði.
Hjaltastaða.	Stephán Árnason á Gagnstöðum.
Borgarfjarðar.	Gísli Benediktsson á Hofströnd.
Loðmundarfjarðar.	Björn Halldórsson á Úlfstöðum.
Seyðisfjarðar.	Sveinn Sveinsson í Vestdal.

Suður-Múla sýsla.

Geithellna.	Björn Gíslason á Búlandsnesi.
Beruness.	Þorvaldur Stígsson í Kelduskógum.
Breiðdals.	B. Þórður Nikolásson á Þverhamri.
Fáskrúðsfjarðar.	Richard Þórólfsson í Árnagerði.
Reyðarfjarðar.	Indriði Ásmundsson á Seljateigi.
Norðfjarðar.	Bjarni Stephánsson á Ormstöðum.
Mjóafjarðar.	Hjálmar Hermannsson á Reykjum.
Eyða.	Runólfur Jónsson í Snjóholti.
Vallna.	Hallgrímur Eyjólfsson á Ketilstöðum.
Skriðdals.	Þorkell Árnason á Stóra Sandfelli.

III. KIRKJUSTJÓRN OG SKÓLASTJÓRN.

1. *Andlegir kennimenn.*

a. Biskup yfir Íslandi.

Pètur Pètursson (R.), prófessor, Dr. theol., 17/7 1836, 23/8 1866.

b. Hèraðsprófastar, prestar og aðstoðarprestar.

Austur-Skaptafells prófastsdæmi.

×Bergur Jónsson, hèraðsprófastur.

Stafafell (291 rd. 10 sk.).	Bjarni Sveinsson, 13/5 1847, 28/4 1862.
Bjarnanes (236 rd. 29 sk.).	×Bergur Jónsson, hèraðsprófastur, 8/5 1853, 29/10 1852.
Einholt (206 rd. 45 sk.).	×Brandur Tómasson, 31/8 1862, 21/8 1862.
Kálfafell í Hornaf. (134 rd. 62 sk.).	Þorsteinn Einarsson, 6/6 1841, 28/9 1848.
Sandfell (82 rd. 43 sk.).	Sigbjörn Sigfússon, 25/9 1859, 7/6 1860.

Vestur-Skaptafells prófastdæmi.

Jón Sigurðsson, settur hèraðsprófastur.

Kálfafell á Síðu (92 rd. 3 sk.).	×Páll Pálsson, 9/6 1861, 5/4 1866.
Kirkjubæjar kl. (374 rd. 17 sk.).	Þorvarður Jónsson, 22/6 1823, 7/1 1862.
Meðallands þíng (164 rd. 73 sk.).	Jóhann Knútur Benediktsson, 12/8 1849, ...1865.
Ásar (106 rd. 22 sk.).	×Jón Jakobsson, 12/10 1860, 25/9 1860.
Þykkvabæjar kl. (152 rd. 63 sk.).	Jón Sigurðsson, settur hèraðsprófastur, 9/5 1852, 31/10 1862.
Reynis þíng (224 rd. 58 sk.).	Magnús Hákonarson, 16/5 1845, 17/6 1854.
Dyrhóla þíng (208 rd. 70 sk.).	Gísli Sigurðsson Thorarensen, 5/11 1848, 11/9 1848.

Rángárvalla prófastsdæmi.

Ásmundur Jónsson, (R.), hèraðsprófastur.

Eyvindarhólar (315 rd. 69 sk.).	Kjartan Jónsson, 3/10 1830, 29/8 1852.
Holt undir Eyjafjöllum (549 rd. 92 sk.).	Björn Þorvaldsson, 20/6 1830, 24/2 1862.
Stóridalur (121 rd. 86 sk.).[1]	× Jón Bjarnason, 2/7 1854, 24/2 1862.
Fljótshlíðar þing (191 rd. 29 sk.).	— — —
Kross þing (Landeyjar) (387 rd. 16 sk.).	Sveinbjörn Guðmundsson, 13/5 1847, 23/11 1860.
Stórólfshvoll.[2]	
Keldna þing (264 rd. 41 sk.).	× Ísleifur Gíslason, 18/6 1865, 23/5 1865.
Breiðabólstaður (857 rd. 13 sk.).	*Skúli Gíslason, 25/5 1856, 17/8 1859.
Oddi (757 rd. 19 sk.).	*Ásmundur Jónsson (R.*), hèraðsprófastur, 8/6 1835, 7/1 1854.
Stóruvellir (276 rd. 47 sk.).	Guðmundur Jónsson, 10/9 1843, 28/4 1846.
Holta þing (257 rd. 94 sk.).	Benedikt Eiríksson, 24/11 1833, 18/8 1847.
Kálfholt (319 rd. 88 sk.).	Stephán Helgason Thordersen, 5/6 1864, 19/9 1863.
Ofanleiti á Vestmannaeyjum (843 rd. 30 sk.).	× Brynjólfur Jónsson, 9/5 1852, 3/8 1860.

---

[1]) Þetta prestakall var um tíma sameinað við Holt undir Eyjafjöllum, það er að skilja frá 8/11 1860 og til 24/2 1862.

[2]) Stiptsyfirvöldin á Íslandi staðfestu 8. nóvember 1859 að þetta prestakall skyldi fyrst um sinn lagt niður, og er Stórólfshvols sókn lögð undir Keldna þing, en Sigluvíkur sókn undir Kross þing. Í brauðamatinu frá 1853 (smbr. Lhssk. III. bls. 847) er Stórólfshvoll talinn 216 rd. 66 sk., Kross þing 276 rd. 76 sk. og Keldna þing 157 rd. 70 sk.

Árness prófastsdæmi.

×Jón Pálsson Melsteð, hèraðsprófastur.

Gaulverjabær[1] (382 rd. 63 sk.).	Páll Íngimundarson, $^{20}/_{10}$ 1839, $^{31}/_{7}$ 1856.
Stokkseyri (467 rd. 83 sk.).	Páll Jónsson Mathiesen, $^{27}/_{8}$ 1837, $^{22}/_{5}$ 1866.
Hraungerði (446 rd. 31 sk.).	×Sæmundur Jónsson, $^{21}/_{11}$ 1858, $^{30}/_{5}$ 1860.
Ólafsvellir (218 rd.).	×Stephán Stephánsson Stephensen, $^{21}/_{11}$ 1858, $^{19}/_{12}$ 1864.
Stórinúpur (150 rd.).	Jón Eiríksson, $^{6}/_{7}$ 1834, $^{5}/_{10}$ 1859.
Hrepphólar (200 rd.).	Jón Högnason, $^{17}/_{6}$ 1832, $^{1}/_{12}$ 1837.
Hruni (408 rd. 72 sk.).	Jóhann Kristján Briem, prófastur, $^{18}/_{5}$ 1845, $^{26}/_{4}$ 1845.
Torfastaðir (344 rd.).	Guðmundur Torfason, $^{3}/_{10}$ 1824, $^{11}/_{9}$ 1860.
Miðdalur (170 rd.).	×Páll Sigurðsson, ..., $^{8}/_{5}$ 1866.
Mosfell í Grímsnesi (156 rd.).	×Jón Jónsson, $^{2}/_{9}$ 1855, $^{10}/_{8}$ 1858.
Klausturhólar (229 rd. 64 sk.).	×Jón Pálsson Melsteð, hèraðsprófastur, $^{25}/_{5}$ 1856, $^{8}/_{12}$ 1855.
Þíngvellir (240 rd. 32 sk.).	Símon Daníel Bech, prófastur, $^{21}/_{6}$ 1840, $^{12}/_{11}$ 1844.
Arnarbæli (470 rd. 54 sk).	*Guðmundur Einarsson Johnsen, prófastur, $^{13}/_{6}$ 1847, $^{26}/_{5}$ 1856.
Selvogs þíng (Vogsósar). (136 rd.).	×Lárus Hallgrímsson Scheving, $^{20}/_{5}$ 1860, $^{20}/_{4}$ 1860.

Gullbríngu- og Kjósar prófastsdæmi.

Ólafur Pálsson (R.), hèraðsprófastur.

Staður í Grindavík (173 rd. 87 sk.).	— — —

[1]) Í brauðamatinu frá 1853 (smbr. III. bls. 847) er Villíngaholt með Hróarsholti talið 160 rd., Gaulverjabær með Stokkseyri 640 rd., Kaldaðarnes 96 rd. og Hraungerði 396 rd.; en með konúngs úrskurði 1. maí 1856 var leyft að gjöra tvö prestaköll úr þeim þremur fyrstnefndu prestaköllum, nefnilega Stokkseyri með Kaldaðarnesi og Gaulverjabæ með Villíngaholti; en Hróarsholts sókn var lögð undir Hraungerðis prestakall.

Útskálar (475 rd. 72 sk.). Sigurður Brynjólfsson Sivertsen, 18/9 1831, 1/3 1837.

Kálfatjörn (373 rd. 46 sk.). ×Stephán Sigurðsson Thorarensen, 7/10 1855, 17/7 1867.

Garðar á Álptanesi (701 rd. 59 sk.). *Helgi Hálfdanarson, 10/6 1855, 15/4 1858.

Reykjavík (1014 rd. 22 sk.). *Ólafur Pálsson (R.*), héraðsprófastur, 7/5 1843, 10/9 1854.

Mosfell í Mosfellssveit (286 rd. 52 sk.). ×Þorkell Bjarnason, ..., 7/7 1866.

Kjalarnes þíng (257 rd. 60 sk.). — — —

Reynivellir (250 rd. 24 sk.). Björn Jónsson, 8/6 1835, 26/3 1866.

Borgarfjarðar prófastsdæmi.

Jón Þorvarðsson, héraðsprófastur.

Saurbær (257 rd. 8 sk.). Þorvaldur Böðvarsson, 18/6 1848, 30/6 1866.

Garðar á Akranesi (310 rd. 52 sk.). ×Jón Benediktsson, 21/11 1858, 23/5 1865.

Melar (279 rd. 78 sk.). Guðmundur Bjarnason, 13/6 1847, 9/11 1858.

Hests þíng (229 rd. 86 sk.). ×Jakob Björnsson, 29/9 1861. 9/3 1866.

Lundur (198 rd. 7 sk.). ×Bjarni Sigvaldason, 8/5 1853, 18/2 1864.

Reykholt (420 rd. 77 sk.). ×Jón Þorvarðsson, héraðsprófastur, 9/5 1852, 28/4 1862.

Mýra prófastsdæmi.

Stephán Þorvaldsson, settur héraðsprófastur.

Gilsbakki (282 rd. 22 sk.). Jón Hjörtsson, 3/2 1839, 4/10 1860.

Hvammur (280 rd. 71 sk.). Benedikt Björnsson, 21/7 1839, 28/6 1860.

Stafholt (534 rd. 86 sk.). Stephán Þorvaldsson, sett. héraðsprófastur, 24/5 1835, 7/7 1866.

	×Markús Gíslason, aðstoðarprestur, $^{31}/_{8}$ 1862.
Borgar þíng (388 rd. 63 sk.).	þorkell Eyjólfsson, $^{19}/_{5}$ 1844, $^{13}/_{5}$ 1859.
Staðarhraun (172 rd. 15 sk.).	— — —
Hítardalur (714 rd. 70 sk.).	þorsteinn Erlendsson Hjalmarsen, prófastur, $^{10}/_{2}$ 1828, $^{6}/_{6}$ 1830.
Hítarness þíng (371 rd. 53 sk.).	— — —

Snæfellsness prófastsdæmi.

— — —, hèraðsprófastur.

Miklaholt (351 rd. 91 sk.).	Geir Jónsson Bachmann, $^{9}/_{6}$ 1835, $^{14}/_{12}$ 1854.
Staðastaður (562 rd. 2 sk.).	Sveinn Níelsson, $^{8}/_{6}$ 1835, $^{30}/_{5}$ 1850.
Breiðavíkur þíng (187 rd.).	Guðmundur Guðmundsson, $^{9}/_{6}$ 1861, $^{31}/_{10}$ 1862.
Ness þíng (Íngjaldshóll) (347 rd. 15 sk.).	×Gunnlaugur þorvaldur Stephánsson, $^{9}/_{6}$ 1861, $^{24}/_{5}$ 1861.
Setberg (393 rd. 22 sk.).	Helgi Sigurðsson, ..., $^{11}/_{6}$ 1866.
Helgafell (459 rd. 81 sk.).	Eiríkur Ólafsson Kuld, $^{12}/_{8}$ 1849, $^{9}/_{1}$ 1860.
Breiðabólstaður (299 rd. 62 sk.).	Benedikt Eggertsson Gudmundsen, $^{10}/_{9}$ 1826, $^{7}/_{4}$ 1853.

Dala prófastsdæmi.

Guðmundur Einarsson, hèraðsprófastur.

Miðdala þíng.[1] Kvennabrekka (518 rd. 17 sk.).	Guðmundur Einarsson, hèraðsprófastur, $^{26}/_{6}$ 1842, $^{22}/_{8}$ 1848.
Hjarðarholt (296 rd. 43 sk.).	×Jón Guttormsson, $^{9}/_{6}$ 1861, $^{4}/_{7}$ 1866.

[1]) Í brauðamatinu frá 1853 (smbr. III. bls. 848), eru Miðdala þíng talin 304 rd. 23 sk. og Kvennabrekka 213 rd. 18 sk.; en nú er hið fyrrnefnda prestakall fyrst um sinn sameinað við Kvennabrekku, samkvæmt ályktun stiptsyfirvaldanna á Íslandi.

Hvammur (442 rd. 52 sk.).	Þorleifur Jónsson, prófastur, 4/7 1819, 13/3 1841.
Skarðs þíng (332 rd. 22 sk.).	Friðrik Eggerz, 25/6 1826, 6/4 1859.
	×Oddur Hallgrímsson, aðstoðarprestur, 29/9 1861.
Saurbæjar þíng (210 rd. 6 sk.).	Jón Halldórsson, 21/7 1839, 184..

Barðastrandar prófastsdæmi.

*Ólafur Einarsson Johnsen, hèraðsprófastur.

Garpsdalur (129 rd. 6 sk.).	Andrès Hjaltason, 2/3 1834, 21/10 1863.
Staður á Reykjanesi (400 rd.).	*Ólafur Einarsson Johnsen, hèraðsprófastur, 27/8 1837, 6/11 1840.
Gufudalur (184 rd. 67 sk.).	×Guðmundur Gísli Sigurðsson, 31/8 1862, 11/6 1866.
Flatey (173 rd. 80 sk.).	×Jón Bjarnason Thorarensen, 29/9 1861, 11/6 1863.
Barðastrandarþíng (Brjámslækur) (219 rd. 43 sk.).	Þórður Þorgrímsson, 12/8 1849, 22/2 1864.
Rauðasands þíng (Sauðlauksdalur) (258 rd. 68 sk.).	Magnús Gíslason, 29/6 1845, 17/4 1852.
Selárdalur (400 rd.).	Benedikt Þórðarson, 8/6 1835, 4/1 1863.
Otrardalur (112 rd. 48 sk.).	— — —

Vestur-Ísafjarðar prófastsdæmi.

Stephán Pètursson Stephensen, hèraðsprófastur.

Rafnseyri (201 rd. 28 sk.).	Jón Ásgeirsson, 20/6 1830, 9/10 1862.
Álptamýri (127 rd. 39 sk.).	Arngrímur Bjarnason, 12/8 1849, 7/2 1863.
Sandar (172 rd. 91 sk.).	— — —
Dýrafjarðar þíng (227 rd. 50 sk.).	Ólafur Ólafsson, 5/9 1852, 2/4 1864.

Holt í Önundarfirði (376 rd. 89 sk.). Stephán Pètursson Stephensen, hèraðsprófastur, 10/6 1855, 31/1 1855.

Staður í Súgandafirði (87 rd. 80 sk.). — — —

Norður-Ísafjarðar prófastsdæmi.

þórarinn Böðvarsson, hèraðsprófastur.

Eyri við Skutulsfjörð (379 rd. 62 sk.). Árni Böðvarsson, prófastur, 12/8 1849, 25/4 1866.

Vatnsfjörður (400 rd.). ×þórarinn Böðvarsson, hèraðsprófastur, 12/8 1849, 9/3 1854.

Ögur þíng (202 rd. 5 sk.). — — —

Kirkjuból (118 rd. 9 sk.). ×Eyjólfur Jónsson, 16/7 1865, 5/4 1865.

Staður á Snæfjallaströnd (98 rd. 30 sk.).[1] — — —

Staður í Grunnavík (191 rd. 79 sk.). Einar Vernharðsson, 9/10 1842, ... 1852.

Staður í Aðalvík (137 rd. 37 sk.). Jón Eyjólfsson, 9/4 1843, 6/11 1842.

Stranda prófastsdæmi.

þórarinn Kristjánsson, hèraðsprófastur.

Árness (139 rd. 26 sk.). Sveinbjörn Eyjólfsson, 16/4 1843, 6/3 1849.

Staður í Steingrímsf. (376 rd. 51 sk.). Sigurður Gíslason, 8/10 1826, 6/11 1837.

Tröllatúnga (196 rd. 5 sk.). Halldór Jónsson, 27/5 1838, 18/8 1847.

Prestbakki (220 rd. 35 sk.). þórarinn Kristjánsson, hèraðsprófastur, 26/6 1842, ... 1849.

Húnavatns prófastsdæmi.

Jón þórðarson, hèraðsprófastur.

Staður í Hrútaf. (145 rd.).[2]

---

[1]) Presturinn til Staðar í Grunnavík þjónar fyrst um sinn þessu brauði.

[2]) Konúngs úrskurður 18. september 1850 leyfir að þetta brauð megi sameina

Staðarbakki (401 rd. 72 sk.).	Jakob Finnbogason, prófastur, $^{17}/_{6}$ 1832, $^{23}/_{9}$ 1858.
Melstaður (534 rd. 8 sk.).	Guðmundur Vigfússon, prófastur, $^{27}/_{7}$ 1837, $^{30}/_{3}$ 1859.
Tjörn á Vatnsnesi } (292 rd. 41 sk.).[1] Vesturhópshólar }	Sigfús Jónsson, $^{14}/_{6}$ 1846, $^{13}/_{7}$ 1846.
Breiðabólstaður (521 rd. 76 sk.).	Ólafur Hjaltason Thorberg, $^{20}/_{11}$ 1825, $^{9}/_{11}$ 1859.
Þíngeyra klaustur (337 rd. 81 sk.).	Jón Kristjánsson, $^{17}/_{7}$ 1836, $^{11}/_{8}$ 1862.
Undirfell (318 rd. 5 sk.).[2]	Þorlákur Stephánsson, $^{1}/_{4}$ 1838, $^{5}/_{10}$ 1859.
Hjaltabakki (107 rd. 38 sk.).	× Steinn Torfason Steinsen, $^{31}/_{8}$ 1862, $^{27}/_{11}$ 1862.
Auðkúla (243 rd. 64 sk.).	× Jón Þórðarson, hèraðsprófastur, $^{25}/_{5}$ 1856, $^{8}/_{4}$ 1856.
Blöndudalshólar (266 rd. 90 sk.).	× Hjörleifur Einarsson, $^{20}/_{5}$ 1860, $^{24}/_{11}$ 1859.
Bergstaðir (259 rd. 40 sk.).	× Jón Björnsson, $^{2}/_{9}$ 1855, $^{24}/_{4}$ 1858.
Höskuldstaðir (380 rd. 20 sk.).	Páll Jónsson, $^{5}/_{9}$ 1847, $^{3}/_{5}$ 1866.
Hof á Skagaströnd (233 rd. 5 sk.).	× Magnús Jónsson, $^{30}/_{8}$ 1857, $^{9}/_{8}$ 1860.

Skagafjarðar prófastsdæmi.

Jón Hallsson, hèraðsprófastur.

Hvammur í Laxárdal (164 rd. 43 sk.). — — —

---

við Prestbakka í Stranda prófastsdæmi, þó ekki nema fyrst um sinn meðan prestur sá, sem nú er, þjónar í Prestbakka prestakalli.

1) Í brauðamatinu frá 1853 (smbr. III. bls. 849) er Tjörn talin 151 rd. 60 sk., og Vesturhópshólar 140 rd. 77 sk., en nú eru þessi prestaköll fyrst um sinn sameinuð samkvæmt ályktun stiptsyfirvaldanna.

2) Grímstúngur, sem áður voru prestakall sèr, eru með konúngs úrskurði 20. júlí 1861 sameinaðar við Undirfell; í brauðamatinu frá 1853 er Undirfell talið 154 rd. 79 sk., og Grímstúngur 163 rd. 22 sk. (smbr. III. bls. 849).

Fagranes (177 rd. 65 sk.).	Magnús Hallgrímsson Thorlacius, 5/9 1847, 9/8 1860.
Reynistaðar kl. (185 rd. 73 sk.).	× Ísleifur Einarsson, 25/9 1864, 1/8 1864.
Glaumbær (543 rd. 51 sk.).	Hannes Jónsson, 29/4 1827, 17/6 1849.
Mælifell (323 rd. 10 sk.).	— — —
Goðdalir (191 rd. 1 sk.).	Snorri Jónsson Norðfjörð, 25/6 1849, 29/5 1858.
Miklibær í Blönduhl. (389 rd. 90 sk.).	Jón Hallsson, hèraðsprófastur, 6/6 1841, 15/4 1858.
Hólar í Hjaltadal (377 rd. 44 sk.).[1]	Ólafur Þorvaldsson, 21/9 1834, 29/7 1861.
Hofs þíng (290 rd. 42 sk.).	Tómas Þorsteinsson, 10/9 1843, 17/11 1848.
Fell í Slèttuhlíð (200 rd. 84 sk.).	× Davíð Guðmundsson, 20/5 1860, 1/6 1860.
Barð í Fljótum (367 rd. 13 sk.).	Jón Jónsson, 16/8 1846, 11/5 1849.
Knappstaðir (93 rd. 49 sk.).	Páll Tómasson, 7/9 1828, 19/6 1843.
Rípur (124 rd. 86 sk.).	× Jakob Guðmundsson, 15/6 1851, 5/6 1857.

Eyjafjarðar prófastsdæmi.

Daníel Halldórsson, hèraðsprófastur.

Hvanneyri (150 rd. 45 sk.).	Jón Sveinsson, 13/3 1842, 16/9 1844.
Kvíabekkur (257 rd. 7 sk.).	Stephán Árnason, 21/6 1840, 1/6 1860.
Tjörn (362 rd. 68 sk.).[2]	Jón Bjarnason Thorarensen, 14/6 1846, 20/6 1846.

[1]) Hofstaða þíng voru áður prestakall sèr, en með konúngs úrskurði 25. september 1854 er Flugumýrar sókn lögð til Miklabæjar í Blönduhlíð, og Hofstaða sókn til Hóla í Hjaltadal. Í brauðamatinu frá 1853 (smbr. III. bls. 850) eru þessi prestaköll talin þannig: Flugumýrar þíng 240 rd. 63 sk., Miklibær 303 rd. 88 sk. og Hólar 221 rd. 66 sk.

[2]) Prestakallið Upsar er sameinað við Tjörn samkvæmt konúngs úrskurðum 16. maí 1849 og 20. júlí 1851.

Vellir (326 rd. 13 sk.).	Páll Jónsson, 6/6 1841, 29/12 1858.
Stærri-Árskógur (147 rd. 16 sk.).	Hjálmar Þorsteinsson, 16/3 1845, 4/10 1861.
Möðruvalla kl. (398 rd. 90 sk.).	Þórður Þórðarson, 29/5 1853, 9/7 1856.
Bægisá (344 rd. 79 sk.).[1]	×Arnljótur Ólafsson, 15/11 1863, 6/10 1863.
Glæsibær (272 rd. 84 sk.).	×Guðjón Hálfdanarson, 12/8 1860, 30/4 1863.
Hrafnagil (652 rd. 82 sk.).	Daníel Halldórsson, hèraðsprófastur, 16/4 1843, 26/3 1860.
Grundar þíng (232 rd. 2 sk.).	×Sigurgeir Jakobsson, 2/7 1854, 29/12 1860.
Mikligarður (165 rd. 57 sk.).	Jón Einarsson Thorlacius, 29/6 1845, 2/2 1853.
Saurbær (284 rd. 56 sk.).	Einar Hallgrímsson Thorlacius, 30/5 1814, 23/8 1822.
Miðgarðar í Grímsey (99 rd. 3 sk.).	— — —

Þíngeyjar prófastsdæmi.

Halldór Björnsson, hèraðsprófastur.

Laufás (336 rd. 50 sk.).	×Björn Halldórsson, 5/9 1852, 12/12 1853.
Höfði (233 rd. 94 sk.).	— — —
	Gunnar Ólafsson, aðstoðarprestur, 25/6 1843.
Þaunglabakki (131 rd. 38 sk.).	Jón Jónsson Reykjalín, 26/4 1863, 15/4 1863.
Háls í Fnjóskadal (314 rd. 59 sk.).	Þorsteinn Pálsson, 13/7 1834, 23/4 1846.
Þóroddstaður (248 rd. 11 sk.).	— — —

[1]) Myrkár prestakall er sameinað við Bægisá eptir konúngs úrskurði 18. september 1850. Í brauðamatinu frá 1853 (smbr. III. bls. 850) er Myrká talin 129 rd. 31 sk. og Bægisá 215 rd. 48 sk.

Lundarbrekka (177 rd. 62 sk.).[1]	Jón Jónsson Austmann, $^{13}/_{5}$ 1847, $^{11}/_{9}$ 1847.
Mývatns þíng (164 rd. 33 sk.).	Þorlákur Jónsson, $^{26}/_{6}$ 1842, $^{31}/_{1}$ 1849.
Grenjaðarstaður (709 rd. 50 sk.).	— — —
	Magnús Jónsson, aðstoðarprestur, $^{24}/_{6}$ 1838.
Múli (451 rd. 55 sk.).[2]	×Benedikt Kristjánsson, $^{12}/_{10}$ 1851, $^{15}/_{5}$ 1860.
Helgastaðir (237 rd. 53 sk.).	Jörgen Jóhannsson Kröyer, $^{16}/_{7}$ 1826, $^{29}/_{10}$ 1852.
Húsavík (233 rd. 80 sk.).	Jón Íngjaldsson, $^{19}/_{9}$ 1824, ..., 1848.
Garður í Kelduhverfi (179 rd. 84 sk.).[3]	— — —
Skinnastaðir (217 rd. 49 sk.).	Hjörleifur Guttormsson, $^{8}/_{6}$ 1835, $^{31}/_{1}$ 1849.
Presthólar (166 rd. 40 sk.).	Stephán Jónsson, $^{30}/_{6}$ 1844, $^{15}/_{7}$ 1862.
Svalbarð í Þistilf. (278 rd. 21 sk.).	Vigfús Sigurðsson, $^{11}/_{8}$ 1839, $^{13}/_{4}$ 1847.
Sauðanes (382 rd. 22 sk.).	Halldór Björnsson, hèraðsprófastur, $^{14}/_{7}$ 1822, $^{9}/_{7}$ 1847.
	×Gunnar Gunnarsson, aðstoðarprestur, $^{27}/_{8}$ 1865.

---

[1] Áður var höfuðkirkjan á Eyjardalsá, og útkirkjan á Lundarbrekku, en með konúngs úrskurði 17. april 1857 var leyft að leggja niður kirkjuna á Eyjardalsá, og var Eyjardalsársókn þarhjá skipt á þann hátt, að 4 bæir voru lagðir undir Lundarbrekku sókn, en 2 bæir með 2 hjáleigum voru lagðir undir Ljósavatns sókn í Þóroddstaðar kalli. Í brauðamatinu frá 1853 (smbr. III. bls. 851) er Eyjardalsá talin 174 rd. 60 sk.

[2] Nes í Aðalreykjadal var áður prestakall sèr, en var með konúngs úrskurði 29. júní 1860 sameinað við Múla. Í brauðamatinu frá 1853 (smbr. III, bls. 851) er Múli talinn 370 rd. 56 sk. og Nes 118 rd. 67 sk.

[3] Þetta brauð er fyrst um sinn sameinað við Skinnastaði.

Norður-Múla prófastsdæmi.

Halldór Jónsson (R.), hèraðsprófastur.

Skeggjastaðir (187 rd. 38 sk.).	Siggeir Pálsson, 3/7 1862, 27/3 1862.
Hof í Vopnafirði (856 rd. 4 sk.).	*Halldór Jónsson (R.*), hèraðsprófastur, 6/6 1841, 5/6 1849.
Hofteigur (263 rd. 28 sk.).	×Þorvaldur Ásgeirsson, 3/7 1862, 1/6 1864.
Kirkjubær í Túngu (459 rd. 82 sk.).	Magnús Bergsson, 12/4 1829, 13/4 1852.
Valþjófstaður (457 rd. 31 sk.).	Pètur Jónsson, 29/4 1827, 18/6 1858.
Ás í Fellum (220 rd. 60 sk.).	Vigfús Guttormsson, 27/8 1837, 30/10 1854.
Hjaltastaður (397 rd. 78 sk.).	×Jakob Benediktsson, 2/9 1855, 20/8 1855.
Eyða þíng.[1]	
Desjarmýri (205 rd. 7 sk.).	Finnur Þorsteinsson, 26/7 1857, 13/8 1861.
Klyppstaður (176 rd. 60 sk.).	Jón Jónsson Austfjörð, 9/5 1839, 15/12 1853.

Suður-Múla prófastsdæmi.

Sigurður Gunnarsson, hèraðsprófastur.

Dvergasteinn (282 rd. 91 sk.).	Jón Jónsson Björnsen, 29/8 1841, ... 1850.
Vallanes (427 rd. 63 sk.).	Einar Hjörleifsson, 20/7 1823, 14/5 1850.
Hallormstaður (264 rd. 3 sk.).	Sigurður Gunnarsson, hèraðsprófastur, 18/5 1845, 27/6 1861.
Þíngmúli (225 rd. 12 sk.).	Þorgrímur Arnórsson, 1/4 1838, 1/6 1864.

[1]) Þetta brauð er eptir ályktun stiptsyfirvaldanna sameinað við Hjaltastað. Í brauðamatinu frá 1853 (smbr. III. bls. 846) er Hjaltastaður talinn 212 rd. 59 sk. og Eyða þíng 185 rd. 19 sk.

Skorastaður (286 rd. 9 sk.) Hinrik Hinriksson, 9/5 1839, 12/3 1858.

Hólmar (600 rd.). *Hallgrímur Jónsson, prófastur, 18/4 1841, 6/11 1840.

Kolfreyjustaður (377 rd. 43 sk.). Hákon Jónsson Espólín, 19/5 1834, 13/8 1861.

Stöð (123 rd. 49 sk.). Guttormur Guttormsson, 29/8 1841, 16/12 1852.

Heydalir (497 rd. 90 sk.). Jón Hávarðsson, 20/4 1828, 12/11 1857.

Berufjörður (265 rd. 48 sk.). ×Þorsteinn Þórarinsson, 5/9 1858, 22/5 1862.

Hof í Álptafirði (353 rd. 85 sk.). Þórarinn Erlendsson, prófastur, 28/5 1826, 24/11 1843.

---

2. *Vísindastiptanir.*

a. Prestaskólinn í Reykjavík.

*Sigurður Pálsson Melsteð, lektor theologiæ, forstöðumaður, 17/9 1847, 25/6 1866.

— — —, kennari.

*Hannes Árnason, prestur, kennari, 5/11 1848, 14/5 1850.

b. Latínuskólinn í Reykjavík.

Bjarni Jónsson (R.*), skólameistari, 28/5 1839, 15/6 1851.

*Jens Sigurðsson, yfirkennari, 18/4 1848, 8/8 1862.

Halldór Kristján Friðriksson,	kennarar,	2/6 1848, 2/6 1840.
Gísli Magnússon,	kennarar,	22/5 1852, 22/5 1852.
*Jónas Guðmundsson,	kennarar,	25/8 1853, 25/8 1853.
Jón Þorkelsson,	kennarar,	21/12 1862, 21/12 1862.

Pètur Guðjónsson, kennari í saung.

Steenberg, kennari í fimleikum.

IV. LÆKNASKIPUN.

1. *Læknar.*

Jón Jónsson Hjaltalín, júslizráð, Dr. med., landlæknir og hèraðslæknir í vestur-hluta Suður-umdæmisins, 14/9 1839, 18/9 1855.

Skúli Vigfússon Thorarensen, hèraðslæknir í eystra hluta Suðurumdæmisins, 4/6 1834, 4/6 1834.

þorsteinn Jónsson, settur læknir í Vestmannaeyjum.

Hjörtur Jónsson, settur hèraðslæknir í syðra hluta Vestur-umdæmisins.

þorvaldur Jónsson, hèraðslæknir í nyrðra hluta Vestur-umdæmisins, 6/2 1865, 6/2 1865.

Jósep Skaptason, hèraðslæknir í Húnavatns og Skagafjarðar sýslum, 31/3 1856, 31/3 1856.

Jón Constant Finsen, hèraðslæknir í Eyjafjarðar og þíngeyjar sýslum, 31/3 1856, 31/3 1856.

— — —, hèraðslæknir í Austur-umdæminu.

Ólafur Stephánsson Thorarensen á Hofi í Eyjafjarðar sýslu, cand. med.

---

2. *Lyfsalar.*

Niels Ancher Secher Randrup, í Reykjavík.

Carl Emil Ole Möller, í Stykkishólmi.

Pètur Jóhan Hendrik Hansen, á Akureyri.

Viðbætir.

Yfirsetukonur á Íslandi.[1]

Reykjavík.	Helga Egilsdóttir. þorbjörg Sveinsdóttir.
Skaptafells s.	Guðlaug Oddsdóttir. Guðrún Jónsdóttir. Ragnheiður Jónsdóttir. Sigurlaug Vigfúsdóttir.

---

[1]) Þetta er tekið eptir skýrslu landlæknisins 12. april 1865, og segir hann þær vera „yfirheyrðar ljósmæður".

Rángárvalla s.	Margrèt Jónsdóttir.
	Guðrún Guðmundsdóttir.
Árness s.	Íngibjörg þorsteinsdóttir.
	Guðlaug Snorradóttir.
	Jórunn Magnúsdóttir.
	Margrèt Guðmundsdóttir.
	Íngibjörg Guðmundsdóttir.
	Íngunn Guðmundsdóttir.
	Ragnheiður Benediktsdóttir.
	Íngiríður Bjarnadóttir.
	þórdís Jónsdóttir.
	Hallbjörg Guðmundsdóttir.
	Guðrún Jónsdóttir.
	Gróa Jónsdóttir.
Gullbríngu- og Kjósar s.	Íngibjörg Skaptadóttir.
	Katrín Guðmundsdóttir.
	Guðbjörg Guðmundsdóttir.
	Margrèt Bjarnadóttir.
	þuríður Jónsdóttir.
	þórunn Sigurðardóttir.
	Júlíana Jónsdóttir.
	Anna Hannesdóttir.
	Guðrún Jónsdóttir.
	Kristín Bjarnadóttir.
Borgarfjarðar s.	Gunnhildur Halldórsdóttir.
	Guðlaug Kristjánsdóttir.
	Guðný Andrèsdóttir.
	Jórunn Jónsdóttir.
Ísafjarðar s.	Guðrún Jónsdóttir Budenhof.
Húnavatns s.	Sigríður Sæmundsdóttir.
	Jóhanna Steingrímsdóttir.
Eyjafjarðar s.	Björg Stephánsdóttir.
	Sofía Arnórsdóttir.
	Guðrún Stephánsdóttir.
	Ásta þóra Jónsdóttir.

Eyjafjarðar s.	Jóhanna Jónathansdóttir. Helga Þorláksdóttir. Margrèt Þórarinsdóttir. Hildur Snorradóttir. Guðný Jónsdóttir. Sigurbjörg Kristjánsdóttir. Rósa Jónsdóttir. Friðbjörg Sigurðardóttir. Helga Rannveig Jónsdóttir.
Þíngeyjar s.	Sigurbjörg Jónsdóttir. Sigurlaug Jónsdóttir. Anna Jónsdóttir. Kristbjörg Finnbogadóttir. Björg Hildibrandsdóttir. Guðrún Gunnarsdóttir.
Norður-Múla s.	Guðríður Árnadóttir. Guðný Árnadóttir.
Suður-Múla s.	Sigurbjörg María Jónsdóttir.

V. FJÁRMÁLASTJÓRN.

1. *Landfógeti á Íslandi.*

Árni Bjarnason Thorsteinson, bæjarfógeti í Reykjavík, $^{31}/_{3}$ 1856, $^{18}/_{2}$ 1860.

2. *Umboðsmenn.*

Gullbríngu og Kjósar s. jarðir.	Sýslumaðurinn í Gullbríngu sýslu.
Kirkjubæjar klaustur. Þykkvabæjar klaustur.	Jón Jónsson.
Bjarnaness umboð.	Bergur Jónsson, prófastur.
Vestmannaeyja jarðir.	Sýslumaðurinn á Vestmannaeyjum.
Arnarstapa umboð. Skógarstrandar umboð.	Árni Ólafsson Thorlacius í Stykkishólmi.
Barðastrandar og Álptaf. jarðir.	Sýslumaðurinn í Ísafjarðar sýslu.

Stranda sýslu jarðir.	Sýslumaðurinn í Stranda sýslu.
þíngeyra klaustur.	Jens A. Knudsen, verzlunarstjóri.
Reynistaðar klaustur.	Einar Stephánsson.
Möðruvalla klaustur.	Sveinn þórarinsson.
Múnkaþverár kl. Vestur P. — - Norður P.	Eggert Ólafur Gunnarsson.
Eyjafjarðar sýslu jarðir.	Stephán Jónsson.
Reykjadals jarðir. Norður sýslu jarðir.	Jakob Pètursson.
Skriðu klaustur. Múla sýslu jarðir.	Páll Ólafsson.

I. ALþÍNG.

Á alþíngi Íslendínga er engin breytíng orðin síðan vèr síðast skrifuðum um það í ritum þessum, því þó mikið hafi verið ritað og talað um, að alþíng fengi bæði löggjafarvald og fjárhagsvald, og þó konúngur sjálfur hafi heitið, að Ísland skyldi fá stjórnarbót, þá stendur ennþá allt við sama og verið hefir, og Íslendíngar eru í þessu efni ekki komnir miklu lengra áleiðis en þeir voru við byrjun þessarar aldar; það er samt vonandi að bráðum verði ráðin bót á þessu, og að alþíng fái það vald og þann verkahríng, sem samsvari óskum þjóðarinnar og framförum tímanna. það þykir því ekki illa tilfallið hèr á þessum stað, að telja þá menn, sem síðan alþíng var stofnað hafa tekið þátt í aðgjörðum þess; en þeir eru þessir:

a. Konúngsfulltrúar:

Bardenfleth, Karl Emil, stiptamtmaður, (1845, 47).
Páll þórðarson Melsteð, amtmaður, (1849, 53, 55, 57, 59).
þórður Jónasson, háyfirdómari, (1861, 63, 65).

b. Forsetar á alþíngi:

Bjarni Thorsteinson, konferenzráð, amtmaður, (1845).
Halldór Jónsson, prófastur, (1863).

Hannes Stephánsson Stephensen, prófastur, (1855).
Jón Guðmundsson, málafærslumaður, (1859, 61).
Jón Sigurðsson, skjalavörður, (1849, 53, 57, 65).
þórður Sveinbjörnsson, konferenzráð, háyfirdómari, (1847).

c. Varaforsetar:

Hannes Stephánsson Stephensen, prófastur, (1849, 53).
Jón Guðmundsson, málafærslumaður, (1855, 57, 63, 65).
Jón Johnsen, júslizráð (1847).
Pètur Pètursson, biskup, (1859, 61).
þórður Sveinbjörnsson, konferenzráð, háyfirdómari, (1845).

d. þíngskrifarar:

Benedikt þórðarson, prestur, (1861, 63).
Brynjólfur Jónsson, prestur, (1859, 63).
Eiríkur Ólafsson Kuld, prestur, (1855, 57, 65).
Guðmundur Einarsson, prófastur, (1853, 55).
Halldór Kristján Friðriksson, kennari við latínuskólann, (1861, 65).
Halldór Jónsson, prófastur, (1847).
Jón Guðmundsson, málafærslumaður, (1845).
Kristján Kristjánsson, kammerráð, sýslumaður, (1849).
Páll Pálsson Melsteð, málafærslumaður, (1859).
Runólfur Magnús Olsen, umboðsmaður, (1849, 57).
Vilhjálmur Finsen, kansellíráð, (1853).
þórður Jónasson, háyfirdómari, (1845, 47).

e. Konúngkjörnir þíngmenn:

Benedikt Sveinsson, dómari í yfirdóminum, (1861, 63).
Bergur Ólafsson Thorberg, amtmaður, (1865).
Bjarni Jónsson, rektor við latínuskólann, (1857).
Bjarni Thorsteinson, konferenzráð, (1845).
Björn Auðunarson Blöndal, kansellíráð, sýslumaður, (1845).
Halldór Kristján Friðriksson, kennari við latínuskólann, (1865).
Halldór Jónsson, prófastur, (1845, 47, 49).
Helgi Guðmundsson Thordersen, biskup, (1845, 47, 49, 53, 55, 57, 59, 61, 63, 65).

Jón Jónsson Hjaltalín, júslizráð, landlæknir, (1859, 61, 63, 65).
Jón Pétursson, dómari í yfirdóminum, (1859, 61, 63, 65).
Jón Thorstensen, jústizráð, landlæknir, (1847, 49).
Jörgen Pétur Havstein, amtmaður, (1853).
Kristján Kristjánsson, kammerráð, sýslumaður, (1849).
Páll þórðarson Melsteð, amtmaður, (1847).
Pétur Pétursson, biskup, (1849, 53, 55, 57, 59, 61, 63, 65).
Vilhjálmur Finsen, kansellíráð, (1853, 55, 57, 59).
þórður Guðmundsson, kammerráð, sýslumaður, (1855, 57).
þórður Jónasson, háyfirdómari, (1845, 47, 49, 53, 55, 57, 59).
þórður Sveinbjörnsson, konferenzráð, háyfirdómari, (1845, 47, 49, 53, 55).

f. þjóðkjörnir þíngmenn:

Árni Einarsson, hreppstjóri, (Vestmannaeyja s., 1861).
Árni Helgason, stiptprófastur, (Reykjavík, 1845, 47, 49).
Arnljótur Ólafsson, prestur, (Borgarfjarðar s., 1859, 61, 63, 65).
Ásgeir Einarsson, sáttasemjari, (Stranda s., 1845, 47, 49, 53, 57, 59, 61, 63, 65).
Benedikt Sveinsson, yfirdómari, (Árness s., 1865).
Benedikt þórðarson, prestur, (Barðastrandar s., 1859, 61, 63).
Björn Pétursson, bóndi, (Suður-Múla s., 1861, 63, 65).
Brynjólfur Jónsson, prestur, (Vestmannaeyja s., 1859, 63).
Eiríkur Ólafsson Kuld, prestur, (Snæfellsness s., 1853, 55, 57, 65).
Eyjólfur Einarsson, hreppstjóri, (Barðastrandar s., 1845, 47, 49).
Gísli Gíslason Brynjúlfsson, kand. philos., (Skagafjarðar s., 1859, 61, 63).
Guðmundur Arnljótsson, hreppstjóri, (Húnavatns s., 1847).
Guðmundur Brandsson, hreppstjóri, (Gullbríngu og Kjósar s., 1849, 53, 55, 57, 59, 61).
Guðmundur Einarsson, prófastur, (Dala s. 1853, 55, 57).
Guttormur Vigfússon, stúdent, (Norður-Múla s., 1847, 49).
Halldór Kristján Friðriksson, kennari við latínuskólann, (Reykjavík, 1855, 57, 59, 61, 63).
Halldór Jónsson, prófastur, (Norður-Múla s., 1859, 61, 63, 65).

Hannes Stephánsson Stephensen, prófastur, (Borgarfjarðar s., 1845, 47, 49, 53, 55).
Helgi Hálfdanarson, prestur, (Gullbríngu og Kjósar s., 1863).
Helgi Helgason, hreppstjóri, (Mýra s., 1845, 47, 49).
Hjálmur Pètursson, hreppstjóri, (Mýra s., 1865).
Indriði Gíslason, hreppstjóri, (Dala s., 1859, 61, 63).
Jakob Pètursson, umboðsmaður, (Norður-þíngeyjar s., 1845, 47, 49).
Jón Bjarnason, bóndi, (Dala s., 1865).
Jón Guðmundsson, málafærslumaður, (Skaptafells s. alla 1845, 47, 49, 53, 55, 57; Vestur-Skaptafells s. 1859, 61, 63, 65).
Jón Hávarðsson, prestur, (Suður-Múla s., 1855, 57).
Jón Johnsen, jústizráð, (Árness s., 1845, 47, 49).
Jón Jónsson, umboðsmaður, (Suður-þíngeyjar s. 1849; Norður-þíngeyjar s. 1853, 55).
Jón Kristjánsson, prestur, (Suður-þíngeyjar s., 1853, 55, 57).
Jón Pálmason, hreppstjóri, (Húnavatns s., 1863, 65).
Jón Pètursson, dómari í yfirdóminum, (Stranda s., 1855).
Jón Samsonsson, bóndi, (Skagafjarðar s., 1845, 47, 49, 53, 55, 57).
Jón Sigurðsson, skjalavörður, (Ísafjarðar s., 1845, 47, 49, 53, 57, 59, 65).
Jón Sigurðsson, hreppstjóri, (Mýra s., 1853, 55, 57, 59, 61).
Jón Sigurðsson, hreppstjóri, (Suður-þíngeyjar s., 1859, 61, 63, 65).
Jón Thorstensen, jústizráð, landlæknir, (Reykjavík, 1853).
Jón þórðarson, hreppstjóri, (Rángárvalla s., 1847, 49).
Kolbeinn Árnason, hreppstjóri, (Borgarfjarðar s., 1857).
Kristján Skúlason Magnusen, kammerráð, (Snæfellsness s., 1845, 49).
Magnús Andrèsson, hreppstjóri, (Árness s., 1853, 55, 57, 59, 61, 63).
Magnús Jónsson, óðalsbóndi, (Reykjavík, 1865).
Ólafur Jónsson, hreppstjóri, (Húnavatns s., 1859, 61).
Ólafur Sigurðsson, bóndi, (Skagafjarðar s., 1865).
Ólafur Sivertsen, prófastur, (Barðastrandar s., 1853, 55, 57).
Páll Pálsson Melsteð, málafærslumaður, (Snæfellsness s., 1859, 61, 63).
Páll Sigurðsson, hreppstjóri, (Rángárvalla s., 1853, 55, 57, 59, 61, 63).

Pètur Guðjónsson, organleikari, (Gullbríngu s., 1865).
Runólfur Magnús Olsen, umboðsmaður, (Húnavatns s., 1845, 49, 53, 57).
Sighvatur Árnason, hreppstjóri, (Rángárvalla s., 1865).
Sigurður Brynjólfsson, bóndi, (Suður-Múla s., 1849).
Skúli Vigfússon Thorarensen, hèraðslæknir, (Rángárvalla s., 1845).
Stephán Eiríksson, hreppstjóri, (Austur-Skaptafells s., 1859, 61, 63, 65).
Stephán Helgason Thordersen, prestur, (Vestmannaeyja s., 1865).
Stephán Jónsson, hreppstjóri, (Eyjafjarðar s., 1845, 47, 49, 53, 55, 57, 59, 61, 63, 65).
Sveinn Níelsson, prestur, (Snæfellsness s., 1865).
Sveinn Skúlason, kand. philos., (Norður-þíngeyjar s., 1859, 61, 63, 65).
Sveinn Sveinsson, hreppstjóri, (Suður-Múla s., 1845, 47).
Vilhjálmur Oddsen, söðlasmiður, (Norður-Múla s., 1857).
þorgrímur Tómasson Thomsen, gullsmiður, (Gullbríngu- og Kjósar s., 1845, 47).
þorsteinn Gunnarsson, bóndi, (Norður-Múla s., 1845).
þorsteinn Pálsson, prestur, (Suður-þíngeyjar s., 1845, 47).
þorvaldur Sivertsen, umboðsmaður, (Dala s., 1845, 47, 49).

Skýrsla þessi sýnir, hverir hafa verið embættismenn á alþíngi í þau 10 skipti, sem það hefir komið saman síðan það var stofnsett, og sömuleiðis sýnir hún, hverir hafi haft þíngsetu um þenna tíma, bæði sem konúngkjörnir og sem þjóðkjörnir þíngmenn, eins og einnig í henni er skýrt frá kjördæmi því, sem þeir hafa verið fyrir. Samkvæmt skýrslunni hafa 76 menn um þénna tíma haft setu á alþíngi, annaðhvort sem konúngkjörnir eða sem þjóðkjörnir þíngmenn, eða þá sem hvorttveggja; en til þess að hafa hægara yfirlit yfir, hversu opt hver einstakur þeirra hafi setið á þíngi, viljum vèr flokka þetta, og verður það þá ofaná, að af þessum 76 mönnum hafa:

3 haft þíngsetu á 10 þíngum, eða öllum,
1 — — - 9 —
4 — — - 7 —

5	haft	þíngsetu	á	6	þíngum
4	—	—	-	5	—
8	—	—	-	4	—
17	—	—	-	3	—
10	—	—	-	2	—
24	—	—	-	1	þíngi.

II. VALDSTJÓRN OG DÓMAR.

Í þessari grein landstjórnarinnar hefir einúngis orðið sú breytíng síðan árslokin 1861, að tveir verzlunarstaðir á Íslandi hafa fengið kaupstaðar rèttindi og frelsi, og er þarhjá ákveðið, að hvor þeirra skuli vera þínghá sèr. Þessir staðir eru Akureyri í Norður- og Austur-umdæminu og Ísafjörður í Vestur-umdæminu, en reglugjörðin um hinn fyrri er dagsett 29. ágúst 1862, og um hinn síðari 26. janúar 1866. Í báðum þessum kaupstöðum eru skipaðir bæjarfógetar, sem hafa sömu skyldum og sömu störfum að gegna í lögsagnarumdæmi kaupstaðanna og sýslumenn hafa í sýslum landsins, en bæði þessi embætti eru sem stendur sameinuð við sýslumannaembættin í þeim sýslum, sem kaupstaðirnir áður hafa legið undir.

Hvað þessu næst snertir laun þeirra embættismanna í þessum flokki, sem hafa laun sín beinlínis úr ríkissjóði, þá eru þau að vísu nokkuð á aðra leið en talið var um árslokin 1861, og á það helztu rót sína í því, að 19. janúar 1863 gaf konúngur út lög um launaviðbót handa ýmsum embættismönnum á Íslandi; en launaviðbót sú, sem í þessum lögum var veitt, skyldi einúngis greidd þeim embættismönnum, sem þá voru í embættunum eða yrðu skipaðir í þau embætti, sem þá voru laus (3. gr.), og var þarhjá skipað (5. gr.) að lög þessi skyldu endurskoðuð í seinasta lagi fyrir lok fjárhagsársins $18^{65}/_{66}$; en þetta síðasta hefir þó ennþá ekki átt sèr stað, heldur er í lögum 16. febrúar 1866 skipað fyrir, að því skuli slegið á frest þannig, að það skuli gjört fyrir lok fjárhagsársins

$18^{67}/_{68}$. En nú sem stendur, eða um fjárhagsárið $18^{66}/_{67}$, eru laun þessara embættismanna úr ríkissjóði eins og nú skal telja:

stiptamtmaður: laun 3400 rd., sem borðfè 400 rd. og til skrifstofu 1200 rd.; hann hefir auk þessa embættisbústað og jörð til frjálsrar brúkunar afgjaldslaust;

amtmaður í Vestur-umdæminu: laun 2000 rd., í stað bústaðar 200 rd. og til skrifstofu 550 rd.;

amtmaður í Norður- og Austur-umdæminu: laun 2600 rd. og til skrifstofu 600 rd.; þar hjá hefir hann embættisbústað og jörð til frjálsrar brúkunar afgjaldslaust;

háyfirdómari í landsyfirrèttinum: laun 2400 rd.;

eldri yfirdómari: laun 1800 rd.;

ýngri yfirdómari: laun 1400 rd.;

bæjarfógeti í Reykjavík: laun 300 rd.;

bæjarfógeti á Akureyri: laun 200 rd.;

sýslumaður í Gullbríngu sýslu: laun 235 rd.;

sýslumaður í Vestmannaeyjum: laun 300 rd.

Fleiri embættismenn í þessum flokki eru ekki launaðir úr ríkissjóði, en hinir settu málaflutníngsmenn við yfirdóminn hafa hvor um sig í laun 250 rd. á ári úr dómsmálasjóði landsins. Um tekjur sýslumanna á Íslandi, sem að mestu leyti eru fólgnar í því, eins og kunnugt er, að þeir í launa stað taka undir sig ýms afgjöld sem goldin eru í landaurum, ber þess að geta, að þær eptir eðli sínu hljóta að vera ekki svo litlum breytíngum undirorpnar; vèr sleppum því hèr að telja þær, en skulum einúngis benda til þess, að þær eru að líkindum ekki svo lítið hærri en þær hafa verið taldar áður í ritum þessum, III. bindi bls. 31 og 32, þar verðlag á flestum landaurum á Íslandi á seinni árum hefir hækkað töluvert.

Loks má geta þess hèr, að á þessu tímabili hefir komið til umtals að bæta kjör hreppstjóra á Íslandi. Til alþíngis þess, sem haldið var 1863, kom nefnilega bænarskrá frá Borgarfjarðar sýslu um þetta efni, en þíngið tók hana til meðferðar og ritaði bænarskrá til konúngs með því niðurlagsatriði, að fyrst um sinn yrði veitt hreppstjórum sem lögregluþjónum frá 20 til 60 rd. þóknun úr ríkissjóði, eptir örðugleika hreppanna og öðrum þesskonar mála-

vöxtum. Í tilefni af þessari beiðni alþíngis var lagt fyrir þíngið 1865 frumvarp til tilskipunar um laun handa hreppstjórum á Íslandi, og var aðal-innihald frumvarpsins það, að auk þess að hreppstjórar framvegis eins og híngað til skyldu undanþegnir að greiða þínggjöld, skyldi þeim fyrst um sinn veitt frá 20 til 60 rd. laun á ári, en tveir þriðjúngar af launum þeim, er hverjum hreppstjóra væri ákveðin, skyldu greiddir af hreppnum eptir sömu reglum og aukaútsvarið til fátækra, og einn þriðjúngur úr jafnaðarsjóði amtsins. Alþíng fèllst samt ekki á þetta frumvarp, og beiddi því í álitsskjali sínu að málinu væri slegið á frest, þángað til frumvarp til nýrra sveitarlaga yrði lagt fyrir þíngið; en með úrskurði 30. maí 1866 skipaði konúngur, að málinu skyldi slegið á frest.

III. KIRKJU- OG KENNSLUSTJÓRN.

Fyrst skal hèr skýrt frá upphæðinni á launum þeirra embættismanna, sem í þessum flokki eru og hafa laun úr ríkissjóði; en samkvæmt því sem næst á undan er sagt um valdstjórn og dóma, þá eru laun þessara embættismanna nú sem stendur eða um fjárhagsárið $18^{66}/_{67}$ þessi:

biskup: laun 2400 rd. og í húsaleigu 200 rd.
forstöðumaður prestaskólans: laun 1600 rd. og í húsaleigu 150 rd.;
fyrsti kennari við sama: laun[1]...
annar kennari við sama: laun 1000 rd.;
rektor við latínuskólann: laun: 2150 rd. og þarhjá bústað afgjaldslaust í skólahúsinu;
yfirkennari við sama: laun 900 rd. og í húsaleigu 150 rd.;
fyrsti kennari við sama: 900 rd. og í húsaleigu 100 rd;
annar kennari: laun 800 rd. og í húsaleigu 100 rd.;
þriði kennari: laun 800 rd. og í húsaleigu 100 rd.;
fjórði kennari: laun 700 rd.

---

[1]) Hèr eru ekki talin laun þessa kennara, þar enginn ennþá er skipaður í embættið og ekki er víst eptir hverjum reglum verði farið með tilliti til launanna, þegar embættið verður veitt.

Auk þessara er dómkirkjuprestinum í Reykjavík lagðir 400 rd. á ári úr ríkissjóði, og er hann þannig sá eini prestur á Íslandi, sem að nokkru leyti hefir laun úr ríkissjóði. Enn fremur má geta þess, að 1100 rd. eru ætlaðir úr ríkissjóði á ári til launa handa þessum embættismönnum við latínuskólann, sem ekki eru skipaðir af konúngi, nefnilega: umsjónarmanni, kennara í saung, kennara í fimleikum og húsverði.

Hvað þessu næst andlega kennimenn sèr í lagi snertir, þá hafa síðan um árslokin 1861 tvær mjög merkilegar ákvarðanir verið gefnar þessari stètt viðvíkjandi, og skal því hèr skýra nokkuð gjör frá þessu.

Hin fyrsta ákvörðun er sú, að í konúngs úrskurði 24. febrúar 1865 segir, „að aftekin sè skylda sú, er með konúngsbrèfum 10. maí 1737 og 2. desember 1791 og konúngs úrskurði 17. maí 1862 er lögð á herðar sumpart þeim, er útskrifast úr hinum lærða skóla á Íslandi, og sumpart þeim, er útlærðir eru frá prestaskólanum í Reykjavík, til að taka við brauðum á Íslandi í vissum tilfellum; en að stiptsyfirvöldunum á Íslandi þar á móti sè veitt vald til þess, þegar brauð losnar og það hefir kunngjört verið um lögákveðinn tíma, án þess nokkur hafi um það sókt, sem til þess væri hæfur, að heita því, um leið og kunngjört er á ný, að brauðið sè laust, að sá, sem brauðið verði veitt, megi, þegar hann sè búinn að þjóna því sómasamlega í þrjú ár, eiga von á að hafa forgöngurètt fyrir öðrum til hins fyrsta brauðs, er hann sæki um, ef tekjur þess brauðs sèu eigi hærri en 450 rd. eptir brauðamatsgjörðinni frá 1853, og ef enginn sækir um brauðið, eptir að kunngjört hefir verið á ný að það sè laust, þá skuli stiptsyfirvöldunum þar að auki falið að fá sèrstaklega einhvern mann, er hæfur sè til prestsskapar, til að sækja um embættið með þeim kjörum, er nú var sagt." Þessi konúngsúrskurður er svo merkilegur, að ekki þarf frekar að útlista það, en um ástæðurnar fyrir honum má vísa til neðanmálsgreinar í „Tíðindum um stjórnarmálefni Íslands" II. bindi, bls. 150—153.

Hin önnur ákvörðun er tilskipun 15. desember 1865 (sem þó ekki öðlast lagagildi fyrr en 6. júní 1867), er nákvæmar ákveður ýmislegt viðvíkjandi prestaköllum á Íslandi, og er aptanvið hana

prentað brauðamat á Íslandi, samið árið 1853 og allramildilegast staðfest með konúngs úrskurði 15. desember 1865. Þetta lagaboð er svo merkilegt, að vèr ekki getum undanfellt hèr að fara nokkrum orðum um hverja grein þess, en skulum þar hjá geta þess, að í skýrslunni hèr að framan, þar sem taldir eru prestar á Íslandi, eru við sèrhvert prestakall settar tekjur þess í dala og skildínga tali samkvæmt ofannefndu brauðamati.

Í 1. grein þessarar tilskipunar er prestaköllum á Íslandi skipt í flokka eptir tekjum þeirra, sem taldar eru eptir ofannefndri brauðamatsgjörð, en skal þó endurskoðuð á hverjum 15 ára fresti; en flokkarnir eru þessir:

1. Aðalbrauð með 700 rd. tekjum og þar fram yfir.
2. Betri meðalbrauð með 500--700 rd. tekjum.
3. Lakari meðalbrauð með 350—500 rd. tekjum.
4. Fátæk brauð með minni tekjum en 350 rd. á ári.

Eptir þessu eru á Íslandi nú sem stendur:

í 1. flokki	8	prestaköll,	eða 4.7	af 100
í 2. —	9	—,	- 5.3 -	—
í 3. —	38	—,	- 22.2 -	—
í 4. —	116	—,	- 67.8 -	—; eða

meir en helmíngur brauðanna á Íslandi eru talin meðal fátækra brauða.

Í 2. gr. er skipað fyrir um veitíngu brauðanna, og veitir konúngur sjálfur aðalbrauðin, en stiptsyfirvöldin á Íslandi hin öll, þó svo, að sækja skal um staðfestíngu konúngs á veitíngarbrèfum fyrir prestaköllum í 2. og 3. flokki. Prestaköll þau, sem samkvæmt þessu nú sem stendur verða veitt af konúngi sjálfum, eru þessi 8: Breiðabólstaður í Fljótshlíð, Garðar á Álptanesi, Grenjaðarstaður, Hítardalur, Hof í Vopnafirði, Oddi, Reykjavík og Vestmannaeyjar. Þarámóti eru 47 prestaköll, þar sem þarf konúnglegrar staðfestíngar við, en þau eru þessi: Arnarbæli, Barð í Fljótum, Borgar þíng, Breiðabólstaður í Vesturhópi, Eyri við Skutulsfjörð, Gaulverjabær, Glaumbær, Helgafell, Heydalir, Hítarnes þíng, Hjaltastaður, Hof í Álptafirði, Hólar í Hjaltadal, Hólmar, Holt undir Eyjafjöllum, Holt í Önundarfirði, Hrafnagil, Hraungerði, Hruni, Hvammur í Hvamms-

sveit, Höskuldstaðir, Kálfatjörn, Kirkjubæjar klaustur, Kirkjubær í Túngu, Kolfreyjustaður, Kross þíng, Melstaður, Miðdala þíng og Kvennabrekka, Miklaholt, Miklibær í Blönduhlíð, Múli, Möðruvalla klaustur, Reykholt, Sauðanes, Selárdalur, Setberg, Staðarbakki, Staðastaður, Staður á Reykjanesi, Staður í Steingrímsfirði, Stafholt, Stokkseyri, Tjörn og Upsir, Útskálar, Vallanes, Valþjófstaður, Vatnsfjörður.

Um eptirlaun uppgjafapresta og prestaekkna af brauðunum er skipað fyrir í 3., 4., 5. og 6. grein.

Loks er í 7. grein ákveðið, að í staðinn fyrir árgjald það, er nú hvílir á sumum brauðum á Íslandi, skuli til styrks handa fátækum uppgjafaprestum og prestaekkjum greiða árgjald það, sem nú skal segja, nefnilega af brauðum sem í áður áminnztri brauðamatsgjörð eru metin

150—350 rd.	skal	greiða	2/3 sk.	af	hverjum	ríkisdal,
450—500 rd.	—	—	1 sk.	-	—	—
500—700 rd.	—	—	1 1/3 sk.	-	—	—
700 og þar yfir	—	—	1 2/3 sk.	-	—	—;

en ekkert árgjald skal greidt af þeim brauðum, sem minna gefa af sèr í tekjur en 150 rd.; og þar sem prestsekkja er í brauði og fær af því eptirlaun, fellur burt helmíngur árgjaldsins, en allt árgjaldið fellur burt þar sem uppgjafaprestur er. Prestaköll þau, af hverjum ofan nefnt árgjald skal greiða, sem og upphæð þess af hverju brauði, má sjá af skýrslu þeirri er nú fylgir:

Nöfn prestakalla.	Upphæð árgjaldsins.
Stafafell	2 rd. 2 sk.
Bjarnanes	1 — 61 -
Einholt	1 — 41 -
Kirkjubæjar klaustur	3 — 86 -
Meðallands þíng	1 — 14 -
Þykkvabæjar klaustur	1 — 6 -
Reynis þíng	1 — 54 -
Sólheima þíng	1 — 43 -
Eyvindarhólar	2 — 18 -

Nöfn prestakalla.	Upphæð árgjaldsins.
Holt undir Eyjafjöllum	7 rd. 61 sk.
Fljótshlíðar þíng	1 — 31 -
Breiðabólstaður í Fljótshlíð	14 — 84 -
Kross þíng	4 — 3 -
Keldna þíng	1 — 80 -
Oddi	13 — 14 -
Stóruvellir	1 — 88 -
Efriholta þíng	1 — 76 -
Kálfholt	2 — 21 -
Vestmannaeyjar	14 — 61 -
Stórinúpur	1 — 4 -
Hruni	4 — 24 -
Hrepphólar	1 — 37 -
Ólafsvellir	1 — 49 -
Hraungerði	4 — 62 -
Gaulverjabær	3 — 95 -
Stokkseyri	4 — 84 -
Torfastaðir	2 — 37 -
Miðdalur	1 — 17 -
Mosfell í Grímsnesi	1 — 8 -
Klausturhólar	1 — 57 -
Þíngvellir	1 — 64 -
Arnarbæli	4 — 86 -
Staður í Grindavík	1 — 19 -
Útskálar	4 — 92 -
Kálfatjörn	3 — 85 -
Garðar á Álptanesi	12 — 17 -
Reykjavík	17 — 58 -
Mosfell í Mosfellssveit	1 — 95 -
Kjalarnes þíng	1 — 76 -
Reynivellir	1 — 71 -
Saurbær á Hvalfjarðarströnd	1 — 75 -
Garðar á Akranesi	2 — 15 -

Nöfn prestakalla.	Upphæð árgjaldsins.
Melar	1 rd. 90 sk.
Hest þing	1 — 57 -
Lundur	1 — 36 -
Reykholt	4 — 37 -
Gilsbakki	1 — 92 -
Hvammur í Norðurárdal	1 — 91 -
Stafholt	7 — 41 -
Borgar þing	4 — 5 -
Staðarhraun	1 — 19 -
Hítardalur	12 — 39 -
Hítarnes þing	3 — 84 -
Miklaholt	3 — 64 -
Staðastaður	7 — 77 -
Breiðavíkur þing	1 — 29 -
Nes þing	2 — 39 -
Setberg	4 — 9 -
Helgafell	4 — 76 -
Breiðabólstaður á Skógarströnd	2 — 7 -
Miðdala þing og Kvennabrekka	7 — 25 -
Hjarðarholt	2 — 5 -
Hvammur í Hvammssveit	4 — 59 -
Skarðs þing	2 — 29 -
Saurbæjar þing	1 — 44 -
Staður á Reykjanesi	4 — 16 -
Gufudalur	1 — 27 -
Flatey	1 — 20 -
Brjámslækur	1 — 50 -
Sauðlauksdalur	1 — 76 -
Selárdalur	4 — 16 -
Rafnseyri	1 — 38 -
Sandar í Dýrafirði	1 — 19 -
Dýrafjarðar þing	1 — 55 -
Holt í Önundarfirði	3 — 89 -

Nöfn prestakalla.	Upphæð árgjaldsins.
Eyri við Skutulsfjörð	3 rd. 92 sk.
Ögur þíng	1 — 39 -
Vatnsfjörður	4 — 16 -
Staður í Grunnavík	1 — 31 -
Staður í Steingrímsfirði	3 — 89 -
Tröllatúnga	1 — 35 -
Prestsbakki	1 — 51 -
Staðarbakki	4 — 18 -
Melstaður	7 — 40 -
Tjörn og Vesturhópshólar	2 — 3 -
Breiðabólstaður í Vesturhópi	7 — 23 -
þíngeyra klaustur	2 — 33 -
Undirfell	2 — 20 -
Auðkúla	1 — 66 -
Blöndudalshólar	1 — 82 -
Bergstaðir	1 — 77 -
Höskuldstaðir	3 — 92 -
Hof á Skagaströnd	1 — 59 -
Hvammur í Laxárdal	1 — 13 -
Fagranes	1 — 22 -
Reynistaðar klaustur	1 — 28 -
Glaumbær	7 — 53 -
Mælifell	2 — 23 -
Goðdalir	1 — 31 -
Miklibær í Blönduhlíð	4 — 6 -
Hólar í Hjaltadal	3 — 89 -
Hof og Miklibær í Óslandshlíð	2 — 1 -
Fell	1 — 37 -
Barð	3 — 79 -
Hvanneyri	1 — 4 -
Kvíabekkur	1 — 75 -
Tjörn og Upsir	3 — 75 -
Vellir	2 — 25 -

Nöfn prestakalla.	Upphæð árgjaldsins.
Möðruvalla klaustur	4 rd. 15 sk.
Bægisá og Myrká	2 — 37 -
Glæsibær	1 — 85 -
Hrafnagil	9 — 7 -
Grundar þíng	1 — 59 -
Mikligarður	1 — 14 -
Saurbær í Eyjafirði	1 — 93 -
Laufás	2 — 32 -
Höfði	1 — 60 -
Háls í Fnjóskadal	2 — 18 -
Þóroddstaður	1 — 69 -
Lundarbrekka	1 — 22 -
Mývatns þíng	1 — 13 -
Grenjaðarstaður	12 — 31 -
Múli og Nes	4 — 68 -
Helgastaðir	1 — 62 -
Húsavík	1 — 60 -
Garður í Kelduhverfi	1 — 24 -
Skinnastaðir	1 — 49 -
Presthólar	1 — 15 -
Svalbarð í Þistilfirði	1 — 89 -
Sauðanes	3 — 94 -
Skeggjastaðir	1 — 29 -
Hof í Vopnafirði	14 — 83 -
Hofteigur	1 — 79 -
Kirkjubær í Túngu	4 — 76 -
Valþjófstaður	4 — 73 -
Ás í Fellum	1 — 51 -
Hjaltastaður og Eyðar	4 — 14 -
Desjarmýri	1 — 41 -
Klyppstaður	1 — 21 -
Dvergasteinn	1 — 93 -
Vallanes	4 — 44 -

Nöfn prestakalla.	Upphæð árgjaldsins.
Hallormstaður	1 rd. 80 sk.
þíngmúli	1 — 54 -
Skorastaður	1 — 95 -
Hólmar í Reyðarfirði	8 — 32 -
Kolfreyjustaður	3 — 89 -
Heydalir	5 — 18 -
Berufjörður	1 — 81 -
Hof í Álptafirði	3 — 66 -.

Eptir þessu verður allt árgjaldið samtals 497 rd. 85 sk., en það gefur að skilja, að þessi upphæð getur ekki komið til útbýtíngar milli uppgjafapresta og prestaekkna á hverju ári, því eptir hlutarins eðli verða þó ætíð fleiri eða færri prestaköll, að í þeim eru annaðhvort uppgjafaprestar eða prestaekkjur. En prestaköll þau, sem ekkert árgjald skal gjalda af, eru þessi 22: Álptamýri, Árnes, Ásar, Garpsdalur, Hjaltabakki, Kálfafell í Hornafirði, Kálfafell á Síðu, Kirkjubóls þíng á Lángadalsströnd, Knappstaðir, Miðgarðar í Grímsey, Otrardalur, Rípur, Sandfell, Staður í Aðalvík, Staður í Hrútafirði, Staður á Snæfjallaströnd, Staður í Súgandafirði, Stóridalur, Stærriárskógur, Stöð í Stöðvarfirði, Vogsósar, þaunglabakki.

Vèr sleppum nú að fara fleirum orðum um þessar tvær ákvarðanir, sem í svo mörgu verulegu hafa gjört breytíngar á því sem áður hefir átt sèr stað um hina andlegu stètt og um prestaköll á Íslandi, en vèr skulum aptur á móti íhuga nokkur atriði við sjálft prestatalið.

Fyrst viljum vèr þá skoða, hvílíkt próf prestar þeir, sem nú þjóna í embættum og eru 153 tals, hafa tekið, það er að skilja, hvort þeir hafa tekið embættispróf í guðfræði við Kaupmannahafnar háskóla eða við prestaskólann í Reykjavík, eða hvort þeir hafa tekið hvorugt þessara prófa; það kemur þá fram, að próf í guðfræði hafa tekið:

við háskólann	8,	eða	5.2	af 100,
— prestaskólann	41,	—	26.8	— —,
en ekkert guðfræðispróf . .	104,	—	68.0	— —;

og lýsir það sèr þá, að meir en tveir þriðjúngar þeirra presta, sem nú þjóna í prestaköllum, hafa ekki tekið nokkurt embættispróf í guðfræði, en af þessum síðast nefndu eru þó 7, sem tekið hafa bæði próf við Kaupmannahafnar háskóla.

Þessunæst skal skoða þjónustutíma presta, og er hann talinn frá því ári, þá þeir eru prestvígðir; en til hægra yfirlits er þessu skipt í flokka, og sýnir það sig þá, að af prestum þeim, sem nú eru í embættum, hafa þjónað í:

færri en 5 ár	16,	eða	10.5	af 100,
5 ár en færri en 10	17,	-	11.1	- —,
10 - - — - 15	20,	-	13.1	- —,
15 - - — - 20	21,	-	13.7	- —,
20 - - — - 25	22,	-	14.4	- —,
25 - - — - 30	19,	-	12.4	- —,
30 - - — - 35	16,	-	10.5	- —,
35 - - — - 40	11,	-	7.2	- —,
40 - - — - 45	9,	-	5.9	- —,
45 - - — - 50	1,	-	0.6	- —,
yfir 50 ár	1,	-	0.6	- —.

Eru þá eptir þessu þeir prestar flestir, sem þjónað hafa í prestsembætti í 20—25 ár, og einúngis einn prestur, sem nú þjónar, er jubilkennari eða hefir þjónað í 50 ár eða þar yfir; þó má geta þess, að árið 1866 hafa andazt 2 prestar, sem stóðu í embætti og voru jubilkennarar, nefnilega Jón Jónsson að Grenjaðarstað, 62 ára prestur, og Ólafur Þorleifsson að Höfða, 59 ára prestur.

Skoði maður þessu næst, hversu lengi prestar hafa þjónað í brauðum þeim, sem þeir nú hafa, og sè þessu einnig skipt í flokka eins og að ofan er gjört, þá kemur það fram, að í sama brauði hafi þjónað í:

færri en 5 ár	50,	eða	32.7	af 100,
5 ár en færri en 10	40,	-	26.2	- —,
10 - - — - 15	23,	-	15.0	- —,
15 - - — - 20	21,	-	13.7	- —,
20 - - — - 25	12,	-	7.9	- —,

25 ár en færri en 30 . . . 5, eða 3.3 af 100,
30 - - — - 35 . . . 1, - 0.6 - —,
40 - - — - 45 . . . 1, - 0.6 - —.

Eptir þessu eru þeir prestar flestir, eða hèrumbil þriðjúngur þeirra, sem hefir þjónað í brauðum þeim, sem þeir nú hafa, í færri en 5 ár, en einúngis einn prestur hefir þjónað í sama brauði yfir 40 ár.

Beri maður loks saman prestatalið í árslokin 1861 við það sem nú er prentað hèr, þá sýnir það sig, að af prestum þeim, sem þá þjónuðu í brauðum, hafa á þessu tímabili andazt eða gefið upp brauð 28 prestar, þeir, sem nú skal telja, og er merkið (†) sett fyrir framan þá sem hafa andazt, en ekkert merki við þá, sem hafa gefið brauðin upp:

†Arngrímur Halldórsson að Bægisá
†Baldvin Jónsson í Keldna þíngum
†Bjarni Eggertsson að Garpsdal
Björn Jónsson að Stokkseyri
†Björn þorláksson að Höskuldstöðum
†Daníel Jónsson í Ögur þíngum
†Einar Brynjólfsson Sivertsen að Gufudal
Einar Gíslason að Selárdal
†Einar Sæmundsson Einarsen að Stafholti
Eiríkur Magnússon að Berufirði
†Gísli Jóhannesson að Reynivöllum
†Hálfdan Einarsson að Eyri
Jóhann Tómasson í Hests þíngum
†Jón Benediktsson að Rafnseyri
†Jón Jónsson að Grenjaðarstað
†Jón Jónsson að þíngeyra klaustri
†Jón Sigurðsson að Kálfholti
Ólafur Guðmundsson að Höskuldstöðum
†Ólafur Magnússon að Einholti
†Ólafur þorleifsson að Höfða
Pètur Stephánsson Stephensen að Görðum
†Sigurður Arnórsson að Mælifelli
†Sveinbjörn Hallgrímsson að Glæsibæ

† Torfi Magnússon að Kirkjubóli
† Vernharður Þorkelsson að Reykholti
† Þórður Árnason að Mosfelli
Þorgrímur Guðmundsson Thorgrimsen að Saurbæ.

Um hinar vísindalegu stiptanir á Íslandi, það er að skilja prestaskólann og latínuskólann, er á þessu tímabili lítið að segja, og skal þess hèr einúngis getið, að þó kirkju- og kennslustjórnin hafi skrifazt á við hlutaðeigendur um ymsar breytíngar og endurbætur á tilhögun latínuskólans, og þarámeðal um að setja sèrstakan umsjónarmann við hann, þá er þetta mál þó ennþá ekki leidt til lykta.

IV. LÆKNASKIPUN.

Hèr skal fyrst skýrt frá launum embættismanna í þessum flokki úr ríkissjóði, og eru þau nú sem stendur eða um fjárhagsárið $18^{66}/_{67}$ þessi:

landlæknir: laun 1300 rd. og í húsaleigu 150 rd.
læknir í Vestmannaeyjum: laun 600 rd. og fyrir jarðnæði 30 rd.
læknir í syðra hluta Vesturamtsins: laun 600 rd. og fyrir jarðnæði 25 rd.
læknir í nyrðra hluta Vesturamtsins: laun 600 rd. og fyrir jarðnæði 25 rd.
læknir í Húnavatns og Skagafjarðar s.: laun 900 rd.
læknir í Eyjafjarðar og Þíngeyjar s.: laun 900 rd.
læknir í Austuramtinu: laun 600 rd.

Auk þessara eru lífsalanum í Reykjavík lagðir 150 rd. á ári úr ríkissjóði í húsaleigu, tveim yfirsetukonum í Reykjavík 50 rd. hvorri um sig, og 100 rd. á ári til útbýtíngar meðal annara yfirsetukvenna í landinu.

Hvað lækna serílagi snertir, þá hefir síðan um árslokin 1861 í þessu efni orðið sú breytíng, sem nú skal frá skýrt.

Út af bænarskrá frá alþíngi, er haldið var árið 1861, hefir konúngur með úrskurði 29. ágúst 1862[1] skipað svo fyrir:

1. að þángað til öðruvísi verður ákveðið megi á ári hverju verja 600 rd. úr hinum íslenzka læknasjóði til kennslu í læknisfræði hjá landlækni í Reykjavík, og að kennsla þessi skuli vera fyrir þá menn, sem útskrifaðir eru úr hinum lærða skóla í Reykjavík;
2. að dómsmálastjórnin, eptir að hafa fengið um það efni álit hins konúnglega heilbrigðisráðs, skuli hafa vald til að ákveða nákvæmar, hversu yfirgripsmikil kennsla sú skuli vera, sem hlutaðeigendur eigi að fá hjá landlækni;
3. að haldið skuli opinbert próf yfir þeim, er notið hafa kennslu þessarar, og skuli dómsmálastjórnin hafa vald til að skipa fyrir um prófið, eptir að hún er búin að semja um það efni við kirkju- og kennslustjórnina;
4. að þeir, sem staðizt hafa próf þetta, skuli hafa lækníngaleyfi á Íslandi og geta orðið þar héraðslæknar.

Samkvæmt valdi því, sem dómsmálastjórninni var gefið í þessum konúngsúrskurði, skrifaði hún amtmönnum á Íslandi 28. maí 1863 um reglur fyrir læknakennslunni og um prófið, en um þetta látum vèr oss hèr nægja að vísa til „Tíðinda um stjórnarmálefni Íslands" I. B., bls. 716—728. Þess skal þarhjá getið, að kennsla þessi þegar hefir borið þann ávöxt, að þrír stúdentar hafa gengið undir áminnzt próf, og allir fengið beztu einkunn, en af þessum 3 er einn þegar skipaður hèraðslæknir og 2 eru settir læknar.

Loks má geta þess, að alþíng það, er haldið var árið 1865, sendi konúngi bænarskrá, og var í henni meðal annars beiðzt, að 7 ný læknaembætti yrði stofnuð á Íslandi, nefnilega í Austur-Skaptafells sýslu, í Þíngeyjar sýslu, í Barðastrandar og Stranda sýslum, í Borgarfjarðar og Mýra sýslum, í Árness sýslu, í Gullbríngu sýslu og í Norður-Múla sýslu. Þetta málefni er samt ennþá ekki komið lengra áleiðis, en að dómsmálastjórnin hefir fengið álit amtmanna um það, og er því óvíst hver úrslit á því verða.

---

[1]) Smbr. „Tíðindi um stjórnarmálefni Íslands" I. B., bls. 604, og bls. 717—722 neðanmálsgrein.

V. FJÁRSTJÓRN.

Í þessari grein landstjórnarinnar er eigin breytíng orðin á tímabili því, sem hèr ræðir um, og vèr látum oss því hèr nægja að skýra frá launum eða tekjum embættismanna í þessum flokki.

Landfógetinn á Íslandi er sá eini af þessum embættismönnum, sem hefir laun beinlínis úr ríkissjóði, en nú sem stendur eða um fjárhagsárið $18^{66}/_{67}$ eru þau þessi: embættislaun 1000 rd., skrifstofupeníngar 500 rd., og í húsaleigu 150 rd.; auk þessa hefir hann einnig eyjuna Örfirisey til frjálsrar brúkunar afgjaldslaust.

Hvað aptur á móti laun umboðsmanna snertir, þá gefur að skilja, að þau muni vera ekki svo litlum breytíngum undirorpin, þar tekjur þeirra, eins og öllum er kunnugt, ekki eru laun úr ríkissjóði, heldur ákveðinn hluti allra tekja af því umboði, sem þeir eru settir yfir. En um fjárhagsárið $18^{65}/_{66}$ hafa umboðslaunin af hverju einstaka umboði verið þessi:

af Gullbríngu og Kjósar sýslu jörðum	73 rd.	78 sk.
- Kirkjubæjar klaustri	216 —	45 -
- Þykkvabæjar klaustri	306 —	79 -
- Bjarnanes umboði	» —	» -
- Vestmannaeyja jörðum	116 —	83 -
- Arnarstapa umboði	377 —	24 -
- Skógarstrandar umboði	26 —	66 -
- Barðastrandar og Álptafjarðar jörðum . . .	16 —	92 -
- Stranda sýslu jörðum	41 —	19 -
- Þíngeyra klaustri	357 —	69 -
- Reynistaðar klaustri	248 —	71 -
- Möðruvalla klaustri	356 —	49 -
- Múnkaþverár klausturs vesturparti	210 —	22 -
- Múnkaþverár klausturs norðurparti	141 —	31 -
- Eyjafjarðar sýslu jörðum	79 —	24 -
- Reykjadals jörðum	65 —	32 -
- Norður sýslu jörðum	32 —	71 -

af Skriðu klaustri . . . . 191 rd. 10 sk.
- Múla sýslu jörðum . . . . 71 — 44 -.

þar sem hèr ekki eru talin nein umboðslaun af Bjarnanes umboði, þá ber það til þess, að umboðsmaður fyrir þessu umboði í stað umboðslauna hefir hálfa jörðina Bjarnanes til brúkunar afgjaldslaust.

VERZLAN Á ÍSLANDI

árin 1864 og 1865.

LANDSHAGSSKÝRSLURNAR hafa nokkrum sinnum að undanförnu skýrt frá verzlaninni á Íslandi, og hafa skýrslur um hana verið prentaðar fyrir árið 1849 í I., bls. 74--96, fyrir árið 1855 í I., bls. 573—619, og fyrir árin 1856—1863 í III., bls. 479—616. En þar vèr álítum slíkar skýrslur bæði nauðsynlegar og þarhjá einnig fróðlegar, þá viljum vèr þessu til framhalds hèr skýra frá verzlan á Íslandi um árin 1864 og 1865, og eru í því skyni samdar skýrslur þær, sem nú skal nefna og sem eru:

A. um flutttar vörur til Íslands árið 1864;
B. um sama árið 1865;
C. um vörur, fluttar frá Íslandi árið 1864;
D. um sama árið 1865;
E. um siglíngar til Íslands, árin 1864 og 1865, eptir því hvaðan skipin sigldu til landsins, og loks
F. um siglíngar til landsins á sömu árum, eptir því hvar skipin áttu heima.

Vèr látum nú þessar skýrslur fylgja, og skulum síðan gjöra nokkrar athugasemdir við hin helztu atriði í þeim.

A. Skýrsla yfir fluttar vörur

	Rúgur	Bygg	Hafrar	Bánkabygg	Baunir	Bygggrjón
	tunnur	tunnur	tunnur	tunnur	tunnur	tunnur
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður. . .	4898	196	204	3167	617	17
Gullbríngu sýsla.	2163	27	15	1437	180	1
Árness.	1550	116	12	815	244	»
Vestmannaeyja	1086	48	»	619	147	3
samtals . . .	9697	387	231	6038	1188	21
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla	2221	81	54	1159	201	2
Barðastrandar.	1184	1	6	708	32	»
Ísafjarðar.	921	32	10	1074	39	2
Stranda	2254	»	8	1367	354	»
samtals . . .	6580	114	78	4308	626	4
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla.	2220	4	17	1115	369	1
Skagafjarðar	1664	2	34	851	374	20
Eyjafjarðar.	3298	9	4	1508	687	»
Þíngeyjar.	2553	4	4	936	369	1
Norður-Múla	2774	1	25	1175	509	1
Suður-Múla.	1845	2	28	1036	402	6
samtals . . .	14354	22	112	6621	2710	29
til alls Íslands . . .	30631	523	421	16967	4524	54

til Íslands, árið 1864.

Rúgmjöl	Hveitimjöl	Byggmjöl	Hveitibrauð	Svartabrauð	Jarðepli	Brennivín	Romm	Púnsextrakt	Vín
tunnur	pund	pund	pund	pund	tunnur	pottar	pottar	pottar	pottar
1392	5209	•	59363	1226	795	120110	9893	2514	6893
564	1446	•	28822	3852	2	57863	2807	1153	813
265	512	•	11891	5031	•	53753	606	1018	894
258	532	•	21979	5155	6	31249	760	2041	959
2479	7699	•	122055	15264	803	262975	14066	6726	9559
390	1012	100	15788	30	25	42012	640	670	1138
265	100	•	12773	500	•	11582	665	170	436
517	864	•	33914	•	39	36984	2542	813	2785
225	100	•	7550	•	•	15560	440	760	610
1397	2076	100	70025	530	64	106138	4287	2413	4969
146	1521	•	6137	•	16	24195	1220	480	1546
153	1120	•	18595	•	•	31373	640	560	1150
186	4330	•	20150	•	•	47135	3080	885	2207
320	768	•	9256	•	14	24552	729	1722	1007
166	1511	•	16509	•	57	38789	590	1403	1975
142	1348	196	25651	600	37	32518	1223	1922	2053
1113	10598	196	96298	600	124	198562	7482	6972	9938
4989	20373	296	288378	16394	991	567675	25835	16111	24466

Framhald

	Kryddvín (Likör)	Mjöður	Bjór	Edik	Kaffebaunir	Kafferót
	pottar	pottar	pottar	pottar	pund	pund
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður. . .	1199	•	12720	1742	89839	31546
Gullbringu sýsla.	948	•	268	440	42959	11328
Árness	154	•	•	140	31465	3049
Vestmannaeyja	142	40	1408	232	20976	3794
samtals . . .	2443	40	14396	2554	185239	49717
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla	610	40	380	120	24946	6119
Barðastrandar.	280	•	•	120	11916	1340
Ísafjarðar	1700	•	1897	280	22311	5493
Stranda	560	•	•	40	13386	1900
samtals . . .	3150	40	2277	560	72559	14852
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla.	120	122	240	240	13146	2978
Skagafjarðar	280	•	660	140	21962	3798
Eyjafjarðar.	49	159	2504	548	19461	2995
Þingeyjar.	633	•	320	492	12230	750
Norður-Múla	367	•	140	360	12212	1050
Suður-Múla.	831	40	1610	1335	20604	3737
samtals . . .	2280	321	5474	3115	99615	15308
til alls Íslands . . .	7873	401	22147	6229	357413	79877

af A.

Sjokolade	Tegras	Kandis-sykur	Hvítt-sykur	Púður-sykur	Síróp	Gráfíkjur	Steinfíkjur	Rúsínur	Hrísgrjón
pund	pund	pund	pund	pund	pund	pund	pund	pund	pund
1305	455	62194	13630	5315	5713	2892	635	2934	28372
282	72	30521	5761	611	2227	1086	135	1266	9133
155	24	18763	5444	1888	•	411	85	790	400
242	104	13936	3471	573	•	396	286	894	150
1984	655	125414	28306	8387	7940	4785	1141	5884	38055
308	42	31728	3188	1386	1000	765	332	720	1658
141	2	11099	1850	1390	500	166	16	58	50
552	48	34022	5611	693	4322	1618	419	749	4327
135	5	18408	1375	•	•	498	100	270	3900
1136	97	95257	12024	3469	5822	3046	867	1797	9935
748	25	14342	4466	100	103	826	214	805	2250
761	50	19872	5217	2631	•	542	55	812	15750
1212	52	20233	11773	4282	•	1079	211	1659	2690
344	63	7933	10913	1321	109	546	137	1016	598
714	68	16307	9509	3024	119	1053	256	1562	1435
559	133	16774	10445	2015	634	1722	424	1147	2875
4338	391	95461	52323	13373	965	5768	1297	7001	25598
7458	1143	316132	92653	25229	14727	13599	3305	14682	73588

Framhald

	Blaðatóbak	Neftóbak	Munntóbak	Karduståbak	Vindlar	Salt
	pund	pund	pund	pund	tals	tunnur
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður. . .	300	19795	5151	2692	40100	4738
Gullbríngu sýsla.	819	5260	2779	555	9400	3495
Árness.	300	3549	2163	90	2500	600
Vestmannaeyja	371	1880	2107	487	13000	1440
samtals . . .	1790	30484	12200	3824	65000	10273
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla	100	5350	1564	308	9000	137
Barðastrandar.	100	3395	925	130	3300	500
Ísafjarðar	1048	2100	1098	494	15500	3283
Stranda	160	3460	1026	460	4000	99
samtals . . .	1408	14305	4613	1392	31800	4019
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla.	450	4074	669	605	5500	312
Skagafjarðar	»	5146	3141	618	5500	143
Eyjafjarðar.	»	3634	2315	813	135000	22
Þingeyjar.	300	2156	2305	147	6200	160
Norður-Múla	800	2794	3115	784	12500	123
Suður-Múla.	206	3246	3471	866	12500	91
samtals . . .	1756	21050	15016	3833	177200	851
til alls Íslands . . .	4954	65839	31829	9049	274000	15143

af A.

Steinkol	Tjara	Járn	Stál	Stórviður	Plánkar	Borð	Spírur	Hampur	Hör
tunnur	tunnur	pund	pund	tals	tals	tals	tals	pund	pund
5329	182	25340	400	2194	3449	36241	680	8765	200
388	72	10881	494	390	297	12461	»	9093	10
1203	39	10668	625	251	388	3549	24	6400	40
483	44	8678	400	34	48	1581	»	362	24
7403	337	55567	1919	3169	4182	53832	704	24620	274
216	37	8268	49	255	896	9006	216	»	22
131	28	1991	87	64	264	2772	»	»	16
625	41	2352	366	»	226	2524	120	16	71
143	23	5906	143	36	12	780	160	16	40
1115	129	18517	645	355	1398	15082	496	32	149
1269	9	4868	262	146	36	1536	100	67	45
212	8	2588	101	300	256	1954	96	45	16
1260	22	11820	336	552	72	2742	300	112	23
182	14	5270	165	78	46	1440	204	72	35
317	15	4924	146	520	289	5318	460	»	26
468	46	7239	259	671	722	14685	382	13	133
3708	114	36709	1269	2270	1421	27675	1542	309	278
12226	580	110793	3833	5794	7001	96589	2742	24961	701

Framhald

	Færi	Seglgarn	Kaðlar	Korkur	Skinn, sútuð	Skinn, ósútuð
	tals	pund	pund	pund	pund	pund
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður. . .	2130	577	2169	2933	3182	250
Gullbringu sýsla.	1154	232	813	966	1419	746
Árness.	580	170	442	»	609	»
Vestmannaeyja	510	71	1736	»	623	492
samtals . . .	4374	1050	5160	3899	5833	1488
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla	554	557	650	»	587	»
Barðastrandar.	740	1036	450	232	370	»
Ísafjarðar	2622	341	3830	»	1162	707
Stranda	580	67	381	»	232	120
samtals . . .	4496	2001	5311	232	2351	827
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla.	190	363	452	»	233	»
Skagafjarðar	456	124	1800	»	414	»
Eyjafjarðar.	1141	229	2480	»	774	»
Þingeyjar.	520	768	2775	»	206	»
Norður-Múla	360	167	1392	»	727	478
Suður-Múla.	605	245	4532	»	677	739
samtals . . .	3272	1896	13431	»	3031	1217
til alls Íslands . . .	12142	4947	23902	4131	11215	3532

af A.

Indigó	Litunartré	Álún	Sápa	Pappír	Púður	Blý og högl	Látún	Hverfusteinar	Brýni
pund	pund	pund	pund	bækur	pund	pund	pund	tals	tals
155	4072	100	5893	3280	420	3589	25	65	1500
56	1245	•	2649	1229	225	786	74	12	800
40	966	•	1498	563	300	250	•	62	300
13	579	•	608	970	75	506	50	28	100
264	6862	100	10648	6042	1020	5131	149	167	2700
16	880	•	1260	640	53	348	•	18	330
14	240	•	536	335	35	401	•	•	160
24	1642	•	1635	598	85	1224	•	6	385
16	170	•	308	260	52	274	•	12	310
70	2932	•	3739	1833	225	2247	•	36	1135
•	802	•	1612	886	113	374	•	15	274
65	416	•	1975	1352	110	477	•	•	400
16	2355	1515	2651	2084	368	3148	•	2	550
17	1725	116	•	1047	155	577	•	12	170
9	1246	107	1592	899	119	220	62	12	130
41	1599	•	1410	1524	125	627	22	31	350
148	8143	1738	9240	7792	990	5423	84	72	1874
482	17937	1838	23627	15667	2235	12801	233	275	5709

Framhald

	Pottar	Katlar	Naglar	Hnífar	Skæri	Þjalir
	tals	tals	hundr., tíræð	tals	tals	tals
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður. . .	216	26	10480	2088	304	992
Gullbríngu sýsla	117	73	3601	856	175	538
Árness	87	13	2487	264	96	348
Vestmannaeyja	90	23	2341	427	72	274
samtals . . .	510	135	18909	3635	647	2152
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla	26	9	1400	348	72	230
Barðastrandar	66	20	545	356	165	243
Ísafjarðar.	40	13	1935	1400	386	313
Stranda	67	24	973	488	574	168
samtals . . .	199	66	4853	2592	1197	954
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla	77	13	1653	813	48	250
Skagafjarðar	30	6	1845	876	108	96
Eyjafjarðar	110	1	3893	2151	139	334
Þingeyjar.	66	2	2149	848	128	236
Norður-Múla	38	16	4117	962	84	150
Suður-Múla	45	20	4885	706	168	489
samtals . . .	366	58	18542	6356	675	1555
til alls Íslands . . .	1075	259	42304	12583	2519	4661

af A.

Hestajárn	Skóflur	Sagarblöð	Lásar	Bandprjónar	Hnappar	Leirker	Rokkar	Speglar	Höfuðkambar
gángur	tals	tals	tals	tals	tylftir	tals	tals	tals	tals
1340	48	60	360	7344	1158	3610	20	72	342
445	244	42	285	2136	775	2179	33	22	384
100	»	»	»	»	1104	2448	»	»	»
»	112	»	»	»	»	1014	10	»	»
1885	404	102	645	9480	3037	9251	63	94	726
1100	»	»	»	»	»	2139	»	»	»
190	»	30	»	»	»	404	»	»	»
1247	»	50	144	1400	1056	2048	»	200	300
525	»	»	»	»	»	1132	6	»	»
3062	»	80	144	1400	1056	5723	6	200	300
675	30	»	»	»	»	5278	14	»	228
680	»	»	»	»	»	1164	»	»	»
»	»	»	»	»	1092	8348	»	»	»
147	»	»	24	»	600	1949	3	24	»
85	38	12	6	144	144	3252	»	84	204
584	»	9	60	»	372	3511	»	30	240
2171	68	21	90	144	2208	23502	17	138	672
7118	472	203	879	11024	6301	38476	86	432	1698

Framhald

	Almanök	Klæði	Lèrept	Dúkur	Beldáng	Herðaklútar
	tals	álnir	álnir	álnir	álnir	tals
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður . . .	100	1928	45620	23290	3729	3829
Gullbringu sýsla	150	554	19511	14225	1447	405
Árness	»	220	12379	5140	375	264
Vestmannaeyja	»	237	5394	2818	833	3
samtals . . .	250	2939	82904	45473	6384	4601
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla	»	272	9055	2252	1065	»
Barðastrandar	»	279	4696	1489	622	14
Ísafjarðar	»	784	49831	13994	2235	216
Stranda	»	115	2571	2649	589	60
samtals . . .	»	1450	66153	20384	4511	290
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla	100	141	14340	4334	785	69
Skagafjarðar	»	264	10482	2759	636	»
Eyjafjarðar	»	742	21226	5700	678	180
Þingeyjar	»	168	9895	6430	734	60
Norður-Múla	36	120	16978	5984	1210	»
Suður-Múla	»	405	17014	8911	1767	»
samtals . . .	136	1840	89935	34118	5810	309
til alls Íslands . . .	386	6229	238992	99975	16705	5200

af A.

Léreptsklútar	Silkiklútar	Axlabönd	Ullarkambar	Aunglar	Silkitvinni	Hörtvinni	Hattar	Húfur	Ullargarn (Áles)
tals	tals	pör	pör	tals	pund	pund	tals	tals	pund
6060	341	204	558	400	42	234	1777	881	24
2662	192	84	357	42270	25	165	755	253	5
2244	54	.	240	6000	8	.	502	156	.
1094	42	.	180	1400	3	.	152	258	.
12060	629	288	1335	50070	78	399	3186	1548	29
902	90	.	84	23600	13	.	130	258	.
545	16	.	100	29200	10	15	274	327	.
8326	123	98	186	125000	29	30	343	448	10
890	78	.	116	16600	12	25	136	179	.
10663	307	98	486	194400	64	70	883	1212	10
2120	112	.	192	16000	11	45	194	222	.
1873	204	.	24	.	23	.	242	222	.
2345	79	.	356	144200	17	72	208	449	16
1212	177	48	193	57700	18	30	68	334	.
2307	302	24	114	1100	5	5	132	324	6
2397	158	.	210	5500	32	16	306	707	.
12254	1032	72	1089	224500	106	168	1150	2258	22
34977	1968	458	2910	468970	248	637	5219	5018	61

B. Skýrsla yfir fluttar vörur

	Rúgur	Bygg	Hafrar	Bánkabygg	Baunir	Bygggrjón
	tunnur	tunnur	tunnur	tunnur	tunnur	tunnur
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður. . .	5939	117	87	3297	828	135
Gullbríngu sýsla	2726	68	29	1628	196	8
Árness	742	59	•	630	162	•
Vestmannaeyja	1090	31	•	642	149	3
samtals . . .	10497	275	116	6197	1335	146
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla	2396	1	2	1365	217	16
Barðastrandar	999	3	4	623	36	2
Ísafjarðar	1693	6	2	1600	77	12
Stranda	1973	•	10	1210	349	2
samtals . . .	7061	10	18	4798	679	32
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla	1987	6	15	1069	348	1
Skagafjarðar	2523	3	30	1208	350	•
Eyjafjarðar	4564	7	10	1953	390	•
Þíngeyjar	2613	5	2	1175	306	10
Norður-Múla	3623	86	17	1705	393	•
Suður-Múla	2338	5	43	1458	376	6
samtals . . .	17648	112	117	8568	2163	17
til alls Íslands . . .	35206	397	251	19563	4177	195

til Íslands, árið 1865.

Rúgmjöl	Hveitimjöl	Byggmjöl	Hveitibrauð	Svartabrauð	Jarðepli	Brennivín	Romm	Púnsextract	Vín
tunnur	pund	pund	pund	pund	tunnur	pottar	pottar	pottar	pottar
1720	32568	•	47169	4052	137	96874	4020	1440	5310
772	3006	•	49959	5484	8	58262	3659	906	3141
216	880	•	6160	2621	•	41240	254	630	880
250	356	•	17762	4306	6	29771	700	1882	977
2958	36810	•	121050	16463	151	226147	8633	4858	10308
507	580	•	17810	200	5	43044	1214	730	1178
277	1432	•	13166	1057	•	16432	1080	560	1392
1124	882	2240	44050	300	6	43865	2919	906	2144
196	682	•	8838	1100	10	23866	919	820	906
2104	3576	2240	83864	2657	21	127207	6132	3016	5620
131	1225	•	4970	615	12	24180	1250	636	1010
145	1116	•	11272	•	•	40058	1530	400	1330
318	4184	•	34304	1200	3	84199	4288	1733	3612
317	992	•	11442	340	6	23660	831	2034	1390
181	4394	•	15170	•	26	43822	930	1624	1805
236	2740	288	26575	3152	63	39291	1679	2022	2032
1328	14651	288	103733	5307	110	255510	10508	8449	11179
6390	55037	2528	308647	24427	282	608864	25273	16323	27107

Framhald

	Kryddvín (Líkör)	Mjöður	Bjór	Edik	Kaffebaunir	Kafferót
	pottar	pottar	pottar	pottar	pund	pund
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður . . .	1920	•	26360	1900	101477	42989
Gullbríngu sýsla	1331	•	264	640	56138	20026
Árness	20	•	•	80	23024	1218
Vestmannaeyja	389	•	1176	140	20484	3607
samtals . . .	3660	•	37800	2760	201123	67840
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla	240	•	752	320	28380	5352
Barðastrandar	310	•	•	480	14457	1600
Ísafjarðar	1562	•	586	621	37945	7880
Stranda	1019	•	60	120	18343	4933
samtals . . .	3131	•	1398	1541	99125	19765
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla	120	120	280	340	14283	2836
Skagafjarðar	332	120	•	285	27922	6330
Eyjafjarðar	565	441	1724	1075	27579	5833
Þíngeyjar	242	•	136	381	12413	942
Norður-Múla	330	•	1044	2327	16410	1980
Suður-Múla	813	80	2206	1728	21443	4113
samtals . . .	2402	769	5390	6136	120050	22034
til alls Íslands . . .	9193	769	44588	10437	420298	109639

af B.

Sjokolade	Tegras	Kandis-sykur	Hvítt-sykur	Púður-sykur	Siróp	Gráfíkjur	Steinfíkjur	Rúsínur	Hrísgrjón
pund	pund	pund	pund	pund	pund	pund	pund	pund	pund
1410	518	84013	41913	15516	7973	2685	3760	6550	58140
704	84	46310	12796	2321	1699	1156	265	2176	8118
150	•	9346	2393	1608	•	300	89	633	2100
237	41	13998	1512	534	994	627	314	791	100
2501	643	153667	58614	19979	10666	4768	4428	10150	68458
340	126	35982	3055	480	300	1359	615	1073	4051
232	41	11262	3418	1340	1150	330	158	254	1167
482	156	35591	7085	1850	2329	2190	447	1110	2843
338	34	21571	2840	100	•	429	129	555	13100
1392	357	104406	16398	3770	3779	4308	1349	2992	21161
697	43	16874	4425	580	164	912	198	1206	2202
701	63	26545	6583	3447	51	739	78	1010	9600
1711	108	33828	15429	5705	•	1952	435	2175	5374
437	35	10593	14116	1709	210	714	111	1535	1043
691	74	23380	12588	3944	668	1370	82	1647	1695
812	91	21132	10793	3612	1969	2195	364	1748	6198
5049	414	132352	63934	18997	3062	7882	1268	9321	26112
8942	1414	390425	138946	42746	17507	16958	7045	22463	115731

Framhald

	Blaðatóbak	Neftóbak	Munntóbak	Kardustóbak	Vindlar	Salt
	pund	pund	pund	pund	tals	tunnur
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður. . .	2090	11930	5859	3580	35000	1512
Gullbríngu sýsla	1406	8954	3144	868	13500	934
Árness	300	1921	1687	222	2000	800
Vestmannaeyja	498	995	2024	356	18400	2280
samtals . . .	4294	23800	12714	5026	68500	5526
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla	20	5026	1199	422	18600	871
Barðastrandar	260	2334	738	1210	10100	110
Ísafjarðar	2470	4133	1275	469	34500	2641
Stranda	640	3554	1279	640	9500	73
samtals . . .	3390	15047	4491	2741	72700	3695
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla	450	4128	662	515	6800	414
Skagafjarðar	»	4092	3294	859	8500	66
Eyjafjarðar	»	6918	4155	1318	48900	136
Þingeyjar	504	2276	2744	420	4900	105
Norður-Múla	1555	3874	4933	1127	11800	166
Suður-Múla	370	2749	3287	1498	14000	183
samtals . . .	2879	24037	19075	5737	94900	1070
til alls Íslands . . .	10563	62884	36280	13504	236100	10291

af B.

Steinkol	Tjara	Járn	Stál	Stórviður	Plánkar	Borð	Spírur	Hampur	Hör
tunnur	tunnur	pund	pund	tals	tals	tals	tals	pund	pund
12315	177	24109	1575	2063	1347	21776	400	23263	90
488	101	19250	542	1073	658	10987	320	8492	72
•	37	6834	658	144	148	2306	504	•	•
884	38	5087	450	14	173	3024	•	246	10
13687	353	55280	3225	3294	2326	38093	1224	32001	172
113	37	9740	380	•	398	5476	200	10	70
218	30	1180	201	250	129	2859	24	•	16
440	49	2742	322	543	653	6758	576	64	154
175	20	5664	418	161	144	2760	•	•	77
946	136	19326	1321	954	1324	17853	800	74	317
763	13	4240	238	384	84	2142	212	68	49
220	22	3717	277	24	1475	3592	60	198	120
604	68	20500	681	2096	1201	7333	483	173	48
111	19	6267	105	186	15	1732	216	140	60
2776	25	5285	312	924	390	6408	338	•	74
908	51	7625	283	714	621	8733	555	•	169
5382	198	47634	1896	4328	3786	29940	1864	579	520
20015	687	122240	6442	8576	7436	85886	3888	32654	1009

Framhald

	Færi	Seglgarn	Kaðlar	Korkur	Skinn, sútuð	Skinn, ósútuð
	tals	pund	pund	pund	pund	pund
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður . . .	3434	955	1270	1300	2660	106
Gullbríngu sýsla	1070	821	1145	1200	1818	1004
Árness	500	150	113	•	479	•
Vestmannaeyja	345	59	1466	•	449	40
samtals . . .	5349	1985	3994	2500	5406	1150
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla	628	149	1359	•	785	30
Barðastrandar	508	556	805	•	100	170
Ísafjarðar	4056	474	4903	•	1169	2354
Stranda	700	176	1349	•	483	60
samtals . . .	5892	1355	8416	•	2537	2614
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla	218	408	493	•	262	•
Skagafjarðar	632	652	1940	•	558	•
Eyjafjarðar	2305	431	10053	•	711	•
Þingeyjar	830	774	1911	•	295	•
Norður-Múla	484	235	5362	•	816	368
Suður-Múla	727	275	4161	•	905	769
samtals . . .	5196	2775	23920	•	3547	1137
til alls Íslands . . .	16437	6115	36330	2500	11490	4901

af B.

Indigó	Litunartré	Álún	Sápa	Pappír	Púður	Blý og högl	Látún	Hverfusteinar	Brýni
pund	pund	pund	pund	bækur	pund	pund	pund	tals	tals
85	2907	353	12522	22190	247	3075	•	94	1450
89	1949	58	2859	1530	250	1063	•	39	362
45	•	•	•	540	•	650	•	51	•
15	1029	•	545	628	62	416	32	30	50
234	5885	411	15926	24888	559	5204	32	214	1862
22	•	•	1285	847	325	888	•	24	871
9	20	•	510	382	139	581	•	37	710
20	171	139	1907	1114	300	2178	90	18	495
20	270	40	656	470	130	507	•	30	610
71	461	179	4358	2813	894	4154	90	109	2686
25	945	•	1533	812	132	425	•	18	460
72	240	50	405	960	100	625	•	3	500
63	3018	•	4183	4257	551	1970	•	38	877
15	1300	243	1952	1266	240	850	•	14	300
36	1182	•	1698	1245	233	250	•	18	625
26	1832	•	1492	1627	118	450	•	30	627
237	8517	293	11263	10167	1374	4570	•	121	3389
542	14863	883	31547	37868	2827	13928	122	444	7937

Framhald

	Pottar	Katlar	Naglar	Hnífar	Skæri	Þjalir
	tals	tals	hundr. tiræð	tals	tals	tals
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður . . .	300	23	6740	3872	1542	680
Gullbringu sýsla	91	55	5936	1740	384	1314
Árness	114	18	5460	552	298	648
Vestmannaeyja	62	34	1289	564	96	296
samtals . . .	567	130	19425	6728	2320	2938
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla	68	32	2488	684	288	291
Barðastrandar	53	11	1211	352	72	188
Ísafjarðar	27	61	2639	1528	240	596
Stranda	91	16	1225	884	166	286
samtals . . .	239	120	7563	3448	766	1361
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla	82	24	1768	846	72	304
Skagafjarðar	84	10	1070	1544	156	432
Eyjafjarðar	98	8	5629	2154	685	755
Þingeyjar	81	4	3444	822	153	437
Norður-Múla	76	7	2760	1534	152	473
Suður-Múla	84	18	3944	1530	229	513
samtals . . .	505	71	18615	8430	1447	2914
til alls Íslands . . .	1311	321	45603	18606	4533	7213

af B.

Hestajárn	Skóflur	Sagarblöð	Lásar	Bandprjónar	Hnappar	Leirker	Rokkar	Speglar	Höfuðkambar
gángur	tals	tals	tals	tals	tylftir	tals	tals	tals	tals
467	110	»	»	»	684	14128	48	»	1008
604	»	24	12	1440	1860	4335	22	84	480
100	25	»	»	»	»	2000	»	»	»
10	67	12	12	1150	240	1455	6	36	168
1181	202	36	24	2590	2784	21918	76	120	1656
645	»	»	»	»	240	5045	6	36	108
160	»	»	»	»	»	766	»	25	»
319	»	»	»	»	»	4529	9	92	»
»	»	»	»	»	»	2085	8	»	380
1124	»	»	»	»	240	12425	23	153	488
732	12	»	»	»	»	4832	12	»	412
760	12	»	»	»	1728	2462	18	»	»
60	42	»	36	»	436	6781	»	»	652
160	20	12	»	»	»	2746	13	»	»
586	121	»	84	»	»	2754	29	48	216
778	36	9	48	»	240	3972	»	72	180
3076	243	21	168	»	2404	23547	72	120	1460
5381	445	57	192	2590	5428	57890	171	393	3604

Framhald

	Almanök	Klæði	Lèrept	Dúkur	Boldáng	Herðaklútar
	tals	álnir	álnir	álnir	álnir	tals
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður . . .	212	1389	50689	20310	4237	•
Gullbríngu sýsla	•	366	13272	15772	1637	453
Árness	•	220	5900	2400	500	•
Vestmannaeyja	100	137	5106	7343	593	•
samtals . . .	312	2112	74967	45825	6967	453
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla	50	381	9776	3780	1250	47
Barðastrandar	•	815	3700	2086	582	75
Ísafjarðar	•	729	11617	17771	2084	476
Stranda	100	219	12824	5727	746	•
samtals . . .	150	2144	37917	29364	4662	598
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla	100	190	15428	3884	832	104
Skagafjarðar	•	329	24185	4509	1510	•
Eyjafjarðar	400	895	31881	17044	636	178
Þingeyjar	•	357	12648	5510	997	188
Norður-Múla	96	543	19045	9268	887	184
Suður-Múla	•	282	21560	13201	1383	113
samtals . . .	596	2596	122747	53416	6245	767
til alls Íslands . . .	1058	6852	235631	128605	17874	1818

af B.

Lèreptsklútar	Silkiklútar	Axlabönd	Ullarkambar	Aunglar	Silkitvinni	Hörtvinni	Hattar	Húfur	Ullargarn (Áles)
tals	tals	pör	pör	tals	pund	pund	tals	tals	pund
3830	644	•	635	7200	65	•	2190	516	40
2148	196	60	339	17700	26	47	563	285	•
400	96	•	192	•	15	•	256	150	•
1414	45	•	48	•	8	10	78	192	•
7792	981	60	1214	24900	114	57	3087	1143	40
918	80	84	198	26500	17	40	353	250	•
846	108	•	132	42400	12	•	67	148	•
2142	263	•	156	176800	35	•	484	626	•
1108	105	36	230	46000	24	64	204	329	3
5014	556	120	716	291700	88	104	1108	1353	3
2216	154	•	204	22000	12	42	186	218	•
2336	162	•	280	•	40	•	202	216	•
5278	187	•	890	130500	64	131	376	1091	•
1726	135	•	246	67500	25	43	60	392	•
1969	223	24	222	37000	29	55	391	627	•
2641	257	•	245	19200	23	16	396	826	10
16166	1118	24	2087	276200	193	287	1611	3370	10
28972	2655	204	4017	592800	395	448	5806	5866	53

C. Skýrsla yfir vörur, fluttar

	Saltfiskur	Harður fiskur	Söltuð hrogn	Söltuð síld	Saltaður lax	Lýsi
	skippund	skippund	tunnur	tunnur	lísipund	tunnur
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður . . .	6968	82	880	»	182	546
Gullbríngu sýsla	6519	56	1235	»	»	349
Árness	131	127	»	»	»	40
Vestmannaeyja	1108	61	269	»	»	209
samtals . . .	14726	326	2384	»	182	1144
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla	654	46	»	»	»	264
Barðastrandar	299	18	»	»	»	278
Ísafjarðar	2155	»	6	»	»	1388
Stranda	»	»	»	»	28	267
samtals . . .	3108	64	6	»	28	2197
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla	»	»	»	»	26	30
Skagafjarðar	10	»	»	»	»	256
Eyjafjarðar	5	4	»	»	»	1731
Þingeyjar	»	»	»	»	»	380
Norður-Múla	»	»	»	»	»	264
Suður-Múla	38	1	»	»	»	570
samtals . . .	53	5	»	»	26	3231
frá öllu Íslandi . . .	17887	395	2390	»	236	6572

frá Íslandi árið 1864.

Saltað kjöt	Tólg	Söltuð sauðskinn	Lambskinn	Tóubelgir	Álptarhamir	Álptarfjaðrir	Æðardún	Fiður	Rjúpur
tunnur	pund	tals	tals	tals	tals	tals	pund	pund	tals
23	20505	20	765	»	»	3600	705	379	5080
1	5126	»	475	2	»	400	»	»	150
»	25166	»	»	»	»	»	»	»	»
»	12255	»	634	»	»	»	32	18602	»
24	63052	20	1874	2	»	4000	737	18981	5230
»	17284	»	760	60	5	14000	1437	1468	»
»	»	»	250	61	»	»	810	4790	»
»	»	»	715	44	1	»	325	2828	»
»	10515	»	260	32	1	120	833	960	»
»	27799	»	1985	197	7	14120	3405	10046	»
12	22286	»	150	6	5	500	371	647	»
120	19194	902	687	5	23	400	82	2176	»
268	67535	890	922	4	»	»	226	»	1000
»	47675	16	1025	9	»	200	709	156	»
950	104813	5100	620	»	»	»	169	»	»
528	59718	1510	1148	»	»	200	567	»	50
1878	321221	8418	4552	24	28	1300	2124	2979	1050
1902	412072	8438	8411	223	35	19420	6266	32006	6280

Framhald

	Hvít ull	Svört ull	Mislit ull	Peisur, tvíbands	Peisur, eingirnis.	Háleistar
	pund	pund	pund	tals	tals	pör
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður. . .	188826	3361	10596	»	»	»
Gullbringu sýsla.	31031	1118	2675	»	»	»
Árness	63196	1609	9016	»	»	»
Vestmannaeyja	42373	1756	5575	»	»	»
samtals . . .	325426	7844	27862	»	»	»
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla	61449	337	4526	»	»	»
Barðastrandar.	16961	374	2787	»	21	»
Ísafjarðar	15800	532	3247	»	»	»
Stranda	85604	732	7576	»	»	»
samtals . . .	179814	1975	18136	»	21	»
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla.	120328	2380	8168	»	»	»
Skagafjarðar	85536	842	7842	4	»	97
Eyjafjarðar	81443	529	9409	»	»	12206
Þingeyjar.	75942	249	3918	28	»	943
Norður-Múla	132194	182	12139	»	»	»
Suður-Múla.	104010	448	12106	53	1	8
samtals . . .	599453	4630	53582	85	1	13254
frá öllu Íslandi . . .	1104693	14449	99580	85	22	13254

af C.

Sokkar, tvíbands	Sokkar, eingirnis	Sjóvetlingar	Fingra-vetlingar	Vaðmál	Bein	Háfsroð	Hross, lifandi	Sauðfé, lifandi	Hafurstökur
pör	pör	pör	pör	álnir	lísi-pund	tals	tals	tals	pund
.	.	.	.	.	.	.	393	.	.
.	.	50	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	28	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	50	.	.	.	.	421	.	.
.	.	3020	.	.	300	.	.	.	.
70	103	315	.	.	.	.	4	.	.
.	246	3164	400	20	.	.	4	2	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
70	349	6499	400	20	300	.	8	2	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1663	.	633	.	.	.	.	.	.	.
34927	658	7227	513	119	.	.	2	.	1458
4900	.	260	710	16	.	.	.	.	50
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1	1	3	.	109	.	.	.	.	.
41491	659	8123	1223	244	.	.	2	.	1508
41561	1008	14672	1623	264	300	.	431	2	1508

D. Skýrsla yfir vörur, fluttar

	Saltfiskur	Harður fiskur	Söltuð hrogn	Söltuð síld	Saltaður lax	Lýsi
	skippund	skippund	tunnur	tunnur	lísipund	tunnur
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður. . .	2102	6	256	»	»	648
Gullbríngu sýsla.	2008	8	55	»	»	329
Árness.	18	6	»	»	»	13
Vestmannaeyja	459	8	141	»	»	243
samtals . . .	4587	28	452	»	»	1233
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla	705	»	»	»	»	726
Barðastrandar.	304	2	»	»	»	525
Ísafjarðar	2683	»	»	»	»	1709
Stranda	»	»	»	»	48	318
samtals . . .	3692	2	»	»	48	3278
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla.	»	»	»	»	90	41
Skagafjarðar	»	»	»	»	»	337
Eyjafjarðar.	»	»	»	»	»	2473
Þíngeyjar.	»	»	»	»	70	389
Norður-Múla	»	»	»	»	»	1284
Suður-Múla.	8	9	»	»	»	485
samtals . . .	8	9	»	»	160	5009
frá öllu Íslandi . . .	8287	39	452	»	208	9520

frá Íslandi árið 1865.

Saltað kjöt	Tólg	Söltuð sauðskinn	Lambskinn	Tóubelgir	Álptarhamir	Álptarfjaðrir	Æðardún	Fiður	Rjúpur
tunnur	pund	tals	tals	tals	tals	tals	pund	pund	tals
31	26534	748	4890	28	»	6000	1543	872	6990
»	23788	»	2046	7	1	250	7	743	36
»	27763	»	1740	»	11	1500	»	»	»
»	7202	»	1361	»	»	»	4	11898	»
31	85287	748	10037	35	12	7750	1554	13513	7026
»	14491	»	2739	29	13	15100	1485	1340	»
»	510	»	943	49	»	300	800	5068	»
»	»	»	1430	63	1	»	457	2611	»
»	5941	»	1700	32	1	700	743	692	»
»	20942	»	6812	173	15	16100	3485	9711	»
145	29777	»	1990	8	3	1200	352	384	»
18	11231	248	1964	6	10	»	82	1518	»
24	48346	352	3212	26	2	100	274	250	1750
42	61326	200	2844	83	2	400	598	420	»
344	105723	1126	2089	7	»	900	276	»	»
112	56635	196	2701	»	»	»	396	»	»
685	313038	2122	14800	130	17	2600	1978	2572	1750
716	419267	2870	31649	338	44	26450	7017	25796	8776

Framhald

	Hvít ull	Svört ull	Mislit ull	Peisur, tvíbands	Peisur, eingirnis	Háleistar
	pund	pund	pund	tals	tals	pör
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður. . .	215588	4339	8459	»	»	»
Gullbringu sýsla.	44071	1842	5113	»	»	»
Árness	82247	3680	9161	»	»	»
Vestmannaeyja	44579	1224	4654	»	»	»
samtals . . .	386485	11085	27387	»	»	»
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla	84019	770	4980	»	»	»
Barðastrandar	18538	490	3000	»	»	»
Ísafjarðar	19543	553	4340	»	»	»
Stranda	89239	1320	6567	»	»	»
samtals . . .	211338	3133	18887	»	»	»
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla.	108437	2240	8494	»	»	»
Skagafjarðar	99237	672	11350	»	»	578
Eyjafjarðar	87938	1040	9113	88	»	34117
Þingeyjar.	86593	634	3947	3	»	2400
Norður-Múla	150032	225	11226	»	»	»
Suður-Múla.	136450	842	15270	52	»	6
samtals . . .	668687	5653	59400	143	»	37101
frá öllu Íslandi . . .	1266510	19871	105674	143	»	37101

af D.

Sokkar, tvíbands	Sokkar, eingirnis	Sjóvetlingar	Fíngra-vetlingar	Vaðmál	Bein	Háfsroð	Hross, lifandi	Sauðfé, lifandi	Hafurstökur
pör	pör	pör	pör	álnir	lísi-pund	tals	tals	tals	pund
»	»	»	»	»	»	»	307	27	»
»	»	177	»	»	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»
»	»	177	»	»	»	»	309	27	»
»	»	2046	»	»	20	»	»	»	»
26	»	414	»	»	»	»	5	»	»
12	111	2600	12	»	»	»	9	2	»
»	»	»	»	8	»	»	3	»	»
38	111	5060	12	8	20	»	17	2	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
2307	»	1800	»	36	»	»	32	»	»
25995	182	7496	939	562	229	»	5	»	80
6000	»	203	374	80	»	»	»	»	»
2	»	»	»	»	»	»	2	»	»
5	5	»	»	138	»	»	»	»	»
34309	187	9499	1313	816	229	»	39	»	80
34347	298	14736	1325	824	249	»	365	29	80

E. Skýrsla um siglíngar til sèrhvers verzlunarstaðar á Ísland

Verzlunarstaðir.	1864. frá Danmörku		frá öðrum löndum		samtals frá útlöndum		frá höfnum á Íslandi	
	tals	lestarúm	tals	lestarúm	tals	lestarúm	tals	lestarúm
Akureyri	5	314	2	96½	7	410½	3	194
Berufjörður	5	177½	•	•	5	177½	2	69½
Bíldudalur	1	38	•	•	1	38	2	78½
Borðeyri	1	56½	•	•	1	56½	2	110
Brákarpollur	•	•	•	•	•	•	4	152
Búðir	4	108	•	•	4	108	2	49
Dýrafjörður	2	84	•	•	2	84	3	106
Eskifjörður	2	74½	3	83	5	157½	2	102
Eyrarbakki	4	230	2	80	6	310	•	•
Flatey	2	59	•	•	2	59	3	141½
Grundarfjörður	•	•	•	•	•	•	•	•
Hafnarfjörður	7	264	3	148	10	412	16	802
Hofsós	6	250	2	75	8	325	2	77½
Húsavík	5	276½	•	•	5	276½	2	75
Ísafjörður	7	278	5	256½	12	534½	7	270
Keflavík	3	62	•	•	3	62	6	294
Krossvík	•	•	•	•	•	•	3	72
Ólafsvík	2	102½	1	37½	3	140	2	34
Papafjarðarós	•	•	•	•	•	•	3	103
Patreksfjörður	1	39	•	•	1	39	2	51
Raufarhöfn	3	83½	•	•	3	83½	1	37½
Reykjarfjörður	2	72½	•	•	2	72½	2	104
Reykjavík	13	1113½	27	1291½	40	2405	49	2188
Sauðárkrókur	•	•	•	•	•	•	2	104
Seyðisfjörður	5	189½	2	81	7	270½	7	398
Siglufjörður	2	57	•	•	2	57	3	112
Skagaströnd	5	253½	1	52	6	305½	2	96½
Straumfjörður	•	•	•	•	•	•	3	112½
Stykkishólmur	3	132½	1	41½	4	174	9	382
Vestmannaeyjar	6	194	3	108	9	302	1	38
Vopnafjörður	3	132	•	•	3	132	4	191½
Þórshöfn	•	•	•	•	•	•	2	101
Önundarfjörður	1	29	•	•	1	29	2	78
alls	100	4670½	52	2350½	152	7021	153	6724

árin 1864 og 1865, eptir því hvaðan skipin sigldu til landsins.

1865							
frá Danmörku		frá öðrum löndum		samtals frá útlöndum		frá höfnum á Íslandi	
tals	lestarúm	tals	lestarúm	tals	lestarúm	tals	lestarúm
9	561½	1	34½	10	596	2	143
5	188	1	25	6	213	2	110½
1	37½	•	•	1	37½	3	101½
2	81	•	•	2	81	2	110
•	•	•	•	•	•	3	121
4	90½	•	•	4	90½	2	57
3	106	•	•	3	106	4	142½
3	152	3	145	6	297	1	68
3	159½	1	41½	4	201	•	•
3	71½	•	•	3	71½	3	137½
•	•	•	•	•	•	•	•
6	218½	3	158	9	376½	18	1350
3	122½	2	74½	5	197	1	37½
4	222½	•	•	4	222½	2	69½
13	556	6	280	19	836	6	229
2	46	•	•	2	46	7	300
•	•	•	•	•	•	4	113
1	37½	1	36½	2	74	1	28½
2	55½	•	•	2	55½	1	37½
2	64	•	•	2	64	2	49½
3	120	•	•	3	120	1	28
2	41	1	50½	3	91½	2	70
16	1282½	21	1364½	37	2647	38	1768½
1	56	•	•	1	56	1	44
4	190	6	341½	10	531½	6	322
4	150	•	•	4	150	1	28½
2	63½	•	•	2	63½	1	37½
•	•	•	•	•	•	4	128
5	168½	•	•	5	168½	8	339½
6	206	3	119	9	325	1	31½
2	117½	1	62	3	179½	4	225
•	•	•	•	•	•	1	55
1	29	•	•	1	29	1	49
112	5194	50	2732½	162	7926½	133	6332

F. Skýrsla um siglíngar til Íslands, árin 1864 og 1865, eptir því hvar skipin áttu heima.

Nöfn landa og staða, hvar skipin áttu heima.	árið 1864		árið 1865	
	tals	lestarúm	tals	lestarúm
Altona	2	60½	»	»
Árós	1	16	»	»
Assens	1	57½	»	»
Drageyri	1	61	1	66
Faaborg	3	147	»	»
Faney	1	37	»	»
Kaupmannahöfn	106	4962½	125	5999½
Kjöge	1	27	2	41
Nibe	1	43	»	»
Nýkaupángur	1	65	»	»
Rúðkaupángur	2	81½	2	81½
Rönne	4	119½	3	102
Rörvík	1	36½	»	»
Sönderborg	1	59½	»	»
alls í Danmörku	126	5773½	133	6290
Ísland	5	152	6	388½
Norvegur	9	324½	10	479
England	4	312	5	328
Holland	»	»	3	158½
Spánn	8	459	4	192
Norður-Ameríka	»	»	1	90½
samtals	152	7021	162	7926½

Fyrst skal þess getið, að þegar menn bera skýrslur þær, sem prentaðar eru hèr að framan um fluttar vörur til Íslands og fluttar vörur frá Íslandi á árunum 1864 og 1865, saman við hinar eldri prentuðu skýrslur um sama efni, þá liggur það strax í augum uppi, að í skýrslunum fyrir þessi tvö ár eru teknar töluvert fleiri vörutegundir en áður hafa verið teknar, og ber það til þessa, að hið nýja skýrsluform um verzlunina á Íslandi, sem sýslumönnum nú er fengið í hendur, telur miklu fleiri vörutegundir en taldar voru í hinu eldra skýrsluformi, sem áður var brúkað. En engu að síður telja skýrslurnar frá einstöku verzlunarmönnum á þessum árum fleiri vörutegundir, bæði innfluttar og útfluttar, en þær sem vèr höfum tekið upp í skýrslur vorar, og þykir því tilhlýðilegt, áður en lengra er farið, að skýra nokkuð gjörr frá þessu.

Auk þeirra vörutegunda, sem í skýrslunum A og B hèr að framan eru taldar, hafa þannig enn fremur á árunum 1864 og 1865 þessar vörur verið fluttar til Íslands, nefnilega:

	árið 1864.	árið 1865.
Ábreiður (*Tæpper*), tals	»	42
Akkeri, tals	13	»
Axir, tals	42	47
Baðmullarband, pund	135	107
Bik, tunnur	»	2
Bissur, tals	13	81
Blek, pottar	40	10
Bolladiskar eða flotar (*Præsenteerbakker*), tals.	»	156
Brenni, faðmar	38	36
Brennisteinsspýtur, knippi	»	16272
Eikarskíði, pör	»	50
Fatakistur, tals	42	33
Fingurbjargir, tals	804	504
Físibelgir, tals	»	12
Gjarðajárn, pund	»	2064
Gleraugu, tals	»	12

	árið 1864.	árið 1865.
Glerstaup, tals	1210	349
Gluggagler, kistur	16	15
Hamrar, tals	72	24
Hunáng, pund	»	10
Járnsmíði (*Isenkram*), virði í rd.	1695	1040
Járnþynna, pund	»	517
Kaffekvarnir, tals	12	96
Kaffekönnur, tals	»	24
Kalk, tunnur	39	129
Kertaformar, tals	122	»
Kertapípur, tals	12	12
Korktappar, tals	11000	»
Kramvara, virði í rd.	»	1500
Kútar, tals	»	50
Laggarasmíði (*Bödkerarbeide*) virði í rd.	»	39
Lamir, pör	444	6
Lím, pund	43	4
Línsterkja (*Stivelse*), pund	206	»
Litur (*Persio*), pund	»	926
Lokartannir, tals	159	12
Malt, tunnur	31	33
Mannagrjón, pund	»	2000
Matskeiðar, tals	108	»
Múrlím (*Cement*), tunnur	33	»
Möndlar, pund	206	»
Naglbítar, tals	21	84
Nautshorn, pund	»	40
Ofnar, tals	26	»
Olía[1], pottar	1090	2365
Olíulitur, pund	4596	2004

[1]) Hèr er talin allskonar olía, það er að skilja: „Fernisolía", „Steinolía" og „Rapsolía".

	árið 1864.	árið 1865.
Ostur, pund	712	2236
Púðurhorn, tals	»	12
Ritblý (*Blyanter*), tals	»	540
Sagógrjón, pund	»	550
Sáld, tals	»	44
Saltpetur, pund	»	100
Saumnálar, hundruð	660	410
Segldúkur, álnir	»	1200
Silkidúkur, álnir	848	»
Silkiflos (*Flöiel*), álnir	»	82
Skinnvetlíngar, pör	144	»
Smjör, pund	8313	4050
Spil, tals	836	»
Stálpennar, tylftir	1092	336
Steikarapönnur, tals	42	48
Steinhellur (*Skifer*), tals	40000	18500
Stígvèl, pör	520	11
Strigasekkir, tals	»	200
Stundaklukkur, tals	»	10
Svínslæri hángið, pund	244	»
Sætindavara (*Urtekram*), virði í rd.	800	495
Tekönnur, tals	»	48
Tígulsteinar, tals	»	1500
Tjöruskúfar, tals	»	36
Tóbakspípur, tals	192	204
Treflar, tals	»	950
Trèskór, pör	»	235
Tunnugjarðir, knippi	1502	440
Tvinnastokkar, tals	»	1500
Ullardúkur, álnir	1556	925
Vasaglös, tals	542	450
Vefnaður (*Manufacturvarer*), virði í rd.	4450	1432

	árið 1864.	árið 1865.
Viður (*Tömmervare*), virði í rd.	1050	»
Öskusalt (*Soda*), pund	»	2008.

Aptur á hinn bóginn hafa, auk þeirra vörutegunda, sem eru taldar í skýrslunum C og D hèr að framan, ennfremur á árunum 1864 og 1865 þessar vörur verið fluttar frá Íslandi, nefnilega:

	árið 1864.	árið 1865.
Folaldskinn, tals	33	32
Hákarlalifur, tunnur	»	125
Hrossafeiti, pund	»	7642
Hrossatólg, pund	5552	»
Hrosshár, pund	172	1149
Hundskinn, tals	12	12
Hvalbein, pund	»	160000
Hvalskíði, pund	8000	16000
Kálfskinn, tals	60	68
Kattarbelgir, tals	3	7
Kiðskinn, tals	»	31
Lax og ísa, niðursoðin, pund . . .	101000	169 kassar og
og 113 tunnur		119 tunnur
Lèreptsrýjur, pund	108	772
Selskinn, tals	200	351
Smjör, pund	1200	327
Sokkar, smáunnir, pör	»	793
Sundmagar, pund	14207	9420
Ullarleppar, pund	634	210
Æðardún óhreinsaður, pund . . .	»	375.

Vèr skulum nú þessu næst taka skýrslurnar A og B um aðfluttar vörur, einkum skýrslurnar fyrir árið 1865 til yfirvegunar, og sýnir það sig þá, að af kornvörum (rúgur, bygg, hafrar, bánkabygg,

baunir, bygg- og bóghveitigrjón og rúgmjöl) þeim, sem fluttust til Íslands árið 1865, og sem samtals voru 66,179 tunnur (árið 1862 voru það ekki nema 49,081 tunnur, smbr. III., bls. 586), fluttust 21,524 tunnur til Suður-umdæmisins, 14,702 til Vestur-umdæmisins og 29,953 tunnur til Norður-umdæmisins; hlutfallið milli umdæmanna er því mjög líkt og áður hefir verið, nefnilega að töluvert meira er flutt af kornvöru til Norður- og Austur-umdæmisins en til hvors hinna (smbr. I., bls. 75 og 574, og III., bls. 586). Mestur var aðflutníngurinn, eins á þessu ári og að undanförnu, af rúgi, nefnilega 35,206 tunnur, eða rúmlega eins mikið og af hinum korntegundunum samtöldum.

Af brauði (hveitibrauð allskonar og svartabrauð) fluttust þetta ár til alls Íslands 333,074 pund, nefnilega til Suður-umdæmisins 137,513 pund, til Vestur-umdæmisins 86,521 pund, og til Norður- og Austur-umdæmisins 109,040 pund; eptir þessu hefir þá verið líkt um aðflutníng á þessari vöru til Suður-umdæmisins og til Norður- og Austur-umdæmisins, og er það líkt og áður hefir verið. Í samanburði við hveitibrauð er aðflutníngurinn á svartabrauði varla teljandi, nefnilega ekki nema 24,427 pund eða hérumbil tólfti hluti.

Af ölfaungum (brennivín, romm, púnsextrakt, vín, kryddvín, mjöður og bjór), fluttust þetta ár samtals til alls Íslands 732,117 pottar, og þar af til Suður-umdæmisins 291,406 pottar, til Vestur-umdæmisins 146,504 pottar, en til Norður- og Austur-umdæmisins 294,207 pottar. Eptir þessu hefir á þessu ári aðflutníngurinn á þessari vöru verið mestur til Norður- og Austur-umdæmisins, þar sem þó híngað til það hefir verið Suður-umdæmið, sem hefir skarað fram úr hinum, og það jafnvel svo, at t. a. m. árið 1849 fluttist af vínfaungum eins mikið til þessa umdæmis eins og til beggja hinna umdæmanna að samtöldu (smbr. I., bls. 75). Sama verður ofaná, þegar menn skoða hverja tegund ölfánga þeirra, sem hér eru talin, nefnilega að mest hefir á þessu ári fluzt til Norður- og Austur-umdæmisins; þó má frá þessu undan skilja bjór, sem reyndar ekki fyrr hefir verið talinn í skýrslunum, því af honum hefir lángmest verið

flutt til Suður-umdæmisins, nefnilega 37,800 pottar, en til hinna umdæmanna að samtöldu ekki nema 6,788 pottar.

Kaffebaunir fluttust á þessu ári til alls landsins samtals 420,298 pund, og þar af til Suður-umdæmisins 201,123 pund, en ekki nema 99,125 pund til Vestur-umdæmisins og 120,050 pund til Norður- og Austur-umdæmisins. Hefir þá eptir þessu verið flutt nær því eins mikið af þessari vöru til Suður-umdæmisins eins og til beggja hinna, og er það mjög líkt og það var árin 1849 og 1862, en aptur ólíkara árinu 1855 (smbr. I., bls. 75 og 574, og III., bls. 587). Kafferót, sem náskyld er þessari vörutegund, er fyrst talin í skýrslunum fyrir árin 1862 og 1863, en árið 1865 hefir lángmest af henni verið flutt til Suður-umdæmisins, nefnilega 67,840 pund af þeim 109,639 pundum, sem alls fluttust til Íslands á því ári (til Reykjavíkur kaupstaðar eins 42,989 pund, eða eins mikið og til beggja hinna umdæmanna að samtöldu), en til Vestur-umdæmisins fluttust 19,765 pund, og til Norður- og Austur-umdæmisins 22,034 pund (árið 1862 ekkert).

Af allskonar sykri fluttust árið 1865 samtals til alls Íslands 572,117 pund, og þaraf mest til Suður-umdæmisins, eða 232,260 pund, en til Norður- og Austur-umdæmisins 215,283 pund og til Vestur-umdæmisins ekki nema 124,574 pund; hlutfallið milli umdæmanna er því líkt og það hefir verið að undanförnu (smbr. I., bls. 75 og bls. 575 og III., bls. 587). Skoði maður hverja sykurtegund sèr, þá var mest flutt til Suður-umdæmisins af kandís-sykri, eða 153,667 pund af 390,425 pundum, sem flutt voru til alls landsins; af hvítasykri aptur á móti var mest flutt til Norður- og Austur-umdæmisins, eða 63,934 pund af 138,946 pundum til alls landsins; en af púðursykri var aðflutníngurinn mjög líkur til Suður-umdæmisins og til Norður- og Austur-umdæmisins, en til Vestur-umdæmisins fluttust einúngis 3770 pund af þeim 42,746 pundum, sem flutt var til alls landsins. Hèr má einnig telja síróp; en af því fluttist lángmest til Suður-umdæmisins, og til Reykjavíkur kaupstaðar eins 7973 pund, eða nærri því helmíngur þess, sem af þessari vörutegund var flutt til alls landsins, en það voru 17,507 pund.

Af allskonar tóbaki fluttust árið 1865 alls 123,231 pund til Íslands, og af þeim mest til Norður- og Austur-umdæmisins, eða 51,728 pund, og svo til Suður-umdæmisins 45,834 pund, en ekki nema 25,669 pund til Vestur-umdæmisins, og er þetta nokkuð ólíkt og það var árið 1862 (smbr. III., bls. 587 og 588). Eins og að undanförnu var aðflutníngurinn lángmestur af neftóbaki, nefnilega 62,884 pund, eða rúmlega eins mikið og af hinum tóbakstegundunum samtöldum. Hèr má einnig telja vindla, og hafa þeir ekki fyrr verið taldir í verzlunarskýrslunum; en á þessu ári er talið að af þeim hafi verið fluttir til Íslands 236,100 tals, og er hlutfallið milli umdæmanna, hvað aðflutníng á þessari vörutegund snertir, nokkurnveginn líkt, en þó hefir mest verið flutt til Norður- og Austur-umdæmisins.

Um salt er að vísu sama og áður hefir átt sèr stað, að mest er flutt af því til Suður-umdæmisins, en þó er munurinn á umdæmum landsins hvergi nærri eins mikill og verið hefir. Árið 1865 fluttust nefnilega alls 10,291 tunnur af salti til alls Íslands, en af þessum aðflutníngi komu 5526 tunnur á Suður-umdæmið, 3695 tunnur á Vestur-umdæmið, og ekki nema 1070 tunnur á Norður- og Austur-umdæmið; af kaupstöðum landsins var mest flutt til Ísafjarðar af þessari vörutegund, eða 2641 tunna (nær því helmíngi meira en til Reykjavíkur), og svo til Vestmannaeyja; en það gefur að skilja, að aðflutníngur á þessari vöru fer mjög svo mikið eptir því, hvernig sjávaraflinn, einkum þorskaflinn, heppnast í veiðistöðum landsins.

Af steinkolum hefir árið 1865 verið flutt til Íslands alls 20,015 tunnur, og þaraf til Suður-umdæmisins eins 13,687 tunnur (til Reykjavíkur 12,315 tunnur, sem er miklu meir en helmíngur alls þess sem flutt var til landsins), til Norður- og Austur-umdæmisins 5382 tunnur, en til Vestur-umdæmisins ekki nema 946 tunnur. Hlutfallið milli umdæmanna er því á þessu ári mjög ólíkt, og miklu ólíkara en það nokkru sinni áður hefir verið (smbr. I., bls. 575, og III., 588).

Eins og áður hefir átt sèr stað, þá er ekki teljandi að hampur í þessu ári hafi verið fluttur nema til Suður-umdæmisins, einkum til Reykjavíkur; því af þeim 32,654 pundum, sem af þessari vöru-

tegund fluttist á þessu ári til alls landsins, koma 23,263 pund á þenna eina kaupstað, og 8492 pund á Gullbríngu sýslu, en til Vesturumdæmisins voru ekki flutt nema ein 74 pund, og til Norður- og Austur-umdæmisins 579 pund. Allt öðru máli er að gegna hvað aðflutníng á færum snertir, því hlutfallið milli umdæmanna er hèr nokkuð líkt; á þessu ári fluttust nefnilega til alls landsins 16,437 tals, og voru af þeim til Suður-umdæmisins flutt 5349, til Vesturumdæmisins 5892, og til Norður- og Austur-umdæmisins 5196.

Af járni fluttust árið 1865 til Íslands alls 122,240 pund, en þaraf var flutt mest til Suður-umdæmisins, eða 55,280 pund, og svo til Norður- og Austur-umdæmisins 47,634 pund, en til Vesturumdæmisins aptur á móti ekki nema 19,326 pund. Líkt var einnig hlutfallið milli umdæmanna hvað aðflutníng á stáli snertir á þessu ári.

Af allskonar trjávið (stórviður, plánkar, borð og spírur) fluttist á þessu ári til alls Íslands samtals 105,786 tals, en hlutfallið milli umdæmanna var á þessu ári miklu jafnara en það var árið 1862 (smbr. III., bls. 589); til Suður-umdæmisins fluttist nefnilega 44,937 tals, til Vestur-umdæmisins 20,931 og til Norður- og Austur-umdæmisins 39,918.

Vèr höfum þannig í stuttu máli skýrt frá hinum helztu vörutegundum, sem taldar eru að fluttar hafi verið til Íslands árið 1865, og sýnt hlutfallið milli umdæmanna í þessu efni, eins og vèr einnig höfum borið það saman við eldri tíma. Þar á móti höfum vèr ekki tekið tillit til skýrslunnar A um aðfluttar vörur til Íslands árið 1864; en til þess á einum stað að hafa yfirlit yfir aðflutnínginn á báðum þessum árum, og til þess að menn með hægu móti geti borið þau saman sín á milli, skal hèr skýra frá, hversu mikið af hverri vörutegund hafi verið flutt til alls Íslands að samtöldu á þessum tveim árum; en það var á þessa leið:

		árið 1865.	árið 1864.
Rúgur,	tunnur	35206	30631
Bygg,	—	397	523
Hafrar,	—	251	421

	árið 1865.	árið 1864.
Bánkabygg, tunnur	19563	16967
Baunir, —	4177	4524
Bygggrjón, —	195	34
Rúgmjöl, —	6390	4989
Hveitimjöl, pund	55037	20373
Byggmjöl, —	2528	296
Hveitibrauð, —	308647	288378
Svartabrauð, —	24427	16394
Jarðepli, tunnur	282	991
Brennivín, pottar	608864	567675
Romm, —	25273	25835
Púnsextrakt, —	16323	16111
Vín, —	27107	24466
Kryddvín, —	9193	7873
Mjöður, —	769	401
Bjór, —	44588	22147
Edik, —	10437	6229
Kaffebaunir, pund	420298	357413
Kafferót, —	109639	79877
Sjokolade, —	8942	7458
Tegras, —	1414	1143
Kandís-sykur, —	390425	316132
Hvíta-sykur, —	138946	92653
Púður-sykur, —	42746	25229
Síróp, —	17507	14727
Gráfíkjur, —	16958	13599
Steinfíkjur, —	7045	3305
Rúsínur, —	22463	14682
Hrísgrjón, —	115731	73588
Blaðatóbak, —	10563	4954
Neftóbak, —	62884	65839
Munntóbak, —	36280	31829
Kardustóbak, —	13504	9049

	árið 1865.	árið 1864.
Vindlar, tals	236100	274000
Salt, tunnur	10291	15143
Steinkol, —	20015	12226
Tjara, —	687	580
Járn, pund	122240	110793
Stál, —	6442	3833
Stórviður, tals	8576	5794
Plánkar, —	7436	7001
Borð, —	85886	96389
Spírur, —	3888	2742
Hampur, pund	32654	24961
Hör, —	1009	701
Færi, tals	16437	12142
Seglgarn, pund	6115	4947
Kaðall, —	36330	23902
Korkur, —	2500	4131
Skinn, sútuð, —	11490	11215
Skinn, ósútuð, —	4901	3532
Indigó, —	542	482
Litunartrè, —	14863	17937
Álún, —	883	1838
Sápa, —	31547	23627
Pappír, bækur	37868	15667
Púður, pund	2827	2235
Blý og högl, —	13928	12801
Látún, —	122	233
Hverfusteinar, tals	444	275
Brýni, —	7937	5709
Pottar, —	1311	1075
Katlar, —	321	259
Naglar, hundruð	45603	42304
Hnífar, tals	18606	12583
Skæri, —	4533	2519

	árið 1865.	árið 1864.
Þjalir, tals	7213	4661
Hestajárn, gángur	5381	7118
Skóflur, tals	445	472
Sagarblöð, —	57	203
Lásar, —	192	879
Bandprjónar, —	2590	11024
Hnappar, tylftir	5428	6301
Leirker, tals	57890	38476
Rokkar, —	171	86
Speiglar, —	393	432
Höfuðkambar, —	3604	1698
Almanök, —	1058	386
Klæði, álnir	6852	6229
Lèrept, —	235631	238992
Dúkur, —	128605	99975
Boldáng, —	17874	16705
Herðaklútar, tals	1818	5200
Lèreptsklútar, —	28972	34977
Silkiklútar, —	2655	1968
Axlabönd, pör	204	458
Ullarkambar, —	4017	2910
Aunglar, tals	592800	468970
Silkitvinni, pund	395	248
Hörtvinni, —	448	637
Hattar, tals	5806	5219
Húfur, —	5866	5018
Ullargarn, pund	53	61.

Yfirlit þetta sýnir strax við fljóta yfirskoðun, að aðflutníngur til landsins hefir verið töluvert meiri árið 1865 en árið 1864. Þetta sama lætur sig einnig í ljósi við nákvæmari aðgæzlu þess og samanburð, því þá kemur það fram, að af þeim 96 vörutegundum, sem hèr eru taldar, eru það einúngis 26 tegundir, sem talið er að meir hafi fluzt af árið 1864 en árið 1865, og eru það þessar: bygg,

hafrar, baunir, jarðepli, romm, neftóbak, vindlar, salt, borð, korkur, litunartrè, álún, látún, hestajárn, skóflur, sagarblöð, lásar, bandprjónar, hnappar, speiglar, lèrept, herðaklútar, lèreptsklútar, axlabönd, hörtvinni og ullargarn eða áles. Aptur á hinn bóginn hefir aðflutníngur árið 1865 verið meiri en næst undanfarið ár á hinum öðrum 70 vörutegundum, sem í skýrslunum eru taldar, og á mörgum þeirra svo töluverðu nemur; en meðal hinna helztu vörutegunda, sem þetta á sèr stað um, má hèr einkum taka fram: alla kornvöru, að frátöldu byggi, höfrum og baunum, hveitimjöl, bjór, allskonar sykur, kaffebaunir og kafferót, steinkol o. s. frv., og mætti þó telja miklu fleiri.

Þá er að skoða skýrslurnar C og D yfir vörur fluttar frá Íslandi á árunum 1864 og 1865, og skal þá einnig hèr, eins og gjört var um innfluttar vörur, taka skýrsluna fyrir árið 1865 til samanburðar og yfirvegunar.

Af fiski (saltfiski og hörðum fiski) var á því hèr umrædda ári flutt frá Íslandi alls 8326 skippund. Eins og að undanförnu var lángmest af þessu flutt frá Suður-umdæminu, nefnilega 4615 skippund (einkum frá Reykjavíkur kaupstað og Gullbríngu sýslu; frá þeim nefnilega 4124 skippund, eða nær því helmíngur alls þess sem fluttist frá öllu landinu), og svo frá Vestur-umdæminu 3694 skippund (þaðan einkum frá Ísafjarðar sýslu, eða 2683 skippund); en það er varla teljanda, sem af þessari vöru var flutt frá Norður- og Austur-umdæminu (ekki nema ein 17 skippund, og það einúngis frá Suður-Múla sýslu). Söltuð hrogn hafa eins og að undanförnu eingaungu verið flutt frá Suður-umdæminu, einkum frá Reykjavíkur kaupstað (nefnilega 256 tunnur af 452 tunnum, sem á þessu ári alls fluttust af þessari vörutegund). Söltuð síld hefir ekki verið flutt út á þessu ári, enda hefir á seinni árum útflutníngur á þeirri vöru verið svo lítill, árið 1862 t. a. m. einar 3 tunnur frá öllu landinu, að það er varla teljanda. Af söltuðum laxi er á þessu ári sagt að flutt hafi verið út alls 208 lísipund, og er þetta lítilræði að kalla má einúngis flutt frá Norður- og Austurumdæminu (frá Stranda sýslu ein 48 lísipund).

Af lýsi (og er þar talið allskonar lýsi, bæði þorskalýsi, hvallýsi, hákarlslýsi og selslýsi) hefir á þessu ári fluzt alls 9520 tunnur. Lángmestur hefir útflutníngurinn verið frá Norður- og Austur-umdæminu, nefnilega 5009 tunnur, eða rúmlega eins mikið og frá báðum hinum umdæmunum; þá frá Vestur-umdæminu 3278 tunnur, en frá Suður-umdæminu ekki nema 1233 tunnur. Hlutfallið milli umdæmanna er því æði ólíkt því sem verið hefir að undanförnu (smbr. I., bls. 576 og III, bls. 593).

Saltað kjöt hefir eins og undanfarin ár að kalla má eingaungu verið flutt frá Norður- og Austur-umdæminu, nefnilega 685 tunnur af 716 tunnum, sem alls fluttust frá landinu (frá Suður-umdæminu 31 tunna, en ekkert frá Vestur-umdæminu).

Hvað útflutníng af tólg snertir á þessu ári, þá skarar Norður- og Austur-umdæmið lángt framúr hinum umdæmunum að þessu. Þetta ár fluttust nefnilega alls frá öllu landinu 419,267 pund, en af því var flutt frá Norður- og Austur-umdæminu einu 313,038 pund, eða hèrumbil þrefalt meira en frá hinum báðum umdæmunum að samtöldu; því frá Suður-umdæminu fluttust 85,287 pund, en frá Vestur-umdæminu einúngis 20,942 pund. Það er að öðru leyti merkilegt, að frá Ísafjarðar sýslu er alls ekki neitt talið að flutt hafi verið út af þessari vöru, og frá Barðastrandar sýslu einúngis 510 pund, sem varla er teljanda.

Þá kemur ullin. Af þessari vörutegund (og er hèr bæði talin hvít ull, svört ull og mislit) fluttust á þessu ári samtals frá öllu landinu 1,392,055 pund. Hèr kemur einnig að hinu sama, nefnilega að Norður- og Austur-umdæmið skarar lángt fram úr hinum umdæmunum að því, hvað út hefir verið flutt á þessu ári af þessari vörutegund. Þannig fluttust frá Norður- og Austur-umdæminu 733,740 pund, eða rúmur helmíngur þess, sem út hefir verið flutt frá öllu landinu; frá Suður-umdæminu voru flutt 424,957 pund, en frá Vestur-umdæminu ekki nema 233,358 pund, eða rúmur helmíngur þess sem fluttist frá Suðurlandi.

Tóvara hefir eins og áður mest og að kalla má eingaungu verið flutt frá Norður- og Austur-umdæminu, einkum frá Eyjafjarðar sýslu, og svo nokkuð frá Vestur-umdæminu; þó er þaðan

ekki flutt nema eingirnis prjónles og nokkuð af sjóvetlíngum. Aptur á móti er ekkert af þessari vöru flutt frá Suður-umdæminu, að undanskildu því, að lítið eitt er talið flutt af sjóvetlíngum frá Reykjavíkur kaupstað (ekki nema 177 pör). Þannig hefir verið flutt á þessu ári frá Norður- og Austur-umdæminu: af peisum: 143 pör (en ekkert frá hvorugu hinna umdæmanna), af sokkum 34,496 pör af 34.645 pörum, og af sjóvetlíngum 9,499 pör af 14,736 pörum. Háleistar voru einúngis fluttir frá Norður- og Austur-umdæminu, nefnilega 37,101 pör, en af 1325 pörum fíngravetlínga, sem á þessu ári voru fluttir frá Íslandi, voru einúngis 12 pör flutt frá Vestur-umdæminu, en hitt frá Norður- og Austur-umdæminu. Líkt er að segja um vaðmál, að það lítið sem á þessu ári var flutt frá Íslandi, var að kalla má einúngis frá Norður- og Austur-umdæminu, því það voru einar 8 álnir sem fluttust frá Vestur-umdæminu.

Af æðardún fluttist á þessu ári, eins og að undanförnu, lángmest frá Vestur-umdæminu, eða nær því eins mikið og frá báðum hinum umdæmunum samtöldum, það er að skilja 3485 pund af 7017 pundum; frá Suður-umdæminu fluttust 1554 pund, en frá Norður- og Austur-umdæminu 1978 pund, og verður þá hlutfallið milli umdæmanna líkt og áður hefir verið (smbr. I., bls. 576, og III., bls. 593). Af fiðri hefir einnig á þessu ári eins og að undanförnu verið flutt lángmest úr Vestmannaeyjum (11,898 pund af 25,796 pundum sem fluttust frá öllu landinu), en þó er hlutfallið býsna ólíkt því sem það var árið 1862 (smbr. III., bls. 593). Af álptafjöðrum fluttist mest frá Vestur-umdæminu, nefnilega 16,100 tals af 26,450 tals frá öllu landinu.

Af skinnavöru er líkt um útflutníng á þessu ári frá hinum ymsu hèruðum landsins, nema hvað söltuð sauðskinn að kalla má eingaungu, og hafurstökur eingaungu hafa verið flutt frá Norður- og Austur-umdæminu. Þar á móti hefir útflutníngur af lambskinnum, þótt mikill hafi verið, ekki verið eins ólíkur frá umdæmum landsins og árið 1862 (smbr. III., bls. 594).

Lifandi hestar hafa á þessu ári eins og að undanförnu lángflestir verið fluttir frá Reykjavíkur kaupstað, nefnilega tals 307

af 365 sem fluttust frá öllu landinu; frá Vestur-umdæminu fluttust 17, en frá Norður- og Austur-umdæminu 39. Lifandi sauðfè þar á móti, sem þó varla er teljanda, hefir að kalla má verið flutt eingaungu frá Suðurlandi, nefnilega 27 af 29 sem alls fluttist út.

Aðrar vörutegundir, sem á þessu ári hafa verið fluttar út úr landinu, þykir ekki þörf að tilgreina hèr eða jafna saman, en þó þykir rètt, á sama hátt og gjört hefir verið hèr að framan um aðfluttar vörur, einnig að bera saman útfluttar vörur á árunum 1864 og 1865, og verður þá útflutníngurinn frá öllu landinu á þessum tveim árum á þá leið, að út var flutt:

	árið 1865.	árið 1864.
Saltfiskur, skippund	8287	17887
Harður fiskur, —	39	395
Söltuð hrogn, tunnur.	452	2390
Söltuð síld, —	»	»
Saltaður lax, lísipund.	208	236
Lýsi, tunnur	9520	6572
Saltað kjöt, tunnur	716	1902
Tólg, pund	419267	412072
Söltuð sauðskinn, tals	2870	8438
Lambskinn, —	31649	8411
Tóubelgir, —	338	223
Álptarhamir, —	44	35
Álptarfjaðrir, —	26450	19420
Æðardún, pund —	7017	6266
Fiður, —	25796	32006
Rjúpur, tals	8776	6280
Hvít ull, pund	1266510	1104693
Svört ull, —	19871	14449
Mislit ull, —	105674	99580
Peisur, tvíbands, tals	143	85
Peisur, eingirnis	»	22
Háleistar, pör	37101	13254
Sokkar, tvíbands, pör	34347	41561

	árið 1865.	árið 1864.
Sokkar, eingirnis, pör	298	1008
Sjóvetlíngar, pör	14736	14672
Fíngravetlíngar, pör	1325	1623
Vaðmál, álnir	824	264
Bein, lísipund	249	300
Háfsroð, tals	»	»
Hross, lifandi, tals	365	431
Sauðfè, lifandi, —	29	2
Hafurstökur, pund	80	1508.

þar sem það sýndi sig um aðflutníng til landsins á þessum árum, að hann hafði verið meiri árið 1865 en árið 1864 á flestum innfluttum vörutegundum, þá á það gagnstæða sèr stað að kalla má um vörur fluttar frá landinu. Beri maður nefnilega þessi ár saman, þá kemur það fram, að af þeim 32 vörutegundum, sem í skýrslunum eru taldar, eru það ekki nema 15 tegundir, sem talið er að meir hafi verið flutt út árið 1865 en árið 1864, og eru það þessar: lýsi, tólg, lambskinn, tóubelgir, álptarhamir, álptarfjaðrir, æðardún, rjúpur, hvít ull, svört ull, mislit ull, tvíbands peisur, sjóvetlíngar, vaðmál og lifandi sauðfè. þar á móti hefir útflutníngur árið 1864 verið meiri en árið 1865 af 17 vörutegundum.

Vèr höfum nú skýrt frá fluttum vörum til Íslands og frá Íslandi á þeim tveim árum 1864 og 1865, en ekki mun þykja ófróðlegt að sjá, að hve miklu leyti vöruflutníngar bæði til landsins og frá landinu hafi aukizt eða mínkað á ymsum tímabilum. Í þessu skyni viljum vèr hèr taka þau þrjú ár 1849, 1855 og 1865, og sýna hversu mikið á hverju þessara þriggja ára hafi bæði verið innflutt og útflutt af hinum helztu vörutegundum. Af útlendum vörum var þannig flutt til Íslands:

		árið 1849.	árið 1855.	árið 1865.
Rúgur	tunnur	23128	20000	35206
Bygg	—	274	453	397
Baunir	—	2028	3536	4177
Bánkabygg	—	7635	11725	19563
Rúgmjöl	—	3849	4922	6390
Brauð[1]	pund	186800	169440	333074
Brennivín	pottar	257212	389453	608864
Önnur ölfaung[2]	—	39790	58246	123253
Kaffebaunir[3]	pund	293833	426980	529937
Sykur[4]	—	272702	457231	572117
Sirop	—	16587	21180	17507
Tóbak[5]	—	79967	108880	123231
Salt	tunnur	17069	20342	10291
Tjara	—	533	520	687
Steinkol	—	3479	6539	20015
Járn	pund	108137	148035	122240
Hampur	—	38100	37700	32654
Færi	tals	10587	15179	16437
Viður, stærri og minni	—	4101	5172	8576
Borð og plánkar	—	84581	60540	93322

Af þessu yfirliti má sjá mismuninn á sèrhverri vörutegund á þessum þrem árum að tölunni til, en til þess að gjöra þetta atriði skiljanlegra og ljósara, þá skal nú sýna hversu aðflutníngurinn á hverri einstakri af þeim hèr töldu vörutegundum hefir aukizt eða mínkað á þeim tímabilum, sem hèr ræðir um, að tiltölu af hverju hundraði; en til aðgreiníngar er sett merkið (+) fyrir framan töluna, þegar aðflutníngurinn hefir aukizt, en hafi hann þar á móti mínkað, þá er merkið (÷) sett fyrir framan töluna.

[1]) Hèr er talið hveitibrauð og svartabrauð.

[2]) Hèr er talið: vín, romm, púnsextrakt, kryddvín, mjöður og bjór.

[3]) Árið 1865 er hèr einnig talin kafferót.

[4]) Hèr er talið allskonar sykur: hvítasykur, kandíssykur og púðursykur.

[5]) Hèr er einnig talið allskonar tóbak, nefnilega: blaðatóbak, neftóbak, munntóbak og kardustóbak.

Vöruflutníngar til landsins á þessum tímabilum hafa þá aukizt eða mínkað á þenna hátt:

	frá 1849 til 1855.	frá 1855 til 1865.	frá 1849 til 1865.
Rúgur	÷ 13.5	+ 76.0	+ 52.2
Bygg	+ 65.3	÷ 12.4	+ 44.9
Baunir	+ 74.4	+ 18.1	+ 106.0
Bánkabygg	+ 53.6	+ 66.8	+ 156.2
Rúgmjöl	+ 27.9	+ 29.8	+ 66.0
Brauð	÷ 9.3	+ 96.6	+ 78.3
Brennivín	+ 51.4	+ 56.3	+ 136.7
Önnur ölfaung	+ 46.4	+ 128.8	+ 209.8
Kaffebaunir	+ 45.3	+ 24.1	+ 80.4
Sykur	+ 67.7	+ 26.0	+ 109.8
Sírop	+ 27.7	÷ 17.3	+ 5.5
Tóbak	+ 36.1	+ 13.2	+ 54.1
Salt	+ 19.2	÷ 49.4	÷ 39.7
Tjara	÷ 2.4	+ 32.1	+ 28.9
Steinkol	+ 87.4	+ 206.1	+ 475.3
Járn	+ 36.9	÷ 17.4	+ 13.0
Hampur	÷ 1.0	÷ 13.4	÷ 14.3
Færi	+ 43.4	+ 8.3	+ 55.2
Viður, stærri og minni	+ 13.1	+ 65.8	+ 109.1
Borð og Plánkar	÷ 28.4	+ 54.1	+ 10.3

Af þessu lætur það sig glögglega í ljósi, að aðflutníngurinn hefir farið vaxandi á nær því öllum útlendum vörum á þessum tímabilum, sem hèr ræðir um. Í yfirliti þessu eru nefnilega taldar 20 hinar helztu vörutegundir, og sýnir það sig þá, að á tímabilinu frá 1849 til 1855 hefir aðflutníngurinn einúngis mínkað á 5 þeirra, það er að skilja á rúgi, brauði, tjöru, hampi og borðum og plönkum; á tímabilinu frá 1855 til 1865 hefir aðflutníngurinn einnig mínkað enn á 5 vörutegundum, nefnilega á byggi, síropi, salti, járni og hampi, og loks hefir á 16 ára tímabilinu frá 1849 til 1865

aðflutníngurinn einúngis mínkað á tveim vörutegundum, nefnilega á salti og hampi.

Á öllum hinum vörutegundunum, sem taldar eru í yfirliti þessu, hefir aðflutníngurinn á þessum tímabilum farið vaxandi, og á sumum þeirra mjög svo mikið, t. a. m. einkum á steinkolum og svo á ölfaungum. Þó hefir ekki aðflutníngurinn á þessum tímabilum aukizt eins mikið á nokkurri vöru eins og á óþarfavörum, sem vèr svo nefnum, og teljum vèr með þeim brennivín og önnur ölfaung, kaffebaunir, sykur og tóbak, en þar á móti hefir aðflutníngurinn á hinni helztu þarfavöru, sem eru kornvörur (það er að skilja: rúgur, bánkabygg, baunir, bygg og rúgmjöl), að sínu leyti farið miklu minna vaxandi. Þetta, sem nú var sagt, lætur sig einnig glöggast í ljósi, þegar menn bera aðflutnínginn á þessum umræddu árum saman við fólksfjöldann í landinu á þeim hinum sömu árum, því þá verður það ofaná, að á hvert mannsbarn í landinu koma:

		árið 1849.	árið 1855.	árið 1865.
af brennivíni . . .	pottar	4.35	6.03	8.94
- öðrum ölfaungum	—	0.67	0.90	1.81
- kaffebaunum . .	pund	4.96	6.61	7.78
- sykri	—	4.61	7.08	8.40
- tóbaki	—	1.35	1.69	1.81
- kornvöru	tunnur	0.63	0.63	0.97.

Sýnir þetta meðal annars, að þar sem aðflutníngur á flestum óþarfavörum, að tóbaki undan töldu, í samanburði við fólkstöluna hefir hèrumbil tvöfaldazt á tímabilinu frá 1849 til 1865, þá hefir aðflutníngurinn á kornvöru á sama tímabili ekki vaxið nema um þriðjúng.

Þá er að taka fyrir útfluttar vörur, og hafa þá á þeim árum, sem vèr hèr höfum tekið fyrir oss að íhuga, þessar vörur verið fluttar frá Íslandi, nefnilega:

	árið 1849.	árið 1855.	árið 1865.
Saltfiskur . . . . skippund	16400	20989	8287
Harður fiskur . . . . —	3244	3090	39
Söltuð hrogn . . . . tunnur	308	1131	452
Saltaður lax . . . . lísipund	330	387	208
Söltuð síld . . . . tunnur	23	5	»
Lýsi . . . . —	3259	6891	9520
Saltað kjöt . . . . —	1235	3362	716
Tólg . . . . pund	646874	932906	419267
Ull[1] . . . . —	1397148	1596323	1392055
Peisur[2] . . . . tals	8405	2530	143
Sokkar[2] . . . . pör	91145	69305	71746
Sjóvetlingar . . . . —	78962	27109	14736
Vaðmál . . . . álnir	5802	2602	824
Sauðskinn söltuð. . . . . tals	3745	12712	2870
Lambskinn . . . . —	13405	29385	31649
Tóubelgir . . . . —	396	367	338
Háfsroð . . . . —	93	55	»
Hafurstökur . . . . pund	804	385	80
Álptarhamir . . . . tals	94	87	44
Álptarfjaðrir . . . . —	21875	8950	26450
Æðardún . . . . pund	3991	4116	7017
Fiður . . . . —	19628	25097	25796
Sundmagar . . . . skippund	»	44	»
Hestar lifandi . . . . tals	»	244	365
Rjúpur . . . . —	»	10000	8776

þetta sýnir nú mismuninn á sèrhverri vörutegund á þessum þrem árum að tölunni til, og kemur það þá fram, að útflutníngurinn hefir farið mínkandi á næstum öllum innlendum varníngi, og það ekki svo lítið á sumum tegundum. Vèr viljum samt einnig hèr, eins og gjört var við aðfluttar vörur, sýna hversu mikið útflutníngurinn hefir aukizt eða mínkað á hinum sömu tímabilum að

[1]) Hèr er talin hvít, svört og mislit ull.

[2]) Af þessu prjónlesi er bæði talið eingirnis- og tvinnabands-les, og eru með sokkum einnig taldir háleistar.

tiltölu af hverju hundraði, og brúkum vèr þá hèr hin sömu merki, til að tákna með vöxt og mínkun, og brúkuð voru við aðfluttar vörur. Á þessum tímabilum hafa þá vöruflutníngar frá landinu aukizt eða mínkað á þann hátt, sem nú skal segja:

	frá 1849 til 1855.	frá 1855 til 1865.	frá 1849 til 1865.
Saltfiskur	+ 28.0	÷ 60.5	÷ 50.1
Harður fiskur	÷ 4.7	÷ 98.7	÷ 98.8
Söltuð hrogn	+ 267.2	÷ 60.0	+ 46.8
Saltaður lax	+ 17.6	÷ 46.0	÷ 36.4
Söltuð síld	÷ 78.3	»	»
Lýsi	+ 111.4	+ 38.2	+ 192.1
Saltað kjöt	+ 172.2	÷ 78.7	÷ 42.0
Tólg	+ 44.2	÷ 55.1	÷ 35.2
Ull	+ 14.3	÷ 12.8	÷ 0.4
Peisur	÷ 69.9	÷ 94.3	÷ 98.3
Sokkar	÷ 22.9	+ 3.5	÷ 21.3
Sjóvetlíngar	÷ 65.7	÷ 45.6	÷ 81.3
Vaðmál	÷ 55.1	÷ 68.3	÷ 85.8
Sauðskinn, söltuð	+ 239.3	÷ 77.4	÷ 23.4
Lambskinn	+ 119.2	+ 7.7	+ 136.1
Tóubelgir	÷ 7.3	÷ 7.9	÷ 14.6
Háfsroð	÷ 40.9	»	»
Hafurstökur	÷ 52.1	÷ 79.2	÷ 90.0
Álptarhamir	÷ 7.4	÷ 49.4	÷ 53.2
Álptarfjaðrir	÷ 59.1	+ 195.5	+ 20.9
Æðardún	+ 3.1	+ 70.5	+ 75.8
Fiður	+ 27.9	+ 2.8	+ 31.7
Hestar lifandi	»	+ 49.6	»
Rjúpur	»	÷ 12.2	»

Sýnir þetta hið sama og að framan var sagt, að útflutníngur á innlendri vöru úr landinu hefir síðan árið 1849 farið mínkandi á flestum vörutegundum. Í samjöfnuði þessum eru á tímabilinu frá 1849 til 1855 taldar 22 vörutegundir, og hefir útflutníngurinn

aukizt á 11 þeirra, en mínkað á 11; aptur á tímabilinu frá 1855 til 1865, á hverju einnig eru taldar 22 vörutegundir, hefir útflutníngurinn einúngis aukizt á 7 þeirra, en þar á móti mínkað á 15 tegundum; og loks hefir útflutníngurinn á 16 ára tímabilinu frá 1849 til 1865, á hverju hèr eru taldar 20 vörutegundir, einúngis fjölgað á 6 vörutegundum, en þar á móti mínkað á 14 þeirra. Á þessu síðast nefnda tímabili hefir útflutníngurinn aukizt á þessum 6 vörutegundum: söltuðum hrognum, lýsi, lambskinnum, álptarfjöðrum, æðardún og fiðri; en mest hefir útflutníngur aukizt á lýsi, nefnilega að tiltölu um 192.1 af hundraði, eða með öðrum orðum, að árið 1865 hefir af þessari vöru verið flutt út nær því þrefalt við það, sem út var flutt árið 1849; þessu næst hefir útflutníngur á lambskinnum einnig aukizt mikið á þessu tímabili, nefnilega að tiltölu 136.1 af hundraði, eða af þeirri vöru hefir verið flutt út ríflega tvöfalt meira árið 1865 en árið 1849; æðardúns útflutníngur hefir einnig aukizt ekki svo lítið á þessu tímabili, nefnilega að tiltölu um 75.8 af hundraði, eða um þrjá fjórðu hluta. Aptur á hinn bóginn hefir útflutníngurinn á sama tímabili mínkað mest á peisum, nefnilega 98.3 af hundraði, eða með öðrum orðum, að árið 1865 hefir nær því ekkert verið flutt af þessari vöru í samanburði við það sem fluttist af henni árið 1849, og sama er að segja um harðan fisk; einnig hefir útflutníngur á saltfiski mínkað mjög, það er að skilja að tiltölu um 50.1 af hundraði, eða að hèrumbil helmíngi minna fluttist út af honum árið 1865 en árið 1849.

Verzlunarskýrslur þær, sem prentaðar eru hèr að framan, skýra að sönnu frá, hversu mikið hafi verið flutt til Íslands eða frá Íslandi af sèrhverri vörutegund á árunum 1864 og 1865, en þær bera þó ekki með sèr hvaðan aðflutníngurinn hafi verið, eða til hverra landa útflutníngurinn hafi átt sèr stað. Að vísu mun nú mega fullyrða, að þángað til fyrir skemmstu, það er að segja meðan verzlanin á Íslandi var bundin við Danmörku eina, hafi

lítið kveðið að því, eða það riðið á litlu, hvað til Íslands var flutt frá öðrum löndum en Danmörku eða frá Íslandi til annara landa en Danmerkur; en allt öðru máli er að gegna síðan verzlunaránauðinni lètti af og fleiri þjóðir en Danir einir geta tekið þátt í verzlun landsins, því nú er þetta atriði engan veginn ómerkilegt í verzlunarsögu landsins. Því var það og, að vèr í verzlunarskýrslunum fyrir árið 1855 (smbr. I., bls. 580—582) tókum þetta atriði upp, en í skýrslunum um verzlunina fyrir árin 1856—1863 varð það ekki tekið til greina af orsökum þeim, sem þá voru taldar (smb. III., bls. 600 og 601). Á þessu getum vèr samt nú ráðið bót, því eptir hinu nýja skýrsluformi um verzlunina á Íslandi, sem sýslumönnum er nú fengið í hendur, má skýra þetta atriði svo nægilega sem þörf er á. Það skal því hèr gjört á þann hátt, að skýra frá, hversu mikið af vörutegundum þeim, sem í skýrslunum að framan eru taldar að fluttar hafi verið til Íslands og frá Íslandi á þeim tveim árum 1864 og 1865, hafi verið flutt frá öðrum löndum en Danmörku eða til annara landa en Danmerkur, og þá frá hverjum löndum þetta hafi átt sèr stað.

Vèr tökum þá fyrst aðflutnínginn, og telst þá svo til, að af vörum þeim, sem fluttar hafa verið til Íslands, fluttist:

árið 1864.		frá Norvegi.	frá Englandi	frá Hamborg	frá Spáni.
Rúgur	tunnur	»	»	100	»
Baunir	—	30	»	»	»
Rúgmjöl	—	28	»	»	»
Hveitibrauð	pund	717	13400	3800	»
Jarðepli	tunnur	»	684	»	»
Romm	pottar	»	2996	800	»
Vín	—	»	»	1200	»
Kryddvín	—	»	»	200	»
Bjór	—	»	980	»	»
Edik	—	»	»	500	»
Kaffebaunir	pund	»	15647	15000	»
Kafferót	—	»	10300	8000	»
Sjokolade	—	»	»	100	»
Tegras	—	»	167	100	»

		frá Norvegi.	frá Englandi.	frá Hamborg.	frá Spáni.
Kandís-sykur	pund	»	19983	15000	»
Hvítt-sykur	—	»	6270	5000	»
Púðursykur	—	»	4350	400	»
Sírop	—	»	»	2000	»
Gráfíkjur	—	»	1773	»	»
Steinfíkjur	—	»	600	»	»
Rúsínur	—	»	2199	500	»
Hrísgrjón	—	»	20600	1500	»
Kardústóbak	—	»	200	»	»
Salt	tunnur	360	11294	2	1170
Steinkol	—	288	8684	»	»
Járn	pund	»	7903	3100	»
Stál	—	»	65	»	»
Stórviður	tals	5017	»	»	»
Plánkar	—	5175	»	6	»
Borð	—	68353	»	»	»
Spírur	—	1200	»	»	»
Hampur	pund	»	4085	»	»
Færi	tals	»	756	1000	»
Seglgarn	pund	»	175	100	»
Kaðall	—	»	579	»	»
Skinn sútuð	—	»	673	»	»
Indigó	—	»	100	»	»
Litunartrè	—	»	819	1000	»
Sápa	—	»	206	1400	»
Pappír	bækur	»	2003	200	»
Púður	pund	»	100	»	»
Blý og Högl	—	»	3505	600	»
Pottar	tals	»	72	»	»
Naglar	hundruð	»	6120	500	»
Hnífar	tals	»	2369	»	»
Skæri	—	»	204	»	»
Þjalir	—	»	312	»	»
Leirker	—	»	11179	»	»
Klæði	álnir	»	638	200	»
Lèrept	—	»	32073	2000	»

		frá Norvegi.	frá Englandi	frá Hamborg	frá Spáni.
Dúkur	álnir	»	10573	1000	»
Boldáng	—	»	1645	500	»
Léreptsklútar	tals	»	3231	240	»
Silkiklútar	—	»	498	»	»
Aunglar	—	»	160000	»	»
Silkitvinni	pund	»	4	10	»
Hattar	tals	»	1069	»	»
Húfur	—	»	415	»	»
Brenni	faðmar	32	»	»	»
Hellusteinar	tals	»	40000	»	»
árið 1865.					
Rúgur	tunnur	»	»	680	»
Bánkabygg	—	»	»	205	»
Baunir	—	»	»	34	»
Bygggrjón	—	»	»	1	»
Rúgmjöl	—	»	»	92	»
Hveitimjöl	pund	»	2900	2250	»
Hveitibrauð	—	»	5766	5250	»
Svartabrauð	—	»	»	500	»
Jarðepli	tunnur	»	36	6	»
Brennivín	pottar	»	»	6600	»
Romm	—	»	5040	1510	»
Punsextrakt	—	»	»	170	»
Vín	—	»	2617	2760	»
Kryddvín	—	»	28	420	»
Bjór	—	»	1360	200	»
Edik	—	»	905	980	»
Kaffebaunir	pund	»	47010	32200	»
Kafferót	—	»	20108	26050	»
Sjokolade	—	»	100	625	»
Tegras	—	»	175	188	»
Kandís-sykur	—	»	33208	35736	»
Hvítt-sykur	—	»	11993	12161	»
Púður-sykur	—	»	10714	5780	»
Sírop	—	»	»	4350	»

1864—65.		frá Norvegi.	frá Englandi.	frá Hamborg.	frá Spáni.
Gráfíkjur	pund	.	480	980	.
Steinfíkjur	—	.	460	1680	.
Rúsínur	—	.	2576	2162	.
Hrísgrjón	—	.	16200	2446	.
Blaðatóbak	—	.	.	310	.
Neftóbak	—	.	300	1600	.
Munntóbak	—	.	.	110	.
Kardustóbak	—	.	145	631	.
Vindlar	tals	.	.	10800	.
Salt	tunnur	.	7441	70	.
Tjara	—	.	6	17	.
Steinkol	—	490	16277	55	.
Járn	pund	.	11912	2330	.
Stál	—	.	240	100	.
Stórviður	tals	6272	.	.	.
Plánkar	—	4661	.	.	.
Borð	—	56188	.	.	.
Spírur	—	140	.	.	.
Hampur	pund	.	15500	50	.
Hör	—	.	.	32	.
Færi	tals	.	2706	1366	.
Seglgarn	pund	.	890	1526	.
Kaðall	—	.	400	1046	.
Korkur	—	.	1300	.	.
Skinn sútuð	—	.	708	1038	.
Skinn ósútuð	—	.	.	647	.
Indigó	—	.	83	59	.
Litunartrè	—	.	.	270	.
Álún	—	.	.	240	.
Sápa	—	.	390	6780	.
Pappír	bækur	.	3460	1000	.
Púður	pund	.	.	241	.
Blý og högl	—	.	3250	425	.
Hverfusteinar	tals	.	12	4	.
Brýni	—	.	.	1460	.
Pottar	—	.	144	38	.

		frá Norvegi.	frá Englandi.	frá Hamborg.	frá Spáni.
Katlar	tals	»	»	14	»
Naglar	hundruð	»	4125	2540	»
Hnífar	tals	»	16356	1012	»
Skæri	—	»	948	744	»
Þjalir	—	»	912	788	»
Hestajárn	gángur	»	»	2115	»
Leirker	tals	»	20084	160	»
Klæði	álnir	»	794	635	»
Lérept	—	»	57392	9450	»
Dúkur	—	»	17566	9200	»
Boldáng	—	»	1270	2020	»
Léreptsklútar	tals	»	3324	724	»
Silkiklútar	—	»	432	100	»
Ullarkambar	pör	144	»	300	»
Aunglar	tals	»	184952	17000	»
Silkitvinni	pund	»	10	40	»
Hattar	tals	»	1308	172	»
Húfur	—	»	304	200	»
Akkeri	—	»	25	»	»
Gjarðajárn	pund	»	1100	500	»
Kalk	tunnur	»	30	»	»
Múrlím	—	»	6	»	»
Byssur	tals	»	»	30	»
Olía	pottar	»	»	610	»
Hellusteinar	tals	»	18500	»	»
Brenni	faðmar	23	»	»	»

Eptir þessu eru það að vísu ekki svo fáar vörutegundir, sem á þessum árum, einkum árið 1865, er talið að fluttar hafi verið til Íslands beinlínis frá öðrum löndum, það er að skilja frá Norvegi, Englandi, Þýzkalandi[1] og Spáni, en upphæðin á þeim er varla teljandi í samanburði við allan aðflutnínginn, nema á einstökum þeirra. Þannig er það frá Norvegi helzt trjáviður, frá Englandi

[1]) Það er að skilja Hamborg og svo verzlunarstaðirnir í hertogadæmunum, t. a. m. Altona.

salt og steinkol, og frá Spáni einúngis dálítið af salti (ekkert þó árið 1865). Danmörk á því ennþá mestan beinlínis part í verzluninni á Íslandi, en til þess samt að skýra þetta betur, skulum vèr sýna hlutfall það, sem árið 1865 var milli vöruflutníngs til landsins frá Danmörku og öðrum löndum, og kemur það þá fram, að af sèrhverri þeirri vörutegund, sem hèr að framan er talin, fluttist að tiltölu af hundraði:

	frá Danmörku.	frá öðrum löndum.
Rúgur	98.1	1.9
Bánkabygg	98.9	1.1
Baunir	99.2	0.8
Rúgmjöl	98.6	1.4
Hveitimjöl	90.6	9.4
Hveitibrauð	96.4	3.6
Svartabrauð	98.0	2.0
Jarðepli	85.1	14.9
Brennivín	98.9	1.1
Romm	74.1	25.9
Púnsextrakt	99.0	1.0
Vín	80.2	19.8
Kryddvín	95.1	4.9
Bjór	96.5	3.5
Edik	81.9	18.1
Kaffebaunir	81.2	18.8
Kafferót	57.9	42.1
Sjokólaðe	91.9	8.1
Tegras	74.3	25.7
Kandís-sykur	82.3	17.7
Hvítt sykur	82.6	17.4
Púður-sykur	61.4	38.6
Sírop	75.2	24.8
Gráfíkjur	91.4	8.6
Steinfíkjur	69.6	30.4

	frá Danmörku.	frá öðrum löndum.
Rúsínur	78.9	21.1
Hrísgrjón	83.9	16.1
Blaðatóbak	97.1	2.9
Neftóbak	97.0	3.0
Munntóbak	99.7	0.3
Kardústóbak	94.1	5.9
Vindlar	95.4	4.6
Salt	27.0	73.0
Tjara	96.7	3.3
Steinkol	16.0	84.0
Járn	88.3	11.7
Stál	94.7	5.3
Stórviður	26.9	73.1
Plánkar	37.3	62.7
Borð	34.6	65.4
Spírur	96.4	3.6
Hampur	52.4	47.6
Hör	96.8	3.2
Færi	75.2	24.8
Seglgarn	60.5	39.5
Kaðall	96.0	4.0
Skinn sútuð	84.8	15.2
Skinn ósútuð	86.8	13.2
Indigó	73.8	26.2
Litunartrè	98.2	1.8
Sápa	77.2	22.8
Pappír	88.2	11.8
Púður	91.5	8.5
Blý og Högl	73.6	26.4
Hverfusteinar	96.4	3.6
Brýni	81.6	18.4
Pottar	86.1	13.9

	frá Danmörku.	frá öðrum löndum.
Katlar	95.6	4.4
Naglar . . . . , ...	85.4	14.6
Hnífar	6.7	93.3
Skæri.	62.7	37.3
Þjalir.	76.4	23.6
Hestajárn	60.7	39.3
Leirker	65.0	35.0
Klæði	79.1	20.9
Lèrept	71.6	28.4
Dúkur	79.2	20.8
Boldáng	81.6	18.4
Lèreptsklútar	86.0	14.0
Silkiklútar	80.0	20.0
Ullarkambar	88.9	11.1
Aunglar.	65.9	34.1
Silkitvinni	87.3	12.7
Hattar	74.5	25.5
Húfur.	91.4	8.6

Þetta sýnir hið sama og áður hefir verið sagt, nefnilega að vöruflutníngar til Íslands beinlínis frá öðrum löndum en Danmörku ennþá er lítill, því af þeim 75 vörutegundum, sem í þessum samjöfnuði eru taldar, eru það einar 6 tegundir, að meir hefir verið flutt af að tiltölu frá öðrum löndum en Danmörku.

Þá er að skoða, hversu mikið á þessum tveim árum hafi verið flutt frá Íslandi beinlínis til annara landa en Danmerkur, og telst þá svo til, að af vörum þeim, sem fluttar voru frá Íslandi, fluttist:

árið 1864.	til Norvegs	til Englands	til Hamborgar.	til Spánar.
Saltfiskur. . . . . skippund	»	652	»	13959
Harður fiskur . . . . . . —	»	53	»	24
Söltuð hrogn . . . . tunnur	»	»	»	2323
Saltað kjöt . . . . —	»	292	»	»

		til Norvegs.	til Englands.	til Hamborgar.	til Spánar.
Lýsi	tunnur	1	514	»	»
Tólg	pund	240	30608	»	»
Söltuð sauðskinn	tals	»	1988	»	»
Lambskinn	—	»	1095	»	»
Tóubelgir	—	»	47	»	»
Æðardún	pund	»	854	»	»
Fiður	—	»	300	»	»
Hvít ull	—	257	627045	»	»
Svört ull	—	»	3550	»	»
Mislit ull	—	»	39768	»	»
Háleistar	pör	»	28	»	»
Sokkar, tvíbands	—	»	1385	»	»
Sjóvetlingar	—	»	80	»	»
Hross lifandi	tals	»	398	»	»
Hrosshár	pund	»	172	»	»
Sundmagar	—	»	»	»	14095

árið 1865.

		til Norvegs.	til Englands.	til Hamborgar.	til Spánar.
Saltfiskur	skippund	»	561	30	4629
Harður fiskur	—	»	4	4	»
Saltað hrogn	tunnur	»	4	»	413
Lýsi	—	3	2007	22	»
Saltað kjöt	—	»	14	»	»
Tólg	pund	2400	50006	1600	»
Söltuð sauðskinn	tals	»	132	»	»
Lambskinn	—	»	3855	900	»
Tóubelgir	—	»	28	1	»
Álptarfjaðrir	—	»	15000	»	»
Æðardún	pund	»	1937	70	»
Fiður	—	»	1800	120	»
Hvít ull	—	80	625861	3000	»
Svört ull	—	»	14067	100	»
Mislit ull	—	»	41849	300	»
Sokkar tvíbands	pör	»	9850	»	»
Sjóvetlingar	—	»	173	100	»
Bein	lísipund	»	»	20	»

	til Norvegs.	til Englands.	til Hamborgar.	til Spánar.
Hross lifandi . . . . tals	»	222	»	3
Sauðfè lifandi . . . . —	»	25	»	»
Sundmagar . . . . pund	»	»	»	9360
Hrosshár . . . . —	»	357	»	»

það sýnir sig hèr að kalla má hið sama og áður var sagt um aðflutníng til Íslands, nefnilega að Danmörk enn sem stendur á mestan þátt í hinni íslenzku verzlan, því þó það komi fram, að ekki svo fáar vörutegundir hafi á þessum tveim árum, einkum árið 1865, verið fluttar út frá Íslandi beinlínis til annara landa en Danmerkur, þá lætur það sig þó í ljósi, að svo lítið sem ekkert kveður að þessu nema á einstöku vörutegundum, og má þá helzt tilfæra útflutníng á söltuðum fiski og söltuðum hrognum til Spánar, og á ullu og lifandi hrossum og sauðfènaði til Englands, en þarámóti er útflutníngur til Norvegs ekki teljandi, nema lítið eitt af tólg. Til þess samt að skýra þetta betur, skal einnig hèr, eins og áður var gjört um aðfluttar vörur, sýna hlutfall það, sem árið 1865 var milli útflutníngs á innlendum vörum frá Íslandi til Danmerkur og til annara landa, og kemur það þá fram, að af sèrhverri þeirri vörutegund, sem að framan er talin, fluttist að tiltölu af hundraði:

	til Danmerkur.	til annara landa.
Saltfiskur	37.0	63.0
Harður fiskur	79.5	20.5
Söltuð hrogn	7.7	92.3
Lýsi	78.7	21.3
Saltað kjöt	98.0	2.0
Tólg	87.1	12.9
Söltuð sauðskinn	95.4	4.6
Lambskinn	85.0	15.0
Tóubelgir	91.4	8.6
Álptarfjaðrir	43.3	56.7
Æðardún	71.4	28.6

	til Danmerkur.	til annara landa.
Fiður	92.6	7.4
Hvít ull	50.3	49.7
Svört ull	28.7	71.3
Mislit ull	60.1	39.9
Sokkar, tvíbands	71.3	28.7
Sjóvetlíngar	98.1	1.9
Bein	92.0	8.0
Hross lifandi	38.4	61.6
Sauðfè lifandi	13.8	86.2

Af þeim 20 vörutegundum, sem taldar eru í þessum samjöfnuði, eru þannig einúngis 6 tegundir, að meir hefir verið flutt af á þessu ári til annara landa en Danmerkur, en af öllum hinum minna, og það af flestum þeirra töluvert.

Áður en vèr sleppum þessu atriði, verðum vèr þó að leiða athygli manna að því, að það er varlega gjörandi að draga nokkrar ályktanir af þessu, sem hèr hefir verið sagt um vöruflutnínga, því það er alkunnugt, að íslenzkir kaupmenn, sem þó flestir eru Danir eða þá að minnsta kosti verja ágóða þeim, er þeir hafa af hinni íslenzku verzlan, í Danmörku, á seinni árum miklu meir en áður eru farnir bæði að sækja vöru þá, sem þeir flytja til Íslands, beinlínis frá öðrum löndum en Danmörku, og svo að flytja íslenzkan varníng til þeirra markaða, þar sem hann gengur bezt, þó hvorttveggja þetta sè hvergi nærri ennþá komið í það horf, sem vera bæri og sem það gæti komizt í.

Þá er ennþá eitt merkilegt atriði, þegar skýra skal verzlunarsögu einhvers lands, en það er um verðlag í kaupstað bæði á innfluttum og útfluttum vörum, því af þessu geta menn fyrst gjört sèr nokkra greinilega hugmynd um, hvort verzlunin sè landsmönnum í hag eður ekki. Það vill nú reyndar ekki svo vel til, að vèr

um þessi tvö ár, sem hèr ræðir um, getum skýrt þetta atriði eins og vèr vildum, því sýslumenn á Íslandi hafa að kalla má allir lagzt undir höfuð þessi árin að senda verðlagsskýrslur þær, bæði á innfluttum og útfluttum vörum, sem þeim annars er skipað á hverju ári að senda stjórninni, þar sem þvílíkar skýrslur einúngis hafa komið frá Snæfellsness sýslu einni fyrir árið 1864, og frá Ísafjarðar sýslu einni fyrir árið 1865, og vèr höfum þessvegna hèr orðið að sleppa því, að taka upp svo ítarlegar og fullkomnar skýrslur um þetta efni, eins og áður hefir verið gjört. En til þess þó ekki með öllu að gánga framhjá þessu mikilvæga atriði, og þar sem þó mun mega álíta það sem óyggjandi, að verðlagið hafi ekki verið svo fjarska ólíkt í hinum öðrum hèruðum landsins, sem vèr ekki höfum fengið skýrslur frá, þá skal þó nú tjalda því sem til er, og vèr verðum því að láta oss hèr nægja með að skýra frá, hvernig verðlagið hafi verið í þeim tveim áður umgetnu sýslum á þessum árum; og setjum vèr þarhjá til samanburðar meðalverðið um allt land á sömu vörutegundum árið 1849.

Á útlendum vörum þeim hinum helztu, sem fluttust til Íslands, var verðlagið þannig:

		árið 1849.		árið 1864.		árið 1865.	
		rd.	sk.	rd.	sk.	rd.	sk.
Rúgur	tunnan á	7.	»	8.	»	7.	48
Rúgmjöl	— -	7.	»	8.	»	7.	48
Bánkabygg	— -	9.	48	10.	»	9.	48
Baunir	— -	7.	10	8.	84	9.	»
Salt	— -	3.	80	2.	48	2.	»
Steinkol	— -	2.	64	2.	36	2.	48
Tjara	— -	11.	16	14.	»	13.	»
Hveitibrauð	pundið á	»	10	»	11	»	10
Svartabrauð	— -	»	7	»	8	»	»
Járn	— -	»	9	»	10	»	10
Hampur	— -	»	24	»	»	»	36
Munntóbak	— -	»	48	»	80	»	80
Kaffebaunir	— -	»	23	»	36	»	36
Kandissykur	— -	»	23	»	25	»	24
Púðursykur	— -	»	19	»	22	»	20
Brennivín	potturinn á	»	18	»	17	»	16

En á innlendum vörum, þeim sem fluttar voru frá Íslandi, var verðlagið á þessa leið:

		árið 1849.		árið 1864.		árið 1865.	
		rd.	sk.	rd.	sk.	rd.	sk.
Saltfiskur	skippundið á	14.	42	21.	»	30.	»
Harður fiskur	— -	12.	48	22.	»	»	»
Lýsi	tunnan á	17.	48	29.	»	27.	»
Saltað kjöt	lísipundið á	»	70	1.	»	»	»
Tólg	pundið á	»	16	»	18	»	»
Söltuð sauðskinn	hvert á	»	52	»	32	»	»
Lambskinn	— -	»	7	»	8	»	7
Tóubelgir	hver á	1.	68	2.	90	»	»
Álptarhamir	— -	»	36	»	56	»	»
Æðardún	pundið á	2.	86	7.	»	7.	»
Fiður	— -	»	24	»	23	»	32
Hvít ull	— -	»	17	»	52	»	54
Mislit ull	— -	»	14	»	39	»	40
Peisur eingirnis	hver á	»	60	»	80	»	»
— tvíbands	— -	»	80	2.	»	»	»
Sokkar eingirnis	parrið á	»	18	»	20	»	28
— tvíbands	— -	»	23	»	56	»	»
Sjóvetlingar	— -	»	7	»	6	»	10
Vaðmál	alinin á	»	31	»	56	»	»
Söltuð hrogn	tunnan á	5.	»	»	»	9.	»

Yfirlit þessi sýna nú að vísu, að þó verðlagið á tveim hinum síðustu árunum hafi verið nokkuð hærra en árið 1849 á velflestum útlenzkum varníngi, þeim sem hèr er talinn (hið gagnstæða á sèr einúngis stað um salt og steinkol), þá hefir samt aptur á hinn bóginn verðlagið á innlendri vöru hækkað miklu meir að tiltölu á þeim hinum sömu árum. En með því að verðlagið á árunum 1864 og 1865, eptir því sem áður er frá skýrt, ekki er með öllu óyggjandi, það er að skilja, að ekki er víst að verðlagið hafi verið hið sama að meðaltali um allt landið, þá verða menn að fara hægt í að draga nokkrar ályktanir af þessu, og vèr sleppum því hèr að gjöra nokkurn samanburð í þessu efni. Til þess samt að skýra þetta nokkuð betur, og einkum til þess að sýna að svo lítur út,

sem verzlanin á Íslandi verði með hverju ári heldur ábatameiri fyrir landsmenn, einkum þegar menn bera þessa tíma saman við fyrri tíma, og þó ekki sè farið lengra en til ársins 1849, þá skal hèr skýrt frá, hve mikið af hinum helztu útlendu vörutegundum hafi fengizt fyrir hinar helztu innlendu vörur, nefnilega saltfisk, lýsi, tólg og hvíta ull, á árunum 1849, 1864 og 1865; og telst þá svo til, að fengizt hafi móti:

		Saltfiski, lísipundum.			Lýsi, kútum.		
		1849	1864	1865	1849	1864	1865
Rúgur	1 tunna	9.7	7.0	5.0	6.0	4.1	4.2
Rúgmjöl	1 —	9.7	7.0	5.0	6.0	4.1	4.2
Bánkabygg	1 —	13.2	9.5	6.8	8.1	5.2	5.8
Baunir	1 —	9.9	8.4	6.0	6.0	4.6	5.0
Salt	1 —	5.8	2.4	1.3	3.8	1.8	1.1
Steinkol	1 —	3.7	2.8	1.7	2.3	1.2	1.4
Tjara	1 —	15.5	13.3	8.7	9.6	7.2	7.2
Hveitibrauð	10 pund	1.5	1.1	0.7	0.9	0.6	0.6
Svartabrauð	10 —	1.0	0.8	»	0.6	0.4	»
Járn	10 —	1.3	1.0	0.7	0.8	0.5	0.6
Hampur	10 —	3.6	»	2.5	2.1	»	2.1
Munntóbak	10 —	7.0	7.9	5.6	4.3	4.3	4.6
Kaffebaunir	10 —	3.8	3.6	2.5	2.1	1.9	2.1
Kandissykur	10 —	3.3	2.5	1.7	2.1	1.4	1.4
Brennivín	10 pottar	2.6	1.7	1.1	1.6	0.9	0.9

		Tólg, pundum.			Hvítri ull, pundum.		
		1849	1864	1865	1849	1864	1865
Rúgur	1 tunna	42.0	42.7	»	39.5	14.8	13.3
Rúgmjöl	1 —	42.0	42.7	»	39.5	14.8	13.3
Bánkabygg	1 —	57.0	53.3	»	53.6	18.5	16.9
Baunir	1 —	42.6	47.3	»	40.1	16.4	16.0
Salt	1 —	23.0	13.3	»	21.6	4.6	3.6
Steinkol	1 —	16.0	12.7	»	15.1	4.4	4.4
Tjara	1 —	67.0	74.7	»	63.1	25.8	23.1
Hveitibrauð	10 pund	6.2	6.1	»	5.0	2.1	1.9
Svartabrauð	10 —	4.4	4.4	»	4.1	1.5	»
Járn	10 —	5.6	5.6	»	5.3	1.0	1.9
Hampur	10 —	15.0	»	»	14.1	»	6.7
Munntóbak	10 —	30.0	44.4	»	28.2	15.4	15.8
Kaffebaunir	10 —	14.4	20.0	»	13.5	6.9	6.7
Kandissykur	10 —	14.4	13.0	»	13.5	4.8	4.4
Brennivín	10 pottar	11.2	9.4	»	11.2	3.3	3.0

Sýnir þetta hið sama og áður hefir verið sagt, nefnilega að þó verðið á útlendum vörum hafi nokkuð hækkað á hinum síðustu árum, þá hefir þó undireins verðlagið á innlendri vöru hækkað meir að tiltölu á sama tímabili, og er með því móti verzlanin ábatameiri á seinni árum fyrir landsmenn en hún var t. a. m. árið 1849. Að öðru leyti höldum vèr skýrslu þá, sem hèr ræðir um, svo skiljanlega og greinilega, að hún ekki þurfi frekari útskýríngar við.

þá er eptir að fara nokkrum orðum um siglíngar til landsins á árunum 1864 og 1865, og svo að skýra nokkur atriði, sem standa í nánu sambandi við þetta; en frá þessu er skýrt í skýrslunum E. og F. hèr að framan.

Fyrst skulum vèr þá skoða bæði tölu og svo lestarúm skipa þeirra, sem á þessum tveim umgetnu árum hafa farið til Íslands til verzlunar, og má þá fyrirfram geta þess, að tala skipanna í raun og veru ekki er eins mikil og í skýrslunum er sagt; en þar sum þeirra hafa farið tvær og jafnvel fleiri ferðir, þá er hver ferð talin eins og skip sèr, hvað einnig má til sanns færa, og því verður aðaltalan sú sem þar er tilgreind. Taki maður þá árin sem liðin eru síðan 1855, þá hefir á þeim árum farið til Íslands:

árið	1856	134	skip,	5791½	lestarúm	
—	1857	143	—	6180½	—	
—	1858	132	—	6226½	—	
—	1859	145	—	6927½	—	
—	1860	122	—	5693	—	
—	1861	115	—	5615	—	
—	1862	129	—	6031	—	
—	1863	148	—	6849	—	
—	1864	152	—	7021	—	
—	1865	162	—	7926½	—.	

Á þessum 10 árum hafa því eptir þessu siglíngar til landsins bæði að skipatölunni og lestarúminu til verið mestar árið 1865, en minnstar árið 1861, og er mismunurinn á þessum tveim árum 2311½ lestarúm, eða með öðrum orðum, að þetta hefir aukizt

um 41.2 af hundraði. En að meðaltölu hafa á ári hverju af þessum 10 árum farið til Íslands til verzlunar 138 skip með 6426 lestarúm, og er það tölavert meira en það hefir verið að undanförnu á ymsum tímabilum (smbr. I. bls. 84 og 587, og III. bls. 608). þetta skal nú sýna nokkuð betur, og viljum vèr í því skyni setja meðaltölu á ári af skipum þeim sem siglt hafa til landsins og lestarúmi þeirra á hverju 5 ára tímabili, sem liðið er af þessari öld, og verður þá meðaltalan á ári þessi:

árin	1801—1805 . . .	59	skip,	2484	lestarúm	
—	1806—1810 . . .	24	—	1047	—	
—	1811—1815 . . .	23	—	1019	—	
—	1816—1820 . . .	43	—	1646	—	
—	1821—1825 . . .	54	—	2072	—	
—	1826—1830 . . .	53	—	2417	—	
—	1831—1835 . . .	81	—	3497	—	
—	1836—1840 . . .	82	—	3032	—	
—	1841—1845 . . .	103	—	3675	—	
—	1846—1850 . . .	104	—	3989	—	
—	1851—1855 . . .	130	—	5224	—	
—	1856—1860 . . .	135	—	6164	—	
—	1861—1865 . . .	141	—	6688	—.	

Aðalatriðið í þessum samanburði er lestarúmið, en skoði maður það hèr, þá sýnir það sig, að siglíngar til landsins síðan byrjun þessarar aldar hafa aukizt ekki alllítið á sèrhverju af þessum 5 ára tímabilum, sem hèr eru talin, og þó einkum síðan árið 1840; þó má frá þessu undanskilja einkum tímabilin 1806—1810 og 1811—1815, því þá hefir mínkað geysi mikið, eða um 1465 lestarúm eða 59.0 af hundraði að meðaltali um árið, og er orsökin til þessa mismunar einkum fólgin í því, að á árunum 1807—1814 (þegar Danir áttu í stríði við Enska), voru siglíngar til landsins eins og kunnugt er harla litlar og að kalla má engar, því árið 1809 t. a. m. komu ekki nema ein 10 skip til alls landsins, en lestarúm þeirra var ekki nema 429 lestir. Svo það, sem nú hefir verið sagt, sjáist betur, þá skal hèr sýna hversu mikill viðaukinn hafi verið að meðaltali á

sèrhverju þessara 5 ára tímabili síðan 1815, og hefir þá lestarúm kaupfara til Íslands aukizt á þessa leið:

frá	1816—1820 um . .	627	tals,	61.5	af hundraði	
—	1821—1825 - . .	426	—	25.9	—	
—	1826—1830 - . .	345	—	16.6	—	
—	1831—1835 - . .	1080	—	44.7	—	
—	1841—1845 - . .	643	—	21.2	—	
—	1846—1850 - . .	314	—	8.5	—	
—	1851—1855 - . .	1235	—	31.0	—	
—	1856—1860 - . .	940	—	18.0	—	
—	1861—1865 - . .	524	—	8.5	—;	

en þar á móti hefir lestarúm kaupfara á tímabilinu 1836—1840 mínkað að meðaltölu um 465 tals eða 13.3 af hundraði.

Hvað þessu næst snertir stærð sèrhvers kaupfars, þá gefur það að skilja, að hún muni vera mjög svo misjöfn; en beri maður tölu skipanna saman við allt lestarúm þeirra, þá kemur það fram, að hvert skip að meðaltali hefir árið 1861 verið 49 lestarúm, 1862: 46, 1863: 46, 1864: 46 og árið 1865: 49 lestarúm. Til þess samt að fá hægra yfirlit yfir stærð þeirra, skulum vèr skipta skipum þeim, sem á þessum sömu 5 árum hafa farið til Íslands, niður í flokka, og kemur það þá fram, að tala skipa var:

	1861	1862	1863	1864	1865
minni en 10 lestarúm . . .	»	»	2	»	»
milli 10 og 20 — . . .	6	5	6	8	9
— 20 - 30 — . . .	19	21	34	26	30
— 30 - 40 — . . .	29	39	35	34	39
— 40 - 50 — . . .	20	20	23	28	23
— 50 - 60 — . . .	12	19	18	18	32
— 60 - 70 — . . .	12	10	13	16	11
— 70 - 80 — . . .	6	3	5	5	6
— 80 - 90 — . . .	5	6	5	4	5
— 90 - 100 — . . .	»	»	»	3	1
yfir 100 lestarúm . . .	6	6	7	10	6
samtals . . .	115	129	148	152	162.

Sýnir þetta, að á öllum þessum árum eru flest skip að stærðinni til milli 30 og 40 lestarúm, og er það hið sama og átt hefir sèr stað einnig að undanförnu. Þetta lætur sig þó ennþá betur í ljósi taki maður meðaltöluna af öllum þessum árum, því þá telst svo til, að tala skipa hafa verið að meðaltali á ári hverju:

minni en 10 lestarúm	0.4
milli 10 og 20 —	6.8
— 20 - 30 —	26.0
— 30 - 40 —	35.2
— 40 - 50 —	22.8
— 50 - 60 —	19.8
— 60 - 70 —	12.4
— 70 - 80 —	5.0
— 80 - 90 —	5.0
— 90 - 100 —	0.8
yfir 100 lestarúm	7.0.

Þá er ennþá eptir að íhuga, hvar skip þau áttu heima, sem á þeim hinum síðustu 5 árum hafa farið til verzlunar til Íslands. Um þau tvö ár 1864 og 1865 er skýrt frá þessu greinilega í skýrslunni F. hèr að framan, og fyrir hin þrjú árin í Landshssk. III., bls. 610, en til þess að gjöra hægra fyrir viljum vèr hèr taka þetta upp á einum stað, en látum oss þó nægja í þessu tilliti einúngis að skoða lestarúm þeirra, og er þá talið að hafi átt heima:

	árið 1861	árið 1862	árið 1863	árið 1864	árið 1865	meðaltal á ári
í Danmörku . . .	4870½	5008¼	5769½	5773½	6290	5542
á Íslandi	248	135½	201½	152	388¾	225
í Norvegi	178	314	306	324½	479	320
á Englandi. . . .	217½	237	139	312	328	247
á Frakklandi. . .	»	29	»	»	»	29
á Spáni	101	307	348	459	192	281
í Hamborg. . . .	»	»	85	»	»	85
á Hollandi. . . .	»	»	»	»	158⅓	158
í Norður-Ameríku.	»	»	»	»	90⅓	90

Yfirlit þetta sýnir ljóslega, að sama á sèr að nokkru leyti stað nú og áður en verzlanin á Íslandi var gefin algjörlega laus, nefnilega að Danir (og Íslendíngar) eiga mestan þátt í henni, því það mun mega fullyrða, að flest skip þau, sem hèr eru talin að hafi átt heima í öðrum löndum, að frá skildum þó Norvegi og Englandi, hafi verið tekin á leigu af dönskum og íslenzkum kaupmönnum, og farmurinn í þeim þannig hafi verið eign hèrlendra en ekki þar innlendra kaupmanna. En til þess að gjöra þetta yfirlit ljósara, skal hèr skýra frá, hversu mörg lestarúm að tiltölu áttu heima í hverju landi árin 1861 og 1865, en það voru af hundraði:

	árið 1861.	árið 1865.
í Danmörku	86.7	79.3
á Íslandi	4.4	4.9
í Norvegi	3.2	6.0
á Englandi	3.8	4.1
á Spáni	1.9	2.5
á Hollandi	»	2.0
í Norður-Ameríku	»	1.2.

Loks er eptir að fara nokkrum orðum um, hve mikil sigling kaupfara á þessum tveim árum hafi verið til hvers verzlunarstaðar í landinu, og er ítarlega skýrt frá þessu atriði í skýrslunni E hèr að framan, og eru þar talin skip þau, sem komið hafa til hvers verzlunarstaðar bæði frá útlöndum og svo líka frá öðrum höfnum í landinu sjálfu. Skýrslu þessa álítum vèr nú að vísu svo greinilega, að ekki sè þörf á að útlista hana frekar; en til þess samt ljóslegar að sýna, hverir verzlunarstaðir landsins hafi mestan þátt í verzluninni, látum vèr oss hèr nægja að taka árin 1856 og 1865, og viljum vèr þá sýna hve mörg lestarúm að tiltölu af hverju hundraði hafi komið til sèrhvers verzlunarstaðar á þessum tveim árum, bæði frá útlöndum og svo frá höfnum í sjálfu landinu.

Taki maður þá fyrst skipakomu frá útlöndum, þá sýnir það sig, að af hverju hundraði lestarúma komu til:

	árið 1856.	árið 1865.
Akureyrar	7.2	7.5
Berufjarðar	2.7	2.7
Bíldudals	0.3	0.5
Borðeyrar	»	1.0
Brákarpolls	»	»
Búða	1.5	1.1
Dýrafjarðar	»	1.3
Eskifjarðar	4.8	3.7
Eyrarbakka	5.2	2.5
Flateyjar	0.3	0.9
Grundarfjarðar	»	»
Hafnarfjarðar	6.4	4.8
Hofsóss	1.8	2.5
Húsavíkur	5.2	2.8
Ísafjarðar	12.0	10.5
Keflavíkur	2.6	0.6
Krossvíkur	»	»
Ólafsvíkur	1.1	0.9
Papafjarðaróss	»	0.7
Patreksfjarðar	»	0.8
Raufarhafnar	0.5	1.5
Reykjarfjarðar	0.3	1.1
Reykjavíkur	26.3	33.4
Sauðárkróks	»	0.7
Seyðisfjarðar	4.3	6.7
Siglufjarðar	1.7	1.9
Skagastrandar	6.0	0.8
Straumfjarðar	»	»
Stykkishólms	2.9	2.1
Vestmannaeyja	4.0	4.1
Vopnafjarðar	2.2	2.5
Þórshafnar	0.7	»
Önundarfjarðar	»	0.4
	100.0	100.0.

Sýnir þetta, að siglíngar frá útlöndum á þessum tveim árum hafa verið lángmestar til Reykjavíkur (árið 1856 rúmur fjórði hluti, en árið 1865 réttur þriðjúngur allra skipa, sem til landsins komu til verzlunar); en þá kemur Ísafjarðar verzlunarstaður næstur í þessu tilliti.

Skoði maður aptur á hinn bóginn skipakomu frá höfnum til hafna í landinu sjálfu, þá sýnir það sig, að af hverju hundraði lestarúma komu til:

	árið 1856.	árið 1865.
Akureyrar	8.7	2.7
Berufjarðar	2.5	1.7
Bíldudals	3.0	1.6
Borðeyrar	3.7	1.7
Brákarpolls	»	1.9
Búða	0.9	0.9
Dýrafjarðar	1.6	2.1
Eskifjarðar	1.5	1.1
Eyrarbakka	0.7	»
Flateyjar	3.6	2.2
Grundarfjarðar	0.7	»
Hafnarfjarðar	12.0	21.3
Hofsóss	3.3	0.6
Húsavíkur	2.1	1.1
Ísafjarðar	7.0	3.6
Keflavíkur	3.0	4.7
Krossvíkur	1.6	1.8
Ólafsvíkur	1.6	0.4
Papafjarðaróss	»	0.6
Patreksfjarðar	1.5	0.8
Raufarhafnar	1.6	0.4
Reykjarfjarðar	2.4	1.1
Reykjavíkur	14.5	27.9
Sauðárkróks	»	0.7

	árið 1856.	árið 1865.
Seyðisfjarðar	3.9	5.1
Siglufjarðar	2.0	0.4
Skagastrandar	1.4	0.6
Straumfjarðar	0.3	2.0
Stykkishólms	8.5	5.3
Vestmannaeyja	0.3	0.5
Vopnafjarðar	2.5	3.5
þórshafnar	2.0	0.9
Önundarfjarðar	1.6	0.8
	100.0	100.0.

Eptir þessu hafa siglíngar hafna á milli verið lángmestar á báðum þessum árum til Reykjavíkur og þá til Hafnarfjarðar, en þó einkum árið 1865.

Áður en vèr sleppum þessum athugasemdum, þá skal hèr, eins og að undanförnu, skýra frá verzlunarstöðum og tölu fastakaupmanna í hverjum verzlunarstað á Íslandi árið 1865, eins og þetta er talið í skýrslum sýslumanna, sem þeir á ári hverju senda amtmönnum, og viljum vèr þarhjá telja innlenda kaupmenn og útlenda sèr; en innlenda köllum vèr einúngis þá, sem sjálfir eru búsettir í landinu, en ekki þá, sem hafa bústað í Danmörku, þó þeir að öðru leyti kunni að vera fæddir á Íslandi. Tala fastakaupmanna var þá á þessu ári:

	innlendir.	útlendir.	samtals.
Suður-umdæmið:			
Krossvík	»	»	»
Reykjavík	11	4	15
Hafnarfjörður	1	3	4
Keflavík	2	1	3
Eyrarbakki	»	1	1
Vestmannaeyjar	»	3	3

	innlendir.	útlendir.	samtals.
Dyrhólar	»	»	»
Papafjarðarós	-	»	»
samtals	14	12	26.
Norður- og Austur-umdæmið:			
Berufjörður	»	2	2
Eskifjörður	»	1	1
Vopnafjörður	»	1	1
Seyðisfjörður	»	3	3
Raufarhöfn	1	1	2
Þórshöfn	»	»	»
Húsavík	»	1	1
Akureyri	2	2	4
Siglufjörður	»	1	1
Hofsós (og Grafarós)	»	2	2
Skagaströnd (og Hólanes)	»	2	2
Sauðárkrókur	»	»	»
samtals	3	16	19.
Vestur-umdæmið:			
Borðeyri	1	»	1
Reykjarfjörður	1	»	1
Ísafjörður	3	2	5
Önundarfjörður (Flateyri)	»	»	»
Dýrafjörður (Þíngeyri)	»	1	1
Bíldudalur	»	1	1
Patreksfjörður (Vatneyri)	1	»	1
Flatey	2	»	2
Stykkishólmur	1	1	2
Grundarfjörður	»	»	»
Ólafsvík	»	1	1
Búðir	»	1	1
Brákarpollur	»	»	»
Straumfjörður	»	»	»
samtals	9	7	16.

Árið 1849 voru fastakaupmenn á öllu Íslandi taldir 55, árið 1855 var tala þeirra 58, og árið 1863 voru þeir taldir 59, og voru af þeim 24 innlendir og 35 útlendir (smbr. I. bls. 85 og 589, III. bls. 616). Eptir yfirliti því, sem hèr er prentað, var tala þeirra 61 árið 1865, og voru af þeim 26 innlendir og 35 útlendir.

MANNFJÖLDI Á ÍSLANDI

árið 1865.

Landshagsskýrslurnar hafa nú um fleiri undanfarin ár skýrt frá mannfjöldanum á Íslandi og breytíng á honum á hverju ári eptir skýrslum presta um það efni, og skal því þessu til framhalds skýra frá því, eins og það var árið 1865. Eptir því sem taldist í hinum síðustu fæðíngarskýrslum og þegar fólk var talið á Íslandi 1. október 1860, átti tala landsmanna í árslokin 1864 að hafa verið 68084 (smbr. Landshsk. III. bls. 723); en samkvæmt skýrslum þeim, sem hèr eru prentaðar, þá hafa árið 1865 alls fæðzt á Íslandi 2757 börn, en á hinu sama ári önduðust þar alls 2100 manns, og eru þá á því hèr umgetna ári 657 fleiri fæddir en dánir, en viðauki þessi er nokkuð minni en hann var næst undanfarið ár. Bæti maður nú þessum viðauka, án þess að hafa tillit til þess fólks, sem á þessu ári kann að hafa flutt sig úr landinu eða inn í landið, við fólksfjölda þann, sem eptir því sem hèr að ofan segir taldist að hafa verið á Íslandi við árslok 1864, þá ætti tala allra landsmanna í árslokin 1865 að hafa verið 68741, og hefir því fólksfjöldinn í landinu á þessu ári aukizt um 9.7 af hverju 1000, (árið næst á undan var viðaukinn 11.3 af hverju 1000).

Vèr látum nú fylgja ágrip af skýrslum presta um giptíngar, fædda og dauða á Íslandi árið 1865, og er þessu ágripi að öllu leyti hagað á sama hátt og það var hið síðasta ár; en síðan skulum vèr gjöra nokkrar athugasemdir við hin helztu atriði skýrslnanna, og svo samanburð við undanfarinn tíma.

A. 1. Fæddir á Íslandi 1865, taldir eptir getnaðarhætti og kyni.

Prófastsdæmi.	lifandi				andvana				samtals			fleirburar				fermdir	
	skilgetin		óskilgetin		skilgetin		óskilgetin					tvíburar		þríburar			
	sveinar	meyjar	sveinar	meyjar	sveinar	meyjar	sveinar	meyjar	sveinar	meyjar	sveinar og meyjar	skilgetin	óskilgetin	skilgetin	óskilgetin	drengir	stúlkur
Suður-umdæmið.																	
Austur-Skaptafells	22	21	1	7	•	1	•	•	23	29	52	•	•	•	•	14	2[illegible]
Vestur-Skaptafells	44	41	3	2	3	1	•	1	50	45	95	2	•	1	•	23	31
Rangárvalla og	99	73	18	26	4	4	•	•	121	103	224	1	1	•	•	53	5[illegible]
Vestmannaeyja	7	7	1	2	2	•	•	•	10	9	19	1	•	•	•	5	[illegible]
Árness	109	78	15	16	4	3	•	•	128	97	225	1	•	•	•	53	4[illegible]
Gullbringu- og Kjósar	69	67	12	22	1	5	2	•	84	94	178	1	2	•	•	57	7[illegible]
og Reykjavíkur	27	23	6	7	•	•	2	•	35	30	65	•	1	•	•	17	1[illegible]
Borgarfjarðar	63	36	9	6	1	2	•	2	73	46	119	3	•	•	•	31	3[illegible]
samtals	440	346	65	88	15	16	4	3	524	453	977	9	4	1	•	253	26[illegible]
Vestur-umdæmið.																	
Mýra	39	35	5	1	3	1	1	1	48	38	86	•	•	•	•	25	1[illegible]
Hnappadals og	12	6	1	4	1	•	•	•	14	10	24	•	1	•	•	8	[illegible]
Snæfellsness	52	40	6	11	•	1	1	•	59	52	111	2	•	•	•	20	2[illegible]
Dala	40	37	5	6	•	•	1	•	46	43	89	1	•	•	•	25	2[illegible]
Barðastrandar	45	39	7	9	5	2	•	•	57	50	107	1	1	1	•	28	3[illegible]
Vestur-Ísafjarðar	23	22	5	6	1	•	•	1	29	29	58	•	•	•	•	24	2[illegible]
Norður-Ísafjarðar	46	44	16	8	2	2	•	•	64	54	118	1	•	•	•	50	3[illegible]
Stranda	33	23	13	5	1	3	•	•	47	31	78	1	•	•	•	19	2[illegible]
samtals	290	246	58	50	13	9	3	2	364	307	671	6	2	1	•	199	19[illegible]
Norður- og Austur-umdæmið.																	
Húnavatns	91	78	17	12	1	1	•	5	109	96	205	1	•	•	•	59	5[illegible]
Skagafjarðar	74	61	12	15	1	1	1	•	88	77	165	1	•	•	•	46	5[illegible]
Eyjafjarðar	78	67	15	13	2	5	•	1	95	86	181	1	•	•	•	44	4[illegible]
Þingeyjar	104	99	6	6	4	3	•	•	114	108	222	5	•	•	•	63	6[illegible]
Norður-Múla	84	64	11	9	2	2	•	•	97	75	172	4	•	•	•	57	4[illegible]
Suður-Múla	73	66	10	11	1	3	•	•	84	80	164	4	•	•	•	46	4[illegible]
samtals	504	435	71	66	11	15	1	6	587	522	1109	16	•	•	•	315	31[illegible]
á öllu landinu	1234	1027	194	204	39	40	8	11	1475	1282	2757	31	6	2	•	767	7[illegible]

A. 2. Fæddir á Íslandi 1865, eptir aldri mæðranna.

Aldur mæðranna.	skilgetin			óskilgetin			samtals		samtals sveinar og meyjar.
	sveinar	meyjar	samtals	sveinar	meyjar	samtals	sveinar	meyjar	
milli 15 og 20	5	8	13	4	3	7	9	11	20
— 20 - 25	141	90	231	42	42	84	183	132	315
— 25 - 30	277	244	521	59	72	131	336	316	652
— 30 - 35	411	355	766	57	62	119	468	417	885
— 35 - 40	299	233	532	25	24	49	324	257	581
— 40 - 45	119	111	230	9	12	21	128	123	251
— 45 - 50	16	9	25	•	1	1	16	10	26
yfir 50.	•	•	•	•	•	•	•	•	•

B. 1. Hjónabönd á Íslandi 1865, eptir aldri brúðhjóna.

Aldur brúða.	aldur brúðguma.											samtala brúða
	25 vetra og yngri	milli 25 og 30	— 30 - 35	— 35 - 40	— 40 - 45	— 45 - 50	— 50 - 55	— 55 - 60	— 60 - 65	— 65 - 70	yfir 70	
fyrir innan 20	3	6	2	•	2	•	•	•	•	•	•	13
milli 20 og 25	26	58	30	8	4	1	•	•	•	•	•	127
— 25 - 30	13	54	32	9	3	•	4	•	•	•	•	115
— 30 - 35	25	28	22	8	4	5	1	2	2	1	1	99
— 35 - 40	4	16	11	7	3	3	1	1	•	•	•	46
— 40 - 45	1	1	1	2	•	1	•	•	1	•	•	7
— 45 - 50	1	2	•	2	2	•	•	•	•	•	•	7
— 50 - 55	•	2	•	•	•	•	1	•	•	•	•	3
— 55 - 60	•	•	1	•	•	•	•	•	•	•	•	1
— 60 - 65	1	•	1	•	•	•	•	•	•	•	•	2
— 65 - 70	•	1	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1
yfir 70 . . .	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
samtala brúðguma . . .	74	168	100	36	18	10	7	3	3	1	1	421

B. 2. Hjónabönd á Íslandi 1865,
eptir hjúskaparstètt

Prófastsdæmi.	eptir hjúskaparstètt. ýngispiltar áttu: ýngisstúlkur	ýngispiltar áttu: ekkjur	ýngispiltar áttu: skildar frá manni	ekklar áttu: ýngisstúlkur	ekklar áttu: ekkjur	ekklar áttu: skildar frá manni	skildir frá konu áttu: ýngisstúlkur	skildir frá konu áttu: ekkjur	skildir frá konu áttu: skildar frá manni	tala hjóna	tvíkvæntir	þríkvæntir	tvígiptar	þrígiptar
Suður-umdæmið.														
Austur-Skaptafells	8	1	•	•	•	•	•	•	•	9	•	•	1	•
Vestur-Skaptafells	11	5	•	•	•	•	•	•	•	16	•	•	4	1
Rángárvalla og	16	3	•	1	•	•	•	•	•	20	1	•	3	•
Vestmannaeyja	1	•	•	•	•	•	•	•	•	1	•	•	•	•
Árness	19	2	•	3	2	•	•	•	•	26	5	•	3	1
Gullbríngu- og Kjósar	14	1	•	•	•	•	•	•	•	15	•	•	1	•
og Reykjavíkur	12	1	1	•	•	•	•	•	•	14	•	•	2	•
Borgarfjarðar	17	2	•	1	2	•	•	•	•	22	2	1	4	•
samtals	98	15	1	5	4	•	•	•	•	123	8	1	18	2
Vestur-umdæmið.														
Mýra	6	•	•	•	•	•	•	•	•	6	•	•	•	•
Hnappadals og	5	•	•	•	•	•	•	•	•	5	•	•	•	•
Snæfellsness	17	•	•	2	3	•	•	•	•	22	5	•	3	•
Dala	17	1	•	5	1	•	•	•	•	24	6	•	2	•
Barðastrandar	16	1	•	2	•	•	•	•	•	19	1	1	•	1
Vestur-Ísafjarðar	5	•	•	2	•	•	•	•	•	7	2	•	•	•
Norður-Ísafjarðar	8	1	•	1	•	•	•	•	•	10	1	•	1	•
Stranda	8	•	•	•	•	•	•	•	•	8	•	•	•	•
samtals	82	3	•	12	4	•	•	•	•	101	15	1	6	1
Norður- og Austur-umdæmið.														
Húnavatns	20	2	•	4	1	•	•	•	•	27	4	1	3	•
Skagafjarðar	36	7	•	1	1	•	1	•	•	46	3	•	7	1
Eyjafjarðar	27	3	•	1	2	•	•	•	•	33	3	•	5	•
Þíngeyjar	30	1	•	3	•	•	•	•	•	34	3	•	1	•
Norður-Múla	19	2	•	6	2	•	•	•	•	29	6	2	4	•
Suður-Múla	20	5	•	2	1	•	•	•	•	28	3	•	5	1
samtals	152	20	•	17	7	•	1	•	•	197	22	3	25	2
á öllu landinu	332	38	1	34	15	•	1	•	•	421	45	5	49	5

talin eptir prófastsdæmum og umdæmum, og aldri hjóna.

eptir aldri karls og konu.																
karlmenn 25 ára og ýngri áttu konur				karlmenn á 26. ári til 35 áttu konur				karlmenn á 36. ári til 50 áttu konur				karlmenn yfir 50 áttu konur				tala hjóna
25 ára og ýngri	frá 26 til 35	frá 36 til 50	yfir 50	25 ára og ýngri	frá 26 til 35	frá 36 til 50	yfir 50	25 ára og ýngri	frá 26 til 35	frá 36 til 50	yfir 50	25 ára og ýngri	frá 26 til 35	frá 36 til 50	yfir 50	
1	•	•	•	3	2	2	•	•	1	•	•	•	•	•	•	9
2	2	•	1	4	5	•	1	•	•	1	•	•	•	•	•	16
1	•	•	•	6	8	•	1	•	1	3	•	•	•	•	•	20
•	•	•	•	•	1	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1
•	5	1	•	•	11	3	2	1	•	1	•	•	2	•	•	26
1	•	•	•	4	5	3	•	•	1	1	•	•	•	•	•	15
2	3	•	•	3	4	•	•	•	2	•	•	•	•	•	•	14
•	2	•	•	6	6	2	1	•	2	2	•	•	1	•	•	22
7	12	1	1	26	42	10	5	1	7	8	•	•	3	•	•	123
1	•	•	•	1	3	•	•	1	•	•	•	•	•	•	•	6
•	•	•	•	1	2	1	•	1	•	•	•	•	•	•	•	5
1	3	•	•	3	11	•	•	•	3	1	•	•	•	•	•	22
1	1	•	•	4	8	3	•	2	2	•	•	•	1	2	•	24
•	1	•	•	3	9	1	•	2	2	1	•	•	•	•	•	19
•	1	•	•	1	2	1	•	•	1	•	•	•	1	•	•	7
•	1	•	•	1	4	1	•	•	2	•	•	•	1	•	•	10
1	1	•	•	3	2	1	•	•	•	•	•	•	•	•	•	8
4	8	•	•	17	41	8	•	6	10	2	•	•	3	2	•	101
3	1	1	•	7	10	2	•	•	3	•	•	•	•	•	•	27
5	9	2	•	6	11	2	•	2	3	3	•	•	3	•	•	46
3	5	1	•	6	14	2	•	•	•	•	•	•	1	•	1	33
4	2	•	•	17	6	1	•	1	2	1	•	•	•	•	•	34
•	1	•	•	11	7	2	•	2	1	4	•	•	•	1	•	29
3	•	1	•	6	5	4	•	3	3	2	•	•	1	•	•	28
18	18	5	•	53	53	13	•	8	12	10	•	•	5	1	1	197
29	38	6	1	96	136	31	5	15	29	20	•	•	11	3	1	421

B. 3. Fæddir og kvæntir á Íslandi 1865 í prófastsdæmi

Prófastsdæmi.	janúar			febrúar			marz			apríl			maí			júní		
	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin
Suður-umdæmið.																		
Austur-Skaptafells	•	•	•	•	4	1	•	3	•	•	1	•	•	2	•	2	5	•
Vestur-Skaptafells	•	6	•	•	5	1	•	5	3	•	3	•	•	9	1	3	9	•
Rángárvalla og	•	18	1	•	12	2	•	13	2	•	15	3	2	23	3	5	17	4
Vestmannaeyja	•	•	•	•	2	•	•	•	1	•	3	•	•	1	•	•	1	•
Árness	•	15	1	1	13	3	•	12	2	•	18	4	•	12	2	7	16	2
Gullbríngu- og Kjósar	•	3	4	•	10	1	•	11	3	•	9	•	3	6	•	•	13	4
og Reykjavíkur	•	•	•	•	3	3	•	7	2	•	•	1	1	5	•	2	4	2
Borgarfjarðar	•	3	1	•	9	3	•	9	2	1	9	4	1	8	1	1	7	•
samtals	•	45	7	1	58	14	•	60	15	1	58	12	7	66	7	20	72	12
Vestur-umdæmið.																		
Mýra	•	2	•	•	4	2	•	4	1	•	3	•	1	6	•	•	7	1
Hnappadals og	•	1	•	•	2	•	•	1	2	•	3	1	•	1	•	1	4	1
Snæfellsness	•	5	1	•	6	2	•	7	1	•	3	•	•	7	•	3	15	2
Dala	•	7	•	•	5	•	•	5	1	•	10	•	•	4	1	3	8	1
Barðastrandar	•	7	•	•	8	1	•	2	•	•	4	1	1	4	3	•	8	1
Vestur-Ísafjarðar	•	1	•	•	4	1	•	3	2	•	2	1	•	3	1	•	•	1
Norður-Ísafjarðar	•	3	2	•	4	•	•	6	2	•	6	2	•	•	1	•	19	1
Stranda	•	3	•	•	2	1	•	4	3	•	4	•	•	2	1	1	8	1
samtals	•	29	3	•	35	7	•	32	12	•	35	5	2	27	7	8	69	9
Norður- og Austur-umdæmið.																		
Húnavatns	•	16	2	2	8	•	•	13	3	•	8	•	•	7	3	4	21	4
Skagafjarðar	•	8	4	•	10	2	•	8	•	•	5	•	•	10	2	5	14	3
Eyjafjarðar	•	15	2	•	4	1	•	14	•	•	8	2	1	11	•	7	12	•
Þingeyjar	•	11	•	•	14	1	•	11	2	•	19	•	1	13	•	5	14	1
Norður-Múla	•	7	2	•	8	1	•	8	1	•	8	1	1	2	2	5	16	•
Suður-Múla	1	10	1	•	8	1	•	10	1	•	13	1	•	6	2	1	12	1
samtals	1	67	11	2	52	6	•	64	7	•	61	4	3	49	9	27	89	9
á öllu landinu	1	141	21	3	145	27	•	156	34	1	154	21	12	142	23	55	230	30

hverju og umdæmi, í mánuði hverjum.

júlí			ágúst			septemb.			október			nóvemb.			desemb.					
kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	tala hjóna	tala barna skilgetinna	tala barna óskilgetinna
•	3	2	•	7	•	•	7	1	4	4	1	1	5	2	2	3	1	9	44	8
3	6	•	4	10	•	1	6	•	4	13	1	1	10	•	•	7	•	16	89	6
4	11	5	1	22	6	1	12	9	5	14	5	2	12	3	•	11	1	20	180	44
•	1	•	•	3	1	•	2	•	1	2	•	•	1	•	•	•	1	1	16	3
6	15	•	•	20	1	•	17	6	6	27	6	4	18	2	2	11	2	26	194	31
1	15	5	•	15	2	1	20	5	1	15	8	6	14	2	3	11	2	15	142	36
•	5	2	1	9	•	•	3	•	2	4	2	5	3	2	3	7	1	14	50	15
4	10	1	1	15	2	1	14	1	6	5	1	6	5	1	1	8	•	22	102	17
18	66	15	7	101	12	4	81	22	29	84	24	25	68	12	11	58	8	123	817	160
•	12	•	•	12	2	•	9	•	4	10	1	•	8	1	1	1	•	6	78	8
•	1	•	•	•	•	•	2	•	2	•	1	•	1	•	2	3	•	5	19	5
3	9	1	•	11	•	•	6	2	8	12	4	6	6	3	2	6	2	22	93	18
1	8	4	1	8	1	9	9	1	10	6	2	•	4	1	•	3	•	24	77	12
4	13	•	•	12	3	4	10	5	7	8	1	3	12	•	•	3	1	19	91	16
•	7	•	•	12	•	1	2	1	5	7	1	1	4	2	•	1	2	7	46	12
•	12	2	1	12	2	2	15	3	5	10	5	1	2	1	1	5	3	10	94	24
3	8	1	•	10	3	•	6	3	4	7	2	•	3	2	•	3	1	8	60	18
11	70	8	2	77	11	16	59	15	45	60	17	11	40	10	6	25	9	101	558	113
2	22	5	3	16	6	3	19	4	7	16	3	4	9	3	2	16	1	27	171	34
2	18	4	1	13	1	3	15	3	26	20	4	7	9	3	2	7	2	46	137	28
1	16	4	•	13	3	1	14	4	23	20	6	•	16	3	•	9	4	33	152	29
7	20	1	1	21	2	7	32	2	13	21	2	•	16	•	•	18	1	34	210	12
4	16	1	3	23	3	2	20	5	9	21	1	4	12	•	1	11	3	29	152	20
1	17	•	•	16	•	6	15	4	14	15	4	3	14	4	2	7	2	28	143	21
17	109	15	8	102	15	22	115	22	92	113	20	18	76	13	7	68	13	197	965	144
46	245	38	17	280	38	42	255	59	166	257	61	54	184	35	24	151	30	421	2340	417

C. 1. Dánir á Íslandi 1865, í prófastsdæmi hverju, taldir eptir hjúskaparstètt og kynferði.

Prófastsdæmi.	karlar ókvæntir	konur ógiptar	samtals	karlar kvæntir	konur giptar	samtals	ekklar	ekkjur	aðal-samtala.
Suður-umdæmið.									
Austur-Skaptafells	6	7	13	5	3	8	1	2	24
Vestur-Skaptafells	20	15	35	3	4	7	1	5	48
Rángárvalla og	67	49	116	16	12	28	7	5	156
Vestmannaeyja	5	2	7	3	•	3	4	3	17
Árness	30	29	59	13	7	20	4	11	94
Gullbringu og Kjósar	49	51	100	22	12	34	9	18	161
og Reykjavíkur	16	12	28	9	5	14	•	4	46
Borgarfjarðar	34	24	58	10	5	15	3	3	79
samtals	227	189	416	81	48	129	29	51	625
Vestur-umdæmið.									
Mýra	25	24	49	13	3	16	1	6	72
Hnappadals og	13	8	21	3	2	5	1	2	29
Snæfellsness	44	37	81	10	10	20	6	3	110
Dala	44	37	81	8	2	10	7	4	102
Barðastrandar	23	32	55	7	10	17	•	11	83
Vestur-Ísafjarðar	16	13	29	2	7	9	•	4	42
Norður-Ísafjarðar	35	26	61	9	21	30	11	8	110
Stranda	16	21	37	2	2	4	•	3	44
samtals	216	198	414	54	57	111	26	41	592
Norður- og Austur-umdæmið.									
Húnavatns	82	67	149	20	15	35	15	18	217
Skagafjarðar	56	53	109	24	8	32	12	13	166
Eyjafjarðar	42	25	67	18	22	40	6	8	121
Þingeyjar	49	40	89	20	9	29	10	11	139
Norður-Múla	53	52	105	9	18	27	4	7	143
Suður-Múla	51	27	78	7	6	13	3	3	97
samtals	333	264	597	98	78	176	50	60	883
á öllu landinu	776	651	1427	233	183	416	105	152	2100

C. 2. Dánir á Íslandi 1865, í hverjum mánuði, taldir eptir hjúskaparstètt.

mánuðir.	karlar ókvæntir	konur ógiptar	samtals	karlar kvæntir	konur giptar	samtals	ekklar	ekkjur	alls
janúar	58	53	111	12	10	22	5	13	151
febrúar	61	41	102	16	12	28	5	10	145
marz	60	39	99	17	15	32	7	16	154
april	61	50	111	28	14	42	17	15	185
mai	68	49	117	26	19	45	13	11	186
júní	61	53	114	24	16	40	9	18	181
júlí	52	72	124	22	27	49	9	11	193
ágúst	65	43	108	13	11	24	10	16	158
september	52	63	115	16	12	28	6	7	156
október	84	78	162	25	18	43	5	14	224
nóvember	85	64	149	16	14	30	8	11	198
desember	69	46	115	18	15	33	11	10	169
samtals	776	651	1427	233	183	416	105	152	2100

C. 3. Dánir á Íslandi 1865, af slysförum.

mánuðir.	sjálfsmorðíngjar				drukknaðir						af öðrum slysum				samtals		aðalsamtala.
	karlar ókv.	konur ógipt.	karlar kv.	konur gipt.	karlar ókv.	konur ógipt.	karlar kv.	konur gipt.	ekklar	ekkjur	karlar ókv.	konur ógipt.	karlar kv.	konur gipt.	karlar	konur	
janúar	•	•	•	•	3	•	•	•	•	•	1	•	1	•	5	•	5
febrúar	•	•	•	•	8	•	3	•	•	•	1	•	•	•	12	•	12
marz	•	•	•	•	1	1	2	•	1	•	2	•	1	•	7	1	8
april	•	•	•	•	7	•	3	•	•	•	•	•	•	•	10	•	10
mai	•	•	•	•	4	•	6	•	1	•	•	•	•	•	11	•	11
júní	•	•	•	•	3	3	2	1	•	•	2	•	•	•	7	4	11
júlí	•	•	1	•	4	•	2	1	•	•	1	•	•	•	8	1	9
ágúst	•	•	•	•	•	•	1	•	•	•	•	•	•	•	1	•	1
september	1	•	•	•	1	•	3	1	•	•	1	•	•	•	6	1	7
október	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1	•	•	•	1	•	1
nóvember	•	•	1	•	1	•	•	•	•	•	•	•	•	•	2	•	2
desember	•	•	•	•	7	•	2	•	3	•	2	•	1	•	15	•	15
samtals	1	•	2	•	39	4	24	3	5	•	11	•	3	•	85	7	92

C. 4. Dánir á Íslandi 1865 á mánuði hverjum,

mánuðir.	á 1. mánuði, andvana meðtaldir	á 2. mánuði	á 3. mánuði	á 4. 5. og 6. m.	á 7. 8. og 9. m.	á 10. 11. og 12. m.	á 2. ári	á 3. —	á 4. —	á 5. —	m. 5 og 10 vetra	m. 10 og 15	m. 15 og 20
karlar.													
janúar	15	1	»	5	2	2	5	3	3	1	5	»	3
febrúar	19	4	»	5	1	»	7	5	1	1	4	1	1
marz	18	4	4	3	1	1	4	»	»	1	4	2	3
apríl	20	3	»	3	2	2	1	2	2	»	4	3	4
maí	14	2	»	3	2	2	3	4	3	»	9	3	5
júní	18	3	2	4	1	»	4	4	2	»	3	4	»
júlí	16	4	2	4	2	3	1	2	1	»	4	2	1
ágúst	26	»	3	1	1	1	7	3	»	1	6	1	»
september	21	3	»	6	2	2	4	4	1	»	2	1	1
október	21	7	6	4	2	2	6	10	2	4	6	3	4
nóvember	30	4	7	7	1	4	5	1	3	»	4	1	3
desember	13	1	6	6	3	3	3	2	3	2	4	2	2
samtals	231	36	30	51	20	22	50	40	21	10	55	23	27
konur.													
janúar	8	3	2	9	»	4	2	2	2	1	2	3	2
febrúar	9	2	»	2	1	2	4	4	3	»	1	3	»
marz	14	1	1	3	1	1	»	»	»	1	6	2	1
apríl	10	3	1	3	3	1	4	1	2	4	2	1	»
maí	8	»	»	1	1	2	5	4	6	1	4	4	»
júní	19	2	»	2	3	1	4	2	1	1	2	4	2
júlí	22	2	1	8	3	3	5	3	2	3	5	3	1
ágúst	15	3	1	3	»	4	2	2	»	2	3	3	»
september	15	4	4	6	2	1	7	1	2	»	6	1	4
október	19	3	3	5	»	»	8	4	4	2	4	3	4
nóvember	15	3	3	2	4	1	9	3	3	3	2	2	»
desember	13	2	1	7	3	1	6	3	»	4	1	»	1
samtals	167	28	17	51	21	21	56	29	25	22	38	29	15
alls	398	64	47	102	41	43	106	69	46	32	93	52	42

taldir eptir aldri og kynferði.

m. 20 og 25	m. 25 og 30	m. 30 og 35	m. 35 og 40	m. 40 og 45	m. 45 og 50	m. 50 og 55	m. 55 og 60	m. 60 og 65	m. 65 og 70	m. 70 og 75	m. 75 og 80	m. 80 og 85	m. 85 og 90	m. 90 og 95	m. 95 og 100	yfir 100	samtals.
karlar.																	
3	4	3	1	3	•	1	2	2	7	2	•	•	1	•	1	•	75
6	2	1	2	3	•	3	4	6	1	3	2	•	•	•	•	•	82
1	4	2	6	4	3	•	7	3	2	3	3	•	1	•	•	•	84
5	4	3	7	5	1	4	3	5	9	12	2	•	•	•	•	•	106
3	6	7	8	1	2	4	5	6	7	6	•	1	1	•	•	•	107
3	3	5	2	5	5	2	5	7	6	4	1	•	•	1	•	•	94
4	1	1	6	3	•	2	5	5	4	5	4	1	•	•	•	•	83
2	5	1	5	•	1	3	7	2	4	3	2	2	1	•	•	•	88
1	1	2	2	2	3	5	2	3	3	1	2	•	•	•	•	•	74
1	1	2	2	3	5	5	6	2	3	4	2	1	•	•	•	•	114
3	5	2	4	3	3	2	4	1	5	2	3	•	2	•	•	•	109
7	2	6	2	2	2	2	6	3	5	5	1	2	1	1	1	•	98
39	38	35	47	34	25	33	56	45	56	50	22	7	7	2	2	•	1114
konur.																	
4	1	3	3	1	4	4	1	1	5	2	4	1	•	2	•	•	76
2	•	1	1	•	3	1	6	7	3	3	2	2	1	•	•	•	63
2	1	•	1	1	5	3	6	6	3	4	•	3	2	1	1	•	70
2	2	1	5	5	2	2	2	1	5	8	5	2	1	•	1	•	79
1	1	2	3	1	3	4	7	5	6	6	2	•	1	1	•	•	79
2	4	2	1	1	1	5	3	8	7	4	•	1	5	•	•	•	87
2	6	5	3	4	1	•	4	5	6	3	5	4	•	1	•	•	110
3	2	2	4	2	2	1	3	4	7	1	•	•	•	1	•	•	70
2	1	5	3	1	1	1	2	3	2	3	2	1	1	1	•	•	82
2	6	5	3	1	2	3	8	3	5	7	2	•	2	1	1	•	110
1	1	3	1	2	1	2	4	4	9	3	7	1	•	•	•	•	89
2	•	•	3	4	1	2	•	5	2	3	2	2	2	•	1	•	71
25	25	29	31	23	26	28	46	52	60	47	31	17	15	8	4	•	986
64	63	64	78	57	51	61	102	97	116	97	53	24	22	10	6	•	2100

C. 5. Dánir á Íslandi 1865 í prófastsdæmi

Prófastsdæmi.	á 1. ári, andvana fæddir meðtaldir.	á 2. ári	á 3. —	á 4. —	á 5. —	m. 5 og 10 vetra	m. 10 og 15	m. 15 og 20
Suður-umdæmið.								
Austur-Skaptafells	7	1	»	»	»	»	2	»
Vestur-Skaptafells	25	»	1	»	»	»	»	»
Rángárvalla og	75	3	»	»	»	1	2	3
Vestmannaeyja	4	»	»	»	»	1	1	»
Árness	37	2	»	»	1	2	»	4
Gullbringu- og Kjósar	49	3	4	4	1	5	4	3
og Reykjavíkur	15	1	»	1	»	»	»	»
Borgarfjarðar	34	4	4	1	»	3	1	1
samtals	246	14	9	6	2	12	10	11
Vestur-umdæmið.								
Mýra	27	7	»	»	1	6	3	1
Hnappadals og	11	1	3	»	1	3	»	»
Snæfellsness	52	2	7	2	1	6	3	»
Dala	39	7	8	6	2	4	4	2
Barðastrandar	23	5	»	1	»	1	6	3
Vestur-Ísafjarðar	13	»	»	»	»	»	»	2
Norður-Ísafjarðar	29	7	»	3	1	1	»	1
Stranda	21	4	»	2	1	3	1	»
samtals	215	33	18	14	7	24	17	9
Norður- og Austur-umdæmið.								
Húnavatns	52	11	13	5	9	17	9	5
Skagafjarðar	40	14	7	3	5	14	2	3
Eyjafjarðar	30	7	»	2	2	3	5	3
Þingeyjar	29	9	8	10	4	12	4	6
Norður-Múla	35	16	12	3	2	10	2	4
Suður-Múla	48	2	2	3	1	1	3	1
samtals	234	59	42	26	23	57	25	22
á öllu landinu	695	106	69	46	32	93	52	42

hverju, taldir eptir aldri.

m. 20 og 25	m. 25 og 30	m. 30 og 35	m. 35 og 40	m. 40 og 45	m. 45 og 50	m. 50 og 55	m. 55 og 60	m. 60 og 65	m. 65 og 70	m. 70 og 75	m. 75 og 80	m. 80 og 85	m. 85 og 90	m. 90 og 95	m. 95 og 100	yfir 100	samtals.
1	•	•	1	1	•	4	1	•	3	1	2	•	•	•	•	•	24
•	3	•	1	5	•	1	•	2	3	3	•	1	1	2	•	•	48
10	2	1	•	6	5	3	12	5	5	10	8	•	1	3	1	•	156
•	1	1	1	1	1	•	3	•	1	1	•	•	•	1	•	•	17
2	3	4	4	1	•	3	5	11	5	1	•	3	4	1	1	•	94
4	7	5	5	7	5	7	4	8	14	10	7	1	4	•	•	•	161
3	1	3	3	2	5	•	2	2	•	6	1	1	•	•	•	•	46
2	•	2	4	2	4	2	2	4	2	3	•	2	2	•	•	•	79
22	17	16	19	25	20	20	29	32	33	35	18	8	12	7	2	•	625
•	4	1	•	3	1	2	2	3	3	4	4	•	•	•	•	•	72
1	•	•	2	1	•	•	•	1	•	3	1	1	•	•	•	•	29
2	•	3	6	•	2	2	4	2	6	2	4	2	•	1	1	•	110
2	1	2	5	1	3	•	3	6	3	3	•	1	•	•	•	•	102
4	3	5	3	1	1	3	3	2	10	1	3	4	•	•	1	•	83
4	2	5	4	1	1	1	2	1	2	2	1	1	•	•	•	•	42
4	5	8	9	4	1	3	7	6	7	8	4	•	2	•	•	•	110
•	1	1	1	•	1	•	2	1	2	•	1	•	2	•	•	•	44
17	16	25	30	11	10	11	23	22	33	23	18	9	4	1	2	•	592
6	7	2	5	8	5	9	10	5	10	14	7	3	5	•	•	•	217
5	5	2	8	•	6	5	11	10	12	6	6	2	•	•	•	•	166
4	4	3	3	3	5	6	10	11	8	8	1	•	1	•	2	•	121
3	1	7	5	3	•	4	5	6	12	7	2	1	•	1	•	•	139
5	7	6	3	2	4	4	9	7	6	4	•	1	•	1	•	•	143
2	6	3	5	5	1	2	5	4	2	•	1	•	•	•	•	•	97
25	30	23	29	21	21	30	50	43	50	39	17	7	6	2	2	•	883
64	63	64	78	57	51	61	102	97	116	97	53	24	22	10	6	•	2100

I. UM FÆÐÍNGAR.

1. Fjöldi fæddra. Árið 1865 fæddust alls á Íslandi 2757 börn, og er þetta að upphæðinni til mjög líkt og það var árin 1862 og 1864, en töluvert meira en það var á árunum 1860, 1861 og 1863. Sama kemur einnig fram beri maður saman tölu fæddra á þessu ári við mannfjölda þann, sem eptir fæðíngarskýrslunum taldist að hafa verið á Íslandi um árslokin 1864, því þá kemur á þessu ári 1 barn á 24.7 landsmenn, eða 405 af hverju 10,000 (árið 1862 var hlutfallið 403 á 10,000, árið 1863 var það 396 á 10,000 og árið 1864 var það 410; smbr. Landshsk. III., bls. 380, 628 og 736). Á þessu ári, sem hèr ræðir um, er hlutfall þetta einnig meira en það hefir verið að meðaltali á flestum þeim tímabilum, sem menn hafa skýrslur um í þessu efni; og eru það einúngis þrjú tímabil, nefnilega tímabilin 1794—1800, 1826—1830 og 1831—1835, sem að því leyti fara fram úr árinu 1865 (smbr. I., bls. 400).

Svo menn hafi hægra yfirlit yfir það, sem hèr hefir verið sagt, virðist það vera tilhlýðilegt að skýra frá tölu fæddra og hlutfallinu milli þeirra og allrar fólkstölu í landinu á sèrhverju ári, sem liðið er frá þeim tíma, sem skýrslur um þetta hafa verið prentaðar í ritum þessum (I., bls. 397—399), og fæddist þá:

	tals.	af hverju 10,000 landsmanna.
árið 1856	2477	382
— 1857	2748	417
— 1858	2937	439
— 1859	2680	395
— 1860	2460	362
— 1861	2525	378
— 1862	2693	403
— 1863	2648	396
— 1864	2760	410
— 1865	2757	405;

en á tímabilinu 1856—1860 eru eptir þessu að meðaltali árlega

fæddir tals 2660 eða 399 af 10,000 landsmanna, og á tímabilinu 1861—1865 tals 2677 eða 398 af 10,000.

það gefur þó að skilja, að í þessu atriði, sem hèr hefir verið talað um, muni sýna sig býsna mikill munur í hinum sèrstöku hèruðum landsins, og viljum vèr því þessu til skýríngar segja frá fæddum á árunum 1864 og 1865 í hverri sýslu og í hverju umdæmi á landinu, og svo bera það saman við fólkstöluna í árslokin 1863 og 1864. Skýrsla þessi verður þá á þessa leið:

	Fólkstala		Fæddir			
	við árslokin 1863.	við árslokin 1864.	1864.		1865.	
			tals.	af 100.	tals.	af 100.
Skaptafells sýsla	3552	3626	165	4.6	147	4.1
Vestmannaeyja	511	507	28	5.5	19	3.7
Rángárvalla	5232	5315	228	4.4	224	4.2
Árness	5571	5647	227	4.1	225	4.0
Gullbringu- og Kjósar	4983	5058	198	4.0	178	3.5
Reykjavíkur bær	1453	1459	46	3.2	65	4.5
Borgarfjarðar sýsla	2324	2363	95	4.1	119	5.0
Mýra- og Hnappadals	2731	2793	136	5.0	110	3.9
Snæfellsness	2842	2812	101	3.6	111	3.9
Dala	2276	2291	96	4.2	89	3.9
Barðastrandar	2695	2681	94	3.5	107	4.0
Ísafjarðar	4734	4773	163	3.4	176	3.7
Stranda	1604	1625	68	4.2	78	4.8
Húnavatns	4834	4879	205	4.2	205	4.2
Skagafjarðar	4407	4420	178	4.0	165	3.7
Eyjafjarðar	4558	4654	212	4.6	181	3.9
Þingeyjar	5622	5666	206	3.7	222	3.9
Norður-Múla	4040	4089	167	4.1	172	4.2
Suður-Múla	3356	3426	147	4.4	164	4.8
Suður-umdæmið	23626	23975	987	4.3	977	4.1
Vestur-umdæmið	16882	16975	658	3.9	671	3.9
Norður- og Austur-umdæmið	26817	27134	1115	4.2	1109	4.1
á öllu Íslandi	67325	68084	2760	4.1	2757	4.0

Samkvæmt skýrslu þessari sýnir það sig, að árið 1864 hafa að tiltölu við fólkstöluna flestir verið fæddir í Vestmannaeyja sýslu og þá í Mýra- og Hnappadals sýslu, en fæstir í Reykjavíkur bæ og þá í Ísafjarðar sýslu. Aptur á hinn bóginn hafa árið 1865 flestir að tiltölu verið fæddir í Borgarfjarðar sýslu og þá í Stranda og Suður-Múla sýslum, en fæstir í Gullbríngu- og Kjósar sýslu og þá í Vestmannaeyja, Ísafjarðar og Skagafjarðar sýslum. Beri maður enn fremur þau tvö ár, sem í þessari skýrslu er getið um, saman sín á milli, þá hafa að tiltölu verið fæddir fleiri árið 1865 en árið 1864 í 9 sýslum, jafnmargir í einni sýslu, og færri í 9 sýslum. Mestur munurinn á þessu, þar sem hann á annað borð er nokkur, er í Vestmannaeyja sýslu og í Reykjavíkur bæ, en minnstur er munurinn í Árness og Norður-Múla sýslum.

2. Getnaðarháttur fæddra. Árið 1865 eru á Íslandi fædd 2340 skilgetin og 417 óskilgetin börn. Á þessu ári er því 1 barn óskilgetið fædt af 6.6 fæddum börnum, eða 10 börn óskilgetin af 65 fæddum. Þetta er að tiltölu mjög líkt og undanfarið ár, en nokkuð meira en 5 árin þar á undan (smbr. II., bls. 584, og III., bls. 210, 380, 630 og 738). Þetta sama kemur einnig fram, þó öðruvísi sè talið, því af 100 fæddum börnum voru:

	skilgetin.	óskilgetin.
árið 1856	86.6	13.4
— 1857	85.3	14.7
— 1858	84.7	15.3
— 1859	85.6	14.4
— 1860	86.7	13.3
— 1861	86.9	13.1
— 1862	86.3	13.7
— 1863	85.8	14.2
— 1864	84.6	15.4
— 1865	84.9	15.1;

og er þá eptir þessu á tímabilinu 1856—1860 að meðaltali af 100 fæddum börnum árlega fædd 85.8 skilgetin og 14.2 óskilgetin, en á tímabilinu 1861—1865 er meðaltalan á ári af 100 fæddum 85.7

skilgetin og 14.3 óskilgetin; (á tímabilinu 1850—1855 var hlutfall þetta að meðaltali á ári 85.6 skilgetin og 14.4 óskilgetin; smbr. I., bls. 371).

Að öðru leyti liggur það í hlutarins eðli, eins og líka skýrslan A. 1 ber með sèr, að hlutfall þetta milli tölu skilgetinna og óskilgetinna barna er býsna ólíkt í hinum sèrstöku hèruðum landsins, og skulum vèr til frekari skýríngar hèr sýna hlutfall það, sem á þessu ári, sem hèr ræðir um, í þessu efni var í hverri sýslu og í hverju umdæmi á Íslandi, og kemur það þá fram, að árið 1865 voru af 100 fæddum börnum í:

	skilgetin.	óskilgetin.
Skaptafells sýslu	90.5	9.5
Vestmannaeyja s.	84.2	15.8
Rángárvalla s.	80.4	19.6
Árness s.	86.2	13.8
Gullbríngu- og Kjósar s. .	79.8	20.2
Reykjavíkur bæ	76.9	23.1
Borgarfjarðar s.	85.7	14.3
Mýra- og Hnappadals s. . .	88.2	11.8
Snæfellsness s.	83.8	16.2
Dala s.	86.5	13.5
Barðastrandar s.	85.0	15.0
Ísafjarðar s.	79.5	20.5
Stranda s.	76.9	23.1
Húnavatns s.	83.4	16.6
Skagafjarðar s.	83.0	17.0
Eyjafjarðar s.	84.0	16.0
Þíngeyjar s.	94.6	5.4
Norður-Múla s.	88.4	11.6
Suður-Múla s.	87.2	12.8
Suður-umdæminu	83.6	16.4
Vestur-umdæminu	83.1	16.9
Norður- og Austur-umd. .	87.0	13.0.

Yfirlit þetta sýnir, að töluverður munur í þessu efni er í hèr-

uðum landsins, og eru á þessu ári flest óskilgetin börn fædd í Reykjavíkur bæ og í Stranda sýslu (nær því fjórði hluti allra fæddra) og þá í Ísafjarðar sýslu (rúmur fimti hluti), en láng fæst hafa þau verið í þíngeyjar sýslu (hèrumbil tuttugasti hluti), og þá í Skaptafells sýslu (hèrumbil tíundi hluti).

3. Kyn fæddra. Árið 1865 fæddust alls á Íslandi 1475 sveinbörn og 1282 meybörn, og er því af hverju 100 nýfæddra barna á þessu ári 53.5 sveinbörn og 46.5 meybörn, eður tiltala fæddra meyja við sveina er sem 1000 : 1151. þetta sýnir, að munur þessi er töluvert meiri en hann hefir verið næst undangángandi 9 ár, því á þessum árum hefir hlutfall þetta verið á þessu leið:

árið	1856	1000 meyjar,	1035	sveinar
—	1857	1000 —	, 1029	—
—	1858	1000 —	, 1007	—
—	1859	1000 —	, 1013	—
—	1860	1000 —	, 1040	—
—	1861	1000 —	, 1025	—
—	1862	1000 —	, 1028	—
—	1863	1000 —	, 1066	—
—	1864	1000 —	, 1028	—
—	1865	1000 —	, 1151	— .

Til þess að sýna, að hlutfall þetta þó sè býsna ólíkt í hèruðum landsins, sem einnig er eðlilegt, þá skal hèr skýra frá hvernig það árið 1865 var í hverri sýslu og hverju umdæmi í landinu, og kemur það þá fram, að tiltals við 1000 meyjar fæddust á þessu ári í:

Skaptafells sýslu	989	sveinar
Vestmannaeyja s.	1111	—
Rángárvalla s.	1175	—
Árness s.	1320	—
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	894	—
Reykjavíkur bæ	1167	—
Borgarfjarðar s.	1587	—
Mýra- og Hnappadals s. . .	1292	—
Snæfellsness s.	1135	—

Dala s.	1070	sveinar
Barðastrandar s.	1140	—
Ísafjarðar s.	1120	—
Stranda s.	1516	—
Húnavatns s.	1135	—
Skagafjarðar s.	1143	—
Eyjafjarðar s.	1105	—
þíngeyjar s.	1055	—
Norður-Múla s.	1293	—
Suður-Múla s.	1050	—
Suður-umdæminu	1157	—
Vestur-umdæminu	1186	—
Norður- og Austur-umd. . .	1125	— .

Eptir þessu hefir munurinn á þessu hlutfalli verið mestur í Borgarfjarðar sýslu og þá í Stranda sýslu, en minnstur hefir hann verið í þíngeyjar sýslu og þá í Suður-Múla sýslu. Yfirlit þetta sýnir einnig, að á þessu ári hafa fæðzt fleiri sveinbörn en meybörn í Skaptafells sýslu og svo í Gullbríngu- og Kjósar sýslu.

Aptur á hinn bóginn er kynferði barna eptir getnaðarhætti nokkuð á annan veg, því árið 1865 fæddust börn:

	skilgetin		óskilgetin	
	sveinar	meyjar	sveinar	meyjar
samtals . . .	1273	1067	202	215
tiltals	1193	1000	940	1000.

Hèr lýsir það sèr, að á þessu ári eru að sönnu af skilgetnum börnum fædd töluvert fleiri sveinbörn að tiltölu en meybörn, en á hinn bóginn eru af óskilgetnum börnum nokkuð fleiri meybörn fædd að tiltölu en sveinbörn. þetta er því nokkuð líkt og það hefir verið árin 1859 og 1862, en ólíkt því, sem það var hin önnur undanfarin ár (smbr. I., bls. 375, II., bls. 13, 222, 346 og 584, og III., bls. 211, 381, 630 og 740).

4. Líf barna. Árið 1865 fæddust á Íslandi 2659 börn með lifi, en 98 andvana, og eru þá 3.55 andvana borin af hverju 100

nýfæddra barna. Sýnir hlutfall þetta, að fleiri börn hafa andvana fæðzt að tiltölu á þessu ári en næst undanfarin ár 1860, 1861, 1862 og 1864 (smbr. III., bls. 211, 381 og 740), en þar á móti er það nokkuð líkt og það var árið 1863 (smbr. III., bls. 631).

Hlutfall þetta er samt, eins og gefur að skilja, býsna ólíkt í hèruðum landsins, því á þessu ári, sem hèr ræðir um, voru af hverju 100 nýfæddra barna andvana fædd í:

Skaptafells sýslu	4.1
Vestmannaeyja s.	10.5
Rángárvalla s.	3.6
Árness s.	3.1
Gullbríngu- og Kjósar s.	4.5
Reykjavíkur bæ	3.0
Borgarfjarðar s.	4.2
Mýra- og Hnappadals s.	6.4
Snæfellsness s.	1.8
Dala s.	1.1
Barðastrandar s.	6.5
Ísafjarðar s.	3.4
Stranda s.	5.1
Húnavatns s.	3.4
Skagafjarðar s.	1.8
Eyjafjarðar s.	4.4
Þíngeyjar s.	3.2
Norður-Múla s.	2.3
Suður-Múla	2.4
Suður-umdæminu	3.9
Vestur-umdæminu	4.0
Norður- og Austur-umd.	3.0.

Að tiltölu eru þá eptir þessu árið 1865 flest andvana börn fædd í Vestmannaeyja sýslu og þá í Barðastrandar sýslu, en fæst eru þau í Dala sýslu, og þá í Snæfellsness og Skagafjarðar sýslum.

Aptur á hinn bóginn eru af hverju 1000 nýfæddra skilgetinna barna árið 1865 borin 33.8 andvana, og af hverju 1000 nýfæddra

barna óskilgetinna eru á sama ári borin 45.6 andvana, og sýnir þetta meðal annars hið sama, sem optar hefir verið sagt, að töluvert fleiri óskilgetin börn að tiltölu fæðast andvana hèr í landi en skilgetin, og er munurinn á þessu nokkru meiri en hann var næst undanfarið ár 1864 (smbr. III., bls. 740). Þetta lætur sig einnig í ljósi skoði maður lifandi og andvana fædd börn á þessu ári eptir getnaðarhætti þeirra. Árið 1865 eru nefnilega fædd börn:

	skilgetin		óskilgetin	
	með lífi	andvana	með lífi	andvana
samtals	2261	79	398	19
tiltals	1000	34.9	1000	47.7;

eptir getnaðarhætti og kyni eru á sama ári fædd börn:

	skilgetin				óskilgetin			
	sveinar		meyjar		sveinar		meyjar	
	með lífi	andv.	með lífi	andv.	með lífi	and.	með lífi	andv.
samtals .	1234	39	1027	40	194	8	204	11
tiltals .	1000	31.6	1000	38.9	1000	41.2	1000	53.9.

Hèr lýsir það sèr þá, að hlutföll þau, sem hèr ræðir um, eru nokkuð ólík því, sem var næst undanfarið ár (smbr. III., bls. 740), en þar á móti lík því, sem var árið 1863 (smbr. III., bls. 631). Mestur munurinn, hvað þetta snertir, er í því fólginn, að á þessu ári, sem hèr ræðir um, eru fleiri meybörn en sveinbörn að tiltölu fædd andvana.

5. Fæðíngartíð barna. Um þetta atriði kemur hið sama heim á þessu ári, með fáeinum undantekníngum, sem sagt hefir verið um þetta atriði að undanförnu (smbr. II., bls. 14—16, III., bls. 212—13, 282—83, 741—42), og látum vèr þessu til sönnunar hèr fylgja fæðíngartíðaskrá skilgetinna barna og brullaupstíðaskrá hjóna árið 1865, og er því að öllu leyti hagað á sama hátt og að undanförnu; en skýrslurnar eru þessar:

Fæðíngartíðaskrá skilgetinna barna árið 1865.

mánuðir.	samtals	leiðrètt samtala	af 1000 skilgetinna barna.
janúar	162	162	58
febrúar	172	190	68
marz	190	190	68
apríl	175	181	64
maí	165	165	59
júní	260	269	96
júlí	283	283	101
ágúst	318	318	113
september	314	324	115
október	318	318	113
nóvember	219	226	81
desember	181	181	64
samtals	2757	2807	1000

Brullaupstíðaskrá hjóna árið 1865.

mánuðir.	samtals	leiðrètt samtala	getnaðartíð skilgetinna barna.
janúar	1	1	113
febrúar	3	3	81
marz	•	•	64
apríl	1	1	58
maí	12	12	68
júní	55	57	68
júlí	46	46	64
ágúst	17	17	59
september	42	43	96
október	166	166	101
nóvember	54	56	113
desember	24	24	115
samtals	421	426	1000

6. Fæðíngarstaður barna. Í skýrslunni B. 3 er skýrt frá, hversu mörg börn skilgetin og óskilgetin sè fædd á hverjum mánuði og í hverju prófastsdæmi og umdæmi í landinu árið 1865. Þrátt fyrir þetta vita menn þó eigi, hvort í einu hèraði sè í raun

rèttri fædd fleiri börn að tiltölu heldur en í öðru, og það eina ráðið, til þess að finna frjófsemi giptra kvenna, er því, eins og optar hefir verið sagt, að bera saman giptar konur á frjófum aldri við skilgetin börn, en til þess að finna lausaleik kvenna, verður maður þar á móti að bera saman stúlkur ógefnar og ekkjur á frjófum aldri við óskilgetin börn. En hvorttveggja þetta verður samt ekki með nokkrum áreiðanlegleika gjört nema á þeim árum, þá almenn fólkstala er tekin, og því er þessu atriði hèr sleppt. þess má þó hèr geta, að þar sem hèr að framan hefir verið talað um fjölda og getnaðarhátt barna, hefir þetta atriði verið skýrt nokkuð, en þó hvergi nærri nægilega, eða á þann hátt, sem hèr segir.

7. Burður barna. Árið 1865 eru fæddir 37 tvíburar og 2 þríburar á Íslandi, og eru það alls 39 fleirburar. Á þessu sama ári fæddust þar alls 2757 börn, og er því 71. hver barnsburður fleirburi, eða 14 fleirburar koma á 1000 fæðínga. Á þessu ári hafa því að tiltölu töluvert færri fleirburar fæðzt en næst undanfarið ár, en jafnmargir og þeir hafa verið árið 1863 og að meðaltali um 6 ára bilið 1850—1855 (smbr. I., bls. 376, og III., bls. 633 og 743).

8. Aldur mæðranna. þetta er eitt atriði, sem snertir fæðíngar, og er skýrt frá því í skýrslunni A. 2, og sagt frá aldri mæðra þeirra, sem börn hafa alið árið 1865, og er þar tekin hver aldursfimt, en til þess að skýra þetta nokkuð betur, viljum vèr hèr sýna hlutfall það, sem í þessu tilliti er milli aldursflokkanna, og sýnir það sig þá, að af hverju 100 mæðra voru árið 1865 á aldrinum:

milli 15 og 20 ára	0.7
— 20 - 25 —	11.5
— 25 - 30 —	23.9
— 30 - 35 —	32.4
— 35 - 40 —	21.3
— 40 - 45 —	9.2
— 45 - 50 —	1.0
yfir 50 ára	»

Hlutföll þessi eru mjög lík því, sem þau voru árið 1864 (smbr. III., bls. 743), og lætur það sig í ljósi, að flestar hafa mæður barna á þessu ári verið á aldursfimtinni milli 30 og 35 ára, nefnilega nær því þriðjúngur þeirra, og svo þar næst á aldursfimtunum milli 25 og 30 og milli 35 og 40 ára. Eptir hlutarins eðli hlýtur hlutfall þetta samt að verða nokkuð á annan veg eptir getnaðarhætti barna, því á þessu sama ári voru af hverju 100:

	mæðra skilgetinna barna.	mæðra óskilgetinna barna.
milli 15 og 20 ára . . .	0.6	1.7
— 20 - 25 — . . .	10.0	20.4
— 25 - 30 — . . .	22.5	31.8
— 30 - 35 — . . .	33.0	28.9
— 35 - 40 — . . .	22.9	11.9
— 40 - 45 — . . .	9.9	5.1
— 45 - 50 — . . .	1.1	0.2
yfir 50 ára	»	»

Sýnir þetta, að mæður óskilgetinna barna á þessu ári hafa fleiri að tiltölu verið á ýngra aldri en mæður skilgetinna barna; því þar sem giptar konur, sem hafa alið börn, á þessu ári einúngis hafa verið tiltals 10.6 af 100 á aldrinum fyrir innan 25 ára, þá hefir tiltala ógiptra kvenna, sem á sama aldri hafa alið börn, verið 22.1 af 100, eða nær því tvöfalt fleiri að tiltölu. Flestar hafa mæður skilgetinna barna á þessu ári að tiltölu verið á aldrinum milli 30 og 35 ára, en mæður óskilgetinna barna hafa á sama ári verið flestar að tiltölu á aldrinum milli 25 og 30 ára.

II. UM KVONFÖNG.

1. Fjöldi brúðhjóna. Árið 1865 voru gefin saman alls 421 hjón á öllu Íslandi, og hafa því kvonföng á Íslandi á þessu ári að tölunni til verið töluvert færri en næst undanfarið ár 1864, og jafnvel nokkru færri en eptir meðaltali um 6 ára bilið 1850—1855. Einnig að tiltölu eru á þessu ári kvonföng miklu færri en árið 1864, því sè tala hjóna á árinu 1865 borin saman við fólkstölu þá,

sem taldist að vera í landinu við árslokin 1864, þá koma á þessu ári ein hjón á 162 landsmanna (smbr. I., bls. 379 og III., bls. 744). Til þess samt að hafa hægra yfirlit yfir það sem hèr hefir verið sagt, viljum vèr sýna hlutfall það, sem hefir verið milli kvonfánga og fólkstölunnar á 10 ára bilinu 1856—1865, og koma þá:

	ein hjón á landsmenn.
árið 1856	119
— 1857	124
— 1858	137
— 1859	167
— 1860	162
— 1861	144
— 1862	159
— 1863	152
— 1864	133
— 1865	162.

Það gefur þó að skilja, að býsna mikill munur sýni sig í þessu atriði í hinum sèrstöku hèruðum landsins, og skal því þessu til skýríngar segja frá tölu kvonfánga árið 1865 í hverri sýslu og í hverju umdæmi í samanburði við fólkstöluna í árslokin 1864. Það kemur þá fram, að árið 1865 voru í:

	ein hjón á landsmenn.
Skaptafells sýslu	145
Vestmannaeyja s.	507
Rángárvalla s.	266
Árness s.	217
Gullbríngu- og Kjósar s.	337
Reykjavíkur bæ	104
Borgarfjarðar s.	107
Mýra- og Hnappadals s. . . .	254
Snæfellsness s.	128
Dala s.	95

	ein hjón á landsmenn.
Barðastrandar sýslu	141
Ísafjarðar s.	281
Stranda s.	203
Húnavatns s.	181
Skagafjarðar s.	96
Eyjafjarðar s.	141
þíngeyjar s.	167
Norður-Múla s.	141
Suður-Múla s.	122
Suður-umdæminu	195
Vestur-umdæminu	168
Norður- og Austur-umd. . . .	138.

þetta sýnir bezt hversu mikill munur er á þessu í hèruðum landsins, og hafa eptir því giptíngar að tiltölu við fólkstalið árið 1865 verið flestar í Dala sýslu og þá í Skagafjarðar sýslu, en lángfæstar hafa þær verið í Vestmannaeyja sýslu og þá í Gullbríngu- og Kjósar sýslu.

2. Kyn brúðhjóna. Eptir eðli sínu er það að vísu svo, að alls giptast eins margar konur á ári hverju og karlar kvongast, en tiltals hlýtur þetta að verða nokkuð á annan veg. það er samt ekki hægt að komast að rèttri niðurstöðu í þessu efni nema með því einu móti, að maður viti tölu á ógiptu fólki, bæði körlum og konum, á giptínga aldri, það er að skilja frá 15 vetra og fram úr; en með því ekki verður höfð nein vissa um þessa tölu nema á þeim árum, þá almenn fólkstala er tekin um allt landið, þá verðum vèr hèr að sleppa þessu atriði og geyma það til þess tíma.

3. Hjúskaparstètt brúðhjóna. Skýrslan B. 2 ber það nákvæmlega með sèr, hversu margir ýngismenn, ekklar og fráskildir kvonguðust árið 1865, og sömuleiðis hversu margir úr hverjum flokki um sig áttu ýngisstúlkur, ekkjur og fráskildar konur.

Að rèttu lagi ætti hèr fyrst að taka það atriði til íhugunar, hversu margir karlar á þessu ári kvonguðust og hversu margar konur giptust úr hverjum flokki um sig, eptir rèttri tiltölu við tölu fólks á giptínga aldri. En þessu verðum vèr að sleppa hèr, þar því ekki verður við komið af ástæðum þeim, sem að framan hafa verið tilgreindar.

þessu næst er að athuga, hvort að í samanburði við næst undanfarin 9 ár hafi á þessu ári, sem hèr ræðir um, kvongazt fleiri ýngismenn að sínu leyti en ekklar, og slíkt hið sama um ýngismeyjar og ekkjur; en geta má þess, að í samanburði þessum eru fráskildir menn taldir með ekklum og fráskildar konur með ekkjum. Af hjónum þeim, sem gefin hafa verið saman á Íslandi á þessum 10 árum, voru:

	af brúðgumum		af brúðum	
	piltar.	ekklar.	stúlkur.	ekkjur.
árið 1856	481	63	504	40
— 1857	478	53	486	45
— 1858	440	47	447	40
— 1859	366	40	363	43
— 1860	375	43	374	44
— 1861	400	64	395	69
— 1862	368	52	379	41
— 1863	370	69	373	66
— 1864	440	67	426	81
— 1865	371	50	367	54;

og hafa því verið:

	af 100 brúðguma		af 100 brúða	
	piltar.	ekklar.	stúlkur.	ekkjur.
árið 1856	88.4	11.6	92.6	7.4
— 1857	90.0	10.0	91.5	8.5
— 1858	90.3	9.7	91.8	8.2
— 1859	90.0	10.0	91.5	8.5
— 1860	89.7	10.3	89.5	10.5
— 1861	86.2	13.8	85.1	14.9

	af 100 brúðguma		af 100 brúða	
	piltar.	ekklar.	stúlkur.	ekkjur.
árið 1862	87.6	12.4	90.2	9.8
— 1863	84.3	15.7	85.0	15.0
— 1864	86.8	13.2	84.0	16.0
— 1865	88.1	11.9	87.2	12.8.

Af þessu má sjá, að þetta hlutfall, hvað karlmenn snertir, er nokkuð líkt á þessum árum, að undanskildu þó einkum árinu 1863, því þá eru flestir ekklar giptir að tiltölu, en fæstir árið 1858. Aptur á hinn bóginn er meiri munur á þessu hvað konur snertir, og hafa ekkjur giptzt lángflestar árið 1864, og jafnvel rúmum helmíngi fleiri að tiltölu en árið 1856, þegar þær giptust fæstar.

Loks skulum vèr skoða hvernig fólk hefir gipzt saman á þessum sömu árum, og verður þá einnig líkt ofaná, því af 100 brúðhjóna á þessu tímabili áttu:

	ýngissveinar		ekklar	
	ýngismeyjar.	ekkjur.	ýngismeyjar.	ekkjur.
árið 1856	84.4	4.0	8.3	3.3
— 1857	82.9	7.2	8.6	1.3
— 1858	84.6	5.7	7.2	2.5
— 1859	81.8	8.4	7.4	2.4
— 1860	81.8	7.9	7.7	2.6
— 1861	75.2	11.0	9.9	3.9
— 1862	79.3	8.3	11.0	1.4
— 1863	73.1	11.2	11.8	3.9
— 1864	75.7	11.1	8.3	4.9
— 1865	78.9	9.3	8.3	3.5.

4. Aldur brúðhjóna. Í skýrslunni B. 1 er skýrt frá aldri brúðhjóna, það er að skilja, að þar segir hversu mörg hjón hafi verið gefin saman árið 1865 á hverri aldursfimt fyrir sig. Af skýrslu þessari geta menn einnig fundið aldursmun brúðhjóna, það er að skilja: hversu margir brúðgumar á þessu ári hafi verið ýngri, jafngamlir eður eldri en brúðurin, og á hinn bóginn: hversu margar

brúðir hafa verið yngri, jafngamlar eður eldri en brúðgumarnir. Sömuleiðis geta menn af skýrslu þessari fundið aldurstiltölu brúðhjóna á fjórum aldursbilum; og loksins má einnig af henni finna hið rètta miseldri hjóna. þessar þrjár skýrslur eru fyrir árið 1865 þessar:

Aldursmunur brúðhjóna.

	brúð-gumar.	brúðir.	brúðgumar. yngri	brúðgumar. jafngamlir	brúðgumar. eldri	brúðir. yngri	brúðir. jafngamlar	brúðir. eldri
fyrir innan 20 ára .	74	13	45	26	3	13		»
milli 20 og 25. . .		127				101	26	
— 25 - 30. . .	168	115	50	54	64	48	54	13
— 30 - 35. . .	100	99	14	22	64	24	22	53
— 35 - 40. . .	36	46	4	7	25	8	7	31
— 40 - 45. . .	18	7	2	»	16	2	»	5
— 45 - 50. . .	10	7	»	»	10	»	»	7
— 50 - 55. . .	7	3	»	1	6	»	1	2
— 55 - 60. . .	3	1	»	»	3	»	»	1
— 60 - 65. . .	3	2	»	»	3	»	»	2
— 65 - 70. . .	1	1	»	»	1	»	»	1
yfir 70 ára	1	»	»	»	1	»	»	»
	421	421	115	110	196	196	110	115
				421			421	

Aldurstiltala brúðhjóna.

	samtals. brúð-gumar	samtals. brúðir	samtals. brúð-hjón.	tiltals af 100. brúð-gumar	tiltals af 100. brúðir	tiltals af 100. brúð-hjón.
fyrir innan 25 ára . . .	74	140	107.0	17.6	33.3	25.4
milli 25 og 35	268	214	241.0	63.7	50.8	57.3
— 35 - 45	54	53	53.5	12.8	12.6	12.7
yfir 45 ára.	25	14	19.5	5.9	3.3	4.6

Rètt miseldri brúðguma og brúða.

	aldur brúðguma.				aldur brúða.			
	snemma, yngri en 25.	mátulega, 25 til 35.	síðla, 35 til 50.	of seint, yfir 50.	snemma, yngri en 20.	mátulega, 20 til 30.	síðla, 30 til 40.	of seint, yfir 40.
alls	74	268	64	15	13	242	145	21
af 100	17.6	63.7	15.2	3.5	3.1	57.5	34.4	5.0

Skýrslur þessar um rètt miseldri hjóna sýna hið sama og áður hefir átt sèr stað á Íslandi, nefnilega að konur að sínu leyti giptast seinna en karlmenn; því þar sem 18.7 af 100 karlmanna á þessu ári kvonguðust síðla eður ofseint, þá voru á sama ári 39.4 af 100 kvenna sem giptust síðla eður ofseint, eður að tiltölu rúmur helmíngur, og er þetta hlutfall mjög líkt og það var árið 1864, en nokkru lakara en það var árin 1862 og 1863 (smbr. III., bls. 386, 636 og 748).

5. Brullaupstíð hjóna. Skýrslan B. 3 skýrir frá, hversu mörg hjón á þessu ári hafa verið gefin saman í hverjum mánuði. Skipti maður nú árinu í 4 fjórðúnga: vetur, vor, sumar og haust, þannig að 3 mánuðir sè taldir í hvorum, og teli maður svo til vetrarins desember, janúar og febrúar, og svo framvegis, þá hafa hjóná árinu 1865 verið gefin saman á þessa leið:

vetur	28 tals,	67	af hverju þúsundi
vor	13 —,	31	- — —
sumar . . .	118 —,	280	- — —
haust . . .	262 —,	622	- — —.

Sýnir þetta, að lángflest hjón, eður meir en helmíngur allra hjóna, eru að tiltölu gefin saman á haustin, og er þetta hlutfall mjög líkt og það híngað til hefir verið á Íslandi, því á árunum 1856—1865 voru af 1000 hjónum gefin saman:

	vetur	vor	sumar	haust
árið 1856	48	125	254	573
— 1857	7	199	292	502
— 1858	25	144	314	517

	vetur	vor	sumar	haust
árið 1859	15	170	327	488
— 1860	24	43	261	672
— 1861	47	69	272	612
— 1862	50	38	267	645
— 1863	41	50	246	663
— 1864	29	75	294	592
— 1865	67	31	280	622.

III. UM MANNDAUÐA.

1. **Fjöldi andaðra.** Árið 1865 dóu alls 2100 manns á Íslandi, og er það að upphæðinni til nokkru meira en næst undanfarið ár 1864, en töluvert minna en þau fjögur árin 1859, 1860, 1861 og 1862, en hèrumbil jafnt og árið 1863 (smbr. II., bls. 29, 226 og 590, og III., bls. 222, 387, 637 og 749). Sama kemur einnig fram, sè þetta skoðað eptir tiltölu við fólkstöluna á hverju ári, því þá sýnir það sig, að árið 1865 dóu einúngis 3.1 af hverju hundraði af allri fólkstölunni í landinu, en árið 1864 dóu 3.0 af hundraði, árið 1863: 3.2, árið 1862: 4.9, árið 1861: 3.6, árið 1860: 5.9 og árið 1859: 3.8 af hundraði (smbr. III., bls. 222, 387, 637 og 749). En til hægra yfirlits yfir það, sem hèr hefir verið sagt, viljum vèr hèr á einum stað skýra frá tölu andaðra og svo frá hlutfallinu milli þeirra og allrar fólkstölu í landinu á hverju á þeim 10 árum, sem eru liðin frá því að skýrslur um það efni hafa verið prentaðar í ritum þessum (smbr. I., bls. 397—399). Manndauðinn hefir þá á þessu tímabili verið á þessa leið:

	tals.	af hverjum 10000 landsmanna.
árið 1856	1485	229
— 1857	1655	282
— 1858	2019	302
— 1859	2573	379
— 1860	3326	489
— 1861	2391	358

		tals.	af hverjum 10000 landsmanna.
árið	1862	2874	429
—	1863	2115	317
—	1864	2001	297
—	1865	2100	308.

það gefur þó að skilja, einsog það einnig liggur í hlutarins eðli, að býsna mikill munur er á manndauðanum í hinum sèrstöku hèruðum landsins, eins árið 1865 og að undanförnu, og viljum vèr því þessu atriði til frekari skýríngar hèr segja frá önduðum á árunum 1864 og 1865 í hverri sýslu og í hverju umdæmi á landinu, og svo frá fólkstölunni í árslokin 1863 og 1864, og síðan bera hvorttveggja saman. Skýrsla þessi verður þá þannig:

	Fólkstala		Dánir			
	við árslokin 1863.	við árslokin 1864.	1864.		1865.	
			tals.	af 100	tals.	af 100.
Skaptafells sýsla	3552	3626	91	2.6	72	2.0
Vestmannaeyja	511	507	32	6.3	17	3.4
Rángárvalla	5232	5315	145	2.8	156	2.9
Árness	5571	5647	151	2.7	94	1.7
Gullbríngu- og Kjósar . . .	4983	5058	123	2.5	161	3.2
Reykjavíkur bær	1453	1459	40	2.7	46	3.2
Borgarfjarðar sýsla	2324	2363	56	2.4	79	3.3
Mýra- og Hnappadals . . .	2731	2793	74	2.7	101	3.6
Snæfellsness	2842	2812	131	4.6	110	3.9
Dala	2276	2291	81	3.6	102	4.5
Barðastrandar	2695	2681	108	4.0	83	3.1
Ísafjarðar	4734	4773	124	2.6	152	3.2
Stranda	1604	1625	47	2.9	44	2.7
Húnavatns	4834	4879	160	3.3	217	4.4
Skagafjarðar	4407	4420	165	3.7	166	3.8
Eyjafjarðar.	4558	4654	116	2.5	121	2.6
Þíngeyjar	5622	5666	162	2.9	139	2.5
Norður-Múla	4040	4089	118	2.9	143	3.5
Suður-Múla.	3356	3426	77	2.3	97	2.8
Suður-umdæmið.	23626	23975	638	2.7	625	2.6
Vestur-umdæmið	16882	16975	565	3.3	592	3.5
Norður- og Austur-umdæmið	26817	27134	798	3.0	883	3.3
á öllu Íslandi	67325	68084	2001	3.0	2100	3.1

Samkvæmt þessu yfirliti hefir manndauði árið 1864 að tiltölu verið mestur í Vestmannaeyja sýslu og þá í Snæfellsness sýslu, en minnstur hefir hann verið í Suður-Múla sýslu og þá í Borgarfjarðar sýslu. Aptur á hinn bóginn hefir hann árið 1865 að tiltölu verið mestur í Dala sýslu og þá í Húnavatns sýslu, en minnstur í Árness sýslu og þá í Skaptafells sýslu. Beri maður þessi tvö ár saman sín á milli, þá hefir manndauði árið 1865 verið meiri að tiltölu en árið 1864 í 12 sýslum landsins, nefnilega í Rángárvalla, Gullbríngu og Kjósar, Borgarfjarðar, Mýra- og Hnappadals, Dala, Ísafjarðar, Húnavatns, Skagafjarðar, Eyjafjarðar, Norður-Múla og Suður-Múla sýslum, og svo í Reykjavíkur bæ, en í hinum 6 sýslunum hefir hann að tiltölu verið minni árið 1865 en árið 1864. Mestur munurinn á manndauðanum á þessum tveim árum er í Vestmannaeyja sýslu, en minnstur í Eyjafjarðar sýslu.

2. Kyn andaðra. Árið 1865 dóu 1114 karlar og 986 konur, og hafa þá á því ári af hverju 1000 dáinna andazt 530 karlar en 470 konur, og er þetta líkt því, sem áður hefir átt sèr stað, að frá skildu þó árinu 1862, því þá önduðust fleiri konur en karlar (smbr. III., bls. 389, 639 og 751). Híngað til hefir það optast átt sèr stað, að tala kvenna hefir aukizt nokkuð á hverju ári, en á ári því, sem hèr ræðir um, er þetta gagnstætt, þar sem tala þeirra hefir mínkað nokkuð. Árið 1865 fæddist nefnilega 193 fleiri sveinbörn en meybörn, en á sama ári dóu aptur á móti ekki nema 128 fleiri karlar en konur, og ætti því eptir þessu að vera 65 færra af kvennfólki að sínu leyti í landinu 1. janúar 1866 en 1. janúar 1865.

Hlutfall þetta er samt býsna ólíkt í hèruðum landsins, eins og nú skal sýnt. Árið 1865 voru nefnilega af hverju 100 dáinna í:

	karlar.	konur.
Skaptafells sýslu	50	50
Vestmannaeyja s.	71	29
Rángárvalla s.	58	42
Árness s.	50	50
Gullbríngu- og Kjósar s.	49	51
Reykjavíkur bæ	54	46

	karlar.	konur.
Borgarfjarðar sýslu	59	41
Mýra- og Hnappadals s. . . .	55	45
Snæfellsness s.	55	45
Dala s.	58	42
Barðastrandar s.	36	64
Ísafjarðar s.	48	52
Stranda s.	41	59
Húnavatns s.	54	46
Skagafjarðar s.	55	45
Eyjafjarðar s.	55	45
Þíngeyjar s.	57	43
Norður-Múla s.	46	54
Suður-Múla s.	63	37
Suður-umdæminu	54	46
Vestur-umdæminu	50	50
Norður- og Austur-umd. . . .	54	46.

Sýnir þetta, að þó mestur munurinn á þessu hlutfalli hafi verið í Vestmannaeyja sýslu, og þá í Suður-Múla sýslu, og minnstur í Reykjavíkur bæ og í Húnavatns sýslu, þá hefir þó hlutfallið verið jafnt í þeim tveim sýslum, Skaptafells og Árness sýslum, og í fimm sýslum landsins, nefnilega í Gullbríngu og Kjósar, Barðastrandar, Ísafjarðar, Stranda og Norður-Múla sýslum, hafa á þessu ári jafnvel andazt fleiri konur að tiltölu en karlar.

3. Hjúskaparstètt andaðra. Árið 1865 hafa andazt samtals á öllu Íslandi 233 karlar kvæntir og 183 konur giptar, og eru þá á því ári 416 hjónabönd slitin. Á þessu ári voru þar á móti gefin saman 421 hjón, og á því að vera ein 5 hjón fleiri eptir en áður; en þetta er nokkuð ólíkt því sem hefir verið næst undanfarin 9 ár, að nokkrum árum þó undanskildum, og hafa á flestum þeirra færri hjón verið eptir en áður (smbr. III., bls. 224, 389, 639 og 751). Á 10 ára tímabilinu 1856—1865 hafa af hverju 1000 dáinna karlmanna andazt:

	kvæntir.	ókvæntir.	ekklar.
árið 1856 . . .	206	704	90
— 1857 . . .	193	744	63
— 1858 . . .	209	722	69
— 1859 . . .	262	655	83
— 1860 . . .	226	713	61
— 1861 . . .	207	730	63
— 1862 . . .	280	629	91
— 1863 . . .	310	580	110
— 1864 . . .	240	690	70
— 1865 . . .	209	697	94;

en af hverju 1000 dáinna kvenna voru á sama tímabili:

	giptar.	ógiptar.	ekkjur.
árið 1856 . . .	151	687	162
— 1857 . . .	133	751	116
— 1858 . . .	152	714	134
— 1859 . . .	159	690	151
— 1860 . . .	152	720	128
— 1861 . . .	135	752	113
— 1862 . . .	226	585	189
— 1863 . . .	192	624	184
— 1864 . . .	158	673	169
— 1865 . . .	186	660	154.

Beri maður nú þessi 10 ár saman, þá sýnir það sig fyrst hvað karlmenn snertir, að meðal þeirra hafa flestir kvæntir andazt árið 1863 (nær því þriðjúngur allra dáinna karlmanna); ókvæntir flestir árið 1857 (nær því þrír fjórðu hlutar dáinna karlmanna), en ekklar flestir einnig árið 1863. Hvað þar á móti konur snertir, þá hafa flestar giptar konur andazt árið 1862 (nær því fjórði hluti dáinna kvenna); ógiptar flestar árið 1861 (þrír fjórðu hlutar), og ekkjur flestar einnig árið 1862.

Skoði maður þar á móti þetta atriði í hverju hèraði landsins, þá verða hlutföll þau, sem hèr ræðir um, töluvert á annan veg; því teli maður ekkla með ókvæntum karlmönnum, og ekkjur með

ógiptum konum, þá kemur fram, að árið 1865 voru af hverju 100 andaðra, bæði karla og kvenna:

	af körlum		af konum	
	kvæntir.	ókvæntir.	giptar.	ógiptar.
Skaptafells sýsla	22	78	19	81
Vestmannaeyja s.	25	75	»	100
Rángárvalla s.	18	82	18	82
Árness s.	28	72	15	85
Gullbríngu- og Kjósar s. .	27	73	15	85
Reykjavíkur bæ	36	64	24	76
Borgarfjarðar s.	21	79	16	84
Mýra- og Hnappadals s. .	29	71	11	89
Snæfellsness s.	17	83	20	80
Dala s.	14	86	5	95
Barðastrandar s.	23	77	19	81
Ísafjarðar s.	15	85	35	65
Stranda s.	11	89	8	92
Húnavatns s.	17	83	15	85
Skagafjarðar s.	26	74	11	89
Eyjafjarðar s.	27	73	40	60
Þíngeyjar s.	25	75	15	85
Norður-Múla s.	14	86	23	77
Suður-Múla s.	11	89	17	83
Suður-umdæmið	24	76	17	83
Vestur-umdæmið	18	82	19	81
Norður- og Austur-umd. .	20	80	19	81.

Yfirlit þetta sýnir, að árið 1865 hafa að tiltölu flestir kvæntir karlmenn og fæstir ókvæntir andazt í Reykjavíkur bæ og þá í Mýra- og Hnappadals sýslu, en fæstir kvæntir og flestir ókvæntir í Stranda og Suður-Múla sýslum og þá í Dala og Norður-Múla sýslum; aptur á hinn bóginn hafa á þessu sama ári flestar giptar konur og fæstar ógiptar andazt að tiltölu í Eyjafjarðar sýslu og þá í Ísafjarðar sýslu, en fæstar giptar og flestar ógiptar í Dala sýslu og þá í Stranda sýslu; en í Vestmannaeyjum hefir á þessu ári engin gipt kona andazt.

Vèr höfum áður í ritum þessum drepið á það, að það mundi mega álíta sem almenna reglu, að í flestum hèruðum á Íslandi andist af giptu fólki að tiltölu miklu fleiri karlar en konur, og af ógiptu fólki aptur á móti fleiri konur en karlar. Að þetta einnig eigi sèr stað á ári þessu, sem hèr ræðir um, sýnir yfirlit þetta líka, því það eru einúngis 5 sýslur í landinu, að hið gagnstæða hefir átt sèr stað á þessu ári, nefnilega í Snæfellsness, Ísafjarðar, Eyjafjarðar, Norður-Múla og Suður-Múla sýslum; en í Rángárvalla sýslu einni hefir hlutfall þetta verið jafnt um bæði karla og konur.

4. Aldur andaðra. Um þetta atriði er greinilega sagt í skýrslunum C. 4 og C. 5 hèr að framan. Til þess samt að skýra þetta betur og til þess að hafa hægra yfirlit yfir það, þykir rètt að skipta önduðum niður í flokka, og svo sýna hversu margir úr hverjum flokki um sig hafa andazt að tiltölu á Íslandi árið 1865, og svo tvö næst undanfarin ár. Það lætur sig þá í ljósi, að af hverju 100 af öllum dánum voru:

	árið 1863.	árið 1864.	árið 1865.
1 árs og ýngri	30.6	35.1	33.1
milli 1 og 3 ára . . .	4.6	7.3	8.3
— 3 - 5 — . . .	2.3	3.2	3.7
— 5 - 10 — . . .	3.3	3.2	4.4
— 10 - 15 — . . .	2.0	2.0	2.5
— 15 - 20 — . . .	1.5	2.0	2.0
— 20 - 40 — . . .	14.5	15.8	12.8
— 40 - 60 — . . .	14.5	11.8	12.9
— 60 - 80 — . . .	23.4	16.8	17.3
yfir 80 ára	3.3	2.8	3.0.

Það sýnir sig þá af þessu, að úngbarnadauðinn, það er að skilja á 1 árs aldrinum og ýngri, hefir árið 1865 verið nokkuð minni en árið 1864, en meiri en árið 1863, og þó ennþá minni en hann var að meðaltali um 6 ára bilið 1850—1855, því þá var hann 39.0 af hundraði (smbr. I., bls. 386). Af börnum á aldrinum milli 1 og 10 ára hafi þar á móti árið 1865 dáið nokkru fleiri að tiltölu en tvö næst undanfarin ár, og jafnvel fleiri en að meðaltölu

um 6 ára bilið 1850—1855; því á þessum aldri dóu árið 1863: 10.2, 1864: 13.7 og 1865: 16.4 af hverju hundraði, en meðaltalan á þessum aldri um 6 ára bilið 1850—1855 var 14.4 af hverju 100 dáinna (smbr. I., 386 og 640). Á aldrinum frá 10—40 ára hafa árið 1865 dáið lítið eitt færri að tiltölu en á hverju hinna tveggja áranna sem hèr ræðir um, en nokkru fleiri en að meðaltölu um 6 ára bilið 1850—1855, því árið 1863 dóu á þessum aldri 18.0, árið 1864: 19.8 og árið 1865: 17.3 af hundraði, en árin 1850—1855 að meðaltölu einúngis 13.6 af hundraði. Þar á móti hafa árið 1865 dáið á rosknum aldri, eða frá 40—80 ára, töluvert færri að tiltölu en árið 1863, en nokkru fleiri en árið 1864 og einnig nokkru fleiri en að meðaltölu um 6 ára bilið 1850—1855, því árið 1863 önduðust á þessum aldri 37.9 af hverju hundraði, árið 1864 einúngis 28.6 og árið 1865: 30.2 af 100; en á tímabilinu frá 1850—1855 önduðust á þessum aldri að meðaltölu á ári einúngis 27.6 af hverju 100 dáinna. Loks hefir af gamalmennum, eða af fólki yfir 80 ára andazt mjög líkt að tiltölu á hverju þessara þriggja ára, sem hèr ræðir um, en þó færra en að meðaltölu um 6 ára bilið 1850—1855, því þá dó á þessum aldri að meðaltali á ári 5.5 af hverju hundraði dáinna.

Nokkuð á annan veg verða hlutföll þau, sem hèr ræðir um, skoði maður þetta atriði eptir kynferði andaðra, því þá telst svo til, að á þeim þrem hèr á undan umgetnu árum hafi af hverju 100 dáinna karlmanna andazt:

	árið 1863.	árið 1864.	árið 1865.
1 árs og ýngri	29.3	35.8	35.0
milli 1 og 3 ára . . .	4.1	6.4	8.1
— 3 - 5 — . . .	2.0	3.5	2.8
— 5 - 10 — . . .	2.9	2.3	4.9
— 10 - 15 — . . .	1.5	2.2	2.1
— 15 - 20 — . . .	1.9	2.5	2.4
— 20 - 40 — . . .	17.0	19.9	14.3
— 40 - 60 — . . .	16.4	11.6	13.3
— 60 - 80 — . . .	22.9	14.2	15.5
yfir 80 ára . . . . , .	2.0	1.6	1.6;

en af hverju 100 dáinna kvennmanna önduðust:

	árið 1863.	árið 1864.	árið 1865.
1 árs og ýngri	32.1	35.1	30.9
milli 1 og 3 ára . . .	5.3	8.3	8.6
— 3 - 5 — . . .	2.5	2.8	4.8
— 5 - 10 — . . .	3.9	4.2	3.9
— 10 - 15 — . . .	2.5	1.6	2.9
— 15 - 20 — . . .	1.4	1.4	1.5
— 20 - 40 — . . .	11.3	10.8	11.2
— 40 - 60 — . . .	12.1	11.9	12.5
— 60 - 80 — . . .	24.0	19.8	19.3
yfir 80 ára	4.9	4.1	4.4.

Sýnir þetta þá meðal annars, að af úngbörnum 1 árs og ýngri hafa að tiltölu á þessum árum andazt fleiri sveinbörn en meybörn, að undanskildu þó árinu 1863, því þá hefir hið gagnstæða átt sèr stað; en af börnum á aldrinum frá 1—10 ára er hlutfallið mjög líkt. Á aldrinum frá 10—40 ára hafa þar á móti á öllum þessum árum að tiltölu dáið fleiri karlar en konur, eins og líka hefir verið að undanförnu. En aptur á hinn bóginn á það gagnstæða sèr stað um fólk á rosknum aldri frá 40—80 ára, því á þessum aldri hafa að tiltölu andazt fleiri konur en karlar, að frá skildu þó árinu 1863; en á öllum þessum árum hafa andazt meir en tvöfalt fleiri konur en karlar á gamals aldri, eður yfir 80 ára, og er það meðal annars eitt til sönnunar fyrir því, sem optar hefir verið drepið á, að konur á Íslandi, eins og í öðrum löndum, verða eldri eða lifa lengur en karlar almennt.

Það er samt auðvitað, að hlutföll þau, sem vèr nú höfum sýnt að verið hafa á þessum árum milli dáinna á Íslandi eptir aldri þeirra, hljóta að vera nokkuð ólík í hinum sèrstöku hèruðum landsins. Í skýrslunni C. 5 er að vísu greinilega sagt frá tölu dáinna árið 1865 í hverju prófastsdæmi eptir aldri, en til frekari skýríngar þessa atriðis, viljum vèr hèr sýna hversu margir að tiltölu hafi andazt á þessu sama ári í hverju umdæmi og í hverri sýslu í landinu á þeim 5 aldursbilum, nefnilega 1 árs og ýngri, frá 1—15

ára, frá 15—40, frá 40—70, og yfir 70 ára. það kemur þá fram, að árið 1865 voru af hverju 100 dáinna:

	1 árs og yngri.	frá 1—15 ára.	frá 15—40 ára.	frá 40—70 ára.	yfir 70 ára.
Skaptafells sýsla . .	44.4	5.6	8.3	27.8	13.9
Vestmannaeyja . . .	23.5	11.8	17.6	35.3	11.8
Rángárvalla	48.1	3.8	10.3	23.1	14.7
Árness	39.4	5.3	18.1	26.6	10.6
Gullbríngu- og Kjósar .	30.4	13.0	14.9	28.0	13.7
Reykjavíkur bær . . .	32.6	4.3	21.8	23.9	17.4
Borgarfjarðar sýsla . .	43.0	16.5	11.4	20.3	8.8
Mýra- og Hnappadals .	37.6	24.8	8.9	15.8	12.9
Snæfellsness	47.3	19.1	10.0	14.5	9.1
Dala	38.2	30.4	11.8	15.7	3.9
Barðastrandar . . .	27.7	15.7	21.7	24.1	10.8
Ísafjarðar	27.6	7.8	29.0	23.7	11.9
Stranda	47.7	25.0	6.8	13.7	6.8
Húnavatns	23.9	29.5	11.5	21.7	13.4
Skagafjarðar	24.1	27.1	13.9	26.5	8.4
Eyjafjarðar	24.8	15 7	14.1	35.5	9.9
þíngeyjar	20.9	33.8	15.8	21.6	7.9
Norður-Múla	24.5	31.4	17.5	22.4	4.2
Suður-Múla	49.5	12.4	17.5	19.6	1.0
Suður-umdæmið . . .	39.4	8.5	13.6	25.4	13.1
Vestur-umdæmið . .	36.3	19.1	16.4	18.6	9.6
Norður- og Austur-umd.	26.5	26.3	14.6	24.3	8.3.

það lýsir sèr þá af þessu, að munurinn í þessu efni ekki hefir verið svo lítill í hinum ýmsu hèruðum landsins. Á þessu ári, sem hèr ræðir um, hafa þannig af úngbörnum á 1. ári að tiltölu andazt flest í Suður-Múla sýslu (49. 5 af 100, eða að kalla má helmíngur allra dáinna) og þá í Rángárvalla sýslu (48. 1 af 100), en fæst í þíngeyjar sýslu (ekki nema fimti hluti allra dáinna) og þá í

Vestmannaeyja sýslu. Börn á aldrinum frá 1—15 ára hafa að tiltölu andazt flest í Þíngeyjar sýslu (nefnilega 33.8 af 100 eða rúmur þriðjúngur þar dáinna) og þá í Norður-Múla sýslu, en lángfæst í Rángárvalla sýslu (ekki nema 3.8 af 100) og þá í Reykjavíkur bæ (4.3 af 100). Af fólki á bezta aldri, eður á aldrinum frá 15—40 ára, hefir að tiltölu á þessu ári flest andazt í Ísafjarðar sýslu (nefnilega 29.0 af 100, eða nær því þriði hluti þar dáinna) og svo í Reykjavíkur bæ, en fæst í Skaptafells sýslu (hèrumbil tólfti hluti) og svo í Mýra- og Hnappadals sýslu. Á rosknum aldri aptur á móti, eða frá 40—70 ára, hafa að tiltölu flestir andazt í Eyjafjarðar sýslu og þá í Vestmannaeyja sýslu (í hvorri fyrir sig rúmur þriðjúngur þar dáinna), en fæstir í Stranda sýslu (13.7 af 100, eða tæplega sjöundi hluti) og þá í Snæfellsness sýslu. Loks hafa gamalmenni yfir 70 ára andazt flest að tiltölu í Reykjavíkur bæ (17.4 af 100 eða rúmur sjötti hluti þar dáinna) og þá í Rángárvalla sýslu, en láng fæst í Suður-Múla sýslu (ekki nema 1.0 af 100 þar dáinna) og þá í Dala sýslu. Skoði maður hlutföllin í hverjum aldursflokki sín á milli, þá er, eins og næst undanfarið ár (smbr. III., bls. 757), mestur munurinn á þeim í flokkinum frá 1—15 ára (nefnilega frá 33.8 til 3.8 af 100), en minnstur er munurinn í flokkinum yfir 70 ára (frá 17.4 til 1.0 af 100).

5. Ártíð andaðra. Frá þessu atriði er greinilega sagt í skýrslunni C. 4 hèr að framan. Það er samt ekki svo lítill munur á þessu á ári hverju, og viljum vèr því til þess að skýra þetta betur sýna, hversu margt fólk að tiltölu hafi andazt í hverjum mánuði á þeim fjórum árum 1862—1865. Það kemur þá fram, að af hverju 100 dáinna önduðust:

	árið 1862.	árið 1863.	árið 1864.	árið 1865.
janúar . . .	4.7	11.1	5.1	7.2
febrúar . . .	3.7	6.8	5.4	6.9
marz . . .	4.5	8.9	8.2	7.3
apríl . . .	4.8	8.5	8.4	8.8
maí	8.4	9.9	7.6	8.9

	árið 1862.	árið 1863.	árið 1864.	árið 1865.
júní	36.6	11.3	7.9	8.6
júlí	12.0	9.8	17.4	9.2
ágúst . . .	5.5	7.9	11.6	7.5
september . .	4.1	6.7	8.1	7.4
október . .	5.1	7.8	6.5	10.7
nóvember . .	5.6	6.2	6.1	9.4
desember . .	5.0	5.1	7.7	8.1.

Af þessum fjórum árum hefir manndauði verið láng jafnastur í landinu árið 1865, en þó mestur í október mánuði á því ári. Mestur munurinn á þessu er þar á móti árið 1862, og hefir manndauðinn þá verið mestur í júní mánuði, og hefir í þeim mánuði einum andazt meir en þriðjúngur allra dáinna á því ári.

6. Dauðdagi andaðra. Árið 1865 dóu á Íslandi 2008 á sóttarsæng, og teljum vèr einnig þar með andvana fædd börn, en af slysförum bæði á sjó og landi dóu á sama ári einúngis 92, og eru með þeim taldir þeir, sem rèðu sjálfum sèr bana; hafa þá á þessu ári af 1000 dáinna andazt 956.2 á sóttarsæng, og 43.8 af slysförum. En af þeim sem dóu af slysförum á þeim fjórum árum 1862, 1863, 1864 og 1865, voru af hverju 1000 dáinna:

	árið 1862.	árið 1863.	árið 1864.	árið 1865.
sjálfsmorðíngjar .	0.7	1.4	2.5	1.4
drukknaðir . .	31.0	53.4	90.0	35.7
af öðrum slysum .	3.4	8.1	5.0	6.7.

Eptir þessu hafa slysfarir manna verið miklu færri árið 1865 en tvö næst undanfarin ár, og einkum færri en árið 1864; en nokkuð tíðari hafa þær verið á þessu ári en árið 1862.

Vèr höfum nú leitazt við að skýra sem bezt skýrslur þessar um mannfjölda á Íslandi og breytíng á honum árið 1865, en samt er þó ennþá eitt það atriði í þessu efni, sem vèr vildum fara nokkrum orðum um. Hèr að framan hefir nefnilega verið sagt frá því, hversu mikil tala allra landsmanna taldist að vera í árslokin

1865, en þar er þó hvorki getið um tölu karla og kvenna, nè heldur um fólkstöluna í hverju hèraði landsins. Þetta getur nú að vísu hvorugt orðið með öllu áreiðanlegt, þar sem menn ekki hafa skýrslur um fólk það, sem annaðhvort flytur sig úr landinu eða inn í landið á hverju ári; samt sem áður mun mega segja, að minna kveður að þessu á Íslandi en í nokkru öðru landi, og þessvegna mun þó mega komast mjög nærri því sanna í þessu efni. Með því nú að yfirlit yfir þetta getur bæði verið áríðandi og fróðlegt í marga staði, þá skulum vèr hèr skýra þetta atriði nokkuð betur.

Taki maður þá fólksfjöldann í hverri sýslu og í hverju umdæmi á Íslandi eins og hann var þegar fólkið þar var síðast talið 1. október 1860 (smbr. III., bls. 140—153), og bæti maður þar við eða dragi frá því þann viðauka eða þá fækkun á fólki, sem eptir skýrslum presta um fædda og dauða hefir átt sèr stað í hverju hèraði í landinu á því tímabili, sem síðan er liðið, þá telst svo til, að fólkstalan í árslokum 1865 hefði átt að vera:

	karlar.	konur.	samtals.
Skaptafells sýsla	1743	1958	3701
Vestmannaeyja s.	225	284	509
Rángárvalla s.	2481	2902	5383
Árness s.	2745	3033	5778
Gullbringu- og Kjósar s.	2453	2622	5075
Reykjavíkur bær	673	805	1478
Borgarfjarðar s.	1178	1225	2403
Mýra- og Hnappadals s.	1350	1452	2802
Snæfellsness s.	1292	1521	2813
Dala s.	1048	1230	2278
Barðastrandar s.	1264	1441	2705
Ísafjarðar s.	2220	2577	4797
Stranda s.	806	853	1659
Húnavatns s.	2311	2556	4867
Skagafjarðar s.	2111	2308	4419
Eyjafjarðar s.	2262	2452	4714
Þingeyjar s.	2799	2950	5749

	karlar.	konur.	samtals.
Norður-Mula sýsla	2015	2103	4118
Suður-Múla s.	1683	1810	3493
Suður-umdæmið	11498	12829	24327
Vestur-umdæmið	7980	9074	17054
Norður- og Austur-umdæmið	13181	14179	27360
á öllu Íslandi	32659	36082	68741.

Beri maður þessar tölur saman við fólkstölu þá, sem taldist 1. október 1860, þá sýnir það sig strax í fljótu yfirliti, að þar sem tala karla og kvenna hefir á þessu tímabili fjölgað í flestum héruðum landsins, þá hefir hún samt í einstökum þeirra farið mínkandi. En þessu til frekari útskýríngar skal hér sýna, hve mikill munur er á þessu, og kemur það þá fram, að tala karlmanna frá 1. október 1860 og til ársloka 1865 hefir aukizt eða mínkað af hverju 100 á þenna hátt:

	aukizt um	mínkað um
Skaptafells sýslu	6.5	»
Vestmannaeyja s.	»	1.7
Rángárvalla s.	8.2	»
Árness s.	8.2	»
Gullbríngu- og Kjósar s.	»	0.2
Reykjavíkur bæ	0.9	»
Borgarfjarðar s.	6.8	»
Mýra- og Hnappadals s.	5.4	»
Snæfellsness s.	»	3.1
Dala s.	1.1	»
Barðastrandar s.	»	0.9
Ísafjarðar s.	»	1.2
Stranda s.	4.5	»
Húnavatns s.	2.8	»
Skagafjarðar s.	0.8	»
Eyjafjarðar s.	1.2	»

	aukizt um	mínkað um
þíngeyjar s.	4.2	»
Norður-Múla s.	»	1.8
Suður-Múla s.	»	»
Suður-umdæminu	5.3	»
Vestur-umdæminu	0.4	»
Norður- og Austur-umd. . .	1.4	»
á öllu Íslandi	2.5	»;

en aptur á hinn bóginn hefir á sama tímabili tala kvenna breyzt þannig, að af hverju 100 hefir:

	aukizt um	mínkað um
Skaptafells sýslu.	5.1	»
Vestmannaeyja s.	5.2	»
Rángárvalla s.	5.8	»
Árness s.	5.1	»
Gullbríngu- og Kjósar s. .	3.1	»
Reykjavíkur bæ	3.6	»
Borgarfjarðar s..	6.7	»
Mýra- og Hnappadals s. . .	5.1	»
Snæfellsness s.	»	1.0
Dala s.	3.7	»
Barðastrandar s.	»	0.7
Ísafjarðar s.	»	1.4
Stranda s.	0.7	»
Húnavatns s.	3.4	»
Skagafjarðar s.	1.1	»
Eyjafjarðar s.	1.7	»
þíngeyjar s.	4.9	»
Norður-Múla s..	»	1.4
Suður-Múla s.	1.7	»

	aukizt um	mínkað um
Suður-umdæminu	5.0	»
Vestur-umdæminu	0.7	»
Norður- og Austur-umd. .	2.1	»
á öllu Íslandi	2.7	»

Yfirlit þetta sýnir, að þar sem tala karlmanna á þessu tímabili hefir fækkað í 6 sýslum, þá hefir þar á móti tala kvenna einúngis fækkað í 4 sýslum. En skoði maður fjölgunina, þá hafa karlar að tiltölu fjölgað mest í Rángárvalla og Árness sýslum, en minnst í Skagafjarðar sýslu; en konur aptur á móti hafa fjölgað mest í Borgarfjarðar sýslu, og minnst í Stranda sýslu.

BÚNAÐAR-ÁSTAND Á ÍSLANDI

í fardögum 1865.

Skýrslur um búnaðar-ástand á Íslandi á ýmsum árum hafa optar verið prentaðar í ritum þessum, (smbr. I., bls. 58—73, 118—123, 480—487, II., II., bls. 31—220, 544—559, 852—891 og III., bls. 227—273, 393—445, 644—697 og 760—819), og viljum vèr þessu til framhalds hèr skýra frá því eins og það er talið að hafa verið í fardögum 1865.

Búnaðarskýrslur þær, sem vèr nú látum fylgja, eru samdar eptir skýrslum sýslumanna á Íslandi um þetta efni, og er tilhögunin á þeim að öllu leyti hin sama og við hefir verið höfð í ritum þessum fyrir hin síðustu ár. Hèr er því einnig sagt frá tölu nautpeníngs og sauðpeníngs í fardögum 1864, en eins og áður höfum vèr sleppt í skýrslum þessum þeim tveim atriðum, nefnilega að skýra frá tölu býla og þeirra sem tíunda, og er til þessa sú ástæða, að þessi atriði eru í skýrslum sýslumanna talin á svo ólíkan hátt eða þeim með öllu sleppt, að ekki er hægt að koma því saman. Þannig er báðum þessum atriðum með öllu sleppt í skýrslunum frá Gullbríngu- og Kjósar, Eyjafjarðar, Norður-Múla og Suður-Múla sýslum og svo frá Reykjavíkur bæ; í skýrslunum frá Skaptafells og Húnavatns sýslum eru taldar „byggðar jarðir", en í skýrslunum frá Rángárvalla, Árness, Borgarfjarðar, Mýra og Hnappadals, Snæfellsness, Dala, Barðastrandar, Ísafjarðar, Stranda, Skagafjarðar og Þíngeyjar sýslum eru „býli" talin. Meiri ósamkvæmni sýnir sig samt í hinu síðara atriði, því í skýrslunum eru ýmist taldir „bændur", „búendur og fjáreigendur", „búandi menn og búlausir sem telja fènað til búnaðartöflunnar", „búendur, verzlunarmenn, húsmenn og hjú", „gripeigendur", „húsfólk og hjú og verzlunarfólk" og „þeir sem gripi framtelja". Skýrslur amtmanna um þetta eru einnig nokkuð ólíkar, því í Suður-umdæminu er á þessu ári tala „býla" sögð að

vera 2751 (í fardögum 1864 voru þau talin 2009, smbr. III., bls. 761), en tala „tíundgjörenda" er sögð 3010 (2426 í fardögum 1864), og er ekki hægt að skilja í þeim geysi mikla mun, sem er á þessu; í Vestur-umdæminu er tala „býla" sögð 1571 (í fardögum 1864 eru þau talin 1390), en þar eru „gripeigendur" sagðir að vera 2004 (í fardögum 1864 voru þeir 2049), og sýnir sig þá einnig hèr töluverður munur, einkum á tölu býlanna; en í skýrslunni frá Norður- og Austur-umdæminu er gengið fram hjá báðum þessum atriðum.

Vèr látum svo út talað um þetta, sem optar hefir verið minnzt á án þess það hafi heppnazt að lagfæríng hafi komizt á, en skulum nú taka fyrir höfuðatriðin í skýrslunum, og gjöra við hvert þeirra nokkrar athugasemdir og samanburð við undanfarin ár.

I. NAUTPENÍNGUR.

Skýrslurnar hèr á eptir bera það með sèr, að þó tala nautgripa á ári því, sem hèr ræðir um, hafi farið nokkuð mínkandi, þá hefir þó fækkunin hvergi nærri verið eins mikil og tvö næst undanfarin ár. Í fardögum 1864 var tala nautgripa nefnilega 20826 á öllu landinu, en í fardögum 1865 er tala þeirra sögð 20300, og hefir því fækkun nautpeníngs á þessu eina árið ekki verið nema 526 tals eða 2.5 af hverju hundraði á öllu landinu, (um fardagaárið 1863—64 var fækkunin 1658 tals eða 7.4 af hundr., og fardagaárið 1862—63: 1753 tals eða 7.2 af hundr., smbr. III., bls. 645 og 761). Mjög ólík hefir samt fækkunin á þessu ári verið í umdæmum landsins, því meðan hún varla er teljandi í Vestur-umdæminu og svo í Norður- og Austur-umdæminu, þá hefir hún verið töluverð í Suður-umdæminu. Nautpeníngur hefir nefnilega í umdæmum landsins fækkað á þessa leið:

	tals.	af hundr.
í Suður-umdæminu	480	5.4
í Vestur-umdæminu	10	0.2
í Norður- og Austur-umd. . .	36	0.5.

Þó nú þannig sè töluverður munur á fækkuninni í umdæmum landsins, þá verður hann samt miklu meiri þegar skoðað er hvert

hèrað í landinu sèr, því þá kemur það fram, að tala nautpeníngs hefir á þessu ári að vísu fækkað í flestöllum sýslum en þó fjölgað nokkuð í sumum þeirra. Í þessum sýslum hefir nefnilega fækkað:

	tals.	af hundr.
Skaptafells sýslu	72	4.9
Vestmannaeyja s.	3	7.1
Rángárvalla s.	241	10.1
Árness s.	117	4.5
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	11	0.9
Reykjavíkur bæ	1	2.0
Borgarfjarðar sýslu	35	3.5
Snæfellsness s.	45	6.2
Dala s.	22	2.9
Ísafjarðar s.	20	2.1
Norður-Múla s.	72	7.4
Suður-Múla s.	71	7.4;

en í þessum sýslum hefir tala nautpeníngs á þessu ári fjölgað, nefnilega í:

	tals.	af hundr.
Mýra- og Hnappadals sýslu .	2	0.2
Barðastrandar s.	50	6.8
Stranda s.	25	7.3
Húnavatns s.	78	5.6
Skagafjarðar s.	14	0.9
Þíngeyjar s.	15	1.5;

og loks hefir tala nautpeníngs staðið í stað í Eyjafjarðar sýslu.

Þegar Vestmannaeyja sýsla og Reykjavíkur bær, sem hvort um sig ekki getur talizt nema hreppur, eru frá skilin, þá hefir nautpeníngur á þessu ári fækkað mest að tiltölu í Rángárvalla sýslu og þá í báðum Múla sýslunum (árið næst á undan í Húnavatns sýslu og í Dala sýslu), en minnst hefir fækkað í Gullbríngu- og Kjósar sýslu og þá í Ísafjarðar sýslu (árið næst á undan í báðum Múla sýslunum). Fjölgun nautpeníngs á þessu ári er þar á móti einúngis teljandi í Stranda, Barðastrandar og Húnavatns sýslum.

Á þessu ári, sem hèr ræðir um, hafa að tiltölu griðúngar og geldneyti eldri en veturgömul fækkað mest, það er að skilja um 116 eða 11.1 af hundraði (árið næst á undan 287 eða 21.5 af hundraði), og þessu næst kýr og kelfdar kvígur, nefnilega um 509 eða 2.8 af hundraði (undanfarið ár um 445 eða 2.4 af hundraði); en veturgamall nautpeníngur, sem hið undanfarna ár hafði fækkað svo tölurert (nefnilega um 926 eða 37.7 af hundraði, hefir á þessu ári fjölgað um 99 eða 5.2 af hundraði.

Skýrslurnar hèr á eptir bera það að vísu með sèr, hversu margt sè í hverjum hrepp og í hverri sýslu á landinu bæði af kúm, geldneytum og veturgömlum nautpeníngi; en til þess að gjöra þetta ljósara og til þess að hafa hægra yfirlit yfir það á einum stað, þá skal hèr sýna hlutfall það, sem í fardögum 1865 var milli þeirra þriggja flokka er nú voru taldir. Það kemur þá fram, að af hverju 100 nautpeníngs voru á þessu ári:

	kýr og kvígur.	eldri geldneyti.	vetur-gamalt.
Skaptafells sýsla	82.6	4.1	13.3
Vestmannaeyja s.	97.4	2.6	»
Rángárvalla s.	90.0	1.5	8.5
Árness s.	89.2	2.0	8.8
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	86.4	2.0	11.6
Reykjavíkur bær	100.0	»	»
Borgarfjarðar s.	85.2	3.9	10.9
Mýra- og Hnappadals s. . .	86.4	2.6	11.0
Snæfellsness s.	88.0	3.1	8.9
Dala s.	85.7	5.9	8.4
Barðastrandar s.	82.9	5.7	11.4
Ísafjarðar s.	85.9	5.7	8.4
Stranda s.	82.7	4.1	13.2
Húnavatns s.	82.6	5.5	11.9
Skagafjarðar s.	87.1	4.5	8.4
Eyjafjarðar s.	87.4	4.5	8.1
Þíngeyjar s.	85.5	3.9	10.6

	kýr og kvígur.	eldri geldneyti.	vetur-gamalt.
Norður-Múla s.	72. 2	19. 1	8. 7
Suður-Múla s.	78. 8	10. 2	11. 0
Suður-umdæmið	87. 5	2. 4	10. 1
Vestur-umdæmið	85. 5	4. 5	10. 0
Norður- og Austur-umd. . .	83. 2	7. 1	9. 7
á öllu Íslandi	85. 5	4. 6	9. 9.

Eptir þessu sýnir það sig, þegar Vestmanneyja sýslu og Reykjavíkur bæ er sleppt, að af jafnmörgum nautpeníngi eru kýr og kelfdar kvígur á þessu ári flestar í Rángárvalla sýslu og fæstar í Norður-Múla sýslu; griðúngar og geldneyti, eldri en veturgömul, eru aptur á móti flest í Norður-Múla sýslu, en fæst í Rángárvalla sýslu; og loks er veturgamall nautpeníngur flestur í Skaptafells sýslu og fæstur í Eyjafjarðar sýslu. Þetta allt er mjög líkt og það var næst undanfarið ár (smbr. III., bls. 763—64).

Þá er enn eptir að bera tölu nautgripa á þessu ári saman við tölu þeirra á eldri tímum, og tökum vèr til þessa árið 1853. Við þenna samanburð lýsir það sèr þá, að nautpeníngur hefir fækkað töluvert á þeim 12 árum, sem síðan eru liðin. Í fardögum 1853 var nefnilega tala nautgripa á öllu landinu 23663, en í fardögum 1865 er hún ekki talin nema 20300; fækkun nautgripa á þessum 12 árum hefir því verið 3363 tals eða 14. 2 af hundraði hverju á öllu landinu. Mest hefir fækkunin verið í Suður-umdæminu, nefnilega um 2051 eða 19.8 af hundr., þá í Vestur-umdæminu, nefnilega um 872 eða 16.1 af hundr., en minnst í Norður- og Austurumdæminu, nefnilega einúngis um 440 eða 5. 6 af hundraði. Þó er það eðlilegt, að stærri mismunur kemur fram á þessu í hinum sèrstöku hèruðum landsins á þessu sama tímabili, því beri menn þau tvö umgetnu ár saman, þá hefir tala nautpeníngs um þessi 12 ár fjölgað eða fækkað á þann hátt, sem nú skal sýnt.

Fjölgað hefir nefnilega einúngis í:

	tals	af hundr.
Reykjavíkur bæ.	3	5.9
Norður-Múla sýslu	2	0.2;

en aptur á móti hefir fækkað í:

Skaptafells sýslu	324	18.8
Vestmannaeyja s.	13	25.0
Rángárvalla s.	606	21.9
Árness s.	605	19.3
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	180	13.2
Borgarfjarðar s.	326	25.1
Mýra- og Hnappadals s. . .	257	19.6
Snæfellsness s.	222	24.7
Dala s.	86	10.6
Barðastrandar s.	89	10.1
Ísafjarðar s.	168	15.2
Stranda s.	50	12.1
Húnavatns s.	183	11.1
Skagafjarðar s.	34	2.2
Eyjafjarðar s.	155	9.0
Þíngeyjar s.	24	2.2
Suður-Múla s.	46	4.9.

Sleppi maður einnig hèr Reykjavíkur bæ og Vestmannaeyja sýslu, þá er fjölgun nautpeníngs á þessu 12 ára tímabili ekki teljandi; en aptur á hinn bóginn hefir fækkun nautpeníngs á sama tímabili að tiltölu verið mest í Borgarfjarðar sýslu og þá í Snæfellsness sýslu, en minnst hefir fækkað í Skagafjarðar og Þíngeyjar sýslum og þá í Suður-Múla sýslu.

Á þessu tímabili er það einkum veturgamall nautpeníngur og geldneyti, sem að tiltölu hefir fækkað töluvert, því kýr og kelfdar kvígur hafa fækkað einúngis um 10.3 af hundrað, en griðúngar og geldneyti eldri en veturgömul hafa fækkað um 32.2 af hundr., og veturgamall nautpeníngur um 31.3 af hundraði.

II. SAUÐFÈNAÐUR.

það er öllum kunnugt og hefir einnig áður í ritum þessum verið tekið fram, hversu mjög sauðfènaður, sem er aðalbjargræðisstofn Íslendínga og máttarstólpi fyrir öllum sveitabúnaði, hafi gengið af sèr á árunum 1856—1859 sökum hins skaðvænlega fjárkláða, og eru menjar þess hvergi nærri enn að fullu eyddar. Frá því um fardaga 1859 til sama tíma 1862 tók tala sauðfjárins að vísu ekki svo litlum framförum, en á árinu til fardaga 1863 fór henni heldur hnignandi, og á fardaga-árinu 1863—64 stóð hún að kalla mátti í stað (smbr. III., bls. 648 og 766); en á þessu ári, sem hèr ræðir um, hefir hún tekið álitlegum framförum, eins og skýrslurnar sjálfar bera með sèr og nú skal ljósara sýnt verða. Eptir skýrslunum taldist nefnilega svo til, að í fardögum 1861 væri fjártalan á öllu landinu 326,664, en um sama leyti 1862 var tala fjárins orðin 357,740, og hafði því sauðfè á því eina ári fjölgað um 31076 tals eða 9.5 af hundraði; í fardögum 1863 aptur á móti taldist fjártalan á öllu landinu ekki nema 349,289, og hafði því sauðfè á því ári aptur fækkað um 8451 tals eða 2.4 af hundraði; loks var fjártalan í fardögum 1864 sögð að vera 349,324, og hafði því sauðfè á því ári einúngis fjölgað um 35 tals, eða að kalla má staðið í stað, en um sama leyti 1865 er hún talin 381,578, og hefir þá sauðpeníngur á þessu ári fjölgað um 32254 eða 9.2 af hundraði, en þetta er álitlegur viðauki, og væri óskanda að það hèldist við. Samt er munurinn á þessu ári svo töluverður í hinum sèrstöku hèruðum og sveitum landsins, hvað fækkun eða fjölgun sauðfjárins snertir, að vèr getum ekki leidt hjá oss að skoða þetta atriði nokkuð ítarlegar í hinum einstöku landshlutum og skýra það gjörr en skýrslurnar sjálfar gjöra.

Taki maður þá fyrst hvert umdæmi í landinu sèr, þá hefir að vísu fjártalan á þessu ári aukizt í öllum þeim, en munurinn er samt töluverður, eins og nú skal sýnt; sauðfè hefir nefnilega fjölgað í:

	tals.	af hundr.
Suður-umdæminu	5109	5.5
Vestur-umdæminu	9309	14.3
Norður- og Austur-umd. .	17836	9.3;

og hefir eptir þessu fjölgunin verið minnst í Suður-umdæminu bæði að tölunni til og eptir tiltölu, en mest hefir að tiltölu fjölgað í Vestur-umdæminu, þó fjölgunin að tölunni til hafi verið lángmest í Norður- og Austur-umdæminu.

Nokkuð á annan hátt verður þetta, skoði maður hverja sýslu sèr, því þá kemur það fram, að sauðfènaður hefir á þessu ári fjölgað í:

	tals.	af hundr.
Skaptafells sýslu	226	0.9
Rángárvalla s.	246	1.0
Árness s.	2253	8.5
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	1338	23.5
Reykjavíkur bæ	21	20.8
Borgarfjarðar s.	1209	11.2
Mýra- og Hnappadals s. . .	3094	18.5
Snæfellsness s.	342	4.6
Dala s.	1554	11.1
Barðastrandar s.	1792	20.7
Ísafjarðar s.	1401	12.0
Stranda s.	1126	18.0
Húnavatns s.	6856	16.7
Skagafjarðar s.	3866	13.2
Eyjafjarðar s.	2693	10.9
Þíngeyjar s.	3181	9.5
Norður-Múla s.	159	0.4
Suður-Múla s.	1081	4.0;

en fækkað hefir einúngis í:

Vestmannaeyja sýslu . . .	184	19.3.

Þegar Reykjavíkur bær og Vestmannaeyja sýsla eru frá talin, þá hefir eptir þessu sauðfènaður fjölgað í öllum sýslum landsins.

Mest hefir að tiltölu fjölgað í Gullbríngu- og Kjósar sýslu (nær því um fjórða hluta) og þá í Barðastrandar sýslu, en minnst í Norður-Múla sýslu og þá í Skaptafells sýslu.

Mestur er þó munurinn á þessu í hreppum landsins, því á þessu ári hefir að vísu tala fjárins fjölgað í þessum 139 hreppum, sem nú skal telja, nefnilega:

	tals.	af hundr.
í Skaptafells sýslu:		
Kleifa hrepp	280	4.3
Leiðvallar	357	7.0
Dyrhóla	127	2.6
í Rángárvalla sýslu:		
Holtamanna hrepp	272	5.2
Landmanna	99	3.8
Vesturlandeyja	44	2.1
Eyjafjalla	162	4.0
í Árness sýslu:		
Villíngaholts hrepp	38	2.7
Hraungerðis	159	10.7
Gaulverjabæjar	135	12.5
Selvogs	111	17.2
Ölfus	32	1.4
Þíngvalla	170	8.5
Grímsness	448	9.1
Biskupstúngna	603	13.9
Hrunamanna	574	18.4
Gnúpverja	101	6.9
í Gullbríngu- og Kjósar sýslu:		
Hafna hrepp	30	9.6
Rosmhvalaness	168	32.0
Vatnsleysustrandar	308	100.0
Álptaness	23	5.2
Seltjarnarness	297	88.7
Mosfellssveit	25	2.4

	tals.	af hundr.
Kjalarness hrepp	322	55. 6
Kjósar	282	15. 8
í Borgarfjarðar sýslu:		
Akraness hrepp	33	5. 2
Skilmanna	72	14. 9
Strandar	150	11. 1
Leirár og Mela	99	6. 8
Andakíls	237	14. 1
Skorradals	108	8. 7
Lundareykjadals	201	18. 4
Hálsa	110	12. 4
Reykholtsdals	199	10. 0
í Mýra- og Hnappadals sýslu:		
Hvítársíðu hrepp	223	15. 6
Þverárhlíðar	204	18. 5
Norðurárdals	313	23. 7
Stafholtstúngna	506	21. 7
Borgar	622	24. 4
Álptaness	382	18. 3
Hraun	308	14. 8
Kolbeinstaða	185	9. 9
Eyja	116	15. 3
Miklaholts	235	19. 9
í Snæfellsness sýslu:		
Skógarstrandar hrepp . . .	268	18. 1
Helgafellssveit	55	2. 8
Ness hrepp ytra	68	15. 3
Breiðuvíkur hr.	29	4. 2
í Dala sýslu:		
Haukadals hrepp	174	17. 4
Hörðudals	167	15. 1
Miðdala	339	16. 0
Laxárdals	580	26. 5

	tals.	af hundr.
Hvamms hrepp	204	14.7
Fellstrandar	265	18.4
í Barðastrandar sýslu:		
Geiradals hrepp	128	21.1
Reykhóla	343	25.5
Gufudals	283	27.9
Múla	94	14.6
Flateyjar	142	16.2
Barðastrandar	237	23.3
Rauðasands	167	11.8
Tálknafjarðar	108	20.7
Dala	122	18.9
Suðurfjarða	168	29.7
í Ísafjarðar sýslu:		
Auðkúlu hrepp	45	6.7
Mýra	211	16.2
Mosvalla	125	10.5
Suðureyrar	111	25.0
Hóls	101	25.2
Eyrar	280	43.9
Súðavíkur	120	13.3
Ögur	146	17.1
Reykjarfjarðar	161	10.0
Nauteyrar	44	2.9
Snæfjalla	54	9.5
Slèttu	63	16.4
í Stranda sýslu:		
Bæjar hrepp	344	23.1
Broddaness	153	15.4
Kirkjubóls	88	10.7
Hrófbergs	185	21.2
Kaldrananess	193	17.2
Árness	163	17.1

	tals.	af hundr.
í Húnavatns sýslu:		
Vindhælis hrepp	672	16.9
Engihlíðar	322	14.7
Bólstaðarhlíðar	1168	29.4
Svínavatns	391	7.5
Torfalækjar	558	20.0
Sveinstaða	453	12.8
Áss	163	4.7
þorkelshóls	530	13.4
þverár	482	14.9
Kirkjuhvamms	558	23.1
Torfastaða	1132	22.6
Staðar	427	29 6
í Skagafjarðar sýslu:		
Holts hrepp	261	11.3
Fells	93	12.0
Hofs	329	17.8
Hóla	541	22.3
Viðvíkur	36	1.8
Akra	547	11.6
Lýtíngstaða	757	15.0
Seilu	258	8.5
Staðar	198	8.9
Sauðár	339	20.7
Skefilstaða	436	29.9
Rípur	71	4.0
í Eyjafjarðar sýslu:		
Aungulstaða hrepp	230	8.2
Saurbæjar	155	3.0
Hrafnagils	337	13.0
Glæsibæjar	460	17.2
Skriðu	440	11.3
Arnarness	366	13.1

	tals.	af hundr.
Vallna hrepp	456	13.8
þóroddstaða	158	29.3
Hvanneyrar	90	13.3
Grímseyjar . . . , . . .	1	0.5
í þíngeyjar sýslu:		
Sauðaness hrepp	276	9.5
Svalbarðs	44	1.6
Presthóla	287	19.8
Skinnastaða	463	19.0
Kelduness	309	19.2
Húsavíkur . . . , . . .	340	18.3
Skútustaða	96	3.2
Helgastaða	327	6.6
Ljósavatns	90	1.7
Háls	577	14.7
Grýtubakka	246	10.8
Svalbarðstrandar	126	11.2
í Norður-Múla sýslu:		
Fljótsdals hrepp	267	5.0
Skeggjastaða	180	11.5
Hjaltastaðar	140	4.0
Borgarfjarðar	148	7.1
í Suðurmúla sýslu:		
Geithellna hrepp	295	14.6
Beruness	153	9.2
Breiðdals	318	6.9
Fáskrúðsfjarðar	366	15.5
Reyðarfjarðar	137	3.9
Mjóafjarðar	3	0.2
Skriðdals	170	7.7.

En aptur á hinn bóginn hefir fjártalan fækkað einúngis í þessum 28 hreppum, nefnilega:

	tals.	af hundr.
í Skaptafells sýslu:		
Bæjar hrepp	90	5.1
Bjarnaness	239	9.3
Borgarhafnar	117	12.2
Hofs	92	5.2
í Rángárvalla sýslu:		
Rángárvalla hrepp	191	4.4
Hvol	50	2.9
Fljótshlíðar	87	2.8
Austurlandeyja	3	0.1
í Árness sýslu:		
Sandvíkur hrepp	12	1.4
Stokkseyrar	24	2.1
Skeiða	82	4.9
í Gullbríngu- og Kjósar sýslu:		
Grindavíkur hrepp	117	31.5
í Snæfellsness sýslu:		
Eyrarsveit	55	5.4
Ness hrepp innra	18	3.2
Staðarsveit	5	0.4
í Dala sýslu:		
Saurbæjar hrepp	2	0.1
Skarðstrandar	173	6.3
í Ísafjarðar sýslu:		
Þíngeyrar hrepp	7	0.9
Grunnavíkur	53	13.2
í Norður-Múla sýslu:		
Fellna hrepp	15	0.4
Túngu	59	1.6
Jökulsdals og Hlíðar	417	6.0
Vopnafjarðar	35	0.5
Loðmundarfjarðar	10	1.1
Seyðisfjarðar	40	3.0

	tals.	af hundr.
í Suður-Múla sýslu:		
Norðfjarðar hrepp	107	4.9
Eyða	151	5.4
Vallna	103	2.2.

Yfirlit þessi sýna, hversu mikill munur er bæði á fjölgun og fækkun sauðfjárins í hinum einstöku hreppum á þessu eina ári, sem hèr ræðir um. Mest hefir sauðpeníngur á þessu ári að tiltölu fjölgað í Vatnsleysustrandar og Seltjarnarness hreppum í Gullbríngu- og Kjósar sýslu (100.0 af hundraði, eða jafnmikið og áður var, og 88.7 af hundraði, eða hèrumbil um níu tíundu hluti) og þá í Kjalarness hrepp í Gullbríngu- og Kjósar sýslu og í Eyrar hrepp í Ísafjarðar sýslu (55.6 af hundraði, eða um rúman helmíng, og 43.9 af hundraði eða varla um helmíng), en minnst hefir fjölgunin að tiltölu verið í Mjóafjarðar hrepp í Suður-Múla sýslu (ekki nema 0.2 af hundraði eða hèrumbil 2 af 1000) og þá í Grímseyjar hrepp í Eyjafjarðar sýslu (ekki nema 0.5 af hundraði eða hèrumbil 5 af 1000). Aptur á hinn bóginn hefir tala sauðfjárins á þessu sama ári að tiltölu fækkað lángmest í Grindavíkur hrepp í Gullbríngu- og Kjósar sýslu (31.5 af hundraði, eða nær því um þriðjúng), og þá í Grunnavíkur hrepp í Ísafjarðar sýslu (13.2 af hundraði eða hèrumbil um sjöunda hluta); en minnst hefir fækkað í Austurlandeyja hrepp í Rángárvalla sýslu og í Saurbæjar hrepp í Dala sýslu (ekki nema um 0.1 af hundraði, eða hèrumbil 1 af 1000), og þá í Staðarsveit í Snæfellsness sýslu og í Fellna hrepp í Norður-Múla sýslu (um 0.4 af hundraði, eða hèrumbil 4 af 1000).

Á næst undanförnu ári, til fardaga 1864, voru það ær með lömbum og sauðir, sem höfðu fjölgað nokkuð, þar sem aptur á móti gemlíngar og þó einkum geldar ær höfðu fækkað (smbr. III., bls. 774), en á þessu ári, sem hèr ræðir um, á hið gagnstæða sèr einmitt stað. Beri maður nefnilega árin 1864 og 1865 saman, þá hafa ær með lömbum fækkað um 6936 tals eða að tiltölu 3.9 af hundraði, og sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir, um 441 tals eða að tiltölu 0.7 af hundraði; en á hinn bóginn hafa geldar ær

fjölgað um 9013 tals, eða að tiltölu um 53.4 af hundraði, en gemlíngar um 30618 tals, eða 32.7 af hundraði.

þessu næst skal, eins og gjört var við nautpeníng hèr að framan, sýna hlutfall það, sem í hverju hèraði á landinu var í fardögum 1865 milli þeirra fjögra flokka, sem sauðfènaði í skýrslunum er skipt í, og kemur það þá fram, að af hverju 100 sauðpeníngs var á þessu ári þannig skipt:

	ær með lömbum.	ær geldar.	sauðir og hrútar.	gemlíngar.
Skaptafells sýsla	41.1	7.4	19.7	31.8
Vestmannaeyja s.	33.5	23.1	14.4	29.0
Rángárvalla s.	43.6	7.1	11.3	38.0
Árness s.	43.4	4.8	11.0	40.8
Gullbríngu- og Kjósar s. .	45.7	4.6	4.4	45.3
Reykjavíkur bær	54.9	10.7	»	34.4
Borgarfjarðar s.	45.5	10.2	6.9	37.4
Mýra- og Hnappadals s. .	47.8	7.4	11.0	33.8
Snæfellsness s.	53.3	10.1	7.0	29.6
Dala s.	47.9	9.0	10.7	32.4
Barðastrandar s.	48.0	6.3	7.5	38.2
Ísafjarðar s.	52.1	3.1	8.4	36.4
Stranda s.	59.5	4.9	4.6	31.0
Húnavatns s.	43.9	6.9	17.9	31.3
Skagafjarðar s.	46.2	5.2	19.7	58.9
Eyjafjarðar s.	54.5	4.0	14.0	27.5
þíngeyjar s.	46.8	6.4	18.0	28.8
Norður-Múla s.	38.1	8.9	22.1	30.9
Suður-Múla s.	36.0	8.6	25.5	29.9
Suður-umdæmið	43.3	6.8	12.2	37.7
Vestur-umdæmið	50.3	6.9	8.9	33.9
Norður- og Austur-umd. .	44.1	6.7	19.5	29.7
á öllu Íslandi	45.1	6.8	15.5	32.6.

þetta sýnir, þegar Vestmannaeyja sýsla og Reykjavíkur bær eru frá skilin, að af jafn mörgu sauðfè eru ær með lömbum á þessu ári flestar í Stranda sýslu og fæstar í Suður-Múla sýslu (eins og næst undanfarið ár); geldar ær aptur á móti eru flestar í Borgarfjarðar sýslu, en fæstar í Ísafjarðar sýslu; þá eru sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir, flestir í Suður-Múla sýslu, en fæstir í Gullbríngu- og Kjósar sýslu (eins og næst undanfarið ár); og loks eru gemlíngar flestir í Gullbríngu- og Kjósar sýslu, en fæstir í Eyjafjarðar sýslu.

Beri maður loks tölu sauðfjárins á öllu landinu á þessu ári saman við tölu þess á eldri tíma, þá gefur það að skilja, eptir því sem hefir verið sýnt bæði hèr og að undanförnu í ritum þessum (smbr. einkum II., bls. 855—860, III., bls. 405 og bls. 656), að æði mikið muni vanta á að tala sauðfjárins í landinu enn þá hafi náð sèr, til þess sem hún var í fardögum 1853. Á því ári taldist nefnilega svo til, að á öllu Íslandi væri alls 516853 fjár, en í fardögum 1865 var fjártalan ekki nema 381578; sauðfènaður hefir því á þessum 12 árum, sem síðan eru liðin, fækkað á öllu landinu um 135275 tals, eða að tiltölu um 26.2 af hundraði (um rúman fjórða hluta). Mest kveður að þessari fækkun að tiltölu í Suðurumdæminu og í Vestur-umdæminu, þar sem nefnilega í því fyrra hefir fækkað um 46053 tals eða 32.0 af hundr. (nær því um þriðjúng), og í hinu síðara um 31882 tals eða 30.1 af hundr., en minnst hefir fækkað að tiltölu í Norður- og Austur-umdæminu, nefnilega um 57340 tals eða 21.5 af hundraði (rúmlega um fimta hluta). Það gefur samt að skilja, að býsna mikill munur er á þessu í hinum sèrstöku hèruðum landsins, því það verður ofaná, að á þessum 12 árum frá fardögum 1853 til fardaga 1865, hefir fjártalan þó hækkað í Vestmannaeyja sýslu og í Reykjavíkur bæ, nefnilega á Vestmannaeyjum um 8 tals eða 1.1 af hundr., og í Reykjavík um 18 tals eða 17.3 af hundr., en þar á móti hefir hún fækkað í öllum hinum sýslum landsins á þann hátt, sem nú skal sýnt, nefnilega í:

	tals.	af hundr.
Skaptafells sýslu	5442	18.7
Rángárvalla s.	13058	33.8
Árness s.	17842	38.6
Gullbríngu- og Kjósar s. .	4954	41.4
Borgarfjarðar s.	4783	28.5
Mýra og Hnappadals s. . .	7631	27.8
Snæfellsness s.	5183	40.1
Dala s.	3299	17.5
Barðastrandar s.	6431	38.1
Ísafjarðar s.	6627	33.6
Stranda s.	2711	27.0
Húnavatns s.	9069	15.9
Skagafjarðar s.	5609	11.9
Eyjafjarðar s.	8730	24.1
þíngeyjar s.	13062	26.3
Norður-Múla s.	13416	27.2
Suður-Múla s.	7454	20.8.

Af þessu sýnir það sig þá, að á þessu 12 ára tímabili hefir fjárfækkunin að tölunni verið mest í Árness sýslu, en að tiltölu í Gullbríngu- og Kjósar sýslu, því þar hefir fækkað um 41.4 af hundraði, eða um rúma tvo fimtu hluti, og þá í Snæfellsness sýslu, hvar lítið vantar í að fækkunin hafi verið eins mikil. Aptur á hinn bóginn hefir fækkunin á þessu tímabili verið lángminnst í Skagafjarðar sýslu, því þar hefir fè einúngis fækkað rúmlega um tíunda hluta, og þá í Húnavatns sýslu, hvar fækkunin hefir verið tæpur einn sjötti hluti.

það eru einkum eldri sauðir, sem á þessu tímabili hafa fækkað töluvert; ær með lömbum hafa nefnilega fækkað að tiltölu um 23.2 af hundraði, geldar ær um 25.0 af hundraði, sauðir og hrútar eldri en veturgamlir um 42.0 af hundraði (nær því um helmíng), og gemlíngar einúngis um 18.6 af hundraði.

III. GEITFÈ.

Eins og undanfarin ár hefir geitfè á þessu ári, sem hèr ræðir um, farið nokkuð mínkandi. Í fardögum 1864 er nefnilega þó talið að verið hafi á öllu Íslandi 348 geitfjár, en um sama leyti 1865 er ekki talið nema 322, og hefir það því á þessu eina ári fækkað um 26 tals, eða að tiltölu um 7.5 af hundraði, og er það töluvert minna en næst undanfarið ár (smbr. III., bls. 777). Þó verður fækkun þess ennþá meiri, þegar miðað er við árið 1853; á þessu ári taldist nefnilega 914 geitfjár á öllu landinu, og hefir það því á þeim 12 árum til fardaga 1865 fækkað um 592 tals, eða að tiltölu um 64.8 af hundraði hverju. Þó er mikill munur á þessu í hèruðum þeim, sem geitfè er talið í á þessum árum, og má bezt sjá það af því sem nú skal segja. Geitfè er nefnilega talið í þessum sýslum á þenna hátt:

	árið 1853.	árið 1865.
Gullbríngu- og Kjósar sýslu .	8	»
Borgarfjarðar s.	4	»
Mýra- og Hnappadals s. . . .	»	8
Dala s.	44	36
Barðastrandar s.	21	»
Húnavatns s.	16	»
Skagafjarðar s.	32	10
Eyjafjarðar s.	51	5
Þíngeyjar s.	732	263
Norður-Múla s.	6	».

Sýnir þetta meðal annars, að bæði er geitfè talið í færri sýslum árið 1865 en árið 1853, og sömuleiðis að tala þess hefir farið mínkandi í sèrhverri sýslu, en mest þó í Þíngeyjar sýslu, þar sem það á þessu 12 ára tímabili þar hefir fækkað um 469 tals, eða að tiltölu um 64.1 af hverju hundraði. Að öðru leyti er geitfè varla teljandi nema í Þíngeyjar sýslu, því af öllu geitfè á Íslandi í fardögum 1865 voru að tiltölu 81.7 af hundraði hverju í henni einni.

IV. HROSS.

Áður í ritum þessum (smbr. III., bls. 658 og bls 778) hefir verið skýrt frá því, að hross fjölguðu að vísu ekki svo lítið á Íslandi þau 3 árin frá fardögum 1859 til fardaga 1862, en að tala þeirra þar á móti fækkaði töluvert á árunum frá fardögum 1862 til fardaga 1864, og þó einkum fardagaárið 1862—1863. Einnig á ári því, sem hèr ræðir um, hafa hross fækkað á Íslandi, en þó hvergi nærri eins mikið og næst undanfarið ár. Í fardögum 1864 var tala hrossa á öllu landinu nefnilega 36071, en um sama leyti 1865 var tala þeirra einúngis 35544, og hafa því hross á þessu eina ári ekki fækkað nema um 527 tals, eða að tiltölu um 1.5 af hverju hundraði (árið næst á undan var fækkunin þó að tiltölu 3.4 af hundr.). Mjög mikill munur er samt á þessu í umdæmum landsins, þar sem kalla má að hross einúngis hafi fækkað nokkuð til muna í Suður-umdæminu. Fækkun hrossa á þessu ári hefir nefnilega verið þannig, að í Suður-umdæminu hafa þau fækkað um 501 tals eða 3.2 að tiltölu af hundraði; í Vestur-umdæminu um 43 tals eða 0.7 af hundr., en í Norður- og Austur-umdæminu ekki nema um 17 tals eða 0.1 af hundraði, og er það varla teljandi.

Skoði maður aptur á móti hverja sýslu á landinu á þessu ári, þá verður þó munurinn enn þá meiri, því þá verður það þó ofaná, að tala hrossa á þessu eina ári hefir fjölgað í 6 sýslum landsins og svo í Reykjavíkur bæ á þann hátt sem nú skal segja, nefnilega í:

	tals.	af hundr.
Vestmannaeyja sýslu	6	14.6
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	11	0.7
Reykjavíkur bæ	10	3.8
Barðastrandar s.	16	2.6
Stranda s.	35	4.9
Húnavatns s.	72	1.7
Þíngeyjar s.	18	1.0;

en á hinn bóginn hefir tala þeirra fækkað í hinum 12 sýslum í landinu, nefnilega í:

	tals.	af hundr.
Skaptafells sýslu	95	3.5
Rángárvalla s.	353	7.0
Árness s.	7	0.2
Borgarfjarðar s.	73	3.7
Mýra- og Hnappadals s. . . .	10	0.5
Snæfellsness s.	43	5.0
Dala s.	6	0.5
Ísafjarðar s.	35	4.3
Skagafjarðar s.	29	0.9
Eyjafjarðar s.	2	0.1
Norður-Múla s.	13	0.8
Suður-Múla s.	29	2.6.

Fjölgun hrossa á þessu ári hefir því, þegar Vestmannaeyja sýsla og Reykjavíkur bær eru frá talin, að tiltölu verið mest í Stranda sýslu, en minnst í Gullbríngu- og Kjósar sýslu. Aptur á hinn bóginn hafa hross á þessu ári að tiltölu fækkað lángmest í Rángárvalla sýslu (7.0 af hundraði, eða hérumbil fjórtandi hluti), og þá í Snæfellsness sýslu (5.0 af hundraði, eða réttur tuttugasti hluti); en minnst hefir að tiltölu fækkað í Eyjafjarðar sýslu (nefnilega ekki nema um 0.1 af hundraði, eða hérumbil 1 af 1000), og þá í Árness sýslu (0 2 af hundr. eða 2 af 1000).

Fardagaárið 1863—1864 voru það einkum úng hross sem að tiltölu höfðu fækkað töluvert, þar sem þó eldri hestar höfðu fjölgað nokkuð lítið (smbr. III., bls. 780). þetta á sér einnig stað á þessu ári, sem hér ræðir um, því beri maður saman árin 1864 og 1865, þá sýnir það sig, að þar sem hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri, hafa fjölgað lítið eitt, nefnilega um 57 tals, eða 0.2 af hundraði að tiltölu, þá hafa aptur á hinn bóginn trippi, veturgömul til þriggja vetra, fækkað um 584 tals, eða 6.5 af hundraði.

Hlutfall það, sem í fardögum 1865 var í hverju héraði landsins milli beggja þeirra flokka, sem hross er skipt í, var þannig, að af hverju 100 hrossa á þessu ári voru:

	hestar og hryssur.	trippi.
Skaptafells sýsla	77.5	22.5
Vestmannaeyja s.	89.4	10.6
Rángárvalla s.	66.0	34.0
Árness s..	73.9	26.1
Gullbríngu- og Kjósar s. .	74.0	26.0
Reykjavíkur bær	73.0	27.0
Borgarfjarðar s.	62.3	37.7
Mýra- og Hnappadals s. . .	74.5	25.5
Snæfellsness s.	81.2	18.8
Dala s.	83.5	16.5
Barðastrandar s.	85.4	14.6
Ísafjarðar s.	91.0	9.0
Stranda s.	91.8	8.2
Húnavatns. s.	75.1	24.9
Skagafjarðar s.	69.5	30.5
Eyjafjarðar s.	80.3	19.7
Þíngeyjar s.	92.9	7.1
Norður-Múla s.	91.6	8.4
Suður-Múla s.	91.0	9.0
Suður-umdæmið	70.7	29.3
Vestur-umdæmið	82.3	17.7
Norður- og Austur-umd. .	80.1	19.9
á öllu Íslandi	76.5	23.5.

Sè Vestmannaeyja sýsla og Reykjavíkur bær frá skilin, þá sýnir þetta, að af jafnmörgum hrossum voru á þessu ári hestar og hryssur, fjögra-vetra og eldri, flestir í Þíngeyjar sýslu og fæstir í Borgarfjarðar sýslu; en á hinn bóginn voru trippi veturgömul til þriggja vetra flest í Borgarfjarðar sýslu og fæst í Þíngeyjar sýslu.

Loks er eptir að jafna tölu hrossa á þessu ári saman við

tölu þeirra á eldri tímum. Sè þetta nú gjört, og tala hrossa á landinu í fardögum 1865 borin saman t. a. m. við tölu þeirra í fardögum 1853, þá gefur það að skilja, eptir því sem nú þegar hefir verið sagt, að tala þeirra mun hafa fækkað töluvert á þeim 12 árum, sem síðan eru liðin. Í fardögum 1853 var nefnilega tala hrossa á öllu Íslandi 40,485, en um sama leyti 1865 er tala þeirra ekki nema 35,544, og hafa þau því á þessu tímabili fækkað 4941 tals, eða að tiltölu 12.2 af hundraði. Mest hefir fækkunin að tiltölu verið í Vestur-umdæminu, nefnilega 17.1 af hundr., þá í Suður-umdæminu, eða 13.0 af hundr., - en minnst í Norður- og Austur-umdæminu, nefnilega ekki nema 8.9 af hundraði. Meiri er samt munurinn á þessu í sýslum landsins, því á þessu 12 ára tímabili hefir þó hrossum fjölgað í Reykjavíkur bæ 76 tals eða að tiltölu 39.2 af hundraði, en í öllum sýslum landsins hafa hross á þessu tímabili fækkað meir eða minna, nefnilega í:

	tals.	af hundr.
Skaptafells sýslu	473	15.5
Vestmannaeyja s.	2	4.1
Rángárvalla s.	624	11.8
Árness s.	648	13.5
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	267	14.2
Borgarfjarðar s.	325	14.7
Mýra- og Hnappadals s. . .	385	15.5
Snæfellsness s.	411	33.4
Dala s.	205	13.8
Barðastrandar s.	124	16.3
Ísafjarðar s.	130	14.4
Stranda s.	52	6.5
Húnavatns s.	361	7.8
Skagafjarðar s.	108	3.3
Eyjafjarðar s.	379	15.6
þíngeyjar s.	282	13.0
Norður-Múla s.	82	5.1
Suður-Múla s.	159	12.8.

þegar Vestmannaeyja sýsla er frá talin, þá hafa eptir þessu hross á þessum 12 árum að tiltölu fækkað lángmest í Snæfellsness sýslu (um 33.4 af hundraði, eða um rèttan þriðjúng), og þá í Barðastrandar sýslu (16.3 af hundraði, eða hèrumbil um sjöttúng); en minnst hefir fækkunin að tiltölu verið í Skagafjarðar sýslu (ekki nema 3.3 af hundr., eða hèrumbil 33 af 1000), og þá í Norður-Múla sýslu (5.1 af hundraði, eða tuttugasti hluti).

Einkum eru það úng hross, sem á þessu tímabili hafa fækkað töluvert á Íslandi, því hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri, hafa einúngis fækkað að tiltölu um 7.0 af hverju hundraði, en aptur á móti hafa trippi, veturgömul til þrèvetra, fækkað um 25.7 af hundraði, eða um rúman fjórða hluta.

Hèr að framan hefir nú verið sýnt, að tala nautgripa og hrossa hefir fækkað ekki svo lítið í landinu á þessu eina ári frá fardögum 1864 til sama tíma 1865, en sauðfènaður hefir þar á móti á sama ári fjölgað töluvert, og höfum vèr reynt að skýra þessi atriði svo vel sem oss var unnt. það er þá nú eptir að sýna, hvernig hin ýmsu hèruð í landinu sín á milli standa á þessu sama ári með tilliti til gripa og fènaðar, en þetta skal eins og að undanförnu sýna með þrennskonar aðferð, nefnilega með því, að bera gripatölu saman við fólkstölu, flatarmál hèraða og dýrleika á jörðum (smbr. III., bls. 230, 239, 242, 410—411, 661—664 og 783—86). þess skal getið, að í samanburði þessum er brúkuð fólkstala sú, sem eptir skýrslum presta um fædda og andaða á Íslandi telst að verið hafi við árslokin 1864, en flatarmálið er tekið einúngis á byggðu landi (smbr. I., bls. 106), og jarða dýrleikinn eptir hinni nýju jarðabók frá 1861.

Fyrst tökum vèr þá fólkstöluna til samanburðar, og kemur það þá fram, að í fardögum 1865 í hverri sýslu, í hverju umdæmi og á öllu landinu hafi komið á hverja 10 manns af fólkstölunni:

	nautgripir.	sauðfè.	hross.
Skaptafells sýslu	3.9	65.3	7.1
Vestmannaeyja s.	0.8	15.2	0.9
Rángárvalla s.	4.1	48.2	8.8
Árness s.	4.5	50.8	7.4
Gullbríngu- og Kjósar s. .	2.3	13.9	3.2
Reykjavíkur bæ	0.4	0.8	1.8
Borgarfjarðar s.	4.1	50.9	8.0
Mýra- og Hnappadals s. .	3.7	70.9	7.5
Snæfellsness s.	2.4	27.5	7.5
Dala s.	3.2	68.1	5.6
Barðastrandar s.	2.9	39.7	2.4
Ísafjarðar s.	2.0	27.4	1.6
Stranda s.	2.2	45.4	4.6
Húnavatns s.	3.0	98.3	8.1
Skagafjarðar s.	3.5	74.8	7.2
Eyjafjarðar s.	3.4	58.9	4.4
Þíngeyjar s.	1.8	64.8	3.3
Norður-Múla s.	2.2	88.0	3.7
Suður-Múla s.	2.6	82.8	3.2
Suður-umdæminu	3.5	40.8	6.3
Vestur-umdæminu	2.6	43.6	3.7
Norður- og Austur-umd. .	2.7	77.2	5.2
á öllu Íslandi	3.0	56.1	5.2.

Taki maður í annan stað flatarmálið, þá koma á þessu ári á hverja □ mílu af byggðu landi:

	nautgripir.	sauðfè.	hross.
Skaptafells sýslu	31	526	57
Vestmannaeyja s.	130	2567	157
Rángárvalla s.	47	557	101
Árness s.	42	478	69

	nautgripir.	sauðfè.	hross.
Gullbríngu- og Kjósar sýslu[1] .	51	305	81
Borgarfjarðar s.	54	668	105
Mýra- og Hnappadals s. . .	38	707	75
Snæfellsness s.	34	386	41
Dala s.	29	624	51
Barðastrandar s.	33	435	27
Ísafjarðar s.	27	374	22
Stranda s.	23	461	47
Húnavatns s.	30	980	87
Skagafjarðar s.	41	870	83
Eyjafjarðar s.	33	571	43
þíngeyjar s.	8	276	14
Norður-Múla s.	9	358	15
Suður-Múla s.	16	516	20
Suður-umdæminu	42	509	79
Vestur-umdæminu	31	500	43
Norður- og Austur-umd. .	17	494	33
á öllu Íslandi	27	499	47.

Sè loks jarðadýrleikinn tekinn til samanburðar, þá koma á þessu ári á hver 100 jarðarhundruð:

	nautgripir.	sauðfè.	hross.
Skaptafells sýslu	46	773	84
Vestmannaeyja s.	10	198	12
Rángárvalla s.	29	343	62
Árness s.	29	333	48
Gullbríngu- og Kjósar s. .	24	138	36
Borgarfjarðar s.	26	321	50
Mýra- og Hnappadals s. . .	25	463	49

[1]) Hèr er Reykjavíkur bær talinn með Gullbríngu- og Kjósar sýslu; og sama er einnig gjört í næsta yfirliti hèr á eptir.

	nautgripir.	sauðfé.	hross.
Snæfellsness sýslu	21	236	25
Dala s.	18	422	35
Barðastrandar s.	20	269	17
Ísafjarðar s.	24	346	20
Stranda s.	23	475	48
Húnavatns s.	20	666	59
Skagafjarðar s.	20	431	41
Eyjafjarðar s.	20	345	26
þíngeyjar s.	15	522	27
Norður-Múla s.	22	865	37
Suður-Múla s.	23	734	28
Suður-umdæminu	29	344	53
Vestur-umdæminu	22	362	31
Norður- og Austur-umd. . .	20	554	37
á öllu Íslandi	23	440	41.

Skoði maður þessi þrjú yfirlit nokkuð nákvæmar, og sleppi maður þarhjá Vestmannaeyja sýslu í þeim öllum og Reykjavíkur bæ í hinu fyrsta þeirra, þá sýnir það sig, að þegar fólkstalan er tekin til samanburðar, þá hefir nautpeníngur, á ári því, sem hèr ræðir um, verið flestur í Árness sýslu og þá í Rángárvalla og Borgarfjarðar sýslum (og sama átti sèr stað í fardögum 1864), en fæstur í þíngeyjar sýslu (eins og árið 1864), og þá í Ísafjarðar sýslu; sauðfènaðar hefir verið flestur í Húnavatns sýslu og þá í Norður-Múla sýslu (1864 átti það gagnstæða sèr stað), en fæstur í Gullbríngu og Kjósar sýslu (eins og árið 1864) og þá í Snæfellsness og Ísafjarðar sýslum; en hross hafa verið flest í Rángárvalla sýslu og þá í Húnavatns sýslu (eins og árið 1864), en fæst í Ísafjarðar sýslu og þá í Barðastrandar sýslu (eins og árið 1864). Aptur á hinn bóginn hefir, sè flatarmálið tekið til samanburðar, nautpeníngur verið flestur í Borgarfjarðar sýslu og þá í Gullbríngu- og Kjósar sýslu (og sama var 1864), en fæstur í þíngeyjar sýslu

og þá í Norður-Múla sýslu (eins og árið 1864); sauðfè hefir eins og næst undanfarið ár verið flest í Húnavatns sýslu og þá í Skagafjarðar sýslu, en fæst hefir það verið í þíngeyjar sýslu og þá í Gullbríngu- og Kjósar sýslu (1864 átti það gagnstæða sèr stað); en hross hafa verið flest í Borgarfjarðar sýslu (1864 einnig í Rángárvalla sýslu), og þá í Rángárvalla sýslu (1864 í Húnavatns sýslu), en fæst í þíngeyjar sýslu og þá í Norður-Múla sýslu (og sama var 1864). Sè loks jarðadýrleikinn hafður til samanburðar, þá hefir nautpeníngur á þessu ári, eins og næst undanfarið ár, verið flestur í Skaptafells sýslu og þá í Rángárvalla og Árness sýslum, en fæstur í þíngeyjar sýslu og í Dala sýslu (árið 1864 í Barðastrandar og Húnavatns sýslum); sauðfè hefir einnig eins og árið 1864 verið flest í Norður-Múla sýslu og þá í Skaptafells sýslu, en fæst í Gullbríngu- og Kjósar sýslu og þá í Snæfellsness sýslu (árið 1864 í Barðastrandar sýslu); en hross hafa einnig öldúngis eins og næst undanfarið ár verið flest í Skaptafells sýslu og þá í Rángárvalla sýslu, en fæst í Barðastrandar sýslu og þá í Ísafjarðar sýslu.

Áður vèr skiljum við þessi atriði um gripi og fènað, er eptir að sýna hlutfall það, sem í fardögum 1865 var milli tölu nautpeníngs, sauðfènaðar og hrossa í hèruðum landsins. það kemur þá fram, að móti hverjum 10 nautkindum komu í:

	sauðfjár.	hross.
Skaptafells sýslu	169	18
Vestmannaeyja s.	197	12
Rángárvalla s.	119	22
Árness s.	113	16
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	60	14
Reykjavíkur bæ	23	50
Borgarfjarðar s.	122	19
Mýra- og Hnappadals s. . . .	188	20
Snæfellsness s.	115	12
Dala s.	215	18
Barðastrandar s.	132	8
Ísafjarðar s.	140	8

	sauðfjár.	hross.
Stranda sýslu	202	20
Húnavatns s.	326	29
Skagafjarðar s.	215	21
Eyjafjarðar s.	174	13
þíngeyjar s.	351	18
Norður-Múla s.	378	17
Suður-Múla s.	319	12
Suður-umdæminu	118	18
Vestur-umdæminu	163	14
Norður- og Austur-umd. . . .	282	19
á öllu Íslandi	188	17.

Eptir þessu lætur það sig í ljósi, að tala sauðfjárins í samanburði við nautpeníng, að Vestmannaeyja sýslu og Reykjavíkur bæ fráskildum, hefir í fardögum 1865, eins og næst undanfarið ár, verið lángmest í Norður-Múla sýslu og þá í þíngeyjar sýslu, en lángminnst í Gullbríngu- og Kjósar sýslu og þá í Árness sýslu. Aptur á hinn bóginn hafa hross í samanburði við nautpeníng, þegar Vestmannaeyja sýsla og Reykjavíkur bær heldur ekki eru talin með, á þessu ári eins og næst undanfarið ár verið lángflest í Húnavatns sýslu og þá í Rángárvalla sýslu, en fæst í Barðastrandar og Ísafjarðar sýslum og þá í Snæfellsness og Suður-Múla sýslum. Í Reykjavíkur bæ einum á það hlutfall sèr stað, að hross eru fleiri í samanburði við nautpeníng en sauðfènaður.

V. SKIP OG BÁTAR.

Sjáfarútvegur Íslendínga, sem er atvinnuvegur svo margra landsmanna, jókst nokkuð árið 1864 (smbr. III., bls. 788 og 789), en á þessu ári, sem hèr ræðir um, hefir hann aptur á móti farið töluvert hnignandi. Í fardögum 1864 voru nefnilega alls talin 3523 skip og bátar á öllu landinu, en um sama leyti 1865 eru þau alls

ekki talin nema 3332, og hefir því tala þeirra mínkað um 191 (árið 1863 mínkaði tala þeirra um 108, en árið 1864 fjölguðu þau aptur um 59), það er að skilja: þiljuskip hafa fækkað um 10 tals, 12-, 10- og 8-æríngar hafa fjölgað um 11, en 6 og 4 manna för hafa fækkað um 21 og minni bátar og byttur um 171. Þannig hafa minni bátar á þessu ári fækkað lángmest að tölunni til, en að tiltölu hafa þiljuskip fækkað mest, nefnilega um 16.1 af hundraði (árið 1863 fækkuðu þau þó ekki nema um 11.1 af hundraði), og hefir fækkun þeirra átt sèr stað í öllum umdæmum landsins, en þó mest að tiltölu í Suður-umdæminu.

Beri maður tölu skipa og báta á landinu á þessu ári saman við tölu þeirra á eldri tímum, t. a. m. árið 1853, þá hefir hún þó fækkað nokkuð á þessu 12 ára tímabili, því í fardögum 1853 voru talin alls á Íslandi 3506 skip og bátar, en í fardögum 1865 er tala þeirra ekki nema 3332, og hafa þau því á þessu tímabili fækkað um 174 tals, eða að tiltölu 5.0 af hundraði. Nokkur munur er samt á þessu, sè borið saman hinar ýmsu tegundir skipa og báta á þessum árum, því þá verður þó ofaná, að fjölgað hafa:

	tals.	af hundr.
þiljuskip	27	108.0;
en aptur hafa fækkað:		
12-, 10- og 8-æríngar . .	6	2.4
6 og 4 mannaför	80	6.4
minni bátar og byttur . . .	115	5.8,

og hefir þá eptir þessu fækkunin á þessu tímabili verið mest að tiltölu á 6 og 4 manna-förum.

VI. KÁLGARÐAR.

Samkvæmt skýrslunum hefir þessi búskapargrein á ári því, sem hèr ræðir um, tekið nokkrum framförum. Í fardögum 1864 voru nefnilega taldir 5303 kálgarðar á öllu Íslandi og stærð þeirra 298965 □ faðmar, en um sama leyti 1865 er tala þeirra sögð

5342 og stærðin 309232 □ faðmar, og ætti því á þessu eina ári tala þeirra að hafa fjölgað um 39, en stærðin aukizt um 10267 □ faðma. Viðaukinn hefir samt, eins og seinna mun sýnt verða, einúngis átt sèr stað í Suður-umdæminu, þar sem á hinn bóginn bæði tala og stærð kálgarða hefir farið mínkandi í báðum hinum umdæmum landsins.

Vèr höfum áður í ritum þessum (smbr. einkum III., bls. 789—791) vakið máls á því, að svo lítur út sem búnaðarskýrslur sýslumanna á Íslandi, hvað kálgarðarækt í landinu snertir, sè miður nákvæmlega úr garði gjörðar en vera skyldi, og höfum vèr fyrir þessari ætlun vorri fært nokkrar ástæður. Það lítur samt ekki út til þess, að þetta hafi lagazt, því öll þau hin sömu missmíði, sem áður hafa verið talin í þessu efni, finnast enn á þessu ári í skýrslunum um þessa búskapargrein. Þannig er á þessu ári ekki talinn nokkur kálgarður í 42 hreppum á landinu, nefnilega í 3 hreppum í Suður-umdæminu, í 10 hreppum í Vestur-umdæminu og í 29 hreppum í Norður- og Austur-umdæminu; sömuleiðis er í sumum hreppum að vísu sagt frá tölu kálgarða, en þó sleppt að skýra frá stærð þeirra, og átti þetta sèr stað á þessu ári um 686 kálgarða, og voru þar af 642 í Suður-umdæminu, 18 í Vestur-umdæminu og 26 í Norður- og Austur-umdæminu; loks eru einstöku hreppar, hvar að sönnu bæði er skýrt frá tölu kálgarða og stærð þeirra, en þar sem stærðin í samanburði við tölu þeirra er talin svo lítil, að hver kálgarður ekki verður nema hèrumbil 2 □ faðmar að flatarmáli, og gegnir slíkt allri furðu. Þetta sem nú hefir verið sagt lætur sig ennþá betur í ljósi, þegar menn bera ástand þessarar búskapargreinar í fardögum 1865 saman við það sem var í næstu fardögum á undan, því þá sýnir sig hin mesta ósamkvæmni, ekki einúngis í hreppum landsins heldur einnig í heilum hèruðum. Vèr viljum því hèr skýra frá, hve mikið kálgarðar á þessu eina ári frá fardögum 1864 til fardaga 1865 hafi aukizt eða mínkað bæði að tölu og að flatarmáli í hverri sýslu og í hverju umdæmi á Íslandi, og er merkið + sett fyrir framan þegar aukizt hefir, en merkið ÷ þar sem hefir mínkað; kálgarðar hafa þá aukizt eða mínkað á þessa leið:

	að tölu um.	að stærð um □ faðma.
Skaptafells sýslu	+ 25	+ 1946
Vestmannaeyja s. . . .	+ 1	÷ 173
Rángárvalla s.	+ 179	+ 10462
Árness s.	÷ 12	÷ 2267
Gullbríngu- og Kjósar s. .	+ 1	+ 9897
Reykjavíkur bæ	+ 6	»
Borgarfjarðar s.	÷ 15	÷ 698
Mýra- og Hnappadals s. .	÷ 15	+ 1236
Snæfellsness s.	÷ 83	÷ 3672
Dala s.	+ 2	÷ 406
Barðastrandar s.	+ 21	÷ 1192
Ísafjarðar s.	÷ 3	÷ 606
Stranda s.	+ 3	+ 198
Húnavatns s.	÷ 21	÷ 1109
Skagafjarðar s.	÷ 22	+ 647
Eyjafjarðar s.	÷ 12	÷ 1764
Þíngeyjar s.	÷ 4	+ 138
Norður-Múla s.	÷ 13	÷ 745
Suður-Múla s.	+ 1	÷ 331
Suður-umdæminu . . .	+ 185	+ 19167
Vestur-umdæminu . . .	÷ 75	÷ 4442
Norður- og Austur-umd. .	÷ 71	÷ 4458.

Yfirlit þetta sýnir, eins og áður hefir verið á vikið, að eitthvað muni vera miður rètt í skýrslum sýslumanna í þessu efni, og látum vèr oss hèr nægja að leiða athygli manna t. a. m. að því, að í Mýra- og Hnappadals sýslu og í Þíngeyjar sýslu hefir á þessu ári tala kálgarða fækkað undireins og stærð þeirra þó hefir aukizt; í Vestmannaeyja, Dala, Barðastrandar og Suður-Múla sýslum aptur á móti hefir tala kálgarða fjölgað, en stærð þeirra þarhjá mínkað; í Rángárvalla sýslu hefir fjölgun þeirra verið geysi mikil í samanburði við aðrar sýslur, bæði að tölunni og stærðinni til, og loks hafa kálgarðar í Gullbríngu- og Kjósar sýslu

einúngis fjölgað tals um 1, en stærð þeirra þó aukizt mjög mikið, eða um 9897 □ faðma.

Vèr látum svo út talað um þetta, en skulum loks bera saman árin 1853 og 1865, og kemur það þá fram, að á þessu 12 ára tímabili hefir tala kálgarða á öllu landinu fækkað tals um 240, eða að tiltölu um 4.3 af hundraði. Á þessu tímabili hefir þó tala kálgarða fjölgað töluvert í Suður-umdæminu, nefnilega tals 641 eða að tiltölu 20.4 af hundraði (hèrumbil um fimta hluta), en aptur á hinn bóginn hafa þeir fækkað nokkuð í Vestur-umdæminu nefnilega um 219 tals eða að tiltölu 15.6 af hundr., en þó einkum í Norður- og Austur-umdæminu, hvar tala þeirra hefir fækkað um 662 tals eða 63.9 af hundraði að tiltölu.

VII. JARÐABÆTUR.

Það gefur að skilja, að það, sem í skýrslunum er talið í þessari aðalgrein, eptir eðli sínu einúngis hlýtur að vera talið eptir því, hvað að því hefir verið gjört á því ári sem skýrslurnar ná yfir. Eins og fyrr hefir verið gjört, látum vèr oss því nægja, einúngis að skýra frá hvernig þetta hafi verið talið á öllu landinu í fardögum 1865 og svo árið næst á undan, og er það á þessa leið:

	árið 1864.	árið 1865.
Skurðir til vatnsveitínga, faðmar .	17957	16824
Þúfnaslèttun, □ faðmar	25647	33505
Túngarðar hlaðnir, faðmar . . .	7259	7927
Færikvíar, tals	1078	1177
Nýtt mótak, tals	538	564.

Skýr

um búnaðar-ástand í hverjum hrepp, hverri sýslu og

Suður-umdæmið.	Nautpeníngur.				
	Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en vetur gömul.	Vetur-gamall.	Samtals	
				1865.	1864.
Skaptafells sýsla.					
Bæjar hreppur	58	6	8	72	67
Bjarnaness	160	4	23	187	204
Borgarhafnar	86	1	8	95	84
Hofs	82	10	23	115	118
Kleifa	225	16	45	286	316
Leiðvallar	240	12	27	279	296
Dyrhóla	306	9	52	367	388
samtals	1157	58	186	1401	1473
Vestmannaeyja sýsla.	38	1	•	39	42
Rángárvalla sýsla.					
Holtamanna hreppur	504	2	18	524	594
Landmanna	126	1	9	136	143
Rángárvalla	207	2	23	232	264
Hvolhreppur	144	7	19	170	180
Fljótshlíðar	242	6	26	274	303
Vesturlandeyja	191	6	38	235	262
Austurlandeyja	149	2	6	157	185
Eyjafjalla	376	7	45	428	466
samtals	1939	33	184	2156	2397
Árness sýsla.					
Villíngaholts hreppur	183	7	23	213	227
Hraungerðis	197	2	21	220	226
Sandvíkur	144	•	26	170	184
Gaulverjabæjar	210	14	24	248	284
Stokkseyrar	172	10	17	199	228
Selvogs	30	•	1	31	31
Ölfus	283	3	20	306	317

sla

hverju umdæmi á Íslandi, í fardögum 1865.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Gemlíngar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1865.	1864.
650	165	304	541	1660	1750
854	220	568	683	2325	2564
346	36	198	261	841	958
735	119	353	470	1677	1769
2692	617	1567	1896	6772	6492
2245	592	971	1645	5453	5096
2225	3	704	2031	4963	4836
9747	1752	4665	7527	23691	23465
258	178	111	223	770	954
2240	639	500	2089	5468	5196
1054	65	349	1223	2691	2592
1768	•	623	1755	4146	4337
714	258	149	574	1695	1745
1424	164	349	1111	3048	3135
993	169	182	776	2120	2076
935	239	321	710	2205	2208
2044	293	404	1499	4240	4078
11172	1827	2877	9737	25613	25367
589	•	105	767	1461	1423
764	•	140	742	1646	1487
380	34	20	402	836	848
551	•	43	630	1224	1089
523	136	52	427	1138	1162
290	49	111	307	757	646
910	18	355	1061	2344	2312

Fram-

	Nautpeníngur.				
Árness sýsla (framh.).	Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en veturgömul.	Veturgamall.	Samtals. 1865.	Samtals. 1864.
Þingvalla hreppur.	77	2	14	93	95
Grímsness	265	1	10	276	278
Biskupstúngna	233	6	19	258	250
Hrunamanna.	208	2	25	235	230
Gnúpverja.	98	»	11	109	116
Skeiða	157	2	12	171	180
samtals . . .	2257	49	223	2529	2646
Gullbríngu- og Kjósar s.					
Grindavíkur hreppur . . .	60	3	»	63	72
Hafna	25	3	3	31	24
Rosmhvalaness.	122	4	8	134	138
Vatnsleysustrandar	91	3	5	99	92
Álptaness	155	1	9	165	159
Seltjarnarness	82	3	15	100	104
Mosfellssveit.	126	3	18	147	147
Kjalarness.	155	3	32	190	194
Kjósar	204	»	47	251	261
samtals . . .	1020	23	137	1180	1191
Reykjavíkur bær . . .	54	»	»	54	55
Borgarfjarðar sýsla.					
Akraness hreppur.	107	5	13	125	135
Skilmanna.	61	5	9	75	77
Strandar	103	9	11	123	133
Leirár og Mela.	110	6	9	125	131
Andakíls	154	7	26	187	190
Skorradals.	72	»	12	84	93
Lundareykjadals	80	2	11	93	88
Hálsa.	42	»	8	50	52
Reykholtsdals	98	4	7	109	107
samtals . . .	827	38	106	971	1006
í Suður-umdæminu	7292	202	836	8330	8810

hald.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Gemlíngar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1865.	1864.
976	141	284	769	2170	2000
2456	175	784	1960	5375	4927
2117	402	525	1882	4926	4323
1630	228	429	1400	3687	3113
664	•	116	779	1559	1458
607	205	188	577	1577	1659
12457	1388	3152	11703	28700	26447
94	10	36	114	254	371
117	15	93	117	342	312
251	87	68	287	693	525
303	45	17	251	616	308
202	60	17	189	468	445
298	10	4	320	632	335
496	•	39	512	1047	1022
413	61	•	427	901	579
1035	33	38	961	2067	1785
3209	321	312	3178	7020	5682
67	13	•	42	122	101
273	91	7	294	665	632
252	61	15	228	556	484
768	147	31	551	1497	1347
641	229	123	558	1551	1452
898	136	208	677	1919	1682
599	196	38	521	1354	1246
572	155	51	521	1299	1098
479	80	53	385	997	887
992	132	305	755	2184	1985
5474	1227	831	4490	12022	10813
42384	6706	11948	36900	97938	92829

Fram-

Vestur-umdæmið. Mýra- og Hnappadals s.	Nautpeníngur. Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en veturgömul.	Veturgamall.	Samtals. 1865.	1864.
Hvítársíðu hreppur	71	»	11	82	72
Þverárhlíðar	57	1	6	64	63
Norðurárdals	72	2	3	77	72
Stafholtstúngna	128	2	18	148	146
Borgar	138	9	16	163	166
Álptaness	111	2	12	125	131
Hraun hreppur	116	7	26	149	153
Kolbeinstaða	94	4	15	113	114
Eyja	50	»	2	52	52
Miklaholts	75	1	6	82	84
samtals . . .	912	28	115	1055	1053
Snæfellsness sýsla.					
Skógarstrandar hreppur . .	93	4	17	114	114
Helgafellssveit	137	5	16	158	154
Eyrarsveit	99	3	9	111	130
Nes hreppur innri	52	2	2	56	66
Nes hreppur ytri	37	1	5	43	43
Breiðuvíkur	71	2	5	78	91
Staðarsveit	105	4	6	115	122
samtals . . .	594	21	60	675	720
Dala sýsla.					
Saurbæjar hreppur	79	8	10	97	94
Haukadals	57	2	»	59	63
Hörðudals	73	1	3	77	77
Miðdala	121	1	10	132	134
Laxárdals	72	1	3	76	79
Hvamms	62	4	8	74	78
Fellstrandar	59	6	8	73	71
Skarðstrandar	98	20	19	137	151
samtals . . .	621	43	61	725	747

hald.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Geml-íngar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1865.	1864.
776	110	233	532	1651	1428
609	99	175	426	1309	1105
914	97	76	547	1634	1321
1241	97	482	1016	2836	2330
1446	185	427	1113	3171	2549
1163	166	269	868	2466	2084
1181	188	249	774	2392	2084
958	270	129	694	2051	1866
468	121	46	239	874	758
718	133	88	480	1419	1184
9474	1466	2174	6689	19803	16709
867	172	139	571	1749	1481
930	194	156	721	2001	1946
551	111	63	234	959	1014
354	44	12	129	539	557
336	16	15	144	511	443
390	65	38	220	713	684
686	187	115	271	1259	1264
4114	789	538	2290	7731	7389
1059	163	220	609	2051	2053
645	106	55	367	1173	999
671	159	63	377	1270	1103
1223	126	340	775	2464	2125
1204	254	326	988	2772	2192
815	190	71	520	1596	1392
876	149	168	509	1702	1437
978	256	429	901	2564	2737
7471	1403	1672	5046	15592	14038

Fram-

Barðastrandar sýsla.	Nautpeníngur. Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en veturgömul.	Veturgamall.	Samtals. 1865.	Samtals. 1864.
Geiradals hreppur	32	1	»	33	34
Reykhóla	71	3	22	96	82
Gufudals	46	9	9	64	52
Múla	46	6	10	62	56
Flateyjar	68	7	5	80	73
Barðastrandar	87	7	1	95	97
Rauðasands	118	3	29	150	128
Tálknafjarðar	71	3	6	80	89
Dala	71	1	5	77	77
Suðurfjarða	44	5	3	52	51
samtals	654	45	90	789	739
Ísafjarðar sýsla.					
Auðkúlu hreppur	59	3	12	74	67
Þíngeyrar	55	13	4	72	87
Mýra	131	2	16	149	148
Mosvalla	114	5	3	122	125
Suðureyrar	31	1	3	35	35
Hóls	38	2	9	49	44
Eyrar	64	1	3	68	69
Súðavíkur	55	6	1	62	70
Ögur	52	4	3	59	63
Reykjarfjarðar	53	1	1	55	66
Nauteyrar	53	5	11	69	68
Snæfjalla	28	3	9	40	35
Grunnavíkur	32	1	3	36	39
Sléttu	41	6	1	48	42
samtals	806	53	79	938	958
Stranda sýsla.					
Bæjar hreppur	60	3	11	74	70
Broddaness	58	1	7	66	64

hald.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Gemlíngar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1865.	1864.
356	65	77	236	734	606
928	75	72	610	1685	1342
651	86	57	502	1296	1013
374	65	20	278	737	643
357	72	6	584	1019	877
636	69	64	484	1253	1016
729	100	222	537	1588	1421
299	52	48	231	630	522
338	66	102	260	766	644
347	6	110	271	734	566
5015	656	778	3993	10442	8650
338	12	102	261	713	668
438	5	84	211	738	745
715	37	268	491	1511	1300
777	27	77	440	1321	1196
286	3	27	239	555	444
333	16	5	148	502	401
512	58	14	333	917	637
514	43	77	388	1022	902
491	22	80	405	998	852
809	87	226	654	1776	1615
807	44	118	666	1635	1591
317	30	10	263	620	566
221	13	7	107	348	401
267	9	»	171	447	384
6825	406	1095	4777	13103	11702
1169	97	48	520	1834	1490
757	62	25	303	1147	994

Fram-

	Nautpeníngur.				
	Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en veturgömul.	Veturgamall.	Samtals.	
Stranda s. (framh.).				1865.	1864.
Kirkjubóls hreppur	40	2	10	52	47
Hrófbergs	44	3	12	59	52
Kaldrananess.	50	2	3	55	48
Árness	50	4	5	50	59
samtals . . .	302	15	48	365	340
í Vestur-umdæminu. . . .	3889	205	453	4547	4557
Norður- og Austur-umdæmið.					
Húnavatns sýsla.					
Vindhælis hreppur	148	12	17	177	177
Engihlíðar.	85	6	11	102	100
Bólstaðarhlíðar.	146	14	18	178	170
Svínavatns.	103	5	17	125	116
Torfalækjar	59	2	12	73	66
Sveinstaða.	87	14	13	114	108
Áss.	97	8	18	123	117
Þorkelshóls	94	5	20	119	99
Þverár	96	3	8	107	112
Kirkjuhvamms	97	5	14	116	102
Torfastaða.	154	6	22	182	171
Staðar	49	1	5	55	55
samtals . . .	1215	81	175	1471	1393
Skagafjarðar sýsla.					
Holts hreppur	208	4	21	233	229
Fells	50	»	1	51	54
Hofs	139	5	19	163	147
Hóla	104	5	10	119	112
Viðvíkur.	66	1	11	78	76
Akra	207	23	19	249	251
Lýtingstaða	180	12	14	206	203

hald.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Gemlíngar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1865.	1864.
600	2	14	294	910	822
658	37	13	350	1058	873
676	89	91	459	1315	1122
532	78	147	359	1116	953
4392	365	338	2285	7380	6254
37291	5085	6595	25080	74051	64742
2092	472	506	1571	4641	3969
1197	172	397	739	2505	2183
2467	229	742	1701	5139	3971
2099	247	1665	1615	5626	5235
1102	323	886	1037	3348	2790
1684	49	987	1260	3980	3527
1576	143	747	1135	3601	3438
1893	355	849	1382	4479	3949
1810	268	495	1144	3717	3235
1480	370	231	890	2971	2413
2685	511	910	2027	6133	5001
980	156	189	545	1870	1443
21065	3295	8604	15046	48010	41154
1555	86	267	667	2575	2314
491	33	105	239	868	775
1169	147	246	613	2175	1846
1282	70	770	847	2969	2428
812	59	587	544	2002	1966
2372	307	1245	1430	5264	4717
2635	390	1166	1629	5820	5063

Fram-

	Nautpeníngur.				
	Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en veturgömul.	Veturgamall.	Samtals. 1865.	Samtals. 1864.
Skagafjarðar s. (framh.).					
Seilu hreppur	113	4	6	123	133
Staðar	90	5	8	103	107
Sauðár	71	6	6	83	84
Skefilstaða	57	3	7	67	65
Rípur.	57	2	7	66	66
samtals . . .	1342	70	129	1541	1527
Eyjafjarðar sýsla.					
Aungulstaða hreppur . . .	137	11	11	159	173
Saurbæjar	242	4	26	272	277
Hrafnagils.	174	5	16	195	186
Glæsibæjar	134	11	10	155	155
Skriðu	168	15	9	192	196
Arnarness	154	4	17	175	173
Vallna	251	17	30	298	292
Þóroddstaða	74	2	7	83	77
Hvanneyrar	41	2	2	45	45
Grímseyjar	»	»	»	»	»
samtals . . .	1375	71	128	1574	1574
Þíngeyjar sýsla.					
Sauðaness hreppur	37	3	3	43	43
Svalbarðs	35	5	4	44	47
Presthóla	39	3	4	46	48
Skinnastaða	39	6	6	51	47
Kelduness	42	2	6	50	58
Húsavíkur.	70	1	8	79	72
Skútustaða	69	5	8	82	87
Helgastaða	181	3	30	214	195
Ljósavatns.	119	6	16	141	143
Háls	114	3	19	136	134

hald.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Gemlíngar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1865.	1864.
1397	179	838	868	3282	3024
1050	105	374	888	2417	2219
909	102	260	706	1977	1638
858	182	251	604	1895	1459
733	48	420	628	1829	1758
15263	1708	6592	9573	33073	29207
1509	196	364	982	3051	2821
3268	197	610	1272	5347	5192
1499	125	540	765	2929	2592
1644	136	496	865	3141	2681
2099	200	887	1149	4335	3895
1712	95	412	950	3169	2803
2199	75	441	1052	3767	3311
423	40	18	217	698	540
433	43	65	225	766	676
148	»	15	56	219	218
14934	1107	3848	7533	27422	24729
1222	162	904	879	3167	2891
1107	284	646	717	2754	2710
709	291	290	445	1735	1448
1299	133	542	929	2903	2440
1026	93	200	595	1914	1605
1016	163	407	607	2193	1853
1376	187	556	935	3054	2958
2524	437	834	1517	5312	4985
2590	245	790	1795	5420	5330
2309	153	840	1194	4496	3919

Fram-

	Nautpeníngur.				
	Kýr og kelfdar kvígur.	Griðungar og geldneyti, eldri en vetur-gömul.	Vetur-gamall.	Samtals. 1865.	Samtals. 1864.
Þíngeyjar s. (framh.).					
Grýtubakka hreppur. . . .	104	3	3	110	109
Svalbarðstrandar	46	1	4	51	49
samtals . . .	895	41	111	1047	1032
Norðurmúla sýsla.					
Fljótsdals hreppur	85	8	»	93	102
Fellna	68	6	9	83	82
Túngu	73	11	7	91	108
Jökulsdals og Hlíðar . . .	74	40	13	127	136
Vopnafjarðar.	126	39	13	178	196
Skeggjastaða.	33	1	3	37	33
Hjaltastaðar.	74	21	13	108	113
Borgarfjarðar	53	36	12	101	103
Loðmundarfjarðar.	26	3	5	34	45
Seyðisfjarðar.	38	7	3	48	54
samtals . . .	650	172	78	900	972
Suðurmúla sýsla.					
Geithellna hreppur	76	4	6	86	99
Beruness	63	1	6	70	71
Breiðdals	110	8	20	138	143
Fáskrúðsfjarðar.	69	5	12	86	85
Reyðarfjarðar	80	31	14	125	123
Norðfjarðar	64	12	12	88	98
Mjóafjarðar	32	3	1	36	41
Eyða.	62	8	11	81	100
Vallna	96	11	6	113	134
Skriðdals	49	8	10	67	67
samtals . . .	701	91	98	890	961
í Norður- og Austur-umd. .	6178	526	719	7423	7459
á öllu Íslandi	17359	933	2008	20300	20826

hald.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Gemlíngar.	Samtals.	
með lömbum	geldar			1865.	1864.
1386	109	385	649	2529	2283
626	78	211	334	1249	1123
17190	2335	6605	10596	36726	33545
1924	591	1396	1724	5635	5368
1133	486	839	1095	3553	3568
1483	246	737	1217	3683	3742
2518	552	1296	2133	6499	6916
2719	346	1576	2151	6792	6827
775	172	333	468	1748	1568
1406	340	842	1082	3670	3530
906	258	447	631	2242	2094
389	63	142	267	861	871
441	144	379	342	1306	1346
13694	3198	7987	11110	35989	35830
920	188	507	703	2318	2023
582	220	401	610	1813	1660
1819	306	1301	1512	4938	4620
984	228	687	833	2732	2366
1274	218	1161	1032	3685	3548
861	104	561	570	2096	2203
508	17	355	344	1224	1221
864	417	586	792	2659	2810
1541	495	1163	1338	4537	4640
861	249	510	747	2367	2197
10214	2442	7232	8481	28369	27288
92360	14085	40805	62339	209589	191753
172035	25876	59348	124319	381578	349324

Fram-

Suður-umdæmið.	Geitfé, veturgamalt og eldra.	Hross. Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Hross. Trippi, veturgömul til þrévetra.	Hross. Samtals.	Skip og bátar. Þiljuskip.	Skip og bátar. 12-, 10- og 8-æringar.	Skip og bátar. 6 og 4 mannaför.	Skip og bátar. Minni bátar og byttur.
Skaptafells sýsla.								
Bæjar hreppur	»	96	16	112	»	1	3	»
Bjarnaness	»	232	41	273	»	»	8	6
Borgarhafnar	»	89	16	105	»	1	»	»
Hofs	»	161	39	200	»	»	»	»
Kleifa	»	498	173	671	»	»	4	»
Leiðvallar	»	457	158	615	»	1	2	»
Dyrhóla	»	466	135	601	»	6	6	»
samtals	»	1999	578	2577	»	9	23	6
Vestmannaeyja sýsla.	»	42	5	47	1	7	11	17
Rángárvalla sýsla.								
Holtamanna hreppur	»	842	362	1204	»	»	»	3
Landmanna	»	278	105	383	»	»	»	»
Rángárvalla	»	406	216	622	»	»	»	»
Hvolhreppur	»	220	121	341	»	»	1	»
Fljótshlíðar	»	303	161	464	»	»	1	»
Vesturlandeyja	»	294	173	467	»	»	6	6
Austurlandeyja	»	254	191	445	»	»	3	7
Eyjafjalla	»	480	257	737	»	4	7	»
samtals	»	3077	1586	4663	»	4	18	16
Árness sýsla.								
Villingaholts hreppur	»	223	107	330	»	1	3	»
Hraungerðis	»	234	87	321	»	»	»	»
Sandvíkur	»	145	73	218	»	1	»	»
Gaulverjabæjar	»	207	91	298	»	2	4	»
Stokkseyrar	»	238	84	322	»	12	3	34
Selvogs	»	64	12	76	»	15	»	7
Ölfus	»	301	32	333	»	4	»	»
Þingvalla	»	126	30	156	»	»	»	»
Grímsness	»	356	82	438	»	»	»	»

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitinga, faðmar.	Þúfnasléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
»	»	»	»	»	»	»
57	922	»	»	»	»	»
36	360	»	»	»	»	»
34	1290	»	»	»	13	»
92	5965	40	»	»	20	1
120	16579	»	»	200	15	»
162	10369	»	700	250	40	»
501	35485	40	700	450	88	1
89	4139	»	378	58	»	»
148	12266	»	»	»	»	»
83	6391	»	»	250	45	»
139	9497	»	»	»	32	»
87	6957	300	356	50	23	»
139	10628	»	»	570	28	48
112	»	»	»	»	»	»
102	»	»	»	»	»	»
235	252	700	»	200	37	1
1045	45991	1000	356	1070	165	49
71	10145	»	»	»	7	»
87	9404	»	3309	40	»	»
49	4020	»	»	»	»	»
83	5597	»	»	»	»	»
105	9512	»	»	»	»	»
28	3570	»	»	»	2	»
82	5510	»	»	»	»	»
43	3322	»	620	10	20	»
117	10592	»	1080	190	29	39

Fram-

Árness sýsla (framh.).	Geitfé, vetur-gamalt og eldra.	Hross. Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Trippi, veturgömul til þrévetra.	Samtals.	Skip og bátar. Þiljuskip.	12-, 10- og 8-æringar.	6 og 4 mannaför.	Minni bátar og byttur.
Biskupstúngna hreppur . .	»	391	146	537	»	»	»	11
Hrunamanna.	»	396	163	559	»	»	»	»
Gnúpverja.	»	176	92	268	»	»	»	1
Skeiða	»	220	85	305	»	»	»	1
samtals . . .	»	3077	1084	4161	»	35	10	54
Gullbríngu- og Kjósar s.								
Grindavíkur hreppur . . .	»	85	28	113	»	15	»	17
Hafna	»	50	4	54	»	13	11	16
Rosmhvalaness.	»	139	11	150	1	22	42	108
Vatnsleysustrandar	»	129	18	147	2	7	57	172
Álptaness	»	160	55	215	1	»	33	79
Seltjarnarness	»	91	34	125	»	9	26	32
Mosfellssveit.	»	153	45	198	»	»	»	»
Kjalarness.	»	149	85	234	»	3	4	26
Kjósar	»	231	137	368	»	»	»	8
samtals . . .	»	1187	417	1604	4	69	173	458
Reykjavíkur bær . . .	»	197	73	270	»	7	32	125
Borgarfjarðar sýsla.								
Akraness hreppur.	»	106	129	235	»	2	26	91
Skilmanna.	»	72	32	104	»	»	»	2
Strandar	»	120	70	190	»	»	»	»
Leirár og Mela.	»	156	68	224	»	»	2	9
Andakíls	»	195	93	288	»	2	»	1
Skorradals.	»	119	70	189	»	»	»	»
Lundareykjadals	»	135	62	197	»	»	»	»
Hálsa.	»	90	55	145	»	»	»	»
Reykholtsdals	»	181	130	311	»	»	»	»
samtals . . .	»	1174	709	1883	»	4	28	103
í Suður-umdæminu	»	10753	4452	15205	5	135	295	779

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatns-veitinga, faðmar.	Þúfna-sléttun í fer-hyrndum föðmum.	Tún-garðar hlaðnir, faðmar.	Færi-kvíar.	Nýtt mótak.
91	8000	»	484	20	51	5
90	7775	450	240	30	45	»
45	2870	»	»	»	30	»
59	5266	»	»	»	19	»
950	85583	450	5733	290	203	44
40	»	»	»	»	»	8
14	396	»	1600	303	»	»
120	5627	»	2706	390	12	»
»	»	»	»	»	»	»
9	120	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
76	3754	»	962	52	10	»
54	»	»	»	»	»	»
6	»	»	»	»	»	»
319	9897	»	5268	745	22	8
328	»	»	»	»	»	»
138	14775	100	535	20	7	»
49	3310	30	450	»	3	»
62	4879	440	826	»	13	»
75	5389	60	96	300	16	»
75	6061	200	1945	50	11	»
44	3213	»	425	»	5	»
49	3420	»	352	»	7	»
15	676	»	»	»	11	»
45	2798	120	60	238	»	»
552	44521	950	4689	608	73	»
3784	225616	2440	17124	3221	551	102

Fram-

Vestur-umdæmið.	Geitfé, vetur-gamalt og eldra.	Hross. Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Trippi, veturgömul til þrévetra.	Samtals.	Skip og bátar. Þiljuskip.	12-, 10- og 8-æríngar.	6 og 4 mannaför.	Minni bátar og byttur.
Mýra- og Hnappadals s.								
Hvítársíðu hreppur	•	130	73	203	•	•	•	•
Þverárhlíðar	•	108	30	138	•	•	•	•
Norðurárdals	•	144	33	177	•	•	•	•
Stafholtstúngna	•	247	98	345	•	•	•	•
Borgar	•	220	77	297	•	•	2	9
Álptaness	•	177	52	229	•	1	4	7
Hraun hreppur	•	177	48	225	•	•	24	8
Kolbeinstaða	8	162	42	204	•	•	1	3
Eyja	•	93	25	118	•	•	•	•
Miklaholts	•	108	58	166	•	•	2	•
samtals	8	1566	536	2102	•	1	33	27
Snæfellsness sýsla.								
Skógarstrandar hreppur	•	86	34	120	•	3	4	22
Helgafellssveit	•	147	47	194	•	4	22	28
Eyrarsveit	•	87	36	123	•	2	9	5
Nes hreppur innri	•	70	6	76	•	3	15	8
Nes hreppur ytri	•	77	6	83	•	6	15	12
Breiðuvíkur	•	83	12	95	•	•	21	3
Staðarsveit	•	115	13	128	2	3	11	4
samtals	•	665	154	819	2	21	97	82
Dala sýsla.								
Saurbæjar hreppur	•	140	28	168	•	1	3	2
Haukadals	•	100	10	110	•	•	•	•
Hörðudals	3	120	48	168	•	•	•	•
Miðdala	•	209	41	250	•	•	•	•
Laxárdals	•	163	17	180	•	•	•	•
Hvamms	•	119	3	122	•	•	•	•
Fellstrandar	33	92	24	116	•	1	5	5
Skarðstrandar	•	121	40	161	•	10	17	27
samtals	36	1064	211	1275	•	12	25	34

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitinga, faðmar.	Þúfnasléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
28	1054	50	226	30	9	»
29	1284	»	254	40	6	»
11	25	»	90	»	8	8
54	3620	»	60	50	2	38
98	5222	377	2310	288	7	»
47	2941	»	»	»	»	1
56	2340	200	357	428	6	42
38	1802	30	58	30	9	1
»	»	230	649	120	2	22
5	70	1552	1036	16	1	29
366	18358	2439	5040	1002	50	141
10	»	»	»	10	»	»
34	512	660	116	16	2	»
17	1259	100	»	»	»	1
21	44	100	»	»	2	»
65	1723	»	»	240	1	»
15	841	300	1280	100	1	»
17	467	»	»	»	2	»
179	4846	1160	1396	366	8	1
»	»	»	»	30	1	1
13	610	»	180	»	11	»
24	671	80	»	»	4	»
17	1020	60	885	72	5	»
1	15	»	»	»	»	»
19	622	60	124	»	»	2
29	1032	539	480	496	1	5
30	1300	»	50	108	»	22
133	5270	739	1719	706	22	30

Fram-

Barðastrandar sýsla.	Geitfé, vetur-gamalt og eldra.	Hross. Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Trippi, veturgömul til þrévetra.	Samtals.	Skip og bátar. Þiljuskip.	12-, 10- og 8-æringar.	6 og 4 mannaför.	Minni bátar og byttur.
Geiradals hreppur	•	62	7	69	•	1	2	2
Reykhóla	•	114	27	141	•	•	6	4
Gufudals	•	85	11	96	•	•	3	3
Múla	•	51	8	59	•	•	10	10
Flateyjar	•	•	•	•	3	11	35	29
Barðastrandar	•	70	12	82	•	1	8	10
Rauðasands	•	82	12	94	•	3	16	14
Tálknafjarðar	•	24	2	26	1	2	10	13
Dala	•	29	7	36	•	3	13	10
Suðurfjarða	•	28	7	35	2	1	6	15
samtals . . .	•	545	93	638	6	22	109	110
Ísafjarðar sýsla.								
Auðkúlu hreppur	•	29	5	34	•	1	13	15
Þingeyrar	•	41	10	51	•	5	12	15
Mýra	•	88	16	104	1	3	20	19
Mosvalla	•	68	4	72	1	1	14	11
Suðureyrar	•	19	1	20	•	•	4	11
Hóls	•	32	3	35	•	•	10	17
Eyrar	•	42	1	43	10	1	34	27
Súðavíkur	•	39	7	46	•	1	12	23
Ögur	•	56	2	58	•	1	9	21
Reykjarfjarðar	•	90	5	95	•	2	16	22
Nauteyrar	•	108	5	113	•	1	6	19
Snæfjalla	•	25	4	29	•	1	11	17
Grunnavíkur	•	30	2	32	•	•	6	22
Sléttu	•	38	5	43	•	2	16	25
samtals . . .	•	705	70	775	12	19	183	264
Stranda sýsla.								
Bæjar hreppur	•	191	25	216	•	1	2	14
Broddaness	•	123	11	134	•	2	3	8
Kirkjubóls	•	91	12	103	•	•	3	11

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitinga, faðmar.	Þúfnasléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
»	»	»	»	»	»	»
22	1058	»	»	»	»	»
6	207	»	»	43	7	»
28	567	62	»	»	»	»
106	4073	35	20	16	»	»
116	3522	110	»	»	»	»
73	2635	»	28	»	»	»
26	110	»	»	»	»	»
5	156	»	»	»	2	»
13	280	»	»	»	»	1
395	12608	207	48	59	9	1
8	»	180	10	»	»	2
2	12	1300	»	»	1	1
9	310	»	»	»	2	»
14	220	»	»	»	3	»
»	»	»	»	»	»	»
8	264	140	»	»	»	»
36	2382	120	»	»	5	»
7	60	»	»	»	»	»
2	32	120	»	»	1	»
6	500	»	»	40	2	»
12	317	80	100	»	4	5
2	46	80	300	»	1	1
»	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	»	»
106	4143	2020	410	40	20	9
3	132	80	1600	140	10	14
2	126	»	»	200	»	»
»	»	250	15	58	7	17

Fram-

	Geitfé, vetur-gamalt og eldra.	Hross.			Skip og bátar.			
		Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Trippi, veturgömul til þrévetra	Samtals.	Þiljuskip.	12-, 10- og 8-æringar.	6 og 4 mannaför.	Minni bátar og byttur.
Stranda s. (framh.).								
Hrófbergs hreppur	•	94	6	100	•	•	1	12
Kaldrananess.	•	100	1	101	•	5	13	19
Árness	•	85	6	91	•	8	14	36
samtals . . .	•	684	61	745	•	16	36	100
Í Vestur-umdæminu. . . .	44	5229	1125	6354	20	91	483	617
Norður- og Austur-umd.								
Húnavatns sýsla.								
Vindhælis hreppur	•	344	86	430	•	2	28	7
Engihlíðar.	•	183	59	242	•	•	3	•
Bólstaðarhlíðar.	•	357	132	489	•	•	•	•
Svínavatns.	•	292	139	431	•	•	•	•
Torfalækjar	•	192	86	278	•	•	1	•
Sveinstaða.	•	262	78	340	•	1	2	•
Áss.	•	230	64	294	•	•	•	2
Þorkelshóls	•	290	126	416	•	•	•	•
Þverár	•	236	35	271	•	•	2	5
Kirkjuhvamms	•	227	38	265	•	•	9	5
Torfastaða.	•	424	185	609	•	•	7	4
Staðar	•	161	32	193	•	•	2	9
samtals . . .	•	3198	1060	4258	•	3	54	32
Skagafjarðar sýsla.								
Holts hreppur	•	212	18	230	4	•	18	11
Fells	•	49	6	55	•	•	8	1
Hofs	•	194	62	256	•	•	19	3
Hóla	•	148	36	184	•	•	•	•
Viðvíkur.	•	114	55	169	•	•	1	3
Akra	•	406	211	617	•	•	•	•
Lýtingsstaða	•	374	183	557	•	•	•	•
Seilu.	•	189	123	312	•	•	1	•
Staðar	•	157	111	268	•	•	1	•

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitinga, faðmar.	Þúfnasléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
5	258	330	1615	398	17	31
1184	45483	6895	10228	2571	126	213
16	2458	»	»	»	14	30
»	»	300	52	8	2	2
5	330	60	176	100	12	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	4	»
18	1250	»	637	24	4	»
10	1190	»	20	30	10	1
1	72	70	420	138	4	1
2	140	932	414	»	»	2
11	540	160	328	»	»	»
8	786	»	250	»	1	»
6	165	30	120	7	1	2
77	6931	1552	2417	307	52	38
6	450	50	»	»	3	»
»	»	»	»	»	2	22
10	140	600	8	»	10	25
19	»	»	»	»	»	»
3	324	100	128	»	3	»
1	»	60	»	»	1	»
4	»	60	»	»	2	1
»	»	»	»	»	2	1
»	»	»	»	»	2	»

Fram-

Skagafjarðar s. (framh.).	Geitfé, vetur-gamalt og eldra.	Hross. Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Trippi, veturgömul til þrévetra.	Samtals.	Skip og bátar. Þiljuskip.	12-, 10- og 8-æringar.	6 og 4 mannaför.	Minni bátar og byttur.
Sauðár hreppur	3	108	58	166	1	•	11	10
Skefilstaða	•	129	38	167	•	•	10	12
Rípur	7	118	64	182	•	•	5	11
samtals	10	2198	965	3163	5	•	74	51
Eyjafjarðar sýsla.								
Aungulstaða hreppur	5	178	73	251	•	•	1	2
Saurbæjar	•	310	90	400	•	•	•	•
Hrafnagils	•	197	69	266	2	•	12	16
Glæsibæjar	•	172	47	219	•	•	4	4
Skriðu	•	246	53	299	•	•	•	•
Arnarness	•	181	19	200	4	1	19	25
Vallna	•	244	47	291	1	2	22	9
Þóroddstaða	•	78	7	85	2	1	14	1
Hvanneyrar	•	45	•	45	5	1	16	16
Grímseyjar	•	•	•	•	•	•	7	8
samtals	5	1651	405	2056	14	5	95	81
Þingeyjar sýsla.								
Sauðaness hreppur	•	139	6	145	•	•	3	22
Svalbarðs	•	108	2	110	•	1	4	4
Presthóla	•	89	4	93	•	2	9	26
Skinnastaða	36	159	9	168	•	1	3	•
Kelduness	19	96	2	98	•	•	5	11
Húsavíkur	6	102	16	118	2	1	14	15
Skútustaða	39	160	21	181	•	•	•	26
Helgastaða	39	291	31	322	•	•	•	29
Ljósavatns	33	243	16	259	•	•	•	15
Háls	82	185	10	195	•	•	5	6
Grýtubakka	9	137	3	140	1	2	22	17
Svalbarðstrandar	•	43	13	56	1	•	4	17
samtals	263	1752	133	1885	4	7	69	188

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitinga, faðmar.	Þúfnasléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
4	200	1117	234	162	7	5
»	»	»	»	»	10	»
6	576	40	812	14	1	»
53	1690	2027	1182	176	43	54
21	3101	100	314	114	1	1
»	»	»	»	»	»	»
45	12844	»	»	»	»	»
18	2010	910	714	»	3	21
1	60	630	330	70	»	»
8	380	910	»	»	6	9
44	2655	560	»	»	24	33
»	»	»	»	»	10	3
»	»	300	»	»	14	»
»	»	»	»	»	»	»
137	21050	3410	1358	184	58	67
»	»	»	»	70	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	5	»
»	»	»	»	»	40	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	12	10
6	558	»	»	303	5	2
5	306	»	150	32	22	2
3	284	»	»	»	49	1
»	»	»	»	»	»	»
3	315	30	»	»	»	23
13	1294	»	»	»	1	12
30	2757	30	150	405	134	50

Fram-

Norðurmúla sýsla.	Geitfé, vetur-gamalt og eldra.	Hross. Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Trippi, veturgömul til þrévetra.	Samtals.	Skip og bátar. Þiljuskip.	12-, 10- og 8-æringar.	6 og 4 mannaför.	Minni bátar og byttur.
Fljótsdals hreppur	»	154	28	182	»	»	2	»
Fellna	»	124	17	141	»	»	»	»
Túngu	»	157	9	166	»	»	»	3
Jökulsdals og Hlíðar . . .	»	293	17	310	»	»	»	»
Vopnafjarðar.	»	267	20	287	»	»	9	10
Skeggjastaða.	»	99	5	104	»	»	16	»
Hjaltastaðar	»	160	12	172	»	»	»	»
Borgarfjarðar	»	83	10	93	»	»	7	6
Loðmundarfjarðar.	»	26	5	31	»	»	1	7
Seyðisfjarðar.	»	44	6	50	1	»	5	16
samtals . . .	»	1407	129	1536	1	»	40	42
Suðurmúla sýsla.								
Geithellna hreppur	»	93	15	108	2	»	7	10
Beruness	»	65	8	73	1	»	9	14
Breiðdals	»	186	6	192	»	»	2	5
Fáskrúðsfjarðar.	»	71	6	77	»	»	11	9
Reyðarfjarðar	»	115	11	126	»	»	15	21
Norðfjarðar	»	82	5	87	»	»	11	8
Mjóafjarðar	»	20	2	22	»	»	4	13
Eyða	»	114	15	129	»	»	»	»
Vallna	»	153	13	166	»	»	»	»
Skriðdals	»	90	17	107	»	»	»	»
samtals . . .	»	989	98	1087	3	»	59	80
í Norður- og Austur-umd. .	278	11195	2790	13985	27	15	391	474
á öllu Íslandi	322	27177	8367	35544	52	241	1169	1870

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitínga, faðmar.	Þúfnasléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
23	3224	370	»	458	29	»
»	»	»	»	»	24	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	6	»
4	350	30	210	»	3	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	10	»
»	»	»	»	»	14	16
27	3574	400	210	458	86	16
12	281	»	»	»	12	»
2	»	»	»	»	11	2
4	76	»	»	585	3	»
3	84	70	636	20	14	10
26	1590	»	200	»	44	»
»	»	»	»	»	11	6
»	»	»	»	»	6	4
3	100	»	»	»	8	2
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	18	»
50	2131	70	836	605	127	24
374	38133	7489	6153	2135	500	249
5342	309232	16824	33505	7927	1177	564

UM FJÁRHAG ÍSLANDS

frá 1. apríl 1867 til 31. marz 1868.

Eins og áður um fleiri undanfarin ár hefir verið gjört í „Skýrslum um landshagi á Íslandi" (smbr. I., bls. 284—308, bls. 488—501, bls. 802—819; II., bls. 331—344, bls. 560—572, bls. 892—916; III., bls. 168—188, bls. 297—322, bls. 446—478, bls. 698—722 og bls. 844—873), viljum vèr hèr auglýsa ágrip af fjárhagslögum Danmerkur ríkis fyrir árið frá 1. apríl 1867 til 31. marz 1868, að svo miklu leyti þau snerta tekjur og útgjöld þau, sem talin eru Íslandi, og eru lög þessi samþykkt af konúngi 21. maí 1867. Þess skal þó hèr getið, að þar fjárhagslögin sjálf ekki tilgreina nema aðaltekjur og aðalútgjöld ríkisins, þá er ágrip það, sem hèr ræðir um, ekki samið beinlínis eptir lögum þessum sjálfum, heldur eptir frumvarpi því til nefndra laga, sem stjórnin lagði fyrir ríkisþíng Dana, og svo eptir breytíngaratkvæðum þeim, sem af stjórninni hafa verið gjörð við frumvarpið eptir að það var lagt fyrir þíngið, og sem það hefir fallizt á. Þarhjá höfum vèr tekið athugasemdir þær, bæði við tekjurnar og útgjöldin, sem í nefndu frumvarpi voru gjörðar og svo í breytíngaratkvæðunum.

Vèr látum nú fylgja nýnefnt ágrip af fjárhagslögum þessum ásamt athugasemdunum, en skulum síðan skýra nokkur atriði, sem þar að lúta.

Ágrip af fjárhagslögum Danmerkur ríkis fyrir árið frá 1. apríl 1867 til 31. marz 1868, að svo miklu leyti þau snerta tekjur og útgjöld Íslands.

	Tekjur.		rd.	sk.	rd.	sk.
	I. Almennar tekjur.					
1.	erfðaskattur og gjald af fasteigna sölu . . .		1300.	»		
2.	fyrir leyfisbréf og veitíngabréf		500.	»		
3.	nafnbótaskattur		400.	»		
					2200.	»
	II. Einstaklegar tekjur.					
1.	tekjur af lénssýslum:					
	af Húnavatns sýslu	300 rd.				
	- Rángárvalla s.	300 -				
	- Árness s.	300 -				
	- Norður-Múla s.	280 -				
	- Skaptafells s.	250 -				
	- Þingeyjar s.	250 -				
	- Suður Múla s.	200 -				
	- Eyjafjarðar s.	200 -				
	- Skagafjarðar s.	100 -				
	- Mýra- og Hnappadals s.	100 -				
	- Snæfellsness s.	80 -				
	- Dala s.	80 -				
	- Borgarfjarðar s.	70 -				
	- Ísafjarðar s.	60 -				
	- Barðastrandar s.	60 -				
	- Kjósar s.	20 -				
	- Stranda s.	10 -				
			2660.	»		
2.	lögþíngisskrifara laun		32.	6		
3.	tekjur af umboðssýslum		810.	»		
4.	konúngstíundir		3745.	»		
5.	lögmannstollur		370.	»		
6.	skipagjald eptir lögum 15. apríl 1854 . . .		13572.	»		
	yfir um . . .		21189.	6	2200.	»

	rd.	sk.	rd.	sk.
handan að . . .	21189.	6	2200.	•
7. tekjur af konúngsjörðum	10870.	•		
8. eptirgjöld	174.	•		
9. afgjöld af Bessastöðum, með tekjum kirkjunnar og öðrum smátekjum	100.	•		
10. óvissar tekjur	980.	•	33313.	6
III. Gjöld uppí andvirði seldra jarða og annara eigna, og leigur af ógoldnu andvirði.				
1. leigur	190.	•		
2. uppí andvirði	100.	•	290.	•
IV. Gjöld uppí skyndilán.				
1. uppí alþíngiskostnað	11570.	•		
2. — skyndilán	972.	15	12542.	15
Tekjur alls . . .	. . . . .		48345.	21.

Útgjöld.

A. Útgjöld, sem snerta dómsmálastjórnina.

I. Laun embættismanna:

1. stiptamtmaður á Íslandi . . 3400 rd • sk.
2. amtmaður í vesturamtinu:
   laun . . . . . . 2000 rd.
   í stað bústaðar. . 200 -
   2200 - • -
3. amtmaður í norður- og austur amtinu . . . . . . 2600 - • -
4. landfógetinn á Íslandi:
   laun . . . . . . 1000 rd.
   í stað bústaðar . 150 -
   1150 - • -
5. bæjarfógeti í Reykjavík . . 300 - • -
6. bæjarfógeti á Akureyri . . 200 - • -
7. bæjarfógeti á Ísafirði . . . 200 - • -

yfir um . . . 10050 rd. • sk.

			rd.	sk.	rd.	sk.
	handan að . . .	10050 rd. » sk.				
8.	sýslumaður í Vestmannaeyjum	300 - » -				
9.	sýslumaður í Gullbríngu s.	235 - » -				
10.	justitiarius í landsyfirréttinum	2400 - » -				
11.	fyrsti assessor í yfirréttinum	1800 - » -				
12.	annar assessor í yfirréttinum	1400 - » -				
13.	tveir lögregluþjónar í Reykjavík, hver þeirra 150 rd. .	300 - » -				
14.	landlæknir á Íslandi:					
	laun . . . . . . 1350 rd.					
	húsaleiga . . . . 150 -					
		1500 - » -				
15.	læknir í eystra umdæmi suðuramtsins	1000 - » -				
16.	læknir í Vestmannaeyjum:					
	laun . . . . . . 600 rd.					
	fyrir jarðnæði . . 30 -					
		630 - » -				
17.	læknir í syðra umdæmi vesturamtsins:					
	laun . . . . . . 600 rd.					
	fyrir jarðnæði . . 25 -					
		625 - » -				
18.	læknir í nyrðra umdæmi vesturamtsins:					
	laun . . . 608 rd. 32 sk.					
	fyrir jarðnæði 25 - » -					
		633 - 32 -				
19.	læknir í Húnavatns og Skagafjarðar s.	900 - » -				
20.	læknir í Eyjafjarðar og Þíngeyjar s.	900 - » -				
21.	læknir í austuramtinu . . .	600 - » -				
	yfir um . . .	23273 rd. 32 sk.				

		rd.	sk.	rd.	sk.
	handan að . . . 23273 rd. 32 sk.				
22.	húsaleigustyrkur til lifsölumanns í Reykjavík . . . . 150 - » -				
23.	tvær ljósmæður í Reykjavík, hver 50 rd. . . . . 100 - » -				
24.	aðrar ljósmæður á Íslandi . 100 - » -	23623.	32		
II.	Launaviðbót eptir kornverði . . .	2719.	16		
III.	Skrifstofugjöld, o. fl.				
1.	borðfé til stiptamtmanns á Íslandi 400 rd.				
2.	skrifstofugjald til stiptamtmannsins á Íslandi . . . . 1200 -				
3.	— til amtmannsins í vesturamtinu . . . . 550 -				
4.	— til amtmannsins í norður- og austur-amtinu . . . 600 -				
5.	— til landfógeta á Íslandi . 500 -	3250.	»		
IV.	Önnur útgjöld.				
1.	styrkur í notum spítalans, sem fyrrum var á Gufunesi . . . . 96 rd. » sk.				
2.	póstgaungur á Íslandi . . . 1000 - » -				
3.	styrkur til kálgarðaræktar o. fl. 300 - » -				
4.	til útbýtingar á læknismeðölum handa fátækum . . . 400 - » -				
5.	styrkur til prentunar á landshagsskýrslum . . . . . . 400 - » -				
6.	styrkur til að prenta lagasafn fyrir Ísland . . . . 500 - » -				
7.	kostnaður til alþíngis á Íslandi árið 1867 . . . . . 12000 - » -				
8.	húsaleigustyrkur fyrst um sinn handa amtmanninum í norður- og austur-amtinu . 230 - » -				
	yfir um . . . 14926 rd. » sk.	29592.	48		

				rd.	sk.	rd.	sk.
	handan að . . .		14926 rd. » sk.	29592.	48		
9.	til aðalaðgjörðar á Reykjavíkur dómkirkju		2000 - » -				
10.	lán til Möðruvalla klausturs kirkju		1800 - » -				
11.	til að stækka kirkjugarðinn í Reykjavík		500 - » -	19226.	»		
						48818.	48

B. Útgjöld, sem snerta kirkju- og kennslustjórnina.

I. Laun embættismanna:

				rd.	sk.	rd.	sk.
1.	biskupinn yfir Íslandi:						
	laun	2800 rd.					
	í stað bústaðar .	200 -	3000 rd. » sk.				
2.	dómkirkjupresturinn í Reykjavík:						
	í stað bústaðar .	150 rd.					
	viðbót eptir lögum 19. jan. 1863 . .	250 -	400 - » -				
3.	forstöðumaður prestaskólans:						
	laun	1600 rd.					
	húsaleiga	150 -	1750 - » -				
4.	fyrsti kennari við prestaskólann		800 - » -				
5.	annar kennari við sama . .		1000 - » -				
6.	rektor við hinn lærða skóla		2200 - » -				
7.	yfirkennarri við sama:						
	laun	1050 rd.					
	húsaleiga	75 -	1125 - » -				
8.	fyrsti kennari við sama:						
	laun	900 rd.					
	húsaleiga	100 -	1000 - » -				
	yfir um . . .		11275 rd. » sk.			48818.	48

		rd.	sk.	rd.	sk.
handan að . . .	11275 rd. » sk.			48818.	48
9. annar kennari við skólann:					
laun . . . . 883 rd. 32 sk.					
húsaleiga . . 100 - » -	983 - 32 -				
10. þriði kennari við sama:					
laun . . . . . . 800 rd.					
húsaleiga . . . . 100 -	900 - » -				
11. fjórði kennari við sama . .	700 - ` _	13858	32		
II. Launaviðbót eptir kornverði		1777.	»		
III. Aðstoðarfè, ætlað til launa nokkrum embættismönnum við skólann:					
1. til umsjónarmanns	300 rd.				
2. til annara	800 -	1100.	»		
IV. Viðbót eptir kornverði		110.	»		
V. Önnur útgjöld til klerkastèttarinnar:					
1. skrifstofugjald til biskups .	400 rd. » sk.				
2. til fátækustu brauða á landinu	318 - 72 -				
3. til nokkurra brauða í hinu fyrrverandi Hóla stipti . .	300 - » -				
4. til ekkna og barna presta á Íslandi	400 - » -				
5. styrkur handa uppgjafaprestum og prestekkjum á Íslandi	500 - » -	1918.	72		
VI. Önnur útgjöld til skólanna:					
1. fyrir húsrum til prestaskólans . .	270 rd.				
2. húsaleiga handa 10 lærisveinum við prestaskólann, 40 rd. handa hverjum	400 -				
yfir um . . .	670 rd.	18764.	8	48818.	48

		rd.	sk.	rd.	sk.
handan að . . .	670 rd.	18764	8	48818	48
3. til bókakaupa við sama	200 -				
4. fyrir tímakennslu við sama . . .	100 -				
5. til ýmislegra útgjalda við sama .	100 -				
6. til bókakaupa við latínuskólann . .	500 -				
7. til ljósa og eldiviðar	750 -				
8. til skólahússins	600 -				
9. fyrir tímakennslu í skólanum . .	530 -				
10. ölmusur við skólann	4000 -				
11. fyrir að semja reikninga skólans .	100 -				
12. fyrir skriptir við skólann	100 -				
13. fyrir prestsverk við skólann . . .	20 -				
14. kaup læknis sömuleiðis	30 -				
15. til ýmislegra útgjalda sömuleiðis .	400 -				
		8100	»		
				26864	»
C. Ýmisleg óviss útgjöld		. . . . .		4000	»
Útgjöld alls . . .		. . . . .		79682	56

Við tekjur Íslands voru í frumvarpinu til fjárhagslaganna fyrir áminnst ár gjörðar þessar athugasemdir:

Við I. 1. og 2. „Tekjur þessar eru hèr taldar eins og þær hafa verið að meðaltölu um þau 5 fjárhagsár $18^{61}/_{62}$—$18^{65}/_{66}$."

Við I. 3. „Eptir reikníngunum fyrir fjárhagsárið $18^{65}/_{66}$ er álitið rèttast að telja þessa tekjugrein eins og hèr er gjört með 400 rd."

Við II. 1. „Tekjur þessar eru taldar eins og í fjárhagslögunum fyrir $18^{66}/_{67}$, og skal þarhjá skýrskotað til athugasemdanna við frumvarp fjárhagslaganna fyrir árið $18^{66}/_{67}$."

Við II. 2. „Tekjur þessar eru einnig taldar eins og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{66}/_{67}$, og má einnig skýrskota til athugasemdanna við frumvarp fjárhagslaganna fyrir áminnst fjárhagsár."

Við II. 3. „Tekjur þessar eru hèr taldar eins og þær hafa

verið að meðaltali um þau 5 fjárhagsár $18^{61}/_{62}$—$18^{65}/_{66}$, og eru þessar:

af	Gullbríngu sýslu	690 rd.
-	Reykjavíkur bæ	90 -
-	Vestmannaeyja sýslu	30 -
	samtals . . .	810 rd.

Að öðru leyti skal skýrskotað til athugasemdanna við frumvarp fjárhagslaganna fyrir árið $18^{66}/_{67}$."

Við II. 4. „Tekjur þessar eru taldar eins og þær hafa verið að meðaltölu um þau 5 fjárhagsár $18^{61}/_{62}$—$18^{65}/_{66}$, og eru þær þessar:

af	Skaptafells sýslu	230 rd.
-	Rángárvalla s.	400 -
-	Árness s.	295 -
-	Barðastrandar s.	195 -
-	Ísafjarðar s.	250 -
-	Húnavatns s.	495 -
-	Skagafjarðar s.	390 -
-	Eyjafjarðar s.	390 -
-	Þíngeyjar s.	410 -
-	Norður-Múla s.	400 -
-	Suður-Múla s.	290 -
	samtals . . .	3745 rd.

Að öðru leyti skal skýrskotað til athugasemdanna við frumvarp fjárhagslaganna fyrir árið $18^{66}/_{67}$."

Við II. 5. „Hvað tekjur þessar snertir, sem taldar eru hèr eins og þær hafa verið að meðaltali um þau 5 fjárhagsár $18^{61}/_{62}$—$18^{65}/_{66}$, þá skal hèr skýrskotað til athugasemdanna við frumvarp fjárhagslaganna fyrir árið $18^{66}/_{67}$."

Við II. 6. „Skipagjöld þau, sem hèr eru talin, hafa um þau 5 fjárhagsár $18^{61}/_{62}$—$18^{65}/_{66}$ að meðaltali verið hèrumbil 12000 rd. á ári, og er þar ekki talið skipagjald fyrir gufuskipið, því þessir peníngar eru taldir sèr, þareð þeir samkvæmt athugagrein við útgjöldin undir 20. gr. VIII. B. aptur verða endurgoldnir útgjörðarmönnum

gufuskipsins (smbr. að öðru leyti athugasemdir við fjárhagslögin fyrir fjárhagsárið $18^{66}/_{67}$)."

Við II. 7. „Eptir meðaltali um þau 5 fjárhagsár $18^{61}/_{62}$—$18^{65}/_{66}$ má telja tekjur allar af konúngsjörðum á Íslandi á ári hèrumbil samtals . . . . 14800 rd.

Frá þessu gánga þessi útgjöld:

1. Laun umboðsmanna, hèrumbil . . . . 2470 rd.
Umboðsmönnum er nefnilega veittur $\frac{1}{6}$ hluti tekja þeirra, sem þeir heimta; en umboðsmaður Bjarnaness umboðs tekur ekki umboðslaun í peníngum.
2. Prestmötur, hèrumbil . . . . 960 -
Afgjald af jörðum þeim, sem liggja undir klausturkirkjurnar, rennur inn í ríkissjóðinn, en af leigunum eptir innstæðu á þessum jörðum ber prestinum helmíngur, eins og af öðrum jörðum, sem liggja undir bændakirkjur.
3. Alþíngisskáttur og önnur ýmisleg útgjöld 500 -

3930 -

Hreinar tekjur verða þá eins og talið er . . . . . 10870 rd.

Það er að skilja:

af Gullbríngu- og Kjósar sýslu jörðum . .	285 rd.
- Kirkjubæjar klaustri og Flögu jörðum .	800 -
- Þykkvabæjar klaustri	775 -
- Vestmannaeyja jörðum	720 -
- Arnarstapa umboði	1505 -
- Skógarstrandar umboði	140 -
- Stranda sýslu jörðum	145 -
- Barðastrandar og Álptafjarðar jörðum .	70 -
- Þíngeyra klaustri	1340 -
- Reynistaðar klaustri	895 -
- Möðruvalla klaustri	1385 -
yfir um . . .	8060 rd.

handan að . . .	8060	rd.
af Múnkaþverár klaustri, vestara hluta . .	755	-
- — —, nyrðra hluta . .	505	-
- Skriðu klaustri	710	-
- Eyjafjarðar jörðum	360	-
- Norður sýslu jörðum	135	-
- Reykjadals jörðum og hálfri Flatey . .	235	-
- Suðurmúla sýslu jörðum	60	-
- Bjarnaness umboði	50	-
samtals . . .	10870	rd."

Við II. 8. „Í þessari tekjugrein er talið:

1. eptirgjald af eyjunni Lundey	74	rd.
2. — af silfurbergsnámunum í Helgustaða fjalli .	100	-
samtals . . .	174	rd.,

og skal þarhjá skýrskotað til athugasemdanna við frumvarpið til fjárhagslaganna fyrir árið 18$^{66}/_{67}$."

Við II. 9. „Tekjur þessar eru taldar eins og í fjárhagslögunum fyrir árið 18$^{66}/_{67}$, og skal þarhjá skýrskotað til athugasemdanna við frumvarpið til nefndra fjárhagslaga."

Við II. 10. „Í þessum óvissu tekjum er innibundið erfíngjalaust fè, undirgjafir undir sendifè, tekjur af ströndudu gózi o. s. frv.; en tekjur þessar eru hèr taldar eins og þær hafa verið að meðaltölu um þau hin síðustu 5 fjárhagsár 18$^{61}/_{62}$—18$^{65}/_{66}$."

Við III. 1. og 2. „Í söluskilmálunum fyrir konúngsjörðum þeim, sem öðru hverju hafa verið seldar á Íslandi samkvæmt leyfi konúngs, sem til þess hefir verið fengið í hvert skipti, hefir verið meðal annars ákveðið, að þegar í stað skyldi greiða $\frac{1}{3}$ hluta kaupverðsins, en að hinir $\frac{2}{3}$ hlutar þess mættu standa inni hjá kaupanda móti veði með fyrsta forgángsrètti í jörðunum, og skyldi þarhjá jgalda á ári 4 af hundraði í leigu af hinu ógoldna andvirði. Í veðskuldabrèfunum fyrir tèðum jörðum er því ekki tiltekin nein viss borgun á ári uppí skuldina, en þegar skuldari hefir beiðzt þess, hefir honum jafnan verið leyft að borga uppí skuldina, móti kvittun á skuldabrèfið. Eptir skýrslu, sem samin er við lok fjárhagsársins

$18^{55}/_{56}$, stóðu þá eptir ógoldnir 4728 rd. 32 sk. af andvirði seldra konúngsjarða, og leigur af þessari upphæð og eptir meðaltali um hin síðustu 5 ár hèrumbil 100 rd. borgun uppí það, sem eptir stendur, er það sem hèr er talið með 290 rd."

Við VI. 1. „Eptir skýrslum þeim, sem stjórnarráðið hefir undir höndum, stóð eptir óendurgoldið við lok fjárhagsársins $18^{65}/_{66}$ af alþíngiskostnaðinum 12802 rd. 20 sk. Af þessari upphæð má gjöra ráð fyrir, að á fjárhagsárinu $18^{66}/_{67}$ verði borgaðir þeir 6730 rd., sem taldir eru undir tekjugrein IV. 1. í fjárhagslögunum fyrir nýnefnt ár, og eptir þessu ætti þá við lok þess fjárhagsárs að standa eptir óendurgoldnir hèrumbil 6070 rd. Eptirstöðvar þessar og svo helmíngur þeirra 12000 rd., sem í þessu fjárhagslagafrumvarpi, sem hèr ræðir um, er stúngið uppá sem kostnaður til alþíngis árið 1867 (að frádregnum þó 1000 rd., sem ætlazt er til að konúngsfulltrúi á þínginu hafi), er þá það, sem menn geta vonast eptir að endurgoldið verði á fjárhagsárinu $18^{67}/_{68}$ samkvæmt opnu brèfi 18. júlí 1848, og er þetta því hèr talið með 11570 rd."

Við IV. 2. „Í þessari tekjugrein eru talin þau gjöld, sem nú skal segja, nefnilega:

1.	uppí lán til aðgjörðar á stiptamtmannshúsinu í Reykjavík	269 rd.	15 sk.
2.	— lán til að byggja kirkju á Eyri	108 -	» -
3.	— skyndilán vegna fjárkláðans á Íslandi	500 -	» -
4.	— skuld fyrrum sýslumanns Baumanns	95 -	» -
	samtals	972 rd.	15 sk.

Að öðru leyti skal þess getið:

1. Hvað lánið til aðgjörðar á stiptamtmannshúsinu í Reykjavík snertir, þá skal skýrskota til athugasemdanna við fjárhagslagafrumvarpið fyrir $18^{55}/_{56}$, smbr. fjárhagslögin fyrir árið $18^{66}/_{67}$.

2. Um lánið til að byggja kirkju á Eyri í Ísafjarðar sýslu í Vestur-umdæmi Íslands, skal hèr skýrskota til athugasemdanna við fjárhagslagafrumvarpið fyrir árið $18^{66}/_{67}$.

3. Í lögum 30. desember 1858, um viðbót við fjárhagslögin fyrir árið $18^{58}/_{59}$, var Suður-umdæminu, í tilefni af fjárkláðanum á

Íslandi, veitt leigulaust lán, að upphæð 6000 rd., og skyldi borga lán þetta aptur með $^{1}/_{12}$ hluta á ári í 12 ár frá 1. janúar 1864; og var þessu samkvæmt í fjárhagslögunum fyrir árin $18^{64}/_{65}$ og $18^{65}/_{66}$ einnig talið, að borgað mundi verða uppí lánið 500 rd. á hverju þessara ára, en það hefir þó ekki heppnazt að ná því, sem þannig átti að vera búið að borga uppí skuldina, jafnvel þó dómsmálastjórnin aptur og aptur hafi minnt á það. Stiptamtmaður sá, sem skipaður var í stiptamtmanns embættið á Íslandi árið 1865, hefir gjört sèr mjög mikið far um að hafa upp hin hentugustu ráð til þess, að ráðin yrði bót á hinum mjög bágborna peníngahag jafnaðarsjóðsins í Suður-umdæminu, án þess þó að amtsbúar yrðu fyrir of þúngum álögum, og hefir hann því sent dómsmálastjórninni uppástúngu um, hvernig jafnaðarsjóðurinn gæti losazt við skuldir þær, sem á honum liggja. Í uppástúngu þessari hefir stiptamtmaður því meðal annars farið þess á leit, að Suður-umdæminu væri veittur borgunarfrestur fyrir áminnstri skuld þannig, að fyrst skyldi byrjað að borga uppí hana til ríkissjóðsins 1. janúar 1866.

Það er nú dómsmálastjórninni fullvel kunnugt, að ástandið í Suður-umdæmi Íslands er þannig, að það mælir stórum fram með því, að nokkur lèttir verði veittur því í endurborguninni á optnefndu láni; en hèrvið bætist það einnig, at menn verða að álíta, að uppástúnga stiptamtmannsins í raun og veru muni leiða til þess, sem hann hefir til ætlazt. Stjórnarráðinu hefir af þessum rökum þókt vera ástæða til að leita samþykkis ríkisþíngsins til þess, að borgunarfrestur sá, sem upphaflega var settur fyrir lánið, verði lengdur frá 1. janúar 1864 til 1. janúar 1866 (og verður þá búið að endurborga lánið í heild sinni innan ársloka 1877), en þó að öðru leyti með þeim skilmálum, að gjalda skuli 4 af hundraði í leigu á árunum 1876 og 1877 af þeim hluta lánsins, sem þá kynni að standa eptir ógoldið. Samkvæmt þessu ber að skoða þá 500 rd., sem hèr eru taldir, eins og borgun uppí lánið fyrir annað árið.

4. Hvað skuld fyrrum sýslumanns Baumanns snertir, þá skal um það skýrskota til athugasemdanna við fjárhagslagafrumvarpið fyrir árið $18^{66}/_{67}$."

Við útgjöld Íslands voru í fjárhagslaga frumvarpinu gjörðar þessar athugasemdir, sem nú skal segja:

Við A. I. 1. „Stiptamtmaðurinn á Íslandi hefir embættisbústað og jörð til frjálsrar brúkunar afgjaldslaust."

Við A. I. 3. „Amtmaðurinn í Norður- og Austur-umdæminu hefir einnig embættisbústað og jörð til frjálsrar brúkunar afgjaldslaust."

Við A. I. 4. „Landfógetinn á Íslandi hefir jörð til frjálsrar brúkunar afgjaldslaust."

Við A. I. 7. Laun þau, sem hèr eru talin, voru ekki tekin upp í frumvarpinu til fjárhagslaganna, heldur gjörði dómsmálastjórnin um það breytíngaratkvæði, og fór um það þessum orðum: „Verzlunarstaðurinn Ísafjörður var áður einn hluti af Ísafjarðar sýslu, og lá hann, hvað sveitarmálefni snerti, undir Eyrar hrepp í nefndri sýslu, en með reglugjörð 26. janúar 1866 var hann gjörður að kaupstað, sem skyldi vera lögsagnar-umdæmi og bæjarfèlag sèr, og var því sýslumaðurinn í Ísafjarðar sýslu, Stephán Bjarnarson, af konúngi 26. febrúar s. á. skipaður bæjarfógeti í Ísafjarðar kaupstað. Amtmaðurinn í Vestur-umdæminu hefir nú sent dómsmálastjórninni beiðni frá áðurnefndum sýslumanni Stepháni Bjarnarsyni um, að sèr sem bæjarfógeta í Ísafjarðar kaupstað verði veittir að minnsta kosti 200 rd. á ári í laun, og hefir amtmaðurinn um leið getið þess, að þar verzlunarstaðurinn Ísafjörður nú er orðinn kaupstaður, sem er bæjarfèlag og lögsagnarumdæmi sèr, getur ekki hjá því farið, að embættisstörf beiðanda muni aukast töluvert, þar sem þó þetta hið nýja fyrirkomulag ekki veitir honum meiri tekjur en hann hafði áður, meðan hann einúngis var sýslumaður í Ísafjarðar sýslu; en tekjur þessar segir amtmaður svo litlar, að æskilegt þætti, ef mátuleg launahækkun gæti orðið samfara því, að embættisstörf hans eins og áður ávikið hafa fjölgað, og það því fremur, sem sýslumannsembættið í Ísafjarðar sýslu er mjög svo örðugt, sökum þess, að sýslan er svo víðlend.

Dómsmálastjórnin verður nú einnig að vera amtmanninum samdóma í því, að sanngjarnt sè að beiðanda verði veitt hæfileg þóknun fyrir fjölgun embættisstarfa og kostnaðarauka til skrifstofu, sem

leiðir af því, að hann er skipaður bæjarfógeti í hinum nýja kaupstað, og skal í þessu tilliti benda til þess, að þegar verzlunarstaðurinn Akureyri var gjörður að kaupstað og sýslumaðurinn í Eyjafjarðar sýslu var ásamt skipaður bæjarfógeti í þeim kaupstað, þá var þessum embættismanni í fjárhagslögunum veittir 200 rd. á ári í laun sem bæjarfógeta. Þess skal enn fremur getið, að ekki eru líkindi til að fleiri verzlunarstaðir á Íslandi fyrst um sinn verði gjörðir að kaupstöðum.

Sökum alls þess, sem nú hefir verið talið, hefir stjórnarráðinu þókt ástæða til að biðja ríkisþíngið um leyfi til þess, að gjalda megi ofannefnda 200 rd. úr ríkissjóði, og skal þess að endíngu getið, að skrifazt hefir verið á við fjárhagsstjórnina um þetta mál, og hefir hún ekki haft neitt á móti því."

Við A. I. 14 og 17. „Samkvæmt frumvarpi því til laga um laun ýmsra embættismanna á Íslandi, sem lagt var fyrir hið 14. ríkisþíng Dana, ætti landlæknirinn á Íslandi, sem er skipaður í þetta embætti 18. september 1855, að fá í laun frá 1. október 1867 á ári 1400 rd., í stað þess að hann nú ekki fær nema 1300 rd. á ári; og sömuleiðis ætti hèraðslæknirinn í nyrðra umdæmi Vestur-amtsins, sem skipaður er í það embætti 6. febrúar 1865, frá 1. marz 1868 að fá í laun 700 rd. á ári í stað 600 rd., sem hann nú hefir. Það má nú af umræðunum á ríkisþínginu um nýnefnt lagafrumvarp gjöra ráð fyrir, að það hafa verið meiníng þíngsins, að embættismönnum þeim, sem eptir frumvarpinu áttu rètt á að fá launaviðbót eptir embættisaldri á komandi fjárhagsárum, ekki yrði neitað um þessa launaviðbót, þrátt fyrir breytíngu þá, er gjörð var á frumvarpinu af þínginu og sem konúngur staðfesti 19. janúar 1863, og hefir þessari reglu einnig verið fylgt í fjárhagslögunum fyrir árin $18^{64}/_{65}$, $18^{65}/_{66}$ og $18^{66}/_{67}$. Samkvæmt því, sem nú hefir verið sagt, eru því laun nefndra embættismanna hèr talin þannig, að laun landlæknis eru talin 1350 rd., en laun hèraðslæknis í nyrðra umdæmi Vesturamtsins 608 rd. 32 sk."

Við A. I. 15—21. „Hèraðslæknum öllum á Íslandi, að fráskildum læknunum í Húnavatns og Skagafjarðar sýslum, er annaðhvort lagt jarðnæði, eða þá í þess stað peníngaupphæð sú, sem hèr er talin."

Að öðru leyti en því, sem hèr að framan segir, eru laun embættismanna þeirra, sem taldir eru í frumvarpinu undir A. I., talin eins og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{66}/_{67}$.

Við A. II. Samkvæmt lögum 19. febrúar 1861 er launaviðbót sú, sem hèr ræðir um, reiknuð eptir meðalverði verðlagsskránna á þeim fjórum korntegundum saman lögðum, nefnilega hveiti, rúgi, byggi og höfrum, samt eptir reglum þeim, sem settar eru fyrir þessu í nefndu lagaboði. Í frumvarpinu til fjárhagslaganna fyrir árið $18^{67}/_{68}$ er viðbót þessi talin eptir meðaltölu af verðlaginu fyrir 10 síðustu ár á þessa leið:

stiptamtmaðurinn[1]	200	rd.
amtmaðurinn í Vesturamtinu	222	-
amtmaðurinn í Norður- og Austuramtinu	222	-
landfógetinn á Íslandi og bæjarfógeti í Reykjavík	202	-
jústitiarius í landsyfirrèttinum	222	-
fyrsti assessor í yfirrèttinum	214	-
annar assessor í yfirrèttinum	198	-
fyrsti lögregluþjónn í Reykjavík[2]	30	-
annar lögregluþjónn í Reykjavík	30	-
landlæknirinn á Íslandi[3]	204	-
læknir í eystra umdæmi Suðuramtsins	170	-
læknir á Vestmannaeyjum	120	-
læknir í syðra umdæmi Vesturamtsins[4]	118	-
yfir um	2152	rd.

1) Samkvæmt því sem segir í 1. gr. laga 19. febrúar, er launaviðbót eptir kornverði handa stiptamtmanni einúngis talin 200 rd.

2) Þessu embætti eru þarhjá lagðir 50 rd. úr dómsmálasjóði Íslands. Launaviðbótin eptir kornverði er því alls 40 rd., en af þeim ber að greiða $^3/_4$ hluti, eða 30 rd., úr ríkissjóði, og eru þeir hèr taldir.

3) Launaviðbótin eptir kornverði er talin þannig:

af 1450 rd., 202 rd. á ári, í 6 mánuði	=	101	rd.
- 1550 rd., 206 rd. á ári, í 6 mánuði	=	103	-
samtals		204	rd.

4) Launaviðbótin er talin þannig:

af 625 rd., 118 rd. á ári, í 11 mánuði	=	108 rd.	16 sk.
- 725 rd., 132 rd. á ári, í 1 mánuð	=	11 -	» -
samtals		119 rd.	16 sk.

handan að . . .	2152 rd.	
læknir í nyrðra umdæmi Vesturamtsins	119 -	16 sk.
læknir í Húnavatns og Skagafjarðar sýslu . . .	158 -	
læknir í Eyjafjarðar og Þíngeyjar s.	158 -	
læknir í Austuramtinu	116 -	
fyrsta ljósmóðir í Reykjavík	8 -	
önnur ljósmóðir í Reykjavík	8 -	
samtals . . .	2719 rd.	16 sk.

Við A. III. 1—5. „Útgjöld þessi eru talin eins og í fjárhagslögunum fyrir árið 18⁶⁶/₆₇; en skrifstofugjöldin eru ákveðin í lögum 21. janúar 1857 og 19. janúar 1863."

Við A. IV. 1. „Um útgjöld þessi skal skýrskotað til athugasemdanna við fjárhagsfrumvarpið fyrir árið 18⁶⁶/₆₇."

Við A. IV. 2. „Útgjöldin til póstgángna á Íslandi eru hèr talin með sömu upphæð og veitt hefir verið í fjárhagslögunum fyrir 3 hin síðustu ár."

Við A. IV. 3 og 4. „Hvað útgjöld þau snertir, sem hèr eru talin, þá skal skýrskotað til athugasemdanna við fjárhagslagafrumvarpið fyrir árið 18⁶⁶/₆₇ (smbr. athugasemdir við fjárhagslagafrumvarpið fyrir 18⁶³/₆₄)."

Við A. IV. 5. „Í fjárhagslögunum fyrir undanfarin ár hefir deild hins íslenzka bókmentafèlags í Kaupmannahöfn verið veittur 400 rd. styrkur á ári uppí prentunarkostnað fyrir Skýrslur um landshagi á Íslandi. Þar fèlagið heldur þessum störfum áfram, hefir það þótt rèttast, að hèr sè stúngið uppá líkum styrk og gjört hefir verið undanfarin ár."

Við A. IV. 6. „Í frumvarpinu til fjárhagslaganna, sem lagt var fyrir ríkisþingið, var þessi útgjaldagrein talin með 933 rd. 32 sk., og var um hana gjörð þessi athugasemd: „Í fjárhagslögunum fyrir fyrir fleiri undanfarin ár hefir verið veittur styrkur úr opinberum sjóði til að semja og prenta lagasafn handa Íslandi, og í fjárhagslögunum fyrir árið 18⁶⁶/₆₇ voru til 16. bindis þessa lagasafns veittir 933 rd. 32 sk. Þar þessu verki er haldið áfram, hefir stjórnarráðið hèr til 17. bindis þessa lagasafns talið líkan styrk og áður hefir

verið til þess veittur, nefnilega 600 rd. til útgefandanna (það er að skilja 300 rd. fyrir að safna saman efninu, og 300 rd. í ritlaun og fyrir prófarkalestur), og svo 333 rd. 32 sk. til prentunarkostnaðar, eða alls 933 rd. 32 sk."

Á þessa uppástúngu fèllst þó ekki ríkisþíngið að öllu leyti, en setti upphæðina niður í 500 rd., eins og hèr er talið.

Við A. IV. 7. „Í fjárhagslögunum fyrir árið 18⁶⁵/₆₆ voru veittir 12000 rd. til alþíngis þess, sem haldið var á Íslandi árið 1865. Samkvæmt tilskipun 8. marz 1843 kemur alþíng saman annaðhvort ár, og því er hèr stúngið uppá líkri upphæð til alþíngis þess, sem á að koma saman árið 1867. Að öðru leyti má geta þess, að útgjöld þessi, að frá skildu því sem ætlað er konúngsfulltrúa, má skoða einúngis sem lán, því samkvæmt opnu brèfi 18. júlí 1848 er alþíngiskostnaðinum jafnað niður á landið og síðan endurgoldinn jarðabókarsjóðnum."

Við A. IV. 8. „Í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{66}/_{67}$ voru veittir 2500 rd. til aðalaðgjörðar á amtmannshúsinu á Friðriksgáfu, sem er embættisbústaður amtmannsins í Norður- og Austurumdæminu á Íslandi; en nú hefir embættismaður þessi sent dómsmálastjórninni beiðni um, að sèr verði veittir 230 rd. á ári í húsaleigu fyrir þau 2 ár, sem hann ekki getur búið í embættisbústað sínum, og hefir hann í tilefni af þessu getið þess, að þegar um haustið 1865 hafi hann verið neyddur til, sökum þess að embættisbústaður hans þá þegar var orðinn mjög hrörlegur, að flytja sig þaðan og taka sèr hús til leigu í kaupstaðnum Akureyri fyrir 230 rd. á ári; hann getur þess þarhjá, að hann ekki geti flutt sig aptur til Friðriksgáfu fyrr en aðgjörðinni á húsunum þar sè lokið, en þetta segir hann ekki geti orðið fyrr en sumarið 1867. Með ofannefndri beiðni sinni hefir amtmaður þarhjá sent skoðunargjörð, sem gjörð var yfir bústaðinn þegar tekið var til aðgjörðarinnar, og segir í henni, að húsin sè í þvílíku standi, að þau um hin síðustu 2 eða 3 ár muni hafa verið nær því ófær til íbúðar, en að þau, þegar byrjað var á aðgjörðinni, hafi verið með öllu óbyggileg.

Þar sem nú optnefndum amtmanni að líkindum ekki getur lagzt húsleigustyrkur fyrir þann tíma, sem hann hefir haft bústað á Akur-

eyri áður en aðgjörðin á amtmannssetrinu hófst, þá lítur þó svo út sem sanngirni mæli með því, að hinn umbeðni húsaleigustyrkur verði veittur honum fyrir það ár, sem á aðgjörðinni á embættisbústað hans stendur, þareð aðgjörð þessi er svo umfángsmikil, að amtmaðurinn ekki getur haft minnstu not af bústaðnum í heilt ár, og er hann því neyddur til að taka sèr bústað annarstaðar; þessvegna hefir hèr verið stúngið uppá 230 rd. til þessa."

Við A. IV. 9. „Eptir skýrslu stiptamtmannsins á Íslandi og upplýsíngum þeim, er henni fylgðu, er Reykjavíkur dómkirkja, sem er ríkiseign, nú í svo hrörlegu standi, að nauðsyn er á að hún fái aðalviðgjörð. Einkum er þak dómkirkjunnar orðið svo lèlegt, að það hvorki heldur regni nè snjó, svo húsinu er hætt við skemdum, og þarhjá er einnig mikill hluti veggjanna, einkum hornstólparnir sem uppúr skaga, sumpart fallnir og sumpart komnir að falli, og geta þessvegna ekki varið regni og raka; kirkjan innan hefir þessvegna víða orðið fyrir skemdum, bæði á viðum öllum og bitum, og svo einnig á gluggum og gipsfyllíngum. Stiptamtmaðurinn hefir þessu næst látið búa til og sent til stjórnarinnar tvær áætlanir um kostnað þann, sem mundi rísa af aðgjörð kirkjunnar, og kemur það þá fram, að til þess að gjöra við húsið til hlítar mundi þurfa 5350 rd., en væri aðgjörðin ekki látin vera meiri en svo, að hún einúngis gæti varið kirkjuna fyrir bráðri eyðileggíngu, mundi mega láta sèr nægja með hèrumbil 2150 rd.; en í hvorutveggju þessara áætlana er gjört ráð fyrir, að gjört verði að viðum, gluggum, lopti og veggjum að innan, og er þarhjá álitið með öllu nauðsynlegt að leggja nýtt þak á húsið og setja á það nýjar þakrennur og nýja bunustokka. Í áætlun þeirri, sem telur þann hinn minni kostnað, er þarhjá gjört ráð fyrir, að bæta megi veggi kirkjunnar að utanverðu með því móti, að í hornstólpana væri haft íslenzkt hraungrjót, en veggina sjálfa skyldi þarhjá meitla allstaðar þar sem þeir hefði orðið fyrir skemdum, og þarhjá setja á þá alla nýtt hýði úr múrlími; en aptur á hinn bóginn er í hinni áætluninni tekið fram, að meitla skuli allan þann hluta af útveggjum kirkjunnar, sem byggður er úr tígulsteini, að dýpt sem svari hèrumbil hálfri tígulsteins-lengd,

og skuli síðan þarí líma fjögra þumlúnga þykkt hraungrjót utanum alla tígulsteinsveggina.

þar nú reynslan hefir sýnt, að einúngis veggir þeir, sem gjörðir eru úr hraungrjóti og eru með múrlímshýði, geta staðizt áhrif veðráttufarsins á Íslandi, sem svo er hart og rakasamt, þá áleit dómsmálastjórnin, að hentugast væri að fara eptir þeirri hinni síðar nefndu áætlun, þareð menn með því móti gæti haft vissu fyrir því, að aðgjörðin yrði endíngargóð; en þar fjárhagsstjórnin ekki hefir þókzt geta samþykkt, að á ríkissjóðinn væri lögð svo mikil gjöld, sem til þessa þyrfti, þá hefir dómsmálastjórnin hèr orðið að láta sèr nægja með það, að stínga uppá 2000 rd. til þessa.

Við A. IV. 10. „Möðruvalla klausturs kirkja í Eyjafjarðar sýslu í Norður- og Austurumdæminu á Íslandi, sem er ríkiseign, brann til kaldra kola 5. marz 1865. Voru síðan um þenna atburð tekin rèttarpróf, án þess þó að nokkuð það yrði upplýst, sem gæti bakað nokkrum manni hegníngu eða skyldað nokkurn til uppbótar í þessu efni, og gjörði hlutaðeigandi amtmaður þá strax ráðstöfun fyrir því, að kirkjan væri byggð upp aptur fyrir penínga þá, sem hún á í sjóði, og sem í lok fardagaársins 18⁶⁵/₆₆ voru hèrumbil 4060 rd.; en af þessari upphæð voru samt 640 rd. ekki handbærir, þar þeir hafa verið lánaðir út með þeim skilmálum, að borga skyldi þá aptur á tilteknum gjalddögum. það hefir nú samt sýnt sig, að sjóður þessi er ónógur til þess að byggja kirkjuna upp aptur og til þess að útvega henni nauðsynleg áhöld og skrúða, því nú þegar er til þessa búið að verja nokkru meira en 3500 rd., en útgjöld þau, sem ennþá útheimtast, eru metin hèrumbil 1700 rd., og amtmaðurinn í Norður- og Austurumdæminu hefir því sent dómsmálastjórninni beiðni um, að hann í þessu skyni fengi hèrumbil 1800 rd. til umráða.

þar nú tekjur nefndrar kirkju ekki renna í ríkissjóð, heldur þar á móti eru lagðar fyrir eins og sèrstaklegur sjóður kirkjunnar, þá hefir dómsmálastjórninni ekki þótt vera ástæða til, að peníngaupphæð þessi verði veitt sem gjöf, heldur að það sè skoðað sem leigulaust lán, en þó með þeim skilmálum, að þángað til skuldinni sè lokið skuli renna í ríkissjóð bæði afgángstekjur kirkjunnar, sem á ári

má meta hèrumbil 120 rd., svo og einnig jafnóðum það, sem borga skal uppí ofannefnda 640 rd., sem kirkjan á útistandandi hjá öðrum."

Við A. IV. 11. Útgjöld þessi voru ekki talin í frumvarpinu til fjárhagslaganna, sem lagt var fyrir ríkisþíngið, heldur gjörði dómsmálastjórnarherrann um þau breytíngaratkvæði, og mælti fyrir því á þessa leið í brèfi til fjárhagslaganefndarinnar:

„Í hjálögðu brèfi með fylgiskjali hefir stiptamtmaðurinn á Íslandi borið það fram, að kirkjugarður sá, sem fylgir Reykjavíkur dómkirkju og stofnaður var árið 1838, sè nú orðinn svo fullur af leiðum dauðra, að í honum verði ekki jarðsett lengur en til haustsins 1867 vegna rúmleysis. Nefndur embættismaður hefir þessu næst ásamt hlutaðeiganda sóknarpresti og kirkjuverði tekið til íhugunar, á hvern hátt hentuglegast mætti stækka tèðan kirkjugarð eins og með þarf, og hefir hann þá í tilefni af því stúngið uppá, að kirkjugarðurinn væri lengdur um hèrumbil 35 ferhyrnda faðma til suðurs, þareð land það, sem á þessu sviði liggur, að kirkjugarðinum, sè eign bæjarfèlagsins og geti þessvegna fengizt ókeypis. Þegar nú kirkjugarðurinn væri stækkaður á þessa leið, þá þyrfti að hlaða 75 faðma lángan grjótgarð, setja trègrindur 35 faðma að lengd, og bera mold í og slètta viðaukann; en kostnaðurinn til alls þessa er metinn hèrumbil 500 rd., og stiptamtmaður hefir þessvegna stúngið uppá að hann yrði greiddur á þann hátt, að fyrst sè til þess varið eptirstöðvum kirkjunnar (en þær voru 469 rd. 54 sk. við árslokin 1865), en að það sem á vantar verði greitt úr ríkissjóði.

Þar nú Reykjavíkur dómkirkja er eign ríkissjóðsins, og þar kostnaður sá, sem leiddi af stofnun þessa kirkjugarðs, þess er nú er talað um að stækka, á sínum tíma var tekinn af tekjum kirkjunnar að svo miklu leyti þær hrukku, en það sem á vantaði var tekið úr ríkissjóði (og skal um þetta atriði vísað í hjálagt eptirrit af uppástúngu rentukammersins 25. apríl 1837 og úrskurði konúngs 28. s. m.), þá hefir dómsmálastjórnin álitið rèttast að leita ríkisþíngsins um að veita upphæð þá, sem þarf til þess að stækka opt nefndan kirkjugarð, en þó þannig, að til þessa verði fyrst varið eptirstöðvum

þeim, sem kirkjan samkvæmt skýrslu stiptamtmanns átti við árslokin 1865."

Auk þeirra útgjalda, sem hèr að framan eru talin í þessum útgjaldadálki, og sem ríkisþíngið hefir veitt, var þarhjá í frumvarpinu til fjárhagslaganna stúngið uppá að veittir væru 1200 rd. til þess að senda mann til Íslands, sem vit hefði á skógar ræktun, og var í frumvarpinu um þessa útgjaldagrein gjörð svolátandi athugasemd.

„Frá alþíngi því á Íslandi, sem haldið var árið 1865, hefir komið þegnsamleg bænarskrá til konúngs um, að til Íslands verði sendur duglegur og æfður skógfræðíngur til að ferðast um landið og útvelja þá staði, sem bezt virtust fallnir til trjáplöntunar, og síðan segja álit sitt um, hvernig þessu bezt mundi verða komið fyrir; og hefir konúngsfulltrúi á alþíngi látið þá meiníngu í ljósi, um leið og hann sendi bænarskrá þessa til stjórnarinnar, að jafnvel þó varla nokkur vafi getið verið á því, að koma megi upp á Íslandi skógum af birki og enda af einstöku öðrum trjátegundum, ef maður, sem til þessa kynni, væri látinn hafa umsjón með því, þá er samt hætt við að þetta, sökum þess hvernig til hagar í landinu, mundi verða ef ekki með öllu ógjörlegt, þá samt að minnsta kosti mjög svo torvelt. Konúngsfulltrúi álítur því, að þó menn í þessu efni þannig ekki geti vænt sèr nokkurra verulegra verklegra nota af því að senda skógfræðíng til Íslands, þá mundi samt slíkur maður geta gefið áreiðanlegar skýrslur um ástand birkiskóganna á Íslandi nú sem stendur, eins og hann einnig mundi geta komið með hentugar uppástúngur um viðhald þeirra framvegis, og gæti það þá með þessu móti orðið til verulegs gagns að senda hann til landsins.

Þar nú stjórnarráðið verður að álíta málefni þetta mjög svo áríðanda fyrir Ísland, þá hefir þókt rèttast að fá veitta þá peníngaupphæð, sem nægileg væri til þess að senda til Íslands skógfræðíng, er grenslast skyldi eptir ástandi birkiskóga þar í landi og gjöra uppástúngur um þær ráðstafanir, sem þurfa þætti, bæði til þess að viðhalda hinum eldri skógum, og til þess ef til vill að planta nýja skóga; en til þessa verður ekki ætlazt á minni upphæð en 1200 rd."

Þessa uppástúngu felldi ríkisþíngið, þar það áleit rèttast, að

gjöld þessi væru tekin af þeim 4000 rd., sem í fjárhagslögunum eru veittir til óvissra útgjalda fyrir Ísland.

Við B. I. 1. „Með allrahæstum konúngs-úrskurði 23. febrúar 1866 var biskupi þeim, sem híngaðtil hefir verið yfir Íslandi, veitt lausn í náð frá 1. apríl s. á., og var forstöðumaður prestaskólans í Reykjavík um leið skipaður í það embætti. Í frumvarpi því til laga um laun ymsra embættismanna á Íslandi, sem lagt var fyrir hið 14. ríkisþíng Dana, var stúngið uppá, að biskupinn á Íslandi skyldi sem upphafslaun hafa 2800 rd. á ári, sem skyldi hækka um 200 rd. fyrir hver 5 ár, sem hann væri í embættinu, þángað til þau væri orðin 3200 rd., og skyldi hann þarhjá hafa 200 rd. á ári í staðinn fyrir frían bústað. Ríkisþíngið fèllst samt ekki á lagafrumvarp þetta óbreytt, eins og það var lagt fyrir, heldur var í 1. gr. B. laga 19. janúar 1863, um launaviðbót handa ymsum embættismönnum á Íslandi, biskupi þeim, sem þá var í embættinu og skipaður var af konúngi 25. september 1845, veittir 800 rd. á ári í viðbót við laun þau, sem þá voru lögð embættinu, og sem voru 2400 rd. auk 200 rd. í húsaleigu.

Í 3. gr. nefndra laga er nú skipað svo fyrir, að launaviðbót sú, sem veitt er í lögunum, skuli einúngis greidd þeim embættismönnum, sem þá voru í embættunum, eða sem skipaðir yrðu í þau embætti, sem þá væri laus, og biskupi þeim, sem nýlega er skipaður í embættið, getur því ekki, nema til þess fáist sèrstakt leyfi, borgast meir í laun en 2400 rd. á ári. Aptur á hinn bóginn má gjöra ráð fyrír að ríkisþíngið, með því að veita hinum þá veranda biskupi þá umgetnu launaviðbót, hafi álitið, að biskupi bæri upphafslaun þau, sem stúngið var uppá í frumvarpinu til nefndra laga. Það má einnig geta þess, að þíngið í hinum síðari fjárhagslögum hefir veitt upphafslaun þau, sem í frumvarpinu voru talin fyrir þau embætti á Íslandi, sem losnað hafa eptir það lögin komu út (í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{65}/_{66}$ var það læknis-embættið í syðri hluta Vestur-umdæmisins, og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{66}/_{67}$ var það læknisembættið í Vestmannaeyjum), eins og einnig til þessa tíma jafnaðarlega hefir verið veitt launaviðbót eptir embættisaldri þeim embættismönnum á Íslandi, sem samkvæmt ákvörðunum í frumvarpinu áttu

rètt til þess á komandi fjárhagsárum. Í raun rèttri hefir því verið beitt grundvallarreglum þeim um laun embættismanna á Íslandi, sem teknar eru fram í opt nefndu lagafrumvarpi, og stjórnarráðið hefir því álitið rèttast að telja laun biskupsins hèr 2800 rd. eins og í frumvarpinu var gjört.

Við B. I. 3. „Laun forstöðumanns prestaskólans eru hèr talin með þeirri upphæð, sem upphaflega er lögð þessu embætti, og er þarhjá talin húsaleiga sú, sem lögð hefir verið þessum embættismanni."

Við B. I. 4. „Laun 1. kennara við prestaskólann í Reykjavík eru hèr talin 800 rd., og skal í tilefni af því geta þessa: Þegar Sigurður Melsteð, sem áður var 1. kennari við prestaskólann, var skipaður forstöðumaður hans, varð hið fyrstnefnda embætti laust, og var slegið upp með þeim skilmálum, að upphafslaunin, samkvæmt grundvallarreglunni í áðurnefndu lagafrumvarpi, sem lagt var fyrir hið 14. ríkisþing Dana, skyldu vera 500 rd.; og var þarhjá getið þess, að vænta mætti 100 rd. viðbótar fyrir hverra 3 ára þjónustu, þó að launin ekki yrði meiri en 1000 rd. á ári. Um embætti þetta hafa þeir sókt: Jónas Guðmundsson, kennari við latínuskólann í Reykjavík, og Helgi Hálfdanarson, prestur til Garða og Bessastaða, en þó báðir með skilyrðum. Hinn fyrrnefndi þeirra hefir nefnilega gjört það að skilyrði, að hann megi halda launum sínum og embættisaldri, en hann er skipaður í embætti sitt 25. águst 1853 og hefir nú í laun 900 rd. á ári; en hinn síðarnefndi hefir þarámóti áskilið, að upphafslaun embættisins væri ákveðin til að minnsta kosti 800 rd.

Að vísu mundi nú ekkert vera því til fyrirstöðu, að Jónas Guðmundsson væri skipaður í embættið með skilyrði því, sem hann hefir sett, þar kennararnir bæði við prestaskólann og við latínuskólann í lagafrumvarpinu um laun ymsra embættismanna á Íslandi eru settir að öllu leyti jafnsíða, og hann gæti þessvegna, án þess að ríkissjóðurinn yrði fyrir frekari útgjöldum, haldið launum sínum og embættisaldri; en öllu öðru máli er að gegna um Helga prest Hálfdanarson, því upphafslaun þau, sem hann hefir áskilið sèr, ef embættið væri veitt honum, mundi auka útgjöld ríkissjóðsins um 300 rd.

þrátt fyrir þetta hefir stjórnarráðinu samt þótt vera ástæða til, eptir því sem ástatt er, að leita til ríkisþíngsins um að veita peníngaupphæð þá, sem þarf til þess að Helgi prestur geti orðið skipaður í embættið með kjörum þeim, sem hann hefir áskilið, og sem ekki má álíta í neinu tilliti ósanngjörn, þegar litið er til þess, að hann þjónar einhverju hinu bezta prestakalli á Íslandi. þess skal ennfremur þarhjá getið, að Helgi prestur Hálfdanarson, sem árið 1854 tók embættispróf í guðfræði með beztu einkunn við Kaupmannahafnar háskóla, hefir síðan þjónað í prestsembætti nú í 11 ár, og hefir hann eptir vitnisburðum yfirmanna sinna ætíð komið fram í þessari stöðu sinni sem ágætur prèdikari og barnauppfræðari, en þetta eru þeir eiginlegleikar, sem einkum eru áríðandi fyrir kennara við þesskonar stofnun, sem prestaskólinn er, þar sem einkum skal fræða lærisveinana í öllum verklegum fræðum. Helgi prestur Hálfdanarson hefir þarhjá, sökum mentunar sinnar og hegðunar, í alla staði áunnið sèr framúrskarandi og verðskuldaða virðíngu hjá prestastèttinni á Íslandi, og það er því full ástæða til að álíta, að það mundi verða til góðs fyrir prestaskólann og auka álit hans, ef Helgi prestur væri skipaður kennari við hann."

Við B. I. 7 og 9. „Samkvæmt frumvarpinu til laga 19. janúar 1863, ætti yfirkennari við latínuskólann í Reykjavík, sem skipaður er í það embætti 1. október 1862, að fá í laun frá 1. október 1867 á ári 1200 rd., í stað þess að hann nú ekki hefir meiri laun en 900 rd. og í húsaleigu 150 rd.; og sömuleiðis ætti annar kennari við sama skóla, sem skipaður er í embætti 26. maí 1852, að fá í laun á ári 1000 rd. frá 1. júní 1867, þar sem hann nú einúngis hefir 900 rd. Laun þessara embættismanna eru hèr því talin á þá leið, að yfirkennarinn fær 1125 rd., en annar kennari 983 rd. 32 sk., og skal þess þarhjá getið, að húsaleiga sú, sem til þessa hefir verið lögð yfirkennaranum, hlýtur að falla burt frá þeim tíma, sem hann fær launaviðbót eptir embættisaldri."

Að öðru leyti en því, sem hèr að framan segir, eru laun embættismanna þeirra, sem taldir eru í frumvarpinu undir B. I., talin eins og í fjárhagslögunum fyrir árið 18⁶⁶/₆₇.

Við B. II. Um þetta atriði má skýrskota til þess, sem sagt er hèr að framan í athugasemd við A. II; en launaviðbót sú eptir kornverði, sem hèr ræðir um, er í frumvarpinu til fjárhagslaganna fyrir árið 18⁶⁷/₆₈ talin á þessa leið:

biskupinn yfir Íslandi	222 rd.
forstöðumaður prestaskólans	214 -
fyrsti kennari við prèstaskólans	144 -
annar kennari við sama	170 -
rektor við hinn lærða skóla	222 -
yfirkennari við sama[1]	179 -
fyrsti kennari við sama	170 -
annar kennari við sama[2]	168 -
þriði kennari við sama	158 -
fjórði kennari við sama	130 -
samtals . .	1777 rd.

Við B. III. 1 og 2. „Samkvæmt 2. grein laga 19. janúar 1863, um laun ymsra embættismanna á Íslandi, hefir í fjárhagslögunum fyrir nokkur undanfarin ár verið veitt 1100 rd. á ári sem aðstoðarfè, og hefir það verið ætlað til borgunar fyrir umsjónarmannsstörf við hinn lærða skóla, fyrir saungkennslu og íþróttakennslu í sama skóla, fyrir að leika á organ í Reykjavíkur dómkirkju, og til launa handa dyraverði skólans. Eptir uppástúngu skólastjórnarinnar hefir kirkju- og kennslustjórnin nú heimilað vald til að setja umsjónarmann við skólann, í stað þess að kennarar skólans híngað til hafa gegnt störfum þessum til skiptis, og skyldi laun þessa umsjónarmanns vera 500 rd. á ári, er greiða skal með 300 rd. af aðstoðarfènu, og þar að

---

[1]) Launaviðbótin eptir kornverði er talin þannig:

af 1050 rd., 174 rd. á ári í 6 mánuði =	87 rd.
— 1200 rd., 184 rd. á ári í 6 mánuði =	92 -
samtals . .	179 rd.

[2]) Launaviðbótin er talin þannig.

af 900 rd., 158 rd. á ári, í 2 mánuði =	26 rd. 32 sk.
— 1000 rd., 170 rd. á ári, í 10 mánuði =	144 - 64 -
samtals . .	168 rd. » sk.

auki hafi hann þá 200 rd., sem á ári hverju hafi verið veittir til þess að semja reiknínga skólans og fyrir skriptir við skólann, og skal hann þá einnig takast á hendur störf þessi. Samkvæmt því sem nú hefir verið sagt, er þessum 1100 rd. nú skipt, og eru 300 rd. taldir til umsjónarmanns, en 800 rd. eru taldir sèr."

Við B. IV. „Launaviðbót sú eptir kornverði, sem hèr ræðir um og einúngis snertir þá 800 rd., sem ætlaðir eru sem aðstoðarfè, er talin eptir reglum þeim, sem um það efni eru settar í 25. og 27. gr. laga 19. febrúar 1861."

Við B. V. 1—5. „Útgjöld þessi eru talin eins og í fjárhagslögunum fyrir árið 18⁶⁶/₆₇, að því einu frá skildu, að hèr eru ekki taldir þeir 200 rd., sem þá voru settir til að byggja upp á nýju kirkjuna í Grímsey. Að öðru leyti skal hèr skýrskotað til athugasemdanna við frumvarpið til fjárhagslaganna fyrir árið 18⁶⁶/₆₇."

Við B. VI. 1. „Í leigu af kennsluhúsi prestaskólans hafa híngaðtil verið borgaðir 200 rd. á ári, og fyrir húsrúm handa bókasafni þessa skóla 20 rd. Þar nú eigandinn að kennsluhúsinu fyrir komandi tíma hefir heimtað 50 rd. meir í leigu á ári, þá hefir forstöðumaður prestaskólans beðið um, að þeir 220 rd., sem í fjárhagslögunum fyrir undanfarin ár hafa verið veittir fyrir húsrúm til prestaskólans, verði auknir um 50 rd., eða að til þessa verði veittir alls 270 rd., og hefir hann þarhjá getið um, að sökum þess, hversu lítið er um húsnæði í Reykjavík, þá fer húsaleigan þar stöðugt vaxandi, eins og líka, að það mun verða mjög svo torvelt að fá fyrir minni leigu nokkuð annað húsrúm, sem mátulegt væri handa prestaskólanum. Stiptsyfirvöldin á Íslandi hafa einnig mælt fram með því, að veitt væri þessi hækkun á húsaleigunni, og hafa þarhjá getið þess, að eptir því hversu dýrt allt er nú í Reykjavík, þá megi álíta að 250 rd. sè sanngjörn leiga fyrir annað eins hús og það, sem prestaskólinn hefir, einkum þegar til þess er litið, að í þessari upphæð einnig er innifalin þóknun eða borgun fyrir að lýsa og hita kennsluherbergin."

Við B. VI. 2—7. „Útgjöld þessi eru hèr talin eins og í fjárhagslögunum fyrir árið 18⁶⁶/₆₇."

Við B. VI. 8. þessi útgjöld voru í frumvarpinu til fjárhagslaganna talin 800 rd., og var um það gjörð þessi athugasemd:

„Skólastjórnin hefir stúngið uppá að útgjöld þau, sem hèr ræðir um, verði hækkuð til þeirrar upphæðar sem hèr segir, og hefir hún í tilefni af því getið þess, að ekki verður hjá því komizt á sumri komanda, að mála skólahúsið að utanverðu, þar þetta ekki hefir verið gjört síðan árið 1855; en þar stærð þess, sem mála þarf að minnsta kosti tvisvar med olíulit, er að flatarmáli hèrumbil 1000—1200 ferhyrndar álnir, þá er kostnaðurinn til þessa talinn minnst 200 eða 300 rd. Stiptsyfirvöldin hafa þarhjá getið þess, að hin vanalegu gjöld til skólahússins hafi optastnær gengið fram yfir þá 600 rd., sem til þess hafa verið veittir á ári; og þegar hèr við bætist það, að bæði þakið á skólahúsinu og einnig mörg herbergi í því þurfa á þessu fjárhagsári töluverðrar aðgjörðar við, og þar sem líka þarf að kaupa ný rúmföt sökum þess að tala lærisveina hefir aukizt, þá hefir skólastjórnin álitið, að útgjöld þessi ekki yrðu talin lægri."

Við. B. VI. 9—13. „Útgjöld þessi eru hèr talin eins og í fjárhagslögunum fyrir árið 18⁶⁶/₆₇."

Við B. VI. 14. Í frumvarpinu til fjárhagslaganna voru útgjöld þessi talin 50 rd., og var um það gjörð svo látandi athugasemd:

„Lækniskaup það við latínuskólann, sem til þessa tíma hefir verið veitt á ári hverju, er hèr hækkað til 50 rd. samkvæmt uppá stúngu skólameistara og skólastjórnarinnar, þar hin töluverða fjölgun skólalærisveina (tala þeirra er nefnilega nú hèrumbil 70, þar sem þeir áður að eins hafa verið milli 30 og 40) gjörir það nauðsynlegt, að læknirinn optar verður að vitja skólans en áður."

Við B. VI. 15. Frumvarpið til fjárhagslaganna taldi 700 rd. til þessara útgjalda, og var um það gjörð þessi athugasemd:

„Um hækkun þá, sem hèr er stúngið uppá, skal þess getið, að þar sem í undanfarandi fjárhagslögum hafa verið veittir 400 rd.

á ári til þessara ýmislegra útgjalda, í hverjum þó eru innifalin yms stöðug útgjöld, t. a. m. fyrir þvott, og kostnaður við prentun hinna árlegu skólaskýrslna, þá hefir þessi upphæð þó aldrei verið nægileg, og skólameistarinn hefir þessvegna stúngið uppá að þetta væri hækkað til 500 rd. En auk þessa koma hèr í þessari grein ný útgjöld til á í hönd faranda fjárhagsári, þar sem nefnilega kirkju- og kennslustjórnin samkvæmt uppástúngu nefndar þeirrar, er sett hefir verið til að íhuga ymsar endurbætur við latínuskólann, hefir lagt drög fyrir, að til kennslunnar í neðstu bekkjum skólans komist á kennslubækur á íslenzku máli, einkum orðahneigíngafræði í latínumáli og íslenzk orðabók með latínskri þýðíngu. Sökum þessa, sem nú hefir verið sagt, er útgjaldagrein þessi samkvæmt uppástúngu skólastjórnarinnar hèr talin 700 rd."

Á þessa uppástúngu fèllst ekki ríkisþíngið, heldur veitti það að eins 400 rd. til þessara útgjalda eins og áður.

Við C. „Útgjöld þessi eru hèr talin einsog í fjárhagslögunum fyrir undanfarin ár; þetta er ætlað til smáútgjalda ymsra, þeirra er fyrir koma á ári hverju og ekki verður ætlazt á um fyrirfram; sömuleiðis er það ætlað til ýmislegs óviss kostnaðar, einkum til byggíngakostnaðar, til ferðakostnaðar handa embættismönnum út til Íslands, til að styrkja með bókmentafyrirtæki, o. s. frv."

Samkvæmt ágripi því úr fjárhagslögunum fyrir árið 18⁶⁷/₆₈, sem prentað er hèr að framan, eru tekjur af Íslandi á þessu fjárhagsári alls taldar 48345 rd. 21 sk., en útgjöld þau, sem talin eru að beinlínis snerti Ísland, eru á sama ári talin alls 79682 rd. 56 sk. það sem í fjárhagslögunum þannig er talið að lagt sè til Íslands úr ríkissjóðnum fjárhagsárið 18⁶⁷/⁶⁸ verður þá eptir þessu 31337 rd. 35 sk. að upphæð, og er það þá einúngis 1284 rd. 48 sk. meira en það var talið eptir fjárhagslögunum fyrir árið 18⁶⁶/₆₇ (smbr. Lhssk. III. bls. 871), og voru þó á því árí ekki taldir meðal útgjaldanna þeir 12000 rd. til alþíngiskostnaðar, sem taldir eru á árinu 18⁶⁷/₆₈; en það er 6041 rd. minna en það var talið eptir fjárhagslögunum fyrir árið 18⁶⁵/₆₆ (smbr. Lhssk. III. bls. 720), þegar þó var talinn alþíngiskostnaður. Lítur þá eptir þessu svo út, sem útgjöld Íslands hafi farið nokkuð mínkandi á þessu síðasta ári í samanburði við árið 18⁶⁵/₆₆, en ekki verða samt neinar ályktanir dregnar af þessu, sem byggja megi á.

þess ber þarhjá að gæta, að það, sem eptir þessu er talið að lagt verði til Íslands úr ríkissjóði á þessu ári, verður í raun rèttri nokkuð á aðra leið en hèr er sagt, nefnilega nokkuð meira, og ber það til þessa, að launaviðbót sú eptir kornverði til embættismanna á Íslandi samkvæmt lögum 19. febrúar 1861, sem í fjárhagslögunum er talin í útgjaldadálkunum A. II., B. II. og B. IV., verður nokkuð meiri en hún þar er talin, vegna þess að þegar frumvarpið til fjárhagslaganna var lagt fyrir ríkisþíngið, var ennþá ekki búið að setja verðlagsskrárnar í Danmörku, og var því í frumvarpinu, eins og áður er sagt, ætlazt til upphæðarinnar á þessu eptir meðaltölu um seinustu 10 ár; og þó búið væri að setja verðlagsskrárnar áður en fjárhagslögin voru alrædd á þínginu og konúngur búinn að staðfesta þau með samþykki sínu, þá var samt engin breytíng gjörð á þessu. Ekki verður samt að svo stöddu skýrt frá, hvernig launaviðbót þessi verður á þessu ári í raun og veru, því hvorki er ennþá búið að semja skýrslu um upphæð hennar handa hverjum einstaka embættismanni í landinu, nè heldur hefir stjórnarherra fjárhagsmálanna lagt samþykki sitt á það, samkvæmt því sem fyrir er skipað í nefndum lögum 1861.

Að endíngu skal þess getið, að eins og að undanförnu höfum vèr sleppt i ágripi þessu að telja það, sem í fjárhagslögunum er ekki beinlínis fært til sem útgjöld fyrir Ísland, þó sum þeirra að nokkru leyti og sum að öllu geti sagzt snerta landið: t. a. m. peníngar þeir, sem veittir eru til samferða milli Kaupmannahafnar og Íslands og Færeyja með gufuskipi, og svo eptirlaun þau, sem íslenzkir embættismenn og ekkjur þeirra hafa úr ríkissjóði; og gefur það að skilja, að væri þetta talið með, þá yrði tillagið til Íslands á ári hverju úr ríkissjóði töluvert á annan veg en hèr og að undanförnu hefir verið talið.

BÚNAÐAR-ÁSTAND Á ÍSLANDI

í fardögum 1866.

Frá þessari grein hagfræðarinnar á Íslandi á ýmsum árum hefir optar verið skýrt í ritum þessum, (smbr. I., bls. 58—73, 118—123, 480-87, II., bls. 31—220, 544—559, 852—891, III., bls. 227—273, 393—445, 644—697, 760—819 og IV., bls. 179—239), og skal því þessu til framhalds hèr skýra frá búnaðar-ástandi á Íslandi eins og það er talið að hafa verið í fardögum 1866.

Skýrslur þær, sem vèr nú látum fylgja um þetta efni, eru eins og að undanförnu samdar eptir skýrslum þeim, sem sýslumenn á Íslandi að boði stjórnarinnar semja um það á ári hverju, og er tilhögunin á þeim að öllu leyti hin sama og við hefir verið höfð um hin síðustu árin, það er að skilja, að í þeim er einnig til hægara samanburðar sagt frá tölu nautpeníngs og sauðfènaðar í fardögum 1865. Sömuleiðis höfum vèr eins og áður í skýrslum vorum sleppt þeim tveim atriðum, nefnilega um tölu býla og þeirra sem tíunda, því á hvorutveggju þessu er í skýrslum sýslumanna, eins og optar á vikið, svo mikil ósamkvæmni eða þeim þá er með öllu sleppt, og virðist því rèttara að sleppa þeim. Að öðru leyti má einnig geta þess hèr, að skýrslur amtmanna um bæði þessi atriði líka eru nokkuð ólíkar og sjálfum sèr ósamkvæmar, því í Suður-umdæminu er á þessu ári, sem hèr ræðir um, tala „býla" sögð að vera 2035 (í fardögum 1865 voru þau talin 2751 en 2009 í fardögum 1864, smbr. IV., bls. 180), en tala „búenda er sögð 2424 (í fardögum 1865 voru taldir 3010 „tíundgjörendur"), og er á þessu hvorutveggju svo mikill munur, að allri furðu gegnir; í Vestur-umdæminu er munurinn miklu minni, því þar er tala „býla" sögð 1554 (í fardögum 1865 voru þau talin 1571), en þar er tala „þeirra sem gripi framtelja" sögð að vera 1974 (en þeir voru í

fardögum 1865 taldir 2004); og loks er í skýrslunni frá Norður- og Austur-umdæminu, sem næst undanfarið ár sleppti báðum þessum atriðum, tala „byggðra jarða" sögð að vera 2448, en „þeir sem tíund gjöra" eru taldir 3710.

það er að vísu miður heppilegt, að alþýða á Íslandi skuli hljóta að vera í svo mikilli óvissu um þessi tvö atriði, sem þó ekki eru svo lítils áríðandi þegar um búnaðar-ástand landsins er að ræða, þar sem þó mætti virðast nægilegt, til þess að hlutaðeigandi embættismenn gjörðu sèr far um að lagfæra þessa galla, að á þá væri bent, eins og svo opt hefir verið gjört í ritum þessum.

Vèr skulum nú ekki fara frekari orðum um þetta, en viljum nú taka fyrir oss höfuðatriðin í skýrslunum, og gjöra við sèrhvert þeirra nokkrar athugasemdir og samanburð við undanfarin ár.

I. NAUTPENÍNGUR.

Samkvæmt búnaðarskýrslunum hefir tala nautgripa á Íslandi farið minnkandi um þrjú næst undanfarin ár, (um fardagaárið 1862—1863 var fækkunin 1753 tals eða 7.2 af hundr., fardagaárið 1863—1864: 1658 tals eða 7.4 af hundr., og fardagaárið 1864—65 einúngis 526 tals eða 2.5 af hundr., smbr. III. bls. 645, 761 og IV., bls. 180); en á þessu ári, sem hèr ræðir um, hefir tala þeirra farið lítið eitt vaxandi. Í fardögum 1865 var tala nautgripa nefnilega 20300 á öllu landinu, en eptir skýrslunum hèr á eptir er tala þeirra í fardögum 1866 sögð að vera 20357, og hefir því fjölgun nautpeníngs á þessu eina ári einúngis verið 57 tals, eða að tiltölu 0.3 af hundraði. þetta er nú að vísu varla teljandi, en þó verður það nokkuð á aðra leið, skoði maður umdæmi landsins; því meðan tala nautpeníngs hefir á þessu ári staðið í stað í Suður-umdæminu, þá hefir hún fjölgað í Norður- og Austur-umdæminu um 118 tals eða 1.6 af hundraði hverju, en aptur á móti fækkað í Vesturumdæminu um 61 tals eða 1.3 af hundraði.

þó nú þannig sè töluverður munur á þessu í umdæmum landsins, þá sýnir það sig samt, að hann er miklu meiri þegar skoðað

er hvert hèrað í landinu sèr, því þá kemur það fram, að tala nautpeníngs hefir á þessu ári fækkað í nær því eins mörgum sýslum og hann hefir fjölgað í. Tala nautpeníngs hefir nefnilega fjölgað í þessum sýslum:

	tals	af hundr.
Vestmannaeyja sýslu	3	7.7
Rángárvalla s.	25	1.1
Árness s.	21	0.8
Mýra- og Hnappadals s. . . .	12	1.1
Barðastrandar s.	10	1.3
Skagafjarðar s.	11	0.7
Eyjafjarðar s.	51	3.2
þíngeyjar s.	31	3.0
Norður-Múla s.	51	5.7
Suður-Múla s.	28	3.1;

en í þessum sýslnm aptur á móti hefir tala nautpeníngs fækkað á þessu sama ári, nefnilega í:

	tals	af hundr.
Skaptafells sýslu	27	1.9
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	16	1.4
Reykjavíkur bæ	1	2.0
Borgarfjarðar s.	5	0.5
Snæfellsness s.	34	5.0
Dala s.	10	1.4
Ísafjarðar s.	7	0.7
Stranda s.	32	8.8
Húnavatns s.	54	3.7.

þegar Vestmannaeyja sýsla og Reykjavíkur bær, sem hvort um sig ekki getur talizt nema hreppur, eru frá skilin, þá hefir nautpeníngur á þessu ári að tiltölu fjölgað mest í Norður-Múla sýslu og þá í Eyjafjarðar sýslu (árið næst á undan fækkaði nautpeníng töluvert í hinni fyrnefndu sýslu en stóð í stað í þeirri síðast nefndu), en minnst hefir fjölgað í Skagafjarðar sýslu og þá í Árness sýslu. Aptur á hinn bóginn hefir tala nautpeníngs á þessu ári

fækkað mest í Stranda sýslu (árið næst á undan fjölgaði þar ekki svo lítið) og þá í Snæfellsness sýslu, en minnst í Borgarfjarðar sýslu og þá í Ísafjarðar sýslu.

Á þessu ári, sem hèr ræðir um, hafa að tiltölu griðúngar og geldneyti eldri en veturgömul, sem hið undanfarna ár höfðu fækkað mest (nefnilega um 116 eða 11.1 af hundr.), fjölgað mest, það er að skilja, um 158 eða 16.9 af hundr., en veturgamall nautpeníngur ekki nema um 314 eða 15.6 af hundr. (næst undanfarið ár fjölgaði hann einúngis um 99 eða 5.2 af hundr.); en kýr og kelfdar kvígur, sem næst undanfarið ár fækkuðu um 509 eða 2.8 af hundraði, hafa á þessu ári einnig fækkað um 415 tals eða 2.4 af hundraði.

Af skýrslunum sjálfum má að vísu sjá, hversu margt sè í hverjum hrepp og í hverri sýslu á landinu bæði af kúm, geldneytum og veturgömlum nautpeníngi; en til þess að hafa hægara yfirlit yfir þetta á einum stað, þá skal hèr sýna hlutfall það, sem í fardögum 1866 var milli þeirra þriggja flokka, er nú voru taldir. Af hverju 100 nautpeníngs voru þá á þessu ári:

	kýr og kvígur.	eldri geldneyti.	veturgamalt.
Skaptafells sýsla	79.3	5.6	15.1
Vestmannaeyja s.	92.8	2.4	4.8
Rángárvalla s.	88.9	1.1	10.0
Árness s.	86.3	1.8	11.9
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	82.0	3.8	14.2
Reykjavíkur bær	100.0	»	»
Borgarfjarðar s.	82.6	3.4	14.0
Mýra- og Hnappadals s. . .	81.5	2.1	16.4
Snæfellsness s.	84.9	5.3	9.8
Dala s.	82.5	7.1	10.4
Barðastrandar s.	82.5	8.0	9.5
Ísafjarðar s.	83.6	7.7	8.7
Stranda s.	87.1	6.0	6.9
Húnavatns s.	83.6	8.1	8.3
Skagafjarðar s.	84.1	6.9	9.0

	kýr og kvígur.	eldri geldneyti.	vetur-gamalt.
Eyjafjarðar sýsla	85.5	4.5	10.0
Þíngeyjar s.	84.9	4.3	10.8
Norður-Múla s.	72.3	14.4	13.3
Suður-Múla s.	71.6	13.5	14.9
Suður-umdæmið	84.9	2.7	12.4
Vestur-umdæmið	83.1	5.9	11.0
Norður- og Austur-umd. . .	81.4	8.0	10.6
á öllu Íslandi	83.2	5.4	11.4.

Eptir þessu sýnir það sig, þegar Vestmannaeyja sýslu og Reykjavíkur bæ er sleppt, að af jafnmörgum nautpeníngi eru kýr og kelfdar kvígur á þessu ári flestar í Rángárvalla sýslu og fæstar í Suður-Múla sýslu; griðúngar og geldneyti, eldri en veturgömul, eru aptur á móti flest í Norður-Múla sýslu, en fæst í Rángárvalla sýslu; og loks er veturgamall nautpeníngur flestur í Mýra- og Hnappadals sýslu og fæstur í Stranda sýslu. Eru þessi hlutföll nokkuð lík því sem átti sèr stað næst undanfarið ár (smbr. IV., bls. 182—183).

Sè nú enn fremur tala nautgripa á þessu ári borin saman við tölu þeirra á eldri tímum, og taki maður til þessa samanburðar árið 1853, þá lýsir það sèr, að nautpeníngur hefir fækkað töluvert í landinu á þeim 13 árum, sem síðan eru liðin. Í fardögum 1853 var nefnilega tala nautgripa á öllu Íslandi 23663, en í fardögum 1866 er hún ekki talin nema 20357; fækkun nautgripa á þessum 13 árum hefir því verið 3306 ials eða 14.0 af hundraði hverju á öllu landinu. Mest hefir fækkunin verið í Suður-umdæminu, nefnilega um 2051 eða 19.8 af hundr. (nær því fimmti hluti), þá í Vestur-umdæminu, nefnilega um 933 eða 17.2 af hundr., en minnst í Norður- og Austur-umdæminu, nefnilega einúngis um 322 eða 4.1 af hundraði. Eptir eðli sínu hlýtur þó stærri mismunur á þessu að koma fram í hinum sèrstöku hèruðum landsins á þessu

sama tímabili, því beri maður þau tvö umgetnu ár saman, þá hefir tala nautpeníngs um þessi 13 ár fjölgað eða fækkað á þann hátt, sem nú skal sýnt.

Fjölgað hefir nefnilega einúngis í:

	tals	af hundr.
Reykjavíkur bæ	2	3.9
Þíngeyjar sýslu	7	0.7
Norður-Múla s.	53	5.9;

en aptur á móti hefir fækkað í:

	tals	af hundr.
Skaptafells sýslu	351	20.3
Vestmannaeyja s.	10	19.2
Rángárvalla s.	581	21.0
Árness s.	584	18.0
Gullbríngu- og Kjósar s.	196	14.4
Borgarfjarðar s.	331	25.5
Mýra- og Hnappadals s.	245	18.7
Snæfellsness s.	256	28.5
Dala s.	96	11.8
Barðastrandar s.	79	9.0
Ísafjarðar s.	175	15.8
Stranda s.	82	19.8
Húnavatns s.	237	14.3
Skagafjarðar s.	23	1.5
Eyjafjarðar s.	104	6.0
Suður-Múla s.	18	1.9.

Sleppi maður einnig hèr Reykjavíkur bæ og Vestmannaeyja sýslu, þá er fjölgun nautpeníngs á þessu 13 ára tímabili ekki teljandi nema í Norður-Múla sýslu, því þar hefir þó fjölgað um 53 eða 5.9 af hundraði; en aptur á hinn bóginn hefir fækkun nautpeníngs á sama tímabili að tiltölu verið mest í Snæfellsness sýslu og þá í Borgarfjarðar sýslu, en minnst hefir fækkað í Skagafjarðar sýslu og þá í Suður-Múla sýslu.

Á þessu tímabili er það einkum geldneyti, sem að tiltölu hefir fækkað tölavert, því kýr og kelfdar kvígur hafa fækkað einúngis

um 12.5 af hundraði, en griðungar og geldneyti eldri en veturgömul hafa fækkað um 20.8 af hundr., og veturgamall nautpeníngur um 20.5 af hundraði.

II. SAUÐFÈNAÐUR.

Eins og næst undanfarið fardagaár hefir tala sauðfjárins á Íslandi, sem er aðalbjargræðisstofn landsmanna og máttarstólpi alls sveitabúnaðar, einnig á fardagaári því, sem hèr ræðir um, tekið álitlegum framförum, þó þetta hvergi nærri sè eins mikið og fardagaárið 1864—65. Eptir skýrslunum taldist nefnilega svo til, að í fardögum 1864 væri fjártalan á öllu landinu 349,324, en um sama leyti 1865 var tala fjárins orðin 381,578, og hafði því sauðfè á því ári fjölgað um 32254 tals eða að tiltölu 9.2 af hundraði (smbr. IV., bls. 185); en á þessu ári, sem hèr ræðir um, hefir hún þó tekið þeim framförum, að fjartalan í fardögum 1866 er sögð að vera 393,295, og hefir þá sauðpeníngur á þessu ári fjölgað um 11717 tals eða 3.1 af hundraði; og þó þetta sè hèrumbil þriðjúngi minna en næst undanfarið ár, er það samt álitlegur viðauki, sem óskandi væri að hèldist við. Munurinn á þessum viðauka er að öðru leyti svo töluverður í hinum sèrstöku hèruðum og sveitum landsins, þar sem fjártalan víða hefir minnkað, að vèr verðum að skoða þetta atriði ítarlegar og skýra það gjörr en skýrslurnar sjálfar gjöra.

Skoði maður þá fyrst hvert umdæmi í landinu sèr, þá kemur það fram, að sauðfè á þessu ári hefir fjölgað í:

	tals	af hundr.
Suður-umdæminu	1068	1.1
Norður-og Austur-umdæminu .	11049	5.3;

en aptur á móti fækkað í:

Vestur-umdæminu	400	0.5,

og er þá eptir þessu fjölgunin nokkuð teljandi einúngis í Norður- og Austur-umdæminu.

Taki maður aptur á hinn bóginn hverja sýslu í landinu sèr, þá verður þetta töluvert á annan hátt, því þá kemur það fram, að sauðfènaður hefir á þessu ári fjölgað í:

	tals	af hundr.
Vestmannaeyja sýslu . . .	2	0.3
Árness s.	1362	4.7
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	210	3.0
Reykjavíkur bæ	14	11.5
Borgarfjarðar sýslu	893	7.4
Mýra- og Hnappadals s. . .	405	2.0
Barðastrandar s.	561	5.4
Ísafjarðar s.	371	2.8
Húnavatns s.	1147	2.4
Skagafjarðar s.	1111	3.4
Eyjafjarðar s.	2183	8.0
Þíngeyjar s.	1488	4.1
Norður-Múla s.	3417	9.5
Suður-Múla s.	1703	6.0;
en aptur hefir hann fækkað í:		
Skaptafells sýslu	764	3.2
Rángárvalla s.	649	2.5
Snæfellsness s.	320	4.1
Dala s.	1140	7.3
Stranda s.	277	3.8.

Þegar Reykjavíkur bær og Vestmannaeyja sýsla eru frá talin, þá hefir eptir þessu sauðfènaður bæði tals og að tiltölu fjölgað mest í Norður-Múla sýslu (nær því um tíunda hluta) og þá í Eyjafjarðar sýslu, en minnst hefir að tiltölu fjölgað í Mýra- og Hnappadals sýslu og þá í Húnavatns sýslu. Aptur á móti hefir fækkunin að tiltölu verið mest í Dala sýslu (hèrumbil fjórtandi hluti), en minnst í Rángárvalla sýslu.

Mestur verður þó munurinn bæði á fjölgun og fækkun sauðfjárins í hreppum landsins, því á þessu ári hefir tala fjárins fjölgað í þessum 114 hreppum og á þann hátt, sem nú skal telja, nefnilega:

	tals	af hundr.
í Skaptafells sýslu:		
Bæjar hrepp	68	4.1
Borgarhafnar	207	24.6
Hofs	101	6.0
Kleifa	382	5.6
í Rángárvalla sýslu:		
Hvol hrepp	30	1.8
Vesturlandeyja	150	7.1
Austurlandeyja	98	4.4
í Árness sýslu:		
Villingaholts hrepp	124	8.5
Hraungerðis	215	13.1
Gaulverjabæjar	61	5.0
Stokkseyrar	41	3.6
þíngvalla	10	0.5
Grímsness	281	5.2
Biskupstúngna	548	11.1
Hrunamanna	251	6.8
Gnúpverja	42	1.7
Skeiða	202	12.8
í Gullbríngu- og Kjósar sýslu:		
Vatnsleysustrandar hrepp	138	22.4
Álptaness	10	2.1
Kjalarness	119	13.2
Kjósar	241	11.7
í Borgarfjarðar sýslu:		
Skilmanna hrepp	9	1.6
Strandar	194	12.9
Leirár og Mela	225	14.5
Skorradals	36	2.6
Lundareykjadals	114	8.8
Hálsa	143	14.3
Reykholtsdals	271	12.4

	tals	af hundr.
í Mýra- og Hnappadals sýslu:		
Hvítársíðu hrepp	237	14. 3
Þverárhlíðar	50	3. 8
Norðurárdals	61	3. 7
Borgar	36	1. 1
Álptaness	68	2. 7
Hraun	82	3. 4
Kolbeinsstaða	13	0. 6
í Snæfellsness sýslu:		
Breiðuvíkur hrepp	65	9. 1
í Dala sýslu:		
Hvamms hrepp	93	5. 8
Skarðsstrandar	112	4. 4
í Barðastrandar sýslu:		
Reykhóla hrepp	13	0. 8
Gufudals	19	1. 5
Múla	33	4. 5
Flateyjar	6	0. 6
Barðastrandar	126	10. 1
Rauðasands	117	7. 4
Tálknafjarðar	133	21. 1
Dala	44	5. 7
Suðurfjarða	108	14. 7
í Ísafjarðar sýslu:		
Þíngeyrar hrepp	2	0. 3
Mýra	83	5. 5
Eyrar	181	19. 7
Súðavíkur	41	4. 0
Ögur	97	9. 7
Reykjarfjarðar	48	2. 7
Nauteyrar	107	6. 5
Grunnavíkur	11	3. 2

	tals	af hundr.
í Stranda sýslu:		
Bæjar hrepp	85	4.6
Árness	83	7.4
í Húnavatns sýslu:		
Vindhælis hrepp	155	3.3
Engihlíðar	280	11.2
Bólstaðarhlíðar	325	6.3
Svínavatns	110	2.0
Torfalækjar	145	4.3
Sveinsstaða	206	5.2
þorkelshóls	75	1.7
þverár	30	0.8
Kirkjuhvamms	25	0.8
Torfastaða	18	0.3
í Skagafjarðar sýslu:		
Holts hrepp	186	7.2
Fells	68	7.8
Hofs	239	11.0
Hóla	61	2.1
Viðvíkur	130	6.5
Lýtingsstaða	356	6.1
Staðar	118	4.9
Sauðár	125	6.3
Skefilstaða	89	4.7
í Eyjafjarðar sýslu:		
Aungulstaða hrepp	282	9.2
Saurbæjar	436	8.2
Hrafnagils	50	1.7
Glæsibæjar	553	17.6
Skriðu	329	7.6
Arnarness	196	6.2
Vallna	59	1.6
þóroddsstaða	118	16.9

	tals	af hundr.
Hvanneyrar hrepp	216	28.2
í þíngeyjar sýslu:		
Sauðaness hrepp	210	6.6
Svalbarðs	114	4.1
Skinnastaða	85	2.9
Kelduness	61	3.2
Húsavíkur	152	6.9
Skútustaða	116	3.8
Helgastaða	142	2.7
Ljósavatns	190	3.5
Háls	303	6.7
Grýtubakka	255	10.1
Svalbarðsstrandar	111	8.8
í Norður-Múla sýslu:		
Fljótsdals hrepp	522	9.3
Fellna	214	6.0
Túngu	277	7.5
Jökulsdals og Hlíðar . . .	777	12.0
Vopnafjarðar	521	7.7
Hjaltastaðar	402	11.0
Borgarfjarðar	371	16.5
Loðmundarfjarðar	115	13.3
Seyðisfjarðar	218	16.7
í Suður-Múla sýslu:		
Geithellna hrepp	86	3.7
Beruness	49	2.7
Breiðdals	415	8.4
Fáskrúðsfjarðar	47	1.7
Reyðarfjarðar	463	12.6
Norðfjarðar	89	4.2
Eyða	90	3.4
Vallna	497	10.9
Skriðdals	21	0.9.

En aptur á hinn bóginn hefir fjártalan fækkað í þessum 52 hreppum og á þenna hátt, nefnilega:

	tals	af hundr.
í Skaptafells sýslu:		
Bjarnaness hrepp	76	3.3
Leiðvalla	284	5.2
Dyrhóla	1162	23.4
í Rángárvalla sýslu:		
Holtamanna hrepp	413	7.6
Landmanna	226	8.4
Rángárvalla	35	0.8
Fljótshlíðar	61	2.0
Eyjafjalla	192	4.5
í Árness sýslu:		
Sandvíkur hrepp	63	7.5
Selvogs	42	5.5
Ölfus	308	13.1
í Gullbríngu- og Kjósar sýslu:		
Grindavíkur hrepp	43	16.9
Hafna	49	14.3
Rosmhvalaness	172	24.8
Seltjarnarness	19	3.0
Mosfellssveit	15	1.4
í Borgarfjarðar sýslu:		
Akraness hrepp	77	11.6
Andakíls	22	1.1
í Mýra- og Hnappadals sýslu:		
Stafholtstúngna hrepp . . .	62	2.2
Eyja	36	4.1
Miklaholts	44	3.1
í Snæfellsness sýslu:		
Skógarstrandar hrepp . . .	58	3.3
Helgafellssveit	42	2.2
Eyrar hrepp	147	15.3

	tals	af hundr.
Ness hrepp innra	33	6.1
Ness hrepp ytra	24	4.7
Staðarsveit	81	6.4
í Dala sýslu:		
Saurbæjar hrepp	52	2.5
Haukadals	85	7.2
Hörðudals	9	0.7
Miðdala	267	10.8
Laxárdals	784	28.3
Fellsstrandar	148	8.7
í Barðastrandar sýslu:		
Geiradals hrepp	38	5.2
í Ísafjarðar sýslu:		
Auðkúlu hrepp	30	4.2
Mosvalla	15	1.1
Suðureyrar	11	2.0
Hóls	120	23.9
Snæfjalla	14	2.8
Sléttu	9	2.0
í Stranda sýslu:		
Broddaness hrepp	93	8.1
Kirkjubóls	242	26.6
Hrófbergs	28	2.6
Kaldrananess	82	6.2
í Húnavatns sýslu:		
Áss hrepp	34	0.9
Staðar	188	10.1
í Skagafjarðar sýslu:		
Akra hrepp	138	2.6
Seilu	31	0.9
Rípur	92	5.0
í Eyjafjarðar sýslu:		
Grímseyjar hrepp	56	25.6

	tals.	af hundr.
í þíngeyjar sýslu:		
Presthóla hrepp	251	14. 5
í Suður-Múla sýslu:		
Mjóafjarðar hrepp	54	4.4.

Og loks hefir fjártalan staðið í stað í Skeggjastaða hrepp í Norður-Múla sýslu.

Samkvæmt því sem nú hefir verið sagt, hefir sauðpeníngur á þessu ári að tiltölu fjölgað mest í Hvanneyrar hrepp í Eyjafjarðar sýslu (28. 2 af hundraði, eða um rúman fjórða hluta) og þá í Borgarhafnar hrepp í Skaptafells sýslu (24. 6 af hundraði, eða nær því um fjórða hluta), en minnst hefir fjölgunin að tiltölu verið í þíngeyrar hrepp í Ísafjarðar sýslu og í Torfastaða hrepp í Húnavatns sýslu (ekki nema 0. 3 af hundraði eðar hèrumbil 3 af 1000) og þá í þíngvalla hrepp í Árness sýslu (ekki nema 0. 5 af hundraði eða hèrumbil 5 af 1000). Aptur á hinn bóginn hefir tala sauðfjárins á þessu sama ári að tiltölu fækkað mest í Laxárdals hrepp í Dala sýslu (28. 3 af hundraði eða rúmlega einn fjórði hluti) og þá í Kirkjubóls hrepp í Stranda sýslu (26. 6 af hundraði); en minnst hefir fækkað í Hörðudals hrepp í Dala sýslu (ekki nema 0. 7 af hundraði eða hèrumbil 7 af 1000) og þá í Rángárvalla hrepp í Rángárvalla sýslu (0. 8 af hundraði eða hèrumbil 8 af 1000).

Á næst undanförnu ári, til fardaga 1865, voru það geldar ær og gemlíngar, sem höfðu fjölgað töluvert, þar sem aptur á móti sauðir og þó einkum ær með lömbum höfðu fækkað (smbr. IV. bls. 193—194), en á þessu ári, sem hèr ræðir um, er þetta á nokkurn annan veg. Beri maður nefnilega árin 1865 og 1866 saman, þá hafa ær með lömbum fjölgað um 4629 tals eða að tiltölu 2.7 af hundraði, geldar ær um 4146 tals eða 16. 0 af hundraði, og sauðir og hrútar eldri en veturgamlir um 9669 tals eða 16. 3 af hundraði; en á hinn bóginn hafa gemlíngar fækkað um 6727 tals eða að tiltölu 5. 4 af hundraði.

Eins og gjört var við nautpeníng hèr að framan, skulum vèr þessu næst sýna hlutfall það, sem í hverju hèraði á landinu var í fardögum 1866 milli þeirra fjögra flokka, sem sauðfènaði í skýrslunum er skipt í, og kemur það þá fram, að af hverju 100 sauðpeníngs var á þessu ári þannig skipt:

	ær með lömbum.	ær geldar.	sauðir og hrútar.	gemlíngar.
Skaptafells sýsla	37.4	10.0	21.6	31.0
Vestmannaeyja s.	39.8	16.4	17.0	26.8
Rángárvalla s.	44.4	5.9	12.1	37.6
Árness s.	43.6	4.8	12.3	39.3
Gullbríngu- og Kjósar s. .	48.4	6.4	4.2	41.0
Reykjavíkur bær	44.9	16.9	2.2	36.0
Borgarfjarðar s.	46.0	11.2	8.6	34.2
Mýra- og Hnappadals s. .	47.6	8.2	13.6	30.6
Snæfellsness s.	57.2	9.1	7.5	26.2
Dala s.	53.2	9.2	13.4	24.2
Barðastrandar s.	51.9	4.9	9.8	33.4
Ísafjarðar s.	54.4	2.3	9.9	33.4
Stranda s.	62.3	8.7	5.5	23.5
Húnavatns s.	43.1	9.6	22.1	25.2
Skagafjarðar s.	45.4	6.6	22 9	25.1
Eyjafjarðar s.	54.8	3.5	15.1	26.6
Þíngeyjar s.	45.5	7.4	19.0	28.1
Norður-Múla s.	36.9	8.9	23.8	30.4
Suður-Múla s.	34.0	11.1	26.4	28.5
Suður-umdæmið	43.0	7.3	13.4	36.3
Vestur-umdæmið	53.0	7.0	10.9	29.1
Norður- og Austur-umd. .	43.1	8.0	21.6	27.3
á öllu Íslandi	44.9	7.6	17.6	29.9.

Yfirlit þetta sýnir, þegar Vestmannaeyja sýsla og Reykjavíkur bær eru frá talin, að af jafnmörgu sauðfè eru ær með lömbum á þessu ári lángflestar í Stranda sýslu (nær því tveir þriðju hlutar alls fjárins þar) og fæstar í Suður-Múla sýslu (einn þriði hluti fjárins); geldar ær aptur á móti eru flestar í Borgarfjarðar sýslu (níundi hluti sauðfjárins þar), en fæstar í Ísafjarðar sýslu (ekki nema 2.3 af hverju 100); þá eru sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir, flestir í Suður-Múla sýslu (rúmur fjórði hluti alls sauðfjárins þar), en fæstir í Gullbríngu- og Kjósar sýslu (einúngis 4.2 af hundraði hverju); og loks eru gemlíngar flestir í Gullbríngu- og Kjósar sýslu (hèrumbil tveir fimmtu hlutar), en fæstir í Stranda sýslu (tæpur fjórði hluti).

Beri maður loks tölu sauðfjárins á öllu landinu á þessu ári saman við tölu þess árið 1853, þá gefur það að skilja, eptir því sem hefir verið sýnt að undanförnu í ritum þessum (smbr. einkum II., bls. 855—860, III., bls. 405, 656 og IV., bls. 195). að æði mikið muni vanta á að tala sauðfjárins í landinu enn þá hafi náð sèr, til þess sem hún þá var. Í fardögum 1853 taldist nefnilega svo til, að á öllu Íslandi væri alls 516853 fjár, en í fardögum 1866 er fjártalan ekki nema 393295; sauðfènaður hefir því á þeim 13 árum, sem síðan eru liðin, fækkað á öllu landinu um 123558 tals, eða að tiltölu um 23.9 af hundraði (um tæpan fjórða hluta). Að tiltölu kveður mest að þessari fækkun í Suður-umdæminu og í Vestur-umdæminu, þar sem nefnilega í því fyrra hefir fækkað um 44985 tals eða 31.2 af hundraði, og í hinu síðara um 32282 tals eða 30.5 af hundraði (í hvorutveggju nær því um þriðjúng); en miklu minna hefir að tiltölu fækkað í Norður- og Austur-umdæminu, nefnilega um 46291 tals eða 17.3 af hundraði (rúmlega um sjötta hluta). Eptir eðli sínu hlýtur samt að vera býsna mikill munur á þessu í hinum sèrstöku hèruðum landsins, og það kemur einnig fram, að á þessum 13 árum hefir fjártalan þó hækkað í Vestmannaeyja sýslu og í Reykjavíkur bæ, nefnilega í Vestmannaeyjum um 10 tals eða af 1.3 af hundr., og í Reykjavík um 32 tals eða

30.8 af hundr., en þar á móti hefir hún fækkað í öllum hinum sýslum landsins á þann hátt, sem nú skal sýnt, nefnilega í:

	tals.	af hundr.
Skaptafells sýslu	6206	21.3
Rángárvalla s.	13707	35.4
Árness s.	16480	35.4
Gullbríngu- og Kjósar s. .	4744	39.6
Borgarfjarðar s.	3890	23.1
Mýra- og Hnappadals s. .	7226	26.3
Snæfellsness s.	5503	42.6
Dala s.	4439	23.5
Barðastrandar s.	5870	34.8
Ísafjarðar s.	6256	31.7
Stranda s.	2988	29.7
Húnavatns s.	7922	13.9
Skagafjarðar s.	4498	11.6
Eyjafjarðar s.	6547	18.1
þíngeyjar s.	11574	23.2
Norður-Múla s.	9999	20.2
Suður-Múla s.	5751	16.1.

Eptir þessu hefir fjárfækkunin á þessu 13 ára tímabili að tölunni verið mest í Árness sýslu og minnst í Stranda sýslu, en að tiltölu hefir hún verið mest í Snæfellsness sýslu, því þar hefir fækkað um 42.6 af hundraði, eða um rúma tvo fimmtu hluti, og þá í Gullbríngu- og Kjósar sýslu, hvar fækkað hefir um tæpa tvo fimmtu hluti. Aptur á hinn bóginn hefir fækkunin á þessu tímabili verið minnst í Skagafjarðar sýslu, því þar hefir fè fækkað einungis um tæpan níunda hluta, og þá í Húnavatns sýslu, hvar fækkunin hefir verið rúmur sjöundi hluti.

Á þessu tímabili eru það einkum eldri sauðir, sem að tiltölu hafa fækkað töluvert; ær með lömbum hafa nefnilega fækkað um 21.1 af hundraði, geldar ær um 12.9 af hundraði, sauðir og

hrútar eldri en veturgamlir um 34.7 af hundraði (um rúman þriðjúng), og gemlíngar um 23.0 af hundraði.

III. GEITFÈ.

Á fardagaári því, sem hèr ræðir um, hefir einnig geitfè á Íslandi eins og undanfarin ár farið nokkuð mínkandi. Í fardögum 1865 er nefnilega talið að verið hafi á öllu Íslandi 322 geitfjár, en um sama leyti 1866 er ekki talið nema 287, og hefir það því á þessu eina ári fækkað um 35 tals, eða að tiltölu um 10.9 af hundraði, og er það nokkuð meira en næst undanfarið ár (smbr. IV., bls. 197). Sè fækkun geitfjárins í landinu miðuð við árið 1853, þá gefur það samt að skilja, að hun verður miklu meiri, því í fardögum 1853 taldist nefnilega 914 geitfjár á öllu landinu, og hefir það því á þessum 13 árum, sem síðan eru liðin, fækkað um 627 tals, eða að tiltölu um 68.6 af hundraði hverju. Þó er mikill munur á þessu í hèruðum landsins þeim, sem geitfè er talið í á þessum árum, því geitfè er nefnilega talið á þenna hátt:

	árið 1853.	árið 1866.
Gullbríngu- og Kjósar sýslu .	8	»
Borgarfjarðar s.	4	2
Mýra- og Hnappadals s. . . .	»	8
Dala s.	44	15
Barðastrandar s.	21	»
Húnavatns s.	16	11
Skagafjarðar s.	32	»
Eyjafjarðar s.	51	8
Þíngeyjar s.	732	243
Norður-Múla s.	6	».

Sýnir þetta meðal annars, að bæði er geitfè talið í færri sýslum árið 1866 en árið 1853, og sömuleiðis að tala þess hefir farið mínkandi í sèrhverri sýslu, en mest þó í Þíngeyjar sýslu, þar sem

það á þessu 13 ára tímabili þar hefir fækkað um 489 tals, eða að tiltölu um 66.8 af hverju hundraði. Að öðru leyti er geitfè varla teljandi nema í þíngeyjar sýslu, því af öllu geitfè á Íslandi í fardögum 1866 voru að tiltölu 84.7 af hverju hundraði í henni einni.

IV. HROSS.

Tala hrossa á Íslandi hefir um þrjú næst undanfarin ár farið mínkandi (smbr. III., bls. 658, 778 og IV., bls. 198), og einnig á ári því, sem hèr ræðir um, hafa hross fækkað nokkuð, en þó ekki eins mikið og næst undanfarið ár. Í fardögum 1865 var tala hrossa á öllu landinu nefnilega 35544, en um sama leyti 1866 eru þau einúngis talin 35241, og hafa því hross á þessu eina ári ekki fækkað nema um 303 tals, eða að tiltölu um 0.9 af hundraði (árið næst á undan var fækkun þeirra að tiltölu 1.5 af hundr.) Á þessu er samt mjög mikill munur í umdæmum landsins, þar sem nefnilega hross hafa fækkað i Suður-umdæminu og svo í Vestur-umdæminu, en þar á móti fjölgað lítið eitt í Norður og Austur-umdæminu. Í Suður-umdæminu hafa þannig hross á þessu ári fækkað um 247 tals eða 1.6 að tiltölu af hundraði, og í Vesturumdæminu um 176 tals eða 2.8 af hundraði; en í Norður- og Austur-umdæminu hafa þau fjölgað um 120 tals eða 0.9 að tiltölu af hundraði.

Meiri verður samt munurinn á þessu ári þegar maður skoðar hverja sýslu í landinu sèr, því þá kemur það fram, að tala hrossa hefir fjölgað í þessum 7 sýslum á þann hátt sem nú skal segja, nefnilega í:

	tals.	af hundr.
Borgarfjarðar sýslu	53	2.8
Ísafjarðar s.	34	4.4
Stranda s.	6	0.8
Húnavatns s.	56	1.3

	tals.	af hundr.
Skagafjarðar s.	70	2.2
Norður-Múla s.	2	0.1
Suður-Múla s.	43	4.0;

en aptur á hinn bóginn hefir tala hrossa fækkað í hinum 11 sýslum landsins og svo í Reykjavíkur bæ á þenna hátt, nefnilega í:

	tals.	af hundr.
Skaptafells sýslu	23	0.9
Vestmannaeyja s.	1	2.1
Rángárvalla s.	108	2.3
Árness s.	61	1.5
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	70	4.3
Reykjavíkur bæ	37	13.7
Mýra- og Hnappadals s. . .	60	2.9
Snæfellsness s.	97	11.8
Dala s.	57	4.5
Barðastrandar s.	2	0.3
Eyjafjarðar s.	44	2.1
þíngeyjar s.	7	0.4.

Eptir þessu hefir fjölgun hrossa um fardagaárið 1865—66, þegar Vestmannaeyja sýsla og Reykjavíkur bær eru frá skilin, að tiltölu verið mest í Ísafjarðar sýslu, en minnst í Norður-Múla sýslu. En aptur á móti hafa hross á þessu sama ári að tiltölu fækkað lángmest í Snæfellsness sýslu (11 8 af hundraði, eða rúmur níundi hluti), og þá í Dala sýslu (4 5 af hundraði, eða tæpur tuttugasti hluti); en minnst hefir að tiltölu fækkað í Barðastrandar sýslu og í þíngeyjar sýslu (0.3 og 0.4 af hundraði, eða 3 og 4 af 1000).

Eins og næst undanfarið ár (smbr. IV., bls. 199), eru það einkum úng hross, sem fardagaárið 1865—66 hafa fækkað töluvert; því þar sem hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri, á þessu ári einúngis hafa fækkað um 24 tals, eða að tiltölu 0.1 af hundraði, þá hafa á sama ári trippi, veturgömul til þriggja vetra, fækkað um 279 tals eða 3.3 af hundraði.

Hlutfall það, sem í fardögum 1866 var milli beggja þeirra flokka, sem hrossum er skipt í, var á þá leið, að af hverju 100 hrossa á þessu ári voru:

	hestar og hryssur.	trippi.
Skaptafells sýsla	80.4	19.6
Vestmannaeyja s.	97.8	2.2
Rángárvalla s.	66.5	33.5
Árness s.	74.5	25.5
Gullbríngu- og Kjósar s. .	74.0	26.0
Reykjavíkur bær	77.3	22.7
Borgarfjarðar s.	65.9	34.1
Mýra- og Hnappadals s. . .	73.3	26.7
Snæfellsness s.	86.4	13.6
Dala s.	83.0	17.0
Barðastrandar s.	88.5	11.5
Ísafjarðar s.	88.8	11.2
Stranda s.	92.1	7.9
Húnavatns s.	75.2	24.8
Skagafjarðar s.	68.5	31.5
Eyjafjarðar s.	81.9	18.1
Þíngeyjar s.	92.9	7.1
Norður-Múla s.	92.0	8.0
Suður-Múla s.	89.3	10.7
Suður-umdæmið	72.0	28.0
Vestur-umdæmið	82.6	17.4
Norður- og Austur-umd. . .	79.9	20.1
á öllu Íslandi	77.1	22.9.

Að Vestmannaeyja sýslu og Reykjavíkur bæ frá skildum, hafa á þessu ári, eins og næst undanfarið ár, af jafnmörgum hrossum hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri, verið flestir í

þíngeyjar sýslu og fæstir í Borgarfjarðar sýslu, en trippi veturgömul til þriggja vetra hafa aptur á móti verið flest í Borgarfjarðar sýslu og fæst í þíngeyjar sýslu.

Beri maður þessu næst tölu hrossa í fardögum 1866 saman við tölu þeirra í fardögum 1853, þá sýnir það sig að tala þeirra hefir fækkað töluvert á þeim 13 árum, sem síðan eru liðin. Í fardögum 1853 var nefnilega tala hrossa á öllu Íslandi 40485, en um sama leyti 1866 eru þau ekki talin nema 35241, og hafa þau því á þessu tímabili fækkað um 5244 tals, eða að tiltölu um 13.0 af hundraði. Að tiltölu hefir fækkunin verið mest í Vestur-umdæminu, nefnilega um 19 2 af hundraði (nær því fimmti hluti), þá í Suður-umdæminu, eða um 14.4 af hundr. (rèttur sjöundi hluti), og minnst í Norður- og Austur-umdæminu, nefnilega einúngis um 8.1 af hundr. (tæpur tólfti hluti).

Meiri er samt munurinn á þessu í sýslum landsins, því á þessu 13 ára tímabili hefir hrossum þó fjölgað í Reykjavíkur bæ um 39 tals eða 20.1 af hundraði, en í öllum sýslum landsins hafa þau á sama tímabili fækkað meir eða minna, nefnilega í:

	tals.	af hundr.
Skaptafells sýslu	496	16.3
Vestmannaeyja s.	3	6.1
Rángárvalla s.	732	13.7
Árness s.	709	14.7
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	337	18.0
Borgarfjarðar s.	272	12.3
Mýra- og Hnappadals s. . .	445	17.9
Snæfellsness s.	508	41.3
Dala s.	262	17.7
Barðastrandar s.	126	16.5
Ísafjarðar s.	96	10.6
Stranda s.	46	5.8
Húnavatns s.	305	6.6
Skagafjarðar s.	38	1.2

	tals.	af hundr.
Eyjafjarðar s.	423	17.4
þíngeyjar s.	289	13.1
Norður-Múla s.	80	4.9
Suður-Múla s.	116	9.3.

Sè nú Vestmannaeyja sýsla frá talin, þá hafa eptir þessu hross á þessu 13 ára tímabili að tiltölu fækkað lángmest í Snæfellsness sýslu (um 41.3 af hundr., eða um rúma tvo fimmtu hluti), og þá í Gullbríngu- og Kjósar sýslu (18.0 af hundraði); en minnst hefir fækkunin að tilltölu verið í Skagafjarðar sýslu (ekki nema 1.2 af hundr., eða hèrumbil 12 af 1000), og þá í Norður-Múla sýslu (4.9 af hundraði, eða um tæpan tuttugasta hluta).

Einkum eru það úng hross, sem á þessu tímabili hafa fækkað töluvert í landinu, því hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri, hafa einúngis fækkað að tiltölu um 7.1 af hverju hundraði, en aptur á móti hafa trippi, veturgömul til þrèvetra, fækkað um 28.1 af hundraði, eða um rúman fjórða hluta.

það er nú eptir að sýna, eins og áður hefir verið gjört, hvernig hin ýmsu hèruð í landinu sín á milli standa fardagaárið 1865—66, og brúkum vèr til þessa þrennskonar aðferð, nefnilega með því að bera gripatölu saman við fólkstölu, flatarmál hèraða, og dýrleika á jörðum. þess skal getið, að í samanburði þessum er brúkuð fólkstala sú, sem eptir skýrslum presta um fædda og andaða á Íslandi telst að hafa verið við árslokin 1865 (smbr. IV., bls. 175 og 176), en flatarmálið er tekið einúngis á bygðu landi (smbr. I., bls. 106), og jarða dýrleikinn eptir hinni nýju jarðabók frá 1861.

Fyrst tökum vèr þá fólkstöluna til samanburðar, og sýnir það sig þá, að í fardögum 1866 í hverri sýslu, í hverju umdæmi og á öllu landinu hafi komið á hverja 10 manns af fólkstölunni:

	nautgripir.	sauðfè.	hross.
Skaptafells sýslu	3. 7	61. 9	6. 9
Vestmannaeyja s.	0. 8	15. 2	0. 9
Rángárvalla s.	4. 1	46. 4	8. 5
Árness s.	4. 4	52. 0	7. 1
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	2. 3	14. 2	3. 0
Reykjavíkur bæ	0. 4	0. 9	1. 6
Borgarfjarðar s.	4. 0	53. 7	8. 1
Mýra- og Hnappadals s. . .	3. 8	71. 4	7. 3
Snæfellsness s.	2. 3	26. 3	2. 6
Dala s.	3. 1	63. 4	5. 3
Barðastrandar s.	3. 0	40. 7	2. 4
Ísafjarðar s.	1. 9	26. 0	1. 7
Stranda s.	2. 0	42. 8	4. 5
Húnavatns s.	2. 9	101. 0	8. 9
Skagafjarðar s.	3. 5	77. 4	7. 3
Eyjafjarðar s.	3. 4	62. 8	4. 3
þíngeyjar s.	1. 9	66. 5	3. 3
Norður-Múla s.	2. 3	95. 6	3. 7
Suður-Múla s.	2. 6	86. 1	3. 2
Suður-umdæminu	3. 4	40. 7	6. 1
Vestur-umdæminu	2. 6	43. 2	3. 6
Norður- og Austur-umd. . .	2. 8	80. 6	5. 2
á öllu Íslandi	3. 0	57. 2	5. 1.

Taki maður í annan stað flatarmálið, þá koma á þessu ári á hverja □ mílu af bygðu landi:

	nautgripir.	sauðfè.	hross.
Skaptafells sýslu	30	509	57
Vestmannaeyja s.	140	2573	153
Rángárvalla s.	47	543	99

	nautgripir.	sauðfè.	hross.
Árness s.	43	501	68
Gullbríngu- og Kjósar s.[1] .	53	320	77
Borgarfjarðar s.	54	717	108
Mýra- og Hnappadals s. .	38	722	73
Snæfellsness s.	32	371	36
Dala s.	29	578	49
Barðastrandar s.	33	458	27
Ísafjarðar s.	27	385	23
Stranda s.	21	444	47
Húnavatns s.	29	1003	88
Skagafjarðar s.	41	900	85
Eyjafjarðar s.	34	617	42
Þíngeyjar s.	8	287	14
Norður-Múla s.	9	392	15
Suður-Múla s.	17	547	21
Suður-umdæminu	43	515	78
Vestur-umdæminu . . .	30	498	42
Norður- og Austur-umd. .	18	520	33
á öllu Íslandi	27	515	46.

Sè loks jarðadýrleikinn tekinn til samanburðar, þá koma á þessu ári á hver 100 jarðarhundruð:

	nautgripir.	sauðfè.	hross.
Skaptafells sýslu	45	749	83
Vestmannaeyja s.	11	199	12
Rángárvalla s.	29	334	61
Árness s.	29	349	48
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	24	143	34

[1]) Hèr er Reykjavíkur bær talinn með Gullbríngu- og Kjósar sýslu; og sama er einnig gjört í næsta yfirliti hèr á eptir.

	nautgripir.	sauðfè.	hross.
Borgarfjarðar s.	26	347	52
Mýra- og Hnappadals s. . . .	25	473	48
Snæfellsness s.	20	226	22
Dala s.	19	391	33
Barðastrandar s.	21	284	16
Ísafjarðar s.	25	356	21
Stranda s.	21	457	48
Húnavatns s.	20	682	60
Skagafjarðar s.	20	446	42
Eyjafjarðar s.	21	361	25
Þíngeyjar s.	15	543	27
Norður-Múla s.	23	947	37
Suður-Múla s.	24	786	29
Suður-umdæminu	29	348	53
Vestur-umdæminu	22	360	30
Norður- og Austur-umd. . . .	20	583	37
á öllu Íslandi	23	453	41.

Með því að skoða þessi þrjú yfirlit nokkuð nákvæmar, og með því þarhjá að sleppa Vestmannaeyja sýslu í þeim öllum og Reykjavíkur bæ í hinu fyrsta þeirra, kemst maður að raun um, að þegar fólkstalan er tekin til samanburðar, þá hefir nautpeníngur á fardagaárinu 1865—66 verið flestur í Árness sýslu og þá í Rángárvalla sýslu (og nokkuð líkt átti sèr stað í fardögum 1865, smbr. IV., bls. 205), en fæstur í Ísafjarðar og Þíngeyjar sýslum, og þá í Stranda sýslu; sauðfènaður hefir verið flestur í Húnavatns sýslu og þá í Norður-Múla sýslu (öldúngis eins og í fardögum 1865), en fæstur í Gullbríngu- og Kjósar sýslu og þá í Ísafjarðar sýslu (eins og um fardagaleytið 1865); en hross hafa verið flest í Húnavatns sýslu og þá í Rángárvalla sýslu (það gagnstæða átti sèr stað í fardögum 1865), en fæst í Ísafjarðar sýslu og þá í Barða-

strandar sýslu (eins og árið 1865). En aptur á hinn bóginn hefir, sè flatarmálið tekið til samanburðar, nautpeníngur verið flestur í Borgarfjarðar sýslu og þá í Gullbríngu- og Kjósar sýslu (og sama átti sèr einnig stað í fardögum 1865), en fæstur í þíngeyjar sýslu og þá í Norður-Múla sýslu (eins og árið 1865); sauðfènaður hefir eins og næst undanfarið ár verið flestur í Húnavatns sýslu og þá í Skagafjarðar sýslu, en fæst hefir það verið, eins og einnig fardagaárið 1864—65, í þíngeyjar sýslu og þá í Gullbríngu- og Kjósar sýslu; þar á mót hafa hross verið flest í Borgarfjarðar sýslu og þá í Rángárvalla sýslu, en fæst í þíngeyjar sýslu og þá í Norður-Múla sýslu (hvorutveggja eins og fardagaárið 1864—65.) Sè loks jarðadýrleikinn tekinn til samanburðar, þá hefir nautpeníngur á þessu ári, eins og næst undanfarið ár, verið flestur í Skaptafells sýslu og þá í Rángárvalla og Árness sýslum, en fæstur í þíngeyjar sýslu og þá í Dala sýslu (eins og árið 1865); sauðfé hefir einnig eins og árið 1865 verið flest í Norður-Múla sýslu, og þá í Suður-Múla sýslu (árið 1865 í Skaptafells sýslu), en fæst í Gullbríngu- og Kjósar sýslu og þá í Snæfellsness sýslu (eins og árið 1865); en hross hafa öldúngis eins og næst undanfarið ár verið flest í Skaptafells sýslu og þá í Rángárvalla sýslu, en fæst í Barðastrandar sýslu og þá í Ísafjarðar sýslu.

þá er en eptir, áður vèr skiljum við þessi atriði um gripi og fènað, að skýra hlutfall það, sem í fardögum 1866 var milli tölu nautpeníngs, sauðfènaður og hrossa í hinum einstöku hèruðum landsins. það sýnir sig þá, að móti hverjum 10 nautkindum komu í:

	sauðfjár.	hross.
Skaptafells sýslu	167	19
Vestmannaeyja s.	184	11
Rángárvalla s.	114	21
Árness s.	118	16

	sauðfjár.	hross.
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	62	13
Reykjavíkur bæ	26	44
Borgarfjarðar s.	134	20
Mýra- og Hnappadals s. . . .	189	19
Snæfellsness s.	115	11
Dala s.	202	17
Barðastrandar s.	137	8
Ísafjarðar s.	145	9
Stranda s.	213	23
Húnavatns s.	347	30
Skagafjarðar s.	220	21
Eyjafjarðar s.	182	12
þíngeyjar s.	354	17
Norður-Múla s.	414	16
Suður-Múla s.	328	12
Suður-umdæminu	119	18
Vestur-umdæminu	164	14
Norður- og Austur-umd. . .	293	19
á öllu Íslandi	193	17.

þegar Vestmannaeyja sýsla og Reykjavíkur bær eru frá talin, þá hefir eptir þessu tala sauðfjárins í samanburði við nautpeníng í fardögum 1866, eins og næst undanfarið ár, verið lángmest í Norður-Múla sýslu og þá í þíngeyjar sýslu, en lángminnst í Gullbríngu- og Kjósar sýslu og þá í Rángárvalla sýslu (árið 1865 í Árness sýslu). Aptur á hinn bóginn hafa hross á þessu ári í samanburði við nautpeníng verið lángflest í Húnavatns sýslu (eins og næst undanfarið ár) og þá í Stranda sýslu (1865 var það í Rángárvalla sýslu) en fæst eins og í fyrra í Barðastrandar sýslu og þá í Ísafjarðar sýslu. Í Reykjavíkur bæ einum á það hlut-

fall sèr stað, að hross eru fleiri í samanburði við nautpeníng en sauðfènaður.

V. SKIP OG BÁTAR.

Eins og næst undanfarið ár, (smbr. IV., bls. 207 og 208), hefir sjáfarútvegur á Íslandi á fardagaári því, sem hèr ræðir um, farið nokkuð hnignandi. Í fardögum 1865 voru nefnilega alls talin 3332 skip og bátar í öllu landinu, en um sama leyti 1866 eru þau alls ekki talin nema 3186, og hefir því tala þeirra mínkað um 146 tals (árið næst á undan var fækkun þeirra þó 191 tals), það er að skilja: þiljuskip hafa fjölgað um 12 tals, 12-, 10- og 8-æríngar hafa fækkað um 18, 6 og 4 manna för um 4 og minni bátar og byttur um 136.

Beri maður tölu skipa og báta í landinu saman við tölu þeirra árið 1853, þá hefir hún á þessu 13 ára tímabili ekki fækkað svo lítið, því í fardögum 1853 var tala skipa og báta á öllu Íslandi 3506, en í fardögum 1866 er þau ekki talin samtals fleiri en 3186, eins og áður segir, og hafa þau því á þessu tímabili fækkað um 320 tals, eða að tiltölu um 9.1 af hundraði. Mikill munur á þessu verður samt þegar hinar ýmsu skipategundir eru bornar saman, því þá hafa þó á þessu tímabili fjölgað:

	tals.	af hundr.
þiljuskip	39	156.0;
en aptur hafa fækkað:		
12-, 10- og 8-æríngar . .	24	9.7
6 og 4 mannaför	84	6.7
minni bátar og byttur . .	251	12.6.

VI. KÁLGARÐAR.

það lítur ekki út til þess, að enn þá hafi lagazt missmíði þau, sem vèr áður optar höfum bent á, að ætti sèr stað í búnaðarskýrslum sýslumanna um kálgarðarækt á Íslandi. þannig er á þessu ári ekki talinn nokkur kálgarður í 61 hrepp á landinu (árið næst á undan voru þeir þó ekki nema 42), nefnilega í 4 hreppum í Suður-umdæminu, í 16 hreppum í Vestur-umdæminu og í 41 hrepp í Norður- og Austur-umdæminu; sömuleiðis er í sumum hreppum sagt frá tölu kálgarða en ekki skýrt frá stærð þeirra. og átti þetta sèr stað á þessu ári um 671 kálgarða, og voru þar af 635 í Suður-umdæminu, 14 í Vestur-umdæminu og 22 í Norður- og Austur-umdæminu; og loks eru nokkrir hreppir, hvar svo mikill munur er á stærð kálgarða í samanburði við tölu þeirra, að allri furðu gegnir.

En að þessu öllu slepptu, og ef vèr tökum skýrslurnar eins og þær eru úr garði gjörðar, þá hefir þessi búskapargrein á ári því, sem hèr ræðir um, gengið töluvert af sèr. Í fardögum 1865 voru nefnilega taldir 5342 kálgarðar á öllu Íslandi og stærð þeirra 309232 □ faðmar, en um sama leyti 1866 er tala þeirra sögð einúngis 4810 og stærðin 272990 □ faðmar, og ætti því á þessu eina ári tala þeirra að hafa fækkað um 532, en stærðin mínkað um 36242 □ faðma. Á þessu er samt svo töluverður munur í hèruðum landsins, að vèr viljum skýra það nokkuð betur, og sýna hve mikið kálgarðar á þessu eina ári frá fardögum 1865 til fardaga 1866 hafi aukizt eða mínkað bæði að tölu og flatarmáli í hverri sýslu og í hverju umdæmi á Íslandi, og er merkið + sett fyrir framan þegar aukizt hefir, en ekkert merki þar sem mínkað hefir; kálgarðar hafa þá aukizt eða mínkað á þessa leið:

	að tölu um.	að stærð um □ faðma.
Skaptafells sýslu	14	10015
Vestmannaeyja s.	16	939
Rángárvalla s.	156	9261

	að tölu um.	að stærð um □ faðma.
Árness s.	22	1602
Gullbríngu og Kjósar s. . . .	+ 97	+ 7242
Reykjavíkur bæ	+ 2	»
Borgarfjarðar s.	38	3121
Mýra- og Hnappadals s. . . .	83	5544
Snæfellsness s.	41	304
Dala s.	62	2088
Barðastrandar	49	1350
Ísafjarðar s.	15	+ 205
Stranda s.	4	208
Húnavatns s.	41	3385
Skagafjarðar s.	28	1230
Eyjafjarðar s.	40	3102
Þíngeyjar s.	12	1149
Norður-Múla s.	5	458
Suður-Múla s.	5	+ 67
Suður-umdæminu	147	17696
Vestur-umdæminu	254	9289
Norður- og Austur-umd. . .	131	9257.

Loks skulum vèr bera saman árin 1853 og 1866, og sýnir það sig þá, að á þessu 13 ára tímabili hefir tala kálgarða á öllu landinu fækkað tals um 772, eða að tiltölu um 13.8 af hundraði. Á þessu tímabili hefir þó tala kálgarða fjölgað ekki svo lítið í Suður-umdæminu, nefnilega tals 494 eða að tiltölu 15.7 af hundraði. Þar á móti hafa þeir fækkað ekki svo lítið í Vestur-umdæminu, nefnilega um 473 tals eða að tiltölu um 33.7 af hundr., en þó einkum í Norður- og Austur-umdæminu, hvar tala þeirra hefir fækkað um 793 tals eða 77.5 af hundraði að tiltölu.

VII. JARÐABÆTUR.

Um þetta atriði látum vèr oss nægja að skýra frá, hvernig það hafi verið talið á öllu landinu í fardögum 1866 og svo árið næst á undan, og er það á þessa leið:

	árið 1865.	árið 1866.
Skurðir til vatnsveitínga, faðmar	16824	5222
Þúfnaslèttun, □ faðmar	33505	14010
Túngarðar hlaðnir, faðmar	7927	2583
Færikvíar, tals	1078	1045
Nýtt mótak, tals	564	430.

Skýr

um búnaðar-ástand í hverjum hrepp, hverri sýslu og

Suður-umdæmið.	Nautpeníngur.				
	Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en veturgömul.	Veturgamall.	Samtals. 1866.	Samtals. 1865.
Skaptafells sýsla.					
Bæjar hreppur	56	5	6	67	72
Bjarnaness	165	11	18	194	187
Borgarhafnar	68	2	11	81	95
Hofs	81	11	18	110	115
Kleifa	219	18	56	293	286
Leiðvallar	205	17	40	262	279
Dyrhóla	295	14	58	367	367
samtals	1089	78	207	1374	1401
Vestmannaeyja sýsla.	39	1	2	42	39
Rángárvalla sýsla.					
Holtamanna hreppur	502	3	38	543	524
Landmanna	123	»	6	129	136
Rángárvalla	218	1	22	241	232
Hvolhreppur	144	7	18	169	170
Fljótshlíðar	238	2	32	272	274
Vesturlandeyja	196	1	27	224	235
Austurlandeyja	159	1	21	181	157
Eyjafjalla	359	8	55	422	428
samtals	1939	23	219	2181	2156
Árness sýsla.					
Villíngaholts hreppur	175	1	34	210	213
Hraungerðis	195	2	30	227	220
Sandvíkur	136	»	22	158	170
Gaulverjabæjar	211	24	40	275	248
Stokkseyrar	172	6	24	202	199
Selvogs	30	1	2	33	31
Ölfus	264	»	20	284	306

s l a

hverju umdæmi á Íslandi, í fardögum 1866.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Gemlíngar.	Samtals.	
með lömbum	geldar.			1866.	1865.
599	244	423	462	1728	1660
726	347	610	566	2249	2335
433	26	252	337	1048	841
736	128	365	549	1778	1677
2647	688	1716	2103	7154	6772
1850	859	969	1491	5169	5453
1582	4	613	1602	3801	4963
8573	2296	4948	7110	22927	23691
307	127	131	207	772	770
2133	515	601	1806	5055	5468
966	69	314	1116	2465	2691
1718	»	604	1789	4111	4146
849	126	185	565	1725	1695
1473	128	372	1014	2987	3048
1007	218	219	826	2270	2120
975	133	331	864	2303	2205
1967	279	402	1400	4048	4240
11088	1468	3028	9380	24964	25613
729	»	148	708	1585	1461
764	»	199	898	1861	1646
424	5	27	317	773	836
547	1	63	674	1285	1224
550	57	33	539	1179	1138
255	66	96	298	715	757
851	40	219	926	2036	2344

Framh.

Árness sýsla (framh.).	Nautpeníngur. Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en vetur-gömul.	Veturgamall.	Samtals. 1866.	1865.
Þíngvalla hreppur	74	4	22	100	93
Grímsness.	261	»	12	273	276
Biskupstúngna	236	5	30	271	258
Hrunamanna.	198	1	34	233	235
Gnúpverja.	100	»	16	116	109
Skeiða	148	3	17	168	171
samtals . . .	2200	47	303	2550	2529
Gullbríngu- og Kjósar s.					
Grindavíkur hreppur . . .	57	1	»	58	63
Hafna	23	»	»	23	31
Rosmhvalaness.	112	3	23	138	134
Vatnsleysustrandar	95	3	6	104	99
Álptaness	143	2	7	152	165
Seltjarnarness	73	5	17	95	100
Mosfellssveit.	106	21	26	153	147
Kjalarness	153	1	40	194	190
Kjósar	193	8	46	247	251
samtals . . .	955	44	165	1164	1180
Reykjavíkur bær . . .	53	»	»	53	54
Borgarfjarðar sýsla.					
Akraness hreppur.	104	4	17	125	125
Skilmanna.	54	13	15	82	75
Strandar	100	7	11	118	123
Leirár og Mela	109	5	14	128	125
Andakíls	148	»	23	171	187
Skorradals.	68	1	14	83	84
Lundareykjadals	69	3	14	86	93
Hálsa	46	»	9	55	50
Reykholtsdals	100	»	18	118	109
samtals . . .	798	33	135	966	971
í Suður-umdæminu. . . .	7073	226	1031	8330	8330

hald.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Geml-íngar.	Samtals.	
með lömbum	geldar			1866.	1865.
974	116	297	793	2180	2170
2466	301	870	2019	5656	5375
2331	446	767	1930	5474	4926
1728	154	635	1421	3938	3687
702	44	150	705	1601	1559
784	206	208	581	1779	1577
13105	1436	3712	11809	30062	28700
65	»	»	146	211	254
81	61	82	69	293	342
185	105	49	182	521	693
358	95	15	286	754	616
169	73	59	177	478	468
319	46	4	244	613	632
558	12	36	426	1032	1047
576	50	16	378	1020	901
1191	21	43	1053	2308	2067
3502	463	304	2961	7230	7020
61	23	3	49	136	122
293	65	21	209	588	665
296	64	»	205	565	556
816	210	48	617	1691	1497
801	207	199	569	1776	1551
882	243	227	545	1897	1919
625	181	65	519	1390	1354
659	160	108	486	1413	1299
449	169	78	444	1140	997
1117	147	363	828	2455	2184
5938	1446	1109	4422	12915	12022
42574	7259	13235	35938	99006	97938

Fram-

Vestur-umdæmið.	Nautpeníngur.				
	Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en veturgömul.	Veturgamall.	Samtals. 1866.	Samtals. 1865.
Mýra- og Hnappadals s.					
Hvítársíðu hreppur	64	1	13	78	82
Þverárhlíðar	61	»	8	69	64
Norðurárdals	64	»	12	76	77
Stafholtstúngna	125	3	27	155	148
Borgar	135	1	30	166	163
Álptaness	106	2	19	127	125
Hraun-hreppur	105	7	23	135	149
Kolbeinstaða	94	2	15	111	113
Eyja	47	3	7	57	52
Miklaholts	69	3	21	93	82
samtals . . .	870	22	175	1067	1055
Snæfellsness sýsla.					
Skógarstrandar hreppur . .	86	3	16	105	114
Helgafellssveit	115	20	12	147	158
Eyrarsveit	86	2	20	108	111
Nes hreppur innri	46	3	4	53	56
Nes hreppur ytri	36	1	2	39	43
Breiðuvíkur	74	2	8	84	78
Staðarsveit	101	3	1	105	115
samtals . . .	544	34	63	641	675
Dala sýsla.					
Saurbæjar hreppur	81	4	4	89	97
Haukadals	54	3	9	66	59
Hörðudals	66	6	8	80	77
Miðdala	112	1	9	122	132
Laxárdals	56	»	12	68	76
Hvamms	61	9	3	73	74
Fellstrandar	59	7	10	76	73
Skarðstrandar	101	21	19	141	137
samtals . . .	590	51	74	715	725

hald.

Sauðpeníngur.					
Ær.		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Gemlíngar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1866.	1865.
808	152	334	594	1888	1651
617	111	225	406	1359	1309
892	165	150	488	1695	1634
1176	160	586	852	2774	2836
1444	207	525	1031	3207	3171
1197	208	348	781	2534	2466
1190	241	247	796	2474	2392
1059	264	150	591	2064	2051
493	67	51	227	838	874
747	76	132	420	1375	1419
9623	1651	2748	6186	20208	19803
910	150	176	455	1691	1749
1053	180	163	563	1959	2001
518	105	15	174	812	959
324	46	11	125	506	539
303	45	29	110	487	511
429	53	40	256	778	713
705	94	124	255	1178	1259
4242	673	558	1938	7411	7731
1154	129	255	461	1999	2051
659	149	70	210	1088	1173
676	171	112	302	1261	1270
1116	207	365	509	2197	2464
1002	228	315	443	1988	2772
1029	169	147	344	1689	1596
867	86	176	425	1554	1702
1192	189	494	801	2676	2564
7695	1328	1934	3495	14452	15592

Fram-

	Nautpeníngur.				
	Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en veturgömul.	Veturgamall.	Samtals. 1866.	Samtals. 1865.
Barðastrandar sýsla.					
Geiradals hreppur	25	4	»	29	33
Reykhóla	78	3	18	99	96
Gufudals	46	11	15	72	64
Múla	44	7	10	61	62
Flateyjar	68	5	4	77	80
Barðastrandar	83	6	13	102	95
Rauðasands	129	13	5	147	150
Tálknafjarðar	73	6	4	83	80
Dala	66	6	3	75	77
Suðurfjarða	47	3	4	54	52
samtals	659	64	76	799	789
Ísafjarðar sýsla.					
Auðkúlu hreppur	62	1	9	72	74
Þingeyrar	62	»	3	65	72
Mýra	132	5	8	145	149
Mosvalla	113	4	24	141	122
Suðureyrar	24	6	3	33	35
Hóls	30	4	3	37	49
Eyrar	60	3	8	71	68
Súðavíkur	51	1	2	54	62
Ögur	46	7	2	55	59
Reykjarfjarðar	50	13	6	69	55
Nauteyrar	51	6	5	62	69
Snæfjalla	27	10	3	40	40
Grunnavíkur	30	3	5	38	36
Sléttu	40	9	»	49	48
samtals	778	72	81	931	938
Stranda sýsla.					
Bæjar hreppur	58	2	7	67	74
Broddaness	51	3	2	56	66

hald.

Sauðpeníngur.					
Ær.		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Gemlíngar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1866.	1865.
401	49	106	140	696	734
1048	56	79	515	1698	1685
743	52	102	418	1315	1296
428	46	35	261	770	737
300	85	11	629	1025	1019
761	51	114	453	1379	1253
823	104	260	518	1705	1588
392	47	87	237	763	630
389	47	121	253	810	766
425	4	163	250	842	734
5710	541	1078	3674	11003	10442
350	13	95	225	683	713
484	3	94	159	740	738
761	40	291	502	1594	1511
818	29	73	386	1306	1321
305	13	25	201	544	555
230	11	27	114	382	502
653	34	87	324	1098	917
561	35	85	382	1063	1022
553	27	93	422	1095	998
844	65	282	633	1824	1776
883	27	158	674	1742	1635
360	15	5	226	606	620
257	»	15	87	359	348
264	2	2	170	438	447
7323	314	1332	4505	13474	13103
1162	259	63	435	1919	1834
725	100	25	204	1054	1147

Fram-

(Stranda s. framh.)	Nautpeníngur. Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en vetur-gömul.	Vetur-gamall.	Samtals. 1866.	1865.
Kirkjubóls hreppur	40	2	3	45	52
Hrófbergs	47	5	1	53	59
Kaldrananess	51	4	1	56	55
Árness	43	4	9	56	59
samtals . . .	290	20	23	333	365
í Vestur-umdæminu	3731	263	492	4486	4547
Norður- og Austur-umdæmið.					
Húnavatns sýsla.					
Vindhælis hreppur	144	17	12	173	177
Engihlíðar	88	11	10	109	102
Bólstaðarhlíðar	146	11	21	178	178
Svínavatns	107	9	7	123	125
Torfalækjar	57	6	5	68	73
Sveinstaða	85	16	7	108	114
Áss	99	11	14	124	123
Þorkelshóls	85	15	14	114	119
Þverár	90	4	5	99	107
Kirkjuhvamms	97	8	6	111	116
Torfastaða	142	5	14	161	182
Staðar	45	2	2	49	55
samtals . . .	1185	115	117	1417	1471
Skagafjarðar sýsla.					
Holts hreppur	206	5	32	243	233
Fells	47	2	4	53	51
Hofs	132	11	20	163	163
Hóla	100	4	14	118	119
Viðvíkur	68	10	7	85	78
Akra	203	27	22	252	249
Lýtingstaða	170	13	7	190	206

hald.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Gemlíngar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1866.	1865.
615	17	12	24	668	910
673	38	13	306	1030	1058
696	72	103	362	1233	1315
555	136	172	336	1199	1116
4426	622	388	1667	7103	7380
39019	5129	8038	21465	73651	74051
2225	568	655	1348	4796	4641
1337	299	446	703	2785	2505
2324	513	1060	1567	5464	5139
2017	405	1918	1396	5736	5626
1200	297	1171	825	3493	3348
1680	148	1308	1050	4186	3980
1560	200	799	1008	3567	3601
1910	389	1059	1196	4554	4479
1832	298	697	920	3747	3717
1646	431	241	678	2996	2971
2574	868	1321	1388	6151	6133
881	277	203	321	1682	1870
21186	4693	10878	12400	49157	48010
1696	44	327	694	2761	2575
572	11	106	247	936	868
1299	130	355	630	2414	2175
1308	127	906	689	3030	2969
835	62	703	532	2132	2002
2175	368	1325	1258	5126	5264
2940	417	1390	1429	6176	5820

Fram-

	Nautpeníngur.				
	Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en veturgömul.	Veturgamall.	Samtals.	
				1866.	1865.
Skagafjarðar s. (framh.).					
Seilu hreppur	117	5	6	128	123
Staðar	84	9	14	107	103
Sauðár	73	14	5	92	83
Skefilstaða	49	4	5	58	67
Rípur	56	3	4	63	66
samtals . . .	1305	107	140	1552	1541
Eyjafjarðar sýsla.					
Aungulstaða hreppur . . .	145	4	22	171	159
Saurbæjar	246	8	39	293	272
Hrafnagils	170	12	15	197	195
Glæsibæjar	152	5	7	164	155
Skriðu	153	15	19	187	192
Arnarness	155	6	19	180	175
Vallna	251	16	25	292	298
Þóroddstaða	77	2	5	84	83
Hvanneyrar	41	5	11	57	45
Grímseyjar	»	»	»	»	»
samtals . . .	1390	73	162	1625	1574
Þíngeyjar sýsla.					
Sauðaness hreppur	39	2	3	44	43
Svalbarðs	32	4	6	42	44
Presthóla	39	4	6	49	46
Skinnastaða	38	3	3	44	51
Kelduness	43	3	5	51	50
Húsavíkur	69	3	6	78	79
Skútustaða	66	5	7	78	82
Helgastaða	189	6	32	227	214
Ljósavatns	125	9	15	149	141
Háls	127	5	17	149	136

hald.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Gemlíngar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1866.	1865.
1372	217	882	780	3251	3282
1019	222	539	755	2535	2417
850	184	456	612	2102	1977
760	346	390	488	1984	1895
701	113	450	473	1737	1828
15527	2241	7829	8587	34184	33073
1786	111	430	1006	3333	3051
3412	218	634	1519	5783	5347
1558	128	511	782	2979	2929
1856	169	742	927	3694	3141
2237	167	1086	1174	4664	4335
1860	98	444	963	3365	3169
2309	51	471	995	3826	3767
486	60	37	233	816	698
587	43	93	259	982	766
114	»	26	23	163	219
16205	1045	4474	7881	29605	27422
1157	327	979	914	3377	3167
1205	289	663	711	2868	2754
486	480	348	170	1484	1735
1222	269	590	907	2988	2903
940	187	245	603	1975	1914
1124	109	433	679	2345	2193
1370	237	606	957	3170	3054
2645	384	890	1535	5454	5312
2734	222	853	1801	5610	5420
2282	210	934	1373	4799	4496

Fram-

Þíngeyjar s. (framh.).	Nautpeníngur. Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en veturgömul.	Veturgamall.	Samtals. 1866.	Samtals. 1865.
Grýtubakka hreppur . . .	104	1	11	116	110
Svalbarðstrandar	44	1	6	51	51
samtals . . .	915	46	117	1078	1047
Norðurmúla sýsla.					
Fljótsdals hreppur	90	5	1	96	93
Fellna	64	9	14	87	83
Túngu	77	9	15	101	91
Jökulsdals og Hlíðar . . .	91	26	17	134	127
Vopnafjarðar	136	29	19	184	178
Skeggjastaða	27	2	3	32	37
Hjaltastaðar	84	18	28	130	108
Borgarfjarðar	54	31	15	100	101
Loðmundarfjarðar	25	3	7	35	34
Seyðisfjarðar	40	5	7	52	48
samtals . . .	688	137	126	951	900
Suðurmúla sýsla.					
Geithellna hreppur	47	7	7	61	86
Beruness	59	5	5	69	70
Breiðdals	108	7	24	139	138
Fáskrúðsfjarðar	73	6	19	98	86
Reyðarfjarðar	66	49	16	131	125
Norðfjarðar	69	14	15	98	88
Mjóafjarðar	33	2	7	42	36
Eyða	62	6	15	83	81
Vallna	95	17	12	124	113
Skriðdals	45	11	17	73	67
samtals . . .	657	124	137	918	890
í Norður- og Austur-umd. .	6140	602	799	7541	7422
á öllu Íslandi	16944	1091	2322	20357	20300

bald.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Geml-ingar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1866.	1865.
1520	75	443	746	2784	2529
707	32	277	344	1360	1249
17392	2821	7261	10740	38214	36726
2087	528	1708	1834	6157	5635
1239	455	936	1137	3767	3553
1574	372	793	1221	3960	3683
2828	554	1563	2331	7276	6499
2702	441	1819	2351	7313	6792
668	265	360	455	1748	1748
1512	368	1012	1180	4072	3670
994	298	573	748	2613	2242
435	61	176	304	976	861
508	151	424	441	1524	1306
14547	3493	9364	12002	39406	35989
783	361	588	672	2404	2318
516	308	500	538	1862	1813
1813	598	1374	1568	5353	4938
945	290	744	800	2779	2732
1337	308	1355	1148	4148	3685
811	187	601	586	2185	2096
462	36	327	345	1170	1224
970	413	614	752	2749	2659
1699	553	1338	1444	5034	4537
878	287	497	726	2388	2367
10214	3341	7938	8579	30072	28369
95071	17634	47744	60189	220638	209589
176664	30022	69017	117592	393295	381578

Fram-

Suður-umdæmið.	Geitfé, vetur-gamalt og eldra.	Hross. Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Hross. Trippi, veturgömul til þrévetra.	Hross. Samtals.	Skip og bátar. Þiljuskip.	Skip og bátar. 12-, 10- og 8-æringar.	Skip og bátar. 6 og 4 mannaför.	Skip og bátar. Minni bátar og byttur.
Skaptafells sýsla.								
Bæjar hreppur	»	98	12	110	»	»	4	»
Bjarnaness	»	242	47	289	»	»	7	»
Borgarhafnar	»	107	15	122	»	5	»	»
Hofs	»	162	37	199	»	»	»	»
Kleifa	»	523	151	674	»	»	»	»
Leiðvallar	»	464	124	588	»	»	3	»
Dyrhóla	»	457	115	572	»	6	5	»
samtals	»	2053	501	2554	»	11	19	»
Vestmannaeyja sýsla.	»	45	1	46	1	6	8	13
Rángárvalla sýsla.								
Holtamanna hreppur	»	825	321	1146	»	»	»	»
Landmanna	»	266	109	375	»	»	»	»
Rángárvalla	»	422	208	630	»	»	»	»
Hvolhreppur	»	227	119	346	»	»	1	»
Fljótshlíðar	»	289	165	454	»	1	»	»
Vesturlandeyja	»	273	183	456	»	»	3	5
Austurlandeyja	»	253	191	444	»	»	1	9
Eyjafjalla	»	475	229	704	»	2	7	»
samtals	»	3030	1525	4555	»	3	12	14
Árness sýsla.								
Villíngaholts hreppur	»	220	104	324	»	1	3	»
Hraungerðis	»	239	69	308	»	»	2	1
Sandvíkur	»	94	56	150	»	1	»	»
Gaulverjabæjar	»	210	80	290	»	2	6	»
Stokkseyrar	»	238	85	323	»	11	4	23
Selvogs	»	61	12	73	»	15	»	9
Ölfus	»	289	36	325	»	5	»	»
Þíngvalla	»	127	35	162	»	»	»	»
Grímsness	»	374	65	439	»	»	»	»

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitinga, faðmar.	Þúfnasléttun í ferhyrndum föðmum	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
»	»	»	»	»	»	»
47	844	»	»	»	»	»
36	1300	»	»	»	»	»
31	1216	200	50	»	9	»
92	6410	»	»	»	19	»
109	4761	»	»	»	3	»
172	10939	»	»	»	»	»
487	25470	200	50	»	31	»
73	3200	»	342	»	»	»
49	3698	»	»	»	»	»
85	6171	»	»	»	46	»
129	8955	»	»	»	38	»
87	7144	»	»	80	26	»
140	10570	50	100	140	31	44
90	»	»	»	»	»	»
101	»	»	»	»	»	»
208	192	»	»	»	13	»
889	36730	50	100	220	154	44
71	9865	»	»	»	7	»
85	9380	»	1504	20	»	»
28	»	»	»	»	»	»
80	5704	»	»	»	»	»
138	10808	»	»	»	»	»
»	3910	»	»	»	»	»
82	8070	»	»	»	»	»
44	3102	»	»	»	20	»
115	10592	»	300	»	28	38

Fram-

Árness sýsla (framh.).	Geitfé, vetur-gamalt og eldra.	Hross. Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Hross. Trippi, veturgömul til þrévetra.	Hross. Samtals.	Skip og bátar. Þiljuskip.	Skip og bátar. 12-, 10- og 8-æringar.	Skip og bátar. 6 og 4 mannaför.	Skip og bátar. Minni bátar og byttur.
Biskupstúngna hreppur . .	»	408	143	551	»	»	»	11
Hrunamanna.	»	399	175	574	»	»	»	2
Gnúpverja.	»	176	108	284	»	»	»	1
Skeiða	»	220	77	297	»	»	»	»
samtals . . .	»	3055	1045	4100	»	35	15	47
Gullbríngu- og Kjósar s.								
Grindavíkur hreppur . . .	»	92	13	105	»	13	1	15
Hafna	»	49	4	53	»	16	12	18
Rosmhvalaness.	»	126	17	143	1	20	47	106
Vatnsleysustrandar	»	125	17	142	4	11	66	150
Álptaness	»	139	41	180	1	3	27	61
Seltjarnarness	»	89	38	127	»	4	30	12
Mosfellssveit.	»	133	49	182	»	»	»	»
Kjalarness	»	153	99	252	»	5	»	22
Kjósar	»	230	120	350	»	»	»	5
samtals . . .	»	1136	398	1534	6	72	183	389
Reykjavíkur bær . . .	»	180	53	233	2	2	47	120
Borgarfjarðar sýsla.								
Akraness hreppur.	»	163	98	261	»	»	23	91
Skilmanna.	»	67	35	102	»	»	»	»
Strandar	2	141	63	204	»	»	»	»
Leirár og Mela	»	158	66	224	»	»	3	7
Andakíls	»	190	84	274	»	»	»	»
Skorradals.	»	127	58	185	»	»	»	»
Lundareykjadals	»	130	61	191	»	»	»	»
Hálsa	»	96	66	162	»	»	»	»
Reykholtsdals	»	204	129	333	»	»	»	»
samtals . . .	2	1276	660	1936	»	»	26	98
í Suður-umdæminu. . . .	2	10775	4183	14958	9	129	310	681

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitinga, faðmar.	Þúfna sléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
89	8592	»	155	»	57	8
96	7505	»	»	»	47	»
35	1983	»	»	»	35	»
65	4470	»	»	»	15	»
928	83931	»	1959	20	209	46
36	»	»	»	»	»	7
12	374	»	»	»	»	»
103	425	»	1005	347	8	»
»	»	»	»	»	»	»
149	12760	»	300	30	2	»
»	»	»	»	»	»	»
66	3580	»	120	»	11	»
50	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
416	17139	»	1425	377	21	7
330	»	»	»	»	»	»
155	14463	100	382	20	»	»
2	900	30	300	»	2	»
66	5013	»	»	»	12	»
73	5391	»	150	100	11	»
76	5191	200	450	»	12	»
38	3804	»	»	»	14	»
42	3130	»	49	»	10	»
20	1051	»	»	»	5	»
42	2457	»	795	171	11	»
514	41400	330	2126	291	77	»
3637	207920	580	6002	908	492	97

Fram-

Vestur-umdæmið.	Geitfé, veturgamalt og eldra.	Hross.			Skip og bátar.			
Mýra- og Hnappadals s.		Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Trippi, veturgömul til þrévetra.	Samtals.	Þiljuskip.	12-, 10- og 8-æringar.	6 og 4 mannaför.	Minni bátar og byttur.
Hvítársíðu hreppur	•	134	68	202	•	•	•	•
Þverárhlíðar	•	105	34	139	•	•	•	•
Norðurárdals	•	136	24	160	•	•	•	•
Stafholtstúngna	•	219	100	319	•	•	•	•
Borgar	•	210	84	294	•	•	1	13
Álptaness	•	165	45	210	•	2	4	5
Hraun-hreppur	•	169	50	219	•	•	22	3
Kolbeinstaða	8	166	45	211	•	•	1	3
Eyja	•	81	36	117	•	•	•	•
Miklaholts	•	112	59	171	•	•	1	3
samtals . . .	8	1497	545	2042	•	2	29	27
Snæfellsness sýsla.								
Skógarstrandar hreppur . .	•	96	21	117	•	3	9	16
Helgafellssveit	•	132	26	158	•	6	14	25
Eyrarsveit	•	88	24	112	•	1	13	6
Nes hreppur innri	•	57	9	66	•	•	10	4
Nes hreppur ytri	•	60	7	67	•	3	19	11
Breiðuvíkur	•	81	7	88	•	•	18	7
Staðarsveit	•	110	4	114	2	3	10	4
samtals . . .	•	624	98	722	2	16	93	73
Dala sýsla.								
Saurbæjar hreppur	•	126	25	151	•	•	1	2
Haukadals	•	103	7	110	•	•	•	•
Hörðudals	5	120	37	157	•	•	•	•
Miðdala	•	193	51	244	•	•	•	•
Laxárdals	•	139	26	165	•	•	•	•
Hvamms	•	120	8	128	•	•	•	•
Fellstrandar	10	88	27	115	•	1	3	5
Skarðstrandar	•	122	26	148	•	12	14	27
samtals . . .	15	1011	207	1218	•	13	18	34

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitinga, faðmar.	Þúfnasléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
27	1006	»	180	10	10	1
20	910	40	195	»	6	»
2	80	»	»	»	5	»
»	»	»	»	»	1	37
97	5398	190	1086	157	12	1
54	2001	»	»	»	»	»
55	2302	»	167	100	6	42
17	820	100	10	33	8	2
1	24	»	270	»	1	20
10	273	»	270	»	1	»
283	12814	330	2178	300	50	103
7	»	»	180	»	»	»
18	732	»	»	60	1	»
16	1036	»	»	»	»	»
13	436	200	112	»	1	»
55	1598	»	»	»	»	»
17	403	»	35	»	1	»
12	337	»	»	»	2	»
138	4542	200	327	60	5	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	60	260	»	6	»
8	343	»	389	»	6	»
14	870	»	190	»	3	»
»	»	»	»	»	»	»
20	656	60	»	»	»	3
4	215	60	»	»	1	»
25	1098	»	»	»	»	19
71	3182	180	839	»	16	22

Fram-

	Geitfé, veturgamalt og eldra.	Hross. Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Hross. Trippi, veturgömul til þrévetra.	Hross. Samtals.	Skip og bátar. Þiljuskip.	Skip og bátar. 12-, 10- og 8-æringar	Skip og bátar. 6 og 4 mannaför.	Skip og bátar. Minni bátar og byttur.
Barðastrandar sýsla.								
Geiradals hreppur	»	50	7	57	»	1	2	2
Reykhóla	»	130	20	150	»	»	3	5
Gufudals	»	89	7	96	»	»	3	2
Múla	»	53	7	60	»	1	10	10
Flateyjar	»	»	»	»	3	9	42	26
Barðastrandar	»	76	7	83	»	»	6	13
Rauðasands	»	85	10	95	»	2	20	9
Tálknafjarðar	»	25	3	28	1	4	12	15
Dala	»	27	3	30	»	2	15	5
Suðurfjarða	»	28	9	37	2	»	7	14
samtals . . .	»	563	73	636	6	19	120	101
Ísafjarðar sýsla.								
Auðkúlu hreppur	»	33	10	43	»	1	10	15
Þingeyrar	»	40	»	40	»	1	12	16
Mýra	»	92	21	113	»	3	17	21
Mosvalla	»	69	21	90	1	1	13	11
Suðureyrar	»	20	2	22	»	1	4	8
Hóls	»	25	»	25	»	»	9	12
Eyrar	»	45	11	56	9	1	33	29
Súðavíkur	»	50	2	52	»	1	17	24
Ögur	»	57	3	60	»	1	11	20
Reykjarfjarðar	»	85	7	92	»	2	17	22
Nauteyrar	»	106	1	107	»	1	8	15
Snæfjalla	»	26	2	28	»	1	5	17
Grunnavíkur	»	34	1	35	»	»	6	20
Sléttu	»	36	10	46	»	1	14	26
samtals . . .	»	718	91	809	10	15	176	256
Stranda sýsla.								
Bæjar hreppur	»	209	27	236	»	»	2	13
Broddaness	»	108	10	118	»	1	3	11
Kirkjubóls	»	86	7	93	»	»	»	9

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitinga, faðmar.	Þúfnasléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
3	65	»	»	»	6	»
16	250	»	»	»	»	»
105	3946	30	»	»	»	»
104	3796	230	»	»	»	»
76	2724	»	»	»	»	»
28	149	»	»	40	»	»
4	128	»	10	»	»	1
10	200	»	»	»	»	»
346	11258	260	10	40	6	1
7	»	200	»	»	»	4
»	»	»	1200	»	1	»
»	»	»	»	»	»	»
8	140	50	»	»	2	»
»	»	»	»	»	»	»
5	86	140	»	»	»	1
41	2863	120	20	16	4	»
6	232	»	»	»	2	»
3	100	»	»	30	1	2
17	831	180	164	45	4	»
1	30	»	»	55	»	2
3	66	160	80	»	1	»
»	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	»	»
91	4348	850	1464	146	16	9
1	50	40	»	»	8	14
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	15	»	»	»

Fram-

(Stranda s. framh.)	Geitfé, vetur-gamalt og eldra.	Hross. Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Trippi, veturgömul til þrévetra.	Samtals.	Skip og bátar. Þiljuskip.	12-, 10- og 8-æringar.	6 og 4 mannaför.	Minni bátar og byttur.
Hrófbergs hreppur	•	103	8	111	•	•	•	14
Kaldrananess	•	96	3	99	•	4	14	16
Árness	•	90	4	94	1	9	19	34
samtals . . .	•	692	59	751	1	14	38	97
í Vestur-umdæminu. . . .	23	5105	1073	6178	19	79	474	588
Norður- og Austur-umdæmið.								
Húnavatns sýsla.								
Vindhælis hreppur	•	358	101	459	•	2	30	8
Engihlíðar.	•	181	84	265	•	•	•	•
Bólstaðarhlíðar.	•	379	119	498	•	•	•	•
Svínavatns	•	280	130	410	•	•	•	•
Torfalækjar	•	207	77	284	•	•	•	•
Sveinstaða	•	265	76	341	•	•	2	•
Áss	•	233	76	309	•	•	•	3
Þorkelshóls	•	279	127	406	•	•	•	•
Þverár	11	243	31	274	•	1	3	5
Kirkjuhvamms	•	228	57	285	•	•	14	8
Torfastaða.	•	433	157	590	•	•	7	5
Staðar	•	156	37	193	•	•	2	10
samtals . . .	11	3242	1072	4314	•	3	58	39
Skagafjarðar sýsla.								
Holts hreppur	•	215	21	236	5	•	19	8
Fells.	•	58	8	66	•	•	7	2
Hofs	•	186	62	248	•	•	22	3
Hóla.	•	151	30	181	•	•	•	•
Viðvíkur	•	110	63	173	•	•	2	2
Akra.	•	417	234	651	•	•	•	•
Lýtíngsstaða	•	366	206	572	•	•	•	•
Seilu.	•	211	128	339	•	•	1	•
Staðar	•	167	119	286	2	4	•	•

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitinga, faðmar.	Þúfnasléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	400	»	»	»
»	»	47	64	»	9	»
1	50	87	479	»	17	14
930	36194	1907	5297	546	110	142
4	900	»	»	155	22	35
»	»	»	»	»	7	2
3	200	20	76	»	17	»
»	»	»	450	»	»	»
»	»	»	»	»	2	1
13	1020	»	150	»	4	»
3	264	»	»	»	11	3
1	84	»	36	»	6	1
2	600	150	»	»	»	»
4	»	160	230	50	2	2
3	398	35	400	10	4	»
3	80	»	210	»	»	2
36	3546	365	1552	215	75	46
2	200	»	»	»	2	»
»	»	»	»	»	»	»
3	»	380	»	»	7	»
15	»	»	»	»	»	»
»	»	100	»	100	3	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	90	»	»	»
»	»	50	»	15	»	»

Fram-

Skagafjarðar s. (framh.).	Geitfé, vetur-gamalt og eldra.	Hross. Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Hross. Trippi, veturgömul til þrévetra.	Hross. Samtals.	Skip og bátar. Þiljuskip.	Skip og bátar. 12-, 10- og 8-æringar.	Skip og bátar. 6 og 4 mannaför.	Skip og bátar. Minni bátar og byttur.
Sauðár hreppur	•	109	51	160	1	•	12	7
Skefilstaða	•	107	39	146	•	•	11	6
Rípur	•	118	57	175	•	•	4	13
samtals	•	2215	1018	3233	8	4	78	41
Eyjafjarðar sýsla.								
Aungulstaða hreppur	6	168	71	239	•	•	1	1
Saurbæjar	•	318	65	383	•	•	•	•
Hrafnagils	•	185	62	247	3	•	10	14
Glæsibæjar	•	196	31	227	•	•	5	6
Skriðu	•	234	57	291	•	•	•	•
Arnarness	•	174	24	198	6	1	19	26
Vallna	2	244	38	282	1	2	18	12
Þóroddstaða	•	84	15	99	2	1	14	2
Hvanneyrar	•	45	1	46	6	1	16	26
Grímseyjar	•	•	•	•	•	•	12	•
samtals	8	1648	364	2012	18	5	95	77
Þingeyjar sýsla.								
Sauðaness hreppur	•	141	10	151	•	•	3	20
Svalbarðs	•	109	•	109	•	•	1	8
Presthóla	•	86	2	88	•	•	10	15
Skinnastaða	46	159	12	171	•	•	•	3
Kelduness	21	92	5	97	•	1	3	10
Húsavíkur	10	103	7	110	2	•	12	15
Skútustaða	36	158	24	182	•	•	•	25
Helgastaða	14	274	34	308	•	•	•	26
Ljósavatns	40	249	15	264	•	•	•	18
Háls	66	193	12	205	•	1	5	8
Grýtubakka	10	135	3	138	4	1	28	18
Svalbarðstrandar	•	45	10	55	1	•	4	18
samtals	243	1744	134	1878	7	3	66	184

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitínga, faðmar.	Þúfnasléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
3	110	700	»	83	6	5
»	»	»	»	»	1	»
2	150	170	250	26	3	»
25	460	1400	340	224	22	5
17	2239	»	85	»	»	1
»	»	»	»	»	»	»
48	13354	200	25	30	»	10
6	600	»	180	»	3	23
»	»	»	»	»	»	»
»	»	120	330	»	6	8
26	1755	100	»	»	23	21
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	9	»
»	»	»	»	»	»	»
97	17948	420	620	30	41	63
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	4	1
»	»	»	»	100	43	»
»	»	»	»	»	9	»
»	»	»	»	»	7	16
»	»	»	»	»	8	»
5	314	»	»	»	13	1
»	»	»	»	»	49	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	3	»
13	1294	»	»	»	1	12
18	1608	»	»	100	137	30

Fram-

	Geitfé, vetur-gamalt og eldra.	Hross. Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Hross. Trippi, veturgömul til þrévetra.	Hross. Samtals.	Skip og bátar. Þiljuskip.	Skip og bátar. 12-, 10- og 8-æringar.	Skip og bátar. 6 og 4 mannaför.	Skip og bátar. Minni bátar og byttur.
Norðurmúla sýsla.								
Fljótsdals hreppur	»	155	24	179	»	»	2	1
Fellna	»	126	18	144	»	»	»	»
Túngu	»	157	9	166	»	»	»	»
Jökulsdals og Hlíðar	»	294	14	308	»	»	»	»
Vopnafjarðar	»	284	27	311	»	»	7	11
Skeggjastaða	»	88	4	92	»	»	15	»
Hjaltastaðar	»	152	10	162	»	»	»	»
Borgarfjarðar	»	86	9	95	»	»	8	5
Loðmundarfjarðar	»	29	2	31	»	»	»	7
Seyðisfjarðar	»	44	6	50	1	»	6	16
samtals	»	1415	123	1538	1	»	38	40
Suðurmúla sýsla.								
Geithellna hreppur	»	84	26	110	1	»	3	7
Beruness	»	69	12	81	1	»	7	16
Breiðdals	»	191	10	201	»	»	3	7
Fáskrúðsfjarðar	»	78	11	89	»	»	8	11
Reyðarfjarðar	»	117	10	127	»	»	11	17
Norðfjarðar	»	80	2	82	»	»	12	11
Mjóafjarðar	»	23	2	25	»	»	2	15
Eyða	»	114	16	130	»	»	»	»
Vallna	»	161	12	173	»	»	»	»
Skriðdals	»	92	20	112	»	»	»	»
samtals	»	1009	121	1130	2	»	46	84
í Norður- og Austur-umd.	262	11273	2832	14105	36	15	381	465
á öllu Íslandi	287	27153	8088	35241	64	223	1165	1734

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitinga, faðmar.	Þúfnasléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
22	3116	370	»	466	33	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	60	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	20	»	»	17	16
22	3116	390	»	526	50	16
9	234	120	»	20	6	1
»	»	»	80	»	7	»
1	16	»	»	»	5	»
»	»	10	99	6	18	9
28	1800	»	»	»	40	»
7	148	30	20	8	4	5
»	»	»	»	»	5	6
»	»	»	»	»	12	3
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	21	»
45	2198	160	199	34	118	24
243	28876	2735	2711	1129	443	184
4810	272990	5222	14010	2583	1045	430

VERZLAN Á ÍSLANDI

árið 1866.

Skýrslur um verzlan á Íslandi hafa nokkrum sinnum að undanförnu og fyrir yms ár verið prentaðar í ritum þessum, það er að skilja fyrir árið 1849 í I., bls. 74—96, fyrir árið 1855 í I., bls. 573—619, fyrir árin 1856—1863 í III., bls. 479—616, og síðast fyrir árin 1864 og 1865 í IV., bls. 51—132. En þessu til framhalds viljum vèr hèr skyra frá verzlan á Íslandi árið 1866, og höfum í því skyni samið skýrslur þær, sem nú skal nefna, og sem eru:

A. um fluttar vörur til Íslands árið 1866;

B. um vörur, fluttar frá Íslandi árið 1866;

C. um siglíngar til Íslands, árið 1866, eptir því hvaðan skipin sigldu til landsins, og loks

D. um siglíngar til landsins á sama ári, eptir því hvar skipin áttu heima.

Skýrslum þessum er hagað á líkan hátt og áður hefir verið gjört, nema hvað í tveim hinum fyrst nefndu eru taldar sèr vörur þær, sem hafa verið fluttar frá Danmörku og frá útlöndum, eða sem fluttar hafa verið til Danmerkur eða til annara landa, og svo þetta hvorttveggja samtals.

En áður vèr látum skýrslur þessar fylgja, þykir rèttast hèr að skýra frá nokkrum vörutegundum, sem ekki eru taldar í þeim, en sem einstöku verzlunarmenn þó telja að fluttar hafi verið annaðhvort til Íslands eða frá Íslandi á þessu ári, sem hèr ræðir um.

Þannig eru, auk þeirra vörutegunda, sem taldar eru í skýrslunni A hèr á eptir, enn fremur árið 1866 talið, að þessar vörur hafi verið fluttar til Íslands, nefnilega:

	frá Danmörku.	frá útlöndum.
Ábreiður (*Tæpper*), tals	84	»
Akkeri, tals	»	3
Axir, tals	96	96
Baðmullarband, pund	67	41
Beizli, tals	»	48
Beizlisstángir, tals	12	»
Bik, pund	»	900
Byssur, tals	12	»
Blek, pottar	20	12
Borðknífar, pör	»	168
Brenni, faðmar	21	8
Brennisteinsspítur, knippi	7420	»
Deiglur, tals	90	»
Dósir, tals	72	24
Eikarplánkar, tals	47	»
Einiberjabrennivín, pottar	».	2084
Fatakistur, tals	20	»
Fíngurbjargir, tals	221	576
Flesk, pund	57	»
Flotbolt, pund	640	»
Gleraugu, tals	144	»
Gluggagler, kistur	13	5
Hamrar, tals	24	127
Hnakkreiðar, tals	»	48
Hnetur, pund	»	502
Ístaðsólar, pör	»	60
Ístöð, pör	18	»
Járnsmíði (*Isenkram*), virði í rd. . . .	2565	»
Járnþynna, pund	252	315
Kaffekvarnir, tals	114	12
Kaffekönnur, tals	12	»
Kalk, tunnur	149	6
Kanelbörkur, pund	150	25

	frá Danmörku.	frá útlöndum.
Kertaformar, tals	96	»
Kinrok, pund	26	40
Krydd, pund	22	220
Kútar, tals	48	»
Lakkrís, pund	5	»
Lamir, pör	300	»
Leðurskygni, tals	264	»
Leiðarsteinar (*Compas*), tals	12	»
Lím, pund	18	108
Línsterkja (*Stivelse*), pund	12	»
Lokartannir, tals	96	30
Malt, tunnur	34	»
Matskeiðar, tals	»	456
Múrlím (*Cement*), tunnur	36	36
Naglbítar, tals	18	»
Ofnar, tals	21	20
Olía, pottar	644	968
Olíulitur, pund	1109	3653
Ostur, pund	379	»
Púðurhorn, tals	12	»
Sagógrjón, pund	40	628
Sáld, tals	60	»
Saltpètur, pund	18	66
Saumnálar, hundrað	330	240
Segldúkur, álnir	1331	»
Silkiflos (*Flöiel*), álnir	80	296
Smjör, pund	2612	»
Spil, tals	436	»
Sporjárn, tals	24	72
Stálpennar, tylftir	876	»
Steðjar, tals	8	»
Steinspjöld, tals	36	»
Strigi, álnir	1000	650

	frá Danmörku.	frá útlöndum.
Stundaklukkur, tals	18	»
Sætindavara (*Urtekram*), virði í rd.	634	»
Tígulsteinar, tals	8000	1000
Tindiskar, tals	»	144
Tóbakslögur, pottar	580	»
Treflar, tals	1438	66
Trèskór, pör	258	»
Tunnugjarðir, knippi	299	»
Tvinnastokkar, tals	720	»
Vasaglös, tals	1008	»
Vefnaður (*Manufacturvare*), virði í rd.	1099	»
Vínandi, pottar	»	600
Öskusalt (*Soda*), pund	412	3234.

Sömuleiðis eru auk þeirra vörutegunda, sem taldar eru í skýrslunni B., enn fremur talið, að árið 1866 hafi þessar vörur verið fluttar frá Íslandi, nefnilega:

	til Danmerkur.	til útlanda.
Folaldaskinn, tals	12	»
Glerbrot, pund	100	»
Hrossafeiti, pund	10400	»
Hrosshár, pund	50	»
Hvalskíði, pund	»	35036
Hvalsrengi, pund	200	»
Kálfskinn, tals	26	»
Lax og ísa, niðursoðin, kassar	»	486
Selskinn, tals	70	»
Silfurberg, pund	32000	»
Sundmagar, pund	»	29412
Æðardún óhreinsaður, pund	595	».

Vèr látum nú skýrslurnar fylgja, og skulum síðan gjöra nokkrar athugasemdir við hin helztu atriði í þeim, og svo samanburð við undanfarin ár.

A. Skýrsla yfir fluttar vörur

	Rúgur.		Bygg.		Hafrar.	
	tunnur		tunnur		tunnur	
	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður.	2872	1820	79	•	122	•
Gullbringu sýsla . . .	1572	1995	29	•	15	•
Árness s.	260	1250	70	•	15	•
Vestmannaeyja s. . . .	858	•	18	•	•	•
samtals . .	5562	5065	196	•	152	•
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	2027	400	•	4	6	6
Barðastrandar s. . . .	1091	•	2	•	5	•
Ísafjarðar s.	370	•	4	•	2	•
Stranda s.	1411	•	•	•	10	•
samtals . .	4899	400	6	4	23	6
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	3747	•	11	•	39	•
Skagafjarðar s.	560	1250	•	•	•	•
Eyjafjarðar s.	2966	•	6	•	72	•
Þingeyjar s.	1993	•	1	•	2	•
Norður-Múla s.	2278	1245	1	•	10	•
Suður-Múla s.	1904	•	4	•	6	•
samtals . .	13448	2495	23	•	129	•
til alls Íslands . .	23909	7960	225	4	304	6
alls . .	31869		229		310	

til Íslands, árið 1866.

Bánkabygg.		Baunir.		Bygggrjón.		Rúgmjöl.		Hveitimjöl.	
tunnur		tunnur		tunnur		tunnur		pund	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
2423	»	701	»	45	»	1845	100	11270	5024
1406	»	205	»	6	»	630	»	745	177
594	»	165	»	»	»	201	»	1406	»
660	»	158	»	3	»	201	»	440	»
5083	»	1229	»	54	»	2877	100	13861	5201
1214	70	198	10	15	1	436	20	1254	200
665	»	34	»	»	»	271	»	766	»
930	»	40	»	8	»	701	»	1752	»
916	»	264	»	»	»	237	»	594	»
3725	70	536	10	23	1	1645	20	4366	200
2126	»	769	»	10	»	329	»	1321	»
734	»	226	»	»	»	80	»	176	1500
1560	»	790	»	9	»	304	»	5632	»
649	»	236	»	»	»	250	»	934	»
1375	»	357	»	»	»	166	»	906	1250
1157	»	328	»	6	»	328	»	1052	»
7601	»	2706	»	25	»	1457	»	10021	2750
16409	70	4471	10	102	1	5979	120	28248	8151
16479		4481		103		6099		36399	

Framhald

Suður-umdæmið.	Byggmjöl. pund frá Danm.	Byggmjöl. pund frá útlönd.	Hveitibrauð. pund frá Danm.	Hveitibrauð. pund frá útlönd.	Svartabrauð. pund frá Danm.	Svartabrauð. pund frá útlönd.
Reykjavíkur kaupstaður.	»	»	31003	1480	2131	640
Gullbríngu sýsla . . .	»	»	19293	2300	5451	»
Árness s.	»	»	8222	»	4213	»
Vestmannaeyja s. . . .	»	»	16226	»	2192	»
samtals . .	»	»	74744	3780	13987	640
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla . . .	»	»	7241	2000	700	»
Barðastrandar s. . . .	»	»	12969	»	778	»
Ísafjarðar s.	»	»	27610	1020	183	»
Stranda s.	»	»	5183	»	»	»
samtals . .	»	»	53003	3020	1668	»
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	»	»	13872	»	»	»
Skagafjarðar s.	»	»	7926	»	»	»
Eyjafjarðar s.	»	»	26677	»	1629	»
Þíngeyjar s.	»	»	6245	»	»	»
Norður-Mula s.	»	»	16830	»	1000	»
Suður-Múla s.	»	»	23459	»	521	»
samtals . .	»	»	95009	»	3150	»
til alls Íslands . .	»	»	222756	6800	18805	640
alls . .	»		229556		19445	

af A.

Jarðepli.		Brennivín.		Romm.		Púnsextrakt.		Vín.	
tunnur		pottar		pottar		pottar		pottar	
frá Danm.	fra útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
168	30	104094	2321	2540	3416	2141	•	5420	5392
11	•	43282	•	2480	560	698	•	1059	200
•	•	23757	•	386	•	464	•	382	•
13	•	24014	•	1480	•	1753	•	1244	•
192	30	195147	2321	6886	3976	5056	•	8105	5592
11	1	29503	1200	1040	40	560	•	1265	60
•	•	14006	•	866	•	620	•	914	•
15	•	20552	•	1563	•	400	•	1048	•
7	•	16720	•	685	•	510	•	836	•
33	1	80781	1200	4154	40	2090	•	4063	60
3	•	63995	•	4700	•	1118	•	3678	•
1	•	27547	•	383	1215	576	•	836	980
•	•	65326	•	3614	•	1564	•	4315	•
10	•	19628	•	585	•	1628	•	1240	•
12	•	41704	•	866	3184	1396	•	1952	540
41	•	31777	•	1854	•	1770	•	1674	•
67	•	249977	•	12002	4399	8052	•	13695	1520
292	31	525905	3521	23042	8415	15198	•	25863	7172
323		529426		31457		15198		33035	

Framhald

Suður-umdæmið.	Kryddvín. pottar frá Danm.	frá útlönd.	Mjöður. pottar frá Danm.	frá útlönd.	Bjór. pottar frá Danm.	frá útlönd.
Reykjavíkur kaupstaður.	860	680	•	•	15990	2640
Gullbringu sýsla . . .	840	•	•	•	312	•
Árness s.	•	•	•	•	80	•
Vestmannaeyja s. . . .	185	•	•	•	2800	•
samtals . .	1885	680	•	•	19182	2640
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla . . .	458	•	•	•	1015	•
Barðastrandar s. . . .	300	•	•	•	•	•
Ísafjarðar s.	575	•	288	•	750	•
Stranda s.	667	•	•	•	72	•
samtals . .	2000	•	288	•	1837	•
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	240	•	240	•	274	•
Skagafjarðar s.	670	•	120	•	1640	500
Eyjafjarðar s.	157	•	274	•	2562	•
Þingeyjar s.	200	•	•	•	100	•
Norður-Mula s.	686	1866	•	•	2712	2050
Suður-Múla s.	1037	•	•	•	1390	•
samtals . .	3010	1866	634	•	8678	2550
til alls Íslands . .	6895	2546	922	•	29697	5190
alls . .	9441		922		34887	

af A.

Edik.		Kaffebaunir.		Kafferót.		Sjokolade.		Tegras.	
pottar		pund		pund		pund		pund	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
360	367	61771	54196	11116	31318	803	700	6	180
120	120	36725	7888	7088	3000	200	40	22	12
»	»	17430	»	808	»	135	»	»	»
160	»	19990	»	3496	»	145	»	25	»
640	487	135916	62084	22508	34318	1283	740	53	192
220	200	34601	2000	4988	2000	495	40	21	»
300	»	13186	»	1470	»	188	»	22	»
480	»	22276	»	8666	»	400	»	80	»
100	»	19412	»	2648	»	299	»	112	»
1100	200	89475	2000	17772	2200	1382	40	235	»
480	»	35236	»	5094	»	1686	»	150	»
40	216	3643	6425	1289	3500	584	»	17	38
1813	»	29912	»	3870	»	1771	»	94	»
378	»	9818	»	635	»	369	»	41	»
279	414	33770	6531	1594	880	742	»	29	37
838	»	25056	»	5207	»	628	»	68	»
3828	630	137435	12956	17689	4380	5780	»	399	75
5568	1317	362826	77040	57969	40898	8445	760	687	267
6885		439866		98867		9225		954	

Framhald

	Kandis-sykur.		Hvítt-sykur.		Púður-sykur.	
	pund		pund		pund	
Suður-umdæmið.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Reykjavíkur kaupstaður.	39927	42675	15208	16794	6216	10818
Gullbringu sýsla . . .	16364	11254	4992	1494	1022	400
Árness s.	10357	»	2010	»	1192	»
Vestmannaeyja s.. . . .	11281	»	2181	»	502	»
samtals . .	77929	53929	24391	18288	8932	11218
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	30760	3000	4857	»	547	»
Barðastrandar s. . . .	11680	»	2634	»	1360	»
Ísafjarðar s.	25812	»	6789	»	1577	»
Stranda s.	18628	»	2323	»	350	»
samtals . .	86880	3000	16603	»	3834	»
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	49399	»	8670	»	2454	»
Skagafjarðar s.. . . .	4056	5148	1471	3096	300	1860
Eyjafjarðar s.	29744	»	17681	»	3019	»
Þingeyjar s.	6078	»	10259	»	790	»
Norður-Múla s.. . . .	12073	4946	9573	1300	3357	2450
Suður-Múla s.	17675	»	11714	»	2334	»
samtals . .	119025	10094	59368	4396	12254	4310
til alls Íslands . .	283834	67023	100362	22684	25020	15528
alls . .	350857		123046		40548	

af A.

Síróp.		Gráfíkjur.		Steinfíkjur.		Rúsínur.		Hrísgrjón.	
pund		pund		pund		pund		pund	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
1808	4600	1583	1848	1454	1451	4180	3173	60611	29300
2073	321	714	»	155	50	830	430	24964	1036
»	»	416	»	120	»	725	»	2100	»
»	»	820	»	224	»	827	»	250	»
3881	4921	3533	1848	1953	1501	6562	3603	87925	30336
853	200	1050	50	350	»	825	40	12420	150
820	»	223	»	140	»	380	»	1483	»
970	»	1277	»	532	»	836	»	6900	»
130	»	380	»	201	»	691	»	36166	»
2773	200	2930	50	1223	»	2732	40	56969	150
453	»	1863	»	879	»	3179	»	8970	»
»	»	243	434	66	»	387	568	»	5000
»	»	2324	»	510	»	2886	»	27567	»
20	»	699	»	99	»	819	»	439	»
120	»	1747	1083	133	»	1772	875	3930	1000
622	»	1335	»	248	»	2298	»	6079	»
1215	»	8211	1517	1935	»	11341	1443	46985	6000
7869	5121	14674	3415	5111	1501	20635	5086	191879	36486
12990		18089		6612		25721		228365	

Framhald

	Blaðatóbak.		Neftóbak.		Munntóbak.	
	pund		pund		pund	
Suður-umdæmið.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Reykjavíkur kaupstaður.	820	•	26671	•	6280	100
Gullbringu sýsla . . .	250	•	4767	•	1835	•
Árness s.	100	•	2017	•	821	•
Vestmannaeyja s. . . .	•	•	1600	•	2199	•
samtals . .	1170	•	35055	•	11135	100
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla . . .	100	•	5859	1000	1412	80
Barðastrandar s. . . .	180	•	2864	•	832	•
Ísafjarðar s.	2836	•	3308	•	1228	•
Stranda s.	600	•	3608	•	959	•
samtals . .	3716	•	15639	1000	4431	80
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	1300	•	9297	•	2754	•
Skagafjarðar s.	152	•	2776	•	2186	•
Eyjafjarðar s.	100	•	4253	•	4056	•
Þingeyjar s.	322	•	1285	•	1903	•
Norður-Múla s.	920	•	2796	•	3609	•
Suður-Múla s.	•	•	3922	•	3456	•
samtals . .	2794	•	24329	•	17964	•
til alls Íslands . .	7680	•	75023	1000	33530	180
alls . .	7680		76023		33710	

af A.

Kardustóbak.		Vindlar.		Salt.		Steinkol.		Tjara.	
pund		tals		tunnur		tunnur		tunnur	
frá Danm.	fra útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
2002	850	54800	33000	18	3993	65	2811	107	»
603	140	9800	1500	»	940	105	900	70	2
193	»	3000	»	»	585	»	800	28	»
545	»	11900	»	»	780	200	734	36	»
3343	990	79500	34500	18	6298	370	5245	241	2
507	200	16000	1500	281	715	316	6	38	2
670	»	5300	»	305	»	174	»	29	»
375	»	29200	»	118	1749	504	997	59	»
592	»	8400	»	182	»	210	»	14	»
2144	200	58900	1500	886	2464	1204	1003	140	2
2043	»	17700	»	»	»	»	»	18	»
1031	»	7700	»	»	800	36	311	10	6
1614	»	35800	»	284	»	192	»	85	»
140	»	2200	»	142	»	85	»	9	»
1230	»	10900	»	187	100	129	8968	17	6
779	»	14100	»	64	»	254	»	32	»
6837	»	88400	»	677	900	696	9279	171	12
12324	1190	226800	36000	1581	9662	2270	15527	552	16
13514		262800		11243		17797		568	

Framhald

	Járn.		Stál.		Stórviður.	
	pund		pund		tals	
Suður-umdæmið.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Reykjavíkur kaupstaður.	14496	14776	364	316	431	5584
Gullbringu sýsla . . .	9508	1017	343	100	»	»
Árness s.	6120	»	400	»	289	»
Vestmannaeyja s. . . .	6087	»	300	»	78	»
samtals . .	36211	15793	1407	416	798	5584
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla . . .	7020	50	302	12	320	»
Barðastrandar s. . . .	1585	»	144	»	64	»
Ísafjarðar s.	5665	»	100	»	108	»
Stranda s.	5690	»	418	»	84	»
samtals . .	19960	50	964	12	576	»
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	17039	»	1016	»	1085	40
Skagafjarðar s.	1872	2340	50	80	»	»
Eyjafjarðar s.	24429	»	850	»	21	2368
Þingeyjar s.	4550	»	201	»	»	264
Norður-Múla s.	4757	1900	238	»	308	142
Suður-Múla s.	8551	»	191	»	»	180
samtals . .	61198	4240	2546	80	1414	2994
til alls Íslands . .	117369	20083	4917	508	2788	8578
alls . .	137452		5425		11366	

af A.

Plánkar.		Borð.		Spírur.		Hampur.		Hör.	
tals		tals		tals		pund		pund	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
286	834	5448	5388	736	72	10600	»	56	»
126	»	1212	»	»	»	6397	»	»	»
862	»	5057	»	100	»	320	438	»	»
119	»	2814	»	310	»	166	»	26	»
1393	834	14531	5388	1146	72	17483	438	82	»
752	»	4190	48	285	»	20	»	102	16
258	»	2816	»	»	»	»	»	16	»
341	»	2312	»	12	»	»	»	66	»
51	»	1500	»	200	»	16	»	44	»
1402	»	10818	48	497	»	36	»	228	16
259	60	7430	1200	454	»	87	»	95	»
»	»	659	»	59	»	5	50	»	»
185	1756	4178	7754	800	»	203	»	42	»
28	»	671	1386	310	»	100	»	32	»
273	50	2700	7588	648	»	»	»	50	50
153	»	4085	1890	212	»	»	»	120	»
898	1866	19723	19818	2483	»	395	50	339	50
3693	2700	45072	25254	4126	72	17914	488	649	66
6393		70326		4198		18402		715	

Framhald

Suður-umdæmið.	Færi.		Seglgarn.		Kaðlar.	
	tals		pund		pund	
	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Reykjavíkur kaupstaður.	1405	1762	150	1168	1016	1860
Gullbringu sýsla . . .	301	415	119	•	857	174
Árness s.	500	•	60	•	•	•
Vestmannaeyja s. . . .	370	•	56	•	3122	•
samtals . .	2576	2177	385	1168	4995	2034
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla . . .	752	100	238	50	1039	50
Barðastrandar s. . . .	624	•	796	•	625	•
Ísafjarðar s.	2376	•	224	•	3116	•
Stranda s.	645	•	156	•	721	•
samtals . .	4397	100	1414	50	5501	50
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	590	•	315	•	1339	•
Skagafjarðar s.	22	492	398	137	30	361
Eyjafjarðar s.	2177	•	498	•	10622	•
Þingeyjar s.	321	•	100	•	1471	•
Norður-Múla s.	341	84	200	38	1612	1500
Suður-Múla s.	606	•	219	•	2354	•
samtals . .	4057	576	1730	175	17428	1861
til alls Íslands . .	11030	2853	3529	1393	27924	3945
alls . .	13883		4922		31869	

af A.

Skinn, sútuð.		Skinn, ósútuð.		Korkur.		Indigó.		Litunartrè.	
pund		pund		pund		pund		pund	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
2072	1278	826	»	2570	»	83	55	5797	1600
669	200	515	»	»	»	28	8	686	392
107	»	»	»	»	»	34	»	»	»
341	»	238	»	»	»	7	»	7198	»
3189	1478	1579	»	2570	»	152	63	13681	1992
781	16	»	»	»	»	29	4	395	50
235	»	»	»	»	»	12	»	230	»
308	»	1262	»	»	»	»	»	1120	»
498	»	»	»	»	»	20	»	263	»
1822	16	1262	»	»	»	61	4	2008	50
943	»	»	»	»	»	83	»	588	»
621	180	»	»	»	»	5	22	614	»
1722	»	»	»	»	»	115	»	2575	»
174	»	»	»	»	»	22	»	757	»
829	»	953	»	»	»	26	20	1837	»
935	»	615	»	»	»	23	»	1073	»
5224	180	1568	»	»	»	274	42	7444	»
10235	1674	4409	»	2570	»	487	109	23133	2042
11909		4409		2570		596		25175	

Framhald

	Álún.		Sápa.		Pappír.	
	pund		pund		bækur	
Suður-umdæmið.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Reykjavíkur kaupstaður.	»	230	8972	3072	9600	1728
Gullbringu sýsla . . .	»	26	1270	240	815	»
Árness s.	»	»	430	»	520	»
Vestmannaeyja s. . . .	»	»	476	»	760	»
samtals . .	»	256	11148	3312	11695	1728
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	50	»	1180	60	648	40
Barðastrandar s. . . .	»	»	522	»	358	»
Ísafjarðar s.	»	»	1838	»	750	»
Stranda s.	»	»	750	»	689	»
samtals . .	50	»	4290	60	2445	40
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	»	»	2800	»	1535	»
Skagafjarðar s.	»	»	1228	40	432	420
Eyjafjarðar s.	»	»	3489	»	2526	»
Þingeyjar s.	190	»	1650	»	510	»
Norður-Múla s.	50	»	1780	»	790	54
Suður-Múla s.	»	»	1249	»	1014	»
samtals . .	240	»	12196	40	6807	474
til alls Íslands . .	290	256	27643	3412	20947	2242
alls . .	546		31055		23189	

af A.

Púður.		Blý og högl.		Látún.		Hverfu-steinar.		Brýni.	
pund		pund		pund		tals		tals	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
225	50	400	1925	»	100	60	»	375	»
75	75	587	284	62	18	»	»	250	»
»	»	107	»	»	»	»	»	300	»
37	»	353	»	»	»	24	»	37	»
337	125	1447	2209	62	118	84	»	962	»
66	30	1500	25	»	»	17	1	1450	100
86	»	490	»	»	»	18	»	450	»
175	»	904	»	»	»	6	»	300	»
110	»	350	»	»	»	13	»	424	»
437	30	3244	25	»	»	54	1	2624	100
234	»	1075	»	95	»	30	»	900	»
145	»	104	600	»	»	»	»	150	»
388	»	1858	»	»	»	28	»	1155	»
116	»	438	»	»	»	10	»	370	»
300	»	608	200	8	52	33	»	406	»
100	»	424	»	»	»	19	»	562	»
1373	»	4507	800	103	52	120	»	3543	»
2147	155	9198	3034	165	170	258	1	7129	100
2302		12232		335		259		7229	

Framhald

Suður-umdæmið.	Pottar. tals		Katlar. tals		Naglar. hundruð tíræð	
	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Reykjavíkur kaupstaður.	291	138	39	»	2740	470
Gullbríngu sýsla . . .	37	»	8	6	1955	»
Árness s.	»	»	»	»	1320	»
Vestmannaeyja s. . . .	40	»	»	»	1355	»
samtals . .	638	138	47	6	7370	470
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla . . .	113	3	12	4	2602	1200
Barðastrandar s. . . .	59	»	16	»	878	»
Ísafjarðar s.	»	»	30	»	1860	»
Stranda s.	116	»	30	»	1370	»
samtals . .	288	3	88	4	6710	1200
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	180	»	12	»	3992	»
Skagafjarðar s.	177	»	7	»	1530	»
Eyjafjarðar s.	190	»	»	»	13718	»
Þíngeyjar s.	50	»	2	»	1649	»
Norður-Múla s.	51	»	8	»	4280	»
Suður-Múla s.	64	»	6	»	3343	»
samtals . .	712	»	35	»	28512	»
til alls Íslands . .	1368	141	170	10	42592	1670
alls . .	1509		180		44262	

af A.

Hnífar.		Skæri.		þjalir.		Hestajárn.		Skóflur.	
tals		tals		tals		gángur		tals	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
276	1416	96	144	112	504	400	1250	146	»
522	104	66	»	168	150	325	»	25	»
240	»	»	»	»	»	»	»	»	»
402	»	96	»	108	»	»	»	35	»
1440	1520	258	144	388	654	725	1250	206	»
1016	100	283	12	332	48	700	120	»	»
356	»	118	»	216	»	175	»	»	»
274	»	72	»	48	»	300	»	»	»
768	»	171	»	496	»	614	»	8	»
2414	100	644	12	1092	48	1789	120	8	»
1912	»	308	»	549	»	1050	»	»	»
66	600	42	48	14	»	410	»	»	»
1026	»	909	»	876	»	24	»	57	»
816	»	100	»	296	»	23	»	»	»
724	600	160	»	339	72	513	»	70	»
1089	»	271	»	474	»	346	»	»	»
5633	1200	1790	48	2548	72	2366	»	127	»
9487	2820	2692	204	4028	774	4880	1370	341	»
12307		2896		4802		6250		341	

Framhald

Suður-umdæmið.	Sagarblöð. tals frá Danm.	Sagarblöð. tals frá útlönd.	Lásar. tals frá Danm.	Lásar. tals frá útlönd.	Bandprjónar. tals frá Danm.	Bandprjónar. tals frá útlönd.
Reykjavíkur kaupstaður.	»	»	»	144	»	2016
Gullbringu sýsla . . .	»	18	36	72	3252	»
Árness s.	»	»	»	»	»	»
Vestmannaeyja s. . . .	»	»	»	»	»	»
samtals . .	»	18	36	216	3252	2016
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla . . .	48	»	»	»	»	2000
Barðastrandar s. . . .	»	»	»	»	»	»
Ísafjarðar s.	»	»	»	»	»	»
Stranda s.	49	»	6	»	»	»
samtals . .	97	»	6	»	»	2000
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	30	»	86	»	»	»
Skagafjarðar s.	»	»	»	»	»	»
Eyjafjarðar s.	»	»	66	»	»	»
Þingeyjar s.	»	»	»	»	»	»
Norður-Múla s.	36	»	24	»	»	»
Suður-Múla s.	»	»	»	»	»	»
samtals . .	66	»	176	»	»	»
til alls Íslands . .	163	18	218	216	3252	4016
alls . .	181		434		7268	

af A.

Hnappar.		Leirker.		Rokkar.		Speglar.		Höfuð-kambar.	
tylftir		tals		tals		tals		tals	
frá Danm.	fra útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
1656	»	588	4540	98	»	84	»	»	480
1272	576	1310	»	9	»	»	»	152	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	2160	»	»	»	»	»	»
2928	576	1898	6700	107	»	84	»	152	480
»	360	2282	44	15	»	»	»	»	»
»	»	1208	»	»	»	»	»	»	»
»	»	1460	720	»	»	»	»	»	»
129	»	1576	»	8	»	36	»	480	»
129	360	6526	764	23	»	36	»	480	»
684	»	4055	»	7	»	»	»	»	»
»	»	»	1846	»	»	»	»	»	»
708	»	4712	»	»	»	»	»	»	»
»	»	2674	»	6	»	»	»	»	»
48	»	2232	844	60	»	42	»	204	222
»	»	3188	»	»	»	»	»	»	»
1440	»	16861	2690	73	»	42	»	204	222
4497	936	25285	10154	203	»	162	»	836	702
5433		35439		203		162		1538	

Framhald

	Almanök.		Klæði.		Lèrept.	
	tals		álnir		álnir	
Suður-umdæmið.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Reykjavíkur kaupstaður.	100	•	231	760	4425	48672
Gullbríngu sýsla . . .	100	•	•	28	9841	•
Árness s.	•	•	•	•	5000	•
Vestmannaeyja s. . . .	•	•	50	•	6443	•
samtals . .	200	•	281	788	25709	48672
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla . . .	•	•	326	60	14853	590
Barðastrandar s. . . .	•	•	548	•	4698	•
Ísafjarðar s.	•	•	251	•	9361	•
Stranda s.	•	•	245	•	6754	•
samtals . .	•	•	1370	60	35666	590
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	•	•	457	•	25080	•
Skagafjarðar s.	•	•	222	34	4375	8220
Eyjafjarðar s.	•	•	810	•	36995	•
Þíngeyjar s.	•	•	133	•	17805	•
Norður-Múla s.	96	•	398	358	21705	1680
Suður-Múla s.	•	•	291	•	22127	•
samtals . .	96	•	2311	392	128087	9900
til alls Íslands . .	296	•	3962	1240	189462	59162
alls . .	296		5202		248624	

af A.

Dúkur.		Boldáng.		Herða-klútar.		Lérepts-klútar.		Silkiklútar.	
álnir		álnir		tals		tals		tals	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd	frá Danm.	frá útlönd	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
1155	12863	1828	5289	»	624	1440	1272	216	72
3279	2970	245	72	124	»	494	120	60	»
750	»	»	»	»	»	144	»	»	»
2078	»	540	»	»	»	570	»	30	»
7262	15833	2613	5361	124	624	2648	1392	306	72
5680	50	977	60	»	»	1150	84	82	9
2788	»	607	»	45	»	712	»	62	»
8684	»	1197	»	465	»	1772	»	80	»
5628	»	846	»	48	»	1333	»	112	»
22780	50	3627	60	558	»	4967	84	336	9
9317	»	1577	»	178	»	2470	»	228	»
1449	6420	636	»	»	»	906	476	49	»
14720	»	1318	»	423	»	4577	»	355	»
3566	»	800	»	179	»	1300	»	114	»
9146	2134	1628	»	»	168	1914	»	145	»
8935	»	1845	»	132	»	2748	»	220	»
47133	8554	7804	»	912	168	13915	476	1111	»
77175	24437	14044	5421	1594	792	21530	1952	1753	81
101612		19465		2386		23482		1834	

Framhald

	Axlabönd.		Ullarkambar.		Aunglar.	
	pör		pör		tals	
Suður-umdæmið.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Reykjavíkur kaupstaður.	»	»	460	60	»	115000
Gullbringu sýsla . . .	»	»	48	72	12500	16000
Árness s.	»	»	»	»	6000	»
Vestmannaeyja s. . . .	»	»	18	»	200	»
samtals . .	»	»	526	132	18700	131000
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla . . .	»	»	162	36	31000	2500
Barðastrandar s. . . .	»	»	116	»	35800	»
Ísafjarðar s.	»	»	72	»	152100	»
Stranda s.	»	»	168	»	21000	»
samtals . .	»	»	518	36	239900	2500
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	»	»	700	»	8500	»
Skagafjarðar s.	»	»	424	»	»	»
Eyjafjarðar s.	»	»	952	»	37200	»
Þingeyjar s.	»	»	253	»	14500	»
Norður-Múla s.	»	»	434	»	11600	1000
Suður-Múla s.	»	»	257	»	15600	»
samtals . .	»	»	3020	»	87200	1000
til alls Íslands . .	»	»	4064	168	345800	134500
alls . .	»		4232		480300	

af A.

Silkitvinni.		Hörtvinni.		Hattar.		Húfur.		Áles.	
pund		pund		tals		tals		pund	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
42	28	»	»	120	100	278	200	»	»
2	4	42	22	179	36	162	»	»	»
6	»	»	»	»	»	»	»	»	»
8	»	»	»	48	»	102	»	»	»
58	32	42	22	347	136	542	200	»	»
15	2	40	»	179	24	302	36	»	»
11	»	20	»	166	»	238	»	»	»
18	»	»	»	175	»	256	»	»	»
21	»	42	»	190	»	226	»	»	»
65	2	102	»	710	24	1022	36	»	»
49	»	45	»	408	»	398	»	»	»
18	»	»	»	»	108	78	120	»	»
44	»	8	»	279	»	1141	»	»	»
18	»	75	»	70	»	360	»	»	»
31	14	20	48	101	78	600	156	»	»
24	»	»	»	239	»	817	»	»	»
184	14	148	48	1097	186	3394	276	»	»
307	48	292	70	2154	346	4958	512	»	»
355		362		2500		5470		»	

B. Skýrsla yfir vörur,

	Saltfiskur.		Harður fiskur.		Söltuð hrogn.	
	skippund		skippund		tunnur	
Suður-umdæmið.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
Reykjavíkur kaupstaður.	1130	2888	18	17	»	395
Gullbringu sýsla . . .	798	1733	11	2	»	254
Árness s.	14	240	94	»	»	14
Vestmannaeyja s. . . .	163	350	21	»	»	107
samtals . .	2105	5211	144	19	»	770
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla . . .	227	439	35	»	»	»
Barðastrandar s. . . .	302	»	10	»	»	»
Ísafjarðar s.	1006	1594	»	»	»	»
Stranda s.	3	»	»	»	»	»
samtals . .	1538	2033	45	»	»	»
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	»	»	»	»	»	»
Skagafjarðar s.	»	10	»	»	»	»
Eyjafjarðar s.	1	»	7	»	»	»
Þingeyjar s.	»	»	»	»	»	»
Norður-Múla s.	»	»	»	»	»	»
Suður-Múla s.	54	»	12	»	»	»
samtals . .	55	10	19	»	»	»
frá öllu Íslandi . .	3698	7254	208	19	»	770
alls . .	10952		227		770	

fluttar frá Íslandi árið 1866.

Söltuð síld.		Saltaður lax.		Lýsi.		Saltað kjöt.		Tólg.	
tunnur		lísipund		tunnur		tunnur		pund	
til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
»	»	70	56	532	631	276	45	31932	15053
»	»	»	»	384	171	»	30	5583	866
»	»	»	»	94	»	»	»	28842	»
»	»	»	»	242	»	»	»	10767	»
»	»	70	56	1252	802	276	75	77124	15919
»	»	»	»	545	»	103	»	19389	»
»	»	»	»	401	»	»	»	256	»
»	»	»	»	1120	»	»	»	»	»
»	»	»	70	251	1	»	»	884	6140
»	»	»	70	2317	1	103	»	20529	6140
»	»	420	»	36	»	1	»	33983	»
»	»	»	»	7	94	»	412	3156	19887
»	»	»	»	1265	33	506	»	65154	»
»	»	56	»	244	»	100	»	51384	»
»	»	»	»	134	2366	470	»	73155	2990
»	»	»	»	401	»	263	»	41726	»
»	»	476	»	2087	2493	1340	413	268558	22877
»	»	546	126	5656	3296	1719	487	366211	44936
»		672		8952		2206		411147	

Framhald

	Söltuð sauðskinn.		Lambskinn.		Tóubelgir.	
	tals		tals		tals	
Suður-umdæmið.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
Reykjavíkur kaupstaður.	320	2093	3550	1950	»	»
Gullbringu sýsla . . .	»	10	1456	60	6	»
Árness s.	»	»	2230	»	»	»
Vestmannaeyja s. . . .	»	»	1305	»	6	»
samtals . .	320	2103	8541	2010	12	»
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla . . .	166	»	2458	»	46	»
Barðastrandar s. . . .	»	»	596	»	55	»
Ísafjarðar s.	»	»	760	»	44	»
Stranda s.	»	»	1130	450	21	»
samtals . .	166	»	4971	450	166	»
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	»	»	3140	»	5	»
Skagafjarðar s.	»	2742	520	780	»	»
Eyjafjarðar s.	1926	»	2988	»	»	»
Þingeyjar s.	744	»	1950	»	1	»
Norður-Múla s.	3071	»	2348	630	»	»
Suður-Múla s.	480	»	2401	»	2	»
samtals . .	6221	2742	13347	1410	8	»
frá öllu Íslandi . .	6707	4845	26859	3870	186	»
alls . .	11552		30729		186	

af B.

Álptarhamir		Álptarfjaðrir.		Æðardún.		Fiður.		Rjúpur.	
tals		tals		pund		pund		tals	
til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	tit útland.	til Danm.	til útland.
104	•	12500	•	978	25	1319	•	12500	1400
4	•	•	•	•	•	•	•	•	•
6	•	2400	•	•	•	•	•	•	•
•	•	•	•	3	•	15120	•	•	•
114	•	14900	•	981	25	16439	•	12500	1400
47	•	4700	•	1138	48	960	•	•	•
•	•	•	•	805	•	5034	•	•	•
•	•	•	•	326	•	480	•	•	•
2	•	•	•	413	102	505	•	•	•
49	•	4700	•	2682	150	6979	•	•	•
•	•	1200	•	931	•	142	•	•	•
1	•	•	•	•	49	•	•	•	•
•	•	•	•	281	•	•	•	1500	•
•	•	700	•	324	•	40	•	•	•
•	•	•	•	68	•	•	•	•	•
•	•	100	•	381	•	•	•	200	•
1	•	2000	•	1985	49	182	•	1700	•
164	•	21600	•	5648	224	23600	•	14200	1400
164		21600		5872		23600		15600	

Framhald

	Hvít ull.		Svört ull.		Mislit ull.	
	pund		pund		pund	
Suður-umdæmið.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
Reykjavíkur kaupstaður.	35841	192380	5601	2164	11292	6302
Gullbríngu sýsla . . .	18654	21919	1430	200	3957	200
Árness s.	35139	57144	3273	•	4616	6900
Vestmannaeyja s. . . .	47357	•	1257	•	5231	•
samtals . .	136991	271443	11561	2364	25096	13402
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla . . .	25395	51335	929	•	4953	•
Barðastrandar s. . . .	17750	•	432	•	2894	•
Ísafjarðar s.	16147	•	197	•	2610	•
Stranda s.	20750	72750	60	1600	2210	5405
samtals . .	80042	124085	1618	1600	12667	5405
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	142948	108507	2340	•	17126	4273
Skagafjarðar s.	29095	49097	535	•	3055	4580
Eyjafjarðar s.	43843	75293	2150	189	3328	5702
Þíngeyjar s.	69182	•	428	•	3286	•
Norður-Múla s.	118098	23776	•	•	5070	2662
Suður-Múla s.	92532	40986	748	•	10059	4648
samtals . .	496298	297659	6201	189	41924	21865
frá öllu Íslandi . .	713331	693187	19380	4153	79687	40672
alls . .	1406518		23533		120359	

af B.

Peisur, tvíbands.		Peisur, eingirnis.		Sokkar, tvíb.		Sokkar, eing.		Háleistar.	
tals		tals		pör		pör		pör	
til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	3	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	3	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	48	»	52	»	»	»
»	»	»	»	»	»	28	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	48	»	80	»	»	»
»	»	»	»	26	»	»	»	24	»
»	»	»	»	1112	»	»	»	105	»
19	»	»	»	31033	»	332	»	7599	»
2	»	»	»	5200	»	»	»	3202	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
29	»	»	»	»	»	»	»	»	»
50	»	»	»	37371	»	332	»	10930	»
50	»	»	»	37422	»	412	»	10930	»
50		»		37422		412		10930	

Framhald

	Sjóvetlíngar.		Fíngra-vetlíngar.		Vaðmál.	
	pör		pör		álnir	
Suður-umdæmið.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
Reykjavíkur kaupstaður.	1060	»	»	»	»	»
Gullbríngu sýsla . . .	»	»	»	»	»	»
Árness s.	»	»	»	»	»	»
Vestmannaeyja s. . . .	»	»	»	»	»	»
samtals . .	1060	»	»	»	»	»
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla . . .	1070	»	»	»	»	»
Barðastrandar s. . . .	415	»	»	»	»	»
Ísafjarðar s.	1680	»	»	»	»	»
Stranda s.	»	»	»	»	»	»
samtals . .	3165	»	»	»	»	»
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	150	»	»	»	»	»
Skagafjarðar s.	1783	»	»	»	»	»
Eyjafjarðar s.	20596	»	312	»	150	»
Þíngeyjar s.	150	»	432	»	81	»
Norður-Múla s.	»	»	»	»	»	»
Suður-Múla s.	»	»	»	»	143	»
samtals . .	22679	»	744	»	374	»
frá öllu Íslandi . .	26904	»	744	»	374	»
alls . .	26904		744		374	

af B.

Bein.		Háfsroð.		Hross, lifandi.		Sauðfè, lifandi.		Hafurstökur.	
lisipund		tals		tals		tals		pund	
til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
»	»	»	»	122	385	»	11	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	2	»	»	»	»	»
»	»	»	»	124	385	»	11	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
100	»	»	»	5	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»
100	»	»	»	6	»	»	»	»	»
700	»	»	»	2	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	111	»	»	»	»
100	900	»	»	»	»	»	»	60	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	2174	»	»
900	900	»	»	2	111	»	2174	60	»
900	900	»	»	132	496	»	2185	60	»
1800		»		628		2185		60	

C. Skýrsla um siglíngar til sèrhvers verzlunarstaðar á Íslandi árið 1866, eptir því hvaðan skipin sigldu til landsins.

Verzlunarstaðir.	frá Danmörku		frá öðrum löndum		samtals frá útlöndum		frá höfnum á Íslandi	
	skip tals	lesta-rúm	skip tals	lesta-rúm	skip tals	lesta-rúm	skip tals	lesta-rúm
Akureyri	5	256	2	133	7	389	3	122½
Berufjörður.	4	117½	»	»	4	117½	3	129½
Bildudalur	1	36½	»	»	1	36½	3	131
Borðeyri	1	56½	»	»	1	56½	2	153
Brákarpollur	»	»	»	»	»	»	5	201½
Búðir	4	82½	»	»	4	82½	»	»
Dýrafjörður.	»	»	»	»	»	»	6	211
Eskifjörður	3	129	1	263½	4	392½	4	166½
Eyrarbakki	3	153½	2	123	5	276½	»	»
Flatey	1	21	»	»	1	21	3	103
Grundarfjörður	»	»	»	»	»	»	»	»
Hafnarfjörður	6	190	4	204	10	394	18	1127
Hofsós	4	165	3	142	7	307	2	80½
Húsavík	3	139½	»	»	3	139½	1	82
Ísafjörður	8	247	5	250	13	497	3	90½
Keflavík	1	21½	3	94	4	115½	7	329
Krossvík	»	»	»	»	»	»	1	27½
Ólafsvík	4	142	1	37½	5	179½	2	51
Papafjarðarós	2	55½	»	»	2	55½	1	37½
Patreksfjörður.	1	39	»	»	1	39	4	111½
Raufarhöfn	1	29½	»	»	1	29½	2	87
Reykjarfjörður	1	29½	»	»	1	29½	»	»
Reykjavík	19	1266½	18	1001½	37	2268	50	2371
Sauðárkrókur	»	»	»	»	»	»	2	75½
Seyðisfjörður	3	135	9	522½	12	657½	5	373
Siglufjörður.	2	66	»	»	2	66	2	56½
Skagaströnd	5	291½	»	»	5	291½	2	69
Straumfjörður	»	»	»	»	»	»	4	116
Stykkishólmur.	4	129½	»	»	4	129½	9	326½
Vestmannaeyjar	6	210	2	75½	8	285½	1	31½
Vopnafjörður	4	195	»	»	4	195	5	236
Þórshöfn	2	101½	»	»	2	101½	2	103
Önundarfjörður	»	»	»	»	»	»	3	98½
alls . . .	98	4306	50	2846½	148	7152½	155	7098

D. Skýrsla um siglíngar til Íslands árið 1866, eptir því hvar skipin áttu heima.

Nöfn landa og staða, hvar skipin áttu heima.	árið 1866.	
	skip tals	lestarúm
Árós	3	73
Assens	2	86
Drageyri	3	193½
Horsens	1	24½
Kastrup	1	47
Kaupmannahöfn	92	4553
Kjöge	1	29½
Marstal	1	63
Nakskov	2	53
Nibe	1	44
Ribe	1	21½
Rúðkaupángur	3	103
Rönne	5	151½
Svendborg	6	257
alls í Danmörku	122	5699½
Ísland	9	300
Noregur	4	103
England	10	871½
Holland	1	77
Spánn	2	101½
samtals	148	7152½

Taki maður þá fyrst skýrsluna A um aðfluttar vörur á þessu ári til yfirvegunar, þá sýnir það sig, að af kornvörum þeim (rúgur, bygg, hafrar, bánkabygg, baunir, bygg- og bóghveitigrjón og rúgmjöl), sem fluttust til Íslands árið 1866, og sem samtals voru 59,570 tunnur (árið 1862 voru það ekki nema 49,081 tunnur, smbr. III., bls. 586), fluttust 20,318 tunnur til Suður-umdæmisins, 11,368 tunnur til Vestur-umdæmisins og 27,884 tunnur til Norður- og Austurumdæmisins; hlutfallið milli umdæmanna er því á þessu ári mjög líkt og áður hefir verið, nefnilega að töluvert meira er flutt af kornvöru til Norður- og Austur-umdæmisins en til hvors hinna (smbr. I., bls. 75 og 574, III., bls. 586 og IV., bls. 91). Mestur var aðflutníngurinn, eins á þessu ári og að undanförnu, af rúgi, nefnilega 31,869 tunnur, eða rúmlega eins mikið og af hinum korntegundunum samtöldum.

Af brauði (hveitibrauð allskonar og svartabrauð) fluttust þetta ár til alls Íslands 249,001 pund, nefnilega til Suðurumdæmisins 93,151 pund, til Vestur-umdæmisins 57,691 pund, og til Norður- og Austur-umdæmisins 98,159 pund; hefir þá eptir þessu verið líkt um aðflutníng á þessari vöru til Suður-umdæmisins og til Norður- og Austur-umdæmisins, og er það líkt og áður hefir verið. Í samanburði við hveitibrauð er aðflutníngurinn á svartabrauði á seinni árum varla teljandi, því á þessu ári fluttust af hinni síðar nefndu brauðtegund ekki nema 19,445 pund, eða hérumbil tólfti hluti mót hveitibrauði.

Af ölfaungum (brennivín, romm, púnsextrakt, vín, kryddvín, mjöður og bjór), fluttust þetta ár samtals til Íslands 654,366 pottar, og þar af til Suður-umdæmisins 251,470 pottar, til Vestur-umdæmisins 96,513 pottar, en til Norður-umdæmisins 306,383 pottar, eða nærri því eins mikið og til beggja hinna umdæmanna að samtöldu. Að undanförnu hefir það verið Suður-umdæmið, sem í þessu hefir skarað fram úr hinum, en árið 1865, og þó einkum árið 1866, er lángmestur aðflutníngur af ölfaungum til Norður- og Austur-umdæmisins (smbr. I., bls. 75 og IV., bls. 91). Sama verður ofaná, þegar menn skoða hverja tegund ölfánga þeirra, sem hér eru talin, nefnilega að mest hefir á þessu ári verið flutt til Norður- og Austur-

umdæmisins; þó má frá þessu undan skilja bjór, því af honum hefir lángmest verið flutt til Suður-umdæmisins, nefnilega 21,822 pottar, og þá til Norður- og Austur-umdæmisins, nefnilega 11,228 pottar; en það sem af honum var flutt til Vestur-umdæmisins, er í samanburði við hin ömtin varla teljandi, því það voru einúngis 1837 pottar.

Kaffebaunir fluttust á þessu ári til alls landsins samtals 439,866 pund, og þar af til Suður-umdæmisins 198,000 pund, til Norður- og Austur-umdæmisins 150,391 pund, en til Vestur-umdæmisins ekki nema 91,475 pund. Þetta er nokkuð líkt því sem áður hefir verið (smbr. IV., bls. 92), en þó má geta þess, að á þessu ári hefir verið flutt töluvert meira af kaffebaunum til Norður- og Austur-umdæmisins en árið næst á undan, þar sem á hinn bóginn aðflutníngurinn hefir verið minni á þessu ári en næst undanfarið ár til beggja hinna umdæmanna. Um kafferót, sem er náskyld þessari vörutegund, er sama að segja og árið næst á undan, nefnilega að lángmest er flutt af henni til Suður-umdæmisins, því af þeim 98,867 pundum, sem árið 1866 alls fluttust til Íslands, voru 56,826 pund flutt til Suður-umdæmisins (til Reykjavíkur kaupstaðar eins 42,434 pund, eða eins mikið og til beggja hinna umdæmanna að samtöldu), 19,972 pund til Vestur-umdæmisins, og 22,067 pund til Norður- og Austur-umdæmisins. Aptur á móti hefir aðflutníngur á þessu ári bæði af sjokolade og tegrasi verið lángmestur til Norður- og Austur-umdæmisins, nefnilega eins mikið af hvoru fyrir sig eins og til hinna beggja umdæmanna að samtöldu.

Af allskonar sykri fluttust árið 1866 samtals til alls Íslands 514,451 pund, nefnilega til Suður-umdæmisins 194,687 pund, til Vestur-umdæmisins 110,317 pund, en mest til Norður- og Austur-umdæmisins eða 209,447 pund; hlutfallið milli umdæmanna er því nokkuð líkt og það hefir verið að undanförnu (smbr. I., bls. 75 og bls. 575, III., bls, 587 og IV., bls. 92). Skoði maður hverja sykurtegund sèr, þá var mest flutt til Suður-umdæmisins af kandissykri, eða 131,858 pund af 350,857 pundum, sem flutt voru til alls landsins; af hvítasykri aptur á móti var lángmest flutt til Norður- og Austur-umdæmisins, eða 63,764 pund af 123,046 pundum til

alls landsins; en af púðursykri var aðflutníngurinn nokkuð meiri til Suður-umdæmisins, nefnilega 20,150 pund mót 16,564 pundum, en til Vestur-umdæmisins fluttust af því að eins 3834 pund. Síróp má einnig telja hèr; en af því fluttist lángmest á þessu ári, eins og að undanförnu, til Suður-umdæmisins, nefnilega 8802 pund af 12,990 pundum til alls landsins (til Reykjavíkur kaupstaðar eins 6408 pund, eða hèrumbil helmíngur alls þess aðflutta), en til Norður- og Austur-umdæmisins ein 1215 pund.

Af allskonar tóbaki fluttust árið 1866 alls 130,927 pund til Íslands, og af þeim hèrumbil jafn mikið til Suður-umdæmisins og til Norður- og Austur-umdæmisins, nefnilega til hins fyrr nefnda 51,793 pund, og til hins síðar nefnda 51,924 pund, en til Vestur-umdæmisins ekki nema 27,210 pund, og er þetta nokkuð líkt og það var næst undanfarið ár (smbr. IV, bls. 93). Eins og að undanförnu var aðflutníngurinn á þessu ári einnig lángmestur af neftóbaki, nefnilega 76,023 pund, eða töluvert meira en af hinum tóbakstegundunum samtöldum. Hèr má einnig telja vindla, og hefir á þessu ári verið flutt nokkuð meir af þeim til landsins en næst undanfarið ár, nefnilega 262,800 tals, og þar af nær því helmíngurinn til Suður-umdæmisins, eða 114,000 (til Reykjavíkur kaupstaðar eins jafn mikið og til alls Norður- og Austur-umdæmisins).

Um salt er að vísu sama að segja og áður hefir átt sèr stað, að mest er flutt af því til Suður-umdæmisins, en þó er munurinn á umdæmum landsins hvergi nærri eins mikill og verið hefir. Árið 1866 fluttust nefnilega alls 11,243 tunnur af salti til alls Íslands, en af þessum aðflutníngi komu 6316 tunnur á Suður-umdæmið, 3350 tunnur á Vestur-umdæmið, og ekki nema 1577 tunnur á Norður- og Austur-umdæmið; af kaupstöðum landsins var mest flutt til Reykjavíkur af þessari vörutegund, eða 4011 tunnur, og svo til Ísafjarðar.

Af steinkolum hefir árið 1866 verið flutt til Íslands alls 17,797 tunnur, og þar af til Suður-umdæmisins 5615 tunnur, til Norður- og Austur-umdæmisins 9975 tunnur. og til Vestur-umdæmisins ekki nema 2207 tunnur. Hlutfallið milli umdæmanna er því á þessu ári mjög ólíkt, og miklu ólíkara en það nokkru sinni áður

hefir verið (smbr. I., bls. 575, III., bls. 588 og IV., bls. 93). Einkum hefir á þessu ári verið flutt mikið af steinkolum til Norður-Múla sýslu, nefnilega 9097 tunnur, en þetta mun eiga rót sína í því, að á Seyðisfirði hafa hinir útlendu hvalveiðamenn höfuðaðsetur sitt, en þeir brúka til þessara veiða eingaungu gufuskip.

Eins og áður hefir átt sèr stað, þá er ekki teljandi að hampur á þessu ári hafi verið fluttur nema til Suður-umdæmisins, einkum til Reykjavíkur; því af þeim 18,402 pundum, sem af þessari vörutegund fluttust á þessu ári til alls landsins, koma 10,600 pund á þenna eina kaupstað, og 6397 pund á Gullbríngu sýslu, en til Vestur-umdæmisins voru ekki flutt nema ein 36 pund, og til Norður- og Austur-umdæmisins 445 pund. Allt öðru máli er að gegna hvað aðflutníng á færum snertir, því hlutfallið milli umdæmanna er hèr mjög svo líkt; á þessu ári fluttust nefnilega til alls landsins 13,883 færi, og voru af þeim til Suður-umdæmisins flutt 4753, til Vestur-umdæmisins 4497, og til Norður- og Austur-umdæmisins 4633.

Af járni fluttust árið 1866 til Íslands alls 137,452 pund, en þaraf var flutt mest til Norður- og Austur-umdæmisins, eða 65,438 pund, og svo til Suður-umdæmisins 52,004 pund, en aptur á móti til Vestur-umdæmisins ekki nema 20,010 pund. Líkt var einnig hlutfallið milli umdæmanna hvað aðflutníng á stáli á þessu ári snertir, að lángmest fluttist af því til Norður- og Austur-umdæmisins, nefnilega 2626 pund, eða nær því helmíngur þess sem fluttist til alls landsins af þessari vörutegund, sem voru 5425 pund.

Af allskonar trjávið (stórviður, plánkar, borð og spírur) fluttist á þessu ári til alls Íslands 92,283 tals, en hlutfallið milli umdæmanna er á þessu ári nokkuð ólíkt, því til Suður-umdæmisins fluttist nefnilega 29,746 tals, til Vesturumdæmisins 13,341, en til Norður- og Austur-umdæmisins 49,196, eða rúmlega eins milkið og til beggja hinna umdæmanna að samtöldu.

Þannig hefir í stuttu máli verið skýrt frá hinum helztu vörutegundum, sem taldar eru að fluttar hafi verið til Íslands árið 1866, eins og vèr einnig höfum sýnt hlutfallið milli umdæmanna í þessu efni og borið það saman við eldri tíma. En ekki þykir samt óþarfi

að bera aðflutníng til landsins á þessu ári saman við næst undanfarið ár, og skal því hèr skýra frá, hversu mikið af hverri vörutegund hafi verið flutt til alls Íslands á þeim tveim árum 1865 og 1866; en það var á þessa leið:

	árið 1865.	árið 1866.
Rúgur, tunnur	35206	31869
Bygg, tunnur	397	229
Hafrar, tunnur	251	310
Bánkabygg, tunnur	19563	16479
Baunir, tunnur	4177	4481
Bygggrjón, tunnur	195	103
Rúgmjöl, tunnur	6390	6099
Hveitimjöl, pund	55037	36399
Byggmjöl, pund	2528	»
Hveitibrauð, pund	308647	229556
Svartabrauð, pund	24427	19445
Jarðepli, tunnur	282	323
Brennivín, pottar	608864	529426
Romm, pottar	25273	31457
Púnsextrakt, pottar	16323	15198
Vín, pottar	27107	33035
Kryddvín, pottar	9193	9441
Mjöður, pottar	769	922
Bjór, pottar	44588	34877
Edik, pottar	10437	6885
Kaffebaunir, pund	420298	439866
Kafferót, pund	109639	98867
Sjokolade, pund	8942	9225
Tegras, pund	1414	954
Kandís-sykur, pund	390425	350857
Hvíta-sykur, pund	138946	123046
Púður-sykur, pund	42746	40548
Sírop, pund	17507	12990
Gráfíkjur, pund	16958	18089

	árið 1865.	árið 1866.
Steinfíkjur, pund	7045	6612
Rúsínur, pund	22463	25721
Hrísgrjón, pund	115731	228365
Blaðatóbak, pund	10563	7680
Neftóbak, pund	62884	76023
Munntóbak, pund	36280	33710
Kardustóbak, pund	13504	13514
Vindlar, tals	236100	262800
Salt, tunnur	10291	11243
Steinkol, tunnur	20015	17797
Tjara, tunnur	687	568
Járn, pund	122240	137452
Stál, pund	6442	5425
Stórviður, tals	8576	11366
Plánkar, tals	7436	6393
Borð, tals	85886	70326
Spírur, tals	3888	4198
Hampur, pund	32654	18402
Hör, pund	1009	715
Færi, tals	16437	13883
Seglgarn, pund	6115	4922
Kaðall, pund	36330	31869
Skinn, sútuð, pund	11490	11909
Skinn, ósútuð, pund	4901	4409
Indigó, pund	542	596
Litunartrè, pund	14863	25175
Korkur, pund	2500	2570
Álún, pund	883	546
Sápa, pund	31547	31055
Pappír, bækur	37868	23189
Púður, pund	2827	2302
Blý og högl, pund	13928	12232
Látún, pund	122	335

	árið 1865.	árið 1866.
Hverfusteinar, tals	444	259
Brýni, tals	7937	7229
Pottar, tals	1311	1509
Katlar, tals	321	180
Naglar, hundrað	45603	44262
Hnífar, tals	18606	12307
Skæri, tals	4533	2896
Þjalir, tals	7213	4802
Hestajárn, gángur	5381	6250
Skóflur, tals	445	341
Sagarblöð, tals	57	181
Lásar, tals	192	414
Bandprjónar, tals	2590	7268
Hnappar, tylftir	5428	5433
Leirker, tals	57890	35439
Rokkar, tals	171	203
Speiglar, tals	393	162
Höfuðkambar, tals	3604	1538
Almanök, tals . , ...	1058	296
Klæði, álnir	6852	5202
Lèrept, álnir	235631	248624
Dúkur, álnir	128605	101612
Boldáng, álnir	17874	19465
Herðaklútar, tals	1818	2386
Lèreptsklútar, tals	28972	23482
Silkiklútar, tals	2655	1834
Axlabönd, pör	204	»
Ullarkambar, pör	4017	4232
Aunglar, tals	592800	480300
Silkitvinni, pund	395	355
Hörtvinni, pund	448	362
Hattar, tals	5806	2500
Húfur, tals	5866	5470
Ullargarn, pund	53	».

Strax við fljóta yfirskoðun sýnir yfirlit þetta, að aðflutníngur til landsins á vel flestum vörutegundum hefir verið minni árið 1866 en árið 1865, og á sumum þeirra jafnvel svo að miklu nemur. Nú til þess að gjöra mönnum hægara fyrir í þessu efni, þá skal hèr sýna hversu mikið aðflutníngurinn á hverri vörutegund að tiltölu eða af hundraði hverju hafi mínkað eða aukizt, og kemur það þá fram, að aðflutníngur hefir verið minni árið 1866 en næst undanfarið ár á þeim 58 vörutegundum sem nú skal telja, og á þenna hátt:

	af 100.
Rúgur	9.5
Bygg	42.3
Bánkabygg	15.8
Bygggrjón	47.2
Rúgmjöl	4.5
Hveitimjöl	33.8
Hveitibrauð	25.6
Svartabrauð	20.4
Brennivín	13.0
Púnsextrakt	6.9
Bjór	22.2
Edik	34.0
Kafferót	9.8
Tegras	32.5
Kandís-sykur	10.1
Hvíta-sykur	11.4
Púður-sykur	5.1
Síróp	25.8
Steinfíkjur	6.1
Blaðatóbak	27.2
Munntóbak	7.1
Steinkol	11.1
Tjara	17.3
Stál	15.8

	af 100.
Plánkar	14.0
Borð	18.1
Hampur	43.6
Hör	29.1
Færi	15.5
Seglgarn	19.5
Kaðall	12.3
Skinn, ósútuð	10.0
Álún	37.0
Sápa	1.6
Pappír	38.8
Púður	18.6
Blý og högl	12.2
Hverfusteinar	41.7
Brýni	8.1
Katlar	43.9
Naglar	2.9
Hnífar	33.9
Skæri	36.1
Þjalir	33.4
Skóflur	23.4
Leirker	38.8
Speiglar	58.1
Höfuðkambar	57.3
Almanök	72.0
Klæði	24.1
Dúkur	21.0
Lèreptsklútar	18.9
Silkiklútar	30.9
Aunglar	19.0
Silkitvinni	10.1
Hörtvinni	19.2
Hattar	56.9
Húfur	6.7.

Aptur á hinn bóginn hefir aðflutníngur árið 1866 verið meiri en næst undanfarið ár á þeim 35 vörutegundum, som nú skal telja, og á þenna hátt:

	af 100.
Hafrar	23.5
Baunir	7.3
Jarðepli	17.5
Romm	24.5
Vín	2.2
Kryddvín	2.7
Mjöður	2.0
Kaffebaunir	4.7
Sjokolade	3.2
Gráfíkjur	6.7
Rúsínur	14.5
Hrísgrjón	97.3
Neftóbak	20.9
Kardustóbak	0.1
Vindlar	11.3
Salt	9.2
Járn	18.2
Stórviður	32.5
Spírur	8.0
Skinn, sútuð	3.7
Indigó	10.0
Litunartrè	69.4
Korkur	2.8
Látún	175.3
Pottar	15.1
Hestajárn	16.1
Sagarblöð	217.5
Lásar	115.6
Bandprjónar	180.6
Hnappar	0.1
Rokkar	18.7

Lèrept	5. 5
Boldáng.	8. 9
Herðaklútar	31. 2
Ullarkambar	5. 3.

þessu næst er að taka skýrsluna B yfir vörur fluttar frá Íslandi árið 1866 til yfirvegunar, og skulu þá við hana gjörðar þessar athugasemdir.

Af fiski (saltfiski og hörðum fiski) var árið 1866 flutt frá Íslandi alls 11,179 skippund. Eins og að undanförnu var lángmest af þessari vörutegund flutt frá Suður-umdæminu, nefnilega 7479 skippund (einkum frá Reykjavíkur kaupstað og frá Gullbríngu sýslu; frá þeim nefnilega 6597 skippund, eða rúmur helmíngur alls þess sem fluttist frá öllu Íslandi), og svo frá Vestur-umdæmiuu 3616 skippund (þaðan einkum frá Ísafjarðar sýslu, eða 2600 skippund); þar á móti er það lítið, sem af þessari vöru var flutt frá Norður- og Austur-umdæminu, nefnilega ekki nema 84 skippund (mest af því frá Suður-Múla sýslu, eða 54 skippund). Söltuð hrogn hafa eins og að undanförnu eingaungu verið flutt frá Suður-umdæminu, einkum frá Reykjavíkur kaupstað, eða þaðan 395 tunnur eða rúmur helmíngur af þeim 770 tunnum, sem á þessu ári alls fluttust frá Íslandi. Söltuð síld hefir ekki verið flutt út á þessu ári, heldur en tvö næst undanfarin ár, og útflutníngur þessarar vörutegundar hefir einnig á seinni árum varla verið teljandi, t. a. m. árið 1862 einar 3 tunnur frá öllu landinu. Af söltuðum laxi er á þessu ári flutt út 672 lísipund alls, og er mest af þessu flutt frá Norður- og Austur-umdæminu, nefnilega 476 lísipund (einkum frá Húnavatns sýslu, eða 420 lísipund).

Af lýsi (og er þar talið allskonar lýsi, bæði þorskalýsi, hvallýsi, hákarlslýsi og selslýsi) hefir á þessu ári verið flutt frá Íslandi alls 8952 tunnur. Lángmestur hefir útflutníngurinn verið frá Norður- og Austur-umdæminu (einkum frá Norður-Múla og Eyjafjarðar sýslum), nefnilega 4580 tunnur, eða rúmlega eins mikið og frá báðum

hinum umdæmunum að samtöldu. Útflutníngurinn frá hinum umdæmunum var líkur, nefnilega frá Suður-umdæminu 2054 tunnur, og frá Vestur-umdæminu 2318 tunnur.

Um saltað kjöt er líkt að segja og að undanförnu, að lángmest hefir af því verið flutt frá Norður- og Austur-umdæminu. Af þeim 2206 tunnum, sem á þessu ári voru fluttar alls frá Íslandi, koma nefnilega 1752 tunnur á Norður- og Austur-umdæmið, 351 tunna á Suður-umdæmið, og 103 tunnur á Vestur-umdæmið.

Hvað útflutníng af tólg snertir árið 1866, þá skarar Norður- og Austur-umdæmið eins og hin fyrri árin lángt fram úr hinum umdæmunum að þessu. Frá öllu landinu fluttust nefnilega á þessu ári alls 411,147 pund, en af því var flutt frá Norður- og Austur-umdæminu einu 291,435 pund, eða ríflega tvöfalt meira en frá hinum báðum umdæmunum að samtöldu; því frá Suður-umdæminu fluttust 93,043 pund, og frá Vestur-umdæminu einúngis 26,669 pund. Að öðru leyti er það merkilegt, að frá Ísafjarðar sýslu er ekki neitt talið að út hafi verið flutt af þessari vöru, og frá Barðastrandar sýslu er einúngis talið það lítilræði 256 pund.

Af ullu (og er hèr talin bæði hvít ull, svört ull og mislit), fluttust á þessu ári alls 1,550,410 pund frá öllu landinu. Hèr kemur einnig að hinu sama, nefnilega að lángmest hefir verið flutt út af þessari vörutegund frá Norður- og Austur-umdæminu. þannig fluttust frá þessu umdæmi einu 864,136 pund ullar, eða rúmur helmíngur þess, sem út hefir verið flutt frá öllu landinu; frá Suður-umdæminu voru flutt 460,857 pund, en frá Vestur-umdæminu ekki nema 225,417 pund, eða tæpur helmíngur þess sem fluttist frá Suðurlandi.

Eins og að undanförnu hefir tóvara þetta ár mest og að kalla má eingaungu verið flutt frá Norður- og Austur-umdæminu, einkum frá Eyjafjarðar sýslu; lítið eitt af eingirnis prjónlesi og sjóvetlíngum þó frá hinum umdæmunum. þannig hefir á þessu ári verið flutt frá Norður- og Austur-umdæminu: af peisum: 50 pör (en ekkert frá hinum umdæmunum), af sokkum 37,703 pör af 37,834 pörum, og af sjóvetlíngum 22,679 pör af 26,904 pörum.

þarámóti voru háleistar, fíngravetlíngar og vaðmál á þessu ári eingaungu flutt frá Norður- og Austur-umdæminu.

Af æðardún fluttist á þessu ári, eins og að undanförnu, lángmest frá Vestur-umdæminu, eða nær því eins mikið og frá báðum hinum umdæmunum að samtöldu, það er að skilja 2832 pund af 5872 pundum, sem alls fluttust frá öllu landinu; frá Suður-umdæminu fluttust 1006 pund, en frá Norður- og Austur-umdæminu 2034 pund, og verður þá hlutfallið milli þessara beggja umdæma nokkuð á aðra leið en áður hefir verið (smbr. I., bls. 576, III., bls. 593 og IV., bls. 100). Af fiðri hefir einnig á þessu ári eins og að undanförnu verið flutt lángmest úr Vestmannaeyjum, nefnilega 15,120 pund af þeim 23,600 pundum sem fluttust frá öllu landinu; frá Vestur-umdæminu fluttust þó 6979 pund, en frá Norður- og Austur-umdæminu ekki nema 182 pund. Af álptarfjöðrum fluttist á þessu ári mest frá Suður-umdæminu, nefnilega 14,900 tals af 21,600 tals frá öllu landinu, og er það nokkuð ólíkt og næst undanfarið ár (smbr. IV, bls. 100).

Útflutníngur af skinnavöru hefir á þessu ári verið mjög ólíkur frá umdæmum landsins. þannig hefir af söltuðum sauðskinnum og af lambskinnum mest verið flutt frá Norður- og Austur-umdæminu; tóubelgir hafa að kalla má eingaungu verið fluttir frá Vestur-umdæminu (nefnilega 166 af 186 frá öllu landinu); álptarhamir flestir frá Suður-umdæminu (114 af 164 frá öllu landinu), og hafurstökur, það lítið sem flutt var, eingaungu frá Norður- og Austur-umdæminu.

Lifandi hestar hafa á þessu ári eins og að undanförnu lángflestir verið fluttir frá Reykjavíkur kaupstað, nefnilega tals 507 af 628 sem fluttust frá öllu landinu; frá Vestur-umdæminu fluttust að eins 6, en frá Norður- og Austur-umdæminu þó 113. þar á móti hefir af lifandi sauðfè á þessu ári verið flutt töluvert út frá Suður-Múla sýslu, nefnilega 2174 tals, en frá Reykjavíkur kaupstað ekki nema einar 11 kindur.

þá er eptir, eins og gjört var hèr að framan um aðfluttar vörur, einnig að bera saman útfluttar vörur á þeim tveim árum

1865 og 1866, og verður þá útflutníngurinn frá öllu landinu á þessum tveim árum á þá leið, að út var flutt:

	árið 1865.	árið 1866.
Saltfiskur, skippund	8287	10952
Harður fiskur, —	39	227
Söltuð hrogn, tunnur	452	770
Söltuð síld, —	»	»
Saltaður lax, lísipund	208	672
Lýsi, tunnur	9520	8952
Saltað kjöt, —	716	2206
Tólg, pund	419267	411147
Söltuð sauðskinn, tals	2870	11552
Lambskinn, —	31649	30729
Tóubelgir, —	338	186
Álptarhamir, —	44	164
Álptarfjaðrir, —	26450	21600
Æðardún, pund	7017	5872
Fiður, —	25796	23600
Rjúpur, tals	8776	15600
Hvít ull, pund	1266510	1406518
Svört ull, —	19871	23533
Mislit ull, —	105674	120359
Peisur, tvíbands, tals	143	50
Peisur, eingirnis, —	»	»
Sokkar, tvíbands, pör	34347	37422
Sokkar, eingirnis, —	298	412
Háleistar, —	37101	10930
Sjóvetlíngar, —	14736	26904
Fíngravetlíngar, —	1325	744
Vaðmál, álnir	824	374
Bein, lísipund	249	1800
Háfsroð, tals	»	»
Hross, lifandi, tals	365	628
Sauðfé, lifandi, —	29	2185
Hafurstökur, pund	80	60

þar sem það hèr að framan sýndi sig um aðflutníng til landsins á þessum tveim árum, að hann hafði verið minni árið 1866 en árið 1865 á töluvert fleiri vörutegundum, þá á það gagnstæða sèr stað um vörur fluttar frá landinu á þessum árum. Til þess að skýra þetta betur, skal hèr sýna hversu mikið útflutníngur af hverri vörutegund hafi aukizt eða minkað að tiltölu af hverju hundraði, og lætur það sig þá í ljósi, að útflutníngur hefir verið meiri á þessum 17 vörutegundum, nefnilega:

	af 100.
Saltfiskur	32.2
Harður fiskur	482.1
Söltuð hrogn	70.4
Saltaður lax	223.1
Saltað kjöt	208.1
Söltuð sauðskinn	302.5
Álptarhamir	272.7
Rjúpur	77.7
Hvít ull	11.1
Svört ull	18.4
Mislit ull	13.9
Sokkar, tvíbands	8.9
Sokkar, eingirnis	38.3
Sjóvetlíngar	82.6
Bein	622.9
Hross, lifandi	72.1
Sauðfè, lifandi	7434.5.

þar á móti hefir útflutníngurinn verið minni árið 1866 en árið 1865 á þeim 12 vörutegundum sem nú skal telja, nefnilega á þenna hátt:

	af 100.
Lýsi	6.0
Tólg	1.9
Lambskinn	2.9
Tóubelgir	45.0

	af 100.
Álptarfjaðrir	18. 3
Æðardún	16. 3
Fiður	8. 5
Peisur, tvíbands	65. 0
Háleistar	70. 5
Fíngravetlíngar	43. 8
Vaðmál	54. 6
Hafurstökur	25. 0.

Vèr höfum nú nokkurnveginn útlistað um vörur fluttar til Íslands og frá Íslandi á þeim tveim árum 1865 og 1866, en ekki mun þykja ófróðlegt að sýna, að hve miklu leyti vöruflutníngar bæði til landsins og frá landinu hafi aukizt eða mínkað á því tímabili, sem liðið er frá því að verzlunarskýrslur fyrst voru prentaðar í ritum þessum. Í þessu skyni skal þá taka þau tvö árin 1849 og 1866, og sýna hversu mikið á hvoru þessara ára hafi bæði verið innflutt og útflutt af hinum helztu vörutegundum. Af útlendum vörum var þannig flutt til Íslands:

	árið 1849.	árið 1866.
Rúgur, tunnur	23128	31869
Bygg, —	274	229
Baunir, —	2028	4481
Bánkabygg, —	7635	16479
Rúgmjöl, —	3849	6099
Brauð[1], pund	186800	249001
Brennivín, pottar	257212	529426
Önnur ölfaung[2], pottar	39790	124940
Kaffebaunir[3], pund	293833	538733

---

[1]) Hèr er talið hveitibrauð og svartabrauð.
[2]) Hèr er talið: vín, romm, púnsextrakt, kryddvín, mjöður og bjór.
[3]) Árið 1866 er hèr einnig talin kafferót með.

	árið 1849.	árið 1866.
Sykur[1], pund	272702	514451
Sírop, —	16587	12990
Tóbak[2], —	79967	130927
Salt, tunnur	17069	11243
Tjara, —	533	568
Steinkol, tunnur	3479	17797
Járn, pund	108137	137452
Hampur, pund	38100	18402
Færi, tals	10587	13883
Viður, stærri, tals	4101	11366
Borð og plánkar, tals	84581	76719.

Yfirlit þetta sýnir nú að vísu mismuninn á sèrhverri vörutegund á þessu tímabili að tölunni til, en til þess að skýra þetta atriði betur, þá skal sýna hversu aðflutníngurinn á hverri einstakri af þeim hèr töldu vörutegundum hefir aukizt eða mínkað á hinu sama tímabili að tiltölu af hverju hundraði, og er til aðgreiníngar sett merkið (+) fyrir framan töluna, þegar aðflutníngurinn hefir aukizt, en merkið (÷) þegar mínkað hefir. Vöruflutníngar til landsins á tímabilinu frá 1849 til 1866 hafa þá aukizt eða mínkað á þenna hátt:

		af 100.
Rúgur	+	37.8
Bygg	÷	16.4
Baunir	+	120.9
Bánkabygg	+	115.8
Rúgmjöl	+	58.5
Brauð	+	33.3
Brennivín	+	105.8
Önnur ölfaung	+	214.0

---

[1]) Allskonar sykur er hèr talið, nefnilega hvítasykur, kandissykur og púðursykur.

[2]) Hèr er einnig talið allskonar tóbak, það er að skilja: blaðatóbak, neftóbak, munntóbak og kardustóbak.

		af 100.
Kaffebaunir	+	83. 3
Sykur	+	88. 6
Sírop	÷	21. 7
Tóbak	+	63. 7
Salt	÷	34. 1
Tjara	+	6. 6
Steinkol	+	411. 6
Járn	+	27. 1
Hampur	÷	51. 7
Færi	+	31. 1
Viður, stærri	+	177. 1
Borð og plánkar	÷	9. 3.

það lætur sig glögglega í ljósi af þessu, að aðflutníngurinn hefir farið vaxandi á nær því öllum helztu útlendum vörum á tímabili því, sem hèr ræðir um. Í yfirliti þessu eru nefnilega taldar 20 vörutegundir, og hefir á tímabilinu frá 1849 til 1866 einúngis mínkað á 5 þeirra, það er að skilja á byggi, síropi, salti, hampi og borðum og plönkum. þar á móti hefir aðflutníngurinn farið vaxandi á öllum hinum vörutegundunum, og á sumum þeirra mjög svo mikið, t. a. m. á steinkolum. Mest hefir aðflutníngurinn á þessu tímabili aukizt á óþarfavörum, það er að skilja allskonar ölfaung, kaffe, sírop og tóbak, en minna á þarfavöru (rúgi, byggi, baunum, bánkabyggi og rúgmjöli), og lætur þetta sig einnig í ljósi, þegar menn bera aðflutnínginn á þessum árum saman við fólksfjöldann í landinu á sömu árum, því þá kemur fram, að á hvern mann í landinu komu:

		árið 1849.	árið 1866.
af brennivíni	pottar	4. 35	7. 70
- öðrum ölfaungum	—	0. 67	1. 82
- kaffebaunum	pund	4. 96	7. 84
- sykri	—	4. 61	7. 50
- tóbaki	—	1. 35	1. 90
- kornvöru	tunnur	0. 63	1. 10.

Taki maður þar næst útfluttar vörur til yfirvegunar, þá hafa á árunum 1849 og 1866 þessar vörur verið fluttar frá Íslandi, nefnilega:

	árið 1849.	árið 1866.
Saltfiskur, skippund	16400	10952
Harður fiskur, —	3244	227
Söltuð hrogn, tunnur	308	770
Saltaður lax, lísipund	330	672
Lýsi, tunnur	3259	8952
Saltað kjöt, tunnur	1235	2206
Tólg, pund	646874	411147
Ull[1], —	1397148	1550410
Peisur[2], tals	8405	50
Sokkar[2], pör	91145	48764
Sjóvetlíngar, pör	78962	26904
Vaðmál, álnir	5802	374
Sauðskinn, söltuð, tals	3745	11552
Lambskinn, tals	13405	30729
Tóubelgir, —	396	186
Álptarhamir, —	94	164
Álptarfjaðrir, —	21875	21600
Æðardún, pund	3991	5872
Fiður, —	19268	23600.

Sýnir þetta að vísu mismuninn á sérhverri vörutegund á þessum árum að tölunni til, en eins og gjört var við aðfluttar vörur, skal hèr einnig sýna hversu mikið útflutníngurinn hefir aukizt eða mínkað á tímabilinu frá 1849 til 1866 að tiltölu af hverju hundraði, og eru hèr brúkuð hin sömu merki, til að tákna með vöxt og mínkun, og brúkuð voru við aðfluttar vörur. Á þessu tímabili hafa þá vöruflutníngar frá landinu aukizt eða mínkað á þann hátt, sem nú skal segja, nefnilega:

[1]) Hèr er talin hvít, svört og mislit ull.

[2]) Af þessu prjónlesi er bæði talið eingirnis- og tvinnabands-les, og eru með sokkum einnig taldir háleistar.

		af 100.
Saltfiskur	÷	33. 2
Harður fiskur	÷	93. 0
Söltuð hrogn	+	150. 0
Saltaður lax	+	103. 6
Lýsi	+	174. 4
Saltað kjöt	+	78. 6
Tólg	÷	36. 2
Ull	+	13. 1
Peisur	÷	99. 4
Sokkar	÷	46. 5
Sjóvetlíngar	÷	65. 9
Vaðmál	÷	93. 6
Sauðskinn, söltuð	+	208. 5
Lambskinn	+	129. 2
Tóubelgir	÷	53. 0
Álptarhamir	+	74. 5
Álptarfjaðrir	÷	1. 3
Æðardún	+	46. 6
Fiður	+	22. 5.

Eptir þessu kemur það þá fram, að af þeim 19 vörutegundum, sem taldar eru í yfirliti þessu, hefir útflutníngurinn farið vaxandi á tímabilinu á 10 þeirra, en mínkandi á 9. Mest hefir útflutníngurinn aukizt á söltuðum sauðskinnum, nefnilega að tiltölu 208. 5 af hundraði, eða með öðrum orðum, að árið 1866 hefir af þeim verið flutt út rúmlega þrefalt við það, sem út var flutt árið 1849; þessu næst hefir útflutníngur á lýsi einnig aukizt mikið á þessu tímabili, nefnilega að tiltölu 174. 4 af hundraði, eða nær því þrefalt meira en árið 1849. Aptur á hinn bóginn hefir útflutníngurinn á sama tímabili mínkað mest á peisum og svo vaðmáli og hörðum fiski, nefnilega á hverri þessari vörutegund meir enn 90 af hundraði að tiltölu, eða með öðrum orðum, að árið 1866 hafi nær því ekkert verið flutt út af þeim í samanburði við það sem flutt var árið 1849.

Í skýrslunni A hèr að framan er talið sèr hversu mikið af hverri vörutegund hafi verið flutt frá Danmörku til Íslands árið 1866, og hversu mikið frá öðrum löndum en Danmörku; þetta sama er og einnig gjört um vörur fluttar frá Íslandi á sama ári. Skýrslurnar bera það nú að vísu sjálfar með sèr, að Danmörk enn þá á mestan beinlínis part í verzluninni á Íslandi, en til þess samt að skýra þetta atriði betur, skal hèr sýna hlutfall það, sem á þessu ári var milli vöruflutníngs bæði til landsins frá Danmörku og öðrum löndum, og svo frá Íslandi til Danmerkur og annara landa.

Taki maður þá fyrst aðflutnínginn, þá kemur það fram, að árið 1866 fluttist af sèrhverri vörutegund, sem talin er í skýrslunni A, að tiltölu af hundraði:

	frá Danmörku.	frá öðrum löndum.
Rúgur	75.0	25.0
Bygg	98.3	1.7
Hafrar	98.1	1.9
Bánkabygg	99.6	0.4
Baunir	99.8	0.2
Bygggrjón	99.0	1.0
Rúgmjöl	98.0	2.0
Hveitimjöl	77.6	22.4
Hveitibrauð	97.0	3.0
Svartabrauð	96.7	3.3
Jarðepli	90.4	9.6
Brennivín	99.3	0.7
Romm	73.3	26.7
Púnsextrakt	100.0	»
Vín	78.3	21.7
Kryddvín	73.0	27.0
Mjöður	100.0	»
Bjór	85.1	14.9
Edik	80.9	19.9
Kaffebaunir	82.5	17.5

	frá Danmörku.	frá öðrum löndum.
Kafferót	58.6	41.4
Sjokolade	91.5	8.5
Tegras	72.0	28.0
Kandis-sykur	80.9	19.1
Hvítt sykur	81.6	18.4
Púður-sykur	61.7	38.3
Sírop	60.6	39.4
Gráfíkjur	81.1	18.9
Steinfíkjur	77.3	22.7
Rúsínur	80.2	19.8
Hrísgrjón	84.0	16.0
Blaðatóbak	100.0	»
Neftóbak	98.6	1.4
Munntóbak	99.4	0.6
Kardustóbak	91.2	8.8
Vindlar	86.3	13.3
Salt	14.1	85.9
Steinkol	12.7	87.3
Tjara	97.2	2.8
Járn	85.4	14.6
Stál	90.6	9.4
Stórviður	24.5	75.5
Plánkar	57.8	42.2
Borð	64.2	35.8
Spírur	98.3	1.7
Hampur	97.3	2.7
Hör	90.8	9.2
Færi	79.5	20.5
Seglgarn	71.7	28.3
Kaðlar	87.6	12.4
Skinn, sútuð	85.9	14.1
Skinn, ósútuð	100.0	»

	frá Danmörku.	frá öðrum löndum.
Korkur	100.0	»
Indigó	81.7	18.3
Litunartrè	91.9	8.1
Álún	53.1	46.9
Sápa	89.0	11.0
Pappír	90.3	9.7
Púður	93.3	6.7
Blý og högl	75.2	24.8
Látún	49.3	50.7
Hverfusteinar	99.9	0.1
Brýni	98.6	1.4
Pottar	90.7	9.3
Katlar	94.4	5.6
Naglar	96.2	3.8
Hnífar	77.1	22.9
Skæri	93.0	7.0
þjalir	83.9	16.1
Hestajárn	78.1	21.9
Skóflur	100.0	»
Sagarblöð	90.1	9.9
Lásar	52.7	47.3
Bandprjónar	44.7	55.3
Hnappar	82.8	17.2
Leirker	71.3	28.7
Rokkar	100.0	»
Speglar	100.0	»
Höfuðkambar	54.4	45.6
Almanök	100.0	»
Klæði	76.2	23.8
Lèrept	76.2	23.8
Dúkur	76.0	24.0
Boldáng	72.2	27.8

	frá Danmörku.	frá öðrum löndum.
Herðaklútar	66.8	33.2
Lèreptsklútar	91.7	8.3
Silkiklútar	95.6	4.4
Ullarkambar	96.0	4.0
Aunglar	72.0	28.0
Silkitvinni	86.5	13.5
Hörtvinni	80.7	19.3
Hattar	86.2	13.8
Húfur	90.6	9.4.

Yfirlit þetta sýnir hið sama og áður hefir verið sagt, nefnilega að vöruflutníngar til Íslands beinlínis frá öðrum löndum en Danmörku ennþá eru litlir, því af þeim 93 vörutegundum, sem taldar eru í þessum samjöfnuði, eru 9, sem ekkert hefir verið flutt af frá öðrum löndum, en af einum 6 tegundum hefir meira að tiltölu verið flutt frá öðrum löndum en Danmörku, en þessar tegundir eru: salt, steinkol, stórviður, látún og bandprjónar. Af velflestum hinum öðrum vörutegundum er það, sem flutt hefir verið beinlínis frá öðrum löndum, svo lítið, að það varla er teljandi.

Skoði maður þessu næst útflutnínginn, þá sýnir það sig, að árið 1866 fluttist af sèrhverri vörutegund, sem talin er í skýrslunni B, að tiltölu af hundraði:

	til Danmerkur.	til annara landa.
Saltfiskur	33.8	66.2
Harður fiskur	91.6	8.4
Söltuð hrogn	»	100.0
Saltaður lax	81.2	18.8
Lýsi	63.3	36.7
Saltað kjöt	77.9	22.1
Tólg	89.1	10.9
Söltuð sauðskinn . . .	58.1	41.9

	til Danmerkur.	til annara landa.
Tóubelgir	100. 0	»
Álptarhamir	100. 0	»
Álptarfjaðrir	100. 0	»
Æðardún	96. 2	3. 8
Fiður	100. 0	»
Rjúpur	91. 0	9. 0
Hvít ull	50. 7	49. 3
Svört ull	82. 4	17. 6
Mislit ull	66. 2	33. 8
Peisur, tvíbands . . .	100. 0	»
Sokkar, tvíbands . . .	100. 0	»
Sokkar, eingirnis . . .	100. 0	»
Háleistar	100. 0	»
Sjóvetlíngar	100. 0	»
Vaðmál	100. 0	»
Bein	50. 0	50. 0
Hross, lifandi	21. 0	79. 0
Sauðfè, lifandi	»	100. 0.

Samjöfnuður þessi sýnir, að af þeim 26 vörutegundum, sem hèr eru taldar, eru það einúngis 4 tegundir, að meir hefir að tiltölu á þessu ári verið flutt af til annara landa en Danmerkur, en þær eru: saltfiskur, söltuð hrogn, lifandi hross og lifandi sauðfè (hrogn og sauðfè hefir eingaungu verið flutt til annara landa). Þar á móti er af öllum hinum vörutegundunum meira flutt til Danmerkur, og þar á meðal skinnavara, fiður og tóvara eingaungu þángað.

Eitt hið merkilegasta atriði í verzlun sèrhvers lands, er þessu næst að skýra frá verðlagi bæði á innlendum og útlendum kaupeyri, þeim sem hafður er til verzlunar, því fyrst þegar þetta er kunnugt, geta menn gjört sèr áreiðanlega og greinilega hugmynd um, hvort

verzlunin sè landsmönnum í hag eður ekki. Því er nú verr og miður, að vèr hvergi nærri getum skýrt þetta mikilvæga atriði svo vel og fullkomlega, sem þörf væri á og vèr vildum á kjósa, eða eins og áður hefir verið gjört í ritum þessum; því þó sýslumönnum á Íslandi sè af stjórninni skipað, á ári hverju, ásamt verzlunarskýrslunum, að senda henni skýrslur um verðlag á helztu bæði innfluttum og útfluttum vörum, þá vantar svo mikið á að þeir gjör þetta, þrátt fyrir ítrekaðar áminníngar, að fyrir árið 1866 hafa þessháttar skýrslur t. a. m. til þessa tíma einúngis komið frá Snæfellsness og Vestmannaeyja sýslum. Til þess það samt ekki verði sagt, að með öllu hafi verið gengið fram hjá þessu atriði, og þar sem þó mun mega álíta það sem óyggjandi, að verðlagið ekki hafi verið svo fjarska ólíkt í hinum öðrum hèruðum landsins, sem vèr ekki höfum fengið skýrslur frá, þá skal hèr taka meðaltöluna af verðlaginu í báðum hinum fyrr nefndu sýslum árið 1866, og skal þarhjá til samanburðar setja meðalverðið um allt land á sömu vörutegundum árið 1849.

Á hinum helztu útlendum vörum, sem fluttust til Íslands, var meðalverðlagið á þassum tveim árum þá þannig:

	árið 1849.		árið 1866.	
	rd.	sk.	rd.	sk.
Rúgur, tunna	7.	»	9.	12
Rúgmjöl, —	7.	»	9.	12
Bánkabygg, tunna . .	9.	48	11.	72
Baunir, --	7.	10	10.	72
Salt, — . . .	3.	80	2.	38
Steinkol, — . . .	2.	64	2.	42
Tjara, — . . .	11.	16	12.	»
Hveitibrauð, pund . .	»	10	»	12
Svartabrauð, — . . .	»	7	»	8
Járn, — . . .	»	9	»	11
Hampur, — . . .	»	24	»	36
Munntóbak, — . . .	„	48	„	80
Kaffebaunir, — . . .	„	23	„	34

	árið 1849.		árið 1866.	
	rd.	sk.	rd.	sk.
Kandissykur, pund . .	„	23	„	23
Púðursykur, -- . .	„	19	„	19
Brennivín, pottur . . .	„	18	„	18.

þar á móti var meðalverðlagið á innlendum vörum, sem fluttar voru frá Íslandi, á þessa leið:

	árið 1849.		árið 1866.	
	rd.	sk.	rd.	sk.
Saltfiskur, skippund	14.	42	29.	„
Harður fiskur, —	12.	48	36.	„
Lýsi, tunna	17.	48	25.	54
Saltað kjöt, lísipund	„	70	1.	35
Söltuð sauðskinn, hvert	„	52	1.	16
Lambskinn, —	„	7	„	7
Tóubelgir, hver	1.	68	3.	60
Álptarhamir, —	„	36	„	88
Tólg, pund	„	16	„	20
Æðardún, —	2.	86	6.	16
Fiður, —	„	24	„	32
Hvít ull, —	„	17	„	48
Mislit ull, —	„	14	„	36
Peisur eingirnis, hver	„	60	„	„
— tvíbands, —	„	80	„	„
Sokkar eingirnis, par	„	18	„	„
— tvíbands, —	„	23	„	„
Sjóvetlíngar, —	„	7	„	6
Vaðmál, alin	„	31	„	72
Söltuð hrogn, tunna	5.	„	6.	„.

Strax við fyrstu skoðan sýna yfirlit þessi, að þó verðlagið árið 1866 hafi verið mun hærra en árið 1849 á velflestum útlendum varníngi, þeim sem hèr er talinn, þá hefir samt á hinn bóginn verðlagið á innlendri vöru hækkað miklu meir að tiltölu um hið

sama tímabil. Og þó nú verðlagið árið 1866 ekki sè með öllu óyggjandi, eptir því sem áður er sagt, það er að skilja, að ekki er víst að verðlagið hafi verið hið sama um allt land að meðaltali og í þeim tveim sýslum, sem vèr hèr höfum haft fyrir oss, þá mun þó svo mikið mega fullyrða, að verzlunin á Íslandi hafi þetta ár verið töluvert ábatameiri fyrir landsmenn en hún var árið 1849. Til þess að skýra þetta betur, skal hèr sýna hversu mikið verðlagið á sèrhverri vörutegund hafi hækkað eða lækkað að tiltölu eða af hundraði á tímabilinu frá 1849 til 1866, þegar það að öðru leyti er talið á báðum þessum árum, og er merkið (÷) sett þar sem lækkað hefir, en ekkert merki þar sem hækkað hefir.

Verðlagið á útlendum vörum hefir þá hækkað eða lækkað á þenna hátt:

	af 100.
Rúgur	30.5
Rúgmjöl	30.5
Bánkabygg	23.7
Baunir	51.3
Salt	÷ 37.5
Steinkol	÷ 8.6
Tjara	7.5
Hveitibrauð	20.0
Svartabrauð	14.3
Járn	22.2
Hampur	50.0
Munntóbak	66.7
Kaffebaunir	47.8
Kandíssykur	0.0
Púðursykur	0.0
Brennivín	0.0.

En aptur á móti hefir verðlagið á innlendum vörum hækkað eða lækkað á þessa leið:

	af 100.
Saltfiskur	100.9
Harður fiskur	188.0

	af 100.
Lýsi	46.0
Saltað kjöt	87.1
Söltuð sauðskinn	115.4
Lambskinn	0.0
Tóubelgir	112.2
Álptarhamir	144.4
Tólg	25.0
Æðardún	113.0
Fiður	33.3
Hvít ull	182.3
Mislit ull	157.1
Sjóvetlíngar	÷ 14.3
Vaðmál	132.3
Söltuð hrogn	20.0.

þessi tvö yfirlit sýna hið sama og nú þegar var sagt, nefnilega að verzlunin hefir verið töluvert ábatameiri fyrir landsmenn árið 1866 en hún var árið 1849; því þar sem hækkunin á verðlaginu á útlendum varníngi, þar sem hún hefir verið mest, nefnilega á munntóbaki, einúngis hefir verið 66.7 af hundraði, þá hefir verðlagshækkunin aptur á móti á innlendri vöru verið miklu meiri á velflestum vörutegundum, einkum á hörðum fiski og ullu, sem hvort um sig hefir hækkað um 188.0 og 182.3 af hundr., eða nær því þrefalt meira en hitt. þó lætur þetta, sem nú hefir verið sagt, sig enn þá betur í ljósi, ef maður ber verðlagið saman á þessum tveim árum á þann hátt, að maður skoðar hve mikið af hinum helztu útlendu vörutegundum hafi fengizt fyrir hinar helztu útlendu vörur, nefnilega saltfisk, lýsi, tólg og hvíta ull; því gjöri maður þetta, þá telst svo til, að fengizt hafi móti:

		Saltfiski, lísipundum.		Lýsi, kútum.	
		1849.	1866.	1849.	1866.
Rúgur	1 tunna	9.7	6.3	6.0	5.4
Rúgmjöl	1 —	9.7	6.3	6.0	5.4
Bánkabygg	1 —	13.2	8.1	8.1	6.9
Baunir	1 —	9.9	7.4	6.0	6.8
Salt	1 —	5.8	1.7	3.8	1.4
Steinkol	1 —	3.7	1.7	2.3	1.4
Tjara	1 —	15.5	8.3	9.6	7.0
Hveitibrauð	10 pund	1.5	0.9	0.9	0.7
Svartabrauð	10 —	1.0	0.6	0.6	0.5
Járn	10 —	1.8	0.8	0.8	0.7
Hampur	10 —	3.5	2.6	2.1	2.2
Munntóbak	10 —	7.0	5.7	4.8	4.9
Kaffebaunir	10 —	3.3	2.4	2.1	2.1
Kandíssykur	10 —	3.8	1.7	2.1	1.4
Brennivín	10 pottar	2.6	1.3	1.6	1.1

		Tólg, pundum.		Hvítri ull, pundum.	
		1849.	1866.	1849.	1866.
Rúgur	1 tunna	42.0	43.8	39.5	18.2
Rúgmjöl	1 —	42.0	43.8	39.5	18.2
Bánkabygg	1 —	57.0	56.4	53.6	23.5
Baunir	1 —	42.6	51.6	40.1	21.5
Salt	1 —	23.0	11.5	21.6	4.8
Steinkol	1 —	16.0	11.7	15.1	4.9
Tjara	1 —	67.0	57.6	63.1	24.0
Hveitibrauð	10 pund	6.2	6.0	5.0	2.5
Svartabrauð	10 —	4.4	4.0	4.1	1.7
Járn	10 —	5.6	5.5	5.8	2.8
Hampur	10 —	15.0	18.0	14.1	7.5
Munntóbak	10 —	30.0	40.0	28.2	16.7
Kaffebaunir	10 —	14.4	17.0	13.5	7.1
Kandíssykur	10 —	14.4	11.5	13.5	4.6
Brennivín	10 pottar	11.8	9.0	10.6	3.7

Skýrsla þessi mun að öðru leyti svo ljós og greinileg, að hún ekki þarf frekari útskýríngar við, og látum vèr því út talað um þetta atriði.

Frá siglíngum til landsins frá útlöndum árið 1866, og svo frá hinu sama hafna á milli í landinu sjálfu á sama ári, er skýrt í skýrslunum C og D hèr að framan, og má geta þess, að í þeim eru ekki talin nema skip þau, sem annaðhvort hafa flutt vörur til Íslands eða frá Íslandi, eða þá hafna á milli í landinu, en þar á móti hvorki herskip nè skip þau, sem eingaungu hafa farið til hvalveiða eða fiskiveiða við landið; en hèr skal skýra nokkur atriði, sem standa í nánu sambandi við þetta hvorttveggja.

Skoði maður þá fyrst bæði tölu og svo lestarúm skipa þeirra, sem á þessu ári hafa farið til Íslands til verzlunar, þá má fyrirfram geta þess, að tala skipanna í raun og veru ekki er eins mikil og í skýrslunum er sagt; en þar sum þeirra hafa farið tvær og jafnvel fleiri ferðir, þá er hver ferð talin eins og skip sèr, hvað einnig má til sanns færa, og því verður aðaltalan sú sem þar er tilgreind. Taki maður þá árin, sem liðin eru síðan 1855, þá hefir á þeim árum farið til Íslands:

árið	1856	134	skip,	5791½	lestarúm
—	1857	143	—	6180½	—
—	1858	132	—	6226½	—
—	1859	145	—	6927½	—
—	1860	122	—	5693	—
—	1861	115	—	5915	—
—	1862	129	—	6031	—
—	1863	148	—	6849	—
—	1864	152	—	7021	—
—	1865	162	—	7926½	—
—	1866	148	—	7152½	—.

Eptir þessu hafa þá siglíngar til landsins á þessum 11 árum bæði að skipatölunni og lestarúminu til verið mestar árið 1865, en minnstar árið 1861, og er mismunurinn á þessum tveim árum $2011^1/_2$ lestarúm, eða með öðrum orðum, að þetta hefir aukizt um 34.0 af hundraði. En að meðaltölu hafa á ári hverju af þessum 11 árum farið til Íslands til verzlunar 139 skip með 6485 lestarúm, og er það töluvert meira en það hefir verið að undanförnu á ýmsum tímabilum (smbr. I., bls. 84 og 587, III., bls. 608 og IV., bls. 124). Til þess að skýra þetta betur, skal hèr sýna meðaltölu á ári af skipum þeim, sem siglt hafa til landsins, og lestarúmi þeirra, á hverju 5 ára tímabili, sem liðið er af þessari öld og svo hin síðustu 6 árin, og verður þá meðaltalan á ári hverju þessi:

árið	1801—1805 . . .	59	skip,	2484	lestarúm
—	1806—1810 . . .	24	—	1047	—
—	1811—1815 . . .	23	—	1019	—
—	1816—1820 . . .	43	—	1646	—
—	1821—1825 . . .	54	—	2072	—
—	1826—1830 . . .	53	—	2417	—
—	1831—1835 . . .	81	—	3497	—
—	1836—1840 . . .	82	—	3032	—
—	1841—1845 . . .	103	—	3675	—
—	1846—1850 . . .	104	—	3989	—
—	1851—1855 . . .	130	—	5224	—
—	1856—1860 . . .	135	—	6164	—
—	1861—1866 . . .	142	—	6766	—.

Sýnir það sig þá af lestarúminu, sem er aðalatriðið í þessum samanburði, að siglíngar til landsins síðan byrjun þessarar aldar hafa aukizt ekki all-lítið á nær því öllum tímabilum þeim, sem hèr eru talin; en til þess að skýra þetta betur, skal hèr sýna hversu mikill viðaukinn eða fækkunin hafi verið að meðaltali á sèrhverju af þessum tímabilum. Lestarúm kaupfara til Íslands hefir þá, að frá skildu tímabilinu 1801—1805, aukizt á þessa leið:

frá 1816—1820 um . . .	627 tals,	61.5	af hundr.
- 1821—1825 — . . .	426 —	25.9	—
- 1826—1830 — . . .	345 —	16.6	—
- 1831—1835 — . . .	1080 —	44.7	—
- 1841—1845 — . . .	643 —	21.2	—
- 1846—1850 — . . .	314 —	8.5	—
- 1851—1855 — . . .	1235 —	31.0	—
- 1856—1860 — . . .	940 —	18.0	—
- 1861—1866 — . . .	602 —	9.8	—;

en þar á móti hefir lestarúm kaupfara minkað á þenna hátt:

frá 1806—1810 um . . .	1437 tals,	57.8	af hundr.
- 1811—1815 — . . .	28 —	2.7	—
- 1836—1840 — . . .	465 —	13.3	—.

Hvað þessu næst snertir stærð sèrhvers einstaks kaupfars, þá gefur það að skilja, að hún muni vera mjögsvo misjöfn. þannig var hið stærsta kaupfar, sem árið 1866 kom til Íslands, 263½ lestarúm (það var frá Englandi, og kom til Eskifjarðar til að kaupa lifandi sauðfè), en minnsta skip, sem á sama ári fór til Íslands, hafði ein 5 lestarúm (það var frá Björgvin í Norvegi, og mun hafa verið selt á Akureyri til fiskiveiða). Taki maður nú hin síðustu fimm ár fyrir, og beri maður tölu skipanna, sem kemur á hvert þeirra, saman við allt lestarúmið, þá kemur það fram, að hvert skip að meðaltali hefir árið 1862 verið 46 lestarúm, 1863: 46, 1864: 46, 1865: 49 og árið 1866: 48 lestarúm. Til þess samt að fá hægra yfirlit yfir stærð þeirra, skal hèr skipta skipum þeim, sem á þessum sömu 5 árum hafa farið til Íslands, niður í flokka, og kemur þá fram, að tala skipa var:

	1862.	1863.	1864.	1865.	1866.
minni en 10 lestarúm	„	2	„	„	1
milli 10 og 20 —	5	6	8	9	20
— 20 - 30 —	21	34	26	30	27
— 30 - 40 —	39	35	34	39	30
— 40 - 50 —	20	23	28	23	20

		1862.	1863.	1864.	1865.	1866.
milli 50 og 60 lestarúm	. . .	19	18	18	32	18
— 60 - 70 —	. . . .	10	13	16	11	12
— 70 - 80 —	. . . .	3	5	5	6	5
— 80 - 90 —	. . . .	6	5	4	5	2
— 90 - 100 —	. . . .	„	„	3	1	2
yfir 100 lestarúm	. . . .	6	7	10	6	11
samtals	. . . .	129	148	152	162	148.

Kemur þá hèr einnig fram það sama, sem áður hefir átt sèr stað, nefnilega: að af kaupförum, sem fara til Íslands, eru flest að stærðinni til milli 30 og 40 lestarúm. Þetta lætur sig þó ennþá betur í ljósi taki maður meðaltöluna af öllum þessum árum, því þá telst svo til, að tala skipa hefir verið að meðaltali á ári hverju:

minni en 10 lestarúm	. . . .	0.6
milli 10 og 20 —	. . . .	9.6
— 20 - 30 —	. . . .	27.6
— 30 - 40 —	. . . .	35.4
— 40 - 50 —	. . . .	22.8
— 50 - 60 —	. . . .	21.0
— 60 - 70 —	. . . .	12.4
— 70 - 80 —	. . . .	4.8
— 80 - 90 —	. . . .	4.4
— 90 - 100 —	. . . .	1.2
yfir 100 lestarúm	. . . .	8.0.

Íhugi maður þessu næst hvar skip þau áttu heima, sem á þeim hinum síðustu 5 árum hafa farið til verzlunar til Íslands, þá er að vísu fyrir árið 1866 greinilega skýrt frá þessu í skýrslunni D. hèr að framan, fyrir árin 1864 og 1865 í Landshssk. IV., bls. 86, og fyrir hin tvö árin í III., bls. 610, en til þess að gjöra hægra fyrir, skal taka þetta hèr upp á einum stað, en vèr látum oss þó nægja í þessu tilliti einúngis að skoða lestarúm þeirra, og er þá talið að hafi átt heima:

	árið 1862.	árið 1863.	árið 1864.	árið 1865.	árið 1866.	meðaltal á ári.
í Danmörku	5008½	5769½	5773½	6290	5699½	5708
á Íslandi	135½	201½	152	388½	300	236
í Noregi	314	306	324½	479	103	305
á Englandi	237	139	312	328	871½	378
á Frakklandi	29	»	»	»	»	29
á Spáni	307	348	459	192	101½	282
í Hamborg	»	85	»	»	»	85
í Hollandi	»	»	»	158½	77	118
í Norður-Ameríku . . .	»	»	»	90½	»	90

Yfirlit þetta sýnir, að sama á sèr að nokkru leyti stað nú og áður en hin íslenzka verzlan var gefin algjörlega laus, nefnilega að Danir (og Íslendíngar) eiga mestan þátt í henni. Til þess samt að gjöra þetta ljósara, skal hèr sýna hversu mörg lestarúm að tiltölu áttu heima í hverju landi árin 1862 og 1866, en það voru af hundraði:

	árið 1862.	árið 1866.
í Danmörku	83.0	79.7
á Íslandi	2.3	4.2
í Norvegi	5.2	1.5
á Englandi	3.9	12.2
á Frakklandi	0.5	»
á Spáni	5.1	1.3
í Hollandi	»	1.1.

Þá er að íhuga hvaðan skipin beinlínis komu til landsins, það er að skilja, hvort heldur frá Danmörku eða þá frá öðrum löndum. Frá þessu er um árið 1866 sagt í skýrslunni C. hèr að framan, en til þess að hafa það á einum stað, tökum vèr þetta hèr upp fyrir hin síðustu 5 árin, og er hèr einnig einúngis talið lestarúmið. Það telst þá svo til að komið hafi til Íslands samtals lestarúm:

	frá Danmörku.	frá öðrum löndum.
árið 1862	4193	1838
— 1863	4756½	2092½
— 1864	4670½	2350½
— 1865	5194	2732½
— 1866	4306	2846½;

og sýnir þetta meðal annars, að siglíngar til Íslands frá öðrum löndum en Danmörku stöðugt fara vaxandi; þetta lætur sig þó ennþá betur í ljósi, þegar maður skoðar hvernig þetta er að tiltölu, því þá kemur það fram, að af lestarúmum þeim, sem komu til Íslands á þessum sömu árum, hafi verið að tiltölu eða af hundraði:

	frá Danmörku.	frá öðrum löndum.
árið 1862	69.5	30.5
— 1863	69.4	30.6
— 1864	66.5	33.5
— 1865	65.5	34.5
— 1866	60.2	39.8.

Loks er eptir að fara nokkrum orðum um siglíngar kaupfara á þessu ári til sèrhvers verzlunarstaðar í landinu, en frá því er skýrt í skýrslunni C. hèr að framan. Til þess nú að sýna, hverir verzlunarstaðir landsins hafi mestan þátt í verzluninni, skal hèr taka til samanburðar árin 1856 og 1866, og sýna, hve mörg lestarúm að tiltölu af hverju hundraði hafi komið til hvers verzlunarstaðar á þessum árum, bæði frá útlöndum og svo frá höfnum í sjálfu landinu.

Taki maður þá fyrst skipakomu frá útlöndum, þá kemur það fram, að af hverju hundraði lestarúma komu til:

	árið 1856.	árið 1866.
Akureyrar	7.2	5.4
Berufjarðar	2.7	1.6

	árið 1856.	árið 1866.
Bíldudals	0.3	0.5
Borðeyrar	„	0.8
Brákarpolls	„	„
Búða	1.5	1.2
Dýrafjarðar	„	„
Eskifjarðar	4.8	5.5
Eyrarbakka	5.2	3.9
Flateyjar	0.3	0.3
Grundarfjarðar	„	„
Hafnarfjarðar	6.4	5.5
Hofsóss	1.8	4.3
Húsavíkur	5.2	2.0
Ísafjarðar	12.0	7.0
Keflavíkur	2.6	1.6
Krossvíkur	„	„
Ólafsvíkur	1.1	2.5
Papafjarðaróss	„	0.8
Patreksfjarðar	„	0.6
Raufarhafnar	0.5	0.4
Reykjarfjarðar	0.3	0.4
Reykjavíkur	26.3	31.7
Sauðárkróks	„	„
Seyðisfjarðar	4.3	9.2
Siglufjarðar	1.7	0.9
Skagastrandar	6.0	4.1
Straumfjarðar	„	„
Stykkishólms	2.9	1.8
Vestmannaeyja	4.0	4.0
Vopnafjarðar	2.2	2.6
Þórshafnar	0.7	1.4
Önundarfjarðar	„	„
	100.0	100.0.

Eptir þessu hafa siglíngar frá útlöndum á báðum þessum árum verið lángmestar til Reykjavíkur (árið 1856 rúmur fjórði hluti, en árið 1866 nær því þriði hluti allra skipa, sem til landsins komu til verzlunar); en þá kemur Ísafjarðar kaupstaður næstur í þessu tilliti árið 1856, en árið 1866 Seyðisfjörður.

Skoði maður aptur á hinn bóginn skipakomu frá höfnum til hafna í landinu sjálfu, þá kemur það fram, að af hverju hundraði lestarúma komu til:

	árið 1856.	árið 1866.
Akureyrar	8.7	1.7
Berufjarðar	2.5	1.8
Bíldudals	3.0	1.9
Borðeyrar	3.7	2.2
Brákarpolls	»	2.8
Búða	0.9	»
Dýrafjarðar	1.6	3.0
Eskifjarðar	1.5	2.4
Eyrarbakka	0.7	»
Flateyjar	3.6	1.4
Grundarfjarðar	0.7	»
Hafnarfjarðar	12.0	15.9
Hofsóss	3.3	1.1
Húsavíkur	2.1	1.2
Ísafjarðar	7.0	1.3
Keflavíkur	3.0	4.6
Krossvíkur	1.6	0.4
Ólafsvíkur	1.6	0.7
Papafjarðaróss	»	0.5
Patreksfjarðar	1.5	1.6
Raufarhafnar	1.6	1.2
Reykjarfjarðar	2.4	»
Reykjavíkur	14.5	33.4
Sauðárkróks	»	1.1
Seyðisfjarðar	3.9	5.3

	árið 1856.	árið 1866.
Siglufjarðar	2.0	0.8
Skagastrandar	1.4	1.0
Straumfjarðar	0.3	1.6
Stykkishólms	8.5	4.6
Vestmannaeyja	0.3	0.4
Vopnafjarðar	2.5	3.3
þórshafnar	2.0	1.4
Önundarfjarðar	1.6	1.4
	100.0	100.0

Eptir þessu hafa siglíngar hafna á milli verið lángmestar á báðum þessum árum, en þó einkum árið 1866, til Reykjavíkur og þá til Hafnarfjarðar.

Að endíngu skal hèr, eins og að undanförnu, skýra frá verzlunarstöðum og tölu fastakaupmanna í hverjum verzlunarstað á Íslandi árið 1866, eins og þetta er talið í skýrslum sýslumanna, sem þeir á ári hverju senda amtmönnum, og skulu þarhjá innlendir kaupmenn, það er að skilja þeir, sem sjálfir eru búsettir í landinu, taldir sèr og útlendir sèr. Tala fastakaupmanna var þá árið 1866 á þessa leið:

	innlendir.	útlendir.	samtals.
Suður-umdæmið:			
Krossvík	»	»	»
Reykjavík	11	5	16
Hafnarfjörður	2	3	5
Keflavík	3	1	4
Eyrarbakki	»	1	1
Vestmannaeyjar	»	3	3
Dyrhólar	»	»	»
Papafjarðarós	»	1	1
samtals . . .	16	14	30

Norður- og Austur-umd.:			
Berufjörður	»	2	2
Eskifjörður	1	»	1
Vopnafjörður	»	1	1
Seyðisfjörður	»	2	2
Raufarhöfn	1	1	2
þórshöfn	»	»	»
Húsavík	»	1	1
Akureyri	2	3	5
Siglufjörður	»	1	1
Hofsós (og Grafarós)	»	2	2
Skagaströnd (og Hólanes) . .	»	2	2
Sauðárkrókur	»	»	»
samtals . . .	4	15	19

	innlendir.	útlendir.	samtals.
Vestur-umdæmið:			
Borðeyri	1	»	1
Reykjarfjörður	1	»	1
Ísafjörður	3	2	5
Önundarfjörður (Flateyri) . .	»	»	»
Dýrafjörður (þingeyri) . . .	»	1	1
Bíldudalur	1	»	1
Patreksfjörður	1	»	1
Flatey	2	»	2
Stykkishólmur	1	1	2
Grundarfjörður	»	»	»
Ólafsvík	»	1	1
Búðir	1	»	1
Brákarpollur	»	»	»
Straumfjörður	»	»	»
samtals . . .	11	5	16
á öllu landinu	31	34	65.

Árið 1849 voru fastakaupmenn á öllu Íslandi ekki taldir nema 55; árið 1855 var tala þeirra 58 og árið 1859 voru þeir 59, en árið 1865 var tala þeirra 61, og voru af þeim 26 innlendir og 35 útlendir (smbr. I., bls. 85 og 589, III., bls. 616 og IV. bls. 132). Eptir yfirliti því, sem hèr er prentað, var tala þeirra 65 árið 1866, og voru af þeim 31 innlendir og 34 útlendir, og hafa því á þessu eina ári innlendir kaupmenn í landinu aukizt um 5 tals. Flestir kaupmenn eru í þeim þremur verzlunarstöðum landsins, sem fengið hafa kaupstaðar rèttindi, nefnilega Reykjavík, Akureyri og Ísafjörður, og hafa báðir hinir síðast nefndu hvor um sig 5, en Reykjavík þar á móti 16 eða hèrumbil fjórða hluta allra fastra kaupmanna í landinu.

MANNFJÖLDI Á ÍSLANDI

árið 1866.

Um nokkur ár undanfarin hafa landshagsskýrslurnar sagt frá mannfjöldanum á Íslandi og breytíng á honum á hverju ári eptir skýrslum presta um það efni, skal því hèr skýra frá hinu sama um árið 1866. Eptir því sem taldist í hinum síðustu fæðíngarskýrslum, og þegar fólk var talið á Íslandi 1. október 1860, átti tala landsmanna í árslokin 1865 að hafa verið 68,741 (smbr. Landshssk. III., bls. 723), en samkvæmt skýrslum þeim, sem hèr eru prentaðar, þá hafa árið 1866 alls fæðzt á Íslandi 2662 börn; á hinu sama ári önduðust þar alls 3095 manns, og eru þá á því hèr umgetna ári 433 fleiri dánir en fæddir. Dragi maður nú þessa fækkun, án þess að hafa tillit til þess fólks, sem á þessu ári kann að hafa flutt sig úr landinu eða inn í landið, frá fólksfjölda þeim, sem eptir því sem hèr að ofan segir taldist að hafa verið á Íslandi við árslokin 1865, þá ætti tala allra landsmanna í árslokin 1866 að hafa verið 68308, eða fólksfjöldinn í landinu hefir á þessu ári fækkað að tiltölu um 6. 3 af hverju 1000 (árið næst á undan jókst hann um 9. 7 af hverju 1000).

Vèr látum nú fylgja ágrip af skýrslum presta um giptíngar, fædda og dauða á Íslandi árið 1866, og er ágripi þessu að öllu leyti hagað á sama hatt og hið síðasta ár; en síðan skulum vèr gjöra nokkrar athugasemdir við hin helztu atriði skýrslnanna.

A. 1. Fæddir á Íslandi 1866, taldir eptir getnaðarhætti og kyni.

Prófastsdæmi.	lifandi				andvana				samtals			fleirburar				fermdir	
	skilgetin		óskilgetin		skilgetin		óskilgetin					tvíburar		þríburar			
	sveinar	meyjar	sveinar	meyjar	sveinar	meyjar	sveinar	meyjar	sveinar	meyjar	sveinar og meyjar	skilgetin	óskilgetin	skilgetin	óskilgetin	drengir	stúlkur
Suður-umdæmið.																	
Austur-Skaptafells	21	17	5	4	2	.	.	.	28	21	49	3	.	.	.	7	8
Vestur-Skaptafells	35	32	7	7	1	1	.	.	43	40	83	.	1	.	.	29	29
Rángárvalla og	71	79	27	23	2	1	1	.	101	103	204	4	.	1	.	45	55
Vestmannaeyja	6	5	1	1	1	.	.	.	8	6	14	.	.	.	.	2	6
Árness	90	74	20	13	6	3	1	.	117	90	207	3	.	.	.	60	75
Gullbringu og Kjósar	74	74	18	21	3	4	1	2	96	101	197	2	1	.	.	50	50
og Reykjavík	18	28	6	2	.	.	1	.	25	30	55	.	1	.	.	14	14
Borgarfjarðar	42	43	4	8	.	4	.	2	46	57	103	1	.	.	.	19	21
samtals	357	352	88	79	15	13	4	4	464	448	912	13	3	1	.	226	258
Vestur-umdæmið.																	
Mýra	49	29	6	2	1	.	1	.	57	31	88	.	.	.	.	19	28
Hnappadals og	12	7	5	2	1	.	.	.	18	9	27	.	.	.	.	9	4
Snæfellsness	35	38	11	13	3	2	.	.	49	53	102	1	.	.	.	19	31
Dala	47	45	7	2	1	1	.	.	55	48	103	3	.	.	.	23	19
Barðastrandar	42	35	9	3	1	2	.	.	52	40	92	.	.	.	.	31	33
Vestur-Ísafjarðar	22	26	4	6	2	.	.	1	28	33	61	2	.	.	.	24	16
Norður-Ísafjarðar	36	49	14	17	2	.	2	.	54	66	120	2	1	.	.	37	35
Stranda	19	37	8	8	1	.	1	.	29	45	74	.	.	.	.	15	11
samtals	262	266	64	53	12	5	4	1	342	325	667	8	1	.	.	177	177
Norður- og Austur-umdæmið.																	
Húnavatns	90	86	26	30	.	2	.	.	116	118	234	2	1	.	.	45	51
Skagafjarðar	84	92	18	18	3	.	1	1	106	111	217	4	1	.	.	56	47
Eyjafjarðar	84	66	9	9	3	.	.	.	96	75	171	1	1	.	.	55	60
Þingeyjar	72	72	10	10	6	.	.	.	88	82	170	1	.	.	.	77	56
Norður-Múla	72	52	20	9	2	5	.	.	94	66	160	4	.	.	.	38	46
Suður-Múla	56	60	3	9	.	3	.	.	59	72	131	1	.	.	.	49	55
samtals	458	428	86	85	14	10	1	1	559	524	1083	13	3	.	.	320	315
á öllu Íslandi	1077	1046	238	217	41	28	9	6	1365	1297	2662	34	7	1	.	723	750

A. 2. Fæddir á Íslandi 1866, eptir aldri mæðranna.

Aldur mæðranna.	skilgetin			óskilgetin			samtals		samtals sveinar og meyjar.
	sveinar	meyjar	samtals	sveinar	meyjar	samtals	sveinar	meyjar	
milli 15 og 20 ár	4	4	8	6	5	11	10	9	19
— 20 - 25 -	95	102	197	54	51	105	149	153	302
— 25 - 30 -	242	231	473	84	58	142	326	289	615
— 30 - 35 -	363	337	700	61	56	117	424	393	817
— 35 - 40 -	283	273	556	34	37	71	317	310	627
— 40 - 45 -	105	100	205	6	12	18	111	112	223
— 45 - 50 -	14	15	29	1	1	2	15	16	31
yfir 50 ár	»	»	1	»	»	»	»	1	1

B. 1. Hjónabönd á Íslandi 1866, eptir aldri brúðhjóna.

Aldur brúða.	aldur brúðguma.											samtala brúða
	25 vetra og ýngri	milli 25 og 30	— 30 - 35	— 35 - 40	— 40 - 45	— 45 - 50	— 50 - 55	— 55 - 60	— 60 - 65	— 65 - 70	yfir 70	
fyrir innan 20 .	5	10	3	3	»	»	»	»	»	»	»	21
milli 20 og 25 .	31	46	26	14	3	»	2	»	1	»	»	123
— 25 - 30 .	17	47	35	10	1	2	»	»	»	»	»	112
— 30 - 35 .	9	30	42	10	6	3	3	2	»	»	»	105
— 35 - 40 .	1	11	14	11	3	1	»	2	»	»	»	43
— 40 - 45 .	1	4	6	»	3	1	»	»	»	»	»	15
— 45 - 50 .	1	1	»	»	»	»	1	1	1	»	»	5
— 50 - 55 .	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	3
— 55 - 60 .	»	»	»	1	1	»	1	»	»	»	»	3
— 60 - 65 .	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1
— 65 - 70 .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
yfir 70. . . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
samtala brúðguma . . .	65	151	126	50	18	7	7	5	2	»	»	431

B. 2. Hjónabönd á Íslandi 1866, eptir hjúskaparstètt

Prófastsdæmi.	eptir hjúskaparstètt.													
	ýngispiltar áttu			ekklar áttu			skildir frá konu áttu			tala hjóna	tvikvæntir	þrikvæntir	tvigiptar	þrigiptar
	ýngis-stúlkur	ekkjur	skildar frá manni	ýngis-stúlkur	ekkjur	skildar frá manni	ýngis-stúlkur	ekkjur	skildar frá manni					
Suður-umdæmið.														
Austur-Skaptafells	7	1	•	•	•	•	•	•	•	8	•	•	1	•
Vestur-Skaptafells	13	•	•	1	1	•	•	•	•	15	2	•	1	•
Rángárvalla og	14	2	•	1	1	•	•	•	•	18	2	•	3	•
Vestmannaeyja	1	1	•	•	•	•	•	•	•	2	•	•	1	•
Árness	20	2	•	2	•	•	•	•	•	24	2	•	2	•
Gullbringu- og Kjósar	30	5	•	2	•	•	•	•	•	37	2	•	5	•
og Reykjavík	12	1	•	2	•	•	•	•	•	15	2	•	1	•
Borgarfjarðar	14	•	•	•	•	•	•	•	•	14	•	•	•	•
samtals	111	12	•	8	2	•	•	•	•	133	10	•	14	•
Vestur-umdæmið.														
Mýra	10	2	•	•	1	•	2	•	•	15	3	•	3	•
Hnappadals og	2	1	•	1	•	•	•	•	•	4	1	•	1	•
Snæfellsness	7	1	•	2	•	•	•	•	•	10	2	•	1	•
Dala	10	•	•	4	2	•	•	•	•	16	6	•	2	•
Barðastrandar	9	3	•	3	1	•	•	•	•	16	4	•	4	•
Vestur-Ísafjarðar	6	1	•	•	•	•	•	•	•	7	•	•	1	•
Norður-Ísafjarðar	20	1	•	7	1	•	•	•	•	29	7	1	2	•
Stranda	12	•	1	1	•	•	•	•	•	14	1	•	1	•
samtals	76	9	1	18	5	•	2	•	•	111	24	1	15	•
Norður- og Austur-umdæmið.														
Húnavatns	29	3	•	3	•	•	2	•	•	37	5	•	3	•
Skagafjarðar	23	3	•	4	1	•	•	•	•	31	5	•	4	•
Eyjafjarðar	29	2	1	2	1	•	•	•	•	35	3	•	4	•
Þingeyjar	34	2	•	2	2	•	1	•	•	41	5	•	4	•
Norður-Múla	20	3	•	2	2	•	•	•	•	27	4	•	5	•
Suður-Múla	15	•	•	1	•	•	•	•	•	16	1	•	•	•
samtals	150	13	1	14	6	•	3	•	•	187	23	•	20	•
á öllu landinu	337	34	2	40	13	•	5	•	•	431	57	1	49	•

talin eptir prófastsdæmum og umdæmum, og aldri hjóna.

eptir aldri karls og konu.																
karlmenn 25 ára og yngri áttu konur				karlmenn á 26. ári til 35 áttu konur				karlmenn á 36. ári til 50 áttu konur				karlmenn yfir 50 áttu konur				tala hjóna.
25 ára og yngri	frá 26 til 35	frá 36 til 50	yfir 50	25 ára og yngri	frá 26 til 35	frá 36 til 50	yfir 50	25 ára og yngri	frá 26 til 35	frá 36 til 50	yfir 50	25 ára og yngri	frá 26 til 35	frá 36 til 50	yfir 50	
1	1	•	•	2	1	2	•	•	1	•	•	•	•	•	•	8
1	4	•	•	1	4	3	•	1	•	1	•	•	•	•	•	15
•	•	1	•	3	11	•	•	1	1	•	1	•	•	•	•	18
1	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1	•	•	•	•	2
•	1	•	•	4	10	3	•	1	1	1	1	•	1	•	1	24
4	1	•	•	5	12	6	•	3	5	1	•	•	•	•	•	37
2	1	•	•	2	6	1	•	•	1	1	•	1	•	•	•	15
•	•	•	•	6	3	•	•	1	4	•	•	•	•	•	•	14
9	8	1	•	23	47	15	•	7	13	4	3	1	1	•	1	133
1	•	•	•	2	7	2	•	•	1	2	•	•	•	•	•	15
•	1	•	•	2	•	•	•	1	•	•	•	•	•	•	•	4
1	1	•	•	2	5	•	•	•	1	•	•	•	•	•	•	10
•	•	•	•	3	6	1	•	2	2	•	1	•	1	•	•	16
•	•	•	•	4	5	1	•	1	1	2	•	1	•	1	•	16
•	2	•	•	1	3	1	•	•	•	•	•	•	•	•	•	7
2	•	•	•	6	9	3	•	1	2	4	•	•	1	1	•	29
•	2	•	•	2	6	1	•	•	2	1	•	•	•	•	•	14
4	6	•	•	22	41	9	•	5	9	9	1	1	2	2	•	111
2	2	•	•	10	12	5	1	1	4	•	•	•	•	•	•	37
3	2	1	•	3	13	3	•	2	2	•	•	1	1	•	•	31
5	3	1	•	6	16	1	1	1	•	•	•	•	•	1	•	35
5	2	•	•	10	13	2	•	•	2	5	•	•	1	1	•	41
2	3	•	•	7	8	1	•	3	2	1	•	•	•	•	•	27
6	•	•	•	4	4	•	•	1	•	•	•	•	•	1	•	16
23	12	2	•	40	66	12	2	8	10	6	•	1	2	3	•	187
36	26	3	•	85	154	36	2	20	32	19	4	3	5	5	1	431

B. 3. Fæddir og kvæntir á Íslandi 1866 í prófastsdæmi

Prófastsdæmi.	janúar			febrúar			marz			apríl			maí			júní		
	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin
Suður-umdæmið.																		
Austur-Skaptafells	•	4	•	•	2	•	•	4	•	•	3	1	•	6	1	•	3	•
Vestur-Skaptafells	•	7	1	•	4	2	•	8	•	•	3	2	1	6	•	1	3	2
Rángárvalla og Vestmannaeyja {	•	14	5	•	12	3	•	14	12	•	12	6	1	19	2	3	12	1
	•	2	•	•	1	•	•	•	1	•	1	•	•	1	1	•	1	•
Árness	•	6	1	•	12	1	•	12	2	•	15	•	•	24	6	5	16	2
Gullbringu- og Kjósar og Reykjavík {	1	14	3	1	7	2	•	5	5	•	9	3	2	9	2	5	14	•
	•	4	•	•	1	2	•	•	•	•	3	1	2	6	1	2	4	•
Borgarfjarðar	•	3	1	•	5	•	•	5	•	•	4	•	•	13	2	1	12	1
samtals	1	54	11	1	44	10	•	48	20	•	50	13	6	84	15	17	65	6
Vestur-umdæmið.																		
Mýra	•	5	1	•	9	•	•	2	•	•	7	•	1	14	2	2	4	1
Hnappadals og Snæfellsness {	•	2	1	•	2	•	•	•	•	•	2	2	•	4	1	•	2	•
	•	8	3	•	4	•	•	5	1	•	7	2	•	7	3	•	7	4
Dala	•	7	1	•	2	•	•	3	1	•	8	•	•	19	1	1	7	•
Barðastrandar	1	6	•	•	5	1	•	4	•	•	3	1	1	5	•	•	11	1
Vestur-Isafjarðar	•	9	1	•	•	•	•	3	•	•	•	•	•	3	•	•	10	1
Norður-Isafjarðar	•	8	•	•	6	1	•	4	3	1	12	4	•	5	5	•	9	1
Stranda	•	8	1	•	1	1	•	4	1	•	6	2	•	6	5	•	2	3
samtals	1	53	8	•	29	3	•	25	6	1	45	11	2	63	17	3	52	11
Norður- og Austur-umdæmið.																		
Húnavatns	•	21	3	•	9	2	•	8	3	•	8	6	•	27	4	4	9	2
Skagafjarðar	•	12	5	•	5	•	•	14	•	•	14	4	•	30	8	•	22	2
Eyjafjarðar	•	17	•	•	6	•	•	8	•	•	6	3	1	13	•	3	12	1
Þingeyjar	1	9	•	•	9	•	•	10	•	•	14	1	1	16	•	4	11	2
Norður-Múla	2	8	1	•	8	1	•	10	1	•	13	4	•	10	4	1	8	6
Suður-Múla	•	8	2	•	6	•	•	8	•	•	13	•	•	6	3	•	11	2
samtals	3	75	11	•	43	3	•	58	4	•	68	18	2	102	19	12	73	15
á öllu landinu	5	182	30	1	116	16	•	131	30	1	163	42	10	249	51	32	190	32

hverju og umdæmi, í mánuði hverjum.

júlí			ágúst			septemb.			október			nóvemb.			desemb.					
kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	tala hjóna	tala barna skilgetinna	tala barna óskilgetinna
·	2	2	·	7	2	3	4	·	4	1	2	1	4	1	·	·	·	8	40	9
2	5	·	2	9	2	·	6	4	4	6	1	5	5	·	·	7	·	15	69	14
4	13	3	·	16	4	1	7	5	6	16	7	3	15	2	·	3	1	18	153	51
·	2	·	·	·	·	·	·	·	1	1	·	1	2	·	·	1	·	2	12	2
3	16	4	·	14	4	2	17	2	12	14	6	2	16	3	·	11	3	24	173	34
2	16	2	1	19	9	1	17	5	4	15	5	17	17	3	3	13	3	37	155	42
1	3	1	·	6	1	1	5	3	·	5	·	4	6	·	5	3	·	15	46	9
1	10	1	·	11	2	·	6	4	9	8	1	3	6	·	·	6	2	14	89	14
13	67	13	3	82	24	8	62	23	40	66	22	36	71	9	8	44	9	133	737	175
4	3	2	·	8	·	·	13	1	6	7	1	2	2	1	·	5	·	15	79	9
·	·	·	·	1	·	·	2	2	1	1	·	3	2	1	·	2	·	4	20	7
2	6	1	1	11	2	2	9	3	4	5	2	1	2	1	·	7	2	10	78	24
4	6	2	1	13	2	2	7	1	8	9	1	·	6	·	·	7	·	16	94	9
1	8	1	1	7	·	1	9	1	8	14	2	2	5	3	1	3	2	16	80	12
·	2	1	·	5	·	2	6	4	5	5	2	·	4	1	·	3	1	7	50	11
·	4	2	1	9	3	7	8	7	13	9	4	2	7	2	5	6	1	29	87	33
1	5	·	3	4	1	·	9	1	10	6	1	·	1	1	·	5	·	14	57	17
12	34	9	7	58	8	14	63	20	55	56	13	10	29	10	6	38	6	111	545	122
2	14	2	1	20	6	2	16	10	22	20	6	5	18	4	1	8	8	37	178	56
4	11	3	1	19	2	5	18	8	15	15	2	5	8	1	1	11	3	31	179	38
·	14	8	1	16	2	3	19	1	25	18	1	1	10	·	1	14	2	35	153	18
6	8	1	·	13	4	9	17	3	14	17	2	5	15	3	1	11	4	41	150	20
5	17	2	·	16	1	1	11	4	10	15	2	6	9	2	2	6	1	27	131	29
2	17	2	·	10	1	3	10	·	9	16	1	1	10	1	1	4	·	16	119	12
19	81	18	3	94	16	23	91	26	95	101	14	23	70	11	7	54	18	187	910	173
44	182	40	13	234	48	45	216	69	190	223	49	69	170	30	21	136	33	431	2192	470

B. 2. Hjónabönd á Íslandi 1866, eptir hjúskaparstètt

Prófastsdæmi.	ýngispiltar áttu			ekklar áttu			skildir frá konu áttu			tala hjóna	tvíkvæntir	þríkvæntir	tvígiptar	þrígiptar
	ýngisstúlkur	ekkjur	skildar frá manni	ýngisstúlkur	ekkjur	skildar frá manni	ýngisstúlkur	ekkjur	skildar frá manni					
Suður-umdæmið.														
Austur-Skaptafells	7	1	•	•	•	•	•	•	•	8	•	•	1	•
Vestur-Skaptafells	13	•	•	1	1	•	•	•	•	15	2	•	1	•
Rángárvalla og	14	2	•	1	1	•	•	•	•	18	2	•	3	•
Vestmannaeyja	1	1	•	•	•	•	•	•	•	2	•	•	1	•
Árness	20	2	•	2	•	•	•	•	•	24	2	•	2	•
Gullbríngu- og Kjósar	30	5	•	2	•	•	•	•	•	37	2	•	5	•
og Reykjavík	12	1	•	2	•	•	•	•	•	15	2	•	1	•
Borgarfjarðar	14	•	•	•	•	•	•	•	•	14	•	•	•	•
samtals	111	12	•	8	2	•	•	•	•	133	10	•	14	•
Vestur-umdæmið.														
Mýra	10	2	•	•	1	•	2	•	•	15	3	•	3	•
Hnappadals og	2	1	•	1	•	•	•	•	•	4	1	•	1	•
Snæfellsness	7	1	•	2	•	•	•	•	•	10	2	•	1	•
Dala	10	•	•	4	2	•	•	•	•	16	6	•	2	•
Barðastrandar	9	3	•	3	1	•	•	•	•	16	4	•	4	•
Vestur-Ísafjarðar	6	1	•	•	•	•	•	•	•	7	•	•	1	•
Norður-Ísafjarðar	20	1	•	7	1	•	•	•	•	29	7	1	2	•
Stranda	12	•	1	1	•	•	•	•	•	14	1	•	1	•
samtals	76	9	1	18	5	•	2	•	•	111	24	1	15	•
Norður- og Austur-umdæmið.														
Húnavatns	29	3	•	3	•	•	2	•	•	37	5	•	3	•
Skagafjarðar	23	3	•	4	1	•	•	•	•	31	5	•	4	•
Eyjafjarðar	29	2	1	2	1	•	•	•	•	35	3	•	4	•
Þingeyjar	34	2	•	2	2	•	1	•	•	41	5	•	4	•
Norður-Múla	20	3	•	2	2	•	•	•	•	27	4	•	5	•
Suður-Múla	15	•	•	1	•	•	•	•	•	16	1	•	•	•
samtals	150	13	1	14	6	•	3	•	•	187	23	•	20	•
á öllu landinu	337	34	2	40	13	•	5	•	•	431	57	1	49	•

talin eptir prófastsdæmum og umdæmum, og aldri hjóna.

eptir aldri karls og konu.																	tala hjóna.
karlmenn 25 ára og ýngri áttu konur				karlmenn á 26. ári til 35 áttu konur				karlmenn á 36. ári til 50 áttu konur				karlmenn yfir 50 áttu konur					
25 ára og ýngri	frá 26 til 35	frá 36 til 50	yfir 50	25 ára og ýngri	frá 26 til 35	frá 36 til 50	yfir 50	25 ára og ýngri	frá 26 til 35	frá 36 til 50	yfir 50	25 ára og ýngri	frá 26 til 35	frá 36 til 50	yfir 50		
1	1	•	•	2	1	2	•	•	1	•	•	•	•	•	•		8
1	4	•	•	1	4	3	•	1	•	1	•	•	•	•	•		15
•	•	1	•	3	11	•	•	1	1	•	1	•	•	•	•		18
1	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1	•	•	•	•		2
•	1	•	•	4	10	3	•	1	1	1	1	•	1	•	1		24
4	1	•	•	5	12	6	•	3	5	1	•	•	•	•	•		37
2	1	•	•	2	6	1	•	•	1	1	•	1	•	•	•		15
•	•	•	•	6	3	•	•	1	4	•	•	•	•	•	•		14
9	**8**	**1**	**•**	**23**	**47**	**15**	**•**	**7**	**13**	**4**	**3**	**1**	**1**	**•**	**1**		**133**
1	•	•	•	2	7	2	•	•	1	2	•	•	•	•	•		15
•	1	•	•	2	•	•	•	1	•	•	•	•	•	•	•		4
1	1	•	•	2	5	•	•	•	1	•	•	•	•	•	•		10
•	•	•	•	3	6	1	•	2	2	•	1	•	1	•	•		16
•	•	•	•	4	5	1	•	1	1	2	•	1	•	1	•		16
•	2	•	•	1	3	1	•	•	•	•	•	•	•	•	•		7
2	•	•	•	6	9	3	•	1	2	4	•	•	1	1	•		29
•	2	•	•	2	6	1	•	•	2	1	•	•	•	•	•		14
4	**6**	**•**	**•**	**22**	**41**	**9**	**•**	**5**	**9**	**9**	**1**	**1**	**2**	**2**	**•**		**111**
2	2	•	•	10	12	5	1	1	4	•	•	•	•	•	•		37
3	2	1	•	3	13	3	•	2	2	•	•	1	1	•	•		31
5	3	1	•	6	16	1	1	1	•	•	•	•	•	1	•		35
5	2	•	•	10	13	2	•	•	2	5	•	•	1	1	•		41
2	3	•	•	7	8	1	•	3	2	1	•	•	•	•	•		27
6	•	•	•	4	4	•	•	1	•	•	•	•	•	1	•		16
23	**12**	**2**	**•**	**40**	**66**	**12**	**2**	**8**	**10**	**6**	**•**	**1**	**2**	**3**	**•**		**187**
36	**26**	**3**	**•**	**85**	**154**	**36**	**2**	**20**	**32**	**19**	**4**	**3**	**5**	**5**	**1**	**Alls**	**431**

B. 3. Fæddir og kvæntir á Íslandi 1866 í prófastsdæmi

Prófastsdæmi.	janúar			febrúar			marz			apríl			maí			júní		
	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin
Suður-umdæmið.																		
Austur-Skaptafells . . .	•	4	•	•	2	•	•	4	•	•	3	1	•	6	1	•	3	•
Vestur-Skaptafells . . .	•	7	1	•	4	2	•	8	•	•	3	2	1	6	•	1	3	2
Rángárvalla og . . . . {	•	14	5	•	12	3	•	14	12	•	12	6	1	19	2	3	12	1
Vestmannaeyja. . . . . {	•	2	•	•	1	•	•	•	1	•	1	•	•	1	1	•	1	•
Árness	•	6	1	•	12	1	•	12	2	•	15	•	•	24	6	5	16	2
Gullbríngu- og Kjósar. . {	1	14	3	1	7	2	•	5	5	•	9	3	2	9	2	5	14	•
og Reykjavík . . . . . {	•	4	•	•	1	2	•	•	•	•	3	1	2	6	1	2	4	•
Borgarfjarðar	•	3	1	•	5	•	•	5	•	•	4	•	•	13	2	1	12	1
samtals . . .	1	54	11	1	44	10	•	48	20	•	50	13	6	84	15	17	65	6
Vestur-umdæmið.																		
Mýra.	•	5	1	•	9	•	•	2	•	•	7	•	1	14	2	2	4	1
Hnappadals og. . . . . {	•	2	1	•	2	•	•	•	•	•	2	2	•	4	1	•	2	•
Snæfellsness. . . . . . {	•	8	3	•	4	•	•	5	1	•	7	2	•	7	3	•	7	4
Dala.	•	7	1	•	2	•	•	3	1	•	8	•	•	19	1	1	7	•
Barðastrandar	1	6	•	•	5	1	•	4	•	•	3	1	1	5	•	•	11	1
Vestur-Isafjarðar. . . .	•	9	1	•	•	•	•	3	•	•	•	•	•	3	•	•	10	1
Norður-Isafjarðar. . . .	•	8	•	•	6	1	•	4	3	1	12	4	•	5	5	•	9	1
Stranda	•	8	1	•	1	1	•	4	1	•	6	2	•	6	5	•	2	3
samtals . . .	1	53	8	•	29	3	•	25	6	1	45	11	2	63	17	3	52	11
Norður- og Austur-umdæmið.																		
Húnavatns	•	21	3	•	9	2	•	8	3	•	8	6	•	27	4	4	9	2
Skagafjarðar	•	12	5	•	5	•	•	14	•	•	14	4	•	30	8	•	22	2
Eyjafjarðar	•	17	•	•	6	•	•	8	•	•	6	3	1	13	•	3	12	1
Þingeyjar.	1	9	•	•	9	•	•	10	•	•	14	1	1	16	•	4	11	2
Norður-Múla	2	8	1	•	8	1	•	10	1	•	13	4	•	10	4	1	8	6
Suður-Múla.	•	8	2	•	6	•	•	8	•	•	13	•	•	6	3	•	11	2
samtals . . .	3	75	11	•	43	3	•	58	4	•	68	18	2	102	19	12	73	15
á öllu landinu.	5	182	30	1	116	16	•	131	30	1	163	42	10	249	51	32	190	32

hverju og umdæmi, í mánuði hverjum.

júlí			ágúst			septemb.			október			nóvemb.			desemb.			tala hjóna	tala barna skilgetinna	tala barna óskilgetinna
kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin			
•	2	2	•	7	2	3	4	•	4	1	2	1	4	1	•	•	•	8	40	9
2	5	•	2	9	2	•	6	4	4	6	1	5	5	•	•	7	•	15	69	14
4	13	3	•	16	4	1	7	5	6	16	7	3	15	2	•	3	1	18	153	51
•	2	•	•	•	•	•	•	•	1	1	•	1	2	•	•	1	•	2	12	2
3	16	4	•	14	4	2	17	2	12	14	6	2	16	3	•	11	3	24	173	34
2	16	2	1	19	9	1	17	5	4	15	5	17	17	3	3	13	3	37	155	42
1	3	1	•	6	1	1	5	3	•	5	•	4	6	•	5	3	•	15	46	9
1	10	1	•	11	2	•	6	4	9	8	1	3	6	•	•	6	2	14	89	14
13	67	13	3	82	24	8	62	23	40	66	22	36	71	9	8	44	9	133	737	175
4	3	2	•	8	•	•	13	1	6	7	1	2	2	1	•	5	•	15	79	9
•	•	•	•	1	•	•	2	2	1	1	•	3	2	1	•	2	•	4	20	7
2	6	1	1	11	2	2	9	3	4	5	2	1	2	1	•	7	2	10	78	24
4	6	2	1	13	2	2	7	1	8	9	1	•	6	•	•	7	•	16	94	9
1	8	1	1	7	•	1	9	1	8	14	2	2	5	3	1	3	2	16	80	12
•	2	1	•	5	•	2	6	4	5	5	2	•	4	1	•	3	1	7	50	11
•	4	2	1	9	3	7	8	7	13	9	4	2	7	2	5	6	1	29	87	33
1	5	•	3	4	1	•	9	1	10	6	1	•	1	1	•	5	•	14	57	17
12	34	9	7	58	8	14	63	20	55	56	13	10	29	10	6	38	6	111	545	122
2	14	2	1	20	6	2	16	10	22	20	6	5	18	4	1	8	8	37	178	56
4	11	3	1	19	2	5	18	8	15	15	2	5	8	1	1	11	3	31	179	38
•	14	8	1	16	2	3	19	1	25	18	1	1	10	•	1	14	2	35	153	18
6	8	1	•	13	4	9	17	3	14	17	2	5	15	3	1	11	4	41	150	20
5	17	2	•	16	1	1	11	4	10	15	2	6	9	2	2	6	1	27	131	29
2	17	2	•	10	1	3	10	•	9	16	1	1	10	1	1	4	•	16	119	12
19	81	18	3	94	16	23	91	26	95	101	14	23	70	11	7	54	18	187	910	173
44	182	40	13	234	48	45	216	69	190	223	49	69	170	30	21	136	33	431	2192	470

C. 1. Dánir á Íslandi 1866, í prófastsdæmi hverju, taldir eptir hjúskaparstètt og kynferði.

Prófastsdæmi.	karlar ókvæntir	konur ógiptar	samtals	karlar kvæntir	konur giptar	samtals	ekklar	ekkjur	aðal-samtala.
Suður-umdæmið.									
Austur-Skaptafells	23	19	42	8	3	11	3	3	59
Vestur-Skaptafells	24	22	46	19	11	30	2	6	84
Rángárvalla og	51	63	114	20	28	48	11	32	205
Vestmannaeyja	10	7	17	7	1	8	1	8	34
Árness	97	80	177	28	26	54	10	23	264
Gullbringu- og Kjósar	97	72	169	30	27	57	22	29	277
og Reykjavík	18	27	45	6	12	18	3	6	72
Borgarfjarðar	37	32	69	29	14	43	6	8	126
samtals	357	322	679	147	122	269	58	115	1121
Vestur-umdæmið.									
Mýra	33	36	69	26	11	37	3	14	123
Hnappadals og	11	6	17	6	6	12	1	1	31
Snæfellsness	40	46	86	33	19	52	11	37	186
Dala	39	36	75	21	6	27	3	18	123
Barðastrandar	26	27	53	9	10	19	2	7	81
Vestur-Ísafjarðar	19	13	32	21	4	25	3	8	68
Norður-Ísafjarðar	55	46	101	25	12	37	8	15	161
Stranda	27	37	64	13	7	20	4	15	103
samtals	250	247	497	154	75	229	35	115	876
Norður- og Austur-umdæmið.									
Húnavatns	69	51	120	18	18	36	12	17	185
Skagafjarðar	69	62	131	29	21	50	11	18	210
Eyjafjarðar	63	39	75	24	16	40	12	20	147
Þingeyjar	50	53	103	38	30	68	12	23	206
Norður-Múla	74	57	131	30	21	51	13	18	213
Suður-Múla	35	46	81	21	14	35	10	11	137
samtals	333	308	641	160	120	280	70	107	1098
á öllu landinu	940	877	1817	461	317	778	163	337	3095

C. 2. Dánir á Íslandi 1866, í hverjum mánuði, taldir eptir hjúskaparstètt.

mánuðir.	karlar ókvæntir	konur ógiptar	samtals	karlar kvæntir	konur giptar	samtals	ekklar	ekkjur	alls
janúar	75	63	138	38	17	55	7	21	221
febrúar	71	48	119	19	15	34	6	19	178
marz	59	69	128	27	14	41	7	16	192
april	53	43	96	10	9	19	7	13	135
maí	148	133	281	131	93	224	43	107	655
júní	138	137	275	96	79	175	48	79	577
júlí	96	102	198	64	32	96	22	39	355
ágúst	78	64	142	16	14	30	6	11	189
september	58	47	105	14	8	22	9	9	145
október	55	71	126	16	13	29	2	12	169
nóvember	57	55	112	11	12	23	5	3	143
desember	52	45	97	19	11	30	1	8	136
samtals	940	877	1817	461	317	778	163	337	3095

C. 3. Dánir á Íslandi 1866, af slysförum.

mánuðir.	sjálfsmorðíngjar				drukknaðir						af öðrum slysum				samtals		aðalsamtala.
	karlar ókv.	konur ógipt.	karlar kv.	konur gipt.	karlar ókv.	konur ógipt.	karlar kv.	konur gipt.	ekklar	ekkjur	karlar ókv.	konur ógipt.	karlar kv.	konur gipt.	karlar	konur	
janúar	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	3	»	3	»	8	»	8
febrúar	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	1
marz	»	»	»	»	10	»	»	»	»	»	3	1	»	»	13	1	14
apríl	»	»	»	»	3	2	»	»	»	»	1	»	»	»	4	2	6
maí	»	»	1	»	20	»	9	»	»	»	2	»	2	»	34	»	34
júní	»	»	»	»	2	»	2	»	1	»	1	»	»	»	6	»	6
júlí	»	»	1	»	4	»	3	»	»	»	»	»	»	»	8	»	8
ágúst	»	»	»	»	5	»	2	»	1	»	»	»	1	»	9	»	9
september	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	4	»	4
október	»	»	»	»	3	»	2	»	»	»	»	»	»	»	5	»	5
nóvember	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	3	»	»	»	5	»	5
desember	1	»	»	»	8	»	4	»	»	»	»	»	3	»	16	»	16
samtals	2	»	3	»	57	2	25	»	2	»	13	1	11	»	113	3	116

C. 4. Dánir á Íslandi 1866 á mánuði hverjum,

mánuðir.	á 1. mánuði, andvana meðtaldir	á 2. mánuði	á 3. mánuði	á 4. 5. og 6. m.	á 7. 8. og 9. m.	á 10. 11. og 12. m.	á 2. ári	á 3. —	á 4. —	á 5. —	m. 5 og 10 vetra	m. 10 og 15	m. 15 og 20
karlar.													
janúar	16	5	2	7	1	3	6	2	3	2	9	2	1
febrúar	17	3	4	5	6	2	1	3	1	3	6	3	3
marz	10	5	1	4	.	2	5	.	1	1	1	2	1
apríl	16	1	.	2	2	3	5	1	1	.	3	.	3
maí	31	6	3	6	2	5	10	3	3	2	4	3	4
júní	35	8	5	4	7	3	13	1	3	1	8	5	4
júlí	20	11	6	6	1	3	7	1	.	1	4	7	7
ágúst	24	6	4	5	2	2	6	2	8	2	2	3	3
september	20	4	2	5	3	.	3	4	.	2	3	2	2
október	19	3	1	3	2	4	4	3	2	2	5	2	.
nóvember	19	3	4	2	2	1	5	2	3	1	4	2	1
desember	13	4	3	2	2	.	6	2	2	3	2	1	1
samtals	240	59	35	51	30	28	71	24	22	20	51	32	30
konur.													
janúar	14	4	3	3	4	.	8	3	1	.	2	3	1
febrúar	7	1	1	4	1	3	2	5	3	4	3	2	2
marz	19	1	3	5	5	2	8	1	.	2	3	1	3
apríl	10	1	2	.	.	2	4	.	.	2	7	2	.
maí	23	3	.	2	3	1	8	2	1	1	9	1	4
júní	21	3	1	1	5	4	5	10	3	1	3	3	6
júlí	20	6	4	5	.	4	14	9	3	4	1	2	3
ágúst	12	6	4	5	6	3	4	3	1	3	3	2	3
september	16	5	.	8	.	.	2	2	1	2	1	.	.
október	22	2	6	7	1	1	8	3	2	.	4	2	6
nóvember	12	5	7	2	.	.	3	1	2	3	4	3	4
desember	9	3	2	3	2	2	5	3	3	3	2	2	2
samtals	185	40	33	45	27	22	71	42	20	25	42	23	34
alls	425	99	68	96	57	50	142	66	42	45	93	55	64

taldir eptir aldri og kynferði.

m. 20 og 25	m. 25 og 30	m. 30 og 35	m. 35 og 40	m. 40 og 45	m. 45 og 50	m. 50 og 55	m. 55 og 60	m. 60 og 65	m. 65 og 70	m. 70 og 75	m. 75 og 80	m. 80 og 85	m. 85 og 90	m. 90 og 95	m. 95 og 100	yfir 100	samtals.
								karlar.									
2	3	4	6	2	7	4	6	6	7	6	6	1	1	»	»	»	120
2	1	4	2	2	2	2	5	5	5	4	4	»	1	»	»	»	96
6	4	6	4	5	2	2	5	4	7	8	5	»	2	»	»	»	93
2	4	2	2	3	1	4	1	4	6	1	1	»	2	»	»	»	70
9	19	14	14	17	20	15	24	20	33	36	8	8	1	2	»	»	322
8	2	5	7	9	10	16	18	32	25	21	18	8	3	3	»	»	282
4	5	8	8	11	5	8	8	8	22	7	9	»	2	3	»	»	182
3	6	3	3	3	4	1	1	5	1	4	1	»	»	1	»	»	100
3	1	2	»	3	»	1	5	6	4	3	1	1	1	»	»	»	81
1	2	1	5	2	2	3	2	1	1	1	2	»	»	»	»	»	73
3	3	1	2	2	1	1	1	3	3	2	2	»	»	»	»	»	73
3	4	3	3	4	2	4	3	2	2	1	»	»	»	»	»	»	72
46	34	53	56	63	56	61	79	96	116	94	57	18	13	9	»	»	1564
								konur.									
2	3	4	1	3	3	1	6	8	10	8	3	2	1	»	»	»	101
4	»	3	3	3	3	»	6	8	7	3	1	»	2	»	1	»	82
3	2	2	1	1	2	2	4	6	6	5	5	4	2	1	»	»	99
1	2	»	5	2	1	1	5	2	10	4	»	»	»	2	»	»	65
1	10	9	13	10	9	18	25	34	53	36	38	7	5	6	1	»	333
6	10	11	13	13	9	16	18	24	27	35	25	6	7	6	3	»	295
6	6	8	7	3	3	4	9	10	16	11	8	4	3	»	»	»	173
1	3	2	3	3	3	1	2	3	6	2	2	1	2	»	»	»	89
1	4	3	3	»	1	3	»	1	4	3	2	1	1	»	»	»	64
2	»	4	»	2	1	»	5	3	5	6	3	»	»	»	1	»	96
5	3	2	2	2	»	1	2	4	2	1	»	»	»	»	»	»	70
2	1	»	3	1	»	3	2	2	2	2	2	2	1	»	»	»	64
34	44	48	54	43	35	50	84	105	148	116	89	27	24	15	6	»	1531
80	98	101	110	106	91	111	163	201	264	210	146	45	37	24	6	»	3095

C. 5. Dánir á Íslandi 1866 í prófastsdæmi

Prófastsdæmi.	á 1. ári, andvana fæddir meðtaldir	á 2. ári	á 3. —	á 4. —	á 5. —	m. 5 og 10 vetra	m. 10 og 15	m. 15 og 20
Suður-umdæmið.								
Austur-Skaptafells	21	4	•	•	•	3	•	2
Vestur-Skaptafells	25	2	•	•	1	3	1	•
Rángárvalla og	69	3	1	1	1	4	1	•
Vestmannaeyja	3	1	•	•	•	1	2	3
Árness	72	17	5	9	5	15	8	6
Gullbringu- og Kjósar	58	14	10	3	8	5	8	6
og Reykjavík	14	4	6	•	6	4	2	•
Borgarfjarðar	32	5	3	1	1	2	•	3
samtals	294	50	25	14	22	37	22	20
Vestur-umdæmið.								
Mýra	32	6	2	•	3	2	•	•
Hnappadals og	8	1	•	•	•	1	•	1
Snæfellsness	39	4	2	2	2	9	1	2
Dala	43	8	1	•	1	3	•	•
Barðastrandar	25	2	1	1	2	2	1	2
Vestur-Ísafjarðar	18	1	1	•	•	•	1	3
Norður-Ísafjarðar	39	4	3	2	2	3	4	4
Stranda	29	3	2	2	1	5	1	1
samtals	233	29	12	7	11	25	8	13
Norður- og Austur-umdæmið.								
Húnavatns	55	10	5	1	1	7	4	4
Skagafjarðar	68	16	2	3	3	5	•	6
Eyjafjarðar	34	7	7	•	2	5	•	3
Þingeyjar	30	12	4	7	3	3	8	3
Norður-Múla	49	13	9	9	2	4	8	9
Suður-Múla	32	5	2	1	1	7	5	6
samtals	268	63	29	21	12	31	25	31
á öllu landinu	795	142	66	42	45	93	55	64

hverju, taldir eptir aldri.

m. 20 og 25	m. 25 og 30	m. 30 og 35	m. 35 og 40	m. 40 og 45	m. 45 og 50	m. 50 og 55	m. 55 og 60	m. 60 og 65	m. 65 og 70	m. 70 og 75	m. 75 og 80	m. 80 og 85	m. 85 og 90	m. 90 og 95	m. 95 og 100	yfir 100	samtals.
1	2	3	4	3	1	4	1	2	4	1	1	1	1	•	•	•	59
1	2	1	6	1	2	4	7	6	8	3	7	•	1	2	1	•	84
4	1	6	5	8	2	2	14	15	28	16	15	3	3	3	•	•	205
1	1	2	4	3	•	5	1	3	1	1	2	•	•	•	•	•	34
5	6	4	8	3	9	5	9	14	25	18	8	4	5	3	1	•	264
11	7	12	11	11	11	13	10	18	32	16	9	2	•	1	1	•	277
4	1	3	1	2	3	2	4	2	3	6	4	•	1	•	•	•	72
2	3	3	5	7	7	7	7	12	7	13	1	2	•	3	•	•	126
29	23	34	44	38	35	42	53	72	108	74	47	12	11	12	3	•	1121
1	10	7	4	2	5	3	8	4	12	8	8	1	4	1	•	•	123
1	1	2	2	•	2	3	•	•	3	4	1	1	•	•	•	•	31
2	12	6	7	11	6	4	14	18	11	14	14	4	1	1	•	•	186
•	3	3	4	5	2	2	4	6	13	10	8	4	3	•	•	•	123
2	2	6	3	5	•	2	3	3	5	4	8	•	2	•	•	•	81
1	1	4	2	5	2	5	2	2	6	5	8	1	•	•	•	•	68
9	11	5	8	6	6	6	10	14	8	7	5	4	•	1	•	•	161
1	•	2	1	2	6	3	7	10	12	8	6	1	•	•	•	•	103
17	40	35	31	36	29	28	48	57	70	60	58	16	10	3	•	•	876
4	6	7	5	8	6	5	11	10	16	6	4	1	4	5	•	•	185
7	5	5	8	6	8	6	12	9	15	12	6	7	1	•	•	•	210
3	2	1	•	2	3	5	12	17	15	15	4	3	5	2	•	•	147
7	8	3	10	4	4	14	10	15	15	23	13	6	2	1	1	•	206
7	6	10	6	8	4	8	11	12	16	10	10	•	2	•	•	•	213
6	8	6	6	4	2	3	6	9	9	10	4	•	2	1	2	•	137
34	35	32	35	32	27	41	62	72	86	76	41	17	16	9	3	•	1098
80	98	101	110	106	91	111	163	201	264	210	146	45	37	24	6	•	3095

I. UM FÆÐÍNGAR.

1. Fjöldi fæddra. Árið 1866 fæddust alls á Íslandi, eins og fyr var sagt, 2662 börn, og er þetta að upphæðinni til mjög líkt og það var árin 1862 og 1863, en töluvert minna en það var á árunum 1864 og 1865. Mjög líkt kemur einnig fram þegar borin er saman tala fæddra árið 1866 við mannfjölda þann, sem eptir fæðíngarskýrslunum átti að hafa verið á Íslandi við árslokin 1865, því þá kemur á þessu hèr umgetna ári 1 barn á 25.8 landsmenn, eða 387 á hverjar 10,000 (árið 1863 var hlutfallið 396 á 10,000, árið 1864 var það 410 á 10,000 og árið 1865 var það 405; smbr. Landshsk. IV., bls. 146). Hlutfall þetta er einnig árið 1866 meira en það hefir verið að meðaltali á velflestum þeim tímabilum, sem menn hafa skýrslur um í þessu efni, og eru það einúngis 6 tímabil, nefnilega tímabilin 1794—1800, 1826—1830, 1831—1835, 1850—1855, 1856—1860 og 1861—1865, sem að því leyti fara fram úr árinu 1866 (smbr. I., bls. 400 og IV., bls. 147).

Til frekari skýríngar því, sem nú hefir verið sagt, skal hèr segja fra tölu fæddra og hlutfallinu milli þeirra og allrar fólkstölu í landinu á sèrhverju ári, sem liðið er frá þeim tíma, sem skýrslur um þetta hafa verið prentaðar í ritum þessum, og sýnir það sig þá að fæddist:

	tals.	af hverju 10,000 landsmanna.
árið 1856	2477	382
— 1857	2748	417
— 1858	2937	439
— 1859	2680	395
— 1860	2460	362
— 1861	2525	378
— 1862	2693	403
— 1863	2648	396
— 1864	2760	410
— 1865	2757	405
— 1866	2662	387;

en á tímabilinu 1856—1860 eru eptir þessu að meðaltali árlega fæddir tals 2660 eða 399 af 10,000 landsmanna, og á tímabilinu 1861—1866 tals 2674 eða 395.

Í þessu atriði, sem hèr hefir verið talað um, hlýtur þó að sýna sig býsna mikill munur í hinum sèrstöku hèruðum landsins, og skal því hèr segja frá fæddum á árunum 1865 og 1866 í hverri sýslu og í hverju umdæmi á landinu, og svo bera það saman við fólkstöluna í árslokin 1864 og 1865. Skýrslan verður þá þessi:

	Fólkstala		Fæddir			
	við árslokin 1864.	við árslokin 1865.	1865.		1866.	
			tals.	af 100.	tals.	af 100.
Skaptafells sýsla	3626	3701	147	4.1	132	3.6
Vestmannaeyja	507	509	19	3.7	14	2.8
Rángárvalla	5315	5383	224	4.2	204	3.8
Árness	5647	5778	225	4.0	207	3.6
Gullbríngu- og Kjósar . . .	5058	5075	178	3.5	197	3.9
Reykjavíkur bær	1459	1478	65	4.5	55	3.7
Borgarfjarðar sýsla	2363	2403	119	5.0	103	4.3
Mýra- og Hnappadals . . .	2793	2802	110	3.9	115	4.1
Snæfellsness	2812	2813	111	3.9	102	3.6
Dala	2291	2278	89	3.9	103	4.5
Barðastrandar	2681	2705	107	4.0	92	3.4
Ísafjarðar	4773	4797	176	3.7	181	3.8
Stranda	1625	1659	78	4.8	74	4.6
Húnavatns	4879	4867	205	4.2	234	4.8
Skagafjarðar	4420	4419	165	3.7	217	4.9
Eyjafjarðar	4654	4714	181	3.9	171	3.6
Þíngeyjar	5666	5749	222	3.9	170	3.0
Norður-Múla	4089	4118	172	4.2	160	3.9
Suður-Múla	3426	3493	164	4.8	131	3.7
Suður-umdæmið	23975	24327	977	4.1	912	3.7
Vestur-umdæmið	16975	17054	671	3.9	667	3.9
Norður- og Austur-umdæmið	27134	27366	1109	4.1	1083	4.0
á öllu Íslandi	68084	68741	2757	4.0	2662	3.9

Eptir skýrslu þessari sýnir það sig þá, að árið 1865 hafa að tiltölu við fólkstöluna flestir verið fæddir í Borgarfjarðar sýslu og þá í Stranda og Suður-Múla sýslum, en fæstir í Gullbringu- og Kjósar sýslu og þá í Vestmannaeyja, Ísafjarðar og Skagafjarðar sýslum. Aptur á hinn bóginn hafa árið 1866 flestir að tiltölu verið fæddir í Skagafjarðar sýslu og þá í Húnavatns sýslu, en fæstir í Vestmannaeyja sýslu og þá í Þíngeyjar sýslu. Vili maður enn fremur bera þau tvö ár, sem um er getið í þessari skýrslu, saman sín á milli, þá hafa að tiltölu verið fæddir fleiri árið 1866 en árið 1865 í 8 sýslum, en færri í 11 sýslum. Mestur munurinn á þessu er í Skagafjarðar sýslu og þá í Suður-Múla sýslu, en minnstur er munurinn í Ísafjarðar sýslu og þá í Mýra- og Hnappadals sýslu.

2. Getnaðarháttur fæddra. Á Íslandi eru árið 1866 fædd 2192 skilgetin og 470 óskilgetin börn. Á þessu ári er því 1 barn óskilgetið fædt af 5.7 fæddum börnum, eða 10 börn óskilgetin af 57 fæddum. Þetta er að tiltölu töluvert meira en það hefir verið næst undanfarin 5 ár (smbr. II., bls. 584, III., bls. 210, 380, 630 og 738, og IV., bls. 148). Sama lætur sig einnig í ljósi, þó öðruvísi sè talið, því af 100 fæddum börnum voru:

	skilgetin.	óskilgetin.
árið 1856	86.6	13.4
— 1857	85.3	14.7
— 1858	84.7	15.3
— 1859	85.6	14.4
— 1860	86.7	13.3
— 1861	86.9	13.1
— 1862	86.3	13.7
— 1863	85.8	14.2
— 1864	84.6	15.4
— 1865	84.9	15.1
— 1866	82.3	17.7;

og eru þá eptir þessu á tímabilinu 1856—1860 að meðaltali af 100 fæddum börnum árlega fædd 85.8 skilgetin og 14.2 óskilgetin, en á tímabilinu 1861—1866 er meðaltalan á ári af 100 fæddum 85.1

skilgetin og 14.9 óskilgetin; á tímabilinu 1850—1855 var hlutfall þetta að meðaltali á ári 85.6 skilgetin og 14.4 óskilgetin (smbr. I., bls. 371).

það liggur að öðru leyti í hlutarins eðli, eins og einnig skýrslan A. 1 hèr að framan ber með sèr, að hlutfallið milli tölu skilgetinna og óskilgetinna barna hlýtur að vera býsna ólíkt í hinum sèrstöku hèruðum landsins; en til frekari skýríngar þessu skal hèr sýna hlutfall það, sem árið 1866 var í þessu efni í hverri sýslu og í hverju umdæmi á Íslandi, en það var á þá leið, að af 100 fæddum börnum voru í:

	skilgetin.	óskilgetin.
Skaptafells sýslu	82.6	17.4
Vestmannaeyja s.	85.7	14.3
Rángárvalla s.	75.0	25.0
Árness s.	83.6	16.4
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	78.7	21.3
Reykjavíkur bæ	83.6	16.4
Borgarfjarðar s.	86.4	13.6
Mýra- og Hnappadals s. . .	86.1	13.9
Snæfellsness s.	76.5	23.5
Dala s.	91.3	8.7
Barðastrandar s.	87.0	13.0
Ísafjarðar s.	75.7	24.3
Stranda s.	77.0	23.0
Húnavatns s.	76.1	23.9
Skagafjarðar s.	82.5	17.5
Eyjafjarðar s.	89.5	10.5
þíngeyjar s.	88.2	11.8
Norður-Múla s.	81.9	18.1
Suður-Múla s.	90.8	9.2
Suður-umdæminu	80.8	19.2
Vestur-umdæminu	81.7	18.3
Norður- og Austur-umd. . .	84.0	16.0

Yfirlit þetta sýnir glögglega, hvílíkur munur er á þessu efni í hèruðum landsins, og eru þá eptir þessu árið 1866 flest óskilgetin börn að tiltölu fædd í Rángárvalla sýslu (rèttur fjórði hluti allra fæddra) og þá í Ísafjarðar sýslu; en lángfæst hafa þau verið í Dala sýslu (rúmur tólfti hluti) og þá í Suður-Múla sýslu (hèrumbil ellefti hluti fæddra).

3. Kyn fæddra. Árið 1866 fæddust alls á Íslandi 1365 sveinbörn og 1297 meybörn, og er því af hverju 100 nýfæddra barna á Íslandi á þessu ári 51.3 sveinbörn og 48.7 meybörn, eður tiltala fæddra meyja við sveina er sem 1000:1052. Þetta sýnir, að munur þessi er næsta líkur því, sem hann hefir verið næst undanfarin 10 ár, að síðasta árinu, eða árinu 1865, þó frá skildu, því á þessum árum hefir hlutfall þetta verið á þessa leið:

árið	1856	. . . 1000	meyjar,	1035	sveinbörn
—	1857	. . . 1000	— ,	1029	—
—	1858	. . . 1000	— ,	1007	—
—	1859	. . . 1000	— ,	1013	—
—	1860	. . . 1000	— ,	1040	—
—	1861	. . . 1000	— ,	1025	—
—	1862	. . . 1000	— ,	1028	—
—	1863	. . . 1000	— ,	1066	—
—	1864	. . . 1000	— ,	1028	—
—	1865	. . . 1000	— ,	1151	—
—	1866	. . . 1000	— ,	1052	—.

Hlutfall það, sem hèr ræðir um, hlýtur þó að vera mjög svo ólíkt í hèruðum landsins, og til þess að færa sönnur á þetta skal hèr skýra frá, hvernig það árið 1866 var í hverri sýslu og í hverju umdæmi á landinu, og kemur það þá fram, að tiltals við 1000 meyjar fæddust á þessu ári í:

Skaptafells sýslu	1164	sveinar
Vestmannaeyja s.	1333	—
Rángárvalla s.	981	—
Árness s.	1300	—
Gullbríngu- og Kjósar s. . . .	950	—

Reykjavíkur bæ	833	—
Borgarfjarðar s.	807	—
Mýra- og Hnappadals s.	1875	—
Snæfellsness s.	924	—
Dala s.	1146	—
Barðastrandar s.	1300	—
Ísafjarðar s.	828	—
Stranda s.	644	—
Húnavatns s.	983	—
Skagafjarðar s.	955	—
Eyjafjarðar s.	1280	—
Þingeyjar s.	1073	—
Norður-Múla s.	1424	—
Suður-Múla s.	919	—
Suður-umdæminu	1036	—
Vestur-umdæminu	1052	—
Norður- og Austur-umd. . . .	1067	—.

Yfirlit þetta sýnir, að á þessu ári hafa fæðzt fleiri sveinar en meyjar í 9 sýslum landsins, og er munurinn á þessu hlutfalli mestur í Mýra- og Hnappadals sýslu, en minnstur í Þingeyjar sýslu. Þar á móti hafa á sama ári fæðzt fleiri meyjar en sveinar í 9 sýslum og svo í Reykjavíkur bæ, og er mestur munur á þessu hlutfalli í Stranda sýslu, og minnstur í Húnavatns sýslu.

Aptur á hinn bóginn er kynferði barna eptir getnaðarhætti nokkuð á annan veg, því árið 1866 fæddust börn:

	skilgetin		óskilgetin	
	sveinar	meyjar	sveinar	meyjar
samtals . . .	1118	1074	247	223
tiltals . . .	1041	1000	1108	1000.

Eptir þessu eru árið 1866 af óskilgetnum börnum fædd miklu fleiri sveinbörn að tiltölu við meybörn en af skilgetnum, og er það ólíkt og næst undanfarið ár, smbr. IV., bls. 151.

4. Líf barna. Árið 1866 fæddust á Íslandi 2578 börn með lífi, en 84 andvana, og eru þá 3.16 andvana borin af hverju 100 nýfæddra barna. Sýnir hlutfall þetta, að nokkuð færri börn hafa andvana fæðzt að tiltölu á þessu ári en næst undanfarið ár 1865 (smbr. IV., bls. 151).

Að hlutfall þetta muni vera býsna ólíkt í hinum ýmsu hèruðum landsins, gefur samt að skilja, því á ári því, sem hèr ræðir um, voru af hverju 100 nýfæddra barna andvana borin í:

Skaptafells sýslu	3.0
Vestmannaeyja s.	7.1
Rángárvalla s.	2.0
Árness s.	4.8
Gullbríngu- og Kjósar s.	5.1
Reykjavíkur bæ	1.8
Borgarfjarðar s.	5.8
Mýra- og Hnappadals s.	2.6
Snæfellsness s.	4.9
Dala s.	1.9
Barðastrandar s.	3.3
Ísafjarðar s.	3.9
Stranda s.	2.7
Húnavatns s.	0.9
Skagafjarðar s.	2.3
Eyjafjarðar s.	1.7
þíngeyjar s.	3.5
Norður-Múla s.	4.4
Suður-Múla s.	2.3
Suður-umdæminu	3.9
Vestur-umdæminu	3.3
Norður- og Austur-umd.	2.4.

Eptir þessu eru þá að tiltölu árið 1866 flest andvana börn fædd í Vestmannaeyja sýslu (eins og árið 1865) og þá í Borgarfjarðar sýslu (árið 1865 í Barðastrandar sýslu); en fæst eru þau á

sama ári í Húnavatns sýslu (árið 1865 í Dala sýslu) og þá í Eyjafjarðar sýslu.

Aptur á hinn bóginn eru af hverju 1000 nýfæddra skilgetinna barna árið 1866 borin 31.5 andvana, og af hverju 1000 nýfæddra barna óskilgetinna eru á sama ári borin 31.9 andvana. þetta sýnir meðal annars hið sama, sem optar hefir verið sagt, nefnilega að fleiri óskilgetin börn að tiltölu fæðast andvana hèr á landi en skilgetin, en þó er munurinn á þessu hvergi nærri eins mikill á þessu ári og hann hefir verið undanfarin ár (smbr. III., bls. 740 og IV., bls. 152). þetta sama lætur sig einnig í ljósi þegar maður skoðar lifandi og andvana fædd börn á þessu ári eptir getnaðarhætti þeirra. Árið 1866 eru nefnilega fædd börn:

	skilgetin		óskilgetin	
	með lífi	andvana	með lífi	andvana
samtals . . .	2123	69	455	15
tiltals . . .	1000	32.5	1000	33.0;

eptir getnaðarhætti og kyni eru á sama ári fædd börn:

	skilgetin				óskilgetin			
	sveinar		meyjar		sveinar		meyjar	
	með lífi	andv.	með lífi	andv.	með lífi	andv.	með lífi	andv.
samtals .	1077	41	1046	28	238	9	217	6
tiltals .	1000	38.1	1000	26.8	1000	37.8	1000	27.6.

Hlutföll þessi eru nokkuð ólík því, sem var næst undanfarið ár, og var þá einkum athugavert, að fleiri meybörn en sveinbörn að tiltölu voru fædd andvana (smbr. IV., bls. 153), en þetta á sèr ekki stað árið 1866.

5. Fæðíngartíð barna. Um þetta atriði kemur hið sama fram á þessu ári, með fáeinum undantekníngum, sem um það hefir verið sagt að undanförnu (smbr. II., bls. 14—16, III., bls. 212—213, 282—83, 741—42, og IV., bls. 153—54). Vèr látum oss því hèr nægja að setja fæðíngartíðaskrá skilgetinna barna og brullaupstíðaskrá hjóna árið 1866, og er því að öllu leyti hagað á sama hátt og áður hefir verið gjört; en skýrslurnar eru þessar:

Fæðíngartíðaskrá skilgetinna barna árið 1866.

mánuðir.	samtals	leiðrétt samtala	af 1000 skilgetinna barna
janúar	182	182	82
febrúar	116	128	57
marz	131	131	59
apríl	163	168	75
maí	249	249	112
júní	190	196	88
júlí	182	182	82
ágúst	234	234	105
september	216	223	100
október	223	223	100
nóvember	170	176	79
desember	136	136	61
samtals . . .	2192	2228	1000

Brullaupstíðaskrá hjóna árið 1866.

mánuðir.	samtals	leiðrétt samtala	getnaðartíð skilgetinna barna
janúar	5	5	100
febrúar	1	1	79
marz	•	•	61
apríl	1	1	82
maí	10	10	57
júní	32	33	59
júlí	44	44	75
ágúst	13	13	112
september	45	47	88
október	190	190	82
nóvember	69	71	105
desember	21	21	100
samtals . . .	431	436	1000

6. **Fæðíngarstaður barna.** Í skýrslunni B. 3 er skýrt frá, hversu mörg börn skilgetin og óskilgetin sè fædd í hverjum mánuði og í hverju prófastsdæmi og umdæmi í landinu árið 1866. Þó nú þetta atriði hafi verið nokkuð skýrt hèr að framan, þar sem

talað er um fjölda og getnaðarhátt barna, þá er það hvergi nærri svo nægilegt, sem ákjósanlegt væri, það er að skilja, að ekki hefir verið skýrt frá frjósemi giptra kvenna eða ógiptra; en þar þetta ekki er hægt, nema á þeim árum, þá almenn fólkstala er tekin, þar sem maður til þessa verður að þekkja tölu giptra og ógiptra kvenna á frjóum aldri, þá höfum vèr hèr orðið að gánga framhjá þessu.

7. Burður barna. Árið 1866 eru fæddir 41 tvíburar og einir þríburar á Íslandi, og eru það alls 42 fleirburar. Á þessu sama ári fæddust alls 2662 börn, og er því 65ti hver barnsburður fleirburi, eða 15 fleirburar koma á 1000 fæðínga. Á þessu ári hafa því að tiltölu nokkuð fleiri fleirburar fæðzt en næst undangengið ár, og jafnvel fleiri en þeir hafa verið að meðaltali um 6 ára bilið 1850—1855 (smbr. I., bls. 376, III., bls. 633 og 743, og IV., bls. 155).

8. Aldur mæðranna. Frá þessu atriði, sem einnig snertir fæðíngar, er sagt í skýrslunni A. 2 hèr að framan, og er þar talin hver aldursfimt. Til þess að skýra þetta betur skal hèr sýna hlutfall það, sem í þessu tilliti er milli aldursflokkanna, og kemur það þá fram, að af hverju 100 mæðra, sem ólu börn á Íslandi árið 1866, voru á aldrinum:

milli 15 og 20 ára	0.7
— 20 - 25 —	11.5
— 25 - 30 —	23.3
— 30 - 35 —	31.0
— 35 - 40 —	23.8
— 40 - 45 —	8.5
— 45 - 50 —	1.2
yfir 50 ára	».

Hlutföll þessi eru næsta lík því, sem þau voru næst undanfarin tvö ár 1864 og 1865 (smbr. III., bls. 743 og IV., bls. 156), og lætur það sig í ljósi, að flestar hafa mæður barna á ári því, sem hèr ræðir um, verið á aldursfimtinni milli 30 og 35 ára, nefni-

lega nær því þriðjúngur þeirra, og svo þar næst á aldursflmtunum milli 25 og 30 og milli 35 og 40 ára. Eptir hlutarins eðli hljóta hlutföll þessi samt að verða nokkuð á annan veg eptir getnaðarhætti barna, því á þessu sama ári voru af hverju 100:

	mæðra skilgetinna barna.	mæðra óskilgetinna barna.
milli 15 og 20 ára . . .	0.4	2.4
— 20 - 25 — . . .	9.1	22.4
— 25 - 30 — . . .	21.8	30.5
— 30 - 35 — . . .	32.3	25.1
— 35 - 40 — . . .	25.6	15.2
— 40 - 45 — . . .	9.5	3.9
— 45 - 50 — . . .	1.3	0.5
yfir 50 ára	»	».

Þetta sýnir, að mæður óskilgetinna barna á þessu ári, eins og næst undanfarin tvö ár, hafa að tiltölu verið fleiri á ýngra aldri en mæður skilgetinna barna; því þar sem giptar konur, sem alið hafa börn, á þessu ári einúngis hafa verið tiltals 9.5 af hundraði á aldrinum fyrir innan 25 ára, þá hefir tiltala ógiptra kvenna, sem á sama aldri hafa alið börn, verið 24.8 af hundraði, eða rúmlega tvöfalt fleiri að tiltölu. Flestar hafa mæður skilgetinna barna á þessu ári að tiltölu verið á aldrinum milli 30 og 35 ára, en mæður óskilgetinna barna hafa á sama ári verið flestar að tiltölu á aldrinum milli 25 og 30 ára.

II. UM KVONFÖNG.

1. Fjöldi brúðhjóna. Árið 1866 voru gefin saman alls 431 hjón á öllu Íslandi, og hafa því kvonföng á Íslandi á þessu ári að tölunni til verið litlum mun fleiri en næst undanfarið ár 1865, en töluvert færri en árið 1864, og hèrumbil jafnmörg og eptir meðaltali um 6 ára bilið 1850—1855 (smbr. I., bls. 379 og III., bls. 744). Sama kemur einnig fram að tiltölu, því sè tala hjóna á árinu 1866 borin saman við fólkstölu þá, sem taldist að vera í landinu við árslokin 1865, þá koma á þessu ári ein hjón á 159

landsmanna. Til þess samt að hafa hægra yfirlit yfir það sem hèr hefir verið sagt, skal nú sýna hlutfall það, sem verið hefir milli kvonfánga og fólkstölunnar á þeim 11 árum 1856—1866, og koma þá:

	ein hjón á landsmenn.
árið 1856	119
— 1857	124
— 1858	137
— 1859	167
— 1860	162
— 1861	144
— 1862	159
— 1863	152
— 1864	133
— 1865	162
— 1866	159.

Það gefur samt að skilja, að býsna mikill munur sýni sig í þessu atriði í hinum sèrstöku hèruðum landsins, og skal því þessu til skýríngar segja frá tölu kvonfánga árið 1866 í hverri sýslu og í hverju umdæmi, í samanburði við fólkstöluna í árslokin 1865. Það kemur þá fram, að af giptíngum árið 1866 voru í:

	ein hjón á landsmenn.
Skaptafells sýslu	161
Vestmannaeyja s.	254
Rángárvalla s.	299
Árness s.	241
Gullbríngu- og Kjósar s.	137
Reykjavíkur bæ	99
Borgarfjarðar s.	172
Mýra- og Hnappadals s.	147
Snæfellsness s.	281
Dala s.	142

	ein hjón á landsmenn.
Barðastrandar s.	169
Ísafjarðar s.	135
Stranda s.	119
Húnavatns s.	132
Skagafjarðar s.	143
Eyjafjarðar s.	135
þíngeyjar s.	140
Norður-Múla s.	153
Suður-Múla s.	218
Suður-umdæminu	183
Vestur-umdæminu	154
Norður- og Austur-umd.	146.

Samkvæmt þessu hafa þá giptíngar að tiltölu við fólkstalið 1866 verið flestar í Reykjavíkur bæ og þá í Stranda sýslu (árið 1865 í Dala sýslu og í Skagafjarðar sýslu), en fæstar hafa þær verið í Rángárvalla sýslu og þá í Snæfellsness sýslu (árið 1865 í Vestmannaeyja sýslu og í Gullbríngu- og Kjósar sýslu).

2. Kyn brúðhjóna. Eðli hlutarins ber það að vísu með sèr, að alls giptast eins margar konur á ári hverju og karlar kvongast, en tiltals hlýtur þetta að verða nokkuð á annan veg. Til þess nú að komast að rèttri niðurstöðu í þessu efni, þarf maður að vita tölu á ógiptu fólki, bæði körlum og konum, á giptínga aldri, en með því að þessu ekki verður við komið nema á þeim árum, þegar almenn fólkstala er tekin um allt landið, þá sleppum vèr hèr þessu atriði.

3. Hjúskaparstètt brúðhjóna. Í skýrslunni B. 2 er nákvæmlega skýrt frá, hversu margir ýngismenn, ekklar og fráskildir kvonguðust árið 1866, og sömuleiðis hversu margir úr hverjum flokki um sig áttu ýngisstúlkur, ekkjur og fráskildar konur.

Fyrst ætti hèr að taka það atriði til íhugunar, hversu margir karlar á þessu ári kvonguðust og hversu margar konur giptust úr

hverjum flokki um sig, eptir rèttri tiltölu við tölu fólks á giptínga aldri, en þessu verðum vèr af áður tilgreindum ástæðum að sleppa hèr.

Þessu næst viljum vèr skoða, hvort að í samanburði við næst undanfarin 10 ár hafi árið 1866 kvongazt fleiri ýngismenn að sínu leyti en ekklar, og slíkt hið sama um ýngismeyjar og ekkjur; og má geta þess, að í samanburði þessum teljum vèr fráskilda menn með ekklum og fráskildar konur með ekkjum. Af hjónum þeim, sem gefin hafa verið saman á Íslandi á þessum 11 árum, voru:

	af brúðgumum		af brúðum	
	piltar.	ekklar.	stúlkur.	ekkjur.
árið 1856	481	63	504	40
— 1857	478	53	486	45
— 1858	440	47	447	40
— 1859	366	40	363	43
— 1860	375	43	374	44
— 1861	400	64	395	69
— 1862	368	52	379	41
— 1863	370	69	373	66
— 1864	440	67	426	81
— 1865	371	50	367	54
— 1866	373	58	382	49;

og hafa því verið:

	af 100 brúðguma		af 100 brúða	
	piltar.	ekklar.	stúlkur.	ekkjur.
árið 1856	88.4	11.6	92.6	7.4
— 1857	90.0	10.0	91.5	8.5
— 1858	90.3	9.7	91.8	8.2
— 1859	90.0	10.0	91.5	8.5
— 1860	89.7	10.3	89.5	10.5
— 1861	86.2	13.8	85.1	14.9
— 1862	87.6	12.4	90.2	9.8
— 1863	84.3	15.7	85.0	15.0
— 1864	86.8	13.2	84.0	16.0
— 1865	88.1	11.9	87.2	12.8
— 1866	86.5	13.5	88.6	11.4.

Af þessu má sjá, að þetta hlutfall, hvað karlmenn snertir, er nokkuð líkt á þessum árum, að fráskildu þó einkum árinu 1863, því þá eru flestir ekklar giptir að tiltölu, en fæstir árið 1858. Aptur á hinn bóginn er meiri munur á þessu hvað konur snertir, og hafa ekkjur giptzt lángflestar árið 1864, og jafnvel rúmum helmíngi fleiri að tiltölu en árið 1856; þá giptust þær fæstar.

Loks skulum vèr skoða, hvernig fólk hefir gipzt saman á þessum sömu árum, og verður þá einnig líkt ofaná, því af 100 brúðhjóna á þessu tímabili áttu:

	ýngissveinar		ekklar	
	ýngismeyjar.	ekkjur.	ýngismeyjar.	ekkjur.
árið 1856	84.4	4.0	8.3	3.3
— 1857	82.9	7.2	8.6	1.3
— 1858	84.6	5.7	7.2	2.5
— 1859	81.8	8.4	7.4	2.4
— 1860	81.8	7.9	7.7	2.6
— 1861	75.2	11.0	9.9	3.9
— 1862	79.3	8.3	11.0	1.4
— 1863	73.1	11.2	11.8	3.9
— 1864	75.7	11.1	8.3	4.9
— 1865	78.9	8.3	8.3	3.5
— 1866	78.2	8.4	10.4	3.0.

4. Aldur brúðhjóna. Frá aldri brúðhjóna er sagt í skýrslunni B. 1, því þar segir hversu mörg hjón hafi verið gefin saman árið 1866 á hverri aldursfimt. Af skýrslu þessari má fyrst finna aldursmun brúðhjóna, það er að skilja: hversu margir brúðgumar á þessu ári hafi verið ýngri, jafngamlir eður eldri en brúðurin, og á hinn bóginn: hversu margar brúðir hafa verið ýngri, jafngamlar eður eldri en brúðgumarnir. Þá má af henni einnig finna aldurstiltölu brúðhjóna á fjórum aldursbilum, og loks geta menn einnig af henni fundið hið rètta miseldri hjóna. Þessar þrjá nú nefndu skýrslur verða fyrir árið 1866 þessar:

Aldursmunur brúðhjóna.

	brúðgumar.	brúðir.	brúðgumar.			brúðir.		
			ýngri	jafngamlir	eldri	ýngri	jafngamlar	eldri
fyrir innan 20 ára.	65	21	29	31	5	21		•
milli 20 og 25. . .		123				92	31	
— 25 - 30. . .	151	112	48	47	56	48	47	17
— 30 - 35. . .	126	105	20	42	64	24	42	39
— 35 - 40. . .	50	43	2	11	37	6	11	26
— 40 - 45. . .	18	15	2	3	13	1	3	11
— 45 - 50. . .	7	5	•	•	7	3	•	2
— 50 - 55. . .	7	3	1	•	6	•	•	3
— 55 - 60. . .	5	3	•	•	5	•	•	3
— 60 - 65. . .	2	1	•	•	2	•	•	1
— 65 - 70. . .	•	•	•	•	•	•	•	•
yfir 70 ára. . . .	•	•	•	•	•	•	•	•
	431	431	102	134	195	195	134	102
				431			431	

Aldurstiltala brúðhjóna.

	samtals.			tiltals af 100.		
	brúðgumar	brúðir	brúðhjón.	brúðgumar	brúðir	brúðhjón.
fyrir innan 25 ára . . .	65	144	104.5	15.1	33.4	24.3
milli 25 og 35	277	217	247.0	64.3	50.4	57.3
— 35 - 45	68	58	63.0	15.8	13.4	14.6
yfir 45 ára	21	12	16.5	4.8	2.8	3.8

Rètt miseldri brúðguma og brúða.

	aldur brúðguma.				aldur brúða.			
	snemma, ýngri en 25.	mátulega, 25 til 35.	síðla, 35 til 50.	of seint, yfir 50.	snemma, ýngri en 20.	mátulega, 20 til 30.	síðla, 30 til 40.	of seint, yfir 50.
alls	65	277	75	14	21	235	148	27
af 100.	15.1	64.3	17.4	3.2	4 9	54.5	34.3	6.3

þessi hin síðasta skýrsla um rètt miseldri hjóna sýnir hið sama og áður hefir átt sèr stað á Íslandi, nefnilega að konur að sínu leyti giptast seinna en karlmenn; því þar sem 20.6 af 100 karlmanna á þessu ári kvonguðust síðla eður ofseint, þá voru á sama ári 40.6 af 100 kvenna sem giptust síðla eður ofseint, eða að tiltölu hèrumbil helmíngi fleiri, og er þetta hlutfall mjög líkt og það var árin 1864 og 1865, en nokkru lakara en það var árin 1862 og 1863 (smbr. III., bls. 386, 636 og 748, og IV., bls. 162).

5. Brullaupstíð hjóna. Í skýrslunni B. 3 er sagt frá, hversu mörg hjón á árinu hafi verið gefin saman í hverjum mánuði. Skipti maður nú árinu í 4 fjórðúnga: vetur, vor, sumar og haust, þannig að 3 mánuðir sè taldir í hverjum fjórðúngi árs, og teli maður svo til vetrarins desember, janúar og febrúar, og svo framvegis, þá hafa hjón á árinu 1866 verið gefin saman á þessa leið:

vetur	27 tals,	64 af þúsundi
vor	11 —,	25 - —
sumar	89 —,	206 - —
haust	304 —,	705 - —.

þetta sýnir, að lángflest hjón, eður miklu meir en helmíngur allra hjóna á þessu ári að tiltölu, eru gefin saman á haustin, og eru hlutföll þessi mjög lík og þau híngað til hafa verið á Íslandi, því á árunum 1856—1866 voru af 1000 hjónum gefin saman:

	vetur	vor	sumar	haust
árið 1856	48	125	254	573
— 1857	7	199	292	502
— 1858	25	144	314	517
— 1859	15	170	327	488
— 1860	24	43	261	672
— 1861	47	69	272	612
— 1862	50	38	267	645
— 1863	41	50	246	663
— 1864	39	75	294	592
— 1865	67	31	280	622
— 1866	64	25	206	705.

VII. UM FERMÍNGAR.

þetta atriði hefir ekki áður í ritum þessum verið gjört að umtalsefni, jafnvel þó það hafi verið talið til í skýrslunum árlega. Frá þessu er sagt í skýrslunni A. 1 hèr að framan, og hafa eptir henni árið 1866 verið fermd 1473 börn á Íslandi, nefnilega 723 drengir og 750 stúlkur, eða að tiltölu af hverju hundraði 49.1 drengir og 50.9 stúlkur. þó mismunur þessi sè nokkur, þá gefur samt að skilja að hann muni vera meiri í hinum sèrstöku hèruðum landsins, því skoði maður hvert þeirra sèr, þá kemur það fram, að árið 1866 voru af hverju 100 fermdra í:

	drengir.	stúlkur.
Skaptafells sýslu	49.3	50.7
Vestmannaeyja s.	25.0	75.0
Rángárvalla s.	45.0	55.0
Árness s.	44.4	55.6
Gullbríngu- og Kjósar s. .	50.0	50.0
Reykjavíkur bæ	50.0	50.0
Borgarfjarðar s.	47.5	52.5
Mýra- og Hnappadals s. . .	46.7	53.3
Snæfellsness s.	38.0	62.0
Dala s.	54.8	45.2
Barðastrandar s.	48.4	51.6
Ísafjarðar s.	54.5	45.5
Stranda s.	57.7	42.3
Húnavatns s.	46.9	53.1
Skagafjarðar s.	54.4	45.6
Eyjafjarðar s.	47.8	52.2
þíngeyjar s.	57.9	42.1
Norður-Múla s.	45.2	54.8
Suður-Múla s.	47.1	52.9
Suður-umdæminu	46.7	53.3
Vestur-umdæminu	50.0	50.0
Norður- og Austur-umd. . .	50.4	49.6.

Eptir þessu hafa að vísu á þessu ári í flestum sýslum landsins verið fermdar fleiri stúlkur en drengir, en þó hefir hið gagnstæða átt sèr stað í 5 þeirra, nefnilega í Dala, Ísafjarðar, Stranda, Skagafjarðar og Þíngeyjar sýslum, og í 2 þeirra hefir það verið jafnt.

IV. UM MANNDAUÐA.

1. Fjöldi andaðra. Árið 1866 hefir manndauði verið býsna mikill, því þetta ár dóu alls 3095 manns í landinu, og er það að upphæðinni til miklu meira en á nokkru hinna síðast undanförnu af 10 árum, að árinu 1860 þó fráskildu, því þá dóu þó fleiri (smbr. II., bls. 29, 226 og 590, III., bls. 222, 387, 637 og 749, og IV., bls. 163). Sama kemur einnig fram, sè þetta skoðað eptir tiltölu við fólkstöluna á hverju þessara ára, og sýnir það sig þannig, að árið 1866 dóu 4.5 af hverju hundraði af allri fólkstölunni í landinu. Til þess nú að hafa hægra yfirlit yfir það, sem hèr hefir verið sagt, skal hèr á einum stað skýra frá tölu andaðra og svo frá hlutfallinu milli þeirra og allrar fólkstölu í landinu á hverju af hinum síðustu 11 árum. Manndauðinn hefir þá á þessu tímabili verið á þessa leið:

	tals.	af hverjum 10000 landsmanna.
árið 1856	1485	229
— 1857	1655	282
— 1858	2019	302
— 1859	2573	379
— 1860	3326	489
— 1861	2391	358
— 1862	2874	429
— 1863	2115	317
— 1864	2001	297
— 1865	2100	308
— 1866	3095	450.

Það gefur þó að skilja, eins og það einnig liggur í hlutarins eðli, að býsna mikill munur er á manndauðanum í hinum sèrstöku

hèruðum landsins, eins árið 1866 og að undanförnu, og skal því hèr segja frá önduðum á árunum 1865 og 1866 í hverri sýslu og í hverju umdæmi á landinu, og svo frá fólkstölunni í árslokin 1864 og 1865, og síðan bera hvorttveggja saman. Skýrsla þessi verður þá þannig:

	Fólkstala		Dánir			
	við árslokin 1864.	við árslokin 1865.	1865. tals.	1865. af 100.	1866. tals.	1866. af 100.
Skaptafells sýsla	3626	3701	72	2.0	143	3.9
Vestmannaeyja	507	509	17	3.4	34	6.7
Rángárvalla	5315	5383	156	2.9	205	3.8
Árness	5647	5778	94	1.7	264	4.6
Gullbríngu- og Kjósar . . .	5058	5075	161	3.2	277	5.5
Reykjavíkur bær	1459	1478	46	3.2	72	4.9
Borgarfjarðar sýsla	2363	2403	79	3.3	126	5.2
Mýra- og Hnappadals . . .	2793	2802	101	3.6	154	5.5
Snæfellsness	2812	2813	110	3.9	186	6.6
Dala	2291	2278	102	4.5	123	5.4
Barðastrandar	2681	2705	83	3.1	81	3.0
Ísafjarðar	4773	4797	152	3.2	229	4.8
Stranda	1625	1659	44	2.7	103	6.2
Húnavatns	4879	4867	217	4.4	185	3.8
Skagafjarðar	4420	4419	166	3.8	210	4.8
Eyjafjarðar.	4654	4714	121	2.6	147	3.1
Þíngeyjar	5666	5749	139	2.5	206	3.6
Norður-Múla	4089	4118	143	2.5	213	5.2
Suður-Múla	3426	3493	97	2.8	137	3.9
Suður-umdæmið	23975	24327	625	2.6	1121	4.6
Vestur-umdæmið	16975	17054	592	3.5	876	5.1
Norður- og Austur-umd. . .	27134	27360	883	3.2	1098	4.0
á öllu Íslandi	68084	68741	2100	3.1	3095	4.5

Samkvæmt yfirliti þessu hefir manndauðinn 1865 verið að tiltölu mestur í Dala sýslu og þá í Húnavatns sýslu, en minnstur í Árness sýslu og þá í Skaptafells sýslu. Aptur á hinn bóginn hefir

hann árið 1866 að tiltölu verið mestur í Vestmannaeyja sýslu og þá í Snæfellsness sýslu, en minnstur í Barðastrandar sýslu og þá í Eyjafjarðar sýslu. Beri maður þessi tvö ár saman sín á milli, þá hefir manndauðinn árið 1866 verið meiri að tiltölu en árið 1865 í öllum sýslum landsins, að frá skildum þó Barðastrandar og Húnavatns sýslum, hvar hann að tiltölu hefir verið minni árið 1866 en árið 1865. Mestur munurinn á manndauðanum á þessum tveim árum er í Stranda sýslu, en minnstur í Barðastrandar sýslu.

2. Kyn andaðra. Árið 1866 dóu 1564 karlar og 1531 konur, og hafa þá á því ári af hverju 1000 dáinna andazt 505 karlar en 495 konur, og er þetta nokkuð líkt því, sem áður hefir átt sèr stað, að frá skildu þó árinu 1862, því þá önduðust fleiri konur en karlar (smbr. III., bls. 389, 639, 751, og IV. bls. 165). Híngað til, að frá teknu þó árinu 1865, hefir það optast átt sèr stað, að tala kvenna hefir aukizt nokkuð á hverju ári, en á ári því, sem hèr ræðir um, er þetta þó gagnstætt, því tala þeirra hefir mínkað nokkuð. Árið 1866 fæddust nefnilega 68 fleiri sveinbörn en meybörn, en á sama ári dóu aptur á móti einúngis 33 fleiri karlar en konur, og ætti því eptir þessu að vera 35 færra af kvennfólki að sínu leyti í landinu 1. janúar 1867 en 1. janúar 1866.

Að hlutfall þetta að öðru leyti sè býsna ólíkt í hèruðum landsins er eðlilegt, og skal það nú sýnt. Árið 1866 voru nefnilega af hverju 100 dáinna í:

	karlar.	konur.
Skaptafells sýslu	55	45
Vestmannaeyja s.	53	47
Rángárvalla s.	40	60
Árness s.	51	49
Gullbríngu- og Kjósar s.	54	56
Reykjavíkur bæ	37	63
Borgarfjarðar s.	57	43
Mýra- og Hnappadals s. . . .	52	48
Snæfellsness s.	45	55
Dala s.	51	49
Barðastrandar s.	46	54

	karlar.	konur.
Ísafjarðar sýslu	57	43
Stranda s.	43	57
Húnavatns s.	54	46
Skagafjarðar s.	52	48
Eyjafjarðar s.	49	51
þíngeyjar s.	49	51
Norður-Múla s.	55	45
Suður-Múla s.	48	52
Suður-umdæminu	50	50
Vestur-umdæminu	50	50
Norður- og Austur-umd. . . .	51	49.

þó nú eptir þessu fleiri karlmenn en konur að tiltölu hafi á þessu ári andazt í velflestum sýslum á Íslandi, þá hefir þó hið gagnstæða átt sèr stað í þeim 7 sýslum landsins, nefnilega: Rángárvalla, Snæfellsness, Barðastrandar, Stranda, Eyjafjarðar, þíngeyjar og Suður-Múla sýslum, og svo í Reykjavíkur bæ. þar sem að öðru leyti á þessu ári hafa andazt fleiri karlar en konur, þá hefir munurinn á því hlutfalli verið mestur í Borgarfjarðar og Ísafjarðar sýslum, og þá í Skaptafells og Norður-Múla sýslum, en minnstur hefir hann verið í Árness og Dala sýslum, og þá í Mýra- og Hnappadals og í Skagafjarðar sýslum.

3. Hjúskaparstètt andaðra. Árið 1866 hafa andazt samtals á öllu Íslandi 461 karlar kvæntir og 317 konur giptar, og eru þá á því ári 787 hjónabönd slitin. Á þessu sama ári voru þar á móti einúngis gefin saman 431 hjón, og á því að vera 356 hjón færri eptir en áður. þetta er mjög svo ólíkt því, sem hefir verið næst undanfarin 11 ár, þar sem á sumum af þessum árum hafa verið fleiri hjón eptir en áður, en á engu þeirra eins mikill munur og þetta hið síðasta árið (smbr. III., bls. 224, 389, 639, 751, og IV., bls. 166). þessu til frekari skýríngar skal hèr geta þess, að á 11 ára bilinu 1856—66 hafa af hverju 1000 dáinna karlmanna andazt:

	kvæntir.	ókvæntir.	ekklar.
árið 1856 . . .	206	704	90
— 1857 . . .	193	744	63
— 1858 . . .	209	722	69
— 1859 . . .	262	655	83
— 1860 . . .	226	713	61
— 1861 . . .	207	730	63
— 1862 . . .	280	629	91
— 1863 . . .	310	580	110
— 1864 . . .	240	690	70
— 1865 . . .	209	697	94
— 1866 . . .	295	601	104;

en af hverju 1000 dáinna kvenna voru á sama tímabili:

	giptar.	ógiptar.	ekkjur.
árið 1856 . . .	151	687	162
— 1857 . . .	133	751	116
— 1858 . . .	152	714	134
— 1859 . . .	159	690	151
— 1860 . . .	152	720	128
— 1861 . . .	135	752	113
— 1862 . . .	226	585	189
— 1863 . . .	192	624	184
— 1864 . . .	158	673	169
— 1865 . . .	186	660	154
— 1866 . . .	207	573	220.

Beri maður nú þessi 11 ár saman, þá sýnir það sig fyrst hvað karlmenn snertir, að meðal þeirra hafa að tiltölu flestir kvæntir andazt árið 1863 (nær því þriðjúngur allra á því ári dáinna karlmanna); ókvæntir flestir árið 1857 (nær því þrír fjórðu hlutar þá dáinna karlmanna), en ekklar flestir einnig árið 1863. Hvað þar á móti konur snertir, þá hafa flestar giptar konur að tiltölu andazt árið 1862 (nær því fjórði hluti á því ári dáinna kvenna); ógiptar flestar árið 1861 (þrír fjórðu hlutar), en ekkjur lángflestar árið 1866.

Skoði maður þar á móti þetta sama atriði í hverju einstöku hèraði í landinu, þá verða hlutföll þau, sem vèr hèr höfum tekið til yfirvegunar, töluvert á annan veg; því teli maður ekkla með ókvæntum karlmönnum, og ekkjur með ógiptum konum, þá kemur það fram, að árið 1866 voru af hverju 100 andaðra, bæði karla og kvenna í:

	af körlum		af konum	
	kvæntir.	ókvæntir.	giptar.	ógiptar.
Skaptafells sýslu	34	66	22	78
Vestmannaeyja s.	39	61	6	94
Rángárvalla s.	24	76	23	77
Árness s.	21	79	20	80
Gullbríngu- og Kjósar s. .	20	80	21	79
Reykjavíkur bæ	22	78	27	73
Borgarfjarðar s.	40	60	26	74
Mýra- og Hnappadals s. . .	40	60	23	77
Snæfellsness s.	39	61	19	81
Dala s.	33	67	10	90
Barðastrandar s.	24	76	23	77
Ísafjarðar s.	35	65	16	84
Stranda s..	30	70	12	88
Húnavatns s.	18	82	21	79
Skagafjarðar s.	26	74	20	80
Eyjafjarðar s.	33	67	21	79
Þíngeyjar s.	38	62	28	72
Norður-Múla s.	26	74	22	78
Suður-Múla s.	32	68	20	80
Suður-umdæmið	26	74	22	78
Vestur-umdæmið	35	65	17	83
Norður- og Austur-umd. .	28	72	22	78.

Samkvæmt yfirliti þessu lætur það sig í ljósi, að árið 1866 hafa að tiltölu flestir kvæntir karlmenn og fæstir ókvæntir andazt í Borgarfjarðar sýslu og í Mýra- og Hnappadals sýslu og þá í Snæ-

fellsness og Vestmannaeyja sýslum, en fæstir kvæntir og flestir ókvæntir í Húnavatns sýslu og þá í Gullbríngu- og Kjósar sýslum; aptur á hinn bóginn hafa á þessu sama ári flestar giptar konur og fæstar ógiptar andazt í þíngeyjar sýslu og þá í Reykjavíkur bæ, en fæstar giptar og flestar ógiptar í Vestmannaeyja sýslu og þá í Dala sýslu. Yfirlit þetta sýnir einnig hið sama, sem optar hefir verið drepið á, nefnilega að það mun mega álíta sem almenna reglu, að í flestum hèruðum á Íslandi andist af giptu fólki að tiltölu miklu fleiri karlar en konur, og af ógiptu fólki aptur á móti fleiri konur en karlar, því á ári því, sem hèr ræðir um, hefir hið gagnstæða einúngis átt sèr stað í Gullbríngu- og Kjósar sýslu, í Húnavatns sýslu og svo í Reykjavíkur bæ.

4. Aldur andaðra. Frá þessu atriði er greinilega sagt í skýrslunum C. 4 og C. 5 hèr að framan. það þykir samt rètt til hægra yfirlits að skipta önduðum niður í flokka, og svo sýna hversu margir úr hverjum flokki um sig hafi andazt á Íslandi þrjú hin síðustu árin. það kemur þá fram, að af hverju 100 af öllum dánum voru:

	árið 1864.	árið 1865.	árið 1866.
1 árs og ýngri . . .	35.1	33.1	25.7
milli 1 og 3 ára . .	7.3	8.3	6.7
— 3 - 5 — . .	3.2	3.7	2.8
— 5 - 10 — . .	3.2	4.4	3.0
— 10 - 15 — . .	2.0	2.5	1.8
— 15 - 20 — . .	2.0	2.0	2.1
— 20 - 40 — . .	15.8	12.8	12.6
— 40 - 60 — . .	11.8	12.9	15.2
— 60 - 80 — . .	16.8	17.3	26.5
yfir 80 ára	2.8	3.0	3.6

Af þessu sýnir það sig þá, að úngbarnadauðinn, það er að skilja á fyrsta árs aldrinum og ýngri, hefir árið 1866 verið töluvert minni en tvö næst undanfarin ár, og miklu minni en hann var að meðaltali um 6 ára bilið 1850—55, því þá var hann 39.0 af hundraði (smbr. I., bls. 386). Af börnum á aldrinum milli 1 og 10 ára

hafa einnig árið 1866 dáið nokkru færri að tiltölu en tvö næst undanfarin ár, og jafnvel færri en að meðaltölu um 6 ára bilið 1850—1855; því á þessum aldri dóu árið 1864: 13.7, 1865: 16.4 og 1866: einúngis 12.5 af hverju hundraði, en meðaltalan á þessum aldri um 6 ára bilið 1850—1855 var 14.4 af hverju 100 dáinna (smbr. I., bls. 386 og 640). Á aldrinum frá 10—40 ára hafa árið 1866 dáið lítið eitt færri að tiltölu en á hverju hinna tveggja áranna sem hèr ræðir um, en nokkru fleiri en að meðaltölu um 6 ára bilið 1850—1855, því árið 1864 dóu á þessum aldri 19.8, árið 1865: 17.3 og árið 1866: 16.5 af hundraði, en árin 1850—1855 að meðaltölu einúngis 13.6 af hundraði. Þar á móti hafa árið 1866 dáið á rosknum aldri, eða frá 40—80 ára, töluvert fleiri að tiltölu en tvö næst undanfarin ár, og miklu fleiri en að meðaltölu um 6 ára bilið 1850—55, því árið 1864 önduðust á þessum aldri 28.6 af hundraði, árið 1865: 30.2 af hundraði, og árið 1866: 41.7 af 100; en á tímabilinu frá 1850—1855 önduðust á þessum aldri að meðaltölu einúngis 27.6 af hverju 100 dáinna. Loks hefir af gamalmennum, eða af fólki yfir 80 ára, andazt nokkuð lítið fleiri árið 1866 en tvö næst undanfarin ár, en þó færri en að meðaltölu um 6 ára bilið 1850—55, því á þessu tímabili dó á þessum aldri að meðaltali 5.5 af hverju hundraði.

Töluvert á annan veg verða þó hlutföll þau, sem hèr ræðir um, þegar maður skoðar þetta atriði eptir kynferði andaðra, því þá telst svo til, að á þeim hinum síðustu þrem árum hafi af hverju 100 dáinna karlmanna andazt:

	árið 1864.	árið 1865.	árið 1866.
1 árs og ýngri . . .	35.8	35.0	28.3
milli 1 og 3 ára . .	6.4	8.1	6.1
— 3 - 5 — . .	3.5	2.8	2.7
— 5 - 10 — . .	2.3	4.9	3.2
— 10 - 15 — . .	2.2	2.1	2.0
— 15 - 20 — . .	2.5	2.4	1.9
— 20 - 40 — . .	19.9	14.3	13.4
— 40 - 60 — . .	11.6	13.3	16.6

	árið 1864.	árið 1865.	árið 1866.
milli 60 og 80 ára . .	14.2	15.5	23.2
yfir 80 ára	1.6	1.6	2.6;

en af hverju 100 dáinna kvennmanna önduðust.

	árið 1864.	árið 1865.	árið 1866.
1 árs og ýngri . . .	35.1	30.9	23.0
milli 1 og 3 ára . .	8.3	8.6	7.4
— 3 - 5 — . .	2.8	4.8	2,9
— 5 - 10 — . .	4.2	3.9	2.7
— 10 - 15 — . .	1.6	2.9	1.5
— 15 - 20 — . .	1.4	1.5	2.2
— 20 - 40 — . .	10.8	11.2	11.8
— 40 - 60 — . .	11.9	12.5	13.9
— 60 - 80 — . .	19.8	19.3	29.9
yfir 80 ára	4.1	4.4	4.7.

Meðal annars sýna þessi tvö yfirlit, að af úngbörnum, það er að skilja 1 árs og ýngri, hafa að tiltölu á öllum þessum árum andazt fleiri sveinbörn en meybörn; en af börnum á aldrinum frá 1—10 ára eru hlutföllin mjög svo lík. Sömuleiðis hafa á aldrinum frá 10—40 ára á þessum árum, eins og líka að undanförnu, að tiltölu dáið fleiri karlar en konur. Aptur á hinn bóginn á hið gagnstæða sèr stað um fólk á rosknum aldri frá 40—80 ára, því á öllum þessum árum hefir að tiltölu andazt fleiri konur en karlar, og þetta sama á sèr einnig stað um gamalmenni yfir 80 ára, og hefir jafnvel af þeim á þessum þrem árum andazt meir eða nærfelt tvöfalt fleiri konur en karlar; en þetta er meðal annars eitt til sönnunar fyrir því, að konur á Íslandi, eins og í öðrum löndum, verða eldri eða lifa lengur en karlar almennt.

það gefur samt að skilja, að hlutföll þessi milli andaðra eptir aldri þeirra, hljóta að vera nokkuð ólík í hinum sèrstöku hèruðum landsins. það er nú að vísu í skýrslunni C. 5 sagt greinilega frá tölu dáinna árið 1866 í hverju prófastsdæmi eptir aldri, en til þess að skýra betur það sem þar er sagt, skal hèr sýna hversu margir að tiltölu hafi andazt á þessu sama ári á 5 aldursbilum, og kemur það þá fram, að árið 1866 voru af hverju 100 dáinna:

	1 árs og yngri.	frá 1—15 ára.	frá 15—40 ára.	frá 40—70 ára.	yfir 70 ára.
Skaptafells sýsla	32.0	9.8	15.6	30.1	12.5
Vestmannaeyja s.	8.8	11.8	32.4	38.2	8.8
Rángárvalla s.	33.7	5.3	7.8	33.7	19.5
Árness s.	27.3	22.3	11.0	24.6	14.8
Gullbríngu- og Kjósar s.	20.9	17.3	17.0	34.3	10.5
Reykjavíkur bær	19.4	30.6	12.5	22.2	15.3
Borgarfjarðar s.	25.4	9.5	12.7	37.3	15.1
Mýra- og Hnappadals s..	26.0	9.7	18.8	27.3	18.2
Snæfellsness s.	21.0	10.7	15.6	34.4	18.3
Dala s.	35.0	10.6	8.1	26.0	20.3
Barðastrandar s.	30.8	11.1	18.5	22.3	17.3
Ísafjarðar s.	24.9	9.2	21.0	31.4	13.5
Stranda s.	28.2	13.6	4.8	38.8	14.6
Húnavatns s.	29.7	15.1	14.1	30.3	10.8
Skagafjarðar s.	32.3	13.8	14.8	26.7	12.4
Eyjafjarðar s.	23.1	14.3	6.1	36.8	19.7
Þíngeyjar s.	14.6	18.0	15.0	30.1	22.3
Norður-Múla s.	23.0	21.1	17.8	27.7	10.4
Suður-Múla s.	23.4	15.3	23.4	24.1	13.8
Suður- umdæmið	26.4	15.2	13.4	31.0	14.2
Vestur-umdæmið	26.6	10.5	15.5	30.6	16.8
Norður- og Austur-umd.	24.4	16.5	15.2	29.1	14.8

Eptir þessu lýsir það sèr þá, að æði mikill munur er í þessu efni á hèruðum landsins. Árið sem hèr ræðir um hafa þannig af úngbörnum á fyrsta ári að tiltölu andazt flest í Dala sýslu (35.0 af hundraði, eða rúmur þriðjúngur allra þar dáinna) og þá í Rángárvalla sýslu, 33.7 af 100, en fæst í Vestmannaeyja sýslu (ekki nema tólfti hluti allra þar dáinna), og þá í Þíngeyjar sýslu (ekki nema hèrumbil sjöundi hluti allra þar dáinna). Börn á aldrinum frá 1—15 ára önduðust að tiltölu flest í Reykjavíkur bæ (nefnilega 30.6 af 100, eða tæpur þriði hluti þar dáinna) og þá í Árness sýslu, en

lángfæst í Rángárvalla sýslu (ekki nema 5.3 af 100 eða hèrumbil tuttugasti hluti), og þá í Ísafjarðar sýslu (9.2 af hundraði). Af fólki á bezta aldri, eður á aldrinum frá 15—40 ára, hafa á þessu ári flestir andazt að tiltölu í Vestmannaeyja sýslu (nefnilega 32.4 af 100 eða hèrumbil þriði hluti þar dáinna) og þá í Suður-Múla sýslu, en lángfæstir í Stranda sýslu (ekki nema 4.8 af 100 eða tæpur tuttugasti hluti) og þá í Eyjafjarðar sýslu. Á rosknum aldri aptur á móti, eður frá 40—70 ára, hefir fólk á þessu ári að tiltölu andazt flest í Stranda sýslu (nefnilega 38.8 af 100) og þá í Vestmannaeyja sýslu (38.2 af 100), en fæst í Reykjavíkur bæ og þá í Barðastrandar sýslu. Loks hafa gamalmenni yfir 70 ára andazt flest að tiltölu í Þíngeyjar sýslu (22.3 af hundraði, eða rúmur fimti hluti) og þá í Dala sýslu, en lángfæst í Vestmannaeyja sýslu (ekki nema 8.8 af 100 þar dáinna) og þá í Norður-Múla sýslu. Skoði maður hlutföllin í hverjum aldursflokki sín á milli, þá er mestur munurinn á þeim í flokkinum frá 15—40 ára, nefnilega frá 32.4 til 4.8 af 100 (árið 1865 átti þetta sèr stað í flokkinum frá 1—15 ára, smbr. IV., bls. 173), en minnstur er munurinn í flokkinum yfir 70 ára, nefnilega frá 22.3 til 8.8 af 100.

5. Ártíð andaðra. Frá þessu atriði er sagt í skýrslunni C. 4 hèr að framan; en þar býsna mikill munur, eins og gefur að skilja, getur verið á þessu á ári hverju, þá skal hèr sýna hversu margt fólk að tiltölu hafi andazt í hverjum mánuði á þeim síðustu fjórum árum 1863—1866. Það kemur þá fram, að af hverju 100 dáinna önduðust:

	árið 1863.	árið 1864.	árið 1865.	árið 1866.
janúar . . .	11.1	5.1	7.2	7.1
febrúar . .	6.8	5.4	6.9	5.7
marz . . .	8.9	8.2	7.3	6.2
apríl . . .	8.5	8.4	8.8	4.4
maí . . .	9.9	7.6	8.9	21.2
júní . . .	11.3	7.9	8.6	18.6
júlí . . .	9.8	17.4	9.2	11.5
ágúst . . .	7.9	11.6	7.5	6.1

	árið 1863.	árið 1864.	árið 1865.	árið 1866.
september .	6.7	8.1	7.4	4.7
október . .	7.8	6.5	10.7	5.5
nóvember. .	6.2	6.1	9.4	4.6
desember .	5.1	7.7	8.1	4.4.

Af þessum fjórum árum hefir manndauði verið lángjafnastur í landinu árið 1865, nefnilega mestur í október mánuði (10.7 af hundraði eða rúmur tíundi hluti dáinna) og minnstur í febrúar mánuði (6.9 af 100). En á hinn bóginn hefir manndauðinn í landinu verið mest ójafn árið 1866, nefnilega mestur í maí mánuði (21.2 af 100 eða rúmur fimti hluti allra á því ári dáinna) og minnstur í apríl og desember mánuðum (í hverjum þeirra 4.4 af 100 eða hèrumbil tuttugasti og þriði hluti dáinna).

6. Dauðdagi andaðra. Árið 1866 dóu á Íslandi 2979 á sóttarsæng, og eru þar með einnig talin andvana fædd börn, en af slysförum bæði á sjó og landi dóu á sama ári einúngis 116, og eru með þeim taldir þeir, sem rèðu sjálfum sèr bana; hafa þá á þessu ári af 1000 dáinna andazt 962.5 á sóttarsæng, og 37.5 af slysförum. En af þeim, sem dóu af slysförum á þeim fjórum árum 1863—1866, voru af hverju 1000 dáinna:

	árið 1863.	árið 1864.	árið 1865.	árið 1866.
sjálfsmorðíngjar . .	1.4	2.5	1.4	1.6
drukknaðir . . .	53.4	90.0	35.7	27.8
af öðrum slysum .	8.1	5.0	6.7	8.1

Eptir þessu hafa slysfarir manna árið 1866 verið miklu færri að tiltölu en þrjú næst undanfarin ár, og er það einkum á árinu 1864 að þær hafa verið mjög tíðar.

Að endíngu skal hèr, eins og gjört var næst undanfarið ár, skýra fra fólkstölu þeirri í hverju hèraði á Íslandi, sem eptir skýrslunum ætti að vera í árslokin 1866.

Taki maður þá fólksfjöldann í hverri sýslu og í hverju umdæmi á Íslandi, eins og hann var þegar fólkið var síðast talið 1. október

1860 (smbr. III., bls. 140—153), og bæti maður þarvið eða dragi frá því þann viðauka, eða þá fækkun á fólki, sem eptir skýrslum presta um fædda og dauða hefir átt sèr stað í hverju hèraði í landinu á því tímabili, sem síðan er liðið, þá telst svo til, að fólkstalan í árslokin 1866 hefði átt að vera:

	karlar	konur	samtals
Skaptafells sýsla	1735	1955	3690
Vestmannaeyja s.	215	274	489
Rángárvalla s.	2500	2882	5382
Árness s.	2727	2994	5721
Gullbringu- og Kjósar s.	2400	2595	4995
Reykjavíkur bær	671	790	1461
Borgarfjarðar s.	1152	1228	2380
Mýra- og Hnappadals s.	1345	1418	2763
Snæfellsness s.	1257	1472	2729
Dala s.	1040	1218	2258
Barðastrandar s.	1279	1437	2716
Ísafjarðar s.	2171	2578	4749
Stranda s.	791	839	1630
Húnavatns s.	2328	2588	4916
Skagafjarðar s.	2108	2318	4426
Eyjafjarðar s.	2286	2452	4738
Þíngeyjar s.	2787	2926	5713
Norður-Múla s.	1992	2073	4065
Suður-Múla s.	1676	1811	3487
Suður-umdæmið	11400	12718	24118
Vestur-umdæmið	7883	8962	16845
Norður- og Austur-umdæmið	13177	14168	27345
á öllu Íslandi	32460	35848	68308

Beri maður þessar tölur saman við fólkstölu þá, sem taldist 1. október 1860, þá sýnir það sig að vísu í fljótu yfirliti, að þar sem tala karla og kvenna hefir á þessu tímabili, sem síðan er liðið, fjölgað í flestum hèruðum landsins, þá hefir hún samt í einstökum þeirra farið mínkandi. En til þess að útskýra þetta betur, þá skal

sýna muninn á þessu hvorutveggja, og kemur það þá fram, að tala karlmanna frá 1. október 1860 og til ársloka 1866 hefir aukizt eða mínkað af hverju 100 á þenna hátt:

	aukizt um	mínkað um
Skaptafells sýsla	6.1	»
Vestmannaeyja s.	»	6.1
Rángárvalla s.	9.1	»
Árness s.	7.5	»
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	»	2.4
Reykjavíkur bær	0.6	»
Borgarfjarðar s.	4.4	»
Mýra- og Hnappadals s. . .	5.0	»
Snæfellsness s.	»	5.7
Dala s.	0.3	»
Barðastrandar s.	0.2	»
Ísafjarðar s.	»	3.4
Stranda s.	2.6	»
Húnavatns s.	3.5	»
Skagafjarðar s.	0.2	»
Eyjafjarðar s.	2.2	»
Þíngeyjar s.	3.7	»
Norður-Múla s.	»	2.9
Suður-Múla s.	»	2.4
Suður-umdæmið	4.4	»
Vestur-umdæmið	»	0.8
Norður- og Austur-umd. . .	1.4	»
á öllu Íslandi	1.9	»;

en aptur á hinn bóginn hefir á sama tímabili tala kvenna breyzt þannig, að af hverju 100 hefir:

	aukizt um	mínkað um
Skaptafells sýsla	4.9	»
Vestmannaeyja s.	1.5	»

	aukizt um	mínkað um
Ráng árvalla s.	5.1	»
Árness s.	4.2	»
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	2.0	»
Reykjavíkur bær	1.7	»
Borgarfjarðar s.	7.0	»
Mýra- og Hnappadals s. . .	2.6	»
Snæfellsness s.	»	7.7
Dala s.	2.7	»
Barðastrandar s.	»	1.0
Ísafjarðar s.	»	1.3
Stranda s.	»	0.9
Húnavatns s.	4.6	»
Skagafjarðar s.	1.5	»
Eyjafjarðar s.	1.7	»
Þíngeyjar s.	4.1	»
Norður-Múla	»	2.8
Suður-Múla s.	1.8	»
Suður-umdæmið	4.1	»
Vestur-umdæmið	»	0.6
Norður- og Austur-umd. . .	2.0	»
á öllu Íslandi	2.1	»

Yfirlit þessi sýna, að þar sem tala karlmanna á tímabili því, sem hèr ræðir um, hefir fækkað í sex sýslum á landinu, þa hefir tala kvenna þar á móti ekki fækkað nema í fimm sýslum. En skoði maður fjölgunina, þá hafa karlar að tiltölu fjölgað mest á þessu tímabili í Rángárvalla sýslu og þá í Skaptafells sýslu, en minnst í Barðastrandar sýslu og þá í Dala sýslu; aptur á móti hafa konur að tiltölu fjölgað mest í Borgarfjarðar sýslu og þá í Rángárvalla sýslu, en minnst í Vestmannaeyja og Skagafjarðar sýslum og þá í Reykjavíkur bæ og í Eyjafjarðar sýslu.

UM FJÁRHAG ÍSLANDS

fra 1. apríl 1868 til 31. marz 1869.

FJÁRHAGSLÖG Danmerkur ríkis fyrir árið frá 1. apríl 1868 til 31. marz 1869 eru að vísu að mestu leyti fullrædd á ríkisþínginu, en konúngur hefir samt ennþá ekki lagt samþykki sitt á þau. Þar sem nú svo lítur út, að fáar sem engar breytíngar hèðanaf muni verða gjörðar í þessu efni af þíngsins hálfu, þá viljum vèr, eins og áður um fleiri undanfarin ár hefir verið gjört í ritum þessum, hèr auglýsa ágrip af fjárhagslögum þessum, að svo miklu leyti þau snerta tekjur og útgjöld þau, sem talin eru Íslandi. Þess skal þó getið, að þar fjárhagslögin sjálf ekki til greina nema aðaltekjur og aðalútgjöld ríkisins, þá er ágrip það, sem hèr ræðir um, ekki samið beinlínis eptir lögum þessum sjálfum, heldur eptir frumvarpi því til nefndra laga, sem stjórnin lagði fyrir ríkisþíngið, og svo eptir breytíngaratkvæðum þeim, sem af stjórninni hafa verið gjörð við frumvarpið, eptir að það var lagt fyrir þíngið, og sem það hefir fallizt á. Þarhjá höfum ver tekið athugasemdir þær, bæði við tekjurnar og útgjöldin, sem í nefndu frumvarpi voru gjörðar, og svo í breytíngaratkvæðunum.

Vèr látum nú fylgja nýnefnt ágrip ásamt athugasemdunum, en skulum síðan skýra nokkur atriði, sem þar að lúta.

Ágrip af fjárhagslögum Danmerkur ríkis fyrir árið frá 1. apríl 1868 til 31. marz 1869, að svo miklu leyti þau snerta tekjur og útgjöld Íslands.

Tekjur.		rd.	sk.	rd.	sk.
I. Almennar tekjur.					
1. erfðaskattur og gjald af fasteigna sölu. . . .		1480.	»		
2. fyrir leyfisbréf og veitíngabréf		480.	»		
3. nafnbótaskattur		500.	»	2460.	»
II. Einstaklegar tekjur.					
1. tekjur af lènssýslum:					
af Húnavatns sýslu	300 rd.				
- Rángárvalla s.	300 -				
- Árness s.	300 -				
- Norður-Múla	280 -				
- Skaptafells s.	250 -				
- Þíngeyjar s..	250 -				
- Suður-Múla	200 -				
- Eyjafjarðar s.	200 -				
- Skagafjarðar s..	100 -				
- Mýra- og Hnappadals s.	100 -				
- Snæfellsness s.	80 -				
- Dala s.	80 -				
- Borgarfjarðar s.	70 -				
- Ísafjarðar s.	60 -				
- Barðastrandar s.	60 -				
- Kjósar s.	20 -				
- Stranda s..	10 -				
		2660.	»		
2. lögþíngisskrifaralaun		32.	6		
3. tekjur af umboðssýslum		870.	»		
4. konúngstíundir		3775.	»		
5. lögmannstollur.		370.	»		
6. skipagjald eptir lögum 15. apríl 1854 . . .		13772.	»		
7. tekjur af konúngsjörðum		11570.	»		
8. eptirgjöld		94	»		
yfir um . . .		33143.	»	2460.	»

	rd.	sk.	rd.	sk.
handan að . . .	33143.	6	2460.	»
9. afgjöld af jörðunni Belgsholti o. fl.	100.	»		
10. óvissar tekjur	800.	»	34043.	6
III. Gjöld uppí andvirði seldra jarða og annara eigna, og leigur af ógoldnu andvirði.				
1. leigur	190.	»		
2. uppí andvirði	80.	»	270.	»
IV. Gjöld uppí skyndilán.				
1. uppí alþingiskostnað	6930.	»		
2. – skyndilán	972.	15	7902.	15
Tekjur alls . . .	. . . . .		44675.	21

Útgjöld.

A. Útgjöld, sem snerta dómsmálastjórnina.

I. Laun embættismanna:

1. stiptamtmaður á Íslandi . . 3400 rd. » sk.
2. amtmaður í vesturamtinu:
   laun . . . . . 2000 rd.
   í stað bústaðar 200 –
   2200 – » –
3. amtmaður í norður og austuramtinu . . . . 2600 – » –
4. landfógetinn á Íslandi:
   laun.. . . . . . 1000 rd.
   í stað bústaðar . . 150 –
   1150 – » –
5. bæjarfógeti í Reykjavík. . . 300 – » –
6. bæjarfógeti í Akureyri. . . 200 – » –
7. bæjarfógeti á Ísafirði . . . 200 – » –
8. sýslumaður í Vestmannaeyjum 300 – » –
9. sýslumaður í Gullbringu s. . 235 – » –
10. justitiarius í landsyfirréttinum 2400 – » –

yfir um . . . 12985 rd. » sk.

			rd.	sk.	rd.	sk.
	þaðan að . . .	12985 rd. » sk.				
11.	fyrsti assessor í yfirréttinum	1800 - » -				
12.	annar assessor í yfirréttinum	1400 - » -				
13.	tveir lögregluþjónar í Reykjavík, hver þeirra 150 rd. . .	300 - » -				
14.	landlæknir á Íslandi: laun . . . . 1400 rd. húsaleiga . . . . 150 -	1550 - » -				
15.	læknir í eystra umdæmi suðuramtsins	1000 - » -				
16.	læknir í Vestmannaeyjum: laun . . . . 600 rd. fyrir jarðnæði . . 30 -	630 - » -				
17.	læknir í syðra umdæmi vesturamtsins: laun . . . . 600 rd. fyrir jarðnæði . . 25 -	625 - » -				
18.	læknir í nyrðra umdæmi vesturamtsins: laun . . . . . 700 rd. fyrir jarðnæði . . 25 -	725 - » -				
19.	læknir í Húnavatns og Skagafjarðar s.	1000 - » -				
20.	læknir í Eyjafjarðar og Þingeyjar s.	600 - » -				
21.	læknir í austuramtinu . . .	600 - » -				
22.	húsaleigustyrkur til lyfsölumanns í Reykjavík	150 - » -				
23.	tvær ljósmæður í Reykjavík, hver 50 rd.	100 - » -				
24.	aðrar ljósmæður á Íslandi .	100 - » -	23565.	» -		

		rd. sk.	rd. sk.
handan að . . .		23565. »	
II. Launaviðbót eptir kornverði		2781. 48.	
III. Skrifstofugjöld, o. fl.			
1. borðfè til stiptamtmanns á Íslandi	400 rd.		
2. skrifstofugjald til stiptamtmannsins á Íslandi	1200 -		
3. — til amtmannsins í vesturamtinu	550 -		
4. — til amtmannsins í norður- og austur-amtinu	600 -		
5. — til landfógeta á Íslandi	500 -		
		3250. »	
IV. Önnur útgjöld.			
1. styrkur í notum spítalans, sem fyrrum var á Gufunesi	96 rd. » -		
2. póstgaungur á Íslandi . . .	1000 - - »		
3. styrkur til kálgarðaræktar o. fl.	300 - » -		
4. til útbýtingar á læknismeðölum handa fátækum	400 - » -		
5. styrkur til hins íslenzka bókmentafèlags til prentunar á landshagsskýrslum	400 - » -		
6. styrkur til að prenta lagasafn handa Íslandi	933 - 32 -		
		3129. 32	
			32725. 80
B. Útgjöld, sem snerta kirkju- og kennslustjórnina.			
I. Laun embættismanna:			
1. biskupinn yfir Íslandi: laun . . . . . 2800 rd. í stað bústaðar . 200 -	3000 rd. » sk.		
yfir um 3000 rd. » sk.			32725. 80.

			rd.	sk.	rd.	sk.
handan að . . .			. . . . .		32725.	80
2. dómkirkjuprestnrinn í Reykjavík:						
í stað bústaðar . 150 rd.						
viðbót eptir lögum						
19. jan. 1863. . 250 -	400 -	» -				
3. forstöðumaður prestaskólans:						
laun . . . . . . 1600 rd.						
húsaleiga . . . . 150 -	1750 -	» -				
4. fyrsti kennari við prestaskólann	800 -	» -				
5. annar kennari við sama . .	1000 -	» -				
6. rektor við hinn lærða skóla .	2200 -	» -				
7. yfirkennari við sama . . .	1200 -	» -				
8. fyrsti kennari við sama:						
laun . . . . . 900 rd.						
húsaleiga. . . . 100 -	1000 -	» -				
9. annar kennari við sama:						
laun. . . . . . 900 rd.						
húsaleiga. . . . 100 -	1000 -	» -				
10. þriði kennari við sama:						
laun. . . . 858 rd. 32 sk.						
húsaleiga . . 100 - » -	958 -	32 -				
11. fjórði kennari við sama . .	800 -	» -	14108.	32		
II. Launaviðbót eptir kornverði			1860.	16		
III. Aðstoðarfè, ætlað til launa nokkrum embættismönnum við skólann:						
1. til umsjónarmanns . . . . 300 rd.		» sk.				
2. til annara . . . . 800 -		» -	1100.	»		
IV. Viðbót eptir kornverði			112.	»		
yfir um . . .			17180.	48	32725.	80.

			rd.	sk.	rd.	sk.
	handan að . . .		17180.	48	32725.	80
V.	Önnur útgjöld til klerkastèttarinnar:					
1.	skrifstofugjald til biskups . .	400 rd. » sk.				
2.	til fátækustu brauða í landinu	318 - 72 -				
3.	til nokkurra brauða í hinu fyrrveranda Hóla stipti . .	300 - » -				
4.	til ekkna og barna presta á Íslandi	400 - » -				
5.	styrkur handa uppgjafa-prestum og prestsekkjum á Íslandi . .	500 - » -	1918.	72		
VI.	Önnur útgjöld til skólanna.					
1.	fyrir húsrúm til prestaskólans. . .	270 rd.				
2.	húsaleiga handa 10 lærisveinum við prestaskólann, 40 rd. handa hverjum	400 -				
3.	til bókakaupa við sama	200 -				
4.	fyrir tímakennslu við sama	100 -				
5.	til ýmislegra útgjalda við sama . .	100 -				
6.	til bókakaupa við latínuskólann . .	500 -				
7.	til ljósa og eldiviðar.	750 -				
8.	til skólahússins	600 -				
9.	fyrir tímakennslu í skólanum . . .	530 -				
10.	ölmusur við skólann	4000 -				
11.	fyrir að semja reikninga skólans. .	100 -				
12.	fyrir skriptir við skólann	100 -				
13.	fyrir prestsverk við skólann. . . .	24 -				
14.	kaup læknis sömuleiðis	30 -				
15.	til ýmislegra útgjalda sömuleiðis . .	400 -	8104.	»		
					27203.	23
C.	Ýmisleg óviss útgjöld				4000.	»
	Útgjöld alls . . .		. . . . .		63929.	8.

Við tekjur Íslands voru í frumvarpinu til fjárhagslaganna fyrir áminnzt ár gjörðar þessar athugasemdir:

Við I. 1. og 2. «Tekjur þessar eru hèr taldar eins og þær hafa verið að meðaltali um þau 5 fjárhagsár $18^{62}/_{63}$—$18^{66}/_{67}$.»

Við I. 3. «Eptir reikníngunum fyrir fjárhagsárið $18^{66}/_{67}$ er álitið rèttast að telja þessa tekjugrein eins og hèr er gjört með 500 rd.»

Við II. 1. «Tekjur þessar eru taldar eins og í fjárhagslögunum fyrir $18^{67}/_{68}$, og skal þarhjá skýrskotað til athugasemdanna við frumvarp fjárhagslaganna fyrir árið $18^{66}/_{67}$.»

Við II. 2. «Tekjur þessar eru einnig taldar eins og í fjárhagslögunum fyrir $18^{67}/_{68}$, og má sömuleiðis skýrskota til athugasemdanna við frumvarp fjárhagslaganna fyrir árið $18^{66}/_{67}$.»

Við II. 3. «Tekjur þessar eru hèr taldar eins og þær hafa verið að meðaltali um þau 5 fjárhagsár $18^{62}/_{63}$—$18^{66}/_{67}$, og eru þær þessar:

af Gullbríngu sýslu	750 rd.
- Reykjavíkur bæ	100 -
- Vestmannaeyja sýslu	20 -
samtals . . .	870 rd.

Að öðru leyti skal skýrskotað til athugasemdanna við frumvarp fjárhagslaganna fyrir árið $18^{66}/_{67}$.»

Við II. 4. «Tekjur þessar eru taldar eins og þær hafa verið að meðaltölu um þau 5 fjárhagsár $18^{62}/_{63}$—$18^{66}/_{67}$, og eru þær þessar:

af Skaptafells sýslu	230 rd.
- Rángárvalla s.	415 -
- Árness s.	300 -
- Barðastrandar s.	195 -
- Ísafjarðar s.	245 -
- Húnavatns s.	500 -
- Skagafjarðar s.	390 -
- Eyjafjarðar s.	395 -
- Þíngeyjar s.	410 -
- Norður-Múla s.	400 -
- Suður-Múla s.	295 -
samtals . . .	3775 rd.

Að öðru leyti skal skýrskotað til athugasemdanna við frumvarp fjárhagslaganna fyrir árið $18^{66}/_{67}$.»

Við II. 5. «Hvað tekjur þessar snertir, sem taldar eru hèr eins og þær hafa verið að meðaltali um þau 5 fjárhagsár $18^{62}/_{63}$—$18^{66}/_{67}$, þa skal hèr skýrskotað til athugasemdanna við frumvarp fjárhagslaganna fyrir árið $18^{66}/_{67}$.»

Við II. 6. «Skipagjöld þau, sem hèr eru talin, hafa um þau 5 fjárhagsár $18^{62}/_{63}$—$18^{66}/_{67}$, að meðaltali verið hèrumbil 12200 rd., og er þar ekki talið skipagjald fyrir gufuskipið, sem fer póstferðir til Íslands, því þessir peníngar eru taldir sèr, þareð þeir samkvæmt athugagrein við útgjöldin undir 20. gr. VIII. A. og B. aptur verða endurgoldnir útgjörðarmönnum gufuskipsins (smbr. að öðru leyti athugasemdir við fjárhagslögin fyrir fjárhagsárið $18^{66}/_{67}$).»

Við II. 7. «Eptir meðaltali um þau 5 fjárhagsár $18^{62}/_{63}$—$18^{66}/_{67}$ má telja tekjur allar af konúngsjörðum á Íslandi á ári hèrumbil

15730 rd.

Frá þessu gánga þessi útgjöld:

1. Laun umboðsmanna, hèrumbil . . . . 2620 rd.
   Umboðsmönnum er nefnilega veittur $^1/_6$ hluti tekja þeirra, sem þeir heimta; en umboðsmaður Bjarnaness umboðs tekur ekki umboðslaun í peníngum.
2. Prestmötur, hèrumbil . . . . 980 -
   Afgjald af jörðum þeim, sem liggja undir klausturkirkjurnar, rennur inn í ríkissjóðinn en af leigunum eptir innstæðu á þessum jörðum ber prestinum helmíngur, eins og af öðrum jörðum, sem liggja undir bændakirkjur.
3. Alþíngisskattur og önnur ýmisleg útgjöld 560 -

4160 -

Hreinar tekjur verða þá eins og talið er . . . . . 11570 rd.

það er að skilja:

af Gullbríngu- og Kjósar sýslu jörðum .	395	rd.
- Kirkjubæjar klaustri og Flögu jörðum .	815	-
- þykkvabæjar klaustri	775	-
- Vestmannaeyja jörðum	735	-
- Arnarstapa umboði	1560	-
- Skógarstrandar umboði	140	-
- Stranda sýslu jörðum	390	-
- Barðastrandar og Álptafjarðar jörðum .	85	-
- þíngeyra klaustri	1400	-
- Reynistaðar klaustri	920	-
- Möðruvalla klaustri	1420	-
- Múnkaþverár klaustri, vestara hluta . .	780	-
- — — nyrðra hluta . .	560	-
- Skriðu klaustri	730	-
- Eyjafjarðar jörðum	360	-
- Reykjadals jörðum og hálfri Flatey . .	250	-
- Norður sýslu jörðum	140	-
- Suðurmúla sýslu jörðum	60	-
- Bjarnaness umboði	55	-
samtals . . .	11570	rd.»

Við II. 8. «Í þessari tekjugrein er talið:

1. eptirgjald af eyjunni Lundey	74	rd.
2. — af silfurbergsnámunum í Helgustaða fjalli	20	-
samtals . . .	94	rd.

Um leið og skýrskotað er til athugasemdanna við frumvarpið til fjárhagslaganna fyrir árið 18$^{66}/_{67}$, skal þarhjá geta þessa: Í Helgustaða fjalli í landareign jarðarinnar Helgustaða í Suður-Múla sýslu eru silfurbergsnámur, og er $^{1}/_{4}$ hluti þeirra konúngs eign. þessi hluti hefir híngað til verið leigður kaupmanni Tulinius á Eskjufirði um 5 ár, frá 1. janúar 1863, móti 100 rd. eptirgjaldi á ári; en nú hefir Tulinius sent dómsmálastjórninni beiðni um, að sèr yrði leigðar þessar námur aptur um 5 ár, frá 1. janúar 1868, móti

20 rd. eptirgjaldi á ári. Samkvæmt skýrslum þeim, sem gefnar hafa verið um þetta efni, geta menn ekki vonazt eptir að nokkur vili leigja námur þessar móti hærra afgjaldi, og stjórnarráðið hefir því gengið að þessum kjörum og leigt honum námurnar móti 20 rd. eptirgjaldi á ári, en þó ekki um lengri tíma en 2 ár frá 1. janúar 1868.»

Við II. 9. «Samkvæmt konúngsúrskurði 28. júní 1867 hefir verið haft skipti á jörðunni Bessastöðum fyrir jörðina Belgsholt með Belgsholtskoti í Borgarfjarðar sýslu. Jörðin Bessastaðir hefir um nokkur ár verið byggð með 60 rd. afgjaldi á ári, og þó með þeim skilmálum, að ábúandi skyldi kauplaust fá tjöru þá, sem með þyrfti til þaksins á íbúðarhúsinu þar; en afgjaldið af Belgsholti með kotinu eru hèrumbil 80 rd. á ári. Hèr eru því taldir þessir 80 rd. og nokkrar aðrar smátekjur, en um þær skal skýrskotað til athugasemdanna við frumvarpið til fjárhagslaganna fyrir fjárhagsárið $18^{66}/_{67}$.»

Við II. 10. «Í þessum óvissu tekjum er innibundið erfíngjalaust fè, undirgjafir undir sendifè, tekjur af ströndudu gózi o. s. fr.; en tekjur þessar eru hèr taldar eins og þær hafa verið að meðaltali um þau hin síðustu 5 fjárhagsár: $18^{62}/_{63}$—$18^{66}/_{67}$».

Við III. 1 og 2. «Í söluskilmálunum fyrir konúngsjörðum þeim, sem öðru hverju hafa verið seldar á Íslandi samkvæmt leyfi konúngs, sem til þess hefir verið fengið í hvert skipti, hefir meðal annars verið ákveðið, að þegar í stað skyldi greiða ⅓ hluta kaupverðsins, en að hinir ⅔ hlutar þess mættu standa inni hjá kaupanda móti veði, með fyrsta forgángsrètti í jörðunum, og skyldi þarhjá gjalda á ári 4 af hundraði í leigur af hinu ógoldna andvirði. Í veðskuldabrèfunum fyrir tèðum jörðum er því ekki tiltekin nein viss borgun á ári uppí skuldina, en þegar skuldari hefir beiðzt þess, hefir honum jafnan verið leyft að borga uppí skuldina, móti kvittun á skuldabrèfið. Eptir skýrslu, sem samin er við lok fjárhagsársins $18^{65}/_{66}$, stóðu þá í eptir ógoldnir 4729 rd. af andvirði seldra konúngsjarða, og leigur af þessari upphæð, og eptir meðaltali um hin síðustu 5 ár hèrumbil 80 rd. borgun uppí það, sem eptir stendur, er það sem hèr er talið með 270 rd.»

Við IV. 1. „Eptir skýrslum þeim, sem stjórnarráðið hefir undir höndum, stóð eptir óendurgoldið við lok fjárhagsársins $18^{66}/_{67}$ af alþíngiskostnaðinum 18499 rd. 85 sk. Verði nú á fjárhagsárinu $18^{67}/_{68}$ borgaðir þeir 11570 rd., sem taldir eru undir tekjugrein IV. 1 í fjárhagslögunum fyrir nýnefnt ár, þá ættu við lok þess fjárhagsárs að standa eptir óendurgoldnir hèrumbil 6930 rd. Eptirstöðvar þessar er þá það, sem menn geta vonazt eptir að endurgoldið verði á fjárhagsárinu $18^{68}/_{69}$ samkvæmt opnu brèfi 18. júlí 1848, og er þetta því hèr talið með 6930 rd.»

Við IV. 2. „Í þessari tekjugrein eru talin þau gjöld, sem nú skal segja, nefnilega:

1.	uppí lán til aðgjörðar á stiptamtmannshúsinu í Reykjavík :	269 rd.	15 sk.
2.	— lán til að byggja kirkju á Eyri	108 -	» -
3.	— skyndilán vegna fjárkláðans á Íslandi . .	500 -	» -
4.	— skuld fyrrum sýslumanns Baumanns . .	95 -	» -
	samtals . . .	972 rd.	15 sk.

Að öðru leyti skal þess getið:

1. Hvað lánið til aðgjörðar á stiptamtmannshúsinu í Reykjavík snertir, þá skal skýrskotað til athugasemdanna við fjárhagslagafrumvarpið fyrir $18^{55}/_{56}$, smbr. fjárhagslögin fyrir árið $18^{66}/_{67}$.

2. Um lánið til að byggja kirkju á Eyri í Ísafjarðar sýslu í Vestur-umdæmi Íslands, skal hèr skýrskota til athugasemdanna við fjárhagslagafrumvarpið fyrir árið $18^{66}/_{67}$.

3. Samkvæmt fjárhagslögunum fyrir fjárhagsárið $18^{67}/_{68}$ ber að skoða þá 500 rd., sem hèr eru taldir, eins og borgun fyrir þriðja árið uppí hið leigulausa lán, að upphæð 6000 rd., sem í lögum 30. desember 1858, um viðbót við fjárhagslögin fyrir árið $18^{58}/_{59}$, var veitt Suður-umdæminu í tilefni af fjárkláðanum á Íslandi; smbr. að öðru leyti athugasemdirnar við fjárhagslagafrumvarpið fyrir fjárhagsárið $18^{67}/_{68}$.

4. «Hvað skuld fyrrum sýslumanns Baumanns snertir, þá skal um það skýrskota til athugasemdanna við fjárhagslagafrumvarpið fyrir árið $18^{66}/_{67}$."

Við útgjöld Íslands voru í fjárhagslaga frumvarpinu gjörðar þessa athugasemdir, sem nú skal segja:

Við A. I. 1. „Stiptamtmaðurinn á Íslandi hefir embættisbústað og jörð til frjálsrar brúkunar afgjaldslaust."

Við A. I. 3. „Amtmaðurinn í Norður- og Austur-umdæminu hefir einnig embættisbústað og jörð til frjálsrar brúkunar afgjaldslaust."

Við A. I. 4. „Landfógetinn á Íslandi hefir jörð til frjálsrar brúkunar afgjaldslaust".

Við A. I. 19. „Samkvæmt frumvarpi því til laga um laun ymsra embættismanna á Íslandi, sem lagt var fyrir hið 14. ríkisþíng Dana, ætti læknirinn í Húnavatns og Skagafjarðar sýslum, sem er skipaður í þetta embætti 31. marz 1856, að fá í laun frá 1. apríl 1868 á ári 1000 rd., í stað þess að hann nú ekki fær nema 900 rd. á ári. Það má nú af umræðunum á ríkisþínginu um nýnefnt lagafrumvarp gjöra ráð fyrir, að það hafi verið meiníng þíngsins, að embættismönnum þeim, sem eptir frumvarpinu áttu rètt á að fá launaviðbót eptir embættisaldri á komandi fjárhagsárum, ekki yrði neitað um þessa launaviðbót, þrátt fyrir breytíngu þá, er gjörð var á frumvarpinu af þínginu og sem konúngur staðfesti 19. janúar 1863, og hefir þessari reglu einnig verið fylgt í fjárhagslögunum fyrir árin 18⁶⁴/₆₅, 18⁶⁵/₆₆, 18⁶⁶/₆₇ og 18⁶⁷/₆₈ um aðra embættismenn, sem líkt hefir staðið á fyrir. Samkvæmt því, sem nú hefir verið sagt, eru því laun þessa embættismanns hèr talin 1000 rd."

Við A. I. 20. „Lækni þeim, sem híngað til hefir gegnt læknisembættinu í Eyjafjarðar og Þíngeyjar sýslum, var 30. marz 1867 veitt hèraðslæknisembættið í Örsteð á Jótlandi, og hinu fyrstnefnda embættinu var því slegið upp sem lausu með launum þeim, sem áður voru lögð hverjum þeirra þriggja yngstu af hèraðslæknunum á Íslandi, nefnilega 500 rd., og var þess um leið getið, að dómsmálastjórnin hefði í hyggju í fjárhagslögunum fyrir í hönd faranda fjárhagsár að útvega manni þeim, sem kynni að verða skipaður í þetta embætti, þá sömu launaviðbót, sem í lögum 19. janúar 1863 var veitt embættismönnum þeim á Íslandi, sem um

þær mundir voru í embættum eða settir yrði í embætti þau, sem þá væru laus; en samkvæmt frumvarpi því til nefndra laga, sem lagt var fyrir ríkisþíngið, var launaviðbót þessi talin þannig, að laun lækna skyldi í upphafi vera 600 rd. á ári, og skyldi þau hækka með 100 rd. fyrir hver 3 ár, sem þeir væri í embætti, unz 1000 rd. væru komnir. Samkvæmt þessu eru laun þessa embættis hèr talin með 600 rd., og skal þess þarhjá hèr getið, að launahækkun sú, sem hèr er stúngið uppá, er nauðsynleg til þess að geta gjört sèr nokkrar vonir um að þetta embætti, sem enginn ennþá hefir sókt um, verði skipað. Ennfremur má geta þess, að í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{65}/_{66}$ var gjörð lík ákvörðun um læknisembættið í syðri hluta vestur-umdæmisins, og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{66}/_{67}$ um læknisembættið á Vestmannaeyjum."

Við A. I. 15—21. „Hèraðslæknum öllum á Íslandi, að fráskildum lækninum í Húnavatns og Skagafjarðar sýslum, er annaðhvort lagt jarðnæði, eða þá í þess stað peníngaupphæð sú, sem hèr er talin."

Að öðru leyti en því, sem hèr að framan segir, eru laun embættismanna þeirra, sem taldir eru í frumvarpinu undir A. I., talin eins og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{67}/_{68}$.

Við A. II. Samkvæmt lögum 19. febrúar 1861 er launaviðbót sú, sem hèr ræðir um, reiknuð eptir meðalverði verðlagsskránna á þeim fjórum korntegundum saman lögðum, nefnilega hveiti, rúgi, byggi og höfrum, samt eptir reglum þeim, sem settar eru fyrir þessu í nefndu lagaboði. Í frumvarpinu til fjárhagslaganna fyrir árið $18^{68}/_{69}$ er viðbót þessi talin eptir meðaltölu af verðlaginu fyrir 10 síðustu ár á þessa leið:

stiptamtmaðurinn[1]	200 rd.	» sk.
amtmaðurinn í Vesturamtinu	228 -	» -
amtmaðurinn í Norður- og Austuramtinu . . .	228 -	» -
landfógetinn á Íslandi og bæjarfógeti í Reykjavík .	208 -	» -
justitiarius í landsyfirrèttinum	228 -	» -
yfir um . . .	1092 rd.	» sk.

[1]) Samkvæmt því sem segir í 1. gr. laga 19. febrúar 1861, er launaviðbót eptir kornverði handa stiptamtmanni einúngis taldir 200 rd.

handan að	1092 rd.	» sk.
fyrsti assessor í yfirrèttinum	222 -	» -
annar assessor í yfirrèttinum	204 -	» -
fyrsti lögregluþjónn í Reykjavík[1]	31 -	48 -
annar lögregluþjónn í Reykjavík	30 -	» -
landlæknirinn á Íslandi	212 -	» -
læknir í eystra umdæmi Suðuramtsins	176 -	» -
læknir á Vestmannaeyjum	124 -	» -
læknir í syðra umdæmi Vesturamtsins	122 -	» -
læknir í nyrðra umdæmi Vesturamtsins	136 -	» -
læknir í Húnavatns og Skagafjarðar s.	176 -	» -
læknir í Eyjafjarðar og þíngeyjar s.	120 -	» -
læknir í Austuramtinu	120 -	» -
fyrsta ljósmóðir í Reykjavík	8 -	» -
önnur ljósmóðir í Reykjavík	8 -	» -
samtals	2781 rd.	48 sk.

Við A. III. 1—5. „Útgjöld þessi eru talin eins og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{67}/_{68}$; en skrifstofugjöldin eru ákveðin í lögum 21. janúar 1857 og 19. janúar 1863."

Við A. IV. 1. „Um styrk þann, sem hèr er talinn í notum spítalans sem fyrrum var á Gufunesi, skal skýrskotað til athugasemdanna við fjárhagsfrumvarpið fyrir árið $18^{66}/_{67}$.

Við A. IV. 2. „Útgjöldin til póstgángna á Íslandi eru hèr talin með sömu upphæð og veitt hefir verið í fjárhagslögunum fyrir fjögur hin síðustu ár."

Við A. IV. 3 og 4. „Hvað útgjöld þau snertir, sem hèr eru talin, nefnilega 300 rd. til kálgarðaræktar og 400 rd. til útbýtíngar á læknismeðölum handa fátækum, þá skal um hvorttveggja þetta skýrskotað til athugasemdanna við fjárhagslagafrumvarpið fyrir árið $18^{66}/_{67}$ (smbr. athugasemdir við fjárhagslagafrumvarpð fyrir árið $18^{63}/_{64}$).

[1]) Þessu embætti eru þarhjá lagðir 50 rd. úr dómsmálasjóði Íslands. Launaviðbótin eptir kornverði er því alls 42 rd., en af þeim ber að greiða $^3/_4$ hluti, eða 31 rd. 48 sk. úr ríkissjóði, og eru þeir hèr taldir.

Við A. IV. 5. „Í fjárhagslögunum fyrir undanfarin ár hefir deild hins íslenzka bókmentafèlags í Kaupmannahöfn verið veittur 400 rd. styrkur á ári uppí prentunarkostnað fyrir Skýrslur um landshagi á Íslandi. Þar fèlagið heldur þessum störfum áfram, hefir það þótt rèttast, að hèr sè stúngið uppá líkum styrk og gjört hefir verið undanfarin ár."

Við A. IV. 6. Útgjöld þessi voru ekki talin í frumvarpinu til fjárhagslaganna, sem lagt var fyrir ríkisþíngið, heldur gjörði dómsmálastjórnarherrann um þau breytíngaratkvæði, og mælti fyrir því á þessa leið í brèfi til fjárhagslaganefndarinnar:

„Í fjárhagslögunum fyrir fjárhagsárið 18⁶⁷/₆₈ var upphæð sú, 933 rd. 32 sk. á ári, sem í fjárhagslögunum fyrir fleiri undanfarin ár hafði verið veitt sem styrkur til að semja og prenta lagasafn handa Íslandi, sett niður í 500 rd. Annar útgefandanna, etazráð og stjónardeildarforstjóri Oddgeir Stephensen, afsalaði sèr þá framvegis útgáfu bókarinnar; en þar hinn þeirra, skjalavörður Jón Sigurðsson, þá var fjærverandi, og menn þannig ekki höfðu neina vissu fyrir að verkinu yrði haldið áfram, þá var sleppt að stínga uppá nokkurri peníngaupphæð til þessa fyrirtækis í frumvarpinu til fjárhagslaganna fyrir fjárhagsárið 18⁶⁸/₆₉. Dómsmálastjórnin hefir nú seinnameir fengið hjálagða beiðni frá áðurnefndum skjalaverði Jóni Sigurðssyni, og fer hann í henni fram á að leitazt verði við að útvega veittan að minnsta kosti sama styrk og áður, til þess að framhalda og ljúka við lagasafnið handa Íslandi samkvæmt þeirri tilætlan, sem híngað til hefir verið höfð á þessu, eða þá í annan stað, ef þetta ekki þætti ráðlegt, þá þó að koma því til leiðar, að mögulegt yrði að halda safninu áfram, en þótt nokkuð seinlegar, eptir sömu reglum og til þessa.

Af ofannefndri beiðni lætur það sig í ljósi, að lagasafnið handa Íslandi, með 14da. bindinu, sem nú er undir prentun, er komið að árinu 1851, og ef nú hinn sami styrkur og áður væri veittur til þess að semja og prenta það, þannig að eitt bindi, sem að meðaltali nær yfir 4 ár, gæti komið út á ári hverju, þá mundi menn árið 1871 verða komnir að árinu 1867 með 18. bindinu.

Þar nú verk þetta er hið einasta algjörða safn af öllum laga-

boðum og lagareglum, er snerta Ísland, og þareð það þannig er mjög svo áríðandi, ekki einúngis fyrir alla embættismenn á Íslandi, heldur einnig fyrir hvern þann mann, sem vill afla sèr djúpsettrar og ljósrar þekkíngar á hinni íslenzku löggjöf, þá má að líkindum álíta það mjög svo æskilegt, að því gæti orðið haldið áfram, eptir sömu tilhögun og híngaðtil, til þess tímabils, sem að öllum vonum ekki er svo lángt að bíða, að komin væri í kríng sú breytíng á stjórnarskipun og fjárhag Íslands, sem nú um lángan tíma hefir verið í undirbúníngi; en einkum mundi það án efa vera mjög óheppilegt, ef menn mætti hætta við safn þetta áður það hefði náð því tímabili, sem hentugt væri að ljúka við það, það er að skilja til ársloka 1854, þegar hið íslenzka bókmentafèlag byrjaði að gefa út ‚Tíðindi um stjórnarmálefni Íslands'.

Dómsmálastjórnin getur því ekki álitið annað rèttara, en að tilefni sè til að beiðast þess af ríkisþínginu, að fyrir fjárhagsárið $18^{68}/_{69}$ verði veitt hin sama upphæð og áður hefir verið veitt, nefnilega 933 rd. 32 sk., til þess að haldið verði áfram áminnztu lagasafni eptir sömu tilætlan og híngaðtil, og eg skal því leyfa mèr að skora á hina heiðruðu fjárhagslaganefnd að gjöra þarað lútandi breytíngaratkvæði við frumvarpið til fjárhagslaganna fyrir árið $18^{68}/_{69}$".

Við B. I. 10. „Samkvæmt frumvarpinu til laga 19. janúar 1863 ætti þriði kennari við latínuskólann í Reykjavík, sem skipaður er í það embætti 25. ágúst 1853, að fá í laun á ári 1000 rd. frá 1. september 1868, þar sem hann nú einúngis hefir 900 rd. — Laun þessa embættismanns eru því, samkvæmt því sem sagt er að framan við A. I. 19, hèr talin með 958 rd. 32 sk."

Við B. I. 11. „Fjórði kennari við latínuskólann í Reykjavík er að vísu fyrst skipaður í það embætti 21. desember 1862, en í fjárhagslögunum fyrir árin $18^{64}/_{65}$ og $18^{65}/_{66}$ er fallizt á þá frumreglu, að telja skuli embættisaldur hans frá þeim tíma, þá hann um stundar sakir var settur sem kennari við skólann, eða frá 1. apríl 1859. Samkvæmt þessu, og eptir grundvallarreglunum í optnefndu lagafrumvarpi, eru laun hans hèr því talin 800 rd."

Að öðru leyti en því, sem nú hefir sagt verið í tveim næst

undanförnum greinum, eru laun embættismanna þeirra, sem taldir eru í frumvarpinu undir B. I., talin eins og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{67}/_{68}$.

Við B. II. Um þetta atriði má skýrskota til þess, sem sagt er hèr að framan í athugasemd við A. II; en launaviðbót sú eptir kornverði, sem hèr ræðir um, er í frumvarpinu til fjárhagslaganna fyrir árið $18^{68}/_{69}$ talin á þessa leið:

biskupinn yfir Íslandi	228 rd.	» sk.
forstöðumaður prestaskólans	220 -	» -
fyrsti kennari við prestaskólann . . .	148 -	» -
annar kennari við sama	176 -	» -
rektor við hinn lærða skóla	228 -	» -
yfirkennari við sama.	190 -	» -
fyrsti kennari við sama.	176 -	» -
annar kennari við sama	176 -	» -
þriði kennari við sama[1]	170 -	16 -
fjórði kennari við sama	148 -	» -
samtals . . .	1860 rd.	16 sk.

Við B. III. 1 og 2. „Útgjöld þessi eru hèr talin með sömu upphæð og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{67}/_{68}$. Eins og á var minnzt í athugasemdunum við fjárhagslagafrumvarpið fyrir nýnefnt ár, hefir skólastjórnin á Íslandi, eptir valdi því sem kirkju- og kennslustjórnin hefir heimilað henni til þessa, nú um stundar sakir sett umsjónarmann við latínuskólann í Reykjavík með 500 rd. launum á ári, það er að skilja: þeim 300 rd. sem hèr eru taldir undir 1. staflið af aðstoðarfènu, og svo þeim 200 rd., sem á ári hverju hafa verið veittir til þess að semja reiknínga prestaskólans og latínuskólans og fyrir skriptir við skólann, en hann skyldi þá einnig takast á hendur störf þessi. Þeir 800 rd. þar á móti, sem hèr eru taldir undir 2. stafl̄ið, eru ætlaðir til borgunar fyrir saung-

[1]) Launaviðbótin eptir kornverði er talin þannig:

af 900 rd, 162 rd. á ári, í 5 mánuði =	67 rd.	48 sk.
- 1000 rd., 176 rd. á ári, í 7 mánuði =	102 -	64 -
samtals . . .	170 rd.	16 sk.

kennslu og íþróttakennslu í latínuskólanum, fyrir að leika á organ í Reykjavíkur dómkirkju, og til launa handa dyraverði skólans."

Við B. IV. „Launaviðbót sú eptir kornverði, sem hèr ræðir um og einúngis snertir þá 800 rd., sem ætlaðir eru sem aðstoðarfè, er talin eptir reglum þeim, sem um það efni eru settar í 25. og 27. gr. laga 19. febrúar 1861."

Við B. V. 1—5. „Útgjöld þessi eru talin eins og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{67}/_{68}$, og skal um þau skýrskotað til athugasemdanna við fjárhagslagafrumvarpið fyrir árið $18^{66}/_{67}$."

Við B. VI. 1—15. „Í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{67}/_{68}$ voru til útgjalda þessara veittir alls 8100 rd.

Þar sem nú þannig hèr eru taldir 4 rd. meir en veitt var í fjárhagslögunum fyrir næst undanfarið ár, þá skal þess getið, að þar ekki verður sèð, hvorki af umræðunum á ríkisþínginu um fjárhagslagafrumvarpið fyrir árið $18^{67}/_{68}$, nè heldur af álitsskjali fjárhagslaganefndarinnar, að það hafi verið meiníng þíngsins að færa þá 8624 rd., sem í fjárhagslagafrumvarpinu voru taldir til þessara útgjalda, frekar niður en í 8104 rd., þá er þessi síðast nefnda upphæð talin hèr, þar hún er hin sama, og veitt hefir verið í fjárhagslögunum fyrir undanfarin ár, að við bættum þeim 50 rd., sem í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{67}/_{68}$ voru veittir sem viðbót í leigu af kennsluhúsi prestaskólans."

Við C. „Útgjöld þessi eru hèr talin einsog í fjárhagslögunum fyrir undanfarin ár; þetta er ætlað til smáútgjalda ymsra, þeirra er fyrir koma á ári hverju og ekki verður ætlazt á um fyrirfram; sömuleiðis er það ætlað til ýmislegs óviss kostnaðar, einkum til byggíngakostnaðar, til ferðakostnaðar handa embættismönnum út til Íslands, til að styrkja með bókmentafyrirtæki, o. s. frv."

Samkvæmt ágripi því úr fjárhagslögunum fyrir árið $18^{68}/_{69}$, sem prentað er hèr að framan, eru tekjur af Íslandi á þessu fjárhagsári alls taldar 44675 rd. 21 sk., eða 3670 rd. minna en það var talið árið næst á undan, og ber það einkum til þess, að þar sem

vel flestar tekjugreinir á því hèr umrædda ári að vísu eru taldar dálítið hærri en næst undanfarið ár, þá eru aptur á móti gjöld uppí alþíngiskostnað talin þeim mun minni (smbr. IV. bls. 242); aptur á hinn bóginn eru útgjöld þau, sem talin eru að beinlínis eða eingaungu snerti Ísland, árið $18^{68}/_{69}$ talin alls 63929 rd. 8 sk., eða 15753 rd. 48 sk. minna en talið var næst undanfarið ár, og á þetta rót sína í því, að árið $18^{68}/_{69}$ eru ekki taldar nokkrar útgjaldagreinir, sem taldar voru árið næst á undan, t. a. m. alþíngiskostnaður (12000 rd.), til aðalaðgjörðar á Reykjavíkur dómkirkju (2000 rd.), lán til Möðruvalla klausturs kirkju (1800 rd.), til að stækka kirkjugarðinn í Reykjavík (500 rd.), o. s. frv. (smbr. að öðru leyti IV., bls. 242—247). Það sem í fjárhagslögunum þannig er talið að lagt sè til Íslands úr ríkissjóðnum fjárhagsárið $18^{68}/_{69}$ verður þá eptir þessu 19253 rd. 83 sk. að upphæð, og er þetta minna en það hefir verið talið eptir fjárhagslögunum fyrir þrjú næst undanfarin ár, nefnilega 12083 rd. 48 sk. minna en árið $18^{67}/_{68}$, 10799 rd. minna en árið $18^{66}/_{67}$ og 18124 rd. 48 sk. minna en árið $18^{65}/_{66}$ (smbr. III. bls. 720 og 871, og IV. bls. 269).

Þess ber ennfremur að gæta, að það, sem eptir því sem nú hefir verið sagt, er talið að lagt verði úr ríkissjóði til Íslands um fjárhagsárið $18^{68}/_{69}$, verður í raun rèttri nokkuð á aðra leið en hèr er sagt, nefnilega nokkuð meira, og ber það til þessa, að launaviðbót sú eptir kornverði til embættismanna á Íslandi samkvæmt lögum 19. febrúar 1861, sem í fjárhagslögunum er talin í útgjaldadálkunum A. II, B. II og B. IV, verður töluvert meiri en hún þar er talin, og stendur svo á þessu, að þegar frumvarpið til fjárhagslaganna var lagt fyrir ríkisþíngið, var ennþá ekki búið að setja verðlagsskrárnar í Danmörku, og var því í frumvarpinu, eins og áður er sagt, ætlazt til upphæðarinnar á þessu eptir meðaltölu um seinustu 10 ár; og þó búið væri að setja verðlagsskrárnar áður en fjárhagslögin voru alrædd á þínginu, þá var samt engin breytíng gjörð á þessu. En eptir verðlagsskránum fyrir árið 1868 varð verðlagið á hverri tunnu saman lagðri af þeim fjórum korntegundum, sem í þessu efni koma til álits, meir en 6 rd., og launaviðbót sú, sem embættismenn á Íslandi eptir reglunum í áðurnefndum

lögum fá úr ríkissjóði um fjárhagsárið 18⁶⁸/₆₉, verður því þessi sem hèr skal segja:

stiptamtmaðurinn á Íslandi[1]	200 rd.	»	sk.
amtmaðurinn í vestur-umdæminu	324 -	»	-
amtmaðurinn í norður- og austur umd.	324 -	»	-
landfógetinn á Íslandi	294 -	»	-
justitiarius í landsyfirrèttinum	324 -	»	-
fyrsti assessor í yfirrèttinum	314 -	»	-
annar assessor í yfirrèttinum	290 -	»	-
bæjarfógetinn í Reykjavík[2]	» -	»	-
fyrsti lögregluþjónn í Reykjavík[3]	45 -	»	-
annar lögregluþjónn í Reykjavík	44 -	»	-
landlæknirinn á Íslandi	302 -	»	-
læknir í eystra umdæmi suðuramtsins	250 -	»	-
læknir á Vestmannaeyjum	176 -	»	-
læknir í syðra umdæmi vesturamtsins	174 -	»	-
læknir í nyrðra umdæmi vesturamtsins	196 -	»	-
læknir í Húnavatns og Skagafjarðar s.	250 -	»	-
læknir í Eyjafjarðar og Þíngeyjar s.	170 -	»	-
læknir í austuramtinu	170 -	»	-
fyrsta ljósmóðir í Reykjavík	14 -	»	-
önnur ljósmóðir í Reykjavík	14 -	»	-
biskupinn yfir Íslandi	324 -	»	-
forstöðumaður prestaskólans	312 -	»	-
fyrsti kennari við sama	210 -	»	-
annar kennari við sama	250 -	»	-
rektor við hinn lærða skóla	324 -	»	-
samtals	5295 rd.	»	sk.

[1]) Samkvæmt því sem segir í 1. gr. laga 19. febrúar 1861, er launaviðbót eptir kornverði handa stiptamtmanni einúngis talin 200 rd.

[2]) Launaviðbót þessa embættis, sem er sameinað landfógeta embættinu, er talin undir viðbót landfógetans.

[3]) þessu embætti eru þarhjá lagðir 50 rd. úr dómsmálasjóði landsins. Launaviðbótin er því alls 60 rd., en af þeim ber að greiða ³/₄ hluti, eða 45 rd., úr ríkissjóði, og ¹/₄ hluta, eða 15 rd., úr dómsmálasjóði.

handan að . . .	5295 rd. » sk.
yfirkennari við skólann	270 - » -
fyrsti kennari við sama	250 - » -
annar kennari við sama	250 - » -
þriði kennari við sama[1]	241 - 64 -
fjórði kennari við sama	210 - » -
aðstoðarfè	160 - » -
samtals . . .	6676 rd. 64 sk.

Launaviðbótin eptir kornverði til embættismanna á Íslandi um fjárhagsárið 18⁶⁸/₆₉ verður þá eptir þessu alls 6676 rd. 64 sk., í stað þess að hún í fjárhagslögunum í útgjaldadálkunum A. II., B. II. og B. IV. er talin einúngis 4753 rd. 64 sk., og verður þetta þá 1923 meira en þar er talið. Útgjöld öll til Íslands verða því á þessu ári 65852 rd. 8 sk., og sè þar frá dregnar tekjur landsins á sama ári, eða 44675 rd. 21 sk., þá verður það, sem talið er leggja verði til Íslands úr ríkissjóði á fjárhagsárinu 18⁶⁸/₆₉, í raun rèttri alls 21176 rd. 83 sk.

Að endíngu viljum vèr hèr ítreka það, sem optar hefir verið sagt, að varlegt er að draga nokkrar ályktanir af þessu, sem byggja megi á með vissu, því tillagið til Íslands verður í raun rèttri töluvert meira á ári hverju, en hèr og að undanförnu hefir verið talið. Þess ber nefnilega að gæta, að í ágripum þessum af fjárhagslögunum, sem nú um mörg ár hafa verið prentuð í ritum þessum, hefir ávallt verið sleppt að telja það, sem í fjárhagslögunum ekki er beinlínis fært til sem útgjöld fyrir Ísland, þó sum þeirra að öllu og sum að nokkru leyti geti sagzt snerta landið. Meðal þeirra útgjalda, sem að öllu snerta Ísland, má þannig og ber með öllum rètti að telja eptirlaun þau, sem íslenzkir embættismenn og ekkjur þeirra hafa úr ríkissjóði, og mun mega telja þau hèrumbil 8000 rd. að meðaltali á ári. Aptur á hinn bóginn má, meðal útgjalda, sem

[1]) Launaviðbótin eptir kornverði er talin þannig:

af 900 rd., 230 rd. á ári, í 5 mánuði =	95 rd. 80 sk.
- 1000 rd., 250 rd. á ári, í 7 mánuði =	145 - 80 -
samtals . . .	241 rd. 64 sk.

að nokkru leyti snerta Ísland, telja penínga þá, sem í fjárhagslögunum um fleiri undanfarin ár hafa verið veittir til póstferða milli Kaupmannahafnar, Íslands og Færeyja með gufuskipi, en til þessa er í fjárhagslögunum fyrir árið 18$^{68}/_{69}$ taldir 19716 rd., og væri af þeirri upphæð ætlazt til að Ísland ætti að bera $^{1}/_{3}$ hluta, þá yrði það hèrumbil 6500 rd. Við þetta hvorutveggja hækkaði tillagið ekki svo lítið, en þar þess að öllum vonum ekki verður lengi að bíða, að fyrirkomulaginu á fjárhag Íslands verði öðruvísi hagað en híngað til hefir átt sèr stað, þá skal hèr ekki fara fleirum orðum um þessi atriði.

UM VERÐLAGSSKRÁR Á ÍSLANDI

árin 1856 til 1866.

Áður í ritum þessum (I. bls. 234—283) hefir verið skýrt frá verðlagsskránum á Íslandi um þau 38 ár frá miðjum maí mánuði 1818 til sama tíma 1856. Þessu til framhalds skal hèr skýra frá þessu hinu sama um þau 10 ár, sem síðan eru liðin, eða frá miðjum maí mánuði 1856 til sama tíma 1866. Í þessu skyni höfum vèr samið þessar skýrslur:

A. yfir verðlag á landaurum og meðalverði á hverri alin á landsvísu á Íslandi í hverju umdæmi eptir verðlagsskránum, fyrir þau 5 ár frá miðjum maí mánuði 1856 til sama tíma 1861;

B. yfir hið sama fyrir 5 ár, frá miðjum maí mánuði 1861 til sama tíma 1866;

C. yfir verðlag á landaurum og meðalverði á hverri alin á landsvísu eptir meðaltali fyrir allt Ísland, á þeim 5 árum frá miðjum maí mánuði 1856 til sama tíma 1861;

D. yfir hið sama fyrir 5 ár, frá miðjum maí mánuði 1861 til sama tíma 1866.

Þess ber að geta, að þar tvær verðlagsskrár á hverju ári eru settar fyrir Suður-umdæmið og þrjár fyrir Norður- og Austurumdæmið, þá er þetta í skýrslunum A. og B. aðgreint þannig, að fyrir Suður-umdæmið er *a* sett við verðlagsskrána fyrir báðar Skaptafells sýslur, en *b* fyrir hinn hluta umdæmisins; en fyrir

Norður- og Austur-umdæmið er *a* sett við skrána fyrir Húnavatns og Skagafjarðar sýslur, *b* fyrir Eyjafjarðar og þíngeyjar sýslur, og *c* fyrir báðar Múla sýslurnar.

Enn fremur skal geta þess, að þegar vörutegundir þær, sem í verðlagsskránum eru taldar, eru metnar á landsvísu til hundraða og álna, þá er talið, að á við hundrað sè: 1 kýr snemmbær, 6 ær loðnar og lembdar, 6 sauðir 3 vetra og eldri, 8 sauðir tvævetrir, 12 sauðir veturgamlir, 8 ær geldar, 10 ær mylkar, 1 áburðarhestur 5 til 12 vetra, 1⅓ hryssa á sama aldri, eða hver 90 álnir, 120 pund af ullu, smjöri eða tólg, 30 pund hespugarns, 60 pör eingirnis sokka, 30 pör tvíbands sokka, 180 pör sjóvetlínga, 20 eingirnis peisur, 120 álnir vaðmáls og einskeptu, 6 vættir af sèrhverri fisktegund, sem í skránni er talin, 120 pottar af sèrhverri lýsistegund, sem þar er talin, 4 fjórðúngar af nautsskinni, 6 fjórðúngar af kýr-, hross- og selskinni, 8 fjórðúngar af sauðskinni, 12 fjórðúngar af ærskinni, 240 lambskinn, 6 pund af hreinsuðum æðardún, 40 pund af óhreinsuðum æðardún, 120 pund af fuglafiðri, 480 pund af fjallagrösum, 24 dagsverk og 24 lambsfóður. Í verðlagsskránum er nú að vísu talin verðhæðin á hverju hundraði og hverri alin í sèrhverri vörutegund, en þessu höfum vèr sleppt í skýrslum vorum, þar hægt er að finna þetta hvorutveggja eptir því sem hèr að ofan er sagt.

Vèr látum nú skýrslurnar fylgja, og skulum síðan gjöra nokkrar athugasemdir við helztu atriðin í þeim.

A. Skýrsla yfir verðlag á landaurum og meðalverði á hverri skránum, fyrir þau 5 ár frá miðjum maí

Suður-

		1856-57.	1857-58.	1858-59.	1859-60.	1860-61.
Fríður peningur.		rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Kýr, 3 til 8 vetra . .	hver	22. 85	23. 73	26. »	25. 89	27. 11
Ær, 2 til 6 vetra . .	—	3. 15	3. 48	3. 74	3. 82	4. »
Sauður, 3 til 5 vetra .	—	3. 77	4. 43	4. 45	4. 45	4. 88
Sauður, tvævetur . . .	—	3. 3	3. 37	3. 57	3. 41	3. 65
Sauður, veturgamall .	—	2. 5	2. 32	2. 50	2. 50	2. 45
Ær, geld	—	2. 88	3. 23	3. 26	3. 33	3. 53
Ær, mylk	—	2. 2	2. 23	2. 39	2. 45	2. 84
Áburðarhestur, 5 til 12 vetra	—	14. 37	15. 68	16. 56	16. 1	16. 6
Hryssa, jafngömul . .	—	10. 49	11. 57	12. 7	12. 11	11. 69
Ull, smjör og tólg.						
Hvít ull	pund	» 23½	» 27	» 37	» 23	» 28¼
Mislit ull	—	» 20	» 23	» 28½	» 19¼	» 23
Smjör	—	» 20	» 20	» 21½	» 20½	» 22
Tólg	—	» 18	» 19	» 22½	» 17½	» 20½
Tóvara af ullu.						
Hespugarn	pund	» »	» »	» »	» »	» »
Eingirnis sokkar . . .	par	» 16	» 16	» »	» »	» »
Tvíbands sokkar . . .	—	» 24	» 26	» »	» »	» 16
Sjóvetlíngar	—	» 6¼	» 6	» 8	» 6	» 6½
Eingirnis peisa	hver	» 88	» 80	» »	» »	» »
Tvíbands peisa	—	» 84	» 81	1. »	1. »	1. »
Vaðmál	alin	» 40	» 40	» 41	» 40½	» 48
Einskepta	—	» 30	» 29	» 30	» 30	» 33
Fiskur.						
Saltaður fiskur	vætt	» »	» »	» »	» »	» »
Harður fiskur	—	3. 68	4. 2	4. 53	4. 20	4. 70
Þyrsklíngur	—	» »	» »	» »	» »	» »
Hákall hertur	—	» »	» »	» »	» »	» »
Ísa	—	4. »	4. 24	4. 48	3. 82	4. 48

alin á landsvísu í hverju umdæmi á Íslandi eptir verðlagsmánuði 1856 til sama tíma 1861.

umdæmið. *a*.

	1856-57.	1857-58.	1858-59.	1859-60.	1860-61.
Lýsi.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Hvalslýsi . . . . . 8 pottar	» »	» »	» »	» »	1. 85
Hákallslýsi . . . . . —	1. 40	1. 48	1. 60	1. 64	1. 48
Selslýsi . . . . —	1. 8	1. 22	1. 45	1. 12	1. 48
Þorskalýsi . . . . . . —	1. 27	1. 39	1. 56	1. 12	1. 35
Skinnavara.					
Nautskinn . . . . . . fjórð.	3. 93	4. 9	4. 30	4. 39	4. 40
Kýrskinn . . . . . . —	2. 93	3. 19	3. 16	2. 90	3. 32
Hrossskinn . . . . . —	2. 49	2. 72	2. 77	2. 63	2. 66
Sauðskinn af tvævet. og eldri . . . . . . —	2. 1	1. 89	2. 11	2. 5	2. 29
Sauðskinn af veturg. og ám . . . . —	1. 32	1. 23	1. 49	1. 19	1. 40
Selskinn . . . . . . —	2. 62	2. 83	2. 54	2. 92	2. 66
Lambskinn . . . . . hvert	» $5\frac{1}{3}$	» $5\frac{3}{4}$	» $5\frac{2}{3}$	» $5\frac{1}{2}$	» $5\frac{1}{2}$
Ýmislegt.					
Æðardún, hreinsaður . pund	3. »	3. 12	4. 24	3. 60	4. 30
Æðardún, óhreinsaður. —	» »	» »	» »	» »	» »
Fuglafiður . . . . . fjórð.	2. 66	2. 64	2. 69	2. 91	2. 59
Fjallagrös . . . . . . —	» »	» »	» »	» 80	» 93
Dagsverk . . . . . . hvert	» 71	» 73	» 84	» $83\frac{1}{2}$	» 88
Lambsfóður . . . . . —	» 89	» 88	» 93	» 94	1. 1
Meðalverð á alin.					
í friðu	» $16\frac{1}{2}$	» $18\frac{3}{8}$	» $19\frac{1}{4}$	» $19\frac{1}{4}$	» $19\frac{3}{4}$
í ullu, smjöri og tólg . . .	» $20\frac{1}{2}$	» $22\frac{1}{4}$	» $27\frac{1}{2}$	» 20	» $23\frac{1}{2}$
í tóvöru af ullu	» $8\frac{3}{4}$	» $8\frac{1}{2}$	» 12	» 9	» $9\frac{3}{4}$
í fiski	» $18\frac{1}{2}$	» 20	» $21\frac{3}{4}$	» $19\frac{1}{4}$	» 22
í lýsi	» 15	» $16\frac{1}{2}$	» $18\frac{2}{3}$	» $15\frac{2}{3}$	» $18\frac{3}{4}$
í skinnavöru	» $12\frac{1}{2}$	» 13	» $13\frac{1}{3}$	» 13	» $13\frac{3}{5}$
Meðalverð allra meðalverða	» $15\frac{1}{4}$	» $16\frac{1}{2}$	» $18\frac{2}{3}$	» 16	» 18

Framhald

Suður-

		1856-57.	1857-58.	1858-59.	1859-60.	1860-61.
Fríður peníngur.		rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Kýr, 3 til 8 vetra . .	hver	25. 75	30. 41	35. 29	37. 14	36. 36
Ær, 2 til 6 vetra . .	—	3. 13	3. 47	3. 30	3. 53	4. 50
Sauður, 3 til 5 vetra.	—	5. 10	5. 73	5. 11	5. 38	6. 26
Sauður, tvævetra. . .	—	3. 70	4. 24	3. 75	3. 93	4. 68
Sauður, veturgamall .	—	2. 47	2. 78	2. 53	2. 75	3. 56
Ær, geld	—	3. 41	3. 81	3. 39	3. 62	4. 52
Ær, mylk.	—	2. 30	2. 57	2. 21	2. 54	3. 32
Áburðarhestur, 5 til 12 vetra.	—	15. 71	16. 14	16. 85	17. 62	18. 24
Hryssa, jafngömul . .	—	10. 21	10. 84	10. 80	11. 72	11. 80
Ull, smjör og tólg.						
Hvít ull	pund	• 24	• 29 1/4	• 36 3/4	• 24 1/2	• 30 1/4
Mislit ull	—	• 20	• 24 2/5	• 29 1/2	• 20 1/4	• 24 3/4
Smjör	—	• 23	• 24 1/5	• 25	• 25 1/4	• 28
Tólg	—	• 20	• 20 1/4	• 22	• 18 1/2	• 23
Tóvara af ullu.						
Hespugarn.	pund	• •	• •	• •	• •	• •
Eingirnis sokkar . . .	par	• 22	• 20	• 22	• 23	• 24
Tvíbands sokkar . . .	—	• 35	• 46	• 45	• 42 1/2	• 45
Sjóvetlíngar	—	• 6	• 6	• 6 1/2	• 7	• 7 1/2
Eingirnis peisa. . . .	hver	• 67	• 77	• 82	• 88	1. 2
Tvíbands peisa. . . .	—	1. 16	1. 27	1. 44	1. 53	1. 58
Vaðmál.	alin	• 40	• 43	• 45	• 48	• 50
Einskepta	—	• 30	• 33	• 34	• 36	• 38
Fiskur.						
Saltaður fiskur. . . .	vætt	3. 93	4. 61	4. 78	3. 95	4. 52
Harður fiskur	—	4. 43	5. 15	5. 45	4. 49	4. 92
Þyrsklíngur	—	3. 75	4. 24	4. 52	4. 7	4. 35
Hákall, hertur. . . .	—	3. 80	4. 19	4. 39	4. 11	4. 24
Ísa.	—	3. 81	3. 85	4. 33	3. 87	4. 14

af A.

umdæmið. *b*.

	1856-57.		1857-58.		1858-59.		1859-60.		1860-61.	
Lýsi.	rd.	sk.	rd.	sk.	rd.	sk.	rd.	sk.	rd.	sk.
Hvalslýsi . . . . . 8 pottar	1.	31	1.	24	1.	55	1.	44	1.	34
Hákallslýsi . . . . . —	1.	53	1.	65	1.	93	1.	55	1.	49
Selslýsi . . . . —	1.	50	1.	62	1.	90	1.	45	1.	47
Þorskalýsi . . . . . . —	1.	44	1.	57	1.	75	1.	33	1.	35
Skinnavara.										
Nautskinn . . . . . . fjórð.	4.	65	4.	85	5.	13	5.	48	5.	62
Kýrskinn . . . . . . —	3.	75	3.	90	4.	10	4.	48	4.	70
Hrossskinn . . . . . —	3.	1	3.	16	3.	42	3.	63	3.	76
Sauðskinn af tvævet. og eldri . . . . . . —	2.	43	2.	44	2.	55	2.	73	2.	82
Sauðskinn af veturg. og ám . . . . . . —	1.	64	1.	72	1.	78	1.	81	2.	5
Selskinn . . . . . . —	3.	21	3.	28	3.	59	3.	77	4.	12
Lambskinn . . . . . hvert	»	6	»	6	»	6	»	6	»	6 1/2
Ýmislegt.										
Æðardún, hreinsaður . pund	3.	26	3.	79	4.	30	4.	40	4.	57
Æðardún, óhreinsaður. —	1.	25	1.	21	1.	75	1.	43	1.	40
Fuglafiður . . . . . . fjórð.	2.	66	2.	91	3.	1	2.	83	3.	»
Fjallagrös . . . . . . —	»	90	1.	»	1.	28	1.	27	1.	38
Dagsverk . . . . . . hvert	»	75	»	80	»	83	»	83	»	84
Lambsfóður . . . . . —	1.	2	1.	6	1.	9	1.	7	1.	11
Meðalverð á alin.										
í friðu	»	19 1/4	»	21 1/2	»	20 1/3	»	21	»	25 1/5
í ullu, smjöri og tólg . . .	»	21 3/4	»	24 1/2	»	28 1/4	»	22	»	26 1/2
í tóvöru af ullu	»	10	»	9 3/4	»	10 5/6	»	11	»	11 5/6
í fiski	»	19	»	21 1/6	»	22 2/3	»	19 3/4	»	21 1/3
í lýsi	»	17 1/2	»	18 1/2	»	21 3/4	»	17 1/2	»	17
í skinnavöru	»	15 1/4	»	15 3/4	»	16 1/2	»	17 1/2	»	18 1/2
Meðalverð allra meðalverða	»	17 1/4	»	18 1/2	»	20	»	18	»	20

Framhald

Vestur-

		1856-57.	1857-58.	1858-59.	1859-60.	1860-61.
Fríður peníngur.		rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Kýr, 3 til 8 vetra . .	hver	27. 62 1/2	32. 75 1/4	35. 64	36. 74	37. 75 1/2
Ær, 2 til 6 vetra . .	—	3. 84	4. 48 1/2	4. 78 1/2	4. 76	5. 13
Sauður, 3 til 5 vetra .	—	5. 81	6. 93	6. 93 1/2	6. 57 1/2	6. 83
Sauður, tvævetra. . .	—	4. 22	5. 2	5. 17	4. 94	5. 14
Sauður, veturgamall .	—	2. 92	3. 54	3. 79	3. 61 1/2	3. 82
Ær, geld	—	3. 92	4. 81	4. 86 1/3	4. 65 1/2	4. 91
Ær, mylk.	—	2. 66 2/3	3. 16	3. 30	3. 20 1/2	3. 47
Áburðarhestur, 5 til 12 vetra.	—	16. 87 1/4	17. 77 1/3	18. 69	19. 22 1/2	18. 83
Hryssa, jafngömul . .	—	13. 30	13. 39	14. 62	14. 92 1/2	14. 66 1/2
Ull, smjör og tólg.						
Hvít ull	pund	» 25 1/4	» 31 2/3	» 38	» 23 1/2	» 30 1/2
Mislit ull	—	» 21 1/5	» 25 1/2	» 32	» 19	» 24
Smjör	—	» 21 3/4	» 24	» 24 1/3	» 24	» 25
Tólg	—	» 20 2/3	» 21	» 22 1/3	» 19	» 22 1/3
Tóvara af ullu.						
Hespugarn.	pund	» 40	» 44	» 46	» 38	» 39
Eingirnis sokkar . . .	par	» 16	» 18	» 20	» 18	» 19 1/2
Tvíbands sokkar . . .	—	» 32 1/2	» 37	» 40 1/2	» 37	» 39
Sjóvetlingar	—	» 7 1/2	» 7	» 8	» 7	» 8
Eingirnis peisa. . . .	hver	» 63 1/2	» 72	» 85	» 73	» 78 1/2
Tvíbands peisa. . . .	—	1. 42 1/3	1. 48 1/2	1. 78	1. 52	1. 66 1/3
Vaðmál.	alin	» 39 1/4	» 44	» 48 1/2	» 47	» 50
Einskepta	—	» 30	» 34	» 37	» 36 1/2	» 37 1/2
Fiskur.						
Saltaður fiskur. . . .	vætt	4. 24 1/2	4. 34	4. 84	3. 81 1/2	4. 77
Harður fiskur	—	4. 77 1/2	5. 20	5. 36	4. 57	5. 23 1/2
Þyrsklíngur	—	3. 81	4. 10 2/3	4. 57	4. 28 1/2	4. 63 1/2
Hákall, hertur	—	3. 30	3. 57 1/3	3. 95	3. 71	4. »
Ísa.	—	3. 22 3/4	3. 57	4. 10	3. 83 1/2	3. 94 1/2

af A.

umdæmið.

		1856-57.	1857-58.	1858-59.	1859-60.	1860-61.
Lýsi.		rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Hvalslýsi	8 pottar	1. 24	1. 29 1/4	1. 41 1/2	1. 16	1. 20 1/2
Hákallslýsi	—	1. 63 1/2	1. 79 2/3	1. 90	1. 45 1/2	1. 45
Selslýsi	—	1. 53 1/4	1. 73	1. 81	1. 43	1. 43
Þorskalýsi	—	1. 41 1/4	1. 53	1. 64	1. 26 1/2	1. 30 1/2
Skinnavara.						
Nautskinn	fjórð.	4. 72	5. 12	5. 44	5. 50	5. 58
Kýrskinn	—	3. 88 1/2	4. 24	4. 55	4. 60 1/2	4. 72
Hrossskinn	—	3. 34	3. 60 1/3	3. 82 1/2	3. 81	3. 88 1/2
Sauðskinn af tvævet. og eldri	—	2. 41	2. 69 1/3	2. 70	2. 71 1/2	2. 84 1/2
Sauðskinn af veturg. og ám	—	1. 71 1/8	1. 88	2. 4 1/2	2. 7	2. 22 1/2
Selskinn	—	3. 46	3. 57 1/2	3. 89	3. 90	4. 9 1/2
Lambskinn	—	» 6 1/12	» 6 1/2	» 6 1/2	» 6	» 6 1/2
Ýmislegt.						
Æðardún, hreinsaður .	pund	3. 26 1/2	3. 67	4. 44	4. 4 1/2	4. 16
Æðardún, óhreinsaður .	—	» 55 1/2	» 53 1/2	» 69	» 62	» 63
Fuglafiður	fjórð.	2. 47 3/4	2. 70	3. 2 1/2	2. 80	2. 79 1/2
Fjallagrös	—	» 79	1. 20 1/4	1. 12	1. 14	1. 25
Dagsverk	hvert	» 72 1/2	» 79	» 85 1/2	» 81 1/2	» 83 1/2
Lambsfóður	—	1. 35	1. 47	1. 57	1. 52 1/2	1. 57
Meðalverð á alin.						
í fríðu		» 22 1/6	» 26	» 27	» 26 1/2	» 27 1/8
í ullu, smjöri og tólg . . .		» 22 1/5	» 25 1/2	» 29 1/4	» 21 1/2	» 25 1/8
í tóvöru af ullu		» 9 5/8	» 9 3/4	» 11	» 9 3/4	» 11
í fiski		» 18 2/3	» 20	» 22	» 19 1/2	» 21 3/4
í lýsi		» 17 2/7	» 19 1/4	» 20 1/2	» 16	» 16 1/8
í skinnavöru		» 16	» 17 1/4	» 18	» 18	» 19
Meðalverð allra meðalverða		» 17 3/4	» 19 2/3	» 21 1/8	» 18 1/2	» 20

Framhald

Norður- og Austur-

		1856-57.	1857-58.	1858-59.	1859-60.	1860-61.
Fríður peníngur.		rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Kýr, 3 til 8 vetra . .	hver	31. 33	37. 70	40. 47	44. 23	42. 48
Ær, 2 til 6 vetra . .	—	3. 82	4. 31	4. 48	4. 31	5. »
Sauður, 3 til 5 vetra .	—	5. 94	6. 50	6. 27	5. 76	6. 38½
Sauður, tvævetra. . .	—	4. 27	4. 83	4. 73½	4. 22½	4. 85
Sauður, veturgamall .	—	2. 95	3. 37½	3. 34	3. 8	3. 52½
Ær, geld	—	3. 79½	4. 37	4. 33½	3. 90	4. 45½
Ær, mylk	—	2. 34	2. 76	2. 75½	2. 51	3. 10
Áburðarhestur, 5 til 12 vetra	—	17. 93½	19. 8	19. 90	19. 35	19. 67
Hryssa, jafngömul . .	—	13. 44	15. »	15. 33	15. 12	14. 68
Ull, smjör og tólg.						
Hvít ull.	pund	» 27	» 32	» 39	» 24	» 34
Mislit ull	—	» 23	» 26	» 29½	» 19½	» 26
Smjör	—	» 21	» 23	» 24½	» 24½	» 27
Tólg	—	» 23	» 20	» 23½	» 18	» 23
Tóvara af ullu.						
Hespugarn	pund	» »	» »	» »	» »	» »
Eingirnis sokkar . . .	par	» 21½	» 24½	» 27½	» 20	» 22½
Tvíbands sokkar . . .	—	» 28	» 31	» 35½	» 25½	» 29½
Sjóvetlíngar	—	» 8	» 9	» 12	» 9	» 9½
Eingirnis peisa. . . .	hver	» 57½	» 72	» 84	» 50½	» 58
Tvíbands peisa. . . .	—	» 79	1. 5	1. 17½	» 72	» 86
Vaðmál.	alin	» 38	» 40½	» 44	» 42	» 46
Einskepta	—	» 27	» 29	» 30	» 27½	» 29
Fiskur.						
Saltaður fiskur	vætt	4. 12	4. 12	5. »	4. 36	4. 38
Harður fiskur	—	3. 83½	3. 92	4. 35	4. 32	4. 57
Þyrsklingur	—	3. 71	3. 89	4. 28	4. 16	4. 51
Hákall, hertur. . . .	—	3. 54	3. 64	3. 92½	3. 91	4. 16
Ýsa.	—	3. 23	3. 42	3. 91½	3. 76	3. 82½

af A.

umdæmið. *a.*

	1856-57.	1857-58.	1858-59.	1859-60.	1860-61.
Lýsi.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Hvalslýsi . . . . . 8 pottar	1. 32	» »	1. 36	1. »	1. 40
Hákallslýsi . . . . . —	1. 73	1. 73	2. »	1. 49	1. 59
Selslýsi . . . . —	1. 70	1. 69	1. 86	1. 36	1. 47
Þorskalýsi . . . . . . —	1. 42	1. 63	1. 85	1. 37	1. 37
Skinnavara.					
Nautskinn . . . . . . fjórð.	4. 87½	5. 1½	5. 16½	5. 44	5. 43
Kýrskinn . . . . . . —	3. 67	3. 86	4. 3	4. 34½	4. 37
Hrossskinn . . . . . —	3. 11	3. 27½	3. 42	3. 54	3. 57
Sauðskinn af tvævet. og eldri . . . . . . —	2. 34	2. 34½	2. 36	2. 48	2. 53½
Sauðskinn af veturg. og ám . . . . —	1. 60	1. 57	1. 62	1. 60	1. 63½
Selskinn . . . . . . —	3. 35	3. 62	3. 67½	3. 69½	3. 77½
Lambskinn . . . . . hvert	» 6	» 6	» 6	» 6	» 6
Ýmislegt.					
Æðardún, hreinsaður . pund	3. 37	3. 72	4. 35	3. 73	4. 16
Æðardún, óhreinsaður. —	» »	» »	» »	» »	» »
Fuglafiður . . . . . . fjórð.	2. 92	3. 25	3. 72	2. 65	3. 10
Fjallagrös . . . . . . —	» »	» 72	» 72	» 76	» 83½
Dagsverk . . . . . . hvert	» 81	» 85½	» 88½	» 87	» 88
Lambsfóður . . . . . —	1. 34	1. 39½	1. 43	1. 41	1. 46
Meðalverð á alin.					
í friðu	» 22½	» 25½	» 25½	» 24	» 26½
í ullu, smjöri og tólg . . .	» 23½	» 25	» 29	» 21½	» 27½
í tóvöru af ullu	» 16	» 17½	» 19½	» 16	» 17½
í fiski	» 18	» 18½	» 20½	» 20	» 20½
í lýsi	» 19	» 20½	» 21½	» 16	» 17½
í skinnavöru	» 15½	» 16	» 16	» 16½	» 17
Meðalverð allra meðalverða	» 19	» 20½	» 22	» 19	» 21

Framhald

Norður- og Austur-

	1856-57.	1857-58.	1858-59.	1859-60.	1860-61.
Fríður peníngur.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Kýr, 3 til 8 vetra . . hver	29. 74	33. 26	37. 58	40. 77	44. 73
Ær, 2 til 6 vetra . . —	4. 24	4. 54	4. 88½	4. 67	5. 6
Sauður, 3 til 5 vetra. —	6. 12½	6. 69	6. 87	6. » ½	6. 45
Sauður, tvævetra. . . —	4. 56	5. 7	5. 37	4. 66	5. 5
Sauður, veturgamall . —	3. 31	3. 61½	3. 85½	3. 45	3. 68
Ær, geld . . . . . . —	4. 45	4. 84½	5. 17	4. 58	4. 83
Ær, mylk. . . . . . —	2. 46½	2. 77	2. 86½	2. 60	2. 83
Áburðarhestur, 5 til 12 vetra. . . . . . —	21. 88	22. 82	23. 22	22. 60	22. 62
Hryssa, jafngömul . . —	17. 91½	18. 49	19. 5	18. 46	18. 15
Ull, smjör og tólg.					
Hvít ull. . . . . . . pund	» 28	» 32	» 40½	» 25	» 32½
Mislit ull . . . . . . —	» 24	» 27½	» 32	» 20	» 27
Smjör . . . . —	» 19	» 22	» 24	» 24½	» 27
Tólg . . . . —	» 22	» 20	» 23	» 19	» 23
Tóvara af ullu.					
Hespugarn. . . . . . pund	» 60	» »	» »	» »	» »
Eingirnis sokkar . . . par	» 25	» 29	» 35	» 22	» 28
Tvíbands sokkar . . . —	» 30	» 34	» 41	» 26½	» 32½
Sjóvetlíngar . . . . . —	» 9	» 10	» 15	» 10½	» 12
Eingirnis peisa. . . . hver	» 76	» 83	» 94	» 66	1. »
Tvíbands peisa. . . . —	» 92	1. 10	1. 25	» 81	1. 6
Vaðmál. . . . . . . alin	» 34	» 36	» 41	» 36	» 38½
Einskepta . . . . . . —	» 25½	» 29	» 32½	» 26	» 30
Fiskur.					
Saltaður fiskur. . . . vætt	4. 32	4. 48	4. 64	4. 32	5. »
Harður fiskur . . . . —	3. 66	3. 88½	4. 3½	4. 8	4. 45
Þyrsklíngur . . . . . —	3. 55	3. 67	3. 93	4. 2	4. 27
Hákall, hertur. . . . —	3. 32	3. 45	3. 56	3. 69½	3. 83½
Ísa. . . . . —	2. 73	2. 93	3. 35	3. 39	3. 63½

af A.

umdæmið. *b.*

		1856-57.	1857-58.	1858-59.	1859-60.	1860-61.
Lýsi.		rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Hvalslýsi	8 pottar	1. 75	1. 64	1. 64	1. 16	1. 45
Hákallslýsi	—	1. 66½	1. 73	2. 17	1. 35½	1. 62
Selslýsi	—	1. 60	1. 64	2. 8½	1. 32	1. 60
Þorskalýsi	—	1. 42	1. 49½	1. 88	1. 22	1. 38½
Skinnavara.						
Nautskinn	fjórð.	4. 28	4. 60	4. 90½	5. 11	5. 23
Kýrskinn	—	3. 33	3. 54½	3. 76	4. 9	4. 18
Hrossskinn	—	2. 61	2. 79	3. 7½	3. 14	3. 24½
Sauðskinn af tvævet. og eldri	—	1. 70½	1. 78½	2. 3½	2. 8½	2. 24½
Sauðskinn af veturg. og ám	—	1. 31	1. 44½	1. 64	1. 57	1. 69
Selskinn	—	3. 5	3. 74½	4. 17	4. 19	4. 17
Lambskinn	hvert	» 6½	» 6	» 7	» 7	» 6
Ýmislegt.						
Æðardún, hreinsaður	pund	3. 44	3. 57	4. 27	3. 89	4. 32
Æðardún, óhreinsaður	—	» 32½	» 30½	» 47½	» 43	» 41
Fuglafiður	fjórð.	2. 93½	3. 14	3. 66	3. 27	3. 79
Fjallagrös	—	» 47	» 50	» 53½	» 51½	» 51
Dagsverk	hvert	» 79½	» 83	» 88	» 90	» 87
Lambsfóður	—	1. 37	1. 43½	1. 52½	1. 52½	1. 58
Meðalverð á alin.						
í friðu		» 24½	» 26½	» 28	» 26	» 28
í ullu, smjöri og tólg		» 23	» 25½	» 30	» 22	» 27½
í tóvöru af ullu		» 16	» 18	» 21	» 16	» 19
í fiski		» 17	» 18	» 19	» 19	» 20½
í lýsi		» 19½	» 20	» 23½	» 15½	» 18½
í skinnavöru		» 13½	» 14½	» 16	» 16½	» 16½
Meðalverð allra meðalverða		» 19	» 20½	» 23	» 19	» 21½

Framhald

Norður- og Austur-

		1856-57.	1857-58.	1858-59.	1859-60.	1860-61.
Fríður peníngur.		rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Kýr, 3 til 8 vetra . .	hver	27. 20	27. 70	31. 44½	30. 75	31. 83
Ær, 2 til 6 vetra . .	—	4. 60	4. 88	5. 31½	5. 2	5. 18
Sauður, 3 til 5 vetra .	—	6. 57	7. 29	7. »	5. 89	6. 88½
Sauður, tvævetra . . .	—	5. 3	5. 80½	5. 51	4. 68	5. 34
Sauður, veturgamall .	—	3. 55	4. 2	3. 95½	3. 32	3. 71
Ær, geld	—	4. 70½	5. 52½	5. 29½	4. 50	5. 32
Ær, mylk	—	3. 31	3. 42½	3. 43	3. 20½	3. 23
Áburðarhestur, 5 til 12 vetra	—	21. 61½	22. 86	22. 84	22. 36	22. »
Hryssa, jafngömul . .	—	17. 89	18. 79	18. 27	18. 71½	18. 75½
Ull, smjör og tólg.						
Hvít ull	pund	» 28	» 31	» 41	» 25½	» 32
Mislit ull	—	» 24	» 27	» 32	» 20½	» 26
Smjör	—	» 23	» 24	» 25	» 25	» 25½
Tólg	—	» 22	» 21	» 24	» 19	» 23
Tóvara af ullu.						
Hespugarn	pund	» »	» »	» »	» »	» »
Eingirnis sokkar . . .	par	» 19	» 20	» 19	» 20	» 22
víbands sokkar . . .	—	» 25	» 40	» 36	» 39½	» 33½
Sjóvetlingar	—	» 8½	» 8½	» 9	» 8	» 9
Eingirnis peisa	—	» 88	» 73½	» 84	» 81	» 86
Tvíbands peisa	—	1. 46	1. 24	1. 32	1. 22	1. 24
Vaðmál	alin	» 43	» 45	» 48	» 48	» 48½
Einskepta	—	» 37	» 38	» 42½	» 39½	» 39½
Fiskur.						
Saltaður fiskur	vætt	4. 31	4. 83	4. 80½	4. 75½	5. »
Harður fiskur	—	4. 39	4. 77	4. 83½	4. 83	5. 1
Þyrsklingur	—	4. 29½	4. 77	4. 88	4. 77	4. 94½
Hákall, hertur	—	3. 72	3. 94	3. 84	3. 92	3. 86
Ísa	—	2. 86	3. 25	3. 36	3. 46½	3. 35

af A.

umdæmið. c.

	1856-57.	1857-58.	1858-59.	1859-60.	1860-61.
Lýsi.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Hvalslýsi . . . . . 8 pottar	1. 41	» »	» »	1. 4	1. 24
Hákallslýsi . . . . . —	1. 61	1. 72	1. 90	1. 44	1. 58
Selslýsi . . . . —	1. 49½	1. 44	1. 85½	1. 29	1. 42
Þorskalýsi . . . . . . —	1. 37	1. 48	1. 53	1. 19	1. 38½
Skinnavara.					
Nautskinn . . . . . . fjórð.	4. 32	4. 73½	5. 14	5. 40	5. 36
Kýrskinn . . . . . . —	3. 64	4. 6½	4. 7	4. 20½	4. 55
Hrossskinn . . . . . —	2. 42	2. 82	2. 82	3. 1½	3. 27
Sauðskinn af tvævet. og eldri . . . . . . —	1. 54	1. 95½	1. 59	2. 2	2. 6
Sauðskinn af veturg. og ám . . . . . . —	1. 26	1. 49	1. 22	1. 31½	1. 24½
Selskinn . . . . . . —	3. 16	3. 82	4. 47	4. 29	4. 30
Lambskinn . . . . . hvert	» 7	» 7	» 7½	» 6	» 7
Ymislegt.					
Æðardún, hreinsaður . pund	3. 47½	3. 81	4. 58	3. 91	4. 37
Æðardún, óhreinsaður. —	» »	» »	» »	» »	» »
Fuglafiður . . . . . . fjórð.	3. 44	3. 51	3. 61½	3. 48	3. 65
Fjallagrös . . . . . . —	» »	» »	» »	» »	» »
Dagsverk . . . . . . hvert	1. »	1. 2	1. 6	1. »	1. 7½
Lambsfóður . . . . . —	1. 20	1. 28	1. 33	1. 32	1. 37
Meðalverð á alin.					
í friðu	» 26	» 28½	» 28½	» 26	» 28
í ullu, smjöri og tólg . . .	» 24	» 26	» 30½	» 22½	» 26½
í tóvöru af ullu	» 19½	» 20	» 21	» 20½	» 21
í fiski	» 19	» 21	» 21	» 21	» 21½
í lýsi	» 18	» 19	» 21½	» 15	» 17
í skinnavöru	» 13½	» 15½	» 15½	» 16	» 16½
Meðalverð allra meðalverða	» 20	» 21⅔	» 23	» 20	» 21¾

B. Skýrsla yfir verðlag á landaurum og meðalverði á hverri skránum, fyrir þau 5 ár frá miðjum

Suður-

		1861-62.		1862-63.		1863-64.		1864-65.		1865-66.	
Friður peníngur.		rd.	sk.	rd.	sk.	rd.	sk.	rd.	sk.	rd.	sk.
Kýr, 3 til 8 vetra . .	hver	27.	73	28.	44	29.	8	29.	18	29.	8
Ær, 2 til 6 vetra . .	—	4.	42	4.	64	4.	75	4.	74	4.	62
Sauður, 3 til 5 vetra .	—	4.	89	5.	8	5.	18	5.	24	5.	21
Sauður, tvævetra . . .	—	3.	89	3.	92	4.	8	4.	4	3.	95
Sauður, veturgamall .	—	3.	8	3.	16	3.	20	3.	22	3.	2
Ær, geld	—	3.	86	3.	81	3.	84	4.	8	3.	88
Ær, mylk.	—	3.	4	3.	16	3.	12	3.	»	2.	89
Áburðarhestur, 5 til 12 vetra	—	15.	52	15.	28	15.	57	15.	81	15.	31
Hryssa, jafngömul . .	—	11.	31	10.	87	11.	60	11.	79	11.	49
Ull, smjör og tólg.											
Hvít ull	pund	»	34	»	39½	»	37½	»	42	»	44
Mislit ull	—	»	27	»	31	»	30	»	33	»	33
Smjör	—	»	23	»	21½	»	22½	»	22½	»	24
Tólg	—	»	21	»	21	»	20½	»	18½	»	15½
Tóvara af ullu.											
Hespugarn.	pund	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Eingirnis sokkar . . .	par	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Tvíbands sokkar . . .	—	»	»	»	»	»	»	»	32	»	»
Sjóvetlingar	—	»	7	»	5	»	7½	»	9½	»	12½
Eingirnis peisa. . . .	hver	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Tvíbands peisa. . . .	—	1.	»	1.	»	1.	»	»	80	1.	1
Vaðmál	alin	»	45	»	46½	»	45	»	51	»	54½
Einskepta	—	»	33	»	38	»	34½	»	36	»	40
Fiskur.											
Saltaður fiskur. . . .	vætt	»	»	»	»	»	»	»	»	5.	48
Harður fiskur	—	4.	45	4.	85	5.	4	5.	25	5.	3
Þyrsklíngur	—	»	»	»	»	»	»	4.	»	5.	»
Hákall, hertur. . . .	—	3.	48	4.	4	4.	84	4.	16	4.	27
Ísa	—	4.	8	5.	»	4.	49	4.	40	4.	37

alin á landsvísu í hverju umdæmi á Íslandi eptir verðlagsmaí mánuði 1861 til sama tíma 1866.

umdæmið. *a.*

		1861-62.		1862-63.		1863-64.		1864-65.		1865-66.	
Lýsi.		rd.	sk.	rd.	sk.	rd.	sk.	rd.	sk.	rd.	sk.
Hvalslýsi	8 pottar	»	»	1.	32	1.	32	1.	43	1.	91
Hákallslýsi	—	1.	53	1.	46	1.	48	1.	72	1.	74
Selslýsi	—	1.	38	1.	40	1.	51	1.	59	1.	56
Þorskalýsi	—	1.	32	1.	24	1.	18	1.	28	1.	35
Skinnavara.											
Nautskinn	fjórð.	4.	42	4.	72	4.	84	4.	91	5.	6
Kýrskinn	—	3.	44	3.	76	3.	88	3.	93	3.	92
Hrossskinn	—	2.	95	2.	90	3.	7	3.	7	3.	27
Sauðskinn af tvævet. og eldri	—	2.	36	2.	19	2.	52	2.	30	2.	75
Sauðskinn af veturg. og ám	—	1.	52	1.	56	1.	82	1.	65	2.	4
Selskinn	—	2.	71	2.	52	2.	73	2.	53	2.	87
Lambskinn	—	»	$5\frac{1}{3}$	»	$5\frac{1}{2}$	»	$5\frac{3}{4}$	»	6	»	6
Ymislegt.											
Æðardún, hreinsaður	pund	4.	64	4.	84	4.	88	6.	»	6.	»
Æðardún, óhreinsaður	—	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Fuglafiður	fjórð.	2.	72	2.	61	2.	49	2.	85	2.	90
Fjallagrös	—	1.	24	»	»	»	»	»	»	1.	»
Dagsverk	hvert	»	84	»	$85\frac{1}{2}$	»	87	»	90	»	88
Lambsfóður	—	1.	2	1.	1	1.	4	1.	10	1.	13
Meðalverð á alin.											
í friðu		»	$21\frac{1}{2}$	»	$21\frac{3}{4}$	»	$22\frac{1}{2}$	»	$22\frac{2}{3}$	»	22
í ullu, smjöri og tólg		»	$26\frac{1}{4}$	»	$28\frac{1}{4}$	»	$27\frac{2}{3}$	»	29	»	29
í tóvöru af ullu		»	$10\frac{1}{2}$	»	$7\frac{1}{2}$	»	$11\frac{1}{4}$	»	$14\frac{1}{4}$	»	$18\frac{3}{4}$
í fiski		»	$19\frac{1}{4}$	»	$22\frac{1}{4}$	»	23	»	$17\frac{1}{2}$	»	$23\frac{1}{4}$
í lýsi		»	17	»	$16\frac{1}{2}$	»	$16\frac{2}{3}$	»	$18\frac{1}{2}$	»	20
í skinnavöru		»	14	»	$14\frac{1}{4}$	»	$15\frac{1}{2}$	»	15	»	$16\frac{1}{2}$
Meðalverð allra meðalverða		»	18	»	$18\frac{1}{2}$	»	$19\frac{1}{2}$	»	20	»	$21\frac{1}{2}$

Framhald

Suður-

	1861-62.	1862-63.	1863-64.	1864-65.	1865-66.
Friður peningur.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Kýr, 3 til 8 vetra . . hver	34. 52	34. 13	32. 37	33. 84	33. 90
Ær, 2 til 6 vetra . . —	5. 63	5. 84	5. 77	5. 57	5. 48
Sauður, 3 til 5 vetra . —	6. 63	6. 76	6. 47	6. 27	6. 30
Sauður, tvævetra . . . —	5. 21	5. 46	5. 27	5. 14	5. 25
Sauður, veturgamall . —	4. 21	4. 40	4. 24	4. 3	4. 12
Ær, geld . . . . . . —	5. 5	5. 15	4. 89	4. 72	4. 79
Ær, mylk . . . . . . —	4. 11	4. 19	3. 70	3. 57	3. 56
Áburðarhestur, 5 til 12 vetra . . . . . . —	17. 43	16. 30	15. 51	17. 4	16. 93
Hryssa, jafngömul . . —	11. 42	10. 91	10. 10	11. 31	11. 16
Ull, smjör og tólg.					
Hvít ull . . . . . . pund	• 36	• 41	• 39½	• 45	• 47
Mislit ull . . . . . . —	• 28	• 32½	• 31	• 34¼	• 36½
Smjör . . . . —	• 29½	• 23½	• 22½	• 24⅓	• 25½
Tólg . . . . —	• 23½	• 23	• 21⅔	• 19½	• 17
Tóvara af ullu.					
Hespugarn . . . . . pund	• 40	• •	• •	• •	• •
Eingirnis sokkar . . . par	• 29½	• 31½	• 28¼	• 28	• 34
Tvíbands sokkar . . . —	• 45	• 44½	• 46	• 45	• 46
Sjóvetlingar . . . . . —	• 8	• 9¼	• 10	• 10	• 10
Eingirnis peisa . . . . hver	1. 6	1. 6	1. 18	1. 20	1. 25
Tvíbands peisa . . . . —	1. 65	1. 60	1. 73	1. 64	1. 88
Vaðmál . . . . alin	• 52	• 56	• 53	• 56	• 56
Einskepta . . . . . . —	• 39	• 40½	• 39⅔	• 41½	• 41½
Fiskur.					
Saltaður fiskur . . . . vætt	4. 74	5. 21	5. 53	5. 14	5. 53
Harður fiskur . . . . —	5. 40	6. 73	6. 86	5. 83	5. 54
Þyrsklingur . . . . . —	4. 77	4. 84½	4. 73	4. 74	4. 75
Hákall, hertur . . . . —	4. 53	4. 32½	4. 51	4. 36	4. 26
Ísa . . . . —	4. 41	4. 67½	4. 61	4. 52	4. 59

af B.

umdæmið. *b.*

		1861-62.	1862-63.	1863-64.	1864-65.	1865-66.
Lýsi.		rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Hvalslýsi	8 pottar	1. 29	1. $32\frac{1}{2}$	1. 30	1. 46	1. 40
Hákallslýsi	—	1. 52	1. 54	1. 55	1. 60	1. 76
Selslýsi	—	1. 52	1. $56\frac{1}{2}$	1. 52	1. 55	1. 72
Þorskalýsi	—	1. 38	1. 43	1. 39	1. 37	1. 62
Skinnavara.						
Nautskinn	fjórð.	5. 53	5. 34	5. 46	5. 24	5. 20
Kýrskinn	—	4. 63	4. 46	4. 49	4. 24	4. 27
Hrossskinn	—	3. 62	3. 58	3. 52	3. 43	3. 49
Sauðskinn af tvævet. og eldri	—	3. 3	3. 12	3. 9	3. »	2. 90
Sauðskinn af veturg. og ám	—	2. 26	2. 26	2. 28	2. 18	2. 16
Selskinn	—	4. 10	3. 82	3. 83	3. 92	3. 78
Lambskinn	hvert	» 7	» $6\frac{1}{2}$	» 7	» $6\frac{3}{4}$	» 7
Ýmislegt.						
Æðardún, hreinsaður .	pund	4. 53	4. 81	5. 23	6. 23	6. 73
Æðardún, óhreinsaður .	—	1. 48	1. 54	1. 44	1. 82	1. 68
Fuglafiður	fjórð.	3. 3	2. 82	2. 87	2. 86	2. 70
Fjallagrös	—	1. 76	1. 38	1. 15	1. 15	1. 22
Dagsverk	hvert	» 86	» 86	» $88\frac{1}{3}$	» 89	» 93
Lambsfóður	—	1. 16	1. 14	1. 27	1. 28	1. 31
Meðalverð á alin.						
í friðu		» $27\frac{1}{2}$	» 28	» 27	» $26\frac{3}{4}$	» 27
í ullu, smjöri og tólg . . .		» $29\frac{1}{4}$	» 30	» $28\frac{2}{3}$	» 31	» $31\frac{1}{2}$
í tóvöru af ullu		» $13\frac{1}{4}$	» $14\frac{3}{4}$	» $14\frac{1}{2}$	» $14\frac{1}{2}$	» 16
í fiski		» 23	» 25	» $25\frac{1}{3}$	» $23\frac{3}{4}$	» 24
í lýsi		» $17\frac{1}{3}$	» $17\frac{3}{4}$	» $17\frac{1}{2}$	» 18	» 20
í skinnavöru		» 19	» $18\frac{1}{2}$	» $18\frac{2}{3}$	» 18	» 18
Meðalverð allra meðalverða		» $21\frac{1}{2}$	» $22\frac{1}{3}$	» 22	» 22	» $22\frac{2}{3}$

Framhald

Vestur-

	1861-62	1862-63.	1863-64.	1864-65.	1865-66.
Friður peningur.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Kýr, 3 til 8 vetra . . hver	37. 76½	37. 95	37. 15	39. 6	40. 3½
Ær, 2 til 6 vetra . . —	5. 51½	5. 75½	5. 79	5. 91	6. 7
Sauður, 3 til 5 vetra. —	7. 17	7. 37½	7. 42½	7. 52	7. 70
Sauður, tvævetra. . . —	5. 48	5. 78½	5. 73	5. 83½	5. 91
Sauður, veturgamall . —	4. 14	4. 41	4. 40	4. 55	4. 60
Ær, geld . . . . . . —	5. 32	5. 58	5. 44	5. 65	5. 71½
Ær, mylk. . . . . . —	3. 68	3. 78½	3. 65½	3. 72½	3. 85½
Áburðarhestur, 5 til 12 vetra. . . . . . —	17. 73½	17. 13	17. 49	18. 17	18. 17½
Hryssa, jafngömul . . —	13. 88½	13. 62	13. 59	14. 40	14. 45
Ull, smjör og tólg.					
Hvít ull . . . . . . pund	» 35½	» 44	» 39	» 45	» 47½
Mislit ull . . . . . . —	» 27	» 32	» 30	» 34½	» 37
Smjör . . . . —	» 27	» 26	» 25	» 26	» 26
Tólg . . . . —	» 23	» 23½	» 22½	» 21½	» 19½
Tóvara af ullu.					
Hespugarn. . . . . . pund	» 40½	» 42	» 39	» 39	» 41½
Eingirnis sokkar . . . par	» 18	» 20	» 21	» 21½	» 23
Tvibands sokkar . . . —	» 38	» 39	» 39	» 42	» 43½
Sjóvetlingar . . . . . —	» 7½	» 7⅔	» 7	» 8	» 8½
Eingirnis peisa. . . . hver	» 82	» 83	» 90	» 95	1. »
Tvíbands peisa. . . . —	1. 67½	1. 84½	1. 89	2. 7	2. 11
Vaðmál. . . . . . . alin	» 52	» 56	» 56	» 58½	» 59½
Einskepta . . . . . . —	» 38	» 40½	» 40½	» 44	» 43½
Fiskur.					
Saltaður fiskur. . . . vætt	4. 66½	5. 49½	5. 65½	5. 65½	5. 62
Harður fiskur . . . . —	5. 49½	6. 63½	6. 51	6. 6	5. 91
Þyrsklingur . . . . . —	4. 88	5. 22	5. 35½	5. 43	5. 29
Hákall, hertur. . . . —	4. 37	4. 51	4. 70½	4. 79	4. 79
Ísa. . . . . —	4. 17	4. 61	4. 61	4. 76½	4. 69

af B.

umdæmið.

		1861-62.	1862-63.	1863-64.	1864-65.	1865-66.
Lýsi.		rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Hvalslýsi	8 pottar	1. 20	1. 25	1. 25	1. 22½	1. 27
Hákallslýsi	—	1. 44	1. 51½	1. 53	1. 59	1. 73
Selslýsi	—	1. 44	1. 50½	1. 52	1. 53½	1. 72
Þorskalýsi	—	1. 28½	1. 33	1. 35	1. 37½	1. 52½
Skinnavara.						
Nautskinn	fjórð.	5. 65	5. 78½	6. »	6. 4½	6. 16½
Kýrskinn	—	4. 72½	4. 93	5. 3	5. 17½	5. 22½
Hrossskinn	—	3. 94	4. 12½	4. 30	4. 36½	4. 40
Sauðskinn af tvævet. og eldri	—	2. 94	2. 94½	3. 3½	3. 34½	3. 26½
Sauðskinn af veturg. og ám	—	2. 26	2. 28	2. 35	2. 45½	2. 52
Selskinn	—	4. 31	4. 26½	4. 48	4. 60½	4. 69
Lambskinn	hvert	» 6½	» 6½	» 6½	» 6	» 6¼
Ýmislegt.						
Æðardún, hreinsaður .	pund	4. 60½	5. 18	5. 59	6. 56½	6. 84
Æðardún, óhreinsaður .	—	» 56	» 50½	» 60	» 70½	» 73
Fuglafiður	fjórð.	2. 80½	2. 78½	2. 71	2. 77	2. 72
Fjallagrös	—	1. 18	1. 17½	1. 16½	1. 25½	1. 24½
Dagsverk	hvert	» 85	» 86	» 86	» 88½	» 90
Lambsfóður	—	1. 60	1. 65	1. 74	1. 81	1. 84
Meðalverð á alin.						
í friðu		» 28¾	» 29¾	» 29½	» 30½	» 31
í ullu, smjöri og tólg . . .		» 28	» 31½	» 29	» 31¾	» 32½
í tóvöru af ullu		» 10	» 10¾	» 10½	» 11½	» 12
í fiski		» 22¾	» 25½	» 26	» 25¾	» 25½
í lýsi		» 16¼	» 17	» 17¼	» 17½	» 19
í skinnavöru		» 19	» 19½	» 20	» 20¾	» 21
Meðalverð allra meðalverða		» 21	» 22½	» 22	» 23	» 23½

Framhald

Norður- og Austur-

		1861-62.	1862-63.	1863-64.	1864-65.	1865-66.
Friður peníngur.		rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Kýr, 3 til 8 vetra . .	hver	37. 78	38. 51½	37. 66	37. 5	39. 36
Ær, 2 til 6 vetra . .	—	5. 66½	5. 94	5. 90	5. 90	5. 89
Sauður, 3 til 5 vetra .	—	6. 83½	7. 41½	7. 27	7. 8	7. 5
Sauður, tvævetra. . .	—	5. 39½	5. 32	5. 66	5. 64	5. 65
Sauður, veturgamall .	—	4. 14	4. 49	4. 33	4. 25	4. 23
Ær, geld	—	4. 86	5. 46	5. 28	5. 20	5. 22
Ær, mylk	—	3. 48	3. 89	3. 56	3. 52½	3. 63½
Áburðarhestur, 5 til 12 vetra	—	18. 64	18. 29	17. 89	17. 49	17. 44
Hryssa, jafngömul . .	—	14. 11	13. 80	13. 15	12. 87	13. 26
Ull, smjör og tólg.						
Hvít ull.	pund	» 38	» 46½	» 40	» 48	» 51
Mislit ull	—	» 29	» 33½	» 31	» 36	» 38½
Smjör	—	» 28	» 27	» 24½	» 24	» 24
Tólg	—	» 24	» 24	» 22½	» 18½	» 17
Tóvara af ullu.						
Hespugarn	pund	» »	» »	» »	» »	» »
Eingirnis sokkar . . .	par	» 21	» 22	» 24	» 23	» 23½
Tvíbands sokkar . . .	—	» 28	» 29	» 30	» 31	» 31½
Sjóvetlíngar	—	» 8	» 8½	» 8	» 8	» 8
Eingirnis peisa. . . .	hver	» 60	» 62	» 67	» 67	» 66
Tvíbands peisa. . . .	—	» 85	» 92½	» 95	1. 7	1. 16
Vaðmál.	alin	» 49	» 51	» 52	» 55	» 55
Einskepta	—	» 28½	» 32	» 30	» 34	» 36
Fiskur.						
Saltaður fiskur	vætt	4. 32	5. 24	5. 12	5. 30	5. 5½
Harður fiskur	—	4. 94½	5. »	5. 22	5. 18	5. 17
Þyrsklíngur	—	4. 87	4. 95½	5. 4	5. 14	5. 6
Hákall, hertur	—	4. 61½	4. 77½	4. 78½	4. 83	4. 78
Ísa.	—	3. 88	4. 24	4. 52	4. 38	4. 47

af B.

umdæmið. *a.*

	1861-62.	1862-63.	1863-64.	1864-65.	1865-66.
Lýsi.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Hvalslýsi . . . . . 8 pottar	1. 66	1. 48	1. 64	1. 32	1. 32
Hákallslýsi . . . . . —	1. 65	1. 58	1. 65	1. 74½	1. 93
Selslýsi . . . . —	1. 59	1. 54	1. 59	1. 79	1. 88
Þorskalýsi . . . . . . —	1. 47	1. 46	1. 45	1. 59	1. 62½
Skinnavara.					
Nautskinn . . . . . . fjórð.	5. 59½	5. 71	5. 64½	5. 49½	5. 44
Kýrskinn . . . . . . —	4. 63	4. 84	4. 77½	4. 63	4. 43
Hrossskinn . . . . . —	3. 74	3. 88	3. 79	3. 70	3. 57
Sauðskinn af tvævet. og eldri . . . . . . —	2. 67	2. 69½	2. 68	2. 57	2. 56
Sauðskinn af veturg. og ám . . . . —	1. 72	1. 84	1. 82	1. 86	1. 82
Selskinn . . . . . . —	3. 82	4. 12	4. 50	4. 28	4. 46
Lambskinn . . . . . hvert	» 6	» 6	» 6½	» 6½	» 6½
Ýmislegt.					
Æðardún, hreinsaður . pund	4. 66	5. 22½	5. 42	6. 35½	6. 90
Æðardún, óhreinsaður. —	» »	» »	» 56	» »	» »
Fuglafiður . . . . . . fjórð.	3. 7	3. 15	2. 77	2. 69	2. 60
Fjallagrös . . . . . . —	» 83	» 90½	» 75½	» 68	» 77
Dagsverk . . . . . . hvert	» 88½	» 87	» 86½	» 87	» 90
Lambsfóður . . . . . —	1. 54	1. 64	1. 76	1. 84	1. 84
Meðalverð á alin.					
í friðu	» 28½	» 30	» 29	» 29	» 29
í ullu, smjöri og tólg . . .	» 30	» 33	» 29½	» 31½	» 32½
í tóvöru af ullu	» 17½	» 19	» 19	» 20	» 20½
í fiski	» 22	» 23½	» 24	» 24	» 23½
í lýsi	» 19½	» 18½	» 19½	» 19½	» 20½
í skinnavöru	» 17½	» 18½	» 18½	» 18	» 18
Meðalverð allra meðalverða	» 22½	» 23¾	» 23¼	» 23½	» 24

Framhald

Norður- og Austur-

		1861-62.	1862-63.	1863-64.	1864-65.	1865-66.
Fríður peningur.		rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Kýr, 3 til 8 vetra . .	hver	43. 3	42. 16½	41. 77	41. 65½	41. 37½
Ær, 2 til 6 vetra . .	—	5. 41	5. 65½	5. 84	5. 81	5. 95
Sauður, 3 til 5 vetra .	—	6. 40	7. 6	7. 6	6. 66	6. 86
Sauður, tvævetra . . .	—	5. 2	5. 44	5. 37½	5. 22	5. 33
Sauður, veturgamall .	—	3. 58	3. 90	3. 80	3. 59½	3. 84
Ær, geld	—	4. 73	5. 12	5. 23½	5. 10	5. 17½
Ær, mylk	—	2. 76	3. 2½	3. 6	2. 90	2. 86
Áburðarhestur, 5 til 12 vetra	—	21. 20	20. 54	19. 73	19. 36	19. 56½
Hryssa, jafngömul . .	—	17. 29	17. 1	16. 39	16. 8	16. 23
Ull, smjör og tólg.						
Hvít ull	pund	» 39	» 46	» 41½	» 47	» 50½
Mislit ull	—	» 31	» 34½	» 33	» 36	» 37
Smjör	—	» 27	» 26½	» 26	» 24	» 22
Tólg	—	» 22	» 23½	» 22	» 20	» 16½
Tóvara af ullu.						
Hespugarn	pund	» »	» »	» »	» »	» »
Eingirnis sokkar . . .	par	» 27	» 27	» 27	» 27	» 28
Tvíbands sokkar . . .	—	» 31½	» 31	» 31	» 31	» 32
Sjóvetlingar	—	» 10	» 10	» 9	» 9	» 9½
Eingirnis peisa	hver	» 76	» 74	» 73½	» 81	» 79
Tvíbands peisa	—	» 95	» 91	1. 3½	1. »	1. »
Vaðmál	alin	» 39½	» 40	» 41	» 46	» 46½
Einskepta	—	» 31	» 32	» 34½	» 35	» 35
Fiskur.						
Saltaður fiskur	vætt	5. »	5. »	5. 61	5. 31	5. »
Harður fiskur	—	4. 36	4. 66	4. 87	4. 79	4. 70½
Þyrsklingur	—	4. 38	4. 48	4. 69	4. 53½	4. 49½
Hákall, hertur	—	3. 95	4. 13	4. 29	4. 14	4. 6½
Ísa	—	3. 66	4. 6	3. 94	3. 86	3. 87

af B.

umdæmið. *b*.

	1861-62.	1862-63.	1863-64.	1864-65.	1865-66.
Lýsi.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Hvalslýsi . . . . . 8 pottar	1. 51	» »	1. 42	1. 77½	1. 54
Hákallslýsi. . . . . . —	1. 64	1. 46	1. 65	1. 82	2. 1
Selslýsi. . . . . . . —	1. 60	1. 47	1. 57	1. 70	1. 85
Þorskalýsi. . . . . . —	1. 41	1. 44	1. 49	1. 52	1. 60
Skinnavara.					
Nautskinn. . . . . . fjórð.	5. 29	5. 39	5. 50½	5. 31	5. 45
Kýrskinn . . . . . . —	4. 22½	4. 37	4. 53	4. 39	4. 55½
Hrossskinn . . . . . —	3. 45	3. 57	3. 48	3. 52	3. 57
Sauðskinn af tvævet. og eldri . . . . . . —	2. 23½	2. 34	2. 43	2. 40½	2. 43
Sauðskinn af veturg. og ám. . . . . . . —	1. 70	1. 85	1. 84	1. 79	1. 77
Selskinn . . . . . . —	4. 35½	4. 52½	4. 61½	4. 56	4. 55
Lambskinn . . . . . hvert	» 6½	» 6½	» 6½	» 7	» 6½
Ýmislegt.					
Æðardún, hreinsaður . pund	4. 62	4. 94	5. 7	5. 17½	6. 31
Æðardún, óhreinsaður. —	» 44	» 46½	» 40	» 44	» 55½
Fuglafiður. . . . . . fjórð.	3. 84½	3. 93	3. 71	3. 43	3. 34
Fjallagrös. . . . . . —	» 51½	» 53½	» 56	» 56	» 57
Dagsverk . . . . . . hvert	» 86	» 85	» 84	» 83½	» 83½
Lambsfóður . . . . . —	1. 63	1. 64½	1. 73	1. 78	1. 80
Meðalverð á alin.					
í friðu.	» 27½	» 29	» 28½	» 28	» 28½
í ullu, smjöri og tólg . . .	» 30	» 32½	» 30½	» 32	» 31½
í tóvöru af ullu.	» 18	» 18	» 18½	» 19½	» 19½
í fiski.	» 20½	» 21½	» 22½	» 22	» 21½
í lýsi	» 19	» 17½	» 18½	» 21	» 21
í skinnavöru	» 17	» 17½	» 18	» 17½	» 18
Meðalverð allra meðalverða.	» 22	» 22½	» 23	» 23½	» 23½

Framhald

Norður- og Austur-

	1861-62.	1862-63.	1863-64.	1864-65.	1865-66.
Fríður peningur.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Kýr, 3 til 8 vetra . . hver	33. 23	35. 48	38. 12½	38. 17	37. 68
Ær, 2 til 6 vetra . . —	5. 43	5. 78	6. 9	6. 21	6. 26
Sauður, 3 til 5 vetra. —	6. 16½	7. 21	7. 51	6. 82	6. 82½
Sauður, tvævetra. . . —	4. 86	5. 58	5. 81	5. 45	5. 38
Sauður, veturgamall . —	3. 57	4. 8	4. 31½	4. 3½	4. 21
Ær, geld . . . . . . —	4. 74	5. 39	5. 44	5. 23	5. 30
Ær, mylk. . . . . . —	3. 22½	3. 68	3. 82	3. 67	3. 57
Áburðarhestur, 5 til 12 vetra. . . . . . —	21. 11	22. 37½	21. 79	21. 45	21. 60
Hryssa, jafngömul . . —	17. 12	18. 51	17. 88½	17. 22	17. 48½
Ull, smjör og tólg.					
Hvít ull. . . . . . . pund	» 38½	» 45	» 43	» 47	» 51
Mislit ull . . . . . . —	» 31	» 36	» 32½	» 35	» 36
Smjör . . . . —	» 28	» 27½	» 29	» 28	» 28
Tólg . . . . —	» 23	» 23½	» 24	» 19½	» 16½
Tóvara af ullu.					
Hespugarn. . . . . . pund	» »	» »	» »	» »	» »
Eingirnis sokkar . . . par	» 26	» 30	» 28½	» 32	» 30
Tvibands sokkar . . . —	» 35	» 42	» 46½	» 56	» 56
Sjóvetlingar . . . . . —	» 10½	» 10½	» 11	» 12½	» 13
Eingirnis peisa. . . . hver	» 89	1. 22	» 88	» 94½	1. 1
Tvibands peisa. . . . —	1. 32½	1. 53	1. 65	1. 59	1. 64
Vaðmál. . . . . . . alin	» 47	» 54	» 54	» 60	» 62
Einskepta . . . . . . —	» 43	» 44	» 43½	» 46	» 47
Fiskur.					
Saltaður fiskur. . . . vætt	5. 4	5. 35	5. 63	5. 67	5. 1
Harður fiskur . . . . —	5. 19	5. 62	5. 82	5. 79	5. 84
Þyrsklingur . . . . . —	5. 20	5. 67	5. 73½	5. 88	5. 95
Hákall, hertur. . . . —	4. 35	4. 71½	4. 80	4. 80	4. 61½
Ísa. . . . . —	3. 52	3. 69	3. 90	3. 81	3. 77

af B.

umdæmið. c.

	1861-62.	1862-63.	1863-64.	1864-65.	1865-66.
Lýsi.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Hvalslýsi . . . . . 8 pottar	1. 36	1. 40	1. 64	1. 50	1. 26½
Hákallslýsi . . . . . —	1. 60½	1. 56	1. 71	1. 85½	2. » ½
Selslýsi . . . . —	1. 39½	1. 36½	1. 61	1. 61½	1. 68
Þorskalýsi . . . . . . —	1. 42	1. 34	1. 49	1. 54	1. 58
Skinnavara.					
Nautskinn . . . . . . fjórð.	5. 26	5. 28	5. 35	5. 33	5. 40
Kýrskinn . . . . . . —	4. 33	4. 57	4. 74	4. 75	4. 59½
Hrossskinn . . . . . —	3. 52	3. 31	3. 43	3. 64	3. 69
Sauðskinn af tvævet. og eldri . . . . . . —	2. 2	2. 10½	2. 37	2. 35½	2. 34
Sauðskinn af veturg. og ám . . . . —	1. 34½	1. 34	1. 57½	1. 51	1. 73
Selskinn . . . . —	4. 19	4. 52	4. 30	4. 6	4. 31
Lambskinn . . . . . —	» 7	» 7	» 7	» 7	» 7
Ýmislegt.					
Æðardún, hreinsaður . pund	4. 75½	5. 17	5. 28	5. 76	6. 22
Æðardún, óhreinsaður. —	» »	» »	» »	» »	» »
Fuglafiður . . . . . . fjórð.	3. 89¾	3. 87	3. 85½	3. 84½	3. 66
Fjallagrös . . . . . . —	» »	» 48	» 57	» 72	» 76
Dagsverk . . . . . . hvert	1. 3½	1. 4	1. 6	1. 5	1. 9
Lambsfóður . . . . . —	1. 39	1. 41	1. 48	1. 49	1. 57
Meðalverð á alin.					
í fríðu	» 26½	» 30	» 31	» 29½	» 29½
í ullu, smjöri og tólg . . .	» 30	» 33	» 32	» 32½	» 33
í tóvöru af ullu	» 22	» 24½	» 24	» 26	» 26½
í fiski	» 22½	» 24	» 25	» 25	» 24½
í lýsi	» 17½	» 17	» 19½	» 20	» 20
í skinnavöru	» 16½	» 17	» 17½	» 17½	» 17½
Meðalverð allra meðalverða	» 22½	» 24¼	» 25	» 25	» 25

C. Skýrsla yfir verðlag á landaurum og meðalverði á hverri
árum frá miðjum maí mánuði

		1856-57.	1857-58.	1858-59.	1859-60.	1860-61.
Fríður peníngur.		rd. sk.	rd sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Kýr, 3 til 8 vetra . .	hver	27. 41	30. 91	34. 40	35. 91	36. 70
Ær, 2 til 6 vetra . .	—	3. 78	4. 21	4. 42	4. 36	4. 78
Sauður, 3 til 5 vetra .	—	5. 55	6. 28	6. 12	5. 67	6. 29
Sauður, tvævetur. . .	—	4. 14	4. 71	4. 68	4. 32	4. 77
Sauður, veturgamall .	—	2. 86	3. 28	3. 34	3. 29	3. 46
Ær, geld	—	3. 85	4. 44	4. 39	4. 12	4. 59
Ær, mylk.	—	2. 51	2. 81	2. 81	2. 76	3. 14
Áburðarhestur, 5 til 12 vetra	—	18. 9	19. 8	19. 68	19. 52	19. 50
Hryssa, jafngömul . .	—	13. 86	14. 67	15. 4	15. 17	14. 94
Ull, smjör og tólg.						
Hvít ull.	pund	» 26	» 30	» 39	» 24	» 31
Mislit ull	—	» 20	» 26	» 31	» 20	» 25
Smjör	—	» 21	» 23	» 24	» 24	» 26
Tólg	—	» 21	» 20	» 23	» 19	» 22
Tóvara af ullu.						
Hespugarn.	pund	» 50	» 44	» 46	» 38	» 39
Eingirnis sokkar . . .	par	» 21	» 21	» 24	» 21	» 22
Tvíbands sokkar . . .	—	» 28	» 36	» 40	» 36	» 33
Sjóvetlingar	—	» 8	» 8	» 10	» 8	» 9
Eingirnis peisa. . . .	hver	» 73	» 76	» 86	» 72	» 83
Tvíbands peisa. . . .	—	1. 12	1. 17	1. 34	1. 15	1. 24
Vaðmál.	alin	» 39	» 41	» 45	» 44	» 47
Einskepta	—	» 30	» 32	» 34	» 33	» 35
Fiskur.						
Saltaður fiskur. . . .	vætt	4. 19	4. 48	4. 80	4. 26	4. 72
Harður fiskur	—	4. 18	4. 49	4. 75	4. 41	4. 80
Þyrsklíngur	—	3. 81	4. 14	4. 44	4. 26	4. 54
Hákall hertur	—	3. 54	3. 75	3. 92	3. 85	4. 3
Ísa	—	3. 52	3. 54	3. 90	3. 69	3. 88

alin á landsvísu eptir meðaltali fyrir allt Ísland, á þeim 5 1856 til sama tíma 1861.

	1856-57.	1857-58.	1858-59.	1859-60.	1860-61.
Lýsi.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Hvalslýsi . . . . . 8 pottar	1. 41	1. 39	1. 49	1. 16	1. 41
Hákallslýsi . . . . . —	1. 59	1. 68	1. 90	1. 49	1. 54
Selslýsi . . . . —	1. 48	1. 56	1. 82	1. 33	1. 48
Þorskalýsi . . . . . . —	1. 39	1. 52	1. 70	1. 25	1. 36
Skinnavara.					
Nautskinn . . . . . . fjórð.	4. 47	4. 72	5. 3	5. 23	5. 28
Kýrskinn . . . . . . —	3. 54	3. 79	3. 92	4. 12	4. 31
Hrossskinn . . . . . —	2. 81	3. 16	3. 23	3. 30	3. 40
Sauðskinn af tvævet. og eldri . . . . . . —	2. 9	2. 20	2. 23	2. 35	2. 47
Sauðskinn af veturg. og ám . . . . —	1. 47	1. 56	1. 62	1. 59	1. 69
Selskinn . . . . . . —	3. 15	3. 48	3. 71	3. 79	3. 83
Lambskinn . . . . . hvert	» 6	» 6	» 6	» 6	» 6
Ýmislegt.					
Æðardún, hreinsaður . pund	3. 30	3. 61	4. 36	3. 91	4. 30
Æðardún, óhreinsaður. —	» 69	» 68	1. »	» 81	» 80
Fuglafiður . . . . . fjórð.	2. 83	3. 4	3. 29	3. 2	3. 16
Fjallagrös . . . . . . —	» 72	» 83	» 89	» 88	1. »
Dagsverk . . . . . . hvert	» 79	» 83	» 88	» 87	» 89
Lambsfóður . . . . . —	1. 20	1. 26	1. 33	1. 25	1. 35
Meðalverð á alin.					
í friðu	» 22	» 24	» 25	» 24	» 26
í ullu, smjöri og tólg . . .	» 22	» 25	» 29	» 22	» 26
í tóvöru af ullu	» 13	» 14	» 16	» 14	» 15
í fiski	» 18	» 20	» 21	» 20	» 21
í lýsi	» 18	» 19	» 21	» 17	» 17
í skinnavöru	» 14	» 15	» 16	» 16	» 17
Meðalverð allra meðalverða	» 18	» 19	» 21	» 18	» 21

D. Skýrsla yfir verðlag á landaurum og meðalverði á hverri árum frá miðjum maí mánuði

		1861-62.	1862-63.	1863-64.	1864-65.	1865-66.
Friður peníngur.		rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Kýr, 3 til 8 vetra	hver	35. 67	36. 13	36. 4	36. 49	36. 88
Ær, 2 til 6 vetra	—	5. 33	5. 61	5. 69	5. 69	5. 71
Sauður, 3 til 5 vetra	—	6. 35	6. 80	6. 80	6. 59	6. 65
Sauður, tvævetra	—	4. 95	5. 26	5. 33	5. 23	5. 26
Sauður, veturgamall	—	3. 77	4. 9	4. 6	3. 92	4. 2
Ær, geld	—	4. 75	5. 10	5. 4	5. 1	5. 3
Ær, mylk	—	3. 38	3. 61	3. 49	3. 41	3. 41
Áburðarhestur, 5 til 12 vetra	—	18. 60	18. 31	18. 2	18. 23	18. 18
Hryssa, jafngömul	—	14. 20	14. 14	13. 77	13. 92	14. 3
Ull, smjör og tólg.						
Hvít ull	pund	» 37	» 44	» 40	» 46	» 49
Mislit ull	—	» 29	» 33	» 31	» 35	» 36
Smjör	—	» 28	» 25	» 25	» 25	» 25
Tólg	—	» 23	» 23	» 22	» 20	» 17
Tóvara af ullu.						
Hespugarn	pund	» 40	» 42	» 39	» 39	» 41
Eingirnis sokkar	par	» 24	» 26	» 26	» 26	» 28
Tvíbands sokkar	—	» 35	» 37	» 38	» 39	» 42
Sjóvetlingar	—	» 9	» 9	» 9	» 10	» 10
Eingirnis peisa	hver	» 82	» 88	» 86	» 90	» 92
Tvíbands peisa	—	1. 25	1. 31	1. 38	1. 36	1. 35
Vaðmál	alin	» 47	» 51	» 50	» 54	» 56
Einskepta	—	» 36	» 38	» 37	» 39	» 41
Fiskur.						
Saltaður fiskur	vætt	4. 74	5. 26	5. 51	5. 41	5. 28
Harður fiskur	—	5. »	5. 58	5. 71	5. 48	5. 37
Þyrsklingur	—	4. 81	5. 6	5. 13	4. 93	5. 10
Hákall, hertur	—	4. 23	4. 42	4. 65	4. 51	4. 46
Ísa	—	3. 93	4. 38	4. 36	4. 30	4. 31

alin á landsvísu eptir meðaltali fyrir allt Ísland, á þeim 5 1861 til sama tíma 1866.

	1861-62.	1862-63.	1863-64.	1864-65.	1865-66.
Lýsi.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Hvalslýsi . . . . . 8 pottar	1. 40	1. 35	1. 43	1. 45	1. 45
Hákallslýsi . . . . . —	1. 56	1. 52	1. 59	1. 72	1. 85
Selslýsi . . . . —	1. 49	1. 47	1. 55	1. 63	1. 69
Þorskalýsi . . . . . . —	1. 38	1. 37	1. 39	1. 45	1. 55
Skinnavara.					
Nautskinn . . . . . . fjórð.	5. 30	5. 38	5. 48	5. 39	5. 45
Kýrskinn . . . . . . —	4. 34	4. 49	4. 57	4. 52	4. 50
Hrossskinn . . . . . —	3. 54	3. 56	3. 59	3. 61	3. 66
Sauðskinn af tvævet. og eldri . . . . . . —	2. 53	2. 56	2. 67	2. 65	2. 70
Sauðskinn af veturg. og ám . . . . —	1. 79	1. 84	1. 93	1. 89	2. 3
Selskinn . . . . —	3. 89	3. 94	4. 9	4. 1	4. 13
Lambskinn . . . . . —	» 7	» 6	» 7	» 7	» 7
Ýmislegt.					
Æðardún, hreinsaður . pund	4. 64	5. 5	5. 25	6. 2	6. 50
Æðardún, óhreinsaður. —	» 81	» 82	» 74	1. 1	1. »
Fuglafiður . . . . . . fjórð.	3. 24	3. 21	3. 9	3. 10	3. 1
Fjallagrös . . . . . . —	1. 12	» 88	» 82	» 86	» 91
Dagsverk . . . . . . hvert	» 88	» 88	» 89	» 90	» 91
Lambsfóður . . . . . —	1. 39	1. 42	1. 50	1. 55	1. 58
Meðalverð á alin.					
í friðu	» 27	» 28	» 28	» 28	» 28
í ullu, smjöri og tólg . . .	» 29	» 31	» 30	» 31	» 32
í tóvöru af ullu	» 15	» 16	» 16	» 17	» 19
í fiski	» 22	» 24	» 24	» 23	» 24
í lýsi	» 18	» 17	» 19	» 19	» 20
í skinnavöru	» 17	» 18	» 18	» 18	» 18
Meðalverð allra meðalverða	» 21	» 22	» 22	» 23	» 23

Strax við fyrsta yfirlit sýna skýrslurnar A og B, að verðlagið hefir hækkað töluvert á þeim 10 árum, sem hèr ræðir um. Þetta lætur sig ennþá betur í ljósi, ef maður tekur meðaltöluna af verðlaginu á þessum 10 árum fyrir sèrhvert umdæmi í landinu og jafnar því saman við verðlagsskrárnar fyrir árið 18⁶⁵/₆₆, því þá kemur það fram, að verðlagið á nær því öllum vörutegundum er hærra eptir seinustu verðlagsskránni heldur en eptir meðaltölu á þeim 10 árum. Til frekari skýríngar því, sem nú hefir verið sagt, höfum vèr samið skýrslu þá um þetta efni, sem hèr fylgir:

		Suður-umdæmið.				Vestur-umdæmið.				Norður- og Austur-umd.			
		18⁶⁵/₆₆.		Meðaltala af árunum 18⁵⁶/₅₇—18⁶⁵/₆₆.		18⁶⁵/₆₆.		Meðaltala af árunum 18⁵⁶/₅₇—18⁶⁵/₆₆.		18⁶⁵/₆₆.		Meðaltala af árunum 18⁵⁶/₅₇—18⁶⁵/₆₆.	
		rd.	sk.	rd.	sk.	rd.	sk.	rd.	sk.	rd.	sk.	rd.	sk.
Kýr	hver	31.	49	30.	15	40.	3½	36.	26	39.	47	37.	16
Ær 2-6 vetra	—	5.	7	4.	37	6.	7	5.	23	6.	6	5.	28
Sauður 3 vetra	—	5.	73	5.	38	7.	10	7.	5	6.	89	6.	68
Sauður tvævetra	—	4.	60	4.	19	5.	91	5.	33	5.	45	5.	18
Sauður veturgamall	—	3.	55	3.	14	4.	60	4.	»	4.	11	3.	69
Ær geld	—	4.	35	3.	94	5.	71½	5.	11	5.	23	4.	90
Ær mylk	—	3.	24	2	94	3.	85½	3.	45	3.	37	3.	16
Púlshestur	—	16.	14	16.	21	18.	17½	18.	3	19.	53	20.	64
Hryssa	—	11.	32	11.	27	14.	45	14.	1	15.	64	16.	57
Hvít ull	pundið	»	45	»	34	»	47½	»	36	»	51	»	38
Mislit ull	—	»	35	»	27	»	37	»	28	»	37	»	30
Smjör	—	»	25	»	23	»	26	»	25	»	25	»	25
Tólg	—	»	16	»	20	»	19½	»	22	»	17	»	21
Hespugarn	—	»	»	»	40	»	41½	»	41	»	»	»	60
Eingirnis sokkar	parið	»	34	»	23	»	23	»	19	»	27	»	25
Tvíbands sokkar	—	»	46	»	35	»	43½	»	39	»	40	»	34
Sjóvetlíngar	—	»	11	»	8	»	8½	»	8	»	10	»	10
Eingirnis peisa	hver	1.	25	»	92	1.	»	»	82	»	81	»	78
Tvíbands peisa	—	1.	44	1.	25	2.	11	1.	74	1.	27	1.	16

		Suðurumdæmið.		Vesturumdæmið.		Norður- og Austur-umd.	
		$18^{65}/_{66}$.	Meðaltala af árunum $18^{56}/_{57}$—$18^{65}/_{66}$.	$18^{65}/_{66}$.	Meðaltala af árunum $18^{56}/_{57}$—$18^{65}/_{66}$.	$18^{65}/_{66}$.	Meðaltala af árunum $18^{56}/_{57}$—$18^{65}/_{66}$.
		rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
Vaðmál	alin	» 55	» 47	» 59½	» 51	» 54	» 46
Einskepta	—	» 41	» 35	» 43½	» 38	» 39	» 34
Saltaður fiskur	vætt	5. 50	5. 4	5. 62	4. 88	5. 2	4. 85
Harður fiskur	—	5. 28	5. 5	5. 91	5. 57	5. 25	4. 73
Þyrsklingur	—	4. 85	4. 48	5. 29	4. 75	5. 18	4. 65
Hákall, hertur	—	4. 26	4. 24	4. 79	4. 18	4. 49	4. 15
Ísa	—	4. 48	4. 31	4. 69	4. 16	4. 6	3. 67
Hvalslýsi	8 pottar	1. 65	1. 52	1. 27	1. 25	1. 37	1. 42
Hákallslýsi	—	1. 75	1. 58	1. 73	1. 60	1. 95	1. 70
Selslýsi	—	1. 64	1. 48	1. 72	1. 56	1. 80	1. 60
Þorskalýsi	—	1. 48	1. 38	1. 52½	1. 40	1. 60	1. 48
Nautskinn	fjórð.	5. 13	4. 84	6. 16½	5. 60	5. 43	5. 22
Kýrskinn	—	4. 11	3. 86	5. 22½	4. 70	4. 53	4. 28
Hrossskinn	—	3. 28	3. 17	4. 40	3. 94	3. 61	3. 34
Sauðskinn	—	2. 82	2. 52	3. 26½	2. 88	2. 44	2. 27
Ærskinn	—	2. 10	1. 76	2. 52	2. 19	1. 77	1. 59
Selskinn	—	3. 34	3. 23	4. 69	4. 14	4. 44	4. 10
Lambskinn	hvert	» 6½	» 6	» 6¼	» 6	» 7	» 7
Æðardún hreins	pund	6. 36	4. 61	6. 84	4. 82	6. 48	4. 69
Æðardún óhreins	—	1. 68	1. 50	» 73	» 61	» 55½	» 49
Fuglafiður	fjórð.	2. 80	2. 78	2. 72	2. 75	3. 21	3. 40
Fjallagrös	—	1. 11	1. 13	1. 24½	1. 15	» 70	» 65
Dagsverk	hvert	» 90	» 84	» 90	» 84	» 93	» 91
Lambsfóður	—	1. 22	1. 8	1. 84	1. 61	1. 74	1. 52
Meðalverð á alin:							
í friðu		» 24½	» 22	» 31	» 28	» 29	» 28
í ullu, smjöri og tólg		» 30	» 26	» 32½	» 27	» 32	» 28
í tóvöru		» 17	» 12	» 12	» 10	» 22	» 20
í fiski		» 24	» 22	» 25½	» 23	» 23	» 21

	Suður-umdæmið.		Vestur-umdæmið.		Norður- og Austur-umd.	
	$18^{65}/_{66}$.	Meðaltala af árunum $18^{56}/_{57}$—$18^{65}/_{66}$.	$18^{65}/_{66}$.	Meðaltala af árunum $18^{56}/_{57}$—$18^{65}/_{66}$.	$18^{65}/_{66}$.	Meðaltala af árunum $18^{56}/_{57}$—$18^{65}/_{66}$.
	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.	rd. sk.
í lýsi	» 20	» 18	» 19	» 18	» 20	» 19
í skinnavöru	» 17	» 16	» 21	» 19	» 18	» 17
Meðalverð allra meðalverða á alin	» 22	» 19	» $23^1/_2$	» 21	» 24	» 22

Af skýrslu þessari lætur það sig í ljósi, að mjög fáar vörutegundir hafa lækkað í verði á þessu hèr umgetna tímabili, og er það einkum í Norður- og Austur-umdæminu að þetta hefir átt sèr stað. Vörutegundir þær, sem þannig hafa lækkað, það er að skilja að verðið á þeim í verðlagsskránni fyrir árið $18^{65}/_{66}$ hefir verið lægra en eptir meðaltölu á þeim 10 árum $18^{56}/_{57}$—$18^{65}/_{66}$, eru í Suður-umdæminu þessar: púlshestar, tólg og fjallagrös; í Vestur-umdæminu er það eingaungu tólg og fuglafiður, en í Norður- og Austur-umdæminu eru það púlshestar, hryssur, tólg, hvalslýsi og fuglafiður.

Að verðið á landaurum hafi hækkað á þessum hèr umgetnu árum sýnir sig einnig skoði maður skýrslurnar C og D, sem skýra frá verðlaginu eptir meðaltölu fyrir allt Ísland um þessi sömu 10 ár. þessu til frekari skýríngar höfum vèr samið skýrslu þá, sem hèr fylgir, og sýnir hún hæsta og lægsta verð að meðaltölu á öllu Íslandi á árunum $18^{56}/_{57}$—$18^{65}/_{67}$, og er í henni auk þessa skýrt frá mismun á þessu og á hverjum árum þetta hvorutveggja hafi átt sèr stað. En skýrslan er þessi:

		Hæst verð.		Lægst verð.		Mismunur.
		árið	rd. sk.	árið	rd. sk.	rd. sk.
Kýr	hver	$18^{65}/_{66}$ . . .	36. 88	$18^{56}/_{57}$ . . .	27. 41	9. 47
Ær 2—6 vetra . .	—	— . . .	5. 71	— . . .	3. 78	1. 89
Sauður, 3 vetra . .	—	$18^{62}/_{63}$ . . .	6. 80	— . . .	5. 55	1. 25
Sauður tvævetra .	—	$18^{63}/_{64}$ . . .	5. 33	— . . .	4. 14	1. 19
Sauður veturgamall	—	$18^{62}/_{63}$ . . .	4. 9	— . . .	2. 86	1. 19
Ær geld	—	— . . .	5. 10	— . . .	3. 85	1. 21
Ær mylk	—	— . . .	3. 61	— . . .	2. 51	1. 10
Púlshestur	—	$18^{59}/_{59}$ . . .	19. 68	$18^{63}/_{64}$ . . .	18. 2	1. 66
Hryssa	—	$18^{59}/_{60}$ . . .	15. 17	— . . .	13. 77	1. 36
Hvít ull	pund	$18^{65}/_{66}$ . . .	» 49	$18^{59}/_{60}$ . . .	» 24	» 25
Mislit ull	—	— . . .	» 36	$18^{56}/_{57}$ og $^{59}/_{60}$	» 20	» 16
Smjör	—	$18^{61}/_{62}$ . . .	» 28	$18^{56}/_{57}$ . . .	» 21	» 7
Tólg	—	$18^{58}/_{59}$ og $^{62}/_{63}$	» 23	$18^{65}/_{66}$ . . .	» 17	» 6
Hespugarn	—	$18^{56}/_{57}$ . . .	» 50	$18^{59}/_{60}$ . . .	» 38	» 12
Eingirnis sokkar . .	parið	$18^{65}/_{66}$ . . .	» 28	$18^{56}/_{57}$ . . .	» 21	» 7
Tvíbands sokkar . .	—	— . . .	» 42	— . . .	» 28	» 14
Sjóvetlingar . . .	—	$18^{58}/_{59}$ og $^{65}/_{66}$	» 10	— . . .	» 8	» 2
Eingirnis peisa . .	hver	$18^{65}/_{66}$ . . .	» 92	$18^{59}/_{60}$ . . .	» 72	» 20
Tvíbands peisa . .	—	$18^{63}/_{64}$ . . .	1. 38	$18^{56}/_{57}$ . . .	1. 12	» 26
Vaðmál	alin	$18^{65}/_{66}$ . . .	» 56	— . . .	» 39	» 17
Einskepta	—	— . . .	» 41	— . . .	» 30	» 11
Saltaður fiskur . .	vætt	$18^{63}/_{64}$ . . .	5. 51	— . . .	4. 19	1. 32
Harður fiskur . . .	—	— . . .	5. 71	— . . .	4. 18	1. 53
Þyrsklingur	—	— . . .	5. 13	— . . .	3. 81	1. 28
Hákall hertur . .	—	— . . .	4. 65	— . . .	3. 54	1. 11
Ísa	—	$18^{62}/_{63}$ . . .	4. 38	— . . .	3. 32	1. 6
Hvalslýsi	8 pottar	$18^{58}/_{59}$ . . .	1. 49	$18^{59}/_{60}$ . . .	1. 16	» 33
Hákallslýsi	—	— . . .	1. 90	— . . .	1. 49	» 41
Selslýsi	—	— . . .	1. 82	— . . .	1. 33	» 49
Þorskalýsi	—	— . . .	1. 70	— . . .	1. 25	» 45
Nautskinn	fjórð.	$18^{63}/_{64}$ . . .	5. 48	$18^{56}/_{57}$ . . .	4. 47	1. 1
Kýrskinn	—	— . . .	4. 57	— . . .	3. 54	1. 3
Hrossskinn	—	$18^{65}/_{66}$ . . .	3. 66	— . . .	2. 81	» 81
Sauðskinn	—	— . . .	2. 70	— . . .	2. 9	» 61
Ærskinn	—	— . . .	2. 3	— . . .	1. 47	» 52

	Hæst verð.		Lægst verð.		Mis-munur.
	árið	rd. sk.	árið	rd. sk.	rd. sk.
Selskinn. . . . . —	18⁶⁵/₆₆. . .	4. 13	18⁵⁶/₅₇. . .	3. 15	» 94
Lambskinn. . . . hvert	— . . .	» 7	18⁵⁶/₅₇ o. s. fr.	» 6	» 1
Æðardún hreins. . pund	— . . .	6. 50	— . . .	3. 30	3. 20
Æðardún óhreins. . —	18⁶⁴/₆₅. . .	1. 1	18⁵⁷/₅₈. . .	» 68	» 29
Fuglafiður . . . . fjórð.	18⁵⁸/₅₉. . .	3. 29	18⁵⁶/₅₇. . .	2. 83	» 42
Fjallagrös . . . . —	18⁶¹/₆₂. . .	1. 12	— . . .	» 72	» 36
Dagsverk . . . . hvert	18⁶⁵/₆₆. . .	» 91	— . . .	» 79	» 12
Lambsfóður . . . —	— . . .	1. 58	— . . .	1. 20	» 38
Meðalverð á alin:					
í fríðu	18⁶²/₆₃—⁶⁵/₆₆	» 28	— . . .	» 22	» 6
í ullu, smjöri og tólg. .	18⁶⁵/₆₆. . .	» 32	— og ⁵⁹/₆₀	» 22	» 10
í tóvöru af ullu	— . . .	» 19	— . . .	» 13	» 6
í fiski	18⁶²/₆₃ og ⁶⁵/₆₆	» 24	— . . .	» 18	» 6
í lýsi.	18⁶⁵/₆₆. . .	» 20	18⁵⁹/₆₀. . .	» 17	» 3
í skinnavöru.	18⁶²/₆₃—⁶⁵/₆₆	» 18	18⁵⁶/₅₇. . .	» 14	» 4
Meðalverð allra meðalverða á alin . . .	18⁶⁴/₆₅ og ⁶⁵/₆₆	» 23	18⁵⁶/₅₇ og ⁵⁹/₆₀	» 18	» 5

Skýrsla þessi sýnir meðal annars, að þar sem verðlagið eptir meðaltölu um allt landið hefir á vel flestum vörutegundum verið hæst hið síðasta af þessum 10 árum, eða árið 18⁶⁵/₆₆, þá hefir það aptur á hinn bóginn verið lægst á miklu fleiri vörutegundum hið fyrsta af þessum sömu 10 árum, eða árið 18⁵⁶/₅₇; en þar skýrslan sjálf að vorri hyggju er svo ljós, þykir óþarfi að fara fleirum orðum um þetta atriði.

Það gefur að skilja, eins og einnig skýrslurnar A og B. bera með sèr, að mikill munur muni vera á verðlaginu um þessi 10 ár í hinum sèrstöku hèruðum landsins á sèrhverri vörutegund, en til þess að skýra þetta atriði betur, þá höfum vèr samið skýrslu þá sem hèr fylgir, og sem sýnir hæsta og lægsta verð á sèrhverri vörutegund eptir verðlagsskránum fyrir þau 10 árin 18⁵⁶/₅₇—18⁶⁵/₆₆ og svo mismun á þessu, eins og þar einnig er sagt frá í hverjum hèruðum þetta hafi átt sèr stað. Skýrslan er þessi:

		Hæst verð.		Lægst verð.		Mismunur.
		hvar.[1]	rd. sk.	hvar.	rd. sk.	rd. sk.
Kýr.	hver	N. b. . .	44. 73	S. a. . .	22. 85	21. 84
Ær 2—6 vetra. .	—	N. c. . .	6. 26	S. b. . .	3. 13	3. 13
Sauður 3 vetra. .	—	V. . . .	7. 70	S. a. . .	3. 77	3. 89
Sauður tvævetra .	—	V. . . .	5. 91	S a. . .	3. 3	2. 88
Sauður veturgamall	—	V. . . .	4. 60	S. a. . .	2. 5	2. 55
Ær geld.	—	V. . . .	5. 71½	S. a. . .	2. 88	2. 79½
Ær mylk	—	S. b. . .	4. 19	S. a. . .	2. 2	2. 17
Púlshestur. . . .	—	N. b. . .	23. 22	S. a. . .	14. 37	8. 81
Hryssa	—	N. b. . .	19. 5	S. b. . .	10. 10	8. 91
Hvít ull.	pund	N. a. c. .	» 51	S. a. . .	» 23	» 28
Mislit ull	—	N. a. . .	» 38½	V. . . .	» 19	» 19½
Smjör.	—	S. b. . .	» 29½	N. b. . .	» 19	» 10½
Tólg	—	N. a. c. .	» 24	S. a. . .	» 15½	» 8½
Hespugarn. . . .	—	N. b. . .	» 60	V. . . .	» 38	» 22
Eingirnis sokkar .	parið	S. b. . .	» 34	S. a. V. .	» 16	» 18
Tvíbands sokkar .	—	N. c. . .	» 56	S. a. . .	» 16	» 40
Sjóvetlingar . . .	—	N. c. . .	» 13	S. a. . .	» 5	» 8
Eingirnis peisa . .	hver	S. b. . .	1. 25	N. a. . .	» 50½	» 70½
Tvíbands peisa . .	—	V. . . .	2. 11	N. a. . .	» 72	1. 35
Vaðmál	alin	N. c. . .	» 62	N. b. . .	» 34	» 28
Einskepta	—	N. c. . .	» 47	N. b. . .	» 25½	» 21½
Saltaður fiskur . .	vætt	N. c. . .	5. 67	V. . . .	3. 81½	1. 81½
Harður fiskur. . .	—	S. b. . .	6. 86	N. b. . .	3. 66	3. 20
Þyrsklingur. . . .	—	N. c. . .	5. 95	N. b. . .	3. 55	2. 40
Hákall hertur . .	—	S. a. . .	4. 84	V. . . .	3. 30	1. 54
Ísa.	—	S. a. . .	5. »	N. b. . .	2. 73	2. 23
Hvalslýsi. . . .	8 pottar	S. a. . .	1. 91	N. a. . .	1. »	» 91
Hákallslýsi. . . .	—	N. b. . .	2. 17	N. b. . .	1. 35½	» 77½
Selslýsi	—	N. b. . .	2. 8½	S. a. . .	1. 8	1. »½
Þorskalýsi	—	N. b. . .	1. 88	S. a. . .	1. 12	» 76

[1]) Hér merkir S. a: Suður-umdæmið að undanteknum Skaptafells-sýslum, S. b: Skaptafells sýslurnar, V: Vestur-umdæmið, N. a: Húnavatns og Skagafjarðar sýslur, N. b: Eyjafjarðar og Þingeyjar sýslur, og N. c: báðar Múla sýslurnar.

	Hæst verð.		Lægst verð.		Mis-munur.
	hvar.	rd. sk.	hvar.	rd. sk.	rd. sk.
Nautskinn . . . . fjórð.	V. . . .	6. 16½	S. a. . .	3. 93	2. 19½
Kýrskinn. . . . . —	V. . . .	5. 22½	S. a. . .	2. 93	2. 25½
Hrossskinn. . . . —	V. . . .	4. 40	N. c. . .	2. 42	1. 94
Sauðskinn . . . . —	V. . . .	3. 39½	N. c. . .	1. 54	1. 76½
Ærskinn. . . . . —	V. . . .	2. 52	S. a. . .	1. 19	1. 33
Selskinn. . . . . —	V. . . .	4. 69	S. a. . .	2. 52	2. 17
Lambskinn. . . . hvert	N. c. . .	» 7½	S. a. . .	» 5⅓	» 2⅙
Æðardún hreins. . pund	N. a. . .	6. 90	S. a. . .	3. »	3. 90
Æðardún óhreins. . —	S. b. . .	1. 82	N. b. . .	» 30½	1. 51½
Fuglafiður . . . . fjórð.	N. b. . .	3. 93	V. . . .	2. 47¾	1. 45¼
Fjallagrös . . . . —	S. b. . .	1. 76	N. b. . .	» 47	1. 29
Dagsverk . . . . hvert	N. c. . .	1. 9	S. a. . .	» 71	» 34
Lambsfóður . . . —	V. og N. a.	1. 84	S. a. . .	» 88	» 92
Meðalverð á alin:					
í friðu	V. og N. c.	» 31	S. a. . .	» 16½	» 14½
í ullu, smjöri og tólg. .	N. a. og c.	» 33	S. a. . .	» 20	» 13
í tóvöru	N. c. . .	» 26	S. a. . .	» 8½	» 17½
í fiski	V. . . .	» 26	N. b. . .	» 17	» 9
í lýsi.	N. b. . .	» 23½	S. a. . .	» 15	» 8½
í skinnavöru.	V. . . .	» 21	S. a. . .	» 12½	» 8½
Meðalverð allra meðalverða á alin . . .	N. c. . .	» 25	S. a. . .	» 15¼	» 9¾

Skýrsla þessi sýnir að vísu bæði upphæðina að tölunni til á hæsta og lægsta verðlagi á þessum 10 árum, eins og hún einnig sýnir, að hæst verðlag hefir á flestum vörutegundum verið í Norður- og Austur-umdæminu um hið sama tímabil, og lægst verð aptur á móti á flestum í Skaptafells sýslunum. En til þess að skýra þetta atriði betur, þá skal hèr sýna hversu mikill munurinn að tiltölu eða af 100 hverju hafi verið á sama tímabili á öllum vörutegundum, og kemur það þá fram, að mismunurinn milli hæsta og lægsta verðlags hefir að tiltölu verið þessi:

	af 100.
Kýr	96.0
Ær 2—6 vetra	100.0
Sauður 3 vetra	103.3
Sauður tvævetur	92.8
Sauður veturgamall	125.4
Ær geld	97.0
Ær mylk	107.7
Púlshestur	61.5
Hryssa	88.6
Hvít ull	121.7
Mislit ull	102.6
Smjör	55.3
Tólg	54.8
Hespugarn	57.6
Eingirnis sokkar	112.5
Tvíbands sokkar	250.0
Sjóvetlíngar	160.0
Eingirnis peisa	139.6
Tvíbands peisa	181.9
Vaðmál	82.3
Einskepta	84.2
Saltaður fiskur	48.0
Harður fiskur	87.0
Þyrsklíngur	67.6
Hákall hertur	47.2
Ísa	81.1
Hvalslýsi	94.8
Hákallslýsi	58.9
Selslýsi	92.8
Þorskalýsi	70.4
Nautskinn	55.5
Kýrskinn	76.3
Hrossskinn	81.2
Sauðskinn	115.0

	af 100.
Ærskinn	122.2
Selskinn	85.7
Lambskinn	40.5
Æðardún hreinsaður	131 2
Æðardún óhreinsaður	483.6
Fuglafiður	58.9
Fjallagrös	266.0
Dagsverk	47.9
Lambsfóður	104.5.

Yfirlit þetta sýnir meðal annars, að mestur munurinn á hæsta og lægsta verðlagi hefir á þessum árum verið á óhreinsuðum æðardún, en minnstur hefir hann verið á hákalli hertum. Að öðru leyti er það ekki svo ómerkilegt að taka eptir því, að munur þessi á hæsta og lægsta verðlagi hefir verið jafn minnstur á öllum fiski og svo á lýsistegundum, en jafn mestur á fríðum peníngi, ullu og tóvöru.

Loks þykir vel til fallið, að gjöra nokkurn samanburð við undanfarinn tíma í þessu efni. Í þessu skyni viljum vèr taka verðlagið eptir meðaltölu um allt land fyrir síðasta árið af tímabili því, sem hèr ræðir um, eða árið 18$^{65}/_{66}$, og svo hið sama fyrir fyrsta árið af 20 hinum næst undangángandi árum, eða árið 18$^{46}/_{47}$, og svo síðan jafna þeim saman. Það sýnir sig þá, að verðlagið á þessu tímabili hefir hækkað á þessa leið:

	að upphæð.		tiltals af hundraði.
	rd.	sk.	
Kýr	12.	17	49.2
Ær 2—6 vetra	2.	39	72.2
Sauður 3 vetra	2.	5	44.4
Sauður tvævetur	1.	84	55.2
Sauður veturgamall	1.	65	71.5
Ær geld	1.	84	59.4

	að upphæð.		tiltals af hundraði.
	rd.	sk.	
Ær mylk	1.	33	64.5
Púlshestar	3.	42	13.9
Hryssa	2.	92	26.7
Hvít ull	»	30	157.9
Mislit ull	»	$19^1/_2$	118.2
Smjör	»	$8^1/_2$	51.5
Tólg	»	$1^1/_2$	9.7
Hespugarn	»	11	36.7
Eingirnis sokkar	»	11	64.7
Tvíbands sokkar	»	17	68.0
Sjóvetlíngar	»	$3^1/_2$	53.8
Eingirnis peisa	»	40	76.9
Tvíbands peisa	»	44	50.6
Vaðmál	»	24	75.0
Einskepta	»	17	70.8
Saltaður fiskur	1.	60	44.3
Harður fiskur	1.	44	37.1
þyrsklíngur	1.	43	39.6
Hákall hertur	1.	61	57.7
Ísa	1.	1	30.8
Hvalslýsi	»	23	19.5
Hákallslýsi	»	55	43.7
Selslýsi	»	42	34.1
þorskalýsi	»	36	31.4
Nautskinn	»	93	21.5
Kýrskinn	1.	5	30.3
Hrossskinn	1.	11	43.3
Sauðskinn	»	66	33.7
Ærskinn	»	54	45.4
Selskinn	1.	31	47.0
Lambskinn	»	1	16.6

	að upphæð.		tiltals af hundraði.
*Æðardún hreinsaður . .	2.	90	82.0
Æðardún óhreinsaður . .	»	38	65.5
Fuglafiður	»	69	31.4
Fjallagrös	»	19	26.4
Dagsverk	»	17	23.0
Lambsfóður	»	53	52.5

Á þessum 20 árum, það er að skilja frá $18^{46}/_{47}$ til $18^{65}/_{66}$, hefir því verðlagið eptir meðaltölu, um allt Ísland, að tiltölu hækkað mest á ullu, bæði hvítri og mislitri, og þá á hreinsuðum æðardún, en minnst hefir verðlagið hækkað á tólg og þá á púlshestum.

BÚNAÐAR-ÁSTAND Á ÍSLANDI

í fardögum 1867.

Öllum kemur saman um það, að mjög svo áríðandi og fróðlegt er að hafa sem greinilegastar skýrslur um búnaðar-ástand sèrhvers lands, og þessvegna hefir í ritum þessum optar verið skýrt frá þessari grein hagfræðinnar á Íslandi á ýmsum árum, (smbr. I., bls. 58—73, 118—123, 480—87, II., bls. 31—220, 544—559, 852—891, III., bls. 227—273, 393—445, 644—697, 760—819, IV. bls. 179—239 og 271—333). Þessu til framhalds skal því hèr einnig skýra frá búnaðar-ástandi á Íslandi eins og það er talið að hafa verið í fardögum 1867.

Skýrslur þær, sem vèr nú látum fylgja um þetta efni, eru eins og að undanförnu samdar eptir skýrslum þeim, sem sýslumenn á Íslandi semja um það á ári hverju og senda amtmönnum, en þeir aptur hinni íslenzku stjórnardeild, en tilhögunin á þeim er að öllu hin sama og verið hefir um síðustu undanfarin ár, og er í þeim til hægara samanburðar sagt frá tölu nautpeníngs og sauðfènaðar í hverjum hrepp og hverri sýslu í fardögum 1866. Eins og áður í skýrslum þessum hefir verið gjört, höfum vèr hèr einnig sleppt að skýra frá tölu býla og þeirra sem tíunda, og kemur það til af því, að þessi tvö atriði, sem þó ekki eru svo lítils áríðandi þegar um búnaðar-ástand landsins er að ræða, eru í skýrslum sýslumanna mjög svo ósamkvæm eða þá með öllu gengið fram hjá þeim, og á þetta síðast nefnda sèr stað í skýrslunum úr Vestmannaeyja, Gullbríngu- og Kjósar, Skagafjarðar, Eyjafjarðar, Norðurmúla og Suðurmúla sýslum. Einnig eru skýrslur amtmanna um bæði þessi atriði nokkuð ólíkar og sjálfum sèr ósamkvæmar, sem nú skal sýnt verða. Þannig er í fardögum 1867 tala „býla" í Suður-umdæminu sögð að vera 2478 (í fardögum 1866 voru þau talin 2035, en aptur

á móti 2754 í fardögum 1865, smbr. IV., bls. 271, og er ekki hægt að gjöra sèr hugmynd um hvað muni valda þessum mikla mismun), en tala „gripaeigenda" er á sama ári sögð 3030 (í fardögum 1866 voru þar á móti taldir 2424 „búendur"); í Vesturumdæminu er munurinn á þessu hvorutveggja miklu minni, því þar er tala „býla" í fardögum 1867 sögð 1545 (í fardögum 1866 voru þau talin 1554) og tala „þeirra sem gripi framtelja" sögð að vera 1990 (en þeir voru í fardögum 1866 taldir 1974); og loks eru í skýrslunni frá Norður- og Austur-umdæminu tala „byggðra jarða" í fardögum 1867 sögð að vera 2526 (í fardögum 1866 voru þær ekki taldar nema 2448), en þeir „sem tíund gjöra" eru taldir 3695 (í fardögum 1866 var tala þeirra sögð 3710).

Vèr látum nú talað út um þetta, en áður en vèr látum skýrslurnar sjálfar fylgja, viljum vèr skoða hvert höfuðatriði í þeim sèr, og gjöra við sèrhvert þeirra nokkrar athugasemdir og samanburð við undanfarin ár.

I. NAUTPENÍNGUR.

Næst undanfarið fardagaár fór tala nautgripa á Íslandi lítið eitt vaxandi (smbr. IV., bls. 272), en þrjú næstu ár þar fyrir hafði tala þeirra farið mínkandi á ári hverju (smbr. III., bls. 645, 761 og IV., bls. 180). Á þessu ári, sem hèr ræðir um, hefir tala nautgripa einnig farið mínkandi, því í fardögum 1866 var tala nautpeníngs á öllu Íslandi nefnilega 20357, en samkvæmt skýrslunum hèr á eptir er tala nautgripa í fardögum einúngis sögð að vera 19003, og hefir því fækkun þeirra á þessu eina ári verið 1354 tals, eða að tiltölu 6.6 af hverju hundraði; þetta er að tiltölu talsvert meira en fardagaárið 1864—65, því þá var það einúngis 2.5 af hundr., en nokkru minna en fardagaárið 1863—64, þegar það var 7.4 af hundr.

Fækkun þessi á nautpeníngi, sem nú var sýnd að átt hafi sèr stað á fardagaárinu 1866—67, verður nokkuð á ymsa leið í umdæmum landsins, því þá kemur fram að nautgripir hafa fækkað í:

	tals	af hundr.
Suður-umdæminu	295	3.5
Vestur-umdæminu	290	6.5
Norður- og Austur-umd.	769	10.2

og hefir þá fækkunin verið lángmest í Norður- og Austur-umdæminu, en minnst í Suður-umdæminu.

það gefur samt að skilja, að munurinn á þessu muni vera miklu meiri þegar skoðað er hvert hèrað í landinu sèr, því beri maður saman tölu nautpeníngs í fardögum 1866 við tölu hans í fardögum 1867, þá sýnir það sig, að tala nautpeníngs á þessu ári þó hefir fjölgað í þessum sýslum, nefnilega í:

	tals	af hundr.
Árness sýslu	79	3.1
Reykjavíkur bæ	7	13.2
Ísafjarðar s.	1	0.1;

en aptur á móti hefir tala nautpeníngs á þessu sama ári fækkað á þessa leið í þessum sýslum, nefnilega:

	tals	af hundr.
Skaptafells sýslu	44	3.2
Vestmannaeyja s.	4	10.5
Rángárvalla s.	119	5.5
Gullbríngu- og Kjósar s.	96	8.2
Borgarfjarðar s.	118	12.2
Mýra- og Hnappadals s.	119	11.1
Snæfellsness s.	26	4.1
Dala s.	58	8.1
Barðastrandar s.	46	5.8
Stranda s.	42	12.6
Húnavatns s.	151	10.7
Skagafjarðar s.	162	10.4
Eyjafjarðar s.	146	9.0
þíngeyjar s.	116	10.8
Norður-Múla s.	141	14.8
Suður-Múla s.	53	5.8.

Að Vestmannaeyja sýslu og Reykjavíkur bæ frá töldum, sem hvort um sig ekki getur talizt nema hreppur, þá hefir nautpeníngur á þessu ári að tiltölu fækkað mest í Norður-Múla sýslu og þá í Stranda sýslu, en minnst hefir fækkað að tiltölu í Skaptafells sýslu og þá í Snæfellsness sýslu.

Á þessu ári, sem hèr ræðir um, hefir veturgamall nautpeníngur, sem hið undanfarna ár hafði fjölgað töluvert (nefnilega um 314 tals eða 15.6 af hundr.), fækkað mest að tiltölu, það er að skilja um 568 eða 24.4 af hundraði; þessu næst hafa griðúngar og geldneyti eldri en veturgömul fækkað töluvert, nefnilega um 119 eða 10.9 af hundraði (næst undanfarið ár fjölguðu þau þar á móti um 158 eða 16.9 af hundr.); en minnst hafa kýr og kelfdar kvígur fækkað að tiltölu á þessu ári, nefnilega um 667 eða einúngis 4.0 af hundr., (árið næst á undan höfðu þær einnig fækkað nokkuð, nefnilega um 415 tals eða 2.4 af hundraði).

Skýrslurnar bera það að vísu sjálfar með sèr, hversu margt sè í hverjum hrepp og í hverri sýslu á landinu bæði af kúm, geldneytum og veturgömlum nautpeníngi; en til þess að hafa hægara yfirlit yfir þetta á einum stað, þá skal hèr skýra frá hlutfalli því, sem í fardögum 1867 var milli þeirra þriggja flokka, er nú voru taldir. Af hverju 100 nautpeníngs voru nefnilega á þessu ári í:

	kýr og kvígur.	eldri geldneyti.	veturgamalt.
Skaptafells sýslu	80.8	5.6	13.6
Vestmannaeyja s.	94.7	0.0	5.3
Rángárvalla s.	91.1	0.7	8.2
Árness s.	85.5	1.7	12.8
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	85.1	3.6	11.3
Reykjavíkur bæ	98.3	0.0	1.7
Borgarfjarðar s.	85.9	1.8	12.3
Mýra- og Hnappadals s. . .	85.8	2.6	11.6
Snæfellsness s.	86.8	3.1	10.1
Dala s.	84.8	7.6	7.6
Barðastrandar s.	83.5	7.8	8.7

	kýr og kvígur.	eldri geldneyti.	vetur-gamalt.
Ísafjarðar sýslu	84. 3	5. 7	10. 0
Stranda s.	87. 6	5. 5	6. 9
Húnavatns s.	89. 0	4. 6	6. 4
Skagafjarðar s.	87. 6	6. 6	5. 8
Eyjafjarðar s.	88. 4	6. 2	5. 4
þíngeyjar s.	87. 9	4. 8	7. 3
Norður-Múla s.	77. 0	15. 0	8. 0
Suður-Múla s.	74. 9	15. 1	10. 0
Suður-umdæminu	86. 3	2. 3	11. 4
Vestur-umdæminu	85. 2	5. 3	9. 5
Norður- og Austur-umd. . .	85. 2	8. 3	6. 5
á öllu Íslandi	85. 7	5. 1	9. 2.

það sýnir sig þá eptir þessu, þegar Vestmannaeyja sýslu og Reykjavíkur bæ er sleppt, að af jafnmörgum nautpeníngi eru kýr og kelfdar kvígur á þessu ári flestar í Rángárvalla sýslu og fæstar í Suður-Múla sýslu; griðúngar og geldneyti, eldri en veturgömul, eru aptur á móti flest í Suður-Múla sýslu og fæst í Rángárvalla sýslu; og loks er veturgamall nautpeníngur flestur í Skaptafells sýslu en fæstur í Eyjafjarðar sýslu. Að öðru leyti eru hlutföll þessi nokkuð lík því, sem átti sèr stað næst undanfarin tvö ár (smbr. IV., bls. 182—183 og 274—275).

Beri maður enn fremur tölu nautgripa á þessu ári saman við tölu þeirra á eldri tímum, og taki maður til þessa samanburðar árið 1853, sem er það ár, þá skýrslum þessum var fyrst hagað á þann hátt sem nú er, þá lýsir það sèr, að nautpeníngur á þeim 14 árum, sem síðan eru liðin, hefir fækkað ekki svo lítið í landinu. Í fardögum 1853 var nefnilega tala nautgripa á öllu Íslandi 23663, en í fardögum 1867 er hún ekki talin nema 19003; fækkun nautgripa á þessum 14 árum hefir því verið 4660 tals eða 19. 7 af hverju hundraði á öllu landinu. Mest hefir fækkunin að tölunni til verið í Suður-umdæminu, nefnilega 2346, eða að tiltölu 22. 6 af hundraði

(eða rúmur fimti hluti), og eins hefir að tiltölu fækkað í Vesturumdæminu, þó fækkunin þar að tölunni til ekki hafi verið meiri en 1223, en í Norður- og Austur-umdæminu hefir einúngis fækkað um 1091 tals, eða að tiltölu 13.9 af hundr. Eptir eðli sínu hlýtur þó stærri mismunur á þessu að koma fram í hinum sèrstöku hèruðum landsins á þessu sama tímabili, því beri maður árin 1853 og 1867 saman, þá hefir tala nautgripa um þessi 14 ár fjölgað eða fækkað á þann hátt, sem nú skal sýnt.

Fjölgað hefir nefnilega einúngis í:

	tals	af hundr.
Reykjavíkur bæ	9	17.6
en aptur á móti hefir fækkað í:		
Skaptafells sýslu	395	22.9
Vestmannaeyja s.	14	26.9
Rángárvalla s.	700	25.3
Árness s.	505	16.1
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	292	21.5
Borgarfjarðar s.	449	34.6
Mýra- og Hnappadals s. . .	364	27.7
Snæfellsness s.	282	31.4
Dala s.	154	19.0
Barðastrandar s.	125	14.2
Ísafjarðar s.	174	15.7
Stranda s.	124	29.9
Húnavatns s.	388	23.5
Skagafjarðar s.	185	11.7
Eyjafjarðar s.	250	15.0
þíngeyjar s.	109	10.2
Norður-Múla s.	88	9.8
Suður-Múla s.	71	7.6

Sleppi maður einnig hèr Vestmannaeyja sýslu og Reykjavíkur bæ, þá hefir fækkun nautpeníngs að tiltölu á þessu 14 ára tímabili verið mest í Borgarfjarðar sýslu (rúmur þriðjúngur) og þá í

Snæfellsness sýslu, en minnst hefir fækkað í Suður-Múla sýslu (hèrumbil þrettándi hluti) og þá í Norður-Múla sýslu.

Á þessu tímabili er það einkum veturgamall nautpeníngur, sem að tiltölu hefir fækkað mest, því kýr og kelfdar kvígur hafa fækkað einúngis um 15.9 af hundraði, en griðúngar og geldneyti eldri en veturgömul hafa fækkað um 29.4 af hundraði, og veturgamall nautpeníngur um 40.0 af hundraði.

II. SAUÐFÈNAÐUR.

Skýrslurnar fyrir nokkur undanfarin ár bera það með sèr, að tala sauðfjárins á Íslandi, sem er aðalbjargræðisstofn landsmanna og sem á árunum 1856—1859 gekk svo mjög af sèr sökum hins skaðvænlega fjárkláða, hafi á seinni árum, eða frá því um fardaga 1859, tekið ekki svo litlum framförum, að fráskildu þó fardagaárinu 1862—63, þá tala þess fækkaði nokkuð (smbr. III., bls. 648). En því miður er ekki þessu að fagna á fardagaári því, sem hèr ræðir um, þar sem fjártalan nefnilega á því hefir fækkað töluvert. Eptir skýrslunum taldist nefnilega svo til, að í fardögum 1865 væri fjártalan á öllu landinu 381,578, en um sama leyti 1866 var tala fjárins orðin 393,295, og hafði því sauðfè á því ári fjölgað um 11,717 tals eða að tiltölu 3.1 af hundraði (smbr. IV., bls. 277); en á þessu ári, sem hèr ræðir um, hefir fjártalan aptur á móti fækkað svo mjög, að hún í fardögum 1867 er ekki sögð að vera nema 368,591 á öllu landinu, og hefir þá sauðpeníngur á þessu ári fækkað um 24,704 tals eða að tiltölu 6.3 af hundraði. Munurinn á þessari fækkun er að öðru leyti svo töluverður í hinum sèrstöku hèruðum og sveitum landsins, þar sem fjártalan þó hefir aukizt í nokkrum þeirra, að tilhlýðilegt mun þykja að skoða þetta atriði nokkuð ítarlegar.

Taki maður þá fyrst hvert umdæmi í landinu sèr, þá kemur það fram, að sauðfè á þessu ári þó hefir fjölgað í einu þeirra, nefnilega í:

	tals	af hundr.
Vestur-umdæminu	1406	1.9;

en aptur á móti fækkað í:

	tals	af hundr.
Suður-umdæminu	3276	3.3
Norður- og Austur-umd. .	22834	10.3,

og er þetta gagnstætt því sem átti sèr stað næst undanfarið ár, því þá hafði fækkað í Vestur-umdæminu, en þar á móti fjölgað í hinum tveim umdæmunum; að öðru leyti er fækkunin einkum töluverð í Norður- og Austur-umdæminu, þar sem fè hefir fækkað þar um rúman tíunda hluta.

Skoði maður aptur á hinn bóginn hverja sýslu í landinu sèr, þá verður þetta þó nokkuð á annan hátt, því þá kemur það fram, að sauðfènaður hefir á þessu ári þó fjölgað í:

	tals	af hundr.
Vestmannaeyja sýslu . . .	90	11.7
Rángárvalla s.	1901	7.6
Mýra- og Hnappadals s. . .	2	0.01
Snæfellsness s.	452	6.1
Dala s.	469	3.2
Barðastrandar s.	499	4.5
Ísafjarðar s.	426	3.9;

en aptur hefir hann fækkað í:

	tals	af hundr.
Skaptafells sýslu	2154	9.4
Árness s.	4	0.01
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	2847	39.4
Reykjavíkur bæ	42	30.9
Borgarfjarðar s.	220	1.7
Stranda s.	442	6.2
Húnavatns s.	2461	5.0
Skagafjarðar s.	2841	8.3
Eyjafjarðar s.	1818	6.1
Þíngeyjar s.	2655	6.9
Norður-Múla s.	4476	11.4
Suður-Múla s.	8583	28.5.

þegar Vestmannaeyja sýsla og Reykjavíkur bær eru frá talin, þá hefir eptir þessu sauðfènaður bæði tals og að tiltölu fjölgað mest í Rángárvalla sýslu (um rúman fjórtánda hluta), en minnst hefir fjölgað í Mýra- og Hnappadals sýslu, nefnilega ekki nema um 2 tals, og er það varla teljanda. Aptur á hinn bóginn hefir fækkunin að vísu að tölunni til verið mest í báðum Múla sýslunum, en að tiltölu hefir hún verið lángmest í Gullbríngu- og Kjósar sýslu (rúmur þriði hluti; og mun það einkum vera að kenna þeim hinum mikla niðurskurði, sem þar var við hafður í nokkrum sveitum veturinn 1866 til að útrýma eptirstöðvum fjárkláðans, og kvað svo mikið að því, að í fardögum 1867 er í einum hrepp í sýslunni ekki talin nokkur sauðkind) og þá í Suður-Múla sýslu (rúmur fjórði hluti); en minnst og varla teljanda hefir fækkað í Árness sýslu (að tiltölu ekki nema 1 af hverju 1000), og þá í Borgarfjarðar sýslu.

Mestur verður þó munurinn bæði á fjölgun og fækkun sauðfjárins í hreppum landsins, því á þessu ári hefir tala fjárins fjölgað í þessum 65 hreppum og á þann hátt sem nú skal segja, nefnilega:

	tals	af hundr.
í Skaptafells sýslu:		
Dyrhóla hrepp	649	17.1
í Rángárvalla sýslu:		
Holtamanna	589	11.7
Landmanna	129	5.2
Rángárvalla	210	5.1
Hvol	147	8.5
Fljótshlíðar	178	6.0
Vesturlandeyja	128	5.6
Austurlandeyja	109	4.7
Eyjafjalla	411	10.2
í Árness sýslu:		
Villíngaholts hrepp	313	19.7
Hraungerðis	235	12.6
Sandvíkur	307	39.7

	tals	af hundr.
Gaulverjabæjar hrepp . . .	199	15.5
Stokkseyrar	318	27.0
þíngvalla	21	1.0
Biskupstúngna	548	10.0
Hrunamanna	455	11.6
Gnúpverja	207	12.9
Skeiða	24	1.3
í Gullbríngu- og Kjósar sýslu:		
Hafnar hrepp	17	5.8
í Borgarfjarðar sýslu:		
Akraness hrepp	201	34.2
Skilmanna	28	5.0
Skorradals	29	2.1
í Mýra- og Hnappadals sýslu:		
þverárhlíðar hrepp	90	6.6
Stafholtstúngna	45	1.6
Borgar	232	7.2
Álptaness	58	2.3
Kolbeinsstaða	75	3.6
Miklaholts	82	6.0
í Snæfellsness sýslu:		
Skógarstrandar hrepp . . .	176	10.4
Helgafellssveit	67	3.4
Eyrar hrepp	207	25.5
Ness hrepp innra	13	2.6
Ness hrepp ytra	5	1.0
Staðarsveit	68	5.8
í Dala sýslu:		
Haukadals hrepp	23	2.1
Laxárdals	416	20.9
Hvamms	141	8.3
Fellsstrandar	195	12.5
Skarðstrandar	39	1.5

	tals	af hundr.
í Barðastrandar sýslu:		
Geiradals hrepp	66	9.5
Reykhóla	256	15.1
Gufudals	164	12.5
Barðastrandar	159	11.5
Rauðasands	3	0.2
Tálknafjarðar	52	6.8
Dala	128	15.8
Suðurfjarða	19	2.3
í Ísafjarðar sýslu:		
Auðkúlu hrepp	67	9.8
þíngeyrar	124	16.8
Mosvalla	25	1.9
Suðureyrar	26	4.8
Hóls	151	39.5
Reykjarfjarðar	89	4.9
Nauteyrar	304	17.4
Snæfjalla	39	6.4
í Stranda sýslu:		
Kirkjubóls hrepp	163	24.4
í Húnavatns sýslu:		
Torfalækjar hrepp	214	6.1
í Skagafjarðar sýslu:		
Viðvíkur hrepp	163	7.6
Sauðár	12	0.6
í Eyjafjarðar sýslu:		
Hrafnagils hrepp	31	1.0
Grímseyjar	11	6.7
í þíngeyjar sýslu:		
Húsavíkur hrepp	14	0.6
Helgastaða	46	0.8
í Norður-Múla sýslu:		
Fljótsdals hrepp	152	2.5

En aptur á hinn bóginn hefir fjártalan fækkað í þessum 102 hreppum og á þenna hátt:

	tals	af hundr.
í Skaptafells sýslu:		
Bæjar hrepp	333	19.3
Bjarnaness	72	3.2
Borgarhafnar	450	42.9
Kleifa	1187	16.6
Hofs	54	3.0
Leiðvalla	707	13.7
í Árness sýslu:		
Selvogs hrepp	657	91.9
Ölfus	1429	70.2
Grímsness	545	9.6
í Gullbríngu- og Kjósar sýslu:		
Grindavíkur hrepp	93	44.1
Rosmhvalaness	455	87.3
Vatnsleysustrandar	754	100.0
Álptaness	429	89.7
Seltjarnarness	489	79.8
Mosfellssveit	494	47.9
Kjalarness hrepp	120	11.8
Kjósar	30	1.3
í Borgarfjarðar sýslu:		
Strandar hrepp	134	7.9
Leirár og Mela	26	1.5
Andakíls	94	4.9
Lundareykjadals	38	2.7
Hálsa	25	2.2
Reykholtsdals	161	6.6
í Mýra- og Hnappadals sýslu:		
Hvítársíðu hrepp	192	10.2
Norðurárdals	204	12.0
Hraun	114	4.6

	tals	af hundr.
Eyja hrepp	70	8.4
í Snæfellsness sýslu:		
Breiðuvíkur hrepp	84	10.8
í Dala sýslu:		
Saurbæjar hrepp	206	10.3
Hörðudals	92	7.3
Miðdala	47	2.1
í Barðastrandar sýslu:		
Múla hrepp	39	5.1
Flateyjar	309	30.1
í Ísafjarðar sýslu:		
Mýra hrepp	73	4.6
Eyrar	118	10.7
Súðavíkur	53	5.0
Ögur	65	5.9
Grunnavíkur	74	20.6
Slèttu	16	3.6
í Stranda sýslu:		
Bæjar hrepp	115	6.0
Broddaness	56	5.3
Hrófbergs	99	9.6
Kaldrananess	62	5.0
Árness	273	22.8
í Húnavatns sýslu:		
Vindhælis hrepp	694	14.5
Engihlíðar	93	3.3
Bólstaðarhlíðar	243	4.4
Svínavatns	256	4.5
Sveinstaða	147	3.5
Áss	51	1.4
Þorkelshóls	264	5.8
Þverár	22	0.6
Kirkjuhvamms	44	1.5

	tals	af hundr.
Torfastaða hrepp	631	10.3
Staðar	230	13.7
í Skagafjarðar sýslu:		
Holts hrepp	215	7.8
Fells	205	21.9
Hofs	148	6.1
Hóla	257	8.5
Akra	408	8.0
Lýtíngstaða	1176	19.0
Seilu	86	2.6
Staðar	78	3.1
Skefilstaða	419	21.1
Rípur	24	1.4
í Eyjafjarðar sýslu:		
Aungulstaða hrepp	94	2.8
Saurbæjar	458	7.9
Glæsibæjar	394	10.7
Skriðu	308	6.6
Arnarness	149	4.4
Vallna	108	2.8
þóroddstaða	249	30.5
Hvanneyrar	100	10.2
í þíngeyjar sýslu:		
Sauðaness hrepp	455	13.5
Svalbarðs	776	27.1
Presthóla	303	20.4
Skinnastaða	466	15.6
Kelduness	85	4.3
Skútustaða	93	3.0
Ljósavatns	18	0.3
Háls	475	9.9
Grýtubakka	39	1.4
Svalbarðsstrandar	5	0.4

	tals	af hundr.
í Norðurmúla sýslu:		
Fellna hrepp	246	6.5
Túngu	323	23.3
Jökulsdals og Hlíðar . . .	555	7.6
Vopnafjarðar	327	4.5
Skeggjastaða	526	30.1
Hjaltastaðar	490	12.0
Borgarfjarðar	1016	38.9
Loðmundarfjarðar	180	18.4
Seyðisfjarðar	365	23.9
í Suður-Múla sýslu:		
Geithellna hrepp	1241	51.7
Beruness	443	23.8
Breiðdals	1565	29.2
Fáskrúðsfjarðar	1227	44.2
Reyðarfjarðar	1783	43.0
Norðfjarðar	1020	46.7
Mjóafjarðar	509	43.5
Eyða	519	18.8
Vallna	106	2.1
Skriðdals	170	7.1.

Samkvæmt því, sem nú hefir verið sýnt, hefir sauðpeníngur á þessu ári að tiltölu fjölgað mest í Sandvíkur hrepp í Árness sýslu og í Hóls hrepp í Ísafjarðar sýslu (39.7 og 39.5 af hundraði eða nær því um tvo fimtu hluti) og þá í Akraness hrepp í Borgarfjarðar sýslu (34.2 af hundraði, eða um rúman þriðja hluta), en minnst hefir fjölgunin að tiltölu verið í Rauðasands hrepp í Barðastrandar sýslu (ekki nema 0.2 af hundraði eður hèrumbil 2 af 1000) og þá í Húsavíkur hrepp í þíngeyjar sýslu (ekki nema 0.6 af hundraði eður hèrumbil 6 af 1000). Aptur á hinn bóginn hefir tala sauðfjárins á þessu sama ári að tiltölu, — þegar Vatnsleysustrandar hreppur í Gullbríngu- og Kjósar sýslu er fráskilinn, hvar

sauðfè hefir fækkað um 100.0 af hundr., eða með öðrum orðum, að þar er engin sauðkind eptir, — fækkað mest í Selvogs hrepp í Árness sýslu (91.9 af hundraði eða rúmlega um níu tíundu hluta) og þá í Álptaness hrepp í Gullbríngu- og Kjósar sýslu (87.3 af hundraði); en minnst hefir fækkað í Ljósavatns hrepp í þíngeyjar sýslu (ekki nema 0.3 af hundraði eða hèrumbil 3 af 1000) og þá í Svalbarðsstrandar hrepp í þíngeyjar sýslu (0.4 af hundraði).

Næst undanfarið ár, eða árið til fardaga 1866, voru það einúngis gemlíngar sem höfðu fækkað, þar sem ær, bæði með lömbum og geldar, eins og einnig sauðir höfðu fjölgað (smbr. IV., bls. 285), en á þessu ári, sem hèr ræðir um, er þetta töluvert á annan veg. Beri maður nefnilega árin 1866 og 1867 saman, þá hafa fjölgað: geldar ær um 4947 tals eða að tiltölu 16.5 af hundraði, og sauðir og hrútar eldri en veturgamlir um 1768 eða 2.6 af hundraði; en á hinn bóginn hafa fækkað: ær með lömbum um 17499 tals eða að tiltölu 9.9 af hundraði, og gemlíngar um 13920 eða 11.8 af hundraði.

þessu næst skal sýna hlutfall það, sem í hverju hèraði á landinu var í fardögum 1867 milli þeirra fjögra flokka, sem sauðfènaði í skýrslunum er skipt í, og kemur það þá fram, að af hverju 100 sauðpeníngs var á þessu ári þannig skipt:

	ær með lömbum.	ær geldar.	sauðir og hrútar.	gemlíngar.
Skaptafells sýslu	35.2	12.0	22.1	30.7
Vestmannaeyja s. . . .	40.3	13.8	16.9	29.0
Rángárvalla s.	44.7	4.7	12.9	37.7
Árness s.	46.0	3.1	13.7	37.2
Gullbríngu- og Kjósar s. .	53.9	3.1	5.0	38.0
Reykjavíkur bæ	68.1	»	»	31.9
Borgarfjarðar s.	50.5	6.5	9.9	33.1
Mýra- og Hnappadals s. .	47.6	8.3	15.0	29.1
Snæfellsness s.	55.3	7.3	8.3	29.1
Dala s.	53.4	5.3	13.1	28.2

	ær með lömbum.	ær geldar.	sauðir og hrútar.	gemlíngar.
Barðastrandar s.	50.4	5.7	10.9	33.0
Ísafjarðar s.	53.5	3.7	9.9	32.9
Stranda s.	63.4	7.5	6.6	22.5
Húnavatns s.	43.7	8.6	26.5	21.2
Skagafjarðar s.	42.9	7.1	27.6	22.4
Eyjafjarðar s.	55.4	6.2	16.4	22.0
þíngeyjar s.	40.8	12.7	20.5	26.0
Norður-Múla s.	25.8	20.6	25.9	27.7
Suður-Múla s.	21.8	22.0	30.1	26.1
Suður-umdæminu	44.2	6.2	14.4	35.2
Vestur-umdæminu	52.4	6.3	11.6	29.7
Norður- og Austur-umd. .	39.2	12.3	24.4	24.1
á öllu Íslandi	43.2	9.5	19.2	28.1.

Yfirlit þetta sýnir, að Vestmannaeyja sýslu og Reykjavíkur bæ frá skildum, að af jafnmörgu sauðfè eru ær með lömbum, á þessu ári eins og næst undanfarið ár, lángflestar í Stranda sýslu (nær því tveir þriðju hlutar alls fjárins þar) og fæstar í Suður-Múla sýslu (rúmur fimti hluti fjárins); geldar ær aptur á móti eru flestar í Suður-Múla sýslu (einnig rúmur fimti hluti fjárins þar), en fæstar í Árness og Gullbríngu- og Kjósar sýslum (ekki nema 3.1 af hverju 100 sauðfènaðar); þá eru sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir, flestir í Suður-Múla sýslu (nær því þriði hluti alls fjárins þar), en fæstir í Gullbríngu- og Kjósar sýslu (rèttur tuttugasti hluti fjárins þar); og loks eru gemlíngar flestir í Gullbríngu- og Kjósar sýslu (hèrumbil tveir fimtu hlutar fjárins), en fæstir í Húnavatns sýslu (rúmur fimti hluti).

Eptir því sem optar að undanförnu hefir verið sýnt í ritum þessum (smbr. einkum II., bls. 855—860, III., bls., 405, 656, IV., bls. 195 og 287), og eptir því sem hèr að framan er frá skýrt, þá gefur það að skilja, að æði mikið muni vanta á að tala sauðfjárins

á Íslandi ennþá hafi náð sèr, til þess sem hún var talin að hafa verið í fardögum 1853, þegar byrjað var að haga skýrslum þessum á þann hátt sem nú er. Beri maður nefnilega skýrslurnar fyrir þessi tvö ár saman, þá kemur það fram, að í fardögum 1853 taldist svo til, að á öllu Íslandi væri alls 516853 fjár, en í fardögum 1867 er fjártalan í landinu ekki nema 368591; sauðfènaður hefir því á þeim 14 árum, sem síðan eru liðin, fækkað á öllu landinu um 148262 tals, eða að tiltölu um 28.7 af hundraði (nálægt þrír tíundu hlutar). Að tiltölu kveður mest að þessari fækkun í Suður-umdæminu, hvar fækkað hefir um 48261 tals eða 33.5 af hundraði (rèttur þriðjúngur), þá í Vestur-umdæminu, hvar fækkunin hefir verið 30876 tals eða 29.2 af hundraði (hèrumbil þrír tíundu hlutar), og minnst að tiltölu í Norður- og Austur-umdæminu, hvar þó tals hefir fækkað mest eða 69125, en að tiltölu ekki nema 25.9 af hundraði (rúmur fjórði hluti). Eðli hlutarins gefur að öðru leyti að skilja, að töluverður munur hljóti að vera á þessu í hinum sèrstöku hèruðum landsins, og það kemur einnig fram, að á þessum umgetnu 14 árum hefir fjártalan þó hækkað í Vestmannaeyja sýslu einni, nefnilega um 100 tals eða 13.1 af hundraði, en þar á móti hefir hún fækkað í öllum hinum sýslum landsins á þann hátt, sem nú skal sýnt, nefnilega í:

	tals	af hundr.
Skaptafells sýslu	8360	28.7
Rángárvalla s.	11806	30.5
Árness s.	16484	35.4
Gullbríngu- og Kjósar s. .	7591	63.4
Reykjavíkur bæ	10	9.6
Borgarfjarðar s.	4110	24.5
Mýra- og Hnappadals s. . .	7224	26.3
Snæfellsness s.	5051	39.1
Dala s.	3970	21.0
Barðastrandar s.	5371	31.8
Ísafjarðar s.	5830	29.5
Stranda s.	3430	34.0

	tals	af hundr.
Húnavatns sýslu	10383	18.2
Skagafjarðar s.	7339	19.0
Eyjafjarðar s.	8365	23.1
þíngeyjar s.	14229	28.6
Norður-Múla s.	14475	29.3
Suður-Múla s.	14334	40.0.

Samkvæmt yfirliti þessu hefir fjárfækkunin, þegar Reykjavíkur bær er frá skilinn, á þessu 14 ára tímabili að vísu að tölunni til verið mest í Árness sýslu og minnst í Stranda sýslu, en að tiltölu hefir hún verið mest í Gullbríngu- og Kjósar sýslu (63.4 af hundraði, eða nær því tveir þriðju hlutar) og þá í Suður-Múla sýslu (40.0 af hundraði eða rèttir tveir fimtu hlutar). þar á móti hefir fækkunin á þessu sama tímabili verið minnst í Húnavatns sýslu (18.2 af hundr., eða rúmlega sjötti hluti), og þá í Skagafjarðar sýslu (19.0 af hundr. eða tæpur fimti hluti).

þó að nú fjártalan hafi mínkað svo töluvert á þessu tímabili, eins og nú hefir verið sýnt, þá hafa þó geldar ær fjölgað lítið eitt um þessi ár, nefnilega um 485 tals eða að tiltölu 1.4 af hundraði; þar á móti hafa ær með lömbum fækkað að tiltölu um 28.9 af hundraði, sauðir og hrútar eldri en veturgamlir um 33.0 af hundraði (eða hèrumbil um þriðjúng), og gemlíngar um 32.1 af hundraði.

III. GEITFÈ.

Geitfè á Íslandi hefir einnig á fardagaári því, sem hèr ræðir um, eins og undanfarin ár, farið mínkandi. Í fardögum 1866 er nefnilega talið að verið hafi á öllu Íslandi 287 geitfjár, en um sama leyti 1867 er ekki talið nema 226, og hefir það því á þessu eina ári fækkað um 61 tals, eða að tiltölu um 21.3 af hundraði, og er það rúmlega tvöfalt meira en næst undanfarið ár (smbr. IV., bls. 289). Sè fækkun geitfjárins í landinu miðuð við árið 1853, þá

gefur það samt að skilja, að hún verður miklu meiri, því í fardögum 1853 taldist nefnilega 914 geitfjár á öllu landinu, og hefir það því á þessum 14 árum, sem síðan eru liðin, fækkað um 688 tals, eða að tiltölu um 75.3 af hundraði. Þó er mikill munur á þessu í hèruðum landsins þeim, sem geitfè er talið í á þessum árum, því geitfè er nefnilega talið á þenna hátt:

	árið 1853.	árið 1867.
Gullbríngu- og Kjósar sýslu .	8	»
Borgarfjarðar s.	4	»
Mýra- og Hnappadals s. . .	»	1
Dala s.	44	24
Barðastrandar s.	21	»
Húnavatns s.	16	»
Skagafjarðar s.	32	»
Eyjafjarðar s.	51	»
Þíngeyjar s.	732	197
Norður-Múla s.	6	4.

Þetta sýnir meðal annars, að bæði er geitfè talið í miklu færri sýslum árið 1867 en árið 1853, og sömuleiðis að tala þess hefir farið mínkandi í sèrhverri sýslu, en þó mest í Þíngeyjar sýslu, þar sem það á þessu 14 ára tímabili þar hefir fækkað um 535 tals, eða að tiltölu um 73.1 af hverju hundraði. Að öðru leyti er geitfè varla teljandi nema í Þíngeyjar sýslu, því af öllu geitfè á Íslandi í fardögum 1867 voru að tiltölu 87.2 af hverju hundraði í henni einni.

IV. HROSS.

Eins og næst undanfarin fjögur ár, þá hefir tala hrossa á Íslandi einnig á ári því, sem hèr ræðir um, farið mínkandi (smbr. III., bls. 658, 778, IV., bls. 198 og 290). Í fardögum 1866 var tala hrossa á öllu landinu nefnilega 35241, en um sama leyti 1867 voru þau einúngis talin 33768, og hafa því hross á þessu eina ári

fækkað um 1473 tals, eða að tiltölu um 4.2 af hundraði, og er þetta töluvert meira en næst undanfarið ár (þá var fækkun þeirra að tiltölu einúngis 0.9 af hundraði). Mjög mikill munur er samt á þessu í umdæmum landsins, þar sem fækkunin varla er teljandi í Suður-umdæminu og svo í Vestur-umdæminu, en hefir þar á móti verið töluverð í Norður- og Austur-umdæminu, og er þetta gagnstætt því sem átti sèr stað næst undanfarið fardagaár. Í Suður-umdæminu hafa þannig hross á þessu ári fækkað aðeins um 35 tals eða 0.2 að tiltölu af hundraði, og í Vestur-umdæminu einnig um 35 tals eða 0.6 af hundraði; en í Norður- og Austur-umdæminu hafa þau þar á móti fækkað um 1403 tals eða að tiltölu 9.9 af hundraði (hèrumbil um tíunda hluta).

Það gefur samt að skilja, að meiri verði munurinn á þessu þegar menn skoða hvert hèrað í landinu sèr, því þá kemur það fram, að tala hrossa hefir á þessu ári þó fjölgað í þessum fjórum sýslum á þann hátt sem nú skal sagt, nefnilega í:

	tals	af hundr.
Árness sýslu	210	5.1
Snæfellsness s.	31	4.3
Barðastrandar s.	34	5.3
Ísafjarðar s.	13	1.6;

en aptur á hinn bóginn hefir tala hrossa fækkað í hinum 14 sýslunum landsins, og svo í Reykjavíkur bæ, á þenna hátt, nefnilega í:

	tals	af hundr.
Skaptafells sýslu	57	2.2
Vestmannaeyja s.	4	8.7
Rángárvalla s.	61	1.3
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	33	2.1
Reykjavíkur bæ	33	14.2
Borgarfjarðar s.	57	2.9
Mýra- og Hnappadals s. . .	16	0.8
Dala s.	24	2.0
Stranda s.	73	9.7
Húnavatns s.	375	8.7

	tals	af hundr.
Skagafjarðar sýslu	308	9.5
Eyjafjarðar s.	110	5.5
þíngeyjar s.	224	11.9
Norður-Múla s.	171	11.1
Suður-Múla s.	215	19.0

Yfirlit þessi sýna, að fjölgun hrossa hefir á þessu ári, þegar Vestmannaeyja sýsla og Reykjavíkur bær eru frá talin, verið mest að tiltölu í Barðastrandar sýslu, en minnst í Ísafjarðar sýslu. þar á móti hafa hross á þessu sama ári að tiltölu fækkað lángmest í Suður-Múla sýslu (19.0 af hundraði, eða tæpur fimmti hluti), og þá í þíngeyjar sýslu (11.9 af hundraði eða rúmur tíundi hluti); en minnst hefir að tiltölu fækkað í Mýra- og Hnappadals sýslu (0.8 af hundraði eða 8 af 1000) og þá í Rángárvalla sýslu (1.3 af hundraði eða 13 af 1000).

Á þessu ári eru það einkum tamin hross, sem að tölunni til hafa fækkað töluvert, en að tiltölu er mjög jafnt um fækkun bæði á tömdum og ótömdum hrossum. því þar sem hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri, á þessu ári hafa fækkað um 1148 tals, eða að tiltölu um 4.2 af hundraði, þá hafa á sama ári trippi, veturgömul til þriggja vetra, fækkað um 325 tals eða 4.0 af hundraði.

Hlutfall það, sem í fardögum 1867 var milli beggja þeirra flokka, sem hrossum er skipt í, var á þá leið, að af hverju 100 hrossa á þessu ári voru:

	hestar og hryssur.	trippi.
Skaptafells sýslu	78.7	21.3
Vestmannaeyja s.	92.9	7.1
Rángárvalla s.	66.2	33.8
Árness s.	74.5	25.5
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	74.4	25.6
Reykjavíkur bæ	87.0	13.0
Borgarfjarðar s.	64.7	35.3
Mýra- og Hnappadals s. . .	74.5	25.5

	hestar og hryssur.	trippi.
Snæfellsness sýslu	83.1	16.9
Dala s.	82.7	17.3
Barðastrandar s.	85.1	14.9
Ísafjarðar s.	90.0	10.0
Stranda s.	90.1	9.9
Húnavatns s.	76.4	23.6
Skagafjarðar s.	71.2	28.8
Eyjafjarðar s.	83.0	17.0
þíngeyjar s.	91.8	8.2
Norður-Múla s.	92.7	7.8
Suður-Múla s.	89.1	10.9
Suður-umdæminu	71.7	28.3
Vestur-umdæminu	82.1	17.9
Norður- og Austur-umd.. .	80.8	19.2
á öllu Íslandi	77.0	23.0.

þetta sýnir, þegar Vestmannaeyja sýsla og Reykjavíkur bær eru frá skilin, að af jafnmörgum hrossum hafa á þessu ári hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri, verið flest í Norður-Múla sýslu og fæst í Borgarfjarðar sýslu, en trippi veturgömul til þriggja vetra hafa aptur á móti verið flest í Borgarfjarðar sýslu og fæst í Norður-Múla sýslu.

Beri maður þessu næst tölu hrossa í fardögum 1867 saman við tölu þeirra í fardögum 1853, þá sýnir það sig, að tala þeirra hefir fækkað töluvert á þeim 14 árum, sem síðan eru liðin. Í fardögum 1853 var nefnilega tala hrossa á öllu Íslandi 40485, en um sama leyti 1867 eru þau ekki talin nema 33768 á öllu landinu, og hafa þau því á þessu tímabili fækkað um 6717 tals, eða að tiltölu um 16.6 af hundraði (þ. e. rèttur sjötti hluti). Að tiltölu hefir fækkunin verið mest í Vestur-umdæminu, nefnilega um 19.8 af hundraði (rèttur fimmti hluti), þá í Norður- og Austur-umdæminu,

eða um 17.3 af hundraði (rúmur sjötti hluti), og minnst í Suðurumdæminu, nefnilega um 14.6 af hundraði (rúmur sjöundi hluti).

Meiri er samt munurinn á þessu í sýslum landsins, því á þessu 14 ára tímabili hefir hrossum þó fjölgað lítið eitt, eða um 6 tals eða 3.1 af hundraði að tiltölu, í Reykjavíkur bæ, en í öllum sýslum landsins hafa þau á sama tímabili fækkað meir eða minna, nefnilega í:

	tals.	af hundr.
Skaptafells sýslu	553	18.1
Vestmannaeyja s.	7	14.3
Rángárvalla s.	793	15.0
Árness s.	499	10.4
Gullbríngu- og Kjósar s. . . .	370	19.8
Borgarfjarðar s.	329	14.9
Mýra- og Hnappadals s. . .	461	18.5
Snæfellsness s.	477	38.8
Dala s.	286	19.3
Barðastrandar s.	92	12.1
Ísafjarðar s.	83	9.2
Stranda s.	119	14.9
Húnavatns s.	680	14.7
Skagafjarðar s.	346	10.6
Eyjafjarðar s.	533	21.9
Þíngeyjar s.	513	23.7
Norður-Múla s.	251	15.5
Suður-Múla s..	331	26.6.

Eptir þessu hafa þá hross á þessu 14 ára tímabili, þegar Vestmannaeyja sýsla er frá talin, að tiltölu fækkað lángmest í Snæfellsness sýslu (um 38.8 af hundraði, eða nálægt um tvo fimmtu hluti), og þá í Suður-Múla sýslu (um 26.6 af hundraði, eða rúman fjórða hluta); en minnst hefir fækkunin verið að tiltölu í Ísafjarðar sýslu (um 9.2 af hundraði, eða tæpan tíunda hluta), og þá í Árness sýslu (um 10.4 af hundraði, eða rúman tíunda hluta).

Það eru einkum úng hross, sem á þessu tímabili hafa fækkað töluvert í landinu, því hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri,

hafa að tiltölu einúngis fækkað um 11.0 af hundraði, eða um rúman tíunda hluta, en aptur á móti hafa trippi, veturgömul til þrèvetra, fækkað um 31.0 af hundraði, eða nærfelt um þriðja hluta.

Eins og áður hefir verið gjört er þá eptir að sýna, hvernig hin ýmsu hèruð í landinu sín á milli standa fardagaárið 1866—67, og brúkum vèr eins og að undanförnu til þessa þrennskonar aðferð, nefnilega með því, að bera gripatölu saman við fólkstölu, flatarmál hèraða, og dýrleika á jörðum. Þess má fyrirfram geta, að í samanburði þessum er brúkuð fólkstala sú, sem eptir skýrslum presta um fædda og andaða telst að hafa verið á Íslandi við árslokin 1866 (smbr. IV., bls. 454), en flatarmálið er tekið einúngis á byggðu landi (smbr. I., bls. 106), og loks er jarða dýrleikinn tekinn eptir hinni nýju jarðabók frá 1861.

Þegar maður þá fyrst tekur fólkstöluna til samanburðar, þá sýnir það sig, að í fardögum 1867 hafi í hverri sýslu, í hverju umdæmi og á öllu landinu komið á hverja 10 manns af fólkstölunni:

	nautgripir.	sauðfè.	hross.
Skaptafells sýslu	3.6	56.3	6.8
Vestmannaeyja s.	0.8	17.6	0.9
Rángárvalla s.	3.8	49.9	8.3
Árness s..	4.6	52.5	7.5
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	2.1	8.8	3.0
Reykjavíkur bæ.	0.4	0.6	1.4
Borgarfjarðar s.	3.6	53.3	7.9
Mýra- og Hnappadals s. . .	3.4	73.1	7.3
Snæfellsness s.	2.3	28.8	2.8
Dala s.	2.9	66.1	5.3
Barðastrandar s.	2.8	42.4	2.5
Ísafjarðar s.	2.0	29.3	1.7
Stranda s.	1.8	40.9	4.2
Húnavatns s.	2.6	95.0	8.0
Skagafjarðar s.	3.1	70.8	6.6
Eyjafjarðar s.	3.1	58.6	4.0

	nautgripir.	sauðfè.	hross.
Þíngeyjar sýslu	1.7	62.2	2.9
Norður-Múla s.	2.0	85.9	3.4
Suður-Múla s.	2.5	61.6	2.6
Suður-umdæminu	3.3	39.7	6.2
Vestur-umdæminu	2.5	44.6	3.6
Norður- og Austur-umd. . .	2.6	72.3	4.6
á öllu Íslandi	2.8	54.0	4.9.

Taki maður í annan stað flatarmálið, þá koma á þessu ári á hverja □ mílu af bygðu landi:

	nautgripir.	sauðfè.	hross.
Skaptafells sýslu	29	462	55
Vestmannaeyja s.	127	2873	140
Rángárvalla s.	45	584	97
Árness s.	44	501	72
Gullbríngu- og Kjósar s.[1] . .	49	195	74
Borgarfjarðar s.	47	705	104
Mýra- og Hnappadals s. . . .	34	722	72
Snæfellsness s.	31	393	38
Dala s.	26	597	48
Barðastrandar s.	31	479	28
Ísafjarðar s.	27	397	23
Stranda s.	18	416	42
Húnavatns s.	26	953	80
Skagafjarðar s.	37	825	77
Eyjafjarðar s.	31	579	40
Þíngeyjar s.	7	267	12
Norður-Múla s.	8	346	14
Suður-Múla s.	16	391	17

[1]) Hèr er Reykjavíkur bær talinn með Gullbríngu- og Kjósar sýslu; og sama er einnig gjört í næsta yfirliti hèr á eptir.

	nautgripir.	sauðfè.	hross.
Suður-umdæminu	42	498	78
Vestur-umdæminu	28	501	41
Norður- og Austur-umd.. . .	16	467	30
á öllu Íslandi	25	482	44.

Sè loks jarðadýrleikinn tekinn til samanburðar, þá koma á þessu ári á hver 100 jarðarhundruð:

	nautgripir.	sauðfè.	hross.
Skaptafells sýslu	43	678	81
Vestmannaeyja s.	10	222	11
Rángárvalla s.	28	360	60
Árness s.	31	349	50
Gullbríngu- og Kjósar s. . . .	22	86	33
Borgarfjarðar s.	23	337	50
Mýra- og Hnappadals s.. . . .	22	473	47
Snæfellsness s.. . . . . . . ,	19	241	23
Dala s.	17	482	32
Barðastrandar s.	19	297	17
Ísafjarðar s.	25	367	22
Stranda s.	19	429	44
Húnavatns s.	18	648	55
Skagafjarðar s..	18	362	34
Eyjafjarðar s.	19	351	24
Þíngeyjar s..	14	506	24
Norður-Múla s..	19	840	33
Suður-Múla s.	22	556	24
Suður-umdæminu	28	336	52
Vestur-umdæminu.	20	367	30
Norður- og Austur-umd. . . .	18	523	34
á öllu Íslandi	22	425	39.

Skoði maður þessi þrjú yfirlit nokkuð nákvæmar, og sleppi maður þarhjá Vestmannaeyja sýslu í þeim öllum og Reykjavíkur

bæ í hinu fyrsta þeirra, þá kemur það fram, að þegar fólkstalan er tekin til samanburðar, þá hefir nautpeníngur á fardagaárinu 1866—67 verið flestur í Árness sýslu og þá í Rángárvalla sýslu (öldúngis eins og um fardagaleytið 1866, smbr. IV., bls. 297); en fæstur í þíngeyjar sýslu og þá í Stranda sýslu (eins og næst undanfarið ár); sauðfènaður hefir verið flestur í Húnavatns sýslu og þá í Norður-Múla sýslu (öldúngis eins og í fardögum 1866), en fæstur í Gullbríngu- og Kjósar sýslu og þá í Snæfellsness sýslu (árið 1866 var það í Ísafjarðar sýslu í stað Snæfellsness sýslu); en hross hafa verið flest í Rángárvalla sýslu og þá í Húnavatns sýslu (eins og næst undanfarið ár), en fæst í Ísafjarðar sýslu og þá í Barðastrandar sýslu (eins og árið 1866). Aptur á hinn bóginn, þegar flatarmálið á bygðu landi er tekið til samanburðar, þá hefir nautpeníngur verið flestur í Gullbríngu- og Kjósar sýslu og þá í Borgarfjarðar sýslu (hið gagnstæða átti sèr stað í fardögum 1866), en fæstur í þíngeyjar sýslu og þá í Norður-Múla sýslu (eins og næst undanfarið ár); sauðfènaður hefir eins og næst undanfarið ár verið flestur í Húnavatns sýslu og þá í Skagafjarðar sýslu, en fæstur hefir hann verið í Gullbríngu- og Kjósar sýslu og þá í þíngeyjar sýslu (gagnstætt því sem átti sèr stað í fardögum 1866); og loks hafa hross verið flest í Rángárvalla sýslu og þá í Húnavatns sýslu (undanfarið ár var það í Borgarfjarðar sýslu og þá í Rángárvalla sýslu), en fæst hafa þau verið, eins og í fardögum 1866, í þíngeyjar sýslu og þá í Norður-Múla sýslu. Sè loks jarðadýrleikinn tekinn til samanburðar, þá hefir nautpeníngur á þessu ári, eins og næst undanfarið ár, verið flestur í Skaptafells sýslu og þá í Árness sýslu, en fæstur í þíngeyjar sýslu og þá í Dala sýslu (eins og næst undanfarið ár); sauðfè hefir verið flest í Norður-Múla sýslu (eins og árið 1866) og þá í Skaptafells sýslu (næst undanfarið ár í Suður-Múla sýslu), en fæst í Gullbríngu- og Kjósar sýslu og þá í Snæfellsness sýslu (eins og árið 1866); og loks hafa hross, öldúngis eins og næst undanfarið ár, verið flest í Skaptafells sýslu og þá í Rángárvalla sýslu, en fæst í Barðastrandar sýslu og þá í Ísafjarðar sýslu.

Áðar vèr skiljum við þessi atriði um gripi og fènað í landinu, þykir tilhlýðilegt að skýra nokkuð hlutfall það, sem í fardögum 1867 var milli tölu nautpeníngs, sauðfènaðar og hrossa í hinum sèrstöku hèruðum landsins, eins og gjört var næst undanfarið ár. Það kemur þá fram, að móti hverjum 10 nautkindum komu í:

	sauðfjár.	hross.
Skaptafells sýslu	156	19
Vestmannaeyja s.	227	9
Rángárvalla s.	130	22
Árness s.	114	16
Gullbríngu- og Kjósar s.. . .	41	14
Reykjavíkur bæ	16	33
Borgarfjarðar s.	150	22
Mýra- og Hnappadals s. . . .	213	21
Snæfellsness s.	128	12
Dala s..	227	18
Barðastrandar s..	153	9
Ísafjarðar s.	149	9
Stranda s..	229	23
Húnavatns s.	369	31
Skagafjarðar s.	225	21
Eyjafjarðar s.	188	13
Þíngeyjar s.	370	17
Norður-Múla s.	431	17
Suður-Múla s.	248	11
Suður-umdæminu	119	19
Vestur-umdæminu	181	15
Norður- og Austur-umd. . . .	292	19
á öllu Íslandi	194	18.

Sè í þessu yfirliti Vestmannaeyja sýsla og Reykjavíkur bær frá talin, þá hefir tala sauðfjárins í samanburði við nautpeníng í fardögum 1867, eins og næst undanfarið ár verið lángmest í Norður-

Múla sýslu og þá i þíngeyjar sýslu, en eins og í fyrra lángminnst í Gullbríngu- og Kjósar sýslu, og þá í Árness sýslu (í fardögum 1866 í Rángárvalla sýslu). En á hinn bóginn hafa hross á þessu ári í samanburði við nautpeníng verið, eins og næst undanfarið ár, flest í Húnavatns sýslu og þá í Stranda sýslu, en fæst í Barðastrandar og Ísafjarðar sýslum og þá í Suður-Múla sýslu (í fardögum 1866 í Barðastrandar og Ísafjarðar sýslum). Í Reykjavíkur bæ einum á það hlutfall sèr stað, að hross eru fleiri í samanburði við nautpeníng en sauðfènaður.

V. SKIP OG BÁTAR.

Næst undanfarin tvö ár hafði sjáfarútvegur á Íslandi farið nokkuð hnignandi (smbr. IV., bls. 207—208 og 300), en á fardagaári því, sem hèr ræðir um, hefir hann þó heldur farið lítið eitt vaxandi. Í fardögum 1866 voru nefnilega alls talin 3186 skip og bátar í öllu landinu, en um sama leyti 1867 eru þau alls talin 3195, og hefir því tala þeirra þó á þessu ári fjölgað um 9 tals (árið næst á undan var fækkun þeirra 146 tals), það er að skilja: þiljuskip hafa fjölgað um 10 tals, 12-, 10- og 8 æríngar um 20 tals, 6 og 4 manna för um 6 tals, en minni bátar og byttur fækkað um 27 tals.

Beri maður tölu skipa og báta í landinu á þessu ári saman við tölu þeirra í fardögum 1853, þá hefir hún á þessu 14 ára tímabili ekki fækkað svo lítið, því í fardögum 1853 var tala skipa og báta á öllu Íslandi 3506, en í fardögum 1867 eru þau, eins og áður segir, ekki talin samtals fleiri en 3195, og hafa þau því á þessu tímabili fækkað um 311 tals, eða að tiltölu um 8.9 af hundraði. Samt verður mikill munur á þessu þegar hinar ýmsu skipategundir eru bornar saman, því þá hafa þó á þessu tímabili fjölgað;

		tals.	af hundr.
	þiljuskip	49	196.0
en aptur hafa fækkað:			
	12-, 10- og 8 æríngar . . .	4	1.6
	6 og 4 mannaför	78	6.2
	minni bátar og byttur . . .	278	14.0.

VI. KÁLGARÐAR.

Vèr höfum opt áður bent á missmíði þau, sem eiga sèr stað í búnaðarskýrslum amtmanna og sýslumanna um kálgarðarækt á Íslandi, og þau hin sömu eiga sèr að vorri hyggju ennþá stað í skýrslunum fyrir það ár, sem hèr ræðir um. þannig er á þessu ári ekki talinn nokkur kálgarður í 63 hreppum í landinu (árið næst á undan voru þeir þó einúngis 61), nefnilega í 5 hreppum í Suðurumdæminu, í 14 hreppum í Vestur-umdæminu og í 44 hreppum í Norður- og Austur-umdæminu; sömuleiðis er í sumum hreppum sagt frá tölu kálgarða en ekki skýrt frá stærð þeirra, og átti þetta sèr stað á þessu ári um 678 kálgarða, og voru þar af 654 í Suðurumdæminu, 16 í Vestur-umdæminu, og 8 í Norður- og Austurumdæminu; og loks eru nokkrir hreppar, hvar so mikill munur er á stærð kálgarða í sammanburði við tölu þeirra, að það gegnir allri furðu.

það gefur að skilja, að eptir því, sem nú hefir verið sagt, er ekki hægt að hafa greinilega hugmynd um hvort búskapargrein þessi hafi gengið af sèr eða aukizt á ári því, sem hèr ræðir um. En taki maður skýrslurnar eins og þær eru úr garði gjörðar, þá kemur það fram, að kálgarðarækt hefir gengið ekki svo lítið af sèr á þessu ári. Í fardögum 1866 voru nefnilega taldir 4810 kálgarðar á öllu Íslandi og stærð þeirra 272900 □ faðmar, en um sama leyti 1867 er tala þeirra sögð einúngis 4671 og stærðin 270757 □ faðmar, og ætti því á þessu eina ári tala þeirra að hafa fækkað

um 139, en stærðin mínkað um 2233 □ faðma. Á þessu er samt svo töluverður munur í hèruðum landsins, að þetta þarf að skýra nokkuð betur, og skal því hèr sýna, hve mikið kálgarðar á þessu eina ári frá fardögum 1866 til fardaga 1867 hafi aukizt eða mínkað, bæði að tölu og flatarmáli í hverri sýslu og í hverju umdæmi á Íslandi, og er merkið + sett fyrir framan þegar aukizt hefir, en merkið ÷ þar sem mínkað hefir; kálgarðar hafa þá aukizt eða mínkað á þessa leið:

	að tölu um.	að stærð um □ faðma.
Skaptafells sýslu	+ 19	+ 3724
Vestmannaeyja s.	÷ 6	÷ 56
Rángárvalla s.	÷ 5	÷ 2271
Árness s.	÷ 67	÷ 4821
Gullbríngu- og Kjósar s.	+ 28	+ 7440
Reykjavíkur bæ	»	»
Borgarfjarðar s.	+ 32	÷ 4955
Mýra- og Hnappadals s.	÷ 24	÷ 3285
Snæfellsness s.	÷ 31	÷ 628
Dala s.	÷ 9	÷ 262
Barðastrandar s.	+ 9	+ 77
Ísafjarðar s..	÷ 17	+ 6821
Stranda s.	»	÷ 10
Húnavatns s.	÷ 7	÷ 646
Skagafjarðar s..	÷ 14	÷ 118
Eyjafjarðar s.	÷ 33	÷ 2371
Þíngeyjar s..	÷ 6	÷ 892
Norður-Múla s.	+ 1	+ 108
Suður-Múla s.	÷ 9	÷ 88
Suður-umdæminu	+ 1	÷ 939
Vestur-umdæminu	÷ 72	+ 2713
Norður- og Austur-umd.	÷ 68	÷ 4007.

Loks skulum vèr bera saman árin 1853 og 1867, og sýnir

það sig þá, að á þessu 14 ára tímabili hefir tala kálgarða á öllu landinu fækkað tals um 911, eða að tiltölu um 16.3 af hundraði (nær því um sjötta hluta). Á þessu tímabili hefir þó tala kálgarða fjölgað ekki svo lítið í Suður-umdæminu, nefnilega tals 495 eða að tiltölu 15.7 af hundraði. þar á móti hafa þeir fækkað ekki svo lítið í Vestur-umdæminu, nefnilega um 545 tals eða að tiltölu um 38.8 af hundraði, en þó einkum í Norður- og Austur-umdæminu, hvar tala þeirra hefir fækkað um 861 tals eða 83.1 af hundraði að tiltölu.

VII. JARÐABÆTUR.

Samkvæmt því sem vèr áður höfum sagt um þetta atriði, þá látum vèr oss nægja hèr að skýra frá, hvernig það hafi verið talið á öllu landinu í fardögum 1867 og svo um sama leyti næst undanfarið ár, en það var á þessa leið, að talið var:

	árið 1866.	árið 1867.
Skurðir til vatnsveitínga, faðmar .	5222	9835
þúfnaslèttun, □ faðmar	14010	25467
Túngarðar hlaðnir, faðmar . . .	2583	4836
Færikvíar, tals	1045	1077
Nýtt mótak, tals	430	526.

Skýr

um búnaðar-ástand í hverjum hrepp, hverri sýslu

Suður-umdæmið. Skaptafells sýsla.	Nautpeníngur. Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en vetur-gömul.	Vetur-gamall.	Samtals. 1867.	Samtals. 1866.
Bæjar hreppur	56	3	6	65	67
Bjarnaness	167	5	16	188	194
Borgarhafnar	66	3	3	72	81
Hofs	84	5	23	112	110
Kleifa	193	19	43	255	293
Leiðvallar	201	27	30	258	262
Dyrhóla	308	12	60	380	367
samtals	1075	74	181	1330	1374
Vestmannaeyja sýsla.	36	»	2	38	42
Rángárvalla sýsla.					
Holtamanna hreppur	481	2	11	494	543
Landmanna	108	»	9	117	129
Rángárvalla	208	»	19	227	241
Hvolhreppur	140	2	20	162	169
Fljótshlíðar	230	2	29	261	272
Vesturlandeyja	188	2	30	220	224
Austurlandeyja	158	»	12	170	181
Eyjafjalla	365	7	39	411	422
samtals	1878	15	169	2062	2181
Árness sýsla.					
Villíngaholts hreppur	181	5	32	218	210
Hraungerðis	205	»	29	234	227
Sandvíkur	150	»	23	173	158
Gaulverjabæjar	213	8	43	264	275
Stokkseyrar	185	5	22	212	202
Selvogs	23	»	2	25	33
Ölfus	278	2	43	323	284
Þíngvalla	79	5	14	98	100
Grímsness	262	5	18	285	273

sla

og hverju umdæmi á Íslandi, í fardögum 1867.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Gemlíngar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1867.	1866.
415	269	334	377	1395	1728
646	338	641	552	2177	2249
149	137	159	153	598	1048
586	211	390	537	1724	1778
2013	831	1620	1503	5967	7154
1625	727	818	1292	4462	5169
1880	14	613	1943	4450	3801
7314	2527	4575	6357	20773	22927
347	119	146	250	862	772
2415	378	741	2110	5644	5055
1166	»	348	1080	2594	2465
1757	»	665	1899	4321	4111
784	220	187	681	1872	1725
1478	165	435	1087	3165	2987
1131	119	272	876	2398	2270
1035	130	358	889	2412	2303
2242	254	451	1512	4459	4048
12008	1266	3457	10134	26865	24964
816	»	172	910	1898	1585
907	»	285	904	2096	1861
469	»	52	559	1080	773
642	»	91	751	1484	1285
605	»	121	771	1497	1179
26	26	»	6	58	715
408	»	20	179	607	2036
1118	160	243	680	2201	2180
2642	141	778	1550	5111	5656

Fram-

	Nautpeníngur.				
	Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en veturgömul.	Veturgamall.	Samtals. 1867.	Samtals. 1866.
Árness sýsla (framh.).					
Biskupstúngna hreppur . .	231	9	40	280	271
Hrunamanna.	189	2	38	229	233
Gnúpverja.	98	2	14	114	116
Skeiða	154	1	19	174	168
samtals . . .	2248	44	337	2629	2550
Gullbríngu- og Kjósar s.					
Grindavíkur hreppur . . .	52	1	»	53	58
Hafna	21	1	1	23	23
Rosmhvalaness.	112	1	14	127	138
Vatnsleysustrandar	112	2	3	117	104
Álptaness	123	2	7	132	152
Seltjarnarness	74	4	14	92	95
Mosfellssveit.	107	21	23	151	153
Kjalarness.	140	»	25	165	194
Kjósar	168	6	34	208	247
samtals . . .	909	38	121	1068	1164
Reykjavíkur bær . . .	59	»	1	60	53
Borgarfjarðar sýsla.					
Akraness hreppur.	88	»	14	102	125
Skilmanna.	49	4	12	65	82
Strandar	89	4	2	95	118
Leirár og Mela	93	2	13	108	128
Andakíls	146	1	16	163	171
Skorradals	64	»	17	81	83
Lundareykjadals	67	1	14	82	86
Hálsa.	44	»	5	49	55
Reykholtsdals	89	3	11	118	118
samtals . . .	729	15	104	848	966
Suður-umdæminu	6934	186	915	8035	8330

hald.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Geml-íngar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1867.	1866.
2625	477	1024	1896	6022	5474
1909	77	856	1551	4393	3938
809	23	249	727	1808	1601
839	37	215	712	1803	1779
13815	941	4106	11196	30058	30062
63	»	5	50	118	211
117	16	124	53	310	293
36	15	4	11	66	521
»	»	»	»	»	754
28	14	»	7	49	478
97	»	»	27	124	613
296	»	»	242	538	1032
487	56	»	357	900	1020
1239	36	87	916	2278	2308
2363	137	220	1663	4383	7230
64	»	»	30	94	136
442	39	28	280	789	588
336	34	21	202	593	565
913	84	65	495	1557	1691
848	129	212	561	1750	1776
933	85	229	556	1803	1897
731	93	96	499	1419	1390
607	169	119	480	1375	1413
574	78	94	369	1115	1140
1027	118	392	757	2294	2455
6411	829	1256	4199	12695	12915
42322	5819	13760	33829	95730	99006

Fram-

Vestur-umdæmið.	Nautpeníngur. Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en veturgömul.	Veturgamall.	Samtals. 1867.	1866.
Mýra- og Hnappadals s.					
Hvítársíðu hreppur	59	1	13	73	78
Þverárhlíðar	53	1	6	60	69
Norðurárdals	65	3	2	70	76
Stafholtstúngna	117	1	20	138	155
Borgar	132	»	18	150	166
Álptaness	100	2	9	111	127
Hraun-hreppur	97	10	10	117	135
Kolbeinstaða	84	2	13	99	111
Eyja	41	1	4	46	57
Miklaholts	65	4	15	84	93
samtals	813	25	110	948	1067
Snæfellsness sýsla.					
Skógarstrandar hreppur	83	2	9	94	105
Helgafellssveit	106	6	18	130	147
Eyrarsveit	96	3	14	113	108
Nes hreppur innri	44	4	2	50	53
Nes hreppur ytri	33	1	5	39	39
Breiðuvíkur	65	1	11	77	84
Staðarsveit	107	2	3	112	105
samtals	534	19	62	615	641
Dala sýsla.					
Saurbæjar hreppur	70	4	8	82	89
Haukadals	50	2	3	55	66
Hörðudals	62	3	3	68	80
Miðdala	104	1	8	113	122
Laxárdals	59	1	5	65	68
Hvamms	64	7	3	74	73
Fellstrandar	58	8	5	71	76
Skarðstrandar	90	24	15	129	141
samtals	557	50	50	657	715

hald.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Geml-íngar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1867.	1866.
771	145	305	475	1696	1888
725	91	300	333	1449	1359
840	131	105	415	1491	1695
1203	133	646	837	2819	2774
1497	219	654	1069	3439	3207
1147	258	415	772	2592	2534
1071	289	296	704	2360	2474
1162	219	120	638	2139	2064
459	59	51	199	768	838
735	141	133	448	1457	1375
9610	1685	3025	5690	20210	20208
919	146	206	596	1867	1691
1049	129	186	662	2026	1959
573	108	44	294	1019	812
367	17	12	123	519	506
341	24	23	104	492	487
393	67	46	188	694	778
710	81	136	319	1246	1178
4352	572	653	2286	7863	7411
1035	72	216	470	1793	1999
691	63	89	268	1111	1088
685	96	79	309	1169	1261
1088	125	454	483	2150	2197
1277	97	349	681	2404	1988
1058	74	119	579	1830	1689
932	74	208	535	1749	1554
1194	193	445	883	2715	2676
7960	794	1959	4208	14921	14452

Fram-

	Nautpeníngur.				
	Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en veturgömul.	Veturgamall.	Samtals.	
				1867.	1866.
Barðastrandar sýsla.					
Geiradals hreppur	22	2	1	25	29
Reykhóla	74	1	13	88	99
Gufudals	49	12	4	65	72
Múla	35	3	11	49	61
Flateyjar	64	7	3	74	77
Barðastrandar	90	6	10	106	102
Rauðasands	122	15	7	144	147
Tálknafjarðar	64	5	7	76	83
Dala	64	5	8	77	75
Suðurfjarða	45	3	1	49	54
samtals . . .	629	59	65	753	799
Ísafjarðar sýsla.					
Auðkúlu hreppur	53	2	13	68	72
Þíngeyrar	74	2	2	78	65
Mýra	118	1	12	131	145
Mosvalla	113	8	11	132	141
Suðureyrar	28	3	3	34	33
Hóls	39	2	8	49	37
Eyrar	53	2	12	67	71
Súðavíkur	45	3	3	51	54
Ögur	44	8	5	57	55
Reykjarfjarðar	54	5	6	65	69
Nauteyrar	60	8	7	75	62
Snæfjalla	32	2	3	37	40
Grunnavíkur	27	4	3	34	38
Sléttu	46	3	5	54	49
samtals . . .	786	53	93	932	931
Stranda sýsla.					
Bæjar hrepppur	48	1	6	55	67
Broddaness	46	4	3	53	56
Kirkjubóls	34	5	4	43	45

hald.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Geml-íngar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1867.	1866.
428	41	91	202	762	696
1110	46	120	678	1954	1698
805	34	132	508	1479	1315
425	26	38	242	731	770
222	71	13	410	716	1025
773	69	165	531	1538	1379
801	131	303	473	1708	1705
389	106	107	213	815	763
424	91	130	293	938	810
413	40	158	250	861	842
5790	655	1257	3800	11502	11003
388	34	118	210	750	683
519	21	124	200	864	740
761	21	221	518	1521	1594
835	36	81	379	1331	1306
297	17	34	222	570	544
333	12	27	161	533	382
589	53	63	275	980	1098
564	47	88	311	1010	1063
517	47	93	373	1030	1095
854	74	332	653	1913	1824
991	49	187	819	2046	1742
369	26	1	249	645	696
148	57	14	66	285	359
260	20	2	140	422	438
7425	514	1385	4576	13900	13474
1201	153	76	374	1804	1919
715	67	33	183	998	1054
596	»	34	201	831	668

Fram-

	Nautpeníngur.				
	Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en vetrgömul.	Vetur-gamall.	Samtals.	
Stranda s. (framh.).				1867.	1866.
Hrófbergs hreppur	40	1	4	45	53
Kaldrananess.	48	2	3	53	56
Árness	39	3	»	42	56
samtals . . .	255	16	20	291	333
í Vestur-umdæminu. . . .	3574	222	400	4196	4486
Norður- og Austur-umdæmið.					
Húnavatns sýsla.					
Vindhælis hreppur	130	15	4	149	173
Engihlíðar.	80	10	4	94	109
Bólstaðarhlíðar.	144	10	5	159	178
Svínavatns.	103	7	3	113	123
Torfalækjar	65	1	4	70	68
Sveinstaða.	74	14	»	88	108
Áss	97	5	10	112	124
Þorkelshóls	83	6	7	96	114
Þverár	83	2	2	87	99
Kirkjuhvamms	89	4	5	98	111
Torfastaða.	139	5	12	156	161
Staðar	40	2	2	44	49
samtals . . .	1127	81	58	1266	1417
Skagafjarðar sýsla.					
Holts hreppur	183	2	25	210	243
Fells	41	2	»	43	53
Hofs	128	13	13	154	163
Hóla	96	4	3	103	118
Viðvíkur	68	1	4	73	85
Akra.	176	26	12	214	252
Lýtingstaða	158	9	7	174	190
Seilu	107	11	4	122	128

hald.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Geml-ingar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1867.	1866.
619	23	14	275	931	1030
703	72	108	288	1171	1233
388	187	176	175	926	1199
4222	502	441	1496	6661	7103
39359	4722	8720	22256	75057	73651
1787	565	739	1011	4102	4796
1373	209	551	559	2692	2785
2495	388	1331	1007	5221	5464
1780	481	2069	1150	5480	5736
1282	281	1369	775	3707	3493
1647	47	1466	879	4039	4186
1620	115	964	817	3516	3567
1801	338	1136	1015	4290	4554
1851	258	805	811	3725	3747
1600	384	331	637	2952	2996
2339	759	1365	1057	5520	6151
843	189	192	228	1452	1682
20418	4014	12318	9946	46696	49157
1404	226	298	618	2546	2761
418	44	83	186	731	936
1136	147	446	537	2266	2414
1182	127	919	545	2773	3030
854	98	844	499	2295	2132
2123	249	1430	916	4718	5126
1848	460	1576	1116	5000	6176
1308	205	945	707	3165	3251

Fram-

	Nautpeníngur.				
	Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en veturgömul.	Veturgamall.	Samtals.	
Skagafjarðar s. (framh.).				1867.	1866.
Staðar hreppur	93	9	1	103	107
Sauðár	72	9	5	86	92
Skefilstaða	40	4	2	46	58
Rípur	56	2	4	62	63
samtals	1218	92	80	1390	1552
Eyjafjarðar sýsla.					
Aungulstaða hreppur	142	5	8	155	171
Saurbæjar	248	13	12	273	293
Hrafnagils	158	13	3	174	197
Glæsibæjar	133	14	2	149	164
Skriðu	142	18	14	174	187
Arnarness	146	4	21	171	180
Vallna	243	21	15	279	292
Þóroddstaða	56	1	4	61	84
Hvanneyrar	39	3	1	43	57
Grímseyjar	»	»	»	»	»
samtals	1307	92	80	1479	1625
Þíngeyjar sýsla.					
Sauðaness hreppur	40	1	1	42	44
Svalbarðs	36	4	3	43	42
Presthóla	34	1	2	37	49
Skinnastaða	30	4	2	36	44
Kelduness	31	3	5	39	51
Húsavíkur	62	2	1	65	78
Skútustaða	66	2	3	71	78
Helgastaða	181	8	18	207	227
Ljósavatns	114	11	17	142	149
Háls	109	3	9	121	149
Grýtubakka	103	3	8	114	116
Svalbarðstrandar	40	4	1	45	51
samtals	846	46	70	962	1078

hald.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Gemlíngar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1867.	1866.
1013	135	642	667	2457	2535
832	192	608	482	2114	2102
647	272	382	264	1565	1984
684	64	466	499	1713	1737
13449	2219	8639	7036	31343	34184
1760	168	441	870	3239	3333
3440	259	565	1061	5325	5783
1536	129	602	743	3010	2979
1703	216	701	680	3300	3694
1942	422	1140	852	4356	4664
1818	131	471	796	3216	3365
2238	169	495	816	3718	3826
342	98	47	80	567	816
493	121	66	202	882	982
139	•	21	14	174	163
15411	1713	4549	6114	27787	29605
824	468	980	650	2922	3377
683	546	477	386	2092	2868
212	468	357	144	1181	1484
861	486	580	595	2522	2988
764	332	215	579	1890	1975
940	285	461	673	2359	2345
1163	360	601	953	3077	3170
2369	678	913	1540	5500	5454
2539	378	935	1740	5592	5610
2031	289	978	1026	4324	4799
1483	158	442	662	2745	2784
652	85	353	265	1355	1360
14521	4533	7292	9213	35559	38214

Fram-

	Nautpeníngur.				
	Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en veturgömul.	Veturgamall.	Samtals.	
Norðurmúla sýsla.				1867.	1866.
Fljótsdals hreppur	81	4	6	91	96
Fellna	60	2	7	69	87
Túngu	72	10	6	88	101
Jökulsdals og Hlíðar . . .	98	5	8	111	134
Vopnafjarðar.	116	30	10	156	184
Skeggjastaða	22	1	7	30	32
Hjaltastaðar	75	24	8	107	130
Borgarfjarðar	38	34	4	76	100
Loðmundarfjarðar	24	6	6	36	35
Seyðisfjarðar.	37	6	3	46	52
samtals . . .	623	122	65	810	951
Suðurmúla sýsla.					
Geithellna hreppur	69	3	7	79	61
Beruness	58	7	6	71	69
Breiðdals	101	9	19	129	139
Fáskrúðsfjarðar	71	6	12	89	98
Reyðarfjarðar	69	41	8	118	131
Norðfjarðar	69	13	6	88	98
Mjóafjarðar	29	8	3	40	42
Eyða.	47	15	9	71	83
Vallna	86	15	7	108	124
Skriðdals	49	14	9	72	73
samtals . . .	648	131	86	865	918
í Norður- og Austur-umd. .	5769	564	439	6772	7541
á öllu Íslandi	16277	972	1754	19003	20357

hald.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og brútar, eldri en veturgamlir.	Gemlíngar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1867.	1866.
1627	999	1944	1739	6309	6157
829	762	938	992	3521	3767
694	849	576	918	3037	3960
1889	1240	1553	2039	6721	7276
1830	1250	1876	2030	6986	7313
262	405	287	268	1222	1748
916	745	988	933	3582	4072
411	502	388	296	1597	2613
219	211	163	203	796	976
343	229	334	253	1159	1524
9020	7192	9047	9671	34930	39406
270	290	395	208	1163	2404
249	326	500	344	1419	1862
756	806	1234	992	3788	5353
226	455	568	303	1552	2779
537	436	832	560	2365	4148
206	331	296	332	1165	2185
173	127	192	169	661	1170
486	589	493	662	2230	2749
1190	953	1458	1327	4928	5034
572	444	492	710	2218	2388
4665	4757	6460	5607	21489	30072
77484	24428	48305	47587	197804	220638
159165	34969	70785	103672	368591	393295

Fram-

Suður-umdæmið. Skaptafells sýsla.	Geitfé, veturgamalt og eldra.	Hross. Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Trippi, veturgömul til þrévetra.	Samtals.	Skip og bátar. Þiljuskip.	12-, 10- og 8-æríngar.	6 og 4 mannaför.	Minni bátar og byttur.
Bæjar hreppur	»	85	21	106	»	»	5	»
Bjarnaness	»	229	47	276	»	»	5	»
Borgarhafnar	»	84	12	96	»	6	»	»
Hofs	»	158	36	194	»	»	»	»
Kleifa	»	497	135	632	»	»	1	»
Leiðvallar	»	456	143	599	»	»	3	»
Dyrhóla	»	456	138	594	»	7	6	»
samtals	»	1965	532	2497	»	13	20	»
Vestmannaeyja sýsla.	»	39	3	42	1	6	10	15
Rángárvalla sýsla.								
Holtamanna hreppur	»	793	316	1109	»	»	4	1
Landmanna	»	246	123	369	»	»	»	»
Rángárvalla	»	413	214	627	»	»	»	»
Hvolhreppur	»	227	122	349	»	»	1	»
Fljótshlíðar	»	292	162	454	»	»	»	»
Vesturlandeyja	»	273	174	447	»	»	5	4
Austurlandeyja	»	247	181	428	»	»	4	9
Eyjafjalla	»	484	227	711	»	5	7	1
samtals	»	2975	1519	4494	»	5	21	15
Árness sýsla.								
Villíngaholts hreppur	»	225	114	339	»	»	»	»
Hraungerðis	»	237	95	332	»	»	2	1
Sandvíkur	»	162	67	229	»	2	»	»
Gaulverjabæjar	»	214	97	311	»	3	7	»
Stokkseyrar	»	288	96	384	»	10	9	31
Selvogs	»	62	14	76	»	14	1	10
Ölfus	»	291	45	336	»	6	1	»
Þíngvalla	»	118	33	151	»	»	»	»
Grímsness	»	373	42	415	»	»	»	»

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitínga, faðmar.	Þúfnasléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
»	»	»	»	»	»	»
56	928	»	»	»	»	»
37	1280	»	»	»	»	»
31	1210	»	»	»	11	»
92	5873	»	»	»	21	»
120	8876	»	»	»	16	»
170	11027	»	»	»	»	»
506	29194	»	»	»	48	»
67	3144	»	230	40	»	»
15	1560	»	»	»	2	1
90	6048	»	»	»	41	»
125	8779	»	»	»	34	1
84	7144	»	120	60	29	»
139	10608	80	450	»	26	40
99	»	»	»	»	»	»
93	»	»	»	»	»	»
239	320	90	»	200	30	»
884	34459	170	570	260	162	42
67	9975	»	»	»	5	»
83	9356	»	2026	»	»	»
49	»	»	»	»	»	»
79	5684	»	»	130	»	»
111	8991	»	68	»	»	»
32	4910	»	»	»	2	»
»	»	»	»	»	»	»
46	3260	»	»	»	22	»
113	10428	»	»	»	35	41

Fram-

Árness sýsla (framh.).	Geitfé, veturgamalt og eldra.	Hross. Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Hross. Trippi, veturgömul til þrévetra.	Hross. Samtals.	Skip og bátar. Þiljuskip.	Skip og bátar. 12-, 10- og 8-æríngar.	Skip og bátar. 6 og 4 mannaför.	Skip og bátar. Minni bátar og byttur.
Biskupstúngna hreppur . .	»	426	135	561	»	»	»	9
Hrunamanna.	»	405	186	591	»	»	»	»
Gnúpverja.	»	183	101	284	»	»	»	2
Skeiða	»	225	76	301	»	»	»	»
samtals . . .	»	3209	1101	4310	»	35	20	53
Gullbríngu- og Kjósar s.								
Grindavíkur hreppur . . .	»	87	19	106	»	11	1	18
Hafna	»	55	5	60	»	15	15	15
Rosmhvalaness.	»	144	19	163	2	17	55	106
Vatnsleysustrandar	»	147	4	151	5	11	66	83
Álptaness	»	113	49	162	1	»	44	99
Seltjarnarness	»	76	22	98	»	8	42	12
Mosfellssveit.	»	136	55	191	»	»	»	1
Kjalarness.	»	139	92	231	»	»	7	9
Kjósar	»	220	119	339	»	»	»	8
samtals . . .	»	1117	384	1501	8	62	230	351
Reykjavíkur bær . . .	»	174	26	200	2	13	38	115
Borgarfjarðar sýsla.								
Akraness hreppur.	»	135	110	245	»	13	17	90
Skilmanna.	»	74	42	116	»	»	»	»
Strandar	»	131	68	199	»	1	2	»
Leirár og Mela	»	168	71	239	»	»	3	7
Andakíls	»	189	78	267	»	»	»	2
Skorradals	»	121	51	172	»	»	»	»
Lundareykjadals	»	122	59	181	»	»	»	»
Hálsa.	»	97	68	165	»	»	»	»
Reykholtsdals	»	179	116	295	»	»	»	»
samtals . . .	»	1216	663	1879	»	14	22	99
í Suður-umdæminu	»	10695	4228	14923	11	148	361	648

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatns-veitinga, faðmar.	Þúfna-sléttun í fer-hyrndum föðmum.	Tún-garðar hlaðnir, faðmar.	Færi-kvíar.	Nýtt mótak.
89	10784	120	90	»	76	»
97	7596	»	360	»	49	»
44	2566	»	»	»	36	»
51	5610	»	»	»	14	»
861	79160	120	2544	130	239	41
41	»	»	»	»	2	8
15	480	»	»	»	»	»
116	7540	»	334	30	1	1
»	»	»	»	»	»	»
162	13250	»	460	80	»	»
»	»	»	»	»	»	»
68	3309	»	240	»	7	»
42	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
444	24579	»	1034	110	10	9
330	»	»	»	»	»	»
160	10017	»	375	94	»	»
39	1640	»	6400	380	1	»
64	4980	130	204	»	12	»
74	5471	120	120	80	16	»
75	5001	»	»	»	7	»
38	3456	»	302	»	14	»
43	3196	»	455	»	11	»
12	606	»	»	»	6	»
41	2078	70	1744	192	10	»
546	36445	320	9600	746	77	»
3638	206981	610	13978	1286	536	92

Fram-

Vestur-umdæmið.	Geitfé, vetur-gamalt og eldra.	Hross.			Skip og bátar.			
		Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Trippi, veturgömul til þrévetra.	Samtals.	Þiljuskip.	12-, 10- og 8-æríngar.	6 og 4 mannaför.	Minni bátar og byttur.
Mýra- og Hnappadals s.								
Hvítársíðu hreppur	»	128	64	192	»	»	»	»
Þverárhlíðar	»	108	31	139	»	»	»	»
Norðurárdals	»	142	33	175	»	»	»	»
Stafholtstúngna	»	231	92	323	»	»	1	4
Borgar	»	213	101	314	»	»	3	9
Álptaness	»	166	46	212	»	2	1	9
Hraun-hreppur	1	173	39	212	»	»	20	12
Kolbeinstaða	»	165	36	201	»	»	»	2
Eyja	»	69	26	95	»	»	»	»
Miklaholts	»	114	49	163	»	»	2	3
samtals . . .	1	1509	517	2026	»	2	27	39
Snæfellsness sýsla.								
Skógarstrandar hreppur . .	»	88	29	117	»	2	10	18
Helgafellssveit	»	131	28	159	»	6	18	26
Eyrarsveit	»	96	31	127	»	1	13	6
Nes hreppur innri	»	63	2	65	»	2	11	6
Nes hreppur ytri	»	64	6	70	»	4	16	14
Breiðuvíkur	»	73	13	86	»	»	17	6
Staðarsveit	»	111	18	129	2	1	5	4
samtals . . .	»	626	127	753	2	16	90	80
Dala sýsla.								
Saurbæjar hreppur	»	124	23	147	»	1	1	3
Haukadals	»	95	7	102	»	»	»	»
Hörðudals	»	110	39	149	»	»	»	»
Miðdala	»	180	41	221	»	»	»	»
Laxárdals	»	152	20	172	»	»	»	»
Hvamms	»	118	13	131	»	1	»	»
Fellstrandar	24	94	29	123	»	1	4	2
Skarðstrandar	»	115	34	149	»	10	15	24
samtals . . .	24	988	206	1194	»	13	20	29

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitinga, faðmar.	Þúfnasléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
27	996	»	265	20	13	»
20	915	730	554	10	6	1
»	»	»	»	»	7	1
47	»	»	120	»	15	38
86	4734	»	1206	364	11	»
26	1016	»	»	»	»	»
38	1476	380	2317	914	6	49
6	180	100	190	»	10	24
3	80	»	215	»	2	18
6	132	442	400	30	»	»
259	9529	1652	5267	1338	70	131
5	160	30	»	»	»	»
9	630	»	»	»	»	1
13	765	20	»	»	»	»
12	550	»	»	»	3	»
58	1663	»	»	»	1	»
10	146	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	»
107	3914	50	»	»	5	1
2	100	»	»	50	»	1
»	»	»	90	37	8	»
4	176	»	»	»	4	1
9	520	160	1302	»	7	»
»	»	520	»	»	»	»
15	522	»	»	»	»	3
16	952	»	160	50	1	1
16	650	»	»	»	»	20
62	2920	680	1552	137	20	26

Fram-

	Geitfé, vetur-gamalt og eldra.	Hross.			Skip og bátar.			
		Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Trippi, veturgömul til þrévetra.	Samtals.	Þiljuskip.	12-, 10- og 8-æringar.	6 og 4 mannaför.	Minni bátar og byttur.
Barðastrandar sýsla.								
Geiradals hreppur	»	54	8	62	»	1	2	2
Reykhóla	»	129	31	160	»	2	6	2
Gufudals	»	98	12	110	»	»	2	2
Múla	»	51	11	62	»	»	10	10
Flateyjar	»	»	»	»	4	9	40	24
Barðastrandar	»	67	12	79	»	»	8	14
Rauðasands	»	85	12	97	1	2	19	8
Tálknafjarðar	»	22	2	24	1	4	10	14
Dala	»	35	6	41	»	»	16	10
Suðurfjarða	»	29	6	35	2	»	5	13
samtals	»	570	100	670	8	18	118	99
Ísafjarðar sýsla.								
Auðkúlu hreppur	»	33	3	36	1	1	8	14
Þíngeyrar	»	48	13	61	»	1	10	19
Mýra	»	84	6	90	1	2	17	19
Mosvalla	»	68	20	88	1	1	14	8
Suðureyrar	»	21	2	23	»	1	4	9
Hóls	»	37	2	39	»	»	14	12
Eyrar	»	49	1	50	11	2	24	37
Súðavíkur	»	46	1	47	»	»	17	22
Ögur	»	54	7	61	»	1	12	21
Reykjarfjarðar	»	87	9	96	1	2	13	25
Nauteyrar	»	120	6	126	»	1	9	16
Snæfjalla	»	25	3	28	»	1	7	19
Grunnavíkur	»	29	2	31	»	»	5	21
Sléttu	»	39	7	46	»	1	13	26
samtals	»	740	82	822	15	14	167	268
Stranda sýsla.								
Bæjar hrepppur	»	194	32	226	»	»	2	12
Broddaness	»	98	15	113	»	1	2	11
Kirkjubóls	»	75	5	80	»	»	»	10

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitínga, faðmar.	Þúfnasléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
»	»	»	»	20	»	»
3	128	»	»	»	»	»
2	84	»	»	»	8	»
16	252	»	»	»	»	»
112	4342	»	»	20	»	»
102	3389	22	»	»	»	»
72	2406	»	»	»	»	3
29	258	»	»	»	»	»
7	176	»	»	»	2	1
12	300	»	»	»	»	»
355	11335	22	»	40	10	4
12	»	»	»	»	1	3
4	»	1320	»	»	1	1
6	121	100	20	»	»	»
5	126	»	»	»	2	»
»	»	»	»	»	»	»
1	40	»	»	»	»	»
25	9782	»	»	»	6	»
4	219	»	»	»	2	»
»	»	»	»	»	1	1
14	780	130	36	20	2	»
2	76	»	»	16	1	»
»	»	30	»	»	1	1
1	25	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	»	»
74	11169	1580	56	36	18	6
1	40	»	»	»	5	7
»	»	30	»	»	7	18
»	»	»	»	34	4	10

Fram-

	Geitfé, vetur-gamalt og eldra.	Hross.			Skip og bátar.			
		Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Trippi, veturgömul til þrévetra.	Samtals.	Þiljuskip.	12-, 10- og 8-æringar.	6 og 4 mannaför.	Minni bátar og byttur.
Stranda s. (framh.).								
Hrófbergs hreppur	•	98	7	105	•	•	•	12
Kaldrananess.	•	85	4	89	•	5	15	21
Árness	•	61	4	65	1	8	17	35
samtals . . .	•	611	67	678	1	14	36	101
í Vestur-umdæminu. . . .	25	5044	1099	6143	26	77	458	616
Norður- og Austur-umdæmið.								
Húnavatns sýsla.								
Vindhælis hreppur	•	289	69	358	•	2	27	4
Engihlíðar.	•	178	86	264	•	•	•	•
Bólstaðarhlíðar.	•	330	113	443	•	•	•	•
Svínavatns.	•	262	98	360	•	•	•	•
Torfalækjar	•	225	73	298	•	•	1	2
Sveinstaða.	•	226	80	306	•	1	2	1
Áss	•	232	73	305	•	•	•	2
Þorkelshóls	•	256	106	362	•	•	•	•
Þverár	•	246	28	274	•	•	1	5
Kirkjuhvamms	•	224	53	277	•	1	15	4
Torfastaða.	•	397	136	533	•	•	5	•
Staðar	•	145	14	159	•	•	1	10
samtals . . .	•	3010	929	3939	•	4	52	28
Skagafjarðar sýsla.								
Holts hreppur	•	214	25	239	5	•	17	10
Fells	•	41	4	45	•	•	7	•
Hofs	•	163	45	208	•	1	17	3
Hóla	•	146	28	174	•	•	•	•
Viðvíkur	•	117	49	166	•	•	•	3
Akra.	•	394	178	572	•	•	•	•
Lýtingstaða	•	347	170	517	•	•	•	•
Seilu	•	209	94	303	•	•	•	•

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitínga, faðmar.	Þúfnasléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
»	»	»	»	»	»	»
»	»	30	400	»	»	»
»	»	»	»	»	14	»
1	40	60	400	34	30	35
858	38907	4044	7275	1585	153	203
4	900	»	»	80	15	41
»	»	»	»	»	»	»
»	»	121	40	7	14	1
»	»	300	630	»	2	»
»	»	»	311	»	5	»
15	1120	»	50	22	3	»
6	499	266	»	155	14	»
1	42	»	422	100	6	1
»	»	»	160	»	»	»
»	»	240	635	245	»	5
3	339	130	170	12	»	»
»	»	»	70	»	2	1
29	2900	1057	2488	621	61	49
5	259	»	»	»	7	»
»	»	»	»	»	»	»
3	»	1264	64	»	12	38
»	»	»	»	»	»	»
»	»	200	»	75	4	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»

Fram-

	Geitfé, veturgamalt og eldra.	Hross.			Skip og bátar.			
		Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Trippi, veturgömul til þrévetra.	Samtals.	Þiljuskip.	12-, 10- og 8-æringar.	6 og 4 mannaför.	Minni bátar og byttur.
Skagafjarðar s. (framh.).								
Staðar hreppur	»	147	110	257	»	»	»	»
Sauðár	»	110	58	168	»	»	10	8
Skefilsstaða	»	89	28	117	»	»	8	2
Rípur	»	107	52	159	»	»	4	13
samtals	»	2084	841	2925	5	1	63	39
Eyjafjarðar sýsla.								
Aungulstaða hreppur	»	187	60	247	»	»	»	2
Saurbæjar	»	314	58	372	»	»	»	»
Hrafnagils	»	187	56	243	5	»	9	17
Glæsibæjar	»	172	29	201	»	»	4	8
Skriðu	»	225	48	273	»	»	»	»
Arnarness	»	167	25	192	6	1	13	17
Vallna	»	223	35	258	2	1	17	13
Þóroddstaða	»	67	12	79	2	2	12	3
Hvanneyrar	»	33	1	37	6	1	13	17
Grímseyjar	»	»	»	»	»	»	9	7
samtals	»	1578	324	1902	21	5	77	84
Þingeyjar sýsla.								
Sauðaness hreppur	»	111	9	120	»	1	5	18
Svalbarðs	»	84	4	88	»	»	1	9
Presthóla	»	52	7	59	»	1	6	23
Skinnastaða	29	127	7	134	»	1	3	»
Kelduness	26	83	6	89	»	1	4	6
Húsavíkur	3	99	10	109	2	1	13	11
Skútustaða	37	136	22	158	»	»	»	24
Helgastaða	11	259	22	281	»	»	»	28
Ljósavatns	24	223	13	236	»	»	1	20
Háls	53	167	14	181	1	1	4	7
Grýtubakka	14	135	8	143	4	2	29	17
Svalbarðstrandar	»	43	13	56	1	»	4	15
samtals	197	1519	135	1654	8	8	70	178

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitínga, faðmar.	Þúfnasléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
»	»	»	»	»	»	»
3	83	810	»	320	7	5
»	»	»	»	»	5	»
»	»	»	1332	»	1	»
11	342	2274	1396	395	36	43
10	1710	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
44	13405	50	»	99	2	11
»	»	»	80	»	»	24
»	»	120	»	»	»	»
1	»	400	»	»	5	»
9	462	410	»	»	21	30
»	»	»	»	»	»	»
»	»	100	»	»	8	»
»	»	»	»	»	»	»
64	15577	1080	80	99	36	65
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	4	1
»	»	»	»	»	39	»
»	»	»	»	»	6	»
»	»	»	»	»	16	16
1	»	»	»	170	4	»
3	226	»	»	»	22	2
4	350	200	»	100	39	1
»	»	»	»	»	24	12
3	»	»	100	»	2	»
1	140	50	»	»	»	10
12	716	250	100	270	156	42

Fram-

	Geitfé, veturgamalt og eldra	Hross.			Skip og bátar.			
		Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Trippi, veturgömul til þrévetra.	Samtals.	Þiljuskip.	12-, 10- og 8-æringar.	6 og 4 mannaför.	Minni bátar og byttur.
Norðurmúla sýsla.								
Fljótsdals hreppur	•	167	25	192	•	•	1	2
Fellna	•	119	6	125	•	•	•	•
Túngu	•	150	7	157	•	•	•	2
Jökulsdals og Hlíðar . . .	•	276	13	289	•	•	•	•
Vopnafjarðar.	4	255	19	274	•	•	17	5
Skeggjastaða	•	46	6	52	•	•	12	2
Hjaltastaðar	•	133	16	149	•	•	•	•
Borgarfjarðar	•	52	8	60	•	•	7	4
Loðmundarfjarðar	•	27	2	29	•	•	1	7
Seyðisfjarðar.	•	35	5	40	1	•	4	16
samtals . . .	4	1260	107	1367	1	•	42	38
Suðurmúla sýsla.								
Geithellna hreppur	•	69	5	74	1	•	1	7
Beruness	•	42	13	55	1	•	9	15
Breiðdals	•	168	11	179	•	•	3	7
Fáskrúðsfjarðar	•	57	4	61	•	•	9	6
Reyðarfjarðar	•	80	10	90	•	•	10	18
Norðfjarðar	•	54	4	58	•	•	12	9
Mjóafjarðar	•	10	•	10	•	•	4	14
Eyða.	•	94	19	113	•	•	•	•
Vallna	•	150	16	166	•	•	•	•
Skriðdals	•	91	18	109	•	•	•	•
samtals . . .	•	815	100	915	2	•	48	76
í Norður- og Austur-umd. .	201	10266	2436	12702	37	18	352	443
á öllu Íslandi	226	26005	7763	33768	74	243	1171	1707

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitínga, faðmar.	Þúfnasléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
23	3224	400	»	360	29	1
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	4	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	80	9	»
»	»	»	»	»	17	15
23	3224	400	»	440	59	16
5	156	90	»	»	3	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	30	»	1	»
»	»	»	»	»	»	8
27	1810	»	100	»	»	»
3	80	30	20	»	9	»
»	»	»	»	»	»	»
1	64	»	»	140	8	4
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	19	4
36	2110	120	150	140	40	16
175	24869	5181	4214	1965	388	231
4671	270757	9835	25467	4836	1077	526

VERZLAN Á ÍSLANDI

árið 1867.

VERZLANIN hefir jafnan verið álitin eitt af hinum helztu atriðum í landshagsfræði sèrhvers lands, og þessvegna láta allar mentaðar þjóðir sèr vera mjög svo annt um, í hagfræðisritum sínum að safna svo greinilegum, nákvæmum og áreiðanlegum skýrslum um þetta efni, sem faung eru á. Af þessum ástæðum höfum vèr einnig í þessum ritum vorum optar látið prenta skýrslur um verzlun á Íslandi fyrir yms ár (smbr. I., bls. 74—96 og 573—619; III., bls. 479—616, og IV., bls. 51—132 og 332—410), og þessu til framhalds skal hèr skýra frá verzlun á Íslandi árið 1867; en í því skyni höfum vèr samið skýrslur þær, sem nú skal nefna, og sem eru:

A. um fluttar vörur til Íslands árið 1867;
B. um vörur, fluttar frá Íslandi árið 1867;
C. um siglíngar til Íslands árið 1867, eptir því hvaðan skipin sigldu til landsins.

Skýrslum þessum er að öllu hagað á sama hátt og áður hefir verið gjört fyrir árið 1866; en þar á móti er af ástæðum, sem seinna skal greina, hèr sleppt einni skýrslu, sem þó fyrir nokkur undanfarin ár hefir verið við höfð, nefnilega um siglíngar til Íslands árið 1867, eptir því hvar skipin áttu heima.

Vèr höfum nú að vísu leitazt við, að gjöra skýrslur þessar svo fullkomnar og áreiðanlegar, sem kostur hefir verið á eptir efnum þeim, sem vèr höfum haft í höndum, en þess verður ekki dulizt, að það lítur því miður út fyrir, að skýrslur kaupmanna eða fulltrúa þeirra, sem eptir skipun dómsmálastjórnarinnar á ári hverju

eru afhentar hlutaðeigandi embættismönnum yfir vörutegundir þær, sem fluttar eru bæði til landsins og frá landinu með hverju einstöku kaupfari, sè hvergi nærri allar samdar með þeirri nákvæmni eða svo áreiðanlegar, sem ákjósanlegt væri og sem menn gætu vonazt eptir, og getur skeð að þetta sè að nokkru leyti því að kenna, að embættismennirnir sè heldur linir í eptirsjóninni með þeim.

Þá verður enn að geta þess, að ekki hefir oss ennþá hlotnazt að geta skýrt nægilega frá einu hinu merkilegasta atriði í verzluninni, nefnilega frá verðlaginu bæði á innlendum og útlendum kaupeyri; því þó sýslumönnum á Íslandi sè af stjórninni skipað, á ári hverju, ásamt verzlunarskýrslunum, að senda henni skýrslur um verðlag á helztu bæði innfluttum og útfluttum vörum, þá vantar svo mikið á að þeir gjöri þetta, að fyrir árið 1867 hafa þessháttar skýrslur einúngis komið frá Reykjavíkur bæ og svo frá Snæfellsness og Vestmannaeyja sýslum. Á þessu verður nú eigi ráðin bót, og þessvegna getum vèr ekki samið neina fullkomna skýrslu um þetta efni fyrir allt landið, en verðum að láta oss nægja að drepa lítið eitt á það meðal athugasemdanna.

Vèr látum nú framan taldar skýrslur fylgja, og skulum síðan gjöra nokkrar athugasemdir við hin helztu atriði í þeim, og svo samanburð við undanfarin ár.

A. Skýrsla yfir fluttar vörur

	Rúgur.		Bygg.		Hafrar.	
	tunnur		tunnur		tunnur	
	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá utlönd.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður	2527	1890	73	»	96	»
Gullbríngu sýsla . . .	702	500	25	»	12	»
Árness s.	889	»	53	»	31	»
Vestmannaeyja s. . . .	941	»	17	»	»	»
samtals . .	5059	2390	168	»	139	»
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	2034	150	13	1	14	3
Barðastrandar s. . . .	1045	»	3	»	5	»
Ísafjarðar s.	1178	170	14	»	5	»
Stranda s..	1006	»	»	»	3	»
samtals . .	5263	320	30	1	27	3
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	1781	»	12	»	»	»
Skagafjarðar s.. . . .	200	436	»	»	»	»
Eyjafjarðar s.	2158	»	4	»	»	»
Þingeyjar s.	2147	»	33	»	1	»
Norður-Múla s.. . . .	2769	400	1	»	3	10
Suður-Múla s.	1289	»	2	»	26	»
samtals . .	10344	836	52	»	30	10
til alls Íslands	20666	3546	250	1	196	13
alls . .	24212		251		209	

til Íslands, árið 1867.

Bánkabygg.		Baunir.		Bygggrjón		Rúgmjöl.		Hveitimjöl.	
tunnur		tunnur		tunnur		tunnur		pund	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd	frá Danm	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
2682	178	670	60	29	2	1657	•	5760	1400
595	•	133	•	4	•	512	•	892	•
499	•	90	•	•	•	175	•	576	•
587	•	192	•	3	•	207	•	480	•
4663	178	1085	60	36	2	2551	•	7708	1400
1060	15	355	•	71	2	465	•	1804	600
644	•	35	•	1	•	274	•	1099	•
1006	•	21	5	1	•	797	10	1432	•
765	•	155	•	•	•	204	•	160	•
3475	15	566	5	73	2	1740	10	4495	600
775	•	241	•	•	•	130	•	730	•
251	128	50	45	•	•	35	•	90	•
1003	•	483	•	•	•	224	•	3744	•
679	•	234	•	•	•	296	•	718	•
877	120	213	36	•	•	105	•	989	192
577	•	140	•	2	•	123	•	1156	•
4162	248	1361	81	2	•	913	•	7427	192
12300	441	3012	146	111	4	5204	10	19630	2192
12741		3158		115		5214		21822	

Framhald

	Byggmjöl.		Hveitibrauð.		Svartabrauð.	
	pund		pund		pund	
	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður.	»	»	30590	1980	3332	»
Gullbríngu sýsla . . .	»	»	23834	345	3700	»
Árness s.	»	»	7851	»	4432	»
Vestmannaeyja s.. . . .	»	»	15319	»	2228	»
samtals . .	»	»	77594	2325	13692	»
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	100	»	10990	1660	86	»
Barðastrandar s. . . .	»	»	13068	»	918	»
Ísafjarðar s.	»	»	31324	1234	335	200
Stranda s.	»	»	3580	»	1000	»
samtals . .	100	»	58962	2894	2339	200
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	»	»	5434	»	»	»
Skagafjarðar s.. . . .	»	»	6215	»	»	»
Eyjafjarðar s.	»	»	22067	»	»	»
Þíngeyjar s.	»	»	6073	»	100	»
Norður-Múla s.	»	»	5612	21419	800	»
Suður-Múla s.	184	»	13909	»	»	»
samtals . .	184	»	59310	21419	900	»
til alls Íslands	284	»	195866	26638	16931	200
alls . .	284		222504		17131	

af A.

Jarðepli.		Brennivín.		Romm.		Púnsextrakt.		Vín.	
tunnur		pottar		pottar		pottar		pottar	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
127	10	114157	1280	3000	4472	1992	»	5707	3884
8	»	32522	»	2857	40	522	»	878	160
8	»	36504	»	368	»	494	»	704	»
11	»	25557	»	507	»	1583	»	790	»
154	10	208740	1280	6732	4512	4591	»	8079	4044
28	4	34474	»	2212	440	1440	»	1910	200
»	»	15219	»	973	»	590	»	1153	»
4	»	38881	1200	2378	120	480	120	1539	360
5	»	16370	»	920	»	470	»	1165	»
37	4	104944	1200	6483	560	2980	120	5767	560
9	»	26006	»	1240	»	720	»	2090	»
5	»	22254	»	120	»	360	»	765	»
9	»	36924	»	1833	»	833	»	1872	»
14	»	22137	»	1201	»	1896	»	1275	»
10	54	20521	12031	927	»	1391	347	1856	876
28	»	23228	»	996	»	1188	»	1331	»
75	54	151090	12031	6317	»	6388	347	9189	876
266	68	464774	14511	19532	5072	13959	467	23035	5480
334		479285		24604		14426		28515	

Framhald

	Kryddvín.		Mjöður.		Bjór.	
	pottar		pottar		pottar	
Suður-umdæmið.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Reykjavíkur kaupstaður.	1720	560	»	»	18245	1052
Gullbríngu sýsla . . .	755	200	»	»	516	»
Árness s.	370	»	»	»	»	»
Vestmannaeyja s. . . .	273	»	»	»	2820	»
samtals . .	3118	760	»	»	21581	1062
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla . . .	770	»	»	40	1779	640
Barðastrandar s. . . .	305	»	»	»	»	»
Ísafjarðar s.	1081	840	»	120	1336	120
Stranda s.	24	»	»	»	570	»
samtals . .	2180	840	»	160	3685	760
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	350	»	40	»	300	»
Skagafjarðar s.	»	»	120	»	186	»
Eyjafjarðar s.	133	»	248	»	»	»
Þíngeyjar s.	330	»	200	»	380	»
Norður-Múla s.	633	»	80	»	338	»
Suður-Múla s.	392	»	75	»	766	»
samtals . .	1838	»	763	»	1970	»
til alls Íslands	7136	1600	763	160	27236	1822
alls . .	8736		923		29058	

af A.

Edik.		Kaffebaunir.		Kafferót.		Sjokolade.		Tegras.	
pottar		pund		pund		pund		pund	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd	frá Danm	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
720	•	74439	43888	19795	25703	453	150	59	188
260	120	21395	6078	2570	3089	145	80	48	16
120	•	18982	•	1003	•	140	•	•	•
160	•	24644	•	3550	•	230	•	101	•
1260	120	139460	49966	26918	28792	968	230	208	204
520	80	27598	3134	9774	1025	465	70	50	16
390	•	13822	•	1535	•	210	•	32	•
499	120	31476	1553	5023	608	446	40	32	25
198	•	10866	•	2428	•	195	•	18	•
1607	200	83762	4687	18760	1633	1316	110	132	41
720	•	15076	•	3506	•	710	•	75	•
225	•	12819	•	5772	•	431	•	101	•
957	•	22385	•	2320	•	830	•	84	•
450	•	12388	•	551	•	455	•	52	•
876	171	10594	•	1280	1222	662	•	48	186
1148	•	15991	•	2055	•	483	•	78	•
4376	171	89253	•	15484	1222	3571	•	438	186
7243	491	312475	54653	61162	31647	5855	340	778	431
7734		367128		92809		6195		1209	

Framhald

	Kandis-sykur.		Hvítt-sykur.		Púður-sykur.	
	pund		pund		pund	
	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður.	96571	28270	21482	9043	5386	9784
Gullbríngu sýsla . . .	19549	6002	3769	1218	1360	194
Árness s.	16208	»	3364	»	1950	»
Vestmannaeyja s. . . .	15074	»	2940	»	599	»
samtals . .	147402	34272	31555	10261	9295	9978
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla . . .	33534	4300	1690	2130	580	700
Barðastrandar s. . . .	11471	»	3021	»	1320	»
Ísafjarðar s.	32433	1973	4001	479	513	»
Stranda s.	14852	»	1923	»	206	»
samtals . .	92290	6273	10635	2609	2619	700
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	19653	»	7551	»	950	»
Skagafjarðar s. . . .	12309	»	4839	»	2220	»
Eyjafjarðar s.	21459	»	10545	»	3520	»
Þíngeyjar s.	7659	»	11952	»	1352	»
Norður-Múla s.	13361	5509	7228	2187	1702	227
Suður-Múla s.	13048	»	8119	»	2397	»
samtals . .	87489	5509	50234	2187	12141	227
til alls Íslands	327181	46054	92424	15057	24055	10905
alls . .	373235		107481		34960	

af A.

Síróp.		Gráfíkjur.		Steinfíkjur.		Rúsínur.		Hrísgrjón.	
pund		pund		pund		pund		pund	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
1680	200	2602	760	1187	850	5039	2830	89203	13636
1509	»	557	81	210	427	526	319	24845	1000
»	»	600	»	100	»	1686	»	4201	»
»	»	568	»	323	»	592	»	200	»
3189	200	4327	841	1820	1277	7843	3149	118449	14636
656	700	804	200	432	90	1330	270	700	1070
985	»	261	»	149	»	317	»	1325	»
3689	325	740	212	435	146	567	148	28200	312
»	»	574	»	212	»	606	»	8216	»
5330	1025	2379	412	1228	236	2820	418	38441	1382
300	»	1018	»	350	»	1190	»	14000	»
»	»	105	»	265	»	866	»	8000	»
»	»	1548	»	175	»	2897	»	8100	»
20	»	684	»	104	»	1032	»	487	»
224	»	1353	»	115	100	1242	406	2630	»
712	»	1448	»	298	»	1187	»	3274	»
1256	»	6156	»	1307	100	8414	406	36491	»
9775	1225	12862	1253	4355	1613	19077	3973	193381	16018
11000		14115		5968		23050		209399	

Framhald

	Blaðatóbak.		Neftóbak.		Munntóbak.	
	pund		pund		pund	
	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður	»	»	18779	»	6718	»
Gullbríngu sýsla . . .	350	»	5366	»	1859	»
Árness s.	200	»	3110	»	1211	»
Vestmannaeyja s. . . .	407	»	1300	»	2897	»
samtals . .	957	»	28555	»	12685	»
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	850	»	5357	400	2130	120
Barðastrandar s. . . .	220	»	2599	»	785	»
Ísafjarðar s.	»	»	8852	450	1260	192
Stranda s..	400	»	1418	»	796	»
samtals . .	1470	»	18226	850	4971	312
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	300	»	3304	»	1150	»
Skagafjarðar s.. . . .	»	»	1918	»	971	»
Eyjafjarðar s.	100	»	3715	»	3442	»
Þingeyjar s.	500	»	1523	»	2221	»
Norður-Múla s.. . . .	»	»	3031	258	3434	241
Suður-Múla s.	»	»	1713	»	2143	»
samtals . .	905	»	15204	258	13361	241
til alls Íslands	3332	»	61985	1108	31017	553
alls . . .	3332		63093		31570	

af A.

Kardustóbak.		Vindlar.		Salt.		Steinkol.		Tjara.	
pund		tals		tunnur		tunnur		tunnur	
frá Dönm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm	frá útlönd.
2026	300	37500	5000	»	9510	220	10019	133	14
461	55	6500	»	56	3374	59	135	51	»
295	»	4000	»	611	»	366	»	15	»
158	»	16400	»	»	1390	134	914	38	»
2940	355	64400	5000	667	14274	779	11068	237	14
428	200	25300	3000	273	830	269	274	26	2
1120	»	7200	»	216	»	196	»	29	»
421	165	29400	3000	420	4705	68	960	45	5
260	»	11000	»	120	»	156	»	6	»
2229	365	72900	6000	1029	5535	689	1234	106	7
830	»	6700	»	561	»	150	»	5	»
488	»	500	»	»	»	»	»	»	»
574	»	12200	»	770	»	1405	»	20	»
130	»	1800	»	143	»	127	»	14	»
557	525	9700	1500	294	120	82	2082	19	12
762	»	11200	»	80	»	312	»	19	»
3341	525	42100	1500	1848	120	2076	2082	77	12
8510	1245	179400	12500	3544	19929	3544	14384	420	33
9755		191900		23473		17928		453	

Framhald

	Járn.		Stál.		Stórviður.	
	pund		pund		tals	
	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður.	15334	14488	427	310	192	1726
Gullbríngu sýsla . . .	4227	»	304	50	»	»
Árness s.	7036	»	217	»	6	»
Vestmannaeyja s.. . . .	3117	»	350	»	69	»
samtals . .	29714	14488	1298	360	267	1726
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	5822	»	94	200	155	»
Barðastrandar s. . . .	1382	»	172	»	150	»
Ísafjarðar s.	4557	1314	226	72	126	696
Stranda s.	2491	»	206	»	186	»
samtals . .	14255	1314	698	272	617	696
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	5303	»	400	»	292	»
Skagafjarðar s.. . . .	5200	»	100	»	»	»
Eyjafjarðar s.	10645	»	570	»	1280	981
Þíngeyjar s.	3798	»	276	»	48	»
Norður-Múla s.	3800	620	185	154	36	663
Suður-Múla s.	2711	»	73	»	»	»
samtals . .	31457	620	1604	154	1656	1644
til alls Íslands	75426	16422	3600	786	2540	4066
alls . .	91848		4386		6606	

af A.

Plánkar. tals		Borð. tals		Spírur. tals		Hampur. pund		Hör. pund	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
912	2645	4428	31507	158	»	4804	6275	40	»
90	312	2924	6303	»	»	8740	700	32	»
150	»	1247	»	»	»	345	»	35	»
256	»	3595	324	215	»	374	»	24	»
1408	2957	12194	38134	373	»	14263	6975	131	»
128	»	2684	»	250	»	20	100	74	16
194	»	2838	»	»	»	»	»	16	»
559	96	1890	5540	172	»	16	»	34	16
67	»	1176	»	85	»	»	»	19	»
948	96	8588	5540	507	»	36	100	143	32
60	»	4472	»	720	»	40	»	35	»
»	»	800	»	»	»	27	»	»	»
269	303	3031	2205	100	»	90	»	48	»
47	»	841	»	84	»	62	»	32	»
100	»	462	3274	288	»	»	»	60	»
240	»	3038	»	363	»	»	»	102	»
716	303	12644	5479	1555	»	219	»	277	»
3072	3356	33426	49153	2435	»	14518	7075	551	32
6428		82579		2435		21593		583	

Framhald

	Færi.		Seglgarn.		Kaðlar.	
	tals		pund		pund	
Suður-umdæmið.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Reykjavíkur kaupstaður.	616	1196	39	200	819	2008
Gullbríngu sýsla . . .	650	»	96	45	842	200
Árness s.	370	»	179	»	591	»
Vestmannaeyja s. . . .	430	»	58	»	1907	»
samtals . .	2066	1196	372	245	4159	2208
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	642	417	150	304	3080	1500
Barðastrandar s. . . .	566	»	676	»	715	»
Ísafjarðar s.	3035	»	183	25	6591	»
Stranda s.	400	»	53	»	331	»
samtals . .	4643	417	1062	329	10717	1500
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	190	»	200	»	270	»
Skagafjarðar s.	252	»	211	»	»	»
Eyjafjarðar s.	515	»	197	»	1823	»
Þíngeyjar s.	337	»	138	»	1665	»
Norður-Múla s.	156	120	130	20	1530	»
Suður-Múla s.	285	»	46	»	890	»
samtals . .	1735	120	922	20	6178	»
til alls Íslands	8444	1733	2356	594	21054	3708
alls . .	10177		2950		24762	

af A.

Skinn, sútuð.		Skinn, ósútuð		Korkur.		Indigó.		Litunartrè.	
pund		pund		pund		pund		pund	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
1658	972	250	»	2017	4747	16	26	»	600
511	68	938	287	»	2000	8	12	670	250
314	»	»	»	»	»	70	»	952	»
420	»	»	»	»	»	17	»	340	»
2903	1040	1188	287	2017	6747	111	38	1962	850
1531	»	250	»	»	»	46	»	»	600
168	»	»	»	»	»	11	»	210	»
377	»	3835	»	»	»	28	8	312	195
488	»	»	»	»	»	11	»	290	»
2564	»	4085	»	»	»	96	8	812	795
326	»	»	»	»	»	30	»	542	»
448	»	»	»	»	»	27	»	»	»
492	»	60	»	»	»	60	»	1479	»
68	»	20	»	»	»	25	»	920	»
319	»	629	»	»	»	22	10	»	382
206	»	646	»	»	»	15	»	595	»
1859	»	1355	»	»	»	179	10	3536	382
7326	1040	6628	287	2017	6747	386	56	6310	2027
8366		6915		8764		442		8337	

Framhald

	Álún.		Sápa.		Pappír.	
	pund		pund		bækur	
Suður-umdæmið.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Reykjavíkur kaupstaður.	»	12	9944	1800	6590	1480
Gullbríngu sýsla . . .	»	»	1256	250	606	60
Árness s.	»	»	650	»	740	»
Vestmannaeyja s.. . . .	»	»	249	»	400	»
samtals . .	»	12	12099	2050	8336	1540
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla . . .	»	»	1725	2210	811	160
Barðastrandar s.	»	»	516	»	370	»
Ísafjarðar s.	82	»	2061	230	755	284
Stranda s..	190	»	660	»	444	»
samtals . .	272	»	4962	2440	2380	444
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	»	»	900	»	962	»
Skagafjarðar s..	»	»	570	»	780	»
Eyjafjarðar s.	24	»	1942	»	1552	»
Þíngeyjar s.	290	»	1991	»	1253	»
Norður-Múla s..	»	»	1884	»	774	520
Suður-Múla s.	»	»	915	»	932	»
samtals . .	314	»	8202	»	6253	520
til alls Íslands	586	12	25263	4490	16969	2504
alls . .	598		29753		19473	

af A.

Púður.		Blý og högl.		Látún.		Hverfusteinar.		Brýni.	
pund		pund		pund		tals		tals	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
150	»	328	700	91	23	30	»	700	»
88	»	598	»	47	9	24	»	»	»
25	»	50	»	»	»	20	»	»	»
38	»	285	»	»	»	18	»	100	»
301	»	1261	700	138	32	92	»	800	»
53	»	238	»	»	»	38	»	350	»
112	»	535	»	»	»	28	»	580	»
275	»	430	150	»	»	4	»	535	»
28	»	175	»	22	»	»	»	475	»
468	»	1378	150	22	»	70	»	1940	»
250	»	1000	»	»	»	16	»	200	»
»	»	126	»	»	»	»	»	92	»
143	»	575	»	»	»	9	»	2564	»
115	»	630	»	»	»	16	»	350	»
71	»	660	51	11	»	8	»	490	100
137	»	525	»	»	»	3	»	250	»
716	»	3516	51	11	»	52	»	3946	100
1485	»	6155	901	171	32	214	»	6686	100
1485		7056		203		214		6786	

Framhald

	Sagarblöð.		Lásar.		Bandprjónar.	
	tals		tals		tals	
	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður.	•	•	•	84	•	•
Gullbríngu sýsla . . .	12	36	36	•	•	•
Árness s.	•	•	•	•	•	•
Vestmannaeyja s. . . .	•	•	•	•	•	•
samtals . .	12	36	36	84	•	•
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	•	•	•	•	•	•
Barðastrandar s. . . .	•	•	•	•	•	•
Ísafjarðar s.	•	•	24	•	•	•
Stranda s.	•	•	60	•	•	•
samtals . .	•	•	84	•	•	•
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	•	•	12	•	•	•
Skagafjarðar s.	•	•	•	•	•	•
Eyjafjarðar s.	21	•	•	•	•	•
Þíngeyjar s.	•	•	24	•	•	•
Norður-Múla s.	•	12	12	12	•	•
Suður-Múla s.	•	•	•	•	•	•
samtals . .	21	12	48	12	•	•
til alls Íslands	33	48	168	96	•	•
alls . .	81		264		•	

af A.

Hnappar.		Leirker.		Rokkar.		Speiglar.		Höfuð-kambar.	
tylftir		tals		tals		tals		tals	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm	frá útlönd.
•	720	2066	2344	12	•	•	•	•	144
1704	•	•	•	14	•	•	•	120	180
•	•	1368	•	20	•	•	•	•	•
•	•	1268	•	•	•	•	•	•	•
1704	720	4702	2344	46	•	•	•	120	324
•	•	•	1912	•	•	•	•	•	•
•	•	988	•	•	•	•	•	•	•
264	•	267	2152	24	•	24	•	444	•
480	•	1906	•	8	•	•	•	60	•
744	•	3161	4064	32	•	24	•	504	•
•	•	2748	•	18	•	•	•	•	•
•	•	1362	•	•	•	•	•	•	•
132	•	4064	•	•	•	36	•	108	•
216	•	1971	•	17	•	40	•	80	•
•	•	1237	666	•	•	24	24	•	240
•	•	2244	•	•	•	•	•	•	•
348	•	13626	666	35	•	100	24	188	240
2796	720	21489	7074	113	•	124	24	812	564
3516		28563		113		148		1376	

Framhald

	Almanök.		Klæði.		Lèrept.	
	tals		álnir		álnir	
	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður.	»	»	435	90	34865	28447
Gullbríngu sýsla . . .	50	»	96	28	14504	2500
Árness s.	»	»	45	»	9260	»
Vestmannaeyja s.. . .	»	»	70	»	3640	»
samtals . .	50	»	646	118	62269	30947
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	»	»	351	50	17670	6361
Barðastrandar s. . . .	»	»	682	»	4199	»
Ísafjarðar s..	»	»	199	138	14720	3294
Stranda s..	»	»	253	»	3340	»
samtals . .	»	»	1485	188	39929	9655
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	»	»	90	»	11725	»
Skagafjarðar s.. . . .	»	»	85	»	10940	»
Eyjafjarðar s.	144	»	422	»	22367	»
Þíngeyjar s.	»	»	156	»	16350	»
Norður-Múla s..	50	»	88	26	17100	5926
Suður-Múla s.	»	»	148	»	14766	»
samtals . .	194	»	989	26	93248	5926
til alls Íslands	244	»	3120	332	195446	46528
alls . .	244		3452		241974	

af A.

Dúkur.		Boldáng.		Herðaklútar.		Lèreptsklútar.		Silkiklútar.	
álnir		álnir		tals		tals		tals	
frá Danm.	frá útlönd	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
5944	8780	973	450	42	312	192	780	50	40
10609	1600	1295	144	36	24	2021	120	78	•
3960	•	640	•	•	•	996	•	12	•
2950	•	925	•	51	•	1244	•	42	•
23463	10380	3833	594	129	336	4453	900	182	40
10425	900	3081	300	•	•	336	100	69	42
2438	•	595	•	60	•	780	•	84	•
17085	1012	1432	1117	•	•	1991	158	156	42
3348	•	711	•	92	•	1064	•	42	•
33296	1912	5819	1417	152	•	4171	258	351	84
8649	•	1300	•	120	•	1576	•	96	•
8130	•	1300	•	•	•	936	•	49	•
10254	•	1870	•	218	•	2883	•	205	•
3904	•	1429	•	132	•	1479	•	87	•
3960	2062	1017	620	123	•	1229	408	82	24
5999	•	877	•	134	•	1562	•	93	•
40896	2062	7793	620	727	•	9665	408	612	24
97655	14354	17445	2631	1008	336	18289	1566	1145	148
112009		20076		1344		19855		1293	

Framhald

	Axlabönd.		Ullarkambar.		Aunglar.	
	pör		pör		tals	
Suður-umdæmið.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlend.
Reykjavíkur kaupstaður.	»	72	»	168	5000	5000
Gullbríngu sýsla . . .	»	»	132	»	10300	»
Árness sýsla	»	»	192	»	5500	»
Vestmannaeyja s. . . .	»	»	72	»	850	»
samtals . .	»	72	396	168	21650	5000
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla . . .	»	»	75	100	7000	3000
Barðastrandar s. . . .	»	»	124	»	39100	»
Ísafjarðar s.	»	120	97	48	50000	121000
Stranda s.	»	»	132	»	17500	»
samtals . .	»	120	428	148	113600	124000
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	»	»	270	»	10000	»
Skagafjarðar s.	»	»	148	»	1500	»
Eyjafjarðar s.	»	»	700	»	14500	»
Þíngeyjar s.	»	»	229	»	4700	»
Norður-Múla s.	»	»	313	288	15000	»
Suður-Múla s.	»	»	126	»	5800	»
samtals . .	»	»	1786	288	51500	»
til alls Íslands	»	192	2610	604	186750	129000
alls . .	192		3214		315750	

af A.

Silkitvinni.		Hörtvinni.		Hattar.		Húfur.		Áles.	
pund		pund		tals		tals		pund	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd	frá Danm	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlend.
18	24	78	240	274	451	360	264	»	»
16	4	129	30	301	24	300	24	24	»
6	»	»	»	276	»	48	»	»	»
5	»	»	»	12	»	98	»	»	»
45	28	207	270	863	475	806	288	24	»
15	4	»	»	254	30	260	52	»	»
12	»	»	»	116	»	190	»	»	»
8	8	32	»	284	64	327	156	10	»
17	»	20	»	110	»	395	»	»	»
52	12	52	»	764	94	1172	208	10	»
32	»	»	»	227	»	162	»	»	»
16	»	»	»	60	»	102	»	»	»
26	»	»	»	226	»	537	»	»	»
24	»	49	»	77	»	272	»	»	»
15	7	»	9	103	48	278	»	»	6
10	»	»	»	133	»	319	»	»	»
123	7	49	9	826	48	1670	»	»	6
220	47	308	279	2453	617	3648	496	34	6
267		587		3070		4144		40	

B. Skýrslur yfir vörur,

	Saltfiskur.		Harður fiskur.		Söltuð hrogn.	
	skippund		skippund		tunnur	
	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður.	2121	7463	126	59	•	758
Gullbringu sýsla . . .	869	5629	91	•	•	957
Árness s.	84	456	103	•	•	•
Vestmannaeyja s. . . .	159	813	98	•	•	217
samtals . .	3233	14361	418	59	•	1932
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	154	402	150	20	•	•
Barðastrandar s. . . .	303	•	6	•	•	•
Ísafjarðar s.	1505	2808	246	17	30	•
Stranda s.	2	•	1	•	•	•
samtals . .	1964	3210	403	37	30	•
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	•	•	•	•	•	•
Skagafjarðar s.	•	3	•	•	•	•
Eyjafjarðar s.	32	•	35	•	•	•
Þingeyjar s.	•	•	•	•	•	•
Norður-Múla	•	•	•	•	•	•
Suður-Múla s.	•	•	13	•	•	•
samtals . .	32	3	48	•	•	•
frá öllu Íslandi. . . .	5229	17574	869	96	30	1932
alls . .	22803		965		1962	

fluttar frá Íslandi árið 1867.

Söltuð síld.		Saltaður lax.		Lýsi.		Saltað kjöt.		Tólg.	
tunnur		lísipund		tunnur		tunnur		pund	
til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
»	»	86	»	449	498	317	15	46981	8111
»	»	»	»	467	52	18	»	13233	1080
»	»	»	»	58	»	»	»	24539	»
»	»	»	»	362	»	2	»	11379	»
»	»	86	»	1336	550	337	15	96132	9191
»	»	»	»	712	46	184	»	34489	»
»	»	»	»	463	»	»	»	388	»
»	»	»	»	1659	20	»	»	»	»
»	»	126	»	333	»	»	»	7821	»
»	»	126	»	3167	66	184	»	42698	»
»	»	266	70	23	»	416	»	46950	»
»	»	»	»	40	318	1	340	3150	18042
2	»	»	»	2642	»	314	»	50752	»
»	»	238	»	530	»	88	»	55244	»
5	114	»	»	156	1976	686	192	91505	25562
»	»	»	»	993	1286	412	»	67460	»
7	114	504	70	4384	3580	1917	532	315061	42604
7	114	716	70	8887	4196	2438	547	453891	52795
121		786		13083		2985		506686	

Framhald

	Söltuð sauðskinn.		Lambskinn.		Tóubelgir.	
	tals		tals		tals	
	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður	382	»	3120	1040	3	»
Gullbríngu sýsla . . .	»	»	600	»	8	»
Árness s.	»	»	1080	»	»	»
Vestmannaeyja s. . . .	»	»	1185	»	»	»
samtals . .	382	»	5985	1040	11	»
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	100	»	1258	230	27	27
Barðastrandar s. . . .	»	»	770	»	52	»
Ísafjarðar s.	»	»	610	»	45	»
Stranda s.	»	»	840	»	76	»
samtals . .	100	»	3478	230	200	27
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	1725	»	980	»	1	11
Skagafjarðar s.	»	3534	587	550	»	»
Eyjafjarðar s.	1885	»	2387	»	5	»
Þingeyjar s.	184	»	3413	»	13	»
Norður-Múla s.	3692	1334	4380	1330	»	»
Suður-Múla s.	1756	»	2556	»	»	»
samtals . .	9242	4868	14303	1850	19	11
frá öllu Íslandi. . . .	9724	4868	23766	3120	230	38
alls . .	14592		26886		268	

af B.

Álptarhamir.		Álptarfjaðrir.		Æðardún.		Fiður.		Rjúpur.	
tals		tals		pund		pund		tals	
til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
»	»	1500	»	1256	5	821	»	12250	»
»	»	»	»	45	»	252	»	48	»
9	»	800	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	12412	»	»	»
9	»	2300	»	1301	5	13485	»	12298	»
2	34	4800	4000	1632	226	650	350	52	»
»	»	»	»	803	»	5051	»	»	»
»	»	»	»	394	»	3226	»	»	»
4	»	600	»	634	»	636	»	»	»
6	34	5400	4000	3463	226	9563	350	52	»
»	»	200	»	270	250	450	»	267	»
»	»	»	»	»	83	1400	»	»	»
7	»	100	»	697	»	808	»	800	»
»	»	100	»	876	»	201	»	»	»
»	»	»	»	20	21	»	»	65	»
»	»	100	»	541	»	»	»	121	»
7	»	500	»	2404	354	2859	»	1253	»
22	34	8200	4000	7168	585	25907	350	13603	»
56		12200		7753		26257		13603	

Framhald

	Hvít ull.		Svört ull.		Mislit ull.	
	pund		pund		pund	
	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður.	55078	140360	736	1060	2162	4154
Gullbríngu sýsla . . .	14569	16827	160	•	400	1625
Árness s.	2412	51918	•	•	167	7542
Vestmannaeyja s. . . .	47873	•	1061	•	3855	•
samtals . .	119932	209105	1957	1060	6584	13321
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	32219	64724	•	762	4830	550
Barðastrandar s. . . .	18144	•	461	•	2947	•
Ísafjarðar s.	16316	4317	•	•	2582	839
Stranda s.	71060	•	741	•	5378	•
samtals . .	137739	69041	1202	762	15737	1389
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	97195	51616	•	•	10575	•
Skagafjarðar s.	18088	35460	224	•	1500	3858
Eyjafjarðar s.	45166	38419	1196	106	4207	2609
Þíngeyjar s.	71362	•	296	•	3824	•
Norður-Múla s.	82548	52444	180	509	8858	5726
Suður-Múla s.	45108	39123	57	•	5374	4512
samtals . .	359467	217062	1953	615	34338	16705
frá öllu Íslandi	617138	495208	5112	2437	56659	31415
alls . .	1112346		7549		88074	

af B.

Peisur tvíbands.		Peisur eingirnis.		Sokkar, tvíb.		Sokkar, eing		Háleistar.	
tals		tals		pör		pör		pör	
til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	37	»	48	»	»	»
»	»	»	»	30	»	113	»	8	»
»	»	»	»	1932	»	»	»	89	»
»	»	»	»	1999	»	161	»	97	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	458	470	»	»	32	»
132	»	»	»	32056	»	723	»	6324	»
2	»	»	»	6042	»	»	»	1220	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
134	»	»	»	38556	470	723	»	7576	»
134	»	»	»	40555	470	884	»	7663	»
134		»		41025		884		7673	

Framhald

	Sjóvetlíngar.		Fíngra-vetlíngar.		Vaðmál.	
	þör		þör		álnir	
	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður.	50	50	»	»	»	»
Gullbríngu sýsla . . .	10	»	»	»	»	»
Árness s.	»	»	»	»	»	»
Vestmannaeyja s. . . .	»	»	»	»	»	»
samtals . .	60	50	»	»	»	»
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	1350	50	»	»	»	»
Barðastrandar s. . . .	416	»	»	»	»	»
Ísafjarðar s.	2425	»	»	»	»	»
Stranda s.	450	»	»	»	50	»
samtals . .	4641	50	»	»	50	»
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	»	»	»	»	»	»
Skagafjarðar s.	1934	»	»	»	»	»
Eyjafjarðar s.	45758	»	585	»	1158	»
Þíngeyjar s.	774	»	240	»	»	»
Norður-Múla s.	»	»	»	»	»	»
Suður-Múla s.	»	»	»	»	»	»
samtals . .	48466	»	825	»	1158	»
frá öllu Íslandi	53167	100	825	»	1208	»
alls . .	53267		825		1208	

af B.

Bein.		Háfsroð.		Hross, lifandi.		Sauðfé, lifandi.		Hafurstökur.	
lísipund		tals		tals		tals		pund	
til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
»	»	»	»	38	300	»	»	»	»
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	39	300	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	4	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	2	»	»	»
»	»	»	»	»	»	6	»	»	»
820	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
128	»	»	»	»	»	»	»	129	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	2	»	»	»
»	»	»	»	»	12	»	»	»	»
948	»	»	»	»	12	2	»	129	»
948	»	»	»	39	312	8	»	129	»
948		»		351		8		129	

C. Skýrsla um siglíngar til sèrhvers verzlunarstaðar á Íslandi árið 1867, eptir því hvaðan skipin sigldu til landsins.

Verzlunarstaðir.	frá Danmörku		frá öðrum löndum		samtals frá útlöndum		frá höfnum á Íslandi	
	skip tals	lesta-rúm	skip tals	lesta-rúm	skip tals	lesta-rúm	skip tals	lesta-rúm
Akureyri	10	633	1	137	11	770	4	136½
Berufjörður	5	212½	3	306	8	518½	3	174
Bíldudalur	1	29	»	»	1	29	2	104
Borðeyri	3	172½	»	»	3	172½	3	168½
Brákarpollur	»	»	»	»	»	»	5	178
Búðir	3	54	»	»	3	54	2	64
Dýrafjörður	2	50	1	19	3	69	5	158½
Eskifjörður	3	133½	1	130	4	263½	3	209
Eyrarbakki	3	175½	»	»	3	175½	»	»
Flatey	1	21	»	»	1	21	3	108½
Grundarfjörður	»	»	»	»	»	»	»	»
Hafnarfjörður	5	157½	7	344	12	501½	18	1130
Hofsós	2	57	2	204½	4	261½	3	102½
Húsavík	3	204½	»	»	3	204½	2	54
Ísafjörður	10	344	8	339	18	683	4	129
Keflavík	2	48½	2	90	4	138½	4	263½
Krossvík	»	»	»	»	»	»	7	213
Ólafsvík	3	102	1	35	4	137	1	28½
Papafjarðarós	»	»	»	»	»	»	2	64
Patreksfjörður	1	39	»	»	1	39	3	96½
Raufarhöfn	1	34½	»	»	1	34½	2	54
Reykjarfjörður	1	34	»	»	1	34	3	172½
Reykjavík	16	1128½	30	1704	46	2832½	57	2573½
Sauðárkrókur	1	29	»	»	1	29	»	»
Seyðisfjörður	2	68½	3	246½	5	315	5	482½
Siglufjörður	2	63	»	»	2	63	2	68
Skagaströnd	4	260	»	»	4	260	1	74½
Straumfjörður	»	»	»	»	»	»	4	126
Stykkishólmur	4	193½	2	70	6	263½	8	298½
Vestmannaeyjar	6	210	4	162	10	372	1	31½
Vopnafjörður	3	102	1	61½	4	163½	3	188
Þórshöfn		54	»	»	2	54	1	34½
Önundarfjörður	2	»	»	»	»	»	2	76½
alls	99	4610½	66	3848½	165	8459	163	7562

Áður en vèr tökum fyrir oss að gjöra athugasemdir við skýrslurnar hèr að framan, þá þykir rèttast að skýra frá nokkrum vörutegundum, sem ekki eru taldar í þeim, en sem nokkrir verzlunarmenn í skýrslum sínum þó telja að fluttar hafi verið annaðhvort til Íslands eða frá Íslandi árið 1867.

þannig er, auk þeirra vörutegunda, sem taldar eru í skýrslunum að framan, enn fremur talið, að á þessu ári, sem hèr ræðir um, hafi þessar vörur verið fluttar til Íslands, nefnilega:

	frá Danmörku.	frá útlöndum.
Ábreiður (*Tæpper*), tals	48	»
Axir, tals	»	42
Baðmullarband, pund	76	46
Beizli, tals	»	12
Birkibörkur, pund	»	2640
Bolladiskar (flotar = *Præsenterbakker*), tals	24	»
Brenni, faðmar	11	7
Brennisteinsspítur, knippi	3978	275
Eir, pund	47	»
Fatakistur, tals	40	6
Fíngurbjargir, tals	28	»
Flesk, pund	370	104
Flotholt, pund	1840	»
Flöskur, tals	550	»
Gleraugu, tals	12	»
Glerstaup, tals	435	492
Gluggagler, kistur	4	4
Hnakkar, tals	»	2
Hnakkreiðar, tals	»	12
Humall, pund	»	32
Ístaðsólar, pör	»	72
Ístöð, pör	»	12
Járnsmíði (*Isenkram*), virði í rdl.	2421	»
Járnþynna, pund	531	1000

	frá Danmörku.	frá útlöndum.
Kaffekvarnir, tals	27	53
Kaffekönnur, tals	»	7
Kalk, tunnur	306	100
Kertaformar, tals	»	36
Kertapípur, tals	»	24
Kútar, tals	40	»
Leðurskygni, tals	60	»
Lèreptsskyrtur, tals	»	84
Línsterkja (*Stivelse*), pund	»	32
Lokartannir, tals	36	»
Malt, tunnur	20	»
Múrlím (*Cement*), tunnur	»	30
Naglbítar, tals	24	»
Nautshorn, pund	50	»
Olía, pottar	220	»
Olíulitur, pund	495	985
Ostur, pund	43	255
Sagógrjón, pund	71	202
Sáld, tals	42	96
Saltpètur, pund	100	16
Segldúkur, álnir	1000	»
Silkiflos (*Flöiel*), álnir	123	362
Smjör, pund	3192	»
Spil, tals	552	576
Stálpennar, tylftir	»	360
Steinhellur (*Skifer*), tals	»	900
Steinolía, pottar	2630	2000
Strigasekkir, tals	100	600
Strigi, álnir	1144	»
Stundaklukkur, tals	11	»
Sætindavara (*Urtekram*), virði í rd. . .	492	»
Tígulsteinar, tals	4500	1000

	frá Danmörku.	frá útlöndum.
Tin, pund	30	»
Tjöruskúfar, tals	48	24
Tóbakspípur, tals	204	216
Treflar, tals	1426	72
Tunnugjarðir, knippi	175	50
Tunnur, tals	»	130
Tvinnastokkar, tals	640	432
Vasaglös, tals	175	100
Vefnaður (*Manufacturvarer*), virði í rd.	550	»
Öskusalt (*Soda*), pund	591	».

Sömuleiðis er, auk þeirra vörutegunda, sem taldar eru í skýrslunni B., enn fremur talið, að árið 1867 hafi þessar vörur verið fluttar frá Íslandi, nefnilega:

	til Danmerkur.	til útlanda.
Folaldaskinn, tals	27	»
Hrossatólg, pund	5153	»
Hvalshamsar, tunnur	130	»
Hvalskíði, pund	1247	39158
Hvalsrengi, pund	200	»
Kálfskinn, tals	85	»
Kattarbelgir, tals	4	»
Klippíngar, tals	23	»
Léreptsrýjur, pund	765	»
Rengishamsar, tunnur	20	»
Selshamsar, tunnur	14	»
Selskinn, tals	5310	»
Smjör, pund	800	»
Sundmagar, pund	»	29686
Þorskur saltaður, tunnur	6	34
Æðardún óhreinsaður, pund	176	».

þessu næst er að skoða skýrslurnar nokkuð ýtarlegar, og taki maður þá fyrst skýrsluna A. um aðfluttar vörur á þessu ári til yfirvegunar, þá sýnir það sig fyrst, að af kornvörum þeim (rúgur, bygg, hafrar, bánkabygg, baunir, bygg- og bóghveitigrjón og rúgmjöl) sem fluttust til Íslands árið 1867, og sem samtals voru 45,900 tunnur (þetta er töluvert minna en næst undanfarið ár 1866, þar sem það þá voru 59,570 tunnur, smbr. IV., bls. 370, og jafnvel minna en árið 1862, þegar það þó ekki voru nema 49,081 tunna), fluttust 16,331 tunna til Suður-umdæmisins, 11,530 tunnur til Vestur-umdæmisins og 18,039 tunnur til Norður- og Austur-umdæmisins; hlutfallið milli umdæmanna er því á þessu ári einnig nokkuð líkt og áður hefir verið, nefnilega að meira er flutt af kornvöru til Norður- og Austur-umdæmisins en til hvors hinna, þó ekki kveði eins mikið að þessu nú eins og að undanförnu (smbr. I., bls. 75 og 574, III., bls. 586 og IV., bls. 91 og 370). Eins og áður hefir átt sèr stað, var aðflutníngurinn á þessu ári mestur af rúgi, nefnilega 24,463 tunnur, eða rúmlega eins mikið og af öllum hinum korntegundunum samtöldum.

Af brauði (hveitibrauð allskonar og svartabrauð) fluttust á þessu ári til alls landsins samtals 239,635 pund, nefnilega til Suður-umdæmisins 93,611 pund, til Vestur-umdæmisins 64,395 pund, og til Norður- og Austur-umdæmisins 81,629 pund. Eptir þessu hefir þá á þessu ári aðflutníngurinn á brauði verið mestur í Suður-umdæminu (árið næst á undan var mest flutt til Norður- og Austur-umdæmisins, smbr. IV., bls. 370), en minnst til Vestur-umdæmisins. Aðflutníngurinn á svartabrauði í samanburði við hveitibrauð hefir á þessu, eins og á hinum síðari árum, varla verið teljandi, því af þessari síðar nefndu brauðtegund fluttust á þessu ári aðeins 17,131 pund, eða hèrumbil þrettándi hluti mót hveitibrauði.

Af allskonar ölfaungum (brennivín, romm, púnsextrakt, vín, kryddvín, mjöður og bjór), fluttust þetta ár samtals til Íslands 585,547 pottar, (árið næst á undan var það töluvert meira, nefnilega 654,366 pottar), og þar af til Suður-umdæmisins 264,499 pottar, til Vestur-umdæmisins 130,239 pottar, og til Norður- og Austur-

umdæmisins 190,809 pottar. Samkvæmt þessu hefir þá aðflutníngurinn af ölfaungum á þessu ári verið lángmestur til Suður-umdæmisins eins og að undanförnu, að frá skildu þó árinu 1865 og 1866, því þá var hann mestur til Norður- og Austur-umdæmisins (smbr. IV., bls. 370). Nokkuð líkt verður ofaná, þegar maður skoðar hverja tegund ölfánga þeirra, sem hèr eru talin, nefnilega að mest hefir verið flutt á þessu ári til Suður-umdæmisins; þó má frá þessu undan skilja púnsextrakt, því af honum fluttist lángmest til Norður- og Austur-umdæmisins, eða 6735 pottar af 14426 pottum, sem fluttust til alls landsins. Einkum er það samt bjór, sem mikið hefir verið flutt af til Suður-umdæmisins, því af þeim 29,058 pottum, sem á þessu ári fluttust til alls landsins, voru 22,643 pottar fluttir til Suður-umdæmisins, en ekki nema 1970 pottar til Norður- og Austur-umdæmisins.

Af kaffebaunum fluttust á þessu ári til alls landsins 367,128 pund, og er það töluvert minna en næst undanfarið ár (smbr. IV., bls. 371); en þar af fluttust 189,426 til Suður-umdæmisins, eða nær því eins mikið og til beggja hinna umdæmanna, en til Vestur-umdæmisins 88,449 pund og til Norður- og Austur-umdæmisins 89,253 pund. Hlutfallið milli umdæmanna er því á þessu ári mjög ólíkt því sem það hefir verið að undanförnu (smbr. IV., bls. 92 og 371). Um kafferót er sama að segja á þessu ári og næst undanfarið ár, nefnilega að lángmest er flutt af henni til Suður-umdæmisins, því af þeim 92,809 pundum, sem árið 1867 alls fluttust til Íslands, voru 55,710 pund flutt til Suður-umdæmisins (til Reykjavíkur kaupstaðar eins 45,498 pund, eða miklu meir en til beggja hinna umdæmanna að samtöldu), 20,393 pund til Vestur-umdæmisins, og ekki nema 16,706 pund til Norður- og Austur-umdæmisins. Aptur á móti hefir aðflutníngur á þessu ári, eins og næst undanfarið ár, bæði af sjókolade og tegrasi verið lángmestur til Norður- og Austur-umdæmisins, nefnilega meira af hvoru fyrir sig en til hinna beggja umdæmanna að samtöldu.

Af allskonar sykri fluttust árið 1867 samtals til alls Íslands 515,676 pund, eða nokkuð meir en næst undanfarið ár (smbr. IV. bls. 371), og þar af lángmest til Suður-umdæmisins, nefnilega

242,763 pund, en til Vestur-umdæmisins 115,126 pund og til Norður- og Austur-umdæmisins 157,787 pund; hlutfallið milli umdæmanna er því nokkuð ólíkt því, sem það hefir verið að undanförnu (smbr. I., bls. 75 og bls. 575, III. bls. 587, og IV. bls. 92 og 371). Skoði maður hverja sykurtegund sèr, þá var á þessu ári til alls landsins flutt töluvert meira kandíssykur heldur en næst undanfarið ár, en aptur á móti minna af bæði hvítasykri og púðursykri; en þar sem mest var flutt til Suður-umdæmisins bæði af kandíssykri og púðursykri, nefnilega af því fyrnefnda nær því helmíngur, og af hinu síðarnefnda rúmur helmíngur þess, sem flutt var til alls landsins, þá var þar á móti lángmest flutt til Norður- og Austur-umdæmisins af hvítasykri, eða nær því eins mikið og til beggja hinna umdæmanna að samtöldu. Síróp má einnig telja hèr; en af því fluttist lángmest á þessu ári til Vestur-umdæmisins, nefnilega 6355 pund, eða rúmur helmíngur þess sem fluttist til alls landsins, sem voru 11,000 pund, og er þetta nokkuð ólíkt því sem áður hefir átt sèr stað (smbr. IV., bls. 372), en til Norður- og Austur-umdæmisins fluttust aðeins 1256 pund.

Af allskonar tóbaki fluttust árið 1867 nokkuð minna til alls landsins en næst undanfarið ár, nefnilega samtals 107,750 pund, og þar af mest til Suður-umdæmisins eða 45,492 pund, en til Vestur-umdæmisins 28,423 pund, og til Norður- og Austur-umdæmisins 33,835 pund; en þetta er nokkuð ólíkt og það var næst undanfarið ár (smbr. IV., bls. 372). Eins og að undanförnu var aðflutníngurinn á þessu ári einnig lángmestur af neftóbaki, nefnilega 63,093 pund, eða töluvert meira en af hinum tóbakstegundunum samtöldum. Hèr má einnig telja vindla, og hefir af þeim á þessu ári verið flutt nokkuð minna til landsins en næst undanfarið ár, nefnilega 191,900 tals (árið 1866 voru það 262,800), og þar af mest til Vestur-umdæmisins eða 78,900, til Suður-umdæmisins 69,400 og til Norður- og Austur-umdæmisins 43,600 tals.

Af salti fluttust á þessu ári rúmlega tvöfalt meira til landsins en næst undanfarið ár, nefnilega 23,493 tunnur (árið 1866 voru það einúngis 11,243 tunnur, smbr. IV., bls. 372). Að vísu er sama að segja og áður hefir átt sèr stað, að mest hefir verið flutt

af salti til Suður-umdæmisins, en þó er munurinn á umdæmum landsins hvergi nærri eins mikill og hann áður hefir verið. Af aðflutníngnum fyrir árið 1867 komu nefnilega 14,941 tunna á Suður-umdæmið, 6,564 tunnur á Vestur-umdæmið og ekki nema 1,968 tunnur á Norður- og Austur-umdæmið; af kaupstöðum landsins var lángmest flutt til Reykjavíkur af þessari vörutegund, nefnilega 9,510 tunnur, og svo til Ísafjarðar.

Aðflutníngurinn af steinkolum til Íslands hefir á þessu ári verið mjög líkur því, sem hann var næst undanfarið ár, en hlutfallið milli umdæmanna nokkuð ólíkt því sem þá var. Árið 1867 var nefnilega flutt til alls landsins 17,928 tunnur steinkola, og þar af til Suður-umdæmisins 11,847 tunnur, til Norður- og Austur-umdæmisins 4,158 tunnur, en til Vestur-umdæmisins ekki nema 1,923 tunnur. Einkum hefir á þessu ári verið flutt mikið af steinkolum til Reykjavíkur (10,239 tunnur) og svo til Seyðisfjarðar verzlunarstaðar, en þetta á helztu rót sína einkum í því, að þessir tveir verzlunarstaðir eru enn sem stendur þeir einu, hvar gufuskipsferðir eru tíðkaðar.

Hampur er, eins og áður hefir átt sèr stað, varla teljandi að fluttur hafi verið á þessu ári nema til Suður-umdæmisins, einkum til Reykjavíkur og Gullbríngu sýslu; því af þeim 21,593 pundum, sem af þessari vörutegund fluttust á þessu ári til alls landsins, koma 11,079 pund á fyrrnefndan eina kaupstað, og 9,440 pund á Gullbríngu sýslu, en til Vestur-umdæmisins voru ekki flutt nema 136 pund og 219 pund til Norður- og Austur-umdæmisins. Öðru máli er að gegna hvað aðflutníng á færum snertir, því þar er hlutfallið milli umdæmanna einnig ólíkt, en þó á annan hátt; á þessu ári fluttist nefnilega til alls landsins 10,177 færi, og voru af þeim til Suður-umdæmisins flutt 3262, til Vestur-umdæmisins 5060, en ekki nema 1855 til Norður- og Austur-umdæmisins.

Af járni fluttust árið 1867 til alls Íslands 91,848 pund, og er það töluvert minna en næst undanfarið ár (smbr. IV., bls. 373), en þaraf var flutt mest til Suður-umdæmisins, eða 44,202 pund, og svo til Norður- og Austur-umdæmisins 32,077 pund, en til Vestur-umdæmisins ekki nema 15,569 pund. Nokkuð líkt var

einnig hlutfallið milli umdæmanna hvað aðflutníng á stáli á þessu ári snertir, því af þeim 4386 pundum, sem af þessari vörutegund fluttust til alls landsins, koma 1658 pund á Suður-umdæmið, 1758 pund á Norður- og Austur-umdæmið, en ekki nema 970 pund á Vestur-umdæmið.

Af allskonar trjávið (stórviður, plánkar, borð og spírur) fluttust á þessu ári til alls Íslands 98,048 tals, og er það ekki svo lítið meira en næst undanfarið ár (smbr. IV., bls. 373), en hlutfallið milli umdæmanna er þó á þessu ári nokkuð ólíkt, því til Vestur-umdæmisins fluttist ekki nema 15,569 tals, og til Norður- og Austur-umdæmisins 32,077, en til Suður-umdæmisins þar á móti 44,202 tals, eða nær því eins mikið og til beggja hinna umdæmanna að samtöldu.

Þannig hefir í stuttu máli verið skýrt frá hinum helztu vörutegundum, sem taldar eru að fluttar hafi verið til Íslands árið 1867, og hefir þarhjá einnig verið sýnt hlutfallið milli umdæmanna og gjörður samanburður við næst undanfarið ár. En til þess samt að skýra þetta betur, þykir hèr rètt á einum stað að telja, hversu mikið af hverri vörutegund hafi verið flutt til alls Íslands á þeim tveim árum 1866 og 1867; en það var á þessa leið:

	árið 1866.	árið 1867.
Rúgur, tunnur	31869	24212
Bygg, tunnur	229	251
Hafrar, tunnur	310	209
Bánkabygg, tunnur	16479	12741
Baunir, tunnur	4481	3158
Bygggrjón, tunnur	103	115
Rúgmjöl, tunnur	6099	5214
Hveitimjöl, pund	36399	21822
Byggmjöl, pund	»	284
Hveitibrauð, pund	229556	222504
Svartabrauð, pund	19445	17131
Jarðepli, tunnur	323	334
Brennivín, pottar	529426	479285

	árið 1866.	árið 1867.
Romm, pottar	31457	24604
Púnsextrakt, pottar	15198	14426
Vín, pottar	33035	28515
Kryddvín, pottar	9441	8736
Mjöður, pottar	922	923
Bjór, pottar	34877	29058
Edik, pottar	6885	7735
Kaffebaunir, pund	439866	367128
Kafferót, pund	98867	92809
Sjókolade, pund	9225	6195
Tegras, pund	954	1209
Kandis-sykur, pund	350857	373235
Hvíta-sykur, pund	123046	107481
Púður-sykur, pund	40548	34960
Síróp, pund	12990	11000
Gráfíkjur, pund	18089	14115
Steinfíkjur, pund	6612	5968
Rúsínur, pund	25721	23050
Hrísgrjón, pund	228365	209399
Blaðatóbak, pund	7680	3332
Neftóbak, pund	76023	63093
Munntóbak, pund	33710	31570
Kardustóbak, pund	23514	9755
Vindlar, tals	262800	191900
Salt, tunnur	11243	23473
Steinkol, tunnur	17797	17928
Tjara, tunnur	568	453
Járn, pund	137452	91848
Stál, pund	5425	4386
Stórviður, tals	11366	6606
Plánkar, tals	6393	6428
Borð, tals	70326	82579
Spírur, tals	4198	2435

	árið 1866.	árið 1867.
Hampur, pund	18402	21593
Hör, pund	715	583
Færi, tals	13883	10177
Seglgarn, pund	4922	2950
Kaðlar, pund	31869	24762
Skinn, sútuð, pund	11909	8366
Skinn, ósútuð, pund	4409	6915
Indigó, pund	596	442
Litunartrè, pund	25175	8337
Korkur, pund	2570	8764
Álún, pund	546	598
Sápa, pund	31055	29753
Pappír, bækur	23189	19473
Púður, pund	2302	1485
Blý og högl, pund	12232	7056
Látún, pund	335	203
Hverfusteinar, tals	259	214
Brýni, tals	7229	6786
Pottar, tals	1509	1162
Katlar, tals	180	131
Naglar, hundruð	44262	33943
Hnífar, tals	12307	9376
Skæri, tals	2896	2408
þjalir, tals	4802	5104
Hestajárn, gángur	6250	6486
Skóflur, tals	341	241
Sagarblöð, tals	181	81
Lásar, tals	414	264
Bandprjónar, tals	7268	»
Hnappar, tylftir	5433	3516
Leirker, tals	35439	28563
Rokkar, tals	203	113
Speiglar, tals	162	148

	árið 1866.	árið 1867.
Höfuðkambar, tals	1538	1376
Almanök, tals	296	244
Klæði, álnir	5202	3452
Lèrept, álnir	248624	241974
Dúkur, álnir	101612	112009
Boldáng, álnir	19465	20076
Herðaklútar, tals	2386	1344
Lèreptsklútar, tals	23482	19855
Silkiklútar, tals	1834	1293
Axlabönd, pör	»	192
Ullarkambar, pör	4232	3214
Aunglar, tals	480300	315750
Silkitvinni, pund	355	267
Hörtvinni, pund	362	587
Hattar, tals	2500	3070
Húfur, tals	5470	4144
Áles, pund	»	40.

Yfirlit þetta sýnir strax við fljóta yfirskoðan, að aðflutníngur til landsins hefir verið minni árið 1867 en árið 1866 á miklu fleiri vörutegundum en þar sem það gagnstæða hefir átt sèr stað, og á mörgum þeirra jafnvel svo, að miklu nemur að tölunni til. En til þess að skýra þetta betur og gjöra mönnum hægra fyrir, þá þykir rètt að sýna, hversu mikið aðflutníngurinn á hverri vörutegund að tiltölu eða af hundraði hverju hafi mínkað eða aukizt á þessu ári. Þegar maður nú sleppir þeim 4 vörutegundum, sem í skýrslunni ekki er talið að neitt hafi fluzt annaðhvort áranna 1866 eða 1867, þá kemur það fram, að aðflutníngur hefir verið minni árið 1867 en næst undanfarið ár á þeim 71 vörutegundum, sem nú skal telja, og á þenna hátt:

	af 100.
Rúgur	24.0
Hafrar	32.6
Bánkabygg	22.7

	af 100.
Baunir	29.5
Rúgmjöl	14.2
Hveitimjöl	40.0
Hveitibrauð	3.1
Svartabrauð	11.8
Brennivín	9.5
Romm	21.8
Púnsextrakt	5.1
Vín	13.7
Kryddvín	7.5
Bjór	13.8
Kaffebaunir	16.5
Kafferót	6.1
Sjókolade	32.8
Hvítasykur	12.6
Púðursykur	13.8
Síróp	15.3
Gráfíkjur	22.0
Steinfíkjur	9.7
Rúsínur	10.4
Hrísgrjón	8.3
Blaðatóbak	56.6
Neftóbak	17.0
Munntóbak	6.4
Kardustóbak	27.8
Vindlar	27.0
Tjara	20.2
Járn	33.2
Stál	19.1
Stórviður	41.9
Spírur	42.0
Hör	18.5
Færi	26.6
Seglgarn	40.1

	af 100.
Kaðlar	22.3
Skinn, sútuð	29.8
Indigó	26.0
Litunartrè	65.3
Sápa	4.2
Pappír	16.0
Púður	35.7
Blý og högl	42.3
Látún	39.4
Hverfusteinar	17.4
Brýni	6.1
Pottar	23.0
Katlar	27.2
Naglar	23.3
Hnífar	23.8
Skæri	16.8
Skóflur	29.3
Sagarblöð	55.1
Lásar	36.2
Hnappar	35.3
Leirker	19.4
Rokkar	44.3
Speiglar	8.6
Höfuðkambar	10.5
Almanök	17.6
Klæði	33.6
Lèrept	2.7
Herðaklútar	43.6
Lèreptsklútar	15.4
Silkiklútar	29.0
Ullarkambar	24.1
Aunglar	34.3
Silkitvinni	24.8
Húfur	24.2.

Aptur á hinn bóginn hefir aðflutníngur árið 1867 verið meiri en næst undanfarið ár á þeim 21 vörutegundum, sem nú skal telja, og á þenna hátt:

	af 100.
Bygg	9.6
Bygggrjón	11.6
Jarðepli	3.4
Mjöður	0.1
Edik	12.3
Tegras	26.7
Kandissykur	6.4
Salt	108.8
Steinkol	0.8
Plánkar	0.5
Borð	17.4
Hampur	17.3
Skinn, ósútuð	56.8
Korkur	241.0
Álún	9.5
Þjalir	6.3
Hestajárn	3.8
Dúkur	10.2
Boldáng	3.1
Hörtvinni	62.2
Hattar	22.8.

Vèr viljum þessu næst taka skýrsluna B yfir vörur fluttar frá Íslandi árið 1867 til yfirvegunar, og skulu við hana gjörðar þessar athugasemdir.

Af fiski (saltfiski og hörðum fiski) var árið 1867 flutt frá Íslandi alls 23,768 skippund, og er það meir en tvöfalt á við það sem fluttist út árið næst á undan, því þá var það ekki nema 11,179 skippund (smbr. IV., bls. 380). Eins og að undanförnu var

lángmest af þessari vörutegund flutt frá Suður-umdæminu, nefnilega 18,071 skippund (einkum frá Reykjavík og frá Gullbríngu sýslu; frá þeim nefnilega 16,358 skippund, eða rúmir tveir þriðju hlutar alls þess sem fluttist frá öllu landinu), og svo frá Vestur-umdæminu 5614 skippund (þaðan einkum frá Ísafjarðar sýslu, eða 3713 skippund); þar á móti er það lítið, sem af þessari vöru var flutt frá Norður- og Austur-umdæminu, nefnilega ekki nema 83 skippund (mest af því frá Eyjafjarðar sýslu, eða 67 skippund). Söltuð hrogn hafa að undanförnu eingaungu verið flutt frá Suður-umdæminu, en á þessu ári, sem hèr ræðir um, hefir þó lítið eitt verið flutt út af þessari vöru frá Vestur-umdæminu, nefnilega 30 tunnur frá Ísafjarðar sýslu, en frá Suður-umdæminu 1932 tunnur; alls var flutt út 1962 tunnur af þessari vörutegund, og er það meir en tvöfalt meira en næst undanfarið ár. Af saltaðri síld hefir á þessu ári ekki verið flutt svo lítið frá Íslandi, þar sem þessi vara þrjú næst undanfarin ár ekki hefir verið flutt út, og áður mjög svo lítið; útflutníngurinn af þessari vörutegund var eingaungu frá Norður- og Austur-umdæminu, og mestmegnis frá Norður-Múla sýslu. Sömuleiðis er á þessu ári töluvert meira flutt út af söltuðum laxi, en næst undanfarið ár, og af honum mest frá Norður- og Austur-umdæminu, nefnilega 574 lísipund af þeim 786 lísipundum, sem alls fluttust frá Íslandi á þessu ári af þeirri vöru.

Af lýsi (og er þar talið allskonar lýsi, bæði þorskalýsi, hvallýsi, hákarlslýsi og selslýsi), hefir einnig á þessu ári verið flutt töluvert meira frá Íslandi en næst undanfarið ár, nefnilega alls 13,083 tunnur. Lángmestur hefir útflutníngurinn einnig á þessu ári verið frá Norður- og Austur-umdæminu (einkum frá Eyjafjarðar og báðum Múla sýslunum), nefnilega 7964 tunnur, eða miklu meir en frá báðum hinum umdæmunum samtöldum; minnstur var útflutníngurinn frá Suður-umdæminu, nefnilega ekki nema 1886 tunnur, en frá Vestur-umdæminu fluttust 3233 tunnur.

Um saltað kjöt er líkt að segja og að undanförnu, að lángmest hefir af því á þessu ári verið flutt frá Norður- og Austur-umdæminu. Af þeim 2985 tunnum af þessari vörutegund, sem árið 1867 voru fluttar alls frá Íslandi, koma nefnilega 2449 tunnur

á Norður- og Austur-umdæmið, 352 tunnur á Suður-umdæmið, og 184 tunnur á Vestur-umdæmið.

Hvað útflutníng af tólg snertir árið 1867, þá skarar Norður- og Austur-umdæmið eins og hin fyrri árin lángt fram úr hinum umdæmunum að þessu. Frá öllu landinu fluttust nefnilega á þessu ári alls 506,686 pund af þessari vöru, og er það töluvert meira en næst undanfarið ár (smbr. IV., bls. 381), en af því var flutt frá Norður- og Austur-umdæminu einu 358,665 pund, eða milli tvöfalt og þrefalt meira en frá báðum hinum umdæmunum að samtöldu; því frá Suður-umdæminu fluttust 105,323 pund, en frá Vestur-umdæminu einúngis 42,698 pund. Einkum er það Norður-Múla sýsla, sem í Norður- og Austur-umdæminu tekur hinum fram hvað útflutníng á þessari vörutegund snertir, því frá henni einni fluttust 117,067 pund, eða töluvert meira en frá öllu Suður-umdæminu. Að öðru leyti er það merkilegt, að frá Ísafjarðar sýslu er ekki neitt talið að út hafi verið flutt af tólg, og frá Barðastrandar sýslu er einúngis talið það lítilræði 388 pund.

Af ullu (og er hèr talin bæði hvít ull, svört ull, og mislit), fluttust árið 1867 alls 1,207,969 pund frá öllu landinu, og er það töluvert minna en næst undanfarið ár (smbr. IV., bls. 381). Hèr kemur einnig að hinu sama og áður hefir átt sèr stað, nefnilega að lángmest hefir á þessu ári verið flutt út af þessari vörutegund frá Norður- og Austur-umdæminu. Þannig fluttust frá þessu umdæmi einu 630,140 pund ullar, eða rúmlega helmíngur þess, sem út hefir verið flutt frá öllu landinu; frá Suður-umdæminu voru flutt 351,959 pund, og þar af frá Reykjavíkur kaupstað einum 203,550 pund, eða nærri því eins mikið og frá öllu Vestur-umdæminu, því þaðan voru ekki flutt nema 225,870 pund.

Tóvara hefir á þessu ári, eins og að undanförnu, mest og að kalla má eingaungu verið flutt frá Norður-umdæminu, einkum frá Eyjafjarðar sýslu. Þannig hefir árið 1867 verið flutt frá Norður- og Austur-umdæminu: af peisum: 134 pör (en ekkert frá hinum umdæmunum); af sokkum 39,749 pör af 41,909 pörum alls (ekkert frá Suður-umdæminu); af háleistum 7576 pör af 7673 pörum alls (97 pör frá Vestur-umdæminu, en ekkert frá Suður-umdæminu); af

sjóvetlíngum 48,466 pör af 53,267 pörum alls (frá Suður-umdæminu ein 110 pör); af fíngravetlíngum 825 pör (en ekkert frá hinum umdæmunum), og af vaðmáli 1158 álnir (frá Vestur-umdæminu einar 50 álnir, en ekkert frá Suður-umdæminu).

Af æðardún fluttust á þessu ári alls 7753 pund frá öllu landinu, og er það töluvert meira en næst undanfarið ár (smbr. IV., bls. 382). Eins og að undanförnu var lángmest flutt af þessari vörutegund frá Vestur-umdæminu, það er að skilja 3689 pund, eða nær því eins mikið og frá báðum hinum umdæmunum samtöldum; frá Suður-umdæminu fluttust 1306 pund, en frá Norður- og Austur-umdæminu 2759 pund, og verður þá hlutfallið milli beggja þessara umdæma nokkuð á aðra leið en áður hefir verið (smbr. I., bls. 576, III., bls. 593 og IV., bls. 100). Af fiðri hefir einnig á þessu ári, eins og að undanförnu, lángmest verið flutt úr Vestmannaeyjum, nefnilega 12,412 pund af þeim 26,257 pundum sem fluttust frá öllu landinu; frá Vestur-umdæminu fluttust þó 9913 pund, en frá Norður- og Austur-umdæminu ekki nema 2859 pund. Álptafjaðrir fluttust á þessu ári að kalla má eingaungu frá Vestur-umdæminu, nefnilega 9,400 tals af 12,200 tals frá öllu landinu, og er það nokkuð ólíkt og næst undanfarið ár (smbr. IV., bls. 382).

Útflutníngur af skinnavöru hefir á þessu ári verið mjög ólíkur frá umdæmum landsins. Þannig hafa söltuð sauðskinn að kalla má eingaungu verið flutt frá Norður- og Austur-umdæminu, nefnilega 14,110 tals af þeim 14,592 sem flutt voru frá öllu landinu; af lambskinnum hefir einnig lángmest verið flutt út frá Norður- og Austur-umdæminu, nefnilega 16,153 tals, en frá Suður-umdæminu 7025, og frá Vestur-umdæminu einúngis 3708 tals; þar á móti hafa tóubelgir og álptarhamir að kalla má eingaungu verið fluttir frá Vestur-umdæminu, nefnilega af hinum fyrst nefndu 227 af 268 frá öllu landinu, og af hinum síðar nefndu 40 af 56 frá öllu landinu; það lítið sem út var flutt af hafurstökum, var eingaungu frá Eyjafjarðar sýslu.

Lifandi hestar hafa á þessu ári, eins og að undanförnu, að kalla má eingaungu verið fluttir frá Reykjavíkur kaupstað, nefnilega tals 339, en frá Norður- og Austur-umdæminu fluttust að eins 12,

en enginn frá Vestur-umdæminu. Um útflutníng af **lifandi sauðfè** hefir lítið verið á þessu ári, og eru það einar 8 **kindur** alls.

Að þessum athugasemdum gjörðum, er þá eptir að bera saman útfluttar vörur á þeim tveim árum 1866 og 1867, eins og gjört var hèr að framan um aðfluttar vörur, og verður þá útflutníngurinn frá öllu landinu á þessum tveim árum á þá leið, að út var flutt:

	árið 1866.	árið 1867.
Saltfiskur, skippund	10952	22803
Harður fiskur, —	227	965
Söltuð hrogn, tunnur	770	1962
Söltuð síld, —	»	121
Saltaður lax, lísipund	672	786
Lýsi, tunnur	8952	13083
Saltað kjöt, —	2206	2985
Tólg, pund	411147	506686
Söltuð sauðskinn, tals	11552	14592
Lambskinn, —	30729	26886
Tóubelgir, —	186	268
Álptarhamir, —	164	56
Álptarfjaðrir, —	21600	12200
Æðardún, pund	5872	7753
Fiður, —	23600	26257
Rjúpur, tals	15600	13603
Hvít ull, pund	1406518	1112346
Svört ull, —	23533	7549
Mislit ull, —	120359	88074
Peisur, tvíbands, tals	50	134
Peisur, eingirnis, —	»	»
Sokkar, tvíbands, pör	37422	41025
Sokkar, eingirnis, —	412	884
Háleistar, —	10930	7673
Sjóvetlíngar, —	26904	53267
Fíngravetlíngar, —	744	825

	árið 1866.	árið 1867.
Vaðmál, álnir	374	1208
Bein, lísipund	1800	948
Háfsroð, tals	»	»
Hross, lifandi, tals	628	351
Sauðfè lifandi —	2185	8
Hafurstökur, pund	60	129.

Hèr að framan sýndi það sig um aðflutníng til landsins á þessum tveim árum, að hann á velflestum vörutegundum hafði verið minni árið 1867 en árið 1866, en yfirlit þetta sýnir, að hið gagnstæða á sèr stað um vörur fluttar frá landinu á þessum hinum sömu árum. En til þess að skýra þetta betur, skal hèr sýna hversu mikið útflutníngurinn af hverri vörutegund hafi aukizt eða mínkað að tiltölu af hverju hundraði, og kemur það þá fram, að útflutníngurinn hefir verið meiri á þessum 18 vörutegundum sem nú skal nefna, nefnilega:

	af 100.
Saltfiskur	108.2
Harður fiskur	325.1
Söltuð hrogn	154.8
Saltaður lax	17.0
Lýsi	46.1
Saltað kjöt	35.3
Tólg	23.2
Söltuð sauðskinn	26.3
Tóubelgir	44.1
Æðardún	32.0
Fiður	11.3
Peisur, tvíbands	168.0
Sokkar, tvíbands	9.6
Sokkar, eingirnis	114.0
Sjóvetlíngar	98.0
Fíngravetlíngar	10.9
Vaðmál	223.0
Hafurstökur	115.0.

þar á móti hefir útflutníngurinn verið minni árið 1867 en árið 1866 á þeim 11 vörutegundum sem nú skal telja, nefnilega á þenna hátt:

	af 100.
Lambskinn	12.5
Álptarhamir	65.8
Álptarfjaðrir	43.5
Rjúpur	12.8
Hvít ull	20.9
Svört ull	67.9
Mislit ull	26.8
Háleistar	29.8
Bein	47.3
Hross, lifandi	44.1
Sauðfè, lifandi	99.6.

Eptir að þannig hefir verið skýrt frá vörum þeim, sem á árunum 1866 og 1867 hafa verið fluttar bæði til Íslands og frá Íslandi, þykir ekki ótilhlýðilegt að sýna, að hve miklu leyti vöruflutníngar bæði til landsins og frá landinu hafi aukizt eða mínkað á því tímabili, sem liðið er frá því að verzlunarskýrslur fyrst voru prentaðar í ritum þessum, en það var fyrir árið 1849. Vèr viljum því hèr taka fyrir þau tvö árin 1849 og 1867, og fyrst sýna hversu mikið á hvoru þessara ára hafi verið bæði flutt til landsins og frá landinu af hinum helztu vörutegundum. Af útlendum varníngi var þannig flutt til landsins:

		árið 1849.	árið 1867.
Rúgur,	tunnur	23128	24212
Bygg,	—	274	251
Baunir,	—	2028	3158
Bánkabygg,	—	7635	12741
Rúgmjöl,	—	3849	5214
Brauð[1],	pund	186800	239635

---

[1]) Hèr er talið hveitibrauð og svartabrauð.

	árið 1849.	árið 1867.
Brennivín, pottar	257212	479285
Önnur ölfaung,[1] —	39790	106262
Kaffebaunir,[2] pund	293833	459937
Sykur,[3] pund	272702	515676
Síróp, —	16587	11000
Tóbak[4], —	79967	107750
Salt, tunnur	17069	23473
Tjara, —	533	453
Steinkol, —	3479	17928
Járn, pund	108137	91848
Hampur, —	38100	21593
Færi, tals	10587	10177
Viður, stærri, tals	4101	6606
Borð og plánkar, tals	84581	89007.

Að vísu sýnir nú yfirlit þetta mismuninn á sèrhverri vörutegund á þessu tímabili að tölunni til, en til þess að skýra þetta atriði betur, þá skal hèr sýna hversu aðflutníngurinn á hverri einstakri af þeim hèr töldu vörutegundum hefir aukizt eða mínkað á hinu sama tímabili að tiltölu af hverju hundraði, og er til aðgreiníngar sett merkið (÷) fyrir framan töluna, þegar aðflutníngurinn hefir mínkað, en ekkert merki þegar aukizt hefir. Vöruflutníngar til landsins á tímabilinu frá 1849 til 1867 hefir þá aukizt eða mínkað á þenna hátt, sem nú skal segja, nefnilega:

	af 100.
Rúgur	4.7
Bygg	÷ 8.4
Baunir	55.7

[1]) Hèr er talið: vín, romm, púnsextrakt, kryddvín, mjöður og bjór.
[2]) Árið 1867 er hèr einnig talin kafferót með.
[3]) Allskonar sykur er hèr talið, nefnilega hvítasykur, kandíssykur og púðursykur.
[4]) Hèr er einnig talið allskonar tóbak, það er að skilja: blaðatóbak, neftóbak, munntóbak og kardustóbak.

	af 100.
Bánkabygg	66.9
Rúgmjöl	35.8
Brauð	28.3
Brennivín	86.3
Önnur ölfaung	167.1
Kaffebaunir	56.5
Sykur	89.1
Síróp	÷ 33.7
Tóbak	34.7
Salt	37.0
Tjara	÷ 15.0
Steinkol	415.2
Járn	÷ 15.1
Hampur	÷ 43.3
Færi	÷ 3.9
Viður, stærri	61.1
Borð og plánkar	5.2.

Yfirlit þetta sýnir það glögglega, að aðflutníngurinn hefir farið vaxandi á nær því öllum hinum helztu vörum á tímabili því, sem hèr ræðir um. Í yfirlitinu eru nefnilega taldar 20 vörutegundir, og hefir aðflutníngurinn á tímabilinu frá 1849 til 1867 einúngis mínkað á 6 þeirra, það er að skilja á byggi, sírópi, tjöru, járni, hampi og færum. Þar á móti hefir aðflutníngurinn á sama tímabili farið vaxandi á öllum hinum vörutegundunum, og á sumum þeirra mjög svo mikið, t. a. m. á öðrum ölfaungum og á steinkolum. Að jafnaði hefir aðflutníngurinn á þessu tímabili aukizt meir á óþarfavörum, það er að skilja allskonar ölfaung, kaffe, sykur og tóbak, en minna á matvöru (rúgi, byggi, baunum, bánkabyggi og rúgmjöli), og lætur þetta sig einnig í ljósi, þegar menn bera aðflutnínginn á árunum 1849 og 1867 saman við fólksfjöldann í landinu á hinum sömu árunum, því þá kemur það fram, að á hvern mann í landinu komu:

		árið 1849.	árið 1867.
af brennivíni . . .	pottar	4.35	7.02
- öðrum ölfaungum	—	0.67	1.56
- kaffebaunum . .	pund	4.96	6.73
- sykri	—	4.61	7.55
- tóbaki	—	1.35	1.58
- kornvöru . . .	tunnur	0.63	0.67.

Taki maður þessu næst útfluttar vörur á þessu tímabili til yfirvegunar, þá hafa á árunum 1849 og 1867 þessar vörur verið fluttar frá Íslandi, nefnilega:

	árið 1849.	árið 1867.
Saltfiskur, skippund	16400	22803
Harður fiskur, —	3244	965
Söltuð hrogn, tunnur	308	1962
Saltaður lax, lísipund	330	786
Lýsi, tunnur	3259	13083
Saltað kjöt, tunnur	1235	2985
Tólg, pund	646874	506686
Ull[1], —	1397148	1207969
Peisur,[2] tals	8405	134
Sokkar,[2] pör	91145	49582
Sjóvetlíngar, pör	78962	53267
Vaðmál, álnir	5802	1208
Sauðskinn, söltuð, tals	3745	14592
Lambskinn, tals	13405	26886
Tónbelgir, —	396	268
Álptarhamir, —	94	56
Álptarfjaðrir, —	21875	12200
Æðardún, pund	3991	7753
Fiður, pund	19268	26257.

Af þessu sèst að vísu mismunurinn á sèrhverri vörutegund á

[1]) Hèr er talin hvít, svört og mislit ull.

[2]) Af þessu prjónlesi er bæði talið eingirnis- og tvinnabandsles, og eru með sokkum einnig taldir háleistar.

þessum árum að tölunni til, en eins og gjört var við aðfluttar vörur, skal hèr einnig sýna hversu mikið útflutníngurinn hefir aukizt eða mínkað á tímabilinu frá 1849 til 1867 að tiltölu eða af hverju hundraði, og er þá hèr einnig brúkað merkið (÷) þegar hann hefir mínkað, en ekkert merki þegar aukizt hefir. Vöruflutníngar frá landinu hafa þá á þessu tímabili aukizt eða mínkað á þenna hátt, nefnilega:

	af 100.
Saltfiskur	39.0
Harður fiskur	÷ 70.1
Söltuð hrogn	537.0
Saltaður lax	138.2
Lýsi	301.4
Saltað kjöt	141.7
Tólg	÷ 21.7
Ull	÷ 13.5
Peisur	÷ 98.4
Sokkar	÷ 45.6
Sjóvetlíngar	÷ 32.5
Vaðmál	÷ 79.2
Sauðskinn, söltuð	289.6
Lambskinn	100.6
Tóubelgir	÷ 32.5
Álptarhamir	÷ 40.4
Álptarfjaðrir	÷ 44.2
Æðardún	94.3
Fiður	36.3.

Yfirlit þetta sýnir, að af þeim 19 vörutegundum, sem hèr eru taldar, þá hefir útflutníngurinn á þessu tímabili farið vaxandi á 9 þeirra, en mínkandi á 10. Lángmest hefir útflutníngurinn aukizt á söltuðum hrognum, nefnilega að tiltölu 537.0 af hundraði, eða með öðrum orðum, að árið 1867 hefir af þeim verið flutt út rúmlega sexfalt við það, sem út var flutt árið 1849; þessu næst hefir útflutníngur af lýsi einnig aukizt mikið á tímabilinu, nefnilega að

tiltölu 301.4 af hundraði, eða útflutníngurinn hefir árið 1867 verið ferfalt meiri en árið 1849. Aptur á hinn bóginn hefir útflutníngurinn á sama tímabili mínkað mest á peisum, nefnilega 98.4 af hundraði, eða með öðrum orðum, að árið 1867 hafi nær því ekkert verið flutt af þeim í samanburði við það, sem út var flutt árið 1849.

Í skýrslunum A og B hèr að framan er talið sèr, bæði hversu mikið af hverri vörutegund hafi verið flutt til Íslands frá Danmörku eða frá öðrum löndum en Danmörku, og svo eins hversu mikið hafi verið flutt frá Íslandi til Danmerkur eða þá til annara landa. það lýsir sèr nú að vísu af skýrslunum sjálfum, að vöruflutníngar bæði til Íslands og frá Íslandi ennþá að mestu leyti er frá Danmörku eða til Danmerkur, en til þess að gefa glöggvari hugmynd um þetta atriði, þá skal hèr sýna hlutfall það, sem á þessu ári var milli vöruflutníngs bæði til Íslands frá Danmörku og öðrum löndum, og svo frá Íslandi til Danmerkur og annara landa.

Taki maður þá fyrst aðflutnínginn, þá kemur það fram, að árið 1867 fluttist af sèrhverri vörutegund, sem talin er í skýrslunni A, að tiltölu af hundraði:

	frá Danmörku.	frá öðrum löndum.
Rúgur	85.4	14.6
Bygg	99.6	0.4
Hafrar	93.8	6.2
Bánkabygg	96.5	3.5
Baunir	95.4	4.6
Bygggrjón	96.5	3.5
Rúgmjöl	99.8	0.2
Hveitimjöl	90.0	10.0
Byggmjöl	100.0	»
Hveitibrauð	88.0	12.0
Svartabrauð	98.8	1.2
Jarðepli	79.6	20.4

	frá Danmörku.	frá öðrum löndum.
Brennivín	97.0	3.0
Romm	79.4	20.6
Púnsextrakt	96.8	3.2
Vín	80.8	19.2
Kryddvín	81.7	18.3
Mjöður	82.7	17.3
Bjór	93.7	6.3
Edik	93.7	6.3
Kaffebaunir	85.8	14.2
Kafferót	65.9	34.1
Sjókolade	94.5	5.5
Tegras	64.4	35.6
Kandis-sykur	87.6	12.4
Hvítt sykur	86.0	14.0
Púður-sykur	68.8	31.2
Síróp	88.9	11.1
Gráfíkjur	91.0	9.0
Steinfíkjur	73.0	27.0
Rúsínur	82.3	17.7
Hrísgrjón	92.4	7.6
Blaðatóbak	100.0	»
Neftóbak	98.2	1.8
Munntóbak	98.2	1.8
Kardustóbak	87.2	12.8
Vindlar	93.5	6.5
Salt	15.1	84.9
Steinkol	19.8	80.2
Tjara	92.7	7.3
Járn	82.1	17.9
Stál	82.1	17.9
Stórviður	38.4	61.6
Plánkar	47.8	52.2
Borð	40.5	59.5

	frá Danmörku.	frá öðrum löndum.
Spírur	100.0	».
Hampur	67.2	32.8
Hör	94.5	5.5
Færi	83.0	17.0
Seglgarn	79.9	20.1
Kaðlar	85.0	15.0
Skinn, sútuð	87.6	12.4
Skinn, ósútuð	95.8	4.2
Korkur	23.0	77.0
Indigó	87.3	12.7
Litunartrè	75.7	24.3
Álún	98.0	2.0
Sápa	84.9	15.1
Pappír	87.1	12.9
Púður	100.0	»
Blý og högl	87.2	12.8
Látún	84.2	15.8
Hverfusteinar	100.0	»
Brýni	98.5	1.5
Pottar	93.3	6.7
Katlar	90.8	9.2
Naglar	84.5	15.5
Hnífar	92.0	8.0
Skæri	87.0	13.0
Þjalir	83.8	16.2
Hestajárn	66.9	33.1
Skóflur	90.0	10.0
Sagarblöð	40.7	59.3
Lásar	63.7	36.3
Hnappar	79.5	20.5
Leirker	75.2	24.8
Rokkar	100.0	»
Speiglar	83.8	16.2

	frá Danmörku.	frá öðrum löndum.
Höfuðkambar	59.0	41.0
Almanök	100.0	»
Klæði	90.4	9.6
Lèrept	80.8	19.2
Dúkur	87.2	12.8
Boldáng	86.9	13.1
Herðaklútar	75.0	25.0
Lèreptsklútar	92.1	7.9
Silkiklútar	88.6	11.4
Axlabönd	»	100.0
Ullarkambar	81.2	18.8
Aunglar	59.1	40.9
Silkitvinni	82.4	17.6
Hörtvinni	52.5	47.5
Hattar	79.9	20.1
Húfur	88.0	12.0
Áles	85.0	15.0.

Yfirlit þetta sýnir hið sama og áður hefir verið sagt, nefnilega að vöruflutníngar til Íslands beinlínis frá öðrum löndum en Danmörku ennþá eru litlir, því af þeim 95 vörutegundum, sem taldar eru í þessum samjöfnuði, eru 7, sem eingaungu hafa verið fluttar frá Danmörku, nefnilega byggmjöl, blaðatóbak, spírur, púður, hverfusteinar, rokkar og almanök, en einúngis ein, sem eingaungu hefir verið flutt frá öðrum löndum, nefnilega axlabönd. Þarámóti hefir af hinum vörutegundunum af einum 7 tegundum meira að tiltölu verið flutt frá öðrum löndum en Danmörku, en það eru: salt, steinkol, stórviður, plánkar, borð, korkur og sagarblöð; en af velflestum öðrum vörum er það, sem flutt hefir verið beinlínis frá öðrum löndum, svo lítið, að það varla er teljandi.

Skoði maður þessu næst útflutnínginn, þá kemur það fram, að árið 1867 fluttist af sèrhverri vörutegund, sem talin er í skýrslunni B, að tiltölu af hundraði:

	til Danmerkur.	til annara landa.
Saltfiskur	22.9	77.1
Harður fiskur	90.1	9.9
Söltuð hrogn	1.5	98.5
Saltaður lax	91.1	8.9
Söltuð síld	5.8	94.2
Lýsi	67.9	32.1
Saltað kjöt	81.7	18.3
Tólg	89.6	10.4
Söltuð sauðskinn	66.6	33.4
Lambskinn . . , . . .	88.4	11.6
Tóubelgir	85.8	14.2
Álptarhamir	39.3	60.7
Álptarfjaðrir	67.2	32.8
Æðardún	92.5	7.5
Fiður	98.7	1.3
Rjúpur	100.0	»
Hvít ull	55.5	44.5
Svört ull.	67.7	32.3
Mislit ull	64.3	35.7
Peisur, tvíbands	100.0	»
Sokkar, tvíbands	98.9	1.1
Sokkar, eingirnis	100.0	»
Háleistar	100.0	»
Sjóvetlíngar	99.8	0.2
Fíngravetlíngar	100.0	»
Vaðmál	100.0	»
Bein	100.0	»
Hross, lifandi	11.1	88.9
Sauðfè, lifandi	100.0	»
Hafurstökur	100.0	»

Samjöfnuður þessi sýnir, að af þeim 30 vörutegundum, sem hèr eru taldar, eru það einúngis 5 tegundir, að meir hefir að tiltölu á þessu ári verið flutt af til annara landa en Danmerkur, en

þær eru: saltfiskur, söltuð hrogn, söltuð síld, álptarhamir og lifandi hross. Þar á móti er af öllum hinum vörutegundunum meira flutt til Danmerkur, og þar á meðal 9 vörutegundir eingaungu þángað, nefnilega: rjúpur, tvíbands peisur, eingirnis sokkar, háleistar, fíngravetlíngar, vaðmál, bein, lifandi sauðfè og hafurstökur.

Eins og þegar í upphafi var sagt, þá getum vèr ekki skýrt svo nægilega, sem vèr vildum, hið mikilvæga atriði um verðlag bæði á innlendum og útlendum kaupeyri á Íslandi árið 1867, því skýrslur um það efni fyrir það ár hafa einúngis komið frá Reykjavíkur kaupstað og svo frá Vestmannaeyja og Snæfellsness sýslum. En til þess það samt ekki verði sagt, að með öllu hafi verið gengið fram hjá þessu atriði, og þar sem þó mun mega álíta það sem óyggjandi, að verðlagið ekki hafi verið svo fjarska ólíkt í hinum öðrum hèruðum landsins, sem skýrslur ekki eru komnar frá, þá skal hèr taka meðaltöluna af verðlaginu í þessum þrem hèruðum árið 1867, og skal þarhjá til samanburðar setja meðalverðið um allt land á sömu vörutegundum árið 1849.

Á hinum helztu útlendum vörum, sem fluttust til Íslands, var meðalverðlagið á þessum tveim árum þá þannig:

	árið 1849.		árið 1867.	
	rd.	sk.	rd.	sk.
Rúgur, tunna . . .	7.	»	10.	8
Rúgmjöl, — . . .	7.	»	10.	16
Bánkabygg, tunna . .	9.	48	13.	»
Baunir, — . .	7.	10	11.	48
Salt, — . .	3.	80	2.	24
Steinkol, — . .	2.	64	2.	24
Tjara, — . .	11.	16	11.	24
Hveitibrauð, pund . .	»	10	»	12
Svartabrauð, — . .	»	7	»	10
Járn, — . .	»	9	»	10
Hampur, — . .	»	24	»	26
Munntóbak, — . .	»	48	»	84

	árið 1849.		árið 1867.	
	rd.	sk.	rd.	sk.
Kaffebaunir, pund . .	»	23	»	34
Kandissykur, — . .	»	23	»	24
Púðursykur, — . . .	»	19	»	19
Brennivín, pottar . .	»	18	»	19.

þar á móti var meðalverðið á innlendum vörum, sem fluttar voru frá Íslandi, á þessa leið:

	árið 1849.		árið 1867.	
	rd.	sk.	rd.	sk.
Saltfiskur, skippund	14.	42	21.	78
Harður fiskur, —	12.	48	30.	»
Lýsi, tunna	17.	48	23.	48
Saltað kjöt, lísipund	»	70	1.	24
Söltuð sauðskinn, hvert	»	52	1.	8
Lambskinn, hvert	»	7	»	7
Tóubelgir, hver	1.	68	3.	33
Álptarhamir, —	»	36	»	56
Tólg, pund	»	16	»	20
Æðardún, —	2.	86	5.	48
Fiður, —	»	24	»	34
Hvít ull, —	»	17	»	31
Mislit ull, —	»	14	»	24
Peisur eingirnis, hver	»	60	»	»
— tvíbands, —	»	80	»	»
Sokkar eingirnis, par	»	18	»	»
— tvíbands, —	»	28	»	»
Sjóvetlíngar, —	»	7	»	7
Vaðmál, alin	»	31	»	»
Söltuð hrogn, tunna	5.	»	8.	».

þess ber fyrst að geta, að í verðlaginu yfir útfluttar vörur er ekki fyrir árið 1867 talið tóvinna af ullu, og kemur það af því, að þessi kaupeyrir að kalla má eingaungu er fluttur frá Norður- og Austur-umdæmi landsins, en þaðan höfum vèr, eins og áður er á

vikið, engar skýrslur um verðlag fyrir nefnt ár. Að öðru leyti sýna yfirlit þessi strax við fyrstu skoðun, að þó verðlagið árið 1867 hafi verið töluvert hærra en árið 1849 á nær því öllum útlendum varníngi, þeim sem hèr er talinn, þá hefir þó á hinn bóginn verðlagið á innlendri vöru hækkað töluvert meir að tiltölu um hið sama tímabil, en þó hvergi nærri eins mikið og á tímabilinu frá 1849 til 1866 (smbr. IV., bls. 397 og 398). Af þessu má ráða, að þó verðlagið árið 1867 ekki sè með öllu óyggjandi fyrir allt land, eins og áður hefir verið þegar á drepið, þá mun þó mega fullyrða, að verzlunin á Íslandi hafi þetta ár verið töluvert ábatameiri fyrir landsmenn en hún var árið 1849. þessu til frekari skýríngar skal hèr sýna, hversu mikið verðlagið á sèrhverri vörutegund hafi hækkað eða lækkað að tiltölu eða af hundraði á tímabilinu frá 1849 til 1866, þegar það að öðru leyti er talið á báðum þessum árum, og er merkið (÷) sett þar sem lækkað hefir, en ekkert merki þar sem hækkað hefir.

Verðlagið á útlendum vörum hefir þá hækkað eða lækkað á þenna hátt:

	af 100.
Rúgur	44.0
Rúgmjöl	45.2
Bánkabygg	36.8
Baunir	61.9
Salt	÷ 41.3
Steinkol	÷ 15.6
Tjara	0.7
Hveitibrauð	20.0
Svartabrauð	42.9
Járn	11.1
Hampur	8.3
Munntóbak	75.0
Kaffebaunir	47.8
Kandissykur	4.3
Púðursykur	0.0
Brennivín	5.6.

En aptur á hinn bóginn hefir verðlagið á innlendum vörum hækkað á þessa leið:

	af 100.
Saltfiskur	51. 1
Harður fiskur	140. 3
Lýsi	34. 2
Saltað kjöt	71. 4
Söltuð sauðskinn	100. 0
Lambskinn	0. 0
Tóubelgir	95. 7
Álptarhamir	55. 5
Tólg	25. 0
Æðardún	89. 9
Fiður	41. 7
Hvít ull	82. 4
Mislit ull	71. 4
Sjóvetlíngar	0. 0
Söltuð hrogn	60. 0.

Bæði þessi yfirlit sýna hið sama og nú þegar hefir verið sagt, nefnilega að verzlunin hefir verið töluvert ábatameiri fyrir landsmenn árið 1867 en hún var árið 1849; því þar sem hækkunin á verðlaginu á útlendum varníngi, þar sem hún hefir verið mest, nefnilega á munntóbaki, einúngis hefir verið 75. 0 af hundraði, þá hefir verðlagshækkunin aptur á móti á innlendri vöru verið miklu meiri á velflestum vörutegundum, einkum á hörðum fiski, sem hefir hækkað um 140. 3 af hundraði, eða nær því tvöfalt meira en hitt. Ennþá betur lætur þetta sig samt í ljósi, ef maður ber verðlagið saman á þessum tveim árum á þann hátt, að maður skoðar hve mikið af hinum helztu útlendu vörutegundum hafi fengizt fyrir hinar helztu útlendu vörur, nefnilega saltfisk, lýsi, tólg og hvíta ull; gjöri maður nú þetta, þá telst svo til, að fengizt hafi móti:

		Saltfiski, lísipundum.		Lýsi, kútum.	
		1849.	1867.	1849.	1867.
Rúgur	1 tunna	9.7	9.2	6.0	6.4
Rúgmjöl	1 —	9.7	9.3	6.0	6.5
Bánkabygg	1 —	13.2	11.9	8.1	8.3
Baunir	1 —	9.9	10.6	6.0	7.3
Salt	1 —	5.8	2.1	3.8	1.4
Steinkol	1 —	3.7	2.1	2.8	1.4
Tjara	1 —	15.6	10.3	9.6	7.2
Hveitibrauð	10 pund	1.5	1.2	0.9	0.8
Svartabrauð	10 —	1.0	1.0	0.6	0.6
Járn	10 —	1.3	1.0	0.6	0 6
Hampur	10 —	3.5	2.6	2.1	1.7
Munntóbak	10 —	7.0	8.0	4.3	5.6
Kaffebaunir	10 —	3.3	3.2	2.1	2.2
Kandissykur	10 —	3.3	2.3	2.1	1.6
Brennivín	10 pottar	2.6	1.8	1.6	1.8

		Tólg, pundum.		Hvítri ull, pundum.	
		1849.	1867.	1849.	1867.
Rúgur	1 tunna	42.0	48.4	39.5	31.2
Rúgmjöl	1 —	42.0	48.8	39.5	31.5
Bánkabygg	1 —	57.0	62.4	53.6	40.2
Baunir	1 —	42.6	55.2	40.1	35.6
Salt	1 —	23.0	10.8	21.6	7.0
Steinkol	1 —	16.0	10.8	15.1	7.0
Tjara	1 —	67.0	54.0	63.1	34.8
Hveitibrauð	10 pund	6.2	6.0	5.0	3.9
Svartabrauð	10 —	4.4	5.0	4.1	3.2
Járn	10 —	5.6	5.0	5.3	3.2
Hampur	10 —	15.0	13.0	14.1	8.4
Munntóbak	10 —	30.0	42.0	28.2	27.1
Kaffebaunir	10 —	14.4	17.0	13.5	11.0
Kandissykur	10 —	14.4	12.0	13.5	7.7
Brennivín	10 pottar	11.3	9.5	10.6	6.1

Að öðru leyti skal ekki hèr fara fleirum orðum um þetta atriði, þar þessi hinn síðasta skýrsla að vorri hyggju er svo ljós og greinileg, að hún mun hverjum manni auðskilin.

Þá kemur til yfirvegunar atriðið um siglíngar skipa til landsins árið 1867, og svo um hið sama hafna á milli í landinu sjálfu á sama ári, og er skýrt frá hvorutveggju þessu í skýrslunni C hèr að framan, og má geta þess, að í henni eru ekki talin nema skip þau, sem annaðhvort hafa flutt vörur til Íslands eða frá Íslandi á þessu ári, eða þá hafna á milli í landinu, en þar á móti hvorki herskip nè skip þau, sem hvort heldur innlend eða útlend hafa farið til hvalaveiða eða fiskiveiða við landið; en hèr skal skýra nokkur atriði, sem standa í nánu sambandi við þetta.

Skoði maður þá fyrst bæði tölu og svo lestarúm skipa þeirra, sem á þessu ári hafa farið til Íslands til verzlunar, þá má fyrirfram geta þess, að tala skipanna í raun og veru ekki er eins mikil og í skýrslunni er sagt; en þar sum þeirra hafa farið tvær og jafnvel fleiri ferðir, þá er hver ferð talin eins og skip sèr, hvað einnig má til sanns færa, og því verður aðaltalan sú sem þar er tilgreind. Taki maður nú árin sem liðin eru síðan 1856, þá hefir á þeim árum farið til Íslands:

árið 1856	134	skip,	5791½	lestarúm
— 1857	143	—	6180½	—
— 1858	132	—	6226½	—
— 1859	145	—	6927½	—
— 1860	122	—	5693	—
— 1861	115	—	5915	—
— 1862	129	—	6031	—
— 1863	148	—	6849	—
— 1864	152	—	7021	—
— 1865	162	—	7926½	—
— 1866	148	—	7152½	—
— 1867	165	—	8459	—.

Siglíngar til landsins á þessum 12 árum hafa þá eptir yfirliti

þessu bæði að skipatölunni og lestarúminu til verið mestar árið 1867, en minnstar að lestarúmi árið 1860, og er mismunurinn á þessum tveim árum 2766 lestarúm, eða með öðrum orðum, að þetta hefir á þeim tíma aukizt að tiltölu um 48.6 af hundraði. En að meðaltölu hafa á ári hverju af þessum sömu 12 árum farið til Íslands til verzlunar 141 skip með 6681 lestarúm, og er það töluvert meira en það hefir verið að undanförnu á ýmsum tímabilum (smbr. I., bls. 84 og 587, III., bls. 608 og IV., bls. 124, 401). Til þess að skýra þetta betur, skal hèr sýna meðaltölu á ári hverju af skipum þeim, sem farið hafa til Íslands til verzlunar, og svo lestarúmi þeirra, á hverju 5 ára tímabili, sem liðið er af þessari öld og svo hin síðustu 7 árin, og verður þá meðaltalan á ári hverju þessi:

árin	1801—1805	59	skip,	2484	lestarúm
—	1806—1810	24	—	1047	—
—	1811—1815	23	—	1019	—
—	1816—1820	43	—	1646	—
—	1821—1825	54	—	2972	—
—	1826—1830	53	—	2417	—
—	1831—1835	81	—	3497	—
—	1836—1840	82	—	3032	—
—	1841—1845	103	—	3675	—
—	1846—1850	104	—	3989	—
—	1851—1855	130	—	5224	—
—	1856—1860	135	—	6164	—
—	1861—1867	146	—	7051	—.

Lætur það sig þá í ljósi af lestarúminu, sem er aðalatriðið í þessum samanburði, að siglíngar til landsins síðan byrjun þessarar aldar hafa aukizt ekki svo lítið á nær því öllum tímabilum þeim, sem hèr eru talin; en til þess að skýra þetta betur, skal hèr sýna hversu mikill viðaukinn eða fækkunin hafi verið að meðaltali á sèrhverju af þessum tímabilum. Lestarúm kaupfara til Íslands hefir þá, að frá skildu tímabilinu 1801—1805, aukizt á þessa leið:

frá 1816—1820 um	627	tals,	61.5	af hundr.
- 1821—1825 —	426	—	25.9	—
- 1826—1830 —	345	—	16.6	—
- 1831—1835 —	1080	—	44.7	—
- 1841—1845 —	643	—	21.2	—
- 1846—1850 —	314	—	8.5	—
- 1851—1855 —	1235	—	31.0	—
- 1856—1860 —	940	—	18.0	—
- 1861—1867 —	887	—	14.4	—;

en þar á móti hefir lestarúm kaupfara minkað á þenna hátt:

frá 1806—1010 um	1437	tals,	57.8	af hundr.
- 1811—1815 —	28	—	2.7	—
- 1836—1840 —	465	—	13.3	—.

Þá er að fara nokkrum orðum um stærð sèrhvers einstaks kaupfars, og gefur það þá að skilja, að hún muni vera mjög misjöfn. Hið stærsta kaupfar, sem árið 1867 kom til Íslands, var þannig 158 lestarúm, en minnsta skip, sem á sama ári fór til Íslands til verzlunar, hafði einna 11 lesta rúm. Taki maður nú hin síðustu fimm ár fyrir, og beri maður tölu skipanna, sem kemur á hvert þeirra, saman við allt lestarúmið, þá kemur það fram, að hvert skip að meðaltali hefir árið 1863 verið 46 lestarúm, 1864: 46, 1865: 49, 1866: 48 og árið 1867: 51 lestarúm. Til þess samt að hafa hægra yfirlit yfir stærð þeirra, skal hèr skipta skipum þeim, sem á þessum sömu 5 árum hafa farið til Íslands, niður í flokka, og kemur þá fram, að tala skipa var:

	1863.	1864.	1865.	1866.	1867.
minni en 10 lestarúm	2	»	»	1	»
milli 10 og 20 —	6	8	9	20	16
— 20 - 30 —	34	26	30	27	27
— 30 - 40 —	35	34	39	30	46
— 40 - 50 —	23	28	23	20	21
— 50 - 60 —	18	18	32	18	16
— 60 - 70 —	13	16	11	12	14

	1863.	1864.	1865.	1866.	1867.
milli 70 og 80 lestarúm	5	5	6	5	5
— 80 - 90 —	5	4	5	2	4
— 90 - 100 —	»	3	1	2	»
yfir 100 lestarúm	7	10	6	11	16
samtals	148	152	162	148	165.

Kemur þá hèr einnig hið sama fram, sem áður hefir átt sèr stað, nefnilega: að af kaupförum, sem fara til Íslands, eru flest að stærðinni til milli 30 og 40 lestarúm. þetta lætur sig þó ennþá betur í ljósi taki maður meðaltöluna af öllum þessum árum, því þá telst svo til, að tala skipa hefir verið að meðaltali á ári hverju:

minni en 10 lestarúm	0.6
milli 10 og 20 —	11.8
— 20 - 30 —	28.8
— 30 - 40 —	36.8
— 40 - 50 —	23.0
— 50 - 60 —	20.4
— 60 - 70 —	13.2
— 70 - 80 —	5.2
— 80 - 90 —	4.0
— 90 - 100 —	1.2
yfir 100 lestarúm	10.0.

Atriði það, sem þessu næst ætti að koma til íhugunar, er um hvar skip þau eiga heima, sem fara til verzlunar til Íslands. En þessu höfum vèr, eins og þegar í upphafi er vikið á, orðið að sleppa í þetta skipti eða fyrir árið 1867, og ber það til þessa, að vèr ekki höfum getað nálgast öll þau vegabrèf, sem á þessu ári hafa verið gefin út handa kaupförum til Íslands, en í þeim er, eins og kunnugt er, meðal annars skýrt frá heimilisstað skipa.

þá er að íhuga hvaðan skipin beinlínis komu til landsins, það er að skilja, hvort heldur frá Danmörku eða þá frá öðrum löndum. Til þess nú að skýra betur það, sem um þetta hefir

verið sagt í skýrslunni C hèr að framan, þá tökum vèr hèr upp þetta fyrir hin síðustu 5 árin, og er hèr einúngis talið lestarúmið. það telst þá svo til, að komið hafi til Íslands samtals lestarúm:

	frá Danmörku.	frá öðrum löndum.
árið 1863	$4756\frac{1}{2}$	$2092\frac{1}{2}$
— 1864	$4670\frac{1}{2}$	$2350\frac{1}{2}$
— 1865	5194	$2732\frac{1}{2}$
— 1866	4306	$2846\frac{1}{2}$
— 1867	$4610\frac{1}{2}$	$3848\frac{1}{2}$;

og sýnir þetta meðal annars, að siglíngar til Íslands frá öðrum löndum en Danmörku stöðugt fara vaxandi. þetta lætur sig þó ennþá betur í ljósi, þegar maður skoðar hvernig þetta er að tiltölu, því þá kemur það fram, að af lestarúmum þeim, sem komu til Íslands á þessum sömu árum, hefir verið að tiltölu eða af hundraði:

	frá Danmörku.	frá öðrum löndum.
árið 1863	69.4	30.6
— 1864	66.5	33.5
— 1865	65.5	34.5
— 1866	60.2	39.8
— 1867	54.5	45.5.

Loks er eptir að fara nokkrum orðum um siglíngar kaupfara á þessu ári til sèrhvers verzlunarstaðar í landinu, og er sagt frá því í skýrslunni C hèr að framan. En til þess að sýna, hverir verzlunarstaðir landsins hafi mestan þátt í verzluninni, þá skal hèr taka til samanburðar árin 1856 og 1867, og sýna, hve mörg lestarúm að tiltölu af hverju hundraði hafi komið til hvers verzlunarstaðar á þessum árum, bæði frá útlöndum og svo frá höfnum sjálfu landinu.

Taki maður þá fyrst skipakomu frá útlöndum, þá kemur það fram, að af hverju hundraði lestarúma komu til:

	árið 1856.	árið 1867.
Akureyrar	7.2	9.1
Berufjarðar	2.7	6.1
Bíldudals	0.3	0.3
Borðeyrar	»	2.1
Brákarpolls	»	»
Búða	1.5	0.7
Dýrafjarðar	»	0.8
Eskifjarðar	4.8	3.1
Eyrarbakka	5.2	2.1
Flateyjar	0.3	0.3
Grundarfjarðar	»	»
Hafnarfjarðar	6.4	5.9
Hofsóss	1.8	3.1
Húsavíkur	5.2	2.4
Ísafjarðar	12.0	8.1
Keflavíkur	2.6	1.7
Krossvíkur	»	»
Ólafsvíkur	1.1	1.5
Papafjarðaróss	»	»
Patreksfjarðar	»	0.5
Raufarhafnar	0.5	0.4
Reykjarfjarðar	0.3	0.4
Reykjavíkur	26.3	33.4
Sauðárkróks	»	0.3
Seyðisfjarðar	4.3	3.7
Siglufjarðar	1.7	0.8
Skagastrandar	6.0	3.1
Straumfjarðar	»	»
Stykkishólms	2.9	3.1
Vestmannaeyja	4.0	4.4
Vopnafjarðar	2.2	1.9
Þórshafnar	0.7	0.7
Önundarfjarðar	»	»
	100.0	100.0

Eptir þessu hafa siglíngar frá útlöndum á báðum þessum árum verið lángmestar til Reykjavíkur (árið 1856 rúmur fjórði hluti, en árið 1867 rúmur þriði hluti allra skipa, sem til landsins komu til verzlunar); en þá kemur Ísafjarðar kaupstaður næstur í þessu tilliti árið 1856, en árið 1867 Akureyrar kaupstaður.

Skoði maður aptur á hinn bóginn skipakomu frá höfnum til hafna í landinu sjálfu, þá kemur það fram, að af hverju hundraði lestarúma komu til:

	árið 1856.	árið 1867.
Akureyrar	8.7	1.8
Berufjarðar	2.5	2.2
Bíldudals	3.0	1.4
Borðeyrar	3.7	2.1
Brákarpolls	»	2.4
Búða	0.9	0.9
Dýrafjarðar	1.6	2.1
Eskifjarðar	1.5	2.8
Eyrarbakka	0.7	»
Flateyjar	3.6	1.4
Grundarfjarðar	0.7	»
Hafnarfjarðar	12.0	14.9
Hofsóss	3.3	1.4
Húsavíkur	2.1	0.7
Ísafjarðar	7.0	1.7
Keflavíkur	3.0	3.5
Krossvíkur	1.6	2.8
Ólafsvíkur	1.6	0.4
Papafjarðaróss	»	0.9
Patreksfjarðar	1.5	1.3
Raufarhafnar	1.6	0.7
Reykjarfjarðar	2.4	2.4
Reykjavíkur	14.5	34.0
Sauðárkróks	»	»
Seyðisfjarðar	3.9	6.4

	árið 1856.	árið 1867.
Siglufjarðar	2.0	0.9
Skagastrandar	1.4	1.0
Straumfjarðar	0.3	1.7
Stykkishólms	8.5	3.9
Vestmannaeyja	0.3	0.4
Vopnafjarðar	2.5	2.5
Þórshafnar	2.0	0.4
Önundarfjarðar	1.6	1.0
	100.0	100.0

Siglíngar hafna á milli hafa eptir þessu verið lángmestar á báðum þessum árum, en þó einkum árið 1867, til Reykjavíkur, og þá til Hafnarfjarðar.

Eins og að undanförnu, skal hèr að endíngu skýra frá verzlunarstöðum og tölu fastakaupmanna í hverjum verzlunarstað á Íslandi árið 1867, og skulu þarhjá innlendir kaupmenn, það er að skilja þeir, sem sjálfir eru búsettir í landinu, taldir sèr og útlendir sèr. Árið 1867 eru þessir verzlunarstaðir taldir, sem nú skal greina, og tala fastakaupmanna í þeim talin á þessa leið:

	innlendir.	útlendir.	samtals.
Suður-umdæmið:			
Krossvík	»	»	»
Reykjavík	11	5	16
Hafnarfjörður	2	3	5
Keflavík	3	1	4
Eyrarbakki	»	1	1
Vestmannaeyjar	»	3	3
Dyrhólar	»	»	»
Papafjarðarós	»	1	1
samtals	16	14	30

	innlendir.	útlendir.	samtals.
Norður- og Austur-umd.:			
Berufjörður	„	2	2
Eskifjörður	1	„	1
Vopnafjörður	„	1	1
Seyðisfjörður	„	2	2
Raufarhöfn	1	1	2
þórshöfn	„	„	„
Húsavík	„	1	1
Akureyri	2	3	5
Siglufjörður	„	1	1
Hofsós (og Grafarós)	„	2	2
Skagaströnd (og Hólanes) . .	„	2	2
Sauðárkrókur	„	„	„
samtals . . .	4	15	19
Vestur-umdæmið:			
Borðeyri	1	„	1
Reykjarfjörður	1	„	1
Ísafjörður	3	2	5
Önundarfjörður (Flateyri) . .	„	„	„
Dýrafjörður (þíngeyri) . . .	„	1	1
Bíldudalur	1	„	1
Patreksfjörður	1	„	1
Flatey	2	„	2
Stykkishólmur	1	1	2
Grundarfjörður	„	„	„
Ólafsvík	„	1	1
Búðir	1	„	1
Brákarpollur	„	„	„
Straumfjörður	„	„	„
samtals . . .	11	5	16
á öllu landinu	31	34	65.

Eptir þessu er tala fastakaupmanna í landinu árið 1867 að öllu leyti sögð hin sama og hún var árið næst á undan (smbr. IV., bls. 410), nefnilega alls 65, og voru af þeim 31 innlendir og 34 útlendir. Flestir kaupmenn eru í þeim þremur verzlunarstöðum, sem fengið hafa kaupstaðar rèttindi, en þó lángflestir í Reykjavíkur kaupstað, eða hèrumbil fjórði hluti allra fastra kaupmanna á landinu.

MANNFJÖLDI Á ÍSLANDI

árið 1867.

Landshagsskýrslurnar hafa um fleiri undanfarin ár sagt frá mannfjöldanum á Íslandi og breytíng á honum á hverju ári eptir skýrslum presta um það efni, og skal því hèr, þessu til framhalds, skýra frá hinu sama um árið 1867. Eptir því sem taldist í hinum síðustu fæðíngarskýrslum, og þegar fólk síðast var talið á Íslandi 1. október 1860, átti tala landsmanna í árslokin 1866 að hafa verið 68,308 (smbr. Landshsk. IV., bls. 411), en samkvæmt skýrslum þeim, sem hèr eru prentaðar, þá hafa árið 1867 alls fæðzt á Íslandi 2743 börn; á hinu sama ári önduðust þar alls 1770 manns, og eru því á því hèr umgetna ári 973 fleiri fæddir en dánir. Leggi maður nú þenna viðauka, án þess að hafa tillit til þess fólks, sem á þessu ári kann að hafa flutt sig úr landinu eða inn í landið, við fólksfjölda þann, sem eptir því sem hèr að ofan segir taldist að hafa verið á Íslandi við árslokin 1866, þá ætti tala allra landsmanna í árslokin 1867 að hafa verið 69281, eða fólksfjöldinn í landinu hefir á þessu ári aukizt að tiltölu um 14.2 af hverju 1000 (árið næst á undan fækkaði hann um 6.3 af hverju 1000).

Vèr látum nú fylgja ágrip af skýrslum presta um giptíngar, fædda og dauða á Íslandi árið 1867, og er því að öllu leyti hagað á sama hátt og hið undanfarna ár; en síðan skulu gjörðar nokkrar athugasemdir við hin helztu atriði í skýrslunum.

A. 1. Fæddir á Íslandi 1867, taldir eptir getnaðarhætti og kyni.

Prófastsdæmi.	lifandi				andvana				samtals			fleirburar				fermdir	
	skilgetin		óskilgetin		skilgetin		óskilgetin					tvíburar		þríburar			
	sveinar	meyjar	sveinar	meyjar	sveinar	meyjar	sveinar	meyjar	sveinar	meyjar	sveinar og meyjar	skilgetin	óskilgetin	skilgetin	óskilgetin	drengir	stúlkur
Suður-umdæmið.																	
Austur-Skaptafells	18	15	2	1	•	1	•	•	20	17	37	1	•	•	•	14	10
Vestur-Skaptafells	45	40	6	3	•	•	•	•	51	43	94	•	•	•	•	31	24
Rángárvalla og	82	77	25	23	1	3	2	1	110	104	214	6	•	1	•	52	66
Vestmannaeyja	4	8	2	1	1	•	•	•	7	9	16	•	•	•	•	6	7
Árness	98	90	30	19	2	5	1	2	131	116	247	4	1	•	•	64	54
Gullbríngu og Kjósar	80	81	15	14	2	6	•	1	97	102	199	4	•	•	•	48	60
og Reykjavík	25	19	9	6	•	1	•	•	34	26	60	2	•	•	•	17	21
Borgarfjarðar	55	42	7	9	1	1	•	•	63	52	115	2	1	•	•	33	25
samtals	407	372	96	76	7	17	3	4	513	469	982	19	2	1	•	265	267
Vestur-umdæmið.																	
Mýra	33	42	4	5	•	•	•	2	37	49	86	•	•	•	•	25	21
Hnappadals og	10	6	3	2	•	•	•	•	13	8	21	•	•	•	•	12	10
Snæfellsness	44	41	9	7	2	1	•	1	55	50	105	1	3	•	•	27	42
Dala	37	33	2	11	1	1	•	•	40	45	85	1	•	•	•	18	31
Barðastrandar	45	33	4	9	2	2	•	•	51	44	95	2	•	•	•	31	37
Vestur-Ísafjarðar	17	28	4	2	•	2	•	•	21	32	53	•	•	•	•	16	28
Norður-Ísafjarðar	56	48	11	8	2	1	•	•	69	57	126	3	1	•	•	41	49
Stranda	25	28	13	9	•	1	•	•	38	38	76	2	•	•	•	18	20
samtals	267	259	50	53	7	8	•	3	324	323	647	9	4	•	•	188	238
Norður- og Austur-umdæmið.																	
Húnavatns	87	74	28	23	1	1	1	1	117	99	216	1	•	•	•	74	71
Skagafjarðar	78	86	20	19	3	3	•	•	101	108	209	3	•	•	•	53	55
Eyjafjarðar	79	87	14	7	2	2	•	1	95	97	192	3	•	1	•	66	59
Þingeyjar	106	86	12	6	•	•	•	•	118	92	210	2	•	•	•	77	46
Norður-Múla	49	84	11	8	2	4	1	•	63	96	159	•	•	•	•	42	44
Suður-Múla	63	42	10	9	2	1	1	•	76	52	128	3	•	•	•	41	33
samtals	462	459	95	72	10	11	3	2	570	544	1114	12	•	1	•	353	308
á öllu landinu	1136	1090	241	201	24	36	6	9	1407	1336	2743	40	6	2	•	806	813

A. 2. Fæddir á Íslandi 1867, eptir aldri mæðranna.

Aldur mæðrana.	skilgetin			óskilgetin			samtals		samtals sveinar og meyjar.
	sveinar	meyjar	samtals	sveinar	meyjar	samtals	sveinar	meyjar	
milli 15 og 20 ár	6	8	14	7	13	20	13	21	34
— 20 - 25 -	89	94	183	50	42	92	139	136	275
— 25 - 30 -	274	252	526	80	60	140	354	312	666
— 30 - 35 -	336	325	661	60	53	113	396	378	774
— 35 - 40 -	311	298	609	34	27	61	345	325	670
— 40 - 45 -	118	118	236	15	12	27	133	130	263
— 45 - 50 -	12	12	24	1	2	3	13	14	27
yfir 50 ár	1	•	1	•	•	•	1	•	1

B. 1. Hjónabönd á Íslandi 1867, eptir aldri brúðhjóna.

Aldur brúða.	aldur brúðguma											samtala brúða
	25 vetra og yngri	milli 25 og 30	— 30 - 35	— 35 - 40	— 40 - 45	— 45 - 50	— 50 - 55	— 55 - 60	— 60 - 65	— 65 - 70	yfir 70	
fyrir innan 20	2	7	1	1	•	•	•	•	•	•	•	11
milli 20 og 25	14	35	22	8	5	•	•	•	1	•	•	85
— 25 - 30	25	56	26	16	3	2	•	1	•	•	•	129
— 30 - 35	9	34	30	14	5	1	3	•	•	•	•	96
— 35 - 40	2	11	17	12	1	1	1	1	1	2	•	49
— 40 - 45	2	6	2	5	1	3	•	•	1	•	•	20
— 45 - 50	•	3	4	2	1	1	1	•	•	•	•	12
— 50 - 55	1	•	1	2	•	1	•	•	•	1	•	6
— 55 - 60	•	•	1	•	•	1	•	•	1	•	•	3
— 60 - 65	•	•	•	•	•	•	•	•	1	•	•	1
— 65 - 70	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
yfir 70 . . .	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
samtala brúðguma . . .	55	152	104	60	16	10	5	2	5	3	•	412

B. 2. Hjónabönd á Íslandi 1867,
eptir hjúskaparstétt

Prófastsdæmi.	eptir hjúskaparstétt.													
	ýngispiltar áttu			ekklar áttu			skildir frá konu áttu			tala hjóna	tvíkvæntir	þríkvæntir	tvígiptar	þrígiptar
	ýngis-stúlkur	ekkjur	skildar frá manni	ýngis-stúlkur	ekkjur	skildar frá manni	ýngis-stúlkur	ekkjur	skildar frá manni					
Suður-umdæmið.														
Austur-Skaptafells	5	·	·	1	·	·	·	·	·	6	1	·	·	·
Vestur-Skaptafells	11	1	·	1	1	·	·	·	·	14	2	·	2	·
Rángárvalla og Vestmannaeyja	22	2	·	4	·	·	·	·	·	28	4	·	2	·
	4	1	·	·	·	·	·	·	·	5	·	·	1	·
Árness	32	8	·	2	·	·	·	·	·	42	2	·	7	1
Gullbríngu og Kjósar og Reykjavík	22	4	·	4	·	·	·	·	·	30	4	·	4	·
	10	·	·	1	1	·	·	·	·	12	2	·	1	·
Borgarfjarðar	11	3	·	1	1	·	·	·	·	16	2	·	4	·
samtals	117	19	·	14	3	·	·	·	·	153	17	·	21	1
Vestur-umdæmið.														
Mýra	17	4	·	2	1	·	·	·	·	24	2	1	5	·
Hnappadals og Snæfellsness	3	·	·	·	·	·	·	·	·	3	·	·	·	·
	11	1	·	3	1	·	·	·	·	16	4	·	2	·
Dala	13	2	·	·	3	·	·	·	·	18	3	·	5	·
Barðastrandar	9	3	·	·	·	·	·	·	·	12	·	·	3	·
Vestur-Ísafjarðar	11	·	·	1	·	·	·	·	·	12	1	·	·	·
Norður-Ísafjarðar	14	1	·	1	·	·	·	·	·	16	1	·	·	1
Stranda	8	1	·	2	·	·	·	·	·	11	2	·	1	·
samtals	86	12	·	9	5	·	·	·	·	112	13	1	16	1
Norður- og Austur-umdæmið.														
Húnavatns	22	2	·	1	2	·	·	·	·	27	3	·	4	·
Skagafjarðar	15	2	·	·	·	·	1	·	·	18	1	·	2	·
Eyjafjarðar	20	1	·	2	1	·	·	·	·	24	3	·	2	·
Þíngeyjar	25	3	·	3	1	·	·	·	·	32	4	·	4	·
Norður-Múla	26	1	·	5	2	·	·	·	·	34	7	·	3	·
Suður-Múla	6	2	·	1	2	·	1	·	·	12	4	·	4	·
samtals	114	11	·	12	8	·	2	·	·	147	22	·	19	·
á öllu landinu	317	42	·	35	16	·	2	·	·	412	52	1	56	2

talin eptir prófastsdæmum og umdæmum, og aldri hjóna.

eptir aldri karls og konu.																
karlmenn 25 ára og ýngri áttu konur				karlmenn á 26. ári til 35 áttu konur				karlmenn á 36. ári til 50 áttu konur				karlmenn yfir 50 áttu konur				tala hjóna
25 ára og ýngri	frá 26 til 35	frá 36 til 50	yfir 50	25 ára og ýngri	frá 26 til 35	frá 36 til 50	yfir 50	25 ára og ýngri	frá 26 til 35	frá 36 til 50	yfir 50	25 ára og ýngri	frá 26 til 35	frá 36 til 50	yfir 50	
•	1	•	•	•	4	•	•	1	•	•	•	•	•	•	•	6
2	1	•	1	4	2	2	•	1	1	•	•	•	•	•	•	14
•	3	1	•	2	9	2	1	1	6	2	•	1	•	•	•	28
•	•	•	•	•	3	2	•	•	•	•	•	•	•	•	•	5
•	•	•	•	4	19	4	•	1	2	10	1	•	•	1	•	42
•	•	•	•	4	9	6	•	1	2	4	1	•	2	1	•	30
1	1	•	•	•	8	•	•	•	2	•	•	•	•	•	•	12
•	•	•	•	1	9	1	•	2	2	•	1	•	•	•	•	16
3	6	1	1	15	63	17	1	7	15	16	3	1	2	2	•	153
•	2	1	•	1	12	5	•	•	1	1	1	•	•	•	•	24
•	•	•	•	1	1	1	•	•	•	•	•	•	•	•	•	3
•	1	•	•	3	6	2	•	•	3	•	•	•	•	1	•	16
•	2	•	•	5	5	1	•	•	1	3	•	•	•	1	•	18
•	1	1	•	2	3	1	1	•	3	•	•	•	•	•	•	12
•	•	•	•	1	10	•	•	•	1	•	•	•	•	•	•	12
1	3	•	•	4	5	2	•	•	•	•	•	•	1	•	•	16
1	2	•	•	2	2	1	•	•	2	1	•	•	•	•	•	11
2	11	2	•	19	44	13	1	•	18	5	1	•	1	2	•	112
1	2	1	•	7	6	5	•	1	2	•	•	•	•	•	2	27
1	3	•	•	3	4	2	•	1	3	1	•	•	•	•	•	18
1	3	•	•	4	13	2	•	•	•	•	•	•	•	1	•	24
5	7	•	•	5	7	•	•	1	2	4	•	•	•	1	•	32
3	2	•	•	10	8	1	•	3	5	•	•	•	1	•	1	34
•	•	•	•	2	1	3	•	1	3	1	•	•	•	1	•	12
11	17	1	•	31	39	13	•	7	15	6	•	•	1	3	3	147
16	34	4	1	65	146	43	2	14	41	27	4	1	4	7	3	412

B. 3. Fæddir og kvæntir á Íslandi 1867 í prófastsdæmi

Prófastsdæmi.	janúar			febrúar			marz			apríl			maí			júní		
	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin
Suður-umdæmið.																		
Austur-Skaptafells	•	3	•	•	•	•	•	2	•	•	1	•	•	3	•	•	2	•
Vestur-Skaptafells	•	5	•	•	3	•	•	3	1	•	3	•	•	8	2	3	6	1
Rángárvalla og	•	7	1	•	4	•	•	12	1	•	21	7	1	12	5	8	14	3
Vestmannaeyja	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1	•	•	•	•	2	4	•
Árness	•	13	1	1	6	•	•	10	•	•	16	2	•	19	5	4	27	9
Gullbríngu og Kjósar	•	6	•	•	8	1	•	8	1	•	13	3	2	11	2	4	8	1
og Reykjavík	•	1	•	•	3	1	•	1	•	•	3	1	3	3	1	1	4	2
Borgarfjarðar	•	5	•	•	2	•	•	1	•	•	6	1	1	12	3	•	8	•
samtals	•	40	2	1	26	2	•	37	3	•	64	14	7	68	18	22	73	16
Vestur-umdæmið.																		
Mýra	•	1	•	•	2	•	•	1	•	•	4	1	•	9	•	2	9	2
Hnappadals og	•	4	•	•	•	•	•	1	•	•	1	•	•	•	•	•	2	1
Snæfellsness	•	5	•	•	5	•	•	3	1	•	3	•	•	7	•	1	11	3
Dala	1	2	•	•	2	•	•	1	•	•	3	1	•	5	2	1	11	4
Barðastrandar	•	7	•	•	2	•	•	•	•	•	3	•	•	7	1	1	8	•
Vestur-Ísafjarðar	•	5	•	•	1	•	•	1	•	•	1	•	•	6	2	•	5	•
Norður-Ísafjarðar	•	5	1	•	•	1	•	2	1	•	8	1	•	11	•	1	13	•
Stranda	•	•	1	•	3	1	•	•	1	•	4	4	2	5	1	•	6	1
samtals	1	29	2	•	15	2	•	9	3	•	27	7	2	50	6	6	65	11
Norður- og Austur-umdæmið.																		
Húnavatns	•	9	1	1	9	2	•	2	•	•	5	2	2	14	2	1	18	3
Skagafjarðar	•	7	5	•	8	3	•	6	•	•	11	2	1	16	5	•	13	3
Eyjafjarðar	•	15	•	1	7	2	•	4	•	•	11	1	1	10	4	4	21	1
Þíngeyjar	•	14	•	•	11	•	•	3	1	1	7	•	•	20	2	1	29	4
Norður-Múla	•	7	2	1	3	1	•	5	•	•	10	•	•	7	•	•	14	2
Suður-Múla	•	5	3	•	8	1	•	2	2	•	5	2	•	6	2	1	19	1
samtals	•	57	11	3	46	9	•	22	3	1	49	7	4	73	15	7	114	14
á öllu landinu	1	126	15	4	87	13	•	68	9	1	140	28	13	191	39	35	252	41

hverju og umdæmi, í mánuði hverjum.

júlí			ágúst			septemb.			október.			nóvemb.			desemb.			tala hjóna	tala barna skilgetinna	tala barna óskilgetinna
kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin			
1	3	•	1	4	•	•	7	1	2	3	•	2	2	1	•	4	1	6	34	3
2	6	2	2	7	1	1	17	1	2	9	1	4	12	•	•	6	•	14	85	9
4	19	5	•	11	9	2	18	13	10	23	4	1	13	3	2	9	•	28	163	51
•	•	•	•	3	•	•	2	1	2	2	1	1	•	1	•	1	•	5	13	3
10	16	7	•	22	3	•	18	12	21	19	6	4	14	4	2	15	3	42	195	52
3	23	2	•	24	7	3	18	5	7	23	1	10	14	2	1	13	5	30	169	30
•	4	3	•	7	3	•	7	2	2	5	1	5	3	1	1	4	•	12	45	15
3	11	1	•	19	4	•	9	2	10	8	1	1	12	3	1	6	1	16	99	16
23	82	20	3	97	27	6	96	37	56	92	15	28	70	15	7	58	10	153	803	179
6	9	1	2	6	3	•	13	1	9	7	•	5	8	3	•	6	•	24	75	11
•	2	•	•	3	•	•	1	1	2	2	•	•	•	1	1	•	2	3	16	5
1	9	1	1	6	2	1	13	5	7	9	3	3	11	•	2	6	2	16	88	17
2	9	1	•	11	1	•	5	3	6	5	•	6	11	1	2	7	•	18	72	13
•	12	2	•	13	3	3	6	1	3	11	2	4	8	3	1	5	1	12	82	13
•	4	1	•	2	1	5	5	1	5	7	•	2	6	•	•	4	1	12	47	6
1	15	5	•	11	3	6	10	•	6	12	2	2	12	1	•	8	4	16	107	19
2	10	3	•	8	3	3	11	2	4	3	3	•	1	•	•	3	2	11	54	22
12	70	14	3	60	16	18	64	14	42	56	10	22	57	9	6	39	12	112	541	106
2	23	11	2	18	6	2	21	8	8	20	10	5	8	3	4	16	5	27	163	53
2	21	1	•	22	3	•	15	5	8	18	4	7	15	4	•	18	4	18	170	39
2	13	2	•	28	2	•	18	3	15	22	2	1	10	1	•	11	4	24	170	22
6	20	•	1	24	3	2	22	2	17	12	3	3	14	•	1	16	3	32	192	18
3	26	2	2	20	3	7	15	3	11	14	6	8	11	•	2	7	1	34	139	20
•	6	•	•	14	•	2	18	1	2	8	2	7	9	4	•	8	2	12	108	20
15	109	16	5	126	17	13	109	22	61	94	27	31	67	12	7	76	19	147	942	173
50	261	50	11	283	60	37	269	73	159	242	52	81	194	36	20	173	41	412	2286	457

C. 1. Dánir á Íslandi 1867, í prófastsdæmi hverju, taldir eptir hjúskaparstètt og kynferði.

Prófastsdæmi.	karlar ókvæntir	konur ógiptar	samtals	karlar kvæntir	konur giptar	samtals	ekklar	ekkjur	aðal-samtala
Suður-umdæmið.									
Austur-Skaptafells	3	14	17	2	3	5	1	4	27
Vestur-Skaptafells	22	14	36	4	2	6	2	2	46
Rángárvalla og	53	50	103	15	9	24	•	5	132
Vestmannaeyja	6	•	6	3	3	6	3	1	16
Árness	85	67	152	15	6	21	11	10	194
Gullbríngu og Kjósar	59	59	118	13	7	20	6	8	152
og Reykjavík	25	15	40	10	7	17	4	6	67
Borgarfjarðar	32	20	52	5	3	8	3	5	68
samtals	285	239	524	67	40	107	30	41	702
Vestur-umdæmið.									
Mýra	23	15	38	5	1	6	•	4	48
Hnappadals og	7	4	11	•	•	•	1	•	12
Snæfellsness	30	21	51	7	5	12	5	7	75
Dala	15	23	38	6	3	9	4	5	56
Barðastrandar	21	18	39	4	3	7	5	4	55
Vestur-Ísafjarðar	11	13	24	7	•	7	4	5	40
Norður-Ísafjarðar	39	28	67	8	3	11	5	7	90
Stranda	16	6	22	2	4	6	•	2	30
samtals	162	128	290	39	19	58	24	34	406
Norður- og Austur-umdæmið.									
Húnavatns	42	30	72	14	13	27	5	7	111
Skagafjarðar	61	46	107	15	6	21	5	9	142
Eyjafjarðar	39	32	71	15	10	25	5	1	102
Þíngeyjar	23	24	47	8	10	18	9	9	83
Norður-Múla	34	32	66	14	15	29	7	5	107
Suður-Múla	49	28	77	16	9	25	7	8	117
samtals	248	192	440	82	63	145	38	39	662
á öllu landinu	695	559	1254	188	122	310	92	114	1770

C. 2. Dánir á Íslandi 1867, í hverjum mánuði, taldir eptir hjúskaparstètt.

mánuðir.	karlar ókvæntir	konur ógiptar	samtals	karlar kvæntir	konur giptar	samtals	ekklar	ekkjur	alls
anúar	43	46	89	20	7	27	7	8	131
ebrúar	44	35	79	9	5	14	6	11	110
narz	56	29	85	18	7	25	8	8	126
príl	63	26	89	26	13	39	8	7	143
naí	53	52	105	21	12	33	7	13	158
úní	77	44	121	28	15	43	11	8	183
úlí	72	48	120	20	9	29	6	15	170
gúst	61	59	120	6	14	20	4	5	149
eptember	49	53	102	7	6	13	9	3	127
któber	58	49	107	7	10	17	6	11	141
nóvember	56	56	112	10	14	24	12	13	161
esember	63	62	125	16	10	26	8	12	171
samtals	695	559	1254	188	122	310	92	114	1770

C. 3. Dánir á Íslandi 1867, af slysförum.

mánuðir.	sjálfsmorðingjar				drukknaðir						af öðrum slysum				samtals		aðalsamtala
	karlar ókv.	konur ógipt.	karlar kv.	konur gipt.	karlar ókv.	konur ógipt.	karlar kv.	konur gipt.	ekklar	ekkjur	karlar ókv.	konur ógipt.	karlar kv.	konur gipt.	karlar	konur	
janúar	.	.	.	.	3	.	4	.	2	.	4	.	.	.	13	.	13
febrúar	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	.	2
marz	.	.	.	.	3	.	5	.	3	.	1	.	1	.	13	.	13
apríl	.	.	.	.	7	.	12	.	2	.	.	.	.	.	21	.	21
maí	.	.	.	.	4	.	2	.	.	.	1	.	.	.	7	.	7
júní	.	.	1	.	1	.	1	.	.	.	1	.	.	.	4	.	4
júlí	.	.	.	.	2	.	5	.	.	.	1	.	.	.	8	.	8
ágúst	.	.	.	.	.	1	.	.	.	1	.	.	.	.	.	2	2
september	.	.	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	2	.	2
október	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	1	.	1
nóvember	.	.	.	.	4	.	.	1	.	.	.	.	.	.	4	1	5
desember	.	.	.	.	2	.	2	.	.	.	1	.	.	.	5	.	5
samtals	.	.	1	.	28	1	34	1	7	1	9	.	1	.	80	3	83

C. 4. Dánir á Íslandi 1867 í mánuði hverjum,

mánuðir.	á 1. mánuði, andvana meðtaldir	á 2. mánuði	á 3. mánuði	á 4. 5. og 6. m.	á 7. 8. og 9. m.	á 10. 11. og 12. m.	á 2. ári.	á 3. —	á 4. —	á 5. —	m. 5 og 10 vetra	m. 10. og 15	m. 15 og 20
							karlar.						
janúar	7	4	1	2	»	»	4	4	2	»	3	»	2
febrúar	13	2	2	4	2	»	1	3	1	»	3	3	1
marz	8	2	2	5	3	3	6	5	»	1	2	4	3
apríl	13	1	4	5	4	3	4	2	2	1	4	4	3
maí	18	2	1	»	1	2	3	2	1	»	3	3	1
júní	19	9	2	6	3	2	8	4	1	2	4	3	2
júlí	19	9	2	2	1	1	3	6	3	1	5	4	1
ágúst	28	»	»	1	»	2	3	5	3	3	6	»	2
september	20	6	1	4	1	1	3	2	2	1	1	3	»
október	21	5	6	7	3	»	3	2	2	1	3	1	»
nóvember	18	11	5	2	2	1	2	3	3	1	»	»	1
desember	18	9	4	10	2	1	3	3	2	2	1	3	2
samtals	202	60	30	48	22	16	43	41	22	13	35	28	18
							konur.						
janúar	12	1	5	3	5	»	2	1	4	1	1	2	»
febrúar	6	3	2	6	1	2	3	3	2	»	»	»	»
marz	6	1	»	2	3	»	1	»	1	1	3	»	1
apríl	4	»	»	4	3	1	3	»	1	1	1	»	1
maí	13	2	1	3	1	5	3	2	1	»	»	1	3
júní	8	3	1	1	2	4	»	2	1	»	3	3	3
júlí	21	»	»	3	1	»	6	2	1	1	4	»	2
ágúst	23	1	2	2	1	4	8	2	3	2	5	»	»
september	20	7	4	3	1	1	3	1	»	3	2	1	»
október	15	5	3	6	»	1	4	»	2	»	1	»	3
nóvember	14	6	5	10	2	2	3	3	2	1	»	»	1
desember	20	8	2	4	5	»	6	3	»	1	1	1	1
samtals	162	37	25	47	25	20	42	19	18	11	21	8	15
alls	364	97	55	95	47	36	85	60	40	24	56	36	33

taldir eptir aldri og kynferði.

m. 20 og 25	m. 25 og 30	m. 30 og 35	m. 35 og 40	m. 40 og 45	m. 45 og 50	m. 50 og 55	m. 55 og 60	m. 60 og 65	m. 65 og 70	m. 70 og 75	m. 75 og 80	m. 80 og 85	m. 85 og 90	m. 90 og 95	m. 95 og 100	yfir 100	samtals.
karlar.																	
3	3	1	8	3	2	2	4	3	6	2	2	1	1	•	•	•	70
•	•	2	3	3	1	4	2	5	1	•	1	1	1	•	•	•	59
1	2	2	7	3	6	1	2	4	6	2	1	•	•	1	•	•	82
3	7	4	7	5	5	3	3	1	6	1	•	2	•	•	•	•	97
2	7	7	5	4	4	1	5	2	1	1	5	•	•	•	•	•	81
1	4	4	1	12	6	3	4	2	5	6	2	1	•	•	•	•	116
4	2	4	1	6	3	10	3	5	2	•	•	•	1	•	•	•	98
1	3	1	1	1	•	2	2	4	1	1	•	1	•	•	•	•	71
2	•	•	1	•	2	3	1	3	3	•	4	1	•	•	•	•	65
•	1	2	2	2	•	•	2	3	1	3		1	•	•	•	•	71
2	1	3	3	1	•	2	2	4	5	2	2	•	•	2	•	•	78
2	3	2	1	1	3	2	3	3	•	5	•	•	•	1	1	•	87
21	33	32	40	41	32	33	33	39	37	23	17	8	3	4	1	•	975
konur.																	
•	1	•	1	1	2	3	•	3	3	6	2	1	1	•	•	•	61
1	1	2	1	1	•	•	2	1	4	4	3	2	1	•	•	•	51
2	•	2	4	1	4	•	•	2	4	1	1	3	•	1	•	•	44
2	3	2	4	1	1	•	2	•	4	2	3	1	1	1	•	•	46
3	3	5	4	4	•	1	5	2	5	1	6	2	1	•	•	•	77
•	2	4	4	4	4	3	2	5	3	2	2	•	1	•	•	•	67
1	3	2	1	•	3	2	3	1	6	5	2	•	1	1	•	•	72
1	•	2	4	3	1	1	2	3	4	•	4	•	•	•	•	•	78
2	3	1	•	1	2	2	•	1	2	•	2	•	•	•	•	•	62
2	2	3	1	2	2	1	1	3	3	4	2	1	2	•	1	•	70
•	2	3	2	1	3	2	4	2	6	5	2	1	•	•	1	•	83
2	2	1	3	2	•	1	3	2	6	3	4	2	•	1	•	•	84
16	22	27	29	21	22	16	24	25	50	33	33	13	8	4	2	•	795
37	55	59	69	62	54	49	57	64	87	56	50	21	11	8	3	•	1770

C. 5. Dánir á Íslandi 1867, í prófastsdæ

Prófastsdæmi.	á 1. ári, andvana fæddir meðtaldir	á 2. ári	á 3. —	á 4. —	á 5. —	m. 5 og 10 vetra	m. 10 og 15	m. 15 og 20
Suður-umdæmið.								
Austur-Skaptafells	10	•	•	•	•	1	•	3
Vestur-Skaptafells	24	•	•	2	•	1	2	•
Rángárvalla og	66	7	1	4	1	8	1	•
Vestmannaeyja	1	•	•	•	•	•	1	•
Árness	79	16	14	10	3	9	2	•
Gullbríngu og Kjósar	65	7	6	4	3	6	4	3
og Reykjavík	13	1	3	1	1	1	•	4
Borgarfjarðar	24	5	5	•	1	4	1	1
samtals	282	36	29	21	9	30	11	11
Vestur-umdæmið.								
Mýra	20	2	1	1	1	•	2	•
Hnappadals og	6	1	1	•	•	•	•	•
Snæfellsness	31	•	•	•	•	2	1	5
Dala	26	3	•	2	•	1	•	1
Barðastrandar	28	1	1	1	•	2	1	2
Vestur-Ísafjarðar	9	1	•	1	1	•	2	•
Norður-Ísafjarðar	46	2	4	•	1	2	2	•
Stranda	19	1	1	•	•	•	1	•
samtals	185	11	8	5	3	7	9	8
Norður- og Austur-umdæmið.								
Húnavatns	38	8	5	•	2	5	4	•
Skagafjarðar	55	14	7	7	5	5	2	2
Eyjafjarðar	42	3	5	•	2	2	2	1
Þíngeyjar	23	3	•	2	•	1	3	5
Norður-Múla	30	4	3	4	1	5	3	3
Suður-Múla	39	6	3	1	2	1	2	3
samtals	227	38	23	14	12	19	16	14
Á öllu landinu	694	85	60	40	24	56	36	33

ıverju, taldir eptir aldri.

m. 20 og 25	m. 25 og 30	m. 30 og 35	m. 35 og 40	m. 40 og 45	m. 45 og 50	m. 50 og 55	m. 55 og 60	m. 60 og 65	m. 65 og 70	m. 70 og 75	m. 75 og 80	m. 80 og 85	m. 85 og 90	m. 90 og 95	m. 95 og 100	yfir 100	samtals
1	2	»	»	»	1	3	»	2	1	1	2	»	»	»	»	»	27
»	2	1	2	1	5	»	1	1	1	2	»	1	»	»	»	»	46
2	»	4	2	4	6	4	»	4	2	5	4	2	2	2	1	»	132
1	»	3	3	2	3	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16
1	2	3	5	4	4	3	3	10	13	4	4	3	1	1	»	»	194
5	3	2	3	7	5	2	4	7	10	2	3	»	1	»	»	»	152
2	8	6	6	6	»	»	»	3	5	5	2	»	»	»	»	«	67
3	1	4	4	2	1	3	1	»	3	3	»	1	»	1	»	»	68
15	18	23	25	26	25	15	11	27	35	22	15	7	4	4	1	»	702
»	1	2	2	2	»	»	2	4	2	2	2	»	1	1	»	»	48
1	1	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12
2	4	4	3	3	3	3	3	1	1	3	2	3	»	»	1	»	75
1	1	4	»	3	»	2	3	»	3	3	2	1	»	»	»	»	56
1	»	2	»	»	2	6	2	1	2	1	1	»	1	»	»	»	55
»	1	1	6	3	1	3	3	1	2	1	2	2	»	»	»	»	40
2	2	1	5	2	2	3	3	4	4	»	4	1	»	»	»	»	90
»	»	»	2	»	»	2	»	»	1	»	2	1	»	»	»	»	30
7	10	14	18	13	9	19	17	11	15	10	15	8	2	1	1	»	406
2	3	3	2	5	5	3	5	5	7	4	3	2	»	»	»	»	111
3	3	4	5	3	5	1	»	4	7	3	2	2	1	2	»	»	142
3	3	5	4	3	1	3	7	4	5	3	2	»	1	»	1	»	102
1	7	1	4	»	1	3	4	2	6	8	6	2	1	»	»	»	83
2	5	4	7	5	4	3	5	4	8	2	3	»	2	»	»	»	107
4	6	5	4	7	4	2	8	7	4	4	4	»	»	1	»	»	117
15	27	22	26	23	20	15	29	26	37	24	20	6	5	3	1	»	6
37	55	59	69	62	54	49	57	64	87	56	50	21	11	8	3	»	1770

I. UM FÆÐÍNGAR.

1. Fjöldi fæddra. Árið 1867 fæddust alls á Íslandi 2743 börn, eins og fyr var sagt, og er þetta að upphæðinni til nokkuð meira en næst undanfarið ár 1866, en mjög líkt og það var á árunum 1864 og 1865. þetta sama sýnir sig einnig, þegar borin er saman tala fæddra árið 1867 við mannfjölda þann, sem eptir fæðíngarskýrslunum átti að hafa verið á Íslandi við árslokin 1866, því þá kemur á þessu hèr umgetna ári 1 barn á 24.9 landsmenn, eða 402 á hverjar 10,000 (árið 1864 var hlutfallið 410 á 10,000, árið 1865 var það 406 á 10,000, og árið 1866 var það einúngis 387; smbr. Landhagssk. IV., bls. 424) Hlutfall þetta er einnig árið 1867 meira er það hefir verið að meðaltölu á nær því öllum þeim tímabilum, sem menn hafa skýrslur um í þessu efni, og eru það einúngis 4 tímabil, nefnilega tímabilin 1794—1800, 1825—1830, 1831—1835 og 1850—1855, sem að því leyti fara fram úr árinu 1867 (smbr. I., bls. 400 og IV., bls. 425).

Til þess nú samt að skýra það betur, sem nú hefir verið sagt, þá þykir rètt hèr á einum stað að segja frá tölu fæddra og hlutfallinu milli þeirra og allrar fólkstölu í landinu á sèrhverju ári, sem liðið er frá þeim tíma, sem skýrslur um þetta hafa verið prentaðar í ritum þessum, og sýnir það sig þá að fæddust:

	tals	af hverju 10,000 landsmanna.
árið 1856	2477	382
— 1857	2748	417
— 1858	2937	439
— 1859	2680	395
— 1860	2460	362
— 1861	2525	378
— 1862	2693	403
— 1863	2648	396
— 1864	2700	410
— 1865	2757	405
— 1866	2662	387
— 1867	2743	402;

en á tímabilinu 1856—1860 eru eptir þessu að meðaltali árlega fæddir tals 2660 eða 399 af 10,000 landsmanna, og á tímabilinu 1861—1867 tals 2688 eða 397 af 10,000.

það gefur samt að skilja, að í þessu hlýtur að sýna sig býsna mikill munur í hèruðum landsins, og skal því hèr segja frá fæddum á síðustu tveim árunum 1866 og 1867 í hverri sýslu og í hverju umdæmi á landinu, og svo bera það saman við fólkstöluna í árslokin 1865 og 1866. Skýrsla þessi verður þá þannig:

	Fólkstala		Fæddir			
	við árslokin 1865.	við árslokin 1866.	1866.		1867.	
			tals.	af 100.	tals.	af 100.
Skaptafells sýsla	3701	3690	132	3.6	131	3.6
Vestmannaeyja	509	489	14	2.8	16	3.3
Rángárvalla	5383	5382	204	3.8	214	4.0
Árness	5778	5721	207	3.6	247	4.4
Gullbríngu- og Kjósar	5075	4995	197	3.9	199	4.0
Reykjavíkur bær	1478	1461	55	3.7	60	4.1
Borgarfjarðar sýsla	2403	2380	103	4.3	115	4.8
Mýra- og Hnappadals	2802	2763	115	4.1	107	3.9
Snæfellsness	2813	2729	102	3.6	105	3.8
Dala	2278	2258	103	4.5	85	3.8
Barðastrandar	2705	2716	92	3.4	95	3.5
Ísafjarðar	4797	4749	181	3.8	179	3.8
Stranda	1659	1630	74	4.5	76	4.7
Húnavatns	4867	4916	234	4.8	216	4.4
Skagafjarðar	4419	4426	217	4.9	209	4.7
Eyjafjarðar	4714	4738	171	3.6	192	4.1
Þingeyjar	5749	5713	170	3.0	210	3.7
Norður-Múla	4118	4065	160	3.9	159	3.9
Suður-Múla	3493	3487	131	3.7	128	3.7
Suður-umdæmið	24327	24118	912	3.7	982	4.1
Vestur-umdæmið	17054	16845	667	3 9	647	3.8
Norður- og Austur-umdæmið	27366	27345	1083	4.0	1114	4.1
á öllu Íslandi	68741	68308	2662	3.9	2743	4.0

Skýrsla þessi sýnir þá í fyrsta lagi, að árið 1866 hafa að tiltölu við fólkstöluna flestir verið fæddir í Skagafjarðar sýslu og þá í Húnavatns sýslu, en fæstir í Vestmannaeyja sýslu og þá í þíngeyjar sýslu. En aptur á hinn bóginn hafa árið 1867 flestir að tiltölu verið fæddir í Borgarfjarðar sýslu og þá í Stranda og Skagafjarðar sýslum, en fæstir í Vestmannaeyja sýslu og þá í Barðastrandar sýslu. þessu næst kemur það einnig fram, þegar menn bera saman sín á milli þau tvö ár, sem um er getið í þessari skýrslu, að árið 1867 hafa að tiltölu verið fleiri fæddir en árið 1866 í 11 sýslum, færri í 4 sýslum, og jafnmargir einnig í 4 sýslum. Mestur munurinn í þessu tilliti á þessum tveim árum, þar sem hann að öðru leyti er nokkur, er í Árness sýslu og þá í Dala og þíngeyjar sýslum, en minnstur er hann í Gullbríngu- og Kjósar og Barðastrandar sýslum, og þá í Rángárvalla og fleiri sýslum.

2. Getnaðarháttur fæddra. Árið 1867 eru á Íslandi fædd 2286 skilgetin og 457 óskilgetin börn. Á þessu ári er því 1 barn óskilgetið fædt af 6.0 fæddum börnum, eða 10 börn óskilgetin af 60 fæddum. þetta er að tiltölu að vísu nokkuð minna en næst undanfarið ár, en þó töluvert meira en þau 5 árin 1861—1865, (smbr. II., bls. 584, III., bls. 210, 380, 630 og 738, og IV., bls. 148 og 426). Hið sama lætur sig einnig í ljósi, þó öðruvísi sé talið, því af 100 fæddum börnum voru:

	skilgetin.	óskilgetin.
árið 1856	86.6	13.4
— 1857	85.3	14.7
— 1858	84.7	15.3
— 1859	85.6	14.4
— 1860	86.7	13.3
— 1861	86.9	13.1
— 1862	86.3	13.7
— 1863	85.8	14.2
— 1864	84.6	15.4
— 1865	84.9	15.1
— 1866	82.3	17.7
— 1867	83.3	16.7;

og eru þá eptir þessu á tímabilinu 1856—1860 að meðaltali af 100 fæddum börnum árlega fædd 85.8 skilgetin og 14.2 óskilgetin, en á tímabilinu 1861—1867 er meðaltalan á ári 84.9 skilgetin og 15.1 óskilgetin; á tímabilinu 1850—1855 var hlutfall þetta að meðaltali á ári 85.6 skilgetin og 14.4 óskilgetin (smbr. I., bls. 371).

Að öðru leyti gefur það að skilja, eins og einnig skýrslan A. 1. hèr að framan ber með sèr, að hlutfallið milli tölu skilgetinna barna og óskilgetinna hlýtur að vera býsna misjafnt í hinum sèrstöku hèruðum landsins, og sýnir það sig þá nefnilega, að af hverju 100 fæddra barna voru árið 1867 í:

	skilgetin.	óskilgetin.
Skaptafells sýslu	90.8	9.2
Vestmannaeyja s.	81.2	18.8
Rángárvalla s.	76.2	23.8
Árness s.	78.9	21.1
Gullbríngu- og Kjósar s. .	85.0	15.0
Reykjavíkur bæ	75.0	25.0
Borgarfjarðar s.	86.1	13.9
Mýra- og Hnappadals s. . .	85.0	15.0
Snæfellsness s.	83.8	16.2
Dala s.	84.7	15.3
Barðastrandar s.	86.3	13.7
Ísafjarðar s.	86.0	14.0
Stranda s.	71.1	28.9
Húnavatns s.	75.5	24.5
Skagafjarðar s.	81.3	18.7
Eyjafjarðar s.	88.5	11.5
þíngeyjar s.	91.4	8.6
Norður-Múla s.	87.4	12.6
Suður-Múla s.	84.4	15.6
Suður-umdæminu	81.8	18.2
Vestur-umdæminu	83.6	16.4
Norður- og Austur-umd. .	84.6	15.4.

Af þessu yfirliti geta menn glögglega sèð, hvílíkur munur er á þessu í hèruðum landsins, og lætur það sig þá í ljósi, að árið 1867 hafa flest óskilgetin börn að tiltölu fæðzt í Stranda sýslu (nær því þriði hluti allra fæddra) og þá í Reykjavíkur bæ (rèttur fjórði hluti); en fæst hafa þau aptur á móti að tiltölu verið í Þíngeyjar sýslu (rúmur tólfti hluti) og þá í Skaptafells sýslu (hèrumbil ellefti hluti þar fæddra).

3. Kyn fæddra. Á Íslandi fæddust árið 1867 alls 1407 sveinbörn og 1336 meybörn, og er því af hverju 100 nýfæddra barna á Íslandi á þessu ári 51.3 sveinbörn og 48.7 meybörn, eður tiltala fæddra meyja við sveina er sem 1000 : 1053. Munurinn á þessu er því næsta líkur því, sem hann hefir verið næst undanfarin 11 ár, að árinu 1865 þó fráskildu, eins og nú skal sýnt. Hlutfallið hefir nefnilega á þessum árum verið þannig:

árið	1856 . . .	1000	meyjar,	1035	sveinbörn
—	1857 . . .	1000	— ,	1029	—
—	1858 . . .	1000	— ,	1007	—
—	1859 . . .	1000	— ,	1013	—
—	1860 . . .	1000	— ,	1040	—
—	1861 . . .	1000	— ,	1025	—
—	1862 . . .	1000	— ,	1028	—
—	1863 . . .	1000	— ,	1066	—
—	1864 . . .	1000	— ,	1028	—
—	1865 . . .	1000	— ,	1154	—
—	1866 . . .	1000	— ,	1052	—
—	1867 . . .	1000	— ,	1053	—.

Hlutfall þetta hlýtur þó að vera töluvert ólíkt í hèruðum landsins, og það sýnir sig einnig að það hafi átt sèr stað árið 1867, því á þessu ári sýnir það sig, að tiltals við 1000 meyjar fæddust í:

Skaptafells sýslu	1183	sveinar
Vestmannaeyja s.	778	—
Rángárvalla s.	1058	—
Árness s.	1129	—
Gullbríngu- og Kjósar s. . . .	951	—
Reykjavíkur bæ	1308	—

Borgarfjarðar sýslu	1212	sveinar
Mýra og Hnappadals s.	877	—
Snæfellsness s.	1100	—
Dala s.	889	—
Barðastrandar s.	1159	—
Ísafjarðar s.	1011	—
Stranda s.	1000	—
Húnavatns s.	1182	—
Skagafjarðar s.	935	—
Eyjafjarðar s.	979	—
þíngeyjar s.	1283	—
Norður-Múla s.	656	—
Suður-Múla s.	1462	—
Suður-umdæminu	1094	—
Vestur-umdæminu	1003	—
Norður- og Austur-umd. . . .	1048	—.

Yfirlit þetta sýnir, að þar sem á þessu ári í einni sýslu hafa fæðzt jafnmargir sveinar og meyjar, nefnilega í Stranda sýslu, þá hafa fæðzt fleiri sveinar en meyjar í 11 sýslum, og er munurinn á þessu hlutfalli mestur í Suður-Múla sýslu, en minnstur í Ísafjarðar sýslu. Aptur á móti hafa á sama ári fæðzt fleiri meyjar en sveinar í 7 sýslum, og er mestur munur á þessu hlutfalli í Norður-Múla sýslu, en minnstur í Eyjafjarðar sýslu.

Nokkuð á annan veg, en nú hefir verið sýnt, er þar á móti kynferði fæddra barna eptir getnaðarhætti, því árið 1867 fæddust börn:

	skilgetin		óskilgetin	
	sveinar	meyjar	sveinar	meyjar
samtals . . .	1160	1126	247	210
tiltals	1030	1000	1176	1000.

Eptir þessu eru árið 1867 af óskilgetnum börnum fædd miklu fleiri sveinbörn að tiltölu við meybörn en af skilgetnum, og er það öldúngis eins og næst undanfarið ár (smbr. IV., bls. 429).

4. Líf barna. Árið 1867 fæddust á Íslandi 2668 börn með lífi, en 75 andvana, og eru þá 2.76 andvana borin af hverju 100 nýfæddra barna. Hlutfall þetta sýnir, að nokkuð færri börn hafa andvana fæðzt að tiltölu á þessu ári en næst undanfarin tvö ár 1865 og 1866 (smbr. IV., bls. 151 og 430).

það gefur samt að skilja, að hlutfall þetta hlýtur að vera æði ólíkt í hèruðum landsins, og það kemur þá einnig fram, að árið 1867 voru af hverju 100 nýfæddra barna andvana borin í:

Skaptafells sýslu	0.8
Vestmannaeyja s.	6.2
Rángárvalla s.	3.3
Árness s.	4.1
Gullbríngu- og Kjósar s.	4.5
Reykjavíkur bæ	1.7
Borgarfjarðar s.	1.7
Mýra- og Hnappadals s.	1.9
Snæfellsness s.	3.8
Dala s.	2.4
Barðastrandar s.	4.2
Ísafjarðar s.	2.8
Stranda s.	1.3
Húnavatns s.	1.9
Skagafjarðar s.	2.9
Eyjafjarðar s.	2.6
þíngeyjar	0.0
Norður-Múla s.	4.4
Suður-Múla s.	3.1
Suður-umdæminu	3.2
Vestur-umdæminu	2.8
Norður- og Austur-umd.	2.3.

þegar þíngeyjar sýsla er fráskilin, hvar árið 1867 ekkert barn hefir fæðzt andvana, þá sýnir yfirlit þetta, að á sama ári hafa að tiltölu flest andvana börn verið fædd í Vestmannaeyja sýslu (eins og árið 1866) og þá í Gullbríngu- og Kjósar sýslu (árið 1866 í

Borgarfjarðar sýslu); en fæst eru þau á sama ári í Skaptafells sýslu (árið 1866 í Húnavatns sýslu) og þá í Stranda sýslu.

Aptur á hinn bóginn eru af hverju 1000 nýfæddra skilgetinna barna árið 1867 borin 21.7 andvana, og af hverju 1000 nýfæddra barna óskilgetinna eru á sama ári borin 32.8 andvana. Sýnir þetta meðal annars hið sama, sem optar hefir verið sagt, nefnilega að fleiri óskilgetin börn að tiltölu fæðast andvana hèr á landi en skilgetin, og er munurinn á þessu mjög líkur og hann hefir verið undanfarin ár, að árinu 1866 fráskildu (smbr. III., bls. 740 og IV., bls. 152 og 431). Þetta sama lætur sig einnig í ljósi, þegar maður skoðar lifandi og andvana fædd börn á þessu ári eptir getnaðarhætti þeirra. Árið 1867 eru nefnilega fædd börn:

	skilgetin		óskilgetin	
	með lífi	andvana	með lífi	andvana
samtals . . .	2226	60	442	15
tiltals . . .	1000	22.5	1000	33.9;

eptir getnaðarhætti og kyni eru á sama ári fædd börn:

	skilgetin				óskilgetin			
	sveinar		meyjar		sveinar		meyjar	
	með lífi	andv.	með lífi	andv.	með lífi	andv.	með lífi	andv.
samtals .	1136	24	1090	36	241	6	201	9
tiltals .	1000	21.1	1000	33.0	1000	24.9	1000	44.8.

Hlutföll þessi eru nokkuð ólík því, sem var næst undanfarið ár, og er það einkum athugavert, að þá voru fleiri sveinbörn en meybörn að tiltölu fædd andvana, bæði skilgetin og óskilgetin (smbr. IV., bls. 431), en árið 1867 á það gagnstæða sèr stað.

5. Fæðíngartíð barna. Um þetta atriði kemur hið sama fram á þessu ári, með fáeinum undantekníngum, sem um það hefir verið sagt að undanförnu. Vèr látum oss því hèr nægja að setja fæðíngartíðaskrá skilgetinna barna og brullaupstíðaskrá hjóna árið 1867, og er því að öllu leyti hagað á sama hátt og áður hefir verið gjört; en skýrslurnar eru þessar:

Fæðíngartíðaskrá skilgetinna barna árið 1867.

mánuðir.	samtals	leiðrétt samtala	af 1000 skilgetinna barna
janúar	126	126	54
febrúar	87	93	40
marz	68	68	29
apríl	140	145	63
maí	191	191	82
júní	252	260	112
júlí	261	261	112
ágúst	283	283	122
september	269	279	120
október	242	242	105
nóvember	194	200	86
desember	173	173	75
samtals . . .	2286	2321	1000

Brullaupstíðaskrá hjóna árið 1867.

mánuðir.	samtals	leiðrétt samtala	getnaðartíð skilgetinna barna
janúar	1	1	105
febrúar	4	4	86
marz	»	»	75
apríl	1	1	54
maí	13	13	40
júní	35	36	29
júlí	50	50	63
ágúst	11	11	82
september	37	38	112
október	159	159	112
nóvember	81	84	122
desember	20	20	120
samtals . . .	412	417	1000

6. **Fæðíngarstaður barna.** Í skýrslunni B. 3 er skýrt frá, hversu mörg börn skilgetin og óskilgetin sè fædd í hverjum mánuði og í hverju prófastsdæmi og umdæmi í landinu árið 1867. Þetta atriði er þó hvergi nærri skýrt svo nægilega sem ákjósanlegt væri,

því ekki hefir verið skýrt frá frjósemi giptra kvenna eða ógiptra; en eins og áður hefir verið sagt, þá er ekki hægt að skýra þetta atriði að fullu nema á árum þeim, þegar almenn fólkstala er tekin í landinu, því til þessa útheimtist, að menn þekki tölu giptra og ógiptra kvenna á frjóum aldri, og höfum vèr því hèr orðið að gánga frambjá þessu.

7. Burður barna. Árið 1867 eru fæddir 46 tvíburar og 2 þríburar á Íslandi, og eru það alls 48 fleirburar. Á þessu sama ári fæddust alls 2743 börn, og er því 57. hver barnsburður fleirburi, eða 17 fleirburar koma á 1000 fæðínga. Á þessu ári hafa því að tiltölu nokkuð fleiri fleirburar fæðzt undangengið ár, og jafnvel fleiri en þeir hafa verið að meðaltali um 6 ára bilið 1850—1855 (smbr. I., bls. 376, III.; bls. 633 og 743, og IV., bls. 155 og 433).

8. Aldur mæðranna. Atriði þetta snertir einnig fæðíngar, og er sagt frá því í skýrslunni A. 2 hèr að framan og þar talin hver aldursfimt. Til þess samt að skýra þetta atriði betur, skal hèr sýna hlutfall það, sem í þessu tilliti er milli aldursflokkanna, og kemur það þá fram, að af hverju 100 mæðra, sem ólu börn á Íslandi árið 1867, voru á aldrinum:

milli 15 og 20 ára	1.3
— 20 - 25 —	10.1
— 25 - 30 —	24.6
— 30 - 35 —	28.6
— 35 - 40 —	24.7
— 40 - 45 —	9.7
— 45 - 50 —	1.0
yfir 50 ára	».

Hlutföll þessi eru næsta lík því, sem þau voru næst undanfarin þrjú ár (smbr. III., bls. 743; IV., bls. 156 og 433) og lætur það sig í ljósi, að flestar hafa mæður barna á ári því, sem hèr ræðir um, verið á aldursfimtinni milli 30 og 35 ára, nefnilega nær því þrír tíundu hlutar þeirra, og svo þar næst á aldursfimtunum milli 25 og 30 og milli 35 og 40 ára. Eptir hlutarins eðli hljóta

hlutföll þessi samt að verða nokkuð á annan veg eptir getnaðarhætti barna, því á þessu sama ári voru af hverju 100:

	mæðra skilgetinna barna.	mæðra óskilgetinna barna.
milli 15 og 20 ára . . .	0.6	4.4
— 20 - 25 — . . .	8.1	20.2
— 25 - 30 — . . .	23.3	30.7
— 30 - 35 — . . .	29.3	24.8
— 35 - 40 — . . .	27.1	13.3
— 40 - 45 — . . .	10.5	5.9
— 45 - 50 — . . .	1.1	0.7
yfir 50 ára	»	».

Eptir þessu lætur það sig þá í ljósi, að mæður óskilgetinna barna á þessu ári, eins og næst undanfarin þrjú ár, hafa að tiltölu verið fleiri á ýngra aldri en mæður skilgetinna barna; því þar sem giptar konur, sem alið hafa börn, á þessu ári einúngis hafa verið tiltals 8.7 af hundraði á aldrinum fyrir innan 25 ára, þá hefir tiltala ógiptra kvenna, sem á sama aldri hafa alið börn, verið 24.6 af hundraði, eða nær því þrefalt fleiri að tiltölu. Flestar hafa mæður skilgetinna barna á þessu ári að tiltölu verið á aldrinum milli 30 og 35 ára, en mæður óskilgetinna barna hafa á sama ári verið flestar að tiltölu á aldrinum milli 25 og 30 ára.

II. UM KVONFÖNG.

1. Fjöldi brúðhjóna. Árið 1867 var gefin saman alls 412 hjón á öllu Íslandi, og hafa því kvonföng á þessu ári að tölunni til verið nokkru færri en næst undanfarið ár 1866, og jafnvel færri en eptir meðaltali um 6 ára bilið 1850—1855 (smbr. I., bls. 379 og IV., bls. 434). Sama kemur einnig fram, þegar þetta er skoðað að tiltölu við fólksfjöldann, því sè tala hjóna á árinu 1867 borin saman við fólkstölu þá, sem taldist að vera í landinu við árslokin 1866, þá koma á þessu ári ein hjón á 166 landsmanna. Til þess samt að hafa hægra yfirlit yfir það sem hèr hefir verið sagt, skal

nú sýna hlutfall það, sem verið hefir milli kvonfánga og fólkstölunnar á þeim 12 árum 1856—1867, og koma þá:

	ein hjón á landsmenn.
árið 1856	119
— 1857	124
— 1858	137
— 1859	167
— 1860	162
— 1861	144
— 1862	159
— 1863	152
— 1864	133
— 1865	162
— 1866	159
— 1867	166.

Eptir eðli sínu gefur það samt að skilja, að æði mikill munur hlýtur að sýna sig í þessu atriði í hinum sèrstöku hèruðum landsins, því beri maður tölu kvonfánga árið 1867 í hverri sýslu og í hverju umdæmi saman við fólkstöluna í þeim um árslokin 1866, þá kemur það fram, að af giptíngum árið 1867 voru í:

	ein hjón á landsmenn.
Skaptafells sýslu	185
Vestmannaeyja s.	98
Rángárvalla s.	192
Árness s.	136
Gullbríngu- og Kjósar s.	167
Reykjavíkur bæ	122
Borgarfjarðar s.	149
Mýra- og Hnappadals s.	102
Snæfellsness s.	171
Dala s.	125
Barðastrandar s.	226
Ísafjarðar s.	170

	ein hjón á landsmenn.
Stranda sýslu	148
Húnavatns s.	182
Skagafjarðar s.	246
Eyjafjarðar s.	197
þíngeyjar s.	179
Norður-Múla s.	120
Suður-Múla s.	291
Suður-umdæminu	158
Vestur-umdæminu	150
Norður- og Austur-umd.	186.

Samkvæmt yfirliti þessu hafa þá giptíngar árið 1867 að tiltölu við fólkstöluna verið flestar í Vestmannaeyja sýslu og þá í Mýra- og Hnappadals sýslu (árið 1866 í Reykjavíkur bæ og í Stranda sýslu), en fæstar hafa þær verið í Suður-Múla sýslu og þá í Skagafjarðar sýslu (árið 1866 í Rángárvalla sýslu og í Snæfellsness sýslu).

2. Kyn brúðhjóna. það liggur að vísu í eðli hlutarins, að á ári hverju giptast alls eins margar konur og karlar kvongast, en tiltals, eða í samanburði við tölu kvenna og karla á giptínga aldri, hlýtur þetta þar á móti að verða töluvert á annan veg. En þar ekki verður komizt að rèttri niðurstöðu í þessu efni nema á þeim árum, þegar almenn fólkstala er tekin í landinu, þá verðum vèr að sleppa því hèr, að útlista þetta atriði nákvæmar.

3. Hjúskaparstètt brúðhjóna. Skýrslan B. 2 hèr að framan skýrir nákvæmlega frá, hversu margir ýngissveinar, ekklar og fráskildir kvonguðust árið 1867, og sömuleiðis hversu margir úr hverjum flokki um sig áttu ýngisstúlkur, ekkjur eða fráskildar konur.

Fyrst ætti hèr að taka það atriði til íhugunar, hversu margir karlar á þessu ári kvonguðust og hversu margar konur giptust úr hverjum flokki um sig, eptir rèttri tiltölu við tölu fólks á giptínga aldri; en af ástæðum þeim, sem þegar hefir veri skýrt frá, verðum vèr í þetta skipti að sleppa þessu atriði.

Þá er þessu næst að skoða, hvort árið 1867 hafi í samanburði við næst undanfarin 11 ár kvongazt fleiri ýngismenn að sínu leyti en ekklar, og slíkt hið sama um ýngismeyjar og ekkjur. Þegar nú í þessum samanburði fráskildir menn eru taldir með ekklum, og fráskildar konur sömuleiðis taldar með ekkjum, þá kemur það fram, að af hjónum þeim, sem gefin hafa verið saman á Íslandi á þessum 12 árum, voru:

	af brúðgumum.		af brúðum.	
	piltar.	ekklar.	stúlkur.	ekkjur.
árið 1856	481	63	504	40
— 1857	478	53	486	45
— 1858	440	47	447	40
— 1859	366	40	363	43
— 1860	375	43	377	44
— 1861	400	64	395	69
— 1862	368	52	379	41
— 1863	370	69	373	66
— 1864	440	67	426	81
— 1865	371	50	367	54
— 1866	373	58	382	49
— 1867	359	53	354	58;

og hafa því verið:

	af 100 brúðguma.		af 100 brúða.	
	piltar.	ekklar.	stúlkur.	ekkjur.
árið 1856	88.4	11.6	92.6	7.4
— 1857	90.0	10.0	91.5	8.5
— 1858	90.3	9.7	91.8	8.2
— 1859	90.0	10.0	91.5	8.5
— 1860	89.7	10.3	89.5	10.5
— 1861	86.2	13.8	85.1	14.9
— 1862	87.6	12.4	90.2	9.8
— 1863	84.3	15.7	85.0	15.0
— 1864	86.8	13.2	84.0	16.0
— 1865	88.1	11.9	87.2	12.8
— 1866	86.5	13.5	88.6	11.4
— 1867	87.1	12.9	85.9	14.1.

Af þessu má sjá, að hlutfall þetta, hvað karlmenn snertir, er nokkuð líkt á þessum árum, að fráskildu þó einkum árinu 1863, því þá eru flestir ekklar giptir að tiltölu, en fæstir 1858. Aptur á hinn bóginn er meiri munur á þessu hvað konur snertir, og hafa ekkjur giptzt lángflestar árið 1864, og jafnvel rúmum helmíngi fleiri að tiltölu en árið 1856; þá giptust þær fæstar.

Skoði maður loks hvernig fólk hefir giptzt saman á þessum hinum sömu árum, sem að ofan eru talin, þá verður einnig líkt ofaná, því það kemur þá fram, að af 100 brúðhjóna á þessu ári áttu:

	ýngissveinar		ekklar	
	ýngismeyjar.	ekkjur.	ýngismeyjar.	ekkjur.
árið 1856	84.4	4.0	8.3	3.3
— 1857	82.9	7.2	8.6	1.3
— 1858	84.6	5.7	7.2	2.5
— 1859	81.8	8.4	7.4	2.4
— 1860	81.8	7.9	7.7	2.6
— 1861	75.2	11.0	9.9	3.9
— 1862	79.3	8.3	11.0	1.4
— 1863	73.1	11.2	11.8	3.9
— 1864	75.7	11.1	8.3	4.9
— 1865	78.9	8.3	8.3	3.5
— 1866	78.2	8.4	10.4	3.0
— 1867	76.9	10.2	9.0	3.9.

4. Aldur brúðhjóna. Frá þessu atriði er sagt í skýrslunni B. 1 hèr að framan, og segir þar hversu mörg hjón hafi verið gefin saman árið 1867 í landinu á hverri aldursfimt. Af skýrslu þessari má fyrst finna aldursmun brúðhjóna, það er að skilja: hversu margir brúðgumar á þessu ári hafi verið ýngri, jafngamlir eður eldri en brúðurin, og á hinn bóginn: hversu margar brúðir hafa verið ýngri, jafngamlar eður eldri en brúðgumarnir. Þá má af henni einnig finna aldurstiltölu brúðhjóna á fjórum aldursbilum, og loks geta menn einnig af henni fundið hið rètta miseldri hjóna. Þessar þrjár skýrslur, sem nú hafa verið nefndar, verða fyrir árið 1867 á þessa leið:

Aldursmunur brúðhjóna.

	brúðgumar.	brúðir.	brúðgumar. yngri	brúðgumar. jafngamlir	brúðgumar. eldri	brúðir. yngri	brúðir. jafngamlar	brúðir. eldri
fyrir innan 20 ára.	55	11	39	14	2	11		»
milli 20 og 25. . .		85				71	14	
— 25 - 30. . .	152	129	54	56	42	48	56	25
— 30 - 35. . .	104	96	25	30	49	23	30	43
— 35 - 40. . .	60	49	9	12	39	7	12	30
— 40 - 45. . .	16	20	1	1	14	4	1	15
— 45 - 50. . .	10	12	2	1	7	1	1	10
— 50 - 55. . .	5	6	»	»	5	1	»	5
— 55 - 60. . .	2	3	»	»	2	1	»	2
— 60 - 65. . .	5	1	»	1	4	»	1	»
— 65 - 70. . .	3	»	»	»	3	»	»	»
yfir 70 ára	»	»	»	»	»	»	»	»
	412	412	130	115	167	167	115	130
				412			412	

Aldurstiltala brúðhjóna.

	samtals. brúðgumar	samtals. brúðir	samtals. brúðhjón.	tiltals af 100. brúðgumar	tiltals af 100. brúðir	tiltals af 100. brúðhjón.
fyrir innan 25 ára . . .	55	96	75.5	13.4	23.3	18.3
milli 25 og 35	256	225	240.5	62.1	54.6	58.4
— 35 - 45	76	69	72.5	18.4	16.8	17.6
yfir 45 ára	25	22	23.5	6.1	5.3	5.7

Rètt miseldri brúðguma og brúða.

	aldur brúðguma. snemma, yngri en 25.	aldur brúðguma. mátulega, 25 til 35.	aldur brúðguma. síðla, 35 til 50.	aldur brúðguma. of seint, yfir 50.	aldur brúða. snemma, yngri en 20.	aldur brúða. mátulega, 20 til 30.	aldur brúða. síðla, 30 til 40.	aldur brúða. of seint, yfir 40.
alls	55	256	86	15	11	214	145	42
af 100.	13.4	62.1	20.9	3.6	2.7	51.9	35.2	10.2

Sýnir skýrsla þessi, sem hèr er prentuð um rètt miseldri brúðguma og brúða, hið sama og áður hefir átt sèr stað á Íslandi, nefnilega að konur að sínu leyti giptast seinna en karlmenn, því þar sem 24.5 að tiltölu af 100 karlmanna árið 1867 kvonguðust síðla eður ofseint, þá voru á sama ári að tiltölu 45.4 af 100 kvenna, sem giptust síðla eða ofseint, eða nær því helmíngi fleiri, og er þetta hlutfall mjög líkt og það var næst undanfarin þrjú ár (smbr. III., bls. 748, og IV., bls. 162 og 440).

5. **Brullaupstíð hjóna.** Í skýrslunni B. 3. er sagt frá, hversu mörg hjón árið 1867 hafi verið gefin saman í hverjum mánuði. Skipti maður nú árinu í 4 fjórðúnga: vetur, vor, sumar og haust, þannig að 3 mánuðir sè taldir í hverjum fjórðúngi árs, og ef svo er talið til vetrarins, einsog áður hefir verið gjört, mánuðirnir desember, janúar og febrúar, og svo framvegis, þá kemur það fram, að árið 1867 hafa hjón á Íslandi verið gefin saman á þessa leið:

vetur	25 tals,	61 af þúsundi
vor	14 —,	34 - —
sumar	96 —,	233 - —
haust	277 —,	672 - —.

Þetta sýnir, að lángflest hjón, eður miklu meir en helmíngur allra hjóna á þessu ári að tiltölu, eru gefin saman á haustin, og eru hlutföll þessi mjög lík og þau híngað til hafa verið á Íslandi, því á árunum 1856—1867 voru af 1000 hjónum gefin saman:

	vetur	vor	sumar	haust
árið 1856	48	125	254	573
— 1857	7	199	292	502
— 1858	25	144	314	517
— 1859	15	170	327	488
— 1860	24	43	261	672
— 1861	47	69	272	612
— 1862	50	38	267	645
— 1863	41	50	246	663
— 1864	39	75	294	592

	vetur	vor	sumar	haust
árið 1865	67	31	280	622
— 1866	64	25	206	705
— 1867	61	34	233	672.

III. UM FERMÍNGAR.

Frá þessu atriði er sagt í skýrslunni A. 1 hèr að framan, og hafa eptir henni árið 1867 verið fermd 1619 börn á Íslandi, nefnilega 806 drengir og 813 stúlkur, eða að tiltölu af hverju hundraði 49.8 drengir og 50.2 stúlkur. Mismunur þessi er nú að vísu ekki mjög mikill á þessu ári um allt landið, en það gefur samt að skilja, að hann hljóti að vera tölnvert meiri í hinum sèrstöku hèruðum í landinu, og sýnir það sig einnig, þegar maður skoðar hvert þeirra sèr; því þá kemur það fram, að árið 1867 voru af hverju 100 fermdra í:

	drengir.	stúlkur.
Skaptafells sýslu	57.0	43.0
Vestmannaeyja s.	46.2	53.8
Rángárvalla s.	44.1	55.9
Árness s.	54.2	45.8
Gullbríngu- og Kjósar s. .	44.4	55.6
Reykjavíkur bæ	44.7	55.3
Borgarfjarðar s.	56.9	43.1
Mýra- og Hnappadals s. . .	54.4	45.6
Snæfellsness s.	39.1	60.9
Dala s.	36.7	63.3
Barðastrandar s.	45.6	54.4
Ísafjarðar s.	42.5	57.5
Stranda s.	47.4	52.6
Húnavatns s.	51.0	49.0
Skagafjarðar s.	49.1	50.9
Eyjafjarðar s.	52.8	47.2
Þíngeyjar s.	62.6	37.4

	drengir.	stúlkur.
Norður-Múla sýslu	48.8	51.2
Suður-Múla s.	55.4	44.6
Suður-umdæminu	49.8	50.2
Vestur-umdæminu	44.1	55.9
Norður- og Austur-umd. .	53.4	46.6.

Eptir þessu hafa að vísu á þessu ári í velflestum sýslum landsins verið fermdir fleiri stúlkur en drengir, en þó hefir hið gagnstæða átt sèr stað í 8 þeirra, nefnilega í Skaptafells, Árness, Borgarfjarðar, Mýra- og Hnappadals, Húnavatns, Eyjafjarðar, þíngeyjar og Suður-Múla sýslum.

IV. UM MANNDAUÐA.

1. Fjöldi andaðra. Manndauði hefir árið 1867 ekki verið mikill á Íslandi, því þetta ár dóu alls 1770 manns í landinu, og er það að upphæðinni til miklu minna en á nokkru hinna síðast undanförnu 9 árum, en lítið meira en árin 1856 og 1857 (smbr. II., bls. 29, 226 og 590, III., bls. 222, 387, 637 og 749, og IV., bls. 163 og 442). Sama kemur einnig fram, sè þetta skoðað eptir tiltölu við fólkstöluna á hverju þessara ára, og sýnir það sig þá, að árið 1867 dóu ekki nema 2.6 af hverju hundraði af allri fólkstölunni í landinu (árið næst á undan voru það 4.5 af 100). Til þess nú að hafa hægra yfirlit yfir það, sem hèr hefir verið sagt, skal hèr á einum stað skýra frá tölu andaðra og svo frá hlutfallinu milli þeirra og allrar fólkstölu í landinu á hverju af hinum síðustu 12 árum. Manndauðinn hefir þá á þessu tímabili verið á þessa leið:

	tals.	af hverjum 10000 landsmanna.
árið 1856	1485	229
— 1857	1655	282
— 1858	2019	302
— 1859	2573	379

	tals.	af hverjum 10000 landsmanna.
árið 1860	3326	489
— 1861	2391	358
— 1862	2874	429
— 1863	2115	317
— 1864	2001	297
— 1865	2100	308
— 1866	3095	450
— 1867	1770	259.

það gefur þó að skilja, eins og það einnig liggur í hlutarins eðli, að býsna mikill munur er á manndauðanum í hinum sèrstöku hèruðum landsins, eins árið 1867 og að undanförnu, og skal því hèr segja frá önduðum á árunum 1866 og 1867 í hverri sýslu og í hverju umdæmi á landinu, og svo frá fólkstölunni í árslokin 1865 og 1866, og síðan bera hvorttveggja saman. Skýrsla þessi verður þá þannig:

	Fólkstala.		Dánir.			
			1866.		1867.	
	við árslokin 1865.	við árslokin 1866.	tals.	af 100.	tals.	af 100.
Skaptafells sýsla	3701	3690	143	3.9	73	2.0
Vestmannaeyja	509	489	34	6.7	16	3.3
Rángárvalla	5383	5382	205	3.8	132	2.4
Árness.	5778	5721	264	4.6	194	3.4
Gullbríngu- og Kjósar . . .	5075	4995	277	5.5	152	3.0
Reykjavíkur bær	1478	1461	72	4.9	67	4.6
Borgarfjarðar sýsla	2403	2380	126	5.2	68	2.9
Mýra- og Hnappadals . . .	2802	2763	154	5.8	60	2.9
Snæfellsness	2813	2729	186	6.6	75	2.7
Dala	2278	2258	123	5.4	56	2.5
Barðastrandar	2705	2716	81	3.0	55	2.0
Ísafjarðar	4797	4749	229	4.8	130	2.7
Stranda.	1659	1630	103	6.2	30	1.8

	Fólkstala.		Dánir.			
	við árslokin 1865.	við árslokin 1866.	1866.		1867.	
			tals.	af 100.	tals.	af 100.
Húnavatns sýsla	4867	4916	185	3.8	111	2.2
Skagafjarðar	4419	4426	210	4.8	142	3.2
Eyjafjarðar	4714	4738	147	3.1	102	2.2
Þingeyjar	5749	5713	206	3.6	83	1.5
Norður-Múla	4118	4065	213	5.2	107	2.6
Suður-Múla	3493	3487	137	3.9	117	3.4
Suður-umdæmið	24327	24118	1121	4.6	702	2.9
Vestur-umdæmið	17054	16845	876	5.1	406	2.4
Norður- og Austur-umdæmið	27360	27345	1098	4.0	662	2.4
á öllu Íslandi	68741	68308	3095	4.5	1770	2.6

Samkvæmt yfirliti þessu hefir manndauðinn árið 1866 verið að tiltölu mestur í Vestmannaeyja sýslu og þá í Snæfellsness sýslu, en minnstur í Barðastrandar sýslu og þá í Eyjafjarðar sýslu. Aptur á hinn bóginn hefir hann árið 1867 að tiltölu verið mestur í Reykjavíkur bæ og þá í Árness og Suður-Múla sýslum, en minnstur í Þingeyjar sýslu og þá í Stranda sýslu. Beri maður þessi tvö ár saman sín á milli, þá hefir manndauðinn árið 1867 verið minni að tiltölu en árið 1866 í öllum sýslum landsins, og er mestur munurinn á manndauðanum á þessum tveim árum í Stranda sýslu, en minnstur í Reykjavíkur bæ.

2. Kyn andaðra. Árið 1867 dóu alls á Íslandi 975 karlar og 795 konur, og hafa þá á þessu ári af hverju 1000 dáinna andazt 551 karlar en 449 konur, og er þetta nokkuð líkt því, sem áður hefir átt sèr stað, að frá skildu þó árinu 1862, því þá önduðust fleiri konur en karlar (smbr. III., bls. 389, 639, 751, og IV., bls. 165 og 444).

Að hlutfall þetta að öðru leyti hljóti að vera býsna ólíkt í hèruðum landsins liggur í hlutarins eðli, og skal það nú sýnt. Árið 1867 voru nefnilega af hverju 100 dáinna í:

	karlar.	konur.
Skaptafells sýslu	47	53
Vestmannaeyja s.	75	25
Rángárvalla s.	52	48
Árness s.	57	43
Gullbríngu- og Kjósar s. . . .	51	49
Reykjavíkur bæ	58	42
Borgarfjarðar s.	59	41
Mýra- og Hnappadals s. . . .	60	40
Snæfellsness s.	56	44
Dala s.	45	55
Barðastrandar s.	55	45
Ísafjarðar s.	57	43
Stranda s.	60	40
Húnavatns s.	55	45
Skagafjarðar s.	57	43
Eyjafjarðar s.	58	42
Þíngeyjar s.	48	52
Norður-Múla s.	51	49
Suður-Múla s.	62	38
Suður-umdæminu	54	46
Vestur-umdæminu	55	45
Norður- og Austur-umd. . . .	56	44.

Eptir þessu hefir nú að vísu árið 1867 að tiltölu andazt fleiri karlmenn en konur í flestöllum sýslum á Íslandi, en þó hefir hið gagnstæða átt sèr stað í þeim þremur sýslum landsins, nefnilega í Skaptafells, Dala og Þíngeyjar sýslum. Í þeim sýslum, þar sem að öðru leyti á þessu ári hafa andazt fleiri karlar en konur, þá hefir munurinn á því hlutfalli verið mestur í Vestmannaeyja sýslu og þá í Suður-Múla sýslu, en minnstur hefir hann verið í Gullbríngu- og Kjósar og í Norður-Múla sýslum, og þá í Rángárvalla sýslu.

3. **Hjúskaparstètt andaðra.** Árið 1867 hafa andazt sam-

tals á öllu Íslandi 188 karlar kvæntir og 122 konur giptar, og eru því á þessu ári 310 hjónabönd slitin. Á þessu sama ári voru þar á móti gefin saman alls 412 hjón, og á því að vera 102 hjón fleiri eptir en áður. Þetta er nokkuð líkt því, sem hefir verið næst undanfarin 12 ár, þó á sumum þeirra, og einkum árið 1866, hafi verið færri hjón eptir en áður (smbr. III., bls. 224, 389, 639, 751, og IV., bls. 166 og 445). Þessu til frekari skýríngar skal hèr geta þess, að á 12 ára bilinu 1856—67 hafa af hverju 1000 dáinna karlmanna andazt:

	kvæntir.	ókvæntir.	ekklar.
árið 1856 . . .	206	704	90
— 1857 . . .	193	744	63
— 1858 . . .	209	722	69
— 1859 . . .	262	655	83
— 1860 . . .	226	713	61
— 1861 . . .	207	730	63
— 1862 . . .	280	629	91
— 1863 . . .	310	580	110
— 1864 . . .	240	690	70
— 1865 . . .	209	697	94
— 1866 . . .	295	601	104
— 1867 . . .	193	713	94;

en af hverju 1000 dáinna kvenna voru á sama tímabili:

	giptar.	ógiptar.	ekkjur.
árið 1856 . . .	151	687	162
— 1857 . . .	133	751	116
— 1858 . . .	152	714	134
— 1859 . . .	159	690	151
— 1860 . . .	152	720	128
— 1861 . . .	135	752	113
— 1862 . . .	226	585	189
— 1863 . . .	192	624	184
— 1864 . . .	158	673	169

	giptar.	ógiptar.	ekkjur.
árið 1865 . . .	186	660	154
— 1866 . . .	207	573	220
— 1867 . . .	153	703	144.

Beri maður nú þessi 12 ár saman, þá sýnir það sig fyrst hvað karlmenn snertir, að meðal þeirra hafa að tiltölu flestir kvæntir andazt árið 1863 (nær því þriðjúngur allra á því ári dáinna karlmanna); ókvæntir flestir árið 1857 (nær því þrír fjórðu hlutar þá dáinna karlmanna), en ekklar flestir einnig árið 1863. Hvað þar á móti konur snertir, þá hafa flestar giptar konur að tiltölu andazt árið 1862 (nær því fjórði hluti á því ári dáinna kvenna); ógiptar flestar árið 1861 (þrír fjórðu hlutar), en ekkjur lángflestar árið 1866.

Sè þar á móti þetta sama atriði skoðað í hverju einstöku hèraði í landinu, þá verða hlutföll þau, sem vèr hèr höfum tekið til yfirvegunnar, töluvert á aðra leið; því teli maður ekkla með ókvæntum karlmönnum, og ekkjur með ógiptum konum, þá sýnir það sig, að árið 1867 voru af hverju 100 andaðra, bæði karla og kvenna í:

	af körlum.		af konum.	
	kvæntir.	ókvæntir.	giptar.	ógiptar.
Skaptafells sýslu	18	82	13	87
Vestmannaeyja s.	25	75	75	25
Rángárvalla s.	22	78	14	86
Árness s.	14	86	7	93
Gullbríngu- og Kjósar s. .	17	83	9	91
Reykjavíkur bæ	26	74	25	75
Borgarfjarðar s.	13	87	11	89
Mýra- og Hnappadals s.. .	14	86	4	96
Snæfellsness s.	17	83	15	85
Dala s.	24	76	10	90
Barðastrandar s.	13	87	12	88
Ísafjarðar s.	20	80	5	95
Stranda s.	11	89	33	67

	af körlum.		af konum.	
	kvæntir.	ókvæntir.	giptar.	ógiptar.
Húnavatns sýslu	23	77	26	74
Skagafjarðar s.	19	81	10	90
Eyjafjarðar s.	25	75	23	77
þíngeyjar s.	20	80	23	77
Norður-Múla s.	25	75	29	71
Suður-Múla s.	22	78	20	80
Suður-umdæminu	18	82	13	87
Vestur-umdæminu	17	83	10	90
Norður- og Austur-umd. .	22	78	21	79.

Yfirlit þetta sýnir, að árið 1867 hafa að tiltölu flestir kvæntir karlmenn og fæstir ókvæntir andazt í Reykjavíkur bæ og þá í Vestmannaeyja, Eyjafjarðar og Norður-Múla sýslum, en fæstir kvæntir og flestir ókvæntir í Stranda sýslu og þá í Barðastrandar sýslu; aptur á hinn bóginn hafa á þessu sama ári flestar giptar konur og fæstar ógiptar andazt í Vestmannaeyja sýslu og þá í Stranda sýslu, en fæstar giptar og flestar ógiptar í Mýra- og Hnappadals sýslu og þá í Ísafjarðar sýslu. Af yfirliti þessu lætur sig einnig hið sama í ljósi, sem opt hefir verið drepið á, nefnilega að það mun mega álíta sem almenna reglu, að í flestum hèruðum á Íslandi andist af giptu fólki að tiltölu miklu fleiri karlar en konur, og af ógiptu fólki aptur á móti fleiri konur en karlar, því á ári því, sem hèr ræðir um, hefir hið gagnstæða átt sèr stað í þessum 7 sýslum: Skaptafells, Vestmannaeyja, Dala, Stranda, Húnavatns, þíngeyjar og Norður-Múla sýslum.

4. Aldur andaðra. Frá þessu atriði er greinilega sagt í skýrslunum C. 4 og C. 5 hèr að framan. það þykir samt rètt til hægra yfirlits að skipta önduðum niður í flokka, og svo sýna hversu margir úr hverjum flokki um sig hafi andazt á Íslandi þrjú hin síðustu árin. það kemur þá fram, að af hverju 100 af öllum dánum voru:

	árið 1865.	árið 1866.	árið 1867.
1 árs og ýngri	33.1	25.7	39.2
milli 1 og 3 ára	8.3	6.7	8.2
— 3 - 5 —	3.7	2.8	3.6
— 5 - 10 —	4.4	3.0	3.2
— 10 - 15 —	2.5	1.8	2.0
— 15 - 20 —	2.0	2.1	1.9
— 20 - 40 —	12.8	12.6	12.4
— 40 - 60 —	12.9	15.2	12.6
— 60 - 80 —	17.3	26.5	14.5
yfir 80 ára	3.0	3.6	2.4.

Skoði maður þetta yfirlit, þá sýnir það sig, að úngbarna dauðinn, það er að skilja á fyrsta árs aldrinum, hefir árið 1867 verið töluvert meiri en tvö næst undanfarin ár, en hèrumbil eins mikill og hann var að meðaltölu um 6 ára bilið 1850—55, því þá var hann 39.0 af hundraði. Af börnum þar á móti milli 1 og 10 ára hefir að vísu árið 1867 dáið lítið eitt færri að tiltölu en árið 1865, en nokkru fleiri en árið 1866 og jafnvel fleiri en að meðaltali um 6 ára bilið 1850—1855; því á þessum aldri dóu árið 1865 : 16.4, árið 1866 : 12.5 og 1867 : 15.0 af hverju hundraði, en meðaltalan á þessum aldri um 6 ára bilið 1850—1855 var 14.4 af hverju 100 dáinna (smbr. I., bls. 386 og 640). Á aldrinum frá 10—40 ára hafa árið 1867 dáið lítið eitt færri að tiltölu en á hverju hinna tveggja áranna, sem hèr ræðir um, en nokkru fleiri en að meðaltölu um 6 ára bilið 1850—1855, því árið 1865 dóu á þessum aldri 17.3, árið 1866 : 16.5 og árið 1867 : 16.3 af hundraði, en árin 1850—1855 að meðaltölu einúngis 13.6 af hundraði. Aptur á móti hafa árið 1867 dáið á rosknum aldri, eða frá 40—80 ára, töluvert færri að tiltölu en næst undanfarin tvö ár, einkum þó árið 1866, því árið 1865 önduðust á þessum aldri 30.2 af hundraði, árið 1866 : 47.1 af 100, en árið 1867 einúngis 27.1 af hundraði, og er það mjög líkt og að meðaltölu um 6 ára bilið 1850—1855, því þá dóu 27.6 af hverju 100 dáinna. Loks hefir einnig af

gamalmennum, eða af fólki yfir 80 ára, andazt nokkuð lítið færri árið 1867 en næst undanfarin tvö ár.

Hlutföll þessi milli andaðra verða þó töluvert á annan veg, þegar maður skoðar þetta atriði eptir kynferði andaðra, því þá telst svo til, að á hinum síðustu þrem árum 1865—1867 hafi af hverju 100 dáinna karlmanna andazt:

	árið 1865.	árið 1866.	árið 1867.
1 árs og yngri	35.0	28.3	38.8
milli 1 og 3 ára	8.1	6.1	8.6
— 3 - 5 —	2.8	2.7	3.6
— 5 - 10 —	4.9	3.2	3.6
— 10 - 15 —	2.1	2.0	2.9
— 15 - 20 —	2.4	1.9	1.8
— 20 - 40 —	14.3	13.4	12.9
— 40 - 60 —	13.3	16.6	14.3
— 60 - 80 —	15.5	23.2	11.9
yfir 80 ára	1.6	2.6	1.6;

en af hverju 100 dáinna kvennmanna önduðust:

	árið 1865.	árið 1866.	árið 1867.
1 árs og yngri	30.9	23.0	39.7
milli 1 og 3 ára	8.6	7.4	7.7
— 3 - 5 —	4.8	2.9	3.7
— 5 - 10 —	3.9	2.7	2.7
— 10 - 15 —	2.9	1.5	1.0
— 15 - 20 —	1.5	2.2	1.9
— 20 - 40 —	11.2	11.8	11.8
— 40 - 60 —	12.5	13.9	10.4
— 60 - 80 —	19.3	29.9	17.7
yfir 80 ára	4.4	4.7	3.4.

Yfirlit þessi sýna meðal annars, að af úngbörnum, það er að skilja 1 árs og yngri, hafa að tiltölu á öllum þessum árum andazt að tiltölu fleiri sveinbörn en meybörn; en af börnum á aldrinum frá 1—10 ára eru hlutföllin mjög svo lík. Sömuleiðis hafa, á aldrinum frá 10—40 ára, eins og líka að undanförnu, að tiltölu

dáið fleiri karlar en konur. En aptur á móti á hið gagnstæða sèr stað um fólk á rosknum aldri frá 40—80 ára, því á öllum þessum árum hafa að tiltölu andazt fleiri konur en karlar, og þetta sama á sèr einnig stað um gamalmenni yfir 80 ára. Er þetta allt meðal annars eitt til sönnunar fyrir því, að konur á Íslandi, eins og í öðrum löndum, verða eldri eða lifa lengur en karlar almennt.

Að öðru leyti gefur það að skilja, að hlutföll þessi, milli andaðra eptir aldri þeirra, hljóta að vera býsna ólík í hinum sèrstöku hèruðum í landinu. Í skýrslunni C. 5 hèr að framan er nú að vísu sagt frá tölu dáinna árið 1867 eptir aldri í hverju prófastsdæmi, en til þess að skýra betur það sem þar er sagt, þá skal hèr sýna hversu margir að tiltölu hafi andazt á þessu ári á 5 aldursbilum, og kemur það þá fram, að árið 1867 voru af hverju 100 dáinna:

	1 árs og yngri.	frá 1—15 ára.	frá 15—40 ára.	frá 40—70 ára.	yfir 70 ára.
Skaptafells sýslu . . .	46.6	8.2	15.1	21.9	8.2
Vestmannaeyja s. . . .	6.3	6.3	43.7	43.7	»
Rángárvalla s.	50.0	16.7	6.1	15.1	12.1
Árness s.	40.7	27.8	5.7	19.1	6.7
Gullbríngu- og Kjósar s.	42.8	19.7	10.5	23.0	4.0
Reykjavíkur bæ . . .	19.4	10.5	38.8	20.8	10.5
Borgarfjarðar s. . . .	35.3	23.5	19.1	14.7	7.4
Mýra- og Hnappadals s.	43.3	15.0	11.7	20.0	10.0
Snæfellsness s. . . .	41.3	4.0	24.0	18.7	12.0
Dala s.	46.4	10.7	12.5	19.7	10.7
Barðastrandar s. . . .	50.9	10.9	9.1	23.6	5.5
Ísafjarðar s.	42.3	12.3	13.8	23.9	7.7
Stranda s.	63.3	10.0	6.7	10.0	10.0
Húnavatns s.	34.2	21.6	9.0	27.1	8.1
Skagafjarðar s. . . .	38.7	28.2	12.0	14.1	7.0
Eyjafjarðar s.	41.2	13.7	15.7	22.6	6.8
Þíngeyjar s.	27.7	10.8	21.7	19.3	20.5

	1 árs og ýngri.	frá 1—15 ára.	frá 15—40 ára.	frá 40—70 ára.	yfir 70 ára.
Norður-Múla sýslu . .	28.0	18.7	19.6	27.1	6.6
Suður-Múla s.. . . .	33.3	12.9	18.8	27.3	7.7
Suður-umdæminu . . .	40.2	19.4	13.1	19.8	7.5
Vestur-umdæminu . .	45.6	10.6	14.0	20.7	9.1
Norður- og Austur-umd.	34.3	18.4	15.7	22.7	8.9.

Yfirlit þetta sýnir, að býsna mikill munur er í þessu efni í hèruðum landsins. Árið 1867 hafa þannig af úngbörnum á fyrsta ári að tiltölu andazt lángflest í Stranda sýslu (63.3 af hundraði, eða töluvert meira en helmíngur allra þar dáinna) og þá í Barðastrandar sýslu (50.9 af 100 eða rúmur helmíngur), en fæst í Vestmannaeyja sýslu (ekki nema sextándi hluti þar dáinna) og þá í Reykjavíkur bæ (hèrumbil fimti hluti allra þar dáinna). Börn á aldrinum frá 1—15 ára önduðust að tiltölu flest í Skagafjarðar sýslu (nefnilega 28.2 af 100, eða tæpir þrír tíundu hlutar þar dáinna) og þá í Árness sýslu, en lángfæst í Snæfellsness sýslu (ekki nema 4.0 af 100 eða rèttur tuttugasti og fimti hluti) og þá í Vestmannaeyja sýslu (6.3 af hundraði). Af fólki á bezta aldri, eður á aldrinum frá 15—40 ára, hafa á þessu ári lángflestir að tiltölu andazt í Vestmannaeyja sýslu (nefnilega 43.7 af 100 eða rúmir tveir fimtu hlutar allra þar dáinna) og þá í Reykjavíkur bæ, en fæstir í Árness sýslu (ekki nema 5.7 af 100 eða rúmur tuttugasti hluti) og þá í Rángárvalla sýslu. Á rosknum aldri aptur á móti, eða frá 40—70 ára, hefir fólk árið 1867 að tiltölu andazt flest í Vestmannaeyja sýslu (nefnilega 43.7 af 100) og þá í Suður-Múla sýslu (27.3 af 100), en fæst í Stranda sýslu (10.0 af 100 eða rèttur tíundi hluti) og þá í Skagafjarðar sýslu. Loks hafa gamalmenni yfir 70 ára andazt flest að tiltölu í Þíngeyjar sýslu (20.5 af 100 eða hèrumbil fimti hluti) og þá í Rángárvalla sýslu, en lángfæst (að Vestmannaeyja sýslu frá skildri, hvar enginn hefir andazt á þessum aldri) í Gullbríngu- og Kjósar sýslu (ekki nema

4.0 af 100, eða rèttur tuttugasti og fimti hluti) og þá í Barðastrandar sýslu. Skoði maður hlutföllin í hverjum aldursflokki sín á milli, þá er mestur munurinn á þeim í flokkinum 1 árs og ýngri, nefnilega frá 63.3 til 6.3 af 100 (árið 1866 átti þetta sèr stað í flokkinum frá 15—40 ára, smbr. IV. bls. 452), en minnstur er munurinn í flokkinum yfir 70 ára, nefnilega frá 20.5 til 4.0 af 100.

5. Ártíð andaðra. Frá þessu atriði er sagt í skýrslunni C. 4. hèr að framan; en þareð ekki er svo lítill munur í þessu efni, eins og af sjálfu sèr gefur að skilja, getur verið á þessu á hverju ári, þá skal hèr sýna hversu margt fólk að tiltölu hafi andazt í hverjum mánuði á hinum síðustu fjórum árum 1864—1867; og kemur það þá fram, að af hverju 100 dáinna önduðust:

	árið 1864.	árið 1865.	árið 1866.	árið 1867.
janúar . . .	5.1	7.2	7.1	7.4
febrúar . .	5.4	6.9	5.7	6.2
marz . . .	8.2	7.3	6.2	7.1
apríl. . . .	8.4	8.8	4.4	8.1
maí	7.6	8.9	21.2	8.9
júní	7.9	8.6	18.6	10.4
júlí	17.4	9.2	11.5	9.6
ágúst . . .	11.6	7.5	6.1	8.4
september. .	8.1	7.4	4.7	7.2
október. . .	6.5	10.7	5.5	8.0
nóvember . .	6.1	9.4	4.6	9.1
desember . .	7.7	8.1	4.4	9.6.

Þetta sýnir, að á þessum fjórum árum hefir manndauði á Íslandi að tiltölu verið lángjafnastur í hverjum mánuði árið 1865, nefnilega mestur í október mánuði, og minnstur í febrúar mánuði. En aptur á hinn bóginn hefir manndauðinn í landinu verið mest ójafn í tilliti til mánaðanna að tiltölu árið 1866, nefnilega á því ári mestur í maí mánuði og minnstur í apríl og desember mánuðum.

6. Dauðdagi andaðra. Árið 1867 dóu á Íslandi 1687 á sóttarsæng, og eru þar með einnig talin andvana fædd börn, en af slysförum bæði á sjó og landi dóu á sama ári einúngis 83, og eru

með þeim taldir þar, sem rèðu sjálfum sèr bana; hafa þá á þessu ári af 1000 dáinna andazt 953. 1 á sóttarsæng og 46. 9 af slysförum, og eru þá nokkru fleiri andaðir af slysförum á þessu ári en næst undanfarið ár. En af þeim, sem dóu af slysförum á þeim fjórum árum 1864—67, voru af hverju 1000 dáinna:

	árið 1864.	árið 1865.	árið 1866.	árið 1867.
sjálfsmorðíngjar . .	2. 5	1. 4	1. 6	0. 6
drukknaðir	90. 0	35. 7	27. 8	40. 7
af öðrum slysum. .	5. 0	6. 7	8. 1	5. 6.

Loks skal hèr skýra frá fólkstölu þeirri í hverju hèraði á Íslandi, sem eptir skýrslunum ætti að vera við árslokin 1867; því sè við fólkstölu þá, sem taldist í árslok 1866, bætt við eða dregið frá sá viðauki eða fækkun, sem eptir skýrslunum hefir átt sèr stað, þá telst svo til, að fólkstalan í árslokin 1867 hefði átt að vera:

	karlar	konur	samtals
Skaptafells sýslu.	1772	1976	3748
Vestmannaeyja s.	210	279	489
Rángárvalla s.	2542	2922	5464
Árness s..	2747	3027	5774
Gullbríngu- og Kjósar s.	2419	2623	5042
Reykjavíkur bæ	666	788	1454
Borgarfjarðar s.	1175	1252	2427
Mýra- og Hnappadals s.	1359	1451	2810
Snæfellsness s.	1270	1489	2759
Dala s.	1055	1232	2287
Barðastrandar s.	1300	1456	2756
Ísafjarðar s.	2187	2611	4798
Stranda s.	811	865	1676
Húnavatns s..	2384	2637	5021
Skagafjarðar s.	2128	2365	4493
Eyjafjarðar s..	2322	2506	4828
Þíngeyjar s.	2865	2975	5840
Norður-Múla s.	2000	2117	4117
Suður-Múla s.	1680	1818	3498
Suður-umdæminu	11531	12867	24398
Vestur-umdæminu	7982	9104	17086
Norður- og Austur-umdæminu	13379	14418	27797
á öllu Íslandi.	32892	36389	69281

Beri maður þessar tölur saman við fólkstölu þá, sem taldist 1. október 1860, þá sýnir það sig að vísu í fljótu yfirliti, að þar

sem bæði tala karla og kvenna hefir á þessu tímabili, sem síðan er liðið, fjölgað í flestum hèruðum landsins, þá hefir hún samt farið mínkandi í einstökum þeirra. En til þess að útskýra þetta betur, þá skal sýna mismuninn á þessu hvorutveggja, og kemur það þá fram, að tala karlmanna frá 1. október 1860 og til ársloka 1867 hefir aukizt eða mínkað af hverju 100 á þenna hátt:

	aukizt um	mínkað um
Skaptafells sýslu	8. 3	»
Vestmannaeyja s.	»	8. 3
Rángárvalla s.	10. 9	»
Árness s.	8. 3	»
Gullbríngu- og Kjósar s.	»	1. 6
Reykjavíkur bæ	»	0. 1
Borgarfjarðar s.	6. 5	»
Mýra- og Hnappadals s.	»	4. 7
Dala s.	1. 7	»
Barðastrandar s.	1. 9	»
Ísafjarðar s.	»	2. 7
Stranda s.	5. 2	»
Húnavatns s.	6. 0	»
Skagafjarðar s.	1. 6	»
Eyjafjarðar s.	3. 4	»
Þíngeyjar s.	6. 7	»
Norður-Múla s.	»	2. 5
Suður-Múla s.	»	0. 2
Suður-umdæminu	5. 6	»
Vestur-umdæminu	0. 5	»
Norður- og Austur-umd.	2. 9	»
á öllu Íslandi	3. 2	»;

en aptur á hinn bóginn hefir á sama tímabili tala kvenna breyzt þannig, að af hverju 100 hefir:

	aukizt um	mínkað um
Skaptafells sýslu	6. 1	»
Vestmannaeyja s.	3. 3	»
Rángárvalla s.	6. 6	»
Árness s..	5. 4	»
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	3. 1	»
Reykjavíkur bæ	1. 3	»
Borgarfjarðar s.	9. 1	»
Mýra- og Hnappadals s. . .	5. 0	»
Snæfellsness s..	»	3. 1
Dala s.	3. 9	»
Barðastrandar s.	0. 3	»
Ísafjarðar s.	»	0. 1
Stranda s.	2. 1	»
Húnavatns s.	6. 6	»
Skagafjarðar s.	3. 5	»
Eyjafjarðar s.	3. 9	»
Þíngeyjar s.	5. 8	»
Norður-Múla s.	»	0. 7
Suður-Múla s.	2. 2	»
Suður-umdæminu	5. 3	»
Vestur-umdæminu	1. 0	»
Norður- og Austur-umd. . .	3. 8	»
á öllu Íslandi	3. 6	».

Yfirlit þessi sýna nú, að þar sem tala karlmanna á tímabilinu frá 1860—1867 hefir fækkað í sex sýslum á landinu og svo í Reykjavíkur bæ, þá hefir tala kvenna þar á móti á sama tímabili ekki fækkað nema í þremur sýslum. En skoði maður fjölgunina, þá hafa karlar á tímabilinu að tiltölu fjölgað mest í Rángárvalla sýslu og þá í Árness sýslu, en minnst í Skagafjarðar sýslu og þá í Dala sýslu; aptur á móti hafa konur að tiltölu fjölgað mest í Borgarfjarðar sýslu og þá í Rángárvalla sýslu, en minnst í Barðastrandar sýslu og þá í Reykjavíkur bæ.

SKÝRSLUR UM DÓMGÆZLUNA Á ÍSLANDI

árin 1864—67.

I. Sakamál og lögreglumál o. s. frv., árið 1864.

Árið 1864 hefir, samkvæmt skýrslum dómaranna, verið höfðað mál gegn 50 manns alls á Íslandi (39 karlmönnum og 11 kvennmönnum) fyrir glæpi, og af þeim 50, en það er 0,0008 (átta manns af hverjum tíu þúsundum) af allri fólkstölunni, hafa 34 verið dæmdir til refsingar. Hèr við bætast enn fremur þeir, sem felldir hafa verið til bóta með amtmannsúrskurðum fyrir legorðsmál, sèr í lagi hórdóm. Þeir sem orðið hafa brotlegir á þenna hátt eru vafalaust svo margir, að þau afbrot eru eins tíð og afbrot gegn eignarrètti manna, sem annars eru langalmennust. Þar sem höfðað hefir verið mál gegn 21 manns (17 karlmönnum og 4 kvennmönnum) í suðurumdæminu, og 28 manns (21 karlmönnum og 7 kvennmönnum) í norður- og austurumdæminu, hefir að eins verið höfðað mál gegn 1 manni í vesturumdæminu.

Að öðru leyti skal skýrskotað til tafla þeirra og athugagreina, sem hèr fara á eptir, um hvert umdæmi um sig.

Suðurumdæmið.

Í töflunum A og B er skýrt frá sakamálum, í töflunum C og D frá lögreglumálum og í töflunni E frá aðgjörðum sáttanefndanna.

Refsingar þær, sem til eru færður í töflunni A, hafa verið þessar:

Fyrir sauðaþjófnað hafa 3 menn verið dæmdir í hegningarvinnu, einn 7, einn 4 og einn 3 ár;
— — — 2 — — — í hýðingu, annar 27 og hinn 20 vandarhögg;
— þjófnað hefir 1 maður — dæmdur í 5 ára hegningarvinnu;
— — — 1 — — — í fangelsi við vatn og brauð í 4 × 5 daga;
— — — 3 menn — dæmdir í hýðingu tveir 15 og einn 12 vandarhögg;
— — hefir 1 maður — dæmdur í 5 rd. sekt,
— ólögmæta meðferð á fundnum fjármunum hafa 3 menn — dæmdir í sektir, einn 5, 4 einn og einn 2 rd. sekt.

Samkvæmt þessu hefir hýðing verið almennasta hegningin (0,36); þarnæst hegningarvinna og sektir (hvort um sig 0,28).

Að því er snertir framkvæmd refsinganna, þar sem dómnum ekki hefir verið skotið til æðri dómstóls, skal þess getið, að á 3 menn, sem dæmdir voru í hýðingu, tveir af þeim 16. júnímán. og einn 21. októbermán., hafa refsingarnar ekki verið lagðar fyrir árslokin (í Árnessýslu).

Af þeim, sem dæmdir hafa verið fyrir þjófnað, hefir einum manni verið refsað einu sinni áður og einum tvisvar áður fyrir sama glæp.

Að eins 4 af þeim, sem ákærðir hafa verið, hafa setið í varðhaldi, tveir þeirra í Reykjavík.

Hèr um bil 0,8 af öllum þeim, sem hefir verið höfðað mál gegn og refsað, hafa verið karlmenn.

Langtíðasta afbrotið hefir verið brot gegn eignarrètti annara manna, því að eins eitt afbrot er annarar tegundar.

Af málum þeim, sem skotið hefir verið til yfirdómsins, hefir eitt (gegn 4 mönnum) verið útkljáð sama árið; var hèraðsdómurinn staðfestur að því er tvo snertir, en tveir voru dæmdir í þyngri refsingu.

Tala hinna ákærðu er 0,0009 af allri fólkstölunni í umdæminu.

Vesturumdæmið.

Í vesturumdæminu hefir að eins verið höfðað mál á móti einum manni fyrir nokkurt afbrot, það var karlmaður úr Dalasýslu, sem var dæmdur í 3 ára betrunarhúsvinnu fyrir þjófnað og húsbrot í annað sinn. Þess skal samt getið, að úr einni sýslunni vantar skýrslu (Ísafjarðar sýslu).

Opinbert lögreglumál hefir ekki verið höfðað gegn neinum.

Því er miður, að engar skýrslur eru til um, hversu mörg afbrot hafi verið tilkynnt lögreglustjórunum, eða framin hafi verið, svo alkunnugt er, því þá fyrst mætti sjá, hvort það er því að þakka, að svo fá afbrot hafa verið framin, eða öðrum kringumstæðum, að málin hafa verið svo fá.

Í töflunni F er skýrt frá lögreglumálum einstakra manna á milli og í töflunni G frá aðgjörðum sáttanefndanna.

Norður- og austurumdæmið.

Í töflunum K og L er skýrt frá sakamálunum, í töflunum H og I frá lögreglumálunum og í töflunni M frá aðgjörðum sáttanefndanna.

Hegningarnar við afbrotunum hafa verið þessar:

Fyrir	morð	hefir 1 maður verið dæmdur til	lífláts;
—	barnsburð í dulsmáli	— 1 — —	— —;
—	sauðaþjófnað	— 1 — —	- 3 ára hegningarvinnu;
—	—	— 2 — —	- hýðingu, annar 2 × 27 og hinn 40 vandarhögg;
—	húsbrot	— 1 — —	- hýðingu, 3 × 27 vandarhögg;
—	þjófnað	— 7 — —	- hýðingu, einn 2 × 27, tveir 40 og fjórir 10 vandarhögg;
—	hylmingu	— 1 — —	- hýðingu, 10 vandarhögg;
—	—	— 1 — —	- sektir, 10 rd.;
—	svik	— 1 — —	- hýðingu, 12 vandarhögg;
—	fals	— 1 — —	- — 10 —
—	hórdóm	— 1 — —	- sektir, 32 rd.;
—	legorð	— 1 — —	- — 32 -.

Samkvæmt þessu hefir hýðing einnig verið almennasta hegningin í þessu umdæmi.

Um framkvæmd refsinganna, þar sem hèraðsdómunum ekki hefir verið áfrýjað, skal þess getið, að tveir menn, sem dæmdir voru í hýðingu 17. októbermán., höfðu ekki út tekið hegninguna fyrir árslokin (í Þingeyjarsýslu), og að tveim dómum, öðrum frá 20. janúarmán. og hinum frá 15. júlímán., þar sem refsingin líka var hýðing, var ekki fullnægt fyr en 12. og 11. októbermán.

Af þeim, sem sakamál hefir verið höfðað í gegn, hafa 4 verið dæmdir tvisvar áður í refsingu og 4 einusinni áður. Einn þeirra — hann var dæmdur frí af frekari ákærum rèttvísinnar — hafði áður með dómi 29. aprílmán. 1862 verið dæmdur í 4 ára betrunarhúsvinnu, en sökum langvarandi veikinda var ekki búið enn að senda hann í hegningarhúsið (úr Skagafjarðarsýslu).

Að eins 3 af hinum sakfelldu hafa setið í varðhaldi.

Eins og í suðurumdæminu hefir tíðasta afbrotið verið brot gegn eignarrètti manna, því af 19, sem dæmdir hafa verið, hafa 15 verið dæmdir fyrir slík afbrot.

Tala þeirra, sem mál hefir verið höfðað á móti, er 0,001 af allri fólkstölunni í umdæminu.

A. Skýrsla um tölu þeirra, sem sakamál hafa verið höfðuð suðuramtinu árið 1864

Afbrot	Tala þeirra, þar sem dómur er lagður á málið			Tala þeirra, þar sem dómur ekki enn þá er uppkveðinn, eða þar sem málunum er vísað til annara úrslita			Dæmdir sýknir saka			Dæmdir til refsingar		
	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.
Afbrot gegn einstökum mönnum.												
Líkamlegt ofbeldi og meiðingar. . .	1		1*									
Afbrot gegn eignarrètti manna.												
Hesta og fènaðar þjófnaður	5	3	8	•	•	•	2	1	3	3	2	5
Einfaldur þjófnaður.	5	1	6	2	•	2	•	•	•	5	1	6
Ólögmæt meðferð á fundnum fjármunum.	4	•	4	•	•	•	1	•	1	3	•	3
	15	4	19	2	•	2	3	1	4	11	3	14

B. Skýrsla um tölu þeirra, sem mál hefir verið höfðað fyrir eitthvert afbrot, um tegundir

Lögregluumdæmi	Mál höfðað gegn			Tala þeirra, þar sem dómur er lagður á málin			Tala þeirra, þar sem dómur ekki enn þá er uppkveðinn, eða þar sem málunum er vísað til annara úrslita			Dæmdir sýknir saka			Dæmdir til refsingar			Tala þeirra, þar sem málinu er áfrýjað til æðri dómstóla
	Karlar	Konur	Samtals	Karlar	Konur	Samtals	Karlar	Konur	Samtals	Karlar	Konur	Samtals	Karlar	Konur	Samtals	
1. Reykjavíkur kaupstaður	2	•	2	1	•	1	1	•	1	•	•	•	1	•	1	1
2. Borgarfjarðar sýsla	4	2	6	4	2	6	•	•	•	2	1	3	2	1	3	6
3. Gullbringu- og Kjósar s.. . . .	1	•	1	1	•	1*	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
4. Árness s.	2	1	3	2	1	3	•	•	•	•	•	•	2	1	3	•
5. Rangárvalla s. . .	7	1	8	6	1	7	1	•	1	1	•	1	5	1	6	4
6. Skaptafells s.. . .	•															
7. Vestmannaeyja s..	1	•	1	1	•	1	•	•	•	•	•	•	1	•	1	1
	17	4	21	15	4	19	2	•	2	3	1	4	11	3	14	12

gegn og dæmdir hafa verið í lögregluumdæmunum í og um úrslit málanna.

Hegningarnar.																		Athugagreinir
Líflát			Hegningarvinna. Typtunarhúsvinna			Hegningarvinna. Betrunarhúsvinna			Fangelsi við vatn og brauð			Hýðing			Sektir			
Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	
																		* Vantar skýrslu um dómsatkvæðið
•	•	•	•	•	•	2	1	3	•	•	•	1	1	2				
•	•	•	•	•	•	1	•	1	1	•	1	2	1	3	1	•	1	
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	3	•	3	
•	•	•	•	•	•	3	1	4	1	•	1	3	2	5	4	•	4	

gegn í lögregluumdæmunum í suðuramtinu árið 1864 afbrotanna og um úrslit málanna.

Tegundir afbrotanna																		Athugagreinir
Afbrot gegn einstökum mönnum				Afbrot gegn eignarrétti manna									Afbrot í lauslæti.					
Morð	Manndráp	Líkamlegt ofbeldi og meiðingar	Barnsburður í dulsmáli	Hesta- og fénaðar þjófnaður	Húsbrot	Einf. þjófnaður	Hylming	ólögmæt meðferð á fundnum fjármunum	ólögm. hald á þjófstolnum munum	ólögm. meðferð á annara munum	Svik	Fals	Hórdómur	Legorð	Sifjaspell	Misþyrming á uppeldis börnum	Ill meðferð á skepnum	
						2												
•	•	•	•	6														
•	•	1																* Vantar skýrslu um dómsatkvæðið
•	•			•	•	3												
•	•	•	•	2		2	•	4										
•	•	•	•	•	•	1												
•	•	1	•	8	•	8	•	4										

C. Skýrsla um opinber lögreglumál, sem tekin hafa verið til meðferðar við lögregluumdæmin í suðuramtinu árið 1864.

Lögregluumdæmi	Tala grunaðra	Tala þeirra er mál eiga enn óútkljáð	Dæmdir sýknir saka	Dæmdir í sektir	Dæmdir í þyngri refsingar	Athugagreinir
1. Reykjavíkur kaupstaður.	19	1	4	14		
2. Borgarfjarðar sýsla	2	1	»	1		
3. Gullbringu- og Kjósar s. . . .	»					
4. Árness s.	»					
5. Rangárvalla s.. .	1	»	»	1		
6. Skaptafells s. . .						
7. Vestmannaeyja s..						
	22	2	4	16		

D. Skýrsla um einkamál þau, sem tekin hafa verið til meðferðar við lögregluumdæmin í suðuramtinu árið 1864 sem lögreglumál.

Lögregluumdæmi	Tekin til meðferðar	Sæzt á	Skotið á frest	Hafin	Dæmd	Athugagreinir
1. Reykjavíkur kaupstaður.	14	12	»	1	1	
2. Borgarfjarðar sýsla. . .	»					
3. Gullbringu- og Kjósar s.	4	»	»	3	1	
4. Árness s.	3	»	»	»	3	
5. Rangárvalla s.	4	3	1			
6. Skaptafells s.	»					
7. Vestmannaeyja s. . . .	3	2			1	
	28	17	1	4	6	

E. Skýrsla um mál þau, er verið hafa fyrir sáttanefndunum í suðuramtinu árið 1864 og um úrslit þeirra.

Sýsla	Sáttanefnd	Tekin til meðferðar	Sæzt á eða hafin	Skotið á frest	Vísað til lands laga og réttar	Stefnt	Athugagreinir
	Reykjavíkur	11	3	»	8	6	
Borgarfjarðar	Reykholts	»					
	Lundar og Fitja . .	»					
	Hvanneyrar og Bæjar	»					
	Leirár og Mela . .	1	1				
	Garða	»					
	Saurbæjar	1	1				
Gullbringu- og Kjósar	Grindavíkur	2	1	»	1		
	Rosmhvalaness . . .	5	5				
	Vatnsleysustrandar .	1	1				
	Álptaness	2	2				
	Mosfellssveitar . . .	2	1	»	1		
	Kjalarness	»					
	Kjósar	»					
Árness	1. Umdæmis*. . .						*vantar skýrslu
	2. — . . .	3	2	»	1		
	3. — . . .	»					
	4. — . . .	1	1				
	5. — . . .	»					
	6. — . . .	»					
	7. — . . .	1	»	»	1		
	8. — . . .	»					
	9. — . . .	»					
	10. — . . .	»					
	11. — . . .	»					
	12. — . . .	1	1				
Rangárvalla	Landmanna	2	1		1		
	Efri Holta.	»					
	Neðri Holta* . . .						*vantar skýrslu
	Austur Landeyja . .	1	1				
	Vestur Landeyja . .	»	»				
	Hvolhrepps	4	3	1			
	Rangárvalla	1	»	»	1		
	Fljótshlíðar	1	»	»	1	1	
	Út-Eyjafjalla. . . .	»					
	Austur-Eyjafjalla . .	6	4	»	2	2	
Skaptafells	Vestur-Skaptafells. .						
	1. Umdæmis. . . .	4	4				
	2. —	»					
	3. —	»					
	Austur-Skaptafells .						
	1. Umdæmis. . . .	»					
	2. —	1	1				
	3. —	»					
	4. —	1	1				
Vestmannaeyja	. . . .	1		»	1		
		53	34	1	18	9	

F. Skýrsla um einkamál þau, sem tekin hafa verið til meðferðar við lögregluumdæmin í vesturamtinu árið 1864 sem lögreglumál.

Lögregluumdæmi	Tekin til meðferðar	Sæzt á	Skotið á frest	Hafin	Dæmd	Athugagreinir
1. Mýra- og Hnappadals sýsla	2	2				
2. Snæfellsness s.	1	1				
3. Dala s.	3*	1	1			* 1 vísað til venjulegrar lögsóknar
4. Barðastrandar s.						
5. Stranda s.						
6. Ísafjarðar s.**						** vantar skýrslu
	6	4	1			

G. Skýrsla um mál þau, er verið hafa fyrir sáttanefndunum í vesturamtinu árið 1864 og um úrslit þeirra.

Sýsla	Sáttanefnd	Tekin til meðferðar	Sæzt á eða hafin	Skotið á frest	Vísað til lands laga og réttar	Stefnt	Athugagreinir
Mýra- og Hnappadals	Hvítársíðu						
	Hvamms.						
	Stafholtstungna . .	»					
	Borgarhrepps . . .	4	4				
	Hraunhrepps . . .	1	1				
	Kolbeinstaða . . .	»	»				
	Miklaholts	»	»				
Snæfellsness*							*vantar skýrslu
Dala	Staðarhóls	1	1				
	Ballarár	»					
	Staðarfells	1	1				
	Hvamms.	»					
	Hjarðarhólts . . .	»					
	Suðurdala	2	1		1		
Barðastrandar	í allri	»					
Ísafjarðar	í allri	»					
Stranda*							*vantar skýrslu
		9	8		1		

H. Skýrsla um opinber lögreglumál, sem tekin hafa verið til meðferðar við lögregluumdæmin í norður- og austur-amtinu árið 1864.

Lögregluumdæmi	Tala grunaðra	Tala þeirra er mál eiga óútkljáð	Dæmdir sýknir saka	Dæmdir í sektir	Dæmdir í þyngri refsingar	Athugagreinir
1. Húnavatns sýsla. . . .						
2. Skagafjarðar s.						
3. Akureyrar kaupstaður og Eyjafjarðar s.						
4. Þingeyjar s.						
5. Norðurmúla s.	6	»	»	6		
6. Suðurmúla s.	3	»	2	1		»
	9	»	2	7		

I. Skýrsla um einkamál þau, sem tekin hafa verið til meðferðar við lögregluumdæmin í norður- og austur-amtinu árið 1864 sem lögreglumál.

Lögregluumdæmi	Tekin til meðferðar	Sæzt á	Skotið á frest	Hafin	Dæmd	Athugagreinir
1. Húnavatns sýsla	»					
2. Skagafjarðar s..	»					
3. Eyjafjarðar s. og Akureyrar kaupstaður . . .	»					
4. Þingeyjar s.	2	»	»	2		
5. Norðurmúla s.	1	1				
6. Suðurmúla s.	»					
	3	1	»	2		

K. Skýrsla um tölu þeirra, sem sakamál hafa verið höfðuð geg[n]
amtinu árið 1864 o[g]

Afbrot	Tala þeirra, þar sem dómur er lagður á málið			Tala þeirra, þar sem dómur ekki enn þá er uppkveðinn, eða þar sem málunum er vísað til annara úrslita			Dæmdir sýknir saka			Dæmdir til refsingar		
	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.
Afbrot gegn einstökum mönnum.												
Morð	1	1	2	.	.	.	.	1	1	1	.	1
Barnsburður í dulsmáli	.	1	1	.	.	.	.	.	.	.	1	1
Afbrot gegn eignarrétti manna.												
Hesta- og fénaðar þjófnaður	2	2	4	.	.	.	.	1	1	2	1	3
Húsbrot	1	.	1	.	.	.	.	.	.	1	.	1
Einfaldur þjófnaður	9	1	10	.	.	.	2	1	3	7	.	7
Hylming	1	1	2	.	.	.	.	.	.	1	1	2
Svik	1	.	1	.	.	.	.	.	.	1	.	1
Fals	2	.	2	1	.	1	.	.	.	1	.	1
Afbrot í lauslæti.												
Hórdómur	3	.	3	2	.	2	.	.	.	1	.	1
Legorð	1	1	2	1	.	1	.	.	.	.	1	1
	21	7	28	4	.	4	2	3	5	15	4	19

L. Skýrsla um tölu þeirra, sem mál hefir verið höfðað gegn í
eitthvert afbrot, um tegundir

Lögregluumdæmi	Mál höfðað gegn			Tala þeirra, þar sem dómur er lagður á málin			Tala þeirra, þar sem dómur ekki enn þá er uppkveðinn, eða þar sem málunum er vísað til annara úrslita			Dæmdir sýknir saka			Dæmdir til refsingar			Tala þeirra, þar sem málinu er áfrýjað til æðra dómstóls
	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	
1. Húnavatns sýsla	7	4	11	7	4	11	.	.	.	.	1	1	7	3	10	3
2. Skagafjarðar s.	2	1	3	2	1	3	.	.	.	1	1	2	1	.	1	.
3. Akureyrarkaupstaður og Eyjafjarðar s.	3	.	3	3	.	3	.	.	.	.	.	.	3	.	3	.
4. Þingeyjar s.	2	2	4	2	2	4	.	.	.	.	1	1	2	1	3	1
5. Norðurmúla s.	6	.	6	2	.	2	4	.	4	.	.	.	2	.	2	.
6. Suðurmúla s.	1	.	1	1	.	1	.	.	.	1	.	1	.	.	.	.
	21	7	28	17	7	24	4	.	4	2	3	5	15	4	19	4

og dæmdir hafa verið í lögregluumdæmunum í norður- og austur-
um úrslit málanna.

Hegningarnar																		Athugagreinir
Líflát			Hegningarvinna: Typtunarhúsvinna			Hegningarvinna: Betrunarhúsvinna			Fangelsi við vatn og brauð			Hýðing			Sektir			
Karl	Kon.	Samt	Karl	Kon.	Samt	Karl.	Kon	Samt	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	
1	•	1																
•	1	1																
•	•	•	•	•	•	1	•	1	•	•	•	1	1	2				
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1	•	1				
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	7	•	7				
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1	1	1	•	1	
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1	•	1				
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1	•	1				
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1	•	1				
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1	1	
1	1	2				1		1				12	2	14	1	1	2	

lögregluumdæmunum í norður- og austuramtinu árið 1864 fyrir
afbrotanna og um úrslit málanna.

Tegundir afbrotanna																		Athugagreinir
Afbrot gegn einstökum mönnum				Afbrot gegn eignarrètti manna									Afbrot í lausleti					
Morð	Manndráp	Líkamlegt ofbeldi og meiðingar	Barnsburður í dulsmáli	Hesta- og fénaðar þjófnaður	Húsbrot	Einf. þjófnaður	Hylming	ólögmæt meðferð á fundnum fjármunum	ólögm. hald á þjófstolnum munum	ólögm. meðferð á annara munum	Svik	Fals	Hórdómur	Legorð	Sifjaspell	Misþyrming á uppeldisbörnum	Ill meðferð á skepnum	
2	•	•	1	1	•	2	2	•	•	•	•	1	1	1				
•	•	•	•	•	1	2												
•	•	•	•	•	•	3												
•	•	•	•	4														
•	•	•	•	•	•	1	•	•	•	•	1	1	2	1				
•	•	•	•	•	•	1												
2	•	•	1	5	1	9	2				1	2	3	2				

M. Skýrsla um mál þau, er verið hafa fyrir sáttanefndunum í norður- og austur-amtinu árið 1864 og um úrslit þeirra.

Sýsla	Sáttanefnd	Tekin til meðferðar	Sætt á eða hafin	Skotið á frest	Vísað til lands laga og réttar	Stefnt	Athugagreinir
Húnavatns	Hofs	1	»	»	1		
	Höskuldstaða . . .	4	3	»	1		
	Blöndudalshóla . .	2	2				
	Bergstaða	4	4				
	Auðkúlu	2	2				
	Hjaltabakka . . .	3	2	»	1		
	Þingeyra	2	2				
	Undirfells	1	»	»	1	1	
	Breiðabólstaðar . .	3	3				
	Tjarnar*						*vantar
	Melstaðar	3	3				skýrslu.
	Staðarbakka . . .	»					
	Staðar.	»					
Skaga-fjarðar	Skaga	»					
	Reynistaðar. . . .	1	1				
	Sauðár.	»					
	Lýtingsstaða. . . .	»					
	Blönduhlíðar . . .	4	4				
	Rípur	»					
	Hóla og Viðvíkur .	5	4	»	1		
	Hofs	2	2				
	Sléttuhlíðar. . . .	»					
	Siglufjarðar. . . .	»					
Eyjafjarðar	Ólafsfjarðar . . .	»					
	Tjarnar	»					
	Vallna.	»					
	Möðruvalla	»					
	Bægisár	»					
	Glæsibæjar	»					
	Hrafnagils	3	3				
	Saurbæjar	1	1				
	Grímseyjar	3	3				
	Akureyrar kaupst. .	7	3	1	3	2	
Þingeyjar	Grýtubakka. . . .	1	»	»	1		
	Flateyjardals . . .	»					
	Fnjóskadals. . . .	»					
	Lundarbrekku. . .	»					
	Þóroddstaða . . .	»					
	Skútustaða	»					
	Reykjadals	»					
	Húsavíkur	3	1	»	2		
	Kelduness	4	3	»	1		
	Skinnastaða. . . .	2	2				
	Presthóla.	3	3				
	Þistilfjarðar. . . .	3	2	»	1		
	Sauðaness	»					

Sýsla	Sáttanefnd	Tekin til meðferðar	Sæzt á eða hafin	Skotið á frest	Vísað til lands laga og réttar	Stefnt	Athugagreinir
orður-múla	Skeggjastaða . . .	•					
	Vopnafjarðar . . .	4	2	1	1		
	Tungu og Hlíðar .	•					
	Jökuldals	•					
	Fljótsdals	1	1				
	Fellna.	1	1				
	Hjaltastaða. . . .	4	4				
	Brimness.	5	3	1	1		
	Desjarmýrar . . .	2	2				
uðurmúla	Þingmúla.	•					
	Vallna	•					
	Eyða	•					
	Heydala	•					
	Hólma.	2	1	•	1		
	Fáskrúðsfjarðar . .	4	4				
	Skorrastaðar . . .	•					
	Beruness.	1	1				
	Geithellna	3	2	•	1	1	
		94	74	3	17	4	

2. Sakamál og lögreglumál o. s. frv., árið 1865.

Árið 1865 hafa 21 manns (18 karlmenn og 3 kvennmenn) verið ákærðir á Íslandi fyrir glæpi, en það er 0,0003 (þrír af hverjum tíu þúsundum) af allri fólkstölunni; 17 manns hafa verið dæmdir í refsingu. Þar að auki hafa verið lagðir amtmanns-úrskurðir á alls 42 hórdóms- og legorðsmál (20 í suðurumdæminu, 5 í vesturumdæminu og 17 í norður- og austurumdæminu), og hafa 17 manns verið dæmdir í sektir, en 25 manns verið gefin refsingin upp. Sè þessi mál talin með, verða hinir ákærðu 63 alls, eða 0,0009 af allri fólkstölunni. Af þeim, sem ákærðir hafa verið fyrir glæpi eru 10 (karlmenn) úr suðurumdæminu, 9 (7 karlmenn og 2 kvennmenn) úr norður- og austurumdæminu og að eins 2 úr vesturumdæminu (1 karlmaður og 1 kvennmaður).

Í yfirdóminum á Íslandi hafa verið dæmd 20 mál, voru 9 þeirra einkamál og 11 opinber mál og af opinberu málunum 7 sakamál.

Að því er snertir hvert umdæmið um sig skal vísað til þess, sem hèr fer á eptir.

Suðurumdæmið.

Í töflunum A og B er yfirlit yfir sakamálin, C og D yfir lögreglumálin og E yfir aðgjörðir sáttanefndanna.

Refsingar þær, sem lagðar hafa verið við hverjum glæp um sig, eru þessar:

Fyrir húsbrot hefir 1 maður verið dæmdur í hýðingu, 3 × 27 vandarhögg;
— þjófnað — 1 — — — í fangelsi við vatn og brauð 4 × 5 daga;
— — — 5 — — — í hýðingu, einn 20 og fjórir 10 vandarhögg;
— ofbeldi gegn embættismönnum 1 — — — hýðingu, 10 vandarhögg.

Um framkvæmd refsinganna, þar sem dómnum ekki er eða mun verða áfrýjað til æðri dóms, skal þess getið, að í Skaptafellssýslu hefir dómi, uppkveðnum 4. desembermán., til hýðingar, ekki verið fullnægt fyrir árslokin.

Af hinum ákærðu hefir einum áður verið refsað.

Allir hinir ákærðu hafa verið karlmenn. Fjórir hafa setið í varðhaldi, allir í Reykjavík.

Öll afbrotin að einu undanteknu hafa verið brot gegn eignarrètti annara manna.

Tvö af málum þeim, sem áfrýjað hefir verið til landsyfirrèttarins, hafa verið útkljáð þetta ár, og hafa hèraðsdómarnir verið staðfestir, þó svo, að hegningin í öðrum dómnum var færð niður úr 4 × 5 í 3 × 5 daga fangelsi við vatn og brauð.

Stiptamtið hefir lagt úrskurð á 20 hórdóms- og legorðsmál; af þeim voru 13 um 1. sinn, 3 um 2. sinn og 1 um 3. sinn drýgðan hórdóm; 2 um 1. sinn og 1 um 2. sinn framið saknæmt legorð. Í 11 af málum þessum hafa sektir verið á lagðar en í hinum hefir refsingin verið upp gefin.

Hinir ákærðu hafa verið að tölu 0,0004 af fólkstölunni í amtinu, og þegar hórdóms- og legorðsmálin eru talin með 0,0012.

Vesturumdæmið.

Eins og árið 1864 eru afbrotin langfæst í vesturumdæminu, því að þar hafa að eins 2 menn verið ákærðir, 1 karlmaður fyrir þjófnað og dæmdur í 10 vandarhagga hýðingu og 1 kvennmaður

fyrir legorð í 3. sinn og dæmd í 12 rd. sekt. Hinum síðara dómnum, sem var uppkveðinn 20. desembermán. og ekki var áfrýjað, var ekki fullnægt fyrir árslokin. Bæði hin dæmdu voru úr Ísafjarðar sýslu.

Í sömu sýslu hafa tveir menn verið dæmdir í sektir fyrir brot gegn allsherjar reglu.

Tvö lögreglumál milli einstakra manna hafa komið fyrir, og verið sæzt á bæði.

Um aðgjörðir sáttanefndanna skal vísað í töfluna F.

Amtið hefir lagt úrskurð á 5 hórdómsmál, öll um hórdóm í 1. sinn, og í 4 þeirra hafa sektirnar verið upp gefnar.

Norður- og austur-umdæmið.

Í töflunum I og K er yfirlit yfir sakamálin, G og H yfir lögreglumálin og L um aðgjörðir sáttanefndanna.

Allar refsingarnar hafa verið hýðingar, og eru þær þessar fyrir hvert afbrot um sig:

fyrir manndráp	hefir 1	verið	dæmdur	í 3 × 27 vandarhögg;
— þjófnað	— 2	—	—	í 10 — hver;
— fals	— 2	—	—	annar í 3 × 27 og hinn 20 vandarhögg;
— hórdóm	— 1	—	—	í 27 vandarhögg.

Um framkvæmd hegninganna, þar sem dómnum ekki hefir verið áfrýjað, skal þess getið, að einum dómi, uppkveðnum í Suðurmúlasýslu 1. nóvembermán., ekki hafði verið fullnægt fyrir árslokin.

Einn hinna ákærðu hefir setið í varðhaldi, og tveim hefir áður verið refsað.

Tvö af málum þeim, sem áfrýjað hefir verið til landsyfirréttarins, hafa verið útkljáð sama árið, og hafa dómarnir verið staðfestir, þó svo, að hegningarnar hafa verið færðar úr 20 vandarhöggum í 8 rd. sekt (fyrir fals) og úr 3 × 27 vandarhöggum í 27 (líka fyrir fals).

Amtið hefir lagt úrskurð á 17 hórdómsmál, og í 12 af þeim hafa sektirnar verið upp gefnar.

Hinir ákærðu eru að tölu 0,0003 af fólkstölunni í amtinu, og að hórdómsmálunum meðtöldum 0,0009.

A. Skýrsla um tölu þeirra, sem sakamál hafa verið höfðuð suðuramtinu árið 1865

Afbrot	Tala þeirra, þar sem dómur er lagður á málið			Tala þeirra, þar sem dómur ekki enn þá er uppkveðinn, eða þar sem málunum er vísað til annara úrslita			Dæmdir sýknir saka			Dæmdir til refsingar		
	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.
Afbrot gegn valdstjórninni og allsherjar reglu.												
Ofbeldi gegn embættismönnum . . .	1	•	1	•	•	•	•	•	•	1	•	1
Afbrot gegn eignarrètti manna.												
Húsbrot.	1	•	1	•	•	•	•	•	•	1	•	1
Einfaldur þjófnaður.	7	•	7	1	•	1	1	•	1	6	•	6
	9	•	9	1	•	1	1	•	1	8	•	8

B. Skýrsla um tölu þeirra, sem mál hefir verið höfðað fyrir eitthvert afbrot, um tegundir

Lögregluumdæmi	Mál höfðað gegn			Tala þeirra, þar sem dómur er lagður á málið			Tala þeirra, þar sem dómur ekki enn þá er uppkveðinn, eða þar sem málunum er vísað til annara úrslita			Dæmdir sýknir saka			Dæmdir til refsingar			Tala þeirra, þar sem málinu er áfrýjað til æðra dómstóls
	Karlar	Konur	Samtals	Karlar	Konur	Samtals	Karlar	Konur	Samtals	Karlar	Konur	Samtals	Karlar	Konur	Samtals	
1. Reykjavíkur kaupstaður	4	•	4	3	•	3	1	•	1	•	•	•	3	•	3	2
2. Borgarfjarðar sýsla	•	•	•													
3. Gullbringu- og Kjósar s.. . . .	1	•	1	1	•	1	•	•	•	1	•	1	•	•	•	•
4. Árness s.	•	•	•													
5. Rangárvalla s. . .	1	•	1	1	•	1	•	•	•	•	•	•	1	•	1	•
6. Skaptafells s.. . .	1	•	1	1	•	1	•	•	•	•	•	•	1	•	1	•
7. Vestmannaeyja s..	3	•	3	3	•	3	•	•	•	•	•	•	3	•	3	1
	10	•	10	9	•	9	1	•	1	1	•	1	8	•	8	3

gegn og dæmdir hafa verið í lögregluumdæmunum í og um úrslit málanna.

Hegningarnar																		Athugagreinir
Líflát			Hegningarvinna: Typtunarhúsvinna			Hegningarvinna: Betrunarhúsvinna			Fangelsi við vatn og brauð			Hýðing			Sektir			
Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1	•	1				
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1	•	1				
•	•	•	•	•	•	•	•	•	1	•	1	5	•	5				
									1	•	1	7	•	7				

gegn í lögregluumdæmunum í suðuramtinu árið 1865 afbrotanna og um úrslit málanna.

Tegundir afbrotanna																			
Afbrot gegn valdstjórninni og allsherjar reglu. Ofbeldi gegn embættismönnum	Afbrot gegn einstökum mönnum: Morð	Afbrot gegn einstökum mönnum: Manndrap	Afbrot gegn einstökum mönnum: Líkamlegt ofbeldi og meiðingar	Afbrot gegn einstökum mönnum: Barnsburður í dulsmáli	Afbrot gegn eignarrètti manna: Hesta- og fénaðar þjófnaður	Afbrot gegn eignarrètti manna: Húsbrot	Afbrot gegn eignarrètti manna: Einfaldur þjófnaður	Afbrot gegn eignarrètti manna: Hylming	Afbrot gegn eignarrètti manna: ólögmæt meðferð á fundnum fjármunum	Afbrot gegn eignarrètti manna: ólögm. hald á þjófstolnum munum	Afbrot gegn eignarrètti manna: ólögm. meðferð á annara munum	Afbrot gegn eignarrètti manna: Svik	Afbrot gegn eignarrètti manna: Fals	Afbrot í lauslæti: Hórdómur	Afbrot í lauslæti: Legorð	Afbrot í lauslæti: Sifjaspell	Misþyrming á uppeldis börnum	Ill meðferð á skepnum	Athugagreinir
•	•	•	•	•	•	1	3												
•	•	•	•	•	•	•	1												
•	•	•	•	•	•	•	1												
•	•	•	•	•	•	•	1												
1	•	•	•	•	•	•	2												
1	•	•	•	•	•	1	8												

C. Skýrsla um opinber lögreglumál, sem tekin hafa verið til meðferðar við lögregluumdæmin í suðuramtinu árið 1865.

Lögregluumdæmi	Tala grunaðra	Tala þeirra er mál eiga enn óútkljáð	Dæmdir sýknir saka	Dæmdir		Athugagreinir
				í sektir	í þyngri refsingar	
1. Reykjavíkur kaupstaður.	20	3	2	15		
2. Borgarfjarðar sýsla	1	1				
3. Gullbringu- og Kjósar s. . . .	28	24	1	3		
4. Árness s.	8			8		
5. Rangárvalla s.. .	1	»	»	1		
6. Skaptafells s. . .	»	»	»			
7. Vestmannaeyja s..	»					
	58	28	3	27		

D. Skýrsla um einkamál þau, sem tekin hafa verið til meðferðar við lögregluumdæmin í suðuramtinu árið 1865 sem lögreglumál.

Lögregluumdæmi	Tekin til meðferðar	Sæzt á	Skotið á frest	Hafin	Dæmd	Athugagreinir
1. Reykjavíkur kaupstaður.	17	10		2	5	
2. Borgarfjarðar sýsla. . .						
3. Gullbringu- og Kjósar s.						
4. Árness s..	2	2				
5. Rangárvalla s.	3	1	2			
6. Skaptafells s.	2	2				
7. Vestmannaeyja s. . . .	2	2				
	26	17	2	2	5	

E. Skýrsla um mál þau, er verið hafa fyrir sáttanefndunum í suðuramtinu árið 1865 og um úrslit þeirra.

Sýsla	Sáttanefnd	Tekin til meðferðar	Sæzt á eða hafin	Skotið á frest	Vísað til lands laga og réttar	Stefnt	Athugagreinir
	Reykjavíkur	15	7		8	6	
Borgarfjarðar	Reykholts	•					
	Lundar og Fitja . .	•					
	Hvanneyrar og Bæjar	•					
	Mela og Leirár . .	•					
	Garða	1	•	1			
	Saurbæjar.	•					
Gullbringu- og Kjósar	Grindavíkur og Hafna	1	1				
	Rosmhvalaness . . .	1	•	•	1		
	Vatnsleysustrandar .	2	1	•	1		
	Álptaness	•					
	Mosfellssveitar . . .						
	Kjalarness.						
	Kjósar						
Árness	1. Umdæmis . . .	•					
	2. — . . .	2	1	•	1	1	
	3. — . . .	•					
	4. — . . .	1	•	•	1	1	
	5. — . . .	•					
	6. — . . .	•					
	7. — . . .	•					
	8. — . . .	•					
	9.* — . . .						*vantar skýrslu
	10. — . . .	1	1				
	11. — . . .	•	•				
	12. — . . .	•					
Rangárvalla	Landmanna	2	1	•	1	1	
	Efri Holta.	1	•	•	1		
	Syðri Holta	5	5				
	Austur Landeyja . .	2	2				
	Vestur Landeyja . .	•					
	Hvolhrepps	•					
	Rangárvalla	1	1				
	Fljótshlíðar	2	•	1	1		
	Út-Eyjafjalla. . . .	1	•	•	1		
	Austur-Eyjafjalla. .	3	2	•	1	1	
Skaptafells	Vestur-Skaptafells. .						
	1. Umdæmis. . . .	4	2		2		
	2. —	•					
	3. —	2	2				
	Austur-Skaptafells .						
	1. Umdæmis. . . .	•					
	2. —	2	2				
	3. —						
	4. —						
Vestmannaeyja	. . . .	8	3		5	4	
		57	31	2	24	14	

F. Skýrsla um mál þau, er verið hafa fyrir sáttanefndunum í vesturamtinu árið 1865 og um úrslit þeirra.

Sýsla	Sáttanefnd	Tekin til meðferðar	Sæzt á eða hafin	Skotið á frest	Vísað til lands laga og rèttar	Stefnt	Athugagreinir
Mýra- og	Hvitársíðu	•					
Hnappadals	Hvamms	3	2		1	1	
	Stafholtstungna . .	•	•				
	Borgar.	3	2	•	1	1	
	Hraunhrepps . . .	•					
	Kolbeinstaða . . .	2	2				
	Miklaholts	1	1				
Snæfellsness	Skógarstrandar . .	•					
	Helgafellssveitar. .	1	1				
	Eyrarsveitar . . .	3	3				
	Neshrepps	10	10				
	Breiðuvíkur. . . .	•					
	Staðarsveitar . . .	•					
Dala	Staðarhóls	•					
	Laxárdals	•					
	Staðarfells	•					
	Hvamms.	1	1				
	Skarðstrandar. . .	•					
	Suðurdala	1	•	•	1		
Barðastrandar	Garpsdals.	•					
	Staðar- og Reykhóla	1	•	1			
	Gufudals.	•					
	Flateyjar- og Múla.	•					
	Brjámslækjar- og Haga.	•					
	Sauðlauksdals. . .	•					
	Selárdals- og Stóra Laugardals . .	•					
	Otrardals.	•					
Ísafjarðar	Auðkúlu	•					
	Þingeyrar.	•					
	Mýra	•					
	Mosvalla	•					
	Suðureyrar	•					
	Eyrar og Hóls . .	8	4	•	4		
	Ögur- og Súðavíkur	2	1	1			
	Reykjarfjarðar. . .	•					
	Nauteyrar	•					
	Snæfjalla.	•					
	Grunnavíkur . . .	•					
	Slèttu	•					
Stranda	Kolbeinsár	2	1	•	1		
	Kollafjarðarness . .	•					
	Staðar- og Kaldrananess	•					
	Árness	1	1				
		39	29	2	8	2	

G. Skýrsla um opinber lögreglumál, sem tekin hafa verið til meðferðar við lögregluumdæmin í norður- og austur-amtinu árið 1865.

Lögregluumdæmi	Tala grunaðra	Tala þeirra er mál eiga óútkljáð	Dæmdir sýknir saka	Dæmdir í sektir	Dæmdir í þyngri refsingar	Athuga-greinir
1. Húnavatns sýsla. . . .						
2. Skagafjarðar s.	»	»	»	»		
3. Akureyrar kaupstaður og Eyjafjarðar s.	1	»	»	1		
4. Þingeyjar s.	6	5		1		
5. Norðurmúla s.	3	»	»	3		
6. Suðurmúla s.						
	10	5		5		

H. Skýrsla um einkamál þau, sem tekin hafa verið til meðferðar við lögregluumdæmin í norður- og austur-amtinu árið 1865 sem lögreglumál.

Lögregluumdæmi	Tekin til meðferðar	Sæzt á	Skotið á frest	Hafin	Dæmd	Athuga-greinir
1. Húnavatns sýsla	3	3				
2. Skagafjarðar s.	»					
3. Eyjafjarðar s. og Akureyrar kaupstaður . . .	2	»	»	»	2	
4. Þingeyjar s.	1	1				
5. Norðurmúla s.						
6. Suðurmúla s.	1	1				
	7	5			2	

I. Skýrsla um tölu þeirra, sem sakamál hafa verið höfðuð gegn . amtinu árið 1865 og

Afbrot	Tala þeirra, þar sem dómur er lagður á málið			Tala þeirra, þar sem dómur ekki enn þá er uppkveðinn, eða þar sem málunum er vísað til annara úrslita			Dæmdir sýknir saka			Dæmdir til refsingar		
	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.
Afbrot gegn einstökum mönnum.												
Manndráp	1	•	1	•	•	•	•	•	•	1	•	1
Barnsburður í dulsmáli		1	1	•	•	•	•	1	1			
Afbrot gegn eignarrètti manna.												
Hesta- og fènaðar þjófnaður	1	•	1	•	•	•	•	•	•	1	•	1
Einfaldur þjófnaður	2	•	2	•	•	•	•	•	•	2	•	2
Fals	2	•	2	•	•	•	•	•	•	2	•	2
Afbrot í lauslæti.												
Hórdómur	1	1	2	1	•	1	•	•	•	•	1	1
	7	2	9	1	•	1	•	1	1	6	1	7

K. Skýrsla um tölu þeirra, sem mál hefir verið höfðað gegn í eitthvert afbrot, um tegundir

Lögregluumdæmi	Mál höfðað gegn			Tala þeirra, þar sem dómur er lagður á málin			Tala þeirra, þar sem dómur ekki enn þá er uppkveðinn, eða þar sem málunum er vísað til annara úrslita			Dæmdir sýknir saka			Dæmdir til refsingar			Tala þeirra, þar sem málinu er áfrýjað til æðra dómstóls
	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	
1. Húnavatns sýsla	1	1	2	1	1	2	•	•	•	•	•	•	1	1	2	•
2. Skagafjarðar s.	1	•	1	1	•	1	•	•	•	•	•	•	1	•	1	•
3. Akureyrar kaupstaður og Eyjafjarðar s.																
4. Þingeyjar s.	1	•	1	1	•	1	•	•	•	•	•	•	1	•	1	•
5. Norðurmúla s.	3	•	3	2	•	2	1	•	1	•	•	•	2	•	2	2
6. Suðurmúla s.	1	1	2	1	1	2	•	•	•	•	1	1	1	•	1	•
	7	2	9	6	2	8	1	•	1		1	1	6	1	7	2

og dæmdir hafa verið í lögregluumdæmunum í norður- og austurum úrslit málanna.

Hegningarnar																		Athugagreinir
Líflát			Hegningarvinna: Typtunarhúsvinna			Hegningarvinna: Betrunarhúsvinna			Fangelsi við vatn og brauð			Hýðing			Sektir			
Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt	Karl.	Kon.	Samt.	
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1	•	1				
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1	•	1				
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	2	•	2				
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	2	•	2				
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1	1				
												6	1	7				

lögregluumdæmunum í norður- og austuramtinu árið 1865 fyrir afbrotanna og um úrslit málanna.

Tegundir afbrotanna																			Athugagreinir
Afbrot gegn valdstjórninni og allsherjar reglu. Ofheldi gegn embættismönnum	Afbrot gegn einstökum mönnum				Afbrot gegn eignarrètti manna									Afbrot í lauslæti			Misþyrming á uppeldisbörnum	Ill meðferð á skepnum	
	Morð	Manndráp.	Líkamlegt ofbeldi og meiðingar	Barnsburður í dulsmáli	Hesta- og fènaðar þjófnaður	Húsbrot	Einf. þjófnaður	Hylming	ólögmæt meðferð á fundnum fjármunum	ólögm. hald á þjófstolnum munum	ólögm. meðferð á annara munum	Svik	Fals	Hórdómur	Legorð	Sifjaspell			
•	•	•	•	•	1	•	•	•	•	•	•	•	•	1					
•	•	•	•	•	•	•	1												
•	•	1																	
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	2	1					
•	•	•	•	1	•	•	1	•	•	•	•	•	•						
		1		1	1		2						2	2					

L. Skýrsla um mál þau, er verið hafa fyrir sáttanefndunum í norður- og austuramtinu árið 1865 og um úrslit þeirra.

Sýsla	Sáttanefnd	Tekin til meðferðar	Sæzt á eða hafin	Skotið á frest	Vísað til lands laga og réttar	Stefnt	Athugagreinir
Húnavatns	Hofs.	1	1				
	Höskuldstaða . . .	1	1				
	Blöndudalshóla . .	5	4	•	1	1	
	Bergstaða	•					
	Auðkúlu	•					
	Hjaltabakka . . .	1	•	•	1		
	Þingeyra	3	1	2			
	Undirfells	1	•	•	1		
	Breiðabólstaðar . .	6	5	•	1		
	Tjarnar	•					
	Melstaðar	1	1	•			
	Staðarbakka . . .	2	1	•	1		
	Staðar.	•					
Skaga-	Skaga	1	1				
fjarðar	Reynistaðar. . . .	4	2	1	1	1	
	Sauðár.	•					
	Lýtingstaða. . . .	•					
	Blönduhlíðar . . .	2	2				
	Rípur	•					
	Hóla og Viðvíkur .	•					
	Hofs.	5	2	2	1	1	
	Sléttuhlíðar. . . .	1	•	•	1		
Eyjafjarðar	Siglufjarðar. . . .	•					
	Ólafsfjarðar . . .	1	1				
	Tjarnar	1	1				
	Vallna	•					
	Möðruvalla	3	2	•	1		
	Bægisár	•					
	Glæsibæjar	1	1				
	Hrafnagils	•					
	Saurbæjar	•					
	Grímseyjar	•					
	Akureyrar kaupst. .	4	2	•	2	1	
Þingeyjar	Grýtubakka. . . .	2	1	1			
	Flateyjardals . . .	•					
	Fnjóskadals. . . .	•					
	Lundarbrekku. . .	•					
	Þóroddstaða. . . .	•					
	Skútustaða	1	1				
	Reykjadals	4	4				
	Húsavíkur	2	2				
	Kelduness	1	1				
	Skinnastaða. . . .	1	•	•	1	1	
	Presthóla.	3	3				
	Þistilfjarðar . . .	1	1				
	Sauðaness	•					
Norður-	Skeggjastaða . . .	•					
múla	Vopnafjarðar . . .	2	1	•	1		

Sýsla	Sáttanefnd	Tekin til meðferðar	Sæzt á eða hafin	Skotið á frest	Vísað til lands laga og réttar	Stefn·	Athugagreinir
	Tungu og Hliðar .	1	1				
	Jökuldals.	•					
	Fljótsdals.	3	3				
	Fellna	•					
	Hjaltastaða. . . .	•					
	Brimness.	•					
	Desjarmýrar . . .	•					
Suðurmúla sýsla	Þingmúla.	•					
	Vallna	•					
	Eyða	•					
	Heydala	•					
	Hólma.	2	•	•	2		
	Fáskrúðsfjarðar . .	1	1				
	Skorrastaðar . . .	•					
	Beruness.	•					
	Geithellna	•					
		68	47	6	15	5	

3. Sakamál og lögreglumál o. s. frv., árið 1866.

Árið 1866 hefir á Íslandi verið höfðað mál gegn 40 manns alls (34 karlmönnum og 6 kvennmönnum) fyrir afbrot, en það er 0,0006 (6 af hverjum tíu þúsundum) af allri fólkstölunni; af þeim hafa 29 verið dæmdir í refsingu. Hèr við bætast enn þá 41 hórdómsmál (20 í suðurumdæminu, 12 í vesturumdæminu og 19 í norður- og austurumdæminu); í 16 af málum þessum hefir hegningin samkvæmt amtsúrskurðum verið sektir. Sè hórdómsmálin talin með, hafa hèrumbil 0,00104 af allri fólkstölunni verið ákærðir.

Af þeim, sem ákærðir hafa verið fyrir afbrot, eru 19 (17 karlmenn og 2 kvennmenn) úr suðurumdæminu, 14 (12 karlmenn og 2 kvennmenn) úr vesturumdæminu og 7 (5 karlmenn og 2 kvennmenn) úr norður- og austurumdæminu.

Í yfirdómnum á Íslandi hafa verið dæmd 25 mál, 13 einkamál og 12 opinber mál, af opinberu málunum voru 7 sakamál.

Að því er snertir hvert umdæmið um sig, skal vísað til þess, sem hèr fer á eptir.

Suðurumdæmið.

Í töflunum A og B er yfirlit yfir sakamálin, C og D yfir lögreglumálin og E um aðgjörðir sáttanefndanna.

Hegningar þær, sem til eru færðar í töflunni A, eru þessar:

fyrir manndráp	hefir 1	verið dæmdur	í 10 rd. sekt;
— sifjaspell	— 2	—	—	í líflát;
— ofbeldi	— 1	—	—	í 10 rd. sekt;
— húsbrot	— 2	—	—	í hegningarvinnu, annar 8 og hinn 3 ár;
— —	— 1	—	—	í 3 × 27 vandarhagga hýðingu;
— þjófnað	— 2	—	—	í fangelsi við vatn og brauð, annar 3 × 5 og hinn 2 × 5 daga;
— —	— 2	—	—	í hýðingu, annar 3 × 27 og hinn 15 vandarhögg; og
— —	— 1	—	—	í 10 rd. sekt.

Um framkvæmd refsinganna skal þess getið, að af þeim dómum, sem ekki hefir verið afrýjað nè átti að áfrýja, hefir tveim ekki verið fullnægt fyrir árslokin: öðrum úr Gullbringusýslu, uppkveðnum 8. nóvembermán., um sektir, og hinum úr Árnessýslu, uppkveðnum 19. desembermán., um hýðingu.

Fjórum hinna ákærðu hefir áður verið refsað einu sinni, og einum fjórum sinnum. Ellefu af þeim hafa setið í varðhaldi, 5 þeirra í Reykjavík. Afbrot gegn eignarrètti manna hefir verið langtíðasta afbrotið (15 af 19).

Af málum þeim, sem skotið hefir verið til yfirdómsins, hafa tvö verið útkljáð það árið; báðum hèraðsdómunum var breytt, öðrum svo, að hegningin var færð niður úr 10 ára í 8 ára typtunarhúsvinnu, og hinum svo, að hinn ákærði var dæmdur sýkn saka.

Stiptamtið hefir lagt úrskurð á 19 hórdóms- og legorðsmál; af þeim voru 7 um hórdóm í 1. sinn (hegningin gefin upp), 1 um hórdóm í 2. og 2 um hórdóm í 3. sinn (dæmd í sektir). Af legorðsmálunum voru 8 um legorð í 3. sinn (6 dæmd í sektir, 2 gefin hegningin upp vegna giptingar) og 1 um legorð í 6. sinn (sektir). Einu máli um hórdóm í 1. sinn var skotið á frest.

Hinir ákærðu eru að tölu 0,0008 af fólkstölunni í umdæminu, og að hórdóms- og legorðsmálunum meðtöldum 0,0015.

Vesturumdæmið.

Í töflunum F og G er yfirlit yfir sakamálin, H og I yfir lögreglumálin og K yfir aðgjörðir sáttanefndanna.

Hegningar þær, sem til eru færðar í töflunni F eru þessar:

fyrir manndráp,	hefir	1	verið	dæmdur	í 3 ára betrunarhúsvinnu[1]:
— ofbeldi	—	1	—	—	í 50 rd. sekt;
— þjófnað	—	1	—	—	í 1 rd. sekt;
— —	—	2	—	—	í hýðingu, annar 3 × 27 og hinn 16 vandarhögg;
— ólögmætt hald á stolnum munum	—	1	—	—	í 16 vandarhagga hýðingu.

Um framkvæmd hegninganna, þar sem dómnum ekki var nè mun verða áfrýjað, skal þess getið, að einum hýðingardómi úr Barðastrandarsýslu (vantar skýrslu um, nær dómurinn var uppkveðinn) og tveim dómum úr Ísafjarðarsýslu, uppkveðnum 10. nóvembermán., öðrum um sektir, hinum um hýðingu, ekki hafði verið fullnægt fyrir árslokin.

Engum hinna ákærðu hefir áður verið refsað og enginn þeirra setið í varðhaldi.

Amtið hefir lagt úrskurð á 12 hórdómsmál (1 úr Mýra- og Hnappadalssýslu, 4 úr Snæfellsnessýslu, 3 úr Dalasýslu og Strandasýslu hvorri um sig, og 1 úr Barðastrandarsýslu), 11 um hórdóm í 1. sinn (hegningin gefin upp) og 1 um hórdóm í annað sinn (sektir).

Hinir ákærðu eru að tölu 0,0008 af allri fólkstölunni í umdæminu, og að hórdómsmálunum meðtöldum hèrumbil 0,0015.

Norður- og austurumdæmið.

Sjá töflurnar L til P.

Hegningarnar, sem til eru færðar í töflunni L, eru þessar:

fyrir þjófnað	hafa	3 menn	verið	dæmdir	í hýðingu, einn 20 og tveir 10 vandarhögg hvor;
— hórdóm	—	1	—	—	í 30 rd. sekt; og
— sifjaspell	—	2	—	—	í 16 rd. sekt.

Einum hinna ákærðu hefir áður verið refsað, en enginn þeirra setið í varðhaldi.

Amtið hefir lagt úrskurð á 19 hórdómsmál, og í 14 þeirra hafa sektirnar verið gefnar upp.

Hinir ákærðu eru að tölu hèrumbil 0,00024 af allri fólkstölunni í umdæminu, og að hórdómsmálunum með töldum hèrumbil 0,0009.

[1]) þessum hèraðsdómi var breytt árið eptir af yfirdóminum og hegningin færð niður í 3 × 27 vandarhögg.

A. Skýrsla um tölu þeirra, sem sakamál hafa verið höfðuð suðuramtinu árið 1866

Afbrot	Tala þeirra, þar sem dómur er lagður á málið			Tala þeirra, þar sem dómur ekki enn þá er uppkveðinn, eða þar sem málunum er vísað til annara úrslita			Dæmdir sýknir saka			Dæmdir til refsingar		
	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.
Afbrot gegn einstökum mönnum												
Manndráp	1	•	1	•	•	•	•	•	•	1	•	1
Líkamlegt ofbeldi og meiðingar	1	•	1	•	•	•	•	•	•	1	•	1
Afbrot gegn eignarrètti manna												
Húsbrot	3	•	3	•	•	•	•	•	•	3	•	3
Einfaldur þjófnaður	5	•	5	3	•	3	•	•	•	5	•	5
Hylming	•	•	•	1	•	1						
Fals	2	•	2	•	•	•	•	•	•	2	•	2
Afbrot í lauslæti												
Sifjaspell	1	1	2	•	•	•	•	•	•	1	1	2
Falsvitni fyrir rètti	•	1	1	•	•	•	•	•	•	•	1	1
	13	2	15	4	•	4	•	•	•	13	2	15

B. Skýrsla um tölu þeirra, sem mál hefir verið höfðað fyrir eitthvert afbrot, um tegundir

Lögregluumdæmi	Mál höfðað gegn			Tala þeirra, þar sem dómur er lagður á málið			Tala þeirra, þar sem dómur ekki enn þá er uppkveðinn, eða þar sem málunum er vísað til annara úrslita			Dæmdir sýknir saka			Dæmdir til refsingar			Tala þeirra, þar sem málinu er áfrýjað til æðra dómstóls
	Karlar	Konur	Samtals	Karlar	Konur	Samtals	Karlar	Konur	Samtals	Karlar	Konur	Samtals	Karlar	Konur	Samtals	
1. Reykjavíkur kaupstaður	5	•	5	5	•	5							5	•	5	
2. Borgarfjarðar sýsla	•	•	•													
3. Gullbringu- og Kjósar s.	7	•	7	3	•	3	4	•	4	•	•	•	3	•	3	1
4. Árness s.	2	•	2	2	•	2	•	•	•	•	•	•	2	•	2	•
5. Rangárvalla s.	1	1	2	1	1	2	•	•	•	•	•	•	1	1	2	2
6. Skaptafells s.	•	•	•													
7. Vestmannaeyja s.	2	1	3	2	1	3	•	•	•	•	•	•	2	1	3	2
	17	2	19	13	2	15	4	•	4	•	•	•	13	2	15	5

gegn og dæmdir hafa verið í lögregluumdæmunum í
og um úrslit málanna.

Hegningarnar																		
Líflát			Hegningarvinna: Typtunarhúsvinna			Hegningarvinna: Betrunarhúsvinna			Fangelsi við vatn og brauð			Hýðing			Sektir			Athugagreinir
Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1	•	1	
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1	•	1	
•	•	•	1	•	1	1	•	1	•	•	•	1	•	1				
•	•	•	•	•	•	•	•	•	2	•	2	2	•	2	2	•	2	
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	2	•	2				
1	1	2																
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1	1				
1	1	2	1	•	1	1	•	1	2	•	2	5	1	6	4	•	4	

gegn í lögregluumdæmunum í suðuramtinu árið 1866
afbrotanna og um úrslit málanna.

Tegundir afbrotanna																				
Afbrot gegn valdstjórninni og allsherjar reglu. Ofbeldi gegn embættismönnum	Afbrot gegn einstökum mönnum				Afbrot gegn eignarrétti manna									Afbrot í lauslæti			Misþyrming á uppeldis börnum	Ill meðferð á skepnum	Falsvitni fyrir rétti	Athugagreinir
	Morð	Manndrap	Líkamlegt ofbeldi og meiðingar	Barnsburður í dulsmáli	Hesta- og fénaðar þjófnaður	Húsbrot	Einfaldur þjófnaður	Hylming	ólögmæt meðferð á fundnum fjármunum	ólögm. hald á þjófstolnum munum	ólögm. meðferð á annara munum	Svik	Fals	Hórdómur	Legorð	Sifjaspell				
•	•	1	•	•	•	•	4													
•	•	•	1	•	•	1	4	1												
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	2							
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	2*				
•	•	•	•	•	•	2	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1	
•	•	1	1	•	•	3	8	1	•	•	•	•	2	•	•	2	•	•	1	

* Annað hafði um leið drýgt hórdóm og hitt legorð í 3. sinn

C. Skýrsla um opinber lögreglumál, sem tekin hafa verið til meðferðar við lögregluumdæmin í suðuramtinu árið 1866.

Lögregluumdæmi	Tala grunaðra	Tala þeirra er mál eiga enn óútkljáð	Dæmdir sýknir saka	Dæmdir		Athugagreinir
				í sektir	í þyngri refsingar	
1. Reykjavíkur kaupstaður.	11	1	4	6		*) Málinu afrýjað til yfirdómsins og sektirnar þar færðar niður. **) áfrýjað.
2. Borgarfjarðar sýsla	1	»	»	1		
3. Gullbringu- og Kjósar s. . . .	27	»	»	27*		
4. Árness s.	»					
5. Rangárvalla s.. .	»					
6. Skaptafells s. . .	»					
7. Vestmannaeyja s..	1	»	»	1**		
	40	1	4	35		

D. Skýrsla um einkamál þau, sem tekin hafa verið til meðferðar við lögregluumdæmin í suðuramtinu árið 1866 sem lögreglumál.

Lögregluumdæmi	Tekin til meðferðar	Sætt á	Skotið á frest	Hafin	Dæmd	Athugagreinir
1. Reykjavíkur kaupstaður.	19	11	1	2	5	
2. Borgarfjarðar sýsla. . . .	»					
3. Gullbringu- og Kjósar s.	2	»	2	»	»	
4. Árness s.	3	2	»	»	1	
5. Rangárvalla s.	5	3	1	»	1	
6. Skaptafells s.	»					
7. Vestmannaeyja s. . . .	3	2	»	»	1	
	32	18	4	2	8	

E. Skýrsla um mál þau, er verið hafa fyrir sáttanefndunum í suðuramtinu árið 1866 og um úrslit þeirra.

Sýsla	Sáttanefnd	Tekin til meðferðar	Sæzt á eða hafin	Skotið á frest	Vísað til lands laga og réttar	Stefnt	Athugagreinir
	Reykjavikur kaupst.	10	6	•	4	2	
rgar-fjarðar	Reykholts	•					
	Lundar og Fitja . .	•					
	Hvanneyrar og Bæjar	2	2				
	Leirár og Mela . .	1	•	•	1		
	Garða	2	1	•	1		
	Saurbæjar.	•					
allbringu- og Kjósar	Grindavikur og Hafna	•					
	Rosmhvalaness. . .	10	5	•	5		
	Strandar	2	1	•	1		
	Álptaness	2	2				
	Mosfellssveitar . . .	3	3				
	Kjalarness.	•					
	Kjósar	•					
	Seltjarnarness . . .	6	3	•	3		
rness	Selvogs.	1	1				
	Ölfus.	•					
	Þingvalla	•					
	Klausturhóla. . . .	•					
	Miðdals.	•					
	Torfastaða.	•					
	Hrunamanna. . . .	1	1				
	Storanúps	•					
	Ólafsvalla.	•					
	Villingaholts og Gaulverjabæjar . . .	•					
	Hraungerðis	1	1				
	Stokkseyrar	1	•	•	1	1	
angár-valla	Landmanna						
	Efri Holta.	1	•	•	1	1	
	Syðri Holta	2	2				
	Austur Landeyja . .	•					
	Vestur Landeyja . .	•					
	Hvolhrepps	3	1	•	2	1	
	Rangárvalla	•					
	Fljótshlíðar	2	•	•	2	1	
	Út-Eyjafjalla. . . .	•					
	Austur-Eyjafjalla. .	2	2				
kaptafells	Vestur-Skaptafells						
	1. Umdæmis. . . .	6	3	•	3	1	
	2. —	1	1				
	3. —	•					
	Austur-Skaptafells						
	1. Umdæmis. . . .	•					
	2. —	2	1	•	1		
	3. —	•	•				
	4. —	1	1				
estmanna-eyja	. . . .	1	•	•	1	1	
	Samtals . .	63	37	•	26	8	

F. Skýrsla um tölu þeirra, sem sakamál hafa verið höfðuð geg

árið 1866 o

Afbrot	Tala þeirra, þar sem dómur er lagður á málið: Karl.	Kon.	Samt.	Tala þeirra, þar sem dómur ekki enn þá er uppkveðinn, eða þar sem málunum er vísað til annara úrslita: Karl.	Kon.	Samt.	Dæmdir sýknir saka: Karl.	Kon.	Samt.	Dæmdir til refsingar: Karl.	Kon.	Samt.
Afbrot gegn einstökum mönnum.												
Manndráp	1	•	1	•	•	•	•	•	•	1	•	1
Líkamlegt ofbeldi og meiðingar	1	•	1	•	•	•	•	•	•	1	•	
Afbrot gegn eignarrétti manna												
Þjófnaður	6	•	6	1	1	2	3	•	3	3	•	
Ólögmætt hald á þjófstolnum munum	1	•	1	•	•	•	•	•	•	1	•	
Ólögmæt meðferð á annara munum	•	•	•	1	•	1						
Afbrot í lauslæti.												
Hórdómur	•	1*	1	•	•	•	•	•	•	•	1	1
Ill meðferð á skepnum	1**	•	1									
	10	1	11	2	1	3	3	•	3	6	1	7

G. Skýrsla um tölu þeirra, sem mál hefir verið höfðað gegn

afbrot, um tegundir afbrotann

Lögregluumdæmi	Mál höfðað gegn: Karl.	Kon.	Samt.	Tala þeirra, þar sem dómur er lagður á málin: Karl.	Kon.	Samt.	Tala þeirra, þar sem dómur ekki enn þá er uppkveðinn, eða þar sem málunum er vísað til annara úrslita: Karl.	Kon.	Samt.	Dæmdir sýknir saka: Karl.	Kon.	Samt.	Dæmdir til refsingar: Karl.	Kon.	Samt.	Tala þeirra, þar sem málinu er áfrýjað til æðra dómstóls
1. Mýra- og Hnappadals sýsla																
2. Snæfellsnes s.	2	•	2	2	•	2	•	•	•	•	•	•	2	•	2	•
3. Dala	2	1	3	1	1	2	1	•	1	•	•	•	1	1	2	1
4. Barðastrandar	2	1	3	1	•	1	1	1	2	•	•	•	1	•	1	•
5. Stranda																
6. Ísafjarðar kaupst. og s.	6	•	6	6	•	6	•	•	•	3	•	3	3	•	3	2
	12	2	14	10	1	11	2	1	3	3	•	3	7	1	8	3

g dæmdir hafa verið í lögregluumdæmunum í vesturamtinu
m úrslit málanna.

Hegningarnar: Líflát			Hegningarvinna: Typtunarhúsvinna			Betrunarhúsvinna			Fangelsi við vatn og brauð			Hýðing			Sektir			Athugagreinir
	Kon.	Samt	Karl.	Kon.	Samt.	Karl	Kon.	Samt	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt	Karl.	Kon	Samt.	
.	.	.	.	.	.	1	.	1										
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	1	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	.	2	1	.	.	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	1				
																		* vantar skýrslu um hegninguna
																		** vantar skýrslu, hvort hlutaðeigandi hafi verið dæmdur sekur eða sýkn saka.
						1		1				3		3	2		2	

lögregluumdæmunum í vesturamtinu árið 1866 fyrir eitthvert
og um úrslit málanna.

Tegundir afbrotanna: Afbrot gegn valdstjórninni og allsherjar reglu. Ofbeldi gegn embættismönnum	Afbrot gegn einstökum mönnum: Morð	Manndráp	Líkamlegt ofbeldi og meiðingar	Barnsburður í dulsmáli	Afbrot gegn eignarrètti manna: Hesta- og lénaðar þjófnaður	Húsbrot	Einf. þjófnaður	Hylming	ólögmæt meðferð á fundnum fjármunum	ólögm. hald á þjóðstolnum munum	ólögm. meðferð á annara munum	Svik	Fals	Afbrot í lauslæti: Hórdómur	Legorð	Sifjaspell	Misþyrming á uppeldisbörnum	Ill meðferð á skepnum	Falsvitni fyrir rètti	Athugagreinir
.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	1										
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	1	.	.	.	1		
.	.	.	.	.	.	.	3													
.	.	.	1	.	.	.	5													
		1	1				8			1	1			1				1		

H. Skýrsla um opinber lögreglumál, sem tekin hafa verið til meðferðar við lögregluumdæmin í vesturamtinu árið 1866.

Lögregluumdæmi	Tala grunaðra	Tala þeirra er mál eiga óútkljáð	Dæmdir sýknir saka	Dæmdir í sektir	Dæmdir í þyngri refsingar	Athugagreinir
1. Mýra og Hnappadals sýsla						
2. Snæfellsness s.	1	•	•	1*		* áfrýjað.
3. Dala s.	1	1				
4. Barðastrandar s.						
5. Stranda s.	1	1				
6. Ísafjarðar kaupst. og s.						
	3	2		1		

I. Skýrsla um einkamál þau, sem tekin hafa verið til meðferðar við lögregluumdæmin í vesturamtinu árið 1866 sem lögreglumál.

Lögregluumdæmi	Tekin til meðferðar	Sæzt á	Skotið á frest	Hafin	Dæmd	Athugagreinir
1. Mýra og Hnappadals sýsla	2	2				
2. Snæfellsness s.	2	2				
3. Dala s.	4	1	•	3		
4. Barðastrandar s.	4	4				
5. Stranda s.	1	1				
6. Ísafjarðar kaupst. og s. .						
	13	10		3		

K. Skýrsla um mál þau, er verið hafa fyrir sáttanefndunum í vesturamtinu árið 1866 og um úrslit þeirra.

Sýsla	Sáttanefnd	Tekin til meðferðar	Sæzt á eða hafin	Skotið á frest	Vísað til lands laga og réttar	Stefnt	Athugagreinir
Mýra- og Hnappadals	Hvítársíðu						
	Hvamms						
	Stafholtstungna . .	1	.	.	1	1	
	Borgar	1	.	.	1	1	
	Hraun	2	2				
	Kolbeinstaða . . .	3	3				
	Miklaholts						
Snæfellsness	Skógarstrandar . .	1	1				
	Helgafellssveitar . .						
	Eyrarsveitar . . .	3	1	1	1		
	Neshrepps	6	6				
	Staðarsveitar . . .						
	Breiðuvíkur	1	1				
Dala	Suðurdala						
	Hjarðarholts . . .						
	Hvamms	1	1				
	Ballarár	1	1				
	Staðarhóls						
Barðastrandar	Garpsdals						
	Staðar- og Reykhóla	2	2				
	Gufudals						
	Flateyjar- og Múla.	1	1				
	Brjámslækjar- og Haga						
	Sauðlauksdals . . .						
	Selárdals- og Stóra Laugardals . .	2	1	.	1	1	
	Otrardals						
Stranda	Kolbeinsár	1	.	.	1		
	Kollafjarðarness . .	2	2				
	Staðar- og Kaldrananess						
	Árness						
Ísafjarðar kaupst. og sýsla.	Auðkúlu						
	Þingeyrar	1	1				
	Mýra	2	1	.	1		
	Mosvalla						
	Suðureyrar						
	Hóls og Eyrar . .	9	6	.	3		
	Súðavíkur						
	Ögur	1	1				
	Reykjarfjarðar . . .	1	1				
	Nauteyrar						
	Snæfjalla						
	Grunnavíkur . . .						
	Sléttu	1	1				
		43	33	1	9	3	

L. Skýrsla um tölu þeirra, sem sakamál hafa verið höfðuð gegn amtinu árið 1866 og

Afbrot	Tala þeirra, þar sem dómur er lagður á málið			Tala þeirra, þar sem dómur ekki enn þá er uppkveðinn, eða þar sem málunum er vísað til annara úrslita			Dæmdir sýknir saka			Dæmdir til refsingar		
	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.
Afbrot gegn eignarrètti manna												
Þjófnaður	3	1	4	•	•	•	•	1	1	3	•	3
Afbrot í lauslæti												
Hórdómur	1	•	1	•	•	•	•	•	•	1	•	1
Sifjaspell	1	1	2	•	•	•	•	•	•	1	1	2
	5	2	7	•	•	•	•	1	1	5	1	6

M. Skýrsla um tölu þeirra, sem mál hefir verið höfðað gegn í eitthvert afbrot, um tegundir

Lögregluumdæmi	Mál höfðað gegn			Tala þeirra, þar sem dómur er lagður á málin			Tala þeirra, þar sem dómur ekki enn þá er uppkveðinn, eða þar sem málunum er vísað til annara úrslita			Dæmdir sýknir saka			Dæmdir til refsingar			Tala þeirra, þar sem málinu er áfrýjað til æðra dómstóls
	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	
1. Húnavatns sýsla	1	•	1	1	•	1	•	•	•	•	•	•	1	•	1	•
2. Skagafjarðar s.	1	•	1	1	•	1	•	•	•	•	•	•	1	•	1	•
3. Akureyrarkaupstaður og Eyjafjarðar s.	1	1	2	1	1	2	•	•	•	•	•	•	1	1	2	•
4. Þingeyjar s.	1	1	2	1	1	2	•	•	•	•	1	1	1	•	1	1
5. Norðurmúla s.																
6. Suðurmúla s.	1	•	1	1	•	1	•	•	•	•	•	•	1	•	1	•
	5	2	7	5	2	7	•	•	•	•	1	1	5	1	6	1

og dæmdir hafa verið í lögregluumdæmunum í norður- og austurum úrslit málanna.

Hegningarnar																		Athugagreinir
Líflát			Hegningarvinna: Typtunarhúsvinna			Hegningarvinna: Betrunarhúsvinna			Fangelsi við vatn og brauð			Hýðing			Sektir			
Karl.	Kon.	Samt.	Karl	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3	.	3				
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	1	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	2	
												3	.	3	2	1	3	

lögregluumdæmunum í norður- og austuramtinu árið 1864 fyrir afbrotanna og um úrslit málanna.

Tegundir afbrotanna																				Athugagreinir
Afbrot gegn valdstjórninni og allsherjar reglu. Ofbeldi gegn embættismönnum	Afbrot gegn einstökum mönnum				Afbrot gegn eignarrètti manna									Afbrot í lauslæti			Misþyrming á uppeldisbörnum	Ill meðferð á skepnum	Falsvitni fyrir rètti	
	Morð	Manndráp	Líkamlegt ofbeldi og meiðingar	Barnsburður í dulsmáli	Hesta- og fénaðar þjófnaður	Húsbrot	Einf. þjófnaður	Hylming	ólögmæt meðferð á fundnum fjármunum	ólögm. hald á þjófstolnum munum	ólögm. meðferð á annara munum	Svik	Fals	Hórdómur	Legorð	Sifjaspell				
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1						
.	.	.	.	.	.	.	1													
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2				
.	.	.	.	.	.	.	2													
.	.	.	.	.	.	.	1													
							4							1		2				

N. Skýrsla um opinber lögreglumál, sem tekin hafa verið ti meðferðar við lögregluumdæmin í norður- og austur-amtin árið 1866.

Lögregluumdæmi	Tala grunaðra	Tala þeirra er mál eiga óútkljáð	Dæmdir sýknir saka	Dæmdir: í sektir	Dæmdir: í þyngri refsingar	Athugagreinir
1. Húnavatns sýsla . . .	»					
2. Skagafjarðar s.	»					
3. Akureyrar kaupstaður og Eyjafjarðar s.	2	»	»	2		
4. Þingeyjar s.	6	»	»	6*		*með amtsúrskurði.
5. Norðurmúla s.	1	»	»	1		
6. Suðurmúla s..	»					
	9	»	»	9		

O. Skýrsla um einkamál þau, sem tekin hafa verið til meðferðar við lögregluumdæmin í norður- og austur-amtinu árið 1866.

Lögregluumdæmi	Tekin til meðferðar	Sætt á	Skotið á frest	Hafin	Dæmd	Athugagreinir
1. Húnavatns sýsla	3	3				
2. Skagafjarðar s.	1	1				
3. Eyjafjarðar s. og Akureyrar kaupstaður . . .	1	»	»	»	1	
4. Þingeyjar s.						
5. Norðurmúla s.	2	1	»	»	1	
6. Suðurmúla s.						
	7	5	»	»	2	

P. Skýrsla um mál þau, er verið hafa fyrir sáttanefndunum í norður- og austuramtinu árið 1866 og um úrslit þeirra.

Sýsla	Sáttanefnd	Tekin til meðferðar	Sæzt á eða hafin	Skotið á frest	Vísað til lands laga og réttar	Stefnt	Athugagreinir
Húnavatns	Hofs.	1	1				
	Höskuldstaða . . .						
	Blöndudalshóla . .						
	Bergstaða						
	Auðkúlu	1	1				
	Hjaltabakka . . .	1	•	•	1		
	Þingeyra	3	3				
	Undirfells	2	2				
	Breiðabólstaðar . .	1	1				
	Tjarnar						
	Melstaðar	3	3				
	Staðarbakka . . .	1	•	•	1		
	Staðar.						
Skaga-fjarðar	Skaga	2	•	•	2		
	Reynistaðar. . . .	1	•	•	1		
	Sauðár.						
	Lýtingstaða. . . .						
	Blönduhlíðar . . .	2	2				
	Rípur						
	Hóla og Viðvíkur .						
	Hofs.	1	1				
	Sléttuhlíðar. . . .						
Eyjafjarðar	Siglufjarðar. . . .	1	1				
	Ólafsfjarðar . . .	2	2				
	Tjarnar						
	Vallna.	1	1				
	Möðruvalla						
	Bægisár	1	1				
	Glæsibæjar	3	2	•	1		
	Hrafnagils	2	1	•	1		
	Saurbæjar						
	Grímseyjar						
	Akureyrar kaupst. .	6	4	•	2		
Þingeyjar	Grýtubakka. . . .	6	2	3	1		
	Flateyjardals . . .						
	Fnjóskadals. . . .	1	1				
	Lundarbrekku. . .						
	Þóroddstaða. . . .						
	Skútustaða						
	Reykjadals	1	1				
	Húsavíkur	2	1	•	1		
	Kelduness						
	Skinnastaða. . . .						
	Presthóla.	1	•	•	1		
	Þistilfjarðar. . . .						
	Sauðaness						
Norður-múla	Skeggjastaða . . .						
	Vopnafjarðar . . .	1	1				

Sýsla	Sáttanefnd	Tekin til meðferðar	Sætt á eða hafin	Skotið á frest	Vísað til lands laga og réttar	Stefn·	Athugagreinir
Suðurmúla sýsla	Tungu og Hlíðar .	»					
	Jökuldals.	»					
	Fljótsdals.	»					
	Fellna.	1	1				
	Hjaltastaða. . . .	»					
	Brimness.	1	1				
	Desjarmýrar . . .	»					
	Þingmúla.	1	1				
	Vallna.	1	»	»	1		
	Eyða	»					
	Heydala	3	2	»	1		
	Hólma.	»					
	Fáskrúðsfjarðar . .	2	1	»	1	1	
	Skorrastaðar . . .	7	4	»	3	3	
	Beruness.	»					
	Geithellna	2	2				
		68	47	3	18	4	

4. Sakamál og lögreglumál o. s. frv., árið 1867.

Árið 1867 hefir á Íslandi verið höfðuð sakamál gegn 29 manns (19 karlmönnum og 10 kvennmönnum) fyrir afbrot. Af þessum 29, en það eru hèrumbil 0,0004 (4 af hverjum tíu þúsundum) af allri fólkstölunni, hefir að eins 12 verið refsað. Með amtsúrskurðum hafa 65 hórdóms- og legorðsmál verið útkljáð, 16 í suðurumdæminu, 16 í vesturumdæminu og 33 í norður- og austurumdæminu; í 25 af málum þessum hafa verið gjörðar sektir. Sè hórdóms- og legorðsmálin með talin verða hinir ákærðu að tölu 90[1] alls, (0,0013 af allri fólktölunni. Af þeim 29 manns, sem ákærðir hafa verið fyrir afbrot eru 6 (3 karlmenn og 3 kvennmenn) úr suðurumdæminu, 11 (9 karlmenn og 2 kvennmenn) úr vesturumdæminu og 12 (7 karlmenn og 5 kvennmenn) úr norður- og austurumdæminu.

Í landsyfirrèttinum hafa verið dæmd 29 mál, af þeim voru 8 einkamál og 21 opinber mál, og af hinum opinberu málunum 16 sakamál.

Um hvert amt um sig skal vísað til þess, sem hèr fer á eptir.

---

[1]) 4 af málum þeim, sem höfðuð voru sem sakamál, útaf hórdómi (1 í vesturumdæminu og 3 í norður- og austurumdæminu) voru upp hafin og útkljáð með amtsúrskurði; þessi mál eru talin með á báðum stöðum.

Suðurumdæmið.

Í töflunum A til E eru yfirlit yfir saka- og lögreglumálin og aðgjörðir sáttanefndanna.

Hegningarnar, sem til eru færðar í töflunni C, voru allar hýðing, og voru fyrir sauðaþjófnað 2 menn dæmdir, annar í 15 og hinn í 10 vandarhögg;
— þjófnað 3 — — í 10 vandarhögg hver.

Um framkvæmd hegninganna skal þess getið, að hèraðsdómi úr Borgarfjarðarsýslu, upp kveðnum 29. janúarmán. og staðfestum með landsyfirrèttardómi, er skýrslu vantar um, nær sè dagsettur, ekki var fullnægt fyrir árslokin (10 vandarhagga hýðing).

Einum hinna ákærðu hefir áður verið refsað, og einn þeirra setið í varðhaldi.

Þrem málum hefir verið áfrýjað til yfirdómsins; hafa þau verið útkljáð sama ár og hèraðsdómarnir staðfestir.

Stiptamtið hefir lagt úrskurð á 10 hórdóms- og 6 legorðsmál, og tveim málum verið skotið á frest, öðru útaf hórdómi í annað sinn og hinu útaf legorði í 3. sinn. Af hórdómsmálunum eru 9 um hórdóm í 1. sinn og 1 um hórdóm í 3. sinn. Sektirnar hafa verið gefnar upp í 6 af hórdómsmálunum og fallið niður í 2 legorðsmálum sökum giptingar eptirá.

Hinir ákærðu eru að tölu hèrumbil 0,00024 af allri fólkstölunni í umdæminu og að hórdóms- og legorðsmálunum með töldum 0,0009.

Vesturumdæmið.

Í töflunum H og I er yfirlit yfir sákamálin, F og G yfir lögreglumálin og K yfir aðgjörðir sáttanefndanna.

Hegningarnar hafa að eins verið sektir, þar sem 1 maður hefir verið dæmdur í 5 rd. sekt fyrir ólögmæta meðferð á fjármunum annara, og 2 verið dæmd í 10 rd. sekt fyrir misþyrming á uppeldisbörnum.

Amtið hefir lagt úrskurð á 16 hórdómsmál, öll útaf hórdómi í 1. sinn (úr Mýra- og Hnappadalssýslu, Snæfellsnessýslu og Dalasýslu 2 úr hverri, úr Barðastrandarsýslu og Ísafjarðarsýslu 3 úr hvorri

og úr Strandasýslu 4); í tveim af málunum voru gjörðar sektir, en gefnar upp í 14.

Tala hinna ákærðu er hèrumbil 0,00064 af fólkstölunni í umdæminu og að hórdómsmálunum meðtöldum 0.0015.

Norður- og austurumdæmið.

Sjá töflurnar L til P.

Hegningarnar, sem til eru færðar í töflunni N, eru þessar:

fyrir þjófnað hafa 3 menn verið dæmdir í hýðingu, einn 20 og hinir 10 vandarhögg hvor; og
— legorð — 1 — — — í 32 rd. sekt.

Hinum síðast nefnda dómi hafði ekki verið fullnægt fyrir árslokin, enda þótt honum hafi ekki verið áfrýjað, en þess er ekki getið, nær hann hafi verið upp kveðinn (úr Eyjafjarðarsýslu).

Þremur af hinum ákærðu hafði áður verið refsað.

Amtið hefir lagt úrskurð á 33 hórdómsmál, og sektirnar gefnar upp í 18 af þeim.

Hinir ákærðu eru að tölu 0,00043 af fólkstölunni í umdæminu, og að hórdómsmálunum meðtöldum 0,0015.

A. Skýrsla um opinber lögreglumál, sem tekin hafa verið til meðferðar við lögregluumdæmin í suðuramtinu árið 1867.

Lögregluumdæmi	Tala grunaðra	Tala þeirra er mál eiga enn óútkljáð	Dæmdir sýknir saka	Dæmdir í sektir	Dæmdir í þyngri refsingar	Athugagreinir
1. Reykjavíkur kaupstaður.	12	»	»	12		
2. Borgarfjarðar sýsla	»					
3. Gullbringu- og Kjósar s. . . .	1	»	»	1		
4. Árness s.	12	»	3	9*		
5. Rangárvalla s.. .	»					
6. Skaptafells s. . .	»					
7. Vestmannaeyja s..	»					
	25	»	3	22		

*) Málinu áfrýjað og hinir ákærðu dæmdir sýknir.

B. Skýrsla um einkamál þau, sem tekin hafa verið til meðferðar við lögregluumdæmin í suðuramtinu árið 1867 sem lögreglumál.

Lögregluumdæmi	Tekin til meðferðar	Sæzt á	Skotið á frest	Hafin	Dæmd	Athugagreinir
1. Reykjavíkur kaupstaður.	21	12	1	1	7	
2. Borgarfjarðar sýsla. . .	»					
3. Gullbringu- og Kjósar s.	5	1	»	2	2	
4. Árness s..	»					
5. Rangárvalla s.	3	3				
6. Skaptafells s..	3	1	»	»	2	
7. Vestmannaeyja s. . . .	»					
	32	17	1	3	11	

C. Skýrsla um tölu þeirra, sem sakamál hafa verið höfðuð suðuramtinu árið 1867

Afbrot	Tala þeirra, þar sem dómur er lagður á málið			Tala þeirra, þar sem dómur ekki enn þá er uppkveðinn, eða þar sem málunum er vísað til annara úrslita			Dæmdir sýknir saka			Dæmdir til refsingar		
	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.
Afbrot gegn eignarrètti manna												
Hesta- og fènaðar-þjófnaður . . .	1	1	2	•	•	•	•	•	•	1	1	2
Einfaldur þjófnaður	3	1	4	•	•	•	•	1	1	3	•	3
	4	2	6					1	1	4	1	5

D. Skýrsla um tölu þeirra, sem mál hefir verið höfðað fyrir eitthvert afbrot, um tegundir

Lögregluumdæmi	Mál höfðað gegn			Tala þeirra, þar sem dómur er lagður á málið			Tala þeirra, þar sem dómur ekki enn þá er uppkveðinn, eða þar sem málunum er vísað til annara úrslita			Dæmdir sýknir saka			Dæmdir til refsingar			Tala þeirra, þar sem málinu er afrýjað til æðra dómstóls
	Karlar	Konur	Samtals	Karlar	Konur	Samtals	Karlar	Konur	Samtals	Karlar	Konur	Samtals	Karlar	Konur	Samtals	
1. Reykjavíkur kaupstaður																
2. Borgarfjarðar sýsla	1	1	2	1	1	2	•	•	•	•	1	1	1	•	1	2
3. Gullbringu- og Kjósar s.. . . .	1	•	1	1	•	1	•	•	•	•	•	•	1	•	1	1
4. Árness s.																
5. Rangárvalla s. . .	1	2	3	1	2	3	•	•	•	•	•	•	1	2	3	•
6. Skaptafells s.. . .																
7. Vestmannaeyja s..																
	3	3	6	3	3	6					1	1	3	2	5	3

gegn og dæmdir hafa verið í lögregluumdæmunum í og um úrslit málanna.

Hegningarnar																		Athugagreinir
Líflát			Hegningarvinna: Typtunarhúsvinna			Hegningarvinna: Betrunarhúsvinna			Fangelsi við vatn og brauð			Hýðing			Sektir			
Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	Karlar	Konur	Samt.	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2				
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3				
												4	1	5				

gegn í lögregluumdæmunum í suðuramtinu árið 1867 afbrotanna og um úrslit málanna.

Tegundir afbrotanna																			Athugagreinir
Afbrot gegn einstökum mönnum				Afbrot gegn eignarrètti manna									Afbrot í lauslæti						
Morð	Manndráp	Líkamlegt ofbeldi og meiðingar	Barnsburður í dulsmáli	Hesta- og fénaðar þjófnaður	Húsbrot	Einfaldur þjófnaður	Hylming	Ólögmæt meðferð á fundnum fjármunum	Ólögm. hald a þjófstolnum munum	Ólögm. meðferð á annara munum	Svik	Fals	Hórdómur	Legorð	Sifjaspell	Misþyrming á uppeldis börnum	Ill meðferð á skepnum	Falsvitni fyrir rétti	
»	»	»	»	»	»	2													
»	»	»	»	»	»	1													
»	»	»	»	2	»	1													
				2		4													

E. Skýrsla um mál þau, er verið hafa fyrir sáttanefndunum í suðuramtinu árið 1867 og um úrslit þeirra.

Sýsla	Sáttanefnd	Tekin til meðferðar	Sæzt á eða hafin	Skotið á frest	Vísað til lands laga og réttar	Stefnt	Athugagreinir
	Reykjavíkur kaupst.	22	7	1	14	6	
Borgarfjarðar	Reykholts	•					
	Lundar og Fitja . .	2	2				
	Hvanneyrar og Bæjar	•					
	Leirár og Mela . .	1	1				
	Garða	1	1				
	Saurbæjar.	•	•				
Gullbringu- og Kjósar	Grindavíkur og Hafna	•					
	Rosmhvalaness . . .	1	1				
	Strandar	3	2	•	1		
	Álptaness	21	9	•	12	11	
	Mosfellssveitar . . .	1	•	•	1		
	Kjalarness.	•					
	Kjósar	•					
	Seltjarnarness . . .	10	2	•	8	4	
Árness	Selvogs.	•					
	Ölfus.	1	1				
	Þingvalla	•					
	Klausturhóla. . . .	1	•	•	1		
	Miðdals.	•					
	Torfastaða.	•					
	Hrunamanna. . . .	•					
	Storanúps	•					
	Ólafsvalla.	•					
	Villingaholts og Gaulverjabæjar. . .	2	2				
	Hraungerðis	•					
	Stokkseyrar	•					
Rangárvalla	Landmanna	1	1				
	Efri Holta.	•					
	Syðri Holta	3	2	1			
	Austur Landeyja . .	•					
	Vestur Landeyja . .	•					
	Hvolhrepps	•					
	Rangárvalla	•					
	Fljótshlíðar	2	2				
	Út-Eyjafjalla. . . .	2	1	•	1		
	Austur-Eyjafjalla. .	1	1				
Skaptafells	Vestur-Skaptafells						
	1. Umdæmis. . . .	2	1	•	1		
	2. —	1	1				
	3. —	•					
	Austur-Skaptafells						
	1. Umdæmis. . . .	•					
	2. — *)	•					* vantar skýrslu.
	3. —	5	3	•	2		
	4. —	4	4				
Vestmannaeyja	. . . .	2	2				
	Samtals . .	89	46	2	41	21	

F. Skýrsla um opinber lögreglumál, sem tekin hafa verið til meðferðar við lögregluumdæmin í vesturamtinu árið 1867.

Lögregluumdæmi	Tala grunaðra	Tala þeirra er mál eiga óútkljáð	Dæmdir sýknir saka	Dæmdir í sektir	Dæmdir í þyngri refsingar	Athugagreinir
1. Mýra og Hnappadals sýsla						
2. Snæfellsness s.	2	•	•	2		
3. Dala s.	1	•	•	1		
4. Barðastrandar s.						
5. Stranda s.	2	•	•	2*		* öðru málinu áfrýjað.
6. Ísafjarðar kaupst. og s.						
	5	•	•	5		

G. Skýrsla um einkamál þau, sem tekin hafa verið til meðferðar við lögregluumdæmin í vesturamtinu árið 1867 sem lögreglumál.

Lögregluumdæmi	Tekin til meðferðar	Sæzt á	Skotið á frest	Hafin	Dæmd	Athugagreinir
1. Mýra og Hnappadals sýsla						
2. Snæfellsness s.	3	3				
3. Dala s.	1	•	•	•	2	
4. Barðastrandar s.						
5. Stranda s.						
6. Ísafjarðar kaupst. og s.	6	2	3			
	10	5	3	•	2	

H. Skýrsla um tölu þeirra, sem sakamál hafa verið höfðuð gegn árið 1867 og

Afbrot	Tala þeirra, þar sem dómur er lagður á málið			Tala þeirra, þar sem dómur ekki enn þá er uppkveðinn, eða þar sem málunum er vísað til annara úrslita			Dæmdir sýknir saka			Dæmdir til refsingar		
	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.
Afbrot gegn eignarrètti manna												
Einfaldur Þjófnaður	1	•	1	4	•	4	1	•	1			
Ólögmæt meðferð á annara munum	1	•	1	•	•	•	•	•	•	1	•	1
Afbrot í lauslæti.												
Hórdómur	2	•	2	•	1	1	2	•	2			
Misþyrming á uppeldis börnum	1	1	2	•	•	•	•	•	•	1	1	2
	5	1	6	4	1	5	3	•	3	2	1	3

I. Skýrsla um tölu þeirra, sem mál hefir verið höfðað gegn í afbrot, um tegundir afbrotanna

Lögregluumdæmi	Mál höfðað gegn			Tala þeirra, þar sem dómur er lagður á málin			Tala þeirra, þar sem dómur ekki enn þá er uppkveðinn, eða þar sem málunum er vísað til annara úrslita			Dæmdir sýknir saka			Dæmdir til refsingar			Tala þeirra, þar sem málinu er áfrýjað til æðra dómstóls
	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	
1. Mýra- og Hnappadals sýsla																
2. Snæfellsnes s.	1	1	2	1	1	2	•	•	•	•	•	•	1	1	2	•
3. Dala	3	1	4	3	•	3	•	1	1	2	•	2	1	•	1	1
4. Barðastrandar																
5. Stranda	4	•	4	•	•	•	4	•	4	•	•	•	•	•	•	•
6. Ísafjarðar kaupst. og s.	1	•	1	1	•	1	•	•	•	1	•	1	•	•	•	•
	9	2	11	5	1	6	4	1	5	3	•	3	2	1	3	1

og dæmdir hafa verið í lögregluumdæmunum í vesturamtinu um úrslit málanna.

Hegningarnar																		Athugagreinir
Líflát			Hegningarvinna: Typtunarhúsvinna			Hegningarvinna: Betrunarhúsvinna			Fangelsi við vatn og brauð			Hýðing			Sektir			
Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	
															2	1	3	

lögregluumdæmunum í vesturamtinu árið 1867 fyrir eitthvert og um úrslit málanna.

Tegundir afbrotanna																		Athugagreinir
Afbrot gegn einstökum mönnum				Afbrot gegn eignarrètti manna									Afbrot í lausleti					
Morð	Manndráp	Líkamlegt ofbeldi og meiðingar	Barnsburður í dulsmáli	Hesta- og fénaðar þjófnaður	Húsbrot	Einf. þjófnaður	Hylming	ólögmæt meðferð á fundnum fjármunum	ólögm. hald á þjófstolnum munum	ólögm. meðferð á annara munum	Svik	Fals	Hórdómur	Legorð	Sifjaspell	Misþyrming á uppeldisbörnum	Ill meðferð á skepnum	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	3					
»	»	»	»	»	»	4												
»	»	»	»	»	»	1												
						5				1			3			2		

K. Skýrsla um mál þau, er verið hafa fyrir sáttanefndunum í vesturamtinu árið 1867 og um úrslit þeirra.

Sýsla	Sáttanefnd	Tekin til meðferðar	Sætt á eða hafin	Skotið á frest	Vísað til lands laga og réttar	Stefnt	Athuga-greinir
Mýra- og Hnappadals	Hvitársíðu	1	1				
	Hvamms	1	1				
	Stafholtstungna	»					
	Borgar	»					
	Álptaness	1	1				
	Hraunhrepps	»					
	Kolbeinstaða	1	1				
	Miklaholts	»					
Snæfellsness	Skógarstrandar	»					
	Helgafellssveitar	»					
	Eyrarsveitar	9	3	1	5		
	Neshrepps	1	1				
	Staðarsveitar	»					
	Breiðuvíkur	»					
Dala	Suðurdala	2	2				
	Hjarðarholts	2	1	»	1		
	Hvamms	1	1				
	Ballarár	»					
	Staðarhóls	»					
Barðastrandar	Garpsdals	»					
	Staðar- og Reykhóla	1	1				
	Gufudals	»					
	Flateyjar- og Múla	»					
	Brjámslækjar- og Haga	14	14				
	Sauðlauksdals	1	1				
	Selárdals- og Stóra Laugardals	»					
	Otrardals	1	1				
Stranda	Kolbeinsár	»					
	Kollafjarðarness	»					
	Staðar- og Kaldrananess	»					
	Árness	2	1	1			
Ísafjarðar kaupst. og sýsla.	Auðkúlu	3	3				
	Þingeyrar	»					
	Mýra	1	1				
	Mosvalla	»					
	Suðureyrar	»					
	Hóls og Eyrar	7	5	»	2		
	Súðavíkur	2	2				
	Ögur	1	1				
	Reykjarfjarðar	»					
	Nauteyrar	»					
	Snæfjalla	»					
	Grunnavíkur	»					
	Sléttu	»					
		52	42	2	8		

L. Skýrsla um opinber lögreglumál, sem tekin hafa verið til meðferðar við lögregluumdæmin í norður- og austur-amtinu árið 1867.

Lögregluumdæmi	Tala grunaðra	Tala þeirra er mál eiga óútkljáð	Dæmdir sýknir saka	Dæmdir		Athugagreinir
				í sektir	í þyngri refsingar	
1. Húnavatns sýsla . . .	»					
2. Skagafjarðar s.	»					
3. Akureyrar kaupstaður og Eyjafjarðar s.	2	»	»	2*		* áfrýjað.
4. Þingeyjar s.	1	»	»	1**		** sæzt á
5. Norðurmúla s.	1	»	»	1		málið.
6. Suðurmúla s..	1	»	»	1***		*** áfrýjað.
	5	»	»	5		

M. Skýrsla um einkamál þau, sem tekin hafa verið til meðferðar við lögregluumdæmin í norður- og austur-amtinu árið 1867 sem lögreglumál.

Lögregluumdæmi	Tekin til meðferðar	Sæzt á	Skotið á frest	Hafin	Dæmd	Athugagreinir
1. Húnavatns sýsla	3	3*				* gegn sekt-
2. Skagafjarðar s.	1	1				argjaldi.
3. Eyjafjarðar s. og Akureyrar kaupstaður . . .	»					
4. Þingeyjar s.	2	2**				** gegn sekt-
5. Norðurmúla s.	»					argjaldi.
6. Suðurmúla s.	1	1				
	7	7				

N. Skýrsla um tölu þeirra, sem sakamál hafa verið höfðuð gegn amtinu árið 1867 og

Afbrot	Tala þeirra, þar sem dómur er lagður á málið			Tala þeirra, þar sem dómur ekki enn þá er uppkveðinn, eða þar sem málunum er vísað til annara úrslita			Dæmdir sýknir saka			Dæmdir til refsingar		
	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.
Afbrot gegn einstökum mönnum												
Barnsburður í dulsmáli	•	1	1	•	•	•	•	1	1			
Afbrot gegn eignarrétti manna												
Einfaldur þjófnaður	3	•	3	1	•	1	•	•	•	3	•	3
Afbrot á móti skírlífi												
Hórdómur	•	•	•	1	3	4						
Legorð	•	•	•	1	1	2	•	•	•	1	•	1
	3	2	5	3	4	7	•	1	1	4	•	4

O. Skýrsla um tölu þeirra, sem mál hefir verið höfðað gegn í eitthvert afbrot, um tegundir

Lögregluumdæmi	Mál höfðað gegn			Tala þeirra, þar sem dómur er lagður á málin			Tala þeirra, þar sem dómur ekki enn þá er uppkveðinn, eða þar sem málunum er vísað til annara úrslita			Dæmdir sýknir saka			Dæmdir til refsingar			Tala þeirra, þar sem málinu er áfrýjað til æðra dómstóla
	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	
1. Húnavatns sýsla																
2. Skagafjarðar s.	1	•	1	1	•	1	•	•	•	•	•	•	1	•	1	•
3. Akureyrarkaupstaður og Eyjafjarðar s.	2	2	4	2	2	4	•	•	•	•	1	1	2	1	3	2
4. Þingeyjar s.																
5. Norðurmúla s.	2	2	4	•	•	•	2	2	4	•	•	•	•	•	•	•
6. Suðurmúla s.	2	1	3	•	•	•	2	1	3	•	•	•	•	•	•	•
	7	5	12	3	2	5	4	3	7		1	1	3	1	4	2

og dæmdir hafa verið í lögregluumdæmunum í norður- og austur-
um úrslit málanna.

Hegningarnar																		Athugagreinir
Líflát			Hegningarvinna: Typtunarhúsvinna			Hegningarvinna: Betrunarhúsvinna			Fangelsi við vatn og brauð			Hýðing			Sektir			
Karl.	Kon.	Samt.	Karl	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	Karl.	Kon	Samt.	Karl.	Kon.	Samt.	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3	.	3				
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	
												3	.	3		1	1	

lögregluumdæmunum í norður- og austuramtinu árið 1867 fyrir
afbrotanna og um úrslit málanna.

Tegundir afbrotanna																		Athugagreinir
Afbrot gegn einstökum mönnum				Afbrot gegn eignarrètti manna									Afbrot í lauslæti					
Morð	Manndráp	Líkamlegt ofbeldi og meiðingar	Barnsburður í dulsmáli	Hesta- og fènaðar þjófnaður	Húsbrot	Einf. þjófnaður	Hylming	ólögmæt meðferð á fundnum fjármunum	ólögm. hald á þjófstolnum munum	ólögm. meðferð á annara munum	Svik	Fals	Hórdómur	Legorð	Sifjaspell	Misþyrming á uppeldisbörnum	Ill meðferð á skepnum	
.	.	.	.	.	.	1												
.	.	.	1	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	1				
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	2				
.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	1	1.				
			1			4							3	4				

P. Skýrsla um mál þau, er verið hafa fyrir sáttanefndunum í norður- og austuramtinu árið 1867 og um úrslit þeirra.

Sýsla	Sáttanefnd	Tekin til meðferðar	Sæzt á eða hafin	Skotið á frest	Vísað til lands laga og rèttar	Stefnt	Athugagreinir
Húnavatns	Hofs	3	1	1	1	1	
	Höskuldstaða	5	2	•	3	1	
	Blöndudalshóla	3	2	•	1		
	Bergstaða	1	•	•	1	1	
	Auðkúlu	3	2	1			
	Hjaltabakka	•					
	Þingeyra	4	3	•	1		
	Undirfells	3	2	•	1		
	Breiðabólstaðar	1	1				
	Tjarnar	1	1				
	Melstaðar	1	1				
	Staðarbakka	•					
	Staðar	} *					} * vantar skýrslu.
Skagafjarðar	Skaga						
	Reynistaðar	•					
	Sauðár	} **					} ** vantar skýrslu.
	Lýtingstaða						
	Blönduhlíðar	3	2	•	1	1	
	Rípur	•					
	Hóla og Viðvíkur	2	2				
	Hofs	11	7	1	3		
	Sléttuhlíðar	2	2				
Eyjafjarðar	Siglufjarðar	2	2				
	Ólafsfjarðar	1	•	1			
	Tjarnar	•					
	Vallna	•					
	Möðruvalla	5	2	•	3		
	Bægisár	3	3				
	Glæsibæjar	1	1				
	Hrafnagils	•					
	Saurbæjar	2	2				
	Grímseyjar	•					
	Akureyrar kaupst.	•					
Þingeyjar	Grýtubakka	•					
	Flateyjardals	•					
	Fnjóskadals	•					
	Lundarbrekku	1	1				
	Þóroddstaða***	•					***vant. sk.
	Skútustaða	•					
	Reykjadals	8	4	•	4		
	Húsavíkur	•					
	Kelduness†	•					† vant. sk.
	Skinnastaða	2	2				
	Presthóla	2	1	•	1		
	Þistilfjarðar	3	3				
	Sauðaness	•					
Norðurmúla	Skeggjastaða††	•					†† vant. sk.
	Vopnafjarðar	•					

Sýsla	Sáttanefnd	Tekin til meðferðar	Sæzt á eða hafin	Skotið á frest	Vísað til lands laga og rèttar	Stefnt	Athugagreinir
Suðurmúla sýsla	Tungu og Hlíðar .	1	•	•	1		
	Jökuldals.	3	2	•	1		
	Fljótsdals.	•					
	Fellna*	•					* vantar skýrslu.
	Hjaltastaða. . . .	•					
	Brimness.	•					
	Desjarmýrar . . .	•					
	Þingmúla.	2	•	•	2		
	Vallna.	2	2				
	Eyða	1	1				
	Heydala	2	1	•	1		
	Hólma.	2	2				
	Fáskrúðsfjarðar . .	5	5				
	Skorrastaðar . . .	6	3	•	3		
	Beruness.	1	1				
	Geithellna	3	1	•	2	2	
		101	67	4	30	6	

UM FJARHAG ÍSLANDS

frá 1. apríl 1869 til 31. marz 1870.

Eins og gjört hefir um allmörg undanfarin ár í ritum þessum, skal hèr auglýsa ágrip af fjárhagslögum Danmerkur ríkis fyrir árið 1. apríl 1869 til 31. marz 1870, að svo miklu leyti þau snerta tekjur og útgjöld þau, sem Íslandi eru talin. Lög þessi eru samþykkt af konúngi 26. febrúar 1869, en þar þau ekki til greina nema aðaltekjur og aðalútgjöld ríkisins, þá má geta þess, að ágrip það, sem hèr ræðir um, er ekki beinlínis samið eptir sjálfum lögunum, heldur eptir frumvarpi því til nefndra laga, sem stjórnin lagði fyrir ríkisþíngið. þarhjá eru í ágripi voru teknar athugasemdir þær, bæði við tekjurnar og útgjöldin, sem í nefndu frumvarpi voru gjörðar.

Vèr látum nú fylgja optnefnt ágrip ásamt athugasemdunum, en skulum síðan skýra nokkur atriði, sem þar að lúta.

Ágrip af fjárhagslögum Danmerkur ríkis fyrir árið frá 1. apríl 1869 til 31. marz 1870, að svo miklu leyti þau snerta tekjur og útgjöld Íslands.

Tekjur.		rd.	sk.	rd.	sk.
I. Almennar tekjur.					
1. erfðaskattur og gjald af fasteigna sölu. . . .		1480.	•		
2. fyrir leyfisbréf og veitíngabréf		480.	•		
3. nafnbótaskattur		500.	•		
				2460.	•
II. Einstaklegar tekjur.					
1. tekjur af lènssýslum:					
af Húnavatns sýslu.	300 rd.				
- Rángárvalla s..	300 -				
- Árness s.	300 -				
- Norður-Múla s.	280 -				
- Skaptafells s.	250 -				
- Þíngeyjar s.	250 -				
- Suður-Múla s.	200 -				
- Eyjafjarðar s..	200 -				
- Skagafjarðar s.	100 -				
- Mýra- og Hnappadals s.	100 -				
- Snæfellsness s.	40 -				
- Dala s.	80 -				
- Borgarfjarðar s.	70 -				
- Ísafjarðar s.	60 -				
- Barðastrandar s.	60 -				
- Kjósar s..	20 -				
- Stranda s.	10 -				
		2620.	•		
2. lögþíngisskrifaralaun		32.	6		
3. tekjur af umboðssýslum.		870.	•		
4. konúngstíundir		3775.	•		
5. lögmannstollur.		370.	•		
6. skipagjald eptir lögum 15. apríl 1854. . . .		14600.	•		
7. tekjur af konúngsjörðum		11570.	•		
8. eptirgjöld.		103.	•		
yfir um . . .		33940.	6	2460.	•

	rd.	sk.	rd.	sk.
handan að . . .	33940.	6	2460.	»
9. afgjöld af jörðunni Belgsholti o. fl.	100.	»		
10. óvissar tekjur	800.	»	34840.	6
III. Gjöld uppí andvirði seldra jarða og annara eigna, og leigur af ógoldnu andvirði.				
1. leigur	190.	»		
2. uppí andvirði	80.	»	270.	»
IV. Gjöld uppí skyndilán.				
1. uppí alþíngiskostnað	12680.	»		
2. – skyndilán	972.	15	13652.	15
Tekjur alls . . .	. . . . .		51222.	21

Útgjöld.

A. Útgjöld, sem snerta dómsmálastjórnina.

I. Laun embættismanna:

1. stiptamtmaður á Íslandi . . . 3400 rd. » sk.
2. amtmaður í vesturamtinu:
   laun . . . . 2000 rd.
   í stað bústaðar . . . 200 –
   2200 – » –
3. amtmaður í norður- og austuramtinu . . . . 2600 – » –
4. landfógetinn á Íslandi:
   laun. . . . . 1000 rd.
   í stað bústaðar . . . 150 –
   1150 – » –
5. bæjarfógeti í Reykjavík . . . 300 – » –
6. bæjarfógeti á Akureyri . . . . 200 – » –
7. bæjarfógeti á Ísafirði. . . . . 200 – » –
8. sýslumaður í Vestmannaeyjum. 300 – » –
9. sýslumaður í Gullbríngu s. . . 235 – » –
10. justitiarius í landsyfirréttinum. 2400 – » –

yfir um . . . 12985 rd. » sk.

		rd.	sk.	rd.	sk.
handan að . . . 12985 rd. » sk.					
11. fyrsti assessor í yfirréttinum.	1800 - » -				
12. annar assessor í yfirréttinum.	1566 - 64 -				
13. tveir lögregluþjónar í Reykjavík, hver þeirra 150 rd. . . .	300 - » -				
14. landlæknir á Íslandi: laun . . . . 1400 rd. húsaleiga . . . . . 150 -	1550 - » -				
15. læknir í eystra umdæmi Suðuramtsins	1000 - » -				
16. læknir í Vestmannaeyjum: laun . . . . 600 rd. fyrir jarðnæði . . . 30 -	630 - » -				
17. læknir í syðra umdæmi Vesturamtsins: laun . . . . 600 rd. fyrir jarðnæði . . . 25 -	625 - » -				
18. læknir í nyrðra umdæmi Vesturamtsins: laun . . . . 700 rd. fyrir jarðnæði . . . 25 -	725 - » -				
19. læknir í Húnavatns og Skagafjarðar sýslu	1000 - » -				
20. læknir í Eyjafjarðar og Þingeyjar sýslu	600 - » -				
21. læknir í Austuramtinu . . .	600 - » -				
22. húsaleigustyrkur til lífsölumanns í Reykjavík	150 - » -				
23. tvær ljósmæður í Reykjavík, hvor 50 rd.	100 - » -				
24. aðrar ljósmæður á Íslandi . .	100 - » -		23731.	64	
yfir um . . .			23731.	64	

	rd.	sk.	rd.	sk.
handan að . . .	23731.	64		
II. Launaviðbót eptir kornverði	3375.	48		
III. Skrifstofugjöld, o. fl.				
1. borðfé til stiptamtmanns á Íslandi . 400 rd.				
2. skrifstofugjald til stiptamtmannsins á Íslandi. . . . . . . 1200 -				
3. — til amtmannsins í Vesturamtinu. . . . . 550 -				
4. — til amtmannsins í Norður- og Austur-amtinu. . . 600 -				
5. — til landfógeta á Íslandi. 500 -	3250.	»		
IV. Önnur útgjöld.				
1. styrkur í notum spítalans, sem fyrrum var á Gufunesi. . . . . 96 rd. » sk.				
2. póstgaungur á Íslandi . . . . 1000 - » -				
3. styrkur til kálgarðaræktar o. fl. 300 - » -				
4. til útbýtíngar á læknismeðölum handa fátækum . . . . 400 - » -				
5. styrkur til hins íslenzka bókmentafélags til prentunar á landshagsskýrslum . . . . . 400 - » -				
6. styrkur til að prenta lagasafn handa Íslandi . . . . 933 - 32 -				
7. kostnaður til alþingis á Íslandi árið 1869 . . . . .12000 - » -	15129.	32	45486.	48
B. Útgjöld, sem snerta kirkju- og kennslustjórnina.				
I. Laun embættismanna:				
1. biskupinn yfir Íslandi:				
laun . . . . 2800 rd.				
í stað bústaðar . . 200 -				
3000 rd. » sk.				
yfir um 3000 rd. » sk.	. . . . .		45486.	48

		rd.	sk.	rd.	sk.
handan að . . . 3000 rd. » sk.		. . .	. .	45486.	48
2. dómkirkjupresturinn í Reykjavík:					
í stað bústaðar . . . 150 rd.					
viðbót eptir lögum 19. janúar 1863 . . . . 250 -	400 - » -				
3. forstöðumaður prestaskólans:					
laun . . . . 1600 rd.					
húsaleiga. . . . . . 150 -	1750 - » -				
4. fyrsti kennari við prestaskólann	800 - » -				
5. annar kennari við sama . . .	1000 - » -				
6. rektor við hinn lærða skóla. .	2200 - » -				
7. yfirkennari við sama.	1200 - » -				
8. fyrsti kennari við sama:					
laun . . . . 900 rd.					
húsaleiga. . . . . . 100 -	1000 - » -				
9. annar kennari við sama:					
laun. . . . . 900 rd.					
húsaleiga. . . . . . 100 -	1000 - » -				
10. þriði kennari við sama:					
laun . . . . 900 rd.					
húsaleiga. . . . . . 100 -	1000 - » -				
11. fjórði kennari við sama . . .	800 - » -	14150.	»		
II. Launaviðbót eptir kornverði.		2284.	»		
III. Aðstoðarfè, ætlað til launa nokkrum embættismönnum við skólann:					
1. til umsjónarmanns . . . . 300 rd.					
2. til annara . . . . 800 -		1100.	»		
IV. Viðbót eptir kornverði		138.	»		
yfir um . . .		17672.	»	45486.	48

		rd.	sk.	rd.	sk.
handan að . . .		17672.	»	45486.	48
V. Önnur útgjöld til klerkastèttarinnar:					
1. skrifstofugjald til biskups . .	400 rd. » sk.				
2. til fátækra brauða á landinu .	318 - 72 -				
3. til nokkurra brauða í hinu fyrrveranda Hóla stipti	300 - » -				
4. til ekkna og barna presta á Íslandi	400 - » -				
5. styrkur handa uppgjafaprestum og prestsekkjum á Íslandi . .	500 - » -				
		1918.	72		
VI. Önnur útgjöld til skólans:					
1. fyrir húsrúm til prestaskólans . . .	250 rd.				
2. húsaleiga handa 10 lærisveinum við prestaskólann, 40 rd. handa hverjum	400 -				
3. til bókakaupa við sama	200 -				
4. fyrir tímakennslu við sama	100 -				
5. til ýmislegra útgjalda við sama. . .	100 -				
6. til bókakaupa við latínuskólann. . .	500 -				
7. til ljósa og eldiviðar	750 -				
8. til skólahússins	600 -				
9. fyrir tímakennslu í skólanum . . .	530 -				
10. ölmusur við skólann	4000 -				
11. fyrir að semja reikning skólans. . .	100 -				
12. fyrir skriptir við skólann	100 -				
13. fyrir prestsverk við skólann	24 -				
14. kaup læknis sömuleiðis	30 -				
15. til ýmislegra útgjalda sömuleiðis . .	600 -				
		8284.	»		
				27874.	72
C. Ýmisleg óviss útgjöld		. . . . .		4000.	»
Útgjöld alls . . .		. . . . .		77361.	24

Við tekjur Íslands voru í frumvarpinu til fjárhagslaganna fyrir áminnzt ár gjörðar þessar athugasemdir:

Við I. 1. „þareð reikníngarnir fyrir fjárhagsárið $18^{67}/_{68}$ ekki voru allir komnir til stjórnarinnar þegar fjárhagsáætlun þessi var samin, þá eru tekjur þessar hèr taldar með sömu upphæð og í frumvarpinu til fjárhagslaganna fyrir $18^{68}/_{69}$, eða eins og þær hafa verið að meðaltali um þau 5 fjárhagsár $18^{62}/_{63}$—$18^{66}/_{67}$."

Við I. 2. og 3. „Tekjur þessar eru taldar eins og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{68}/_{69}$."

Við II. 1. „Tekjugrein þessi er hèr talin 40 rd. minni en í fjárhagslögunum fyrir undanfarin ár, og ber það til þess, að hèr er stúngið uppá að lækka afgjaldið af Snæfellsness sýslu, sem áður hefir verið 80 rd., til 40 rd. þar sem nú að öðru leyti skal skýrskotað til athugasemdanna við frumvarp fjárhagslaganna fyrir árið $18^{66}/_{67}$, þá skal þarhjá, hvað áminnztri lækkun í afgjaldinu af Snæfellsness sýslu snertir, geta þessa.

Sýslumaðurinn í nefndri sýslu hefir sent dómsmálastjórninni beiðni um, að eptirgjaldið af sýslunni, sem í konúngs úrskurði 22. september 1838 er ákveðið að vera skuli 80 rd. á ári, verði sèr alveg gefið upp, sökum þess að embættistekjur sínar, sem einkum eru fólgnar í sköttum, gjaftolli og konúngstíundum af sýslunni, hafa mínkað töluvert, vegna þess að velmegun sýslubúa hefir farið mjög svo hnignandi; og hefir sýslumaður þessu til styrkíngar skýrt frá, að tala lausafjárhundraðanna í sýslunni um síðustu 5 ár hafi mínkað um sjötta hluta, en skattbændur sè þar nú ekki fleiri en 12—16 að tölu, og hafi því embættistekjur sínar um hin síðustu ár naumast orðið, að kostnaði frá dregnum, 400 rd. á ári; en með þessum tekjum tjáist hann ekki geta komizt af, þrátt fyrir mestu sparsemi og þó hann ekki sè kvongaður. Hlutaðeigandi amtmaður hefir sannað það, sem sýslumaður hefir skýrt frá um efnahnignun sýslubúa, eins og hann einnig hefir getið þess, að embættistekjur sýslumannsins væri ónógar til þess að hann gæti lifað með sparnaði; hann hefir því mælt fram með því, að eptirgjaldið af sýslunni væri honum annaðhvort alveg gefið upp eða þá fært niður í 10 rd., sem er hið sama og goldið er eptir Stranda sýslu. þar nú dóms-

málastjórnin verður að álíta það sanngjarnt, bæði eptir því sem frá hefir verið skýrt og líka eptir því, sem henni að öðru leyti er kunnugt um hinar aðrar tekjur af Snæfellsness sýslu, að eptirgjaldið af sýslu þessari verði sett niður líkt og áður hefir átt sèr stað um eptirgjaldið af öðrum sýslum, t. a. m. af Barðastrandar sýslu í fjárhagslögunum fyrir $18^{50}/_{51}$ frá 100 rd. til 60 rd. og af Ísafjarðar sýslu í fjárhagslögunum fyrir $18^{52}/_{53}$ frá 100 rd. til 60 rd., þá er eptirgjaldið af Snæfellsness sýslu hèr einúngis talið 40 rd."

Við II. 2. „Tekjur þessar eru taldar eins og í fjárhagslögunum fyrir $18^{68}/_{69}$, og má sömuleiðis skýrskota til athugasemdanna við frumvarp fjárhagslaganna fyrir árið $18^{66}/_{67}$".

Við II. 3. „Samkvæmt því sem sagt er við tekjugrein II. 1 hèr að framan, eru tekjur þessar taldar eins og þær hafa verið að meðaltali um þau 5 fjárhagsár $18^{62}/_{63}$—$18^{66}/_{67}$, og eru þær þessar:

af Gullbríngu sýslu	750 rd.
- Reykjavíkur bæ	100 —
- Vestmannaeyja sýslu	20 —
samtals . . .	870 rd.

Að öðru leyti skal skýrskotað til athugasemdanna við frumvarp fjárhagslaganna fyrir árið $18^{66}/_{67}$."

Við II. 4. „Tekjur þessar eru einnig taldar eins og í fjárhagslögunum fyrir $18^{68}/_{69}$, eða eins og þær hafa verið að meðaltölu um þau 5 fjárhagsár $18^{62}/_{63}$—$18^{66}/_{67}$, og eru þær þessar:

af Skaptafells sýslu	230 rd.
- Rángárvalla s.	415 —
- Árness s.	300 —
- Barðastrandar s.	195 —
- Ísafjarðar s.	245 —
- Húnavatns s.	500 —
- Skagafjarðar s.	390 —
- Eyjafjarðar s.	395 —
- Þíngeyjar s.	410 —
- Norður-Múla s.	400 —
- Suður-Múla s.	295 —
samtals . . .	3775 rd.

Að öðru leyti skal skýrskotað til athugasemdanna við frumvarp fjárhagslaganna fyrir árið $18^{66}/_{67}$."

Við II. 5. „Hvað tekjur þessar snertir, sem taldar eru eins og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{68}/_{69}$, þá skal hèr einnig skýrskotað til athugasemdanna við frumvarp fjárhagslaganna fyrir árið $18^{66}/_{67}$."

Við II. 6. „Skipagjöld þau, sem hèr eru talin, hafa um þau 5 fjárhagsár $18^{62}/_{63}$—$18^{66}/_{67}$ að meðaltali verið hèrumbil 12,200 rd. á ári, en þar við bætist skipagjald fyrir gufuskipið, sem fer póstferðir til Íslands, og skal með tilliti til þessa atriðis hèr geta þess, að stjórnin hefir gjört samníng við gufuskipafèlagið í Kaupmannahöfn að taka að sèr um 5 ár, 1868—1872, að láta gufuskip með hèrumbil 200 lesta rúmi fara póstferðir milli Kaupmannahafnar, Færeyja og Íslands. Samkvæmt þessu, og þar menn ekki þekkja stærðina á skipi því, sem um fjárhagsárið 1869—70 er ætlað til þessara ferða, þá hafa hèr verið taldir 2400 rd. sem skipagjald af skipi því, sem á að fara póstferðirnar, þar menn álíta að það muni verða 200 lestarúm. Að öðru leyti skal skýrskotað til athugasemdanna við fjárhagslaga frumvarpið fyrir árið $18^{66}/_{67}$, eins og einnig skal vísað til athugagreinar við útgjöldin undir 20. gr. VIII. A. og B. í þessu frumvarpi."

Við II. 7. „Tekjurnar af konúngsjörðum á Íslandi eru hèr taldar með sömu upphæð og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{68}/_{69}$, eða eins og þær hafa verið að meðaltali um þau 5 fjárhagsár $18^{62}/_{63}$—$18^{66}/_{67}$. Allar tekjur þessar má nefnilega á ári telja hèrumbil . . . . 15,730 rd.

Frá þessu gánga þessi útgjöld:		
1. Laun umboðsmanna, hèrumbil. Umboðsmönnum er nefnilega veittur $^1/_6$ hluti tekja þeirra, sem þeir heimta; en umboðsmaður Bjarnaness umboðs tekur ekki umboðslaun í peníngum.	2620 rd.	
2. Prestmötur, hèrumbil . . .	980 —	
yfir um	3600 rd.	15730 rd.

handan að . . .	3600 rd.	15,730 rd.
Afgjald af jörðum þeim, sem liggja undir klausturkirkjurnar, rennur inn í ríkissjóðinn, en af leigunum eptir innstæðu á þessum jörðum ber prestinum helmíngur, eins og af öðrum jörðum, sem liggja undir bændakirkjur.		
3. Alþíngisskattur og önnur ýmisleg útgjöld	560 —	
		4160 —
Hreinar tekjur verða þá eins og talið er . . .		11,570 rd.

það er að skilja:

af Gullbríngu- og Kjósar sýslu jörðum	395 rd.
- Kirkjubæjar klaustri og Flögu jörðum	815 —
- þykkvabæjar klaustri	775 —
- Vestmannaeyja jörðum	735 —
- Arnarstapa umboði	1560 —
- Skógarstrandar umboði	140 —
- Stranda sýslu jörðum	390 —
- Barðastrandar og Álptafjarðar jörðum	85 —
- þíngeyra klaustri . . . . . , .	1400 —
- Reynistaðar klaustri	920 —
- Möðruvalla klaustri	1420 —
- Múnkaþverár klaustri, vestara hluta .	780 —
- — —, nyrðra hluta .	560 —
- Skriðu klaustri.	730 —
- Eyjafjarðar jörðum	360 —
- Reykjadals jörðum og hálfri Flatey .	250 —
- Norður sýslu jörðum	140 —
- Suðurmúla sýslu jörðum	60 —
- Bjarnaness umboði	55 —
samtals . . .	11,570 rd."

Við II. 8. „Í þessari tekjugrein er talið:

1.	eptirgjald af eyjunni Lundey	83 rd.
2.	— af silfurbergsnámunum í Helgastaða fjalli	20 —
	samtals . . .	103 rd.

Um leið og skýrskotað er til athugasemdanna við frumvarpið til fjárhagslaganna fyrir árið $18^{66}/_{67}$ og svo til fjárhagslaganna fyrir árið $18^{68}/_{69}$, skal þarhjá geta þessa: Stiptamtmaðurinn á Íslandi hefir skýrt frá því, að eyjan Lundey á uppboðsþíngi er leigð fyrir 83 rd. eptirgjaldi á ári, um 5 ár frá fardögum 1868."

Við II. 9. „Tekjur þessar eru taldar eins og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{68}/_{69}$."

Við II. 10. „Í þessum óvissu tekjum er innibundið erfíngjalaust fè, undirgjafir undir sendifè, tekjur af strönduðu gózi o. s. frv.; en tekjur þessar eru hèr taldar eins og þær hafa verið að meðaltali um þau 5 fjárhagsár $18^{62}/_{63}$—$18^{66}/_{67}$."

Við III. 1 og 2. „Tekjur þessar eru hèr taldar eins og í fjárhagslögunum fyrir fjárhagsárið $18^{68}/_{69}$, og skal að öðru leyti skýrskotað til athugasemdanna við frumvarpið til nefndra fjárhagslaga."

Við IV. 1. „Eptir skýrslum þeim, sem stjórnarráðið hefir undir höndum, stóð eptir óendurgoldið við lok fjárhagsársins $18^{67}/_{68}$ af alþíngiskostnaðinum 13,707 rd. 39 sk. Af þessari upphæð má gjöra ráð fyrir, að á fjárhagsárinu $18^{68}/_{69}$ verði borgaðir þeir 6930 rd., sem taldir eru undir tekjugrein IV. 1 í fjárhagslögunum fyrir nýnefnt ár, og eptir þessu ætti þá við lok þess fjárhagsárs að standa eptir óendurgoldnir hèrumbil 7180 rd. Eptirstöðvar þessar og svo helmíngur þeirra 12,000 rd., sem í þessu fjárhagslagafrumvarpi, sem hèr ræðir um, er stúngið uppá sem kostnaður til alþíngis 1869 (að frádregnum þó 1000 rd., sem ætlazt er til að konúngsfulltrúi á þínginu hafi), er þá það, sem menn geta vonazt eptir að endurgoldið verði á fjárhagsárinu $18^{69}/_{70}$ samkvæmt opnu brjefi 18. júlí 1848, og er þetta því hèr talið með 12,680 rd."

Við IV. 2. „Í þessari tekjugrein eru talin þau gjöld, sem nú skal segja, nefnilega:

1.	uppí lán til aðgjörðar á stiptamtmannshúsinu í Reykjavík	269 rd.	15 sk.
2.	— lán til að byggja kirkju á Eyri . . .	108 —	» -
3.	— skyndilán vegna fjárkláðans á Íslandi .	500 —	» -
4.	— skuld fyrrum sýslumanns Baumanns .	95 —	» -
	samtals . . .	972 rd.	15 sk.

Að öðru leyti skal þess getið:

1. Hvað lánið til aðgjörðar á stiptamtmanshúsinu í Reykjavík snertir, þá skal skýrskotað til athugasemdanna við fjárhagslaga frumvarpið fyrir 18⁶⁵/₆₆, smbr. fjárhagslögin fyrir árið 18⁶⁶/₆₇.

2. Um lánið til að byggja kirkju á Eyri í Ísafjarðar sýslu í Vestur-umdæmi Íslands skal hèr skýrskota til athugasemdanna við fjárhagslagafrumvarpið fyrir árið 18⁶⁶/₆₇.

3. Samkvæmt fjárhagslögunum fyrir fjárhagsárið 18⁶⁷/₆₈ ber að skoða þá 500 rd., sem hèr eru taldir, eins og borgun fyrir fjórða árið uppí hið leigulausa lán, að upphæð 600 rd., sem í lögum 30. desember 1858, um viðbót við fjárhagslögin fyrir árið 18⁵⁸/₅₉, var veitt Suður-umdæminu í tilefni af fjárkláðanum á Íslandi; smbr. að öðru leyti athugasemdirnar við fjárhagslagafrumvarpið fyrir fjárhagsárið 18⁶⁷/₆₈.

4. Hvað skuld fyrrum sýslumanns Baumanns snertir, þá skal um það skýrskota til athugasemdanna við fjárhagslagafrumvarpið fyrir árið 18⁶⁶/₆₇."

Við útgjöld Íslands voru í fjárhagslaga frumvarpinu gjörðar þessar athugasemdir, sem nú skal segja:

Við A. I. 1. „Stiptamtmaðurinn á Íslandi hefir embættisbústað og jörð til frjálsrar brúkunar afgjaldslaust."

Við A. I. 3. „Amtmaðurinn í Norður- og Austurumdæminu hefir einnig embættisbústað og jörð til frjálsrar brúkunar afgjaldslaust."

Við A. I. 4. „Landfógetinn á Íslandi hefir jörð til frjálsrar brúkunar afgjaldslaust."

Við A. I. 12. „Samkvæmt grundvallarreglunum í frumvarpi því til laga um laun ymsra embættismanna á Íslandi, sem lagt var fyrir hið 14. ríkisþíng Dana, ætti annar assessor í yfirrèttinum, sem er skipaður í þetta embætti 5. maí 1859, að fá í laun frá 1. júní 1869 á ári 1600 rd. Þar nú þessari reglu hefir verið fylgt í öllum þeim fjárhagslögum, sem út hafa komið frá árið 1863, þá ofannefnd lög voru lögtekin, þá eru laun þessa embættismanns hèr talin 1566 rd. 64 sk."

Við A. I. 15—21. „Hèraðslæknum öllum á Íslandi, að fráskildum lækninum í Húnavatns og Skagafjarðar sýslum, er annaðhvort lagt jarðnæði, eða þá í þess stað peníngaupphæð sú, sem hèr er talin."

Að öðru leyti en því, sem hèr að framan segir, eru laun embættismanna þeirra, sem taldir eru í frumvarpinu undir A. I., talin eins og í fjárhagslögunum fyrir árið 18 $^{68}/_{69}$.

Við A. II. Samkvæmt lögum 19. febrúar 1861 er launaviðbót sú, sem hèr ræðir um, reiknuð eptir meðalverði verðlagsskránna á þeim fjórum korntegundum saman lögðum, nefnilega hveiti, rúgi, byggi og höfrum, sem og eptir reglum þeim, sem settar eru fyrir þessu í nefndu lagaboði. Í frumvarpinu til fjárhagslaganna fyrir árið 18 $^{69}/_{70}$ er viðbót þessi talin eptir meðaltölu af verðlaginu fyrir 10 síðustu ár á þessa leið:

stiptamtmaðurinn[1]	200 rd.	»	sk.
amtmaðurinn í Vesturamtinu . .	280 —	»	-
amtmaðurinn í Norður- og Austuramtinu	280 —	»	-
landfógetinn á Íslandi og bæjarfógeti í Reykjavík	254 —	»	-
justitiarius í landsyfirrèttinum . .	280 —	»	-
fyrsti assessor í yfirrèttinum . .	270 —	»	-
yfir um . . .	1564 rd.	»	sk.

[1]) Samkvæmt því sem segir í 1. gr. laga 19. febrúar 1861, er launaviðbót eptir kornverði handa stiptamtmanni einúngis talin 200 rd.

handan að . . .	1564 rd.	»	sk.
annar assessor í yfirrèttinum[1] .	260 —	»	-
fyrsti lögregluþjónn í Reykjavík[2].	37 —	48	-
annar lögregluþjónn í Reykjavík .	38 —	»	-
landlæknirinn á Íslandi	260 —	»	-
læknir í eystra umdæmi Suðuramtsins.	216 —	»	-
læknir á Vestmannaeyjum . . .	152 —	»	-
læknir í syðra umdæmi Vesturamtsins.	150 —	»	-
læknir í nyrðra umdæmi Vesturamtsins	166 —	»	-
læknir í Húnavatns og Skagafjarðar s.	216 —	»	-
læknir í Eyjafjarðar og þíngeyjar s.	146 —	»	-
læknir í Austuramtinu	146 —	»	-
fyrsta ljósmóðir í Reykjavík . .	12 —	»	-
önnur ljósmóðir í Reykjavík . .	12 —	»	-
samtals . . .	3375 rd.	48	sk.

Við A. III. 1—5. „Útgjöld þessi eru talin eins og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{68}/_{69}$."

Við A. IV. 1. „Um styrk þann, sem hèr er talinn í notum spítalans sem fyrrum var á Gufunesi, skal skýrskotað til athugasemdanna við fjárhagslagafrumvarpið fyrir árið $18^{66}/_{67}$."

Við A. IV. 2. „Útgjöldin til póstgángna á Íslandi eru hèr talin með sömu upphæð og veitt hefir verið í fjárhagslögunum fyrir 5 hin síðustu ár."

Við A. IV. 3 og 4. „Hvað útgjöld þau snertir, sem hèr eru

[1]) Launaviðbótin er talin þannig:

af 1400 rd., 250 rd. á ári, í 2 mánuði = 41 rd. 64 sk.
- 1600 —, 262 — á ári, í 10 mánuði = 218 — 32 -

samtals . . . 260 rd. » sk.

[2]) Þessu embætti eru þarhjá lagðir 50 rd. úr dómsmálasjóði Íslands. Launaviðbótin eptir kornverði er því alls 50 rd., en af þeim ber að greiða ³/₄ hluta, eða 37 rd. 48 sk. úr ríkissjóði, og eru þeir hèr taldir.

talin, nefnilega 300 rd. til kálgarðaræktar og 400 rd. til útbýtíngar á læknismeðölum handa fátækum, þá skal um hvorttveggja þetta skýrskotað til athugasemdanna við fjárhagslagafrumvarpið fyrir árið $18^{66}/_{67}$ (smbr. athugasemdir við fjárhagslagafrumvarpið fyrir árið $18^{63}/_{64}$)."

Við A. IV. 5. „Í fjárhagslögunum fyrir undanfarin ár hefir hinu íslenzka bókmentafèlagi verið veittur 400 rd. styrkur á ári uppí prentunarkostnað fyrir Skýrslur um landshagi á Íslandi. Þar fèlagið heldur þessum störfum áfram, hefir það þótt rèttast, að hèr sè stúngið uppá líkum styrk og gjört hefir verið undanfarin ár."

Við A. IV. 6. „Þeir 933 rd. 32 sk., sem hèr eru taldir til prentunar á lagasafni handa Íslandi, er einúngis veitíng áður veitts fjár, eins og nú skal sýnt. Af þeim 933 rd. 32 sk., sem í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{65}/_{66}$ voru veittir til 15. bindis þessa safns, voru ekki útborgaðir nema 600 rd., en af sömu upphæð, sem veitt var í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{66}/_{67}$ til 16. bindis, voru einúngis útborgaðir 300 rd.; í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{67}/_{68}$ voru veittir 500 rd., sem ekki voru borgaðir út, en af þeim 933 rd. 32 sk., sem í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{68}/_{69}$ voru veittir til þessa, geta menn ekki gjört ráð fyrir að meira verði borgað en 300 rd."

Við A. IV. 7. „Í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{67}/_{68}$ voru veittir 12000 rd. til alþíngis þess, sem haldið var á Íslandi árið 1867. Samkvæmt tilskipun 8. marz 1843 kemur alþíng saman annaðhvort ár, og því er hèr stúngið uppá líkri upphæð til alþíngis þess, sem á að koma saman árið 1869. Að öðru leyti má geta þess, að útgjöld þessi, að frá skildu því sem ætlað er konúngsfulltrúa, eða hèrumbil 1000 rd., má skoða einúngis sem lán, því samkvæmt opnu brèfi 18. júlí 1848 er alþíngiskostnaðinum jafnað niður á landið og síðan endurgoldinn jarðabókarsjóðnum.".

Við B. I. 1—11. „Laun þeirra embættismanna, sem hèr eru taldir, eru talin samkvæmt því sem gjört var í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{68}/_{69}$."

Við B. II. Um þetta atriði má skýrskota til þess, sem sagt er hèr að framan í athugasemd við A. II.; en launaviðbót sú eptir

kornverði, sem hèr ræðir um, er í frumvarpinu til fjárhagslaganna árið $18^{69}/_{70}$ talin á þessa leið:

biskupinn yfir Íslandi	280 rd.
forstöðumaður prestaskólans	268 -
fyrsti kennari við prestaskólann . . .	180 -
annar kennari við sama	216 -
rektor við hinn lærða skóla	280 -
yfirkennari við sama	232 -
fyrsti kennari við sama	216 -
annar kennari við sama	216 -
þriði kennari við sama	216 -
fjórði kennari við sama	180 -
samtals . .	1284 rd.

Við B. III. 1 og 2. „Útgjöld þessi eru hèr talin með sömu upphæð og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{68}/_{69}$, og skal að öðru leyti skýrskotað til athugasemdanna við fjárhagslagafrumvarpið fyrir nýnefnt ár."

Við B. IV. Launaviðbót sú eptir kornverði, sem hèr ræðir um og einúngis snertir þá 800 rd., sem ætlaðir eru sem aðstoðarfè, er talin eptir reglum þeim, sem um það efni eru settar í 25. og 27. gr. laga 19. febrúar 1861.

Við B. V. 1—5. „Útgjöld þessi eru talin eins og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{68}/_{69}$."

Við B. VI. 1—14. „Útgjöld þessi eru talin eins og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{68}/_{69}$."

Við B. VI. 15. „Samkvæmt uppástúngu skólastjórnarinnar eru þeir 400 rd., sem áður hafa verið veittir til þessara útgjalda, hèr hækkaðir til 600 rd. Viðvíkjandi þessu hefir skólastjórnin skýrt frá, að auk ymsra smærri tilfallandi útgjalda hafi af þessari útgjaldagrein verið greidd nokkur gjöld, sem koma fyrir á ári hverju, og sem fjárhagsárið $18^{67}/_{68}$ hafa verið þessi og að upphæð:

til hátíðarhalds á fæðíngardegi konúngs	50 rd. » sk.
fyrir prentun skólaskýrslunnar	197 - 46 -
yfir um . . .	247 rd. 46 sk.

handan að . . .	247 rd.	46 sk.
læknismeðöl handa skólalærisveinum	71 -	59 -
fyrir þvott á lèreptsrekkjuvoðum o. s. frv.	170 -	22 -
sveitar útgjöld og til bæjarþarfa	65 -	48 -
samtals . . .	554 rd.	79 sk.

þar nú ekki má gjöra ráð fyrir, að útgjöld þessi verði eptirleiðis mínkuð til muna, og útgjaldagrein þessi því ekki getur nægt til þeirra útgjalda, sem af henni eiga að greiðast, eins og líka á seinni árum sífelt hefir verið borgað út meira en veitt hefir verið, þá er útgjaldagreinin hèr talin 600 rd."

Við C. „Útgjöld þessi eru talin eins og í fjárhagslögunum fyrir næst undanfarið ár."

Samkvæmt ágripi því úr fjárhagslögunum fyrir árið 18⁶⁹/₇₀, sem prentað er hèr að framan, eru tekjurnar af Íslandi á þessu fjárhagsári alls taldar 51222 rd. 21 sk., eða 6547 rd. meiri en þær voru taldar árið næst á undan, og kemur þetta til af því, að þar sem að vísu flestar tekjugreinirnar eru taldar með sömu upphæð og þær voru taldar næst undanfarið ár, þá eru aptur á móti skipagjöld og þó einkum gjöld uppí alþíngiskostnað á þessu ári talin þeim mun meiri (smbr. IV., bls. 458 og 459); aptur á hinn bóginn eru útgjöld þau, sem talin eru að beinlínis eða eingaungu snerti Ísland, árið 18⁶⁹/₇₀ talin alls 77361 rd. 24 sk., eða 13432 rd. 16 sk. meiri en talið var næst undanfarið ár, og á þetta helzt rót sína í því, að þá var ekkert talið til alþíngiskostnaður, þar sem á þessu hèr umrædda ári til þess eru taldir 12000 rd. það sem í fjárhagslögunum þannig er talið að lagt sè til Íslands úr ríkissjóðnum fjárhagsárið 18⁶⁹/₇₀ verður þá eptir þessu 26139 rd. 3 sk. að upphæð, eða tölavert meira en það var næst undanfarið ár (smbr. IV., bls. 476). Samt verður tillag þetta á þessu ári nokkuð lítið eitt minna en það hefir verið talið að meðaltali á ári um hin síðast liðnu 5 ár, því á þeim hefir tillagið eptir fjárhagslögunum verið talið á þessa leið:

fjárhagsárið	$18^{64}/_{65}$	. . . .	15732 rd.	58 sk.
—	$18^{65}/_{66}$	. . . .	37378 —	35 -
—	$18^{66}/_{67}$	. . . .	30052 —	83 -
—	$28^{67}/_{68}$	. . . .	31337 —	35 -
—	$18^{68}/_{69}$	. . . .	19253 —	83 -
samtals í öll 5 ár		. . .	133755 rd.	6 sk.,

eða að meðaltali á ári 267þ1 rd. 1 sk.

Við þetta ber þó ennfremur þess að gæta, að tillagið úr ríkissjóði fyrir fjárhagsárið $18^{69}/_{70}$, það sem talið er hèr að framan, verður í raun rèttri nokkuð meira en hèr er sagt, og ber það til þessa, að launaviðbót sú eptir kornverði til embættismanna á Íslandi samkvæmt lögum 19. febrúar 1861, sem í fjárhagslögunum er talin í útgjaldadálkunum A. II., B. II. og B. IV., verður nokkuð meiri en hún þar er talin, og stendur svo á því, að þegar frumvarpið til fjárhagslaganna var lagt fyrir ríkisþíngið, var ennþá ekki búið að setja verðlagsskrárnar í Danmörku, og var því í frumvarpinu, eins og áður er sagt, ætlazt til upphæðarinnar á þessu eptir meðaltölu um seinustu 10 ár; og þó búið væri að setja verðlagsskrárnar áður en fjárhagslögin voru alrædd á þíngunum og konúngur hafði lagt samþykki sitt á þau, var samt engin breytíng gjörð á þessu. En eptir verðlagsskránum fyrir árið 1869 varð verðlagið á hverri tunnu saman lagðri af þeim fjórum korntegundum, sem í þessu efni koma til álits, meira en 6 rd., og launaviðbót sú, sem embættismenn á Íslandi eptir reglunum í áðurnefndum lögum fá úr ríkissjóði um fjárhagsárið $18^{69}/_{70}$, verður því þessi sem hèr skal segja:

stiptamtmaðurinn á Íslandi[1]	200 rd.	» sk.
amtmaðurinn í Vestur-umdæminu	324 -	» -
amtmaðurinn í Norður- og Austur-umd. . .	324 -	» -
landfógetinn á Íslandi	294 -	» -
justitiarius í landsyfirrèttinum	324 -	» -
fyrsti assessor í yfirrèttinum	314 -	» -
yfir um . .	1780 rd.	» sk.

[1]) Samkvæmt því sem segir í 1. gr. laga 19. febrúar 1861, er launaviðbót eptir kornverði handa stiptamtmanni einúngis talin 200 rd.

handan að . .	1780 rd.	» sk.	
annar assessor í yfirrèttinum[1]	301 -	64 -	
bæjarfógetinn í Reykjavík[2]	» -	» -	
fyrsti lögregluþjónn í Reykjavík[3]	45 -	» -	
annar lögregluþjónn í Reykjavík	44 -	» -	
landlæknirinn á Íslandi	302 -	» -	
læknir í eystra umdæmi Suðuramtsins . .	250 -	» -	
læknir á Vestmannaeyjum	176 -	» -	
læknir í syðra umdæmi Vesturamtsins . . .	174 -	» -	
læknir í nyrðra umdæmi Vesturamtsins . .	194 -	» -	
læknir í Húnavatns og Skagafjarðar s. . .	250 -	» -	
læknir í Eyjafjarðar og þíngeyjar s. . . .	170 -	» -	
læknir í Austuramtinu	170 -	» -	
fyrsta ljósmóðir í Reykjavík	14 -	» -	
önnur ljósmóðir í Reykjavík	14 -	» -	
biskupinn yfir Íslandi	324 -	» -	
forstöðumaður prestaskólans	312 -	» -	
fyrsti kennari við sama	210 -	» -	
annar kennari við sama	250 -	» -	
rektor við hinn lærða skóla	304 -	» -	
yfirkennari við sama	270 -	» -	
fyrsti kennari við sama	250 -	» -	
annar kennari við sama	250 -	» -	
þriði kennari við sama	250 -	» -	
fjórði kennari við sama	210 -	» -	
aðstoðarfè	160 -	» -	
samtals . .	6674 rd.	64 sk.	

[1]) Launaviðbótin eptir kornverði er talin þannig:

af 1400 rd., 290 rd. á ári, í 2 mánuði = 48 rd. 32 sk.
- 1600 rd., 304 rd. á ári, í 10 mánuði = 253 - 32 -

samtals . . 301 rd. 64 sk.

[2]) Launaviðbót þessa embættis, sem er sameinað landfógeta embættinu, er talin undir viðbót landfógetans.

[3]) þessu embætti eru þarhjá lagðir 50 rd. úr dómsmálasjóði landsins. Launaviðbótin er því alls 60 rd., en af þeim ber að greiða 3/4 hluta, eða 45 rd., úr ríkissjóði, og 1/4 hluta, eða 15 rd., úr dómsmálasjóði.

og er skýrsla þessi um launaviðbót eptir kornverði handa íslenzkum embættismönnum fyrir fjárhagsárið $18^{69}/_{70}$ lögð fyrir stjórnarherra fjárhagsmálanna, samkvæmt því sem fyrir er skipað í nefndum lögum 19. febrúar 1861, en hann hefir síðan lagt samþykki sitt á hana.

Eptir þessu verður þá launaviðbótin eptir kornverði til embættismanna á Íslandi um fjárhagsárið $18^{69}/_{70}$ alls 6674 rd. 64 sk., í stað þess að hún í fjárhagslögunum í útgjaldadálkunum A. II, B. II og B. IV. er talin einúngis 5797 rd. 48 sk., og verður þetta því 877 rd. 16 sk. meira en þar er talið. Útgjöld öll til Íslands verða því á þessu ári 78238 rd. 40 sk., og sè þar frá dregnar tekjur landsins á sama ári, eða 51222 rd. 21 sk., þá verður það, sem talið er að leggja verði til Íslands úr ríkissjóði á fjárhagsárinu $18^{69}/_{70}$, í raun rèttri alls 27016 rd. 19 sk.

MANNFJÖLDI Á ÍSLANDI

árið 1868.

Um fleiri undanfarin ár hefir í landshagsskýrslunum verið sagt frá mannfjöldanum á Íslandi, og breytíng á honum á hverju ári eptir skýrslum presta um það efni, og skal hèr til framhalds af þessu skýra frá hinu sama um árið 1868. Eptir því sem taldist í hinum síðustu fæðíngarskýrslum, og þegar fólk síðast var talið á Íslandi 1. október 1860, átti tala landsmanna í árslokin 1867 að hafa verið 69,281 (smbr. Landshsk. IV., bls. 661); en samkvæmt skýrslum þeim, sem hèr eru prentaðar, þá hafa árið 1868 alls fæðzt á Íslandi 2449 börn, en á sama ári andazt alls 1970 manns, og eru því á þessu ári 479 fleiri fæddir en dánir. Bæti maður nú þessum viðauka, án þess að hafa tillit til þess fólks, sem á árinu kann að hafa flutt sig úr landinu eða inn í landið, við fólksfjölda þann, sem eptir því sem hèr að ofan segir taldist að hafa verið á Íslandi við árslokin 1867, þá ætti tala allra landsmanna í árslokin 1868 að hafa verið 69,760, eða fólksfjöldinn í landinu hefir á þessu ári aukizt að tiltölu um 6.9 af hverju 1000 (árið næst á undan fjölgaði hann um 14.2 af hverju 1000).

Vèr látum nú fylgja ágrip af skýrslum presta um giptíngar, fædda og dauða á Íslandi árið 1868, og skulu síðan gjörðar fáeinar athugasemdir við hin helztu atriði í skýrslunum.

A. 1. Fæddir á Íslandi 1868, taldir eptir getnaðarhætti og kyni.

Prófastsdæmi.	lifandi				andvana				samtals			fleirburar				fermd	
	skilgetin		óskilgetin		skilgetin		óskilgetin					tvíburar		þríburar			
	sveinar	meyjar	sveinar	meyjar	sveinar	meyjar	sveinar	meyjar	sveinar	meyjar	sveinar og meyjar	skilgetin	óskilgetin	skilgetin	óskilgetin	drengir	[illegible]
Suður-umdæmið.																	
Austur-Skaptafells	17	22	3	5	2	•	1	1	23	28	51	•	1	•	•	12	1
Vestur-Skaptafells	28	28	5	5	1	1	1	1	35	35	70	2	•	•	•	16	2
Rángárvalla og	88	66	24	33	3	•	•	•	115	99	214	3	•	•	•	45	5
Vestmannaeyja	7	6	4	2	•	1	•	•	11	9	20	•	•	•	•	5	
Árness	102	76	14	19	5	•	3	1	124	96	220	2	•	•	•	60	6
Gullbríngu og Kjósar	73	68	15	19	2	1	1	•	91	88	179	1	•	•	•	55	5
og Reykjavík	35	19	5	4	1	2	•	•	41	25	66	1	•	•	•	17	1
Borgarfjarðar	28	41	5	5	•	•	•	•	33	46	79	•	•	•	•	29	2
samtals	378	326	75	92	14	5	6	3	473	426	899	9	1	•	•	239	25
Vestur-umdæmið.																	
Mýra	36	42	5	4	•	1	1	1	42	48	90	•	•	•	•	30	1
Hnappadals og	8	8	2	3	•	•	•	•	10	11	21	•	•	•	•	5	1
Snæfellsness	39	38	9	15	3	1	1	•	52	54	106	2	1	•	•	28	3
Dala	46	30	3	4	1	1	•	•	50	35	85	1	•	•	•	21	2
Barðastrandar	29	37	4	6	1	1	•	•	34	44	78	•	•	•	•	33	2
Vestur-Ísafjarðar	21	22	3	6	•	1	•	•	24	29	53	1	•	•	•	12	
Norður-Ísafjarðar	45	36	5	6	•	•	•	•	50	42	92	1	•	•	•	32	4
Stranda	28	23	5	9	1	•	•	•	34	32	66	1	•	•	•	19	1
samtals	252	236	36	53	6	5	2	1	296	295	591	6	1	•	•	180	16
Norður- og Austur-umdæmið.																	
Húnavatns	73	67	24	11	6	1	1	•	104	79	183	3	2	•	•	49	58
Skagafjarðar	63	52	11	18	2	•	1	1	77	71	148	1	1	•	•	46	53
Eyjafjarðar	58	90	11	9	4	•	•	1	73	100	173	5	•	•	•	41	49
Píngeyjar	75	82	7	9	5	2	•	•	87	93	180	2	1	•	•	78	70
Norður-Múla	54	65	14	11	4	2	2	2	74	80	154	4	•	•	•	42	46
Suður-Múla	46	55	10	10	•	•	•	•	56	65	121	1	•	•	•	28	38
samtals	369	411	77	68	21	5	4	4	471	488	959	16	4	•	•	284	31
á öllu landinu	999	973	188	213	41	15	12	8	1240	1209	2449	31	6	•	•	703	73

A. 2. Fæddir á Íslandi 1868, eptir aldri mæðranna.

Aldur mæðranna.	skilgetin			óskilgetin			samtals		samtals sveinar og meyjar.
	sveinar	meyjar	samtals	sveinar	meyjar	samtals	sveinar	meyjar	
milli 15 og 20 ár	2	9	11	8	4	12	10	13	23
— 20 - 25 -	86	90	176	33	40	73	119	130	249
— 25 - 30 -	233	223	456	60	59	119	293	282	575
— 30 - 35 -	285	261	546	45	57	102	330	318	648
— 35 - 40 -	323	279	602	40	41	81	363	320	683
— 40 - 45 -	93	105	198	11	16	27	104	121	225
— 45 - 50 -	13	16	29	1	1	2	14	17	31
yfir 50 ár	•	•	•	•	•	•	•	•	•

B. 1. Hjónabönd á Íslandi 1868, eptir aldri brúðhjóna.

Aldur brúða.	aldur brúðguma											samtala brúða
	25 vetra og yngri	milli 25 og 30	— 30 - 35	— 35 - 40	— 40 - 45	— 45 - 50	— 50 - 55	— 55 - 60	— 60 - 65	— 65 - 70	yfir 70	
fyrir innan 20	2	7	1	•	•	•	•	•	•	•	•	10
milli 20 og 25	13	57	23	8	3	•	•	1	•	•	•	105
— 25 - 30	12	50	19	17	5	5	•	2	•	•	•	110
— 30 - 35	8	21	16	17	3	2	•	1	•	1	•	69
— 35 - 40	3	6	5	8	4	2	1	1	•	•	•	30
— 40 - 45	1	5	2	•	4	2	2	•	•	•	•	16
— 45 - 50	•	•	4	•	•	1	1	•	1	•	•	7
— 50 - 55	•	•	•	•	•	•	2	•	•	•	•	2
— 55 - 60	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
— 60 - 65	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
— 65 - 70	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
yfir 70 . . .	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
samtala brúðguma . . .	39	146	70	50	19	12	6	5	1	1	•	349

B. 2. Hjónabönd á Íslandi 1868, eptir hjúskaparstètt

Prófastsdæmi.	eptir hjúskaparstètt.													
	ýngispiltar áttu			ekklar áttu			skildir frá konu áttu			tala hjóna	tvíkvæntir	þríkvæntir	tvígiptar	þrígiptar
	ýngisstúlkur	ekkjur	skildar frá manni	ýngisstúlkur	ekkjur	skildar frá manni	ýngisstúlkur	ekkjur	skildar frá manni					
Suður-umdæmið.														
Austur-Skaptafells	2	1	.	1	.	.	.	.	.	4	1	.	1	.
Vestur-Skaptafells	9	.	.	1	.	.	.	.	.	10	1	.	.	.
Rángárvalla og Vestmannaeyja	19	1	.	3	.	.	.	.	.	23	3	.	1	.
	.	3	.	1	.	.	.	.	.	4	1	.	3	.
Árness	17	.	.	4	.	.	.	.	.	21	4	.	.	.
Gullbríngu og Kjósar og Reykjavík	11	2	.	3	2	.	.	.	.	18	5	.	4	.
	10	.	1	1	.	.	.	.	.	12	1	.	1	.
Borgarfjarðar	6	.	.	1	.	.	.	.	.	7	1	.	.	.
samtals	74	7	1	15	2	.	.	.	.	99	17	.	10	.
Vestur-umdæmið.														
Mýra	7	1	.	.	.	.	.	.	.	8	.	.	1	.
Hnappadals og Snæfellsness	7	1	.	.	1	.	.	.	.	9	1	.	2	.
	9	2	.	2	.	.	.	.	.	13	1	1	2	.
Dala	9	3	.	1	2	.	.	.	.	15	3	.	4	1
Barðastrandar	7	.	.	1	.	.	.	.	.	8	1	.	.	.
Vestur-Ísafjarðar	8	1	.	.	.	.	.	.	.	9	.	.	1	.
Norður-Ísafjarðar	15	.	.	1	2	.	1	.	.	19	4	.	2	.
Stranda	5	.	.	.	.	.	.	.	.	5	.	.	.	.
samtals	67	8	.	5	5	.	1	.	.	86	10	1	12	1
Norður- og Austur-umdæmið.														
Húnavatns	19	4	1	2	2	.	.	.	.	28	3	1	7	.
Skagafjarðar	20	2	.	1	.	.	.	.	.	23	.	1	2	.
Eyjafjarðar	31	2	.	2	.	.	.	.	.	35	2	.	2	.
Þíngeyjar	32	3	.	2	.	.	2	.	.	39	4	.	3	.
Norður-Múla	11	5	.	3	.	.	1	.	.	20	4	.	5	.
Suður-Múla	17	.	.	2	.	.	.	.	.	19	2	.	.	.
samtals	130	16	1	12	2	.	3	.	.	164	15	2	19	.
á öllu landinu	271	31	2	32	9	.	4	.	.	349	42	3	41	1

talin eptir prófastsdæmum og umdæmum, og aldri hjóna.

eptir aldri karls og konu.																
karlmenn 25 ára og ýngri áttu konur				karlmenn á 26. ári til 35 áttu konur				karlmenn á 36. ári til 50 áttu konur				karlmenn yfir 50 áttu konur				tala hjóna.
25 ára og ýngri	frá 26 til 35	frá 36 til 50	yfir 50	25 ára og ýngri	frá 26 til 35	frá 36 til 50	yfir 50	25 ára og ýngri	frá 26 til 35	frá 36 til 50	yfir 50	25 ára og ýngri	frá 26 til 35	frá 36 til 50	yfir 50	
•	1	•	•	•	1	•	•	•	2	•	•	•	•	•	•	4
•	1	•	•	3	3	1	•	•	1	1	•	•	•	•	•	10
•	1	1	•	7	5	2	•	2	2	2	•	•	1	•	•	23
•	•	•	•	1	1	1	•	•	1	•	•	•	•	•	•	4
•	1	•	•	5	5	1	•	•	5	4	•	•	•	•	•	21
•	•	•	•	3	7	3	•	•	2	3	•	•	•	•	•	18
1	•	•	•	2	6	•	•	•	2	1	•	•	•	•	•	12
•	1	•	•	3	•	1	•	•	2	•	•	•	•	•	•	7
1	5	1	•	24	28	9	•	2	17	11	•	•	1	•	•	99
1	2	•	•	2	3	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	8
•	1	•	•	1	3	2	•	•	1	•	•	•	•	1	•	9
•	1	•	•	3	4	2	•	•	2	•	•	•	1	•	•	13
2	•	•	•	4	2	1	•	•	2	2	•	•	•	•	2	15
•	1	•	•	4	3	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	8
•	1	•	•	3	3	•	•	•	1	1	•	•	•	•	•	9
2	1	•	•	4	3	3	•	1	3	2	•	•	•	•	•	19
•	•	•	•	1	1	•	•	•	2	1	•	•	•	•	•	5
5	7	•	•	22	22	8	•	1	11	6	•	•	1	1	2	86
•	1	1	•	5	7	1	•	2	6	1	•	1	•	3	•	28
2	•	1	•	4	11	1	•	1	1	1	•	•	1	•	•	23
2	2	•	•	9	18	•	•	•	1	1	•	•	1	1	•	35
2	3	•	•	13	9	1	•	3	8	•	•	•	•	•	•	39
1	1	1	•	4	5	2	•	1	3	1	•	•	•	1	•	20
2	1	•	•	7	6	•	•	1	2	•	•	•	•	•	•	19
9	8	3	•	42	56	5	•	8	21	4	•	1	2	5	•	164
15	20	4	•	88	106	22	•	11	49	21	•	1	4	6	2	349

B. 3. Fæddir og kvæntir á Íslandi 1868 í prófastsdæmi

Prófastsdæmi.	janúar			febrúar			marz			apríl			maí			júní		
	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin
Suður-umdæmið.																		
Austur-Skaptafells . . .	•	5	2	•	•	•	•	2	•	•	4	1	•	5	•	•	4	2
Vestur-Skaptafells . . .	•	1	1	•	8	1	•	4	•	•	7	1	•	2	•	2	5	2
Rángárvalla og	•	9	1	•	11	7	•	13	6	•	14	3	3	15	8	3	14	4
Vestmannaeyja	•	1	•	•	1	2	•	2	1	•	2	•	•	•	1	•	1	•
Árness	•	7	3	•	17	1	•	11	1	•	17	2	3	13	•	2	19	5
Gullbríngu og Kjósar . .	1	7	2	•	7	3	•	15	3	•	12	•	•	9	2	•	17	2
og Reykjavík	•	3	1	•	4	•	•	4	•	1	4	•	7	3	•	1	6	2
Borgarfjarðar	•	•	•	•	6	•	•	6	•	•	6	•	1	9	1	1	9	2
samtals . . .	1	33	10	•	54	14	•	60	11	1	66	7	14	56	12	9	75	19
Vestur-umdæmið.																		
Mýra	•	3	•	•	9	•	•	5	•	•	5	1	•	3	•	2	9	2
Hnappadals og	•	•	•	•	•	•	•	1	•	•	3	•	3	1	1	•	•	•
Snæfellsness	1	7	5	•	8	3	•	9	•	•	4	•	•	10	4	•	8	2
Dala	1	6	1	•	4	•	•	4	•	•	9	•	1	9	2	3	5	•
Barðastrandar	•	3	•	•	5	1	•	2	•	•	5	1	•	6	1	•	5	1
Vestur-Ísafjarðar	•	5	1	•	1	•	•	4	1	•	3	•	•	7	1	•	5	•
Norður-Ísafjarðrr	•	2	1	•	1	•	1	5	•	•	12	•	•	6	•	1	11	•
Stranda	•	3	1	•	5	•	•	7	3	•	6	2	1	2	•	•	6	•
samtals . . .	2	29	9	•	33	4	1	37	4	•	47	4	5	44	9	6	49	5
Norður- og Austur-umdæmið.																		
Húnavatns	2	8	4	•	15	2	•	18	3	•	10	2	5	16	1	2	21	•
Skagafjarðar	•	5	•	•	7	4	•	7	2	•	4	1	3	13	4	3	12	3
Eyjafjarðar	1	8	•	•	14	2	1	10	•	•	10	1	8	11	1	2	20	3
Þíngeyjar	•	8	•	•	11	1	•	11	•	•	10	2	3	13	•	4	11	1
Norður-Múla	1	5	•	•	5	3	•	11	•	•	13	•	•	10	•	1	9	6
Suður-Múla	•	10	1	•	5	•	•	10	1	•	4	3	•	10	1	1	7	2
samtals . . .	4	44	5	•	57	12	1	67	6	•	51	9	19	73	7	13	80	15
á öllu landinu	7	106	24	•	144	30	2	164	21	1	164	20	38	173	28	28	204	39

verju og umdæmi, í mánuði hverjum.

júlí			ágúst			septemb.			október			nóvemb.			desemb.					
kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	kvonföng	börn skilgetin	óskilgetin	tala hjóna	tala barna skilgetinna	tala barna óskilgetinna
•	5	1	•	7	1	2	2	2	1	2	1	1	4	•	•	1	•	4	41	10
2	6	1	2	2	2	•	7	2	•	7	•	4	4	2	•	5	•	10	58	12
7	17	9	•	16	7	•	10	6	9	17	2	1	12	2	•	9	2	23	157	57
•	•	1	•	1	1	•	4	•	2	1	•	2	1	•	•	•	•	4	14	6
4	19	10	2	18	3	2	19	6	7	13	1	1	13	2	•	14	3	21	183	37
2	14	4	1	10	3	2	16	3	5	20	4	6	6	2	1	11	7	18	144	35
1	5	•	1	6	1	•	5	1	•	6	3	1	3	•	•	8	1	12	57	9
•	7	2	1	7	2	•	2	•	2	7	1	2	3	1	•	7	1	7	69	10
16	73	28	7	67	20	6	65	20	26	73	12	18	46	9	1	55	14	99	723	176
4	14	1	•	8	2	•	8	2	2	4	•	•	7	2	•	4	1	8	79	11
3	•	•	•	1	1	•	5	1	3	2	•	•	1	2	•	2	•	9	16	5
1	7	3	•	4	1	•	7	3	9	6	2	1	5	•	1	6	2	13	81	25
•	5	2	•	11	1	1	9	1	5	3	•	3	7	•	1	6	•	15	78	7
2	5	1	•	8	1	•	9	3	1	7	1	3	11	•	2	2	•	8	68	10
•	4	1	•	3	1	3	3	1	6	6	2	•	1	1	•	2	•	9	44	9
•	10	2	1	11	1	8	15	2	2	4	2	4	2	1	2	2	2	19	81	11
1	3	2	•	9	3	•	4	•	3	4	3	•	2	•	•	1	•	5	52	14
11	48	12	1	55	11	12	60	13	31	36	10	11	36	6	6	25	5	86	499	92
•	7	5	2	13	3	8	12	7	3	13	5	4	6	2	2	8	2	28	147	36
1	13	5	•	18	1	2	7	2	5	12	4	7	12	3	2	7	2	23	117	31
•	13	2	•	13	2	1	15	3	19	14	3	3	10	4	•	14	•	35	152	21
8	17	1	•	17	3	3	21	3	20	20	4	•	14	•	1	11	1	39	164	16
4	11	3	•	9	2	•	18	4	6	16	3	7	13	5	1	5	3	20	125	29
4	7	1	2	10	•	3	10	5	6	10	2	3	6	1	•	12	3	19	101	20
17	68	17	4	80	11	17	83	24	59	85	21	24	61	15	6	57	11	164	806	153
44	189	57	12	202	42	35	208	57	116	194	43	53	143	30	13	137	30	349	2028	421

C. 1. Dánir á Íslandi 1868, í prófastsdæmi hverju, taldir eptir hjúskaparstètt og kynferði.

Prófastsdæmi.	karlar ókvæntir	konur ógiptar	samtals	karlar kvæntir	konur giptar	samtals	ekklar	ekkjur	aðal-samtala
Suður-umdæmið.									
Austur-Skaptafells	7	10	17	8	4	12	5	3	37
Vestur-Skaptafells	35	30	65	7	5	12	2	7	86
Rángárvalla og	77	59	136	14	10	24	7	11	178
Vestmannaeyja	3	4	7	2	1	3	•	1	11
Árness	72	54	126	19	14	33	4	7	170
Gullbríngu og Kjósar	76	36	112	27	10	37	8	10	167
og Reykjavík	19	17	36	7	4	11	2	7	56
Borgarfjarðar	21	32	53	8	4	12	3	1	69
samtals	310	242	552	92	52	144	31	47	774
Vestur-umdæmið.									
Mýra	27	18	45	5	3	8	1	2	56
Hnappadals og	8	7	15	3	2	5	•	1	21
Snæfellsness	38	34	72	14	6	20	4	8	104
Dala	29	15	44	5	4	9	2	4	59
Barðastrandar	19	20	39	13	4	17	1	6	63
Vestur-Ísafjarðar	15	12	27	3	4	7	2	5	41
Norður-Ísafjarðar	24	26	50	6	10	16	2	11	79
Stranda	22	11	33	4	2	6	3	3	45
samtals	182	143	325	53	35	88	15	40	468
Norður- og Austur-umdæmið.									
Húnavatns	65	47	112	14	8	22	5	9	148
Skagafjarðar	38	37	75	20	5	25	7	11	118
Eyjafjarðar	24	26	50	19	8	27	3	6	86
Þíngeyjar	33	25	58	15	16	31	5	9	103
Norður-Múla	61	62	123	19	12	31	11	8	173
Suður-Múla	31	33	64	18	8	26	2	8	100
samtals	252	230	482	105	57	162	33	51	728
á öllu landinu	744	615	1359	250	144	394	79	138	1970

C. 2. Dánir á Íslandi 1868, í hverjum mánuði, taldir eptir hjúskaparstétt.

mánuðir.	karlar ókvæntir	konur ógiptar	samtals	karlar kvæntir	konur giptar	samtals	ekklar	ekkjur	alls
janúar	65	42	107	22	10	32	6	13	158
febrúar	58	46	104	15	10	25	6	11	146
marz	56	48	104	18	9	27	11	18	160
apríl	64	63	127	30	11	41	6	11	185
maí	60	54	114	29	16	45	8	12	179
júní	60	53	113	21	19	40	15	13	181
júlí	62	41	103	17	11	28	4	7	142
ágúst	69	47	116	15	19	34	4	8	162
september	67	51	118	17	3	20	5	8	151
október	73	60	133	23	17	40	3	15	191
nóvember	49	55	104	16	7	23	6	11	144
desember	61	55	116	27	12	39	5	11	171
samtals	744	615	1359	250	144	394	79	138	1970

C. 3. Dánir á Íslandi 1868, af slysförum.

mánuðir.	sjálfsmorðíngjar				drukknaðir						af öðrum slysum				samtals		aðalsamtala
	karlar ókv.	konur ógipt.	karlar kv.	konur gipt.	karlar ókv.	konur ógipt.	karlar kv.	konur gipt.	ekklar	ekkjur	karlar ókv.	konur ógipt.	karlar. kv.	konur gipt.	karlar	konur	
janúar	»	»	»	»	7	»	3	»	1	»	»	»	1	»	12	»	12
febrúar	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	1	»	3	3
marz	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	2	»	2
apríl	»	»	»	»	3	»	2	»	1	»	»	1	»	»	6	1	7
maí	»	1	»	»	7	»	1	»	»	»	»	1	»	»	8	2	10
júní	»	»	»	»	»	»	2	»	1	»	»	»	»	»	3	»	3
júlí	»	»	»	»	2	1	1	»	»	»	3	»	»	»	6	1	7
ágúst	»	»	»	»	8	1	1	»	»	»	»	1	»	1	9	3	12
september	»	»	»	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3
október	»	»	»	»	9	»	4	»	»	»	2	3	2	»	17	3	20
nóvember	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1
desember	1	»	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	5	»	5
samtals	1	1	1	»	40	2	16	»	3	»	6	8	5	2	72	13	85

C. 4. Dánir á Íslandi 1868, í mánuði hverjum,

karlar.

mánuðir.	á 1. mánuði, andvana meðtaldir	á 2. mánuði	á 3. mánuði	á 4. 5. og 6. m.	á 7. 8. og 9. m.	á 10. 11. og 12. m.	á 2. ári	á 3. —	á 4. —	á 5. —	m. 5 og 10 vetra	m. 10 og 15	m. 15 og 20
janúar	14	5	2	8	1	1	2	1	3	•	3	4	4
febrúar	19	1	1	8	3	2	3	•	4	1	•	1	2
marz	13	4	1	5	4	5	5	2	•	1	1	3	3
apríl	17	3	•	5	2	2	4	3	1	2	4	4	3
maí	22	1	2	5	•	2	5	1	1	1	1	1	4
júní	18	4	2	3	1	1	3	1	1	2	3	4	3
júlí	9	6	4	10	1	4	4	1	2	1	2	3	2
ágúst	23	6	3	6	3	2	2	2	1	1	•	3	2
september	24	1	4	4	4	2	4	5	4	1	4	1	3
október	20	4	•	7	1	2	4	4	6	4	1	3	3
nóvember	19	5	1	5	3	1	3	2	•	2	3	2	•
desember	13	1	4	5	4	2	7	5	•	4	4	3	2
samtals	211	41	24	71	27	26	46	27	23	20	26	32	31

konur.

mánuðir.	á 1. mánuði, andvana meðtaldir	á 2. mánuði	á 3. mánuði	á 4. 5. og 6. m.	á 7. 8. og 9. m.	á 10. 11. og 12. m.	á 2. ári	á 3. —	á 4. —	á 5. —	m. 5 og 10 vetra	m. 10 og 15	m. 15 og 20
janúar	9	4	2	8	1	1	2	•	2	•	3	1	1
febrúar	7	1	3	8	3	1	5	2	2	•	1	2	1
marz	8	•	2	3	3	3	6	•	1	1	3	4	4
apríl	21	1	3	4	1	3	1	4	2	•	•	•	3
maí	7	3	2	3	3	•	6	1	1	•	2	3	1
júní	13	6	2	2	2	•	4	3	•	2	2	2	5
júlí	6	3	2	7	2	1	4	•	•	1	6	1	1
ágúst	14	5	1	2	2	3	5	1	•	2	•	1	1
september	15	1	3	3	2	1	2	3	7	1	3	1	2
október	14	5	1	7	1	2	3	2	5	2	3	2	1
nóvember	17	1	3	5	3	1	7	2	2	•	6	2	3
desember	12	1	3	7	2	•	7	2	1	1	2	•	3
samtals	143	31	27	59	25	16	52	20	23	10	31	19	26
alls	354	72	51	130	52	42	98	47	46	30	57	51	57

taldir eptir aldri og kynferði.

karlar.

m. 20 og 25	m. 25 og 30	m. 30 og 35	m. 35 og 40	m. 40 og 45	m. 45 og 50	m. 50 og 55	m. 55 og 60	m. 60 og 65	m. 65 og 70	m. 70 og 75	m. 75 og 80	m. 80 og 85	m. 85 og 90	m. 90 og 95	m. 95 og 100	yfir 100	samtals
6	3	3	7	4	3	6	1	3	3	1	3	1	1	»	»	»	93
3	5	3	1	2	2	1	5	»	5	»	4	3	»	»	»	»	79
»	1	4	1	3	4	4	»	5	8	2	3	3	»	»	»	»	85
5	4	4	9	4	3	2	4	5	4	4	2	»	»	»	»	»	100
4	6	1	8	6	3	7	»	4	5	4	2	»	1	»	»	»	97
5	2	4	8	4	5	4	2	3	3	6	3	»	1	»	»	»	96
»	7	5	4	1	4	5	2	1	1	2	1	»	1	»	»	»	83
5	4	6	2	1	1	»	3	3	4	2	1	1	»	1	»	»	88
1	»	2	1	6	1	3	4	1	6	2	1	»	»	»	»	»	89
4	3	4	3	5	6	5	»	3	1	2	3	1	»	»	»	»	99
2	1	3	3	»	»	4	1	1	4	2	1	2	»	»	»	1	71
»	2	1	6	1	4	6	4	4	4	5	2	»	»	»	»	»	93
35	38	40	53	37	36	47	26	33	48	32	26	11	4	1	»	1	1073

konur.

m. 20 og 25	m. 25 og 30	m. 30 og 35	m. 35 og 40	m. 40 og 45	m. 45 og 50	m. 50 og 55	m. 55 og 60	m. 60 og 65	m. 65 og 70	m. 70 og 75	m. 75 og 80	m. 80 og 85	m. 85 og 90	m. 90 og 95	m. 95 og 100	yfir 100	samtals
2	1	2	3	1	1	»	1	2	5	2	6	5	»	»	»	»	65
»	2	3	2	»	2	4	5	2	4	3	2	»	1	1	»	»	67
1	1	1	1	3	4	1	2	6	7	3	3	3	»	1	»	»	75
2	2	1	4	2	4	3	4	4	9	1	1	3	1	1	»	»	85
2	8	4	1	2	3	3	4	3	9	6	5	»	»	»	»	»	82
3	1	2	4	2	3	3	4	4	4	7	1	3	»	1	»	»	85
»	3	1	1	»	4	1	4	3	1	3	2	2	»	»	»	»	59
1	1	3	4	2	1	2	5	5	5	4	3	1	»	»	»	»	74
1	1	2	1	2	»	»	2	4	1	3	»	1	»	»	»	»	62
3	2	3	»	3	1	7	2	5	7	5	3	»	2	1	»	»	92
2	»	3	2	»	1	1	2	1	5	1	1	»	»	2	»	»	73
3	3	4	3	1	2	3	2	»	3	2	8	2	1	»	»	»	78
20	25	29	26	18	26	28	37	39	60	40	35	20	5	7	»	»	897
55	63	69	79	55	62	75	63	72	108	72	61	31	9	8	»	1	1970

C. 5. Dánir á Íslandi 1868, í prófastsdæmi

Prófastsdæmi.	á 1. ári, andvana fæddir meðtaldir	á 2. ári	á 3. —	á 4. —	á 5. —	m. 5 og 10 vetra	m. 10 og 15	m. 15 og 20
Suður-umdæmið.								
Austur-Skaptafells	6	1	.	1	.	2	.	.
Vestur-Skaptafells	27	4	4	4	3	8	1	3
Rángárvalla og }	82	6	1	13	6	4	5	1
Vestmannaeyja }	3	.	1	.	.	.	2	.
Árness	65	10	4	5	2	7	2	2
Gullbríngu- og Kjósar }	59	10	1	.	1	2	4	3
og Reykjavík }	14	3	.	.	.	1	.	.
Borgarfjarðar	21	8	2	3	3	2	1	2
samtals	277	42	13	26	15	26	15	11
Vestur-umdæmið.								
Mýra	23	3	4	1	3	3	1	.
Hnappadals og }	7	1	.	2	.	.	2	1
Snæfellsness }	39	.	1	1	.	1	3	3
Dala	33	2	.	.	.	.	.	1
Barðastrandar	22	.	1	.	1	2	1	5
Vestur-Ísafjarðar	12	5	.	1	.	1	1	1
Norður-Ísafjarðar	38	2	1	1	1	3	1	2
Stranda	24	.	.	2	.	1	1	1
samtals	198	13	7	8	5	11	10	14
Norður- og Austur-umdæmið.								
Húnavatns	62	9	7	4	2	2	7	5
Skagafjarðar	35	10	7	1	3	1	4	3
Eyjafjarðar	30	1	5	2	.	1	2	1
Þingeyjar	23	5	1	1	1	2	2	9
Norður-Múla	45	14	7	3	3	11	8	9
Suður-Múla	31	4	.	1	1	3	3	5
samtals	226	43	27	12	10	20	26	32
á öllu landinu	701	98	47	46	30	57	51	57

ıverju, taldir eptir aldri.

m. 20 og 25	m. 25 og 30	m. 30 og 35	m. 35 og 40	m. 40 og 45	m. 45 og 50	m. 50 og 55	m. 55 og 60	m. 60 og 65	m. 65 og 70	m. 70 og 75	m. 75 og 80	m. 80 og 85	m. 85 og 90	m. 90 og 95	m. 95 og 100	yfir 100	samtals
•	2	1	2	1	•	4	1	4	4	2	5	1	•	•	•	•	37
4	1	•	1	3	2	4	1	3	5	3	•	5	•	•	•	•	86
1	3	4	1	1	1	5	4	7	11	7	9	3	1	1	•	1	178
•	•	•	1	•	1	2	•	•	•	1	•	•	•	•	•	•	11
4	5	4	6	4	6	3	6	7	11	5	7	3	1	1	•	•	170
4	8	11	9	8	7	7	8	7	6	5	3	2	1	1	•	•	167
5	3	3	8	•	3	2	1	4	3	3	2	1	•	•	•	•	56
1	•	•	1	4	3	2	3	1	5	2	3	1	•	1	•	•	69
19	22	23	29	21	23	29	24	33	45	28	29	16	3	4	•	1	774
1	2	3	2	•	3	1	1	1	2	1	1	•	•	•	•	•	56
•	2	•	•	2	•	1	1	•	•	•	2	•	•	•	•	•	21
8	9	3	2	6	4	4	3	4	2	4	7	•	•	•	•	•	104
1	3	1	3	•	•	•	3	4	3	1	2	2	•	•	•	•	59
2	1	2	1	3	2	4	3	1	4	2	3	1	1	1	•	•	63
2	1	1	3	2	•	1	2	2	3	3	•	•	•	•	•	•	41
•	4	1	3	3	2	3	1	5	2	5	1	•	•	•	•	•	79
2	•	•	3	1	2	1	•	1	•	3	2	1	•	•	•	•	45
16	22	11	17	17	13	15	14	18	16	19	18	4	1	1	•	•	468
2	2	6	3	2	6	3	6	4	7	3	3	1	1	1	•	•	148
•	3	2	3	•	6	4	9	4	10	6	2	4	1	•	•	•	118
•	3	5	5	1	6	4	1	2	7	4	3	•	2	1	•	•	86
5	2	6	7	4	3	6	5	4	9	4	2	2	•	•	•	•	103
10	7	9	11	3	3	6	2	5	6	5	2	3	•	1	•	•	173
3	2	7	4	7	2	8	2	2	8	3	2	1	1	•	•	•	100
20	19	35	33	17	26	31	25	21	47	25	14	11	5	3	•	•	728
55	63	69	79	55	62	75	63	72	108	72	61	31	9	8	•	1	1970

I. UM FÆDÍNGAR.

I. Fjöldi fæddra. Árið 1868 fæddust alls á Íslandi 2449 börn, eins og fyr var sagt, og er þetta að upphæðinni til nokkuð minna en næst undanfarið ár 1867. Beri maður saman tölu fæddra árið 1868 við mannfjölda þann, sem eptir fæðíngarskýrslunum átti að hafa verið á Íslandi við árslokin 1867, þá kemur á þessu hèr umgetna ári 1 barn á 28.3 landsmenn, eða 353 á hverjar 10,000 landsmanna, en árið næst á undan var hlutfall þetta 402 á 10,000 (smbr. Lhsk. IV., bls. 674).

Á þessu hlýtur samt að vera töluverður munur í héruðum landsins, og kemur það einnig fram, því árið 1868 telst svo til að af hverju 100 hafi fæðzt í:

Skaptafells sýslu	3,2
Vestmannaeyja s.	4,1
Rángárvalla s.	3,9
Árness s.	3,8
Gullbríngu- og Kjósar s.	3,5
Reykjavíkur bæ	4,5
Borgarfjarðar sýslu	3,3
Mýra- og Hnappadals s.	3,9
Snæfellsness s.	3,8
Dala s.	3,7
Barðastrandar s.	2,8
Ísafjarðar s.	3,0
Stranda s.	3,9
Húnavatns s.	3,6
Skagafjarðar s.	3,3
Eyjafjarðar s.	3,6
þíngeyjar s.	3,1
Norður-Múla s.	3,7
Suður-Múla s.	3,5
Suður-umdæminu	3,7
Vestur-umdæminu	3,5
Norður- og Austur-umdæminu	3,4
á öllu Íslandi	3,5.

Eptir þessu hafa að tiltölu við fólkstöluna árið 1868 flest börn verið fædd í Reykjavíkur bæ og þá í Vestmannaeyja sýslu, en fæst í Ísafjarðar sýslu og þá í þíngeyjar sýslu.

2. Getnaðarháttur fæddra. Árið 1868 eru á Íslandi fædd 2028 skilgetin og 421 óskilgetin börn, eða af 100 fæddum börnum voru á þessu ári 82.8 skilgetin en 17.2 óskilgetin, og er það nokkuð líkt og næst undanfarin 2 ár.

Hlutfall þetta er þó býsna misjafnt í hèruðum landsins, því það sýnir sig, að af hverju 100 fæddra barna voru árið 1868 í:

	skilgetin.	óskilgetin.
Skaptafells sýslu	81.8	18.2
Vestmannaeyja s.	70.0	30.0
Rángárvalla s.	73.4	26.6
Árness s.	83.2	16.8
Gullbríngu- og Kjósar s.. .	80.4	19.5
Reykjavíkur bæ	86.4	13.6
Borgarfjarðar s.	87.3	12.7
Mýra- og Hnappadals s. . .	85.6	14.4
Snæfellsness s.	76.4	23.6
Dala s..	91.8	8.2
Barðastrandar s.	87.2	12.8
Ísafjarðar s.	86.2	13.8
Stranda s.	78.8	21.2
Húnavatns s..	80.3	19.7
Skagafjarðar s.	79.1	20.9
Eyjafjarðár s.	87.9	12.1
þíngeyjar s.	91.1	8.9
Norður-Múla s.	81.2	18.8
Suður-Múla s.	83.5	16.5
Suður-umdæminu	80.4	19.6
Vestur-umdæminu	84.4	15.6
Norður- og Austur-umd.. .	84.0	16.0.

Af þessu lætur það sig í ljósi, að árið 1868 hafa flest óskil-

getin börn að tiltölu fæðzt í Vestmannaeyja sýslu (nær því þriði hluti allra fæddra) og þá í Rángárvalla sýslu (rúmur fjórði hluti); en aptur á móti hafa þau að tiltölu verið fæst í Dala sýslu og þá í þíngeyjar sýslu (hèrumbil tólfti hluti).

3. Kyn fæddra. Á Íslandi fæddust árið 1867 alls 1240 sveinbörn og 1209 meybörn, og er því af hverju 100 nýfæddra barna á Íslandi á þessu ári 50.6 sveinbörn og 49.4 meybörn, eður tiltala fæddra meyja við sveina er sem 1000 : 1026; og er munurinn á þessu næsta líkur og hann hefir verið tvö næst undanfarin ár, smbr. IV., bls. 678.

Nokkuð á annan veg er þar á móti kynferði fæddra barna eptir getnaðarhætti, því árið 1868 fæddust:

	skilgetin		óskilgetin	
	sveinar	meyjar	sveinar	meyjar.
samtals . . .	1040	988	200	221
tiltals	1053	1000	905	1000;

og hafa þá eptir þessu árið 1868 verið fædd af skilgetnum börnum fleiri sveinbörn en meybörn, en af óskilgetnum á hið gagnstæða sèr stað.

4. Líf barna. Árið 1868 fæddust á Íslandi 2373 börn með lífi, en 76 andvana, og eru þá 3.1 andvana borin af hverju 100 nýfæddra barna; hafa þá eptir þessu nokkuð færri börn fæðzt andvana árið 1868 en næst undanfarið ár, smbr. IV., bls. 680.

Hlutfall þetta er samt árið 1868 æði ólíkt í hèruðum landsins, því af hverju 100 nýfæddra barna voru á þessu ári andvana borin í:

Skaptafells sýslu	6.6
Vestmannaeyja s.	5.0
Rángárvalla s.	1.4
Árness s.	4.1
Gullbríngu- og Kjósar s.	2.2
Reykjavíkur bæ	4.5
Borgarfjarðar s.	0.0
Mýra- og Hnappadals s.	2.7
Snæfellsness s.	4.7

Dala sýslu	2.4
Barðastrandar s.	2.6
Ísafjarðar s.	0.7
Stranda s.	1.5
Húnavatns s.	4.4
Skagafjarðar s.	2.7
Eyjafjarðar s.	2.9
Þíngeyjar s.	3.9
Norður-Múla s.	6.5
Suður-Múla s.	0.0
Suður-umdæminu	3.1
Vestur-umdæminu	2.4
Norður- og Austur-umdæminu	3.5.

Þegar Borgarfjarðar og Suður-Múla sýslur eru fráskildar (en í þeim hefir árið 1868 ekkert barn fæðzt andvana), þá sýnir yfirlit þetta, að á þessu ári hafa að tiltölu flest andvana börn verið fædd í Skaptafells sýslu og þá í Norður-Múla sýslu, en fæst eru þau á sama ári í Ísafjarðar sýslu og þá í Rángárvalla sýslu.

5. Fæðíngartíð barna. Í skýrslunni B. 3 hèr að framan er skýrt frá hversu mörg börn, bæði skilgetin og óskilgetin, eru fædd í mánuði hverjum; en til þess að skýra þetta atriði nokkuð nákvæmar skal hèr sýna hlutfallið í þessu milli mánaðanna, og kemur það þá fram, að árið 1868 voru af hverju 100 fæddra barna fædd í:

	skilgetin.	óskilgetin.
janúar	5.2	5.7
febrúar	7.1	7.1
marz	8.1	5.0
apríl	8.1	4.8
maí	8.5	6.7
júní	10.1	9.3
júlí	9.3	13.5
ágúst	10.0	10.0

	skilgetin.	óskilgetin.
september	10.3	13.5
október	9.6	10.2
nóvember	7.0	7.1
desember	6.7	7.1.

Eptir þessu eru að tiltölu flest skilgetin börn fædd í september mánuði og fæst í janúar, en af óskilgetnum börnum eru flest fædd í júlí og september mánuðum, en fæst í apríl mánuði.

6. Fæðíngarstaður barna. Frá þessu er skýrt í skýrslunni B. 3 hèr að framan, en frekari skýríngu af þessu atriði verður ekki við komið, nema á árum þeim þá almenn fólkstala er tekin.

7. Aldur mæðranna. Frá þessu atriði er sagt í skýrslunni A. 2 hèr að framan, og er þar talin hver aldursfimt. Því til skýríngar skal hèr sýna hlutfall það, sem er milli aldursflokkanna, og kemur það þá fram, að árið 1868 voru af hverju 100

	mæðra skilgetinna barna.	mæðra óskilgetinna barna.
milli 15 og 20 ára . . .	0.5	2.9
— 20 - 25 — . . .	8.8	17.5
— 25 - 30 — . . .	22.6	28.6
— 30 - 35 — . . .	27.1	24.5
— 35 - 40 — . . .	29.8	19.5
— 40 - 45 — . . .	9.8	6.5
— 45 - 50 — . . .	1.4	0.5;

og sýnir þetta hið sama og að undanförnu hefir átt sèr stað, nefnilega að mæður óskilgetinna barna hafa að tiltölu verið fleiri á yngra aldri en mæður skilgetinna barna; því þar sem giptar konur, sem alið hafa börn, á þessu ári einúngis hafa verið tiltals 9.3 af hundraði á aldrinum fyrir innan 25 ára, þá hefir tiltala ógiptra kvenna, sem á sama aldri hafa alið börn, verið 20.4 af hundraði, eða rúmlega tvöfalt fleiri að tiltölu.

II. UM KVONFÖNG.

1. Fjöldi brúðhjóna. Árið 1868 voru gefin saman alls 349

hjón á öllu Íslandi, og hafa því kvonföng á þessu ári bæði að tölunni til og að tiltölu við fólksfjöldann verið töluvert færri en næst undanfarið ár (smbr. IV., bls. 684). Sè nefnilega giptíngar árið 1868 bornar saman við fólkstölu þá, sem taldist að vera í landinu við árslokin 1867, þá koma ein hjón á 199 landsmanna.

Þetta hlutfall er þó nokkuð á annan veg í hèruðum landsins, því það sýnir sig, að á þessu ári voru í:

	ein hjón á landsmenn
Skaptafells sýslu	268
Vestmannaeyja s.	122
Rángárvalla s.	238
Árness s.	275
Gullbríngu- og Kjósar s.	280
Reykjavíkur bæ	121
Borgarfjarðar s.	347
Mýra- og Hnappadals s.	165
Snæfellsness s.	212
Dala s.	152
Barðastrandar s.	344
Ísafjarðar s.	171
Stranda s.	335
Húnavatns s.	179
Skagafjarðar s.	195
Eyjafjarðar s.	138
Þíngeyjar s.	150
Norður-Múla s.	206
Suður-Múla s.	184
Suður-umdæminu	246
Vestur umdæminu	199
Norður- og Austur-umd.	169.

Eptir þessu hafa þá giptíngar árið 1868 að tiltölu við fólkstöluna verið flestar í Reykjavíkur bæ og þá í Vestmannaeyja sýslu,

en fæstar hafa þær verið í Borgarfjarðar sýslu og þá í Barðastrandar sýslu.

2. Hjúskaparstètt brúðhjóna. Frá þessu atriði er nákvæmlega skýrt í skýrslunni B. 2 hèr að framan, og ber hún með sèr, að árið 1868 voru á Íslandi: af brúðgumum 304 ýngispiltar og 45 ekklar, en af brúðum voru 307 ýngisstúlkur og 42 ekkjur, eða með öðrum orðum, að af hverju 100 brúðguma voru 87.1 piltar og 12.9 ekklar, en af hverju 100 brúða voru 88.0 stúlkur og 12.0 ekkjur.

3. Aldur brúðhjóna. Í skýrslunni B. 1 hèr að framan er sagt frá, hversu mörg hjón hafi verið gefin saman árið 1868 í landinu á hverri aldursfimt, og þykir ekki þörf að skýra þetta atriði frekara nú sem stendur.

4. Brullaupstíð hjóna. Um þetta atriði skal þess einúngis hèr getið, að árið 1868 hafa á Íslandi einsog að undanförnu lángflest hjón að tiltölu verið gefin saman á haustin, því skipti maður árinu í 4 fjórðúnga, þannig, að 3 mánuðir sè taldir í hverjum fjórðúngi árs, og ef svo er talið til vetrarins mánuðirnir desember, janúar og febrúar, þá voru á þessu ári af hverju 100 hjóna gefin saman: um vetur 5.7, um vor 11.7, um sumar 24.1 og um haust 58.5.

III. UM FERMÍNGAR.

Samkvæmt skýrslunni A. 1 hèr að framan hafa árið 1868 verið fermd 1441 börn á Íslandi, nefnilega 703 drengir og 738 stúlkur, eða að tiltölu af hverju hundraði 48.8 drengir og 51.2 stúlkur. En þetta hlutfall er mjög líkt og það hefir verið að undanförnu, og þykir ekki þörf nákvæmar að skýra þetta atriði.

IV. UM MANNDAUÐA.

1. Fjöldi andaðra. Árið 1868 hefir manndauði á Íslandi að vísu verið að tölunni til nokkru meiri en næst undanfarið ár, en að tiltölu við fólksfjöldann í landinu verður mjög líkt um þetta á báðum þessum árum. Á þessu ári, sem hèr ræðir um, dóu nefnilega alls 1970 manns í landinu (árið 1867 ekki nema 1770),

eða að tiltölu af hverju 100 af allri fólkstölunni 2.8 (1867 voru það 2.6 af 100).

það gefur samt að skilja, að býsna mikill munur muni vera á manndauðanum í hèruðum landsins, eins á þessu ári og að undanförnu, og viljum vèr því, til þess að skýra þetta betur, bera hann saman við fólkstöluna í hverju hèraði, og kemur þá fram, að af hverju 100 af fólkstölunni andaðist árið 1868 í:

Skaptafells sýslu	3.3
Vestmannaeyja s.	2.2
Rángárvalla s.	3.3
Árness s.	2.9
Gullbríngu- og Kjósar s.	3.3
Reykjavíkur bæ	3.9
Borgarfjarðar s.	2.8
Mýra- og Hnappadals s.	2.7
Snæfellsness s.	3.8
Dala s.	2.6
Barðastrandar s.	2.3
Ísafjarðar s.	2.5
Stranda s.	2.7
Húnavatns s.	2.9
Skagafjarðar s.	2.6
Eyjafjarðar s.	1.8
þíngeyjar s.	1.8
Norður-Múla s.	4.2
Suður-Múla s.	2.9
Suður-umdæminu	3.2
Vestur-umdæminu	2.7
Norður- og Austur-umd.	2.6.

Eptir þessu hefir manndauðinn að tiltölu á þessu ári verið mestur í Norðurmúla sýslu og þá í Reykjavíkur bæ, en minnstur hefir hann verið í Eyjafjarðar og þíngeyjar sýslum og þá í Vestmannaeyja sýslu.

2. Kyn andaðra. Árið 1868 dóu alls á Íslandi 1073 karlar

og 897 konur, og hafa þá á þessu ári af hverju 1000 dáinna andazt 545 karlar en 455 konur, og er þetta mjög líkt því sem það var næst undanfarið ár (smbr. IV., bls. 694).

3. Hjúskaparstètt andaðra. Eptir skýrslunni C. 1 hèr að framan hafa árið 1868 andazt samtals á öllu Íslandi 250 karlar kvæntir og 144 konur giptar, og eru því á þessu ári 394 hjónabönd slitin. Á þessu sama ári voru þar á móti gefin saman alls 349 hjón, og á því að vera 45 hjón færri eptir en áður. En hlutfallið milli dáinna á þessu ári eptir hjúskaparstètt verður það, að af hverju 100 dáinna karlmanna voru 23 kvæntir, 69 ókvæntir og 8 ekklar, en af hverju 100 dáinna kvenna voru 16 giptar, 69 ógiptar og 15 ekkjur.

4. Aldur andaðra. Frá þessu atriði er greinilega sagt í skýrslunum C. 4 og C. 5 hèr að framan. Skipti maður nú öndunum á þeim tveim árum 1867 og 1868 niður í flokka, þá kemur það fram, að af hverju 100 af öllum dánum voru:

	árið 1867.	árið 1868.
1 árs og ýngri	39.2	35.6
milli 1 og 10 ára	15.0	14.1
— 10 - 20 —	3.9	5.5
— 20 - 40 —	12.4	13.5
— 40 - 60 —	12.6	12.9
— 60 - 80 —	14.5	15.9
yfir 80 ára	2.4	2.5.

Yfirlit þetta sýnir, að árið 1868 hefir úngbarna dauðinn á Íslandi verið nokkuð minni að tiltölu en næst undanfarið ár, en í hinum öðrum aldursflokkum er hlutfallið þarámóti mjög líkt. Þó verða hlutföll þessi nokkuð á annan veg, þegar maður skoðar þetta atriði eptir kynferði andaðra, því þá telst svo til, að á þessum tveim árum hafa af hverju 100 dáinna karlmanna andazt:

	árið 1867.	árið 1868.
1 árs og ýngri	38.8	37.3
milli 1 og 10 ára	15.8	13.2
— 10 - 20 —	4.7	5.9

	árið 1867.	árið 1868.
milli 20 og 40 ára . . .	12.9	15.5
— 40 - 60 — . . .	14.3	13.6
— 60 - 80 — . . .	11.9	12.9
yfir 80 ára	1.6	1.6

en af hverju 100 dáinna kvennmanna önduðust:

	árið 1867.	árið 1868.
1 árs og ýngri	39.7	33.6
milli 1 og 10 ára . . .	14.1	15.1
— 10 - 20 —	2.9	5.0
— 20 - 40 —	11.8	11.2
— 40 - 60 —	10.4	12.1
— 60 - 80 —	17.7	19.4
yfir 80 ára	3.4	3.6.

þessi yfirlit eru svo ljós, að ekki þurfa frekari útskýríngar við, en aptur á hinn bóginn þykir rèttara að sýna hlutfallið milli dáinna eptir aldri í hverju hèraði á landinu árið 1868, og taki maður þá fimm aldursbil fyrir, þá kemur það fram, að á þessu ári voru af hverju 100 dáinna:

	1 árs og ýngri.	frá 1—15 ára.	frá 15—40 ára.	frá 40—70 ára.	yfir 70 ár.
Skaptafells sýslu	26.8	22.8	11.4	26.0	13.0
Vestmannaeyja s.	27.3	27.3	9.1	27.2	9.1
Rángárvalla s.	46.1	19.6	5.6	16.4	12.3
Árness s.	38.2	17.6	12.4	21.8	10.0
Gullbríngu- og Kjósar s. .	35.3	10.8	21.0	25.7	7.2
Reykjavíkur bæ	25.0	7.1	33.9	23.2	10.8
Borgarfjarðar s.	30.4	27.5	5.8	26.1	10.2
Mýra- og Hnappadals s. .	39.0	26.0	14.3	15.5	5.2
Snæfellsness s.	37.5	5.8	24.0	22.1	10.6
Dala s.	55.9	3.4	15.3	16.9	8.5
Barðastrandar s.	34.9	7.9	17.5	27.0	12.7
Ísafjarðar s.	41.6	14.2	15.0	21.7	7.5
Stranda s.	53.3	8.9	13.3	11.2	13.3

	1 árs og yngri.	frá 1—15 ára.	frá 15—40 ára.	frá 40—70 ára.	yfir 70 ár.
Húnavatns s.	41.9	20.9	12.2	18.9	6.1
Skagafjarðar s.	29.7	22.0	9.3	28.0	11.0
Eyjafjarðar s.	34.9	12.8	16.3	24.4	11.6
þíngeyjar s.	22.3	11.7	28.1	30.1	7.8
Norður-Múla s.	26.0	26.6	26.6	14.4	6.4
Suður-Múla s.	31.0	12.0	21.0	29.0	7.0
Suður-umdæminu	35.8	17.7	13.4	22.6	10.5
Vestur-umdæminu	42.3	11.6	17.1	19.9	9.1
Norður- og Austur-umd..	31.0	19.0	19.1	22.9	8.0.

Yfirlit þetta mun nú að vísu fullglöggt, en þar þetta atriði er mjög svo mikilvægt í hverju landi, skal hèr skýra það nokkuð gjörr. það sýnir sig þá, að árið 1868 hafa þannig af úngbörnum á fyrsta ári að tiltölu andazt flest í Dala sýslu (55.9 af hundraði, eða rúmur helmíngur allra þar dáinna) og þá í Stranda sýslu (53.3 af hundraði), en fæst í þíngeyjar sýslu (22.3 af hundraði, eða rúmur fimti hluti) og þá í Reykjavíkur bæ (rèttur fjórði hluti þar dáinna). Börn á aldrinum frá 1—15 ára önduðust að tiltölu flest í Borgarfjarðar sýslu og þá Vestmannaeyja sýslu (nefnilega 27.5 og 27.3 af hundraði, eða rúmur fjórði hluti dáinna í hvorritveggja þessara sýslna), en lángfæst í Dala sýslu (ekki nema 3.4 af hundraði, eða þrítugasti og þriði hluti þar dáinna) og þá í Snæfellsness sýslu: Af fólki á bezta aldri, eður á aldrinum frá 15—40 ára, hafa á þessu ári lángflestir að tiltölu andazt í Reykjavíkur bæ (nefnilega 33.9 af hundraði, eða rúmur þriði hluti þar dáinna) og þá í þíngeyjar sýslu (28.1 af hundraði), en fæstir í Rángárvalla sýslu (5.6 af hundraði, eða hèrumbil átjándi hluti þar dáinna) og þá í Borgarfjarðar sýslu (5.8 af hundraði). Á rosknum aldri aptur ámóti, eða frá 40—70 ára, hefir fólk á þessu ári að tiltölu andazt flest í þíngeyjar sýslu (30.1 af hundraði, eða rúmir þrír tíundu hlutar þar dáinna) og þá í Suður-Múla sýslu (29.0 af hundraði), en fæst í Stranda sýslu (11.2 af hundraði, rúmur níundi hluti þar dáinna) og þá í Norður-Múla sýslu (14.4 af hundraði, hèrumbil sjöundi hluti). Loks hafa gamal-

menni yfir 70 ára andazt flest að tiltölu í Stranda sýslu og þá í Skaptafells sýslu (nefnilega 13.3 og 13.0 af hundraði, eða rúmur áttundi hluti dáinna í hvorritveggja þessara sýslna), en fæst í Mýra- og Hnappadals sýslu (5.2 af hundraði, eða hèrumbil tuttugasti hluti þar dáinna) og þá í Húnavatns sýslu.

5. Ártíð andaðra. Skýrslan C. 4 hèr að framan segir frá þessu atriði, og skulum vèr, til þess nákvæmar að skýra það sem þar er sagt, hèr sýna, hversu margt fólk að tiltölu árið 1868 hafi andazt í hverjum mánuði; en þá kemur það fram, að af hverju 100 dáinna önduðust í:

janúar	8.0
febrúar	7.4
marz	8.1
apríl	9.4
maí	9.1
júní	9.2
júlí	7.2
ágúst	8.2
september	7.7
október	9.7
nóvember	7.3
desember	8.7;

og sýnir þetta, að manndauðinn á þessu ári hefir verið nokkurnveginn jafn í hverjum mánuði, en þó hefir hann verið mestur í óktóber mánuði, og minnstur í júlí mánuði.

6. Dauðdagi andaðra. Árið 1868 dóu á Íslandi 1885 á sóttarsæng, og eru þar með einnig talin andvana fædd börn, en af slysförum bæði á sjó og landi dóu á sama ári einúngis 85, og eru með þeim taldir þeir, sem rèðu sjálfum sèr bana; hafa þá á þessu ári af 1000 dáinna andazt 956.9 á sóttarsæng og 43.1 af slysförum, og er þetta síðast talda nokkuð minna að tiltölu en næst undanfarið ár. En af þeim, sem á þessu ári dóu af slysförum, voru af hverju 1000 dáinna:

sjálfsmorðíngjar	1.5
drukknaðir	31.0
af öðrum slysum	10.6.

Að endíngu skal hèr skýra frá fólkstölu þeirri í hverju hèraði á Íslandi, sem eptir skýrslunum ætti að vera við árslokin 1868; því sè við fólkstölu þá, sem taldist í árslok 1867, bætt við eða dregið frá sá viðauki eða fækkun, sem eptir skýrslunum hefir átt sèr stað, þá telst svo til, að fólkstalan í árslokin 1868 hefði átt að vera í:

	karlar.	konur.	samtals.
Skaptafells sýslu	1766	1980	3746
Vestmannaeyja s.	216	282	498
Rángárvalla s.	2559	2941	5500
Árness s.	2776	3048	5824
Gullbríngu- og Kjósar s. .	2399	2655	5054
Reykjavíkur bæ	679	785	1464
Borgarfjarðar s.	1176	1261	2437
Mýra- og Hnappadals s. .	1367	1477	2844
Snæfellsness s.	1266	1495	2761
Dala s.	1069	1244	2313
Barðastrandar s.	1301	1470	2771
Ísafjarðar s.	2209	2614	4823
Stranda s.	816	881	1697
Húnavatns s.	2404	2652	5056
Skagafjarðar s.	2140	2383	4523
Eyjafjarðar s.	2349	2566	4915
Þíngeyjar s.	2899	3018	5917
Norður-Múla s.	1983	2115	4098
Suður-Múla s.	1685	1834	3519
Suður-umdæminu	11571	12952	24523
Vestur-umdæminu	8028	9181	17209
Norður- og Austur-umd. .	13460	14568	28028
á öllu Íslandi	33059	36701	69760.

Beri maður þessar tölur saman við fólkstölu þá, sem taldist í árslokin 1867 (smbr. IV., bls. 704), þá sýnir það sig, að þó fólkstalan árið 1868 hafi aukizt nokkuð í velflestum hèruðum landsins, þá hefir hún þó á sama ári mínkað í tveim sýslum, nefnilega í Norður-Múla sýslu um 19 tals, en í Skaptafells sýslu einúngis um 2 tals.

BÚNAÐAR-ÁSTAND Á ÍSLANDI

í fardögum 1868.

Búnaðar-ástand Íslands hefir nú um mörg ár verið gjört að umtalsefni í ritum þessum, og höfum vèr leitazt við að skýra þetta mikilvæga atriði í hagfræði landsins svo vel, sem vèr höfum átt kost á. Til framhalds þessu skal því hèr skýra frá búnaðar-ástandi á Íslandi, eins og það er talið að hafa verið í fardögum 1868.

Skýrslur þær um þetta efni, sem hèr skal prenta, eru samdar eptir skýrslum sýslumanna, og er þeim að öllu hagað á sama hátt og gjört hefir verið um hin síðustu ár; þó skal þess getið, að skýrslur þessar eru ekki að öllu leyti eins fullkomnar og áður, þar sem nefnilega í þeim, hvað Suður-umdæmið snertir, einúngis eru taldar sýslur, en ekki eins og að undanförnu einnig hreppar, og kemur þetta til af því, að amtmaðurinn í þessu umdæmi hefir ekki sent hinni íslenzku stjórnardeild skýrslur sýslumannanna í umdæminu, en látið sèr nægja að senda aðalskýrslu fyrir allt umdæmið. Af hinum sömu ástæðum, sem vèr svo opt höfum frá skýrt, höfum vèr einnig hèr sleppt að skýra frá tölu býla og þeirra sem tíunda, en látum oss nægja að geta þess hèr, að eptir skýrslum amtmanna voru í fardögum 1868 á öllu landinu talin 6549 býli og 8715 gripa eigendur.

Vèr látum nú skýrslurnar fylgja, en skulum síðan gjöra nokkrar athugasemdir við hvert höfuðatriði í þeim og bera það saman við undanfarin ár.

Skýr

um búnaðar-ástand í hverjum hrepp, hverri sýslu og

Suður-umdæmið.	Nautpeníngur. Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en vetur-gömul.	Vetur-gamall.	Samtals. 1868.	1867.
Skaptafells sýsla	1028	49	147	1224	1330
Vestmannaeyja s.	38	1	1	40	38
Rángárvalla s.	1770	16	167	1953	2062
Árness s.	2100	44	277	2421	2629
Gullbríngu- og Kjósar s. .	869	36	116	1021	1068
Reykjavíkur bær	50	»	2	52	60
Borgarfjarðar s.	680	26	49	755	848
í Suður-umdæminu	6535	172	759	7466	8035
Vestur-umdæmið.					
Mýra- og Hnappadals s.					
Hvítársíðu hreppur	59	»	8	67	73
Þverárhlíðar	50	»	3	53	60
Norðurárdals	55	3	5	63	70
Stafholtstúngna	113	2	14	129	138
Borgar	128	»	14	142	150
Álptaness	91	1	6	98	111
Hraun-hreppur	96	4	2	102	117
Kolbeinstaða	72	3	16	91	99
Eyja	36	»	2	38	46
Miklaholts	70	5	5	80	84
samtals . . .	770	18	75	863	948

sla

hverju umdæmi á Íslandi, í fardögum 1868.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Gemlíngar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1868.	1867.
8393	1142	4453	4043	18031	20773
241	126	91	39	497	862
11799	1064	3524	6571	22958	26865
14191	871	3762	8417	27241	30058
3044	171	220	2511	5946	4383
21	•	•	10	31	94
6565	547	1264	3939	12315	12695
44251	3921	13314	25530	87019	95730
764	78	328	469	1639	1696
668	62	292	391	1413	1449
887	52	123	358	1420	1491
1162	86	675	787	2710	2819
1533	123	741	928	3325	3439
1277	51	451	685	2464	2592
1254	106	363	750	2473	2360
1153	185	124	574	2036	2139
407	59	60	192	718	768
808	148	155	350	1461	1457
9913	950	3312	5484	19659	20210

Fram-

	Nautpeníngur.				
	Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en veturgömul.	Veturgamall.	Samtals. 1868.	Samtals. 1867.
Snæfellsness sýsla.					
Skógarstrandar hreppur . .	69	6	8	83	94
Helgafellssveit	110	9	7	126	130
Eyrarsveit	94	2	4	100	113
Nes hreppur innri	44	1	4	49	50
Nes hreppur ytri	30	3	2	35	39
Breiðuvíkur	64	2	9	75	77
Staðarsveit	91	2	2	95	112
samtals . . .	502	25	36	563	615
Dala sýsla.					
Saurbæjar hreppur	66	3	14	83	82
Haukadals	53	»	1	54	55
Hörðudals	50	»	6	56	68
Miðdala	108	1	5	114	113
Laxárdals	67	»	6	73	65
Hvamms	60	2	13	75	74
Fellstrandar	60	5	15	80	71
Skarðstrandar	96	13	13	122	129
samtals . . .	560	24	73	657	657
Barðastrandar sýsla.					
Geiradals hreppur	24	4	1	29	25
Reykhóla	82	1	1	84	88
Gufudals	51	5	1	57	65
Múla	38	4	3	45	49
Flateyjar	58	7	5	70	74
Barðastrandar	84	2	4	90	106
Rauðasands	119	5	7	131	144
Tálknafjarðar	64	6	1	71	76
Dala	66	8	2	76	77
Suðurfjarða	43	2	»	45	49
samtals . . .	629	44	25	698	753

hald.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Geml-íngar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1868.	1867.
886	79	97	471	1533	1867
1181	101	218	649	2149	2026
546	88	50	227	911	1019
385	48	28	128	589	519
293	20	21	108	442	492
388	69	27	152	636	694
618	240	115	266	1239	1246
4297	645	556	2001	7499	7863
1135	62	225	673	2095	1793
721	90	125	247	1183	1111
693	68	86	228	1075	1169
1075	189	445	555	2264	2150
1253	109	319	760	2441	2404
1075	91	163	592	1921	1830
988	56	138	480	1662	1749
1181	172	450	896	2699	2715
8121	837	1951	4431	15340	14921
440	65	70	195	770	762
1111	42	141	698	1992	1954
806	59	119	483	1467	1479
428	2	40	234	704	731
265	36	24	473	798	716
766	86	197	414	1463	1538
764	106	270	294	1434	1708
429	67	112	124	732	815
470	98	145	170	883	938
429	35	189	245	898	861
5908	596	1307	3330	11141	11502

Fram-

	Nautpeníngur.				
	Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en vetur-gömul.	Vetur-gamall.	Samtals. 1868.	Samtals. 1867.
Ísafjarðar sýsla.					
Auðkúlu hreppur	61	2	6	69	68
Þíngeyrar	68	4	1	73	78
Mýra	123	2	8	133	131
Mosvalla	105	2	1	108	132
Suðureyrar	25	3	2	30	34
Hóls	45	1	•	46	49
Eyrar	43	2	•	45	67
Súðavíkur	52	•	1	53	51
Ögur	40	9	4	53	57
Reykjarfjarðar	46	2	7	56	65
Nauteyrar	56	3	3	62	75
Snæfjalla	27	2	4	33	37
Grunnavíkur	31	1	3	35	34
Sléttu	43	6	6	55	54
samtals	765	39	46	850	932
Ísafjarðar kaupstaður.	11	•	•	11	•
Stranda sýsla.					
Bæjar hreppur	51	2	•	53	55
Broddaness	40	3	3	46	53
Kirkjubóls	30	6	3	39	43
Hrófbergs	39	4	2	45	45
Kaldrananess	45	5	•	50	53
Árness	41	1	2	44	42
samtals	246	21	10	277	291
í Vestur-umdæminu	3483	171	265	3919	4196

hald.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Gemlíngar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1868.	1867.
350	54	138	123	665	750
433	17	80	120	650	864
764	56	269	324	1413	1521
832	26	80	218	1156	1331
300	17	30	183	530	570
288	10	20	142	460	533
516	39	53	177	785	980
495	33	76	275	879	1010
523	37	94	375	1029	1030
817	22	210	538	1587	1913
980	42	204	686	1912	2046
300	6	2	158	466	645
204	3	11	36	254	285
297	11	»	136	444	422
7099	373	1267	3491	12230	13900
93	»	21	44	158	»
1246	105	44	440	1835	1804
726	40	26	247	1039	998
626	10	38	261	935	831
687	25	12	257	981	931
741	40	80	334	1195	1171
516	43	123	221	903	926
4542	263	323	1760	6888	6661
39973	3664	8737	20541	72915	75057

Fram-

Norður- og Austurumdæmið.	Nautpeníngur.				
	Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en veturgömul.	Veturgamall.	Samtals.	
				1868.	1867.
Húnavatns sýsla.					
Vindhælis hreppur	132	11	12	155	149
Engihlíðar	80	7	7	94	94
Bólstaðarhlíðar	144	6	11	161	159
Svínavatns	96	3	9	108	113
Torfalækjar	56	1	5	62	70
Sveinstaða	74	5	1	80	88
Áss	90	6	7	103	112
Þorkelshóls	80	2	9	91	96
Þverár	81	4	•	85	87
Kirkjuhvamms	82	5	6	93	98
Torfastaða	131	6	14	151	156
Staðar	34	•	3	37	44
samtals	1080	56	84	1220	1266
Skagafjarðar sýsla.					
Holts hreppur	201	3	25	229	210
Fells	40	1	2	43	43
Hofs	132	5	14	151	154
Hóla	87	2	11	100	103
Viðvíkur	63	•	8	71	73
Akra	182	6	14	202	214
Lýtíngstaða	165	5	5	175	174
Seilu	107	6	3	116	122
Staðar	87	3	5	95	103
Sauðár	72	4	4	80	86
Skefilstaða	40	3	2	45	46
Rípur	48	4	3	55	62
samtals	1224	42	96	1362	1390

hald.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Gemlingar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1868.	1867.
1987	403	645	825	3860	4102
1257	193	458	441	2349	2692
2395	319	1142	1026	4882	5221
2013	201	1714	907	4835	5480
1231	231	1064	724	3250	3707
1364	57	1026	633	3080	4039
1515	145	637	761	3058	3516
1866	202	1105	987	4160	4290
1825	273	725	883	3706	3725
1604	305	317	756	2982	2952
2726	432	1240	1312	5710	5520
983	76	173	325	1557	1452
20766	2837	10246	9580	43429	46696
1629	72	339	513	2553	2546
513	13	116	151	793	731
1237	140	474	403	2254	2266
1153	67	773	446	2439	2773
880	38	813	458	2189	2295
2236	154	1307	718	4415	4718
2912	366	1679	1042	5999	5000
1333	152	909	632	3026	3165
952	152	540	462	2106	2457
961	166	588	387	2102	2114
922	196	408	375	1901	1565
665	71	417	373	1526	1713
15393	1587	8363	5960	31303	31343

Fram-

	Nautpeníngur.				
	Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en veturgömul.	Veturgamall.	Samtals. 1868.	Samtals. 1867.
Eyjafjarðar sýsla.					
Aungulstaða hreppur . . .	136	4	9	149	155
Saurbæjar.	223	7	16	246	273
Hrafnagils	113	7	8	128	174
Glæsibæjar	124	13	8	145	149
Skriðu	136	16	9	161	174
Arnarness.	151	10	8	169	171
Vallna	240	13	26	279	279
Þóroddstaða.	63	2	6	71	61
Hvanneyrar	36	4	2	42	43
Grímseyjar	»	»	»	»	»
samtals . . .	1222	76	92	1390	1479
Akureyri	28	»	»	28	»
Þíngeyjar sýsla.					
Sauðaness hreppur	39	1	»	40	42
Svalbarðs.	36	10	6	52	43
Presthóla	35	»	6	41	37
Skinnastaða.	30	1	4	35	36
Kelduness.	30	4	5	39	39
Húsavíkur	58	1	3	62	65
Skútustaða	58	4	6	68	71
Helgastaða	178	4	16	198	207
Ljósavatns	125	3	8	136	142
Háls.	115	5	10	130	121
Grýtubakka	101	5	5	111	114
Svalbarðstrandar	43	»	»	43	45
samtals . . .	848	38	69	955	962

hald.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Gemlíngar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1868.	1867.
1778	124	394	824	3120	3239
3502	227	434	1000	5163	5325
1460	76	505	683	2724	3010
1826	70	613	686	3195	3300
2232	134	853	704	3923	4356
1839	53	442	852	3186	3216
2242	96	465	797	3600	3718
447	46	37	76	606	567
585	47	72	155	859	882
125	•	15	37	177	174
16036	873	3830	5814	26553	27787
32	•	4	14	50	•
1239	143	898	560	2840	2922
1080	152	317	358	1907	2092
589	210	268	175	1242	1181
1123	91	519	695	2428	2522
983	104	217	539	1873	1890
1341	99	580	610	2630	2359
1455	128	683	946	3212	3077
2916	203	858	1483	5460	5500
2990	123	855	1763	5731	5592
2241	144	908	1065	4358	4324
1592	71	386	636	2685	2745
698	49	328	248	1323	1355
18247	1517	6847	9078	35689	35559

Fram-

Norðurmúla sýsla.	Nautpeníngur. Kýr og kelfdar kvígur.	Griðúngar og geldneyti, eldri en veturgömul.	Veturgamall.	Samtals. 1868.	1867.
Fljótsdals hreppur	76	5	1	82	91
Fellna	61	4	9	74	69
Túngu	71	13	5	89	88
Jökulsdals og Hlíðar	90	10	11	111	111
Vopnafjarðar	106	44	12	162	156
Skeggjastaða	24	»	4	28	30
Hjaltastaðar	87	9	10	106	107
Borgarfjarðar	41	32	9	82	76
Loðmundarfjarðar	28	2	4	34	36
Seyðisfjarðar	39	3	2	44	46
samtals	623	122	67	812	810
Suðurmúla sýsla.					
Geithellna hreppur	64	5	6	75	79
Beruness	52	1	10	63	71
Breiðdals	106	2	13	121	129
Fáskrúðsfjarðar	67	5	13	85	89
Reyðarfjarðar	66	41	8	115	118
Norðfjarðar	66	11	10	87	88
Mjóafjarðar	40	4	1	45	40
Eyða	53	6	7	66	71
Vallna	78	10	9	97	108
Skriðdals	41	14	7	62	72
samtals	633	99	84	816	865
í Norður- og Austur-umd.	5658	433	492	6583	6772
á öllu Íslandi	15676	776	1516	17968	19003

hald.

Sauðpeníngur.					
Ær		Sauðir og hrútar, eldri en veturgamlir.	Geml-íngar.	Samtals.	
með lömbum.	geldar.			1868.	1867.
2028	447	1809	1218	5502	6309
1271	297	1011	808	3387	3521
1395	214	1040	666	3315	3037
2516	398	1369	1750	6033	6721
3072	221	1930	1629	6852	6986
590	73	236	135	1034	1222
1504	108	904	805	3321	3582
900	94	304	344	1642	1597
412	18	169	160	759	796
604	81	289	244	1218	1159
14292	1951	9061	7759	33063	34930
671	94	374	346	1485	1163
529	31	479	203	1242	1419
1611	210	1180	650	3651	3788
729	61	468	257	1515	1552
1228	68	859	527	2682	2365
693	47	233	167	1140	1165
405	12	217	128	762	661
972	202	508	532	2214	2230
1592	477	1391	931	4391	4928
923	140	564	437	2064	2218
9353	1342	6273	4178	21146	21489
94119	10107	44624	42383	191233	197804
178346	17692	66675	88454	351167	368591

Fram-

Suður-umdæmið.	Geitfé, vetur-gamalt og eldra.	Hross. Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Trippi, veturgömul til þrévetra.	Samtals.	Skip og bátar. Þiljuskip.	12-, 10- og 8-æringar.	6 og 4 mannaför.	Minni bátar og byttur.
Skaptafells sýsla	•	1777	431	2208	•	14	14	7
Vestmannaeyja s.	•	35	2	37	1	6	8	16
Rángárvalla s.	8	2830	1381	4211	•	6	21	14
Árness s.	•	3055	1016	4071	•	33	17	48
Gullbringu- og Kjósar s.	•	1033	381	1414	6	62	225	352
Reykjavíkur bær	•	161	24	185	3	8	49	78
Borgarfjarðar s.	4	1091	470	1561	•	14	20	102
í Suður-umdæminu	12	9982	3705	13687	10	143	354	617
Vestur-umdæmið.								
Mýra- og Hnappadals s.								
Hvítársíðu hreppur	•	112	60	172	•	•	•	•
Þverárhlíðar	•	103	27	130	•	•	•	•
Norðurárdals	•	129	32	161	•	•	•	•
Stafholtstúngna	•	211	87	298	•	•	1	1
Borgar	•	202	75	277	•	•	4	6
Álptaness	•	145	39	184	•	2	3	5
Hraun-hreppur	•	174	34	208	•	•	20	5
Kolbeinstaða	•	147	47	194	•	•	1	2
Eyja	•	61	24	85	•	•	•	•
Miklaholts	•	112	49	161	•	•	1	2
samtals	•	1396	474	1870	•	2	30	21
Snæfellsness sýsla.								
Skógarstrandar hreppur	•	80	21	101	•	4	9	17
Helgafellssveit	•	129	35	164	•	5	18	32
Eyrarsveit	•	88	25	113	•	2	17	4
Nes hreppur innri	•	69	2	71	•	3	9	10
Nes hreppur ytri	•	62	8	70	•	4	14	11

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitinga, faðmar.	Þúfna sléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
320	18108	360	»	590	62	»
84	3960	»	112	100	»	»
957	41288	2160	405	292	156	42
853	76672	383	4485	20	281	40
257	10240	»	694	2256	14	5
332	»	»	»	»	»	»
509	37141	582	6577	284	92	1
3312	187409	3485	12273	3542	605	88
25	954	120	180	24	9	»
23	985	»	849	34	3	»
8	334	»	30	»	7	»
62	348	110	880	70	8	42
66	3942	178	1932	202	9	45
25	1660	1	440	»	2	1
57	2314	204	738	258	5	39
24	1120	»	176	25	8	21
11	396	180	40	20	2	17
13	596	130	358	40	»	27
314	12649	923	5623	673	53	192
22	39	»	214	10	»	»
1	»	550	»	»	»	»
30	992	60	15	10	»	»
17	706	206	»	»	3	»
65	1786	»	15	80	1	»

Fram-

Snæfellsness s. (framh.).	Geitfé, vetur-gamalt og eldra.	Hross. Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Hross. Trippi, veturgömul til þrévetra.	Hross. Samtals.	Skip og bátar. Þiljuskip.	Skip og bátar. 12-, 10- og 8-æringar.	Skip og bátar. 6 og 4 mannaför.	Skip og bátar. Minni bátar og byttur.
Breiðuvíkur hreppur . . .	•	70	14	84	•	•	16	4
Staðarsveit	•	98	20	118	2	2	•	•
samtals . . .	•	596	125	721	2	20	83	78
Dala sýsla.								
Saurbæjar hreppur	•	124	19	143	•	1	2	4
Haukadals.	•	98	13	111	•	•	•	•
Hörðudals.	•	110	22	132	•	•	•	•
Miðdala	•	178	38	216	•	•	•	•
Laxárdals.	•	158	24	182	•	•	•	•
Hvamms	•	118	16	134	•	1	•	•
Fellstrandar	26	86	32	118	•	•	•	1
Skarðstrandar	4	117	28	145	•	10	18	27
samtals . . .	30	989	192	1181	•	12	20	32
Barðastrandar sýsla.								
Geiradals hreppur	•	54	14	68	•	1	2	1
Reykhóla.	•	125	23	148	•	•	5	1
Gufudals	•	90	12	102	•	•	2	1
Múla	•	42	9	51	•	•	10	9
Flateyjar	•	•	•	•	5	10	39	27
Barðastrandar	•	65	17	82	•	1	8	8
Rauðasands	•	82	15	97	•	1	17	9
Tálknafjarðar	•	25	2	27	1	4	10	11
Dala.	•	36	7	43	•	4	15	10
Suðurfjarða	•	31	7	38	2	•	5	16
samtals . . .	•	550	106	656	8	21	113	93

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.*				
yrktir að tölu	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitinga, faðmar.	Þúfna sléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
14	435	»	200	»	»	»
»	»	»	»	»	1	»
149	3958	816	444	100	5	»
5	399	»	»	»	»	»
4	206	»	337	194	6	»
2	160	30	384	190	2	»
14	750	280	440	»	5	1
2	96	500	»	20	»	»
18	541	»	18	»	»	»
21	1243	30	100	50	»	»
18	720	»	»	300	»	20
84	4115	840	1279	754	13	21
»	»	71	57	170	»	»
9	948	113	29	80	»	»
3	100	»	»	»	7	»
16	272	»	»	»	»	»
115	4438	»	»	12	»	»
91	3170	»	»	»	»	»
74	2383	70	»	»	»	»
34	203	96	»	»	»	2
»	»	»	»	»	2	»
12	464	»	»	»	»	»
354	11978	350	86	262	9	2

Fram-

Ísafjarðar sýsla.	Geitfé, veturgamalt og eldra.	Hross. Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Trippi, veturgömul til þrévetra.	Samtals.	Skip og bátar. Þiljuskip.	12-, 10- og 8-æringar.	6 og 4 mannaför.	Minni bátar og byttur.
Auðkúlu hreppur	•	34	3	37	1	1	8	15
Þíngeyrar	•	43	11	54	•	•	9	14
Mýra	•	82	17	99	1	3	16	18
Mosvalla	•	58	15	73	•	1	11	6
Suðureyrar	•	8	•	8	•	2	2	9
Hóls	•	34	1	35	•	•	16	9
Eyrar	•	39	1	40	11	2	22	26
Súðavíkur	•	44	3	47	1	1	12	19
Ögur	•	48	6	54	•	1	9	23
Reykjarfjarðar	•	78	7	85	•	1	11	21
Nauteyrar	•	100	9	109	•	1	8	14
Snæfjalla	•	23	2	25	•	1	5	18
Grunnavíkur	•	28	2	30	•	•	4	22
Sléttu	•	41	7	48	•	1	16	24
samtals	•	660	84	744	14	15	149	238
Stranda sýsla.								
Bæjar hreppur	•	194	10	204	•	•	1	6
Broddaness	•	97	13	110	•	2	3	10
Kirkjubóls	•	78	4	82	•	•	•	9
Hrófbergs	•	92	4	96	•	•	•	13
Kaldrananess	•	93	4	97	•	5	13	21
Árness	•	69	4	73	1	9	17	37
samtals	•	623	39	662	1	16	34	96
Í Vestur-umdæminu	30	4814	1020	5834	25	86	429	558

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatns-veitínga, faðmar.	Þúfna sléttun í fer-hyrndum föðmum.	Tún-garðar hlaðnir, faðmar.	Færi-kvíar.	Nýtt mótak.
9	200	»	»	»	1	5
9	67	1130	5	»	3	2
22	595	360	15	»	»	»
3	140	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
8	215	140	20	»	2	1
24	9227	»	»	»	8	»
5	242	20	80	»	2	2
2	116	»	»	200	1	»
20	611	150	»	30	»	»
4	100	170	»	20	4	1
1	16	400	»	»	1	»
1	36	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	»	»
108	11565	2370	120	250	23	11
2	130	»	10	80	3	10
»	»	»	34	50	8	21
3	76	15	12	16	4	12
»	»	»	»	»	»	»
»	»	400	180	»	3	»
»	»	»	»	»	9	1
5	206	415	236	146	27	44
1014	44471	5714	7788	2185	130	270

Fram-

Norður- og Austur-umdæmið. Húnavatns sýsla.	Geitfé, vetur-gamalt og eldra.	Hross. Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Trippi, veturgömul til þrévetra.	Samtals.	Skip og bátar. Þiljuskip.	12-, 10- og 8-æríngar.	6 og 4 mannaför.	Minni bátar og byttur.
Vindhælis hreppur	»	292	39	331	»	2	34	8
Engihlíðar	»	148	60	208	»	»	»	»
Bólstaðarhlíðar.	»	327	95	422	»	»	»	»
Svínavatns	»	256	83	339	»	»	»	»
Torfalækjar	»	178	64	242	»	»	1	2
Sveinstaða	»	193	45	238	»	1	2	1
Áss	»	213	45	258	»	»	»	2
Þorkelshóls	»	252	82	334	»	»	»	»
Þverár	»	232	30	262	»	»	1	4
Kirkjuhvamms	»	217	42	259	»	»	11	4
Torfastaða	»	397	116	513	»	»	5	»
Staðar	»	139	9	148	»	»	1	9
samtals . . .	»	2844	710	3554	»	3	55	30
Skagafjarðar sýsla.								
Holts hreppur	»	206	27	233	5	»	20	11
Fells.	»	41	7	48	»	»	3	4
Hofs	»	158	37	195	»	»	13	8
Hóla	»	129	29	158	»	»	»	»
Viðvíkur	»	116	44	160	»	»	»	4
Akra.	»	349	172	521	»	»	»	»
Lýtíngstaða	»	355	154	509	»	»	»	»
Seilu.	»	207	94	301	»	»	»	»
Staðar	»	140	94	234	»	»	2	»
Sauðár	»	124	59	183	»	»	9	10
Skefilstaða	»	109	24	133	»	»	»	13
Rípur	»	97	41	138	»	»	5	13
samtals . . .	»	2031	782	2813	5	»	52	63

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitinga, faðmar.	Þúfna sléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
4	900	225	400	18	20	42
»	»	300	»	»	2	5
1	56	70	660	»	15	3
2	136	»	490	»	4	»
»	»	2030	1450	»	5	»
16	1055	»	220	»	5	»
7	679	350	»	274	15	»
2	122	262	212	20	5	2
»	»	»	50	»	1	»
3	136	410	440	254	2	6
»	»	110	276	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
35	3084	3757	4198	566	74	58
2	50	300	56	»	8	90
»	»	»	»	»	2	23
2	50	540	»	»	9	50
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	208	39	2	»
3	220	1000	»	120	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	150	»	»	3	»
»	»	»	»	»	8	1
5	226	530	240	456	10	8
2	72	»	»	65	6	»
3	300	30	990	24	3	4
17	918	2550	1494	704	51	176

Fram-

Eyjafjarðar sýsla.	Geitfé, veturgamalt og eldra.	Hross. Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Trippi, veturgömul til þrévetra.	Samtals.	Skip og bátar. Þiljuskip.	12-, 10- og 8-æringar.	6 og 4 mannaför.	Minni bátar og byttur.
Aungulstaða hreppur . . .	•	181	48	229	•	•	•	3
Saurbæjar	•	321	44	365	•	•	•	•
Hrafnagils	•	179	36	215	2	•	13	15
Glæsibæjar	•	170	23	193	•	•	5	8
Skriðu	•	211	47	258	•	•	•	•
Arnarness	•	175	24	199	6	1	13	21
Vallna	•	219	29	248	2	1	17	10
Þóroddstaða	•	65	9	74	2	1	10	5
Hvanneyrar	•	41	1	42	6	1	11	19
Grímseyjar	•	•	•	•	•	•	10	8
samtals . . .	•	1562	261	1823	18	4	79	89
Þingeyjar sýsla.								
Sauðaness hreppur	•	119	4	123	•	1	5	18
Svalbarðs	•	104	4	108	•	•	•	14
Presthóla	•	70	2	72	•	1	10	19
Skinnastaða	34	123	12	135	•	1	•	4
Kelduness	22	78	5	83	•	1	4	6
Húsavíkur	7	98	6	104	2	1	16	16
Skútustaða	33	158	18	176	•	•	•	27
Helgastaða	13	278	13	291	•	•	•	22
Ljósavatns	23	248	10	258	•	•	2	20
Háls	52	175	15	190	•	•	7	7
Grýtubakka	15	128	9	137	5	1	28	21
Svalbarðstrandar	•	40	8	48	1	•	4	17
samtals . . .	199	1619	106	1725	8	6	76	191

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitinga, faðmar.	Þúfna sléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
8	1495	»	80	6	4	15
»	»	»	»	»	»	»
46	14145	50	»	52	1	12
2	160	1380	170	40	3	29
3	600	220	360	»	»	»
»	»	380	213	5	»	»
14	268	400	»	»	11	23
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	12
»	»	»	»	»	»	»
73	16668	2430	823	103	19	91
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	3	1
»	»	»	»	300	»	»
»	»	»	»	»	4	»
»	»	360	»	16	20	41
2	174	»	»	»	6	»
9	539	»	»	»	26	3
37	827	100	»	30	38	5
»	»	»	»	»	27	11
4	328	40	»	»	4	»
3	260	»	»	»	2	12
55	2128	500	»	346	130	73

Fram

	Geitfé, veturgamalt og eldra.	Hross.			Skip og bátar.			
		Hestar og hryssur, fjögra vetra og eldri.	Trippi, veturgömul til þrévetra.	Samtals.	Þiljuskip.	12-, 10- og 8-æringar.	6 og 4 mannaför.	Minni bátar og byttur.
Norðurmúla sýsla.								
Fljótsdals hreppur	•	156	16	172	•	•	1	2
Fellna	•	125	3	128	•	•	•	•
Túngu	•	136	6	142	•	•	1	2
Jökulsdals og Hlíðar	•	254	19	273	•	•	•	•
Vopnafjarðar	5	299	19	318	•	•	14	8
Skeggjastaða	•	60	3	63	•	•	9	5
Hjaltastaðar	•	139	12	151	•	•	•	•
Borgarfjarðar	•	63	6	69	•	•	9	6
Loðmundarfjarðar	•	29	1	30	•	•	1	6
Seyðisfjarðar	•	41	3	47	1	•	4	23
samtals	5	1305	88	1393	1	•	39	52
Suðurmúla sýsla.								
Geithellna hreppur	•	80	4	84	1	•	4	3
Beruness	•	45	13	58	•	•	10	16
Breiðdals	•	177	9	186	•	•	1	9
Fáskrúðsfjarðar	•	60	7	67	•	•	12	7
Reyðarfjarðar	•	93	4	97	•	•	10	18
Norðfjarðar	•	68	3	71	•	•	11	9
Mjóafjarðar	•	20	1	21	•	•	2	15
Eyða	•	107	12	119	•	•	•	•
Vallna	•	153	5	158	•	•	•	•
Skriðdals	•	88	18	106	•	•	•	•
samtals	•	891	76	967	1	•	50	77
í Norður- og Austur-umd.	204	10252	2023	12275	33	13	351	502
á öllu Íslandi	246	25048	6748	31796	68	242	1134	1677

hald.

Kálgarðar.		Jarðabætur.				
yrktir að tölu.	flatarmál í ferhyrndum föðmum.	Skurðir til vatnsveitínga, faðmar.	Þúfna sléttun í ferhyrndum föðmum.	Túngarðar hlaðnir, faðmar.	Færikvíar.	Nýtt mótak.
21	3144	200	»	10	28	»
»	»	»	»	»	»	»
2	150	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	155	»	10	»
»	»	»	»	»	17	17
23	3294	200	155	10	56	17
13	377	100	»	»	6	2
»	»	»	»	»	5	»
5	84	120	42	70	9	2
17	397	»	100	30	12	10
32	2220	»	»	»	38	1
»	»	20	»	»	5	6
»	»	»	»	»	8	5
2	76	»	»	120	6	4
»	»	»	»	»	»	»
12	»	»	»	»	22	5
81	3154	240	142	220	111	35
284	29246	9677	6812	1949	441	450
4610	261126	18876	26873	7676	1176	808

I. NAUTPENÍNGUR.

Eins og næst undanfarið ár hefir tala nautgripa á Íslandi einnig farið mínkandi á fardagaári því, sem hèr ræðir um, því í fardögum 1867 var tala nautpeníngs í öllu landinu nefnilega 19003, en samkvæmt skýrslum þeim, sem hèr eru prentaðar, er tala nautgripa í fardögum 1868 einúngis sögð að vera 17968, og hefir því fækkun þeirra á þessu eina ári verið 1035 tals, eða að tiltölu 5.4 af hundraði; þetta er að vísu nokkuð lítið eitt minna en það var næst undanfarið ár (smbr. IV., bls. 522), en er þó helzt til of mikið, þegar um búnaðar-ástand landsins er að gjöra. Að öðru leyti skal þess hèr getið, að á þessu ári hafa griðúngar og geldneyti eldri en veturgömul fækkað mest að tiltölu, nefnilega um 20.1 af hundraði; þessu næst hefir veturgamall nautpeníngur fækkað mest, eða að tiltölu um 13.6 af hundraði, en minnst hafa kýr og kelfdar kvígur fækkað að tiltölu, eða ekki nema um 3.7 af hundraði.

Fækkun þessi á nautpeníngi á þessu ári verður þó á ýmsa leið í umdæmum landsins, því þá kemur fram, að á fardagaárinu 1867—68 hafa nautgripir fækkað í:

	tals	af hundr.
Suður umdæminu	569	7.1
Vestur-umdæminu	277	6.6
Norður- og Austur-umdæminu .	189	2.8,

og hefir þá fækkunin á þessu ári verið mest í Suður-umdæminu, en minnst í Norður- og Austur-umdæminu, og er það gagnstætt því sem átti sèr stað næst undanfarið ár (smbr. IV., bls. 523).

Munurinn á þessu verður samt miklu meiri í hinum einstöku hèruðum landsins, því sè tala nautpeníngs í fardögum 1867 borin saman við tölu hans í fardögum 1868, þá sýnir það sig, að tala nautpeníngs á þessu ári hefir staðið í stað í einni sýslu, nefnilega Dala sýslu, en þó jafnvel fjölgað lítið eitt í tveim þeirra, nefnilega í Vestmannaeyja sýslu um 2 tals eða 5.3 af hundraði, og í Norður Múla sýslu einnig um 2 tals eða 0.2 af hundraði. En aptur á móti hefir tala nautpeníngs á þessu sama ári fækkað á þessa leið í þessum sýslum, nefnilega:

	tals	af hundr.
Skaptafells sýslu	106	8.0
Rángárvalla s.	109	5.3
Árness s.	208	7.9
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	47	4.4
Reykjavíkur bæ	8	13.3
Borgarfjarðar s.	93	11.0
Mýra- og Hnappadals s. . .	85	9.0
Snæfellsness s.	52	8.5
Barðastrandar s.	55	7.3
Ísafjarðar s.	71	7.6
Stranda s.	14	4.8
Húnavatns s.	46	3.6
Skagafjarðar s.	28	2.0
Eyjafjarðar s.	61	4.1
þíngeyjar s.	7	0.7
Suður-Múla s.	49	5.7

Að Reykjavíkur bæ frá töldum, sem ekki getur talizt nema hreppur, þá hefir nautpeníngur á þessu ári að tiltölu fækkað mest í Borgarfjarðar sýslu og þá í Mýra- og Hnappadals sýslu, en minnst hefir fækkað að tiltölu í þíngeyjar sýslu og þá í Skagafjarðar sýslu.

Loks skal hèr einnig, eins og áður hefir verið gjört, bera tölu nautgripa á þessu ári saman við tölu þeirra á eldri tímum, og skal þá til þessa samanburðar tekið árið 1853. það sýnir sig þá, að nautpeníngur á þeim 15 árum, sem síðan eru liðin (þegar Reykjavíkur bær einn er fráskilinn, hvar nautpeníngur á þessu tímabili hefir fjölgað um 1 eða að tiltölu 2.0 af hundr.), hefir fækkað á þessa leið í landinu, nefnilega:

	tals	af hundr.
Skaptafells sýslu	501	29.0
Vestmannaeyja s.	12	23.1
Rángárvalla s.	809	29.3
Árness s.	713	22.7

	tals	af hundr.
Gullbríngu- og Kjósar s. .	339	24.9
Borgarfjarðar s.	542	41.8
Mýra- og Hnappadals s.. .	449	34.2
Snæfellsness s.	334	37.2
Dala s.	154	19.0
Barðastrandar s.	180	20.5
Ísafjarðar s.	245	22.2
Stranda s.	138	33.3
Húnavatns s..	434	26.2
Skagafjarðar s.	213	13.5
Eyjafjarðar s.	311	18.0
þíngeyjar s.	116	10.8
Norður-Múla s.	86	9.6
Suður-Múla s.	120	12.8
Suður-umdæminu	2915	28.1
Vestur-umdæminu	1500	27.7
Norður- og Austur-umd. . .	1280	16.3
á öllu Íslandi	5695	24.1.

Sleppi maður hèr Vestmannaeyja sýslu, þá hefir fækkun nautpeníngs á þessu 15 ára tímabili að tiltölu verið mest í Borgarfjarðar sýslu (rúmir tveir fimmtúngar) og þá í Snæfellsness sýslu, en minnst hefir fækkað í Norður-Múla sýslu (tæpur tíundi hluti), og þá í þíngeyjar sýslu.

II. SAUÐFÈNAÐUR.

því er nú ver og miður að skýrslurnar bera með sèr, að tala sauðfjárins á Íslandi einnig á þessu fardagaári, sem hèr ræðir um, hefir farið töluvert mínkandi, en þó ekki fullkomlega eins mikið og næst undanfarið ár. Eptir skýrslunum taldist nefnilega svo til, að í fardögum 1867 væri fjártalan á öllu landinu 368,591, en um sama leyti árið 1868 er tala þess ekki sögð að vera nema 351,167, og

hefir þá sauðpeníngur á þessu ári fækkað um 17,424 tals eða að tiltölu 4.7 af hundraði, (árið næst á undan var fækkunin 6.3 af hundraði, smbr. IV., bls. 527). Þess skal þarhjá hèr getið, að á þessu ári hafa þó ær með lömbum fjölgað ekki svo lítið að tiltölu í landinu, nefnilega um 12.1 af hundraði (eða hèrumbil um áttunda hluta); en þar á móti hafa geldar ær fækkað geysi mikið að tiltölu, nefnilega um 49.4 af hundraði (eða nær því um helmíng); þessu næst hafa gemlíngar ekki fækkað svo lítið að tiltölu, nefnilega um 14.6 af hundraði (eða nær því um sjöunda hluta), en minnst hafa sauðir og hrútar eldri en veturgamlir fækkað að tiltölu, nefnilega ekki nema um 5.6 af hundraði. Að öðru leyti er svo mikill munur á þessari fækkun í hinum sèrstöku hèruðum og sveitum landsins, þar sem fjártalan þó hefir aukizt í einstökum þeirra, að þetta atriði verður að íhuga nokkuð ítarlegar.

Taki maður þá fyrst hvert umdæmi í landinu sèr, þá kemur það fram, að sauðfè á þessu ári hefir fækkað í:

	tals	af hundr.
Suður-umdæminu	8711	9.1
Vestur-umdæminu	2142	2.9
Norður- og Austur-umdæminu	6571	3.3,

og hefir þá eptir þessu fækkað lángmest að tiltölu í Suður-umdæminu (nær því um tíunda hluta, en minnst í Vestur-umdæminu, og er þetta mjög svo ólíkt því, sem það var næst undanfarið ár (smbr. IV., bls. 528).

Aptur á hinn bóginn verður þetta töluvert á annan hátt þegar hver sýsla í landinu er skoðuð sèr, því þá kemur það fram, að sauðfènaður á þessu ári þó hefir fjölgað í:

	tals	af hundr.
Gullbríngu- og Kjósar sýslu	1563	35.7
Dala s..	419	2.8
Stranda s..	227	3.4
Þíngeyjar s.	130	0.4

en aptur fækkað í:

	tals	af hundr.
Skaptafells s..	2742	13.2
Vestmannaeyja s.	365	42.5

	tals	af hundr.
Rángárvalla s.	3907	14.5
Árness s.	2817	9.4
Reykjavíkur bæ	63	67.0
Borgarfjarðar s..	380	3.0
Mýra- og Hnappadals s.. .	551	2.7
Snæfellsness s.	364	4.6
Barðastrandar s..	361	3.1
Ísafjarðar s.	1512	10.9
Húnavatns s..	3267	7.0
Skagafjarðar s.	40	0.1
Eyjafjarðar s.	1184	4.3
Norðnr-Múla s..	1867	5.3
Suður-Múla s.	343	1.6

Eptir þessu er það einúngis í Gullbríngu- og Kjósar sýslu að sauðfènaður á þessu ári hefir að tiltölu fjölgað töluvert (nefnilega um rúman þriðjúng). En skoði maður aptur á móti fækkun fjárins, þá hefir á þessu sama ári, þegar Vestmannaeyja sýsla og Reykjavíkur bær eru frá talin, að tiltölu fækkað mest í Rángárvalla sýslu (hèrumbil um sjöunda hluta) og þá í Skaptafells sýslu, en minnst í Skagafjarðar sýslu (ekki nema 1 af 1000) og þá í Suðurmúla sýslu.

Mestur verður þó munurinn bæði á fjölgun og fækkun sauðfjárins í hreppum landsins, eins og nú skal sýnt. Það er þó aðgætandi, að vèr ekki getum talið hèr hreppana í Suður-umdæminu, af ástæðum þeim sem áður eru til greindar, en í hinum öðrum umdæmum landsins sýnir það sig, að tala fjárins á þessu ári hefir fjölgað í þessum 39 hreppum og á þann hátt sem nú skal segja, nefnilega:

	tals	af hundr.
í Mýra- og Hnappadals sýslu:		
Hraunhrepp	113	2.8
Miklaholts	4	0.3
i Snæfellsness sýslu:		
Helgafellssveit	123	6.1
Nes hrepp innri	70	13.5

	tals	af hundr.
í Dala sýslu:		
Saurbæjar hrepp	302	16.8
Haukadals	72	6.5
Miðdala.	114	5.3
Laxárdals	37	1.5
Hvamms	91	5.0
í Barðastrandar sýslu:		
Geiradals hrepp.	8	1.2
Reykhóla	38	1.9
Flateyjar	82	11.5
Suðurfjarða	37	4.3
í Ísafjarðar sýslu:		
Sléttu hrepp	22	5.2
í Stranda sýslu:		
Bæjar hrepp	31	1.7
Broddaness.	41	4.1
Kirkjubóls	104	12.5
Hrófbergs	50	5.4
Kaldrananess	24	2.0
í Húnavatns sýslu:		
Kirkjuhvamms hrepp. . . .	30	1.0
Torfastaða	190	3.4
Staðar	105	7.2
í Skagafjarðar sýslu:		
Holts hrepp	7	0.3
Fells	62	8.5
Lýtingstaða.	999	20.0
Skefilstaða	336	21.5
í Eyjafjarðar sýslu:		
þóroddstaða hrepp	39	6.9
Grímseyjar	3	1.7
í þíngeyjar sýslu:		
Presthóla hrepp	61	5.2
Húsavíkur	271	11.5

	tals.	af hundr.
Skútustaða	135	4.4
Ljósavatns	139	2.5
Háls	34	0.8
í Norður-Múla sýsla:		
Túngu hrepp	278	9.2
Borgarfjarðar	45	2.8
Seyðisfjarðar	59	5.1
í Suður-Múla sýslu:		
Geithellna hrepp	322	27.7
Reyðarfjarðar	317	13.4
Mjóafjarðar	101	15.2.

En aptur á hinn bóginn hefir fjártalan fækkað í þessum 82 hreppum og á þenna hátt:

í Mýra- og Hnappadals sýslu:	tals	af hundr.
Hvítársíðu hrepp	57	3.4
Þverárhlíðar	36	2.5
Norðurárdals	71	4.8
Stafholtstúngna	109	3.9
Borgar	114	3.3
Álptaness	128	4.9
Kolbeinstaða	103	4.8
Eyja	50	6.5
í Snæfellsness sýslu:		
Skógarstrandar hrepp	334	17.9
Eyrarsveit	108	10.6
Nes hrepp ytri	50	10.2
Breiðuvíkur	58	8.4
Staðarsveit	7	0.6
í Dala sýslu:		
Hörðudals hrepp	94	8.0
Fellstrandar	87	5.0
Skarðstrandar	16	0.6
í Barðastrandar sýslu:		
Gufudals hrepp	12	0.8
Múla	27	3.7

	tals	af hundr.
Barðastrandar	75	4.9
Rauðasands	274	16.0
Tálknafjarðar	83	10.2
Dala	55	5.9
í Ísafjarðar sýslu:		
Auðkúlu hrepp	85	11.3
Þingeyrar	214	24.8
Mýra	108	7.1
Mosvalla	175	13.1
Suðureyrar	40	7.0
Hóls	73	13.7
Eyrar	37	7.4
Súðavíkur	131	13.0
Ögur	1	0.1
Reykjarfjarðar	326	17.0
Nauteyrar	134	6.5
Snæfjalla	179	27.7
Grunnavíkur	31	10.9
í Stranda sýslu:		
Árness hrepp	23	2.5
í Húnavatns sýslu:		
Vindhælis hrepp	242	5.9
Engihlíðar	343	12.4
Bólstaðarhlíðar	339	6.5
Svínavatns	645	11.8
Torfalækjar	457	12.3
Sveinstaða	959	23.7
Áss	458	13.0
Þorkelshóls	130	3.0
Þverár	19	0.5
í Skagafjarðar sýslu:		
Hofs hrepp	12	0.5
Hóla	334	12.0
Viðvíkur	106	4.6

	tals	af hundr.
Akra	303	6.4
Seilu	139	4.4
Staðar	351	14.3
Sauðár	12	0.6
Rípur	187	10.9
í Eyjafjarðar sýslu:		
Aungulstaða hrepp	119	3.6
Saurbæjar	162	3.0
Hrafnagils	236	7.8
Glæsibæjar	105	3.2
Skriðu	433	3.9
Arnarness	30	0.9
Vallna	118	3.1
Hvanneyrar	23	2.6
í þíngeyjar sýslu:		
Sauðaness hrepp	82	2.8
Svalbarðs	185	8.8
Skinnastaða	94	3.7
Kelduness	17	0.9
Helgastaða	40	0.7
Grýtubakka	60	2.2
Svalbarðsstrandar	32	2.4
í Norður-Múla sýslu:		
Fljótsdals hrepp	807	12.8
Fellna	134	3.8
Jökulsdals og Hlíðar	688	10.2
Vopnafjarðar	134	1.9
Skeggjastaða	188	15.4
Hjaltastaða	261	7.3
Loðmundarfjarðar	37	4.6
í Suður-Múla sýslu:		
Beruness hrepp	177	12.5
Breiðdals	137	3.6
Fáskrúðsfjarðar	37	2.4

	tals	af hundr.
Norðfjarðar.	25	2.1
Eyða	16	0.7
Vallna	537	10.9
Skriðdals	154	6.9.

Yfirlit þessi sýna bezt, hvílíkur munur á þessu ári hefir verið bæði á fjölgun og fækkun sauðfjárins í hreppum þeim, sem hèr eru taldir. það kemur þannig fram, að sauðfè hefir fjölgað mest að tiltölu í Geithellna hrepp í Suður-Múla sýslu (um rúman fjórða hluta) og þá í Skefilstaða hrepp í Skagafjarðar sýslu; en minnst hefir fjölgunin að tiltölu verið í Miklaholts hrepp í Mýra og Hnappadals sýslu og í Holts hrepp í Skagafjarðar sýslu (í hverjum þeirra ekki nema 3 af 1000) og þá í Háls hrepp í þingeyjar sýslu. Aptur á hinn bóginn hefir sauðfè fækkað mest að tiltölu í Snæfjalla hrepp í Ísafjarðar sýslu (um rúman fjórða hluta) og þá í þingeyrar hrepp í sömu sýslu; en minnst hefir fækkað að tiltölu í Ögur hrepp í Ísafjarðar sýslu (ekki nema um 1 af 1000) og þá í þverár hrepp í Húnavatns sýslu og í Hofs hrepp í Skagafjarðar sýslu.

Beri maður loks tölu sauðfjárins á þessu ári saman við tölu sauðpeníngs á eldri tímum, og taki maður til þessa samanburðar árið 1853 eins og hèr að framan var gjört við nautpeníng, þá gefur það að skilja, bæði af því sem optar í þessum ritum hefir verið sagt, og svo af því, sem hèr að framan hefir verið frá skýrt, að fjártalan í landinu hefir farið mjög mikið mínkandi á þessu tímabili. Sè nefnilega skýrslurnar fyrir þessi tvö ár bornar saman, þá kemur það fram, að í fardögum 1853 taldist svo til, að á öllu Íslandi væri alls 516853 fjár, en í fardögum 1868 er fjártalan í landinu ekki nema 351167; sauðfènaður hefir því á þeim 15 árum, sem síðan eru liðin, fækkað á öllu landinu um 165686 tals, eða að tiltölu um 32.1 af hundraði (nálægt þriði hluti alls fjárins), og er þetta ekki lítil fækkun á ekki lengri tíma. Að tiltölu kveður mest að fækkuninni á þessu tímabili í Suður-umdæminu, hvar fækkað hefir um 39.6 af hundraði, þá í Vestur-umdæminu um 31.2 af hundraði, en minnst í Norður- og Austur-umdæminu eða um 28.4 af hundraði. það gefur þó að skilja, að töluvert meiri verður mun-

urinn í hèruðum landsins, og sýnir það sig einnig, að á þeim hèr umgetnu 15 árum hefir fjártalan fækkað í hèruðum landsins á þenna hátt, nefnilega:

	tals	af hundr.
Skaptafells sýslu	11102	38.1
Vestmannaeyja s.	265	34.8
Rángárvalla s.	15713	40.6
Árness s.	19301	41.5
Gullbríngu- og Kjósar s. .	6028	50.3
Reykjavíkur bæ . . .	73	70.2
Borgarfjarðar s.	4490	26.7
Mýra- og Hnappadals s. .	7775	28.3
Snæfellsness s..	5415	41.9
Dala s.	3551	18.8
Barðastrandar s.	5732	34.0
Ísafjarðar s..	7342	37.7
Stranda s.	3203	31.7
Húnavatns s.	13650	23.9
Skagafjarðar s..	7379	19.1
Eyjafjarðar s.	9549	26.4
Þíngeyjar s..	14099	28.3
Norður-Múla s.	16342	33.1
Suður-Múla s.	14677	41.0

Fjárfækkunin hefir þá eptir þessu, þegar Vestmannaeyja sýsla og Reykjavíkur bær eru frá skilin, á þessu 15 ára tímabili að vísu að tölunni til verið mest í Árness sýslu og minnst í Stranda sýslu. En að tiltölu hefir sauðfènaður aptur á móti á þessu sama tímabili fækkað mest í Gullbríngu- og Kjósar sýslu (50.3 af hundraði, eða rúmur helmíngur) og þá í Snæfellsness sýslu (41.9 af hundraði eða rúmir tveir fimtu hlutar), en minnst hefir fækkað í Dala sýslu (18.8 af hundraði eða tæpur fimti hluti) og þá í Skagafjarðar sýslu (19.1 af hundraði).

III. GEITFÈ.

þar sem geitfè á Íslandi stöðugt hefir farið mínkandi um undanfarin ár síðan í fardögum 1853, þá hefir það þó á þessu síðasta fardagaári farið lítið eitt vaxandi. Í fardögum 1867 er nefnilega talið, að verið hafi á öllu Íslandi 226 geitfjár, en um sama leyti 1868 er það talið 246, og hefir það því á þessu eina ári þó fjölgað um 20 tals, eða að tiltölu um 8.8 af hundraði. Sè tala geitfjárins í landinu þarámóti miðuð við árið 1853, þá gefur það að skilja, eptir því sem áður hefir verið sagt í ritum þessum, að það hefir fækkað töluvert, því í fardögum 1853 taldist nefnilega 914 geitfjár á öllu landinu, og hefir það þá á þeim 15 árum, sem síðan eru liðin, fækkað um 668 tals, eða að tiltölu um 73.1 af hundraði. Að öðru leyti skal þess getið, að geitfè á þessum tveim árum er talið þannig, nefnilega í:

	árið 1853.	árið 1868.
Rángárvalla sýslu	»	8
Gullbríngu- og Kjósar s.	8	»
Borgarfjarðar s.	4	4
Dala s.	44	30
Barðastrandar s.	21	»
Húnavatns s.	16	»
Skagafjarðar s.	32	»
Eyjafjarðar s.	51	»
þíngeyjar s.	732	199
Norður-Múla s.	6	5.

þetta sýnir, að geitfè nú eins og áður varla èr teljandi nema í þíngeyjar sýslu, því af öllu geitfè á Íslandi í fardögum 1868 voru að tiltölu 80.9 af hundraði í henni einni. Að öðru leyti skal þess getið, að þar sem geitfè árið 1853 er talið í 9 sýslum í landinu, þá er það árið 1868 ekki talið nema í 5 sýslum.

IV. HROSS.

Næst undanfarin fimm ár hefir tala hrossa á Íslandi farið mínkandi (smbr. III., bls. 658, 778, IV., bls. 198, 290 og 540). þetta hið sama hefir einnig átt sèr stað á ári því, sem hèr ræðir um, því í fardögum 1867 var tala hrossa á öllu landinu nefnilega sögð 33768, en um sama leyti 1868 voru þau einúngis talin 31796, og hafa því hross á þessu eina ári fækkað um 1972 tals, eða að tiltölu um 5.8 af hundraði, og er það nokkuð meir en næst undanfarið ár. Að öðru leyti skal þess getið, að á þessu ári hafa trippi fækkað mest að tiltölu, nefnilega um 13.1 af hundraði, en á hinn bóginn hafa hestar og hryssur ekki fækkað nema um 3.7 af hundraði.

Hrossafækkunin á þessu ári verður þó nokkuð á ýmsa leið í umdæmum landsins, því það kemur nefnilega fram, að á fardagaárinu 1867—68 hafa hross fækkað í:

	tals	af hundr.
Suður-umdæminu	1236	8.3
Vestur-umdæminu	309	5.0
Norður- og Austur-umd. . .	427	3.4,

og hefir þá fækkun hrossa á þessu ári verið mest í Suður-umdæminu, en minnst í Norður- og Austur-umdæminu, og er þetta gagnstætt því sem átti sèr stað næst undanfarið ár (smbr. IV., bls. 541).

Meiri verður samt munurinn á þessu, þegar hvert hèrað í landinu er skoðað sèr, því þá kemur það fram, að tala hrossa á þessu ári þó hefir fjölgað í þessum þrem sýslum á þann hátt sem nú skal segja, nefnilega í:

	tals.	af hundr.
þíngeyjar sýslu	71	4.8
Norður-Múla s.	26	1.9
Suður-Múla s.	52	5.7;

en aptur á hinn bóginn hefir tala hrossa fækkað í hinum 15 sýslunum og svo í Reykjavíkur bæ, nefnilega í:

	tals	af hundr.
Skaptafells sýslu	289	11.6
Vestmannaeyja s.	5	11.9
Rángárvalla s.	283	6.3
Árness s.	239	5.5
Gullbríngu- og Kjósar s. . .	87	5.8
Reykjavíkur bæ	15	7.5
Borgarfjarðar s.	318	16.9
Mýra- og Hnappadals s. . .	156	7.7
Snæfellsness s.	32	4.2
Dala s.	13	1.1
Barðastrandar s.	14	2.1
Ísafjarðar s.	78	9.5
Stranda s.	16	2.4
Húnavatns s.	385	9.8
Skagafjarðar s.	112	3.8
Eyjafjarðar s.	79	4.2.

þegar Vestmannaeyja sýsla og Reykjavíkur bær eru frá talin, hefir fækkun hrossa á þessu ári verið mest að tiltölu í Borgarfjarðar sýslu (16.9 af hundraði, eða rúmur sjötti hluti) og þá í Skaptafells sýslu (11.6 af hundraði, eða rúmur tíundi hluti); en minnst hefir að tiltölu fækkað í Dala sýslu (1.1 af hundraði eða 11 af 1000) og þá í Barðastrandar sýslu, 2.1 af hundraði eða 21 af 1000).

Eptir því sem nú hefir verið sagt, þá gefur að skilja, að tala hrossa hefir fækkað töluvert á tímabilinu frá fardögum 1853, því sè þetta ár borið saman við fardagaárið 1868, þá sýnir það sig, að tala hrossa á þessum 15 árum hefir fækkað á þessa leið sem nú skal segja, nefnilega:

	tals	af hundr.
Skaptafells sýslu	842	27.6
Vestmannaeyja s.	12	24.5
Rángárvalla s.	1076	20.4
Árness s.	738	15.3
Gullbríngu- og Kjósar s. .	457	24.4

	tals	af hundr.
Reykjavíkur bæ	9	4.6
Borgarfjarðar s..	647	29.3
Mýra- og Hnappadals s.. .	617	24.8
Snæfellsness s.	509	41.4
Dala s..	299	20.1
Barðastrandar s..	106	13.8
Ísafjarðar s.	161	17.8
Stranda s..	135	17.0
Húnavatns s..	1065	23.1
Skagafjarðar s.	458	14.0
Eyjafjarðar s.	612	25.0
þíngeyjar s.	442	20.4
Norður-Múla s.	225	13.8
Suður-Múla s.	279	22.4
Suður umdæminu	3781	21.6
Vestur-umdæminu	1827	23.8
Norður- og Austur-umdæm. .	3081	20.1
á öllu Íslandi	8689	21.5.

þegar Vestmannaeyja sýsla og Reykjavíkur bær eru frá talin, þá hafa á þessu 15 ára tímabili hross fækkað mest að tiltölu í Snæfellsness sýslu (um 41.4 af hundraði, eða um rúma tvo fimmtu hluti) og þá í Borgarfjarðar sýslu (29.3 af hundraði), en minnst hefir fækkað í Barðastrandar sýslu og í Norður-Múla sýslu (í hvorri um sig um 13.8 af hundraði, eða um tæpan sjöunda hluta) og þá í Skagafjarðar sýslu (um 14.0 af hundraði).

Að endíngu skal hèr eins og að undanförnu sýna, bæði hvernig hin ýmsu hèruð standa sín á milli fardagaárið 1867—68 með tilliti til gripatölu, og svo hlutfall það, sem á sama ári var milli tölu nautpeníngs, sauðfènaðar og hrossa í hinum sèrstöku hèruðum landsins.

Hvað þá hið fyrstnefnda af þessum tveim atriðum snertir, þá látum vèr oss nægja, að bera það atriði saman við fólkstöluna, af því að álíta má þetta hið verulegasta í þessum samanburði, þar sem á hinn bóginn samanburðurinn við flatarmálið og jarðardýrleikann, sem áður einnig hefir verið brúkaður, virðist að vera miður verulegur. En í samanburði þessum er brúkuð fólkstala sú, sem eptir skýrslum presta um fædda og andaða telst að hafa verið á Íslandi við árslokin 1867 (smbr. IV., bls. 704).

Við þenna samanburð sýnir það sig þá, að í fardögum 1868 hefir í hverri sýslu, í hverju umdæmi og á öllu landinu komið á hverja 10 manns af fólkstölunni:

	nautgripir.	sauðfè.	hross.
Skaptafells sýslu	3.3	48.1	5.9
Vestmannaeyja s.	0.8	10.2	0.8
Rángárvalla s.	3.6	42.0	7.7
Árness s.	4.2	47.2	7.2
Gullbríngu- og Kjósar . . .	2.0	11.8	2.8
Reykjavíkur bæ	0.3	0.2	1.3
Borgarfjarðar s..	3.1	50.7	6.4
Mýra- og Hnappadals s.. . . .	3.1	70.0	6.7
Snæfellsness s.	2.0	27.2	2.6
Dala s.	2.9	67.1	5.2
Barðastrandar s.	2.5	40.4	2.4
Ísafjarðar s.	1.8	25.8	1.6
Stranda s.	1.7	41.1	3.9
Húnavatns s..	2.4	86.5	7.1
Skagafjarðar s.	3.0	69.7	6.3
Eyjafjarðar s.	2.9	55.1	3.8
Þíngeyjar s.	1.6	61.1	3.0
Norður-Múla s..	2.0	80.3	3.4
Suður-Múla s.	2.3	60.5	2.8
Suður-umdæminu	3.1	35.7	5.6

	nautgripir.	sauðfè.	hross.
Vestur-umdæminu	2.4	42.7	3.4
Norður- og Austur-umdæm. .	2.4	68.8	4.4
á öllu Íslandi	2.6	50.7	4.6.

Sleppi maður hèr Vestmannaeyja sýslu og Reykjavíkur bæ, þá sýnir það sig, að í samanburði við fólkstöluna hefir fardagaárið 1867—68 nautpeníngur verið flestur í Árnes sýslu og þá í Rángárvalla sýslu (öldúngis eins og um fardagaleytið 1867, smbr. IV., bls. 548), en fæstur í þíngeyjar sýslu og þá í Stranda sýslu eins og næst undanfarið ár); sauðfènaður hefir verið flestur í Húnavatns sýslu og þá í Norður-Múla sýslu (öldúngis eins og í fardögum 1867), en lángfæstur í Gullbríngu sýslu og þá í Ísafjarðar sýslu (árið 1867 var það í Snæfellsness sýslu í stað Ísafjarðar sýslu); en hross hafa verið flest í Rángárvalla sýslu og þá í Árness sýslu (í fardögum 1867 var það í Húnavatns sýslu í stað Árness sýslu), en fæst í Ísafjarðar sýslu og þá í Barðastrandar sýslu (eins og næst undanfarið ár).

Taki maður aptur á móti hið síðara atriðið, þá kemur það fram, að í fardögum 1868 komu móti hverjum 10 nautkindum í:

	sauðfjár.	hross.
Skaptafells sýslu	147	18
Vestmannaeyja s.	124	9
Rángárvalla s.	118	22
Árness s.	113	17
Gullbríngu og Kjósar s. . . .	58	14
Reykjavíkur bæ	6	35
Borgarfjarðar s.	163	21
Mýra- og Hnappadals s. . . .	228	22
Snæfellsness s.	133	13
Dala s.	233	18
Barðastrandar s.	160	9
Ísafjarðar s.	144	9
Stranda s.	249	24

	sauðfjár.	hross.
Húnavatns s.	356	29
Skagafjarðar s.	230	21
Eyjafjarðar s..	188	13
þíngeyjar s.	374	18
Norður-Múla s.	407	17
Suður-Múla s.	260	12
Suður-umdæminu	117	18
Vestur-umdæminu	186	15
Norður- og Austur- umdæm. .	290	19
á öllu Íslandi	195	18.

Sleppi maður í yfirliti þessu Vestmannaeyja sýslu og Reykjavíkur bæ, þá hafa hlutföll þau, sem hèr ræðir um, í fardögum 1868 verið að öllu á sama hátt og næst undanfarið ár, nefnilega að tala sauðfjárins í samanburði við nautpeníng hefir verið lángmest í Norður-Múla sýslu og þá í þíngeyjar sýslu, en minnst í Gullbríngu- og Kjósar sýslu og þá í Árness sýslu; eins og aptur á hinn bóginn hross á þessu ári í samanburði við nautpeníng hafa verið flest í Húnavatns sýslu og þá í Stranda sýslu, en fæst í Barðastrandar og Ísafjarðar sýslum og þá í Suður-Múla sýslu.

V. SKIP OG BÁTAR.

Sjáfarútvegur á Íslandi hefir á þessu ári, sem hèr ræðir um, farið heldur hnignandi, þar sem nefnilega í fardögum 1867 voru talin alls 3195 skip og bátar í öllu landinu, en um sama leyti 1868 eru þau alls ekki talin nema 3121, og hefir því tala þeirra á þessu eina ári fækkað um 74 tals eða 2.3 af hundraði; það er skilja: þiljuskip hafa fækkað um 6, 12-, 10- og 8-æríngar um 1, 6 og 4 mannaför um 37, og minni bátar og byttur um 30 tals.

Sè tala skipa og báta í landinu á þessu ári borin saman við tölu þeirra í fardögum 1853, þá hefir hún á þessu 15 ára tíma-

bili ekki fækkað svo lítið, því í fardögum 1853 var tala skipa og báta á öllu Íslandi 3506, en í fardögum 1868 eru þau, eins og hèr segir, ekki talin samtals fleiri en 3121, og hafa þau því á þessu tímabili fækkað um 385 tals, eða að tiltölu um 11.0 af hundraði. Hvað muni valda þessari fækkun er ekki hægt að segja, en þó má þess hèr geta, að þiljuskip á þessu tímabili hafa fjölgað um 43 tals.

VI. KÁLGARÐAR.

Þau hin sömu missmíði, sem vèr svo opt að undanförnu höfum bent á, eiga sèr ennþá stað í skýrslum amtmanna og sýslumanna um kálgarðarækt á Íslandi, en um þetta skal ekki hèr eyða fleirum orðum. En taki maður skýrslurnar eins og þær eru, þá hefir kálgarðarækt gengið ekki svo lítið af sèr á þessu ári, sem hèr ræðir um. Í fardögum 1867 voru nefnilega taldir 4671 kálgarðar á öllu Íslandi og stærð þeirra 270756 □ faðmar, en um sama leyti 1868 er tala þeirra sögð einúngis 4610 og stærðin 261126 □ faðmar, og ætti því á þessu eina ári tala þeirra að hafa fækkað um 61, en stærðin mínkað um 9631 □ faðma. Á þessu er samt æði mikill munur í hèruðum landsins, eins og nú skal sýnt, og er merkið + sett fyrir framan þegar aukizt hefir, en merkið ÷ þar sem mínkað hefir, og kemur þá fram, að kálgarðar hafa á árinu frá fardögum 1867 til fardaga 1868 aukizt eða mínkað á þessa leið:

	að tölu um.	að stærð um □ faðma.
Skaptafells sýslu	÷ 186	÷ 11086
Vestmannaeyja s.	+ 17	+ 816
Rángárvalla s.	+ 73	+ 6829
Árness s.	÷ 8	÷ 2488
Gullbríngu- og Kjósar s.	÷ 187	÷ 14339
Reykjavíkur bæ	+ 2	»
Borgarfjarðar s.	÷ 37	+ 696
Mýra- og Hnappadals s.	+ 55	+ 3120
Snæfellsness s.	+ 42	+ 44

	að tölu um.	að stærð um □ faðma.
Dala s.	+ 22	+ 1195
Barðastrandar s.	÷ 1	+ 643
Ísafjarðar s.	+ 34	+ 396
Stranda s.	+ 4	+ 166
Húnavatns s.	+ 6	+ 184
Skagafjarðar s.	+ 6	+ 576
Eyjafjarðar s.	+ 9	+ 1091
þíngeyjar s.	+ 43	1412
Norður-Múla s.	+ »	70
Suður-Múla s.	+ 45	+ 1044
Suður-umdæminu	÷ 326	÷ 19572
Vestur-umdæminu	+ 156	+ 5564
Norður- og Austur-umdæm.	+ 109	+ 4377.

Beri maður loks saman árin 1853 og 1868, þá sýnir það sig, að á þessu 15 ára tímabili hefir tala kálgarða á öllu landinu fækkað tals um 792, eða að tiltölu um 17.4 af hundraði, en aptur á móti hefir flatarmál þeirra aukizt um 36141 □ faðma, eða að tiltölu um 16.1 af hundraði, og sýnir þetta bezt, að eitthvað muni vera veilt í þessu.

VII. JARÐABÆTUR.

Eins og áður látum vèr oss hèr nægja að skýra frá, hvernig þetta var talið á öllu landinu í fardögum 1867 og svo um sama leyti 1868, en það var á þessa leið:

	árið 1867.	árið 1868.
Skurðir til vatnsveitínga, faðmar	9835	18876
þúfnaslèttun, □ faðmar	25467	26873
Túngarðar hlaðnir, faðmar	4836	7676
Færikvíar, tals	1077	1176
Nýtt mótak, tals	526	808.

VERZLAN Á ÍSLANDI.

árið 1868.

Eins og vèr optar í ritum þessum höfum gefið skýrslur um verzlun á Íslandi fyrir yms ár (smbr. bls. I., 74—96 og 573—619; III., bls. 479—616, og IV., bls. 51—132, 332—410 og 582—660), og þar vèr álítum þvílíkar skýrslur mjög merkilegar og nytsamar, þá viljum vèr þessu til framhalds skýra fra verzlun á Íslandi árið 1868, og höfum vèr því í þessu skyni samið skýrslur þær, sem nú skal nefna, og sem eru:

A. um fluttar vörur til Íslands árið 1868;
B. um vörur, fluttar frá Íslandi árið 1868;
C. um siglíngar til landsins á sama ári, eptir því hvaðan skipin sigldu til landsins.

þessum skýrslum er hagað að öllu á sama hátt eins og gjört var fyrir árið 1867, en af sömu ástæðum sem þá voru nefndar (smbr. IV., bls. 654), höfum vèr einnig fyrir þetta ár sleppt að gefa skýrslu um siglíngar til landsins eptir því hvar skipin áttu heima.

En áður vèr látum skýrslur þessar fylgja, þykir rèttast hèr að skýra frá nokkrum vörutegundum, sem ekki eru taldar í þeim, en sem einstöku verzlunarmenn í skýrslum sínum þó telja að fluttar hafi verið annaðhvort til Íslands eða frá Íslandi á þessu ári, sem hèr ræðir um.

þannig er, auk þeirra vörutegunda, sem taldar eru í skýrslunni A hèr á eptir, enn fremur talið, að þessar vörur árið 1868 hafi verið fluttar til Íslands, nefnilega:

	frá Danmörku.	frá útlöndum.
Ábreiður (Tæpper), tals	62	»
Axir, tals	18	»
Baðmullarband, pund	29	25
Beizli, tals	»	6
Bolladiskar (flotar = *Præsenter-bakker*), tals	51	»
Buxur, tals	16	»
Brenni, faðmar	7	176
Brennisteinsspítur, knippi	6792	»
Eir, pund	10	»
Fatakistur, tals	33	»
Fíngurbjargir, tals	240	»
Flesk, pund	240	»
Flöskur, tals	100	»
Gleraugu, tals	12	»
Glerstaup, tals	896	320
Hampgarn, pund	»	812
Hnakkreiðar, tals	»	12
Ístaðsólar, pör	12	12
Járnsmíði (*Isenkram*), virði í rdl. .	454	300
Járnvír, pund	»	168
Járnþynna, pund	588	»
Kaffekvarnir, tals	51	»
Kaffekönnur, tals	6	»
Kalk, tunnur	47	4
Lakk, pund	43	»
Lakkrís, pund	10	»
Lamir, pör	114	»
Leðurskygni, tals	204	»
Lím, pund	34	»
Línsterkja (*Stivelse*), pund	38	»
Litunarefni (*Farvestoffer*), pund . .	1729	300
Lokartannir, tals	20	»

	frá Danmörku.	frá útlöndum.
Malt, tunnur	11	»
Matskeiðar, tals	120	»
Naglbítar, tals	36	»
Nálhús, tals	12	»
Olía, pottar	260	»
Olíulitur, pund	2016	50
Ostur, pund	308	»
Ritblý, tals	264	»
Sagógrjón, pund	24	»
Sáld, tals	27	»
Saltpètur, pund	58	»
Saumnálar, hundruð	290	»
Segldúkur, álnir	1622	308
Síldarnætur, tals	»	17
Síldartunnur, tals	»	4218
Silki, álnir	»	133
Silkiflos *(Flöiel)*, álnir	94	54
Sjónpípur *(Kikkerter)*, tals	12	»
Smjör, pund	2378	»
Spil, tals	828	»
Sporjárn, tals	18	»
Stálpennar, tylftir	360	»
Steikarapönnur tals	12	»
Steinhellur *(Skifer)*, tals	»	102000
Steinolía, pottar	3361	142
Steinspjöld, tals	24	»
Stígvèl, pör	»	48
Strigi, álnir	2212	»
Stundaklukkur tals	17	»
Sætindavara *(Urtekram)*, virði í rdl. .	251	»
Tígulsteinar, tals	20000	»
Tjöruskúfar, tals	18	»
Tóbakspípur, tals	260	»

	frá Danmörku.	frá útlöndum.
Treflar, tals	1091	96
Treyjur, tals	45	„
Tunnugjarðir, knippi	„	330
Tvinnastokkar, tals	528	„
Ullardúkur, álnir	„	109
Vefnaður (*Manufakturvarer*), virði í rdl.	976	„
Viktríol, pund	1885	572
Öskusalt (*Soda*), pund	1889	„.

Sömuleiðis er, auk þeirri vörutegunda, sem taldar eru í skýrslunni B., enn fremur talið, að árið 1868 hafi þessar vörur verið fluttar frá Íslandi, nefnilega:

	til Danmerkur.	til útlanda.
Fjallagrös, pund	136	„
Folaldaskinn, tals	13	„
Hvalskíði, pund.	834	6139
Kálfskinn, tals	55	9
Klippíngar, tals	233	„
Lax og ísa, niðursoðin, kassar .	„	166
Lèreptsrýjur, pund	14543	„
Rjúpnavængir, kassar	„	10
Selskinn, tals	293	73
Smábandssokkar, pör	500	„
Sundmagar, pund	„	9823
þorskalifur, tunnur	15	„
þorskur saltaður, tunnur . . .	512	„.

Vèr látum nú skýrslurnar fylgja, en skulum síðan gjöra nokkrar athugasemdir við hin helztu atriði í þeim, og svo samanburð við undanfarin ár.

A. Skýrsla yfir fluttar vörur

	Rúgur.		Bygg.		Hafrar.	
	tunnur		tunnur		tunnur	
	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður	4686	271	93	»	69	»
Gullbríngu sýsla . . .	489	225	5	»	»	»
Árness s.	1198	»	61	»	23	»
Vestmannaeyja s. . . .	700	»	9	»	3	»
samtals . .	7073	496	168	»	95	»
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	2153	30	17	2	8	4
Barðastrandar s. . . .	641	»	»	»	»	»
Ísafjarðar s.	923	40	2	»	»	2
Stranda s.	960	»	»	»	4	»
samtals . .	4677	70	19	2	12	6
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	1370	»	1	»	8	»
Skagafjarðar s.	1223	»	»	»	»	»
Eyjafjarðar s.	2496	»	3	»	4	»
Þíngeyjar s.	2070	»	16	»	2	»
Norður-Múla s.	2166	50	2	»	»	»
Suður-Múla s.	1852	»	3	»	5	»
samtals . .	11177	50	25	»	19	»
til alls Íslands . .	22927	616	212	2	126	6
alls . .	23543		214		132	

til Íslands, árið 1868.

Bánkabygg.		Baunir.		Bygggrjón.		Rúgmjöl.		Hveitimjöl.	
tunnur		tunnur		tunnur		tunnur		pund	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
1798	»	449	»	44	1	1742	»	10205	754
345	»	98	»	20	»	308	»	564	354
546	»	128	»	»	»	188	»	991	»
507	»	96	»	»	»	137	»	160	»
3196	»	771	»	64	1	2375	»	11920	1108
796	20	139	10	95	»	303	»	1336	50
299	»	5	»	»	»	113	»	200	»
774	30	69	»	»	»	505	»	552	»
610	»	141	»	»	»	120	»	254	»
2479	50	354	10	95	»	1041	»	2342	50
649	»	280	»	»	»	112	»	1050	»
556	»	161	»	»	»	58	»	740	»
1085	»	756	»	»	»	358	»	11974	»
664	»	235	»	»	»	273	»	826	»
678	»	287	»	2	»	98	»	716	»
892	»	319	»	2	»	115	»	1944	»
4524	»	2038	»	4	»	1014	»	17250	»
10199	50	3163	10	163	1	4430	»	31512	1158
10249		3173		164		4430		32670	

Framhald

	Byggmjöl.		Hveitibrauð.		Svartabrauð.	
	pund		pund		pund	
	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður.	•	•	43182	2413	3615	•
Gullbríngu sýsla. . . .	•	•	7152	2000	1584	•
Árness s.	•	•	8026	•	4322	•
Vestmannaeyja s. . . .	•	•	11753	•	1364	•
samtals . .	•	•	61113	4413	10885	•
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	50	•	11948	979	•	•
Barðastrandar s. . . .	•	•	6781	•	•	•
Ísafjarðar s.	•	•	29345	1774	•	81
Stranda	•	•	3587	•	•	•
samtals . .	50	•	51661	2753	•	81
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	•	•	3164	•	402	•
Skagafjarðar s.	•	•	7022	•	•	•
Eyjafjarðar s.	•	•	10170	•	•	•
Þingeyjar s.	•	•	6159	•	•	•
Norður-Múla	•	•	4804	•	•	•
Suður-Múla s.	88	•	14908	•	1136	•
samtals . .	88	•	46227	•	1538	•
til alls Íslands . .	138	•	159001	7166	12423	81
alls . .	138		166167		12504	

af A.

Jarðepli.		Brennivín.		Romm.		Púnsextrakt.		Vín.	
tunnur		pottar		pottar		pottar		pottar	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
137	2	69598	6700	1590	2000	666	•	15652	1745
2	•	15032	5890	968	700	120	70	1510	114
4	•	30132	•	372	•	480	•	543	•
11	•	18674	•	640	•	1319	•	852	•
154	2	13343 6	12590	3570	2700	2585	70	18557	1859
18	•	27188	960	1096	•	796	•	1640	•
•	•	6248	•	400	•	•	•	301	•
5	•	25123	960	1898	•	240	•	1744	120
6	•	13040	•	820	•	240	•	765	•
29	•	71599	1920	4214	•	1276	•	4450	120
5	•	20586	•	1320	•	480	•	645	•
3	•	24901	•	860	•	468	•	812	•
2	•	57087	•	2913	•	838	•	2513	•
12	•	20893	•	893	•	1762	•	1252	•
25	•	19123	•	282	•	579	•	1254	•
40	•	23138	•	1206	•	954	•	1950	•
87	•	165728	•	7474	•	5081	•	8426	•
270	2	370763	14510	15258	2700	8942	70	31433	1979
272		385273		17958		9012		33412	

Framhald

	Kryddvín.		Mjöður.		Bjór.	
	pottar		pottar		pottar	
	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkurkaupstaður.	1229	263	.	.	20492	828
Gullbríngu sýsla . . .	120	120	.	.	240	.
Árness s.	240	.	.	.	.	.
Vestmannaeyja s. . . .	90	.	.	.	2460	.
samtals . .	1679	383	.	.	23192	828
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	490	.	120	.	1020	.
Barðastrandar s. . . .	420	.	.	.	.	.
Ísafjarðar s.	990	.	.	.	1140	.
Stranda s.	440	.	.	.	520	.
samtals . .	2340	.	120	.	2680	.
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	240	.	40	.	.	.
Skagafjarðar s.	240	.	120	.	640	.
Eyjafjarðar s.	230	.	158	.	1600	.
Þíngeyjar s.	260	.	120	.	240	.
Norður-Múla	488	.	.	.	1144	.
Suður-Múla	376	.	.	.	1350	.
samtals . .	1834	.	438	.	4974	.
til alls Íslands . .	5853	383	558	.	30846	828
alls . .	6236		558		31684	

af A.

Edik.		Kaffebaunir.		Kafferót.		Sjokolade.		Tegras.	
pottar		pund		pund		pund		pund	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
600	480	99108	21142	17044	33182	887	40	56	50
121	120	17296	9217	2024	•	180	66	45	17
120	•	18206	•	906	•	138	•	•	•
160	•	24535	•	5684	•	230	•	38	•
1001	600	159145	30359	25658	33182	1435	106	139	67
360	40	26866	2968	4600	2031	388	100	52	56
•	•	7524	•	1550	•	35	•	16	•
238	•	21058	5332	3076	1940	470	95	66	15
100	•	15942	•	3435	•	175	•	46	•
698	40	71390	8300	12661	3971	1068	195	180	71
420	•	14471	•	2875	•	200	•	39	•
240	•	11444	•	5281	•	508	•	52	•
906	•	27274	•	3203	•	1129	•	67	•
420	•	11103	•	593	•	412	•	46	•
655	•	8854	•	848	•	551	•	52	•
1237	•	24667	•	5148	•	435	•	88	•
3878	•	97813	•	17948	•	3235	•	344	•
5577	640	328348	38659	56267	37153	5738	301	663	138
6217		367007		93420		6039		801	

Framhald

	Kandis-sykur.		Hvítt-sykur.		Púður-sykur.	
	pund		pund		pund	
	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður	69576	24320	22929	9000	8314	3600
Gullbríngu sýsla . . .	9204	4084	2424	1381	714	198
Árness s.	13283	•	2688	•	1571	•
Vestmannaeyja s. . . .	14305	•	3142	•	298	•
samtals . .	106368	28404	31183	10381	10897	3798
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	23186	2996	4360	233	450	300
Barðastrandar s. . . .	6151	•	925	•	•	•
Ísafjarðar s.	19556	10290	4374	1288	985	•
Stranda s.	15037	•	2036	•	100	•
samtals . .	63930	13286	11695	1521	1535	300
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	15368	•	3738	•	1016	•
Skagafjarðar s.	10756	•	4703	•	2190	•
Eyjafjarðar s.	29850	•	13790	•	3729	•
Þíngeyjar s.	6868	•	11106	•	1085	•
Norður-Múla s.	14452	•	7465	•	2255	•
Suður-Múla s.	15719	•	8018	•	4348	•
samtals . .	93013	•	48820	•	14623	•
til alls Íslands . .	263311	41690	91698	11902	27055	4098
alls . .	305001		103600		31153	

af A.

Síróp.		Gráfíkjur.		Steinfíkjur.		Rúsínur.		Hrísgrjón.	
pund		pund		pund		pund		pund	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
2006	200	3561	717	2526	740	14264	1564	118032	13000
1052	330	320	51	292	»	664	722	20300	390
»	»	508	»	120	»	1206	»	3150	»
»	»	710	»	226	»	734	»	200	»
3058	530	5099	768	3164	740	16868	2286	141682	13390
1040	200	962	»	558	»	1131	»	970	50
270	»	»	»	25	»	25	»	3700	»
1550	319	1227	»	471	102	1670	»	2721	378
100	»	547	»	36	»	512	»	20166	»
2960	519	2736	»	1090	102	3338	»	27557	428
»	»	220	»	50	»	428	»	5800	»
»	»	391	»	182	»	508	»	6500	»
1250	»	1541	»	390	»	1817	»	9269	»
20	»	690	»	105	»	926	»	463	»
210	»	941	»	114	»	1204	»	5154	»
519	»	1394	»	244	»	1410	»	5180	»
1999	»	5177	»	1085	»	6323	»	32366	»
8017	1049	13012	768	5339	842	26529	2286	201605	13818
9066		13780		6181		28815		215423	

Framhald

	Blaðatóbak.		Neftóbak.		Munntóbak.	
	pund		pund		pund	
	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkurkaupstaður.	.	50	8515	1750	4518	374
Gullbríngu sýsla. . . .	.	225	2496	504	1094	208
Árness s.	150	.	2564	.	1016	.
Vestmannaeyja s. . . .	.	.	900	.	1942	.
samtals . .	150	275	14475	2254	8570	582
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	.	.	3695	200	1972	.
Barðastrandar s. . . .	.	.	1410	.	695	.
Ísafjarðar s.	1577	.	2428	400	1101	183
Stranda	1000	.	3194	.	914	.
samtals . .	2577	.	10727	600	4685	183
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	300	.	3198	.	1118	.
Skagafjarðar s.	76	.	2347	.	1578	.
Eyjafjarðar s.	.	.	4227	.	3879	.
Þíngeyjar s.	410	.	1404	.	2062	.
Norður-Múla s.	300	.	1477	.	2275	.
Suður-Múla s.	.	.	792	.	2902	.
samtals . .	1086	.	13445	.	13814	.
til alls Íslands . .	3813	275	38647	2854	27069	765
alls . .	4088		41501		27834	

af A.

Kardustóbak.		Vindlar.		Salt.		Steinkol.		Tjara.	
pund		tals		tunnur		tunnur		tunnur	
frá Danm.	fra útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
2522	450	12900	17000	•	2545	34	10201	61	26
166	225	7400	•	•	701	33	103	29	10
244	•	3500	•	598	•	583	•	22	•
126	•	17000	•	•	•	•	•	2	•
3058	675	40800	17000	598	3246	650	10304	114	36
724	•	24100	1000	210	•	235	•	35	6
110	•	1500	•	150	•	156	•	5	•
336	•	27100	4000	120	3576	253	684	57	12
322	•	7600	•	90	•	159	•	10	•
1492	•	60300	5000	570	3576	803	684	107	18
830	•	2500	•	250	•	164	•	2	•
754	•	4100	•	136	•	154	•	8	•
970	•	21800	•	120	•	250	1140	16	•
135	•	2000	•	144	•	106	•	12	•
506	•	6000	•	244	1358	236	815	9	•
1154	•	10600	•	307	•	221	150	34	•
4349	•	47000	•	1201	1358	1131	2105	81	•
8899	675	148100	22000	2369	8180	2584	13093	302	54
9574		170100		10549		15677		356	

Framhald

	Járn.		Stál.		Stórviður.	
	pund		pund		tals	
Suður-umdæmið.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Reykjavíkur kaupstaður.	7035	1000	382	40	•	720
Gullbríngu sýsla . . .	2698	2000	292	100	•	•
Árness s.	6578	•	308	•	•	•
Vestmannaeyja s. . . .	3618	•	250	•	•	•
samtals . .	19929	3000	1232	140	•	720
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	11660	1000	345	50	200	60
Barðastrandar s. . . .	1900	•	90	•	72	•
Ísafjarðar s.	3638	420	291	50	•	90
Stranda s.	3040	•	377	•	84	24
samtals . .	20238	1420	1103	100	356	174
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	3140	•	25	•	144	•
Skagafjarðar s.	4706	•	115	•	•	•
Eyjafjarðar s.	10784	•	220	•	40	•
Þíngeyjar s.	4124	•	238	•	44	•
Norður-Múla s..	4148	•	137	•	•	96
Suður-Múla s.	3003	•	131	•	•	168
samtals . .	29905	•	866	•	228	264
til alls Íslands . .	70072	4420	3201	240	584	1158
alls . .	74492		3441		1742	

af A.

Plánkar.		Borð.		Spírur.		Hampur.		Hör	
tals		tals		tals		pund		pund	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
37	720	2823	12348	»	»	9297	2957	32	»
»	»	212	2144	»	»	3128	»	10	»
432	»	3148	»	52	»	552	»	18	»
»	»	2755	»	54	»	263	»	27	»
469	720	8938	14492	106	»	13240	2957	87	»
299	180	9068	6800	300	»	»	»	48	4
48	»	1356	»	100	»	80	»	»	»
144	152	2598	3738	256	100	»	»	80	24
60	200	780	2000	60	»	10	»	28	»
551	532	13802	12538	716	100	90	»	156	28
206	»	1785	»	»	»	30	»	25	»
»	»	732	»	»	»	41	»	»	»
528	926	1588	»	»	»	52	»	10	»
32	1424	»	»	»	»	»	»	80	»
29	»	791	1218	140	»	»	»	60	»
33	219	1462	4094	86	»	58	»	98	»
928	2569	6358	5312	226	»	181	»	273	»
1948	3821	29098	32342	1048	100	13511	2957	516	28
5769		61440		1148		16468		544	

Framhald

	Færi.		Seglgarn.		Kaðlar.	
	tals		pund		pund	
Suður-umdæmið.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Reykjavíkurkaupstaður.	484	840	742	275	816	794
Gullbringu sýsla . . .	418	•	323	70	273	•
Árness s.	435	•	121	•	542	•
Vestmannaeyja s. . . .	280	•	56	•	567	•
samtals . .	1617	840	1242	345	2198	794
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	940	200	80	400	7680	•
Barðastrandar s. . . .	450	•	400	•	1736	•
Ísafjarðar s.	2309	•	136	16	4318	•
Stranda s.	290	•	102	•	636	•
samtals . .	3989	200	718	416	14370	•
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	225	•	167	•	120	•
Skagafjarðar s.. . . .	383	•	305	•	214	•
Eyjafjarðar s.	880	•	294	•	3160	•
Þingeyjar s.	329	•	124	•	1568	•
Norður-Múla s.. . . .	220	•	129	•	905	•
Suður-Múla s.	375	90	129	10	1393	•
samtals . .	2412	90	1148	10	7360	•
til alls Íslands . .	8018	1130	3108	771	23928	794
alls . .	9148		3879		24722	

af A.

Skinn, sútuð.		Skinn, ósútuð.		Korkur.		Indigó.		Litunartrè.	
pund		pund		pund		pund		pund	
frá Danm.	fra útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
848	320	305	160	660	1000	22	19	1373	400
300	312	380	511	660	2492	7	»	726	292
210	»	»	»	»	»	52	»	524	»
430	»	130	»	»	»	15	»	140	»
1788	632	815	671	1320	3492	96	19	2763	692
418	»	48	»	»	»	12	»	»	»
»	»	»	»	»	»	2	»	300	»
172	56	2210	119	»	»	35	10	787	492
372	»	»	»	»	»	16	»	344	»
962	56	2258	119	»	»	65	10	1431	492
265	»	»	»	»	»	5	»	537	»
530	»	»	»	»	»	26	»	425	»
141	»	»	»	»	»	27	»	1097	»
121	»	»	»	»	»	24	»	844	»
270	»	204	»	»	»	17	»	1151	»
512	»	205	»	»	»	17	»	1120	»
1839	»	409	»	»	»	116	»	5174	»
4589	688	3482	790	1320	3492	277	29	9368	1184
5277		4272		4812		306		10552	

Framhald

	Álún.		Sápa.		Pappír.	
	pund		pund		bækur	
	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður.	•	•	6934	2020	9690	272
Gullbríngu sýsla. . . .	•	•	1029	300	285	220
Árness s.	•	•	540	•	630	•
Vestmannaeyja s.. . . .	20	•	832	•	610	•
samtals . .	20	•	9335	2320	11215	492
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	•	•	1210	•	810	80
Barðastrandar s. . . .	25	•	205	•	140	•
Ísafjarðar s..	•	•	2647	260	720	120
Stranda s..	85	•	362	•	446	•
samtals . .	110	•	4424	260	2116	200
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	•	•	1315	•	520	•
Skagafjarðar s.. . . .	•	•	899	•	810	•
Eyjafjarðar s.	250	63	2090	•	892	•
Þíngeyjar s.	220	•	1822	•	882	•
Norður-Múla s.. . . .	•	•	1229	•	575	•
Suður-Múla s.	•	•	1102	•	1128	•
samtals . .	470	63	8457	•	4807	•
til alls Íslands . .	600	63	22216	2580	18138	692
alls . .	663		24796		18830	

af A.

Púður. pund frá Danm.	Púður. pund frá útlönd.	Blý og högl. pund frá Danm.	Blý og högl. pund frá útlönd.	Látún. pund frá Danm.	Látún. pund frá útlönd.	Hverfusteinar. tals frá Danm.	Hverfusteinar. tals frá útlönd.	Brýni. tals frá Danm.	Brýni. tals frá útlönd.
125	125	577	625	•	•	19	•	540	•
113	150	360	300	•	•	8	•	100	•
25	•	152	•	•	•	15	•	200	•
25	•	278	•	10	•	33	•	•	•
288	275	1367	925	10	•	75	•	840	•
100	•	625	150	•	•	30	•	400	•
25	•	250	•	•	•	6	•	50	•
134	25	1231	100	•	•	6	•	950	125
67	•	550	•	21	•	12	•	264	•
326	25	2656	250	21	•	54	•	1664	125
64	•	275	•	•	•	6	•	167	•
72	•	325	•	•	•	•	•	124	•
350	•	1260	•	12	•	9	•	150	•
116	•	538	•	•	•	14	•	360	•
104	•	332	•	10	•	•	•	575	•
222	•	698	•	•	•	5	•	295	•
928	•	3428	•	22	•	34	•	1671	•
1542	300	7451	1175	53	•	163	•	4175	125
1842		8626		53		163		4300	

Framhald

	Pottar.		Katlar.		Naglar.	
	tals		tals		hundruð tíræð	
	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður	86	32	23	•	2311	680
Gullbríngu sýsla . . .	22	12	16	48	1705	•
Árness s.	•	•	12	•	1025	•
Vestmannaeyja s. . . .	75	•	•	•	1031	•
samtals . .	183	44	51	48	6072	680
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	84	6	2	•	1275	60
Barðastrandar s. . . .	12	•	•	•	914	•
Ísafjarðar s.	19	•	•	12	2150	170
Stranda s.	70	•	6	•	1370	•
samtals . .	185	6	8	12	5709	230
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	52	•	•	•	1745	•
Skagafjarðar s.	132	•	4	•	1435	•
Eyjafjarðar s.	123	•	21	•	3923	•
Þingeyjar s.	52	•	•	•	1966	•
Norður-Múla s.	23	•	1	•	2085	•
Suður-Múla s.	•	•	4	•	3996	•
samtals . .	382	•	30	•	15150	•
til alls Íslands . .	750	50	89	60	26931	910
alls . .	800		149		27841	

af A.

Hnífar.		Skæri.		Þjalir.		Hestajárn.		Skóflur.	
tals		tals		tals		gángur		tals	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
586	96	246	24	184	444	536	1750	36	»
460	»	84	»	142	»	»	»	9	»
264	»	48	»	240	»	»	»	»	»
300	»	72	»	264	»	»	»	30	»
1610	96	450	24	830	444	536	1750	75	»
1582	»	168	48	394	»	1200	100	»	»
194	»	106	»	244	»	30	»	36	»
528	28	630	36	204	48	100	160	162	48
648	»	54	»	240	»	675	»	6	»
2952	28	958	84	1082	48	2005	260	204	48
216	»	48	»	12	»	650	»	»	»
716	»	84	»	84	»	»	»	»	»
730	»	228	»	210	»	»	»	39	»
912	»	108	»	528	»	»	»	24	»
646	»	104	»	206	»	114	»	16	»
780	»	168	»	492	»	232	»	»	»
4000	»	740	»	1532	»	996	»	79	»
8562	142	2148	108	3444	492	3537	2010	358	48
8686		2256		3936		5547		406	

Framhald

Suður-umdæmið.	Sagarblöð.		Lásar.		Bandprjónar.	
	tals		tals		tals	
	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Reykjavíkur kaupstaður.	3	•	•	•	•	•
Gullbríngu sýsla . . .	9	•	66	•	•	•
Árness s.	•	•	•	•	•	•
Vestmannaeyja s. . . .	•	•	•	•	•	•
samtals . .	12	•	66	•	•	•
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	•	•	•	•	•	•
Barðastrandar s. . . .	•	•	72	•	•	•
Ísafjarðar s.	9	•	•	•	•	•
Stranda s.	•	•	•	•	•	•
samtals . .	9	•	72	•	•	•
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	•	•	•	•	•	•
Skagafjarðar s.	•	•	•	•	•	•
Eyjafjarðar s.	12	•	122	•	9792	•
Þíngeyjar s.	•	•	•	•	•	•
Norður-Múla s.. . . .	•	•	3	•	576	•
Suður-Múla s.	•	•	•	•	•	•
samtals . .	12	•	125	•	10368	•
til alls Íslands . .	33	•	263	•	10368	•
alls . .	33		263		10368	

af A.

Hnappar.		Leirker.		Rokkar.		Speglar.		Höfuð-kambar.	
tylftir		tals		tals		tals		tals	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
556	»	1899	4574	15	»	»	»	»	»
252	744	420	»	26	»	»	»	96	»
4	»	1254	»	»	»	»	»	»	»
»	»	792	»	18	»	»	»	»	»
818	744	4365	4574	59	»	»	»	96	»
»	»	3000	350	»	»	»	»	»	»
288	»	»	»	»	»	»	»	»	»
168	360	4158	390	35	»	»	»	216	»
195	»	1407	»	5	»	12	»	144	»
651	360	8565	740	40	»	12	»	360	»
»	»	1238	»	»	»	»	»	»	»
»	»	1604	»	»	»	»	»	»	»
818	»	2578	»	8	»	168	»	366	»
228	»	2322	»	12	»	»	»	»	»
»	»	1534	»	»	»	»	»	»	»
»	»	2412	»	»	»	»	»	»	»
1046	»	11688	»	20	»	168	»	366	»
2515	1104	24618	5314	119	»	180	»	822	»
3619		29932		119		180		822	

Framhald

	Almanök.		Klæði.		Lèrept.	
	tals		álnir		álnir	
	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður.	•	•	•	360	5331	35659
Gullbringu sýsla . . .	100	•	•	87	7945	6983
Árness s.	•	•	22	•	7130	•
Vestmannaeyja s. . . .	•	•	38	•	5058	•
samtals . .	100	•	60	447	25464	42642
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	•	•	372	•	13370	1200
Barðastrandar s. . . .	•	•	•	•	4410	•
Ísafjarðar s.	100	•	190	15	10312	2064
Stranda s.	25	•	148	•	5412	•
samtals . .	125	•	710	15	33504	3264
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	•	•	•	•	6685	•
Skagafjarðar s.	•	•	172	•	11738	•
Eyjafjarðar s.	250	•	362	•	14652	•
Þingeyjar s.	•	•	145	•	17078	•
Norður-Múla s.	106	•	324	•	17027	•
Suður-Múla s.	•	•	294	•	25843	•
samtals . .	356	•	1297	•	93023	•
til alls Íslands . .	581	•	2067	462	151991	45906
alls . .	581		2529		197897	

af A.

Dúkur.		Boldáng.		Herða-klútar.		Lèrepts-klútar.		Silki-klútar.	
álnir		álnir		tals		tals		tals	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
5685	37236	751	1190	30	•	208	1556	12	296
8045	441	711	275	39	74	1295	960	36	•
2334	•	492	•	•	•	1242	•	24	•
3105	•	440	•	50	•	1121	•	57	•
19169	37677	2394	1465	119	74	3866	2516	129	296
10110	200	1505	100	•	•	1888	48	86	12
1320	•	120	•	36	•	480	•	12	•
6347	1899	967	452	40	11	1086	634	24	•
5376	•	405	•	48	•	824	•	36	•
23153	2099	2997	552	124	11	4278	682	158	12
6817	•	350	•	•	•	506	•	3	•
7998	•	968	•	•	•	1164	•	48	•
14716	•	1037	•	49	•	1813	•	53	•
3735	•	1114	•	148	•	1392	•	104	•
4862	•	763	•	•	•	1618	•	67	•
16795	•	1088	•	36	•	1040	•	60	•
54923	•	5320	•	233	•	7533	•	335	•
97245	39776	10711	2017	476	85	15677	3198	622	308
137021		12728		561		18875		930	

Framhald

	Axlabönd.		Ullarkambar.		Aunglar.	
	pör		pör		tals	
	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður.	•	•	156	120	1200	•
Gullbríngu sýsla . . .	24	•	172	48	6100	•
Árness s.	•	•	96	•	5800	•
Vestmannaeyja s. . . .	•	•	108	•	•	•
samtals . .	24	•	532	168	13100	•
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	•	•	93	36	8000	3000
Barðastrandar s. . . .	•	•	36	•	•	•
Ísafjarðar s.	•	60	208	•	3500	70000
Stranda s.	•	•	156	•	24700	•
samtals . .	•	60	493	36	36200	73000
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	•	•	216	•	5000	•
Skagafjarðar s.	•	•	286	•	4800	•
Eyjafjarðar s.	24	•	178	•	50000	•
Þíngeyjar s.	•	•	240	•	9600	•
Norður-Múla s.	•	•	236	•	10000	•
Suður-Múla s.	•	•	180	•	3700	2000
samtals . .	24	•	1336	•	83100	2000
til alls Íslands . .	48	60	2361	204	132400	75000
alls . .	108		2565		207400	

af A.

Silkitvinni.		Hörtvinni.		Hattar.		Húfur.		Áles.	
pund		pund		tals		tals		pund	
frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.	frá Danm.	frá útlönd.
3	24	88	•	246	200	345	149	•	•
8	7	46	100	89	48	197	98	•	8
6	•	•	•	138	•	144	•	•	•
6	•	17	•	54	•	278	•	•	•
23	31	151	100	527	248	964	247	•	8
21	2	•	•	174	•	363	24	•	•
•	•	•	•	24	•	90	•	•	•
10	9	24	•	186	45	186	60	•	5
9	•	10	•	113	•	148	•	3	•
40	11	34	•	197	45	787	84	3	5
7	•	•	•	48	•	60	•	•	•
17	•	•	•	84	•	152	•	•	•
21	•	•	•	101	•	162	•	•	•
21	•	62	•	72	•	316	•	•	•
20	•	•	•	70	•	269	•	24	•
21	•	•	•	66	•	631	•	•	•
107	•	62	•	441	•	1590	•	24	•
170	42	247	100	1465	293	3341	331	27	13
212		347		1758		3672		40	

B. Skýrsla yfir vörur,

	Saltfiskur.		Harður fiskur.		Söltuð hrogn.	
	skippund		skippund		tunnur	
	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkurkaupstaður.	2208	3139	386	41	•	149
Gullbríngu sýsla . . .	704	1234	45	35	•	350
Árness s.	270	•	49	•	•	•
Vestmannaeyja s. . . .	25	424	5	•	•	79
samtals . .	3207	4797	485	76	•	578
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	239	8	79	20	•	•
Barðastrandar s. . . .	408	•	32	•	•	•
Ísafjarðar s.	1216	1872	27	•	•	•
Stranda s.	2	•	2	•	•	•
samtals . .	1865	1880	140	20	•	•
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	•	•	•	•	•	•
Skagafjarðar s.. . . .	•	•	•	•	•	•
Eyjafjarðar s.	1	•	15	•	•	•
Þíngeyjar s.	•	•	•	•	•	•
Norður-Múla s.. . . .	•	•	•	•	•	•
Suður-Múla s.	•	•	21	•	•	•
samtals . .	1	•	36	•	•	•
frá öllu Íslandi . .	5073	6677	661	96	•	578
alls . .	11750		757		578	

fluttar frá Íslandi árið 1868.

Söltuð síld. tunnur		Saltaður lax. lísipund		Lýsi. tunnur		Saltað kjöt. tunnur		Tólg. pund	
til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
•	6	56	•	471	328	81	6	34447	9712
34	6	•	•	127	20	•	•	3742	•
•	•	•	•	52	•	•	•	26642	•
•	•	•	•	226	•	•	•	7216	•
34	12	56	•	876	348	81	6	72047	9712
•	•	•	•	653	46	140	•	22899	600
•	•	•	•	394	•	•	•	320	•
•	•	•	•	1766	20	3	•	640	•
•	•	•	•	258	•	•	•	11214	•
•	•	•	•	3071	66	143	•	35073	600
•	•	14	•	59	•	432	•	55815	•
•	•	•	•	412	•	376	•	22168	•
1	•	•	•	2506	•	146	•	92899	•
•	•	176	•	388	•	94	•	53314	•
176	2343	•	•	213	41	344	40	62428	4920
•	•	•	•	360	417	341	•	73568	•
177	2343	190	•	3938	458	1733	40	360192	4920
211	2355	246	•	7885	872	1957	46	467312	15232
2566		246		8757		2003		482544	

Framhald

	Söltuð sauðskinn.		Lambskinn.		Tóubelgir.	
	tals		tals		tals	
	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður.	400	380	880	200	15	.
Gullbríngu sýsla. . . .	.	.	438	.	.	.
Árness s.	.	.	1244	.	.	.
Vestmannaeyja s.. . . .	.	.	977	.	.	.
samtals . .	400	380	3539	200	15	.
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	336	.	130	490	15	62
Barðastrandar s. . . .	.	.	254	.	24	.
Ísafjarðar s..	.	.	310	.	24	.
Stranda s..	.	.	640	.	38	.
samtals . .	336	.	1334	490	101	62
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	.	.	735	.	6	.
Skagafjarðar s.. . . .	3129	.	1017	.	.	.
Eyjafjarðar s.	735	.	1222	.	.	.
Þíngeyjar s.	464	.	1628	.	8	.
Norður-Múla s.. . . .	1692	126	420	.	.	.
Suður-Múla s.	1599	.	1808	.	.	.
samtals . .	7619	162	6830	.	14	.
frá öllu Íslandi . .	8355	506	11703	690	130	62
alls . .	8861		12393		192	

áf B.

Álptarhamir.		Álptarfjaðrir.		Æðardún.		Fiður.		Rjúpur.	
tals		tals		pund		pund		tals	
til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
•	•	300	•	926	204	3010	•	19300	2000
1	•	•	•	10	•	•	•	•	•
8	•	1600	•	•	•	•	•	•	•
•	•	•	•	•	•	7860	•	•	•
9	•	1900	•	936	204	10870	•	19300	2000
10	9	•	•	1142	455	4406	512	34	•
8	•	•	•	718	•	7740	•	•	•
•	•	•	•	356	•	1348	•	160	•
6	•	300	•	712	•	1055	•	•	•
24	9	300	•	2928	455	14549	512	194	•
•	•	100	•	669	74	2009	•	325	•
•	•	•	•	66	•	1548	•	•	•
•	•	•	•	208	•	950	•	1730	•
•	•	400	•	832	•	243	•	•	•
•	•	•	•	118	•	•	60	40	•
•	•	•	•	536	•	288	•	150	•
•	•	500	•	2429	74	5038	60	2245	•
33	9	2700	•	6293	733	30457	572	21739	2000
42		2700		7026		31029		23739	

Framhald

	Hvít ull.		Svört ull.		Mislit ull.	
	pund		pund		pund	
	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður	123186	169560	866	•	5849	9326
Gullbríngu sýsla . . .	35677	•	236	•	4796	•
Árness s.	21184	52124	438	•	9612	•
Vestmannaeyja s. . . .	54983	•	580	•	5747	•
samtals . .	235030	221684	2120	•	26004	9326
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	19985	71399	380	•	5481	1050
Barðastrandar s. . . .	20417	•	201	•	1490	•
Ísafjarðar s.	15653	2790	1076	•	3456	•
Stranda s.	14772	84361	980	250	5345	1030
samtals . .	70827	158550	2637	250	15772	2080
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	92713	58164	•	•	13262	•
Skagafjarðar s.	65865	•	384	•	6496	•
Eyjafjarðar s.	38603	48330	739	•	3980	3683
Þingeyjar s.	70772	•	362	•	3805	•
Norður-Múla s.	97797	27744	124	•	5805	4504
Suður-Múla s.	77438	30476	456	•	13303	3304
samtals . .	443188	164714	2065	•	46651	11491
frá öllu Íslandi . .	749045	544948	6822	250	88427	22897
alls . .	1293993		7072		111324	

af B.

Peisur tvíbands.		Peisur, eingirnis.		Sokkar, tvíb.		Sokkar, eing.		Háleistar.	
tals		tals		pör		pör		pör	
til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	1165	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	1165	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	20	»	50	»
»	»	»	»	»	»	222	»	»	»
»	»	»	»	280	»	»	»	45	»
»	»	»	»	280	»	242	»	95	»
7	»	»	»	242	»	»	»	98	»
»	»	»	»	1020	»	»	»	68	»
70	»	»	»	52648	»	522	»	2665	»
»	»	»	»	5621	»	»	»	2210	»
»	»	»	»	»	»	»	144	»	106
108	»	»	»	»	»	»	»	5	»
185	»	»	»	59531	»	522	144	5046	106
185	»	»	»	60976	»	764	144	5141	106
185		»		60976		908		5247	

Framhald

	Sjóvetlíngar.		Fíngra-vetlíngar.		Vaðmál.	
	þör		þör		álnir	
	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
Suður-umdæmið.						
Reykjavíkur kaupstaður.	•	•	•	•	130	•
Gullbríngu sýsla . . .	1240	•	•	•	•	•
Árness s.	•	•	•	•	•	•
Vestmannaeyja s. . . .	•	•	•	•	•	•
samtals . .	1240	•	•	•	130	•
Vestur-umdæmið.						
Snæfellsness sýsla. . .	1815	•	•	•	•	•
Barðastrandar s. . . .	1300	•	•	•	•	•
Ísafjarðar s.	4775	•	•	•	•	•
Stranda s.	10	•	•	•	77	•
samtals . .	7900	•	•	•	77	•
Norður- og Austur-umdæmið.						
Húnavatns sýsla . . .	3221	•	•	•	•	•
Skagafjarðar s.	1859	•	•	•	•	•
Eyjafjarðar s.	15191	•	640	•	455	•
Þíngeyjar s.	462	•	336	•	122	•
Norður-Múla s.	•	•	•	•	•	•
Suður-Múla s.	•	•	•	•	69	•
samtals . .	20733	•	976	•	646	•
frá öllu Íslandi . .	29873	•	976	•	853	•
alls . .	29873		976		853	

af B.

Bein.		Háfsroð.		Hross, lifandi.		Sauðfé, lifandi.		Hafurstökur.	
lísipund		tals		tals		tals		pund	
til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.	til Danm.	til útland.
80	»	»	»	13	527	»	»	»	»
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
80	»	»	»	14	527	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	4	»	1	»	»	»
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»
319	»	»	»	1	»	»	»	»	»
319	»	»	»	6	»	1	»	»	»
648	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
435	»	»	»	»	»	»	»	119	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»
1083	»	»	»	1	»	»	»	119	»
1482	»	»	»	21	527	1	»	119	»
1482		»		548		1		119	

C. Skýrsla um siglíngar til sèrhvers verzlunarstaðar á Íslandi árið 1868, eptir því hvaðan skipin sigldu til landsins.

Verzlunarstaðir.	frá Danmörku		frá öðrum löndum		samtals frá útlöndum		frá höfnum á Íslandi	
	skip tals	lesta-rúm	skip tals	lesta-rúm	skip tals	lesta-rúm	skip tals	lesta-rúm
Akureyri	8	446½	2	135	10	581½	4	129
Berufjörður	2	115	2	73½	4	188½	5	255½
Bíldudalur	1	33	•	•	1	33	3	117½
Borðeyri	2	114	•	•	2	114	3	161
Brákarpollur	•	•	•	•	•	•	5	190
Búðir	3	60	•	•	3	60	1	15½
Dýrafjörður	2	50	•	•	2	50	6	185
Eskifjörður	3	106	3	99	6	205	2	150
Eyrarbakki	3	164	•	•	3	164	•	•
Flatey	1	21	•	•	1	21	3	105
Grundarfjörður	•	•	•	•	•	•	•	•
Hafnarfjörður	2	45	5	163½	7	208½	16	1223
Hofsós	3	111	•	•	3	111	3	145½
Húsavík	3	172	•	•	3	172	2	68
Ísafjörður	9	295½	6	294½	15	590	4	110
Keflavík	1	21½	1	21½	2	43	6	181½
Krossvík	•	•	•	•	•	•	4	120½
Ólafsvík	1	15½	•	•	1	15½	1	37½
Papafjarðarós	1	36½	•	•	1	36½	2	63
Patreksfjörður	1	39	•	•	1	39	3	104
Raufarhöfn	1	32½	•	•	1	32½	2	70½
Reykjarfjörður	1	32	•	•	1	32	2	69½
Reykjavík	16	1207½	23	1063½	39	2271	32	1783½
Sauðárkrókur	1	29	•	•	1	29	1	40½
Seyðisfjörður	3	155	2	101	5	256	6	240
Siglufjörður	2	65	•	•	2	65	2	62
Skagaströnd	4	220	•	•	4	220	4	178
Straumfjörður	•	•	•	•	•	•	4	121
Stykkishólmur	6	196½	•	•	6	196½	8	298½
Vestmannaeyjar	5	156	•	•	5	156	1	25½
Vopnafjörður	3	208½	•	•	3	208½	5	207
Þórshöfn	2	72½	•	•	2	72½	2	63
Önundarfjörður	•	•	•	•	•	•	3	87½
alls	90	4220	44	1951½	134	6171½	145	6608

I. AÐFLUTTAR VÖRUR.

Skoði maður nú fyrst skýrsluna A. um aðfluttar vörur árið 1868, þá lætur það sig brátt í ljósi, að hlutfallið milli umdæma landsins í þessu efni er mjög líkt og það að undanförnu hefir verið, og skýrt hefir verið frá í ritum þessum opt áður, og látum vèr oss því hèr nægja einúngis að benda til þessa.

Skýrslan ber það að vísu sjálf með sèr, að vöruflutníngur til Íslands hefir á þessu ári eins og að undanförnu verið meiri frá Danmörku en frá öðrum löndum, eða með öðrum orðum, að Danir ennþá eiga mestan þátt í verzlun vorri; en til þess að skýra þetta atriði betur, skal hèr sýna hlutfall það, sem árið 1868 var milli vöruflutníngs til landsins frá Danmörku og öðrum löndum, og kemur það þá fram, að á þessu ári fluttist að tiltölu af hundraði:

	frá Danmörku.	frá öðrum löndum.
Rúgur	97.4	2.6
Bygg	99.1	0.9
Hafrar	95.5	4.5
Bánkabygg	99.5	0.5
Baunir	99.7	0.3
Byggrjón	99.4	0.6
Rúgmjöl	100.0	»
Hveitimjöl	96.5	3.5
Byggmjöl	100.0	»
Hveitibrauð	95.7	4.3
Svartabrauð	99.4	0.6
Jarðepli	99.3	0.7
Brennivín	96.2	3.8
Romm	85.0	15.0
Púnsextrakt	99.2	0.8
Vín	94.1	5.9
Kryddvín	93.9	6.1
Mjöður	100.0	»
Bjór	97.4	2.6

	frá Danmörku.	frá öðrum löndum.
Edik	89.7	10.3
Kaffebaunir	89.5	10.5
Kafferót	60.3	39.7
Sjókolade	95.0	5.0
Tegras	82.8	17.2
Kandis-sykur	86.3	13.7
Hvítt sykur	88.5	11.5
Púður-sykur	68.8	13.2
Síróp	88.4	11.6
Gráfíkjur	94.4	5.6
Steinfíkjur	86.4	13.6
Rúsínur	92.1	7.9
Hrísgrjón	93.6	6.4
Blaðatóbak	93.3	6.7
Neftóbak	93.1	6.9
Munntóbak	97.3	2.7
Kardustóbak	92.9	7.1
Vindlar	87.1	12.9
Salt	22.5	77.5
Steinkol	16.5	83.5
Tjara	84.8	15.2
Járn	94.1	5.9
Stál	93.0	7.0
Stórviður	33.5	66.5
Plánkar	33.8	66.2
Borð	47.4	52.6
Spírur	91.3	8.7
Hampur	82.1	17.9
Hör	94.8	5.2
Færi	87.6	12.4
Seglgarn	80.1	19.9
Kaðlar	96.8	3.2

	frá Danmörku.	frá öðrum löndum.
Skinn, sútuð	87.0	13.0
Skinn, ósútuð	81.5	18.5
Korkur	27.4	72.6
Indigó	90.5	9.5
Litunartrè	88.8	11.2
Álún	90.5	9.5
Sápa	89.6	10.4
Pappír.	96.3	3.7
Púður	83.7	16.3
Blý og Högl.	86.4	13.6
Látún	100.0	»
Hverfusteinar	100.0	»
Brýni	97.1	2.9
Pottar	93.8	6.2
Katlar	59.7	40.3
Naglar	96.7	3.3
Hnífar	98.6	1.4
Skæri	95.2	4.8
þjalir	87.5	12.5
Hestajárn	63.8	36.2
Skóflur	88.2	11.8
Sagarblöð	100.0	»
Lásar	100.0	»
Bandprjónar	100.0	»
Hnappar	69.5	30.5
Leirker	82.2	17.8
Rokkar	100.0	»
Speglar	100.0	»
Höfuðkambar	100.0	»
Almanök	100.0	»
Klæði	81.7	18.3
Lèrept.	76.8	23.2

	frá Danmörku.	fra öðrum löndum.
Dúkur	71.0	29.0
Boldáng	84.2	15.8
Herðaklútar	84.9	15.1
Lèreptsklútar	83.1	16.9
Silkiklútar	66.9	33.1
Axlabönd	44.4	55.5
Ullarkambar	92.0	8.0
Aunglar	63.8	36.2
Silkitvinni	80.2	19.8
Hörtvinni	71.2	28.8
Hattar	83.3	16.7
Húfur	91.0	9.0
Áles	67.5	32.5.

Yfirlit þetta sýnir nefnilega, að af þeim 96 vörutegundum, sem hèr eru taldar, eru 12 sem eingaungu hafa verið fluttar frá Danmörku, það er að skilja: rúgmjöl, byggmjöl, mjöður, látún, hverfisteinar, sagarblöð, lásar, bandprjónar, rokkar, speglar, höfuðkambar og almanök, en engin eingaungu frá öðrum löndum; en af hinum tegundunum hefir einúngis af 7 tegundum meira að tiltölu verið flutt frá öðrum löndum en Danmörku, nefnilega: salt, steinkol, stórviður, plánkar, borð, korkur og axlabönd.

Beri maður þessu næst aðflutnínginn á þessu ári saman við næst undanfarið ár, þá sýnir það sig strax í fljótu yfirliti, að hann hefir verið töluvert minni, og skal því þessu til frekari skýríngar hèr skýra frá, hversu mikið aðflutníngurinn hefir verið meiri eða minni á sèrhverri vörutegund árið 1868 en næst undanfarið ár, bæði að tölunni til og svo líka að tiltölu.

Aðflutníngurinn hefir þannig verið meiri árið 1868 en næst undanfarið ár, einúngis á þessum 23 vörutegundum, nefnilega:

	að tölunni til	tiltals af 100.
Baunir, tunnur	15	0.5
Bygggrjón —	49	42.6

	að tölunni til	tiltals af 100.
Hveitimjöl, pund	10848	49.7
Vín, pottar	4897	17.2
Bjór, —	2626	9.0
Kafferót, pund . . .	611	0.7
Steinfíkjur, —	213	3.6
Rúsínur, —	5765	25.0
Hrísgrjón, —	6024	2.8
Blaðatóbak, —	756	22.7
Seglgarn, —	929	32.2
Litunartrè, —	2215	27.8
Álún, —	65	10.9
Púður, —	357	24.0
Blý og högl, —	1570	22.2
Katlar, tals	18	13.7
Skóflur, —	165	68.5
Hnappar, tylftir	104	3.0
Leirker, tals	1369	4.8
Rokkar, —	6	5.3
Speglar, —	32	21.6
Almanök,—	337	138.1
Dúkur, álnir	25012	22.3.

En aptur á hinn bóginn hefir aðflutníngurinn á þessu ári verið minni en næst undanfarið ár á þeim 71 vörutegundum, sem nú skal telja, nefnilega:

	að tölunni til	tiltals af 100
Rúgur, tunnur	669	2.8
Bygg, —	37	14.7
Hafrar, —	77	36.8
Bánkabygg, —	2492	19.6
Rúgmjöl, —	784	15.0
Byggmjöl, pund	146	51.4

	að tölunni til.	tiltals af 100.
Hveitibrauð, pund . . .	56337	29.8
Svartabrauð, — . . .	4627	27.0
Jarðepli, tunnur	62	18.5
Brennivín, pottar	94012	19.6
Romm, —	6646	27.0
Púnsextrakt, —	5414	37.5
Kryddvín, —	2500	28.6
Mjöður, —	365	39.5
Edik, —	1518	19.6
Kaffebaunir, pund	121	0.03
Sjókolade, —	156	2.5
Tegras, —	408	33.7
Kandis-sykur, —	68234	18.3
Hvítt-sykur, —	3881	3.6
Púður-sykur, —	3809	10.9
Sírop, —	1934	17.6
Gráfíkjur, —	335	2.4
Neftóbak, —	21592	34.2
Munntóbak, —	3736	11.8
Kardustóbak, —	181	1.8
Vindlar, tals	21800	11.4
Salt, tunnur	12934	55.1
Steinkol, —	2251	12.6
Tjara, —	97	21.4
Járn, pund	17356	18.9
Stál, —	947	21.6
Stórviður, tals	4864	73.6
Plánkar, —	659	10.2
Borð, —	21139	25.6
Spírur, —	1287	52.9
Hampur, pund	5125	23.7
Hör, —	39	6.7

	að tölunni til.	tiltals af 100.
Færi, tals	1029	10.1
Kaðlar, pund	40	0.2
Skinn sútuð, pund	3089	36.9
Skinn ósútuð, — . . .	2643	38.2
Korkur, — . . .	3952	45.1
Indigó, — . . .	136	30.8
Sápa, — . . .	4957	16.7
Pappír, bækur	643	3.3
Látún, pund	150	73.9
Hverfusteinar, tals . . .	51	23.8
Brýni, — . . .	2486	36.6
Pottar, — . . .	362	31.2
Naglar, hundruð	6102	18.3
Hnífar, tals	690	7.4
Skæri, —	152	6.3
þjalir, —	1168	22.9
Hestajárn, gángur	939	14.5
Sagarblöð, tals	48	59.3
Lásar, —	1	0.4
Höfuðkambar, —	554	40.3
Klæði, álnir	923	26.7
Lèrept, —	34077	14.1
Boldáng, —	7348	36.5
Herðaklútar, tals	783	58.3
Lèreptsklútar, —	980	4.9
Silkiklútar, —	363	28.1
Axlabönd, pör	84	43.7
Ullarkambar, —	649	20.2
Aunglar, tals	108350	34.3
Silkitvinni, pund	55	20.6
Hörtvinni, —	240	40.9
Hattar, tals	1312	42.7
Húfur, —	472	11.4.

Yfirlit þessi eru að líkindum svo ljós, að þau þurfa ekki frekari útskýríngar við. En þar á móti skal hèr að endíngu bera saman aðflutníng á þessu ári við aðflutnínginn árið 1849 á hinum helztu vörutegundum, og sýna hversu mikið hann hafi aukizt eða mínkað, bæði að tölunni til og svo að tiltölu, á þessu tímabili, sem síðan er liðið. Það kemur þá fram, að aðflutníngurinn hefir verið meiri árið 1868 en árið 1849 á þessum 10 vörutegundum, nefnilega:

		að tölunni til.	tiltals af 100.
Rúgur,	tunnur	415	1.8
Baunir,	—	1145	56.5
Bánkabygg,	—	2614	34.2
Rúgmjöl,	—	581	15.1
Brennivín,	pottar . . .	128061	49.8
Önnur ölfaung[1],	— . . .	59070	55.6
Kaffebaunir[2],	pund . . .	166594	36.2
Sykur[3],	— . . .	167052	32.4
Tóbak[4],	— . . .	3030	2.8
Steinkol,	tunnur	12198	68.0.

En á sama tímabili hefir aðflutníngurinn þar á móti mínkað á þeim 10 vörutegundum, sem nú skal telja, nefnilega:

		að tölunni til.	tiltals af 100.
Bygg,	tunnur	60	21.9
Brauð[5],	pund	8129	4.3
Síróp,	—	7521	68.4

[1]) Hèr er talið: vín, romm, púnsextrakt, kryddvín, mjöður og bjór.

[2]) Árið 1868 er hèr einnig talin kafferót með.

[3]) Allskonar sykur er hèr talið, nefnilega kandíssykur, hvítasykur og púðursykur.

[4]) Hèr er einnig talið allskonar tóbak, það er að skilja: blaðatóbak, neftóbak, munntóbak og kardustóbak.

[5]) Hèr er talið hveitibrauð og svartabrauð.

	að tölunni til.	tiltals af 100.
Salt, tunnur	6520	27.8
Tjara, —	177	39.1
Járn, pund	33664	36.6
Hampur, —	21632	56.8
Færi, tals	1439	13.6
Viður, stærri, —	2359	57.5
Borð og plánkar, — . .	17372	20.5.

II. ÚTFLUTTAR VÖRUR.

Frá þessu atriði er skýrt í skýrslunni B. hèr að framan, og er sama að segja um það eins og um aðfluttar vörur, nefnilega að hlutfallið milli umdæmanna er mjög svo líkt því, sem það áður hefir verið, og sleppum vèr því hèr að fara um þetta fleiri orðum.

þessu næst er þá, eins og gjört var um aðfluttar vörur, að skýra frá hlutfalli því, sem árið 1868 var milli vöruflutníngs frá landinu til Danmerkur og til annara landa, og sýnir það sig þá, að á þessu ári fluttist að tiltölu af hundraði:

	til Danmerkur.	til annara landa.
Saltfiskur	43.2	56.8
Harður fiskur	87.3	12.7
Söltuð hrogn	»	100.0
Söltuð síld	4.3	95.7
Saltaður lax	100.0	»
Lýsi	90.0	10.0
Saltað kjöt	97.7	2.3
Tólg	96.8	3.2
Söltuð sauðskinn	94.3	5.7
Lambskinn	94.4	5.6
Tóubelgir	78.1	21.9
Álptarhamir	78.6	21.4
Álptarfjaðrir	100.0	»

	til Danmerkur.	til annara landa.
Æðardún	89.5	10.5
Fiður	98.2	1.8
Rjúpur	91.6	8.4
Hvít ull	57.9	42.1
Svört ull	96.5	3.5
Mislit ull	79.4	20.6
Peisur, tvíbands	100.0	»
Sokkar, tvíbands	100.0	»
Sokkar, eingirnis	84.1	15.9
Háleistar	98.0	2.0
Sjóvetlíngar	100.0	»
Fíngravetlíngar	100 0	»
Vaðmál	100.0	»
Bein	100.0	»
Hross, lifandi	3.8	96.2
Sauðfé, lifandi	100.0	»
Hafurstökur	100.0	».

Samjöfnuður þessi sýnir, að af þeim 30 vörutegundum, sem hèr eru taldar, eru það einúngis þrjár tegundir, að meir hefir að tiltölu á þessu ári verið flutt af til annara landa en til Danmerkur, en það eru: saltfiskur, söltuð síld og lifandi hross; og eingaungu til annara landa söltuð hrogn. Þar á móti er af öllum hinum meira flutt til Danmerkur, og þar á meðal 10 vörutegundir eingaungu þángað, nefnilega: saltaður lax, álptarfjaðrir, tvíbands peisur, tvíbands sokkar, sjóvetlíngar, fíngravetlíngar, vaðmál, bein, lifandi sauðfè og hafurstökur.

Hvað þessu næst snertir útflutnínginn á þessu ári í samanburði við næst undanfarið ár, þá hefir hann einnig farið mínkandi, eins og sjá má af sjálfri skýrslunni; en þessu til frekari skýríngar skal hèr sýna, hversu mikið útflutníngurinn á sèrhverri vörutegund hafi verið meiri eða minni árið 1868 en næst undanfarið ár, bæði að tölunni til og svo að tiltölu.

Útflutníngurinn hefir þannig verið meiri árið 1868 en næst undanfarið ár einúngis á þessum 11 vörutegundum, nefnilega:

	að tölunni til	tiltals af 100.
Söltuð síld, tunnur . .	2445	2020. 6
Fiður, pund	4772	18. 2
Rjúpur, tals	10136	74. 5
Hvít ull, pund	181647	16. 3
Mislit ull, —	23250	26. 4
Peisur, tvíbands, tals . .	51	38. 1
Sokkar, tvíbands, pör .	19951	48. 6
Sokkar, eingirnis, — .	24	2. 7
Fíngravetlíngar, — .	151	18. 3
Bein, lísipund	534	56. 3
Hross, lifandi, tals . .	197	56. 1.

En á hinn bóginn hefir þar á móti útflutníngurinn á þessu ári verið minni en næst undanfarið ár á þessum 19 vörutegundum, sem nú skal segja, nefnilega:

	að tölunni til	tiltals af 100.
Saltfiskur, skippund . . .	11053	48, 5
Harður fiskur, — . . .	208	21. 5
Söltuð hrogn, tunnur . .	1384	70. 5
Saltaður lax, lísipund . .	540	68. 7
Lýsi, tunnur	4326	33. 1
Saltað kjöt, —	982	32. 9
Tólg, pund	24142	4. 6
Söltuð sauðskinn, tals . .	5731	39. 3
Lambskinn, — . .	14493	53. 9
Tóubelgir, — . .	76	28. 3
Álptarhamir, — . .	14	25. 0
Álptarfjaðrir, — . .	9500	77. 9
Æðardún, pund	727	9. 4

	að tölunni til.	tiltals af 100.
Svört ull, pund	477	6.3
Háleistar, pör	2426	31.6
Sjóvetlíngar, —	23394	43.9
Vaðmál, álnir	355	29.4
Sauðfé, lifandi, tals . . .	7	87.5
Hafurstökur, pund . . .	10	7.7.

Loks skal hèr einnig, eins og gjört var um aðfluttar vörur, bera útflutnínginn á þessu ári saman við útfluttar vörur árið 1849, og sýna hversu mikið hann hefir aukizt eða mínkað bæði að tölunni til og svo að tiltölu á tímabili því, sem síðan er liðið. það kemur þá fram, að útflutníngurinn hefir verið meiri árið 1868 en árið 1849 einúngis á þessum 7 vörutegundum, nefnilega:

	að tölunni til.	tiltals af 100.
Söltuð hrogn, tunnur . .	270	87.7
Lýsi, — . .	5198	214.7
Saltað kjöt, — . .	768	62.2
Ull[1], pund	15241	1.1
Sauðskinn söltuð, tals .	5116	136.3
Æðardún, pund	3035	76.0
Fiður, —	11761	60.0.

En á sama tímabili hefir þar á móti útflutníngurinn mínkað á þessum 12 vörutegundum, nefnilega:

	að tölunni til.	tiltals af 100.
Saltfiskur, skippund . .	4650	28.4
Harður fiskur, — . .	2487	76.7
Saltaður lax, lísipund . .	84	25.4
Tólg, pund	164330	25.4

[1]) Hèr er talin allskonar ull.

	að tölunni til.	tiltals af 100.
Peisur[1] tals	8220	97.8
Sokkar[1] pör	7597	12.8
Sjóvetlíngar —	49089	62.2
Vaðmál, álnir	4949	85.3
Lambskinn, tals	1012	7.5
Tóubelgir, —	204	51.8
Álptarhamir, —	52	55.3
Álptarfjaðrir, —	19175	47.3.

III. VERÐLAG Á VARNÍNGI.

Um þetta mikilvæga atriði getum vèr, eins og áður, því miður ekki gefið neina fullkomna skýrslu, þar skýrslur um þetta efni einúngis fyrir þetta ár hafa komið úr þremur sýslum á landinu, nefnilega frá Vestmannaeyja, Snæfellsness og Ísafjarðar sýslum. það mun samt mega álíta, að ekki sè svo fjarska mikill munur á verðlaginu um allt land, að ekki megi hafa nokkurnveginn ljósa hugmynd um þetta atriði af skýrslum þeim, sem til eru, og skal því hèr taka meðaltöluna af verðlaginu í þessum þrem hèruðum árið 1868, og bera það saman við verðlag það, sem árið 1849 var á hinum sömu vörutegundum.

Á hinum helztu útlendum vörum, sem fluttust til Íslands, var meðalverðlagið á þessum tveim árum þannig:

	árið 1849.		árið 1868.	
	rd.	sk.	rd.	sk.
Rúgur, tunna	7.	»	13.	»
Rúgmjöl, —	7.	»	13.	»
Bánkabygg, —	9.	48.	15.	»
Baunir, —	7.	10.	13.	48.

[1]) Her er talið allskonar peisur og sokkar.

	árið 1849.		árið 1868.	
	rd.	sk.	rd.	sk.
Salt, tunna	3.	80.	2.	16.
Steinkol, —	2.	64.	2.	32.
Tjara, —	11.	16.	11.	64.
Hveitibrauð, pund	»	10.	»	15.
Svartabrauð, —	»	7.	»	12.
Járn, —	»	9.	»	10.
Hampur, —	»	24.	»	26.
Munntóbak, —	»	48.	»	80.
Kaffebaunir, —	»	23.	»	31.
Kandissykur, —	»	23.	»	24.
Púðursykur, —	»	19.	»	19.
Brennivín, pottar	»	18.	»	24.

Aptur á hinn bóginn var meðalverðið á innlendum vörum, sem fluttar voru frá Íslandi, á þessa leið:

	árið 1849.		árið 1868.	
	rd.	sk.	rd.	sk.
Saltfiskur, skippund . . .	14.	42.	21.	32.
Harður fiskur, — . . .	12.	48.	38.	»
Lýsi, tunna, ...	17.	48.	22.	48.
Saltað kjöt, lísipund . . .	»	70.	1.	24.
Söltuð sauðskinn, hvert . .	»	52.	1.	»
Lambskinn, — . .	»	»	»	7.
Tóubelgir, hver	1.	68.	3.	12.
Álptarhamir, —	»	36.	»	90.
Tólg, pund	»	16.	»	19.
Æðardún, —	2.	86.	6.	»
Fiður, —	»	24.	»	35.
Hvít ull, —	»	17.	»	32.
Mislit ull, —	»	14.	»	23.
Peisur eingirnis, hver . . .	»	60.	»	»
— tvíbands, — . . .	»	80.	»	»

	árið 1849.		árið 1868.	
	rd.	sk.	rd.	sk.
Sokkar, eingirnis, par . .	»	18.	»	»
— tvíbands, — . .	»	28.	»	»
Sjóvetlíngar, — . .	»	7.	»	8.
Vaðmál, alin	»	31.	»	64.
Söltuð hrogn, tunna . . .	5.	»	6.	»

Yfirlit þessi sýna nú að vísu mismuninn á verðlaginu á báðum þessum árum, en til þess að sýna, að hve miklu leyti verzlunin hafi verið ábatameiri fyrir landsmenn árið 1868 en árið 1849, þá skal hèr skýra frá, hversu mikið af innlendum vörum hafi orðið að gefa fyrir hverja tunnu af matvöru, á hvorutveggja þessara ára; en það var á þessa leið:

	Rúgur og Rúgmjöl.		Bánkabygg.		Baunir.	
	1849.	1868.	1849.	1868.	1849.	1868.
Saltfiskur, lísipund	9.7	12.8	13.2	14.8	9.9	13.5
Harður fiskur, —	11.2	12.2	15.2	14.1	11.2	12 8
Lýsi, kútar . . .	6.0	8.6	8.1	9.9	6.1	9.0
Saltað kjöt, lísipund	9.6	10.4	13.0	12.0	9.7	10.9
Söltuð sauðskinn, tals	12.9	13.0	17.5	15.0	13.1	13.7
Lambskinn, —	96.0	96.0	130.3	130.3	97.4	97.4
Tóubelgir, —	4.1	4.2	5.6	4.8	4.2	4.4
Álptarhamir, —	18.7	13.9	25.3	16.0	18.9	14.6
Tólg, pund . .	42.0	65.7	57.0	75.8	42.6	69.0
Æðardún, — . .	2.4	2.2	3.3	2.5	2.5	2.3
Fiður, — . .	28.0	35.7	38.0	41.1	28.4	37.5
Hvít ull, — . .	39.5	39.0	53.6	45.0	40.1	41.0
Mislit ull, — . .	48.0	54.3	65.1	62.6	48.7	57.0
Peisur eingirnis, tals	11.2	»	15.2	»	11.4	»
— tvíbands, —	8.4	»	11.4	»	8.5	»
Sokkar eingirnis, pör	37.3	»	50.7	»	37.9	»
— tvíbands, —	24.0	»	32.6	»	24.4	»
Sjóvetlíngar, —	96.0	156.0	130.3	180.0	97.4	164.0

	Rúgur og Rúgmjöl.		Bánkabygg.		Baunir.	
	1849.	1868.	1849.	1868.	1849.	1868.
Vaðmál, álnir . .	21.7	19.5	29.4	22.5	22.0	20.5
Söltuð hrogn, tunnur	1.4	2.2	1.7	2.5	1.4	2.3

Sýnir það sig þá, að af velflestum vörutegundum hefir orðið að gefa meira fyrir hverja tunnu af matarvöru árið 1868 en árið 1849, eða með öðrum orðum, að verzlunin hefir verið miður ábatasöm fyrir landsmenn hið fyrstnefnda ár.

IV. SKIPASIGLÍNGAR.

Frá þessu atriði er sagt í skýrslunni C. hèr að framan, og skal þess strax getið hèr, að í henni eru ekki talin nema skip þau, sem annaðhvort hafa flutt vörur til Íslands eða frá Íslandi árið 1868, eða þá hafna á milli í landinu sjálfu, en þar á móti hvorki herskip nè skip þau, sem hvort heldur innlend eða útlend hafa farið til hvalaveiða eða fiskiveiða við landið.

Skoði maður þá fyrst bæði tölu og svo lestarúm skipa þeirra, sem árið 1868 hafa farið til Íslands til verzlunar, þá hefir þetta bæði að skipatölunni og lestarúminu verið miklu minna en næst undanfarið ár, og jafnvel minna en nokkurt hinna 5 síðustu ára, því á þeim árum fóru til landsins:

árið 1863	148	skip,	6849	lestarúm.
— 1864	152	—	7021	—
— 1865	162	—	7926½	—
— 1866	148	—	7152½	—
— 1867	165	—	8459	—,

en árið 1868 voru þau ekki nema 134 tals og 6171½ lestarúm, og er það hèrumbil eins og það var að meðaltölu um 5 ára bilið 1856—1860 (smbr. IV., bls. 652).

Sè þessu næst íhugað, hvaðan skipin á þessu ári beinlínis komu til landsins, það er að skilja, hvort heldur frá Danmörku eða þá frá öðrum löndum, þá mun hèr nægja að sýna hlutfallið milli þessa að tiltölu, og kemur það þá fram, að á þessu ári voru af

hverju 100 lestarúma 68.4 frá Danmörku og 31.6 frá öðrum löndum, og er það mjög líkt og það var árið 1863 (smbr. IV., bls. 655).

Loks er að skoða siglíngar kaupfara á þessu ári til verzlunarstaðanna í landinu, og er sagt frá því í skýrslunni C. En til þess að skýra þetta atriði betur en þar er gjört, skal hèr sýna hve mörg lestarúm að tiltölu af hverju hundraði hafi komið til hvers verzlunarstaðar árið 1868, bæði frá útlöndum og svo frá höfnum í sjálfu landinu, og sýnir það sig þá að á þessu ári komu til:

	frá útlöndum.	frá höfnum í landinu.
Akureyrar	9.4	2.0
Berufjarðar	3.1	3.8
Bíldudals	0.5	1.8
Borðeyrar	1.8	2.4
Brákarpolls	»	2.9
Búða	1.0	0.2
Dýrafjarðar	0.8	2.3
Eskifjarðar	3.3.	2.3
Eyrarbakka	2.7	»
Flateyjar	0.3	1.6
Grundarfjarðar	»	»
Hafnarfjarðar	3.4	18.5
Hofsóss	1.8	2.2
Húsavíkur	2.8	1.0
Ísafjarðar	9.6	1.7
Keflavíkur	0.7	2.7
Krossvíkur	»	1.8
Ólafsvíkur	0.3	0.6
Papafjarðaróss	0.6	1.0
Patreksfjarðar	0.6	1.6
Raufarhafnar	0.5	1.1
Reykjarfjarðar	0.5	1.1
Reykjavíkur	36.8	27.0
Sauðárkróks	0.5	0.6

	frá útlöndum.	frá höfnum í landinu.
Seyðisfjarðar	4.1	3.6
Siglufjarðar	1.1	0.9
Skagastrandar.	3.5	2.7
Straumfjarðar	»	1.8
Stykkishólms	3.2	4.5
Vestmannaeyja	2.5	0.4
Vopnafjarðar	3.4	3.1
þórshafnar	1.2	1.0
Önundarfjarðar	»	1.3
	100.0	100.0.

Eptir þessu hafa siglíngar frá útlöndum á þessu ári, eins og að undanförnu, verið lángmestar til Reykjavíkur, og þá til Akureyrar; en siglíngar frá öðrum höfnum á Íslandi hafa einnig verið lángmestar til Reykjavíkur og þá til Hafnarfjarðar.

Eins og að undanförnu skal hèr loks skýra frá tölu fastakaupmanna í hverjum verzlunarstað í landinu árið 1868, og er því hagað á sama hátt og áður; en þetta er árið 1868 talið á þessa leið:

	innlendir.	útlendir.	samtals.
Suður-umdæmið:			
Krossvík	»	»	»
Reykjavík	11	5	16
Hafnarfjörður	2	3	5
Keflavík	3	1	4
Eyrarbakki	»	1	1
Vestmannaeyjar	»	3	3
Dyrhólar	»	»	»
Papafjarðarós	»	1	1
samtals . .	16	14	30
Norður- og Austur-umdæmið:			
Berufjörður	»	2	2

	innlendir.	útlendir.	samtals.
Eskifjörður	1	»	1
Vopnafjörður	»	1	1
Seyðisfjörður	»	2	2
Raufarhöfn	1	1	2
þórshöfn	»	»	»
Húsavík	»	1	1
Akureyri	2	3	5
Siglufjörður	»	1	1
Hofsós (og Grafarós) .	»	2	2
Skagaströnd (og Hólanes)	»	2	2
Sauðárkrókur	»	»	»
samtals	4	15	19
Vestur-umdæmið:			
Borðeyri	1	»	1
Reykjarfjörður	1	»	1
Ísafjörður	3	2	5
Önundarfjörður (Flateyri) .	»	»	»
Dýrafjörður (þíngeyri) .	1	»	»
Bíldudalur	1	»	1
Patreksfjörður	1	»	1
Flatey	2	»	2
Stykkishólmur	1	1	2
Grundarfjörður	»	»	»
Ólafsvík	»	1	1
Búðir	1	»	1
Brákarpollur	»	»	»
Straumfjörður	»	»	»
samtals	12	4	16
á öllu landinu . .	32	33	65

Tala fastakaupmanna í landinu er árið 1868 samtals sögð hin sama og hún var árið næst á undan (smbr. IV., bls. 659), en þó er sú breytíng orðin, að nú eru taldir 32 innlendir og 33 útlendir fastakaupmenn (árið 1867 voru þeir 31 og 34).

UM FJÁRHAG ÍSLANDS

frá 1. apríl 1870 til 31. marz 1871.

Fjárhagslög Danmerkur ríkis fyrir árið 1. apríl 1870 til 31. marz 1871 eru samþykt af konúngi 28. maímánaðar 1870, og skal hèr, eins og gjört hefir verið í ritum þessum um mörg undanfarin ár, auglýsa ágrip af lögum þessum, að svo miklu leyti þau snerta tekjur og útgjöld þau, sem talin eru Íslandi. En þar fjárhagslögin, eins og vant er, ekki tilgreina nema aðaltekjur og aðalútgjöld ríkisins, þá er ágrip það, sem hèr ræðir um, ekki samið beinlínis eptir sjálfum lögunum, heldur eptir frumvarpi því til nefndra laga, sem stjórnin lagði fyrir ríkisþíngið og svo eptir breytíngum þeim, sem af þínginu hafa verið gjörðar við frumvarpið, ef nokkrar hafa verið. Þarhjá eru í ágripi voru teknar athugasemdir þær, bæði við tekjurnar og við útgjöldin, sem í nefndu frumvarpi voru gjörðar.

Vèr látum nú fylgja optnefnt ágrip ásamt athugasemdunum, en skulum síðan skýra nokkur atriði, sem þar að lúta.

Ágrip af fjárhagslögum Danmerkur fyrir árið frá 1. apríl 1870 til 31. marz 1871, að svo miklu leyti þau snerta tekjur og útgjöld Íslands.

Tekjur.		rd.	sk.	rd.	sk.
I. Almennar tekjur.					
1. erfðaskattur og gjald af fasteigna sölu		1580.	»		
2. fyrir leyfisbréf og veitingabréf		550.	»		
3. nafnbótaskattur.		530.	»		
				2660.	»
II. Einstaklegar tekjur.					
1. tekjur af lénssýslum:					
af Húnavatns sýslu	300 rd.				
- Rángárvalla s.	300 -				
- Árness s.	300 -				
- Norður-Múla s..	280 -				
- Skaptafells s.	250 -				
- Þíngeyjar s.	250 -				
- Suður-Múla s.	200 -				
- Eyjafjarðar s.	200 -				
- Skagafjarðar s.	100 -				
- Mýra- og Hnappadals s..	100 -				
- Dala s.	80 -				
- Borgarfjarðar s..	70 -				
- Ísafjarðar s.	60 -				
- Barðastrandar s.	60 -				
- Snæfellsness s.	40 -				
- Kjósar s.	20 -				
- Strandá s..	10 -				
		2620.	»		
2. lögþingisskrifaralaun		32.	6		
3. tekjur af umboðssýslum		930.	»		
4. konúngstiundir.		3750.	»		
5. lögmannstollur		356.	»		
6. skipagjöld eptir lögum 15. apríl 1854		12600.	»		
7. tekjur af konúngsjörðum.		12080.	»		
8. eptirgjöld		103.	»		
yfir um . .		32471.	6	2660.	»

	rd.	sk.	rd.	sk.
handan að . . .	32471.	6	2660.	»
9. afgjöld af jörðunni Belgsholti o. fl.	74.	»		
10. óvissar tekjur.	1050.	»		
			33595.	6
III. Gjöld uppí andvirði seldra jarða og annara eigna, og leigur af ógoldnu andvirði.				
1. leigur.	175.	»		
2. uppí andvirði.	165.	»		
			340.	»
IV. Gjöld uppí skyndilán.				
1. uppí alþingiskostnað.	5500.	»		
2. - skyndilán	2692.	15		
			8192.	15
Tekjur alls . . .	. . . . .		44787.	21

Útgjöld.

A. Útgjöld, sem snerta dómsmálastjórnina.

I. Laun embættismanna:

1.	stiptamtmaður á Íslandi . .		3400 rd.	» sk		
2.	amtmaður í vesturamtinu:					
	laun	2000 rd.				
	í stað bústaðar . .	200 -				
			2200 -	» -		
3.	amtmaður í norður- og austur-amtinu		2766 -	64 -		
4.	landfógetinn á Íslandi:					
	laun	1000 rd.				
	í stað bústaðar . .	150 -				
			1150 -	» -		
5.	bæjarfógeti í Reykjavík. . .		300 -	» -		
6.	bæjarfógeti á Akureyri . . .		200 -	» -		
7.	bæjarfógeti á Ísafirði. . . .		200 -	» -		
8.	sýslumaður í Vestmannaeyjum		300 -	» -		
9.	sýslumaður í Gullbringu s. .		235 -	» -		
10.	justitiarius í landsyfirréttinum		2400 -	» -		
	yfir um . . .		13151 rd.	64 sk.		

						rd.	sk.	rd.	sk.
	handan að . . .			13151 rd.	64 sk.				
11.	fyrsti assessor í yfirréttinum			1966 -	64 -				
12.	annar assessor í yfirréttinum			1600 -	» -				
13.	tveir lögregluþjónar í Reykjavík, hver þeirra 150 rd . .			300 -	» -				
14.	landlæknir á Íslandi:								
	laun	1400 rd.							
	húsaleiga	150 -							
				1550 -	» -				
15.	læknir í eystra umdæmi Suðuramtsins			600 -	» -				
16.	læknir í Vestmannaeyjum:								
	laun	641 rd.	64 sk.						
	fyrir jarðnæði	30 -	» -						
				671 -	64 -				
17.	læknir í syðra umdæmi Vesturamtsins:								
	laun	641 rd.	64 sk.						
	fyrir jarðnæði	25 -	» -						
				666 -	64 -				
18.	læknir í nyrðra umdæmi Vesturamtsins:								
	laun	708 rd.	32 sk.						
	fyrir jarðnæði	25 -	» -						
				733 -	32 -				
19.	læknir í Húnavatns og Skagafjarðar sýslum			1000 -	» -				
20.	læknir í Eyjafjarðar og Þingeyjar sýslum			600 -	» -				
21.	læknir í Austuramtinu . . .			600 -	» -				
22.	húsaleigustyrkur til lífsölumanns í Reykjavík			150 -	» -				
23.	tvær ljósmæður í Reykjavík, hvor 50 rd.			100 -	» -				
24.	aðrar ljósmæður á Íslandi. .			100 -	» -	23790.	»		

			rd.	sk.	rd.	sk.
	handan að . . .		23790.	•		
II.	Launaviðbót eptir kornverði		3833.	64		
	III. Skrifstofugjöld, og fl.					
1.	borðfé til stiptamtmanns á Íslandi	400 rd.				
2.	skrifstofugjald til stiptamtmannsins á Íslandi	1200 -				
3.	— til amtmannsins í Vesturamtinu	550 -				
4.	— til amtmannsins í Norður- og Austur-amtinu	600 -				
5.	— til landfógeta á Íslandi	500 -	3250.	•		
	IV. Önnur útgjöld.					
1.	styrkur í notum spítalans, sem fyrrum var á Gufunesi.	96 rd. • sk.				
2.	póstgaungur á Íslandi . . .	1000 - • -				
3.	styrkur til kálgarðaræktar o. fl.	300 - • -				
4.	til útbýtingar á læknismeðölum handa fátækum	400 - • -				
5.	styrkur til hins íslenzka bókmentafélags til prentunar á landshagsskýrslum.	400 - • -				
6.	styrkur til að prenta lagasafn handa Íslandi.	933 - 32 -				
7.	styrkur til að rækta og girða túnbletti á Vestmannaeyjum	500 - • -				
8.	Til stiptamtmanns fyrir ímissi af frílutníngi með gufupóstskipinu	150 - • -	3779.	32	34653.	•
B.	**Útgjöld, sem snerta kirkju- og kennslustjórnina.**					
	I. Laun embættismanna:					
1.	biskupinn yfir Íslandi: laun . . . . . . 2800 rd. í stað bústaðar . . 200 -	3000 rd. • sk.				
	yfir um . . .	3000 sk. • sk.	. . . . .		34653.	•

				rd.	sk.	rd.	sk.
	handan að . . . 3000 rd.		» sk.	. . . . .		34653.	»
2. dómkirkjupresturinn i Reykjavík:							
í stað bústaðar . .	150 rd.						
viðbót eptir lögum 19. janúar 1863 . .	250 -	400 -	» -				
3. forstöðumaður prestaskólanns:							
laun	1600 rd.						
húsaleiga	150 -	1750 -	» -				
4. fyrsti kennari við prestaskólann		883 -	32 -				
5. annar kennari við sama . .		1000 -	» -				
6. rektor við hinn lærða skóla.		1600 -	» -				
7. yfirkennari við sama. . . .		1000 -	» -				
8. fyrsti kennari við sama:							
laun	900 rd.						
húsaleiga	100 -	1000 -	» -				
9. annar kennari við sama:							
laun	900 rd.						
húsaleiga	100 -	1000 -	» -				
10. þriði kennari við sama:							
laun	900 rd.						
húsaleiga	100 -	1000 -	» -				
11. fjórði kennari við sama . .		500 -	» -	13133.	32		
II. Launaviðbót eptir kornverði				2566.	64		
III. Aðstoðarfè, ætlað til launa nokkrum embættismönnum við skólann:							
1. til umsjónarmanns	300 rd.						
2. til annara	800 -			1100.	»		
IV. Viðbót eptir kornverði.				160.	»		
	yfir um . . .			16960.	»	34653.	»

			rd.	sk.	rd.	sk.
	handan að . . .		16960.	»	34653.	»
V.	Önnur útgjöld til klerkastèttarinnar:					
1.	skrifstofugjald til biskups. .	400 rd. » sk.				
2.	til fátækra brauða á landinu.	318 - 72 -				
3.	til nokkurra brauða í hinu fyrrverandi Hóla stipti . . .	300 - » -				
4.	til ekkna og barna presta á Íslandi	400 - » -				
5.	styrkur handa uppgjafaprestum og prestsekkjum á Íslandi	500 - » -	1918.	72		
VI.	Önnur útgjöld til skólanna:					
1.	fyrir húsrúm til prestaskólans. . .	250 rd.				
2.	húsaleiga handa 10 lærisveinum við prestaskólann, 40 rd. handa hverjum	400 -				
3.	til bókakaupa við sama	200 -				
4.	fyrir tímakennslu við sama	100 -				
5.	til ýmislegra útgjalda við sama . .	100 -				
6.	til bókakaupa við latínuskólann . .	500 -				
7.	til ljósa og eldiviðar.	700 -				
8.	til skólahússins	700 -				
9.	fyrir tímakennslu í skólanum . . .	530 -				
10.	ölmusur við skólann.	4000 -				
11.	fyrir að semja reikning skólans . .	100 -				
12.	fyrir skriptir við skólann	100 -				
13.	fyrir prestsverk við skólann. . . .	24 -				
14.	kaup læknis sömuleiðis.	30 -				
15.	til ýmislegra útgjalda sömuleiðis. .	600 -	8334.	»	27212.	72
C.	Ýmisleg óviss útgjöld		. . . . .		4000.	»
	Útgjöld alls . . .		. . . . .		65865.	72

Við tekjur Íslands voru í frumvarpinu til fjárhagslaganna fyrir áminnzt ár gjörðar þessar athugasemdir:

Við I. 1. og 2. „Tekjur þessar eru hèr taldar eins og þær hafa verið að meðaltali um þau 5 fjárhagsár $18^{64}/_{65}$—$18^{68}/_{69}$."

Við I. 3. „Samkvæmt reikníngunum fyrir fjárhagsáríð $18^{68}/_{69}$ hefir þótt rèttast að telja tekjur þær, sem hèr greinir um, til 530 rd."

Við II. 1. „Tekjur þessar eru taldar eins og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{69}/_{70}$, og skal þarhjá geta þessa: Í flestum sýslum á Íslandi eru helztu tekjur sýslumanna, sem þeir taka undir sig í launa stað, skatturinn og gjaftollurinn, og í einstöku sýslum einnig konúngstíundin. Eptirgjald það, sem sýslumenn á hverju ári eiga að gjalda eptir sýslurnar, er ákveðið í konúngs úrskurði 26. september 1838 með þeirri upphæð, sem hèr segir, fyrir hverja þeirra, að frá skildum þó Barðastrandar, Ísafjarðar og Snæfellsness sýslum, og er eptirgjaldið af hvorri hinna tveggja fyrstnefndu í nefndum úrskurði ákveðið til 100 rd., og af hinni síðast nefndu til 80 rd., en er fært niður í það, sem hèr er talið, í fjárhagslögunum fyrir $18^{50}/_{51}$, $18^{52}/_{53}$ og $18^{69}/_{70}$. Eptirgjald það, sem hèr er talið af Þíngeyjar sýslu, er ákveðið í konúngs úrskurði 1. maí 1851".

Við II. 2. „Samkvæmt konúngs úrskurði 28. apríl 1638 er í lögþíngisskrifaralaun goldið 1 rd. 66 sk. af hverri sýslu á Íslandi, að frá skildum þó Skaptafells og Mýra- og Hnappadals sýslum, en af hvorri þessara sýslna eru goldnir 3 rd. 36 sk., þar sýslur þessar áður fyrrmeir hvor um sig hafa verið tvær sýslur. Eptir að lögþíngi forna var numið af, en í þess stað settur landsyfirrèttur á Íslandi, runnu þessar tekjur í konúngs sjóð (smbr. tilskipun 11. júlí 1800 gr. 5)."

Við II. 3. „Í Gullbríngu sýslu og í Reykjavíkur bæ renna hin svonefndu manntalsbókargjöld, og er þar ámeðal talin konúngstíundin, inn í ríkissjóð, en í umboðslaun taka hlutaðeigandi embættismenn sjöttúng þessara tekja. Sama á sèr einnig stað í Vestmannaeyjum, en þar er ekki tekinn gjaftollur, og konúngstíundin er þar veitt prestinum samastaðar með konúngs úrskurði 26. apríl 1786.

Tekjur þessar eru hèr taldar eins og þær hafa verið að meðaltali um þau 5 fjárhagsár $18^{64}/_{65}$—$18^{68}/_{69}$, og eru þessar:

af Gullbríngu sýslu	800 rd.
- Reykjavíkur bæ	120 -
- Vestmannaeyja sýslu	10 -
samtals . . .	930 rd."

Við II. 4. „Tekjur þessar eru taldar eins og þær hafa verið að meðaltölu um þau 5 fjárhagsár $18^{64}/_{65}$—$18^{68}/_{69}$, og eru þær þessar:

af Skaptafells sýslu	225 rd.
- Rángárvalla s.	430 -
- Árness s.	315 -
- Barðastrandar s.	200 -
- Ísafjarðar s.	245 -
- Norður Múla s.	390 -
- Suður-Múla s.	280 -
- Húnavatns s.	490 -
- þíngeyjar s.	405 -
- Skagafjarðar s.	375 -
- Eyjafjarðar s.	395 -
samtals . . .	3750 rd.

Að öðru leyti skal þess getið, að konúngstíundin hefir fyrrum í flestum sýslum verið lènt fyrir fast eptirgjald, ásamt öðrum þínggjöldum, en eptir því sem sýslumannaskipti hafa orðið, hefir hún verið fengin sýslumönnum til umboðs á þann hátt, að þeir gjalda hana í peníngum eptir meðalalin, en fá sjöttúng hennar í umboðslaun. Tíundin úr þeim 7 sýslum, sem fyrst eru nefndar, var áður fyrmeir eign Skálholts biskupsstóls, en tíundin úr tveim hinum síðast töldu sýslum var lögð latínuskólanum en rennur nú inn í ríkissjóð, þar útgjöld skólans eru greidd úr þessum sjóði."

Við II. 5. „Samkvæmt opnu brèfi 7. apríl 1688 er lögmannstollur goldinn þannig, að sèrhver bóndi, sem situr á heilli jörðu, greiðir 3 fiska; sè fleirbýli á sömu jörðu, þá geldur hver ábúandi 2 fiska, en húsmenn og aðrir, sem tíunda 1 hundrað eða meira í

lausu, gjalda 1 fisk, og er hver fiskur í þessu gjaldi talinn á 2¼ sk. Sýslumenn taka þenna toll á manntals-þíngum af greiðendum, og borga síðan upphæð hans inn í jarðabókarsjóð landsins, að frá dregnum ⅙ hluta, sem þeir taka undir sig í umboðslaun. Þegar landsyfirrètturinn var settur á Íslandi, var lögmannsembættið lagt niður og tollur þessi rann þá inn í ríkissjóðinn, úr hverjum eru greidd laun dómaranna í landsyfirrèttinum; smbr. tilskipun 11. júlí 1800 gr. 5. Tekjur þessar eru hèr taldar eins og þær hafa verið að meðaltali um þau 5 fjárhagsár 18⁶⁴/₆₅—19⁶⁸/₆₉."

Við II. 6. „Í 6. gr. laga 15. apríl 1854 er skipað fyrir, að falla skuli burt bæði gjald það, 36 sk. af hverju lestarrúmi, sem ákveðið er í 2. gr. af opnu brèfi 22. apríl 1807 fyrir vegabrèf handa kaupförum, einsog einnig skipagjald það, 2 rd. 32 sk. af hverju lestarrúmi, sem samkvæmt 13 gr. í opnu brèfi 28. desember 1836 átti að gjalda, þegar vörur voru fluttar beinlínis frá Íslandi til annara landa en Danmerkur. Í stað þessa er nú skipað að gjalda skuli 2 rd. af hverju lestarrúmi fyrir sèrhvert það skip, sem fær íslenzkt vegabrèf, en þarhjá skal, samkvæmt 7. gr. nefndra laga og konúngs úrskurði 1. apríl 1856, greiða 2 rd. aukagjald af hverju lestarrúmi útlendra skipa, þegar þau eiga heima í þeim ríkjum, hvar lögð eru hærri gjöld á dönsk skip eða farma þeirra, en ef þar væru innlend. Skipagjöld þessi hafa um þau 5 fjárhagsár 18⁶⁴/₆₅—18⁶⁸/₆₉ að meðaltali verið hèrumbil 11,900 rd. á ári, en þar við bætist skipagjald fyrir gufuskipið, sem fer póstferðir til Íslands. Með tilliti til þess, að þessi síðast nefndu gjöld hèr eru talin 700 rd., skal þess þarhjá getið, að eptir samkomulagi milli dómsmálastjórnarinnar og fjárhagsstjórnarinnar hefir póstmálastjórnin frá 1. janúar 1870 fyrst um sinn tekið að sèr að standa straum af póstferðunum milli Kaupmannahafnar, Færeyja og Íslands, meðal annars með þeim skilmálum, að henni, eins og áður hefir átt sèr stað, væri endurborgað skipagjald það, sem greidt yrði af skipi því, sem ætlað væri til ferðanna. Þar nú má ætla, að skip þetta muni taka 100 tons (sama og 50 lestarúm), og þar svo er til ætlazt, að það fari 7 ferðir á ári, þá eru skipagjöld þau, sem hèr ræðir

um, hèr talin 700 rd., og skal þarhjá vísað til athugagreinar við útgjöldin undir 20. gr. VIII í þessu frumvarpi."

Við II. 7. „Eptir meðaltali um þau 5 fjárhagsár 18⁶⁴/₆₅—18⁶⁸/₆₉ má telja tekjur allar af konúngsjörðum á Íslandi á ári hèrumbil samtals . . . . 16,650 rd.

Frá þessu gánga þessi útgjöld:

1. Laun umboðsmanna, hèrumbil . . . . 2770 rd.
Umboðsmönnum er nefnilega veittur $^{1}/_{6}$ hluti tekja þeirra, sem þeir heimta; þó tekur umboðsmaður Bjarnaness umboðs ekki umboðslaun í peníngum.
2. Prestsmötur, hèrumbil . . . . 1020 -
Afgjaldið af jörðum þeim, sem liggja undir klausturkirkjurnar, rennur inn í ríkissjóðinn, en af leigunum eptir innstæðu á þessum jörðum ber prestinum helmíngur, einsog af öðrum jörðum, sem liggja undir bændakirkjur.
3. Alþíngisskattur og önnur ýmisleg útgjöld . 780 -

4,570 -

Hreinar tekjur verða þá eins og talið er . . . . 12,080 rd.

það er að skilja:

af Gullbríngu sýslu jörðum	305 rd.
- Kjósar sýslu jörðum	70 -
- Kirkjubæjar klaustri og Flögu jörðum . .	790 -
- þykkvabæjar klaustri	990 -
- Vestmannaeyja jörðum	790 -
- Arnarstapa umboði	1590 -
- Skógarstrandar umboði	145 -
- Stranda sýslu jörðum	290 -
- Barðastrandar og Álptafjarðar jörðum . .	75 -
- þíngeyra klaustri	1420 -
- Reynistaðar klaustri	1010 -
- Möðruvalla klaustri	1420 -
- Múnkaþverár klaustri, vestara hluta . . .	820 -

af Múnkaþverár klaustri, nyrðri hluta	. . .	610 rd.
- Skriðu klaustri	. . . .	740 -
- Norður sýslu jörðum	. . . .	150 -
- Eyjafjarðar jörðum	. . . .	360 -
- Reykjadals jörðum og hálfri Flatey	. . .	320 -
- Suðurmúla sýslu jörðum	. . . . . .	65 -
- Bjarnaness umboði	. . . .	60 -
- jörðunni Feigsdal	. . . .	60 -
samtals	. . .	12,080 rd.

Við II. 8. „Í þessari tekjugrein er talið:

1.	eptirgjald af eyjunni Lundey	83 rd.
2.	— af silfurbergsnámunum í Helgustaða fjalli.	20 -
	samtals . . .	103 rd.

Að öðru leyti skal þess getið:

Þar hinn fyrri leigutími fyrir eyjunni Lundey, sem er konúngs eign og óbyggð, var liðinn í fardögum eða 6. júni 1868, þá er eyja þessi á ný á opinberu uppboðsþíngi aptur leigð um 5 ár frá þessu tímabili móti eptirgjaldi því á ári, sem hèr er talið.

Eins og getið var í athugasemdunum við frumvarpið til fjárhagslaganna fyrir árið $18^{68}/_{69}$, er sá $^1/_4$ hluti silfurbergsnámanna í Helgustaða fjalli í landareign jarðarinnar Helgustaða í Suður-Múla sýslu, sem er konúngs eign, leigður um 2 ár frá 1. janúar 1868 móti 20 rd. eptirgjaldi á ári. Leiguliði hefir nú sent dómsmálastjórninni beiðni um, að leigumáli þessi væri lengdur um eitt ár, og þar ekki þykir líklegt, eptir því sem frá hefir verið skýrt, að nokkur annar muni gánga að þeim leigumála móti hærra afgjaldi, hefir dómsmálastjórnin fallizt á þetta."

Við II. 9. „Samkvæmt konúngsúrskurði 28. júní 1867 hefir verið haft skipti á jörðunni Bessastöðum fyrir jörðina Belgsholt með Belgsholtskoti í Borgarfjarðar sýslu. Afgjaldið af Belgsholti með kotinu, sem eru hèrumbil 80 rd. á ári, er hèr einúngis talið 54 rd., og skal með tilliti til þessa hèr geta þess, að ábúandi sá, sem nú býr á kotinu, fyrrum prestur Th. Thorgrimsen, hefir sent stjórninni beiðni um, að sèr væri endurgoldnir 250 rd., sem hann

hefir varið til húsabyggíngar á kotinu, þar hús þau, sem kotinu fylgdu þegar hann tók við því, voru með öllu óhæfileg til íbúðar. Stiptamtmaðurinn á Íslandi hefir með tilliti til þessarar beiðni getið þess, að það sè mjög svo sanngjarnt, að beiðandi fái nokkra uppbót fyrir kostnað þann, sem hann hefir varið til þessara bygginga, og hefir hann því stúngið uppá, að afgjaldið af kotinu, sem eru hèrumbil 26 rd. á ári, sè gefið ábúanda upp í 2 eða 3 ár með því skilyrði, að hin nýbyggðu hús verði eign konúngs og framvegis fylgi kotinu. Dómsmálastjórnin verður nú að játa, að eptir þessari uppástúngu verður það mjög kostnaðarlítið og ábatasamt fyrir ríkissjóðinn að öðlast eignarrètt til húsanna, því verð kotsins eykst með þessu ekki svo lítið, þar sem það á hinn bóginn, ef kaup þessi ekki gjörast, er ábúanda frjálst, þegar hann flytur frá kotinu, að hafa ráð yfir optnefndum húsum sem sinni eign; og hefir því þótt rèttast að leita samþykki ríkisþíngsins til þess, að afgjaldið af Belgsholtskoti sè gefið upp fyrir 3 ár frá fardögum 1869.

Hinar helztu tekjur aðrar, sem taldar eru í þessari tekjugrein, eru þessar: 1 rd. til bókasafns skólans af hverjum þeim, sem útskrifast úr latínuskólanum; gjöld frá prestum þeim, sem fá betra brauð en þeir áður hafa haft, o. s. frv."

Við II. 10. „Í þessum óvissu tekjum er innibundið erfíngjalaust fè, undirgjafir undir sendifè, tekjur af ströndaðu gózi, reiknfngsábyrgð o. s. frv. Að öðru leyti eru tekjur þessar taldar eins og þær hafa verið að meðaltölu um þau 5 fjárhagsár $18^{64}/_{65}$—$18^{68}/_{69}$."

Við III. 1 og 2. „Í söluskilmálunum fyrir konúngsjörðum þeim, sem öðru hverju hafa verið seldar á Íslandi samkvæmt leyfi konúngs, sem til þess hefir verið fengið í hvert skipti, hefir meðal annars verið ákveðið, að þegar í stað skyldi greiða $^1/_3$ hluta kaupverðsins, en að hinir $^2/_3$ hlutar þess mættu standa inni hjá kaupanda móti veði, með fyrsta forgángsrètti í jörðunum, og skyldi þar hjá gjalda á ári 4 af hundraði í leigur af hinu ógoldna andvirði. Í veðskuldabrèfunum fyrir tèðum jörðum er því ekki tiltekin nein viss borgun á ári uppí skuldina, en þegar skuldari hefir beiðzt þess, hefir honum jafnan verið leyft að borga uppí skuldina, móti

kvittun á skuldabrèfið. Eptir skýrslu, sem samin er við lok fjárhagsársins $18^{68}/_{69}$, stóðu þá eptir ógoldnir 4390 rd. af andvirði seldra konúngsjarða, og leigur af þessari upphæð, og eptir meðaltali um hin síðustu 5 ár hèrumbil 165 rd. borgun uppí það, sem eptir stendur, er því hèr talið samtals með 340 rd."

Við IV. 1. „Eptir skýrslum þeim, sem stjórnarráðið hefir undir höndum, stóð eptir óendurgoldið við lok fjárhagsársins $18^{68}/_{69}$ af alþíngiskostnaðinum 6,356 rd. 37 sk. Þar nú má gjöra ráð fyrir, að á fjárhagsárinu $18^{69}/_{70}$ verði borgað þessi upphæð og svo helmíngur þeirra 12,000 rd., sem í fjárhagslögunum fyrir $18^{69}/_{70}$ eru veittir sem kostnaður til alþíngis 1869 (að frádregnum þó 1000 rd., sem ætlazt er til að konúngsfulltrúi á þínginu hafi haft, smbr. athugasemdir við frumvarpið til nefndra fjárhagslaga), þá er það, sem menn geta vonazt eptir að endurgoldið verði á fjárhagsárinu $18^{70}/_{71}$ samkvæmt opnu brèfi 18. júlí 1848, hinn helmíngurinn af ofannefndum 11,000 rd., og er því hèr talið með 5,500 rd."

Við IV. 2. „Í þessari tekjugrein eru talin þau gjöld, sem nú skal greina, nefnilega:

1.	uppí lán til aðgjörðar á stiptamtmannshúsinu í Reykjavík	269 rd.	15 sk.
2.	— lán til að byggja kirkju á Eyri	108 -	» -
3.	— skyndilán vegna fjárkláðans á Íslandi . .	500 -	» -
4.	— skuld fyrrum sýslumanns Baumanns . .	95 -	» -
5.	— lán til að byggja upp að nýju Möðruvalla klausturkirkju	220 -	» -
6.	— lán til að koma í veg fyrir hallæri í Suður- og Vestur-umdæmum Íslands	1500 -	» -
	samtals . . .	2692 rd.	15 sk.

Að öðru leyti skal þess getið:

1. Til aðal-aðgjörðar á stiptamtmannshúsinu í Reykjavík voru í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{56}/_{57}$ veittir 2920 rd., og í lögum 4. marz 1857 og 30. desember 1858, um viðbót við fjárhagslögin fyrir árin $18^{56}/_{57}$ og $18^{58}/_{59}$, voru enn fremur til þessa veittir 1300 rd. og 226 rd. 7 sk., eða samtals 4486 rd. 7 sk. Upphæð

þessa átti að borga aptur í 28 ár, með því að greiða 6 af hundraði eða 269 rd. 15 sk. á ári.

2. Í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{61}/_{62}$ og í lögum 19. janúar 1863 gr. 4. um viðbót við fjárhagslögin fyrir árið $18^{62}/_{63}$, voru veittir 1800 rd. eins og lán til að byggja upp nýja kirkju á Eyri í Skutulsfirði í Ísafjarðar sýslu í Vestur-umdæmi Íslands, og skyldi lán þetta liggja á nefndu prestakalli, en borgast aptur með því að greiða 6 af hundraði hverju í 28 ár. Hèr eru því í þessu skyni taldir 108 rd.

3. Í lögum 30. desember 1858, um viðbót við fjárhagslögin fyrir árið $18^{58}/_{59}$, var Suður-umdæminu veitt leigulaust lán, að upphæð 6000 rd., til að greiða kostnað þann, sem leiddi af fjárkláðanum á Íslandi, og skyldi borga lán þetta aptur með $^{1}/_{12}$ hluta á ári í 12 ár frá 1. janúar 1864. Í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{67}/_{68}$ var samt fallizt á, að borgunarfresturinn fyrir þessari skuld væri lengdur, þannig, að fyrst skyldi byrjað að borga uppí hana til ríkissjóðsins 1. janúar 1866, og ber því samkvæmt þessu að skoða þá 500 rd., sem hèr eru taldir, eins og borgun uppí lánið fyrir fimmta árið.

4. Fyrrum sýslumaður í Gullbríngu- og Kjósar sýslu i Suður-umdæmi Íslands, A. Baumann, sem fèkk lausn í náð frá þessu embætti með konúngs úrskurði 22. nóvember 1860, var, ámeðan hann hafði það embætti á hendur, kominn í skuld til ríkissjóðsins um 881 rd. 90 sk. Eptir samkomulagi við hlutaðeiganda er þessu máli nú ráðið til lykta á þann hátt, að frá 11. júní 1864 skal taka, sem borgun uppí og leigur af tèðri skuld, 95 rd. fyrirfram á ári af eptirlaunum þeim, sem Baumanni eru lögð úr ríkissjóði, og skulu þarhjá þeir 800 rd., sem hann á sínum tíma hefir sett dómsmálastjórninni í veð fyrir embættistekjunum, framvegis standa sem veð fyrir því að skuldinni verði lokið. Samkvæmt þessu eru því hèr taldir 95 rd. fyrir fjárhagsárið $18^{70}/_{71}$, það er skilja 18 rd. 76 sk. sem leigur, og 76 rd. 20 sk. sam borgun uppí skuldina.

5. Í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{67}/_{68}$ voru veittir sem leigulaust lán 1800 rd. til þess að byggja upp aptur Möðruvalla klausturkirkju í Eyjafjarðar sýslu, með þeim skilmálum, að þángað til

skuldinni væri lokið, skyldi renna í ríkissjóð bæði afgángstekjur kirkjunnar, sem á ári má meta hèrumbil 120 rd., svo og einnig jafnóðum bæði borgun uppí og leigur af þeim 640 rd., sem kirkjan á útistandandi hjá öðrum. Samkvæmt þessu eru hèr taldir 220 rd., sem menn vonast eptir að borgað verði uppí lánið á fjárhagsárinu $18^{70}/_{71}$.

6. Í lögum 6. marz 1869, um viðbót við fjárhagslögin fyrir árið $18^{68}/_{69}$, voru veittir sem lán 6500 rd., til þess að koma í veg fyrir hallæri, er menn óttuðust að til mundi bera í Suður- og Vestur-umdæmum Íslands, og var það veitt með þeim skilmálum, að lánið skyldi vera endurborgað innan loka fjárhagsársins $18^{73}/_{74}$, og skyldi þarhjá í leigu af því gjalda 4 rd. af hverju hundraði á ári, uns allri skuldinni væri lokið. Það sem menn samkvæmt þessu geta vonazt eptir að borgað verði á fjárhagsárinu $18^{70}/_{71}$ er því hèr talið með 1500 rd., nefnilega 1300 rd. sem borgun uppí lánið, og 200 rd. sem leigur."

Við útgjöld Íslands voru í fjárhagslaga frumvarpinu gjörðar þessar athugasemdir, sem nú skal segja:

Við A. I. „Laun þeirra embættismanna, sem hèr eru taldir, eru talin eins og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{69}/_{70}$, en þó með þeirri breytíngu, sem nú skal segja, samkvæmt grundvallarreglunum í frumvarpi því til laga um laun ymsra embættismanna á Íslandi, sem lagt var fyrir hið 14. ríkisþíng Dana, og þar þessari reglu hefir verið fylgt í öllum fjárhagslögum, sem frá þeim tíma hafa komið út, er hèr talin 200 rd. launaviðbót, frá 1. júní 1870, handa amtmanninum í Norður- og Austur-umdæminu og handa fyrsta assessor í landsyfirrèttinum, þar hvor þessara embættismanna er skipaður í embætti sitt 16. maí 1850. Sömuleiðis er handa lækninum á Vestmannaeyjum og í syðra umdæmi Vesturamtsins, sem báðir eru skipaðir í embætti sín 31. október 1867, talin 100 rd. launaviðbót frá 1. nóvember 1870. Einnig er frá 1. marz 1871 talin 100 rd. launaviðbót handa lækninum í nyrðra umdæmi Vesturamtsins, þar hann er skipaður í embætti sitt 6.

febrúar 1865. Loks má geta þess, að samkvæmt því sem gjört hefir verið í fjárhagslögunum fyrir árin $18^{65}/_{66}$, $18^{66}/_{67}$ og $18^{68}/_{69}$, eru handa lækninum í eystra umdæmi Suðuramtsins talin laun þau, sem læknar á Íslandi byrja með, nefnilega 600 rd.

Að öðru leyti skal þess getið, að stiptamtmaðurinn á Íslandi hefir embættisbústað og jörð til frjálsrar brúkunar afgjaldslaust, og sama á sèr einnig stað um amtmanninn í Norður- og Austurumdæminu; landfógetinn á Íslandi hefir jörð til frjálsrar brúkunar afgjaldslaust, en hèraðslæknum öllum á Íslandi, að fráskildum þó lækninum í Húnavatns og Skagafjarðar sýslum, er annaðhvort lagt jarðnæði, eða þá í þess stað peníngaupphæð sú, sem hèr er talin við hvorn þeirra".

Við A. II. Samkvæmt lögum 19. febrúar 1861 er launaviðbót sú, sem hèr ræðir um, reiknuð eptir meðalverði verðlagsskránna á þeim fjórum korntegundum saman lögðum, nefnilega hveiti, rúgi, byggi og höfrum, sem og eptir reglum þeim, sem settar eru fyrir þessu í nefndu lagaboði. Í frumvarpinu til fjárhagslaganna fyrir árið $18^{70}/_{71}$ er viðbót þessi talin eptir meðaltölu af verðlaginu fyrir 10 síðustu ár á þessa leið:

stiptamtmaðurinn[1]	200 rd.	» sk.	
amtmaðurinn í Vesturamtinu	324 -	» -	
amtmaðurinn í Norður- og Austuramtinu . . .	324 -	» -	
landfógetinn á Íslandi og bæjarfógeti í Reykjavík .	294 -	» -	
justitiarius í landsyfirrèttinum	324 -	» -	
fyrsti assessor í yfirrèttinum[2]	322 -	32 -	
annar assessor í yfirrèttinum	304 -	» -	
fyrsti lögregluþjónn í Reykjavík[3]	45 -	» -	
yfir um . . .	2137 rd.	32 sk.	

[1]) Samkvæmt því sem segir í 1. gr. laga 19. febrúar 1861, er launaviðbót eptir kornverði handa stiptamtmanni einúngis talin 200 rd.

[2]) Launaviðbótin er þannig talin:

af 1800 rd., 314 rd. á ári, í 2 mánuði = 52 rd. 32 sk.
- 2000 —, 324 — á ári, í 10 mánuði = 270 — » -

samtals . . 322 rd. 32 sk.

[3]) Þessu embætti eru þarhjá lagðir 50 rd. úr dómsmálasjóði Íslands. Launa-

handan að . . .	2137 rd. 32 sk.
annar lögregluþjónn í Reykjavík	44 - » -
landlæknirinn á Íslandi	302 - » -
læknir í eystra umdæmi Suðuramtsins	170 - » -
læknir í Vestmannaeyjum[1]	184 - 32 -
læknir í syðra umdæmi Vesturamtsins[2]	182 - 32 -
læknir í nyrðra umdæmi Vesturamtsins[3]	195 - 64 -
læknir í Húnavatns og Skagafjarðar s.	250 - » -
læknir í Eyjafjarðar og þíngeyjar s.	170 - » -
læknir í Austuramtinu	170 - » -
fyrsta ljósmóðir í Reykjavík	14 - » -
önnur ljósmóðir í Reykjavík	14 - » -
samtals . . .	3833 rd. 64 sk.

Við A. III. 1—5. „Útgjöld þessi eru talin eins og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{69}/_{70}$."

Við A. IV. 1. „Spítali handa fátækum leiguliðum á konúngsjörðum í Gullbríngu- og Kjósar sýslu var fyrst í Viðey, og síðan fluttur að Gufunesi, en var tekinn af með konúngs úrskurði 18. september 1793, voru þá eignir spítalans teknar inn í konúngs sjóð, og skyldi í þess stað gjalda 96 rd. á ári úr jarðabókarsjóðnum til gamalla leiguliða, sem þess væru helzt maklegir, og ekkna þeirra, og sem búið höfðu á téðum konúngsjörðum."

Við A. IV. 2. „Útgjöldin til póstgángna á Íslandi eru hèr

viðbótin eptir kornverði er því alls 60 rd., en af þeim ber að greiða ¾ hluta, eða 45 rd. úr ríkissjóði, og eru þeir hèr taldir.

[1]) Launaviðbótin er talin þannig:

af 630 rd., 176 rd. á ári, í 7 mánuði = 102 rd. 64 sk.
- 730 —, 196 — á ári, í 5 mánuði = 81 — 64 -
samtals . . 184 rd. 32 sk.

[2]) Er talið þannig:

af 625 rd., 174 rd. á ári, í 7 mánuði = 101 rd. 48 sk.
- 725 —, 194 — á ári, í 5 mánuði = 80 — 80 -
samtals . . 182 rd. 32 sk.

[3]) Er talið þannig:

af 725 rd., 194 rd. á ári, í 11 mánuði = 177 rd. 80 sk.
- 825 —, 214 — á ári, í 1 mánuð = 17 — 80 -
samtals . . 195 rd. 64 sk.

talin með sömu upphæð og veitt hefir verið í fjárhagslögunum fyrir 6 hin síðustu ár."

Við A. IV. 3. „Árið 1768 var verzlunarfèlag það, sem þá hafði alla verzlun Íslands til leigu af stjórninni, sektað um 4400 rd. í kúranti, fyrir þá sök að það hafði flutt skemmt mjöl til landsins. Sjóður þessi var kallaður mjölbótapeníngar, og stóð hann inni í ríkissjóðnum sem styrktarsjóður handa Íslandi; var og goldið af honum við og við stöku kostnaður í þarfir landsins. Konúngs úrskurður 7. desember 1842 ákvarðaði, að bæta skyldi við höfuðstólinn svo miklu af leigum þeim, sem safnazt höfðu fyrir, að leigan gæti orðið 300 rd. á ári, og átti að verja henni til að efla kálgarðarækt og jarðyrkju á Íslandi. En með konúngs úrskurði 25. júlí 1844 var tekið til skuldabrèfa þeirra, sem sjóðurinn átti, og sem þá voru 7500 rd. að upphæð, og var það lagt til kostnaðar við skólahúss bygginguna í Reykjavík, en í stað þessa voru lagðir 300 rd. úr ríkissjóðnum á ári til hins áður umgetna augnamiðs."

Við A. IV. 4. „Fyrir lif ókeypis handa fátækum mönnum á Íslandi, og útbýtíngu á þeim, fær lifsalinn í Reykjavík 200 rd., en lifsalarnir í Stykkishólmi og á Akureyri fá hvor um sig 90 rd."

Við A. IV. 5. Í fjárhagslögunum fyrir undanfarin ár hefir hinu íslenzka bókmentafèlagi verið veittur 400 rd. styrkur á ári uppí prentunarkostnað fyrir Skýrslur um landshagi á Íslandi. Þar fèlagið heldur þessum störfum áfram, hefir það þótt rèttast, að hèr sè stúngið uppá líkum styrk og gjört hefir verið undanfarin ár."

Við A. IV. 6. „Í fjárhagslögunum fyrir undanfarin ár hafa verið veittir 933 rd. 32 sk. sem styrkur til prentunar á hverju bindi af lagasafni handa Íslandi, það er að skilja 600 rd. til útgefandanna (nefnilega 300 rd. fyrir að safna saman efninu, og 300 rd. í ritlaun og fyrir prófarkalestur). Af safni þessu er nú 15. bindi undir prentun, og þar því verður haldið áfram, hefir þótt rèttast hèr að stínga uppá hinni sömu upphæð, sem veitt hefir verið við hin fyrri fjárhagslög, og skal þarhjá geta þess, að það sem hèr er talið, einúngis er veitíng áður veitts fjár, þar sem nefnilega ennþá ekki hafa komið til útgjalda 1733 rd. 32 sk. af peníngum þeim, sem til safnsins voru veittir í fjárhagslögunum fyrir árin 18$^{65}/_{66}$ og 18$^{68}/_{69}$,

og þar sem ekki verður gjört ráð fyrir að meira verði borgað fjárhagsárið 18⁶⁹/₇₀ en 300 rd. af upphæð þeirri, sem í fjárhagslögunum fyrir nýnefnt ár var veitt til þessa."

Við A. IV. 7. „Fátækt sú og atvinnuleysi, sem á Vestmannaeyjum hefir sprottið af því, að bæði fiskveiðar og fuglatekja hafa brugðizt þar í fleiri undangengin ár, hefir nú vaxið svo mjög, að sveitarstjórnin þar ekki er fær um að útvega það, sem með þarf til viðurværis og meðgjafar með sveitarómögum, og sýslumaðurinn í eyjunum hefir því gjört þá uppástúngu, að ríkissjóðurinn, sem er eigandi að öllu jarðagózi þar, veiti fè til þess að menn gæti tekið til ræktunar stærri eða minni bletti úr úthögum á eyjunum, sett um þá girðíngar og borið á þá þáng, sem þar má hafa nægt af, og síðan brúka þessa ræktuðu bletti til heysláttar. Nefndur embættismaður álítur þarhjá, bæði að margt vinnufært fólk, sem eingaungu lifir á sjáfaraflanum, og þessvegna hlýtur að líða skort þegar hann bregzt, þar enginn annar atvinnuvegur getur fengizt, með þessu móti fengi tækifæri til að afla þess, sem nauðsynlegt er til þess að bjarga sèr án þess að leggjast á sveit, og líka að tala þeirra, sem, þótt aðalatvinnuvegur þeirra sè sjáfaraflinn, hefðu nokkrar grasnytjar, með þessu móti gæti aukizt; en bletti þá, sem þannig væri ræktaðir, álítur hann að leigja mætti ríkissjóðnum í hag, og gæti þá með því móti fengist ánægjanleg leiga af þeim höfuðstóli, sem til þessa væri varið. Stiptamtmaðurinn á Íslandi hefir mælt fram með þessari uppástúngu, og hefir hann þarhjá talið það ábatasamt bæði fyrir eyjabúa og svo fyrir ríkissjóðinn; en um leið hefir hann getið þess, að þar sem kostnaðurinn til þess að rækta 3 dagsláttur (dagslátta er talin 90 □ faðmar) varla mundi verða meiri en hèrumbil 400 rd., þá ætlar hann að sá hinn sami jarðarblettur, þegar búið væri að rækta hann, gæti orðið leigður móti 10 eða 12 rd. afgjaldi á ári af hverri dagsláttu. Stiptamtmaður hefir því stúngið uppá, að úr ríkissjóðnum væru veittir 500 rd. til þessa fyrirtækis, og þar dómsmálastjórnin fyrir sitt leyti ekki getur annað en fallizt á að þetta sè mjög æskilegt, þá er hèr stúngið uppá 500 rd. til girðínga og ræktunar á túnblettum á Vestmannaeyjum, og er þarhjá ætlazt svo til, að verk þetta verði gjört undir

umsjón hlutaðeiganda umboðsmanns, eins og líka, að hinir ræktuðu grasblettir seinna meir verði leigðir móti árlegu afgjaldi, er renni inn í ríkissjóð."

Við A. IV. 8. Útgjöld þau, sem hèr eru talin, voru ekki tekin til í frumvarpinu til fjárhagslaganna. þar á móti gjörði dómsmálaráðherrann breytíngaratkvæði um það, að stiptamtmanni á Íslandi yrði veitt launabót í tilefni af hinu aukna valdi, er gjört var ráð fyrir at veitt væri þessum embættismanni, en þá uppástúngu felldi fólksþíngið með miklum atkvæðafjölda, en veitti í þess stað stiptamtmanni 150 rd. þá, sem hèr eru taldir, sem endurgjald fyrir missi á fríflutníngi þeim með gufuskipinu á heimilisnauðsynjum, sem hann áður hafði haft, meðan póstskipsferðirnar til Íslands lágu undir dómsmálastjórnina, en sem yfirpóststjórnin nú hefir af tekið, eptir að gufuskipsferðirnar eru lagðar undir hennar umráð.

Við B. I. „Laun þeirra embættismanna, sem hèr eru taldir, eru talin samkvæmt því sem gjört var í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{69}/_{70}$, en þó með þeirri breytíngu, að samkvæmt grundvallarreglum þeim, sem á er minnzt í athugasemdunum hèr að framan við A. I., er hèr talin 100 rd. launaviðbót frá 1. júní 1870 handa fyrsta kennara við prestaskólann, sem skipaður er í það embætti 22. maí 1867. Sömuleiðis má geta þess, að laun rektors, yfirkennara og fjórða kennara við latínuskólann, eru hèr talin með sömu upphæð og skipað er fyrir að skuli vera upphafslaun þessara embættismanna, það er skilja 1600 rd., 1000 rd. og 500 rd."

Við B. II. Um þetta atriði má skýrskota til þess, sem sagt er hèr að framan í athugasemd við A. II; en launaviðbót sú eptir kornverði, sem hèr ræðir um, er í frumvarpinu til fjárhagslaganna fyrir árið $18^{70}/_{71}$ talin á þessa leið:

biskupinn yfir Íslandi	324 rd.	» sk.
forstöðumaður prestaskólans	312 -	» -
fyrsti kennari við prestaskólann[1] . .	226 -	64 -

[1]) Launaviðbótin er talin þannig:

af 800 rd., 210 rd. á ári, í 2 mánuði =	35 rd.	» sk.
- 900 rd., 230 rd. á ari, í 10 mánuði =	191 -	64 -
samtals . . .	226 rd.	64 sk.

annar kennari við sama	250 rd.	» sk.
rektor við hinn lærða skóla	304 -	» -
yfirkennari við sama	250 -	» -
fyrsti kennari við sama	250 -	» -
annar kennari við sama	250 -	» -
þriði kennari við sama	250 -	» -
fjórði kennari við sama	150 -	» -
samtals . . .	2566 rd.	64 sk.

Við B. III. 1. og 2. „Útgjöld þessi eru hèr talin með sömu uppbæð og í fjárhagslögunum fyrir árið 18⁶⁹/₇₀. Eins og getið var í athugasemdunum við frumvarpið til fjárhagslaganna fyrir árið 18⁶⁷/₆₈, er nú settur umsjónarmaður við latínuskólann í Reykjavík, og eru laun hans 500 rd. á ári, nefnilega þeir 300 rd. sem hèr eru taldir undir 1. og svo þeir 200 rd., sem taldir eru fyrir að semja reikninga skólans og fyrir skriptir við skólann, og skal hann þá einnig takast þau störf á hendur. Þeir 800 rd., sem taldir eru sem aðstoðarfè, eru ætlaðir til launa fyrir saungkennslu og íþróttakennslu í latínuskólanum, fyrir að leika á organ í Reykjavíkur dómkirkju, og til launa handa dyraverði skólans."

Við B. IV. „Launaviðbót sú eptir kornverði, sem hèr ræðir um, er talin eptir reglum þeim, sem um það efni eru settar í 25. og 27. gr. laga 19. febrúar 1861."

Við B. V. „Útgjöld þessi eru hèr talin með sömu upphæð og í fjárhagslögunum fyrir árið 18⁶⁹/₇₀; að öðru leyti skal þess getið:

1. Skrifstofugjald það til biskupsins á Íslandi, sem hèr er talið með 400 rd., er ákveðið í 2. gr. laga 19. janúar 1863.

2. Tillag það, 318 rd. 72 sk., til fátækustu brauða á landinu, sem hèr er talið, var upphaflega 300 krónur, og er það goldið eptir konúngs úrskurði 12. maí 1579.

3. Þegar selt var Hóla stóls góz, voru seld með því nokkur kirkju-kúgildi, sem hlutaðeigandi prestum voru goldnar leigur eptir. Til endurgjalds fyrir þetta er nú goldið árlega 960 álnir eptir meðalverði verðlagsskrárinnar á alin, og í peningum 65 rd. 60 sk.,

en það hvorttveggja má gjöra ráð fyrir að verði að upphæð 300 rd., eins og hèr er talið.

4. Í hinum eldri skýrslum um eptirlaun þau, er snerta alríkið, voru fyrr meir á ári hverju taldir 300 rd., sem verja átti til styrktar handa ekkjum og börnum presta á Íslandi, samkvæmt konúngs úrskurði 13. maí 1785. Í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{60}/_{61}$ var upphæð þessi fyrst talin meðal útgjalda til Íslands, og var þá einnig leyft að hækka hana um 100 rd., eða alls til 400 rd., eins og hèr er talið.

5. Á nokkrum fyrirfarandi árum hafði á ári hverju verið greiddur 200 rd. styrkur handa fátækum uppgjafaprestum og prestaekkjum á Íslandi úr styrktarsjóði kirkju- og kennslustjórnarinnar, en í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{64}/_{65}$ voru þessir umgetnu 200 rd. fyrst taldir meðal útgjaldanna til Íslands þarfa, og var um leið leyft að hækka þetta um 300 rd., eða alls til 500 rd., eins og hèr er talið."

Við B. VI. 1—6. „Útgjöld þessi eru talin eins og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{69}/_{70}$."

Við B. VI. 7. „Hèr eru taldir 50 rd. minna en í næst undangengnum fjárhagslögum, og kemur það til af því, að nú er farið að brúka steinolíu til ljósa í lestrarstofum skólans, í stað þess að áður voru brúkuð tólgarkerti."

Við B. VI. 8. „Skólastjórnin á Íslandi hefir getið þess, að skólahúsið þurfi nauðsynlega að verða málað utan með olíulit, til þess að varna því skemdum, og þessvegna er hèr stúngið uppá að hækka þessi útgjöld um 100 rd."

Við B. VI. 9—15. „Útgjöld þessi eru talin eins og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{69}/_{70}$".

Við C. Útgjöld þessi eru hèr talin eins og í fjárhagslögunum fyrir árið $18^{69}/_{70}$ og fyrir undanfarin ár. Þetta er ætlað til smáútgjalda ymsra, þeirra er fyrir koma á ári hverju og ekki verður ætlazt á um fyrirfram; sömuleiðis er það ætlað til ýmislegra óvissra

útgjalda, einkum til byggíngarkostnaðar, til ferðakostnaðar handa embættismönnum út til Íslands, til að styrkja með bókmentafyrirtæki, o. s. frv."

Samkvæmt ágripi því úr fjárhagslögunum fyrir árið $18^{70}/_{71}$, sem prentað er hèr að framan, eru tekjur af Íslandi á þessu ári alls taldar 44787 rd. 21 sk., en útgjöld þau, sem talin eru að beinlínis snerti Ísland, eru á sama ári talin alls 65865 rd. 72 sk. Það sem í fjárhagslögunum þannig er talið að lagt muni verða til Íslands úr ríkissjóðnum fjárhagsárið $18^{70}/_{71}$ verður þá eptir þessu 21078 rd. 51 sk. að upphæð, og er það þá 5060 rd. 48 sk. minna en það var talið eptir fjárhagslögunum fyrir árið $18^{69}/_{70}$ (smbr. Lhssk. IV., bls. 779), og á þetta helztu rót sína í því, að í fyrra voru taldir 12000 rd. til alþíngiskostnaður, en þetta á sèr ekki stað hèr. Tillag þetta verður sömuleiðis töluvert minna en það verður að meðaltali á ári um hin síðast liðnu 5 ár, því á þeim hefir tillagið eptir fjárhagslögunum verið talið á þessa leið:

fjárhagsárið	$18^{65}/_{66}$	37378 rd. 35 sk.
—	$18^{66}/_{67}$	30052 - 83 -
—	$18^{67}/_{68}$	31337 - 35 -
—	$18^{68}/_{69}$	19253 - 83 -
—	$18^{69}/_{70}$	26139 - 3 -
	samtals í öll 5 ár ...	144161 rd. 47 sk.,

eða að meðaltali á ári 28832 rd. 29 sk.

Þess ber þó að gæta, að tillagið úr ríkissjóði fyrir fjárhagsárið $18^{70}/_{71}$, það sem talið er hèr að framan, verður í raun rèttri nokkuð á aðra leið en hèr er sagt, nefnilega nokkuð minna, og ber það til þessa, að launaviðbót sú eptir kornverði til embættismanna á Íslandi samkvæmt lögum 19. febrúar 1861, sem í útgjaldadálkum A. II., B. II. og B. IV. í fjárhagslögunum er talin, verður nokkuð minni en hún þar er talin, og stendur svo á því, að þegar frumvarpið til fjárhagslaganna var lagt fyrir ríkisþíngið, var ennþá ekki

búið að setja verðlagsskrárnar í Danmörku, og var því í frumvarpinu, eins og áður er sagt, ætlazt til upphæðarinnar á þessu eptir meðaltölu um seinustu 10 ár; og þó búið væri að setja verðlagsskrárnar áður en fjárhagslögin voru alrædd á þínginu, og konúngur búinn að staðfesta þau með samþykki sínu, var samt engin breytíng gjörð á þessu. En ekki verður að svo komnu sagt frá, hversu mikið þetta muni lækka, þar skýrsla sú, sem um þetta efni skal á ári hverju leggja fyrir stjórnarherra fjárhagsmálanna, ennþá ekki er samþykkt af honum, eins og skipað er fyrir í nefndum lögum 19. febrúar 1861.

